Ken Follett

A MEGFAGYOTT VILÁG

Évszázad-trilógia 2.

A fordítás Ken Follett: Winter ofthe World (Book two of the Century Trilogy) alapján készült

Nagyszüleim, Tom és Minnie Follett,
és
Arthur és Bessie Evans emlékének

Tartalom

Szereplők

Amerikaiak

Dewar család Gus Dewar, szenátor Rosa Dewar, a felesége Woody Dewar, az idősebb fiuk Chuck Dewar, a fiatalabb fiuk Ursula Dewar, Gus anyja

Peshkov család Lev Peshkov

Olga Peshkov, a felesége

Daisy Peshkov, a lányuk

Marga, Lev szeretője

Greg Peshkov, Lev és Marga fia

Gladys Angelus, filmsztár, Lev másik szeretője

Rouzrokh család

Dave Rouzrokh

Joanne Rouzrokh, a lánya

Buffalái előkelőségek

Dot Renshaw

Charlie Farquharson Mások

Joe Brekhunov, bűnöző

Brian Hall, szakszervezeti vezető

Jacky Jakes, filmcsillagocska

Eddie Parry, tengerész, Chuck barátja Vandermeier kapitány, Chuck fölöttese

Margaret Cowdry, szépséges örökösnő

Valós történelmi szereplők

F. D. Roosevelt elnök

Marguerite „Missy” LeHand, a titkárnője

Harry Truman alelnök

Cordell Hull, külügyminiszter

Sumner Welles, külügyi államtitkár

Leslie Groves, hadmérnök ezredes

Angolok Fitzherbert család

Fitzherbert gróf, becenevén Fitz

Bea hercegnő, a felesége

Bubi Fitzherbert, Aberowen vicomte-ja, az idősebb fiuk Andy, a fiatalabb fiuk

Leckwith-Williams család

Eth Leckwith (született Williams), Aldgate parlamenti

képviselője

Bernie Leckwith, Ethel férje

Lloyd Williams, Ethel fia, Bernie mostohafia

Millie Leckwith, Ethel és Bernie lánya

Mások Ruby Carter, Lloyd barátja

Bing Westhampton, Fitz barátja

Lindy és Lizzie Westhampton, Bing iker lányai

Jimmy Murray, Murray tábornok fia May Murray, a nővére

Lowther márki, becenevén Lowthie

Naomi Avery, Millie legjobb barátnője

Abe Avery, Naomi fivére

Valós történelmi szereplők

Ernest Bevin, képviselő, külügyminiszter

Németek és osztrákok Von Ulrich család

Walter von Ulrich

Maud, a felesége (született Lady Maud Fitzherbert)

Erich, a fiuk

Carla, a lányuk

Ada Hempel, a szobalányuk

Kurt, Ada törvénytelen fia

Robert von Ulrich, Walter másod-unokatestvére

Jörg Schleicher, Robert élettársa

Rebecca Rosen, árva

Franck család

Ludwig Franck

Mónika, a felesége (született Mónika von dér Helbard)

Werner, az idősebb fiuk

Frieda, a lányuk

Axel, a fiatalabb fiuk

Ritter, sofőr Konrad von dér Helbard gróf, Mónika apja

Rothmann család Dr. Isaac Rothmann Hannelore Rothmann, a felesége Éva, a lányuk Rudi, a fiuk Von Kessel család

Gottfried von Kessel

Heinrich von Kessel, a fia

Gestapo Thomas Macke, bűnügyi nyomozó

Kringelein felügyelő, Macke fölöttese

Reinhold Wagner

Klaus Richter

Günther Schneider

Mások Hermann Braun, Erich legjobb barátja

Schwab őrmester, kertész

Wilhelm Frunze, tudós

Oroszok Peskov család

Grigorij Peskov

Katyerina, a felesége

Vlagyimir, a fiuk, akit mindenki csak Vologyának hív

Ánya, a lányuk

Mások Zoja Vorotyinceva, fizikus

Ilja Dvorkin, titkosrendőr

Lemitov ezredes, Vologya főnöke

Bobrov ezredes, a Vörös Hadsereg tisztje Spanyolországban

Valós történelmi szereplők

Lavrentyij Berija, a titkosrendőrség feje Vjacseszlav Molotov, külügyminiszter

Spanyolok Teresa, néptanító

Walesiek Williams család Dai Williams, „ótata”

Cara Williams, „ómama”

Billy Williams, Aberowen parlamenti képviselője Dave, Billy idősebb fia Keir, Billy fiatalabb fia Griffiths család Tommy Griffiths, Billy Williams kampányszervezője

Lenny Griffiths, Tommy fia

Első rész
A MÁSIK ORCÁDAT

Első fejezet
1933

Carla tudta, hogy a szülei veszekedni fognak. Ahogy betette a lábát a konyhába, megérezte az ellenségeskedést, amely olyan volt, mint a csontig ható szél, amely a februári hóviharok előtt száguld végig a berlini utcákon. Nem sok híja volt, hogy megforduljon és kimenjen.

Nem volt jellemző rájuk a veszekedés. Többnyire gyengédek voltak egymáshoz. Túlságosan is. Carla majd elsüllyedt, amikor megcsókolták egymást mások előtt. A barátnői furcsállták: az ő szüleik nem tettek ilyet. Egyszer szólt is miatta az anyjának, aki vidáman nevetett, és azt mondta:

– Engem az esküvőnk után egy nappal elválasztott apádtól a Nagy Háború. – Anya angolnak született, noha ezt alig lehetett észrevenni rajta. – Én Londonban maradtam, ő hazajött Németországba, és bevonult katonának. – Carla sokszor hallotta ezt a történetet, de anya sose unt bele a mesélésbe. – Azt hittük, a háború legföljebb három hónapig tart, de csak öt év múlva láttam viszont. Egész idő alatt arra vágytam, hogy megérinthessem, úgyhogy most nem tudok betelni vele.

Apa is ugyanezt mondta.

– Anyád a legokosabb nő, akivel életemben találkoztam – jelentette ki alig pár napja itt a konyhában. – Ezért vettem feleségül. Semmi köze nem volt a... – Elhallgatott, és összenevettek anyával, mintha a tizenegy éves Carla semmit sem tudna a szexről. Olyan kínos volt.

De időnként veszekedtek. Carla ismerte a jeleket. Most is veszekedésre lehetett számítani.

Ültek egymással szemközt a konyhaasztalnál. Apa komoly ruhát viselt: sötétszürke öltönyt, kikeményített fehér inget, fekete szatén nyakkendőt. Fess volt, mint mindig, pedig a haja már ritkult homlokban, és a mellénye egy picit kidomborodott az arany óralánc alatt. Vonásaira odafagyott az erőltetett nyugalom. Carla ismerte ezt

az arcát. Akkor lehetett látni, amikor valamelyik családtag felbőszítette valamivel.

Azt a Demokrata című hetilapot tartotta a kezében, amelynek anya dolgozott. Lady Maud néven vezetett egy politikai és diplomáciai pletykarovatot. Apa hangosan olvasni kezdett:

– Új kancellárunk, Herr Adolf Hitler Hindenburg elnök fogadásán lépett föl először a diplomáciai körök színpadán.

Carla tudta, hogy az elnök, az az államfő. Megválasztják, de fölötte áll a mindennapos politikai torzsalkodásnak, úgy viselkedik, mint egy döntőbíró. A kancellár, az a miniszterelnök. Noha Hitlert kinevezték kancellárrá, náci pártja nem képviselt elsöprő többséget a Reichstagban – a német parlamentben – , így a többi párt egyelőre megfékezhette a kilengéseiket.

Apa viszolyogva beszélt, mintha valami olyan utálatos dolgot kellene emlegetnie, mint a szennyvíz. Láthatólag kínosan érezte magát az előírásos frakkban.

Carla anyja a kávéját kortyolgatta, és úgy nézett ki az ablakon az utcára, mintha érdekelnék a kesztyűs, kendős, munkába siető emberek. Ő is nyugalmat színlelt, de Carla tudta, hogy csak a megfelelő pillanatot várja.

Ada, a kötényt viselő szobalány a konyhapultnál szeletelte a sajtot. Apa elé tette a tányért, de ő oda se nézett.

– Herr Hitlert észrevehetően elbájolta a cobolyszegélyes, rózsaszín bársony nagyestélyit viselő Elisabetta Cerruti, az olasz nagykövet finom felesége.

Anya mindig leírta, mit viselnek az emberek. Azt mondta, ez segít az olvasónak, hogy elképzelje a látványt. Neki is szép ruhái voltak, de nehéz idők jártak, évek óta semmi újat nem vett magának. Ma reggel karcsú és elegáns volt tengerészkék kasmírruhájában, amely egyidős lehetett Carlával.

– Signora Cerruti zsidó és lelkes fasiszta. Perceken át beszélgettek. Könyörgött vajon Hitlernek, hogy ne szítsa tovább a gyűlöletet a zsidók ellen? – Apa lecsapta az újságot az asztalra.

Kezdődik, gondolta Carla.

– Tisztában vagy vele, hogy ez felbőszíti a nácikat? – kérdezte apa.

– Remélem is – felelte anya hidegen. – Azon a napon, amelyen

örülnek valamelyik cikkemnek, abbahagyom az írást.

– Veszélyesek, amikor hergelik őket.

Anya szeme dühös villámokat szórt.

– Ne merészelj ilyen lekezelően beszélni velem, Walter! Tudom, hogy veszélyesek! Éppen azért szállók szembe velük.

– Csak nem látom, mi értelme feldühíteni őket.

– Te a Reichstagban támadod őket. – Apa a szociáldemokrata párt képviselője volt a parlamentben.

– Ésszerű vitákban.

Milyen jellemző, gondolta Carla. Apa logikus, óvatos, törvénytisztelő. Anyának stílusa van és humora. Apa útja a csöndes kitartás, anyáé a bűbáj és a pimaszság. Nem is érthetnek egyet.

Apa hozzátette:

– Én nem dühítem föl az őrjöngésig a nácikat.

– Talán azért, mert nem sokat ártasz nekik.

Apát bosszantotta anya éles nyelve. Följebb emelte a hangját:

– Te pedig azt hiszed, hogy viccekkel árthatsz nekik?

– Kigúnyolom őket.

– Ez helyettesíti nálad az érvelést.

– Úgy vélem, mindkettőre szükség van.

Apa még haragosabb lett.

– De Maud, hát nem látod, hogy veszélyt hozol magadra és a családodra?

– Éppen ellenkezőleg. A valódi veszély az, ha nem gúnyolják a nácikat. Milyen élet vár a gyerekeinkre, ha Németország fasiszta állam lesz?

Carla rosszul volt az ilyesfajta beszélgetésektől. Nem bírta hallani, hogy a család veszélyben van. Az életnek úgy kell folytatódnia, ahogy eddig. O mindig itt szeretne lenni reggelente a konyhában, ahol a szülei a fenyőfa asztal két végén ülnek, Ada a konyhapultnál áll, és a bátyja, Erich, aki ismét késik, ledübörög a lépcsőn. Miért kéne bárminek is megváltoznia?

Amióta az eszét tudta, politikai beszélgetéseket hallgatott reggeli közben, és úgy vélte, megérti, mivel foglalkoznak a szülei, hogyan akarják Németországot jobb hellyé tenni mindenki számára. De mostanában másképp kezdtek beszélni. Láthatólag azt gondolták, hogy valamilyen szörnyű veszély lappang valahol, de Carla nem

igazán tudta elképzelni, hogy mi lehet az.

– Isten a tanúm, elkövetek mindent, hogy féken tartsam Hitlert és a csőcselékét – mondta apa.

– Én is. De amikor te teszed, azt gondolod, hogy ésszerűen jársz el.

– Anya arca megkeményedett a nehezteléstől. – Amikor pedig én teszem, azzal vádolsz, hogy veszélybe sodrom a családot.

– Jó okom van rá – mondta apa. A vita csak most kezdődött igazán, ám ebben a pillanatban lejött Erich olyan dübörgéssel, mintha egy ló közlekedne a lépcsőn, és berontott a konyhába, a vállán hintázó iskolatáskájával. Tizenhárom éves volt, két évvel idősebb, mint Carla, és csúnya fekete szőrszálak nőttek a szája fölött. Amikor kicsik voltak, Carla és Erich mindig együtt játszott; de azoknak a napoknak már vége, és amióta Erich ilyen nagyra nőtt, úgy viselkedett, mintha ostobának és gyerekesnek tartaná a húgát. Carla valójában okosabb volt nála, sok mindenről volt tudomása, amit a fiú nem ismerhetett, például a nők havi tisztulásáról.

– Mi volt az a dallam, amit ma játszottál? – kérdezte Erich anyát.

Gyakran ébredtek a zongora hangjaira. Steinway hangversenyzongora volt, ugyanúgy apa szüleitől vették át, mint a házat. Anya azért játszott reggel, mert állítása szerint a nap többi részében túl sok a dolga, este pedig túl fáradt a zongorázáshoz. Ma reggel egy Mozart-szonátát, utána valami dzsesszt játszott.

– Az a címe, hogy Tiger Rag – felelte Erichnek. – Kérsz egy kis sajtot?

– A dzsessz dekadens! – jelentette ki Erich.

– Ne butáskodj!

Ada egy tányéron felszeleit sajtot és kolbászt nyújtott oda Erichnek, aki rögtön habzsolni kezdett. Carla borzalmasnak találta a modorát.

Apa szigorúan nézett rá.

– Kitől tanultad ezt a badarságot, Erich?

– Hermann Braun azt mondja, hogy a dzsessz nem is zene, csak néger ricsajozás!

Hermann Braunnak, Erich legjobb barátjának náci párttag volt az apja.

– Hermann megpróbálhatna egyszer dzsesszt játszani. – Apa

ránézett anyára, és az arca ellágyult. Anya mosolygott. Apa folytatta:
– Anyátok valamikor régen meg akarta tanítani nekem a ragtime-ot, de nem éreztem rá az ütemre.

Anya elnevette magát.

– Olyan volt, mintha egy zsiráfot próbáltam volna tanítani a görkorcsolyázásra!

Carla megkönnyebbülten látta, hogy a veszekedésnek vége. Kezdte jobban érezni magát. Vett magának fekete kenyeret, és tejbe mártogatta.

De most Erich akart kötözködni.

– A négerek alsóbbrendű faj! – mondta kihívóan.

– Kétlem – felelte apa türelmesen. – Ha egy néger fiú egy szép házban nő fel könyvek és festmények között, és drága iskolába járatják, ahol jók a tanárok, még kiderülhet, hogy okosabb nálad.

– Ez nevetséges! – tiltakozott Erich.

Anya közbeszólt:

– Ne nevezd nevetségesnek az apádat, buta fiú. – A hangja szelíd volt, a haragját elhasználta apán. Csak fáradt csalódottság érződött benne. – Te nem tudod, miről beszélsz, és Hermann Braun sem tudja.

– De az árja faj felsőbbrendű! Nekünk kell a világ urainak lennünk! – felelte Erich.

– Náci barátaidnak fogalmuk sincs a történelemről – mondta apa.

– Az ókori egyiptomiak piramisokat építettek, amikor a germánok barlangban laktak. A középkorban az arabok voltak a világ urai. A muszlimok algebrával foglalkoztak, amikor a német hercegek még a nevüket se tudták leírni. Ennek semmi köze a fajhoz.

– Akkor mihez van köze? – ráncolta a homlokát Carla.

Apa szeretettel nézett rá.

– Ez nagyon jó kérdés, és okos kislány vagy, hogy föltetted. – Carla felragyogott a dicsérettől. – Civilizációk fölemelkednek és lehanyatlanak – a kínai, az azték, a római – , de senki sem tudja, miért.

– Egyen mindenki, és vegye a kabátját – rendelkezett anya. – Késő van.

Apa előhúzta az órát a mellénye zsebéből, és a szemöldökét felvonva megnézte.

– Nincs késő.

– El kell vinnem Carlát Franckékhoz – mondta anya. – A lányiskola egy napig zárva lesz, mert valamit javítanak a kazánon, így Carla a mai napot Friedával töltheti.

Frieda Franck Carla legjobb barátnője volt. Az anyák is a legjobb barátnők voltak, holott Mónika, Frieda anyja fiatal korában szerelmes volt apába. Ezt a vicces tényt Frieda nagyanyja árulta el egy napon, amikor túl sok habzóbort ivott.

– Miért ne vigyázhatna Carlára Ada?

– Ada orvoshoz megy.

– Aha.

Carla arra számított, hogy apa megkérdezi, mi baja Adának, de csak bólintott, mintha már tudná, és eltette az óráját. Carla szeretett volna rákérdezni, de valami azt súgta neki, hogy jobb, ha nem teszi. Elhatározta, hogy majd később megkérdezi anyától, és nyomban el is felejtette az egészet.

Apa távozott elsőnek hosszú, fekete felöltőjében. Azután Erich nyomta a fejébe a sapkáját – annyira hátratolva, amennyire lehetett úgy, hogy ne essen le, mivel ez volt a divat a barátai között – , és kiment apa után az ajtón.

Carla és az anyja segített Adának leszedni az asztalt. Carla majdnem annyira szerette Adát, mint az anyját. Amikor kicsi volt, Ada vigyázott rá egész nap, amíg elég nagy nem lett, hogy iskolába járjon, mert anya folyton dolgozott. Ada még nem ment férjhez. Huszonkilenc éves, csúnyácska lány volt, bár igazán kedvesen tudott mosolyogni. A nyáron összejött egy Paul Huber nevű rendőrrel, de a kapcsolat nem tartott sokáig.

Carla és az anyja odaállt a hallban a tükör elé, és feltették a fejfedőjüket. Anya nem sietett. Sötétkék filc harangkalapot választott, azt a fazont, amelyet minden nő viselt, ám ő félrecsapta, és ettől sikkes lett. Miközben Carla a fejébe húzta a saját kötött sapkáját, azon tűnődött, hogy vajon lesz-e valaha is olyan stílusérzéke, mint az anyjának. Anya olyan volt, mint a háború valamelyik istennője: hosszú nyakát, állát, járomcsontjait mintha fehér márványból faragták volna. Gyönyörű volt, de egyáltalán nem csinos. Carla tőle örökölte sötét haját, zöld szemét, de ő inkább pufók

játék babának tűnt, mint szobornak. Egyszer kihallgatta, amint a nagyanyja azt mondja anyának: „Meglásd, lesz még hattyú a te rút kiskacsádból!”

Carla azóta is erre várt.

Amikor anya elkészült, kimentek. Otthonuk a szép, magas házak utcájában állt a Mitte kerületben, a régi városközpontban. Ezeket a házakat magas rangú minisztereknek és katonatiszteknek építették, olyanoknak, mint Carla nagyapja, aki egy közeli kormányépületben dolgozott.

Carla és az anyja végigvillamosozott az Unter den Lindenen, azután a helyiérdekűvel ment tovább a Friedrichstrafiétól az Állatkert állomásig. Franckék a Schöneberg nevű délnyugati elővárosban laktak.

Carla remélte, hogy találkozhat Frieda bátyjával, a tizennégy éves Wernerrel. Tetszett neki a fiú. Néha arról ábrándoztak Friedával, hogy ki-ki férjhez megy a másik bátyjához, szomszédok lesznek, és a gyerekeik összebarátkoznak. Friedának ez csak játék volt, ám Carla titokban komolyan gondolta. Werner jóképű és felnőttes volt, egyáltalán nem olyan buta, mint Erich. Szobájának babaházában Carlának és Wernernek hívták az anyát és az apát, akik egymás mellett aludtak a pirinyó franciaágyban, de erről senki sem tudott, még Frieda sem.

Friedának volt egy öccse is, a hétéves Axel, ő azonban nyitott gerinccel született, és állandó orvosi felügyeletre szorult. Egy különleges klinikán élt Berlin peremén.

Anya gondterhelt volt utazás közben.

– Remélem, nem lesz baj – suttogta félig magának, amikor leszálltak a helyiérdekűről.

– Hát persze – felelte Carla. – Nagyon jól elleszek Friedával.

– Nem erre gondoltam. A Hitlerről szóló cikkemre gondoltam.

– Veszélyben vagyunk? Igaza volt apának?

– Apádnak rendszerint igaza van.

– Mi történik velünk, ha felmérgesítjük a nácikat?

Anya egy hosszú percig furcsán nézett rá, majd azt mondta:

– Jóságos isten, miféle világba szültelek? – azután elhallgatott.

Tízperces séta után megérkeztek a hatalmas kert közepén álló, fényes villához. Franckék gazdagok voltak: Frieda apjának,

Ludwignak rádiógyára volt. A felhajtón két autó állt. A nagy, fényes fekete volt Herr Francké. A motor berregett, a kipufogó kék füstfelhőket eregetett. Ritter, az egyenruhás sofőr, aki magas szárú csizmába tűrte a nadrágszárát, kezében a sapkájával várakozott, hogy kinyithassa az ajtót. Meghajolt, és azt mondta:

– Jó reggelt, Frau von Ulrich.

A másik kocsi kis zöld kétüléses volt. Szürke szakállú, alacsony ember jött ki a házból, kezében bőrtáskával. Kalapot emelt anyának, miközben odament a kicsi autóhoz.

– Kíváncsi lennék, mit keres itt dr. Rothmann ilyen korán reggel – mondta aggodalmasan anya.

Hamarosan megtudták. Frieda anyja, Mónika nyitott ajtót, egy magas asszony, akinek rengeteg vörös haja volt. Sápadt arcára kiült az aggodalom, és invitálás helyett eléállta az ajtót, mintha meg akarná akadályozni, hogy bejöjjenek.

– Friedának kanyarója van! – mondta.

– Szegény! – mondta anya. – Hogy érzi magát?

– Nyomorultul. Lázas és köhög. De Rothmann azt mondja, rendbe jön. Mindazonáltal most karanténban van.

– Hát persze. Te megkaptad már?

– Igen, kislány koromban.

– Werner is átesett rajta – emlékszem, milyen borzasztó kiütései voltak. Mi a helyzet a férjeddel?

– Ludi is, kisfiú korában.

Mindketten Carlára néztek. Ő még nem volt kanyarós. Ezek szerint nem töltheti a napot Friedával.

Carla csalódott volt, de anya valósággal kétségbeesett.

– Az e heti kiadás a választási szám! Nem hiányozhatok! – Fel volt dúlva. Az összes felnőtt tartott a vasárnapi választástól. Anya és apa attól félt, hogy a nácik elég jól szerepelhetnek, és átvehetik az irányítást a kormányban. – Ráadásul a legrégibb barátnőm is most látogat ide Londonból. Vajon rábeszélhetném Waltert, hogy vegyen ki egy napot, és vigyázzon Carlára?

– Mért nem hívod föl? – kérdezte Mónika.

Nem sok embernek volt otthon telefonja, de Franckéknak igen. Carla meg az anyja belépett az előszobába. A szerkezet egy vékony lábú asztalon állt az ajtó közelében. Anya fölvette a kagylót, és

megadta apa irodájának telefonszámát a Reichstagban. Miután kapcsolták, elmagyarázta a helyzetet. Egy percig hallgatott, aztán indulatba jött.

– Az én újságom százezer olvasót buzdít arra, hogy szavazzon a Szociáldemokrata Pártra – mondta. – Tényleg van ennél fontosabb dolgod ma?

Carla sejtette, hogyan fog végződni a vita. Tudta, hogy apa nagyon szereti őt, de tizenegy év alatt sosem vigyázott rá egy teljes napon át. így volt ezzel a többi barátnőjének az apja is. A férfiak nem csinálnak ilyet. De anya néha úgy tett, mintha nem tudná, milyen szabályok szerint kell élni a nőknek.

– Akkor magammal kell vinnem az irodába – mondta a telefonba. – Bele se merek gondolni, hogy Jochmann mit szól majd hozzá! – Herr Jochmann a főnöke volt. – Enyhén szólva nem túlzottan feminista. – Letette a kagylót, még csak el sem köszönt.

Carla gyűlölte, ha veszekednek, és aznap ez már a második eset volt. Az egész világ megingott tőle. A kislány sokkal jobban félt a veszekedésektől, mint a náciktól.

– Na gyere – mondta az anyja, és az ajtóhoz indult.

Még csak nem is láthattam Wernert, gondolta Carla boldogtalanul.

Akkor jött be az előszobába Frieda apja, egy energikus és derűs, rózsaszín képű ember, apró, fekete bajusszal. Szívélyesen üdvözölte anyát, ő pedig megállt, és udvariasan beszélgetett vele, amíg Mónika fölsegítette a férjére a szőrmegalléros, fekete felöltőt.

Franck odament a lépcső aljához.

– Werner! – kiáltotta. – Itt hagylak! – Föltette szürke posztókalapját, és kiment.

– Kész vagyok, kész vagyok! – Werner úgy szaladt le a lépcsőn, mint egy táncos. Magas volt, akár az apja, de jóval mutatósabb a vörösesszőke sörényével, amelyet kissé hosszúra növesztett. A hóna alatt bőrtáskát tartott tele könyvekkel, a másik kezében korcsolyát és hokiütőt. Futás közben megállt, hogy nagyon udvariasan azt mondja:

– Jó reggelt, Frau von Ulrich – majd kevésbé szertartásosan folytatta – , szervusz, Carla. A húgom kanyarós.

Carla érezte, hogy elvörösödik, noha semmi oka nem volt rá.

– Tudom – felelte. Igyekezett valami elbűvölő és tréfás választ kigondolni, de semmi nem jutott az eszébe. – Nekem még nem volt, ezért nem látogathatom meg.

– Én még gyerekkoromban átestem rajta – felelte Werner úgy, mintha ez borzasztó régen lett volna. – Sietnem kell – tette hozzá mentegetőzve.

Carla nem szerette volna ilyen gyorsan szem elől veszteni. Követte a ház elé. Ritter kinyitotta a hátsó ajtót.

– Ez milyen autó? – kérdezte Carla. A fiúk mindig ismerik a márkákat.

– Mercedes-Benz W 10 limuzin.

– Nagyon kényelmesnek tűnik. – Észrevette, hogy az anyja meglepetten, ugyanakkor derűsen pillant rá.

– Ki akarod próbálni? – kérdezte Werner.

– Jó lenne.

– Megkérdezem az apámat. – Bedugta a fejét a kocsiba, és mondott valamit.

A kislány hallotta Herr Franck válaszát:

– Rendben, csak gyorsan!

Carla az anyjához fordult.

– Autózhatunk!

Anya csak egy pillanatig habozott. Nem kedvelte Herr Franck politikai nézeteit – Werner apja pénzt adott a náciknak – , de ilyen hideg reggelen nem utasított vissza egy fuvart a meleg autóban.

– Igazán kedves magától, Ludwig – mondta.

Beszálltak. Hátul négy ember fért el. Ritter simán indított.

– Gondolom, a Kochstrafiéra mennek – mondta Herr Franck. Sok újság és könyvkiadó volt abban az utcában, a Kreuzberg kerületben.

– Kérem, miattunk ne tegyen kitérőt. A Leipziger Strafie is megfelel.

– Boldogan leszállítanám a címre, de gondolom, nem szeretné, ha balos kollégái látnák, amint egy potrohos plutokrata kocsijából száll ki.

Herr Franck hangja valahol az enyelgés meg a rosszmájúság között ingadozott.

Anya elbűvölően mosolygott rá.

– Maga nem potrohos, Ludi, csak egy kicsit molett. –

Megpaskolta Herr Franck felöltőjének elejét.

Az elnevette magát.

– Ezért kérdeztem. – A feszültség elillant. Herr Franck fölvette a szócsövet, és utasításokat adott Ritternek.

Carlát lázba hozta, hogy egy autóban ülhet Wernerrel. Szeretett volna beszélgetni vele, de először semmi sem jutott az eszébe. Legszívesebben azt mondta volna: „Mit gondolsz, nagy korodban képes lennél feleségül venni egy sötét hajú, zöld szemű lányt, aki három évvel fiatalabb nálad, és megvan a magához való esze?” Végül a korcsolyára mutatott és megszólalt:

– Mérkőzésetek van?

– Nem, csak edzés iskola után.

– Milyen poszton játszol? – Semmit sem tudott a jéghokiról, de a csapatjátékokban mindig vannak posztok.

– Jobbszélsőn.

– Veszélyes sport?

– Nem, ha elég gyors vagy.

– Bizonyára jól korcsolyázol.

– Tűrhetően – felelte a fiú szerényen.

Carla ismét elkapta az anyja arcán azt a rejtélyes kis mosolyt. Talán sejti, mit érez Werner iránt?

Az autó megállt az iskolánál, és Werner kiszállt.

– Viszlát, mindenkinek! – mondta, azzal berontott a kapun az udvarra.

Ritter továbbhajtott a Landwehr-csatorna déli partján. Carla a bárkákat nézte. A szénkupacok hósipkát viseltek, mint a hegyek. Csalódott volt. Azért fundálta ki ezt az autózást, hogy több időt tölthessen Wernerrel, azután arra pocsékolta, hogy a jéghokiról beszélgessen.

Hogy miről szeretett volna beszélgetni vele? Azt nem tudta.

– Olvastam a cikkét a Demokratában – mondta anyának Herr Franck.

– Remélem, tetszett.

– Sajnálattal láttam, hogy tiszteletlenül ír a kancellárunkról.

– Úgy véli, hogy az újságíróknak tisztelettel kell írni a politikusokról? – kérdezte jókedvűen anya. – Ez radikális gondolat. Hogy a náci sajtónak udvariasan kelljen bánnia a férjemmel! Nem

tetszene nekik.

– Nyilvánvalóan nem minden politikusra érvényes – felelte ingerülten Franck.

Keresztülvágtak a Potsdamer Platz forgalmas kereszteződésén. Az automobilok és a villamosok versenyt tolongtak a ló vontatta szekerekkel és a gyalogosokkal.

– Nem jobb, ha a sajtó mindenkit egyenlően bírál? – kérdezte anya.

– Csodálatos ötlet – felelte Franck. – De maguk, szocialisták álomvilágban élnek. Mi, gyakorlatias emberek, tudjuk, hogy Németország nem élhet meg eszméken. A népnek kenyér kell, szén és cipő.

– Ezzel egyetértek – válaszolta anya. – Magam se bánnék valamivel több szenet. Viszont azt szeretném, ha Carla és Erich egy szabad ország polgáraiként nőnének föl.

– Eltúlozza a szabadságot. Az nem teszi boldoggá az embereket. Jobban szeretik, ha irányítják őket. Én azt szeretném, ha Werner, Frieda és szegény Axel olyan országban nőne fel, amely büszke, fegyelmezett és egységes.

– És az egységért arra van szükségünk, hogy barnainges fiatal huligánok verjék össze az öreg, zsidó boltosokat?

– A politika kemény dolog. Ez ellen semmit nem tehetünk.

– Éppen ellenkezőleg. Maga, Ludwig és én egyaránt vezetők vagyunk, ki-ki a maga módján. A mi felelősségünk, hogy a politika ne durva legyen, hanem őszintébb, ésszerűbb, kevésbé erőszakos. Ha nem cselekszünk ennek érdekében, nem teljesítjük hazafias kötelességünket.

Herr Franck megsértődött.

Carla nem sokat tudott a férfiakról, de annyit igen, hogy nem szeretik, ha a nők oktatják ki őket a kötelességeikről. Anya ma reggel bizonyosan elfelejtette bekapcsolni az „elragadó” üzemmódot. De hát mindenki türelmetlen volt. A közeledő választás mindenkit idegesített.

Az autó odaért a Leipziger Platzra.

– Hol tehetem ki önöket? – kérdezte Herr Franck hidegen.

– Itt is jó lesz – felelte anya.

Franck megütögette az üveg válaszfalat. Ritter megállította a

gépkocsit, és sietett kinyitni az ajtót.

– Mielőbbi javulást kívánok Friedának – mondta anya.

– Köszönöm.

Kiszálltak, Ritter becsukta az ajtót.

Perceket kellett még gyalogolni az irodáig, de anya láthatólag nem óhajtott tovább ülni az autóban. Carla reménykedett, hogy azért nem akar tartósan összeveszni Herr Franckkal. Akkor nehezebb lenne találkoznia Friedával és Wernerrel. Azt pedig nagyon utálta volna.

Szaporán szedték a lábukat.

– Próbálj meg minél kevesebb kalamajkát csinálni az irodában – mondta anya.

Őszinte aggodalma meghatotta Carlát, aki szégyenkezett, mert gondot okoz az anyjának. Elhatározta, hogy tökéletesen fog viselkedni. Útközben anya sok embert üdvözölt. Amióta a kislány az eszét tudta, mindig megvolt ez a rovata. Sajtókörökben jól ismerték, és angolosan, Lady Maudnak szólították.

Annak az épületnek a közelében, ahol a Demokrata szerkesztősége volt, észrevettek valakit, akit mindketten ismertek: Schwab őrmestert. Apával harcolt a Nagy Háborúban, és még ma is brutálisan rövidre nyíratta a haját, úgy, ahogy a katonák szokták. A háború után beállt kertésznek, először Carla nagyapjához, később az apjához, de pénzt lopott anya erszényéből, és apa kidobta. Most a barnainges SA rút, katonás egyenruháját viselte, de a rohamosztagosok nem katonák, hanem nácik voltak, akiket segédrendőri jogkörrel ruháztak fel.

Schwab hangosan köszönt:

– Jó reggelt, Frau von Ulrich! – mintha egyáltalán nem szégyellné a lopást. Még a sapkáját sem emelte meg.

Anya hidegen biccentett, és elvonult mellette.

– Mit keres ez itt? – mormolta rosszkedvűen, amíg bementek a házba.

A szerkesztőség egy modern irodaépület első emeletét foglalta el.

Carla tudta, hogy nem örülnek egy gyereknek, és reménykedett, hogy észrevétlenül bejutnak anya irodájába. De már a lépcsőn találkoztak Herr Jochmann-nal. Nagydarab ember volt, vastag

szemüveget viselt.

– Mi ez? – kérdezte nyersen, ki se véve a szájából a cigarettát.

– Most már óvodát is nyitunk?

Anya nem reagált a gorombaságra.

– Gondolkoztam azon a múltkori megjegyzéseden – mondta. – Mármint hogy a fiatalok afféle csillogó szakmának tartják az újságírást, és nem értik, milyen kemény munkát követel.

Jochmann összevonta a szemöldökét.

– Tényleg ezt mondtam? Nos, az biztos, hogy igaz.

– Ezért hoztam be a lányomat, hogy lássa a valóságot. Azt hiszem, tanulságos lesz számára, különösen, ha író akar lenni. Riportot ír majd a látogatásról az osztályának. Bizonyosra vettem, hogy helyeselnéd.

Anya mindezt menet közben találta ki, de nagyon meggyőzően hangzott. Már-már Carla is elhitte. Végre bekapcsolták az „elragadó" üzemmódot.

– Nem mára vársz egy fontos látogatót Londonból? – kérdezte Jochmann.

– Igen, Ethel Leckwitht, de ő régi barátnőm. Babakora óta ismeri Carlát.

Jochmann kissé megengesztelődött.

– Hmm. Nos, szerkesztőségi ülés öt perc múlva, amint megvettem a cigarettámat.

– Majd Carla elhozza. – Anya odafordult Cáriéhoz. – Innen a harmadik szomszéd egy trafik. Herr Jochmann a Roth-Handle márkát szereti.

– Ó, ez megkímél egy úttól.

Jochmann adott a kislánynak egy márkát.

– Ha visszajössz, a lépcsőfordulónál keress, a tűzjelző mellett – mondta anya Carlának. Bizalmasan belekarolt Jochmannba. – Úgy vélem, a múlt heti számunk volt a legjobb – mondta, azzal elindultak fölfelé.

Carla kirohant az utcára. Anya ezt megúszta, a szokott módján elegyítve a vakmerőséget és a kacérságot. Néha ilyeneket mondott:

– Nekünk, nőknek, be kell vetnünk minden fegyverünket, amink van.

Bár ha belegondol, ő is az anyja taktikáját használta, hogy

autózhassanak Herr Franckkal. Talán mégis hasonlít az anyjához. Talán ezért volt anya arcán az a különös kis mosoly: önmagát látta harminc évvel fiatalabb korában.

A boltban olyan hosszú sor állt, mintha Berlin újságíró társadalmának a fele most akarná megvásárolni a cigarettáját. Carla végül kapott egy csomag Roth-Hándlét, és visszatért a Demokrata épületéhez. A tűzjelzőt könnyen megtalálta – egy nagy kar volt a falon – , de anya nem volt az irodájában. Semmi kétség, a szerkesztőségi értekezleten van.

Végigment a folyosón. Minden ajtó nyitva volt, és a legtöbb szoba üresen tátongott, csupán néhányban lehetett látni egy-egy titkárnőt vagy gépírókisasszonyt. Az épület végében, a folyosó fordulójánál volt egy „Konferenciaterem” feliratú, zárt ajtó. Carla hallotta, hogy indulatos férfihangok vitatkoznak. Kopogtatott, de nem válaszoltak. Habozott, azután lenyomta a kilincset, és belépett.

Odabent vágni lehetett a füstöt. Nyolc-tíz ember ült egy hosszú asztalnál. Anya volt közöttük az egyetlen nő. Elhallgattak, láthatóan meglepődtek, amikor Carla odament az asztal végéhez, és átadta Jochmann-nak a cigarettát meg a visszajárót. Akkora csend volt, hogy a kislány azt hitte, valami rosszat csinált.

De Jochmann csak annyit mondott:

– Köszönöm.

– Nagyon szívesen, uram – felelte Carla, és valamilyen okból kissé meghajolt.

A férfiak nevettek. Az egyik megkérdezte:

– Új titkárnőd van, Jochmann? – Carla akkor már tudta, hogy minden rendben.

Kisietett a szobából, és visszatért anya irodájába. Nem vetette le a kabátját, mert hideg volt. Körülnézett. Az asztalon volt egy telefon, egy írógép, több köteg papír és indigó.

A telefon mellett egy bekeretezett fénykép állt, amely őt, Erichet és apát ábrázolta. Néhány éve készült egy derűs napon a Wannsee tó partján, húsz kilométerre Berlin központjától. Apa rövidnadrágot viselt. Mind nevettek. Ez még azelőtt volt, hogy Erich elkezdte volna játszani a kemény, komoly férfit.

Ezenkívül egyetlenegy fénykép lógott a falon: anya volt rajta a szociáldemokraták hősével, Friedrich Eberttel, a háború utáni

Németország első elnökével. Ez körülbelül tíz éve készült. Carlát megmosolyogtatta anya formátlan, ejtett derekú ruhája és fiús hajviselete: abban az időben bizonyára ez volt a divat.

A polcon Ki kicsoda? kötetek, telefonkönyvek, térképek voltak, meg szótárak egy csomóféle nyelven, de semmi olvasnivaló. A fiókban ceruzák, több pár estélyi kesztyű, még ki se bontva a selyempapírból, egy csomag egészségügyi betét, egy nevekkel és telefonszámokkal teleírt notesz.

Az asztali naptáron beállította a dátumot, . február 27-ét. Utána befűzött egy papírlapot az írógépbe. Legépelte a teljes nevét. Heike Carla von Ulrich. Ötévesen bejelentette, hogy nem szereti a Heike nevet, mostantól mindenki használja a második keresztnevét, és, ami kissé meg is lepte, a család beleegyezett.

Az írógép minden billentyűje fölemelt egy fémkart, amely lecsapott a festékszalagra, és egy betűt nyomott a papírra. Amikor véletlenül két betűt ütött le, a karok összeakadtak. Megpróbálta kiakasztani őket, de nem tudta. Az sem segített, hogy egy harmadik billentyűt is leütött: most már három kar akadt össze. Carla felnyögött. Máris kalamajkát csinált!

A gépről elvonta a figyelmét az utcáról hallatszó lárma. Az ablakhoz ment. Tucatnyi barnainges menetelt az utca közepén, és jelszavakat ordítottak:

– Halál a zsidókra! Ki a zsidókkal! – Carla nem értette, miért haragszanak rájuk, hiszen a vallásukat leszámítva éppen olyanok, mint bárki más. Döbbenten látta, hogy a csapat élén Schwab őrmester masírozik. Sajnálta, amikor kidobták, mert tudta, hogy nehezen talál másik állást. Németországban milliónyi férfi keresett munkát: apa azt mondta, gazdasági válság van. De anya azt kérdezte: „Hogy tűrhetnénk meg egy olyan embert a házunkban, aki lop?”

Változott a jelszó:

– Ki a zsidó sajtóval! – ordították egyhangúlag. Az egyik elhajított valamit: rothadt zöldség fröccsent szét az egyik országos lap szerkesztőségének ajtaján. Azután Carla rémületére a felé az épület felé fordultak, amelyben ő volt.

Hátrahúzódott, és az ablakráma mellől leselkedett, remélve, hogy nem látják meg. Azok megálltak, továbbra is kántálva. Egyikük eldobott egy követ, ami Carla ablakát találta el. Nem törte be, a

kislány mégis halkan felsikoltott a félelemtől. Egy perccel később bejött egy gépírókisasszony, vörös barettet viselő, fiatal nő.

– Mi a baj? – kérdezte, azután kinézett az ablakon. – Ó, a szentségit!

A barnaingesek bejöttek az épületbe. Carla hallotta a csizmájuk dobogását a lépcsőn. Megriadt. Mit fognak csinálni?

Schwab őrmester lépett be anya irodájába. Elbizonytalanodott, amikor meglátta a fiatal nőt és a kislányt, de aztán felkurblizta a kurázsiját. Fogta az írógépet, kivágta a csukott ablakon. Az üveg betört. Carla és a gépírókisasszony sikított.

Jelszavakat ordító barnaingesek vonultak el az ajtó előtt.

Schwab megragadta a kisasszony karját:

– Na, drágám, hol az iroda széfje?

– Az irattárban! – felelte rémülten a lány.

– Mutasd meg!

– Igen, máris!

Schwab kituszkolta a szobából.

Carla sírni kezdett, azután abbahagyta.

Fontolgatta, hogy az íróasztal alá bújik, de habozott. Nem akarta mutatni, mennyire fél. Volt valami, ami nem engedte.

De mit tegyen? Úgy döntött, figyelmezteti anyát.

Az ajtóhoz ment, végignézett a folyosón. A barnaingesek ki-be jártak az irodákban, de még nem értek oda a folyosó végére. Carla nem tudta, hogy az ülésező emberek hallották-e a lármát. Olyan gyorsan futott a folyosón, ahogy csak bírt, ám egy sikoly megállította. Benézett egy szobába, és látta, hogy Schwab rázza a vörös barettes lányt, és ordít:

– Hol a kulcs?

– Nem tudom, esküszöm, hogy igazat mondok! – kiáltotta a gépírókisasszony.

Carla felháborodott. Schwabnak nincs joga így bánni egy nővel.

– Hagyja békén, Schwab, maga tolvaj! – kiáltotta.

Schwab olyan gyűlölettel nézett rá, amitől Carla tízszer jobban kezdett félni. Az őrmester pillantása átvándorolt valakire a kislány mögött, és azt mondta:

– Vidd már innen a kölyköt a francba!

Carlát fölkapták hátulról.

– Csak nem egy kis zsidó vagy? – kérdezte egy férfihang. – Olyannak nézel ki, ezzel a fekete bozontoddal.

Ez megrémítette.

– Nem vagyok zsidó! – sikoltotta.

A barnainges végighurcolta a folyosón, belökte anya irodájába. A kislány megbotlott, elesett.

– Itt maradsz! – mondta a rohamosztagos, és elment.

Carla fölállt. Nem fájt semmije. A folyosó most már tele volt barnaingesekkel, nem juthatott el az anyjához. Pedig segítséget kell hívnia!

Kinézett a törött ablakon. Kisebb tömeg verődött össze az utcán. Két rendőr állt a bámészkodók között, és beszélgetett. Carla lekiabált nekik:

– Segítség! Segítség, rendőrség!

Meglátták, és jót nevettek.

Ez annyira felháborította, hogy rögtön kevésbé félt. Ismét kilesett az irodából. A pillantása megakadt a tűzriasztón. Odanyúlt, megmarkolta a kart.

Habozott. Nem szabad riasztani, csak ha tűz van, és a falon volt egy tábla, amely súlyos büntetéssel fenyegetett.

Akkor is meghúzta a kart.

Egy pillanatig nem történt semmi. Talán nem működik a szerkezet.

Azután hangosan, fülsértőén fölvijjogott egy sziréna, és a hangja betöltötte az épületet.

A folyosó végében szinte azonnal kijöttek az emberek az értekezletről. Jochmann volt az első.

– Mi az ördög folyik itt? – kérdezte dühösen, túlordítva a szirénát.

Az egyik barnainges válaszolt neki:

– Ez a zsidó kommunista szennylap sértegette a mi vezérünket, ezt megtoroljuk!

– Kifelé az irodámból!

A barnainges ügyet sem vetett rá. Bement az egyik szobába. A következő pillanatban női sikoly hallatszott, majd olyan robaj, mintha felborítottak volna egy fémasztalt.

Jochmann az egyik munkatársához fordult.

– Schneider, azonnal hívd a rendőrséget!

Carla tudta, hogy annak semmi értelme. A rendőrség már itt van, és semmit sem csinál.

Anya átnyomakodott a tömegen, és végigfutott a folyosón.

– Nem esett bajod? – kiáltotta, és átölelte Carlát.

Ő azonban nem akarta, hogy vigasztalják, mint egy gyereket. Eltolta az anyját, és azt felelte:

– Semmi bajom, ne aggódj!

Anya körülnézett.

– Az írógépem!

– Kidobták az ablakon. – Csak most eszmélt rá, hogy nem lesz baja az összeakadt betűkarok miatt.

– Ki kell jutnunk innen! – Anya felkapta az asztalról a fényképet, Carla kezébe nyomta, és kisiettek a szobából.

Senki sem próbálta megállítani őket, ahogy lefutottak a lépcsőn. Előttük egy izmos fiatalember, aki az egyik riporter lehetett, fejfogással elkapott egy barnaingest, és kifelé rángatta az épületből. Carla és az anyja követte őket. Mögöttük felbukkant egy újabb rohamosztagos.

A riporter odavonszolta a barnaingest a két rendőrhöz.

– Tartóztassák le ezt az embert! – mondta. – Tetten értem, miközben fosztogatott az irodában. A zsebében megtalálhatják az ellopott kávésdobozt.

– Engedje el, kérem – szólt rá az idősebb rendőr.

A riporter kelletlenül elengedte a barnaingest.

Addigra a második is odaért.

– Hogy hívják, uram? – kérdezte a rendőr a riportert.

– Rudolf Schmidt vagyok, a Demokrata parlamenti, vezető tudósítója.

– Rudolf Schmidt, letartóztatom a rendőrség elleni erőszakért.

– Ne legyen nevetséges. Rajtakaptam, amikor lopott!

A rendőr bólintott a két barnaingesnek.

– Vigyétek az őrszobára!

A rohamosztagosok megragadták Schmidt karját. Az mintha le akarta volna rázni őket, aztán meggondolta magát.

– Ennek az incidensnek minden részlete megjelenik a Demokrata következő számában! – kiáltotta.

– Nem lesz következő szám – felelte a rendőr. – Vigyétek el.

Tűzoltóautó érkezett, fél tucat tűzoltó ugrott le róla. A vezetőjük rákiáltott a rendőrökre:

– Ki kell ürítenünk az épületet!

– Menjenek vissza a laktanyába, nincs tűz – mondta az idősebb rendőr.

– Csak a rohamosztagosok zárnak be egy kommunista újságot.

– Ez nem tartozik rám – felelte a tűzoltó. – Riasztás volt, első dolgunk, hogy mindenkit kizavarjunk, akár rohamosztagos, akár nem. Megleszünk a segítsége nélkül.

Bevezényelte az embereit a házba.

Carla hallotta, ahogy az anyja azt mondja:

– Jaj, ne! Odafordult, és látta, hogy anya az írógépet nézi a kövezeten. A fémborítás levált, kilátszottak a karok és pálcák csatlakozásai. A billentyűzet kiment a formájából, a henger egyik vége levált, a sor végét jelző csengő siralmasan hevert a földön. Egy írógép nem túl értékes holmi, de anya úgy festett, mint aki mindjárt elsírja magát.

A tűzoltók kiterelték az épületből a barnaingeseket és a szerkesztőség munkatársait.

Jochmann odajött hozzájuk, és azt mondta anyának:

– Nem volt idejük túlzott károkat okozni, mert a tűzoltók megállították őket. Akárki szólaltatta meg a riasztót, nagy szívességet tett nekünk!

Carla aggódott, hogy megszidják, amiért vaklármát csinált. Most megértette, hogy épp azt tette, amit kell.

Megfogta anyja kezét, aki ettől mintha magához tért volna a szomorúságból. A ruhája ujjával megtörölte a szemét, ez a rendhagyó mozdulat is jelezte, mennyire megrázta a dolog: ha Carla tett volna ilyet, rászól, hogy használja a zsebkendőjét.

– Most mit csinálunk? – Anya sose kérdezett ilyet, mert mindig tudta, mit fog csinálni.

A kislány ekkor vette észre, hogy ketten állnak a közelben. Odanézett. Egyikük egy nő volt, nagyjából egykorú anyával, nagyon csinos, parancsoló külsejű. Carla nem az első alkalommal látta, de nem tudta, hova tenni. Mellette a fiatalember a kora felől a nő fia is lehetett volna. Vékony volt, és nem túl magas, de olyan külsejű, akár

egy filmcsillag. Az arca már-már túl szép lett volna, ha az orra nem olyan lapos és ferde. A két jövevény döbbenten bámult, a fiatalember fehér volt a dühtől.

Elsőnek az asszony szólalt meg angolul.

– Szervusz, Maud! – mondta, és a hangja homályosan ismerős volt Carlának. – Nem ismersz meg? – folytatta. – Eth Leckwith vagyok, ő pedig Lloyd.

*

Lloyd Williams talált egy ökölvívóklubot Berlinben, ahol pár pennyért egy órát edzhetett. A klub Berlin északi részén, egy Wedding nevű munkáskerületben volt. Buzogányokkal, medicinlabdával gyakorolt, ugrókötelezett, püfölte a bokszzsákot, azután fejvédőt vett föl, és öt menetet bokszolt a ringben. A klub edzője kerített neki egy edzőtársat, egy korabeli német fiút, aki ugyanúgy váltósúlyú volt, mint Lloyd. A német fiúnak észrevehetetlenül gyors, remek jobbegyenesei voltak, és többször is eltalálta, amíg Lloyd le nem ütötte egy balhoroggal.

Lloyd goromba környéken, a londoni East Enden nőtt fel. Tizenkét éves korában rászálltak az iskolában.

– Velem is ez történt – mondta Bernie Leckwith, a mostohaapja. – Ha a legokosabb vagy az iskolában, kipécéznek, és te leszel az osztályban a schlammer. – Papa zsidó volt, akinek az anyja kizárólag jiddisül beszélt. Ő vitte el Lloydot az Aldgate-i Ökölvívóklubba. Ethel rosszallotta, de Bernie keresztülvitte az akaratát, ami nem túl gyakran esett meg náluk.

Lloyd megtanulta, hogy fürgén mozogjon, és keményen üssön. A macerálás abbamaradt. Az orrát is betörték, úgyhogy már nem volt annyira szépfiú, és fölfedezte a tehetségét. Gyors reflexei voltak, harcos természete, és díjakat nyert a ringben. Edzője csalódására a Cambridge-i Egyetemre akart menni, ahelyett hogy felcsapott volna hivatásos ökölvívónak.

Lezuhanyozott, felöltözött, azután elment egy munkáskocsmába, vett egy pohár csapolt sört, és leült, hogy megírja féltestvérének, Millienek, mit műveltek a barnaingesek. Millie irigyelte, amiért ő utazhat el az anyjukkal, és Lloyd megígérte, hogy gyakran küld neki beszámolókat.

Megrázta a reggeli botrány. A politika hozzátartozott a

mindennapjaihoz: az anyja parlamenti képviselő volt, az apja önkormányzati tanácstag, maga Lloyd a Munkáspárt ifjúsági szövetségének londoni elnöke. De neki a politika csak vitatkozást és szavazást jelentett – mindmostanáig. Még sosem látott olyat, hogy egyenruhás huligánok szétverjenek egy irodát, miközben a rendőrség csak áll és mosolyog. Itt nem kesztyűs kézzel politizáltak. Ez megrendítette.

„Megtörténhet ez Londonban is, Millie?” – írta. Elsőre azt gondolta, hogy ez elképzelhetetlen. Pedig Hitlernek voltak hívei a brit iparbárók és laptulajdonosok között is. Alig pár hónapja, hogy a parlamentből kiugrott Sir Oswald Mosley megalapította a Brit Fasiszták Unióját. Ők is szerették katonás egyenruhában illegetni magukat, mint a nácik. Mi jöhet még?

Befejezte a levelet, összehajtogatta, azután fölszállt a városközpontba tartó helyiérdekűre. Anyja és ő ma este együtt vacsoráznak a von Ulrich házaspárral, Walterral és Mauddal. Maudot és mamát rendhagyó barátság fűzte egymáshoz, mert Ethel annak idején egy fényes kastélyban kezdett el dolgozni, amely Maudék családjáé volt. Később együtt voltak szüfrazsettek, akik a nők szavazati jogáért harcoltak. A háború alatt közösen adták ki a Katonafeleség című feminista újságot. De aztán összevesztek a politikai taktikán, és elhidegültek egymástól.

Lloyd még élénken emlékezett a von Ulrich család 1925-ös londoni látogatására. Tízéves volt, elég idős ahhoz, hogy szégyenkezzen, amiért nem beszél németül, miközben az ötéves Erich és a hároméves Carla kétnyelvűek voltak. Ethel és Maud ekkor békült ki.

Elindult a Bistro Robert nevű étterembe, amelyet art deco stílusban rendeztek be kérlelhetetlenül szögletes székekkel, asztalokkal, festettüveg burájú, cirádás kovácsoltvas állólámpákkal. Lloydnak sokkal jobban tetszettek a kikeményített fehér szalvéták, amelyek vigyázzban álltak a tányérok mellett.

A többiek már ott voltak. Micsoda fantasztikus két nő, gondolta a fiú, amíg közeledett az asztalhoz: határozottak, elegánsak, szépek, magabiztosak. A többi vacsorázó csodálattal nézte őket. Vajon az anyja mennyit köszönhet arisztokrata barátnőjének, hogy olyan jó ízléssel öltözködik?

Miután rendeltek, Ethel elmagyarázta utazásának célját.

– 1931-ben elvesztettem a mandátumomat – mondta. – Remélem, hogy a következő választáson visszanyerem, de közben is élnem kell. Maud, szerencsére te megtanítottál az újságírásra.

– Nem sokat tanítottam én neked – felelte Maud. – Ösztönös érzéked van hozzá.

– Cikksorozatot írok a nácikról a News Chroniclenek, és leszerződtem egy könyvre egy Victor Gollancz nevű kiadóval. Lloydot tolmácsnak hoztam, mert németül és franciául tanul.

Lloyd figyelte anyja büszke mosolyát, és úgy érezte, ezt nem érdemli meg.

– Tolmácsi képességeimet még nem nagyon kellett próbára tennem – szabadkozott. – Mostanáig leginkább olyan emberekkel találkoztunk, mint önök, akik tökéletesen beszélnek angolul.

Lloyd borjúbécsit rendelt, mert ilyesmit még nem kóstolt Angliában. Finomnak találta. Miközben ettek, Walter megkérdezte:

– Nem kellene iskolában lenned?

– Mama úgy gondolta, így többet tanulok meg németül, és az iskola egyetértett.

– Miért nem állsz be hozzám dolgozni egy időre a Reichstagba? Sajnos, fizetni nem tudok, de egész nap németül beszélhetnél.

Lloyd föllelkesült.

– Nagyon szívesen! Remek lehetőség!

– Már ha Ethel nélkülözhet – tette hozzá Walter.

Ethel elmosolyodott.

– Visszakérhetem alkalmanként, amikor szükségem van rá?

– Ez természetes.

Ethel átnyúlt az asztalon, és megérintette Walter kezét. Bensőséges mozdulat volt, Lloyd láthatta, hogy ezt a három embert nagyon szoros szálak fűzik össze.

– Igazán kedves tőled, Walter – mondta.

– Tulajdonképpen nem. Nekem jön jól egy okos fiatal titkár, aki ért a politikához.

– Én már nem vagyok biztos benne, hogy értem a politikát. – mondta Ethel. – Mi az ördög történik Németországban?

– A húszas évek közepéig egész jól elboldogultunk – válaszolt Maud.

– Demokratikus kormányunk és fejlődő gazdaságunk volt. De minden romba dőlt, amikor 1929-ben a Wall Streeten beütött a krach. Most a válság mélypontján vagyunk. – A hangja reszketett a felindultságtól, amely közel állt a szenvedéshez. – Ha meghirdetnek egy állást, száz ember áll sorba érte. Látom az arcukat. Kétségbeesettek. Nem tudják, hogyan adjanak enni a gyerekeiknek. A nácik reményt ígérnek nekik, ők pedig azt kérdezik maguktól: „Mit veszíthetek?"

Walter láthatóan úgy vélte, hogy Maud kissé túloz. Vidámabb hangot ütött meg:

– A jó hír az, hogy Hitler nem szerzett többséget a németek között. A legutóbbi választáson a nácik a szavazatok egyharmadát kapták. Ettől függetlenül ők voltak a legnagyobb párt, de Hitler szerencsére egy kisebbségi kormány élén áll.

– Ezért követelt újabb választást – szólt közbe Maud. – Abszolút többségre van szüksége, hogy Németországot átalakíthassa azzá a kegyetlen diktatúrává, amelyet akar.

– És megkapja? – kérdezte Ethel.

– Nem – felelte Walter.

– Igen – válaszolta Maud.

– Nem hiszem, hogy a német nép valaha is a diktatúrára szavazna – jegyezte meg Walter.

– De ez nem lesz tisztességes választás! – dühöngött Maud. – Csak azt nézd, mi történt ma a lapommal! Bárki, aki a nácikat bírálja, veszélybe kerül. Közben az ő propagandájuk mindenütt ott van.

– Úgy látom, senki sem vág vissza! – mondta Lloyd. Hogy miért nem érkezett pár perccel korábban ma délelőtt a Demokrata redakciójához! Akkor lecsaphatott volna néhány barnaingest. Észrevette, hogy ökölbe szorítja a kezét. Gyorsan ellazította az ujjait, de a felháborodása nem csökkent. – A baloldal miért nem támadja meg a náci újságokat? Kóstoltassák meg velük a saját orvosságukat!

– Nem szabad erőszakkal felelnünk az erőszakra! – mondta Maud nyomatékosan. – Hitler ürügyet keres a kemény fellépésre, hogy rendkívüli állapotot hirdethessen, felszámolhassa az állampolgári jogokat, és börtönbe csukhassa ellenfeleit. – Védekező hangon folytatta: – Óvakodnunk kell ürügyet adni neki, mindegy, milyen nehéz!

Befejezték a vacsorát. Az étterem kezdett kiürülni. Amikor felszolgálták a kávét, megjelent a tulajdonos, Walter másod-unokatestvére, Robert von Ulrich és Jörg, a séf. Robert a Nagy Háború előtt a londoni osztrák nagykövetség diplomatája volt ugyanabban az időben, amikor Walter a német nagykövetségen dolgozott – és beleszeretett Maudba.

Robert hasonlított Walterra, de sokkal piperkőcebbül öltözött: a nyakkendőjében aranytű díszlett, az óraláncáról zsuzsuk lógtak, a haját vastagon pomádézta. Jörg fiatalabb, szőke férfi volt, finom arcú, barátságos mosolyú. Együtt voltak hadifoglyok Oroszországban. Most közös lakásban éltek az étterem fölött.

Felidézték Walter és Maud esküvőjét, amelyet nagy titokban tartottak a háború előestéjén. Nem hívtak vendégeket, de Robert és Ethel volt a násznagy és a koszorúslány.

– Pezsgőt ittunk a szállodában, utána tapintatosan azt mondtam, hogy Robert és én távozunk, Walter pedig... – Ethel visszafojtotta a kuncogását – .. .Walter azt mondta: „Azt hittem, hogy együtt vacsorázunk itt!”

Maud somolygott.

– Képzelheted, hogy örültem!

Lloyd a kávéját bámulta, és zavarban volt. Tizennyolc éves volt és szűz, feszélyezte ez az évődés a nászéjszakáról.

Ethel valamivel komolyabban megkérdezte Maudot:

– Hallottál mostanában Fitzről?

Lloyd tudta, hogy a titkos házasság borzasztó törést okozott Maud és a bátyja, Fitzherbert gróf között. Fitz kitagadta Maudot, mert nem járult elébe, hogy tőle, a családfőtől kérje az engedélyt a házasságához.

Maud szomorúan rázta a fejét.

– Írtam neki, amikor Londonba utaztunk, de nem volt hajlandó találkozni velem. A büszkeségét sértettem meg azzal, hogy hozzámentem Walterhoz, és még csak nem is szóltam neki. Fájdalom, a bátyám olyan ember, aki képtelen megbocsátani.

Ethel fizetett. Németországban minden olcsó volt annak, aki valutával fizetett. Már éppen fel akartak állni, hogy távozzanak, amikor egy idegen lépett az asztalukhoz, és noha senki sem invitálta, odahúzott magának egy széket. Nagydarab, kerek képű ember volt,

apró bajusszal.

A rohamosztagosok egyenruháját viselte.

Robert hidegen nézett rá:

– Mit óhajt, uram?

– Thomas Macke bűnügyi nyomozó vagyok. – Megragadta egy arra haladó pincér karját, és azt mondta neki: – Hozzon egy kávét.

A pincér kérdőn nézett Robertre, aki bólintott.

– A porosz rendőrség politikai osztályán dolgozom – folytatta Macke.

– A berlini hírszerzést vezetem.

Lloyd halkan fordított az anyjának.

– Az étterem tulajdonosával egy személyes ügyet akarok megbeszélni – folytatta Macke.

– Hol dolgozott egy hónapja? – kérdezte Robert.

A kérdés váratlanul érte Mackét, de azonnal válaszolt:

– A kreuzbergi őrsön.

– És mi volt a dolga ott?

– A feljelentéseket iktattam. Miért kérdezi?

Robert bólintott, mintha ilyesmire számított volna.

– Egyszóval kishivatalnokból lett a berlini elhárítás vezetője. Gratulálok a gyors előmeneteléhez. – Ethelhez fordult. – Amióta Hitler január végén kancellár lett, a csatlósa, Hermann Göring tölti be a porosz belügyminiszter tisztét, és parancsol a világ legnagyobb rendőrségének. Azóta Göring tömegével szórja ki a rendőröket, és nácikkal cseréli le őket. – Visszafordult Mackóhoz, és gúnyosan mondta: – Mindazonáltal bizonyosra veszem, hogy váratlan vendégünknél kizárólag az érdem játszott szerepet.

Macke elvörösödött, de megfékezte magát.

– Ahogy mondtam, a tulajdonossal akarok beszélni egy személyes ügyben.

– Kérem, jöjjön vissza reggel. Tíz óra megfelel?

Macke nem reagált a javaslatra.

– A testvérem a vendéglátásban dolgozik – folytatta rendületlenül.

– O! Talán ismerem. Macke a neve? Milyen vállalkozása van?

– Egy friedrichshaini kocsmát vezet, ahova dolgozó emberek járnak.

– Aha. Akkor valószínűleg találkoztam vele.

Lloyd nem tartotta bölcs dolognak, hogy Robert ilyen maró gúnnyal beszél. Macke otromba alak, nem érdemel udvariasságot, de valószínűleg komoly bajt tud okozni.

– A testvérem szeretné megvenni ezt az éttermet – közölte Macke.

– Vagyis a testvére ugyanakkorát akar fölfelé lépni, mint maga.

– Hajlandók vagyunk felajánlani magának húszezer márkát, amit két év alatt fizetnénk ki.

Jörgből kitört a nevetés.

– Engedje meg, hogy elmagyarázzak magának valamit, nyomozó úr – mondta Robert. – Én osztrák gróf vagyok. Húsz évvel ezelőtt kastélyom és hatalmas birtokom volt Magyarországon, ott élt az anyám és a húgom. A háborúban elvesztettem a családomat, a kastélyomat, a földjeimet még a hazámat is, amely... összement. – Gúnyos derültsége elillant, hangja érdes lett a felindultságtól. – Úgy érkeztem Berlinbe, hogy a rokonom, Walter von Ulrich lakcímén kívül semmim sem volt. Mégis sikerült megnyitnom ezt az éttermet. – Nyelt egyet. – Ez mindenem. – Elnémult, ivott egy korty kávét. Az asztalnál ülők hallgattak. Robert visszanyerte az önuralmát, és valamennyire a fölényét is. – Még ha gavalléros árat ajánlott volna – amit nem tett – , azt is visszautasítanám, mert az egész életemet adnám el. Nem szeretnék udvariatlan lenni, noha maga modortalanul viselkedett. De az éttermem semennyiért nem eladó. – Fölállt, kezet nyújtott. – Jó éjt, Macke nyomozó.

Macke gépiesen kezet rázott vele, de rögtön olyan képet vágott, mint aki megbánta. Leplezetlen haraggal állt föl. Vaskos arca bíborban játszott.

– Erről még beszélünk – mondta, azzal kiment.

– Micsoda bugris! – morogta Jörg.

– Látod, mi mindent kell elviselnünk? – szólt oda Walter Ethelnek. – Csak azért, mert ezt az egyenruhát hordja, bármit megtehet, amit akar!

Lloydot idegesítette Macke hidegvére. A rendőr láthatólag bizonyosra vette, hogy az általa ajánlott összegért megszerezheti az éttermet. Úgy reagált Robert visszautasítására, mintha az nem lenne több egy múlandó kudarcnál. Ennyire erősek a nácik?

Oswald Mosley és brit fasisztái ugyanezt akarták: olyan országot, ahol a megfélemlítés és az ütleg lép a törvény helyébe. Hogy lehetnek ilyen irtózatosan hülyék az emberek?

Fölvették a kabátjukat, kalapjukat, elbúcsúztak Roberttól és Jörgtől. Ahogy kiléptek az utcára, Lloyd füstszagot érzett – nem dohányfüstöt, hanem valami mást. Beszálltak Walter autójába, egy BMW Dixi 3/15-be, amelyről a fiú tudta, hogy ez az Austin 7-es német változata.

Ahogy áthajtottak a Tiergarten Parkon, két tűzoltóautó előzte meg őket hangos kolompolással.

– Hol lehet a tűz? – kérdezte Walter.

Egy perccel később lángok izzó fényét pillantották meg a fák között.

– A Reichstag közelében – vélte Maud.

– Jobb, ha megnézzük – mondta Walter hirtelen aggodalommal, és leírt egy éles kanyart.

Erősödött a füstszag. Lloyd látta a fák teteje fölött az égnek szökkenő lángokat.

– Ez nagy tűz – mondta.

Kiértek a parkból a Königsplatzra, a széles térre, amelynek két végéről a Reichstag és a Kroll Operaház nézett farkasszemet. A Reichstag lángolt. Vörös és sárga fények táncoltak a klasszicista ablaksorok mögött. A középső kupola tűz– és füstgejzíreket okádott.

– Ó, ne! – mondta Walter, és Lloyd hallotta a hangjában a keserű bánatot. – Irgalmas isten, ezt ne!

Megállította a kocsit, valamennyien kiszálltak.

– Ez katasztrófa – mondta Walter.

– Egy ilyen szép, régi épület! – bánkódott Ethel.

Walter valami meglepő dolgot válaszolt.

– Nem érdekel engem az épület. Itt a mi demokráciánk ég.

Kisebb tömeg bámészkodott úgy ötvenméternyiről. Az épület előtt tűzoltóautók sorakoztak, a tömlők már a lángokra szegeződtek, vízsugarak lövelltek be a törött ablakokon. A maroknyi ácsorgó rendőr semmit sem csinált. Walter megszólította az egyiket.

– A Reichstag képviselője vagyok – mondta. – Mikor kezdődött?

– Egy órája – felelte a rendőr. – Elfogtuk az egyik tettest – egy szál gatyában! A ruhájából rakott tüzet.

– Kötélkordont kellene húzniuk – mondta Walter hivatalos hangon.

– Hogy az emberek biztos távolságra legyenek.

– Igen, uram – mondta a rendőr, és elment.

Lloyd arrébb osont a többiektől, és közelebb húzódott az épülethez. Már kezdték megfékezni a tüzet: kevesebb lett a láng és több a füst. Odament a tűzoltóautók mellett az egyik ablakhoz. A dolog nem tűnt túl veszélyesnek, és a kíváncsisága, mint rendesen, legyőzte az óvatosságát.

Amikor beleselkedett az ablakon, láthatta a súlyos károkat: csak törmelékhalmok maradtak a bedőlt falak, leszakadt mennyezetek helyén. A tűzoltókon kívül voltak télikabátos, polgári személyek is – feltehetőleg a Reichstag tisztviselői – , akik ide-oda járkáltak a romok között, felmérték a kárt. Lloyd odaért a bejárathoz, fölment a lépcsőn.

Két fekete Mercedes száguldott oda a Reichstaghoz éppen akkor, amikor a rendőrök elkezdték fölállítani a kordont. Lloyd kíváncsian bámészkodott. A második autóból kipattant egy világos esőkabátot viselő ember. Kis bajusza volt, fekete haja a homlokába hullott. Lloyd rádöbbent, hogy az új kancellárt, Adolf Hitlert látja.

Hitlert egy magasabb férfi követte, a kancellár személyi testőrségének, a Schutzstaffelnek az egyik tagja, az SS fekete egyenruhájában. Mögöttük Joseph Goebbels, a zsidófaló propagandafőnök sántikált. Lloyd az újságok fényképeiről ismerte fel őket. Annyira megbabonázta a látványuk, hogy még iszonyodni is elfelejtett.

Hitler kettesével szedte a fokokat, egyenesen Lloyd felé tartott. A fiú ösztönszerűen kinyitotta a nagy ajtót, és szélesre tárta a kancellár előtt. Hitler biccentett, belépett, a sleppje követte.

Lloyd csatlakozott hozzájuk. Senki sem szólt hozzá. Hitler emberei láthatólag feltételezték, hogy a Reichstag személyzetéhez tartozik.

A nedves hamu bűzlött. Hitler és a sleppje átlépegetett az elszenesedett gerendákon és tömlőkön, mocskos pocsolyákban gázolt. Az előcsarnokban ott állt Hermann Göring, elöl felgyűrt karimájú kalapban, teveszőr kabátban, amely majd szétrepedt hatalmas potrohán. Ő az, aki telerakta a rendőrséget nácikkal,

gondolta a fiú, mert eszébe jutott az éttermi beszélgetés.

Amint Göring meglátta Hitlert, elüvöltötte magát:

– Ez a kommunista felkelés nyitánya! Most fognak lesújtani! Percet sem vesztegethetünk!

Lloyd olyan furcsán érezte magát, mintha egy színház nézőterén ülne, és színészek játszanék ezeket a hatalmasságokat.

Hitler még Göringnél is ripacsabb volt.

– Most nem lesz kegyelem! – rikácsolta olyan hangon, mintha egy stadionnak szónokolna. – Aki az utunkba áll, felkoncolandó! – Reszketett, miközben belelovallta magát a dühbe. – Ott helyben le kell lőni minden kommunista funkcionáriust! A Reichstag kommunista képviselőit még ma éjjel föl kell kötni! – Úgy nézett ki, mint aki mindjárt szétrobban.

Ugyanakkor volt az egészben valami mesterkélt. Hitler gyűlölete őszintének tűnt, de a kitörés ugyanakkor előadás is volt a környezetének, az embereinek és másoknak. Színész volt, aki a valódi indulatait fújta föl a közönség kedvéért. És Lloyd láthatta, hogy működik is: hallótávolságon belül mindenki úgy bámult Hitlerre, mint akit megdelejeztek.

– Mein Führer – szólalt meg Göring ez itt Rudolf Diels, az én politikai rendőrségem főnöke. – A mellette álló vékony, sötét hajú emberre mutatott. – Máris letartóztatta az egyik elkövetőt.

– Marinus van dér Lubbe, holland kőműves – közölte minden hisztériától mentes nyugalommal Diels.

– És kommunista! – mondta diadalmasan Göring.

– Akit gyújtogatás miatt kizártak a holland kommunista pártból – tette hozzá Diels.

– Tudtam! – felelte Hitler.

A fiú megértette, hogy Hitler a tényéktől függetlenül is mindenképpen a kommunistákat fogja vádolni.

Diels tiszteletteljesen folytatta:

– Az első kihallgatás után azt kell mondanom, hogy egyértelműen elmebeteg, aki tettét magányosan követte el.

– Ostobaság! – rikácsolta Hitler. – Ezt réges-rég megtervezték. De rosz-szul számoltak! Nem értik, hogy a nép a mi oldalunkon áll!

Göring odafordult Dielshez.

– A rendőrség mostantól riadókészültségben van – mondta. –

Vannak listáink a kommunistákról: a Reichstag képviselőiről, az önkormányzati képviselőkről, a kommunista párt szervezőtitkárairól és aktivistáiról. Tartóztassák le valamennyit még ma este! Használjanak lőfegyvert. Kíméletlenül vallassák őket!

– Igenis, miniszter úr – felelte Diels.

Lloyd rádöbbent, mennyire igaza volt Walternak, amikor aggódott. Ez volt az ürügy, amit a nácik annyira vártak. Senkire sem fognak hallgatni, aki azt mondja, hogy a tüzet egy magányos őrült okozta. Ők kommunista összeesküvést akartak, hogy keményen visszavághassanak.

Göring undorral nézte a cipőjén a mocskot.

– Mein Führer, az irodám csak egypercnyire van, de szerencsére a tűz nem ért el odáig – mondta. – Talán visszavonulhatnánk oda?

– Igen. Sok a megbeszélnivalónk.

Lloyd tartotta nekik az ajtót, amíg távoztak. Mihelyt elhajtottak, átlépett a rendőrkordonon, visszament az anyjához és a von Ulrich házaspárhoz.

– Lloyd! Hol voltál? Halálra aggódtam magamat! – mondta Ethel.

– Bementem – válaszolta a fiú.

– Micsoda? Hogyhogy?

– Senki sem állított meg. Káosz van és felfordulás.

Az anyja az ég felé emelte a kezét.

– Nincs veszélyérzete! – sóhajtott.

– Találkoztam Adolf Hitlerrel.

– Mondott valamit? – kérdezte Walter.

– A kommunistákat vádolja a tüzért. Tisztogatás lesz.

– Isten irgalmazzon nekünk – mondta Walter.

Thomas Mackét még mindig szúrta Robert von Ulrich megjegyzésének fullánkja. „Vagyis a testvére ugyanakkorát akar fölfelé lépni, mint maga”, mondta von Ulrich.

Hogy miért nem jutott eszébe a válasz! „Miért ne tennénk? Vagyunk olyan jók, mint maga, maga pökhendi bájgúnár!” Macke bosszúra szomjazott, de pár napig túl sok volt a dolga ahhoz, hogy bármit is tehessen.

A porosz titkosrendőrség központja egy hatalmas, elegáns klasszicista épületben volt a Prinz-Albrecht-Strafie 8. szám alatt. Mackét mindig eltöltötte a büszkeség, valahányszor belépett az

ajtón.

Lázas napok voltak ezek. Négyezer kommunistát tartóztattak le a Reichstag égését követő huszonnégy órában, és azóta is óránként fogdostak össze egyre többet. Németországot megtisztították a mételytől, és Macke máris tisztábbnak találta a berlini levegőt.

Ám a rendőrségi nyilvántartás nem volt naprakész. Az emberek elköltöznek, választásokat nyernek meg és veszítenek el, az öregek meghalnak, fiatalok veszik át a helyüket. Macke vezette azt a csoportot, amely naprakész állapotba hozta a kartotékot, kinyomozta az új neveket és címeket.

Ehhez értett. Szerette a nyilvántartásokat, címtárakat, várostérképeket, lapkivágásokat, mindenféle listát. A kreuzbergi őrsön nem értékelték a képességeit: ott a bűnügyi felderítés abból állt, hogy addig püfölték a gyanúsítottakat, amíg el nem kezdték sorolni a neveket. Remélhetőleg itt jobban méltányolják majd.

Nem mintha zavarta volna, hogy ütlegelik a gyanúsítottakat. Az irodája az épület hátsó traktusában volt, hallhatta az alagsorból a megkínzott férfiak és nők sikoltását, de ez nem zavarta. Árulók, felforgatok, forradalmárok voltak. Romba döntötték Németországot a sztrájkjaikkal, és még ennél is gonoszabb dolgokat műveltek volna, ha lehetőségük nyílik rá. Macke nem sajnálta őket. Csak azt bánta, hogy nincs köztük Robert von Ulrich, nem könyörög kegyelemért kínjában nyöszörögve.

Csak március másodikán, este nyolckor jutott hozzá, hogy ismét Roberttel foglalkozhasson.

A csoportját hazaküldte, a felfrissített aktákról készült listákat felvitte a főnökéhez, Kringelein felügyelőhöz. Utána visszatért az irataihoz.

Nem kellett hazasietnie. Egyedül élt. A felesége, egy fegyelmezetlen némber meglépett a sógora vendéglőjének egyik pincérével arra hivatkozva, hogy szabad akar lenni. Gyerekeik nem voltak.

Nekilátott, hogy átfésülje az aktákat.

Annyit már kiderített, hogy Robert von Ulrich 1923-ban csatlakozott a náci párthoz, majd két év múlva kilépett. Ez önmagában kevés. Többre volt szüksége.

A kartoték nem volt olyan logikus, mint Macke szerette volna.

Mindent összevéve csalódott a porosz rendőrségben. Azt pletykálták, hogy Göring sem rajong érte, és azt tervezi, hogy leválasztja a közönséges rendőrségről a politikai és felderítő osztályt, majd ezekből szervez egy új, hatékonyabb titkosrendőrséget. Macke helyeselte az elgondolást.

Semmit nem talált Robert von Ulrichról a közönséges aktákban. Talán nemcsak a rendőrség felületessége miatt. Lehet, hogy valóban feddhetetlen. Osztrák grófként valószínűtlen, hogy kommunista vagy zsidó lenne. Még eddig az volt a legrosszabb, hogy az unokatestvére, Walter szociáldemokrata. De ez nem bűn – még nem az.

Belátta, hogy előbb kellett volna kutatnia, és csak utána közelednie Roberthez. De ő mindenféle információ nélkül állított be hozzá, lüd-hatta volna, hogy ez hiba. Ezért volt kénytelen elviselni a leereszkedő gúnyt. Őt megalázták. De még megfizet érte!

Nekifeküdt a vegyes aktáknak, amelyek a szoba végében álló poros szekrényből kerültek elő.

Von Ulrich neve nem bukkant fel, ám egy irat hiányzott.

A szekrényajtó belsejébe felrajzszögezett lista szerint léteznie kellett egy 117 oldalas aktának, amely az „Erkölcstelen intézmények" címet viselte. Ez úgy hangzott, mint a berlini éjszakai lokálok felmérése. Macke sejtette, miért nincs ott. Bizonyára nemrég használhatták: a dekadensebb mulatókat bezárták, amikor Hitler kancellár lett.

Visszament az emeletre. Kringelein eligazítást tartott az egyenruhás rendőröknek, mielőtt razziára indultak volna a kommunisták és cinkosaik után a megadott címekre.

A nyomozó habozás nélkül félbeszakította a főnökét. Kringelein nem volt náci, nem mert volna megdorgálni egy SA-tagot.

– Az erkölcstelen intézmények aktáját keresem.

Kringelein láthatólag bosszankodott, de nem tiltakozott.

– Az oldalsó asztalon – felelte. – Szolgálja ki magát.

Macke fogta az aktát, és visszatért a szobájába.

A felmérés öt éve készült. Felsorolta az akkori mulatókat, és ismertette, milyen tevékenység folyik bennük: szerencsejáték, szeméremsértő előadások, prostitúció, kábítószer-árusítás, homoszexualitás és egyéb perverziók. Az akta megnevezte a tulajdonosokat és a befektetőket, a klubtagokat és az

alkalmazottakat. Macke türelmesen elolvasott minden bejegyzést: Robert von Ulrich talán kábítószeres, vagy kurvázik.

Berlin híres volt a homoszexuális klubjairól. Macke átrágta magát a Rózsaszín Papucsról szóló sivár bekezdésen: itt férfiak táncoltak férfiakkal, a színpadon transzvesztiták énekeltek. A felügyelő néha gusztustalannak érezte a munkáját.

Ujja végigfutott a tagnévsoron, és megtalálta Robert von Ulrichot.

Elégedetten felsóhajtott.

Valamivel lejjebb felfedezte Jörg Schleicher nevét is.

– Lám, lám! – mondta. – Most majd meglátjuk, mennyire tetszik gúnyolódni!

*

Amikor Lloyd legközelebb találkozott Walterral és Mauddal, azok dühösebbek – és riadtabbak voltak.

Ez a következő szombaton, március 4-én, a választás előtti napon történt. Lloyd és Ethel azt tervezte, hogy Walterral együtt elmennek az általa szervezett szociáldemokrata nagygyűlésre, előzőleg pedig von Ulrichék mittei házában ebédelnek.

Vön Ulrichék egy tizenkilencedik századi házban laktak, nagy ablakú, tágas szobákban, bár eléggé kopott bútorok között. Az ebéd egyszerű volt, sertéssült krumplival és káposztával, de jó bort adtak hozzá. Walter és Maud úgy beszéltek magukról, mintha szegények lennének, és semmi kétség, sokkal egyszerűbben éltek, mint a szüleik, de mindent összevéve éhezniük nem kellett.

Viszont meg voltak rémülve.

Hitler rábeszélte Németország koros elnökét, Paul von Hindenburgot, hogy hagyja jóvá „a nép és az állam védelméről” szóló rendeletet, amely felhatalmazta a nácikat mindarra, amit addig is csináltak, vagyis hogy összeverjék és megkínozzák politikai ellenfeleiket.

– Hétfő éjszaka óta húszezer embert tartóztattak le! – mondta Walter remegő hangon. – Nemcsak kommunistákat, de olyanokat is, akiket a nácik „kommunistaszimpatizánsnak” minősítenek.

– Vagyis bárkit, aki nem tetszik nekik – tette hozzá Maud.

– Hogyan lehet most demokratikus választást tartani? – kérdezte Ethel.

– Mindent meg kell tennünk – felelte Walter. – Ha nem kampányolunk, a nácik dolgát könnyítjük meg.

– Meddig gondolják még – türelmetlenkedett Lloyd – , hogy helytelen dolog erőszakkal felelni az erőszakra?

– Ezt komolyan gondoljuk – válaszolta Maud. – A békés ellenállás az egyetlen reményünk.

– A szociáldemokrata pártnak van egy félkatonai szárnya, a Reichsbanner, de az gyenge – mondta Walter. – Egy kis csoport szociáldemokrata azt javasolta, hogy erőszakkal viszonozzuk a nácik brutalitását, de leszavazták őket.

– Ne felejtsd el, Lloyd – folytatta Maud – , hogy a nácik kezében van a rendőrség, és a hadsereg is mellettük áll.

Walter a zsebórájára pillantott.

– Mennünk kell.

– Walter, miért nem fújod le? – kérdezte hirtelen Maud.

Férje nagyot nézett.

– Hétszáz jegyet adtak el!

– Ó, vigye el az ördög a jegyeket! – vágta rá Maud. – Én miattad aggódom!

– Ne aggódj. Úgy osztották ki a jegyeket, hogy bajkeverők ne jöhessenek be.

Lloyd nem hitte, hogy Walter csakugyan olyan magabiztos, mint amilyennek mutatja magát.

– Különben sem okozhatok csalódást azoknak az embereknek, akik még hajlandók eljönni egy demokratikus politikai gyűlésre – folytatta Walter. – Ők jelentik az utolsó reménységünket.

– Igazad van – bólintott Maud. Ethelre nézett. – Talán neked és Lloydnak itthon kellene maradnotok. Veszélyes lesz, akármit mond is Walter, és ez végül is nem a ti országotok.

– A szocializmus nemzetközi – makacskodott Ethel. – A férjedhez hasonlóan én is méltányolom az aggodalmadat, de azért vagyok itt, hogy első kézből tanulmányozzam a német politikát, és nem fogom ezt kihagyni.

– A gyerekek semmi esetre sem jöhetnek! – szögezte le Maud.

– Én nem is akarok menni! – közölte Erich, a fia.

Carla csalódottnak látszott, de nem szólt.

Walter, Maud, Ethel és Lloyd beszállt Walter kis autójába. Lloyd

egyszerre volt ideges és lelkes. Itt sokkal jobban ráláthat a politikára, mint bármelyik otthoni barátja. Ha verekedni kell, attól sem fél!

Kelet felé tartottak, keresztül az Alexanderplatzon, egy olyan negyedbe, ahol szegényesek voltak a házak, kicsik a boltok, és némelyiken héber betűs volt a cégér. A szociáldemokrata párt a munkásság pártja volt, de a brit Munkáspárthoz hasonlóan néhány jómódú támogatóval is dicsekedhetett. Walter von Ulrich a felsőbb osztályok kisebbségéhez tartozott.

Az autó bekanyarodott egy védőtető alá, amelyre azt írták: „Népszínház". Máris sor állt előtte. Walter keresztülvágott az úttesten, és intett a várakozó tömegnek, amely éljenezni kezdett. Lloyd és a többiek követték az épületbe.

Walter kezet rázott egy tizennyolc év körüli, ünnepélyes arcú fiatalemberrel.

– Ő Wilhelm Frunze, a helyi párttitkárunk.

Frunze az a fajta fiú volt, aki olyan, mintha eleve középkorúnak született volna. Legombolt zsebű sportkabátot viselt, amely körülbelül tíz éve volt divat.

Frunze megmutatta, hogyan lehet a színház ajtóit belülről lezárni.

– Amint a hallgatóság leül, zárunk, így a bajkeverők nem jöhetnek be – mondta.

– Nagyon helyes – bólintott Walter. – Jól csináltátok.

Frunze bekísérte őket a nagyterembe. Walter fölment a színpadra, és üdvözölt néhány jelöltet, akik már ott voltak. Sorra érkeztek az emberek, és elfoglalták a széküket. Frunze odavezette Maudot, Ethelt és Lloydot az első sorban fenntartott helyeikre.

Odajött két fiú. A fiatalabb, aki tizennégynek tűnt, de magasabb volt Lloydnál, kifogástalan jólneveltséggel üdvözölte Maudot, kissé még meg is hajolt.

– Ő Werner Franck, Mónika barátnőm fia – mutatta be Ethelnek Maud. – Az apád tudja, hogy itt vagy? – kérdezte a fiútól.

– Igen. Azt mondta, jobb, ha személyes tapasztalatból ismerem meg a szociáldemokráciát.

– Nácihoz képest igazán széles látókörű.

Lloydnak az volt a véleménye, hogy elég kemény dolog ilyet mondani egy tizennégy éves fiúnak, ám Werner nem ijedt meg

Maudtól.

– Az apám nem igazán hisz a nácizmusban, de úgy gondolja, hogy Hitler jót tesz a német gazdasági életnek.

– Hol tesz az jót az üzletnek, hogy ezreket bebörtönöznek? – háborodott fel Wilhelm Frunze. – Még ha eltekintünk is az igazságtalanságtól, a rabok nem dolgozhatnak!

– Egyetértek – helyeselt Werner. – Hitler kíméletlensége mégis népszerű.

– Az emberek azt hiszik, hogy a bolsevik forradalomtól mentik meg őket – mondta Frunze. – A náci sajtó meggyőzte őket, hogy a kommunisták gyilkosságokra, gyújtogatásra, mérgezésre készültek minden városban és faluban.

Most megszólalt Werner társa, egy nála alacsonyabb, de idősebb fiú.

– Ennek ellenére nem a kommunisták, hanem a barnaingesek vonszolják le az embereket a pincékbe, és törik össze bottal a csontjukat. – Folyékonyan, bár enyhén idegenes akcentussal beszélt németül. Lloyd nem tudta hova tenni a kiejtését.

– Elnézést, elfelejtettem bemutatni Vlagyimir Peskovot – mondta Werner. – Az iskolámba, a berlini Fiúakadémiára jár, de mindenki csak Vologyának hívja.

Lloyd fölállt, és kezet rázott Vologyával, aki vele egyidős lehetett, és roppant stramm jelenség volt a nyílt kék tekintetével.

– Ismerem Vologya Peskovot – mondta Frunze. – Én is a berlini Fiúakadémiára járok.

– Wilhelm Frunze az iskola zsenije – közölte Vologya. – A legjobb fizikus, kémikus és matematikus.

– Ez igaz – bólintott Werner.

Maud merőn nézte Vologyát, majd megszólalt:

– Peskov? Az apád Grigorij?

– Igen, Frau von Ulrich. Katonai attasé a szovjet nagykövetségen.

Szóval Vologya orosz. És milyen könnyedén beszél németül, jegyezte meg némi irigységgel Lloyd. Nyilván azért, mert itt él.

– Jól ismerem a szüléidet – mondta Vologyának Maud. Lloyd már kikövetkeztette, hogy az asszony minden berlini diplomatát ismer. Hozzátartozik a munkájához.

Frunze megnézte az óráját.

– Ideje kezdeni.
Fölment a színpadra, és figyelmet kért.
A színház elcsöndesedett.
Frunze bejelentette, hogy a jelöltek fognak beszélni, utána a hallgatóság kérdéseket tehet föl. A jegyeket a Szociáldemokrata Párt tagjai között osztották ki, az ajtókat már bezárták, így mindenki szabadon beszélhet, hiszen barátok között vannak.
Mintha egy titkos társaságban lennénk, gondolta Lloyd. Ő nem ezt nevezte demokráciának.
Elsőnek Walter beszélt. Lloyd megállapította, hogy egyáltalán nem demagóg. Nem használt szóvirágokat. Bár így is hízelgett a hallgatóságának, értelmes, tájékozott férfiaknak és nőknek nevezte őket, akik megértik a politikai kérdések összetettségét.
Alig néhány perce beszélt, amikor egy barnainges lépett a színpadra.
Lloyd elkáromkodta magát. Ez hogy került ide? A kulisszák mögül jött: valaki nyilván kinyitotta a művészbejárót.
Kefehajú, drabális dúvad volt. A színpad elejére ment, és elbődült:
– Ez egy lázító összejövetel! Kommunisták és felforgató elemek nem kívánatosak a mai Németországban. Az összejövetelt ezennel bezárom!
Magabiztos pökhendisége felháborította Lloydot. Bár találkozhatna a ringben a nagy marhájával!
Wilhelm Frunze felpattant, a betolakodó elé ugrott, és dühösen rákiáltott:
– Kifelé, te huligán!
A barnainges nagy erővel mellbe lökte. Frunze visszatántorodott, megbotlott és hanyatt esett.
A hallgatóság felugrott, egyesek haragos kiáltásokkal tiltakoztak, mások sikoltottak félelmükben.
Újabb barnaingesek bukkantak elő a kulisszák mögül.
Jól kitervelték a férgek, állapította meg elszörnyedve Lloyd.
Az ember, aki fellökte Frunzét, azt üvöltötte:
– Kifelé! – A többi barnainges átvette a kiáltást. – Kifelé! Kifelé! Kifelé! – Már legalább húszan voltak, és egyre nőtt a számuk. Némelyiknél rendőrségi gumibot vagy rögtönzött fustély volt. Lloyd

látott egy hokiütőt, egy fakalapácsot, még egy széklábat is. Fel-alá grasszáltak a színpadon, ördögien vigyorogtak, bömbölés közben a fegyvereikkel hadonásztak. Lloyd bizonyosra vette, hogy csak azt várják, mikor ronthatnak rá az emberekre.

Felugrott. Ő, Vologya és Werner gondolkodás nélkül védővonalba álltak Ethel és Maud előtt.

A hallgatóság egyik fele távozni próbált, a másik fele ordított, és az öklét rázta a betolakodókra. Akik kifelé tartottak, egymást lökdösték, kisebb dulakodásokra is sor került. Sok nő sírva fakadt.

A színpadon Walter megmarkolta a pulpitust és elkiáltotta magát:

– Kérem, mindenki őrizze meg a nyugalmát! Semmi szükség a felfordulásra! – A többség nem hallhatta, akik meg igen, nem törődtek vele.

A barnaingesek kezdtek leugrálni a színpadról, és belerontottak a tömegbe. Lloyd karon fogta az anyját, Werner Maudot. Egy csoportban indultak a legközelebbi kijárathoz. Csakhogy addigra minden ajtót eltorlaszoltak a pánikba esett emberek, akik távozni akartak. A barnaingeseknek mindegy volt: tovább ordibáltak, hogy kifelé.

A támadók jobbára izmos férfiak voltak, míg a közönségben akadtak nők és öregek is. Lloyd boldogan visszaütött volna, de nem tehette.

Egy ember, aki a Nagy Háború sisakját viselte, meglökte a vállával Lloydot, aki az anyjának tántorodott. Megállta, hogy behúzzon egyet a sisakosnak. A legfontosabb most az volt, hogy megvédje a mamát.

Egy gumibotot markolászó, pattanásos kölyök hátba lökte Wernert, és azt rikoltotta:

– Mars ki, mars ki! – Werner megpördült a sarkán, és egyet lépett felé. – Hozzám ne érj, te fasiszta disznó! – mondta. A barnainges megtorpant, és riadt képet vágott, mintha nem számított volna ellenállásra.

Werner ismét elfordult, Lloydhoz hasonlóan csak az érdekelte, hogy biztonságba helyezzék a nőket. Ám a drabális alak meghallotta a szóváltást, és felordított:

– Kit neveztél te disznónak? – Azzal odavágott az öklével Werner

tarkójára. Rosszul célzott, csak súrolta a fiút, az mégis feljajdult, és néhány támolygó lépést tett előre.

Vologya közéjük ugrott, és kétszer behúzott a nagy méláknak. Lloyd megcsodálta a fürge sorozatot. Pár pillanattal később mind a négyen odaértek az ajtóhoz. Lloydnak és Wernernek sikerült kijuttatnia az asszonyokat az előtérbe. A tolakodás és lökdösődés ott abbamaradt. Nem voltak barnaingesek.

Miután a nők biztonságban voltak, Lloyd és Werner visszanézett a színházterembe.

Vologya vitézül küzdött a behemóttal, csakhogy szorult helyzetben volt. Egyfolytában püfölte a barnainges képét és a törzsét, de nem sok eredménnyel, mert az csak rázta a fejét, mintha rovarokat hessegetne. Lassan, nehézkesen mozgott, ám amikor mellbe, majd fejbe vágta Vologyát, a fiú megingott. A drabális ember lendületet vett a következő ütéshez. Lloyd attól tartott, hogy azzal megölheti Vologyát.

Ekkor Walter alávetette magát a színpadról, egyenesen a mélák hátára. Lloyd szeretett volna éljenezni. Csapkodó végtagokkal zuhantak a földre, és Vologya, legalábbis ideiglenesen, megmenekült.

A pattanásos kölyök, aki hátba lökte Wernert, most a távozó embereket zaklatta, a hátukat, fejüket csapkodta a gumibottal.

– Te gyáva mocsok! – üvöltötte Lloyd, és nekiugrott, ám Werner megelőzte. Félrelökte Lloydot, megragadta a gumibotot, és ki akarta csavarni a kölyök kezéből.

Most beszállt a rohamsisakos is, és egy csákány nyelével megütötte Wernert. Lloyd előrelépett, és bevitt neki egy jobbegyenest. Az ütés tökéletes volt, a bal szeme mellett találta el a sisakost.

Csakhogy az háborús veterán volt, nem ijedős. Megpördült, és Lloyd felé csapott a fustélyával. A fiú könnyedén kitért, és még kétszer megütötte a sisakost, mind a kétszer ugyanott, fölrepesztve a bőrt a szeménél. Ám a sisak megvédte a gazdáját, így Lloyd nem tudta bevinni a balhorgot, amellyel rendszerint padlóra küldte ellenfeleit. Ismét kitért a csákánynyél elől, és ismét képen találta a sisakost, aki meghátrált. Felhasadt bőréből vér patakzott.

Lloyd körülnézett, és látta, hogy a szociáldemokraták most már visszaütnek. Vad elégedettség töltötte el. A hallgatóság zöme

eltávozott az ajtókon át, főleg fiatal férfiak maradtak a színházteremben, ők pedig a székeken átmászva igyekeztek a barnaingesek felé, és többtucatnyian voltak.

Valami kemény eltalálta a tarkóját. Annyira fájt, hogy felüvöltött. Amikor megfordult, egy korabeli fiút látott, aki újabb ütésre emelt egy hasábfát. Lloyd odaugrott hozzá, és kétszer gyomron vágta, először jobbal, aztán ballal. A fiú levegő után kapkodva ejtette el a hasábfát. Lloyd egy felütéssel eltalálta az állát, a suhanc elájult.

Megdörzsölte a tarkóját. Nagyon fájt, de nem vérzett.

Az ujjpercei viszont véreztek, mert lejött róluk a bőr. Lehajolt, megragadta a hasábfát, amely kiesett a kölyök markából.

Amikor legközelebb körülnézett, elégedetten állapította meg, hogy néhány barnainges meghátrált. Fölkapaszkodtak a színpadra, és eltűntek a kulisszák mögött. Feltehetőleg a színészbejáróhoz igyekeztek, amelyen át bejöttek.

A behemót, aki az egészet elkezdte, nyögve ült a padlón, és úgy szorongatta a térdét, mintha valami kibicsaklott volna benne. Wilhelm Frunze fölötte állt, egy falapáttal püfölte, miközben teli torokból ordítva ismételte azokat a szavakat, amelyekkel a barnainges kirobbantotta a zavargást:

– Nem! Kívánatosak! A! Mai! Németországban! – A nagy mélák tehetetlenül próbált arrébb gurulni az ütések elől, de Frunze addig ment utána, amíg két másik barnainges meg nem ragadta a társuk karját, és el nem vonszolta.

Frunze hagyta.

„Megvertük őket? – gondolta Lloyd ujjongva. – Talán igen!"

Több fiatalember a színpadig üldözte ellenfelét, de ott megálltak, beérték azzal, hogy sértéseket kiabáljanak az inaló barnaingesek után.

Lloyd a többieket kereste. Vologya arca felpüffedt, az egyik szeme bedagadt. Werner zakója elszakadt, nagy, szegletes szövetdarab leffegett róla. Walter az első sor egyik székén ült, zihált, a könyökét dörzsölgette, de mosolygott. Frunze elhajította a lapátot, amely átrepült az üres széksorok fölött, és hátul ért földet.

– Elláttuk a bajukat, mi? – örvendezett Werner, aki még csak tizennégy éves volt.

Lloyd vigyorgott.

– De el ám!

Vologya átkarolta Frunze vállát.

– Nem is volt rossz egy csomó iskolástól, mi?

– Viszont megakadályozták a gyűlésünket – szólt Walter.

A fiatalok szemrehányóan néztek rá, amiért elrontja a diadalukat.

– Gondolkodjatok ésszerűen, fiúk! – mondta Walter haragosan.

– A hallgatóságunk fejvesztve menekült. Mikor lesz bátorságuk ahhoz, hogy ismét elmenjenek egy politikai gyűlésre? A nácik egyértelműen kifejtették a mondanivalójukat. Már az is veszélyes, ha egy másik pártra figyelnek oda, és nem az övékre. A nagy vesztes ma Németország.

– Gyűlölöm ezeket a rohadt barnaingeseket! – mondta Vologyának Werner. – Szerintem én csatlakozom hozzátok, kommunistákhoz.

Vologya keményen nézett rá azzal az izzó kék szemével, és halkan mondta:

– Ha komolyan harcolni akarsz a nácik ellen, ennél valamivel hatékonyabbat is tehetsz.

Lloyd nem értette, mire céloz.

Ekkor visszarohant a nézőtérre Maud és Ethel: egyszerre beszéltek, sírtak és nevettek a megkönnyebbüléstől. Lloyd pedig megfeledkezett Vologya szavairól, és többé nem is gondolt rájuk.

*

Négy nappal később Erich von Ulrich a Hitlerjugend egyenruhájában tért haza.

Úgy érezte magát, mint egy isten!

Volt barna inge, pontosan olyan, amilyet az SA tagjai viselnek, mindenféle rátétekkel és horogkeresztes karszalaggal. Volt előírásos fekete nyakkendője, fekete rövidnadrágja is. Patrióta katona volt, aki a haza szolgálatának szentelte magát. Végre ő is bekerült a bandába!

Ez még jobb volt, mint a Herthának, Berlin kedvenc focicsapatának szurkolni. Ha az apjának nem kellett politikai gyűlésre menni, olykor kivitte Erichet szombaton a meccsekre. Akkor is ezt élte át, hogy egy nagy tömeghez tartozik, amely ugyanazt érzi, amit ő.

De a Hertha néha kikapott, és Erich ilyenkor vigasztalhatatlanul tért haza.

A nácik viszont győztesek.

Rettegett, hogy az apja mit szól majd.

Ez azért dühítő a szüleiben. Ragaszkodnak hozzá, hogy ő ne igazodjon. Minden fiú belépett a Hitlerjugendbe. Sportoltak, énekeltek, kalandoztak erdőn-mezőn a város mellett. Okosak, egészségesek, összetartok és talpraesettek voltak.

Erichet nagyon erősen foglalkoztatta a gondolat, hogy egy napon harcolnia kell – úgy, ahogy az apjának meg a nagyapjának és szeretett volna felkészülni. Addigra edzett, kemény, fegyelmezett és agresszív akart lenni.

A nácik gyűlölték a kommunistákat, de hát őket apa és anya sem szerette. Na és ha a nácik gyűlölik a zsidókat? A von Ulrich család nem zsidó, miért zavarná ez őket? De anya és apa nem volt hajlandó csatlakozni a nácikhoz. Nos, Erich torkig volt azzal, hogy kimarad valami lényegesből, és úgy döntött, hogy dacol a szüleivel.

Iszonyatosan félt.

Anya és apa, mint rendesen, most sem volt otthon, amikor Erich és Carla hazajött az iskolából. Ada helytelenítően csücsörített, miközben felszolgálta a teát, de csak annyit mondott:

– Ma magatoknak kell leszednetek az asztalt. Borzasztóan fáj a hátam, lefekszem.

Carla aggódva nézett rá.

– Emiatt voltál az orvosnál?

– Igen – válaszolta Ada rövid habozás után.

Nyilvánvalóan elhallgatott valamit. Erich kínosan érezte magát a gondolattól, hogy Ada beteg, és még le is tagadja. Carlától eltérően ő ki nem mondta volna, hogy szereti Adát, de egész életében ott volt mellette ez a kedves teremtés, és a fiú sokkal jobban ragaszkodott hozzá, mint amennyire akart.

Carla ugyancsak gondterhelt volt.

– Remélem, elmúlik.

Mostanában Carla felnőttesebb lett, ami valahogy zavarba hozta Erichet. Ő, noha két évvel idősebb volt a húgánál, mindig gyereknek érezte magát, a kislány viszont egyre gyakrabban viselkedett úgy, akár egy felnőtt.

– Pihenek egy kicsit, és jobban leszek – nyugtatgatta Ada.

Erich evett egy kis kenyeret. Amikor Ada kiment, nyelt egyet és azt mondta:

– Csak a Jungvolkba vettek föl, de ha betöltőm a tizennégyet, följebb léphetek.

– Apa a plafonig ugrik! – mondta Carla. – Megőrültél?

– Herr Lippmann azt mondta, apának baja lesz belőle, ha megpróbál kiléptetni.

– Hát ez ragyogó! – felelte Carla. Rászokott erre a megsemmisítően gúnyos hangra, amivel olykor megsebezte a bátyját. – Szóval összeugrasztod apát a nácikkal! – mondta megvetően. – Pazar ötlet! Épp ez hiányzott a családnak!

Erich megdöbbent. Ezt nem gondolta végig.

– De hát az osztályomban mindenki tag! – méltatlankodott. – Kivéve a Francos Fontaine-t és a Zsidrák Rothmannt!

Carla megkente a kenyerét szardellapasztával.

– És miért kell neked ugyanolyannak lenni, mint a többiek? – kérdezte. – A legtöbbjük hülye. Te mondtad, hogy Rudi Rothmann a legokosabb fiú az osztályban!

– Nem akarom, hogy egy kalap alá vegyenek Francossal és Rudival! – kiáltotta Erich, és majd elsüllyedt, mert könnyek szöktek a szemébe. – Miért játszanék azokkal a fiúkkal, akiket senki nem szeret? – Ez adta neki a bátorságot, hogy szembeszegüljön az apjával: nem bírta tovább, hogy a zsidókkal és a külföldiekkel kelljen távoznia az iskolából, miközben a német fiúk egyenruhásan meneteltek a sportpályán.

Ekkor sikolyt hallottak.

Erich a húgára nézett.

– Mi volt ez?

Carla elkomorodott.

– Azt hiszem, Ada.

Most már érthetőbb volt a kiáltás:

– Segítség!

Erich talpra ugrott, de a húga megelőzte. A fiú követte a kislányt. Ada szobája az alagsorban volt. Leszáguldottak a lépcsőn, berontottak a kis szobába.

A fal mellett keskeny ágy állt. Azon feküdt Ada, az arca eltorzult

a fájdalomtól. A szoknyája vizes volt, a padlón tócsa terjengett. Erich alig akart hinni a szemének. Összepisilte magát Ada? Ez ijesztő! És egyetlen felnőtt sincs a házban! Nem tudta, mit tegyen.

Carla is megijedt – Erich látta az arcán – , de nem esett pánikba.

– Ada, mi a baj? – kérdezte furcsán nyugodt hangon..

– Elment a vizem – mondta Ada.

Erichnek fogalma sem volt róla, hogy miről beszél.

Carlának sem.

– Nem értem – mondta.

– Ez azt jelenti, hogy jön a gyerek.

– Terhes vagy? – hüledezett Carla.

– De hát nem is vagy férjnél! – mondta Erich.

– Fogd már be a pofád, Erich! – torkolta le dühösen Carla. – Te semmit sem tudsz?

Erich persze tudta, hogy a nőknek férj nélkül is lehet gyerekük – de nem Adának!

– Ezért voltál orvosnál a múlt héten – mondta Carla.

Ada bólintott.

Erich még mindig próbálta felfogni, amit hallott.

– Szerinted anya és apa tud róla?

– Persze, hogy tudnak. Csak nekünk nem szóltak. Hozz egy törülközőt.

– Honnan?

– A lépcső melletti szekrényből.

– Tisztát?

– Még szép, hogy tisztát!

Erich felrohant a lépcsőn, kivett a szekrényből egy kis, fehér törülközőt, visszarohant.

– Ez nem valami jó – mondta Carla, de azért elvette, és letörölgette Ada lábát.

– Érzem, hogy hamarosan jön a baba – mondta Ada. – De nem tudom, mit kell tenni! – Sírva fakadt.

Erich a húgát figyelte. Most Carla parancsolt. Nem számít, hogy ő az idősebb: a húgától várt utasítást. A kislány gyakorlatias volt, és higgadtan viselkedett, de a fiú látta rajta, hogy retteg, alig bír uralkodni magán. Bármelyik percben kiborulhat, gondolta Erich.

Carla ismét felé fordult.

– Hozd ide dr. Rothmannt! – mondta. – Tudod, hol a rendelője.

Erich roppantul megkönnyebbült, hogy végre van egy feladat, amit elvégezhet. Azután eszébe jutott egy bökkenő.

– Mi van, ha nincs otthon?

– Akkor kérdezd meg Frau Rothmanntól, hogy mit csinálj, te idióta!

– felelte Carla. – Indulj már! Futás!

Erich boldogan hagyta ott a szobát, ahol rejtelmes és ijesztő dolgok történtek. Hármasával szedte fölfelé a lépcsőfokokat, valósággal kirobbant az ajtón. A futás volt az egyetlen, amihez jól értett.

Az orvos rendelője háromszáz méternyire volt. Gyors ügetésbe kezdett. Futás közben Ada járt az eszében. Ki a gyerek apja? Eszébe jutott, hogy tavaly nyáron Ada néhányszor moziba ment Paul Huberrel. Talán közösültek? így kellett lennie! Erich és a barátai sokat beszélgettek a szexről, de igazából semmit nem tudtak róla. Hol csinálhatta Ada és Paul? Biztosan nem a moziban! Nem kell ehhez lefeküdni? Nem győzött hüledezni.

Dr. Rothmann rendelője egy szegényebb utcában volt. Erich anyától hallotta, hogy jó orvos, és egy csomó munkást is kezel, akik nem tudnak sokat fizetni. A doktor házának földszintjén egy rendelő és egy váró volt, a család az emeleten lakott.

Kint egy zöld Opel 4-es parkolt, rút kis kétüléses autó, amelyet Levelibékának csúfoltak.

Az ajtó nem volt zárva. Erich lihegve belépett, és a várószobába ment. Egy öregember köhécselt a sarokban, és volt ott egy fiatalasszony is, babával a karján.

– Jó napot! – mondta Erich. – Dr. Rothmann itt van?

Az orvos felesége kilépett a rendelőből. Hannelore Rothmann magas, szőke, markáns arcú nő volt. Dermesztően nézett Erichre.

– Hogy mersz bejönni ebbe a házba ebben az egyenruhában? – kérdezte.

A fiú megkövült. Frau Rothmann nem volt zsidó, de a férje igen: Erich erről megfeledkezett izgalmában.

– A szobalányunknak gyereke lesz! – mondta.

– És azt akarod, hogy egy zsidó orvos segítsen rajta?

Erich meghökkent. Sosem jutott az eszébe, hogy a zsidók

visszavághatnak a náci támadásokra. De most rádöbbent, hogy Frau Rothmann teljesen logikusan beszél. A barnaingesek mindenfelé azt ordibálták, hogy halál a zsidókra! Miért segítene egy zsidó orvos ilyen népeknek?

Most aztán nem tudta, mit csináljon. Vannak persze más orvosok is, nem is kevés, de nem tudta, merre, vagy hogy eljönnek-e egy vadidegenhez.

– A húgom küldött – szólt halkan.

– Carlának sokkal több esze van, mint neked.

– Ada azt mondta, hogy elment a vize. – Nem tudta, hogy ez mit jelent, de fontosnak tűnt.

Frau Rothmann undorral végigmérte, aztán visszament a rendelőbe.

A sarokban az öregember vihogni kezdett.

– Mind mocskos zsidók vagyunk, amíg nincs szükségetek a segítségünkre. Akkor aztán: „Kérem, jöjjön ki, dr. Rothmann!”, meg „Mit tanácsol, Koch ügyvéd úr?”, meg „Adjon kölcsön száz márkát, Herr Goldman”, meg... – A folytatás görcsös köhögésbe fulladt.

Tizenhat év körüli lány jött be az előszobából. Erich úgy vélte, hogy Rothmannék lánya, Éva lehet. Évek óta nem látta. Kibögyösödött, de még mindig csúnyácska gömböc volt.

– Apád hagyta, hogy belépj a Hitlerjugendbe? – kérdezte.

– Nem tudja – felelte Erich.

– Húha! – mondta Éva. – Akkor benne vagy a pácban.

A fiú a rendelő ajtajára nézett.

– Mit gondolsz, kijön az apád? – kérdezte. – Mert anyád borzalmasan csúnyán nézett rám.

– Persze, hogy ki – felelte Éva. – Aki beteg, azon segít. – Megvetően folytatta: – Nem ellenőrzi előbb a fajt vagy a politikai meggyőződést. Mi nem vagyunk nácik.

Ismét kiment.

Erich zavarba jött. Nem hitte volna, hogy ez az egyenruha ilyen sok bajt okoz. Az iskolában mindenki csodásnak tartotta.

Egy perc múlva megjelent dr. Rothmann. Odaszólt a két várakozó betegnek:

– Olyan gyorsan jövök, ahogy tudok. Sajnálom, de egy baba nem vár.

– Erichre nézett. – Gyerünk, fiatalember, jobban teszed, ha az egyenruhádtól függetlenül velem tartasz.

Erich engedelmesen beült a Levelibékába. Szerette az autókat, alig várta, hogy elég idős legyen a vezetéshez; normális körülmények között imádott bármilyen gépkocsiban utazni, figyelte a kijelzőket, tanulmányozta a vezető technikáját. De most úgy érezte, mintha kirakatban lenne, ahogy ül egy zsidó orvos mellett a barna ingében. Mi van, ha Herr Lippmann meglátja? Egy kín volt az egész út.

Szerencsére nem tartott sokáig: néhány perc múlva megérkeztek a házukhoz.

– Hogy hívják az ifjú hölgyet? – kérdezte Rothmann doktor.

– Ada Hempel.

– Ó, igen, a múlt héten járt nálam. A baba korán érkezik. Rendben, vezess hozzá.

Erich előrement. Gyereksírást hallott. Már meg is született! Lesietett az alagsorba, az orvos követte.

Ada a hátán feküdt. Az ágy lucskos volt a vértől és valami mástól. Carla állt, karjában egy pirinyó babával. A babát nyálka borította. Valami vastag zsinórszerű nőtt ki a hasából, és eltűnt Ada szoknyája alatt. Carla szeme tágra nyílt a rettegéstől.

– Mit kell tennem? – kiáltotta.

– Pontosan azt teszed, ami a helyes – nyugtatta meg Rothmann doktor. – Csak még egy percig tartsd! – Leült Ada mellé. Meghallgatta a szívét, megfogta a pulzusát, és azt kérdezte: – Hogy érzi magát, kedves?

– Nagyon fáradt vagyok – felelte a lány.

Rothmann elégedetten biccentett. Ismét fölállt, megnézte a babát Carla karján.

– Kisfiú – mondta.

Erich igézettel vegyes viszolygással figyelte, ahogy az orvos kinyitja a táskáját, kivesz valami fonalat, és két helyen elköti a zsinórt. Közben halkan beszélt Carlához:

– Miért sírsz? Csodálatos munkát végeztél. Teljesen önállóan világra segítettél egy babát! Nekem alig maradt tennivalóm. Orvosnak kell lenned, ha felnősz!

Carla megnyugodott, majd azt suttogta:

– Tessék megnézni a fejét! – Az orvosnak közelebb kellett

hajolnia a kislányhoz, hogy hallja. – Azt hiszem, valami baj van vele.

– Tudom. – Dr. Rothmann elővett egy éles ollót, a két csomó között elvágta a zsinórt, azután elvette a csupasz babát Carlától, kinyújtott karral eltartotta magától, és tanulmányozta. Erich semmi hibát nem talált benne, de hát a baba olyan vörös, ráncos és nyálkás volt, hogy ezt nehezen lehetett megítélni. Ám az orvos egy töprengő pillanat után azt mondta: – Uramisten!

Alaposabb nézésre Erich is látta, hogy valami tényleg nincs rendben. A baba arca féloldalas volt, az egyik fele rendes, de a másik horpadt, és valahogy furcsa volt a szeme is.

Rothmann visszaadta a babát Carlának.

Ada ismét felnyögött, és mintha erőlködött volna.

Amikor elernyedt, Rothmann a szoknyája alá nyúlt és kihúzott valamit, ami undorítóan emlékeztetett egy húsdarabra.

– Erich! – mondta. – Hozz egy újságot.

– Milyet? – kérdezte Erich. A szülei mindennap elolvasták a fontosabb lapokat.

– Mindegy, fiam – felelte szelíden Rothmann. – Nem olvasni akarok.

Erich felrohant, és megtalálta a tegnapi Vossische Zeitungot. Amikor visszatért, az orvos becsomagolta a hússzerű valamit a papírba, és letette a padlóra.

– Ezt nevezzük méhlepénynek – mondta Carlának. – Jobb, ha később elégetitek.

Azután ismét leült az ágy szélére.

– Ada, kedves, nagyon erősnek kell lennie – mondta. – A baba él, de valami baja lehet. Lemossuk, jól bebugyoláljuk, de utána be kell vinnünk a kórházba.

Ada megrémült.

– Mi a baj?

– Nem tudom. Meg kell vizsgáltatnunk.

– Meggyógyul?

– A kórházi orvosok mindent megtesznek érte, amit tudnak. A többit Istenre kell bíznunk.

Erichnek eszébe jutott, hogy a zsidók ugyanazt az istent imádják, mint a keresztények. Olyan könnyű erről megfeledkezni.

– Mit gondol, Ada, fel tud kelni, be tud jönni velem a kórházba? –

kérdezte Rothmann. – A babának szüksége van magára. Ennie kell.

– Olyan fáradt vagyok! – ismételte a lány.

– Akkor pihenjen egy-két percet. De ne túl sokat, mert a babát minél előbb meg kell vizsgálni. Carla segít magának felöltözni. Odafönt várok. – Szelíd gúnnyal odaszólt Erichnek: – Gyere velem, kis náci.

Erich megrándult. Dr. Rothmann elnézése rosszabb volt, mint Frau Rothmann megvetése.

Már távozóban voltak, amikor Ada megszólalt:

– Doktor úr!

– Tessék, kedves.

– Kurt lesz a neve.

– Nagyon jó név – mondta dr. Rothmann. Kiment, és Erich követte.

*

Lloyd Williams első munkanapja Walter von Ulrich titkáraként egybeesett az új parlament első napjával.

Walter és Maud elkeseredetten küzdött, hogy megmentse Németország törékeny demokráciáját. Lloyd osztozott a kétségbeesésükben, részben azért, mert jó emberek voltak, akiket egész életében ismert, részben pedig azért, mert félt, hogy Nagy-Britannia követi Németországot a pokolba vezető úton.

A választás semmit nem oldott meg. A nácik 44 százalékot kaptak, többet, mint előzőleg, de nem érték el az áhított 51 százalékot.

Walter reménykedett. Miközben a parlament nyitóülésére indultak, azt mondta:

– Még megfélemlítéssel sem sikerült megszerezniük a németek többségének szavazatait. – Öklével a volánra csapott. – Akármit mondanak is, nem népszerűek.

Minél tovább maradnak kormányon, az értelmesebb emberek, annál jobban megismerik gonoszságukat. Lloyd ebben nem volt biztos.

– Betiltották az ellenzéki újságokat, börtönbe vetették a Reichstag képviselőit, és korrumpálták a rendőrséget – mondta. – És ezt helyesli a németek 44 százaléka? Én ezt nem találom vigasztalónak.

A Reichstag súlyosan megsérült a tűzben, így a parlament a szokástól eltérően a Königsplatz túloldalán, a Kroll Operában ült össze. Hatalmas épületegyüttes volt három hangversenyteremmel, tizennégy kisebb előadóteremmel, éttermekkel és bárokkal.

Amikor megérkeztek, sokkoló látvány fogadta őket. Az operát körülvették a barnaingesek. A képviselők és titkáraik a bejáratoknál tolongtak, igyekeztek bejutni.

– Szóval Hitler így akarja keresztülvinni az akaratát? Megakadályoz minket, hogy bejussunk? – dühöngött Walter.

Lloyd látta, hogy a barnaingesek elállták az ajtókat. Aki náci egyenruhában volt, azt kérdezés nélkül beengedték, de mindenki másnak meg kellett mutatnia a papírjait. Egy nála fiatalabb suhanc megvetően mérte végig, mielőtt kelletlenül beengedte. Ez színtiszta elrettentés volt.

A fiúban forrni kezdett az indulat. Gyűlölte, ha meg akarták félemlíteni. Tudta, hogy egyetlen jó balhoroggal leteríthetné a barnainges kölyköt. Nyugalmat erőltetett magára, elfordult, belépett az ajtón.

A Népszínházban kitört verekedés után az anyja megvizsgálta a tojásdad puklit a fején, és parancsot adott neki, hogy térjen haza Angliába. Lloyd addig istenkedett, amíg sikerült megváltoztatnia Ethel álláspontját, de nem ment könnyen.

A mama azt mondta, hogy neki nincs veszélyérzete, de ez nem egészen volt igaz. Lloyd is megijedt időnként, de ettől mindig verekedhetnékje lett. Ösztönszerűen támadott, nem pedig menekült. Ez megrémítette az anyját.

A sors iróniája folytán Ethel ugyanilyen volt. Nem utazott haza. Félt, ugyanakkor izgalmasnak találta, hogy Berlinben lehet a német történelemnek ezen a fordulópontján. Felháborította az erőszak és az elnyomás, amelynek tanúja volt, és bizonyosra vette, hogy olyan könyvet tud írni, amely figyelmezteti más országok demokratáit a fasiszta taktikára.

– Rosszabb vagy nálam – mondta Lloyd. Ethel nem válaszolt.

Az operában hemzsegtek a barnaingesek és az SS tagjai. Sokan fegyvert viseltek. Ők őriztek minden ajtót, a tekintetükkel és a mozdulataikkal mutatták ki gyűlöletüket és megvetésüket mindazok iránt, akik nem a nácikat támogatják.

Walter elkésett a szociáldemokrata párttagok üléséről. Lloyd körbe-loholt az épületben, kereste a szobát. Amikor bepillantott az ülésterembe, látta, hogy a mennyezetről lógó irdatlan horogkeresztes zászló uralja a helyiséget.

A délután kezdődő ülés első pontja a felhatalmazási törvény volt, amely lehetővé tette Hitler kabinetjének, hogy a Reichstag jóváhagyása nélkül hozzon törvényeket.

A törvény félelmetes kilátásokkal fenyegetett. Hitler ezzel a törvénnyel diktátor lesz. Állandósul az elnyomás, a megfélemlítés, az erőszak, a kínzás és a gyilkosság, amelyeket Németország az utóbbi hetekben megélt. Elképzelhetetlen volt.

De hát Lloyd azt sem tudta volna elképzelni, hogy a világ bármely parlamentjében átmehet egy ilyen törvény. Magukat szavaznák ki a hatalomból. Ez politikai öngyilkosság.

Egy kisebb teremben találta meg a szociáldemokratákat. Az ülés már megkezdődött. Lloyd sietve odavezette Waltert, azután elment kávéért.

A sorban egy sápadt, komoly, temetési feketébe öltözött fiatalember állt előtte. Lloyd némettudása sokkal folyékonyabb, fesztelenebb lett, és most már elég önbizalmat szerzett ahhoz, hogy beszélgetésbe elegyedjen egy idegennel. A fekete ruhás fiatalemberről megtudta, hogy Heinrich von Kesselnek hívják. Olyasféle munkát végzett, mint Lloyd, ingyenes titkárként dolgozott az apja, Gottfried von Kessel, a katolikus Centrumpárt képviselője mellett.

– Apám nagyon jól ismeri Walter von Ulrichot – mondta Heinrich. – 1914-ben mindketten attasék voltak a londoni német nagykövetségen.

Igencsak kicsi a világ a nemzetközi politikában és a diplomáciában, mélázott Lloyd.

Heinrich közölte, hogy Németország problémáira az jelenti a megoldást, ha visszatérnek a keresztény hithez.

– Én nem vagyok valami nagy hívő – felelte őszintén Lloyd. – Remélem, nem sértelek meg vele. A nagyszüleim walesi szektás fundamentalisták, de anyám közömbös az effélékben, a mostohaapám pedig zsidó. Alkalmanként eljárunk az aldgate-i Calvary Gospel Hallba, főleg azért, mert a lelkész is tagja a

Munkáspártnak.

Heinrich mosolyogva felelte:

– Majd imádkozom érted.

Igen, gondolta Lloyd, a katolikusok nem térítenek mindenáron. Micsoda ellentétei az ő aberoweni dogmatikus nagyszüleinek, akik úgy gondolják, hogy mindenki, aki nem úgy hisz, mint ők, szándékosan elzárja magát az Igétől, és örök kárhozat lesz az osztályrésze!

Amikor ismét belépett a szociáldemokrata párt ülésére, éppen Walter beszélt.

– Ez nem történhet meg! – mondta. – A felhatalmazási törvényhez alkotmányt kell módosítani. A képviselők kétharmadának, azaz 647-ből 432-nek kell jelen lennie a szavazásnál, és a jelenlévők kétharmadának kell jóváhagynia!

Lloyd fejben számolt, miközben letette a tálcát az asztalra. A náciknak 288 helyük van, szövetségeseiknek, a nacionalistáknak 52, ez összesen 340. Csaknem 100 mínusz. Walternak igaza van. A felhatalmazási törvény nem mehet át. Megnyugodva ült le, hogy hallgassa a vitát, és javítsa némettudását.

De megkönnyebbülése rövid életű volt.

– Ne legyél olyan biztos benne – mondta egy férfi, akinek a kiejtése berlini munkásra utalt. – A nácik összeszűrik a levet a Centrumpárttal.

– Ez Heinrich pártja, gondolta Lloyd. – Ami újabb 74 szavazatot jelent nekik – fejezte be a hozzászóló.

Lloyd elkomorodott. Miért támogatna a Centrumpárt egy olyan intézkedést, amely kiveszi a hatalmat a kezéből?

Walter nyersebben fogalmazta meg ugyanezt a gondolatot.

– Hogy lehetnek ilyen ostobák a katolikusok?

Lloyd bánta, hogy nem tudta ezt hamarabb, mielőtt kávéért ment.

Akkor megbeszélhette volna Heinrichhel. Talán megtudott volna valami hasznosat. A fenébe!

– Olaszországban a katolikusok megegyeztek Mussolinival – folytatta a berlini kiejtéssel beszélő ember. – Konkordátumot kötöttek az egyház védelmére. Itt miért ne történhetne ilyen?

Lloyd úgy számolta, hogy a Centrumpárt támogatásával a

náciknak 414 szavazatuk lesz.

– Ez még mindig nem kétharmad – mondta fellélegezve Walternak.

Egy másik fiatal titkár meghallotta, és odaszólt:

– Csakhogy nem veszi figyelembe a Reichstag elnökének legújabb bejelentését.

A Reichstag elnöke Hermann Göring volt, Hitler legközelebbi szövetségese. Lloyd még nem hallott erről a bejelentésről. Láthatólag mások sem. A képviselők elnémultak.

A titkár folytatta:

– Úgy döntött, hogy a kommunista képviselők, akik nincsenek jelen, mivel bebörtönözték őket, nem számítanak.

Felháborodott tiltakozás tört ki a szobában. Walter elvörösödött.

– Ezt nem teheti meg! – mondta.

– Teljesen törvénytelen – helyeselt a titkár. – Mégis megtette.

Lloyd elszörnyedt. De csak nem fogadtathatják el a törvényt egy ilyen svindlivel? Ismét számolni kezdett. A kommunistáknak 81 helyük van. Ha nem számolnak velük, a náciknak csak az 566 voks kétharmadára, azaz 378 szavazatra van szükségük. Ennyi még a nacionalistákkal együtt sincs meg – de ha elnyerik a katolikusok támogatását, akkor igen.

Valaki azt mondta:

– Ez teljességgel törvénytelen! Tiltakozásul ki kellene vonulnunk!

– Nem, nem! – mondta nyomatékosan Walter. – A távollétünkben is áterőltetik a törvényt. Beszélnünk kell a katolikusokkal. Wels azonnal kezdjen tárgyalni Kaasszal! – Ottó Wels a Szociáldemokrata Párt vezetője volt, Ludwig Kaas prelátus a Centrumpártté.

Helyeslő mormolás futott végig a termen.

Lloyd mély lélegzetet vett, azután megszólalt:

– Herr von Ulrich, miért nem hívja meg Gottfried von Kesselt ebédre? Azt hiszem, önök a háború előtt együtt dolgoztak Londonban.

Walter örömtelenül nevetett.

– Azt a csúszómászót?

Talán nem volt túl jó ötlet ez az ebéd.

– Nem tudtam, hogy nem kedveli – mondta a fiú.

Walter töprengve nézett rá.

– Ki nem állhatom, de istenemre, mindent megpróbálnék.

– Megkeressem, és tolmácsoljam a meghívást? – kérdezte Lloyd.

– Jó, próbáld meg. Ha elfogadja, mondd meg neki, hogy egykor találkozunk a Herrenklubban.

– Rendben.

Lloyd visszasietett ahhoz a szobához, ahol utoljára látta Heinrichet. Belépett. Hasonló értekezlet folyt, mint amilyet otthagyott. Végignézett a szobán, észrevette a feketébe öltözött Heinrichet, kivárta, hogy az ránézzen, és sürgetően intett neki.

Ahogy kijöttek a szobából, Lloyd megszólalt:

– Azt hallottam, hogy a pártod megszavazza a felhatalmazási törvényt.

– Nem biztos – felelte Heinrich. – Megosztottak.

– Ki van a nácik ellen?

– Brüning és még páran. – Brüning korábban kancellár volt, közismert ember.

Lloydban felébredt a remény.

– Kik azok?

– Azért hívtál ki a teremből, hogy információkat szerezzél?

– Bocsánat, dehogy. Walter von Ulrich szeretne együtt ebédelni az apáddal.

Heinrich kétkedve nézett rá.

– Ugye tudod, hogy nem kedvelik egymást?

– Ennyit én is tudok. De ma tegyék félre ellentéteiket!

Heinrich bizonytalankodott.

– Megkérdezem. Várj itt. – Azzal visszament.

Lloyd azon töprengett, van-e esély rá, hogy működjön a dolog. Nagy kár, hogy Walter és Gottfried nem kebelbarátok. De nem hihette, hogy a katolikusok együtt szavaznak a nácikkal.

A legjobban az nyugtalanította, hogy ha ez megtörténik Németországban, akkor Nagy-Britanniában is megtörténhet. Olyan sötét kilátás volt, hogy megborzongott félelmében. Előtte állt az élet, nem szerette volna egy elnyomó diktatúrában leélni. Politizálni akart, mint a szülei, jobbá akarta tenni az országát az aberoweni szénbányászokhoz hasonló emberek számára. Ehhez politikai gyűlésekre van szükség, ahol az emberek kibeszélhetik magukat,

újságokra, amelyek támadhatják a kormányt, és kocsmákra, ahol vitatkozhatunk anélkül, hogy azt lesnénk, ki figyel ránk.

A fasizmus ezt fenyegeti. De talán legyőzhető. Walter beszélhet Gottfrieddel, és megakadályozhatja, hogy a Centrumpárt a nácikat támogassa.

Visszajött Heinrich.

– Beleegyezik.

– Remek! Herr von Ulrich azt javasolta, hogy egykor találkozzanak a Herrenklubban.

– Csakugyan? Ő tagja a klubnak?

– Gondolom. Miért?

– Az egy konzervatív intézmény. Feltételezem, Walter von Ulrichról van szó, vagyis nemesi családból kell származnia még akkor is, ha szocialista.

– Valószínűleg asztalt kellene foglalnom. Tudod, hol van?

– A sarkon túl.

Heinrich megmutatta, merre.

– Négy főre foglaljak asztalt?

Heinrich elvigyorodott.

– Miért ne? Ha nem akarják, hogy ott legyünk, legföljebb felkérnek, hogy távozzunk.

Visszament a terembe.

Lloyd kijött az operából, gyorsan keresztülvágott a téren, és elindult a kiégett Reichstag mellett a Herrenklubhoz.

Londonban is voltak klubjaik az úriembereknek, de Lloyd még sosem járt egyben sem. Ez itt úgy festett, mintha egy éttermet és egy ravatalozót kereszteztek volna. Frakkos pincérek futkostak az asztalok között, nesztelenül helyezték el az evőeszközöket a fehér abroszon. A főpincér fölvette az asztalfoglalást, és olyan komor ünnepélyességgel jegyezte fel a „von Ulrich” nevet, mintha most vezette volna be a halotti anyakönyvbe.

Lloyd visszatért az operához, ahol több lett az ember, nagyobb a lárma és érezhetőbb a feszültség. A fiú hallotta, amint valaki izgatottan azt mondja, hogy délután maga Hitler nyitja meg az ülést a felhatalmazási törvény beterjesztésével.

Pár perccel egy óra előtt Lloyd és Walter keresztülment a téren.

– Heinrich von Kessel meglepődött azon, hogy ön tagja a Herren-

klubnak – mondta a fiú.

Walter bólintott.

– Az egyik alapítója voltam úgy egy évtizede. Abban az időben Juni klubnak hívták. Azért gyűltünk össze, hogy tiltakozzunk a versailles-i békeszerződés ellen. A jobboldal bástyája lett belőle, valószínűleg én vagyok az egyetlen szociáldemokrata tagja, mégsem léptem ki, mert hasznos hely, ahol találkozhatunk az ellenséggel.

A klubban Walter rámutatott egy olajos külsejű emberre, aki a bárpultnál állt.

– Az ott Ludwig Franck, annak az ifjú Wernernek az apja, aki velünk harcolt a Népszínházban – mondta. – Bizonyosan nem klubtag, még csak nem is Németországban született, de úgy látom, együtt ebédel az apósával, von dér Helbard gróffal. Az az öregember mellette a gróf. Gyere!

Odamentek a bárhoz, Walter mindenkit bemutatott.

– Szép kis kalamajkába keveredtetek pár hete a fiammal – mondta Lloydnak Franck.

Lloyd ösztönszerűen megérintette a tarkóját. A duzzanat lelohadt, de az ütés helye még mindig fájt.

– Nőket kellett megvédenünk, uram – felelte.

– Egy kis verekedés sose árt – mondta Franck. – Jót tesz a fiatalembereknek.

– Eredj már, Ludi! – szólt közbe türelmetlenül Walter. – Éppen elég baj szétverni a választási gyűléseket, de a vezéretek most már a demokráciát akarja megsemmisíteni?

– Talán a demokrácia nem a megfelelő kormányzati forma számunkra – felelte Franck. – Végtére is, nem vagyunk olyanok, mint a franciák vagy az amerikaiak, hála istennek!

– Nem érdekel, hogy elveszíted a szabadságodat? Ne komolytalankodj!

Franckról hirtelen lehullott a tréfás álarc.

– Jól van, Walter – mondta hidegen. – Komoly leszek, ha ragaszkodsz hozzá. Anyám és én több mint tíz éve jöttünk el Oroszországból. Apám nem jöhetett velünk. Leleplezték, felforgató irodalmat tartott otthon, konkrétan egy Robinson Crusoe című könyvet, amely a burzsoá individualizmus nevű akármicsodát hirdeti. Büntetőtáborba küldték, valahol a Sarkkör vidékére. Talán...

– Hangja megtört. Elhallgatott, nyelt egyet, majd annyit mondott halkan: – Talán még mindig ott van.

Egy percig senki sem szólt. Lloydot megrendítette a történet. Elméletben tudta, hogy az orosz kommunista kormány tud nagyon kegyetlen lenni, de egészen más személyes beszámolót hallani róla egy olyan embertől, aki láthatólag még mindig gyászol.

– Ludi, valamennyien gyűlöljük a bolsevikokat, de a nácik rosszabbak lehetnek náluk is!

– Hajlandó vagyok vállalni ezt a kockázatot – felelte Franck.

Most megszólalt von dér Helbard gróf:

– Jobb, ha indulunk ebédelni. Délután van egy találkozóm. Bocsássanak meg. – Azzal elmentek.

– Mindig ezt mondják! – dühöngött Walter. – A bolsevikok! Mintha a nácik lennének az egyetlen alternatíva! Legszívesebben elsírnám magam.

Bejött Heinrich egy idősebb emberrel, aki nyilvánvalóan az apja volt: ugyanúgy elválasztva viselték egyforma sűrű, fekete hajukat, csak Gottfriedé rövidebb volt, és ezüstszálak szőtték át. Noha az arcuk hasonlított, Gottfried az ómódi gallérjával olyan volt, akár egy fontoskodó hivatalnok, míg Heinrich sokkal inkább lehetett volna romantikus költő, mint politikai titkár.

Mind a négyen bementek az ebédlőbe. Walter nem vesztegette az időt. Amint rendeltek, azt mondta:

– Nem értem, Gottfried, mit remél nyerni a pártotok azzal, hogy támogatja a felhatalmazási törvényt.

Von Kessel hasonló nyíltsággal válaszolt:

– Katolikus párt vagyunk, elsőrendű feladatunk az egyház helyzetének védelme Németországban. Az emberek ebben reménykednek, amikor ránk szavaznak.

Lloyd helytelenítően összevonta a szemöldökét. Az anyja parlamenti képviselő volt, és mindig azt mondta, hogy neki egyformán kötelessége azokat szolgálni, akik rá szavaztak, és azokat, akik nem.

Walter más érvet keresett.

– Egy demokratikus parlament a legjobb védelem minden egyház számára, és ti éppen ezt akarjátok elvetni!

– Ébredj föl, Walter – felelte csípősen Gottfried. – Hitler nyerte a választást. Ő került hatalomra. Akármit csinálunk, ő fog uralkodni Németországon a belátható jövőben. Meg kell védenünk magunkat.

– Az ígéretei semmit sem érnek!

– Különleges biztosítékokat kértünk írásban: a katolikus egyház független az államtól, a katolikus iskolákat békén hagyják, nem éri diszkrimináció a katolikusokat a közszolgálatban.

Kérdőn nézett a fiára.

– Megígérték, hogy ma délután a velünk kötött egyezséget tárgyalják elsőnek – mondta Heinrich.

– Mérlegeljétek az alternatívákat! Egy papírfecni egy zsarnok aláírásával vagy egy demokratikus parlament! Melyik a jobb? – kérdezte Walter.

– A legnagyobb hatalom Istené.

Walter a szemét forgatta.

– Akkor Isten óvja Németországot!

A németeknek nem volt idejük arra, hogy megtanuljanak hinni a demokráciában, tűnődött Lloyd, miközben Gottfried és Walter egymást győzködte. A Reichstag csak tizennégy évig volt független. Elvesztettek egy háborút, a pénzük elértéktelenedett, tömeges munkanélküliséggel viaskodtak: nekik a szavazati jog nem jelent elégséges védelmet.

Gottfried meggyőzhetetlennek bizonyult, és az ebéd végéig kitartott az álláspontja mellett. Neki az a felelőssége, hogy a katolikus egyházat védje. Lloyd üvölteni tudott volna.

Visszatértek az operába, a képviselők elfoglalták helyüket a nagyteremben. Lloyd és Heinrich egy páholyban ült fölöttük.

Lloyd látta bal szélen a szociáldemokrata képviselők csoportját. Ahogy közeledett az óra, megfigyelte, hogy a barnaingesek és az SS tagjai fenyegető sarlóban állnak föl a szociáldemokraták mögött a kijáratoknál és a fal mentén. Mintha azt akarták volna megakadályozni, hogy a képviselők távozhassanak, mielőtt megszavaznák a törvényt. Baljós látvány volt. A félelemtől reszketve töprengett, hogy vajon őt is bebörtönözhetik?

Mennydörgő éljenzés és tapsvihar támadt: bejött Hitler a barnaingesek egyenruhájában. A náci képviselők, akiknek többsége hasonlóan öltözött, elragadtatottan felugrottak, amikor Hitler

fellépett a szónoki emelvényre. Csak a szociáldemokraták maradtak ülve, de Lloyd észrevette, hogy néhányan szorongva sandítanak hátra a fegyveres őrökre. Hogyan beszélhetnének és szavazhatnának szabadon, amikor attól is félniük kell, hogy nem csatlakoztak ellenfeleik ovációjához?

Amikor végre csönd lett, Hitler beszélni kezdett. Egyenesen állt, a bal karját leengedte, csak a jobbjával gesztikulált. Fülsértőén karcos, de erőteljes hangja egyszerre emlékeztette Lloydot a géppuska kelepelésére és a kutyaugatásra. Reszketett az indulattól, amikor az 1918-as „novemberi árulókról" beszélt, akik megadták magukat, holott Németország már csaknem megnyerte a háborút. Nem színlelt; Lloyd érezte, hogy őszintén elhisz minden egyes ostoba szót, amit csak kiejt a száján.

A novemberi árulók jól bejáratott kliséje után más témára tért át. Beszélt a templomokról és arról, milyen fontos szerepe van a kereszténységnek a német államban. Ez szokatlan volt tőle, szavait nyilvánvalóan a Centrumpártnak címezte, amelynek a voksai eldönthették a mai eredményt. Azt mondta, hogy meglátása szerint a két legnagyobb felekezet, a protestáns és a katolikus a legfontosabb tényezői a nemzeti lét fennmaradásának. Az ő jogaikat tiszteletben fogja tartani a nemzetiszocialista kormány.

Heinrich diadalittas pillantást vetett Lloydra.

– Én azért írásban is kérném – mormolta Lloyd.

Hitler két és fél óra hosszat szónokolt.

Mondanivalóját félreérthetetlen fenyegetéssel zárta:

– A nemzeti felkelés kormánya elszánt, és nem késlekedik válaszolni a törvény elutasításának bejelentésére, ami egyet jelent az ellenállás bejelentésével! – Hatásszünetet tartott, hogy mindenki megértse az üzenetet: aki a törvény ellen szavaz, az ellenállásra szavaz. Majd még meg is erősítette az elhangzottakat. – Döntsenek, uraim, békét vagy háborút akarnak!

A náci képviselők mennydörgő éljenzése közepette leült. Az ülést berekesztették.

Heinrich örömmámorban úszott, Lloyd el volt keseredve. Más-más irányban távoztak: pártjaik most tartották utolsó, kétségbeesett megbeszéléseiket.

A szociáldemokraták borúsak voltak. Vezetőjüknek, Welsnek fel

kellett szólalnia az ülésteremben, de hát mit mondhatott volna? Több képviselő is azt mondta, hogy ha bírálja Hitlert, talán nem is hagyja el élve az épületet. A saját életüket is féltették. Ha a képviselőket meggyilkolják, gondolta Lloyd fagyos rémülettel, mi történhet a titkáraikkal?

Wels közölte, hogy a mellényzsebében ciánkapszula van. Ha letartóztatják, öngyilkos lesz, hogy megmeneküljön a kínzástól. Lloyd elborzadt. Wels választott képviselő, mégis kénytelen úgy viselkedni, mint valami szabotőr!

A fiú alaptalan várakozásokkal kezdte el ezt a napot. Agyrémnek tartotta a felhatalmazási törvényt, amelyből úgysem lesz semmi. Most már látta, hogy a többség véleménye szerint még ma elfogadják. Csúnyán félreismerte a helyzetet.

Vajon ugyanígy téved, amikor azt képzeli, hogy ilyesmi nem történhet meg a hazájában? Altatná önmagát?

Valaki megkérdezte, hogy a katolikusok meghozták-e a döntésüket. Lloyd fölállt.

– Kiderítem! – mondta, és futott a Centrumpárt tanácsterméhez. Bedugta a fejét az ajtón, úgy, mint az előbb, és intett Heinrichnek.

– Brüning és Ersing tétovázik – mondta Heinrich.

Lloyd szíve összeszorult. Ersing katolikus szakszervezeti vezető volt.

– Miként fontolgathatja egy szakszervezeti vezető, hogy megszavaz egy ilyen törvényt? – kérdezte.

– Kaas azt mondja, a haza veszélyben van. Mind azt gondolják, hogy véres anarchia következik, ha elutasítjuk a törvényt.

– Ha pedig átmegy, akkor véres zsarnokság következik.

– A tieid mit gondolnak?

– Úgy gondolják, hogy testületileg lelövik őket, ha ellene szavaznak. Mindazonáltal ezt fogják tenni.

Heinrich bement, Lloyd visszatért a szociáldemokratákhoz.

– Gyengül az ellenállás – mondta Walternak és képviselőtársainak. – Attól félnek, hogy polgárháború lesz, ha nem szavazzák meg a törvényt.

A hangulat még komorabb lett.

Hatkor tértek vissza az ülésterembe.

Wels beszélt elsőnek, nyugodtan, ésszerűen, indulatok nélkül.

Rámutatott, hogy a németeknek általában jó életük volt a demokratikus köztársaságban, amely elhozta nekik a szabad választást, a szociális gondoskodást, és Németország a nemzetközi közösség tagja lehetett.

Lloyd észrevette, hogy Hitler jegyzetel.

Végül Wels bátran hitet tett a humanizmus, az igazság, a szabadság és a szocializmus elvei mellett.

– Önöknek semmiféle felhatalmazási törvénytől nem lesz elég hatalmuk arra, hogy megsemmisítsenek örökkévaló és elpusztíthatatlan eszményeket – mondta dacosan a nácik gúnykacaja közepette.

A szociáldemokraták tapsoltak, de ez nem hallatszott a lármában.

– Üdvözöljük az üldözötteket és az elnyomottakat! – ordította Wels.

– Üdvözöljük barátainkat a Reichben! Kitartásuk és hűségük csodálatra méltó!

Lloyd alig értette Wels szavait a nácik bőgésétől és huhogásától.

– Meggyőződésük, bátorságuk töretlen derűlátásuk szavatolja a szebb jövőt!

Záporoztak rá a szidalmak, amikor leült.

Vajon változtat-e bármin is ez a beszéd? Lloyd nem tudta volna megmondani.

Wels után ismét Hitler beszélt. Ez alkalommal egészen másképpen. Lloyd rájött, hogy az előző beszédében a kancellár csak bemelegített. Most harsányabb lett, a frázisai szélsőségesebbek, a hangjából fröcsögött a megvetés. Jobbja folyamatos agresszivitással mozgott: mutogatott, az asztalt verte, ökölbe szorította a kezét, majd a szívére tette, vagy úgy suhogtatta a levegőben, mintha lesöpörné az ellenzéket. Támogatói ordítva megéljeneztek minden túlfűtött frázist. Minden mondat ugyanazt az indulatot fejezte ki: a vad, mindent elemésztő, gyilkos haragot.

Hitler magabiztos is volt. Azt állította, nincs is szüksége rá, hogy beterjessze a felhatalmazási törvényt.

– Ebben az órában arra szólítjuk föl a német Reichstagot, hogy adjon meg nekünk valamit, amit egyébként is megszerezhettünk volna! – rikoltotta.

Heinrich aggodalmasan elhagyta a páholyt. Egy perccel később Lloyd meglátta az ülésteremben, amint az apja fülébe sugdos.

Megrendült arccal tért vissza a páholyba.

– Megkaptátok az írásos biztosítékot? – kérdezte Lloyd.

Heinrich nem nézett a szemébe.

– Éppen gépelik – felelte.

Hitler a szociáldemokraták ócsárlásával fejezte be a beszédét. Nincs is szüksége a szavazataikra!

– Németország szabad lesz! – rikácsolta. – De nem maguk által!

A többi párt vezetői röviden beszéltek. A szónokok összetörtnek tűntek. Kaas prelátus azt mondta, a Centrumpárt támogatja a törvényt. A többiek követték a példáját. A szociáldemokraták kivételével mindenki megszavazta a törvényt.

A nácik eszeveszetten éljeneztek, amikor kihirdették a szavazás eredményét.

Lloyd elhűlt. Most láthatta a pőre, brutális hatalmat. Nem volt szép látvány Némán kijött a páholyból.

Az előcsarnokban találta Waltert, aki sírt. Egy nagy, fehér zsebkendővel törölgette az arcát, de a könnyei egyre csak hullottak. Lloyd még sosem látott férfit sírni, csak temetéseken.

Nem tudta, mit mondjon vagy mit tegyen.

– Kudarc az életem – mondta Walter. – Ez minden remény vége. A német demokrácia meghalt.

*

Április 1-jén, szombaton volt a zsidó bojkott napja. Lloyd és Ethel körbejárták Berlint, hogy Ethel följegyzéseket készíthessen a könyvéhez, nem hittek a szemüknek. Dávid-csillagot mázoltak a zsidó tulajdonú boltok kirakatára. Barnaingesek álltak a zsidó tulajdonú áruházak ajtajaiban, és megfélemlítették azokat, akik be akartak menni. Zárlat alá vették a zsidó ügyvédeket és orvosokat. Lloyd látott két barnaingest, akik nem engedték be a betegeket von Ulrichék háziorvosához, dr. Rothmannhoz, amíg egy kimarjult bokájú, lapátkezű szenesember azt nem mondta nekik, hogy húzzanak el melegebb égtájra. Akkor elkotródtak könnyebb prédát keresni.

– Hogy lehetnek ilyen gonoszak egymáshoz az emberek? – kérdezte Ethel.

Lloyd az ő szeretett mostohaapjára gondolt. Bernie Leckwith zsidó. Ha a fasizmus átjön Angliába, ugyanez a gyűlölet zúdul rá. A fiú megborzongott.

Este amolyan virrasztásfélét tartottak a Bistro Robertben. Senki nem szervezte, de nyolcra az étterem megtelt szociáldemokratákkal, Maud újságíró kollégáival, Robert színházi barátaival. A derűlátóbbak azt mondták, hogy a szabadság csupán téli álomba merült a gazdasági válság idejére, és egy napon felébred. A többiek gyászoltak.

Lloyd keveset ivott. Nem szerette a szeszt, mert eltompította a gondolkodását. Azon töprengett, mit tehetne a német baloldal, hogy elhárítsa ezt a katasztrófát, de nem talált választ.

Maud mesélt Ada babájáról, Kurtról.

– Az anyja hazahozta a kórházból, egyelőre egész vidám. De az agya megsérült, sosem lesz normális. Idősebb korában intézetbe kell adni szegény csöppséget.

Lloyd azt is hallhatta, hogy segítette világra a babát a tizenegy éves Carla. Abban a kislányban aztán van kurázsi.

Thomas Macke nyomozó fél kilenckor érkezett rohamosztagos egyenruhában.

Amikor legutóbb itt járt, Robert úgy kezelte, mint egy paprikajancsit, de Lloyd érezte, hogy ez az ember veszélyes. Hülyén festett az apró bajusszal a hájfején, de a szemében riasztó kegyetlenség villogott.

Robert nem volt hajlandó eladni a boltot. Most mit akarhat?

Macke megállt az étterem közepén, és elbődült:

– Ezt az éttermet a degenerált viselkedés terjesztésére használják!

A törzsvendégek elnémultak. Nem értették, mi ez.

Macke fölemelte az ujját, ami azt jelentette: Ajánlom, hogy figyeljetek rám! Lloyd borzalmasan ismerősnek találta a mozdulatot. Rájött, hogy Macke Hitlert utánozza.

– A homoszexualitás összeegyeztethetetlen a német nemzet férfias természetével! – mondta Macke.

Lloyd összevonta a szemöldökét. Ez most azt mondja, hogy Robert homokos?

Jörg bejött a konyhából, fején a magas szakácssapkával. Megállt

a küszöbön, és kihívóan fixírozta Mackét.

Lloydnak valami megdöbbentő jutott az eszébe. Lehet, hogy Robert tényleg homokos!

Végtére is a háború óta együtt lakik Jörggel!

Ahogy körülnézett a színházi barátokon, feltűnt neki, hogy két kurta hajú nő kivételével csak férfiakat lát, párosával...

Egészen elhűlt. Tudta, hogy léteznek homokosok, és liberális szellem lévén úgy vélekedett, hogy nem üldözni kell őket, hanem segíteni rajtuk. Ettől függetlenül undorító perverzeknek tartotta őket. Csakhogy Robert és Jörg normális embernek tűntek, akik közös vállalkozást vezetnek, és élik a maguk csendes életét – csaknem úgy, mint egy házaspár!

Az anyjához fordult és halkan megkérdezte:

– Robert és Jörg tényleg...

– Igen, drágám – felelte Ethel.

– Fiatalkorában Robert az inasok réme volt – tette hozzá a mellette ülő Maud.

A két nő kuncogott.

Lloyd kétszeresen is megbotránkozott. Robert nemcsak homokos, de Ethel és Maud afféle viccnek veszi a dolgot!

– A helyiséget ezennel bezárom! – mondta Macke.

– Erre nincs joga! – felelte Robert.

Macke nem zárhatja be az éttermet egymagában, gondolta Lloyd, aztán eszébe jutott, hogyan özönlötték el a barnaingesek a Népszínház színpadát. A bejárat felé pillantott – és elhűlve látta a benyomakodó barnaingeseket.

Bejöttek az asztalok közé, felborogatták a palackokat és a poharakat. Egyes törzsvendégek csak ültek mozdulatlanul és bámultak, mások talpra ugrottak. Sok férfi kiabált, egy nő sikoltozott.

Walter fölállt.

– Távozzunk nyugodtan – mondta emelt hangon, de hidegvérrel. – Semmi szükség tettlegességre. Mindenki fogja a kabátját, a kalapját, és menjen haza.

A vendégek szállingózni kezdtek kifelé, néhányan megpróbálták fölvenni a kabátjukat, mások csak futottak. Walter és Lloyd Maudot és Ethelt kísérte az ajtó felé. A pénztár a kijárat mellett volt, Lloyd

látta, ahogy egy barnainges kinyitja, és a zsebébe tömi a bevételt.

Robert mindaddig csak állt, és nyomorúságosán bámulta, ahogy egy éjszaka bevétele eliszkol, de ez már sok volt. Tiltakozva felkiáltott, és ellökte a barnaingest a pénztárgéptől.

A náci egy ökölcsapással leterítette, és rugdosni kezdte a földön fekvő alakot. Egy másik barnainges csatlakozott hozzá.

Lloyd odaugrott, hogy segítsen Robertnek. Hallotta, ahogy az anyja rákiált:

– Ne! – miközben ő félrelöki a barnaingest. Jörg csaknem ugyanolyan gyors volt, mint ő: lehajoltak, fölsegítették Robertet.

Tüstént rájuk rontottak a barnaingesek. Rúgták, öklözték Lloydot, s valami nehéz eltalálta a fejét. Feljajdult a fájdalomtól. Már megint!

Támadói felé fordult, ballal-jobbal sorozta őket, jó erős ütésekkel, mintha keresztül akarná verni magát a célponton úgy, ahogy tanították. Két embert kiütött, ám ekkor hátulról elkapták és fellökték. A következő pillanatban a padlón volt, ketten lefogták, egy harmadik rugdosta.

Utána hasra fordították, a karját hátracsavarták. Valami fémeset érzett a csuklóján. Életében először bilincselték meg. Újfajta félelem töltötte el. Ez nem közönséges hirig volt. Megverték, megrugdosták, de ennél sokkal rosszabb vár rá.

– Felállni! – mondta valaki németül.

Nagy keservesen feltápászkodott. Fájt a feje. Látta, hogy Robertet és Jörgöt is megbilincselték. Robert szája vérzett, Jörgnek bedagadt a fél szeme. Fél tucat barnainges vigyázott rájuk. A többiek az asztalokon hagyott poharakból és palackokból ittak, vagy a zsúrkocsiról tömték magukba a süteményt.

A vendégek már elmentek. Lloyd megkönnyebbülésére az anyja sem volt ott.

Nyílt az étterem ajtaja, bejött Walter.

– Macke nyomozó! – kezdte, bebizonyítva, hogy igazi politikusként meg tudja jegyezni a neveket, majd a legtekintélyesebb modorában azt kérdezte:

– Mit jelentsen ez az erőszakoskodás?

Macke rábökött Robertre és Jörgre.

– Ezek homoszexuálisok – mondta. – Az a fiú pedig megtámadott

egy segédrendőrt, aki le akarta tartóztatni őket.

Walter a kasszára mutatott, amelynek kihúzott fiókjában némi aprót leszámítva üresen tátongtak a rekeszek.

– Manapság a rendőrök rablással foglalkoznak?

– Bizonyára egy vendég használta ki a zűrzavart, amit a letartóztatásnak ellenszegülő személyek okoztak.

Néhány barnainges nevetgélt.

– Maga bűnügyi nyomozó volt, nemde, Macke? – kérdezte Walter. – Valaha büszke lehetett magára. És most?

Ez az elevenén találta Mackét.

– Azért tartjuk fent a rendet, hogy megvédjük a hazát!

– Már csak arra lennék kíváncsi, hova viszi a foglyait? – makacskodott Walter. – Valami tisztességes fogdába? Vagy valami félig titkos, nem hivatalos pincébe?

– A friedrichstrafiei laktanyába kerülnek! – mondta felháborodottan Macke.

Lloyd észrevette Walter arcán a pillanatnyi elégedettséget. Most jött rá, hogy az milyen ügyesen manipulálta Mackét: a szakmai önérzete maradványaira hivatkozva bírta rá, hogy elárulja a szándékait. Walter most legalább tudta, hova viszik Lloydot és a többieket.

De mi történik a laktanyában?

Még sosem tartóztatták le. Mindazonáltal a londoni East Enden lakott, jó sok embert ismert, akik összetűztek a rendőrséggel. Élete nagyobb részében olyan kölykökkel focizott az utcán, akiknek apáit sűrűn letartóztatták. Hallotta, milyen híre van Aldgateben a Leman Street-i őrszobának. Kevesen jöttek ki onnan ép bőrrel. Azt mondták róla, hogy ott tiszta véresek a falak. Mi a valószínűsége, hogy a friedrich-strafiei laktanya jobb?

– Ez nemzetközi incidens, nyomozó úr – mondta Walter. Lloyd feltételezése szerint azért használta ezt a címet, hogy Macke inkább rendőrként viselkedjen, mint bűnözőként. – Három külföldi állampolgárt tartóztatott le: két osztrákot és egy angolt. – Fölemelte a kezét, mintha tiltakozást hárítana el. – Most már késő visszacsinálni. Mindkét követséget tájékoztatták, és nem kétlem, hogy képviselőik egy órán belül bekopogtatnak a Wilhelmstrasszén a külügyminisztériumunkba.

Lloyd nem tudta, hogy ez igaz-e.

Macke csúnyán vigyorgott.

– A Külügyminisztérium nem fog sietni, hogy megvédjen két buzit meg egy ifjú huligánt.

– Külügyminiszterünk, von Neurath, nem tagja a maguk pártjának – felelte Walter. – Számára talán még első a haza érdeke.

– Szerintem meg maga azt fogja látni, hogy a külügyminiszter azt teszi, amit mondanak neki. Egyébként akadályoz a kötelességem teljesítésében.

– Figyelmeztetem! – folytatta bátran Walter. – Jobb, ha a szabályzat szerint jár el, különben baj lesz.

– Tűnjön a szemem elől! – felelte Macke.

Walter távozott.

Lloydot, Robertet és Jörgöt fölterelték valamilyen teherautóra. A földre kellett feküdniük, és a padokon ülő barnaingesek vigyáztak rájuk. A jármű elindult. Lloyd rájött, hogy a bilincselés fájdalmas dolog. Folyton azt várta, mikor ficamodik ki a válla.

Az út szerencsére rövid volt. Lezavarták őket a platóról, be egy épületbe. Itt sötét volt, Lloyd keveset látott. Egy íróasztalnál beírták a nevét egy könyvbe, és elvették az útlevelét. Roberttól elkobozták az arany nyakkendőtűjét és az óraláncát. Végül levették róluk a bilincset, és belökték őket egy rácsos ablakú, félhomályos helyiségbe, ahol volt már legalább negyven fogoly.

Lloydnak mindene fájt. Úgy sajgott a mellkasa, mintha megrepedt volna valamelyik bordája. Az arca tele volt zúzódásokkal, és őrjítően hasogatott a feje. Egy aszpirint akart, egy csésze teát és egy párnát. Az volt az érzése, hogy ezekre még várhat pár órát.

Mindhárman a földre ültek az ajtó mellett. Lloyd a tenyerébe támasztotta a fejét. Robert és Jörg arról beszélgetett, mikor kapnak segítséget. Semmi kétség, hogy Walter telefonál egy ügyvédnek. De a szokásos eljárásokat felfüggesztették a Reichstag felgyújtása után hozott rendelettel, így nem védte őket megfelelően a törvény. Walter a követségekkel is fölveszi a kapcsolatot: most a politikai befolyás a legfőbb reményük. Lloyd arra gondolt, hogy az anyja valószínűleg megpróbál telefonálni a londoni Külügyminisztériumba. Ha sikerrel jár, a kormánynak bizonyosan lesz pár szava egy brit iskolásfiú letartóztatása kapcsán. Mindez időbe telik – legalább egy órába, de

inkább kettőbe-háromba.

Eltelt négy, majd öt óra, és az ajtó nem nyílt ki.

Civilizált országokban törvény szabályozta, hogy a rendőrség meddig zárhat fogdába valakit a megfelelő alakiságok – vádemelés, ügyvéd, bíróság – nélkül. Lloyd most értette meg, hogy ez az előírás nem puszta formaság. Akár örökre itt maradhat.

Megtudta, hogy a többiek is politikai foglyok: kommunisták, szociáldemokraták, szakszervezetiek és egy pap.

Az éjszaka lassan telt. Hármuk közül senki nem aludt. Már a hajnal szürke fénye szivárgott be a rácsos ablakokon, amikor végre nyílt a cellaajtó. De nem ügyvédek vagy diplomaták jöttek, csupán két kötényes ember. Egy kocsit toltak, amelyen nagy kondér állt. Híg zabkását meregettek belőle. Lloyd nem evett, de ivott egy bádogbögrére való kávét, amelynek olyan íze volt, mint a pörkölt árpának.

Feltételezte, hogy a brit nagykövetségen alacsonyabb rangú diplomaták voltak éjszakai ügyeletben, akik nem rendelkeznek különösebb politikai befolyással. Reggel, amikor a nagykövet is felkel, várható valamilyen mozgás.

Egy órával reggeli után ismét nyílt az ajtó, de ez alkalommal csupán barnaingesek jöttek. Az összes foglyot kiterelték, fölrakták egy ponyvás teherautóra. Negyven-ötven embert zsúfoltak össze a platón, olyan sűrűn hogy állva kellett utazniuk. Lloydnak sikerült Robert és Jörg közelében maradnia.

A fiú abban reménykedett, hogy – noha vasárnap van – talán bíróság elé állítják őket. Legalább lesznek ügyvédek, és valami látszata a törvényes eljárásnak. Úgy gondolta, eléggé folyékonyan beszél németül ahhoz, hogy egyszerű esetét előadhassa, és fejben elkezdte gyakorolni a beszédét. Vacsorázni volt egy étteremben az anyjával; látta, hogy valaki belenyúl a kasszába; ebből verekedés lett, és ő közbeavatkozott. Elképzelte a keresztkérdéseket. Megkérdezhetik, hogy barnainges volt-e, akit megtámadott. Majd azt válaszolja: „Nem figyeltem a ruháját, csak azt láttam, hogy tolvaj.” Ettől a bíróság elneveti magát, az ügyész pedig lebőg.

Kiértek a városból.

A ponyva résein kiláthattak. Lloyd szerint úgy harminc kilométert tettek meg, amikor Robert megszólalt:

– Oranienburgban vagyunk. – Ez egy kisváros volt Berlintől északra.

A teherautó megállt egy téglaoszlopokkal közrefogott fakapunál, amelyet két fegyveres barnainges őrzött.

Lloyd egyre jobban félt. Hol van a bíróság? Ez sokkal inkább fogolytábornak tűnt. Hogyan zárhatnak embereket börtönbe ítélet nélkül?

Rövid várakozás után a teherautó behajtott a kapun, és megállt egy roskatag épületcsoportnál.

Lloyd egyre jobban aggódott. Múlt éjszaka legalább megvolt az a vigasza, hogy Walter tudja, hol van. Lehet, hogy ma már senki nem tudja. Mi van, ha a rendőrség egyszerűen azt mondja, hogy nincs ilyen őrizetes, nem szerepel a nyilvántartásban? Akkor hogyan menekül?

Leszálltak a teherautóról, és bementek egy épületbe, amely gyárfélének tűnt. Olyan szaga volt, mint egy kocsmának. Talán sörfőzdének épült.

Ismét fölírták a nevüket. Lloyd örült, hogy legalább van nyoma a mozgásának. Nem kötözték meg, nem is bilincselték meg őket, de állandóan rajtuk tartották a szemüket a fegyveres barnaingesek. Lloydnak az a balsejtelme támadt, hogy ezek a fiatalemberek örülnének minden ürügynek, csak lőhessenek.

Mindenki kapott egy szalmazsákot és egy vékony takarót. Egy rozoga épületbe terelték őket, amely raktár lehetett. Megkezdődött a várakozás.

Egész nap senki sem kereste Lloydot. Este megint begördült egy kocsi, ez alkalommal egy kondér répalevessel. Mindenki kapott egy tányér levest és egy darab kenyeret. Lloyd mostanra farkaséhes volt, hiszen huszonnégy órája nem evett. Befalta a hitvány levest, de éhes maradt.

A táborban lehetett valahol három-négy kutya is, amelyek egész éjjel vonítottak.

Lloyd piszkosnak érezte magát. Már második napja nem váltott ruhát. Fürödni, borotválkozni szeretett volna, tiszta inget akart. A vécé – a sarokba állított két hordó – leírhatatlanul undorító volt.

Holnap viszont hétfő. Valami csak történik.

Négy körül aludt el. Hatkor egy barnainges üvöltésére ébredt:

– Schleicher! Jörg Schleicher! Melyikőtök Schleicher?

Talán elengedik őket.

Jörg felállt és megszólalt:

– Én vagyok Schleicher.

– Te velem jössz – mondta a barnainges.

– Miért? – kérdezte rémülten Robert. – Mit akarnak tőle? Hova megy?

– Mi vagy te? Az anyja? – felelte a barnainges. – Kuss és pofa be! – Megbökte a puskájával Jörgöt. – Kifelé!

Lloyd nézte, ahogy elmennek, és azon rágódott, miért nem ütötte le a barnaingest, miért nem vette el a fegyverét. Elmenekülhetett volna. És ha kudarcot vall, ugyan mit tesznek vele? Börtönbe csukják? De a döntő pillanatban meg sem fordult a fejében a menekülés. Máris átvette a rabok gondolkodását?

Még a zabkását is alig várta.

Reggeli előtt kizavarták őket.

Körülállták egy szögesdróttal bekerített kis területet, akkorát, mint egy teniszpálya negyede. Valami nem túl értékeset tárolhattak itt, talán deszkát vagy autógumit. Lloyd reszketett a hajnali hidegben: a nagykabátja még mindig a Bistro Robertben volt.

Ekkor észrevette, hogy Thomas Macke közeledik.

A rendőrnyomozó fekete kabátot vett a barna ingére, és nehézkesen cammogott lúdtalpain.

Macke mögött két barnainges vonszolt a karjánál fogva egy meztelen embert, akinek vödör volt a fején.

Lloyd iszonyodva bámulta. A fogoly kezét hátrakötötték, a vödröt szorosan megkötötték zsineggel az álla alatt, nehogy leessen.

A fogolynak vékony, fiatalos alakja volt, és szőke fanszőrzete.

Robert felnyögött:

– Édes Jézus, ez Jörg!

A tábor összes barnaingese odacsődült. Lloyd összevonta a szemöldökét. Ez valami kegyetlen játék?

Jörgöt bevezették a körbekerített térre, és ott hagyták, hadd vacogjon. Két őre kijött az ajtón, pár percre elmentek valahova, és két-két farkaskutyával tértek vissza.

Ez megmagyarázta az éjszakai ugatást.

A kutyák barna szőrében beteges, kopasz foltok éktelenkedtek,

és olyan girhesek voltak, mintha éheztetnék őket.

A barnaingesek odavezették őket a kerítéshez.

Lloydnak homályos, de rémítő előérzete támadt.

Robert felsikoltott:

– Ne! – és eliramodott. – Ne, ne, ne! – Megpróbálta kinyitni a kerítésajtót. Három-négy barnainges gorombán elrángatta. Robert vergődött, de már az ötvenhez közeledett, nem küzdhetett az erős, fiatal bűnözőkkel, akik megvetően földhöz teremtették.

– Ne! – mondta Macke az embereinek. – Csak nézze végig!

Azok felállították Robertet, és odanyomták a kerítéshez.

A kutyákat bevezették az udvarra. Izgatottan ugattak, csurgott a nyáluk. A két barnainges nyugodt szakértelemmel tartotta a pórázt, láthatóan volt tapasztalatuk. Lloyd kétségbeesetten töprengett, hogy vajon hányszor csinálták már?

A pecérek elengedték a kutyákat, és kisiettek.

A kutyák rárontottak Jörgre. Az egyik a lábikráját kapta el, a másik a karját, a harmadik a combját. A bádogvödör alól a kín és a rettegés tompa sikolya hallatszott. A barnaingesek éljeneztek és tapsoltak. A foglyok néma borzalommal figyeltek.

Az első sokk után Jörg igyekezett védekezni. A keze hátra volt kötve, nem is látott, de rugdoshatott. Meztelen lába azonban nem sok kárt tett az éhes kutyákban. Félreugrottak, azután ismét támadtak, éles fogaikkal tépték róla a húst.

Futni próbált. Sarkában a kutyákkal vakon, egyenes vonalban futott, amíg neki nem ment a szögesdrótnak. A barnaingesek harsányan éljeneztek. Jörg más irányban futott tovább, de az eredmény ugyanaz lett. Az egyik kutya kitépett egy húscafatot a fenekéből, a barnaingesek üvöltöttek a nevetéstől.

Lloyd mellett egy barnainges azt ordította:

– A farkát! Harapd le a farkát! – Lloyd sejtette, hogy a „farok” német megfelelője – dér Schwanz – a hímvesszőt jelenti. A barnainges hisztérikus volt az izgalomtól.

Jörg fehér testét vörösre festette a sebeiből patakzó vér. A dróthoz tapadt, hogy védje a nemi szervét, közben oldalra és hátrafelé rugdosott. Ám egyre gyengült. A rúgásai lanyhultak. Nehezen bírt talpon maradni. A kutyák felbátorodtak, tépték-szaggatták és habzsolták a véres húst.

Jörg végül a földre csúszott.

A kutyák letelepedtek falatozni.

A pecérek visszatértek az udvarra. Gyakorlott mozdulattal pórázra fűzték a kutyákat, lehúzták őket Jörgről, és elvezették.

A mulatságnak vége volt, a barnaingesek lelkesen karattyolva szétszóródtak.

Robert berohant az udvarra, és ez alkalommal senki nem állította meg. Nyöszörögve hajolt Jörg fölé.

Lloyd segített kioldozni Jörg kezét, és levenni a vödröt. Jörg öntudatlan volt, de lélegzett.

– Vigyük be. Fogja meg a lábát – mondta a fiú. Megragadta Jörgöt a hóna alatt, bevitték az épületbe, amelyben aludtak. Letették a szalmazsákjára. A többi fogoly riadtan, némán állta körül őket. Lloyd hiába remélte, hogy lesz köztük egy orvos.

Robert levetette a zakóját meg a mellényét, végül az ingét, azzal törölgette a vért.

– Tiszta vízre van szükségünk – mondta.

Az udvaron volt egy kút. Lloyd kiment, de nem talált semmilyen edényt. Visszatért az épületbe. A vödör még mindig a földön hevert. Kimosta, megtöltötte vízzel.

Mire visszaért, a szalmazsákot átitatta a vér.

Robert beleáztatta az inget a vödörbe, és a szalmazsák mellett térdelve tovább mosta Jörg sebeit. A fehér ing hamarosan vörössé vált.

Jörg mocorgott.

– Feküdj nyugodtan, szerelmem – mondta halkan Robert. – Már vége, és itt vagyok melletted. – De Jörg mintha nem hallotta volna.

Bejött Macke négy-öt barnaingessel. Megragadta Robert karját, és felrántotta.

– Na! – mondta. – Most már tudod, mit gondolunk a homoszexuális perverzekről.

Lloyd Jörgre mutatott, és dühösen mondta:

– Az a perverz, aki miatt ez történt, Macke nyomozó! – Minden haragját és megvetését belesűrítette az utolsó két szóba.

Macke biccentett az egyik barnaingesnek. Az félrevezetően hanyag mozdulattal megfordította a puskáját, és a tusával leütötte Lloydot.

A fiú a földre zuhant, a fejét fogta kínjában.

Hallotta, ahogy Robert azt mondja:

– Kérem, csak azt engedje meg, hogy ellássam Jörgöt!

– Talán – felelte Macke. – Először gyere ide.

Lloyd a fájdalma ellenére is kinyitotta a szemét, hogy lássa, mi történik.

Macke odavonszolta Robertet egy otromba faasztalhoz. A zsebéből előhúzott egy okmányt és egy töltőtollat.

– Az éttermed most feleannyit ér, mint amennyit utoljára ajánlottam érte. Tízezer márkát.

– Bármit megteszek – sírta el magát Robert. – Csak hadd maradjak Jörg mellett!

– Itt írd alá – mondta Macke. – Azután mindhárman hazamehettek.

Robert aláírta.

– Ez az úriember lehet tanú – mondta Macke. Odaadta a tollat az egyik barnaingesnek. Ránézett Lloydra, a tekintetük összeakadt. – És talán a mi szeles angol vendégünk lehet a másik tanú.

– Tedd, amit mond, Lloyd! – kérte Robert.

Lloyd feltápászkodott, megdörzsölte fájó fejét, fogta a tollat, és aláírta a papírt.

Macke diadalmasan zsebre vágta a szerződést, és kiment.

Robert és Lloyd visszatért Jörghöz.

Azonban Jörg már halott volt.

*

Walter és Maud kijött a Lehrte állomásra, amely északra volt a kiégett Reichstagtól, hogy búcsút vegyen Etheltől és Lloydtól. A francia palotára emlékeztető állomás neoreneszánsz stílusban épült. Korán érkeztek, a Lehrte kávézójában várták, hogy beálljon a szerelvény.

Lloyd boldog volt, hogy elmehet. Hat hét alatt sokat tanult németül és sokat a politikáról, de most már haza akart menni, hogy elmondhassa az embereknek, mit látott, és figyelmeztesse őket, nehogy ez náluk is megtörténjen.

Ugyanakkor különös módon bűntudatot érzett, amiért távozik. Olyan helyre megy, ahol a törvény uralkodik, a sajtó szabad, és nem bűn szociáldemokratának lenni. Itt hagyja a von Ulrich családot a

kegyetlen diktatúrában, ahol kutyákkal lehet széttépetni egy ártatlan embert, és senkit sem állítanak bíróság elé a bűntett miatt.

Von Ulrichék össze voltak törve, Walter még Maudnál is jobban. Mint akik rossz hírt kaptak, vagy haláleset történt a családjukban. Szinte másra sem tudtak gondolni, mint a katasztrófára, amely most történt velük.

Lloydot sűrű bocsánatkérések közepette helyezte szabadlábra a német Külügyminisztérium egy nyilatkozat kíséretében, amely ugyanolyan siralmas volt, mint amilyen hazug. Az indoklásban azt írták, hogy Lloyd önhibájából keveredett verekedésbe, majd egy adminisztratív tévedés folytán tartóztatták le, amit a hatóságok módfelett fájlalnak.

– Táviratot kaptam Roberttól. Épségben megérkezett Londonba – mondta Walter.

Mivel Robert osztrák állampolgár volt, különösebb nehézség nélkül távozhatott Németországból. A pénze kimentése már bonyolultabb volt. Walter követelte, hogy Macke egy svájci bankba fizesse be a pénzt. Macke először azt mondta, ez lehetetlen, de Walter nem engedett. Azzal fenyegette, hogy megtámadja az adásvételt a bíróságon, és Lloyd hajlandó lesz tanúsítani, hogy erőszakkal kényszerítették őket a szerződés aláírására, úgyhogy Macke végül igénybe vette az összeköttetéseit.

– Örülök, hogy Robert kijutott – mondta Lloyd. Még jobban fog örülni, ha ő is biztonságban lesz Londonban. A feje még mindig hasogatott, és a mellkasa megfájdult, valahányszor megfordult az ágyban.

– Miért nem jöttök Londonba? – kérdezte Ethel Maudtól. – Mindketten. Vagyis az egész család.

Walter a feleségére nézett.

– Talán ezt kellene tennünk – mondta. De Lloyd látta rajta, hogy nem gondolja komolyan.

– Mindent elkövettetek – mondta Ethel. – Bátran harcoltatok. De a másik fél győzött.

– Még nincs vége – jelentette ki Maud.

– De hát veszélyben vagytok!

– Németország is.

– Ha Londonba költöztök, Fitz talán megengesztelődik, és segít.

Lloyd tudta, hogy Fitzherbert grófé az ország egyik legnagyobb vagyona, amit a dél-walesi birtokán található szénbányáknak köszönhet.

– Nem segítene – felelte Maud. – Fitz nem békül. Ezt te is tudod.

– Igazad van – bólintott Ethel. Lloyd nem értette, miért ilyen biztos ebben, de nem volt alkalma megkérdezni, mert az anyja máris folytatta:

– A te tapasztalatoddal könnyen kapsz munkát egy londoni újságnál.

– És én mit csinálnék Londonban? – kérdezte Walter.

– Nem tudom – válaszolta Ethel. – Itt mit fogsz csinálni? Nincs sok értelme választott képviselőnek lenni egy tehetetlen parlamentben. – Lloyd brutálisan őszintének találta ezt a választ, pedig az anyja a rá jellemző módon csak azt mondta, amit mondania kellett.

Sajnálta von Ulrichékat, de úgy érezte, valóban maradniuk kell.

– Tudom, hogy nehéz lesz – mondta. – De ha a tisztességes emberek elmenekülnek, a fasizmus annál gyorsabban terjed.

– Mindenképpen terjed – vágott vissza az anyja.

Általános meglepetésre Maud felcsattant:

– Én nem megyek! Nem vagyok hajlandó elhagyni Németországot.

A többiek csak nézték.

– Tizennégy éve német vagyok – folytatta Maud. – Most már ez a hazám.

– De hát angolnak születtél – jegyezte meg Ethel.

– Mindegyik országot elsősorban az emberek alkotják – mondta Maud.

– Nem szeretem Angliát. A szüleim rég meghaltak, a bátyám kitagadott. Viszont szeretem Németországot. Számomra Németország az én nagyszerű férjem, Walter, félrevezetett fiam, Erich, riasztóan tehetséges lányom, Carla, a szobalányunk, Ada és a fogyatékos fia, Mónika barátnőm és a családja, újságíró kollégáim... Maradok, hogy harcoljak a nácik ellen.

– Máris többet tettél, mint elvárható – válaszolta szelíden Ethel. Maud hangja átforrósodott a felindulástól.

– A férjem az életét, az egész létezését annak szentelte, hogy

szabaddá és virágzóvá tegye ezt az országot. Miattam nem fogja feladni egy élet munkáját. Ha ezt elveszíti, a lelkét veszíti el.

Ethel odáig feszítette a húrt, ameddig csak egy régi barátnak szabad.

– Azért csak kell érezned valamilyen kísértést, hogy biztonságban tudd a gyerekeidet – mondta.

– Kísértést? A szívet tépő, marcangoló, kétségbeesett vágyat érted alatta? – Maud elsírta magát.

– Carlának rémálmai vannak a barnaingesek miatt, Erich pedig fölveszi azt a szarszínű egyenruhát, ahányszor csak teheti! – Lloydot megdöbbentette ez az indulat. Tisztességes asszony szájából még sose hallotta a „szar” szót. Maud folytatta: – Hogyne szeretném elvinni őket! – Lloyd látta rajta, mennyire elgyötört. Úgy dörgölte a kezét, mintha mosná, idegesen forgatta a fejét, a hangja reszketett a vívódástól. – De ez éppen olyan rossz lenne nekik, mint nekem. Nem hátrálok! Jobb szenvedni a gonosztól, mint félreállni és semmit nem tenni.

Ethel megérintette Maud karját.

– Ne haragudj, hogy megkérdeztem. Talán ostobaság volt tőlem. Tudhattam volna, hogy nem futamodsz meg.

– Örülök, hogy megkérdezted – mondta Walter, és megfogta a felesége keskeny kezét. – Ez a kérdés kimondatlanul ott lebegett köztem és Maud között. Ideje volt szembenézni vele. – Kezük összefonódva nyugodott a kávézó asztalán. Lloyd ritkán foglalkozott anyja nemzedékének érzelmi életével – középkorúak, házasok, ezzel minden el lett mondva róluk – , de most láthatta, hogy Waltert és Maudot olyan erős kapcsolat köti össze, amely messze meghaladja az összeszokott házasokét. Nem voltak illúzióik: tudták, hogy ha maradnak, kockáztatják az életüket és gyerekeikét. De volt egy közös kötelességük, és ezért a halállal is dacoltak.

Nem tudta, hogy neki jut-e valaha is ilyen szerelem.

Ethel az órájára pillantott.

– Jó ég! – mondta. – Lekéssük a vonatot!

Lloyd fölkapta a csomagjaikat, és kisiettek a peronra. Füttyszó hallatszott. Az utolsó percben szálltak föl. Mindketten kihajoltak az ablakon, amikor a szerelvény kihúzott.

Walter és Maud a peronon állt és integetett. Egyre kisebbé

zsugorodtak, majd végleg eltűntek.

Második fejezet

1935

– Két dolgot kell tudnod a buffalói lányokról – mondta Daisy Peshkov. – Isznak, mint a kefekötő, és mind sznobok.

Éva Rothmann kuncogott.

– Nem hiszek neked – mondta. Németes kiejtése mostanra szinte tökéletesen eltűnt.

– Ó, pedig igaz – felelte Daisy. Az ő rózsaszín-fehér hálószobájában próbálgatták a ruhákat a földig érő, háromrészes tükör előtt. – A sötétkék és a fehér jól állna neked – mondta. – Mit gondolsz?

Egy blúzt emelt Éva arcához, és tanulmányozta a hatást. A kontrasztos színek illettek a lányhoz.

Daisy feltúrta a ruhásszekrényét, hogy megfelelő ruhát találjon Évának a tengerparti piknikhez. Éva nem volt csinos, és még pacuhának is látszott a fodroktól és a masniktól, amelyek Daisy legtöbb ruháját díszítették. A csíkok jobban illettek markáns arcához.

Sötét haja, mélybarna szeme volt.

– Viselhetsz élénk színeket – mondta neki Daisy.

Évának kevés ruhája volt. Az apja, egy berlini zsidó orvos az egész életében összespórolt pénzéből küldte ki Amerikába, ahova egy éve üres kézzel érkezett. Egy jótékonysági szervezet fizette a tanulmányait Daisy internátusában. Mindketten tizenkilenc évesek voltak. De Éva sehova sem mehetett a nyári szünidőben, így hát Daisy hirtelen ötlettel meghívta magukhoz.

Olga, Daisy anyja először tiltakozott.

– Egész évben oda vagy az iskolában! Alig várom, hogy a nyáron velem legyél!

– De olyan remek lány, anyu! – mondta Daisy. – Elbűvölő, lezser és hűséges barát.

– Gondolom, sajnálod, mert a nácik elől menekült.

– Engem nem érdekelnek a nácik, csak kedvelem Évát.

– Ez jó, de muszáj nálunk laknia?

– Anyu, nincs hova mennie!

Olga végül meghajolt Daisy akarata előtt, mint rendesen.

Éva most azt mondta:

– Sznobok? Veled senki sem lehet sznob.

– Ó, dehogynem!

– De hát te olyan szép és életvidám vagy.

Daisy nem is szabadkozott.

– Ezért utálnak.

– Gazdag is vagy.

Ez igaz volt. Daisy apja gazdag volt, az anyja maga is egy vagyont örökölt, és ő is gazdag lesz, amint betölti a huszonegyet.

– Az semmit sem jelent. Ebben a városban az számít, mióta vagy gazdag. Senki vagy, ha dolgozol. Azok az igazi nagymenők, akik a déd-szüleiktől örökölt milliókból élnek.

Könnyed gúnnyal beszélt, hogy leplezze megbántottságát.

– Az apád híres! – mondta Éva.

– Gengszternek tartják.

Daisy nagyapjának, Josef Vyalovnak kocsmái és szállodái voltak. Az apja, Lev Peshkov arra használta a profitot, hogy döglődő varietéket vásárolt fel, és mozivá alakította át őket. Mostanra volt egy hollywoodi stúdiója is.

Éva sértődött meg Daisy helyett.

– Hogy mondhatnak ilyet?

– Úgy gondolják, hogy szeszcsempész volt. Valószínűleg igazuk van. Nem tudom, másképp miként szerezhetett volna vagyont a kocsmákon a szesztilalom idején. Mindenesetre anyut ezért nem fogják felkérni, hogy lépjen be a Buffalói Hölgyek Társaskörébe.

Mindketten Olgára néztek, aki Daisy ágyán ült és a Buffalo Sentineh olvasta. Fiatalkori fotóin Olga nádszáltermetű szépség volt. Mostanra meghízott és elszürkült. Már nem adott a külsejére, noha buzgón vásárolt együtt Daisyvel, és sosem sajnálta a pénzt, ha arra kellett, hogy a lánya fantasztikusan nézzen ki.

Felpillantott az újságból, és azt mondta:

– Drágám, szerintem nem érdekli őket, hogy szeszcsempész volt-e az apád. Viszont orosz bevándorló, és ha nagy néha elszánja magát, hogy istentiszteletre menjen, az Ideál Streetre jár az orosz ortodox templomba. Ami csaknem olyan rossz, mintha katolikus lenne.

– Ez olyan tisztességtelen – mondta Éva.

– Figyelmeztetlek, hogy nem kedvelik a zsidókat sem – mondta Daisy. Éva valójában csak félzsidó volt. – Már elnézést a gorombaságomért.

– Gorombáskodj csak, amennyit akarsz. Németországhoz képest ez az ígéret Földje.

– Azért ne érezd magad túl otthonosan – figyelmeztette Olga. – Az újság szerint sok amerikai nagyvállalkozó utálja Roosevelt elnököt, és csodálja Adolf Hitlert, tudom, hogy ez az igazság, mert Daisy apja közéjük tartozik.

– A politika unalmas – közölte Daisy. – Van valami érdekes a Sentinelben?

– Igen, van. Muffie Dixont bemutatják a brit udvarnál.

– Jó neki – mondta savanyúan Daisy, aki nem bírta palástolni az irigységét.

Olga felolvasta a cikket:

– „Miss Muriéi Dixont, a háborúban, a franciaországi fronton elesett Charles »Chuck« Dixon lányát kedden mutatja be a Buckingham-palotában Mrs. Robert W. Bingham, az Egyesült Államok nagykövetének felesége."

Daisy eleget hallott Muffie Dixonról.

– Párizsban már voltam, de Londonban még nem – mondta Évának.

– És te?

– Egyik helyen sem jártam – felelte Éva. – Akkor hagytam el először Németországot, amikor áthajóztam Amerikába.

– Ó, a mindenit! – mondta hirtelen Olga.

– Mi történt? – kérdezte Daisy.

Az anyja összegyűrte az újságot.

– Az apád Gladys Angelust vitte el a Fehér Házba.

– Ó! – Daisyt mintha arcul ütötték volna. – De hát azt mondta, hogy engem visz el!

Roosevelt elnök száz üzletembert hívott meg egy fogadásra, hogy megnyerje őket a New Dealjének. Lev Peshkov már csak a kommunistákat tartotta Franklin D. Rooseveltnél is rosszabbnak, de azért hízelgett neki a meghívás a Fehér Házba. Olga azonban nem volt hajlandó elkísérni.

– Nem fogom eljátszani az elnöknek, hogy normális a

házasságunk – mondta dühösen.

Lev hivatalosan a divatos préristílusú házban lakott, amelyet Vyalov nagyapa építtetett a háború előtt, de több éjszakát töltött a régi szeretője, Marga sikkes belvárosi lakásán. Ráadásul mindenki úgy tudta, hogy viszonya van stúdiója legnagyobb sztárjával, Gladys Angelusszal. Daisy megértette, hogy az anyja mellőzöttnek tartja magát. Ő is úgy érezte, hogy semmibe veszik, amikor Lev elhajtott, hogy a másik családjával töltse az estét.

Ujjongott, amikor az apja megkérte, hogy az anyja helyett ő kísérje el a Fehér Házba. Mindenkinek elmondta, hova megy. Egyetlen barátja sem találkozott még az elnökkel, kivéve a Dewar fiúkat, akiknek az apja szenátor.

Lev nem közölte a pontos dátumot, Daisy feltételezte, hogy csak az utolsó pillanatban szól majd, szokása szerint. De az apja meggondolta magát, vagy egyszerűen megfeledkezett a dologról. Akárhogyan is, megint semmibe vette a lányát.

– Sajnálom, drágám – mondta az anyja. – De apádnál sosem jelentettek sokat az ígéretek.

Éva együtt érzőn nézett barátnőjére. Ez fájt Daisynek. Éva apja sok ezer kilométerre van, lehet, hogy sosem látja többé, mégis ő sajnálja Daisyt, mintha az ő sorsa lenne a rosszabb.

Ettől csak dacosabb lett. Nem fogja hagyni, hogy tönkretegyék a napját.

– Nohát, én leszek az egyetlen lány Buffalóban, aki helyett Gladys Angelus ugrott be – mondta. – Akkor mit is vegyek föl?

Párizsban az idén látványosan megrövidültek a szoknyák, de a konzervatív Buffalo csak nagy vonalakban követte a divatot. Daisynek azonban volt egy térdig érő teniszruhája, ugyanolyan babakék, mint a szeme. Talán a mai nap lesz az, amikor ki kell rukkolnia vele. Kibújt a ruhájából, belebújt a kékbe.

– Hogy tetszik? – kérdezte.

– Ó, Daisy, igazán gyönyörű, de... – szólalt meg Éva.

– Ki fog esni a szemük – tette hozzá Olga. Szerette, ha Daisy kicsípi magát. Talán a fiatalkorára emlékeztette.

– Daisy, ha mind sznobok, akkor miért akarsz elmenni a partira? – kérdezte Éva.

– Ott lesz Charlie Farquharson, és azon gondolkozom, hogy

hozzámegyek – felelte Daisy.

– Ezt komolyan mondod?

– Remek parti! – mondta nyomatékosan Olga.

– Külsőre milyen? – kérdezte Éva.

– Abszolúte imádni való – felelte Daisy. – Nem a legcsinosabb fiú Buffalóban, de szelíd, kedves és elég félénk.

– Nagyon másnak tűnik, mint te.

– Az ellentétek vonzzák egymást.

– Farquharsonék Buffalo legrégibb családjai közé tartoznak – szólalt meg ismét Olga.

Éva felvonta sötét szemöldökét.

– Sznobok?

– Nagyon – felelte Daisy. – De Charlie apja minden pénzét elvesztette, amikor összeomlott a tőzsde, azután meghalt – egyesek szerint megölte magát – , úgyhogy vissza kell szerezniük a gazdagságukat.

Éva döbbenten nézett rá.

– Abban reménykedsz, hogy elvesz a pénzedért?

– Nem. Azért vesz el, mert meg fogom babonázni. De az anyja a pénzemért fogad el.

– Azt mondod, meg fogod babonázni. Ő tud róla?

– Még nem. De azt hiszem, ma délután elkezdem. Igen, ez határozottan a megfelelő ruha.

Daisy a babakékbe öltözött, Éva a sötétkék-fehér csíkosba. Mire elkészültek, már késésben voltak.

Daisy anyjának nem volt sofőrje.

– Az apám sofőrjéhez mentem hozzá, tönkre is tette az életem – mondta néha. Rettegett attól, hogy Daisy is valami hasonlót csinálhat, ezért is lelkesedett Charlie Farquharsonért. Ha valahova el kellett mennie a nyikorgó 1925-ös Stutzcal, megkérte Hemyt, a kertészt, aki levette a gumicsizmát, és fekete öltönybe bújt. Ám Daisynek saját autója volt, egy vörös Chevrolet Sport Coupé.

Daisy szeretett vezetni, élvezte az erőt és a sebességet. Déli irányban hagyták el a várost. Szinte sajnálta, hogy a part alig kilenc-tíz kilométernyire van.

Vezetés közben azon tűnődött, milyen élete lenne Charlie feleségeként. Az ő pénzével és a fiú pozíciójával az első házaspár

lehetnének a buffalói társaságban. A vacsorákon, amelyeket adnának, olyan elegáns lenne a teríték, hogy az embereknek szeme-szája elállna a gyönyörűségtől. Az övék lenne a legnagyobb jacht a kikötőben, és a fedélzeten partikat rendeznének a többi gazdag, mulatós házaspárnak. Az emberek ácsingóznának egy meghívásra Mrs. Charles Farquharsonhoz. Egyetlen jótékonysági rendezvény sem lehetne sikeres, ha nem Daisy és Charlie ülne a díszhelyen. Gondolatban nézte a róla szóló filmet, amint elbűvölő párizsi nagyestélyiben suhan az őt csodáló férfiak és nők között, és kegyesen fogadja a bókjaikat.

Még akkor is álmodozott, amikor megérkeztek.

Buffalo városa New York állam északi részén, a kanadai határ közelében található. A Woodlawn Beach kilométer hosszú homoksáv volt az Erie-tó partján. Daisy leparkolt, majd keresztülvágtak a dűnéken.

Már legalább ötvenen-hatvanan voltak ott, Buffalo krémjének cseperedő gyerekei, az a kiváltságos csoport, amely nyaranta vitorlázással és vízisízéssel töltötte a nappalokat, este pedig partikra járt és táncolt. Daisy üdvözölte ismerőseit, azaz szinte mindenkit, és bemutatta Évát. Puncsospoharat nyomtak a kezükbe. Daisy óvatosan kóstolgatta a magáét, mert egyes fiúk szerint nagyon vicces pár üveg ginnel megkeresztelni a puncsot.

A partit Dót Renshaw tiszteletére rendezték. Dót csípős nyelvű lány volt, akit senki sem akart feleségül venni. Renshaw-ék legalább olyan régi buffalói család voltak, mint Farquharsonék, de az ő vagyonuk túlélte a válságot. Daisy presztízskérdést csinált belőle, hogy odamenjen a vendéglátóhoz, Dót apjához, és köszönetét mondjon a meghívásért.

– Sajnálom, hogy késtünk – mentegetőzött. – Rossz az időérzékem!

Philip Renshaw végigmérte.

– De rövid ez a szoknya! – Arcán versenyt futott a rosszallás az élvezettel.

– Örülök, hogy észrevette – felelte Daisy, aki úgy tett, mintha ezt egyértelmű bóknak tekintené.

– Mindenesetre jó, hogy itt vagytok végre – folytatta Renshaw. – Jön a Sentineltől egy fotográfus, és kellenek csinos lányok a

képekhez.

Daisy odasúgta Évának:

– Szóval ezért hívtak meg! Milyen kedves tőle, hogy közli velem!

Megjelent Dót. Vékony arca, hegyes orra volt. Daisynek mindig az jutott az eszébe róla, hogy szurkálni is tudna az orrával.

– Azt hittem, az elnökhöz mentek apáddal! – mondta.

Daisy azt hitte, elsüllyed. Bár ne dicsekedett volna a meghívással!

– Hallom, hogy az izé, szóval a primadonnáját vitte – folytatta Dót. – Szokatlan az ilyesmi a Fehér Házban.

– Azt hiszem, az elnöknek jólesik alkalmanként filmcsillagokkal találkozni – mondta Daisy. – Megérdemel egy kis ragyogást, nem gondolod?

– Nem tudom elképzelni, hogy Eleanor Roosevelt helyeselné. A Sentinel szerint mindenki más a feleségével jelent meg.

– Hát nem figyelmesek! – Daisy elfordult, hogy meneküljön.

Észrevette Charlie Farquharsont, aki éppen a hálót igyekezett felállítani a strandteniszhez. Ő túlságosan jó természetű ahhoz, hogy Gladys Angelusszal gúnyolja.

– Hogy vagy, Charlie? – kérdezte tőle vidáman.

– Hát, jól. – Charlie fölegyenesedett. Jól megtermett fiú volt, huszonöt év körüli, kissé túlsúlyos, és kissé görbén tartotta magát, mintha attól félne, hogy a magassága megijeszt másokat.

Daisy bemutatta Évát. Charlie kedvesen bumfordi volt társaságban, különösen lányok jelenlétében, de most megerőltette magát, és megkérdezte Évától, hogy tetszik Amerika, és mit hallott Berlinben maradt családjáról.

Éva megkérdezte tőle, hogy élvezi-e a pikniket.

– Nem nagyon – felelte a fiú őszintén. – Inkább otthon lennék a kutyáimmal.

Nyilván az a véleménye, hogy a házi kedvencekkel könnyebb bánni, mint a lányokkal, gondolta Daisy. Ám a kutyák említése felkeltette az érdeklődését.

– Milyen kutyáid vannak? – kérdezte.

– Jack Russell terrierek.

Daisy ezt megjegyezte.

Odajött egy szikár, ötvenes asszony.

– Charlie, az ég szerelmére, még mindig nem feszítetted ki azt a hálót?

– Mindjárt kész, mami! – felelte a fiú.

Nóra Farquharson arany teniszkarkötőt, gyémánt fülbevalót, Tiffany nyakláncot viselt, több ékszert, mint amennyi egy piknikhez szükséges. Farquharsonék szegénysége viszonylagos, elmélkedett Daisy. Azt mondják, hogy mindenüket elveszítették, de Mrs. Farquharsonnak még mindig van szobalánya, sofőrje és két lova, amelyekkel a parkba jár lovagolni.

– Jó napot, Mrs. Farquharson. Ő Éva Rothmann, a berlini barátnőm – mondta.

– Örvendek – válaszolta Nóra Farquharson, de nem nyújtott kezet. Nem tartotta szükségesnek, hogy nyájaskodjon újgazdag oroszokkal, pláne a zsidó vendégeikkel.

Azután mintha eszébe jutott volna valami.

– Ó, Daisy, nem járnál körbe, hogy kiderítsd, ki akar teniszezni?

Daisy tudta, hogy most úgy kezelik, mint egy cselédfélét, de elhatározta, hogy készséges lesz.

– Hát persze – válaszolta. – Vegyes párosokat javaslok.

– Jó ötlet. – Mrs. Farquharson egy ceruzacsonkot és egy papírfecnit nyújtott feléje. – Ide írd le a neveket.

Daisy édes mosollyal elővett a táskájából egy aranytollat meg egy bézsszínű bőrbe kötött, apró noteszt.

– Föl vagyok szerelve.

Ismerte a teniszezőket, jókat és rosszakat egyaránt. Tagja volt a Rakett-klubnak, amely korántsem volt olyan zárt, mint a Jachtklub. Évát Chuck Dewarral, Dewar szenátor tizennégy éves fiával párosította össze, Joanne Rouzrokhot az idősebb Dewar fiúval, Woodyval, aki alig múlt tizenöt, de máris olyan magasra nőtt, mint a hórihorgas apja. Charlieval természetesen ő játszik.

Tekintete megakadt egy kínosan ismerős arcon. Greg volt az, a féltestvére, Marga fia. Nem túl sűrűn találkoztak, Daisy egy éve látta utoljára a fiút, aki azóta megférfiasodott: tizenöt centit nőtt, és tizenöt éves létére már pelyhedzett a sötét szakálla. Gyereknek slampos volt, és az is maradt. Mintha vasvillával hányták volna rá a drága ruhát: a blézer ujját felgyűrte, csíkos nyakkendője lazán lötyögött, vászonnadrágjának hajtókája vizes és homokos volt.

Daisyt mindig feszélyezte Greg társasága. Arra emlékeztette, hogy az apjuk eltaszította Daisyt és az anyját Greg és Marga kedvéért. Tudta, hogy sok házasembernek vannak afférjai, de az ő apjának a félrelépése a partikon mutogatja magát, hogy mindenki láthassa. Apu elköltöztethette volna Margát és Greget New Yorkba, ahol senki sem ismer senkit, vagy Kaliforniába, ahol senkit nem zavar a házasságtörés. Itt viszont folyamatos botrányt jelentettek, és Greg volt az egyik ok, amely miatt a társaság lenézte Daisyt.

A fiú udvariasan megkérdezte, hogy van, Daisy pedig azt felelte:

– Irtó dühös vagyok, ha tudni akarod. Apám már megint blamált!

– Mit csinált? – kérdezte gyanakodva Greg.

– Megkért, hogy kísérjem el a Fehér Házba, azután azt a ringyó Gladys Angelust vitte! Most mindenki rajtam nevet.

– Nyilván jó reklám volt a nő új filmjének, a Szenvedélynek.

– Te mindig apánk mellé állsz, mert jobban szeret téged nálam!

– Talán azért, mert én csodálom, és nem panaszkodok rá örökösen – felelte bosszúsan Greg.

– Én nem... – Már éppen tagadni akarta, hogy örökösen panaszkodik, de belátta, hogy ez az igazság. – Jó, talán panaszkodom, de azért megtarthatná, amit ígért, nem?

– De mikor ezer a dolga!

– Talán nem kellene két szerető a felesége mellett!

Greg vállat vont.

– Sok mindent kell kézben tartania.

Mindketten észrevették az akaratlan kétértelműséget, és kuncogni kezdtek.

– Azt hiszem, fölösleges téged vádolnom – mondta Daisy. – Nem kérted, hogy megszülethess.

– Nekem pedig valószínűleg meg kéne bocsátanom, amiért egy héten három éjszakára elvetted az apámat. Akárhogy sírtam és könyörögtem is neki, hogy maradjon.

Daisy még sosem gondolt így a dologra. Neki Greg a bitorló, a törvénytelen gyerek volt, aki folyton ellopja az apját. De most belátta, hogy Gregnek ez ugyanúgy fájt, mint neki.

Nézte az öccsét. Egyes lányok akár még csinosnak is találnák. Bár Évához túl fiatal. És valószínűleg ugyanolyan önző és megbízhatatlan lesz, mint az apja.

– Na, szóval! – mondta. – Teniszezel?

A fiú megrázta a fejét.

– A hozzám hasonlókat nem engedik be a Rakettklubba. – Hanyag vigyort erőltetett a szájára, amiből Daisy megérthette, hogy Greg is kirekesztettnek érzi magát a buffalói társaságban.

– Jéghokizom – mondta.

– Igazán kár.

Daisy otthagyta.

Amikor elég név gyűlt össze, visszatért Charlie-hoz, aki végre kifeszítette a hálót. Elküldte Évát, hogy terelje össze az első két párost, majd odaszólt Charlie-nak:

– Segíts, csináljuk meg a versenytáblázatot.

Egymás mellé térdeltek, és a homokba felvázoltak egy ábrát a játszmákkal, elődöntővel és döntővel. Miközben a neveket írták, Charlie megkérdezte:

– Szeretsz moziba járni?

Daisy nem tudta, hogy a fiú randevút akar-e kérni.

– Persze – mondta.

– Nem láttad véletlenül a Szenvedélyt?

– Nem, Charlie, nem láttam – mondta ingerülten. – Az apám szeretője játssza benne a főszerepet.

A fiú megrökönyödött.

– Az újságok azt írják, hogy csak jó barátok.

– És mit gondolsz, hogy Miss Angelus, aki alig húszéves, miért olyan barátságos az én negyvenéves apámmal? – kérdezte gúnyosan Daisy. – Gondolod, hogy a kopaszodó homloka tetszik neki? Vagy a kis pocakja? Netán az ötvenmillió dollárja?

– Értem – mondta Charlie kényszeredetten. – Bocsáss meg.

– Nem kell bocsánatot kérned. Rosszindulatú voltam. Te nem vagy olyan, mint a többiek. Te nem feltételezed automatikusan a legrosszabbat másokról.

– Azt hiszem, csak buta vagyok.

– Nem. Csak jóindulatú vagy.

Charlie zavartnak, ugyanakkor elégedettnek tűnt.

– Ezzel foglalkozzunk inkább – mondta Daisy. – Úgy kell megcsinálnunk, hogy a legjobbak jussanak be a döntőbe.

Ismét felbukkant Nóra Farquharson. Nézte, ahogy Charlie és

Daisy egymás mellett térdelnek a homokban, azután szemügyre vette a rajzukat.

– Nagyon jó, mami, nem gondolod? – szólalt meg Charlie. Látszott, hogy éhes az anyja elismerésére.

– Nagyon jó. – Fürkésző pillantást vetett Daisyre, úgy, ahogy egy kutyamama vizsgálgatná a kölykeihez közelítő idegent.

– Nagyobbrészt Charlie csinálta – mondta Daisy.

– Nem ő volt – közölte nyersen Mrs. Farquharson. A tekintete ide-oda járt köztük. – Intelligens lány vagy – mondta. Mintha hozzá akart volna tenni még valamit, de habozott.

– Tessék? – biztatta Daisy.

– Semmi – felelte az asszony, és elfordult.

Daisy föláIlt.

– Tudom, mit gondolt – mormolta Évának.

– Mit?

– Intelligens lány vagy, talán jó is lennél a fiamhoz, ha jobb családból származnál.

Éva kétkedett.

– Ezt nem tudhatod.

– Dehogynem. És hozzámegyek, csak hogy bizonyítsam, mennyire nem volt igaza az anyjának.

– Ó, Daisy, miért törődsz ennyire azzal, mit gondolnak az emberek?

– Nézzük a játékot.

Leült a homokba Charlie mellé. Lehet, hogy nem csinos, de imádni fogja a feleségét, és bármit megtesz érte. Az anyós probléma lesz, de Daisy úgy vélte, hogy ezzel meg tud birkózni.

A magas Joanne Rouzrokh szervált. Fehér szoknyája érvényre juttatta hosszú lábát. Partnere, a még nála is magasabb Woody Dewar odaadott neki egy labdát. Abból, ahogy Joannere nézett, Daisynek arra kellett gondolnia, hogy a fiúnak tetszik a lány, talán még szerelmes is belé. De hát tizenöt éves, Joanne pedig tizennyolc, úgyhogy a dolognak nincs jövője.

Charlie-hoz fordult.

– Talán mégis meg kellene néznem a Szenvedélyt – mondta.

A fiú nem vette a lapot.

– Talán – felelte közömbösen. A pillanat elszállt.

Daisy visszafordult Évához.

– Hol vásárolhatnék egy jack Russell terriert?

*

Lev Peshkov a legjobb apa volt, akit az ember kívánhatott magának – vagy legalábbis lehetett volna, ha többet van a gyerekeivel. Gazdag és bőkezű volt, eszesebb mindenkinél, és még elegánsan is öltözködött. Valószínűleg jóképű volt fiatal korában, bár még most is futottak utána a nők. Greg Peshkov imádta, az egyetlen kifogása az volt, hogy nem találkoznak eleget.

– Akkor kellett volna eladnom ezt a francos öntödét, amikor még tehettem – mondta Lev, miközben bejárták a néma, kihalt üzemet. – Már az istenverte sztrájk előtt is csak vitte a pénzt. A kocsmáknál és a moziknál kellett volna maradnom. – Tanárosan fölemelte az ujját. – Az emberek piát mindig vesznek, jó időben, rossz időben. És moziba járnak még akkor is, ha nem engedhetik meg maguknak. Ezt sose feledd.

Greg biztosra vette, hogy az apja nem sokszor téved az üzletben.

– Akkor miért tartottad meg? – kérdezte.

– Érzelmi okokból – felelte Lev. – Amikor annyi idős voltam, mint te, egy ilyen helyen dolgoztam a pétervári Putyilov-gépgyárban. – Végigtekintett a kohókon, öntőmintákon, csörlőkön, esztergákon, munkapadokon. – Bár az sokkal rosszabb volt.

A Buffalói Fémművek mindenféle méretű propellert gyártott, köztük irdatlan hajócsavarokat is. Greget elbűvölte a hajlott élek matematikája. Az osztály legjobb matematikusa volt.

– Mérnök voltál? – kérdezte.

Lev elvigyorodott.

– Az embereknek ezt mondom, ha jó benyomást akarok kelteni – felelte. – Igazából a lovakat gondoztam. Istállófiú voltam. Sose értettem a masinákhoz. Az Grigorij bátyám erőssége volt. Te rá ütsz. Mindegy, akkor se vegyél öntödét.

– Nem fogok.

Gregnek ezt a nyarat az apja mellett kellett töltenie, hogy tanulja az üzletet. Lev éppen visszajött Los Angelesből, és ma kezdődött az oktatás. Ám a fiút nem érdekelte az öntöde. Jó matematikus volt, de jobban foglalkoztatta a hatalom. Szerette volna, ha az apja elviszi magával gyakori washingtoni utazásainak egyikére, amikor a

filmipar érdekében lobbizott. Ott hozzák a valódi döntéseket.

Alig várta az ebédet, ahol az apja és ő Gus Dewar szenátorral találkozik. Greg egy szívességet akart kérni Dewar szenátortól. Ezt azonban még nem tisztázta az apjával. Nem mert rákérdezni, ehelyett azt mondta:

– Szoktál hallani az oroszországi testvéredről?

Lev megrázta a fejét.

– A háború óta nem. Nem csodálkoznék, ha meghalt volna. Sok öreg bolsevik tűnt el.

– Ha már a családról van szó, szombaton találkoztam a féltestvéremmel. Ott volt a tóparti pikniken.

– Jól éreztétek magatokat?

– Dühös rád, nem is tudsz róla?

– Most meg mit tettem?

– Azt mondtad neki, hogy elviszed a Fehér Házba, aztán Gladys Angelust vitted el.

– Ez igaz. Megfeledkeztem róla. De a Szenvedélynek szüksége volt reklámra.

Odajött hozzájuk egy magas ember, akinek csíkos öltönye még a legújabb divathoz képest is ízléstelen volt. Megérintette puhakalapja karimáját, és azt mondta:

– 'Reggelt, főnök.

– Joe Brekhunov itt a biztonsági főnök. Joe, ő a fiam, Greg.

– Orvendek – felelte Brekhunov.

Greg kezet rázott vele. A legtöbb gyárhoz hasonlóan az öntődének is volt saját rendőrsége. De Brekhunov sokkal inkább bűnözőnek tűnt, mint rendőrnek.

– Minden nyugodt? – kérdezte Lev.

– Az éjjel volt egy kis incidens – felelte Brekhunov. – Két gépész meg akart fújni egy harminc centis acélrudat, repülőgép-minőségűt. Akkor kaptuk el őket, amikor megpróbálták kiadni a kerítésen.

– Hívták a rendőrséget? – kérdezte Greg.

– Nem volt rá szükség – vigyorgott Brekhunov. – Elbeszélgettünk velük a magántulajdon fogalmáról, aztán bevittük őket a kórházba, hogy gondolkodjanak a dolgon.

A fiút nem lepte meg, hogy az apja biztonsági emberei annyira megverik a tolvajokat, hogy kórházba kell vinni őket. Noha Lev

sosem ütötte meg sem őt, sem az anyját, Greg érezte, hogy apja behízelgő modora csak vékony máz, alatta erőszakosság van. Nyilván azért, mert nyomor-negyedben nőtt fel.

Kék zubbonyt és ellenzés sapkát viselő, pocakos férfi lépett elő egy kohó mögül.

– Ő a szakszervezeti vezető, Brian Hall – mondta Lev. – 'Reggelt, Hall.

– 'Reggelt, Peshkov.

Greg felvonta a szemöldökét. Az ő apját rendszerint Mr. Peshkovnak szólították.

Lev terpeszbe állt, csípőre tette a kezét.

– Na, mit tud válaszolni nekem?

Hall konokul nézett rá.

– Az emberek nem jönnek vissza leszállított bérekért dolgozni, ha erre kíváncsi.

– De hát emeltem az ajánlatomat!

– Az még mindig leszállított bér.

Greg kezdett aggódni. Az apja nem szereti az ellenkezést. Indulatba jöhet.

– Az igazgató azt mondja, hogy azért nem kapunk megrendelést, mert ilyen bérek mellett nem vagyunk versenyképesek.

– Ez azért van, Peshkov, mert elavultak a gépek. Némelyik eszterga még a háború előttről való! Föl kell újítani az üzemet.

– A válság közepén? Elment az esze? Nem dobok ki még több pénzt!

– Az emberek is ezt érzik – mondta Hall olyan hangon, mint aki most játssza ki az adut. – Nem adnak pénzt magának, amikor nekik sincs elég.

Greg arra gondolt, hogy a munkások ostobák, ha válság idején sztrájkolnak, és feldühítette Hall pimaszsága. A szakszervezetis úgy beszélt, mintha egyenlő lenne Lewel, nem pedig az alkalmazottja.

– Nos, a helyzet úgy áll, hogy itt mindenki csak veszíthet. Mi ennek az értelme? – kérdezte Lev.

– Ez most már nem rajtam múlik – felelte Hall. Greg önelégültnek találta a hangját. – A szakszervezet küld egy csoportot a központból, hogy átvegyék az ügyet. – Nagy acélórát húzott elő a mellényzsebéből. – Egy óra múlva itt a vonatjuk.

Lev arca elsötétedett.

– Semmi szükség rá, hogy kívülállók keverjék a bajt.

– Ha nem akar bajt, nem kellene kiprovokálnia.

Lev ökölbe szorította a kezét, de Hall elballagott.

Lev odafordult Brekhunovhoz.

– Te tudtál ezekről a szakszervezetiekről, akik a központból jönnek?

– kérdezte dühösen.

Brekhunov idegesnek tűnt.

– Máris utánanézek, főnök.

– Tudd meg, kik ezek és hol szállnak meg.

– Az nem lesz nehéz.

– Azután küldd vissza őket New Yorkba egy istenverte mentőautóban!

– Bízza rám, főnök.

Lev elfordult, Greg követte. Ez a hatalom, gondolta Greg egy csipetnyi áhítattal. Az apja parancsol, a szakszervezetieket összeverik.

Kimentek és beszálltak Lev autójába, a modern, áramvonalas, ötszemélyes Cadillac szedánba. A hosszú sárhányó úgy ívelt, mint egy női csípő.

Lev végighajtott a Porter Avenue-n a vízpartig, és leparkolt a Buffalói Jachtklub előtt. A kikötőmedencében álló hajók szépen ragyogtak a napsugárban. Greg biztosra vette, hogy az apja nem tagja ennek az elit klubnak. Bizonyára Gus Dewar a tag.

Kimentek a mólóhoz. A klubház cölöpökön állt a víz fölött. Lev és Greg bement, a ruhatárban leadták a kalapjukat. Greg rögtön kínosan érezte magát, mert egy olyan klubban volt vendég, ahova sose vették volna fel. Itt biztosan azt gondolják, hogy tartsa megtiszteltetésnek, ha bejöhet. Zsebre dugta a kezét, és görnyedten csoszogott, hadd lássák, hogy nincs odáig.

– Én tagja voltam ennek a klubnak – mondta Lev. – De 1921-ben az elnök azt mondta-, hogy ki kell lépnem, mert szeszcsempész vagyok. Aztán megkért, hogy adjak el neki egy láda skót whiskyt.

– Miért akar Dewar szenátor veled ebédelni? – kérdezte Greg.

– Majd megtudjuk.

– Megharagudnál, ha kérnék tőle egy szívességet?

Lev összevonta a szemöldökét.

– Hát, tulajdonképpen nem. Mit akarsz tőle?

De mielőtt Greg válaszolhatott volna, az apja üdvözölt egy hatvan év körüli embert.

– Ő Dave Rouzrokh – mondta Gregnek. – A legfőbb vetélytársam.

– Hízelegsz – felelte a férfi.

A Roseroque Theatres hálózat egy csomó lestrapált moziból állt New York államban. Bezzeg a tulajdonosukra nem lehetett volna ezt mondani. Olyan volt, mint egy patrícius: szálas, ősz hajú, az orra akár az ívelt kardpenge. Kék kasmírblézert viselt, a szivarzsebén a klub jelvényével.

– Abban az örömben volt részem, hogy szombaton láthattam teniszezni az ön Joanne lányát – mondta Greg.

Dave örült.

– Ugye, hogy jól játszik?

– Nagyon.

– Örülök, hogy összefutottunk, Dave. Már fel akartalak hívni – mondta Lev.

– Miért?

– A mozijaidat fel kell újítani. Nagyon elavultak.

Dave derűsen nézett rá.

– Azért akartál felhívni, hogy ezt közöld?

– Miért nem csinálsz velük semmit?

Dave elegánsan vállat vont.

– Minek izgassam magam? Elég pénzt keresek. Az én koromban már nem akarok idegeskedni.

– Megduplázhatnád a bevételt.

– A jegyárak fölemelésével. Nem, köszönöm.

– Te örült vagy.

– Nem mindenkinek mániája a pénz – felelte Dave egy árnyalatnyi megvetéssel.

– Akkor add el őket nekem! – nógatta Lev.

Greg meghökkent. Nem számított erre a fordulatra.

– Jó árat adok értük – tette hozzá Lev.

Dave a fejét rázta.

– Szeretem a mozijaimat – mondta. – Örömet szereznek az embereknek.

– Nyolcmillió dollár – vágta rá Lev.

Greg nagyot nézett. Jól hallotta, hogy apa éppen nyolcmillió dollárt ajánl Dave-nek?

– Tisztességes ár – ismerte el Dave. – De nem adom el.

– Senki mástól nem kapnál ennyit! – bosszankodott Lev.

– Tudom. – Dave olyan arcot vágott, mint akinek elege van a noszogatásból. Felhajtotta a maradék italát. – Örülök, hogy találkoztunk – mondta. Átsétált a bárból az étterembe.

Lev fel volt háborodva.

– Nem mindenkinek mániája a pénz! – ismételte. – Dave dédapja száz éve úgy érkezett ide Perzsiából, hogy semmije sem volt az egy öltözet ruháján és hat szőnyegen kívül! Ő ugyan nem utasított volna el nyolcmillió dollárt!

– Nem is tudtam, hogy ennyi pénzed van – mondta Greg.

– Készpénzben nincs is. Erre valók a bankok.

– Kölcsönt vennél föl, hogy kifizesd Dave-et?

Lev ismét fölemelte a mutatóujját.

– Sose használd a saját pénzedet, amikor valaki másét is használhatod.

Belépett a nagy fejű, hosszú Gus Dewar. A negyvenes évei derekán járt, világosbarna haját átszőtték az ezüst szálak. Hideg udvariassággal köszönt, kezet rázott velük, és itallal kínálta őket. Greg azonnal látta, hogy Gus és az apja nem szíveli egymást. Attól félt, hogy emiatt majd Gus nem teszi meg azt a szívességet, amelyet kérni akar tőle. Talán le is kellene mondania róla.

Gus nagykutya volt. Már az apja is szenátor volt, mintha ez dinasztikusán öröklődő rang lenne náluk, amit Greg nem tartott amerikaiasnak.

Gus segített Franklin Rooseveltnek, hogy New York állam kormányzója, majd elnök legyen. Most a Szenátus Külügyi Bizottságának, ennek a nagy hatalmú testületnek volt a tagja.

A fiai, Woody és Chuck ugyanabba az iskolába jártak, mint Greg. Woody volt az ész, Chuck a sportoló.

– Az elnök mondta magának, szenátor úr, hogy intézze el a sztrájkot nálam? – kérdezte Lev.

– Nem, illetve még nem – mosolygott Gus.

Lev a fiához fordult.

– Amikor utoljára, azaz húsz éve sztrájk volt az öntődében, Wilson elnök Gust küldte, hogy rászorítson az emelésre.

– Pénzt takarítottam meg magának – mondta elnézően Gus. – Egy dollárt kértek: elintéztem, hogy beérjék a felével.

– Ami pontosan ötven centtel volt több, mint amennyit adni akartam nekik.

Gus mosolygott és vállat vont.

– Ebédelünk?

Bementek az ebédlőbe. Miután rendeltek, Gus azt mondta:

– Az elnök örült, hogy sikerült eljönnie a fogadásra a Fehér Házban.

– Valószínűleg nem kellett volna magammal vinnem Gladyst – válaszolta Lev. – Mrs. Roosevelt kissé fagyosan bánt vele. Úgy vélem, nem rokonszenvezik a filmsztárokkal.

Valószínűleg azokkal a filmsztárokkal nem rokonszenvezik, akik házasemberekkel fekszenek le, gondolta Greg, de a gondolatot megtartotta magának.

Gus mindenféléről csevegett evés közben. Greg várta az alkalmat, hogy azt a bizonyos szívességet kérhesse. Szeretett volna egy nyáron át Washingtonban dolgozni, hogy tanulhassa a csíziót, és kapcsolatokat építhessen. Az apja szerezhetett volna neki egy gyakornoki beosztást, de csak a republikánusoknál, márpedig nem ők voltak hatalmon. Greg a befolyásos és köztiszteletben álló Dewar szenátornak, az elnök barátjának és szövetségesének irodájában szeretett volna dolgozni.

Nem tudta, miért ilyen izgatott attól, hogy szívességet akar kérni. A legrosszabb, ami történhet, hogy Dewar nemet mond.

A desszert után Gus a tárgyra tért.

– Az elnök arra kért, hogy beszéljek magával a Szabadság Ligáról – mondta.

Greg hallott már erről a jobboldali szervezetről, amely ellenezte a New Dealt.

Lev cigarettára gyújtott, és kifújta a füstöt.

– Fel kell készülnünk a szocializmus orvtámadására.

– Csak a New Deal menthet meg minket a németországi lidércnyomástól.

– A Szabadság Liga nem nácikból áll.

– Csakugyan? Fegyveres felkelést terveznek, hogy megbuktassák az elnököt, ami természetesen irreális törekvés, legalábbis egyelőre.

– Azt hiszem, jogom van a saját véleményemhez.

– Akkor nem a megfelelő embereket támogatja. A ligának semmi köze a szabadsághoz.

– Ne beszéljen nekem szabadságról! – válaszolta Lev kissé indulatosan. – Amikor tizenkét éves voltam, már megbotoztak a pétervári rendőrök, mert a szüléink sztrájkoltak!

Greg nem értette, miért mondja ezt az apja. A cárizmus brutalitása inkább a szocializmus mellett szól, mint ellene.

– Roosevelt tudja, hogy pénzt ad a ligának, és szeretné, ha ezt abbahagyná – mondta Gus.

– Honnan tudja az elnök, hogy én kinek adok pénzt?

– Az FBI közölte vele. Nyomoznak az ilyen személyek után.

– Szóval rendőrállamban élünk! Holott maguk állítólag liberálisok!

Greg látta, hogy az apja logikátlanul érvel. Gondolkodás nélkül bedob mindent, hogy kizökkentse a szenátort, és nem érdekli, ha közben önmagának is ellentmond.

– Igyekszem elérni, hogy ebből ne legyen rendőrségi ügy – mondta Gus rendíthetetlen flegmával.

Lev vigyorgott.

– Azt is tudja az elnök, hogy elszerettem a menyasszonyát?

Ez újdonság volt Gregnek, de igaz kellett hogy legyen, mert az apjának végre sikerült kibillenteni Gust az egyensúlyából. A szenátor megdöbbent, elfordította a tekintetét, és elvörösödött. Egy null a javunkra, gondolta Greg.

– Gus 1915-ben eljegyezte Olgát – magyarázta Lev a fiának. – Aztán a lány meggondolta magát, és hozzám jött feleségül.

Gus visszanyerte a nyugalmát.

– Borzasztóan fiatalok voltunk még valamennyien.

– Az biztos, hogy hamar kiheverte Olgát – mondta Lev.

Gus hidegen végigmérte.

– Maga is.

Greg látta, hogy most az apja jön zavarba. Gus egyenlített.

Percnyi kínos csönd után Gus folytatta:

– Maga is, én is megjártuk a háborút, Lev. Egy

géppuskazászlóaljba kerültem Chuck Dixonnal, aki iskoláskorunk óta volt a barátom. A szemem előtt robbant cafatokra egy Château-Thierry nevű francia kisvárosban. – Társalgási hangon beszélt, Greg mégis feszülten figyelt rá. – Az a célom, hogy a fiaimnak sose kelljen átmenniük azon, amin nekünk. Ezért kell a Szabadság Ligához hasonló csoportokat még csírájában elfojtanunk.

Greg meglátta, hogy itt az ő esélye.

– Engem is érdekel a politika, szenátor úr, és szeretnék többet tudni róla. Nem venne föl gyakornoknak egy nyárra? – Visszafojtotta a lélegzetét.

Gus elcsodálkozott, de azért válaszolt:

– Mindig tudok használni egy értelmes fiatalembert, aki hajlandó a csapatmunkára.

Ez nem volt se igen, se nem.

– Osztályelső vagyok matematikából, azonkívül én vagyok a jéghokicsapat kapitánya – makacskodott Greg, aki igyekezett jól eladni magát. – Kérdezze meg Woodyt!

– Azt fogom tenni. – A szenátor Levhez fordult. – Maga pedig gondolkozni fog az elnök kérésén? Ez nagyon fontos.

Lev egy hosszú percig habozott, azután elnyomta a cigarettáját.

– Azt hiszem, megegyeztünk.

Gus fölállt.

– Jól van – mondta. – Az elnök elégedett lesz.

Greg arra gondolt: ez az én művem volt!

Kimentek a klubból az autóikhoz.

Miközben kihajtottak a parkolóból, Greg azt mondta:

– Köszönöm, apa. Igazán hálás vagyok azért, amit tettél.

– Jól választottad meg a pillanatot – válaszolta Lev. – Örülök, hogy ennyire intelligens vagy.

Gregnek jólesett az elismerés. Bizonyos értelemben intelligensebb volt az apjánál – kétségtelenül jobban értett a természettudományokhoz és a matematikához – , de attól tartott, hogy nem olyan ravasz és körmönfont, mint az örege.

– Csak mindig ilyen szemfüles légy – biztatta Lev. – Nem olyan, mint némelyik fajankó. – Gregnek fogalma sem volt, kiket ért az apja fajankók alatt. – Mindig a mezőny előtt kell haladnod. így lehet boldogulni.

Lev az irodájához hajtott, amely a belváros egyik modern háztömbjében volt. Miközben keresztülvágtak a márvánnyal burkolt előtéren, azt mondta:

– Most pedig móresre tanítom azt az ostoba Dave Rouzrokhot.

Greg a liftben azon tűnődött, hogyan akarja ezt megcsinálni az apja.

A Peshkov Pictures a legfölső emeletet foglalta el. Greg követte az apját a széles folyosón egy előszobába, amelyben két csinos, fiatal titkárnő ült.

– Hívják fel nekem Sol Starrt – mondta Lev, mielőtt bement az irodájába.

Leült az íróasztalához.

– Sollyé az egyik legnagyobb stúdió Hollywoodban – magyarázta a fiának.

Megszólalt a telefon az íróasztalon, Lev fölvette.

– Sol! – mondta. – Mi a helyzet? – Greg egy-két percig hallgathatta a férfias heccelődést, azután Lev a tárgyra tért. – Egy tanács – mondta. – Van itt New York államban egy kis bolhásokból álló vacak mozihálózat, a Roseroque Theatre ... igen, az... fogadd meg a tanácsomat, idén nyáron ne küldd el nekik a csúcskategóriás filmjeidet, mert esetleg nem tudnak fizetni. – Gregnek nem kellett magyarázni, mekkora csapás lesz ez Dave-nek: ha nem tud izgalmas új filmeket bemutatni, a bevétele zuhanni fog. – Kevés szóból ért az okos, igaz? Ne köszöngesd, Solly, te is megtetted volna értem... viszlát.

Greg ismét elhűlt, hogy mekkora hatalma van az apjának. Összeverethet embereket. Nyolcmillió dollárt ajánlhat a mások pénzéből. Megijeszthet egy elnököt. Elcsábíthatja egy másik férfi menyasszonyát. És egyetlen telefonhívással tönkretehet egy vállalkozást.

– Csak figyelj – mondta az apja. – Egy hónapon belül Dave Rouzrokh könyörög majd nekem, hogy vásároljam fel, méghozzá feleannyiért, mint amennyit ma ajánlottam neki.

*

– Nem tudom, mi a baja ennek a kutyusnak – mondta Daisy. – Semmit nem akar megcsinálni, amit mondok neki. Megőrjít. – A hangja reszketett, a szeme könnyes volt, és csak egy egészen kicsit

ripacskodott.

Charlie Farquharson az ebet tanulmányozta.

– Nincs ezzel semmi baj – felelte. – Aranyos kis fickó. Mi a neve?

– Jack.

– Hmm.

Kerti székeken ültek Daisyék házának gondosan ápolt, kéthektáros kertjében. Éva üdvözölte Charlie-t, azután tapintatosan visszavonult, hogy levelet írjon haza. Henry, a kertész egy bíbor és sárga árvácskákból álló virágágyat kapált a távolban. A felesége, Ella, a szobalány egy kancsó limonádét és poharakat tett az összehajtható asztalra.

A blöki fehér alapon drapp foltos Jack Russell terrier volt, kicsi, de erős. Olyan okosan nézett, mintha értene minden szót, de nem óhajtana engedelmeskedni. Daisy az ölében tartotta, és finoman izgatónak szánt mozdulatokkal cirógatta a kutyakölyök orrát.

– Nem tetszik a neve?

– Nem túl kézenfekvő? – Charlie a lány fehér kezét figyelte a kiskutya orrán, és kényelmetlenül feszengett.

Daisy nem akarta túljátszani a dolgot. Ha a kelleténél jobban felhevíti Charlie-t, a fiú még képes lesz hazamenni. Ezért volt huszonöt évesen is egyedülálló: sok buffalói lány, köztük Dót Renshaw és Muffie Dixon hiába próbálta megfogni. Ám Daisy más volt.

– Akkor nevezd el te! – mondta a fiúnak.

– Legjobb, ha két szótagos, mint a Bonzo, hogy könnyebben fölismerhesse.

Daisynek fogalma sem volt róla, hogy milyen nevet kell adni egy kutyának.

– Mit szólnál a Roverhez?

– Az olyan elcsépelt. A Rusty jobb lenne.

– Tökéletes! – felelte Daisy. – Akkor Rusty lesz.

A kutya simán kisiklott a markából, és a földre ugrott.

Charlie fölvette. Daisynek most tűnt fel, mekkora keze van.

– Meg kell mutatnod Rustynak, hogy te vagy a főnök – mondta a fiú. – Fogd szorosan, és ne engedd, hogy leugorjon, amíg nem mondod neki.

Visszatette a kutyát a lány ölébe.

– De hát olyan erős! És félek, hogy fájdalmat okozok neki.

Charlie leereszkedően mosolygott.

– Valószínűleg akkor sem tudnál fájdalmat okozni neki, ha akarnál. Fogd szorosan a nyakát, kicsit fordítsd is el, ha muszáj, azután tedd rá határozottan a másik kezed a hátára.

Daisy követte Charlie utasításait. A kutya érezte, hogy erősebben fogják, és elcsitult, mintha azt várná, mi jön most.

– Mondd neki, hogy ül, azután nyomd le a hátsó felét.

– Ül – mondta a lány.

– Hangosabban és nagyon határozottan mondjad! Utána erősen nyomd meg.

– Ül, Rusty! – mondta Daisy, és lenyomta a kutyát. Az állat leült.

– Na, tessék! – bólintott Charlie.

– Te olyan okos vagy! – áradozott Daisy.

Charlie láthatólag örült.

– Csak tudnod kell, mit csinálj – mondta szerényen. – A kutyákkal mindig határozottan és parancsolóan kell bánni. Úgyszólván vakkantanod kell rájuk – Elégedett arccal hátradőlt. Meglehetősen termetes volt, betöltötte a széket. Miután olyasmiről beszélgettek, amihez értett, megnyugodott. Daisy pontosan ezt remélte, amikor reggel fölhívta.

– Kétségbe vagyok esve! – mondta. – Van egy kutyakölyköm, és egyáltalán nem tudok bánni vele. Tudnál tanácsot adni?

– Milyen fajta?

– Jack Russell.

– Nahát, ezt a fajtát szeretem a legjobban! Nekem is van három!

– Micsoda véletlen!

Ahogy Daisy remélte, Charlie önként felajánlotta, hogy átjön, és segít beidomítani a kutyát.

– Tényleg azt gondolod, hogy Charlie hozzád való? – tamáskodott Éva.

– Viccelsz? – felelte Daisy. – Egyike a legkapósabb agglegényeknek Buffalóban!

Most azt mondta a fiúnak:

– Lefogadom, hogy a gyerekekhez is értesz.

– Ó, azokhoz már nem.

– Szereted a kutyákat, de szigorú vagy velük. Biztos, hogy a

gyerekeknél is működik.

– Fogalmam sincs. – Charlie másra terelte a beszélgetést. – Szeptemberben egyetemre mész?

– Talán az Oakdale-be. Az egy kétéves nevelőintézet úrilányoknak. Hacsak...

– Hacsak mi?

Hacsak férjhez nem megyek, gondolta a lány, de azt mondta:

– Nem tudom. Hacsak nem jön közbe valami.

– Mégpedig?

– Szeretnék ellátogatni Angliába. Apám járt Londonban, és találkozott a walesi herceggel. Na és te? Mik a terveid?

– Úgy volt, hogy átveszem apám bankját, de most már nincs bank. Anyám kap némi pénzt a családjától, azt kezelem, máskülönben semmi dolgom.

– Lovakat kéne tenyésztened – mondta Daisy. – Tudom, hogy értenél hozzá. – Jó lovas volt, díjakat is nyert kisebb korában. Elképzelte magát és Charlie-t a parkban, egyforma szürke lovon, miközben két gyerek pónin követi őket. Szívet melengető ábránd volt.

– Szeretem a lovakat – mondta Charlie.

– Én is! Versenylovakat akarok tenyésztem! – Nem kellett mímelnie a lelkesedést. Arról álmodott, hogy kitenyészt egy díjnyertes vérvonalat. Az ő szemében senki sem lehetett előkelőbb a versenyló-tulajdonosoknál.

– A telivérek sok pénzbe kerülnek – jegyezte meg Charlie gyászosan.

Daisynek bőven volt pénze. Ha Charlie feleségül veszi, soha többé nem kell aggódnia a pénz miatt. Ezt természetesen nem mondta ki, de sejtette, hogy Charlie-nak megfordul a fejében, és hagyta, hogy a szavakba nem foglalt gondolat minél hosszabban lebegjen a levegőben.

Végül Charlie törte meg a csendet:

– Az apád tényleg megverette azt a két szakszervezeti aktivistát?

– Micsoda bizarr elképzeléseid vannak! – Daisy nem tudta, hogy Lev Peshkov csinált-e ilyet, bár igazság szerint nem lepte volna meg.

– Két ember érkezett New Yorkból, hogy átvegye a sztrájk irányítását – folytatta Charlie. – Kórházba kerültek. A Sentinel

szerint összekaptak a helyi vezetőkkel, de mindenki úgy véli, hogy az apád a felelős.

– Sosem beszélek politikáról – mondta Daisy vidáman. – Mikor kaptad az első kutyádat?

Charlie belevágott egy hosszas emlékezésbe. Daisy közben azt latolgatta, hogyan tovább. Idehoztam, gondolta, elértem, hogy jól érezze magát; most föl kell ajzanom. De Charlie már attól elbátortalanodott, amikor ő sokat sejtetően simogatta a kutyát. Most az kell, hogy mintegy véletlenszerűen megérintsék egymást.

– Következőnek mit csináljak Rustyval? – kérdezte, amikor Charlie befejezte a történetet.

– Tanítsd meg, hogy melletted menjen – felelte azonnal Charlie.

– Azt hogy lehet?

– Van kutyakekszed?

– Persze. – A konyhaajtó nyitva volt. Daisy fölemelte a hangját, hogy a szobalány hallja. – Ella, lennél olyan kedves kihozni azt a doboz Milkbonest?

Charlie összetört egy kekszet, majd az ölébe vette a kutyát. Az öklébe zárt egy darabot, odatartotta Rusty orra elé, azután kinyitotta a markát, és engedte, hogy a kutya fölfalja a kekszet. Kivett egy másik darabot úgy, hogy a kutya lássa. Ezután felállt, és a lábához tette az állatot. Rusty éberen figyelte Charlie öklét.

– Lábhoz! – mondta Charlie, és tett néhány lépést.

A kutya követte.

– Jó fiú! – dicsérte Charlie, és odaadta neki a kekszet.

– Döbbenetes! – mondta Daisy.

– Egy idő után nem lesz szükség a kekszre: elég, ha megütögeted a lábad. Végül már automatikus a dolog.

– Charlie, te egy zseni vagy!

Charlie örült. Szép, barna szeme volt, éppen, mint a kutyának, állapította meg a lány.

– Most próbáld te – mondta Charlie.

Daisy végigcsinálta ugyanazt, amit Charlie, és ugyanaz lett az eredmény.

– Látod? – mondta Charlie. – Nem olyan nehéz.

Daisy vidáman nevetett.

– Vállalkoznunk kellene! – mondta. – Farquharson és Peshkov,

kutyakiképzők.

– Remek ötlet – mondta a fiú, és látszott, hogy komolyan gondolja.

Hát ez megy, mint a karikacsapás, gondolta Daisy.

Odament az asztalhoz, és töltött két pohár limonádét.

Charlie odaállt mellé, és azt mondta:

– Általában kicsit félénk vagyok a lányokkal.

Nem mondod!, gondolta Daisy, de keményen befogta a száját.

– De veled olyan könnyű beszélgetni – folytatta Charlie. Azt hitte, hogy ez valami szerencsés véletlen.

Daisy olyan ügyetlenül adta oda neki a poharat, hogy lelocsolta a fiút a limonádéval.

– Jaj, de ügyetlen vagyok! – kiáltotta.

– Semmiség – felelte Charlie, bár lenvászon blézerére és fehér pamut-nadrágjára is jutott az italból. Elővett egy zsebkendőt, és törölgetni kezdte magát.

– Hadd segítsek – mondta Daisy, és kivette a zsebkendőt Charlie nagy mancsából.

Meghitt közelségbe húzódott, hogy felitassa a limonádét a kabát hajtókájáról. Charlie mozdulatlanná merevedett, és Daisy tudta, hogy érzi az ő Jean Naté parfümjének illatát: levendula vezérszólam, pézsmás aláfestéssel. A zsebkendővel gyengéden végigsimogatta a zakó elejét, pedig azt nem is öntötte le.

– Mindjárt kész vagyok – mondta olyan hangon, mintha sajnálná, hogy ilyen hamar vége lesz.

Ezután fél térdre ereszkedett, mintha hódolna Charlie-nak. Légies könnyedséggel felitatta a limonádéfoltokat a nadrágról. Miközben Charlie combját simogatta, csábító ártatlanságot ültetett az arcára, és fölnézett. A fiú elbűvölten bámult le rá, és nyitott szájjal, nehezen lélegzett.

Woody Dewar türelmetlenül ellenőrizte a Sprinter jachtot, hogy a srácok kifogástalanul megcsinálták-e mindent. Negyvennyolc láb hosszú versenyvitorlás volt, hosszú és keskeny, mint egy késpenge. Dave Rouzrokh adta bérbe a Shipmatesnek, annak a klubnak, amelynek Woody is tagja volt, hogy a Shipmates kivihesse a buffalói munkanélküliek fiait az Erie-tóra, és megtaníthassa őket a vitorlázás alapjaira. Woody elégedetten látta, hogy rendben vannak a

kikötőkötelek, az ütközőpárnák, a vitorlákat föltekerték, a húzóköteleket rögzítették, az összes többi kötelet szép rendesen fölcsavarták.

Öccse, a Woodynál egy évvel fiatalabb, tizennégy éves Chuck már a kikötőben volt, és két színes sráccal tréfálkozott. Chuck jó természetű fiú volt, kijött mindenkivel. Woody, aki az apjukhoz hasonlóan politikus akart lenni, irigyelte Chuck ösztönös vonzerejét.

A három fiúról, akik egy szál rövidnadrágot és szandált viseltek, meg lehetett volna mintázni a fiatal erőt és életkedvet. Woody szívesen lefényképezte volna őket, ha nála van a gépe. Imádott fotózni, otthon épített magának egy sötétkamrát, hogy maga hívhassa elő és másolhassa át papírra a fényképeit.

Miután megállapította, hogy a Sprinter ugyanolyan állapotban van, mint reggel volt, elégedetten a partra ugrott. Tucatnyi fiú hagyta el együtt a kikötőt, szélfútta, napégette gyerekek, akik az erőfeszítéstől jólesően sajgó izmokkal, nevetve élték át újra a nap balfogásait, kudarcait és tréfáit.

A két gazdag testvér és a szegény fiúk közti szakadék eltűnt, amikor kifutottak a vízre, és közösen irányították a jachtot, de most kiújult a Buffalói Jachtklub parkolójában, ahol két jármű állt egymás mellett: Woodynak és Chucknak Dewar szenátor Chrysler Airflow-ja a kormánynál egyenruhás sofőrrel, a többieknek egy Chevrolet Roadster kisteherautó, platóján két fapaddal. Woody zavartan köszönt el a társaitól, miközben a sofőr kinyitotta neki az ajtót, de úgy tűnt, hogy a fiúkat ez nem érdekli. Megköszönték neki az utat, és azzal búcsúztak:

– Viszlát jövő szombaton!

Amíg mentek a Delaware Avenue-n, Woody azt mondta:

– Ez jó mulatság volt, bár nem tudom, mennyi a haszna.

– Miért? – csodálkozott Chuck.

– Mert nem az apáknak segítünk munkát találni, márpedig egyedül ez számít.

– Lehet, hogy néhány év múlva ez segíthet a fiúknak munkát találni. – Buffalo kikötőváros volt: normális időben ezerszám kínálkozott állás a Nagy-tavakon és az Erie-csatornán közlekedő kereskedelmi– és sétahajókon.

– Feltéve, ha az elnök ismét mozgásba tudja hozni a gazdaságot.

Chuck vállat vont.

– Akkor dolgozz Rooseveltnek.

– Miért ne? A papa Woodrow Wilsonnak dolgozott.

– Én maradok a vitorlázásnál.

Woody a karórájára pillantott.

– Még van egy kevés időnk, hogy átöltözzünk a bálra.

– Táncos vacsorára mentek a Rakettklubba. A várakozástól gyorsabban vert a szíve. – Olyan emberi lényekkel szeretnék találkozni, akiknek puha a bőre, magas hangon beszélnek és rózsaszín ruhát viselnek.

– Hö! – gúnyolódott Chuck. – Joanne Rouzrokh életében nem venne föl rózsaszín ruhát.

Woody meghökkent. Pár hete mindennap és fél éjszaka Joanne-ről álmodott, de honnan tudja ezt az öccse?

– Miből gondolod?

– Eredj már – mondta lenézően Chuck. – Amikor teniszszoknyában érkezett a tóparti buliba, gyakorlatilag elaléltál. Mindenki láthatta, hogy bolondulsz érte. Szerencsére ő nem vette észre.

– Ez miért szerencse?

– Az istállóját, tizenöt éves vagy, ő pedig tizennyolc. Ez olyan zsenánt! Férjet keres, nem egy iskolásfiút.

– Jé, kösz! El is felejtettem, hogy szakértő vagy a témában.

Chuck elvörösödött. Még sosem volt barátnője.

– Nem kell szakértőnek lenni ahhoz, hogy meglásd, ami az orrod előtt történik.

Mindig így beszélgettek. Nem volt ebben rosszindulat, csak brutális őszinteség. Testvérek voltak, nem kellett szépelegniük.

Hazaértek a neogótikus, nagy házba, amelyet néhai nagyapjuk, Cam Dewar szenátor építtetett. Rohantak zuhanyozni és átöltözni.

Woody, aki mostanra ugyanolyan magasra nőtt, mint az apja, a papa egyik régi szmokingját vette föl. Kicsit kopott volt, de az nem baj. A fiatalabb fiúk iskolai formaruhát vagy blézert viselnek, de a középiskolások már szmokingot, és Woody mindenképpen idősebbnek akart látszani. Ma este táncolok vele, gondolta, miközben bekente a haját brillantinnal. Szabad lesz a karjaiban tartania. Tenyere érzi majd a bőre melegét. A szemébe néz, ha a lány

elmosolyodik. A melle súrolni fogja az ő szmokingját tánc közben.

Amikor lejött, a szülei a nappaliban várták. Papa koktélt ivott, mama cigarettázott. Papa hosszú és vékony ember volt, úgy festett, mintha benne felejtette volna a vállfát a kétsoros szmokingjában. Mama gyönyörű volt még fél szemmel is, mert a másik örökre be volt csukva, ugyanis így született. Ma este lélegzetelállító volt vörös selyemre dolgozott, fekete csipke nagyestélyi ruhájában, amelyhez fekete bársony bolerót vett.

Utolsónak Woody nagyanyja érkezett, ez a hatvannyolc évesen is fenséges tartású, elegáns asszony. Vékony volt, mint a fia, de alacsony. Ránézett a mama ruhájára, és azt mondta:

– Rosa, drágám, csodálatos vagy! – Mindig kedves volt a menyéhez, de mindenki máshoz vitriolos nyelvű.

Gus kérdezés nélkül kevert neki egy koktélt. Woody titkolt türelmetlenséggel nézte, hogy nagymama milyen ráérősen iszogat. Őt nem lehetett sürgetni, mert eleve föltételezte, hogy semmiféle társasági esemény nem kezdődhet el nélküle: ő volt a buffalói társaság nagyasszonya, egy szenátor özvegye, egy másik szenátor anyja, a város egyik legrégibb és legdisztingváltabb családjának mátriárkája.

Woody azon tűnődött, mikor szeretett bele Joanne-be. Élete nagy részében ismerte, de mindig úgy tekintette a lányokat, mint a fiúk izgalmas kalandjainak érdektelen szemlélőit, egészen addig, amíg két-három éve a lányok váratlanul érdekesebbek lettek az autóknál vagy a motorcsónakoknál. De még akkor is jobban érdekelték a vele egyívásúak vagy a valamivel fiatalabbak. Ami Joanne-t illeti, mindig úgy bánt vele, mint egy gyerekkel, egy okos gyerekkel, akivel megéri elbeszélgetni hébe-hóba, de sosem lehet belőle udvarló. Ám ezen a nyáron, Woody nem tudta pontosan, hogy mikortól, hirtelen a világ legszebb lányának kezdte látni Joanne-t, akinek érzelmei, sajnos, nem estek át hasonló változáson.

Még nem.

– Hogy megy az iskola, Chuck? – kérdezte nagymama.

– Borzalmasan, nagymama, mint azzal tökéletesen tisztában tetszik lenni. Én vagyok a család kreténje, atavisztikus visszaütés csimpánz őseinkre.

– Tapasztalataim szerint a kretének nem használnak olyan

kifejezéseket, hogy „csimpánz őseink”. Biztos, hogy a dologban nem játszik szerepet a lustaság?

– A tanárai azt mondják, mama, hogy Chuck igazán keményen dolgozik az iskolában – szólt közbe Rosa.

Gus hozzátette:

– És megver engem sakkban.

– Akkor nem értem, mi a probléma – makacskodott nagymama. – Ha ez így megy tovább, nem jut be a Harvardra.

– Csak az van, hogy lassan olvasok – felelte Chuck.

– Különös – mélázott nagymama. – Apósom, a te egyik dédapád, nemzedékének legsikeresebb bankára volt, ennek ellenére alig tudott írni és olvasni.

– Ezt nem is tudtam – csodálkozott Chuck.

– Pedig igaz – válaszolta nagymama. – De ezt ne használd mentségnek. Dolgozz keményebben!

Gus az órájára nézett.

– Anyám, ha elkészült, talán indulhatnánk.

Végre-valahára beszálltak az autóba, és elindultak a klubba. Papa asztalt foglalt a vacsorához, és meghívta az asztalukhoz a Renshaw családot és gyerekeiket, Dotot és George-ot. Woody körülnézett, de csalódására nem látta Joanne-t. Ellenőrizte az ültetésrendet, amely az előtérben volt kifüggesztve egy állványra, és rémülten látta, hogy nincs is asztala a Rouzrokh családnak. Nem jönnek el? Az tönkreteszi az estéjét!

A németországi eseményről beszélgettek a homár és a marhaszelet fölött. Philip Renshaw úgy gondolta, hogy Hitler jó munkát végez. Woody apja azt mondta:

– A mai Sentinel szerint bebörtönöztek egy katolikus papot, mert bírálta a nácikat.

– Te katolikus vagy? – kérdezte meglepetten Mr. Renshaw.

– Nem, episzkopális.

– Nem a vallásról van itt szó, Philip – szólalt meg élesen Rosa. – A szabadságról. – Woody anyja fiatalon anarchista volt, és a szíve mélyén máig libertárius maradt.

Voltak, akik kihagyták a vacsorát, és később jöttek táncolni. Mire Dewaréknak felszolgálták a desszertet, már jóval több vendég volt. Woody egyfolytában Joanne-t leste. A másik helyiségben a zenekar

rázendített egy tavalyi slágerre, a Continentalra.

Woody nem tudta volna meghatározni, hogy mi fogta meg annyira Joanne-ben. A legtöbben nem nevezték volna feltűnő szépségnek, noha bizonyosan feltűnő volt. Akár egy azték királynő: magas járomcsont és ugyanolyan késpenge orr, mint az apjáé, Dave-é. A haja sötét és sűrű volt, a bőre olajbarna, kétségtelenül a perzsa ősök hagyatéka. Valami komor erő lappangott benne, Woody ezért szerette volna jobban megismerni, hogy felvidíthassa, és hallhassa, amint semmiségekről suttog lágyan. Úgy érezte, ez a grandiózus egyéniség csak azt jelentheti, hogy Joanne nagy szenvedélyekre képes. Majd az jutott az eszébe: hoppá, most ki tesz úgy, mintha nőszakértő lenne?

– Vársz valakit, Woody? – kérdezte nagymama, akinek nemigen kerülte el a figyelmét semmi.

Chuck mindentudóan kuncogott.

– Csak azt nézem, ki jön el táncolni – felelte Woody hanyagul, de akarata ellenére elvörösödött.

Még akkor sem látta Joanne-t, amikor az anyja fölállt és asztalt bontott. Woody vigasztalanul baktatott át a bálterembe, ahol éppen a Moonglow ment Benny Goodmantől – és ott volt Joanne! Akkor kellett jönnie, amikor ő éppen nem nézett oda. Woody földerült.

Joanne ma este drámaian egyszerű, ezüstszürke ruhát viselt V alakú, mély kivágással, amely érvényre juttatta az alakját. Szenzációsan festett teniszruhában, amelyből kilátszott a hosszú, barna lába, de ebben még izgatóbb volt. Olyan kecsesen és magabiztosan suhant a teremben, hogy a fiú torka kiszáradt.

Felé indult, de a bálterem tele volt, és ő hirtelen idegesítően népszerű lett: mindenki vele akart beszélni. Miközben keresztülvágott a tömegen, csodálkozva látta, hogy az unalmas vén Charlie Farquharson a tűzrőlpattant Daisy Peshkovval táncol. Nem emlékezett rá, hogy Charlie valaha is táncolt volna valakivel, pláne egy ilyen cukorfalattal, mint Daisy. Mivel csalogathatta ki a lány a csigaházából?

Mire odaért Joanne-hez, a lány már a zenekartól legtávolabb eső zugban tartózkodott, és az ő bosszúságára elmerülten beszélgetett egy csomó fiúval, akik négy-öt évvel idősebbek voltak Woodynál, aki szerencsére a legtöbbnél magasabbra nőtt, így kevésbé tűnt fel a

korkülönbség. Valamennyien kólás poharat tartottak a kezükben, de Woody megérezte a skót whisky szagát: egyiküknek bizonyára ott lapul a zsebében a palack.

Amikor csatlakozott hozzájuk, Victor Dixon éppen azt mondta:

– Senki sem pártolja a lincselést, de meg kell érteni a déliek problémáit!

Woody tudta, hogy Wagner szenátor beterjesztett egy törvényjavaslatot azoknak a seriffeknek a megbüntetésére, akik eltűrik a lincselést, ám Roosevelt elnök nem volt hajlandó támogatni.

Joanne dühös lett.

– Hogy mondhatsz ilyet, Victor? A lincselés gyilkosság! Nem megértenünk kell a problémáikat, hanem meg kell akadályoznunk, hogy embereket öljenek!

Woody örömmel hallotta, hogy Joanne-nek hasonló a politikai értékrendje. Viszont sajnos ez nyilvánvalóan nem a megfelelő idő, hogy táncra kérje.

– Te ezt nem érted, édes Joanne – mondta Victor. – Azok a déli négerek nem igazán civilizáltak.

Lehet, hogy fiatal és tapasztalatlan vagyok, gondolta Woody, de azt a hibát nem követném el, hogy ilyen lekezelően beszéljek Joanne-nel.

– Azok a civilizálatlanok, akik lincselnek! – felelte a lány.

Woody úgy döntött, itt az ideje, hogy beavatkozzon a vitába.

– Joanne-nek igaza van – mondta. Kicsit mélyebb hangon beszélt, hogy idősebbnek tűnjön. – Volt egy lincselés a háztartási alkalmazottaink, Joe és Betty szülővárosában is, ők vigyáztak rám és az öcsémre kicsi korunkban. Betty unokatestvérét levetkőztették és forrasztólámpával égették, a tömeg pedig bámulta. Aztán felakasztották.

Victor fenyegetően bámult rá, dühös volt erre a kölyökre, aki magára vonja Joanne figyelmét, ám a többiek iszonyattal és érdeklődéssel hallgatták.

– Nem érdekel, mi volt a bűne – folytatta Woody. – Azok a fehérek, akik ezt tették vele, vadállatok.

– Szeretett Roosevelt elnököd mégsem támogatta a lincs elleni törvényt – mondta Victor.

– Nem, és ez nagy csalódás – felelte Woody. – Bár tudom, miért döntött így: attól félt, hogy a dühös déli képviselők bosszúból szabotálják a New Dealt. Ennek ellenére szerettem volna, ha elküldi őket a fenébe.

– Ugyan mit tudsz te? Gyerek vagy – mondta Victor. Ezüstpalackot vett elő a kabátja zsebéből, és ivott.

– Woody politikai eszméi felnőttebbek, mint a tiéd, Victor – jegyezte meg Joanne.

A fiú arca felragyogott.

– A politika nálunk családi ügy – mondta. Ekkor valaki megrángatta a könyökét. Woody mérgelődött, de túlságosan udvarias volt ahhoz, hogy ne törődjön vele. Odafordult, és meglátta Charlie Farquharsont, aki verejtékezett a tánc megerőltetéseitől.

– Beszélhetek veled egy percet? – kérdezte.

Woody megállta, hogy elküldje a csudába. Charlie kedves srác volt, a légynek sem ártott. Csak sajnálni lehetett, hogy ilyen anyja van.

– Mi az, Charlie? – kérdezte annyi jóindulattal, amennyire abban

a pillanatban képes volt.

– Daisyről van szó.

– Láttam, hogy táncoltál vele.

– Ugye, milyen csodásán táncol?

Woody nem figyelte meg, de hogy Charlie kedvében járjon, azt felelte:

– Meghiszem azt!

– Ő mindenben csodás!

– Charlie – mondta Woody, azon igyekezve, hogy ne legyen hitetlenkedő a hangja – , ti együtt jártok?

– Párszor lovagoltunk a parkban, meg minden – pironkodott Charlie.

– Szóval udvarolsz neki. – Woody meglepődött. Micsoda bizarr páros! Ez a nagy máié Charlie, meg az az ennivaló Daisy!

Charlie folytatta:

– Nem olyan, mint a többi lány. Olyan könnyű vele beszélgetni! Szereti a lovakat és a kutyákat. Az emberek mégis azt hiszik, hogy az apja gengszter.

– Szerintem tényleg az, Charlie. Mindenki tóle vásárolta a motalkót a szesztilalom idején.

– Anyám is ezt mondja.

– Szóval anyád nem kedveli Daisyt.

Woody nem csodálkozott.

– Dehogynem kedveli. Csak a családját kifogásolja.

Woodynak erre egy még döbbenetesebb valami jutott az eszébe.

– Arra gondolsz, hogy elveszed Daisyt?

– Hát persze – bólintott Charlie. – És azt hiszem, igent is mondana, ha megkérném.

Hát, gondolta Woody, Charlie-nak van státusa, de nincs pénze. Daisy épp a fordítottja. Talán jól kiegészítenék egymást.

– Történtek már furább dolgok is – mondta. Ez elég fantasztikus, de ő a saját szerelmi életével szeretne foglalkozni. Körülnézett, és látta, hogy Joanne még ott van. – De miért mondod el ezt nekem? – kérdezte. Nem voltak kebelbarátok.

– Anyám talán megváltoztatná a véleményét, ha Mrs. Peshkovot felvennék a Buffalói Hölgyek Társaskörébe.

Erre nem számított Woody.

– De hiszen azok a legnagyobb sznobok a városban!

– Pontosan. Ha Olga Peshkov klubtag lenne, akkor miként ellenezhetné mami Daisyt?

Woody nem tudta, beválik-e ez a terv, de nem kételkedett Charlie érzéseinek őszinteségében.

– Talán igazad van – helyeselt.

– Közbenjárnál a nagyanyádnál értem?

– Hú! Egy pillanat! Dewar nagymama valóságos sárkány. Magamnak se mernék szívességet kérni tőle, hát még neked!

– Figyelj, Woody. Tudod, hogy ő a főnök abban a klikkben. Ha ő akar valakit, a klub helyesel, ha nem, akkor kérdés lezárva.

Ez igaz volt. A társaskörnek volt elnöknője, titkára és pénztárosa, de Ursula Dewar úgy dirigálta, mintha az övé lenne. Woodynak ennek ellenére sem akaródzott instanciázni nála. Nagymama leharaphatja a fejét.

– Nem tudom – mondta bocsánatkérően.

– Jaj, Woody, kérlek! Te ezt nem érted! – Charlie lejjebb engedte a hangját. – Nem tudod, milyen az, ennyire szeretni valakit.

Hogyne tudnám, gondolta Woody, és ez megváltoztatta a véleményét. Ha Charlie épp olyan kutyául szenved, mint ő, hogyan utasíthatná vissza? Remélhetőleg valaki majd őérte is megteszi ugyanezt, hogy jobbak legyenek az esélyei Joanne-nél.

– Jól van, Charlie – válaszolta. – Beszélek vele.

– Köszönöm! Most itt van, ugye? Megtennéd ma este?

– Dehogyis. Ma más elfoglaltságaim vannak.

– Persze, rendben... de mikor?

Woody vállat vont.

– Holnap.

– Rendes srác vagy!

– Még ne köszönj semmit. Valószínűleg nemet mond.

Megfordult, hogy beszéljen Joanne-nel, de a lány addigra eltűnt.

Keresni kezdte, aztán leállította magát. Nem szabad mohónak látszania. Annyit már tudott, hogy egy ácsingózó férfi nem szexi.

Több lányt megtáncoltatott kötelességszerűen: Dót Renshaw-t, Daisy Peshkovot és Daisy német barátnőjét, Évát. Vett egy kólát, és kiment oda, ahol néhány fiú cigarettázott. George Renshaw töltött egy kis skót whiskyt Woody kólájába, hogy jobb legyen az íze, de ő

nem akart berúgni. Próbálta már, és nem tetszett neki.

Hitte, hogy Joanne olyan férfit akar, aki osztozik intellektuális érdeklődésében, Victor Dixon tehát eleve kiesik. Hallotta, amikor Joanne Marx Károlyt és Sigmund Freudot említette. A fiú a közkönyvtárban elolvasta a Kommunista kiáltványt, de csak afféle politikai blablának találta. Sokkal szórakoztatóbb volt Freud tanulmánya a hisztériáról, felért egy elmebetegségekről szóló krimivel. Már várta az alkalmat, amikor mintegy hanyagul megjegyezheti Joanne előtt, hogy olvasta ezeket a könyveket.

Elhatározta, hogy legalább egyszer táncol Joanne-nel ma este, és egy idő után keresni kezdte. Nem volt a bálteremben. Talán elszalasztotta az alkalmat? Túl passzív lett volna, miközben igyekezett eltitkolni a megszállottságát? Elviselhetetlen gondolat, hogy a bál úgy érhet véget, hogy ő még csak Joanne vállát sem érinthette meg!

Ismét kiment. Sötét volt, de szinte azonnal meglátta a lányt, aki éppen otthagyta Greg Peshkovot. Enyhén kipirult, mintha vitatkozott volna a fiúval.

– Talán te vagy az egyetlen itt, aki nem olyan rohadt konzervatív – mondta Woodynak. Kissé részegnek tűnt.

Woody elmosolyodott.

– Köszönet a bókért, már ha az volt.

– Tudsz a holnapi felvonulásról? – kérdezte Joanne váratlanul.

Tudott. A Buffalói Fémművek munkásai tiltakozni akartak a New York-i szakszervezetiek bántalmazása ellen. Woody sejtette, hogy a lány ezen kapott össze Peshkowal, mert Greg apjáé volt az üzem.

– Azt tervezem, hogy kimegyek – mondta. – Lehet, hogy csinálok pár képet.

– Aranyos vagy – mondta a lány, és megcsókolta.

Woody annyira megdöbbent, hogy majdnem elfelejtette viszonozni. Egy másodpercig csak állt mozdulatlanul, miközben Joanne rátapasztotta whiskyízű száját az övére.

Azután összeszedte magát. Átkarolta a lányt, magához szorította, hogy érezze Joanne gyönyörűséges mellének és combjának nyomását. Énjének egy része attól félt, hogy a lány megsértődik, ellöki magától, és dühösen a szemére veti a tiszteletlen viselkedését, de egy ösztön valahonnan mélyebbről azt súgta, hogy

nem lesz semmi baj.

Nem sok tapasztalata volt a csókolózásban, abban pedig végképp nem, hogyan kell tizennyolc éves érett nőkkel csókolózni, de annyira élvezte a lány puha szájának tapintását, hogy apró, majszoló mozdulatokkal elmozdította rajta az ajkát, ami kéjes gyönyörűséggel töltötte el, míg Joanne halkan felnyögött.

Woody valahol tudta, hogy ha erre jön valaki az idősebb korosztályból, kínos jelenetre kerülhet sor, de túlságosan fölgerjedt ahhoz, hogy törődjön vele.

Joanne szája kinyílt, és megérintette a nyelvével Woodyét. Ez újdonság volt a fiúnak: az a néhány lány, akiket eddig megcsókolt, nem csinált ilyet, de arra gondolt, hogy Joanne tudja, mit tesz, és különben is jólesett. Utánozta a mozdulatot a saját nyelvével. Döbbenetesen bensőséges és rendkívül izgató volt. Bizonyára így kellett csinálnia, mert a lány ismét felnyögött.

Összeszedte a bátorságát, és rátette a jobb kezét a lány bal mellére. Csodálatosan puha és súlyos volt a ruha selyme alatt. Miközben simogatta, rátalált egy apró dudorra, és borzongva állapította meg, hogy a mellbimbónak kell lennie. Megdörzsölte a hüvelykujjával.

A lány hirtelen elhúzódott.

– Jóságos ég – mondta. – Mit művelek?

– Csókolózol velem – felelte Woody boldogan. Rátette a kezét a lány kerek csípőjére. Erezte a selyemruhán át a bőr forróságát. – Csináljuk még egy kicsit!

Joanne eltolta a kezét.

– Nem vagyok magamnál. Ez itt a Rakettklub, a szentségit!

Woody látta, hogy a varázslat megtört. Sajnos ma éjjel nem lesz több csók. Körülnézett.

– Ne aggódj – mondta. – Senki sem lesett meg minket. – Az összeesküvők boldogsága töltötte el.

– Jobb, ha hazamegyek, mielőtt valami még nagyobb ostobaságot csinálok.

A fiú igyekezett nem megsértődni.

– Odakísérhetlek az autódhoz?

– Megőrültél? Ha együtt megyünk, mindenki rájönne, mit műveltünk, különösen, ha meglátják ezt a hülye vigyort a képeden!

Woody próbálta abbahagyni a vigyorgást.

– Akkor miért nem mész be, én pedig majd kinn várok egy percet?

– Jó ötlet. – Joanne elment.

– Viszlát holnap! – szólt utána Woody.

De a lány vissza se nézett.

*

Ursula Dewarnak saját kis lakosztálya volt a régi viktoriánus házban a Delaware Avenue-n. Volt benne hálószoba, fürdőszoba, öltöző; a férje halála után az öltözőt kis szalonná alakíttatta át. Többnyire az egész ház az övé volt, mert Gus és Rosa sokat időzött Washingtonban, Woody és Chuck pedig bentlakásos iskolába járt. De amikor hazajöttek, Ursula az idő nagyobb részét a lakosztályában töltötte.

Vasárnap reggel Woody bement hozzá, hogy beszéljen vele. Még mindig a felhők között járt Joanne csókjától, bár fél éjszaka azon rágódott, hogy mire vélheti. Mert igazi szerelemtől igazi berúgásig bármi lehetett. Annyit mindenesetre tudott, hogy egyhamar nem találkozik ismét Joanne-nel.

Amikor Betty, a szobalány bevitte a reggelit nagymama lakosztályába, Woody követte. Örült, amiért Joanne-t felháborítja az, ahogy Betty déli rokonával elbántak. A politikában túlbecsülik a szenvtelen vitákat. Az embereknek igenis dühbe kellene gurulniuk a kegyetlenségtől és az igazságtalanságtól.

Nagymama, aki már felült az ágyban, szürkésbarna selyem hálóinget és fölötte csipkestólát viselt.

– Jó reggelt, Woodrow! – mondta meglepetten.

– Ha meg tetszik engedni, én is meginnék nagymamával együtt egy kávét.

Már megkérte Bettyt, hogy két csészét hozzon.

– Megtisztelsz – mondta Ursula.

Betty ötven körüli, deresedő hajú asszony volt, az az alkat, amelyet párnásnak neveznek. Letette a tálcát Ursula elé, Woody pedig kávét töltött a meisseni csészékbe.

Komolyan megfontolta, mit fog mondani, és összeszedte az érveit. Hangsúlyozná, hogy a szesztilalomnak vége, Lev Peshkov ma már törvénytisztelő üzletember. Továbbá nem rendes dolog büntetni

Daisyt azért, mert az apja bűnöző volt – különösen miután Buffalo előkelő családjainak zöme is az ő törvénytelen motalkóját vásárolta.

– Tetszik ismerni Charlie Farquharsont? – kezdte.

– Igen.

Hát persze. Nagymama Buffalo összes családját ismeri.

– Kérsz egy kis pirítóst? – kérdezte Ursula.

– Nem, köszönöm, már reggeliztem.

– A te korodban a fiúk mindig éhesek. – Ravaszul nézett rá. – Hacsak nem szerelmesek.

Ma reggel jó formában volt.

– Charlie-val eléggé zsarnokoskodik az anyja – mondta Woody.

– A férjével is azt tette – közölte szárazon Ursula. – Csak úgy szabadulhatott tőle, hogy meghalt. – Ivott egy kis kávét, azután elkezdte enni a grépfrútot.

– Charlie tegnap este odajött hozzám, és arra kért, hogy kérjek nagymamától egy szívességet.

Ursula felvonta a szemöldökét, de nem szólt.

Woody mély lélegzetet vett.

– Azt szeretné, ha nagymama meginvitálná Mrs. Peshkovot, hogy lépjen be a Buffalói Hölgyek Társaskörébe.

Ursula elejtette a villáját, amely ezüstösen csendült a finom porcelánon.

– Kérlek, Woody, tölts nekem még egy kis kávét – mondta, hogy palástolja a felindulását.

A fiú engedelmeskedett, és egyelőre hallgatott. Még sose látta zaklatottnak a nagyanyját.

Ursula ivott egy kortyot, aztán megszólalt.

– Mi a csudáért akarná Charles Farquharson, egyáltalán akárki, hogy Olga Peshkov a Társaskör tagja legyen?

– Feleségül akarja venni Daisyt.

– Tényleg?

– És attól fél, hogy az anyja ellenezni fogja.

– Ebben igaza van.

– Azonban úgy véli, hogy talán rábeszélheti...

– Ha beengedem Olgát a Társaskörbe.

– Akkor az emberek talán elfelejtik, hogy Daisy apja gengszter volt.

– Gengszter?

– Hát, legalábbis szeszcsempész.

– Ja, az? – Ursula legyintett. – Az nem gengszter.

– Tényleg? – Most Woody lepődött meg. – Akkor micsoda?

Ursula gondolkozott valamin. Olyan hosszú ideig hallgatott, hogy Woody már azt hitte, talán elfelejtette, hogy ő ott van. Végül megszólalt:

– Az apád szerelmes volt Olga Peshkovba.

– Azannya!

– Ne légy közönséges.

– Bocsánat, nagymama, csak meglepődtem.

– Jegyesek voltak.

– Jegyesek? – hüledezett a fiú. – Gondolom – folytatta percnyi töprengés után – , én vagyok az egyetlen buffalói, aki nem tud erről.

Ursula rámosolygott.

– Van a bölcsességnek és az ártatlanságnak egy olyan különleges keveréke, amely csak a kamaszoknál figyelhető meg. Olyan tisztán emlékszem erre az apádban, és benned is ezt látom. Igen, Buffalóban mindenki tudja, noha a te nemzedéked kétségtelenül unalmas, ócska históriának véli.

– És mi történt? – kérdezte Woody. – Mármint ki szakított a másikkal?

– A lány, amikor teherbe esett.

Woody eltátotta a száját.

– A papától?

– Dehogy, a sofőrjétől. Lev Peshkovtól.

– Sofőr volt? – Egyik meglepetés a másik után! Woody hallgatott, próbálta felfogni, amit hallott. – Te jó ég, a papa nagyon hülyén érezhette magát.

– A te papád sosem volt hülye – felelte Ursula élesen. – Életének egyetlen ostobasága az volt, hogy eljegyezte Olgát.

Woodynak eszébe jutott a küldetése.

– Mindenesetre ez borzasztó rég volt, nagymama.

– Borzasztóan. Határozószót használj, ne melléknevet. Bár az ítélőképességed jobb, mint a nyelvérzéked. Igen, rég volt.

Ez reménykeltően hangzott.

– Akkor meg tetszik tenni?

– Mit gondolsz, apád mit érezne?

Woody törte a fejét. Ursulának nem süketelhet, mert egy szempillantás alatt átlát rajta.

– Vajon törődne vele? Azt hiszem, feszélyezné, ha Olga jelenléte folyamatosan emlékeztetné fiatalságának erre a megalázó epizódjára.

– Jól hiszed.

– Másrészt elkötelezett híve annak, hogy tisztességesen bánjunk embertársainkkal. Gyűlöli az igazságtalanságot. Nem akarhatja büntetni Daisyt azért, amit az anyja tett. Még kevésbé büntethetné Charlie-t. Papa csupa szív.

– Nem úgy, mint én. Erre célzol? – kérdezte Ursula.

– Nem, nagymama. De lefogadom, hogy ha meg tetszene kérdezni, nem tiltakozna az ellen, hogy Olgát fölvegyék a társaskörbe.

Ursula bólintott.

– Egyetértek. De kíváncsi lennék, kitaláltad-e, ki ennek a kérésnek a valódi sugalmazó ja?

Woody tudta, mire akarja rávezetni a nagyanyja.

– Ó, azt tetszik mondani, hogy Daisy ültetett bolhát Charlie fülébe? Nem lennék meglepve. De változtat ez azon, hogy mi szól a kérés mellett és ellen?

– Azt hiszem, nem.

– Akkor hát meg tetszik csinálni?

– Örülök, hogy ilyen jószívű unokám van, még ha gyanítom is, hogy egy okos és becsvágyó lány kihasználja.

Woody elmosolyodott.

– Ez igent jelent, nagymama?

– Tudod, hogy semmit nem garantálhatok. Javasolni fogom a bizottságnak.

Ursula javaslatait mindenki más királyi parancsnak tekintette, de ezt Woody nem mondta.

– Köszönöm. Nagyon kedves tetszik lenni.

– Most pedig adj egy puszit, és szedd rendbe magad a templomhoz.

Woody lelépett.

Gyorsan megfeledkezett Charlie-ról és Daisyről. Ült a Szent Pál-

székesegyházban, a Shelton Square-en, de oda se figyelt a prédikációra Noéról és a vízözönről, mert Joanne Rouzrokhnál jártak a gondolatai. A szülei ott voltak a templomban, ő viszont nem. Tényleg eljön a tüntetésre? Ha igen, randevút kér tőle. De vajon belemegy-e Joanne?

Ahhoz túl értelmes, hogy ügyet csináljon a korkülönbségből. Tudnia kell, hogy sokkal több a közös tulajdonsága Woodyval, mint a Victor Dixon-féle fafejűekkel. És az a csók! Még mindig bizsergett tőle. Amit a nyelvével csinált – más lányok is ezt teszik? Woody szerette volna megismételni, minél előbb.

No és ha bele is egyezik, hogy randevúzzanak, mi történik szeptemberben? Joanne a poughkeepsie-i Vassar College-ba megy. Ő visszatér az internátusba, és nem találkoznak karácsonyig. A Vassarra csak lányok járnak, de bizonyára vannak Poughkeepsie-ben is férfiak. Más fiúkkal is randevúzik majd? Woody előre féltékeny volt.

A templom előtt szólt a szüleinek, hogy nem megy haza ebédelni, mert részt vesz a tiltakozó menetben.

– Jól teszed – helyeselt az anyja, aki fiatal korában a Buffalo Anarchist szerkesztője volt. A férjéhez fordult. – Neked is el kellene menned, Gus.

– A szakszervezet pert indított – mondta a papa. – Tüdőd, hogy nem prejudikálhatom egy tárgyalás eredményét.

Rosa visszafordult a fiához.

– Csak meg ne veresd magad Lev Peshkov bunyósaival.

Woody kivette a fényképezőgépet apja kocsijának csomagtartójából. Leica III-as volt, olyan kicsi, hogy a nyakába akasztva viselhette, ám a zársebessége ötszázad másodperc volt.

Néhány háztömböt gyalogolt a Niagara Square-ig, ahonnan a menet indult. Lev Peshkov igyekezett meggyőzni a várost, hogy tiltsa be a tüntetést, mert erőszakossá fajulhat, de a szakszervezet kitartott amellett, hogy a menet békés lesz. Úgy tűnik, a szakszervezet győzött a vitában, mert több száz ember nyüzsgött a városháza körül. Sokuknál nagy gonddal hímzett lobogók, vörös zászlók voltak, meg olyan molinók, hogy LE A GÓRÉK GORILLÁIVAL! Woody körülnézett, de nem látta Joanne-t.

Az idő szép volt, a hangulat optimista. A fiú készített néhány

felvételt ünneplőbe öltözött, kalapot viselő munkásokról, egy fellobogózott autóról, egy körmét rágó fiatal rendőrről. Joanne-nek se híre, se hamva. Kezdte azt gondolni, hogy el se jön. Nyilván fejfájással ébredt.

A menetnek déli tizenkettőkor kellett volna elindulnia, de pár perc híján egy óra volt, mire mozgásba lendült. Woody felfigyelt rá, hogy az út mellett sok a rendőr. Majdnem középre került a menetben.

Ahogy haladtak déli irányba a Washington Streeten, a buffalói gyámegyed felé, meglátta, hogy néhány méterrel előtte csatlakozik a tüntetőkhöz Joanne, és a szíve ugrott egyet. Joanne szalonban csináltatott nadrágot viselt, amely nagyon jól állt neki. A fiú gyorsított, hogy utolérje.

– Szervusz! – mondta boldogan.

– De vidámak egyesek – válaszolta a lány.

Ez enyhe kifejezés volt. Woody repesett a boldogságtól.

– Másnapos vagy?

– Vagy az, vagy megkaptam a fekete halált. Te mire tippelsz?

– Ha kiütéseid vannak, a fekete halálra. Van rajtad valami folt? – Szinte nem is tudta, mit beszél. – Nem vagyok orvos, de boldogan megvizsgállak.

– Ne buzogjál annyira. Tudom, hogy ez vicces, de nem vagyok olyan hangulatban.

Woody igyekezett lecsillapodni.

– Hiányoltunk a templomban – mondta. – A szentbeszéd Noéról szólt.

Megdöbbenésére a lány kacagni kezdett.

– Ó, Woody! – mondta. – Nagyon szeretem, amikor ilyen vicces vagy, de kérlek, ma ne nevettess.

A fiú ezt kedveskedő megjegyzésnek vette, bár nem egészen volt biztos benne.

Észrevett az egyik mellékutcában egy nyitva tartó élelmiszerboltot.

– Neked folyadékra van szükséged – mondta. – Rögtön jövök. – Berontott a boltba, vásárolt két palack jéghidegre hűtött kólát. Megkérte az eladót, hogy bontsa fel az üvegeket, azután visszatért a menethez. Odaadta az üveget Joanne-nek, aki azt mondta:

– Öregem, az életemet mentetted meg.

Az ajkához emelte a palackot, és alaposan meghúzta.

Woody úgy érezte, hogy előbbre jutott.

A menet jókedvű volt, noha egy szomorú incidens miatt tiltakozott. Egy csoport idősebb ember mozgalmi indulókat és népdalokat énekelt. Néhány család még a gyerekeket is elhozta. És egy felhő sem volt az égen.

– Olvastad a tanulmányokat a hisztériáról? – kérdezte Woody menet közben.

– Nem is hallottam róla.

– Ó! Sigmund Freud írta. Azt hittem, a rajongója vagy.

– Érdekelnek az eszméi. De sosem olvastam egy könyvét sem.

– Pedig kellene. A Tanulmányok a hisztériáról nagyon érdekes.

A lány kíváncsian nézett rá.

– Miért olvastad el? Fogadok, hogy a te drága, régimódi iskoládban nem tanítanak pszichológiát.

– Nem is tudom. Azt hiszem, te említetted a pszichoanalízist, és arra gondoltam, hogy roppant érdekesen hangzik. Tényleg az.

– Milyen értelemben?

Woody úgy érezte, a lány vizsgáztatja, hogy lássa, csakugyan megértette-e a könyvet, vagy csak dicsekszik.

– Az alapelv az, hogy az őrült cselekedetnek, például amikor valaki rögeszmésen rálocsolja a tintát az asztalterítőre, lehet valamilyen belső logikája.

Joanne bólintott.

– Ja. így van.

Woody sejtette, hogy a lány nem érti, miről beszél. Túlbecsülte Joanne ismereteit Freudról, de a lány restellné beismerni.

– Mi a kedvenc időtöltésed? – kérdezte. – Színház? Klasszikus zene? Gondolom, a film nem valami szenzáció olyasvalakinek, ahol száz mozi van a családban.

– Miért kérded?

– Hát... – Úgy döntött, őszinte lesz. – Szeretnék találkozni veled, és valami olyasmivel csábítanálak, amit igazán szeretsz. Tehát mondd, és megyünk.

A lány rámosolygott, de nem azzal a mosollyal, amiben a fiú reménykedett. Barátságos, de szánakozó volt, azt súgta, hogy rossz

hír következik.

– Woody, igazán jó lenne, de te tizenöt éves vagy.

– Ahogy tegnap este mondtad, érettebb vagyok Victor Dixonnál.

– Akkor sem randevúzok veled.

Woody torka elszorult, a hangja berekedt.

– Kosarat adsz?

– Igen, a leghatározottabban. Nem akarok olyan fiúval járni, aki három évvel fiatalabb nálam.

– Megismételhetem a kérést három év múlva? Akkor már egykorúak leszünk.

Joanne felkacagott, majd azt mondta.

– Ne nevettess, fáj a fejem!

Woody úgy döntött, hogy nem titkolja tovább a bánatát. Mit veszíthet?

– Akkor mi volt az a csók? – kérdezte keserűen.

– Semmi.

A fiú boldogtalanul csóválta a fejét.

– Nekem valami volt. Ez volt a legjobb csók az életemben.

– Ó, istenem, tudtam, hogy rosszul teszem. Nézd, ez csak játék volt. Igen, élveztem, ezt veheted bóknak. Woody, aranyos kölyök vagy, az eszed, akár a beretva, de egy csók nem szerelmi vallomás, nem számít, mennyire élvezed.

Közel kerültek a menet elejéhez, Woody már látta a célt, a Buffalói Fémművek magas falát. A kapu zárva volt, tíz-egynéhány üzemőr védte, rosszarcú alakok, rendőregyenruhát utánozó kék ingben.

– És részeg voltam – tette hozzá Joanne.

– Igen, én is részeg voltam – mutatott rá Woody.

Szánalmas kísérlet volt a méltósága megőrzésére, de Joanne-ben volt annyi jóérzés, hogy úgy tegyen, mintha elhinné. – Akkor mindketten kicsit bolondok voltunk, és jobb, ha elfelejtjük – mondta.

– Igen – helyeselt a fiú, de nem nézett rá.

Már a gyár előtt jártak. A menet első sora megállt a kapunál, valaki egy hangszórón át beszélni kezdett. Jobban megnézve Woody látta, hogy a beszélő a helyi szakszervezet titkára, Brian Hall. Woody apja ismerte és kedvelte: valamikor régen közösen rendeztek el egy sztrájkot.

A menetoszlop vége nem állt meg, az emberek az út teljes szélességében összetorlódtak. Az üzemőrség lecövekelt a kapu előtt, noha az zárva volt. Woody látta, hogy a rendőrökéhez hasonló gumibotokkal vannak fölfegyverezve. Egyikük azt ordította:

– Ne közelítsenek a kapuhoz! Ez magántulajdon! – A fiú fölemelte a fényképezőgépét, csinált egy felvételt.

Ám az elsőket tolták a hátsók. Woody karon fogta Joanne-t, és megpróbálta távolabb vezetni a feszültség gócpontjától. Nem ment könnyen: a tömeg most már nagyon sűrű volt, és senki nem akart utat adni. Woody látta, hogy akarata ellenére egyre közelebb kerül a gyárkapuhoz és az őrök gumibotjaihoz.

– Rosszul állunk – mondta Joanne-nek.

De a lány kipirult az izgalomtól.

– Ezek a mocskok nem tarthatnak vissza! – kiáltotta.

– Igaz! De mennyire igaz! – ordította a közelben egy ember.

A tömeg még tízméternyire vagy annál is messzebb volt a kaputól, ám az őrök teljesen szükségtelenül elkezdték lökdösni a tüntetőket. Woody lefényképezte őket.

Brian Hall, aki eddig a hangszóróba ordított a főnökség pofozóembereiről, és vádlón mutogatott az üzemőrségre, és egészen más hangon nyugalmat kért.

– Barátaim, menjetek távolabb a kaputól! – kérte. – Húzódjatok hátrébb, ne legyen erőszak!

Woody látta, amint egy üzemőr úgy meglök egy asszonyt, hogy az visszatántorodik. A nő nem esett el, de feljajdult, mire férfi kísérője rászólt az őrre:

– Hé, haver, nyugi!

– Valami nem tetszik? – kakaskodott az őr.

– Hagyja abba a lökdösődést! – rikoltotta az asszony.

– Mars vissza, mars vissza! – üvöltötte az őr. Fölemelte a gumibotját. Az asszony sikoltott.

Mikor a gumibot lecsapott, Woody lefényképezte.

– A szemét megütötte azt a nőt! – kiáltotta Joanne, és előrelépett.

Ám a sokaság nagyobbik része az ellenkező irányba indult, távolodva az üzemtől. Alighogy megfordultak, az őrök rájuk támadtak, ütötték, rúgták, a gumibotokkal csépelték őket.

– Semmi szükség erőszakra! Üzemőrök, húzódjatok vissza! Ne használjatok gumibotot! – harsogta Brian Hall. Azután egy őr kiverte a kezéből a hangszórót.

Néhány fiatalabb férfi visszaütött. Fél tucat valódi rendőr benyomult a tömegbe. Semmit sem tettek az üzemőrség megfékezésére, viszont elkezdték letartóztatni azokat, akik visszaütöttek.

Az őr, aki az egészet kirobbantotta, elesett. Két tüntető rugdosni kezdte.

Woody lefényképezte.

Joanne sikoltott dühében. Rávetette magát egy őrre, és megkarmolta az arcát. Az őr kinyújtotta a karját, hogy ellökje. Tenyerének éle vagy véletlenségből, vagy készakarva eltalálta a lány orrát. Joanne visszatántorodott, eleredt az orra vére. Az őr fölemelte a gumibotját. Woody megragadta a lány derekát, és visszarántotta, így az ütés mellément.

– Gyerünk! – ordította. – Ki kell jutnunk innen!

Az arcát ért ütés lelohasztotta Joanne dühét, és nem tiltakozott, miközben a fiú a tőle telhető legnagyobb sebességgel félig elvitte, félig elvonszolta a kaputól. A szíjon lógó fényképezőgép hintázott a nyakában. A tömegen most már elhatalmasodott a fejvesztett rémület. Mindenki menekülni akart, néhányan elestek, mások letapostták őket.

Woody a többségnél magasabb volt, így sikerült talpon maradnia Joanne-nel együtt. Keresztülnyomakodtak a sokaságon, mindvégig csak egy hajszállal előzve meg a gumibotokat. Végre gyérülni kezdett a tömeg. Joanne lerázta magáról a fiú kezét, és mindketten futásnak eredtek.

Elhalkult mögöttük a küzdelem zaja. Elhagytak két sarkot, és egy perccel később egy kihalt utcán találták magukat, gyárak és raktárak között, amelyek, lévén vasárnap, mind zárva voltak. Végre lassítottak, zih//áltak. Joanne elnevette magát.

– Ez aztán izgalmas volt! – mondta.

Woody nem osztotta a lelkesedését.

– Csúnya ügy volt – mondta. – És még ennél is rosszabb lehetett volna.

Megmentette a lányt, és félig-meddig azt remélte, hogy ez

megváltoztathatja Joanne véleményét a randevúról.

De a lány nem érezte, hogy olyan sokkal tartozna neki.

– Ó, eredj már! – mondta lenézően. – Senki sem halt meg.

– Azok az őrök szándékosan provokálták a verekedést!

– Hát persze! Peshkov rossz hírét akarja kelteni a szakszervezetnek.

– Nos, mi tudjuk az igazságot. – Woody megütögette a fényképezőgépet. – És én bizonyítani is tudom.

Néhány száz métert gyalogoltak, mire a fiú meglátott egy szabad taxit, és leintette. A taxisnak megadta a Rouzrokh család címét.

Beültek hátra, Woody elővett egy zsebkendőt.

– Nem akarlak ilyen külsővel hazavinni az apádhoz – mondta. Széthajtogatta a fehér vászonzsebkendőt, és gyengéden törölgetni kezdte a vért a lány felső ajkáról.

Bensőséges mozdulat volt, a fiú szexinek is találta, de a lány nem sok időt hagyott neki az élvezetre.

– Felfogtam – mondta egy pillanat múlva. Elvette a zsebkendőt, és letisztogatta magáról a vért. – Na, milyen?

– Majdnem jó – hazudta a fiú. Visszavette a zsebkendőt. Joanne szája széles volt, a fogai szabályosak, fehérek, az ajka csábítóan telt. Woody úgy tett, mintha lenne még valami a lány alsó ajka alatt. Gyengéden megtörölte, majd azt mondta: – Most már jobb.

– Köszönöm. – Joanne különösen nézett rá, félig szeretettel, félig bosszankodva. Nyilván tudta, hogy Woody hazudott a vérfoltról, és most nem tudta, haragudjon-e rá.

A kocsi megállt a lány háza előtt.

– Ne gyere be – mondta Joanne. – Hazudni fogok a szüleimnek arról, hogy hol voltam, és nem akarom, hogy kikotyogd az igazságot.

Woody a legszívesebben azt mondta volna, hogy ő tud jobban titkot tartani kettejük közül, de inkább hallgatott.

– Majd hívlak.

– Rendben.

Kiszállt, és hanyagul végigriszált a felhajtón.

– Csinibaba – jegyezte meg a sofőr. – Bár túl öreg hozzád.

– Vigyen a Delaware Avenue-ra – mondta Woody. Megadta a számot és a keresztutca nevét. Nem fog Joanne-ről értekezni egy nyamvadt taxisofőrrel.

A visszautasításon töprengett. Nem kellene csodálkoznia: az öccsétől a taxisofőrig mindenki azt mondta, hogy túl fiatal a lányhoz. Ennek ellenére rosszul esett neki a dolog. Úgy érezte, most nem tud mit kezdeni az életével. Hogy vészeli át ezt a napot?

Mikor hazaért, a szülei éppen a szertartásos vasárnapi szunyókálásnál tartottak. Chuck szerint ilyenkor szexeltek. Betty közölte, hogy Chuck elment a cimboráival úszni.

Woody bevonult a sötétkamrába, és kivette a filmet a gépből. Meleg vizet öntött a tálba, hogy a vegyszerek megfelelő hőmérsékletűek legyenek, azután beledugta a filmet egy fekete zsákba, és áttette az előhívó tartályba.

Hosszadalmas eljárás volt ez, türelmet követelt, de ő boldogan elvolt a sötétben, ahol Joanne-ről töprenghetett. Attól, hogy együtt voltak a zavargásban, a lány nem szeretett belé, de határozottan közelebb kerültek egymáshoz. Az biztos, hogy egyre jobban kedveli őt. Talán a visszautasítás sem végleges. Talán tovább kellene próbálkozni. Mert őt nem érdekli más.

Amikor megszólalt az előhívó órája, áttette a filmet az utófürdőbe, utána fixálta, hogy rögzítse a képet. Végül lemosta, megszárította, és megnézte a fekete-fehér negatívokat.

Úgy látta, hogy egész jól sikerültek.

Kockákra vágta a filmet, behelyezte az elsőt a nagyítóba. Alácsúsztatott egy tízszer nyolcas fotópapírt, bekapcsolta a fényt, és a negatívot ráexponálta a papírra, miközben számolta a másodperceket. Ezután egy hívótálba tette a papírt.

Ez volt az eljárás legjobb része. A fehér papíron lassan feltűntek a szürke foltok, és kirajzolódott belőlük a fénykép. Woodynak ez mindig olyan élményt jelentett, akár egy csoda. Az első kép egy néger és egy fehér férfit ábrázolt, mindketten ünneplőben, kalapban feszítettek, és egy molinót emeltek a magasba, amelyre azt írták nagy betűkkel, hogy TESTVÉRISÉG. Amikor a kép kitisztult, fixálófürdőbe tette, azután lemosta, megszárította.

Minden felvételről készített papírmásolatot, kivitte őket a világosba, és szétrakta az ebédlőasztalon. Elégedett volt: eleven, mozgalmas képek, tisztán tükrözik az események láncolatát. Amikor meghallotta, hogy a szülei mocorognak az emeleten, lehívta az anyját, aki a házassága előtt újságíró volt, és máig írt könyveket meg

cikkeket magazinokba.

– Mit szólsz hozzá? – kérdezte.

Rosa töprengve nézte a képeket az egy szemével, majd azt mondta:

– Szerintem jók. Elvihetnéd őket egy újsághoz.

– Csakugyan? – kérdezte Woody. Elöntötte az izgalom. – Melyikhez?

– Sajnos mindegyik konzervatív. Talán a Buffalo Sentinelnek. A fő-szerkesztő", Peter Hoyle akkor kezdett, amikor még az isten is kölyök volt. Jól ismeri apádat, valószínűleg szóba áll veled.

– Mikor mutassam meg neki a képeimet?

– Most. A tüntetés híre még újdonság. Minden holnapi lap lehozza. Ma éjszaka lesz szükség a képekre.

Woody felpezsdült.

– Helyes! – mondta. Fölkapta a fényes fotókat, és takaros kötegbe rázta össze őket. Anyja kihozott egy karton irattartót a papa irodájából. Woody puszit adott neki, aztán elment hazulról.

Bebuszozott a belvárosba.

A Sentinel főbejárata zárva volt, ettől egy pillanatra letört, ám úgy okoskodott, hogy a riportereknek valahogyan be és ki kell jutniuk ma is, ha el akarják készíteni a hétfői lapot, és meg is találta a mellékajtót.

– Hoztam pár fényképet Mr. Hoyle-nak – mondta az ajtó mögött ülő embernek, aki felküldte az emeletre.

Megkereste a főszerkesztő irodáját, egy titkár felírta a nevét, és Woody egy perccel később már Peter Hoyle-lal parolázott. A lap főszerkesztője magas, tekintélyes ember volt, a haja ősz, a bajusza fekete. Éppen akkor fejezte be a megbeszélést egy ifjú kollégájával. Hangosan beszélt, mintha egy nyomdagépet kellene túlkiabálnia.

– Jack, a cserbenhagyásos gázolás sztorija jó, de a bevezető vacak – mondta. Elutasítóan rátette a kezét az újságíró vállára, és az ajtó felé tolta. – Nézd át még egyszer. Tedd a polgármester nyilatkozatát a végére, kezdd a megnyomorított gyerekekkel.

Jack távozott, Hoyle pedig Woody felé fordult.

– Mid van, fiam? – kérdezte minden bevezető nélkül.

– Ma volt a tüntetés.

– Úgy érted, a verekedés.

– Nem volt verekedés, amíg az üzemőrség el nem kezdte gumibotozni az asszonyokat.

– Én úgy hallottam, hogy a tüntetők be akartak törni a gyárba, az őrök állították meg őket.

– Ez nem igaz, uram, és ezt a fényképek is bizonyítják.

– Mutasd.

Woody már a buszon sorba rakta a képeket. Most letette az elsőt a szerkesztő íróasztalára.

– Békésen kezdődött.

Hoyle félretolta a képet.

– Ez semmi – mondta.

A fiú elővett egy képet, amelyet az üzemnél készített.

– Az őrök a kapunál várakoztak. Láthatja a gumibotjaikat. – A következő kép akkor készült, amikor a lökdösődés elkezdődött. – A tüntetők legalább tízméternyire voltak a kaputól, így semmi szükség nem volt rá, hogy az őrök megállítsák őket. Provokáció volt.

– Értem – mondta Hoyle, és nem tolta félre a képet.

Woody elővette a legjobb felvételt: egy őr gumibottal üt egy nőt.

– Láttam az egész incidenst – mondta a fiú. – A nő csak annyit mondott, hogy ne lökdösse, ő pedig ezzel válaszolt.

– Jó kép – mondta Hoyle. – Van még?

– Egy – felelte Woody. – A legtöbb tüntető elfutott, mihelyt a verekedés elkezdődött, de néhányan visszaütöttek. – Megmutatta a képet, amelyen két tüntető rugdos egy földön fekvő őrt. – Ezek az emberek bosszút álltak az őrön, aki megütötte a nőt.

– Jó munkát végeztél, ifjú Dewar – mondta Hoyle. Leült az íróasztalához, és elvett egy nyomtatványt egy tálcáról. – Egy húszas megfelel?

– Vagyis közli a képeimet?

– Gondolom, azért hoztad őket ide.

– Igen, uram, köszönöm, húsz dollár megfelel, mármint remek. Illetve tökéletesen elég.

Hoyle kitöltötte a nyomtatványt, és aláírta.

– Menj a pénztárhoz. A titkárom majd megmondja, merre találod.

Megcsördült a telefon. A főszerkesztő felkapta a kagylót, belevakkantott:

– Hoyle!

Woody megértette, hogy elbocsátották, és távozott.

Ujjongott. Elképesztő honoráriumot kapott, de ennél is izgalmasabb, hogy az újság megjelenteti a képeit! A titkár útmutatását követve rátalált egy kis szobára, ahol volt egy pult meg egy pénztárablak, és leszámoltak neki húsz dollárt. Taxival ment haza.

Szüleinek tetszett a vakmerő húzás, még az öccse is örült. Vacsoránál nagymama azt mondta:

– Csak nehogy az újságírást válaszd hivatásnak. Lealacsonyító szakma.

Woody csakugyan fontolgatta, hogy esetleg sajtófotósnak megy, és nem politikusnak. Meglepve hallotta, hogy a nagyanyja nem helyesli.

Az anyja mosolyogva jegyezte meg:

– De drága Ursula, én is újságíró voltam.

– Az egészen más, te lány vagy – felelte nagymama. – De Woodrow-nak nagynevű embernek kell lennie, mint az apjának és a nagyapjának.

Anya nem sértődött meg. Szerette nagymamát, és derűs türelemmel hallgatta vaskalapos kinyilatkoztatásait.

Chuck azonban megelégelte, hogy már megint az idősebb testvérre figyel mindenki.

– Hát én mi legyek, vakegér? – kérdezte.

– Ne légy alpári, Charles – mondta nagymama, és mint rendesen, az övé lett az utolsó szó.

Aznap éjjel Woody sokáig feküdt álmatlanul. Alig várta, hogy láthassa a fényképeit az újságban. Úgy érezte magát, mint a kisgyerekek karácsonykor: nem bírt aludni, annyira szerette volna, hogy reggel legyen.

Joanne-re gondolt. Nincs igaza, amikor túl fiatalnak tartja. Ő a hozzá való. Ő szereti Joanne-t, sok közös tulajdonságuk van, és élvezte a csókot. Még mindig azt hitte, hogy elnyerheti a lány szívét.

Végre elaludt, és világos volt, mire felébredt. Fölkapta a köntösét a pizsamára, és lerohant. Joe, az inas mindig korán kelt, hogy megvegye az újságokat, és kitegye őket az étkező tálalóasztalára. Woody szülei ott voltak, az apja rántottát evett, az anyja kávét ivott.

Woody fölkapta a Sentinek. Az ő munkája díszlett a címoldalon.

De nem úgy, ahogy várta.

Csak egy képet használtak föl, mégpedig az utolsót, amin az üzemőr a földön fekszik, és két munkás rugdossa. A főcím ez volt: GARÁZDA FÉMMUNKÁSOK.

– Ó, ne! – nyögte.

Hitetlenkedve olvasta a riportot, amely szerint a menetelők megpróbáltak betörni a gyárba, ám az üzemőrök, akiknek többsége kisebb sérüléseket szenvedett, bátran visszaverték őket. A munkások viselkedését elítélte a polgármester, a rendőrfőnök és Lev Peshkov. A cikk végén, mintha utólag jutott volna eszükbe, idézték Brian Hallt, a szakszervezet szóvivőjét, aki tagadta a történteket, és az őröket vádolta erőszakkal.

Woody letette az újságot az anyja elé.

– Én azt mondtam Hoyle-nak, hogy az őrök kezdték a verekedést, és a képekkel is bizonyítottam! – dühöngött. – Miért írták pont az ellenkezőjét?

– Mert Hoyle konzervatív – felelte az anyja.

– Az újságoknak az igazat kell írniuk! – mondta Woody a felháborodástól éles hangon. – Nem írhatnak hazugságokat!

– Dehogynem – mondta az anyja.

– De hát ez nem tisztességes!

– Isten hozott a való világban – bólintott az anyja.

*

Greg Peshkov és az apja a washingtoni Ritz-Carlton Hotel előcsarnokában futott össze Dave Rouzrokhkal.

Dave fehér öltönyt és szalmakalapot viselt. Gyűlölettel meredt rájuk. Lev üdvözölte, ám ő megvetően, szó nélkül elfordult.

Greg tudta, miért. Dave sok pénzt vesztett a nyáron, mert a Roseroque hálózat nem tudott filmszenzációkat beszerezni. Sejtenie kellett, hogy ezért valahol Lev a felelős.

Az elmúlt héten Lev négymillió dollárt – az eredeti ajánlat felét – kínált a mozikért, de Rouzrokh ismét visszautasította.

– Az ár esik, Dave! – figyelmeztette Lev.

– Mit keres itt? – kérdezte Greg.

– Sol Starr-ral találkozik. Megérdeklődi, hogy Sol miért nem ad neki jó filmeket. – Lev nyilvánvalóan mindent tudott.

– És Mr. Starr mit fog csinálni?

– Átveri.

Greg ámult, hogy az apja milyen ügyes. Mindenről tud, mindig uralja a változó helyzetet, és mindig előbb jár egy lépéssel.

Beszálltak a liftbe. Greg most először láthatta az apja állandó lakosztályát a hotelban. Az anyja, Marga még sosem járt itt.

Lev sok időt töltött Washingtonban, mert a kormány örökké beleavatkozott a filmgyártásba. A magukat erkölcsi fárosznak képzelő embereket nagyon felháborította, ami a filmvásznon történt, és cenzúrát követeltek a kormánytól. Lev ezt is alkudozásnak tekintette – az egész életet annak tekintette – , és az volt a célja, hogy egy önként vállalt szabályzattal kicselezze a hivatalos cenzúra bevezetését. Ezt a stratégiát támogatta Sol Starr is, meg a legtöbb hollywoodi nagykutya.

Beléptek egy nappaliba, amely elképzelhetetlenül puccos volt, puccosabb még annál a buffalói nagy lakásnál is, ahol Greg és az anyja élt, és amelyet a fiú mindig fényűzőnek tartott. Ebben a szobában vékony lábú bútorok álltak, amelyeket Greg franciának nézett, pompás gesztenyebarna bársonyfüggönyök keretezték az ablakokat, és volt egy nagy fonográf is.

Legnagyobb megdöbbenésére a szoba közepén egy sárga selyemdíványon ott ült Gladys Angelus, a filmsztár.

Az emberek a világ legszebb nőjének tartották.

Greg most láthatta, miért. Szexepil sütött minden porcikájából, a sötétkék, hívogató szemétől a feszülő szoknya alatt keresztbe vetett, hosszú lábáig. Amikor kezet nyújtott, mosolyra húzta vörös ajkát, és gömbölyű melle csábítóan megrezzent a puha pulóver alatt.

Greg egy töredék pillanatig habozott, mielőtt megszorította a kezét. Úgy érezte, most elárulja az anyját. Marga sosem ejtette ki Gladys Angelus nevét, ami biztos jele volt annak, hogy tudja, miket pletykálnak Gladysről és Levről. Anyuska sírna, ha tudná, hogy Greg az ő ellenségével barátkozik.

De hát olyan váratlanul jött. Ha előre figyelmeztetik, ha van ideje végiggondolni, mit tegyen, felkészülhetett volna, begyakorolhatta volna az udvarias visszavonulást. Most viszont nem lehetett otrombán elutasító egy ennyire szép nővel.

Így hát megfogta Gladys kezét, belenézett döbbenetes szemébe,

és az arcára kiült az, amit hülye vigyornak hívnak.

A lány akkor sem engedte el a kezét, amikor megszólalt:

– Örülök, hogy végre találkozhatunk. Apád mindent elmondott rólad, de azt nem, hogy ilyen jóképű vagy!

Volt ebben valami visszataszítóan tulajdonosi zönge, mintha Gladys Angelus is családtag lenne, és nem egy kurva, aki anyus helyét bitorolja. Ugyanakkor kezdett rá hatni a nő bűvereje.

– Szeretem a filmjeit – mondta ügyetlenül.

– Ó, hagyd már, nem kell ilyet mondanod – tiltakozott Gladys, ám Greg szerint örült a dicséretnek. – Gyere, ülj mellém! – folytatta a lány.

– Meg akarlak ismerni.

A fiú akaratlanul engedelmeskedett. Gladys megkérdezte, milyen iskolába jár, és Greg javában mesélt, amikor megszólalt a telefon. Fél füllel hallotta, hogy az apja azt mondja:

– Arról volt szó, hogy holnap... rendben, ha muszáj, gyorsíthatunk... bízd rám, majd én elintézem.

Letette a kagylót, és félbeszakította Gladyst.

– Greg, a szobád a folyosó végén van – mondta. Odaadott a fiának egy kulcsot. – És ott találod az ajándékomat. Rendezkedj be, érezd jól magad. Hétkor találkozunk a vacsoránál.

Ez nagyon váratlan volt. Gladys bosszúsnak látszott, ám Lev időnként nagyon önkényes tudott lenni, és ilyenkor a legjobb volt engedelmeskedni. Greg fogta a kulcsot, és távozott.

A folyosón találkozott egy széles vállú, olcsó öltönyt viselő emberrel, aki Joe Brekhunovra, a Buffalói Fémművek biztonsági főnökére emlékeztette. A fiú biccentett, a férfi azt mondta:

– Jó napot, uram.

Feltehetőleg a szálloda alkalmazottja volt.

Greg belépett a szobájába. Kellemes volt, noha nem olyan puccos, mint Lev lakosztálya. Nem látta az ajándékot, amelyet az apja említett de ott volt a bőröndje. Elkezdett kipakolni, miközben Gladysen tűnődött. Elárulta-e az anyját azzal, hogy kezelt az apja szeretőjével? Gladys természetesen csak azt tette, amit Marga, vagyis lefeküdt egy házasemberrel. Ennek ellenére a fiú nagyon kínosan érezte magát. Elmondja az anyjának, hogy találkozott Gladysszel? A, fenét.

Éppen az ingeit akasztotta föl, amikor kopogtattak, méghozzá egy olyan ajtón, amely mintha a szomszéd szobába vezetett volna. A következő pillanatban ki is nyílt az ajtó, és bejött egy lány.

Idősebb volt Gregnél, bár nem sokkal. A bőre olyan színű volt, mint a keserűcsokoládé, pettyes ruhát viselt, fületlen retikül volt a kezében. Szélesen mosolygott, megmutatva fehér fogsorát, és azt mondta:

– Helló, én lakom a szomszédban!

– Ezt kitaláltam – felelte Greg. – Ki vagy?

– Jacky Jakes. – Kezet nyújtott. – Színésznő vagyok.

Greg egy órán belül a második gyönyörű színésznővel rázott kezet. Jacky pajzán jelenség volt, akinek csintalanságát Greg kívánatosabbnak találta Gladys lehengerlő vonzerejénél. Ajka sötét rózsaszínűén ívelt.

– Apa azt mondta, hagyott itt nekem egy ajándékot. Te vagy az? – kérdezte.

A lány kuncogott.

– Gondolom. Azt mondta, tetszeni fogsz nekem. Megígérte, hogy bevisz a filmhez.

Gregben összeállt a kép. Az apja kitalálta, hogy rosszul fogja magát érezni, mert barátságosan viselkedett Gladysszel. Jacky a jutalom, amiért nem csinált hűhót. Megfordult a fejében, hogy vissza kellene utasítania a megvesztegetést, de nem bírt ellenállni.

– Nagyon szép ajándék vagy – mondta.

– Apád igazán jó hozzád.

– Csodálatos – helyeselt Greg. – És te is az vagy.

– Milyen édes vagy! – A lány letette a retiküljét a fésülködőasztalra, közelebb lépett Greghez, lábujjhegyre állt, és szájon csókolta. Az ajka puha és meleg volt.

– Tetszel nekem – mondta. Megtapogatta a fiú vállát. – Erős vagy.

– Jéghokizom.

– A lányok biztonságban érezhetik magukat veled. – Két tenyere közé fogta a fiú arcát, és ismét megcsókolta, ezúttal hosszabban, azután sóhajtott, és azt mondta: – Ó, azt hiszem, jól fogunk szórakozni!

– Tényleg? – Washington déli város volt, ahol még mindig eléggé

elkülönítették a fajokat. Buffalóban a fehér és a fekete emberek nagyjából ugyanazokban az éttermekben ehettek, ugyanazokban a kocsmákban ihattak, de itt más volt a helyzet. Greg nem tudta, mi a törvény, de azért sejtette, hogy ha egy fehér férfi egy fekete nővel mutatkozik, abból itt baj lesz. Az is meglepő, hogy Jacky egy ilyen szállodában lakhat: bizonyára Lev intézte el. De az kizárt, hogy Greg és Jacky meg Lev és Gladys négyesben grasszáljanak a városban. Akkor mire gondolt Jacky, amikor azt mondta, hogy jól el fognak szórakozni? Az a döbbenetes gondolata támadt, hogy talán ágyba akar bújni vele.

Megfogta a lány derekát, hogy magához ölelje még egy csókra, de az visszahúzódott.

– Zuhanyoznom kell – mondta. – Adj pár percet. – Megfordult, eltűnt az összekötő ajtó mögött, becsukta maga után.

Greg az ágyon ült, és megpróbálta értelmezni, mi történt. Jacky filmszínésznő akar lenni, és úgy tűnik, hajlandó a szexet is bevetni pályafutása egyengetéséhez. Nem ő az első színésznő se fehérben, se feketében, aki ezt a stratégiát alkalmazza. Gladys ugyanezt teszi, amikor lefekszik Levvel. Greg és az apja a szerencsés haszonélvezők.

Látta, hogy a lány nála hagyta a retiküljét. Fölvette, odament az ajtóhoz. Nem volt bezárva. Belépett.

A rózsaszín fürdőköpenyes Jacky telefonált. Azt mondta:

– Igen, príma, nem probléma.

A hangja egészen más volt, sokkal felnőttesebb, és a fiú rájött, hogy csak affektálta a szexi kislányhangot, amit vele használt. De ahogy Jacky meglátta őt, elmosolyodott, és megint olyan kislányosan mondta a telefonba:

– Kérem, ne kapcsoljon hívást. Nem akarom, hogy zavarjanak. Köszönöm. Viszonthallásra.

– Ezt ott hagytad – adta oda neki Greg a retikült.

– Csak látni akartál fürdőköpenyben – kacérkodott a lány. Elöl a köntös nem takart tökéletesen, a fiú láthatta a hibátlan barna bőrű test varázslatos ívelését.

Elvigyorodott.

– Igazából nem, de azért örülök.

– Menj vissza a szobádba. Zuhanyoznom kell. Később találkozhatunk.

– Ó, istenem – mondta a fiú.

Visszatért a szobájába. Ez döbbenetes volt.

– Később találkozhatunk – ismételte meg fennhangon. Micsoda dolog ilyet hallani egy lánytól!

Erekciója lett, de nem akarta kiverni, amikor olyan közelinek tűnt a valódi szex. Hogy másra terelje a gondolatait, folytatta a kicsomagolást. Volt egy drága borotvakészlete, gyöngyház nyelű borotvakés és ecset, az anyja ajándéka. Bevitte a fürdőszobába, és azon tűnődött, imponál-e majd Jackynek, ha meglátja?

A falak vékonyak voltak, hallotta, hogy a szomszéd szobában folyik a víz. Nem szabadulhatott Jacky vizes meztelenségének gondolatától. Igyekezett arra összpontosítani, hogy elrendezze az alsónadrágjait és a zoknijait a szekrényben.

Ekkor hallotta meg a lány sikolyát.

Megdermedt. Egy percre annyira elhűlt, hogy mozdulni sem bírt. Mit jelent ez? Miért sikolt így? Azután ismét hallotta a sikolyt, amitől mozgásba lendült. Kivágta az összekötő ajtót, és berontott a lány szobájába.

Jacky meztelen volt. Greg még sosem látott meztelen nőt. Hegyes melle csúcsain sötétbarna bimbók ágaskodtak. Az ágyékán göndör szőr feketéllett. A falhoz lapult, és hasztalanul próbálta takargatni a meztelenségét.

Előtte Dave Rouzrokh állt, arisztokratikus arcán két karmolással, amelyek feltehetően Jacky rózsaszínre lakkozott körmeitől származtak. Dave kétsoros, fehér zakójának kihajtója vérpecsétes volt.

– Szedd le rólam! – visította Jacky.

Greg meglendítette az öklét. Dave három centivel magasabb volt, de öregember, Greg pedig atlétikus tizenéves. A csapás Dave állát találta – inkább a szerencsén, mint a szándékon múlott – , Rouzrokh visszatántorodott, és elterült a padlón.

Nyílt az ajtó.

Bejött a széles vállú alkalmazott, akit Greg korábban látott. Bizonyára volt tolvajkulcsa.

– Tóm Cranmer szállodai nyomozó vagyok – mondta. – Mi folyik itt?

– Hallottam a lány sikoltását, és amikor beléptem, itt találtam

ezt az embert. – mondta Greg.

– Meg akart erőszakolni! – tette hozzá Jacky.

Dave feltápászkodott.

– Ez nem igaz – mondta. – Arra kértek, hogy jöjjek ebbe a szobába, mert találkoznom kellett Sol Starr-ral.

Jacky zokogni kezdett.

– Most meg hazudik!

– Vegyen föl valamit, kisasszony – mondta Cranmer.

Jacky fölvette rózsaszín fürdőköpenyét.

A nyomozó fogta a telefont, tárcsázott és azt mondta:

– Rendszerint van egy rendőr a sarkon. Hívja be az előcsarnokba, de azonnal!

Dave rábámult Gregre.

– Te a Peshkov fattya vagy, igaz?

Greg kis híján megütötte még egyszer.

– Úristen, csőbe húztak! – mondta Dave.

Greg elhűlt. Ösztönösen érezte, hogy Dave igazat mond. Leengedte az öklét. Megértette, hogy ezt az egész jelenetet az apja írta. Dave Rouzrokh nem szatír. Jacky hazudott. És maga Greg is csak egy szereplő a filmben. Szédült.

– Kérem, uram, jöjjön velem – mondta Cranmer, és határozottan megfogta Dave karját. – Maguk is.

– Nem tartóztathat le! – mondta Dave.

– De igen, uram, megtehetem – felelte Cranmer. – És át fogom adni egy rendőrnek.

Greg odaszólt Jackynek.

– Nem akarsz felöltözni?

A lány gyorsan és határozottan megrázta a fejét. Greg rájött, hogy a terv szerint fürdőköpenyben kell megjelennie.

Karon fogta Jackyt, és követte Cranmert meg Dave-et a folyosón a lifthez. Az előcsarnokban egy rendőr várakozott. Greg feltételezte, hogy ő és a szállodai nyomozó is részesei az összeesküvésnek.

– Sikoltást hallottam a lány szobájából, és ott találtam az öreg fatert. A lány szerint meg akarta erőszakolni. A srác a tanú.

Dave kábának tűnt, mint aki azt hiszi, hogy ez csak egy rossz álom. Greg azon kapta magát, hogy sajnálja. Kegyetlenül csapdába csalták. Lev sokkal irgalmatlanabb, mint ahogy a fia képzelte.

Énjének egyik része csodálta az apját, de a másik azon töprengett, hogy tényleg szükség van-e ilyen kegyetlenségre?

A rendőr bilincsbe verte Dave-et, és azt mondta:

– Na jó, menjünk.

– Hova? – kérdezte Dave.

– A belvárosba – felelte a rendőr.

– Mindnyájunknak mennünk kell? – kérdezte Greg.

– Ja.

Cranmer halkan megszólalt Greg mellett:

– Ne aggódj, fiam, remek munkát végeztél. Elmegyünk az őrsre, megtesszük a vallomásunkat, utána kúrhatod a lányt mostantól karácsonyig.

A rendőr az ajtóhoz vezette Dave-et, a többiek követték.

Ahogy kiléptek az utcára, egy fényképész vakuja villant.

*

Woody Dewar megrendelte postán egy New York-i könyvesbolttól Freud tanulmányait a hisztériáról. A Jachtklub báljának – a buffalói nyár társasági csúcspontjának – estéjén szépen becsomagolta barna papírba, és átkötötte piros szalaggal.

– Csokoládé egy szerencsés lánynak? – kérdezte az anyja, ahogy elment mellette a hallban. Csak egy szeme volt, de azzal mindent látott.

– Könyv – felelte a fiú. – Joanne Rouzrokhnak.

– Nem jön el a bálba.

– Tudom.

A mama megállt, és fürkészőn nézett rá. Pillanatnyi hallgatás után azt mondta:

– Te komolyan oda vagy érte.

– Hát igen. De ő túl fiatalnak tart.

– Valószínűleg a büszkesége is belejátszik. A barátnői megkérdezhetik, hogyhogy nem talált korabeli fiút, akivel járhasson. A lányok kegyetlenek az ilyesmiben.

– Azt tervezem, hogy kitartok, amíg érettebb nem lesz.

A mama mosolygott.

– Fogadok, hogy meg tudod nevettetni.

– Igen. Ez a legjobb ütőkártyám.

– Hát a mindenit, én is elég sokáig vártam az apádra.

– Tényleg?

– Első látásra beleszerettem. Éveken át sóvárogtam utána. Láttam, hogyan habarodik bele abba a sekélyes, tehén Olga Vyalovba, aki nem volt méltó rá, viszont volt két működőképes szeme. Hál' istennek, felcsinálta a sofőrje. – Anya nyelve kissé éles tudott lenni, különösen, ha nagymama nem tartózkodott a közelben. Rossz szokásokat vett föl azokban az években, amikor újságoknál dolgozott. – Azután elment a háborúba. Követnem kellett Franciaországba, hogy végre megfoghassam.

Woody érezte, hogy fájdalom és nosztalgia keveredik az emlékezésben.

– De aztán rájött, hogy te vagy az igazi.

– Végül igen.

– Talán velem is ez történik.

A mama megpuszilta.

– Sok szerencsét, fiam – mondta.

A Rouzrokh-ház pár száz méternyire volt, úgyhogy Woody gyalog ment. Ma éjszaka egyik Rouzrokh sem lesz ott a Jachtklubban. Dave-vel voltak tele az újságok, miután egy rejtélyes botrányba keveredett a washingtoni Ritz-Carlton Hotelban. Ilyesféle szalagcímek voltak: MOZIMOGULT VÁDOL A SZTÁROCSKA! Woody mostanában tanulta meg, hogy ne bízzon az újságokban. Mindazonáltal a hiszékenyek azt mondták, kell lennie benne valaminek, különben miért tartóztatta le a rendőr Dave-et?

Azóta a család egyetlen tagja sem vett részt semmilyen társasági eseményen.

A ház előtt fegyveres őr állította meg Woodyt.

– A család nem fogad látogatókat – mondta nyersen.

Woody sejtette, hogy ez az ember az ideje nagy részében a riportereket hessegeti, ezért megbocsátotta az udvariatlan hangot. Eszébe jutott Rouzrokhék szobalányának neve.

– Kérem, szóljon Miss Estellának, hogy mondja meg Joanne-nek, hogy Woody Dewar hozott neki egy könyvet.

– Nálam hagyhatod – mondta az őr, és a kezét nyújtotta.

A fiú keményen markolta a könyvet.

– Köszönöm, inkább nem.

Az őr bosszúsnak tűnt, de azért fölengedte Woodyt a felhajtóra,

és becsöngetett. Estella nyitott ajtót, és azonnal azt mondta:

– Nahát, Mr. Woody, jöjjön be! Joanne örülni fog magának!

Woody diadalmas pillantást vetett az őrre, és belépett.

Estella egy üres szalonba vezette. Tejjel és süteménnyel kínálta, mintha még mindig gyerek lenne, de a fiú udvariasan elhárította. Egy perccel később megjelent Joanne. Az arca nyúzott volt, olajbarna bőre mintha megfakult volna, de azért kedvesen mosolygott, és leült, hogy beszélgessenek.

Örült a könyvnek.

– Most már el fogom olvasni dr. Freudot ahelyett, hogy csak fecsegek róla – mondta. – Jó hatással vagy rám, Woody.

– Inkább rossz hatással szeretnék lenni.

A lány elengedte a füle mellett a megjegyzést.

– Nem mész a bálba?

– Van jegyem, de mivel nem leszel ott, nem érdekel a dolog. Nem jönnél helyette inkább moziba?

– Igazán köszönöm, de nem.

– Akkor vacsorázhatnánk. Valami igazán csöndes helyen. Már ha nem zavar a buszozás.

– Ó, Woody, természetesen nem zavar a busz, de túl fiatal vagy hozzám. Egyébként is már csaknem vége a nyárnak. Hamarosan visszamész az iskolába, én pedig a Vassarba megyek.

– Ahol, gondolom, randizni fogsz.

– Nagyon remélem!

Woody fölállt.

– Hát jó, akkor szüzességet fogadok és szerzetes leszek. Kérlek, ne látogass meg, mert feldúlnád a testvérek lelki nyugalmát.

A lány elnevette magát.

– Köszönöm, hogy eltereled a figyelmemet a családi gondokról.

Ez volt az első alkalom, hogy célzott arra, ami az apjával történt. A fiú nem akarta szóba hozni, de most, hogy Joanne megtette, azt mondta:

– Tudod, hogy mi mind a ti oldalatokon állunk. Senki sem hiszi el annak a színésznőnek a sztoriját. A városban mindenki tudja, hogy az a disznó Peshkov húzta csőbe, és dühösek vagyunk miatta.

– Tudom – felelte a lány. – De egyedül a vád is túl szégyenletes ahhoz, hogy az apám elviselje. Azt hiszem, a szüleim Floridába

költöznek.

– Igazán sajnálom.

– Köszönöm. Most pedig indulj a bálba.

– Talán azt teszem.

A lány kikísérte.

– Megcsókolhatlak búcsúzóul? – kérdezte Woody.

Joanne előrehajolt, és megcsókolta a fiú ajkát. Nem olyan volt, mint a legutóbbi csók, és Woody ösztönösen tudta, hogy most nem ragadhatja meg, nem szoríthatja rá a száját a lányéra. Ez gyengéd csók volt, az ajkuk összesimult egy édes pillanatra, amely rögtön véget is ért. A lány elhúzódott, kinyitotta az ajtót.

– Jó éjt – mondta Woody, és kiment.

– Jó éjt – felelte Joanne.

*

Greg Peshkov szerelmes volt.

Tudta, hogy az apja vásárolta meg neki Jacky Jakest jutalmul, amiért segített csapdába csalni Dave Rouzrokhot, ennek ellenére igazi szerelem volt.

Pár percre rá, hogy visszatértek az őrszobáról, elveszítette a szüzességét, és utána a hét nagy részét a hotel ágyában töltötték. Gregnek nem kell törődnie a fogamzásgátlással, mondta Jacky, mert ő már „elintézte”. A fiúnak csak halvány fogalma volt róla, hogy ez mit jelent, de szaván fogta a lányt.

Életében még sosem volt ilyen boldog. Imádta Jackyt, különösen miután az nem játszotta tovább a kislányt, és kiderült, hogy éles esze és csípős humora van. Elismerte, hogy Lev utasítására csábította el Greget, de bevallotta, hogy akarata ellenére beleszeretett. Igazából Mabel Jakesnek hívták, és noha tizenkilencnek mondta magát, valójában tizenhat volt, alig néhány hónappal idősebb Gregnél.

Lev filmszerepet ígért neki, de mint közölte, egyelőre még keresi a megfelelőt.

– Azonban nem látom, hogy marhára erőlködne – mondta Jacky, tökéletesen utánozva Lev alig észrevehető oroszos kiejtését.

– Gondolom, nem sok szerepet írnak néger színészeknek – jegyezte meg Greg.

– Tudom, végül majd szobalány leszek, a szemem forgatom, és azt mondom, hogy aszta hét meg nyócát! Színdarabokban és

filmekben is vannak afrikaiak – Kleopátra, Hannibál, Othello – , de azokat rendszerint fehér színészek játsszák. – Jacky megboldogult apja egy néger főiskolán volt tanár, és a lány többet tudott az irodalomról, mint Greg. – Egyáltalán miért kell a négereknek kizárólag feketéket játszania? Ha Kleopátrát játszhatja fehér színésznő, akkor Júliát miért ne játszhatná fekete?

– Az emberek furának találnák.

– Az emberek hozzászoknának. Mindenhez hozzászoknak. Talán Jézust csak zsidónak szabad játszani? Senkit sem érdekel.

Igaza van, gondolta Greg, de ez akkor sem fog megtörténni.

Amikor Lev közölte, hogy visszatérnek Buffalóba – szokása szerint az utolsó pillanatban Greg vigasztalhatatlan volt. Megkérdezte az apját, hogy Jacky nem jöhetne-e Buffalóba, mire Lev jót nevetett, és azt mondta:

– Fiam, ne szarj oda, ahol eszel! Legközelebb akkor látod, ha visszatérsz Washingtonba.

Jacky ennek ellenére egy nappal később követte a fiút Buffalóba, és beköltözött egy olcsó lakásba a Canal Streeten.

Levnek és Gregnek a következő pár hétben sok munkát adott a Roseroque mozihálózat átvétele. Dave végül kétmillióért adta el, az eredeti ár negyedéért, és Greg csodálata az apja iránt újabb magaslatra hágott. Jacky visszavonta a vádakat, és arra célzott az újságoknak, hogy elfogadta a készpénzes kárpótlást. Greg csak hüledezett az apja vastag bőrén.

És ott volt neki Jacky. Azt mondta az anyjának, hogy a barátaival tölti az éjszakákat, valójában minden szabad percében Jackynél volt. Megmutatta neki a várost, piknikezett vele a parton, még a vízre is sikerült kivinnie egy kölcsönzött motorcsónakkal. Senki sem hozta kapcsolatba Jackyt az újság meglehetősen homályos fényképén látható lánnyal, aki fürdőköntösben lép ki a Ritz-Carlton ajtaján. De leginkább verejtékes, őrjítően boldog szexszel töltötték a meleg nyári estéket, összegyűrve a kis lakás keskeny ágyának elnyűtt lepedőjét. Elhatározták, hogy összeházasodnak, amint elég idősek lesznek hozzá.

Ma este pedig elviszi a Jachtklub báljára!

Rendkívül nehéz volt jegyet szerezni, de Greg megvesztegette egy iskolai barátját.

Vásárolt Jackynek egy új, rózsaszín szaténruhát. Tisztességes zsebpénzt kapott Margától, időnként Lev is szívesen oda-odacsúsztatott ötven dollárt, így mindig több pénze volt, mint amennyi kellett.

Agya egyik hátsó zugában jelzett a vészcsengő. Jacky lesz a bálban az egyetlen néger, aki nem italokat szolgál föl. A lány nagyon vonakodott, de Greg rábeszélte. A fiatalemberek irigyelni fogják, bár arra számított, hogy az idősebbek ellenségesen viselkedhetnek. Lesz majd egy kis morgolódás. Azonban úgy érezte, hogy Jacky szépsége és bája legyőzi az előítéleteket, hiszen ki állhatna ellen a lánynak? Ha pedig valami részeg bolond mégis megsértené, Greg majd az öklével tanítja tisztességre.

Még akkor is így gondolta, amikor az anyja azt mondta, hogy ne bolonduljon meg a szerelemtől. De egy férfi nem élheti le az életét úgy, hogy folyton az anyjára hallgat.

Ahogy ment a Canal Streeten fehér nyakkendősen, frakkban, alig várta, hogy lássa a lányt az új ruhájában. Talán letérdel elé, és fölemeli a szoknyát addig, amíg elő nem villan Jacky bugyija és harisnyatartója.

Belépett az épületbe, egy lakásokra leválasztott, régi magánházba. Kopott vörös szőnyeg fedte a lépcsőt, fűszeres ételszag volt. A saját kulcsával nyitotta ki az ajtót.

A lakás üres volt.

Ez különös. Hova mehetett Jacky nélküle?

Elszoruló szívvel nyitotta ki a gardróbot. Egyedül a rózsaszín szaténruha volt benne. A többi eltűnt.

– Nem! – mondta hangosan. Hogyan történhetett ez?

A rozoga fenyőfa asztalon egy boríték hevert. Fölvette. Az ő neve volt rajta Jacky iskolásan szép írásával. Megrémült.

Reszkető kézzel tépte föl a borítékot, és elolvasta a kurta üzenetet.

Drága Greg!

Ez a három hét volt életem legboldogabb ideje.

A szívem mélyén tudtam, hogy sosem házasodhatunk össze, de jó volt úgy tenni, mintha elhinném.

Te kedves fiú vagy, és rendes ember lesz belőled, ha nem nagyon igyekszel az apádra hasonlítani.

Megtudta volna Lev, hogy Jacky itt lakik, és valamivel rávette a távozásra? Ezt nem tehette! Vagy mégis?

Isten veled, és ne felejts el.

Ajándékod,

Jacky Greg összegyűrte a papírt, és sírt.

*

– Csodálatosan nézel ki! – mondta Éva Rothmann Daisy Peshkovnak.

– Ha fiú lennék, egy perc alatt beléd szeretnék!

Daisy elmosolyodott. Éva máris szerelmes volt bele egy icipicit. És Daisy valóban csodálatos volt jégkék selyemorgandi báli ruhájában, amelytől sötétebb kéknek látszott a szeme. Elöl bokáig ért a szoknya fodros széle, de hátul kacéran fel volt vágva lábszárközépig, őrjítő bepillantást engedve Daisy selyemharisnyás lábára.

Az anyja zafír nyakláncát tette föl.

– Apád vásárolta nekem akkoriban, amikor alkalmanként még kedves volt hozzám – mondta Olga. – De siess, Daisy, mert elkésünk.

Olga nagyasszonyos tengerészkéket viselt, Éva vöröset, ami illett sötét színeihez.

Daisy boldogságfelhőben szállt alá a lépcsőn.

Kiléptek a házból. Henry, a kertész, aki ma este másodállásban sofőr volt, kinyitotta a feketén ragyogó, öreg Stutz ajtaját.

Ez volt Daisy nagy estélye. Ma este Charlie Farquharson hivatalosan is megkéri a kezét. Felajánl neki egy gyémántgyűrűt a családi örökségből – Daisy látta, tetszett neki, és az ujjára igazították. Ő igent fog mondani, azután mindenkinek bejelentik az eljegyzést ott a bálban.

Ahogy beszállt az autóba, úgy érezte magát, mint Hamupipőke.

Csak Éva adott hangot kételyeinek.

– Azt hittem, olyasvalakihez mész, aki jobban illik hozzád – mondta.

– Úgy érted, olyan férfihoz, aki nem engedi, hogy dirigáljam? – kérdezte Daisy.

– Nem, olyasvalakihez, aki jobban illik hozzád: szép, szexi és elragadó.

Ez szokatlanul éles megjegyzés volt Évától: arra utalt, hogy

Charlie unalmas, sótlan és szürke. Daisy annyira elhűlt, hogy nem tudta, mit feleljen.

Az anyja mentette meg.

– Én olyan férfihoz mentem hozzá, aki szép volt, szexi és elragadó, és mérhetetlenül boldogtalanná tett engem – mondta Olga.

Éva nem válaszolt.

Míg mentek az autóval a Jachtklub felé, Daisy megfogadta, hogy uralkodik magán. Nem szabad mutatnia a diadalát. Úgy kell tennie, mintha semmi szokatlan nem lenne abban, hogy az anyját meghívták a Buffalói Hölgyek Társaskörébe. Amikor megmutatja a többi lánynak a hatalmas gyémántot, kegyesen ki fogja jelenteni, hogy meg sem érdemel olyan csodálatos férfit, mint Charlie.

Terveket szőtt a közeljövőről. Ahogy a mézeshetek véget érnek, Charlieval nekilátnak a versenyistállójuk kiépítésének. Öt éven belül bejutnak a világ leghíresebb versenyeire: Saratoga Springsbe, Longchamps-ba, az ascoti derbire.

A nyár őszbe fordult, így már sötét volt, amikor az autó elérte a mólót.

– Attól félek, ma igencsak későig maradunk, Henry – mondta vidáman Daisy.

– Semmi baj, Miss Daisy – felelte Henry, aki imádta a lányt. – Érezze nagyon jól magát.

Az ajtónál Daisy észrevette, hogy Victor Dixon jön mögöttük. Miután mindenki iránt eltelt jóindulattal, azt mondta neki:

– Nahát, Victor, a nővéred találkozott az angol királlyal. Gratulálok!

– Öö, igen – válaszolta a fiú feszengve.

Bementek a klubba. Elsőnek Ursula Dewart látták meg, aki hajlandó volt befogadni Olgát a sznob klubjába. Daisy melegen rámosolygott:

– Jó estét, Mrs. Dewar.

Ursula zavartnak tűnt.

– Megbocsátanak egy pillanatra – mondta, és otthagyta őket, keresztülvágva az előcsarnokon. Királynőnek képzeli magát, gondolta Daisy, de a királynőknek talán nincs szükségük jó modorra? Egy napon Daisy fog uralkodni a buffalói társaságon, ám ő kegyes lesz mindenkihez, ezt megfogadja!

A mosdóba mentek, hogy ellenőrizzék a külsejüket a tükörben, hátha becsúszott valamilyen szépséghiba a húsz perc alatt, amíg ideértek. Bejött Dót Renshaw, rájuk nézett, és kiment.

– Ostoba liba! – mondta Daisy.

De az anyja nyugtalankodott.

– Mi ez? – kérdezte. – Öt perce vagyunk itt, és már hárman fumigáltak minket!

– Irigység – felelte Daisy. – Dót szeretett volna hozzámenni Charlie-hoz.

– Úgy sejtem, mostanra Dót Renshaw többé-kevésbé bárkihez hozzámenne – szögezte le Olga.

– Gyerünk mulatni! – mondta Daisy, és elsőnek lépett ki az ajtón. Ahogy bevonult a bálterembe, Woody Dewar üdvözölte.

– Végre egy úriember! – jegyezte meg Daisy.

– Csak azt akarom mondani, hogy szerintem nem helyes, ha téged hibáztatnak bármiért is, amit feltehetőleg az apád csinált – szólt halkan a fiú.

– Különösen miután mindegyik tőle vette a nyakolajat! – felelte a lány. Ekkor meglátta leendő anyósát, apró fodros rózsaszín ruhában, amely cseppet sem állt jól az ő szegletes alakján. Nóra Farquharson nem lelkesedett a fia választásáért, de elfogadta Daisyt, és kedves volt Olgához, amikor viziteltek egymásnál.

– Mrs. Farquharson! – szólalt meg Daisy. – Milyen szép a ruhája! Nóra Farquharson hátat fordított, és elment.

Éva levegőért kapott.

Daisy rémülten fordult Woodyhoz.

– Nem a szeszcsempészés miatt van, ugye?

– Nem.

– Akkor miért?

– Kérdezd Charlie-t. Itt jön.

Charlie verejtékezett, noha nem volt meleg.

– Mi folyik itt? – kérdezte Daisy. – Mi ez az érthetetlen rosszindulat? A fiú rendkívül ideges volt.

– Az emberek nagyon dühösek a családodra – mondta.

– De miért? – kiáltotta a lány.

Többen is hallották, és odanéztek. Daisyt nem érdekelte.

– Apád tönkretette Dave Rouzrokhot – felelte Charlie.

– A Ritz-Carltonban történt botrányra gondolsz? Én mit tehetek arról?

– Mindenki szereti Dave-et annak ellenére, hogy perzsa vagy valami ilyesmi. És senki sem hiszi el, hogy bárkit megerőszakolna.

– Én sosem mondtam, hogy ilyet tett!

– Tudom – felelte Charlie. Láthatóan kínban volt.

Az emberek most már leplezetlenül bámulták. Victor Dixon, Dót Renshaw, Chuck Dewar.

– De engem vádolnak érte. Nem így van? – kérdezte Daisy.

– Az apád szörnyűséget művelt.

Daisy megdermedt a félelemtől. De csak nem csúszik ki a kezéből az utolsó pillanatban a győzelem?

– Miket hordasz itt össze, Charlie? – kérdezte. – Beszélj egyenesen, az istállóját!

Éva átkarolta a barátnője derekát, hogy támogassa.

– Anyám azt mondja, ez megbocsáthatatlan – felelte Charlie.

– Mit jelent az, hogy megbocsáthatatlan?

A fiú kétségbeesetten nézte. Nem bírta rávenni magát, hogy megszólaljon.

De nem is kellett. Daisy tudta, mit akar mondani.

– Vége, igaz? – kérdezte. – Szakítasz velem?

A fiú bólintott.

– Daisy, mennünk kell – mondta Olga. Könnyezett.

Daisy körülnézett. Fölszegte az állát, végigmérte őket: Dót Renshaw-ból csörgött a káröröm, Victor Dixon csodálattal bámulta, Chuck Dewar eltátotta a száját kamaszos meghökkenésében, a bátyja, Woody részvevően figyelte.

– Na, elmentek ti mind a jó fenébe! – mondta Daisy jó hangosan. – Én meg majd Londonba megyek, és a királlyal fogok táncolni!

Harmadik fejezet

1936

1936 májusának egyik napfényes szombat délutánján, Lloyd Williams cambridge-i második évének vége felé a fasizmus felütötte gyűlöletes fejét az ódon egyetem fehér kövű árkádjai között.

Lloyd az „Emma" néven ismert Emmanuel College-ban, a modern nyelvek tanszékén tanult franciát és németet, de a német

volt a kedvence. Míg elmerült a dicsőséges német kultúrában, Goethét, Schillert, Heinét és Thomas Mannt olvasott, időnként felnézett íróasztaláról a csendes könyvtárban, és szomorúan figyelte, ahogy a mai Németország alászáll a barbárságba.

Aztán a Brit Fasiszták Uniója bejelentette, hogy vezetőjük, Sir Oswald Mosley felszólal egy cambridge-i gyűlésen. Ez a hír visszavitte Lloydot a három évvel korábbi Berlinbe. Ismét látta, ahogy a barnaingesek feldúlják Maud von Ulrich újságjának szerkesztőségét, ismét hallotta Hitler gyűlölködő rikácsolását, amint áll a parlamentben és a demokráciát szidalmazza, ismét megborzongott, mert eszébe jutott, hogyan marcangolják a véres pofájú kutyák Jörgöt, akinek vödröt kötöttek a fejére.

Most a cambridge-i vasútállomás peronján várta a londoni vonattal érkező anyját. Vele volt Ruby Carter, a Munkáspárt helyi alapszervezetének aktivistája. Ő segített megszervezni a fiúnak a mai gyűlést, amelyen elmondják, mi az igazság a fasizmusról. Lloyd anyja, Eth Leckwith lesz az előadó. Ethel, akinek könyve Németországról nagy sikert aratott, ismét indult a parlamenti választásokon, és újból ő volt Aldgate képviselője.

Lloyd szorongva várta a gyűlést. Mosley új pártja sok ezer tagot számlált, részben a Daily Mail lelkes támogatásának köszönhetően, hiszen az közölte a hírhedett szalagcímet: HURRÁ A FEKETEINGESEK-NEK! Mosley karizmatikus szónok volt, kétségtelenül ma is toboroz új tagokat. Létfontosságú, hogy felmutassák kísértő hazugságaival szemben az értelem ragyogó fáklyáját.

Ruby egyfolytában fecsegett. A cambridge-i társasági életről panaszkodott.

– Olyan unalmasak a helyi fiúk – mondta. – Mind csak kocsmázni akar, hogy jól berúgjon.

Lloyd elcsodálkozott: ő azt hitte, hogy Ruby mozgalmas társadalmi életet él. A lány olcsó ruhái, amelyek mindig egy kicsit szűkek voltak, feszültek a gömbölyűségein. A legtöbb férfi vonzónak találná, gondolta a fiú.

– Mi a kedvenc időtöltésed? – kérdezte. – Leszámítva a munkáspárti gyűléseket.

– Szeretek táncolni.

– Nem szenvedhetsz partnerhiányban. Az egyetemen minden

nőre tizenkét férfi jut.

– Nem akarlak megbántani, de az egyetemen a legtöbb férfi köcsög.

Lloyd tudta, hogy sok a homoszexuális a Cambridge-i Egyetemen, ennek ellenére megütődött, amikor a lánytól hallotta. Ruby hírhedten szabad szájú, de ez azért még tőle is sok volt. Fogalma sem volt, mit feleljen, inkább hallgatott.

– Ugye, te nem tartozol közéjük? – kérdezte Ruby.

– Dehogy! Ne légy nevetséges!

– Nem kell megsértődni. Elég csinos vagy köcsögnek, leszámítva a szétvert orrodat.

A fiú elnevette magát.

– Ezt hívják övön aluli bóknak.

– Pedig tényleg csinos vagy. Úgy nézel ki, mint az ifjabb Douglas Fairbanks.

– Hát, köszönöm, de nem vagyok köcsög.

– Van barátnőd?

Ez kezdett kínos lenni.

– Pillanatnyilag nincs.

Látványosan megnézte az óráját, azután a vonatot leste.

– Miért?

– Még nem találkoztam az igazival.

– Ó, nagyon köszönöm!

Lloyd a lányra sandított. Ruby csak félig tréfált. A fiú restellte, amiért magára vette a megjegyzését.

– Nem úgy értettem...

– De igen. Egyébként nem számít. Jön a vonat.

A mozdony befutott az állomásra, és nagy gőzfelhőket eregetve megállt. Nyíltak az ajtók, az utasok kiléptek a peronra: tweedzakós diákok, bevásárlásból érkező gazdánék, ellenzős sapkát viselő munkások. Lloyd a tömeget fürkészte, kereste az anyját.

– Harmadosztályon utazik – mondta. – Elvből.

– Eljönnél a huszonegyedik születésnapomra? – kérdezte Ruby.

– Természetesen.

– A barátnőmnek van egy kis lakása a Market Streeten, és egy süket házinénije.

Lloydot feszélyezte a meghívás, és nem tudta, mit válaszoljon,

ám ekkor felbukkant az anyja. Piros nyári kabátjában, hetyke kis kalapjával olyan csinos volt, akár egy énekesmadár. Megölelte, megcsókolta a fiát.

– Remekül nézel ki, angyalom – mondta. – De a jövő félévre vásárolnom kell neked egy új öltönyt.

– Nagyon jó ez, mama.

Lloyd ösztöndíjat kapott, amelyből fedezte az egyetemi kiadásait és a megélhetését, de öltönyre nem telt. Amikor elkezdte az egyetemet, az anyja jó nagyot markolt a félretett pénzéből, és vett neki egy tweedöltönyt nappalra és egy szmokingot a hivatalos vacsorákra. Két éve nyűtte az öltönyt, meg is látszott rajta. Lloyd nagyon adott a külsejére, vigyázott, hogy mindig tiszta fehér inget, tökéletesen megkötött nyakkendőt, a szivarzsebében fehér zsebkendőt viseljen: kellett lennie egy arszlánnak az ősei között. Az öltönyt gondosan vasalta, de így is megkopott. Valóban szeretett volna egy újat, de nem akarta, hogy Ethel erre költse a megtakarított pénzét.

– Majd elválik – mondta az anyja. Rubyhoz fordult, melegen rámosolygott, és kezet nyújtott neki. – Eth Leckwith vagyok – mondta egy látogató hercegnő könnyed bájával.

– Nagyon örvendek. Ruby Carter a nevem.

– Te is diák vagy, Ruby?

– Nem, egy Chimbleigh nevű udvarházban vagyok szobalány. – Kissé mintha restellte volna bevallani. – Két kilométerre van a várostól, de könnyen szerezhetek kölcsön biciklit.

– Még ilyet! – ámult Ethel. – A te korodban én egy walesi udvarházban voltam szobalány!

Ruby meghökkent.

– Maga szobalány volt? Most pedig parlamenti képviselő?

– Ezt jelenti a demokrácia.

– Ruby és én együtt szerveztük a mai gyűlést – mondta Lloyd.

– Na és hogy sikerült? – kérdezte az anyja.

– Minden jegy elkelt. Olyannyira, hogy egy nagyobb helyiségbe kellett átköltöznünk.

– Mondtam én, hogy működni fog!

A gyűlés Ethel ötlete volt. Ruby Carter és sokan mások a Munkáspártból tüntetést akartak szervezni, amely végigmenetel a

városon. Lloyd először egyetértett velük.

– A fasizmus ellen nyilvánosan kell fellépni minden adandó alkalommal – hangoztatta.

Ethel mást javasolt.

– Ha menetelünk és jelszavakat ordítunk, ugyanúgy fogunk festeni, mint ők – mondta. – Mutassuk meg, hogy mi mások vagyunk. Csöndes, értelmes gyűlést kell tartani, ahol meg lehet beszélni, milyen is valójában a fasizmus.

Lloyd kételkedett.

– Ha akarod, lejövök és beszélek – ajánlotta fel az anyja.

Lloyd tájékoztatta a cambridge-i alapszervezetet. Heves vita következett, amelynek során Ruby vezette azokat, akik ellenezték Ethel javaslatát, de végül eldöntötte a kérdést az a lehetőség, hogy egy parlamenti képviselőt és neves feministát hallhatnak.

Lloyd még mindig nem volt biztos benne, hogy vajon ez a helyes megoldás. Eszébe jutott, mit mondott Maud von Ulrich Berlinben:

– Nem szabad erőszakkal felelnünk az erőszakra! – A német szociáldemokrata pártnak ez volt a politikája, és ez katasztrofálisnak bizonyult a von Ulrich család és Németország számára.

Kijöttek az állomás sárga téglás, román stílusú boltívei alatt, végigsiettek a lombos Station Roadon, amelyet ugyanolyan sárga téglából épült, pedáns, középosztálybeli házak szegélyeztek. Ethel belekarolt Lloydba.

– Hogy van az én kis egyetemista fiam? – kérdezte.

Lloydot megmosolyogtatta a „kis” szó. Tíz centivel volt magasabb az anyjánál, és az egyetemi ökölvívócsapat edzésein ugyancsak megizmosodott. Fél kézzel felkaphatta volna a mamát, aki alig bírt a büszkeségével, hogy a fia itt tanulhat. Kevés dolognak örült életében ennyire. Valószínűleg ezért akar öltönyt venni Lloydnak.

– Szeretek itt lenni – mondta. – Csak akkor érezném még jobban magam, ha tele lenne munkásszármazású fiúkkal.

– És lányokkal – tette hozzá Ruby.

Befordultak a Hills Roadra, a központhoz vezető főútra. Miután kiépült a vasút, a város dél felé, az állomás irányába terjeszkedett, és a Hills Roadon sorra emelték a templomokat, hogy kiszolgálják az új elővárost. Úti céljuk a baptista imaház volt, amelynek baloldali

lelkésze nem kért bérleti díjat a helyiségért.

– Alkut kötöttem a fasisztákkal – közölte Lloyd. – Azt mondtam, nem vonulunk föl, ha megígérik, hogy ők sem.

– Meglep, hogy ráálltak – válaszolta Ethel. – A fasiszták imádnak menetelni.

– Nem tetszett nekik. De én ismertettem az egyetemi hatóságokkal és a rendőrséggel a javaslatomat, így a fasiszták kénytelenek voltak beleegyezni.

– Okos húzás.

– Viszont mama, tudod, ki a helyi vezetőjük? Aberowen vicomteja, Bubi Fitzherbert, egykori munkaadód, Fitzherbert gróf fia! – Bubi huszonegy éves volt, ugyanannyi, mint Lloyd. Ő a Trinitybe, az arisztokraták kollégiumába járt.

Anyja sokkal jobban megrendült, mint ahogy Lloyd várta. Halálsápadt lett.

– Ennyire sokkolt a hír?

– Igen! – Bár Ethel rögtön vissza is nyerte a lelki egyensúlyát. – Az apja helyettes külügyminiszter. – Konzervatív többségű koalíció volt kormányon. – Kínos lehet Fitznek.

– Azt hiszem, a legtöbb konzervatív elnéző– a fasizmussal szemben. Nem nagyon zavarja őket a kommunisták és a zsidók legyilkolása.

– Talán vannak ilyenek is köztük, de azért túlzol. – A szeme sarkából nézett a fiára. – Szóval elmentél Bubihoz?

– Igen. – Lloyd látta az anyján, hogy nagy jelentőséget tulajdonít a dolognak, bár el nem tudta képzelni, miért. – Szerintem lökött egy kicsit. Egész rekesz skót whiskyt tart a szobájában, a Trinityben. Tizenkét palackot!

– Egyszer már találkoztál vele. Emlékszel?

– Nem, mikor?

– Kilencéves voltál. Nem sokkal azután, hogy megválasztottak, elvittelek a Westminsterbe. A lépcsőházban találkoztunk Fitzcel és Bubival.

Lloyd homályosan emlékezett. Valamilyen rejtélyes okból az az epizód is olyan fontos volt az anyjának, mint ez a mostani.

– Ő volt az? Fura.

– Ismerem! – vágott közbe Ruby. – Az egy disznó. Tapizza a

szobalányokat.

Lloyd megbotránkozott, de az anyja nem csodálkozott.

– Nagyon kellemetlen, bár mindennapos dolog.

Ez a komor sztoicizmus még jobban felháborította a fiút.

Megérkeztek az imaházhoz, bementek a hátsó ajtón, ahol egy sekrestyefélében várakozott Robert von Ulrich. Elképesztően angolnak tűnt vakmerő zöld-barna kockás öltönyében, csíkos nyakkendőjével. Ethel átölelte, amikor fölállt.

– Drága Ethel, bűbájos a kalapod! – mondta Robert hibátlan angolsággal.

Lloyd bemutatta az anyját a helyi pártszervezet nőtagjainak, akik teát főztek és süteményt raktak ki tálcákra, hogy felszolgálják a gyűlés után. Lloyd, aki többször hallotta panaszkodni Ethelt, hogy a politikai gyűlések szervezői azt hiszik, egy képviselő sose jár vécére, Rubyhoz fordult:

– Mielőtt elkezdenénk, megmutatnád anyámnak, merre van a mellékhelyiség?

A két nő kiment.

Lloyd leült Robert mellé, és megkérdezte:

– Hogy megy az üzlet?

Robertnek volt egy étterme, nagyon népszerű azoknak a homoszexuálisoknak a körében, akikre Ruby panaszkodott. Valahonnan tudta, hogy a harmincas évek Cambridge-ében ugyanolyan jó sora van ezeknek az embereknek, mint a húszas évek Berlinjében. Az új helyet is Bistro Robertnek hívták, akárcsak a régit.

– Köszönöm, jól – felelte. Árnyék futott át az arcán, és egy pillanatra kiült a szemébe a rettegés. – Ez alkalommal, remélem, meg is tarthatom, amit felépítettem.

– Mindent elkövetünk, hogy legyőzzük a fasisztákat, és az ilyen gyűlések jelentik ellenük a fegyvert – mondta a fiú. – A beszéded segítségével felnyithatjuk az emberek szemét. – Robert el akarta mesélni, hogy milyen személyes tapasztalatokat szerzett a fasizmusról. – Sokak szerint nálunk nem következhet be, de tévednek.

Robert komoran bólintott.

– A fasizmus hazugság, de csábító hazugság.

Lloydban élénken élt a három évvel korábbi berlini látogatás

emléke.

– Sokszor eszembe jut, hogy mi történhetett a régi Bistro Roberttel – mondta.

– Írt egy barátom – felelte Robert szomorúan. – A régiek közül senki nem jár oda. A Macke fivérek elárverezték a borospincét. Az új vendégek főként középkategóriás rendőrök és hivatalnokok. – Még keserűbben tette hozzá: – Már nem is használnak abroszt. – Hirtelen másra terelte a szót. – El akarsz menni a Trinity báljára?

A legtöbb kollégium nyári táncestélyekkel ünnepelte a vizsgaidő-szak végét. A bálok, a partik és piknikek alkották a Májusi Hetet, amelyre teljesen logikátlan módon júniusban került sor. A Trinity bálja híresen pompás volt.

– Szívesen elmennék, de nem engedhetem meg magamnak – felelte Lloyd. – Egy jegy két guinea.

– Kaptam egyet, neked adom. Részemről úgy képzelem el a poklot, hogy jazz band húzza több száz részeg egyetemistának a talpalávalót.

Lloydot csábította az ötlet.

– Csakhogy nincs frakkom.

Az egyetemi bálokon kötelező volt a frakk.

– Kölcsönadom az enyémet. Derékban bő lesz, de egyforma magasak vagyunk.

– Akkor elmegyek. Köszönöm!

Visszajött Ruby.

– Anyád csodálatos asszony – mondta Lloydnak. – Nem is tudtam, hogy szobalány volt.

– Több mint húsz éve ismerem Ethelt – szúrta közbe Robert. – Valóban kivételes nő.

– Most már értem, miért nem találod az igazit – vette vissza a szót Ruby. – Olyasvalakit keresel, aki rá hasonlít, és olyan nem sok akad.

– A mondat végével egyetértek – helyeselt a fiú. – Nincs még egy olyan nő, mint anyám.

Ruby arca megrándult, mintha fájna valamije.

– Mi a baj? – kérdezte Lloyd.

– Fáj a fogam.

– Fogorvoshoz kell menned.

A lány úgy nézett rá, mintha valami ostobaságot mondott volna. Lloyd észbe kapott. Egy szobalány a béréből aligha engedheti meg magának a fogorvost. Bután érezte magát.

Odament az ajtóhoz, benézett a terembe. A nonkonformista felekezetekre jellemző módon ez is egyszerű, fehérre meszelt falú, négyszögletes helyiség volt. A meleg napon kitárták a festetlen üvegablakokat. A széksorok megteltek, a hallgatóság türelmesen várt.

Amikor Ethel is visszajött, Lloyd azt mondta:

– Ha nincs kifogásotok ellene, én nyitom meg a gyűlést. Azután Robert elmeséli a történetét, anyám pedig levonja a politikai tanulságot.

Mindnyájan egyetértettek.

– Ruby, ránéznél a fasisztákra? Tudasd velem, ha valami történik.

Ethel elkomorodott.

– Csakugyan szükséges?

– Nem bízhatunk abban, hogy állják a szavukat.

– Százméternyire innen tartják a gyűlésüket – mondta Ruby. – Majd szaladgálok.

Kiment a hátsó ajtón, Lloyd bevezette a többieket a templomba. Emelvény nem volt, csak egy asztal, három szék, és az egyik szélen egy pulpitus állt a terem innenső végében. Ahogy Ethel és Robert leült, Lloyd odament a pulpitushoz. Rövid, halk taps hallatszott.

– A fasizmus menetel – kezdte a fiú. – És veszedelmesen vonzó. Reménnyel áltatja a munkanélkülieket. Úgy viseli a hamis hazafiságot, ahogy a fasiszták a műegyenruhájukat.

Lloyd elszörnyedésére a brit kormány lelkesen kiegyezett a fasiszta rezsimekkel. A koalíciós kormányban a konzervatív többség mellett volt néhány liberális és néhány, a Munkáspártból kiugrott miniszter. Alig pár nappal a novemberi újraválasztás után a külügyminiszter azt javasolta, engedjék át Abesszínia nagy részét a megszálló olaszoknak és fasiszta vezérüknek, Benito Mussolininek.

Még ennél is rosszabb volt, hogy a németek újrafegyverkeztek és egyre agresszívebbek lettek. Mindössze két hónapja Hitler felrúgta a versailles-i szerződést, és megszállta a demilitarizált Rajna-vidéket. Lloyd iszonyattal figyelte, hogy egyetlen ország sem akarja

megállítani.

Mostanra szertefoszlott a reménye, hogy a fasizmus csak átmeneti eltévelyedés. Meg volt győződve róla, hogy a Franciaországhoz és Nagy-Britanniához hasonló demokratikus országoknak fel kell készülniük a harcra. De a mai beszédében ezt nem fejtette ki, mert az anyja és a Munkáspárt többsége ellenezte a brit fegyverkezés fokozását, abban bizakodva, hogy a Népszövetség képes lesz féken tartani a diktátorokat. Minden pénzt megért nekik, hogy elkerüljék a Nagy Háború öldöklését. Lloyd megértette a reménykedésüket, de attól tartott, hogy nincsen reális alapja.

Ő a háborúra készült. Az iskolában kadét volt, és amikor Cambridge-be jött, jelentkezett a tartalékostiszt-képző egységbe, ahol ő volt az egyetlen munkásszármazású, és bizonyosan az egyetlen munkáspárti.

Mérsékelt tapsot kapott, amikor leült. Világos, logikus szónok volt, de nem tudott olyan szívhez szólóan beszélni, mint az anyja – legalábbis még nem.

Robert lépett a pulpitushoz.

– Osztrák vagyok – mondta. – A háborúban megsebesültem, orosz fogságba estem, egy szibériai hadifogolytáborba zártak. Miután a bolsevikok békét kötöttek a központi hatalmakkal, az őrök kinyitották a kapukat, és azt mondták, hogy mehetünk. A hazatérést magunknak kellett megoldanunk. Hosszú volt az út Szibériától Ausztriáig, több mint ötezer kilométer. Nem volt busz, így gyalogoltam.

Meghökkent nevetés futott végig a termen, néhányan elismerően tapsoltak. A fiú láthatta, hogy Robert máris elbűvölte a hallgatóságot.

Bejött a bosszús képű Ruby, és Lloyd fülébe súgta:

– Épp most mentek el erre a fasiszták! Bubi Fitzherbert vitte Mosleyt az állomásra, és egy csomó forrófejű feketeinges a kocsi után futva éljenzett!

Lloyd elkomorodott.

– Azt ígérték, hogy nem fognak felvonulni. Nyilván azt mondják majd, hogy autó után szaladni nem számít.

– Ugyan áruld már el, mi a különbség!

– Volt erőszak?

– Nem.

– Figyelj tovább.

Ruby visszatért őrhelyére. Lloyd ideges volt. A fasiszták, ha szó szerint nem is, de elvben megszegték az egyezséget. Megjelentek az utcán egyenruhásán, és nem volt ellentüntetés. A szocialisták itt voltak bent az imaházban, láthatatlanul. Álláspontjukat mindössze egy molinó képviselte az imaház előtt, amelyre azt írták nagy, vörös betűkkel: AZ IGAZSÁG A FASIZMUSRÓL.

Robert folytatta beszédét:

– Örülök, hogy itt lehetek, megtiszteltetésnek tekintem, hogy meghívtak ide felszólalni, és örömmel látom a Bistro Robert számos törzsvendégét a hallgatóság soraiban. Mindazonáltal figyelmeztetni szeretném önöket, hogy a történet, amelyet elmondok, visszataszító és rettenetes.

Elmesélte, hogy tartóztatták le Jörggel együtt, mivel nem volt hajlandó eladni berlini éttermét a náciknak. Jörgről csak úgy beszélt, mint séfjéről és régi üzlettársáról, nem említette kapcsolatukat, noha a tájékozottabbak az imaházban valószínűleg sejtették.

A hallgatóság hirtelen elcsendesedett, amikor elkezdte leírni a koncentrációs táborban történteket. Lloyd hallotta, ahogy elakad a lélegzetük az iszonyattól annál a résznél, amikor előkerültek a kiéheztetett kutyák. Robert halkan beszélt Jörg megkínzásáról, hangja mégis betöltötte a termet. Mire Jörg halálához ért, többen sírtak.

Lloyd maga is újraélte azokat a kegyetlen, fájdalmas pillanatokat, és veszett harag fogta el a Bubi Fitzherbert-féle bolondok iránt, akiknek a hőbörödött rajongása az indulókért és a fess egyenruhákért azzal fenyeget, hogy ugyanezt a kínszenvedést zúdítja Angliára.

Robert leült, Ethel lépett a pulpitushoz. Ahogy beszélni kezdett, ismét felbukkant Ruby.

– Mondtam neked, hogy nem fog működni! – sziszegte Lloyd fülébe indulatosan. – Mosley elment, de a fiúk az „Úr vagy, Britanniá”-t éneklik az állomás előtt.

Ezzel felrúgták az egyezséget, gondolta dühösen a fiú. Bubi megszegte, amit ígért. Ennyit az angol úriember becsületszaváról.

Ethel azt magyarázta, hogy a fasizmus hamis és egyszerű

megoldásokat kínál, a zsidókhoz vagy a kommunistákhoz hasonló csoportokat vádol az olyan összetett problémákért, mint a munkanélküliség vagy a bűnözés. Kíméletlenül gúnyolta az akarat diadalának koncepcióját, játszótéren hőzöngő suttyókhoz hasonlítva a Führert és a Dúcét. Azt állítják, hogy tömegek támogatják őket, mégis betiltanak minden ellenzéket.

Lloyd ekkor eszmélt rá, hogy amikor a fasiszták visszatérnek az állomástól a városközpontba, az imaház előtt fognak elhaladni. Fülelni kezdett a nyitott ablakon beáradó hangokra. Hallotta az autókat és a teherautókat a Hills Roadról, amelyeknek berregését meg-megszakította egy biciklicsengő vagy egy gyerek kiáltása. A távolban mintha ordítás harsant volna; baljósan emlékeztetett azoknak a garázda kölyköknek a lármázására, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy büszkék legyenek új, mély hangjukra. Feszülten figyelt, és újabb ordításokat hallott. A fasiszták meneteltek.

Ethel fölemelte a hangját, ahogy odakint erősödött a bőgés. Hangsúlyozta, hogy minden dolgozó embernek össze kell fognia a szakszervezetekben és a Munkáspártban, mert akkor demokratikus lépések sorozatával építhetnek föl egy igazságosabb társadalmat, nem pedig politikai földindulás árán, amelynek olyan gyászos következményei lettek a kommunista Oroszországban és a náci Németországban.

Ismét belépett Ruby.

– Már a Hills Roadon vannak – mormolta fojtottan, türelmetlenül.

– Ki kell mennünk, hogy szembeszálljunk velük!

– Nem! – suttogta Lloyd. – A párt kollektív döntést hozott: nincs tüntetés! Ehhez kell tartanunk magunkat. A mi mozgalmunknak fegyelmezettnek kell lennie! – Tudta, hogy Rubyra hatni fog, ha a pártfegyelemre hivatkozik.

A fasiszták már közel jártak, és rekedten kornyikáltak. Lloyd úgy saccolta, hogy ötvenen-hatvanan lehetnek. Legszívesebben kirohant volna, hogy szembenézzen velük. Hátul két fiatalember fölállt. Az ablakokhoz mentek, és kinéztek. Ethel óvatosságra intette őket.

– A huliganizmusra ne azzal reagáljunk, hogy mi is huligánok leszünk! Ez csak ürügy lenne az újságoknak, hogy azt írják, az egyik oldal ugyanolyan rossz, mint a másik.

Üveg csörömpölt, egy kő repült be az ablakon. Egy asszony felsikoltott, többen talpra ugrottak.

– Kérlek, maradjatok ülve! – mondta Ethel. – Szerintem egy perc múlva továbbmennek.

Higgadt, megnyugtató hangon beszélt, de csak kevesen figyeltek rá. Mindenki hátrafelé nézegetett, a templomajtóra, és hallgatták a kinti csürhe huhogását és gúnyolódását. Lloyd alig bírt ülve maradni. Egykedvűséget erőltetve nézte az anyját. Minden csepp vére arra biztatta, hogy rohanjon ki pofozkodni.

Egy perccel később megnyugodott a hallgatóság. Ismét Ethelre figyeltek, noha még mindig fészkelődtek és hátra-hátranéztek.

– Olyanok vagyunk, mint egy nyúlcsalád – motyogta Ruby. – Reszketünk az üregben, amikor a róka csahol odakint.

A hangja megvető volt, és Lloyd érezte, hogy igaza van.

De az anyja jóslata igaznak bizonyult, mert nem dobtak be több követ. A kántálás halkult.

– Miért szeretik a fasiszták az erőszakot? – tette föl a szónoki kérdést Ethel. – Azok odakint a Hills Roadon lehetnek közönséges huligánok, de valaki irányítja őket, és a taktikájuknak megvan a maga célja. Ha verekedés tör ki az utcákon, arra hivatkozhatnak, hogy a közrend felborult, és a törvény uralmának helyreállítása drasztikus intézkedéseket követel, például a Munkáspárthoz hasonló szervezetek feloszlatását, a szakszervezeti tevékenység betiltását, emberek bebörtönzését bírói ítélet nélkül; a hozzánk hasonló, békés férfiakét és nőkét, akiknek az egyetlen bűne az, hogy nem értenek egyet a kormánnyal. Önök ezt fantasztikusnak, valószínűtlennek találják, olyasminek, ami nálunk sosem történhet meg? Nos, pontosan ezt a taktikát alkalmazták Németországban, és bevált.

Tovább beszélt arról, miként kell szembeszállni a fasizmussal: vitacsoportokban, a mostanihoz hasonló gyűléseken, az újságoknak írt levelekben, és minden lehetőséget ki kell használni, hogy mások figyelmét is felhívják a veszélyre. De még Ethel is nehezen bírt bátorító, határozott hangot megütni.

Lloydot az elevenén találta Ruby megjegyzése a nyulakról. Gyávának érezte magát. Olyan tehetetlen indulat fogta el, hogy alig bírt megülni a helyén.

Az imaház légköre lassan visszatért a normálishoz. Lloyd

Rubyhoz fordult.

– A nyulak biztonságban vannak – mondta.

– Pillanatnyilag – felelte a lány. – De a róka visszatér.

*

– Ha tetszik egy fiú, hagyhatod, hogy szájon csókoljon – mondta Lindy Westhampton, aki a gyepen ült a napsütésben.

– És ha komolyan tetszik, megtapizhatja a melledet – fűzte hozzá ikertestvére, Lizzie.

– De semmit nem csinálhat deréktól lefelé!

– Addig nem, amíg el nem jegyzett!

Daisy lelkesen figyelt. Ő arra számított, hogy az angol lányok gátlásosak, de tévedett. A Westhampton ikrek szexőrültek voltak.

Daisy repesett, amikor meghívták Chimbleigh-be, Sir Bartholomew „Bing” Westhampton vidéki házába. Ettől úgy érezte, hogy az angol társaság befogadta. De a királlyal még nem találkozott.

Ha a megaláztatásra gondolt, amelyet a Buffalói Jachtklubban kellett elszenvednie, úgy perzselte a szégyen, mintha megégett volna a bőre, amely még jóval az után is fáj, hogy a láng kialudt. De valahányszor érezte ezt a fájdalmat, arra gondolt, milyen lesz a királlyal táncolni, és elképzelte mindet – Dót Renshaw-t, Nóra Farquharsont, Ursula Dewart amint a Buffalo Sentinel képeit bámulják, az első szótól az utolsóig elolvassák a riportot, és szeretnék, ha őszintén mondhatnák, hogy mindig a barátai voltak!

Pedig nehezen indult be a terve. Daisy három hónapja érkezett az anyjával és Éva barátnőjével. Az apja adott neki egy csomó ajánlást különböző emberekhez, de azokról kiderült, hogy nem tartoznak a londoni társaság krémjéhez. Daisy kezdte bánni túlságosan magabiztos távozását a Jachtklub báljáról: mi lesz, ha kudarcot vall?

De ő elszánt és leleményes volt: annyi kellett neki, hogy betehesse az egyik lábát az ajtórésbe. Még többé-kevésbé nyilvános eseményeken, például lóversenyen és operában is sikerült magas rangú emberekkel találkoznia. Flörtölt a férfiakkal, felkeltette a matrónák érdeklődését, mert sejteni engedte, hogy gazdag és hajadon. Számos angol arisztokrata családot tönkretett a gazdasági válság, és egy amerikai örökösnőt szívesen fogadtak volna még akkor is, ha nem szép és elbűvölő. Tetszett nekik a kiejtése, tudomásul

vették, hogy a jobb kezébe fogja a villát, mulatságosnak találták, hogy tud autót vezetni, ami Angliában a férfiak dolga volt. Sok angol lány tudott olyan jól lovagolni, mint ő, de kevesen feszítettek az övéhez fogható hetyke magabiztossággal a nyeregben. Néhány idősebb asszony még így is gyanakodva figyelte, de ő bizonyosra vette, hogy idővel megnyeri őket.

Bing Westhamptonnal könnyű volt flörtölni. A manóképű, behízelgően mosolygó embernek volt szeme a csinos lányokra. Daisy sejtette, hogy Bing nem állna meg a szemezésnél, ha alkalma adódna egy kis alkonyati etyepetyére a kertben. A lányai láthatólag őrá ütöttek.

Westhamptonék partija abba az eseménysorozatba tartozott, amelyeket a Májusi Héttel egy időben rendeztek Cambridge megyében. A vendégek között volt Fitzherbert gróf, akit csak Fitznek szólítottak, és a felesége, Bea. Ő természetesen Fitzherbert grófné volt, de jobban szerette, ha orosz címén hercegnőnek szólítják. Idősebb fia, Bubi a Trinity College-ba járt.

Bea hercegnő egyike volt azoknak a delnőknek, akik gyanakodtak Daisyre. A lány tulajdonképpen nem hazudott, csak hagyta, hadd feltételezzék róla, hogy az apja orosz nemes volt, aki mindenét elvesztette a forradalom miatt, nem pedig gyári munkás, aki a rendőrség elől menekült Amerikába. Bea azonban nem vette be a mesét.

– Nem emlékszem Peskov nevű családra sem Szentpétervárról, sem Moszkvából – mondta, nem is nagyon játszva meg az értetlenséget, Daisy pedig mosolyt erőltetett az arcára, mintha nem lenne fontos, mire emlékszik a hercegnő.

Volt három lány is, egyívásúak Daisyvel és Évával: a Westhampton ikrek és May Murray, egy tábornok lánya. A bálok hajnalig tartottak, így mindenki délig aludt, de a délutánok unalmasak voltak. Az öt lány a kertben lustálkodott vagy az erdőben sétált. Daisy most felült függőágyában, és megszólalt:

– Mit tehetek azután, hogy eljegyeztek?

– Megdörgölheted a micsodáját – felelte Lindy.

– Amíg nem fröcsköl – tette hozzá a nővére.

– Fuj, de undorító! – mondta May Murray, aki nem volt olyan vakmerő, mint az ikrek.

Ettől azok csak vérszemet kaptak.

– Vagy leszophatod – mondta Lindy. – Azt szeretik a legjobban.

– Elég! – tiltakozott May. – Ezt csak kitaláljátok!

Az ikrek abbahagyták, miután eleget ingerkedtek Mayjel.

– Unatkozom – szólalt meg Lindy. – Mit csináljunk?

Daisyben felébredt a kisördög. Azt felelte:

– Menjünk le férfiruhában vacsorázni!

Azonnal meg is bánta. Egy ilyen húzás romba döntheti a társasági karrierjét, amely még csak most indult be.

Évában felhorgadt a német illemtudás.

– Daisy, ezt nem gondolod komolyan!

– Dehogy is – felelte ő. – Hülye ötlet.

Az ikrek az anyjuk vékony szálú, szőke haját örökölték, nem az apjuk sötét fürtjeit, de rá hasonlítottak pajzánságban, így mindkettőnek tetszett az ötlet.

– Ma este valamennyien frakkban lesznek, így ellophatjuk a szmokingjukat – mondta Lindy.

– Igen! – helyeselt ikertestvére. – Akkor csináljuk, amikor teáznak!

Daisy belátta, hogy késő visszakozni.

– De hát nem jelenhetünk meg a bálban így! – mutatott rá May Murray. Az volt a program, hogy a társaság vacsora után átmegy a Trinity báljára.

– Indulás előtt átöltözhetünk – mondta Lizzie.

May bátortalan teremtés volt valószínűleg azért, mert nem önállósodhatott katonás apja mellett, ezért mindig azt tette, amit a többiek elhatároztak. Évát, az egyetlen menekültet lehurrogták, és kidolgozták a tervet.

Amikor eljött az idő, hogy átöltözzenek vacsorához, egy szobalány behozott két szmokingot Daisy és Éva közös szobájába. A szobalányt Rubynak hívták. Előző nap nagyon fájt a foga, így Daisy pénzt adott neki, hogy menjen orvoshoz, ő pedig kihúzatta a fogát. Most ragyogott a szeme az izgalomtól, és már el is felejtette a fogfájást.

– Parancsoljanak a hölgyek! – mondta. – Sir Bartholomew-é elég kicsi önnek, Miss Peshkov, Mr. Andrew Fitzherberté pedig illik Miss Rothmannra.

Daisy levette a ruháját, és fölvette az inget. Ruby segített neki a szokatlan gombolásnál és a kézelőgombokkal. Utána belebújt Bing Westhampton szaténcsíkos fekete nadrágjába, belegyömöszölte a kombinéját, és felhúzta a vállára a nadrágtartót. Vagánynak érezte magát, amikor begombolta a sliccet.

Egyik lány sem tudta, hogy kell nyakkendőt kötni, így az eredmény határozottan szerény lett. Ám Daisy tette föl a pontot az i-re. A szemöldökceruzájával bajuszt rajzolt magának.

– Csodálatos! – lelkesedett Éva. – így még csinosabb vagy! – Daisy barkót rajzolt Éva arcára.

Az öt lány az ikrek hálószobájában találkozott. Daisy férfias léptekkel masírozott be, amitől a többiek hisztérikusan vihogni kezdtek.

May hangot adott annak az aggodalomnak, amely Daisyben is ott motoszkált.

– Remélem, nem lesz bajunk belőle.

– Na és, ha igen? – felelte Lindy.

Daisy úgy döntött, elfelejti balsejtelmeit, és élvezni fogja a jelmezesdit, így ő vezette be a menetet a szalonba.

Elsőnek érkeztek, a szoba üres volt. Daisy férfias hangon megismételte, amit Bubi Fitzherbert mondott a komornyiknak:

– Grimshaw, töltsön már nekem egy whiskyt, ez a pezsgő olyan, akár a húgy! – A többiek visongva nevettek.

Bing és Fitz együtt jött. A fehér mellényes Bing egy hetyke fekete-fehér barázdabillegetőre emlékeztette Daisyt. Fitz jóképű, középkorú férfi volt, sötét haja már deresedett. Háborús sérülése miatt kissé sántított, és az egyik szemhéja lelógott, ám harcias bátorságának bizonyítéka csak még hódítóbbá tette.

Fitz megpillantotta a lányokat, kétszer is megnézte őket, és csak annyit mondott szigorúan, rosszallóan:

– Egek!

Daisy egy pillanatra elvesztette a fejét a rémülettől. Mindent elrontott volna? Közismert, hogy az angolok félelmetesen vaskalaposak tudnak lenni. Felkérik vajon, hogy távozzon a házból? Az szörnyű lenne. Dót Renshaw és Nóra Farquharson ujjonganának, ha megverten kullogna haza. Inkább meghal!

De Bing hahotázni kezdett.

– Hát ez pokolian jó! – mondta. – Nézze már, Grimshaw!

Az idős komornyik, aki éppen behozta ezüst hűtővödörben a pezsgőt, fagyosan tekintett a lányokra, és minden lelkesedés nélkül azt mondta:

– Rendkívül mulatságos, Sir Bartholomew.

Bing tovább gusztálta őket, egyszerre vidám és kéjenc tekintettel. Daisy megkésve jött rá, hogy a másik nem ruháinak viselése egyes férfiakban valamiféle szexuális szabadosság és kísérletező hajlandóság félrevezető benyomását keltheti, márpedig az ilyen feltételezésből nyilvánvalóan baj lehet.

A szállingózó vendégek többsége a házigazdához hasonlóan mulatságos bolondságnak tekintette a lányok csínyét, bár Daisy megfigyelte, hogy nincsenek egyformán elragadtatva. Olga rémülten elsápadt, amikor meglátta őket, és gyorsan leült, mintha nem bírná el a lába. Bea hercegnő, a negyvenes éveiben járó, erősen befűzött hölgy, aki valaha szép lehetett, rosszallóan ráncolta púderes homlokát. Lady Westhampton viszont kedélyes asszony volt, aki ugyanazzal a türelmes derűvel szemlélte az életet, mint a linkóci férjét: szívből kacagott, és gratulált Daisynek a bajuszához.

Az utolsónak érkező fiúk is odáig voltak a gyönyörűségtől. Murray tábornok fia, Jimmy Murray hadnagy, aki nem volt olyan vaskalapos, mint az apja, harsogva nevetett jókedvében. A Fitzherbert fiúk, Bubi és Andy együtt jöttek be, és Bubi reakciója volt a legérdekesebb. Úgy meredt a lányokra, mint akit megdelejeztek. Megpróbálta vidámsággal álcázni, hahotázott, mint a többi férfi, de látszott rajta a furcsa bűvölet.

Vacsora közben az ikrek Daisy példájára mély hangon, férfiasan darabos kedélyességgel társalogtak, amivel megnevettették a társaságot. Lindy fölemelte a borospoharát, és azt mondta:

– Hogy csúszik a bordói, Liz?

– Azt hiszem, kissé híg, öregfiú – felelte Lizzie. – Gyanítom, hogy Bing vizezi.

Daisy egész vacsora alatt érezte, hogy Bubi őt bámulja. Nem hasonlított jóképű apjára, de azért helyes volt az anyja kék szemével. Daisyt ugyanúgy kezdte feszélyezni, mintha a fiú a mellét bámulta volna. Hogy megtörje az igézetet, megkérdezte:

– Letetted már a vizsgáidat, Bubi?

– Egek, dehogy! – felelte az.

– Olyan lelkesen röpköd a gépével, hogy nincs ideje tanulni – mondta Fitz, ám a kritika inkább úgy hangzott, mintha büszke lenne idősebb fiára.

Bubi felháborodást mímelt.

– Ez rágalom! – felelte.

– Miért jársz egyetemre, ha nem akarsz tanulni? – értetlenkedett Éva.

Lindy megmagyarázta:

– Egyes fiúk nem fárasztják magukat a diplomával, főleg ha nem tudós típusok.

Lizzie hozzátette:

– Főleg ha gazdagok és lusták.

– Igenis tanulok! – tiltakozott Bubi. – De nem szándékozom egy helyben ücsörögni a vizsgákig. Nem a tanulásból kell megélnem, mintha orvos lennék, vagy micsoda. – Bubi örökli Anglia egyik legnagyobb vagyonát, ha Fitz meghal.

És szerencsés felesége Fitzherbert grófné lesz.

– Egy pillanat! Tényleg saját repülőd van? – kérdezte Daisy.

– Igen, van. Egy Hornét Moth. Tagja vagyok az egyetemi Aero Klubnak. Egy kis repülőteret használunk a város mellett.

– De hiszen ez csodálatos! Fel kell vinned!

– Ó, drágám, ne! – nyöszörgött Olga.

– Nem félsz? – kérdezte Bubi.

– Fikarcnyit sem!

– Akkor felviszlek. – Olgához fordult. – Teljesen biztonságos, megígérem, egy darabban hozom vissza, Mrs. Peshkov.

Daisy ujjongott.

A beszélgetés átterelődött az idei nyár kedvenc témájára: Anglia fess királyára, VIII. Edwardra és kapcsolatára az amerikai Wallis Simpsonnal, aki már a második férjétől élt külön. A londoni újságok semmit sem írtak erről, csak bevették Mrs. Simpsont az udvari események vendéglistájába, ám Daisy anyjának megküldték az amerikai lapokat, azok pedig tele voltak spekulációkkal arról, hogy Wallis elválik-e Mr. Simpsontól, és hozzámegy-e a királyhoz.

– Teljességgel kizárt – mondta Fitz komolyan. – A király az angol egyház feje. Nem vehet feleségül elvált nőt.

Amikor a hölgyek visszavonultak, magukra hagyva a férfiakat a portói és a szivar mellett, a lányok futottak átöltözni. Daisy úgy döntött, hogy hangsúlyozni fogja, milyen nőies valójában, ezért parányi virágmintás, rózsaszín, selyem báli ruhát választott ugyanabból az anyagból készült puffos, rövid ujjú bolleróval.

Éva drámaian egyszerű, ujjatlan, fekete ruhát viselt. Az előző évben lefogyott, megváltoztatta a frizuráját és – Daisy gyámsága alatt – megtanult dísztelen eleganciával öltözni, amely jól állt neki. Olyan lett, mint egy családtag, Olga élvezettel vásárolgatott neki ruhákat. Daisy úgy bánt vele, mint a nővérével, aki sosem volt neki.

Még világos volt, amikor autókba és hintókba szálltak, és elindultak a közeli városközpontba.

Daisy a legeredetibb városnak találta Cambridge-t kanyargós kis utcáival, elegáns kollégiumaival. Kiszálltak a Trinitynél, Daisy felpillantott az alapító VIII. Henrik király szobrára. Amikor bementek a téglából épült, tizenhatodik századi nagykapun, a lánynak szeme-szája elállt a gyönyörű, nagy, négyszögletes udvartól, amelynek gondosan nyírott pázsitját kaviccsal felhintett ösvények keresztezték, és kőcsipkés szökőkút állt a közepén. Négyoldalt frakkos fiatalemberek táncoltattak pazarul kiöltözött lányokat a kortól patinás, aranyszín homlokzatok előtt, és tucatnyi szmokingos pincér kínálgatta tálcáról a pezsgőt. Daisy összecsapta a kezét örömében: az ilyet szerette ő!

Táncolt Bubival, azután Jimmy Murray jel, majd Binggel, aki magához szorította, és a jobb keze lecsúszott a lány derekáról a csípőjére. Daisy úgy döntött, hogy nem tiltakozik. Az angol zenekar az amerikai dzsessz felvizezett változatát játszotta, de azért hangosak, gyorsak voltak, és ismerték a legújabb slágereket.

Leszállt az éjszaka, a négyszög alakú udvarban fáklyákat gyújtottak. Daisy szünetet tartott, hogy megnézze Évát, aki nem volt elég magabiztos, és időnként segítségre szorult az ismerkedésnél. Nem kellett aggódnia: Éva egy döbbenetesen jóképű fiatalemberrel diskurált, aki némileg túlméretezett frakkot viselt, és Éva Lloyd Williamsként mutatta be.

– Éppen a németországi fasizmusról beszélgetünk – mondta Lloyd, mintha Daisy csatlakozni akarna a társalgáshoz.

– Hogy maga milyen unalmas! – közölte vele a lány.

Lloyd mintha meg se hallotta volna.

– Berlinben voltam három évvel ezelőtt, amikor Hitler hatalomra került. Akkor nem találkoztam Évával, de mint kiderült, vannak közös ismerőseink.

Odajött Jimmy Murray, és táncra kérte Évát. Lloyd láthatóan csalódott volt, amikor a lány elvonult, de aztán jól nevelt udvariassággal felkérte Daisyt, és közelebb mentek a zenekarhoz.

– Nagyon érdekes egyéniség ez a maga Éva barátnője – mondta.

– Nahát, Mr. Williams, minden lány pontosan ezt szeretné hallani a táncpartnerétől! – felelte Daisy. Ahogy kimondta a szavakat, már szívta is volna vissza őket, mert nyűgösnek tűnt tőlük.

De a fiú derült rajta.

– Mennyire igaza van – mondta vigyorogva. – Joggal dorgál. Kénytelen leszek gálánsabban viselkedni.

Daisy azonnal rokonszenvesebbnek találta, mivel volt benne önirónia. Ez magabiztosságra vallott.

– Maga is Chimbleigh-ben lakik, mint Éva? – kérdezte Lloyd.

– Igen.

– Akkor bizonyára maga az amerikai lány, aki pénzt adott Ruby Carternek a fogorvosra.

– Honnan a csudából tud erről?

– Ruby a barátom.

Daisy meglepődött.

– Sok egyetemista barátkozik szobalányokkal?

– Atyavilág, micsoda sznob dolog ilyet mondani! Az anyám is szobalány volt, mielőtt parlamenti képviselő lett volna belőle.

Daisy érezte, hogy elvörösödik. Gyűlölte a sznobságot, és másokat gyakran vádolt meg vele, különösen Buffalóban. Azt hitte, hogy benne egy csepp sincs ebből a silány tulajdonságból.

– Akkor ugyancsak rosszul startoltam magánál, igaz? – kérdezte, amikor a tánc már a vége felé járt.

– Nem igazán-felelte a fiú. – Azt gondolja, hogy unalmas a fasizmusról beszélni, mégis befogad az otthonába egy német menekültet, sőt meghívja, hogy utazzon magával Angliába. Azt gondolja, hogy szobalányoknak nincs joguk egyetemistákkal barátkozni, ugyanakkor kifizeti Ruby fogorvosát. Nem hiszem, hogy még egy, akár fele ilyen izgalmas lánnyal találkozhatnék ma este.

– Ezt bóknak veszem.

– Itt jön fasiszta barátja, Bubi Fitzherbert. Akarja, hogy elijesszem? – Daisy érezte, hogy a fiú élvezné, ha összetűzhetne Bubival.

– Dehogyis! – mondta, és rámosolygott Bubira.

A vicomte kurtán biccentett Lloydnak.

– 'Estét, Williams.

– Jó estét – felelte Lloyd. – Csalódtam, amikor a fasisztái a múlt szombaton végigmeneteltek a Hills Roadon.

– Ó, igen – bólintott Bubi. – Kissé túlságosan föllelkesültek.

– Meglepődtem, ugyanis maga a szavát adta, hogy nem fogják ezt tenni.

Daisy látta a fiú hideg udvariasságának maszkja alatt a dühöt.

Bubi nem volt hajlandó komolyan venni.

– Sajnálom – felelte hanyagul. Daisyhez fordult. – Gyere, nézd meg a könyvtárat – mondta. – Christopher Wren építette.

– Örömmel! – felelte a lány. Intett Lloydnak, és hagyta, hogy Bubi karon fogja. Lloyd csalódottan nézett utánuk, aminek Daisy örült.

A négyszög nyugati oldalán egy árkád vezetett egy udvarra, amelynek végén egyetlen elegáns épület állt. Daisy megcsodálta a földszinti kerengőket. Bubi elmagyarázta, hogy a könyvek az emeleten vannak, mert a Cam folyó hajlamos kiönteni.

– Menjünk, nézzük meg a folyót – mondta. – Éjszaka igazán szép.

Daisynek még nem voltak tapasztalatai, de húszéves létére annyit tudott, hogy Bubit nem igazán érdeklik az éjszakai folyók. Bár ha azt vesszük, ahogy Bubi reagált az ő férfiruhájára, talán jobban szereti a fiúkat, mint a lányokat. Úgy sejtette, hamarosan megtudja.

– Tényleg ismered a királyt? – kérdezte, miközben a fiú keresztülvezette egy második udvaron.

– Igen. Az apám barátja természetesen, de néha eljön a házunkba. Annyit mondhatok, hogy igencsak rokonszenvezik egyes politikai nézeteimmel.

– Szeretnék találkozni vele.

Tudta, hogy ez naivan hangzik, de itt volt a lehetőség, és nem szerette volna elszalasztani.

Átmentek egy kapun, ki a sima pázsitra, amely lankásan ereszkedett le egy falak közé zárt, keskeny folyóhoz.

– Ez a rész a Backs – mondta Bubi. – A régibb kollégiumok többségének a túlparton is vannak földjei. – Átölelte a lány derekát, ahogy közeledtek egy kis hídhoz. Keze addig csúszott felfelé látszólagos céltalansággal, amíg a mutatóujja meg nem érintette Daisy mellének alját.

A kis híd másik oldalán két egyenruhás kollégiumi inas őrködött, feltehetőleg azért, hogy elkergesse a potyázókat. Az egyik azt mormolta:

– Jó estét, Aberowen vicomte – a másik pedig magába fojtotta a vigyorgását. Bubi alig észrevehetően bólintott. Daisy azon tűnődött, vajon hány lányt vezetett már át ezen a hídon.

Tisztában volt vele, hogy Bubi nem ok nélkül csapott fel idegenvezetőnek. A fiú meg is állt a sötétben, és a vállára tette a kezét.

– Meg kell mondjam, igencsak megkapó voltál abban a ruhában vacsoránál.

A hangja rekedt volt az izgalomtól.

– Örülök, hogy így gondolod. – Daisy tudta, hogy csók következik, és felizgatta a lehetőség, noha még nem egészen állt készen. Tenyerét rátette Bubi plasztronjára, hogy valamivel távolabb tartsa magától. – Igazán úgy szeretném, ha bemutatnának az udvarnál – mondta. – Nehéz megszervezni?

– Egyáltalán nem nehéz – felelte Bubi. – Legalábbis az én családom számára. És különösen nem olyasvalaki esetében, aki annyira csinos, mint te.

Mohón előrehajolt.

Daisy elfordította a fejét.

– Megtennéd nekem? Elintéznéd, hogy bemutassanak?

– Természetesen!

A lány közelebb lépett. Érezte, ahogy Bubi nadrágja kidudorodik a merevedéstől. Nem, gondolta, mégsem a fiúkat szereti.

– Megígéred? – kérdezte.

– Megígérem – mondta rekedten a fiú.

– Köszönöm – felelte Daisy, aztán engedte, hogy Bubi megcsókolja.

*

Szombat délután egykor megtelt a kis ház a Wellington közben, a

délwalesi Aberowen városban. Lloyd nagyapja büszkén ült a konyhaasztalnál, egyik oldalán Billy Williamsszel, a szénbányásszal, Aberowen parlamenti képviselőjével, a másikon unokájával, Lloyddal, a Cambridge-i Egyetem diákjával. A lánya, aki szintén képviselő volt, most nem jött el. Ez volt a Williams dinasztia. Ezt persze itt ki nem mondták volna, mert a dinasztia fogalma nem demokratikus, és ezek az emberek úgy hittek a demokráciában, akár a pápa Istenben, ám Lloyd gyanította, hogy ótata így tekint magukra.

Ugyancsak az asztalnál ült Billy bácsi legjobb barátja és kampányszervezője, Tóm Griffiths. Lloyd megtiszteltetésnek tartotta ezeknek az embereknek a társaságát. Ótata a bányászszakszervezet veteránja volt, Billy bácsi hadbíróság elé került 1919-ben, amiért nyilvánosságra hozta Nagy-Britannia titkos háborúját a bolsevikok ellen, Tóm együtt harcolt Billyvel a somme-i csatában. Ez mélyebben hatott a fiúra, mint ha a királyi családdal ebédelt volna.

Nagyanyja, Cara Williams gulyáslevest tálalt házi kenyérrel. Most már csak ültek, teázgattak és dohányoztak. Beugrottak a szomszédok és a barátok, mint mindig, ha Billy itt volt, féltucatnyian támasztották a falat, pipáztak vagy kézzel sodort cigarettát szívtak, megtöltve a kis konyhát a férfiak és a dohány szagával.

Billy alacsony, széles vállú férfi volt, mint a legtöbb bányász, ám tőlük eltérően sötétkék öltönyt, hófehér inget és vörös nyakkendőt viselt. Lloyd megfigyelte, hogy gyakran szólítják a keresztnevén, ezzel is hangsúlyozva, hogy közéjük tartozik, ők juttatták be a hatalomba a szavazataikkal. Lloydot csak öcsinek hívták, mutatva, hogy nincsenek odáig egy egyetemistától. Ótatának viszont a Mr. Williams dukált: ő volt itt az egyetlen valódi tekintély.

A nyitott hátsó ajtóból Lloyd láthatta a bánya salakhányóját, az örökké növekedő dombot, amely már elérte a ház mögötti út magasságát.

A nyári vakációban alacsony fizetségért beállt szervezőnek egy építőtáborba, amelyet munkanélküli bányászoknak hirdettek meg. Az volt a feladatuk, hogy rendbe hozzák a Bányászok Intézetének könyvtárát. Lloyd szerette a fizikai munkát, a csiszolást, a festést, a polckészítést; üdítő változatosság volt a németül olvasott Schiller és a franciául olvasott Moliére után. Élvezte az emberek csipkelődését, mert örökölte anyjától a walesi humorérzék szeretetét.

Szóval remek volt, de ezzel nem harcolt a fasizmus ellen. Megrándult az arca, valahányszor eszébe jutott, hogyan lapítottak a baptista imaházban, miközben Bubi Fitzherbert és a többi garázda az utcán kántált, és behajították kővel az ablakukat. Bár kiment volna, hogy leüssön valakit! Lehet, hogy ostobaság lett volna, de most jobban érezné magát. Minden este erre gondolt, mielőtt elaludt.

Gyakran álmodott Daisy Peshkovról is, a puffos ujjú, rózsaszín selyem-bolerójában.

A Májusi Héten még egyszer látta Daisyt. Hangversenyre ment a King’s College kápolnájába, mert a diák, aki a szomszéd szobában lakott az Emmanuelben, csellózott. Daisy ott volt a hallgatóságban a Westhampton családdal. Felhajtott karimájú szalmakalapot viselt, amitől olyan lett, akár egy csintalan iskolás lány. Lloyd a koncert után megkereste, és Amerikáról kérdezgette, mert ott még sosem járt. Kíváncsi volt Roosevelt elnök kormányzására, és hogy tanulhat-e belőle Nagy-Britannia, ám Daisy csak teniszezésről, pólózásról, vitorlásklubokról beszélt. Ennek ellenére ismét elvarázsolta Lloydot, aki élvezte Daisy vidám fecsegését, mert történeteit a lány teljesen váratlan, csípősen szellemes megjegyzésekkel fűszerezte.

– Nem akarom elrabolni a barátaitól, csak a New Dealre vagyok kíváncsi – magyarázta a fiú, Daisy pedig azt válaszolta:

– Maga aztán tudja, hogy hízelegjen egy lánynak. – De amikor elváltak, azt mondta neki: – Hívjon fel, ha Londonban jár. Mayfair kettő, négy, három, négy.

Ma, útban az állomásra, eljött a nagyapjáékhoz ebédelni. Néhány nap szabadságot kapott az építőtáborban, és föl akart vonatozni Londonba egy kis kikapcsolódás céljából. Félig-meddig abban reménykedett, hogy összefut Daisyvel, mintha London ugyanolyan kisváros lenne, mint Aberowen.

A táborban ő volt a felelős a politikai oktatásért, és elmesélte a nagyapjának, hogy előadás-sorozatot szervezett cambridge-i balos professzorok bevonásával.

– Azt mondom nekik, hogy itt a lehetőség kilépni az elefántcsonttornyukból, és találkozni a munkásosztállyal. Ennek nem bírnak ellenállni!

A hosszú, hegyes orrú ótata ránézett halványkék szemével.

– Remélem, a fiaink megtanítják őket egyre-másra.

Lloyd rámutatott Tóm Griffiths fiára, aki a hátsó ajtóban állva fülelt. A tizenhat éves Lenny arcán már ott sötétlett a Griffithsek jellegzetes fekete szakállának árnyéka, amely akkor sem tűnt el, ha frissen borotválkoztak.

– Lenny összevitatkozott egy marxista előadóval.

– Jól tetted, Len – mondta ótata. A marxizmus népszerű volt Dél-Walesben, amelyet néha tréfásan Kis Moszkvának hívtak, de ótata világéletében megmaradt vad antikommunistának.

– Meséld el ótatának, Lenny, hogy mit mondtál! – nógatta Lloyd a fiút.

Lenny elvigyorodott, és azt felelte:

– 1872-ben Mihail Bakunyin figyelmeztette Marx Károlyt, hogy ha a kommunisták hatalomra kerülnek, éppen olyan elnyomók lesznek, mint az arisztokrácia, amelynek a helyét elfoglalták. Ha ezután megnézzük, ami Oroszországban történt, mondhatjuk-e őszintén, hogy Bakunyin tévedett?

Ótata összecsapta a tenyerét. Egy jó visszavágást mindig élveztek ennél az asztalnál.

Ómama újabb csésze teát töltött az unokájának. Cara Williams ősz, ráncos és görnyedt volt, mint minden korabeli asszony Aberowenben.

– Udvarolsz már, angyalom? – kérdezte.

A férfiak vigyorogtak és kacsintottak.

Lloyd elvörösödött.

– Túlságosan lefoglal a tanulás, ómama – ám közben beugrott az agyába Daisy Peshkov képe, és vele együtt a telefonszám: Mayfair kettő, négy, három, négy.

– Akkor ki az a Ruby Carter? – kérdezte a nagyanyja.

A férfiak nevettek, Billy bácsi azt mondta:

– Lebuktál, öcsi!

Vélhetőleg Ethel beszélt Rubyról.

– Ő csak a Munkáspárt cambridge-i alapszervezetének munkatársa!

– tiltakozott a fiú.

– Hát persze, nagyon meggyőző – csúfolódott Billy, és a férfiak ismét nevettek.

– Ómama, úgyse szeretnéd, ha Rubyval járnék – mondta Lloyd. –

Azt gondolnád, hogy túl szűk ruhákat hord.

– Nem tűnik megfelelőnek – felelte Cara. – Most már egyetemi hallgató vagy. Magasabbra kell nézned.

Ezek szerint a nagyanyja éppen olyan sznob, mint Daisy.

– Nincs semmi baj Ruby Carterrel – mondta. – De nem vagyok szerelmes belé.

– Tanult lányt kell elvenned, tanárnőt vagy okleveles ápolónőt.

Ebben az volt a rossz, hogy ómama nem tévedett. Lloyd kedvelte Rubyt, de sose tudott volna beleszeretni. Elég csinos volt, értelmes is, és Lloydnak éppúgy tetszettek a gömbölyűségei, mint bármely más férfiembernek, de nem volt hozzá való. És még rosszabb volt, hogy ómama ráncos öreg ujja tévedhetetlenül megmutatta az okot: Ruby szűk látókörű volt, provinciális. Nem volt izgalmas. Nem úgy, mint Daisy.

– Elég ebből az asszonyi fecsegésből – szólt közbe ótata. – Billy, mi hír Spanyolországból?

– Semmi jó – felelte Billy.

Egész Európa Spanyolországra figyelt. A hadsereg a fasiszták és a konzervatívok segítségével puccsot kísérelt meg a februárban megválasztott baloldali kormány ellen. A lázadó Franco tábornok elnyerte a katolikus egyház támogatását. Ezek a hírek úgy hatottak a kontinens többi részére, mint a földrengés. Németország és Olaszország után Spanyolországot is megfogja a fasiszta átok?

– Ahogy valószínűleg tudjátok, a lázadás fusermunka volt, és csaknem kudarcba fulladt – folytatta Billy. – De Hitler és Mussolini a segítségükre jöttek, és megmentették a felkelést, mert légihídon sok ezer nacionalista katonát hoztak Észak-Afrikából erősítésnek.

– És a szakszervezetek mentették meg a kormányt! – vágott közbe Lenny.

– Így van – helyeselt Billy. – A kormány lassan reagált, de a szakszervezetek megszervezték a munkásokat, és ellátták őket fegyverekkel, amelyeket arzenálokból, hadihajókról, fegyvergyárakból szereztek, egyáltalán mindenünnen, ahonnan lehetett.

– Legalább harcolnak – mondta ótata. – Mostanáig a fasiszták mindenütt sikerrel jártak. A Rajna-vidékre és Abesszíniába csak besétáltak és elvették, amit akartak. Én azt mondom, köszönettel

tartozunk a spanyol népnek. Volt bennük kurázsi, hogy nemet mondjanak.

Az emberek helyeslően morogtak a falak mellett.

Lloydnak ismét a cambridge-i szombat délután jutott eszébe. Ő is hagyta, hogy a fasiszták azt tegyenek, amit akarnak. Fortyogott tehetetlen haragjában.

– De vajon győzhetnek-e? – folytatta ótata. – Most a fegyverek a legfontosabbak, ugye?

– Igen – felelte Billy. – A németek és az olaszok tömik a lázadókat puskával és lőszerrel, meg vadászgépekkel és pilótákkal. A törvényes spanyol kormányt viszont senki nem segíti.

– És mi a francért nem? – kérdezte Lenny dühösen.

Cara odanézett a tűzhely mellől. Sötét mediterrán szeme villámlott, és Lloyd látni vélte egy pillanatra az egykori gyönyörű lányt.

– Nem tűrök ilyen beszédet a konyhámban! – mondta.

– Bocsánat, Mrs. Williams.

– Van egy bizalmas értesülésem – mondta Billy, mire a férfiak elcsöndesedtek. – A francia miniszterelnök, Léon Blum – ahogy tudjátok, szocialista – nagyon is akart segíteni. Már kapott egy fasiszta szomszédot, Németországot, az utolsó, amit magának kíván, egy másik fasiszta rezsim a déli határon. A spanyol kormánynak szállított fegyverek felbőszítették volna a francia jobboldalt és a francia katolikus szocialistákat is, de Blum kibírta volna, főleg, ha a britek támogatják, mert abban az esetben azt mondhatta volna, hogy a spanyol kormány fölfegyverzése nemzetközi kezdeményezés.

– Akkor mi volt a baj? – kérdezte ótata.

– Kormányunk lebeszélte. Blum Londonba jött, és a külügyminiszterünk, Anthony Edén azt mondta neki, hogy nem támogatjuk.

Ótata dühbe gurult.

– De miért volt szüksége támogatásra? Miként hagyhatja egy szocialista miniszterelnök, hogy egy másik ország konzervatív kormánya dirigáljon neki?

– Mert Franciaországban is fennáll a katonai puccs veszélye – felelte Billy. – A habzó szájú francia jobbos sajtó az őrjöngésig hergeli az ottani fasisztákat. Brit támogatással Blum megzabolázhatja őket –

a nélkül viszont talán nem.

– Akkor hát a mi konzervatív kormányunk ismét összecsapta a bokáját a fasizmus előtt!

– Az összes torynak vannak befektetései Spanyolországban – bor, textil, szén, acél – , és attól félnek, hogy a baloldali kormány kisajátítja őket.

– És mi a helyzet Amerikával? Ott hisznek a demokráciában. Ők csak küldenek fegyvert Spanyolországnak?

– Ugye ezt képzelnéd? De van ott egy gazdag katolikus lobbi, amelyet egy Joseph Kennedy nevű milliomos vezet, az pedig ellenez minden segítséget a spanyol kormánynak. Roosevelt semmi olyat nem tesz, amivel kockáztathatja a New Dealt.

– Valamit azért tehetnénk – mondta Lenny Griffiths, és kamaszos dac ült ki az arcára.

– Mi lenne az, Len fiam? – kérdezte Billy.

– Elmehetünk Spanyolországba harcolni.

– Ne beszélj hülyeséget, Lenny! – szólt rá az apja.

– Az egész világon, még Amerikában is sokan beszélnek róla, hogy odamennek. Önkéntes egységeket akarnak létrehozni, hogy a reguláris hadsereg mellett harcoljanak.

Lloyd kiegyenesedett ültében.

– Tényleg? – Erről most hallott először. – Ezt honnan tudod?

– A Daily Héráidban olvastam.

Lloyd felvillanyozódott. Önkéntesek indulnak Spanyolországba, hogy harcoljanak a fasisztákkal!

– Na, hát te nem fogsz menni, és kész! – mondta Tóm Griffiths a fiának.

Billy válaszolt neki:

– Emlékszel azokra a kölykökre, akik idősebbnek hazudták magukat, hogy harcolhassanak a Nagy Háborúban? Sok ezren.

– És legtöbbjük tökéletesen használhatatlan volt – felelte Tom. – Emlékszem arra a kölyökre, aki elsírta magát a Somme előtt. Hogy is hívták, Billy?

– Owen Bevin. Megszökött, ugye?

– Naná, egyenesen a kivégzőosztag elé. Azok a szemetek lelőtték dezertálásért. Tizenöt éves volt szegény kis kölyök.

– Én tizenhat vagyok! – szúrta közbe Lenny.

– Ja – bólintott az apja. – Az aztán nagy különbség.

– Lloyd, lekésed a londoni vonatot – mondta ótata. – Tíz perc múlva indul.

Lloyd annyira meghökkent attól, amit Lenny mondott, hogy nem is nézte az órát. Felugrott, megpuszilta a nagyanyját, és fölkapta kis bőröndjét.

– Kikísérlek az állomásra – mondta Lenny.

Lloyd elbúcsúzott, és lesietett a dombról. Lenny egy szót sem szólt, elmerült a gondolataiban. Lloyd örült, hogy nem kell beszélgetnie, mert összevissza kavargóit a feje.

A vonat már bent volt. Lloyd vett egy harmadosztályú jegyet Londonba. Éppen fel akart szállni, amikor megszólalt Lenny:

– Mondd, Lloyd, hogy lehet útlevelet szerezni?

– Te komolyan el akarsz menni Spanyolországba?

– Eredj már, ne beszélj mellé, tudni akarom!

A mozdony füttyentett. Lloyd fölszállt, becsukta az ajtót, és leeresztette az ablakot.

– Elmész a postahivatalba, és kérsz egy nyomtatványt.

– Ha elmegyek az aberoweni postahivatalba, és kérek egy nyomtatványt, az anyám kábé harminc másodperc múlva tudomást szerez róla – mondta csüggedten Lenny.

– Akkor eredj Cardiffba – felelte Lloyd. A vonat elindult.

Leült, elővette a zsebéből Stendhal Vörös és fekete című regényét, de csak bámulta a betűket, és nem fogta fel, mit lát. Egyetlen gondolat foglalkoztatta: eljutni Spanyolországba.

Tudta, hogy félnie kellene, de csak izgalommal töltötte el a kilátás, hogy harcolhat – igazán harcolhat, nem csak gyűléseket tart – azok ellen, akik kutyákkal tépették szét Jörgöt. Semmi kétség, később megjön a félelem. A bokszmeccsek előtt sem félt az öltözőben. De mikor belépett a ringbe, és meglátta azt, aki eszméletlenre akarja verni, mikor ránézett az izmos vállakra, a kemény öklökre és az ellenséges arcra, kiszáradt a szája, dübörgött a szíve, és alig bírta megállni, hogy sarkon ne forduljon és el ne rohanjon.

Most elsősorban a szülei miatt aggódott. Bernie olyan büszke volt a mostohafiára, aki Cambridge-be jár – a fél East Endnek eldicsekedett vele – , hogy porig sújtott lesz, ha Lloyd elmegy,

mielőtt lediplomázna. Ethel rettegni fog, hogy a fia megsebesülhet vagy megölhetik. Rettenetesen föl lesznek dúlva.

Más gondolatok is foglalkoztatták. Hogyan jut el Spanyolországba? Melyik városba menjen? Miből fizeti az utat? De csak egy olyan akadály volt, amelytől valóban visszahőkölt.

Daisy Peshkov.

Korholta magát, hogy ne legyen már ilyen nevetséges. Kétszer találkoztak. A lány még csak nem is nagyon érdeklődik iránta, amit jól is tesz, hiszen nem illenek egymáshoz. Daisy milliomoscsemete, üresfejű társasági lény, aki szerint unalmas dolog a politikáról beszélni. Olyan férfiak tetszenek neki, mint ez a Bubi Fitzherbert, ami egymagában bizonyítja, hogy nem való Lloydhoz. Mégsem tudta kiverni a fejéből, és elszomorította a gondolat, hogy ha elmegy Spanyolországba, sose látja viszont a lányt.

Mayfair kettő, négy, három, négy.

Szégyellte a habozását, főleg, ha Lenny kételyektől mentes elszántságára gondolt. Lloyd évek óta hangoztatta, hogy a fasizmus ellen harcolni kell. Most itt a lehetőség. Hogy szalaszthatná el?

Megérkezett a londoni Paddington állomásra, fölszállt az Aldgate-ba tartó metróra, és elment a sorházak előtt a Nutley Streeten oda, ahol született. A saját kulcsával nyitotta ki az ajtót. A hely nem sokat változott gyerekkora óta, az egyetlen újdonság a telefon volt egy asztalkán a fogas mellett. Az utcában ez az egy telefon volt, a szomszédság köztulajdonként kezelte. A készülék mellett volt egy doboz, oda tették a pénzt a telefonálás után.

Az anyja a konyhában volt. Már feltette a kalapját, éppen indult volna a Munkáspárt gyűlésére – hova máshova? – , de most előbb vizet forralt, hogy teát készítsen Lloydnak.

– Hogy vannak Aberowenben? – kérdezte.

– Billy bácsi lent van ezen a hétvégén – felelte Lloyd. – Minden szomszéd benézett ótata konyhájába. Olyan volt, mint egy középkori udvar.

– Nagyszüleid jól vannak?

– Ótata olyan, mint rendesen. Ómama öregebbnek látszik. – Egy pillanatra elhallgatott. – Lenny Griffiths Spanyolországba akar menni, hogy harcoljon a fasiszták ellen.

Anyja rosszallóan lebiggyesztette az ajkát.

– Csakugyan?

– Fontolgatom, hogy vele megyek. Mi a véleményed?

Számított ellenállásra, de az anyja reagálása mégis meglepte.

– Ne merészeld, az istenfáját! – mondta vadul Ethel, aki ómamával ellentétben nem ódzkodott a káromkodástól. – Még csak ne is beszélj róla!

Lecsapta a kannát a konyhaasztalra.

– Fájdalmak és kínok között szültelek, fölneveltelek, cipőt kerítettem a lábadra, iskolába küldtelek, és nem azért csináltam végig érted mindezt, hogy eldobd az életedet egy rohadt háborúban!

A fiú elhűlt.

– Nem akarom eldobni az életemet – mondta. – De talán kockáztathatom azért az eszméért, amelyben hinni tanítottál.

Megdöbbenésére az anyja zokogni kezdett. Ritkán sírt – Lloyd nem is emlékezett, mikor fordult elő utoljára.

– Anya, ne sírj! – Átölelte Ethel rázkódó vállát. – Még nem történt semmi.

Bejött a zömök, középkorú, kopasz Bernie.

– Mi ez? – kérdezte némileg riadtan.

– Bocsáss meg, papa, felzaklattam anyát – mondta Lloyd. Hátralépett, hogy Bernie átkarolhassa Ethelt.

– Spanyolországba megy! – jajveszékelt az asszony. – Megölik!

– Csillapodjunk le, és beszéljük meg ezt racionálisan – mondta Bernie, aki racionális ember volt, racionális sötét öltönyt és racionálisan vastag talpú, sokszor javított cipőt viselt. Kétség nem fért hozzá, hogy ezért szavaztak rá az emberek: helyi politikus volt, Aldgate-et képviselte a londoni városi tanácsban. Lloyd nem ismerte az igazi apját, de nem tudta elképzelni, hogy jobban szerethetné, mint Bernie-t, aki gyengéd mostohaapa volt, mindig gyors, ha vigasztalni vagy jó tanácsot adni, de mindig lassú, ha utasítani vagy büntetni kellett. Ugyanúgy bánt Lloyddal, mint a vér szerinti lányával, Millie-vel.

Bernie meggyőzte Ethelt, hogy üljön le a konyhaasztalhoz, Lloyd pedig töltött neki egy csésze teát.

– Egyszer már azt hittem, hogy a testvérem meghalt – mondta Ethel, akinek még mindig hullottak a könnyei. – Jöttek a táviratok a Wellington közbe, a szerencsétlen postásfiúnak végig kellett járnia a

házakat, ki kellett osztania férfiaknak és asszonyoknak a papírfecniket, amikből megtudhatták, hogy a fiák és férjek meghaltak! Szegény gyerek, hogy is hívták? Geraintnek, azt hiszem. De a mi házunkba nem hozott táviratot, és amilyen gonosz asszony vagyok, hálát adtam istennek, hogy mások haltak meg, és nem a mi Billynk!

– Nem vagy gonosz asszony – paskolgatta a vállát Bernie.

Lejött az emeletről Lloyd féltestvére, Millie. Tizenhat éves volt, de idősebbnek látszott, különösen, ha úgy öltözött, mint ezen az estén, elegáns fekete ruhába, és apró arany fülbevalót viselt hozzá. Két éve dolgozott egy aldgate-i női konfekcióboltban, de olyan eszes és törekvő volt, hogy pár napja munkát kapott egy elegáns West End-i áruházban. Ethelre nézett, és cockney tájszólásban megkérdezte:

– Mi a baj, mama?

– A bátyád Spanyolországba akar menni, hogy megölesse magát! – kiáltotta Ethel.

Millie vádlón nézett Lloydra.

– Mit mondtál anyának? – Mindig gyorsan talált kivetnivalót véleménye szerint érdemtelenül bálványozott bátyjában.

Lloyd gyöngéd türelemmel válaszolt:

– Az aberoweni Lenny Griffiths harcolni akar a fasiszták ellen, és azt mondtam a mamának, hogy azon gondolkodom, ne menjek-e vele.

– Jellemző rád! – felelte Millie felháborodva.

– Kétlem, hogy odajutnátok – mondta a praktikus Bernie. – Végtére is abban az országban tombol a polgárháború.

– Vonattal eljuthatok Marseille-be. Barcelona nincs messze a francia határtól.

– Talán százharminc-száznegyven kilométer. És hideg van átgyalogolni a Pireneusokon.

– Bizonyára megy hajó Marseille-ből Barcelonába. Tengeren nincs olyan messze.

– Igaz.

– Elég, Bernie! – kiáltotta Ethel. – Úgy beszélsz, mintha azt latolgatnád, hogy lehet a leggyorsabban eljutni a Piccadilly Circusre. Lloyd háborúba akar menni! Nem engedem!

– Huszonegy éves – felelte Bernie. – Aligha tarthatjuk vissza.

– Tudom, hogy hány éves, az istenfáját!

Bernie az órájára nézett.

– Indulnunk kell a gyűlésre. Te vagy a legfontosabb felszólaló. És Lloyd nem ma este megy Spanyolországba.

– Honnan tudod? – kérdezte Ethel. – Lehet, hogy mire hazajövünk, csak egy cédulát találunk, amelyen az áll, hogy elcsípte a párizsi átkelő hajót!

– Mondok én valamit – válaszolta Bernie. – Lloyd, ígérd meg anyádnak, hogy legalább egy hónapig nem indulsz el. Ez azért is jó döntés, mert fel kell mérned az ottani körülményeket, mielőtt belevágnál. Nyugtasd meg anyádat, legalább ideiglenesen. Azután még beszélünk a dologról.

Ez jellegzetes Bernie-féle kompromisszum volt: mindenki úgy vonulhatott vissza, hogy azt senki sem nézhette meghátrálásnak, de Lloyd így is vonakodott ígéretet tenni. Másrészt csakugyan nem ugorhat föl egy vonatra csak úgy. Ki kell derítenie, hogyan fogadja a spanyol kormány az önkénteseket. Jó esetben Lennyvel és másokkal indulhat. Szüksége lesz vízumra, külföldi pénzre, egy pár bakancsra...

– Jól van – mondta. – Egy hónapig nem indulok.

– Ígérd meg! – parancsolta az anyja.

– Megígérem.

Ethel lecsillapodott. Egy perccel később bepúderezte az arcát, és máris nyugodtabbnak tűnt. Megitta a teáját.

Azután fölvette a kabátját, és Bernie-vel együtt távozott.

– Na, én is megyek – szólalt meg Millie.

– Hova? – kérdezte Lloyd.

– A Gaietybe.

Ez egy lokál volt az East Enden.

– Beengednek tizenhat éveseket?

A lány huncutul nézett rá.

– Ki tizenhat éves? Én ugyan nem. Dave is megy, pedig csak tizenöt.

Az unokatestvéréről, Dávid Williamsről, Billy bácsi és Mildred néni fiáról beszélt.

– Hát, érezzétek jól magatokat.

Millie az ajtóhoz ment, de vissza is jött.

– Nehogy megölesd magad Spanyolországban, te hülye majom. – Erősen átölelte a bátyját, azután szó nélkül távozott.

Amikor Lloyd meghallotta a kinti ajtó csapódását, a telefonhoz lépett.

Nem kellett gondolkodnia, hogy eszébe jusson a szám. Lelki szemével látta Daisyt, amint elfordul, hogy távozzon, diadalmasan mosolyogva a szalmakalap alatt azt mondja: „Mayfair kettő, négy, három, négy."

Fölvette a kagylót, tárcsázott.

Mit mondjon? „Azt mondtad, telefonáljak, úgyhogy megtettem." Ez gyatra. Mondja az igazat? „Egy cseppet sem csodállak, de nem tudlak kiverni a fejemből." Meghívhatná valamire, de mire? Egy munkáspárti gyűlésre?

Egy férfi vette föl.

– Itt Mrs. Peshkov lakhelye. Jó estét. – A hódolatos hangnemből Lloyd arra következtetett, hogy az inassal beszél. Semmi kétség, Daisy anyja egy egész londoni házat bérel személyzettel.

– Lloyd Williams vagyok... – Szerette volna megmagyarázni vagy megindokolni a hívását, ezért az első dolgot mondta, ami az eszébe jutott. – .. .az Emmanuel College-ből. – Ez semmit nem jelentett, de remélte, hogy hatásosan hangzik. – Beszélhetek Miss Daisy Peshkowal?

– Sajnálom, de nem, Williams professzor – felelte az inas, feltételezve, hogy Lloyd egyetemi tanár. – Valamennyien elmentek az operába.

Hát persze, gondolta csalódottan a fiú. Ilyenkor este egy társasági ember nincs otthon, különösen szombaton.

– Már emlékszem – hazudta. – Mondta is, hogy megy, csak elfelejtettem. A Covent Garden, ugye?

Visszatartotta a lélegzetét.

Ám az inas nem gyanakodott.

– Igen, uram. Azt hiszem, a Varázsfuvola.

– Köszönöm. – Lerakta a kagylót.

Bement a szobájába, átöltözött. A West Enden a legtöbben szmokingban járnak még moziba is. De mit csináljon, ha odaér? Nem engedhet meg magának egy operajegyet, egyébként is hamarosan vége az előadásnak.

Metróval ment. Az operaház fura módon éppen a Covent Garden, London nagybani gyümölcs– és zöldségpiaca mellett épült. A két intézmény jól megfért egymással, mert más-más időben tartottak nyitva: a piac hajnali háromkor-négykor nyitott, amikor London legelszántabb duhajai éppen hazafelé indultak, és még a matiné előtt bezárt.

Lloyd elment a piac leengedett redőnyű bódéi mellett, és benézett az operaház üvegajtaján. A ragyogó előcsarnok üres volt, a fiú tompán hallotta a Mozart-dallamokat. Belépett, és a felsőbb osztályok nemtörődöm stílusában odavetette a portásnak:

– Mikor lesz vége?

Ha a tweedöltönyében van, valószínűleg azt mondják neki, hogy nem az ő dolga, de a szmoking a hatalom egyenruhája, ezért a portás válaszolt:

– Öt percen belül, uram.

Lloyd kurtán biccentett. Annyit se mondott, hogy „köszönöm”.

Elhagyta az épületet, és megkerülte a háztömböt. Ez a nyugalom pillanata volt. Az éttermekben a vendégek kávét rendelnek, a mozikban a nagyfilm a melodramatikus csúcspont felé tart. Hamarosan minden megváltozik, az utcák megtelnek taxiért kiabáló, bárokba induló, buszmegállóban puszival búcsúzó, az utolsó helyiérdekűhöz loholó emberekkel.

Visszatért az operához, bement. A zenekar elnémult, a közönség éppen kezdett kijönni. Miután megszabadultak a székük hosszú rabságából, lelkesen beszélgettek, dicsérték az énekeseket, bírálták a jelmezeket, és tervezgették a kései vacsorát.

Szinte azonnal észrevette Daisyt.

Levendulaszínű ruhát viselt, csupasz vállát rövid, pezsgőszínű nerc-pelerin födte, és elbűvölő volt. Egyívású fiatalokból álló csoport élén lépett ki a nézőtérről. Lloyd elkomorodva látta, hogy Bubi Fitzherbert van mellette, és a lány vidáman nevetgél valamin, amit Bubi sugdos a fülébe, miközben lefelé jönnek a vörös szőnyeges lépcsőn. Daisyt az érdekes német lány, Éva Rothmann követte, akinek a kísérője, egy magas fiatalember, valamilyen katonai díszegyenruhában feszített.

Éva fölismerte Lloydot, és rámosolygott. A fiú németül üdvözölte.

– Jó estét, Fraulein Rothmann, remélem, tetszett az opera.

– Köszönöm, nagyon – felelte a lány ugyanazon a nyelven. – Nem is tudtam, hogy itt van.

– Angolul, ha lehetne – mondta Bubi kedélyes és némileg spicces hangon. Mutatós volt a maga dekadens módján, mint egy duzzogó, csinos kamasz vagy egy túletetett fajkutya. Kellemes volt a modora, és ha úgy akarta, valószínűleg tudott ellenállhatatlanul kedves is lenni.

Éva átváltott angolra:

– Aberowen vicomte, ő Mr. Williams.

– Ismerjük egymást – felelte Bubi. – Az Emmában tanul.

– Helló, Lloyd! – szólalt meg Daisy. – Megyünk, elvegyülünk a nép közé.

Lloyd már hallotta ezt a kifejezést. Azt jelentette, hogy gazdagék elmennek az East Endre, meglátogatják a késdobáló kocsmákat, és úgy figyelik a munkásosztály szórakozásait, ahogy egy kutyaheccet néznének.

– Lefogadom, hogy Williams ismer jó helyeket – mondta Bubi.

Lloyd csak egy töredék másodpercig habozott. Hajlandó elviselni Bubit, hogy Daisyvel lehessen? De mennyire!

– Valóban ismerek – válaszolta. – Mutassak párat?

– Príma ötlet!

Felbukkant egy idősebb nő, és az ujjával megfenyegette Bubit.

– Éjfélre haza kell ám hoznia ezeket a lányokat! – mondta amerikai kiejtéssel. – Egy másodperccel sem később!

Lloyd sejtette, hogy Daisy anyjához van szerencséje.

– Bízza ezt a hadseregre, Mrs. Peshkov – felelt neki a díszegyenruhás, magas férfi. – Nem késünk!

Mrs. Peshkov mögött Fitzherbert gróf jött egy kövér asszonnyal, aki bizonyára a felesége volt. Lloyd szívesen megkérdezte volna a grófot a kormány spanyol politikájáról.

Két autó várakozott odakint. A gróf, a felesége és Daisy anyja beszállt egy fekete-krémszínű Rolls-Royce Phantom III-ba, Bubi és társasága a másikba, egy sötétkék Daimler E20 limuzinba, amely a királyi család kedvenc márkája volt. Lloyddal együtt hét fiatal szorongott az autóban. Úgy látszott, hogy Éva a katonával van, aki Jimmy Murray hadnagyként mutatkozott be Lloydnak. A harmadik

lány Murray húga, May volt, a másik fiúról – Bubi vékonyabb, csöndesebb változatáról – kiderült, hogy Andy Fitzherbertnek hívják.

Lloyd megadta a sofőrnek a Gaiety címét.

Észrevette, hogy Jimmy Murray diszkréten átkarolja Éva derekát. A lány kissé közelebb húzódott hozzá; ezek szerint Murray az udvarlója. Lloyd örült ennek. Éva nem szép lány, viszont értelmes és szeretetre méltó. Lloyd kedvelte, és boldog volt, hogy Éva talált magának egy magas katonát. Vajon mit szólnak majd előkelőék, ha Jimmy bejelenti, hogy feleségül vesz egy félzsidó német lányt?

Az jutott az eszébe, hogy párosával vannak a többiek is: Andy és May, és – dühítő módon – Bubi és Daisy. Lloyd az elefánt. Mivel nem akarta őket bámulni, a fényezett mahagóni ablakkeretet nézte.

A kocsi fölment a Ludgate Hillen a Szent Pál-székesegyházhoz.

– Cheapside-ba! – utasította Lloyd a sofőrt.

Bubi meghúzta lapos ezüstflaskáját. Megtörölte a száját, és azt mondta:

– Jól eligazodik errefelé, Williams.

– Itt élek – felelte Lloyd. – Az East Enden születtem.

– Hiszen ez remek! – mondta Bubi. Lloyd nem tudta, hogy a gépies udvariasság vagy a sértő gúny beszél-e belőle.

A Gaietyben minden szék foglalt volt, de bőven maradt állóhely, és a közönség folyamatosan mozgott, üdvözölték barátaikat, odamentek a pulthoz. Kicsípte magát mindenki, a nők élénk színű ruhákat viseltek, a férfiak a legjobb öltönyüket. A meleg, füstös levegő szaglott a kiöntött sörtől. Lloyd talált hátul helyet a csapatának. A ruhájuk elárulta, hogy látogatók a West Endről, de nem voltak egyedül: a zenés lokálok minden társadalmi rétegben népszerűk voltak.

A színpadon kétértelmű vicceket mesélt egy vörös ruhás, szőke parókás, középkorú előadó.

– Mire én: „Rajtam tilos az átjárás!” – A hallgatóság röhögött. – Mire ő: „Innen is látom, szivi.” Mire én: „Ne üsd bele az orrod!” – A nő méltatlankodást mímelt. – Mire ő: „Innen úgy tűnik, elkelne egy jó kis pókhálózás.” Hát ehhez szóljanak!

Lloyd látta, hogy Daisy vigyorog. A füléhez hajolt.

– Tisztában van vele, hogy ez férfi?

– Dehogy! – felelte a lány.

– Nézze a kezét.

– Jesszus! – ámult el a lány. – Hiszen ez a nő férfi!

Arra ment Dávid, Lloyd unokatestvére. Kiszúrta Lloydot, visszajött.

– Hát te mire öltöztél ki? – kérdezte cockney kiejtéssel. Kötött sálat, és lapos ellenzős sapkát viselt.

– Szevasz, Dave, hogy vagy?

– Megyek Spanyolországba, veled és Lennyvel – felelte Dave.

– Dehogy jössz – mondta Lloyd. – Tizenöt éves vagy.

– Korombeli fiúk harcoltak a Nagy Háborúban.

– De semmi hasznukat sem vették. Kérdezd meg az apádat. Egyébként kitől hallottad, hogy megyek?

– Millie húgodtól – mondta Dave, azzal elsétált.

– Mit szoktak inni ezen a helyen, Williams? – kérdezte Bubi.

Lloyd úgy vélte, Bubinak nincs szüksége több szeszre, de azért válaszolt:

– A férfiak egy pintet a legjobb keserűből, a lányok citromos vöröset.

– Citromos vöröset?

– Limonádéval hígított portóit.

– Hallatlan! – Bubi eltűnt.

A humorista a jelenet csúcspontjához ért.

– Mire én: „Te ló, az a rossz átjáró!” – Azután a hölgy vagy úr tapsviharban távozott.

Most Millie állt meg Lloyd előtt.

– Szevasz – mondta. Daisyre nézett. – Ki a barátnőd?

Lloyd örömmel nézte, hogy Millie milyen csinos az elegáns fekete ruhájában, hamis gyöngysorával, diszkrét sminkjével.

– Miss Peshkov, engedje meg, hogy bemutassam a húgomat, Miss Leckwithet. Millie, ő Daisy.

A lányok kezet ráztak.

– Örülök, hogy megismerhetem Lloyd testvérét – mondta Daisy.

– Pontosabban csak a féltestvérét – helyesbített Millie.

– Apám elesett a Nagy Háborúban – magyarázta Lloyd. – Sose ismertem. Még egész kicsi voltam, amikor anyám ismét férjhez ment.

– Jó mulatást – mondta Millie, és elfordult, de még távozás előtt odasúgta Lloydnak. – Most már értem, miért nincs esélye Ruby

Carternek.

Lloyd némán felnyögött. Az anyja nyilván közhírré tette a családban, hogy jóban van Rubyval.

– Ki az a Ruby Carter? – kérdezte Daisy.

– Szobalány Chimbleigh-ben. Maga adott neki pénzt fogorvosra.

– Emlékszem. Szóval a neve romantikusan összefonódik a magáéval.

– Az anyám képzeletében igen.

Daisy jót nevetett a fiú feszengésén.

– Vagyis nem fog elvenni egy szobalányt.

– Rubyt nem fogom elvenni.

– Pedig talán jól illene magához.

Lloyd a szeme közé nézett.

– Nem mindig abba szeretünk bele, aki a legjobban illene hozzánk, igaz?

A lány a színpad felé fordult. A műsor a végéhez közeledett, a társulat rázendített egy közismert dalra, a közönség lelkesen csatlakozott. A hátul álló emberek egymásba karoltak, és ütemesen ingadoztak. Bubi társasága követte példájukat.

Lement a függöny, de Bubi még mindig nem volt sehol.

– Megkeresem – mondta Lloyd. – Azt hiszem, tudom, hol lehet.

– A Gaietynek volt női vécéje, de a férfiaknak csak egy pottyantós budi és néhány félbe vágott olajoshordó állt a rendelkezésére a hátsó udvarban. Bubi éppen az egyik hordóba hányt.

Lloyd adott neki egy zsebkendőt, hogy törölje meg a száját, azután karon fogta, és keresztülvezette a termen, ahol már gyérült a közönség, a Daimler limuzinhoz, ahol a többiek várták őket. Mihelyt beszálltak, Bubi azonnal elaludt.

Ahogy visszaértek a West Endre, Andy Fitzherbert azt mondta a sofőrnek, először a Murray-házhoz menjenek, amely a Trafalgar Square közelében, egy szerény utcácskában állt. Ott ő és May kiszállt.

– Menjetek csak – mondta Andy. – Én elkísérem Mayt, utána hazagyalogolok. – Lloyd úgy vélte, hogy Andy romantikus búcsút akar venni Maytől a küszöbön.

Következőnek a Mayfairbe mentek. Ahogy közeledtek a Grosvenor Square-hez, ahol Daisy és Éva lakott, Jimmy odaszólt a

sofőrnek.

– Csak álljon meg a sarkon, kérem. – Azután halkan azt mondta Lloydnak: – Ide figyeljen, Williams, megtenné, hogy elkíséri Miss Peshkovot az ajtóig? Fél perc múlva mi is megyünk Fráulein Rothmann-nal.

– Hát persze. – Jimmy nyilvánvalóan búcsúcsókot akar váltani a kocsiban Évával. A hortyogó Bubi úgysem vesz észre semmit, a sofőr pedig a borravaló reményében siketnek és vaknak tetteti magát.

Lloyd kiszállt az autóból, és kisegítette Daisyt. Mintha áramütés érte volna, amikor a lány megfogta a kezét. A fiúba karolt, lassan elindultak a járdán. Amikor két lámpa között a legsötétebb pontra értek, Daisy megállt.

– Adjunk időt nekik – mondta.

– Nagyon örülök, hogy Évának van udvarlója – mondta Lloyd.

– Én is.

Lloyd mély lélegzetet vett.

– Ugyanezt nem mondhatnám el magáról és Bubi Fitzherbertről.

– Elintézte, hogy bemutassanak az udvarnál! – dicsekedett Daisy. – És táncoltam a királlyal egy bárban! Minden amerikai újság megírta!

– Ezért jár vele? – kérdezte hitetlenkedve Lloyd.

– Nem csak ezért. Csupa olyan dolgot szeret, amit én: a partikat, a lóversenyt, a szép ruhákat. Olyan vicces! Még saját repülőgépe is van!

– Ennek semmi jelentősége – mondta Lloyd. – Hagyja ott Bubit, legyen inkább az én barátnőm.

Ez láthatólag tetszett a lánynak, de azért elnevette magát.

– Maga megbolondult – mondta. – Ettől függetlenül tetszik nekem.

– Komolyan gondolom – mondta kétségbeesetten a fiú. – Folyton magára gondolok, noha valószínűleg maga az utolsó nő a földön, akit tanácsos lenne feleségül vennem.

A lány ismét nevetett.

– Még ilyen goromba alakot! Nem is tudom, miért állok szóba magával. Úgy vélem, azért, mert hiszek benne, hogy finom lélek rejlik a nehézkes modora alatt.

– Nem igazán vagyok nehézkes... csak magával.

– Ezt elhiszem. De én nem fogok hozzámenni egy szocialistához, akinek egy vasa sincs.

Lloyd tehát csak azért tárta ki a szívét, hogy kedvesen elutasítsák. Nyomorúságosán érezte magát. A Daimlerre nézett.

– Vajon meddig tart náluk? – mondta búsan.

– Ettől függetlenül megcsókolnék egy szocialistát, csak hogy kipróbáljam, milyen az – mondta Daisy.

Lloyd egy pillanatig nem reagált. Azt hitte, hogy a lány pusztán elméletileg beszél. De a lányok nem szoktak ilyesmiről beszélni elméletileg. Ez felhívás volt. Ő pedig hülye fejjel csaknem elszalasztotta az alkalmat.

Közelebb lépett, megfogta a lány vékony derekát. Daisy nyújtotta az ajkát, és olyan szép volt, hogy elállt tőle a fiú lélegzete. Lehajtotta a fejét, és puhán megcsókolta. Daisy nem hunyta le a szemét és Lloyd sem. Iszonyú izgalomba jött, míg belenézett a kék szempárba, és az ajka ide-oda mozgott a lányén. Daisy kissé kinyitotta a száját, Lloyd a nyelve hegyével megérintette az ajkait. Egy pillanat múlva a lány nyelve válaszolt, és közben egyfolytában őt nézte. A fiú a Paradicsomban érezte magát, legszívesebben egy örökkévalóságig állt volna így összefonódva vele. Daisy hozzátapadt, Lloydnak merevedése lett, és restellte magát, hogy a lány megérezheti, ezért hátrébb húzódott, ám Daisy követte, és a nézéséből Lloyd megértette, hogy érezni akarja magán az ő hímvesszőjének a nyomását. A felismerés olyan tűzbe borította, hogy attól tartott, mindjárt elélvez, és az is eszébe jutott, hogy a lány talán éppen ezt akarja.

Aztán hallotta, hogy a Daimler ajtaja kinyílik, és Jimmy Murray kissé eltúlzott hangerővel beszél, mintha figyelmeztetni akarná őket. Elengedte Daisyt.

– Nahát! – mormolta a lány meglepetten. – Nem is vártam ilyen élvezetet!

– Ez több az élvezetnél – mondta Lloyd rekedten.

Aztán odaért Jimmy meg Éva, és együtt mentek Mrs. Peshkov ajtajáig. Nagystílű ház volt, lépcső vezetett föl a tornácra. Lloyd azon töprengett, hogy ad-e a tornác fedezéket egy újabb csókhoz, ám ahogy felértek a lépcsőn, az ajtót kinyitotta egy szmokingos ember, valószínűleg az inas, akivel Lloyd korábban beszélt. De boldog volt, hogy mégis telefonált!

A két lány jó éjszakát kívánt, olyan illedelmesen, mintha néhány másodperce nem fonódtak volna szenvedélyes ölelésbe, azután az ajtó becsukódott, és ők eltűntek.

Lloyd és Jimmy lement a lépcsőn.

– Innentől gyalog megyek – mondta Jimmy. – Szóljak a sofőrnek, hogy vigye vissza az East Endre? Több kilométerre lehet otthontól. Bubinak nem lesz kifogása, szerintem legföljebb a reggelire ébred föl.

– Ez igazán kedves magától, Murray, de akár hiszi, akár nem, kedvem támadt sétálni. Sok mindent kell végiggondolnom.

– Ahogy óhajtja. Akkor jó éjszakát.

– Jó éjt – felelte Lloyd. Viharzó gondolatokkal, lassan lohadó merevedéssel kelet felé fordult, és elindult haza.

*

Augusztus közepén véget ért Londonban a társasági szezon, és Bubi Fitzherbert még mindig nem kérte meg Daisy Peshkovot.

Daisy sértődött volt, és nem értette. Mindenki tudta róluk, hogy együtt járnak. Úgyszólván másnaponként találkoztak. Fitzherbert gróf máris úgy bánt Daisyvel, mintha a lánya lenne, még a gyanakvó Bea hercegnő is fölengedett iránta. Bubi megcsókolta, amikor csak tehette, de semmit sem mondott a jövőről.

Hirtelen megszakadt a londoni évadot jelentő fényűző ebédek és vacsorák, ragyogó estélyek és bálok, hagyományos sportesemények és pezsgős piknikek hosszú sorozata. Daisy sok új barátja egyik napról a másikra elhagyta a várost. A legtöbben elvonultak vidékre, ahol feltehetőleg róka– és szarvasvadászattal, illetve madarak lövöldözésével töltötték az idejüket.

Daisy és Olga még megvárta Éva Rothmann esküvőjét. Jimmy Murray-nek bezzeg sürgős volt elvenni a szeretett nőt, nem úgy, mint Bubinak. A szertartás Chelsea-ben, a Murray szülők plébániatemplomában volt.

Daisy úgy érezte, kiváló munkát végzett Évával. Megtanította barátnőjét, hogyan válasszon az egyéniségéhez illő, sallangtalan eleganciájú ruhákat, erőteljes alapszínekben, amelyek kiemelik sötét haját, barna szemét. Miután magabiztosabb lett, Éva magától is rájött, hogyan nyerjen meg férfiakat, nőket ösztönös kedvességével és fürge eszével. És Jimmy beleszeretett. A fiú nem egy filmcsillag, de szálas termetű, és jóképű is a maga érdesen szikár módján.

Mérsékelten vagyonos katonacsaládból származott, Évának nem lesznek gondjai, még ha nem is mondhatja magát gazdagnak.

A britek ugyanolyan elfogultak, mint mindenki: Murray tábornok és Mrs. Murray először nem lelkesedett azért, hogy a fiuk egy félzsidó német menekültet akar feleségül venni. Éva ugyan gyorsan meghódította őket, de sok barátjuk továbbra is kifejezte virágnyelvbe csomagolt kétségeit. Az esküvőn Daisy olyanokat hallott, hogy Éva „egzotikus", Jimmy „bátor", Murrayék pedig „döbbenetesen felvilágosultak", amivel ki-ki jó képet akart vágni a mésalliance-hoz.

Jimmy levelet írt dr. Rothmann-nak Berlinbe, és formálisan engedélyt kért tőle, hogy nyilatkozhasson Évának, de a német hatóságok nem engedték ki a családot az esküvőre. Éva könnyes hangon mondta:

– Amennyire gyűlölik a zsidókat, inkább boldognak kellene lenniük, ha azok elhagyják az országot!

Bubi apja, Fitz, hallotta ezt a megjegyzést, és később szóvá tette Daisynek:

– Figyelmeztesd Éva barátnődet, hogy lehetőleg ne sokat emlegesse a zsidókat – mondta a baráti intelem hangján. – Egy félzsidó feleség nem nagyon segíti Jimmy pályafutását. – Daisy nem adta tovább a visszatetsző tanácsot.

A boldog pár Nizzába ment nászútra. Daisy némi bűntudattal állapította meg, hogy megkönnyebbült, amikor Éva kikerült a keze alól. Bubi és politikus puszipajtásai olyannyira utálták a zsidókat, hogy Éva kezdett gondot okozni. Bubi és Jimmy barátsága máris véget ért, mert Bubi nem volt hajlandó násznagy lenni az esküvőn.

Az esküvő után a Fitzherbert család vadászatra hívta Daisyt és Olgát Walesbe, a vidéki házukba. Daisy reménykedni kezdett. Most, hogy Éva nincs már a képben, semmi akadálya, hogy Bubi megkérje a kezét. A gróf és a hercegnő bizonyosan feltételezik, hogy a fiuknak ez a szándéka. Talán éppen azért tervezték meg ezt a hétvégét.

Daisy és Olga egy péntek reggelen elment a Paddington állomásra, és fölszállt egy nyugat felé tartó vonatra. Keresztülvágtak Anglia szívén, dimbes-dombos szántókkal övezett falucskák között, amelyekben vénséges fák lombjából magasodott ki a kőtemplomok tornya. Ketten ültek az első osztályon, és Olga megkérdezte Daisytől,

szerinte mikor szánja már végre el magát Bubi.

– Tudnia kell, hogy szeretem – mondta Daisy. – Éppen elégszer hagytam, hogy megcsókoljon.

– Más iránt nem mutattál érdeklődést? – kérdezte ravaszul az anyja.

Daisy el akarta felejteni a Lloyd Williamsszel átélt bolond pillanat bűntudatos emlékét. Bubi bizonyosan nem tudhatott erről, különben is, ő nem találkozott többé Lloyddal, és nem is válaszolt a fiú három levelére.

– Senki iránt.

– Akkor Éva az oka – mondta Olga. – Ő pedig elment.

A vonat átzakatolt egy hosszú alagúton a Severn folyó medre alatt, és mire előbukkant, már Walesben jártak. Sáros birkák legeltek a domboldalakon, és minden völgyben volt egy kis bányászváros, ahol különféle ronda ipari épületek között tornyosult az aknafő csörlője.

Fitzherbert gróf fekete-krémszínű Rolls-Royce-a az aberoweni állomáson várt rájuk. Daisy gyászosnak találta Aberowent a meredek domboldalakon szorongó, apró, szürke sorházaival. Egy-két kilométerre a várostól volt a Ty Gwyn-kastély.

Daisy lélegzete elakadt a gyönyörűségtől, amikor behajtottak a kapun. Ty Gwyn hatalmas, elegáns épület volt, a tökéletesen klasszicista homlokzatot magas ablaksorok tagolták. Művészi parkban állt, virágok, bokrok, fák között, amelyeknek ápoltsága azt sejtette, hogy a gróf nagyon büszke a kertjeire. Micsoda öröm lehet úrnőnek lenni ebben a házban, mélázott Daisy. A brit arisztokrácia talán nem a világ ura többé, de tökélyre fejlesztette az életművészetet, és a lány arra vágyott, hogy közéjük tartozhasson.

Ty Gwyn Fehér Házat jelent, de valójában szürke volt, és Daisy azt is megértette, miért: amikor megérintette a követ, az ujja hegyén ott maradt a szénpor.

A Gardénia nevű lakosztályt kapta.

Este ő és Bubi kiültek vacsora előtt a teraszra, és figyelték, ahogy a nap lemegy a bíborszín hegyek fölött. Bubi szivarozott, Daisy pezsgőt ivott. Egy darabig kettesben voltak, de Bubi egy szót sem szólt házasságról.

A lány egyre idegesebb lett, ahogy telt-múlt a hétvége. Bubinak

rengeteg más alkalma volt, hogy négyszemközt beszélhessen vele – Daisy gondoskodott róla. Szombaton a férfiak vadásztak, de a lány estefelé kiment elébük, és Bubival együtt sétáltak vissza az erdőn át. Vasárnap reggel Fitzherberték és legtöbb vendégük lement a városi anglikán templomba. Az istentisztelet után Bubi elvitte Daisyt a Két Korona nevű kocsmába, ahol a lapos sapkát viselő, tagbaszakadt, széles vállú bányászok úgy bámulták a lányt a levendulaszínű kasmírkabátjában, mintha Bubi egy párducot hozott volna be pórázon.

Daisy megmondta a fiúnak, hogy az anyjával együtt hamarosan visszautaznak Buffalóba, de Bubi erre sem szólt semmit.

Lehetséges, hogy tetszik Bubinak, de nem annyira, hogy feleségül vegye?

Vasárnap ebédre kétségbeesett. Holnap az anyjával visszatér Londonba. Ha Bubi addig nem nyilatkozik, Fitzherberték azt fogják gondolni, hogy a fiuknak nem is voltak komoly szándékai, és Daisyt nem hívják meg többé Ty Gwynbe.

Ez a kilátás megrémítette a lányt, hiszen ő a fejébe vette, hogy hozzámegy Bubihoz. Aberowen vicomtess akart lenni, akiből egy napon Fitzherbert grófné lesz. Mindig gazdag volt, de éhezett a tiszteletre és hódolatra, amely a magas ranggal jár. Arra vágyott, hogy „myladynek” szólítsák. Bea hercegnő gyémánttiarájára vágyott. Szerette volna a barátai közé számítani a királyi családtagokat.

Tudta, hogy Bubi kedveli, és kívánja is, amit érezni lehetett minden csókjában.

– Kellene valami, ami ösztökélje – mormolta Olga, miközben az ebéd utáni kávét itták a többi hölggyel a szalonban.

– De mi?

– Van egy dolog, ami mindig hat a férfiakra.

Daisy felvonta a szemöldökét.

– A szex? – Anyja és ő sok mindent megbeszéltek, de ezt a témát általában kerülték.

– A terhesség is megteszi – mondta Olga. – De az csak akkor jön be biztosan, amikor nem akarod.

– Akkor mi?

– Ha megmutatod neki az ígéret földjét, de nem engeded be.

Daisy megrázta a fejét.

– Ebben nem egészen vagyok biztos, de azt hiszem, valaki mással már bejutott az ígéret földjére.

– Kivel?

– Nem tudom. Egy szobalánnyal, egy színésznővel, egy özveggyel... Csak találgatok, de nem tűnik valami szűziesnek.

– Igazad van. Ez azt jelenti, hogy olyasmit kell ajánlanod, amit mástól nem kaphat meg. Valamit, amiért mindenre képes.

Daisy fején átfutott a gondolat, hogy honnan szedhette az anyja ezt a bölcsességet, amikor egész életét egy kihűlt házasságban töltötte. Talán sokat töprengett azon, hogy miként lophatta el tőle a férjét Marga, Lev szeretője. Ő mindenesetre nem ajánlhat föl Bubinak semmit, amit az ne kaphatna meg egy másik lánytól.

A nők megitták a kávéjukat, és elindultak a szobáikba a délutáni szunyókálásra. A férfiak még az ebédlőben szivaroztak, de negyedórán belül ők is követik az asszonyok példáját. Daisy fölállt.

– Mit akarsz csinálni? – kérdezte Olga.

– Még nem tudom pontosan – felelte a lány. – De kitalálok valamit.

Távozott a szalonból. Bubi szobájába akart menni, de ezt nem közölte az anyjával, mert hátha tiltakozna. Ott várja be, hogy Bubi feljöjjön szunyókálni. A személyzet is pihenőt kap ebben a napszakban, ezért valószínűtlen, hogy bárki más belépjen abba a szobába.

Bubi tehát csak az övé lesz. De mit mondjon vagy tegyen? Nem tudta. Rögtönöznie kell.

Betért a Gardénia lakosztályba, fogat mosott, Jean Naté kölnit permetezett a nyakára, azután halkan végigment a folyosón Bubi szobájáig.

Senki sem látta, hogy belép.

Bubinak tágas hálószobája volt, kilátással a ködös hegycsúcsokra. Érezni lehetett, hogy a szoba gazdája sok éve lakik itt. Férfias bőrfotelek voltak benne, a falakon repülőgépek és versenylovak képei, egy cédrusfa humidorban illatos szivarok, egy asztalkán whiskys és brandys palackok, egy tálcán metszett kristálypoharak.

A lány kihúzott egy fiókot. Ty Gwyn levélpapírja, tintásüveg, tollak és ceruzák voltak benne. A papíron a Fitzherbert címer

kéklett. Vajon egy napon ez lesz az ő címere is?

Vajon mit szól Bubi, ha itt találja? Örül neki, átöleli és megcsókolja? Vagy dühös lesz, amiért betolakodtak a magánszférájába, és azzal vádolja a lányt, hogy utána szimatol? Vállalnia kellett a kockázatot.

Átment a szomszédos öltözőszobába. Volt benne egy kis mosdókagyló, fölötte tükör. Bubi borotvakészlete a kagyló márványperemén hevert. Daisy arra gondolt, hogy szívesen megtanulná a férjét borotválni. Milyen bensőséges lenne.

Kinyitotta a szekrényajtókat, megnézte Bubi ruháit, a zsaketteket, a tweedöltönyöket, a lovaglóruhákat, a szőrmebélésű bőr pilótazubbonyt, a két frakkot.

Ettől támadt egy ötlete.

Eszébe jutott, hogy bámulta Bubi júniusban Bing Westhampton házában, amikor a többi lánnyal együtt férfinak öltözött. Aznap este csókolta meg először. Daisy nem tudta, mi gerjesztette föl annyira, az ilyen dolgok általában megmagyarázhatatlanok. Lizzie Westhampton szerint vannak férfiak, akik azt szeretik, ha a nők elfenekelik őket, de miből lehet ezt megtudni?

Talán most Bubi ruháját kellene fölvennie.

Olyasmire van szükség, amiért bármit megtesz, mondta az anyja. Vajon ez az?

Rámeredt a fogasokon lógó öltönyökre, az összehajtott fehér ingekre, a kisámfázott, fényes bőrcipőkre. Beválna? Van rá ideje?

Van vesztenivalója?

Összeszedheti a szükséges ruhákat, átviheti a Gardénia lakosztályba, átöltözhet, utána visszasiethet, reménykedve, hogy senki sem veszi észre...

Nem. Erre nincs ideje. Bubi szivarja nem elég hosszú. Itt kell átöltöznie, méghozzá gyorsan – vagy soha.

Döntött.

Ledobta a ruháját.

Most már veszélyben volt. Eddig a pillanatig hihetően megmagyarázhatta volna az ittlétét, eljátszhatta volna, hogy eltévedt Ty Gwyn hosszú folyosóin, és rossz szobába nyitott be. De egyetlen lány jó híre sem éli túl, ha alsóneműben találnak rá egy férfi szobájában.

Levette a legfölső inget. Látta, hogy a gallért rá kell gombolni, és felnyögött. Az egyik fiókban talált egy tucat keménygallért meg egy doboz gombot. Az egyiket rágombolta az ingre, azután belebújt.

Nehéz férfilépteket hallott a folyosóról. Megkövült, a szíve úgy vert, akár egy nagydob, de a léptek továbbhaladtak.

Elhatározta, hogy zsakettbe öltözik. A csíkos nadrágon nem volt nadrágtartó, de egy fiókban talált néhányat. Megfejtette, hogyan kell felgombolni a nadrágra, azután fölhúzta. A derekába kétszer belefért volna.

Harisnyás lábára fényes fekete cipőt húzott, és befűzte.

Begombolta az inget, ezüstszínű nyakkendőt kötött. A csomó nem sikerült, de nem érdekes, úgyse tud nyakkendőt kötni. Hagyta, ahogy van.

Fölvett egy őzbarna, kétsoros mellényt, egy fekete zsakettet, utána megnézte magát a gardrób ajtajának belsejére szerelt, egész alakos tükörben.

Lógtak rajta a ruhák, de így is aranyos volt.

Most, hogy már volt ideje, arany mandzsettagombot tett a kézelőkbe és fehér zsebkendőt a kabát szivarzsebébe.

Valami hiányzott. Megnézte magát a tükörben, és rájött, mi kell még.

Egy kalap.

Kinyitott egy másik szekrényt, és egy magas polcon meglátott egy sor kalapdobozt. Talált egy szürke cilindert, a fejébe csapta.

Eszébe jutott a bajusz.

Nem volt nála szemöldökceruza. Átment Bubi hálószobájába, és lehajolt a kandallóhoz. Nyár lévén nem égett tűz benne. Bekormozta az ujja hegyét, visszatért a tükörhöz, és gondosan bajuszt rajzolt magának.

Készen volt.

Leült az egyik bőrfotelbe, és várta Bubit.

Az ösztöne azt súgta neki, hogy helyesen cselekedett, bár ésszerűen nézve bizarrnak tűnt a viselkedése. Ez azonban nem magyarázta meg a gerjedelmét. Amikor Bubi fölvitte repülőgéppel, benedvesedett. Nem nyalakodhattak, amikor a fiú a kis gép vezetésére összpontosított, de nem is baj, mert a magasban szárnyalni olyan izgató volt, hogy valószínűleg mindent

megengedett volna Bubinak.

A fiúk azonban kiszámíthatatlanok, és Daisy tartott Bubi haragjától. Mert ha megharagudott, csinos arca rút fintorba torzult, nagyon gyorsan dobolt a lábával, és meglehetősen kíméletlen tudott lenni. Egyszer, amikor egy sánta pincér nem a megfelelő italt hozta ki, Bubi azt mondta neki:

– Sántikáljon csak vissza a pulthoz, és hozza azt a skót whiskyt, amit rendeltem! Attól, hogy kripli, még nem lesz süket, ugyebár. – A szerencsétlen pincér elvörösödött szégyenében.

Vajon akkor mit mond, ha feldühíti az ő ittléte?

Bubi öt perc múlva érkezett.

Daisy hallotta a lépteit odakint. Már olyan közel került hozzá, hogy megismeri a járásáról!

Nyílt az ajtó, belépett Bubi, de nem vette észre a lányt.

Daisy mély hangon megszólalt:

– Helló, öreg cimbora, hogy vagy?

Bubi összerázkódott, és azt mondta:

Egek! – Még egyszer megnézte. – Daisy?

A lány fölállt.

– Személyesen – mondta a rendes hangján. Bubi még mindig nem bírta levenni róla a szemét a meglepetéstől. Daisy lekapta a cilinderét, kissé meghajolt, és azt mondta:

– Szolgálatára.

Ferdén a fejébe csapta a kalapot.

Bubi egy hosszú perc után magához tért, és elvigyorodott.

Hála istennek!, gondolta a lány.

– Nahát, illik neked az a cilinder – szólalt meg Bubi.

Daisy közelebb ment hozzá.

– Azért tettem föl, hogy örülj.

– Nahát, igazán kedves tőled.

Daisy hívogatóan hátrahajtotta a fejét. Szeretett csókolózni Bubival. Igazság szerint a legtöbb férfival szeretett csókolózni. Titokban restellte, hogy ennyire oda van a csókolózásért. Még lányokat is szívesen megcsókolt a kollégiumban, ahol hetekig sem láttak fiúkat.

Bubi lehajtotta a fejét, és az ajkával megérintette a lányét. A cilinder leesett, erre mindketten kuncogtak. A fiú gyorsan a lány

szájába dugta a nyelvét. Daisy ellazult, átengedte magát az élvezetnek. Bubi lelkes híve volt minden érzéki örömnek, Daisyt felizgatta a fiú mohósága.

Emlékeztette magát, hogy mindezzel célja van. A dolgok szépen haladnak, de ő azt várja, hogy megkérjék a kezét. Vajon beéri a fiú egy csókkal? Daisynek arra van szüksége, hogy többet akarjon. Ha több idejük volt néhány kapkodó percnél, gyakran megsimogatta a lány mellét.

Sok múlik azon, mennyi bort ivott ebédre. Eléggé bírta az ivást, de volt egy pont, amelyen túl lelohadt a vágya.

A fiúhoz tapadt. Bubi kereste, de nem találta Daisy apró mellét a buggyos gyapjúmellény redői alatt, és csalódottan morgott.

Azután a keze végigvándorolt a lány hasán, és besiklott a bő nadrág korca alá.

Daisy még sose engedte, hogy ott megérintse.

Még mindig rajta volt a selyem alsószoknya és a vastag pamutbugyi, úgyhogy a fiú nem sokat érezhetett, ám a keze továbbcsúszott, le Daisy lába közé, és megmarkolta a többszörös rétegen át. A lányba belenyilallt a gyönyör.

Elhúzódott.

– Túl messzire mentem? – zihálta a fiú.

– Zárd be az ajtót – felelte Daisy.

– Te jó isten! – Az ajtóhoz ment, elfordította a kulcsot a zárban, aztán visszajött. Átölelték egymást, és Bubi ott folytatta, ahol abbahagyta. Daisy megérintette a sliccét, megtalálta a szövet alatt a merev hímvesszőt, és megszorította. A fiú kéjesen nyögött.

A lány ismét elhúzódott.

Bubi arcán átsuhant a harag árnyéka, amitől Daisynek eszébe jutott valami kellemetlen. Egyszer, amikor eltolta a melléről egy Theo Coffman nevű fiú kezét, az méregbe gurult, és szűzkurvának nevezte. Sosem látta többé, de a sértéstől teljesen indokolatlanul elszégyellte magát. Most attól tartott, hogy Bubi is valami hasonlóval vádolhatja.

Ekkor a fiú arca ellágyult, és azt mondta:

– Tudod, hogy irtóra oda vagyok érted?

Ez volt a megfelelő pillanat. Vagy hatot, vagy vakot, gondolta Daisy.

– Nem kellene ezt csinálnunk – mondta nem is nagyon túlzott sajnálkozással.

– Miért nem?

– Még csak nem is vagyunk jegyesek.

A szó egy hosszú pillanatig lógott a levegőben. Egy nő szájából ez annyi, mintha ő kémé meg a férfi kezét. Leste Bubi arcát, és rettegett, hogy a fiú megriad, elfordul, bocsánatkérően motyog, és megkéri, hogy távozzon.

De ő nem szólt.

– Boldoggá akarlak tenni – mondta a lány – , de...

– Szeretlek, Daisy – mondta a fiú.

Ez nem elég. Mosolygott, és azt kérdezte:

– Csakugyan?

– De mennyire.

Daisy nem válaszolt, csak várakozóan nézte.

Végül Bubi kimondta:

– Leszel a feleségem?

– Ó, igen! – mondta Daisy, azután ismét megcsókolta. A száját a fiúén tartva kigombolta Bubi sliccét, benyúlt az alsónadrágjába, és kivette a hímvesszőjét. A bőr selymes volt és forró. Miközben simogatta, eszébe jutott a Westhampton ikrekkel folytatott beszélgetés. „Megdörgölheted a micsodáját”, mondta Lindy, és Lizzie hozzátette: „Amíg nem fröcsköl.” – Daisyt érdekelte és izgatta a gondolat, hogy idáig juttathat egy férfit. Valamivel erélyesebben markolta a fiút.

Majd eszébe jutott Lindy következő megjegyzése. „Vagy leszophatod, azt szeretik a legjobban.”

Levált Bubi szájáról és a fülébe súgta:

– Bármit megteszek az én férjemért – mondta.

Azzal letérdelt.

*

Az év esküvője volt. Daisy és Bubi a westminsteri Szent Margit-templomban, . október 3-án, szombaton tartották meg az esküvőt, Daisy csalódására nem a westminsteri apátságban, de azt mondták neki, hogy ott csak királyi családtagok esküdhetnek.

A menyasszonyi ruhát Coco Chanel tervezte. A gazdasági válság divatja előnyben részesítette az egyszerű vonalakat és a minimális

díszítést. Daisy földig érő, ferdén szabott szaténruhájának szép denevérujja volt és rövid uszálya, amelyet egy kisfiú is elvihetett.

Az apja, Lev Peshkov átjött az óceánon a szertartásra. Az anyja, Olga hajlandó volt a látszat kedvéért a férje mellé ülni a templomban, és általában úgy tett, mintha többé-kevésbé boldog pár lennének. Daisy rémálma az volt, hogy egyszer csak beállít Marga, akit Lev törvénytelen fia, Greg vezet karonfogva, de ez nem történt meg.

A Westhampton ikrek és May Murray voltak a koszorúslányai, Éva Murray volt a nyoszolyóasszony. Bubi morgott, hogy Éva félzsidó – még csak meg sem akarta hívni – , ám Daisy ragaszkodott hozzá.

Állt az ódon templomban, tudta, hogy lélegzetelállítóan szép, és boldogan esküdött hűséget Bubi Fitzherbertnek testben és lélekben.

A matrikulában úgy írta alá magát, hogy „Daisy Fitzherbert, Aberowen vicomtess". Heteken át gyakorolta ezt az aláírást, utána gondosan olvashatatlanul apró darabokra tépte a papírlapokat. Most már joga van rá. Ez a neve.

Ahogy kifelé indultak a templomból, Fitz nyájasan a karját nyújtotta Olgának, Bea hercegnő viszont tartotta a méter távolságot Levtől.

Bea hercegnő nem volt kedves egyéniség. Elég szívélyesen bánt Daisy anyjával, és bár vastagon érzett a leereszkedés a hangjában, Olga nem vette észre, így barátságos volt a kapcsolatuk. Ám Bea nem állhatta Levet.

Daisy most jött rá, hogy az apja nélkülözi a társasági csiszolatot. Úgy mozgott, beszélt, evett, ivott, dohányzott, nevetett és vakarózott, mint egy gengszter, és nem érdekelte, hogy mit gondolnak róla. Azt csinált, amit akart, mert amerikai milliomos volt, mint ahogy Fitz is azt csinálta, amit akart, mert angol gróf volt. Daisy mindig is tisztában volt ezzel, de különös erővel tudatosodott benne az esküvői reggelin a Dorchester Hotel dísztermében, amikor látta az apját ezek között a kékvérű angolok között.

De ez most nem számított. Ő Lady Aberowen, és ezt nem vehetik el tőle!

Mindazonáltal Bea következetes ellenszenve Lev iránt olyan idegesítő volt, mint az enyhe büdösség vagy a folyamatos zúgás, és elrontotta Daisy örömét. Bea úgy ült Lev mellett a főasztalnál, hogy

egy kicsit mindig elfordult tőle. Ha Lev beszólt hozzá, kurtán válaszolt, de nem nézett a nászúra szemébe. Lev nem látszott észrevenni, mosolygott, pezsgőzött, ám Daisy, aki Lev másik oldalán ült, tudta, hogy az apja értett a jelekből. Faragatlan, de nem hülye.

Amikor vége lett a pohárköszöntőknek, és a férfiak rágyújtottak, Lev, aki az ara apjaként állta a számlát, végigtekintett az asztalon, és azt mondta:

– Na, Fitz, remélem, ízlett az étel. A borok megfeleltek az elvárásaidnak?

– Köszönöm, a legnagyobb mértékben.

– Meg kell mondjam, baromi jó kis trakta volt.

Bea hangosan és helyteleníttően csettintett a nyelvével. Férfiaknak az ő jelenlétében nem illett olyan szavakat használni, hogy „baromi”.

Lev az asszony felé fordult. Mosolygott, ám Daisy látta a szemében a veszedelmet.

– Nahát, hercegnő, csak nem sértettem meg?

Bea nem óhajtott válaszolni, de a nászúra várakozóan nézte, és nem sütötte le a szemét. Végül az asszony annyit mondott:

– Jobb szeretek nem hallani alantas kifejezéseket.

Lev kivett egy szivart a dobozából. Nem gyújtotta meg azonnal, csak szagolgatta, és görgette az ujjai között.

– Hadd mondjak el egy történetet – szólalt meg, és végignézett az asztalon, hogy figyel-e mindenki: Fitz, Olga, Bubi, Daisy és Bea. – Amikor gyerek voltam, az apámat megvádolták azzal, hogy valaki másnak a földjén legeltette a teheneit. Mondhatnák, nem nagy ügy, még akkor se, ha vétkes volt. De őt letartóztatták, és a földesúr akasztófát ácsoltatott az északi mezőn. Azután jöttek a csendőrök, megragadtak engem, a bátyámat, az anyánkat, és odavittek. Az apám állt ott a vesztőhelyen, nyakán hurokkal. Azután jött a földesúr.

Daisy még sosem hallotta ezt a történetet. Az anyjára nézett. Olga ugyanolyan meglepettnek tűnt.

Az asztalnál most már nagyon nagy volt a csend.

– Kényszerítettek minket, hogy végignézzük, ahogy az apánkat fölakasztják – mondta Lev. Beához fordult. – Mondjak valami furcsát? A földesúr húga is ott volt. – A szájába dugta a szivart, megnyalta a végét, megint kivette.

Daisy látta, hogy Bea elsápad. Csak nem róla van szó?

– Ez a húg még csak kislány volt, egyébként hercegnő – mondta Lev a szivarját bámulva. Daisy hallotta, hogy Bea halkan felsikolt, és rádöbbent, hogy bizony róla van szó. – Ott állt olyan hidegen, mint egy jégcsap, és végigvárta az akasztást – mondta Lev.

Egyenesen Beára nézett.

– Nahát, én ezt nevezem alantasságnak – mondta.

Egy hosszú percig csend volt.

Azután Lev ismét a szájába dugta a szivart, és megkérdezte:

– Van valakinek tüze?

*

Lloyd az anyja aldgate-i házában a konyhaasztalnál ült, és aggodalmasan tanulmányozott egy térképet.

. október 4-e volt, vasárnap. Mára zendülés várható.

A Temze-parti dombon épült római Londinium helyén alakult ki a City nevű pénzügyi központ. Ettől a dombtól nyugatra voltak a gazdagok palotái, színházai, üzletei és templomai. Az a ház, amelyben Lloyd ült, a dombtól keletre állt, a dokkok és a nyomornegyedek közelében. Évszázadok óta itt csapódtak le a bevándorlók hullámai, akik hajlandók voltak halálra robotolni magukat, hogy a gyerekeik egy napon átköltözhessenek az East Endről a West Endre.

Azt a térképet, amelyet Lloyd olyan elmerülten tanulmányozott, a Daily Worker, a kommunista párt napilapja nyomtatta ki mellékletben. A térképen látni lehetett az útvonalat, amelyen aznap végigvonul a Brit Fasiszták Uniója. Tervük szerint a londoni Towernél gyülekeznek, a City és az East End határán, ahonnan kelet felé masíroznak.

Egyenesen neki Stepney elővárosnak, ahol túlnyomórészt zsidók laknak.

Hacsak Lloyd és a hasonló gondolkodású emberek meg nem tudják állítani őket.

Nagy-Britanniában az újság szerint 330 000 zsidó élt, ötven százalékban az East Enden. Zömmel Kelet-Európából menekültek.

Itt, a londoni bérkaszárnyákban a zsidók olyan helyet találtak maguknak, ahol ugyanannyi joguk volt élni, mint bárki másnak. Hogyan érzik majd magukat, ha az ablakukon kinézve azt látják,

hogy az utcáikon a kiirtásukra felesküdött, egyenruhás banditák menetelnek? Lloyd azt gondolta, hogy ez megengedhetetlen.

A Worker kimutatta, hogy a Towertől csak két útvonalat választhatnak a meneteleik. Az egyik átszeli a Gardiner's Cornert, az East End kapujaként ismert ötszörös kereszteződést, a másik a Royal Mint Stree-ten, majd a keskeny Cable Streeten halad. A járókelőnek persze tucatnyi más útvonalat is kínálnak még a mellékutcák, de azokon nem lehet masírozni. A St. George Street a katolikus Wappinghoz vezetett, nem a zsidó Stepneyhez, így a fasiszták nem vették hasznát.

A Worker arra buzdított, hogy emberi fal zárja el a Gardiner's Cornert és a Cable Streetet, így állítva meg a menetelőket.

Ez az újság gyakran buzdított olyasmikre, amik nem történtek meg: sztrájkokra, forradalmakra vagy – legújabban – arra, hogy a baloldali pártok egyesüljenek egy népfrontba. Az emberi fal is csak egy ilyen vágyálom. Ezrek kellenének ahhoz, hogy hatékonyan lezárják az East Endet. Lloyd nem tudta, egyáltalán eljönnek-e annyian.

Csak annyit tudott, hogy biztosan baj lesz.

Az asztalnál ott ültek vele a szülei, Bernie és Ethel, a húga, Millie és az ünneplős, tizenhat éves Lenny Griffiths Aberowenből. Lenny a walesi bányászok kis seregéhez tartozott, akik eljöttek Londonba, hogy csatlakozzanak az ellentüntetőkhöz.

Bernie felnézett az újságból, és azt mondta Lennynek:

– A fasiszták azt állítják, hogy a Londonba utazó összes walesi vonatjegyét a zsidó nagyfejűek fizetik.

Lenny lenyelt egy falat rántottát.

– Nem ismerek semmiféle zsidó nagyfejűt – mondta. – Hacsak nem számítjuk Mrs. Cukorkás Levyt, mert neki tényleg nagy a feje meg mindene. Egyébként én egy teherautó platóján jöttem Londonba hatvan walesi bárány társaságában, amiket Smithfieldre, a húspiacra vittek.

– Akkor ezért van ilyen szagod – jegyezte meg Millie.

– Millie! Otromba vagy! – korholta Ethel.

Lenny Lloyd szobájában aludt, és elárulta neki, hogy a tüntetés után nem kíván visszatérni Aberowenbe. Ő és Dave Williams Spanyolországba indul, hogy csatlakozzon a fasiszta lázadás

leverésére alakult nemzetközi brigádokhoz.

– Szereztetek útlevelet? – kérdezte Lloyd. Nem volt nehéz útlevelet szerezni, de a kérelmezőnek szüksége volt ajánlásra egy lelkésztől, orvostól, ügyvédtől vagy más tekintélyes személytől, így egy fiatal fiú ezt nemigen intézhette titokban.

– Nincs rá szükség – felelte Lenny. – Elmegyünk a Victoria pályaudvarra, és veszünk egy hétvégi retúrjegyet Párizsba. Ehhez nem kell útlevél.

Lloyd hallott már erről. Az ilyen utazás nagyon kényelmes a jómódú középosztálynak. Most pedig az antifasiszták használják föl.

– Mennyi a jegy?

– Három font tizenöt shilling.

Lloyd felvonta a szemöldökét. Ez több volt, mint amennyije egy munkanélküli szénbányásznak lehet.

Lenny hozzátette.

– De a Független Munkáspárt fizeti a jegyemet, Dave-ét pedig a Kommunista Párt.

Bizonyára idősebbnek hazudták magukat.

– Na és mi történik, amikor Párizsba értek? – kérdezte Lloyd.

– A Gare du Nordon várnak a francia kommunisták. – Úgy ejtette ki, hogy geir djú nór. Egy szót sem tudott franciául. – Onnan elkísérnek a spanyol határig.

Lloyd egyre halogatta a saját indulását. Másoknak azt mondta, hogy a szüleit szeretné megnyugtatni, de igazság szerint még mindig nem bírt lemondani Daisyről. Továbbra is arról álmodott, hogy a lány kidobja Bubit. A dolog reménytelen volt – Daisy még csak nem is válaszolt a leveleire – , mégsem tudta elfelejteni.

Közben Nagy-Britannia, Franciaország és az USA megegyezett Németországgal és Olaszországgal, hogy Spanyolországot illetően ragaszkodnak a be nem avatkozási politikához, azaz egyikük sem támogatja fegyverekkel egyik felet sem. Már ez is dühítette Lloydot, hiszen a demokráciáknak a törvényes kormányt kellene támogatniuk. Ennél is szörnyűbb, hogy Németország és Olaszország naponta megszegték a szerződést, ahogy azt Lloyd anyja és Billy bácsi naponta kifejtették a számos nyilvános gyűlésen, amelyeket azon az őszön tartottak Nagy-Britanniában Spanyolországról. Fitzherbert gróf mint a kormány felelős minisztere makacsul védte

ezt a politikát. A spanyol kormányt, hangoztatta Fitz, nem szabad fölfegyverezni, mert félő, hogy bevezeti a kommunizmust.

Ez egy önmagát beteljesítő jóslat, érvelt Ethel az indulatos vitákban. Az egyetlen nemzet, amely hajlandó támogatni a spanyol kormányt, a Szovjetunió, ezért a spanyolok természetes módon az egyetlen országhoz húznak, amely segít nekik.

A konzervatívok úgy vélték, hogy a spanyolok veszedelmes baloldaliakra szavaztak. A Fitzherberthez hasonló emberek nem sírtak volna, ha a spanyol kormányt erőszakkal megdöntik, és a szélsőjobboldaliak veszik át a helyét. Lloydban égett a tehetetlen indulat.

Most eljött az alkalom, hogy itthon is ütheti a fasisztákat.

– Ez nevetséges – mondta Bernie egy héttel korábban, amikor a felvonulást bejelentették. – A rendőrségnek kényszerítenie kell őket, hogy változtassanak a menet útvonalán! Természetesen joguk van masírozni, de nem Stepneyben! – A rendőrség azonban azt mondta, hogy nincs felhatalmazása beavatkozni egy tökéletesen legális tüntetésbe.

Bernie és Ethel benne voltak nyolc londoni kerületnek abban a küldöttségében, amelyik kérte a belügyminisztert, Sir John Simont, hogy tiltsa be a menetet, vagy legalább változtassa meg az útvonalát; ő is azt állította, hogy nincs hozzá joga.

A „hogyan tovább" megosztotta a Munkáspártot, a zsidó közösséget és a Williams családot.

A Zsidó Népi Tanács a Fasizmus és Antiszemitizmus Ellen, amelyet Bernie és mások alapítottak három hónapja, tömeges ellentüntetésre szólított föl, amely távol tarthatja a fasisztákat a zsidó utcáktól. A spanyol Nopasarán! volt a jelszavuk, ami azt jelenti: „Nem törnek át!". Az antifasiszták ezzel a felkiáltással védték Madridot. A tanács apró szervezet volt, grandiózus névvel. Két emeleti szobát foglalt el egy házban a Commercial Roadon, mindössze egy Gestetner sokszorosítógéppel és néhány öreg írógéppel rendelkezett. Az East Enden azonban rengetegen támogatták. Hihetetlen mennyiségű, 100 000 aláírást gyűjtöttek össze negyvennyolc óra alatt a menet betiltását követelő petícióhoz. A kormány mégsem tett semmit.

A Kommunista Párt volt az egyetlen nagy politikai erő, amely

támogatta az ellentüntetőket. Mellé állt még a jelentéktelen Független Munkáspárt, amelyhez Lenny tartozott. A többi párt ellenezte a tanácsot.

– Úgy látom, a Jewish Chronicle azt tanácsolta olvasóinak, hogy ma ne menjenek ki az utcára – mondta Ethel.

Lloyd szerint éppen ez jelentette a problémát. Sokaknak az volt a véleménye, hogy jobb kimaradni a bajból. Csakhogy ez szabad kezet ad a fasisztáknak.

Bernie, aki zsidó volt, bár nem tartotta a vallást, azt felelte:

– Hogy olvashatod a fejemre a Jewish Chronicle-1? Az a véleményük, hogy a zsidóknak nem a fasizmus, csak az antiszemitizmus ellen kell tiltakozniuk. Miféle politikai értelme van ennek?

– Mint értesültem, a Brit Zsidók Küldötteinek Tanácsa ugyanazt mondja, mint a Chronicle – erősködött Ethel. – Tegnap kihirdették valamennyi zsinagógában.

– Ezek az úgynevezett küldöttek a Golders Greenből* való fejbólintók – válaszolta megvetően Bernie. – Sosem inzultálták őket az utcán a fasiszta huligánok.

– Te a Munkáspárt tagja vagy – mondta vádlón Ethel. – A mi politikánk az, hogy nem szállunk szembe a fasisztákkal az utcán. Hol a szolidaritásod?

– És mi van azzal a szolidaritással, amellyel a hitsorsosaimnak tartozom? – kérdezett vissza Bernie.

– Te csak akkor vagy zsidó, ha neked is megfelel. Téged sem bántalmaztak sose az utcán.

– Egyre megy, a Munkáspárt akkor is politikai hibát követ el.

– Ne felejtsd el, ha engeded, hogy a fasiszták erőszakot provokáljanak, a sajtó a baloldalt fogja vádolni, függetlenül attól, hogy ki kezdte.

– Ha a Mosley fiúk verekedni akarnak, megkapják, ami jár nekik – szólt közbe nyersen Lenny.

Ethel felsóhajtott.

– Gondolkodj, Lenny! Ebben az országban kinek van a legtöbb fegyvere? Neked, Lloydnak, a Munkáspártnak vagy a konzervatívoknak, akik mellett ott áll a hadsereg és a rendőrség?

* London egyik, főleg jómódú zsidók lakta városrésze. (A ford.)

– Ó! – mondta Lenny. Erre nyilvánvalóan nem gondolt.

– Hogy mondhatsz ilyeneket? – kérdezte Lloyd haragosan az anyjától.

– Három éve ott voltál Berlinben, láttad, hogy megy ez! A német baloldal igyekezett békésen ellenállni a fasizmusnak, és láttad, mi történt!

Bernie közbeszólt:

– A német szociáldemokraták nem hoztak létre népfrontot a kommunistákkal. Ez lehetővé tette, hogy külön-külön intézzék el őket. Együtt talán győztek volna. – Dühös volt, mert a Munkáspárt helyi alapszervezete elutasította a kommunisták ajánlatát, hogy alakítsanak koalíciót a masírozok ellen.

– A kommunistákkal szövetkezni veszélyes – mondta Ethel.

Bernie nem értett egyet. Tulajdonképpen ez volt az a kérdés, amely megosztotta a Munkáspártot. Lloyd úgy vélte, hogy Bernienek van igaza, és Ethel téved.

– Minden erőforrást föl kell használnunk a fasizmus legyőzésére – mondta, majd diplomatikusan hozzátette: – De a mamának igaza van, az lenne a legjobb, ha ma nem kerülne sor erőszakra.

– Az lenne a legjobb, ha valamennyien itthon maradnátok, és a demokratikus politizálás hagyományos eszközeivel harcolnátok a fasizmus ellen – közölte Ethel.

– Megpróbáltad a demokratikus politizálás hagyományos eszközeivel kiharcolni, hogy a nők ugyanannyi fizetést kapjanak, mint a férfiak – felelte Lloyd. – Kudarcot vallottál. – Áprilisban a Munkáspárt női képviselői benyújtottak egy törvényjavaslatot, amely előírta volna, hogy a női közalkalmazottak a férfiakéval egyenlő bért kapjanak az egyenlő munkáért. A férfi többségű Alsóház leszavazta a javaslatot.

– Nem adjuk föl a demokráciát minden alkalommal, amikor leszavaznak – mondta csípősen Ethel.

Lloyd tudta, hogy a politikai megosztottság végzetesen meggyengítheti az antifasiszta erőket. Ez történt Németországban. A mai nap kemény próba lesz. A politikai pártok megpróbálkozhatnak a vezetéssel, de azt a nép választja meg, hogy kit követ. Otthon maradnak-e, ahogy a félénk Munkáspárt és a Jewish Chronicle szorgalmazza? Vagy ezrével kijönnek az utcákra, és nemet

mondanak a fasizmusnak? Estére ismerni fogják a választ.

Kopogtattak a hátsó ajtón. Szomszédjuk, Sean Dolan lépett be ünneplőben.

– Mise után csatlakozom – mondta Bernie-nek. – Hol találkozunk?

– A Gardiner’s Cornernél, nem később két óránál – felelte Bernie. – Reméljük, elegen lesznek, hogy megállítsák a fasisztákat.

– Az East End minden dokkmunkása veletek tart – mondta Sean lelkesen.

– Miért? – kérdezte Millie. – Benneteket nem gyűlölnek a fasiszták.

– Túl fiatal vagy, aranyom, így nem emlékezhetsz, hogy a zsidók mindig segítettek minket – magyarázta Sean. – Az 1912-es dokkmunkássztrájknál, amikor még csak kilencéves voltam, az apám nem tudott etetni minket, de engem és a bátyámat befogadott Mrs. Isaacs, a pék felesége a New Roadon, áldja meg az Isten a jó szívéért. Sok száz dokkmunkás gyerekét látták el akkor a zsidó családok. Ugyanez történt 1926-ban. Nem fogjuk hagyni, hogy a kurva fasiszták bejöjjenek a mi utcáinkba – már elnézést, Mrs. Leckwith.

Lloyd megörült. Az East Enden ezrével laknak dokkmunkások: ha ők tömegesen lesznek jelen, az hatalmasra duzzasztja a létszámot.

Az utcán elbődült egy hangszóró.

– Tartsátok távol Mosleyt Stepneytől! – harsogta egy férfihang. – Gyülekezés kettőkor a Gardiner’s Cornernél!

Lloyd megitta a teáját, és felállt. A mai feladata az volt, hogy kémkedjen, ellenőrizze a fasiszták pozícióit, és folyamatosan jelentsen Bernie Zsidó Népi Tanácsának. Zsebe tömve volt súlyos barna pennykkel a nyilvános telefonokhoz.

– Jobb, ha indulok – mondta. – A fasiszták valószínűleg már gyülekeznek.

Az anyja fölállt, kikísérte.

– Ne keveredj verekedésbe – mondta. – Emlékezz, mi történt Berlinben.

– Óvatos leszek – ígérte Lloyd.

Ethel igyekezett könnyed hangot megütni.

– Foghíjasán nem tetszenél a gazdag amerikai barátnődnek.

– Egyébként sem szeret.

– Nem hiszem el. Melyik lány tudna ellenállni neked?

– Vigyázok, mama – mondta Lloyd. – Tényleg.

– Persze, örüljek annak, hogy legalább nem mész el abba a rohadt Spanyolországba!

– Ma semmiképpen. – Puszit adott az anyjának, és kiment a házból.

Ragyogó őszi délelőtt volt, az évszakhoz képest szokatlanul meleg idő. A Nutley Street közepén egy ideiglenes emelvényt állított föl egy csoport, amelynek egyik tagja beszélt a hangszóróba.

– East End népe, nem fogunk némán állni, miközben hőzöngő antiszemiták sértegetnek! – Lloyd fölismerte a beszélőt, a Munkanélküli Munkások Nemzeti Mozgalmának helyi tisztviselőjét. A gazdasági válság miatt sok ezer zsidó szabó maradt munka nélkül. Naponta álltak sorba a Settle Street-i munkaközvetítőnél.

Lloyd még tíz métert sem tett meg, amikor Bernie utolérte, és a kezébe nyomott egy papírzacskót, tele gyerekeknek való üveggolyóval.

– Sok tüntetésen vettem már részt – mondta. – Ha lovas rendőrök támadnak a tömegre, szórd ezeket a lovak lába alá.

Lloyd mosolygott. A mostohaapja szinte mindig a béke pártján áll, de nem puhány.

Lloyd kételkedett az üveggolyók használhatóságában. Habár nem sokat tudott a lovakról, de neki úgy tűnt, hogy türelmes, békés állatok, és idegenkedett a gondolattól, hogy felbuktassa őket a kövezeten.

Bernie olvasott az arcában.

– Inkább essen el egy ló, semhogy letapossa az én fiamat.

Lloyd zsebre tette az üveggolyókat. Végül is ettől még nem muszáj felhasználnia őket.

Legnagyobb örömére máris sok ember volt az utcákon. Más biztató jeleket is látott. Amerre nézett, mindenfelé a „Nem törnek át!” jelszó spanyol és angol változatát krétázták a falakra. A kommunisták nagy számban jelen voltak, osztogatták a röplapjaikat. Sok ablakpárkányról lógtak vörös zászlók. Egy csoport, amelynek tagjai a Nagy Háború érdemérmeit viselték, egy molinót emelt a magasba, amelyre a „Zsidó Frontharcosok Szövetsége” szavakat írták. A fasiszták utálták, ha emlékeztették őket, hány zsidó harcolt

Nagy-Britanniáért. Öt zsidó katonát tüntettek ki az ország legrangosabb vitézségi érdemrendjével, a Viktória-kereszttel.

Lloyd kezdte azt hinni, hogy végül talán elegen lesznek a menet megállításához.

A Gardiner's Comer, a széles kereszteződés, ahol öt utca találkozott, egy skót konfekcióüzletről, a Gardiner and Companyről kapta a nevét, amely egy jellegzetes óratoronnyal díszített sarokházban volt. Lloyd láthatta, hogy zavargásokra számítanak. Több elsősegélyhelyet állítottak föl, százszámra jöttek el a Szent János Mentőszolgálat egyenruhás önkéntesei. Minden mellékutcában mentőautók parkoltak. Lloyd remélte, hogy nem lesz összecsapás, de, gondolta, jobb megkockáztatni az erőszakot, mint hagyni, hogy a fasiszták zavartalanul menetelhessenek.

Kerülő úton, északnyugat felől ment oda a Towerhez, mert nem akarta elárulni, hogy az East Endről jön. Pár perccel az érkezése előtt már hallotta a rezesbandákat.

A Tower vízparti erődje nyolcszáz éven át jelképezte a hatalmat és az elnyomást. Falának vén kövei olyan sápadtak voltak, mintha a londoni eső minden színt kimosott volna belőlük az évszázadok során. A falon kívül, a part felé eső oldalon volt egy Tower Gardens nevű park: itt gyülekeztek a fasiszták. Lloyd becslése szerint máris legalább kétezren állhatták oszlopban, amelynek a vége nyugati irányban az üzleti negyedig ért. Időnként ritmikusan kántálni kezdtek:

Egyet, kettőt, hármat, négyet!
Űzd a kábít, ahol éred!
Ahol éred! Ahol éred!
Űzd a kábít, ahol éred!

A brit zászlót lobogtatták. Miért van az, tűnődött Lloyd, hogy mindig azok hadonásznak a leglelkesebben a nemzeti lobogóval, akik mindent el akarnak pusztítani, ami jó az országukban?

A fasiszták széles fekete bőrövükkel, fekete ingükben roppant katonásan festettek, ahogy szabályos oszlopokban álltak a füvön. A tisztjeik nyalka egyenruhát viseltek: fekete, katonai szabású zubbonyt, szürke lovaglónadrágot, térden felül érő lovaglócsizmát, fényes ellenzőjű fekete sapkát és vörös-fehér karszalagot. Sok egyenruhás motorkerékpáros berregtette kihívóan a gépét, és a

fasiszta karlendítéssel üdvözölték egymást. Újabb menetelük érkeztek, egyesek páncélozott teherautókkal, amelyeknek ablakát drótháló védte.

Ez nem politikai párt. Ez hadsereg.

Ennek az egész hajcihőnek az a célja, hogy hamis tekintéllyel ruházza fel okét, gondolta Lloyd. Olyan benyomást akarnak kelteni, mint akiknek joga van gyűléseket berekeszteni, épületeket kiüríteni, otthonokba és irodákba betörni, embereket letartóztatni, börtönökbe, táborokba hurcolni, összeverni, vallatni, kínozni, ahogy a barnaingesek tették Németországban, abban a náci diktatúrában, amelyet annyira csodál Mosley és a Daily Mail tulajdonosa, Lord Rothermere.

Megrémítik az East End népét, azt a népet, amelynek szülei és nagyszülei az elnyomás és a pogromok elől menekültek ide Írországból, Lengyelországból és Oroszországból.

Vajon kijönnek az East End lakói az utcára, hogy harcoljanak velük? Ha nem – ha a mai menet úgy zajlik le, ahogy tervezték – , mit merészelnek a fasiszták holnap?

Végigment a park szélén, úgy téve, mintha ő is csak egy bámészkodó lenne a sok száz közül. A központból úgy ágaztak ki az utcák, mint a kerékagyból a küllők. Látta, hogy az egyikben éppen megáll egy ismerős fekete-krémszínű Rolls-Royce. A sofőr kinyitotta a hátsó ajtót, amelyen Lloyd döbbenetére és rémületére kiszállt Daisy Peshkov.

Nem fért hozzá kétség, hogy miért van itt. Az egyenruha gyönyörűen szabott női változatát viselte, nadrág helyett hosszú szürke szoknyával, szőke fürtjei kikandikáltak a fekete sapka alól, és elragadó volt még ebben a gyűlöletes egyenruhában is.

Lloyd megtorpant és bámult. Nem kellett volna csodálkoznia: Daisy megmondta, hogy kedveli Bubi Fitzherbertet, és ezen, úgy látszik, Bubi politikai nézetei sem változtatnak. Ám a zsidó londoniak elleni fasiszta támadás nyilvánvaló pártolása brutális erővel tudatosította a fiúban, mennyire idegen Daisytől minden, ami az ő számára fontos az életben.

Hátat fordíthatott volna, de nem bírt. Amikor Daisy sietve elindult a járdán, elállta az útját.

– Mi az ördögöt keres itt? – kérdezte gorombán.

Daisy flegmán nézett rá.

– Én ugyanezt kérdezhetném, Mr. Williams – válaszolta. – Feltételezem, nem óhajt velünk menetelni.

– Nem érti, ki ezek? Békés politikai gyűléseket zavarnak szét, újságírókat bántalmaznak, bebörtönzik politikai ellenfeleiket. Maga amerikai, hogy lehet a demokrácia ellensége?

– A demokrácia nem szükségszerűen a legmegfelelőbb politikai rendszer minden országnak, minden időben. – Lloyd sejtette, hogy Mosley propagandájából idéz.

– De ezek megkínoznak és megölnek mindenkit, aki nem ért egyet velük! – mondta, és Jörgre gondolt közben. – A saját szememmel láttam Berlinben. Rövid időre bezártak az egyik lágerükbe. Kényszerítettek, hogy végignézzem, amint egy meztelen embert széttépetnek kiéheztetett kutyákkal. Ilyeneket művelnek a maga fasiszta barátai.

Daisyt ez hidegen hagyta.

– Es mostanában pontosan kit is öltek meg a fasiszták itt Angliában?

– A brit fasisztáknak még nincs a kezükben a hatalom, de a maguk Mosleyja rajong Hitlerért. Ha egyszer alkalma lesz rá, pontosan azt fogja csinálni, amit a nácik.

– Úgy érti, megszünteti a munkanélküliséget, büszkeséget és reményt ad a népnek.

Lloyd annyira szerette, hogy majd megszakadt a szíve, amikor azt kellett hallania, hogy ilyen marhaságok jönnek ki a száján.

– Tudja, hogy mit tettek a nácik a maga barátnőjének, Évának a családjával?

– Tudta, hogy Éva férjhez ment? – kérdezett vissza Daisy azon az eltökélten derűs hangon, amellyel valami kellemesebb témára akarjuk terelni a beszélgetést a vacsoraasztal mellett. – A kedves Jimmy Murrayhez. Éva most már angol feleség.

– És a szülei?

Daisy elfordította a tekintetét.

– Őket nem ismerem.

– De azt tudja, hogy mit műveltek velük a nácik! – Éva mindent elmondott Lloydnak a Trinity bálján. – Az apja nem praktizálhat többé mint orvos: most asszisztens egy gyógyszertárban. Nem teheti

be a lábát egy parkba vagy egy közkönyvtárba. Az ő apjának a nevét kivakarták a háborús emlékműről a szülőfalujában! – Észrevette, hogy kiabál. Csöndesebben folytatta: – Hogy állhat olyanok mellé, akik ilyesmiket csinálnak?

Daisy zavartnak tűnt, de nem válaszolt, ehelyett azt mondta:

– Máris elkéstem. Kérem, bocsásson meg.

– Amit most tesz, arra nincs mentség!

– Jól van, öcsi, ennyi elég! – szólt közbe a sofőr.

Testes, középkorú férfi volt, láthatólag nem mozgott túl sokat. Lloyd egy cseppet sem ijedt meg tőle, de nem akart verekedést kezdeni.

– Megyek – mondta szelíden. – De ne szólítson öcsinek.

A sofőr megfogta a karját.

– Jobb, ha leveszi rólam a kezét, különben kiütöm, mielőtt elmennék – mondta a fiú, és belebámult a sofőr képébe.

A sofőr habozott. Lloyd izmai ugrásra készen feszültek, leste a figyelmeztető jeleket, ahogy a ringben szokta. Ha a sofőr meg akarja ütni, bizonyára lengő parasztpofonnal próbálkozik, ami elől könnyen félrehajolhat.

De a sofőr vagy a támadó éberségét érezte meg a fiúban, vagy a kemény izmokat a kabátujja alatt. Mindenesetre meghátrált, elengedte Lloyd karját, és azt mondta:

– Fölösleges fenyegetőzni.

Daisy elment.

Lloyd nézte, ahogy siet a tökéletes szabású egyenruhájában a fasiszták sorai felé. Keserű sóhajjal elfordult, és a másik irányba indult.

A feladatára igyekezett összpontosítani. Micsoda ostobaság volt fenyegetni a sofőrt. Ha verekszik, valószínűleg letartóztatják, az egész napot a fogdában töltheti – mennyiben járult volna ez hozzá a fasizmus leveréséhez?

Fél egy volt. Otthagyta a Tower Hillt, keresett egy telefonfülkét, felhívta a Zsidó Nép Tanácsát, és beszélt Bernie-vel. Miután jelentette, amit látott, Bernie azt mondta, becsülje föl, mennyi rendőr van az utcákon a Tower és a Gardiner’s Corner között.

Lloyd keresztülvágott a park keleti felén, felderítette a szerteágazó mellékutcákat, és elhűlt attól, amit látott.

Száz-egynéhány rendőrre számított, de itt több ezren voltak.

Felsorakoztak a járdák mentén, tucatjával várakoztak parkoló buszokban, feltűnően szabályos sorokat alkottak hatalmas lovaikon. Csak egy keskeny rést hagytak a járókelőknek. Több volt a rendőr, mint a fasiszta.

Az egyik buszból egy rendőr náci karlendítéssel köszöntötte.

Lloyd elszörnyedt. Ha ez az összes rendőr a fasisztákhoz húz, hogyan állíthatnák meg őket az ellentüntetők?

Ez rosszabb volt egy fasiszta menetnél: ez fasiszta menetelés volt rendőri segédlettel. Milyen üzenetet küld ez az East End zsidóinak?

A Mansell Streeten észrevett egy Henry Clark nevű körzeti rendőrt, akit ismert.

– Szevasz, Nobby! – üdvözölte, mert valamilyen okból az összes Clarkét Nobbynak hívták. – Egy zsaru épp most üdvözölt karlendítéssel.

– Ezek nem idevalósiak – mondta Nobby halkan, mintha titkot közölne. – Nem laknak együtt a zsidókkal, mint én. Én mindig mondom nekik, hogy a zsidók épp olyanok, mint bárki más, többnyire becsületes, törvénytisztelő népek, bár persze van néhány rosszéletű és bajkeverő. De nem hisznek nekem.

– Na és... a karlendítés?

– Nyilván viccből csinálta.

Lloyd nem így gondolta.

Otthagyta Nobbyt, továbbment. Látta, hogy a rendőrök kordonnal zárják el a Gardiner’s Cornerbe torkolló mellékutcákat.

Bement egy kocsmába telefonálni – előző nap az összes hozzáférhető telefont földerítette – , és tájékoztatta Bernie-t, hogy legalább ötezer rendőr van a környéken.

– Nem állhatunk ellen ennyi zsarunak – mondta gyászosan.

– Ne legyél benne olyan biztos – felelte Bernie. – Nézd csak meg a Gardiner’s Cornert.

Lloyd, miután sikerült megkerülnie a rendőrkordont, csatlakozott az ellentüntetőkhöz. Csak a Gardiner melletti utca közepéről tudta igazán felmérni a sokaságot.

Ennyi embert még sose látott együtt.

Az ötös útkereszteződés megtelt, de még ez volt a legkevesebb. Kelet felé, a Whitechapel High Streeten a látóhatárig nyúlt a tömeg.

Délkeletre a Commercial Road ugyancsak tömve volt. A Leman Streetre, ahol a rendőrség volt, be sem lehetett jutni.

Százezren is lehetnek, gondolta a fiú. Szerette volna a levegőbe dobni a kalapját, és éljenezni. Az East End lakosai tömegesen vonultak ki, hogy visszaverjék a fasisztákat. Most már nem kétséges, mit éreznek.

A kereszteződés közepén egy üres villamos állt, amelyet otthagyott a vezetője és az utasok.

Lloyd elkezdett bizakodni. Ezen a sokaságon semmi sem törhet át.

Látta, ahogy a szomszédja, Sean Dolan fölkapaszkodik egy lámpaoszlopra, és vörös zászlót tűz a tetejére. A Zsidó Legényegylet rezesbandája játszott, valószínűleg a klub tiszteletre méltóan konzervatív szervezőinek tudta nélkül. Rendőri repülőgép szállt el fölöttük, Lloyd autogirónak nézte.

A Gardiner kirakata előtt összefutott a húgával, Millie-vel és a barátnőjével, Naomi Averyvel. Nem akarta, hogy Millie valamilyen zűrbe keveredjen. A gondolattól is meghűlt a vére.

– Papa tudja, hogy eljöttél? – kérdezte rosszallóan.

– Ne légy hülye – felelte foghegyről a lány.

Lloyd már azon is meglepődött, hogy egyáltalán itt van.

– Te nem politizálsz – mondta. – Azt hittem, jobban érdekel, hogy pénzt keress.

– Így is van – bólintott Millie. – De ez most különleges helyzet.

A fiú el tudta képzelni, mennyire feldúlná Bernie-t, ha Millie-nek baja esne.

– Szerintem haza kéne menned.

– Miért?

Lloyd körülnézett. A sokaság barátságosan és békésen viselkedett. A rendőrök arrébb voltak, a fasisztákat nem lehetett látni. Ma nem lesz menetelés, az világos. Mosley emberei nem vághatnak át egy százezres tömegen, amelyik meg akarja állítani őket, a rendőrök pedig őrültek lennének, ha engednék, hogy próbálkozzanak. Millie alighanem biztonságban van.

Idáig jutott a gondolataiban, amikor egyszer csak minden megváltozott.

Sípok süvítettek. Lloyd a hang irányába nézett, és látta, hogy a

lovas rendőrök fenyegető sorba álltak. A lovak toporzékoltak, fújtak izgalmukban. A rendőrök előhúzták hosszú, kard alakú gumibotjaikat.

Úgy tűnt, hogy rohamra készülnek – de azt nem tehetik!

A következő pillanatban támadtak.

Dühös ordítás, rémült sikoltozás csapott fel a tömegből. Mindenki rohant volna a hatalmas lovak útjából. A tömeg utat nyitott, de akik szélen álltak, a paták alá estek. A rendőrök jobbra-balra csapkodtak hosszú botjaikkal. Lloydékat visszafelé nyomta a sokaság.

Lloyd felháborodott. Mit képzel a rendőrség? Olyan ostobák, hogy azt hiszik, utat törhetnek Mosleyéknak? Tényleg azt képzelik, hogy két-háromezer, gyalázkodásokat skandáló fasiszta keresztülvághat a sértettek százezres tömegén anélkül, hogy zavargás törne ki? Idióták irányítják a rendőröket, vagy a maguk feje után mennek? Egyik lehetőség rosszabb, mint a másik!

A rendőrök hátráltak, megfordították fújtató lovaikat, újra felálltak, ezúttal szaggatott vonalban. Sípszó hallatszott, a rendőrök megsarkantyúzták lovaikat, és ismét rohamoztak.

Millie most már félt. Csak tizenhat éves volt, elszállt belőle minden virtuskodás. Fejvesztve sikoltott, amikor a tömeg nekiszorította a Gardiner and Company táblaüveg kirakatának. Olcsó öltönyt és télikabátot viselő próbababák bámultak kifelé a rémült sokaságra és a harcias lovasokra. Lloyd majd megsiketült a sok ezer torokból felszakadó, rettegő, tiltakozó üvöltéstől. Millie elé ugrott, teljes erejéből nekifeszült a tömegnek, védeni próbálta a húgát, de hiába. Akárhogy erőlködött, rányomták Millie-re. Negyven-ötven sikoltó ember vetette a hátát a kirakatüvegnek, a nyomás veszedelmesen megnőtt.

Veszett harag töltötte el Lloydot, amikor megértette, hogy a rendőrök mindenáron utat fognak nyitni a tömegben.

A következő percben vérfagyasztó roppanás hallatszott: a kirakat betört. Lloyd Millie-re zuhant, Naomi a fiúra. Tucatnyian jajveszékeltek a kíntól és a pániktól.

Lloyd föltápászkodott. Csodálatos módon ép volt. Eszeveszetten kereste a húgát. Őrjítően nehéz volt megkülönböztetni az embereket a próbababáktól. Azután fölfedezte Millie-t egy halom üvegcserépen.

Megragadta a karját, felrántotta.

– A hátam! – sírta a lány.

Lloyd megfordította. Millie kabátja csíkokra szakadt, és csupa vér volt. A fiú gyomra háborgott az iszonyattól. Oltalmazón átkarolta Millie vállát.

– Van egy mentőautó a sarkon túl – mondta. – Tudsz járni?

Alig néhány métert tettek meg, amikor ismét megszólaltak a rendőr-sípok. Lloyd rettegett, hogy Millie-vel együtt visszalökik a Gardiner kirakatába. Azután eszébe jutott, mit kapott Bernie-től. Előrántotta a zsebéből az üveggolyókkal teli papírzacskót.

A rendőrök rohamoztak.

Lloyd lendületet vett, és áthajította a papírzacskót a fejek fölött, pontosan a lovak elé. Nem ő volt az egyetlen, aki fölszerelkezett: sokan mások is dobáltak üveggolyókat. Amikor a lovak közelebb értek, petárdák pukkantak. Egy rendőrló megcsúszott az üveggolyókon, és elesett. Más állatok hőköltek és ágaskodtak a petárdák hangjától. A rendőrroham zűrzavarba fulladt. Naomi Avery valahogyan odakönyökölte magát az első sorba, és Lloyd látta, amint kipukkaszt egy törött borssal töltött papírzacskót az egyik ló orra alatt. Az állat félreszökkent, és vadul rázta a fejét.

A nyomás enyhült, Lloydnak sikerült Millie-vel együtt befordulnia a sarkon. A sebek még mindig fájtak, de a lány abbahagyta a sírást.

Hosszú sor várta, hogy a Szent János Mentőszolgálat önkéntesei a gondjaikba vegyék őket. Egy síró lánynak összezúzták a kezét, több fiatalembernek vérzett a feje és az arca, egy középkorú asszony a földön ülve szorongatta feldagadt térdét. Amikor Lloyd és Millie megérkezett, a bekötött fejű Sean Dolan éppen ment vissza egyenesen a tolongásba.

Egy ápolónő megvizsgálta Millie hátát.

– Hát ez csúnya – mondta. – Be kell menned a London Hospitalba. Elviszünk mentőautóval. – Lloydra nézett. – Szeretné elkísérni?

A fiú pontosan ezt szerette volna, de azt a feladatot kapta, hogy telefonon jelentse az eseményeket. Habozott.

Millie oldotta meg a problémát a rá jellemző vagánysággal.

– Ne merészelj velem jönni – mondta. – Nem tudsz segíteni

rajtam, itt pedig fontos dolgod van.

Húgának igaza volt. Lloyd besegítette az egyik mentőautóba.

– Biztos vagy benne?

– Igen, biztos vagyok benne. Igyekezz, hogy ne köss ki te is a kórházban.

Lloyd úgy döntött, hogy a húga jó kezekbe került. Megcsókolta az arcát, és visszatért a csetepatéhoz.

A rendőrség taktikát változtatott. Az emberek visszaverték a lovasrohamot, de a rendőrök továbbra is utat akartak nyitni. Mire Lloyd előrekönyökölte magát, éppen gyalogosan támadtak, fölemelt gumibotokkal.

A fegyvertelen tüntetők szétszóródtak előttük úgy, ahogy az avart szétfújja a szél, majd a sorfal egy másik pontját rohanták meg.

A rendőrök elkezdték letartóztatni az embereket: talán abban reménykedtek, hogy meggyengítik a tömeg elszántságát, ha kiemelik a főkolomposokat. Az East Enden nem jogi formaság volt a letartóztatás. Kevesen jöttek ki az őrszobákról monokli vagy egy-két foghíj nélkül. A Leman Street-i őrs különösen rossz hírű volt.

Lloyd egy kiabáló fiatal nő mögé keveredett, akinek vörös zászló volt a kezében. Fölismerte Olive Bishopot, aki az egyik szomszédjuk volt a Nutley Streeten. Egy rendőr fejbe verte a gumibotjával, miközben ráordított:

– Zsidó kurva! – Olive nem volt zsidó, és bizonyosan nem volt kurva, mert a Calvary Gospel Hallban zongorázott. Most azonban megfeledkezett Jézus tanításáról, hogy tartsa oda a másik orcáját, és párhuzamos, vörös vonalakat húzva végigkarmolta a rendőr képét. Két másik rendőr megragadta Olive karját, és lefogták, amíg a megkarmolt ember ismét fejbe verte.

A látvány, hogy három erős férfi támad egy lányra, felbőszítette Lloy-dot. Odaugrott, és bevitt Olive bántalmazójának egy jobbhorgot, amelybe minden dühét beleadta. Az ütés halántékon találta a rendőrt, aki elszédült, megtántorodott és összeesett.

Újabb rendőrök futottak a helyszínre, vaktában csapkodtak botjaikkal, püfölték a karokat, lábakat, fejeket és kezeket. Négyen a kezénél-lábánál fogva felkapták Olive-ot. A lány sikoltott, és kétségbeesetten vergődött, de nem tudott szabadulni.

Ám az emberek nem maradtak tétlenek. Nekiugrottak a lányt

cipelő rendőröknek, igyekeztek elrángatni az egyenruhásokat Olive-tól. A rendőrök a támadók ellen fordultak, és azt ordították:

– Büdös zsidók! – noha nem mindegyik támadójuk volt zsidó, sőt az egyik egy fekete bőrű, szomáli matróz volt.

A rendőrök ledobták Olive-ot az útra, és védekezni kezdtek. Olive belefúrta magát a tömegbe, és eltűnt. A rendőrök hátráltak, és közben végigvertek mindenkit, akit elértek.

Lloydot felvillanyozta, hogy a rendőrök stratégiája nem vált be. Brutalitással sem tudtak utat nyitni. Újabb gumibotos támadást indítottak,ám ezúttal a felbőszült tömeg elébük rohant, alig várva, hogy harcolhasson.

Lloyd úgy döntött, hogy ideje egy újabb jelentésnek. Visszafelé nyomakodott az emberek között, és keresett egy telefonfülkét.

– Nem hiszem, hogy sikerrel járnak, papa – mondta izgatottan Bernie-nek. – Igyekeznek utat törni, de nem megy nekik. Túl sokan vagyunk.

– Embereket dobunk át a Cable Streetre – mondta Bernie. – A rendőrség átteheti oda a támadást, mert esetleg azt gondolja, hogy ott nagyobb szerencsével járhat, úgyhogy küldünk erősítést. Eredj arra, nézd meg, mi történik, és tudasd velem.

– Rendben – felelte Lloyd, és letette a kagylót. Akkor kapott észbe, hogy elfelejtett szólni a mostohaapjának. Bernie nem tudja, hogy Millie kórházba került. De talán jobb is most nem izgatni ilyesmivel.

Nem volt könnyű eljutni a Cable Streetre. A délnek tartó Leman Street egyenesen vezetett a Gardiner’s Cornertól a Cable Street közelebbi végéhez, három-négyszáz méter volt a távolság, de az utcát megtöltötték a rendőrökkel verekedő tüntetők. Lloydnak más utat kellett választania. Kelet felé nyomakodott a sokadalomban a Commercial Road irányába, de abban az utcában sem lett sokkal könnyebb a haladás. Itt nem voltak rendőrök, ennél fogva erőszak sem, de az emberek csaknem ugyanannyira összezsúfolódtak. Őrjítő volt, de a fiút megvigasztalta a gondolat, hogy a rendőrök sosem jutnak át egy ekkora tömegen.

Vajon mit csinálhat Daisy Peshkov? Valószínűleg a kocsiban ülve várja, hogy elkezdődjön a menetelés, miközben türelmetlenül dobol drága cipője talpával a Rolls-Royce szőnyegén. Furcsa, epés

elégedettség töltötte el a gondolattól, hogy segít meghiúsítani Daisy célját.

Kitartással és némi gorombasággal sikerült átjutnia a sokadalmon. Avasúti töltés a Cable Street északi oldalán elállta az útját, egy darabig gyalogolnia kellett, hogy találjon egy kis utat, amely áthalad a vágányok alatt.

Itt kisebb volt a zsúfoltság, de a keskeny utca továbbra sem könnyítette meg az előrejutást, és ez jó, mert itt még nehezebben törhet át a rendőrség. És volt még egy akadály. Oldalára fordult teherautó hevert az úttesten, és a járműtől jobbra-balra teljes szélességében elzárta az utcát az ócska asztalokból és székekből, mindenféle deszkából és válogatott limlomból épített, magas barikád.

Barikád! Lloydnak azonnal a francia forradalom jutott az eszébe. Am ez nem forradalom volt. Az East End népe nem akarta megdönteni a brit kormányt. Épp ellenkezőleg, nagyon is ragaszkodtak a választásaikhoz, az önkormányzati tanácsaikhoz, a parlamentjükhöz. Annyira szerették a kormányzatukat, hogy mindenképpen meg akarták védeni a fasizmustól, ha már az nem akarta megvédeni magát.

Lloyd, aki a barikád mögött érkezett meg a Cable Streetre, a torlasz felé indult, hogy megnézze, mi történik. Fölállt egy falra, hogy jobban lásson. Mozgalmas jelenet tárult elé. A másik oldalon a rendőrök igyekeztek elbontani az akadályt, leszedték a törött bútorokat, arrébb vonszolták az ócska matracokat. De nem volt könnyű dolguk. Lövedékek zuhogtak a sisakjukra, volt, ami a torlasz mögül érkezett, volt, ami az utca két oldalán összebújó házak emeleti ablakaiból: kövek, tejesüvegek, törött cserepek, téglák, amelyek, mint Lloyd megállapította, egy közeli építkezésről származtak. Néhány vakmerő fiatalember kiállt a barikád tetejére, botokat suhogtatott a rendőrök felé, alkalmanként verekedés tört ki, amikor a rendőrök megpróbáltak lerántani valakit, hogy megrugdossák. Lloyd döbbenten ismerte föl a barikádon álló fiatalok között az unokatestvérét, Dave Williamset és az aberoweni Lenny Griffithst. Vállvetve küzdöttek ásóikkal a rendőrök ellen.

Ám ahogy telt az idő, Lloydnak be kellett látnia, hogy nem a rendőrök állnak vesztésre. Módszeresen szedték szét a torlaszt alkotó tárgyakat, amelyeket elszállítottak. Az innenső oldalon néhányan erősítették a falat, visszarakták, amit a rendőrök eltávolítottak, de kevésbé voltak szervezettek, és korlátozott mennyiségű építőanyaggal gazdálkodtak. Lloydnak úgy rémlett, hogy a rendőrök hamarosan fölénybe kerülnek. És ha meg tudják tisztítani a Cable Streetet, akkor engedni fogják, hogy a fasiszták erre vonuljanak, ahol egyik zsidó bolt a másikat éri.

De mikor hátranézett, megállapította, hogy előrelátó ember szervezte meg a Cable Street védelmét. Miközben a rendőrök a barikádot bontották, pár száz méterrel odább már épült az új.

A fiú hátrasietett, és lelkesen csatlakozott a második fal építéséhez. Dokkmunkások bontották csákánnyal a kövezetei, háziasszonyok vonszolták kifelé a hátsó udvarokból a szeméttartályokat, boltosok hozták az üres ládákat és dobozokat. Lloyd segített odacipelni egy padot a parkból,utána ledöntött egy hirdetőtáblát egy közhivatal előtt. A tapasztalatokból tanulva az építők itt jobb munkát végeztek, gazdaságosan használták föl az anyagokat, gondoskodtak róla, hogy a szerkezet kellően szilárd legyen.

Amikor a fiú ismét hátranézett, azt látta, hogy keletebbre egy harmadik barikád is épül.

Az emberek visszavonultak az első torlasztól a második mögé. Pár perccel később a rendőrök végre-valahára rést ütöttek az első barikádon, és átözönlöttek rajta. Az elsők üldözőbe vették az ott maradt néhány fiatalt, Lloyd látta, ahogy Dave-et és Lennyt végigkergetik egy sikátoron. Az utca két oldalán álló házakban gyorsan bezárkóztak az emberek: ajtók csapódtak, ablakok csukódtak.

Lloyd észrevette, hogy a rendőrök nem tudják, mit csináljanak. Csak azért törtek át a barikádon, hogy mögötte egy másik, még erősebb torlasz állja el az útjukat. Mintha nem lett volna kedvük lebontani a másodikat. A Cable Street közepén tolongtak, összevissza fecsegtek, ellenségesen nézték a lakosokat, akik a fenti ablakokból bámulták őket.

Egyelőre korai lett volna győzelmet kiáltani, de Lloyd azért nem tudta lehűteni magában a siker örömét. Kezdett úgy tűnni, hogy ezen a napon az antifasiszták győztek.

Még negyedóráig maradt az őrhelyén, de a rendőrök nem csináltak semmit, így hát elment a helyszínről, keresett egy telefonfülkét, és telefonált.

Bernie óvatos volt.

– Nem tudjuk, mi történik – mondta. – Láthatólag mindenütt szélcsend van, de meg kell tudnunk, mire készülnek a fasiszták. Vissza tudsz jutni a Towerhez?

Lloyd bizonyosan nem verekedhette át magát a rendőrökön, de talán van másik út.

– Megpróbálkozom a St. George Streettel – mondta habozva.

– Tedd azt. Tudnom kell, mi a következő lépésük.

A fiú déli irányba indult a sikátorok útvesztőjében. Remélhetőleg jól tippelt. A St. George Street kívül esik a zavargások körén, de oda is juthatott a tömegből.

Ám nem reménykedett alaptalanul, mert a St. George-on nem volt tömeg, bár oda is áthallatszott az ordítás és a rendőrsípok hangja. Asszonyok diskuráltak a járdán, kislányok ugróköteleztek az úttesten. Lloyd nyugat felé fordult, és lassan futni kezdett minden kanyarnál tüntetőkre vagy rendőrökre számítva. Találkozott néhány

emberrel, akik a csatából jöttek – két bekötözött fejű férfival, egy szakadt kabátú asszonnyal, egy érdemérmes veteránnal, akinek fel volt kötve a karja – , de tömeg nem volt. Futott az utca végéig, egészen a Towerig. Innen már akadálytalanul besétálhatott a Tower Gardenbe.

A fasiszták még ott voltak.

Ez már önmagában is eredmény. Fél négy volt: a menetelük órák óta itt várakoztak, mert nem indulhattak. Rózsás kedvük lehervadt. Nem danolásztak, nem skandáltak, némán, közömbösen ácsorogtak, a sorok sem voltak már olyan takarosak. A molinók lekonyultak, a rezesbandák elhallgattak. A fasiszták máris úgy néztek ki, mint akiket megvertek.

Ám néhány perccel később valami megváltozott. Nyitott autó gördült elő egy mellékutcából, és végighajtott a fasiszták sorai mentén. Éljenzés tört ki. A vonalak igazodtak, a tisztek tisztelegtek, a fasiszták vigyázzba álltak. Az autó hátsó ülésén ott feszített a vezérük, a jóképű, bajuszos Sir Oswald Mosley egyenruhában, egyensapkában. Merev háttal többször is tisztelgett lépésben guruló autójából, mint egy csapatszemlét tartó uralkodó.

Megjelenése fellelkesítette hadait, és aggasztotta Lloydot. Ez valószínűleg azt jelenti, hogy masírozni fognak, ahogy eltervezték, különben miért jött volna ide Mosley? Az autó végighajtott egy fasiszta sorfal előtt az egyik mellékutcában a pénzügyi negyedig. Lloyd várakozott. Mosley fél órával később tért vissza, ezúttal gyalog, és ismét tisztelgett éljenző embereinek.

A menetoszlop élén megfordult, és egyik tisztje kíséretében bevonult egy mellékutcába.

Lloyd követte.

Mosley egy csoport idősebb ember felé tartott, akik az úttesten álltak. Lloyd meglepetten ismerte fel közöttük a csokornyakkendős, puhakalapos Sir Philip Game-et, a rendőrfőnököt. A két ember komoly beszélgetésbe kezdett. Sir Philip nyilván most tájékoztatja Sir Oswaldot, hogy az ellentüntetők tömege túl nagy, nem lehet szétoszlatni. De akkor mit tanácsolhat a fasisztáknak? Lloyd szeretett volna olyan közel menni hozzájuk, hogy hallgatózhasson, de inkább nem kockáztatta a letartóztatást, és diszkrét távolságban maradt.

Főleg a rendőrfőnök beszélt. A fasiszta vezér többször is hevesen

bólogatott, és néhány kérdést tett föl. Azután kezet ráztak, és Mosley elment.

Visszatért a parkba, és tanácskozott a tisztjeivel. Lloyd fölismerte köztük Bubi Fitzherbertet, aki ugyanolyan egyenruhát viselt, mint Mosley, csak Bubi nem volt olyan nyalka: a feszes uniformis nem illett az ő lágy testéhez, és lustán érzéki tartásához.

Mosley mintha parancsokat osztogatott volna. A többiek tisztelegtek és szétszóródtak: semmi kétség, továbbítják a parancsokat. Mit mondott nekik? Az egyetlen ésszerű megoldás az lenne, ha feladnák és hazamennének. De ha ésszerűen viselkednének, nem lennének fasiszták.

Ekkor elindult a menet – az ellenkező irányba. Nem az East End felé, hanem nyugatnak, a Citybe, amely kihalt volt vasárnap délután.

Lloyd alig hitt a szemének.

– Feladják! – mondta hangosan, mire a mellette álló férfi megjegyezte: – Hát nagyon úgy néz ki.

A fiú öt percig figyelte a lassan elvonuló menetoszlopokat. Amikor már nem lehettek kétségei, egy telefonfülkéhez rohant és felhívta Bemie-t.

– Elvonulnak! – mondta.

– Az East End felé?

– Dehogy, a másik irányba! Nyugatra, a Citybe! Győztünk!

– Jóságos isten! – Bernie a körülötte lévő emberekhez fordult. – Hé, mindenki! A fasiszták nyugat felé menetelnek! Feladták!

Lloyd hallotta, hogy vad éljenzés tör ki a szobában.

Bernie egy perc múlva azt mondta:

– Tartsd rajtuk a szemed, tudnunk kell, hogy valamennyien elhagyták-e a Tower parkot.

– Természetesen – felelte Lloyd, és letette a kagylót.

Fényes jókedvvel kerülte meg a parkot. Minden perccel világosabb lett, hogy a fasiszták vereséget szenvedtek. A rezesbandáik játszottak, az emberek ütemesen verték a marsot, de a mozdulataiból eltűnt a ruganyosság, és már nem kántálták, hogy űzd a kóbit, ahol éred. A kóbik űzték el őket.

A Byward Street végénél ismét meglátta Daisyt.

A jellegzetes fekete-krémszínű Rolls-Royce-hoz igyekezett, ezért el kellett mennie Lloyd mellett. A fiú nem bírt ellenállni a káröröm

kísértésének:

– Az East End nem kért magukból és a szennyes eszméikből!

Daisy megállt, és rendíthetetlen flegmával végigmérte.

– Bűnöző elemek állták el az utunkat – felelte megvetően.

– Azért mégiscsak az ellenkező irányba masíroznak.

– Egy csata nem dönti el a háborút.

Ez igaz lehet, gondolta a fiú; de azért jó nagy csata volt.

– Maga nem menetel haza a barátjával?

– Inkább kocsival megyek – felelte Daisy. – És nem a barátom.

Lloyd szíve ugrott egyet a reménységtől.

Daisy folytatta:

– Hanem a férjem.

Lloyd csak bámult. Sose gondolta volna, hogy ennyire ostoba lehessen. Szólni se bírt.

– Ez az igazság – mondta Daisy, aki látta a fiú arcán a hitetlenséget. – Nem olvasta az eljegyzésünk hírét a lapokban?

– Nem olvasom a társasági oldalakat.

Daisy megmutatta a bal kezén a gyémántos jegygyűrűt és az arany karikagyűrűt.

– Tegnap esküdtünk. Elhalasztottuk a nászutunkat, hogy részt vehessünk a mai meneten. Holnap repülünk Bubi gépével Deauville-be.

Pár lépést tett a kocsi felé, a sofőr kinyitotta az ajtót.

– Haza, legyen szíves – mondta Daisy.

– Igenis, mylady.

Lloyd olyan dühös lett, hogy a legszívesebben megütött volna valakit. Daisy hátranézett.

– Isten önnel, Mr. Williams.

A fiú végre szóhoz jutott.

– Isten önnel, Miss Peshkov.

– O nem – felelte Daisy. – Most már Aberowen vicomtess vagyok. Lloyd látta rajta, mekkora élvezet ezt kimondania. Címzetes arisztokrata lett, és ő nem ismert ennél fontosabbat.

Beszállt az autóba, a sofőr bezárta az ajtót.

Lloyd elfordult. Szégyellte, hogy könnyes a szeme.

– Rohadt életbe! – mondta.

Szipogva nyeldekelte a könnyeit. Kihúzta magát, és fürgén

elindult vissza az East Endre. Megsavanyodott a mai győzelem. Tudta, hogy ostobaság Daisyvel foglalkoznia, ennek ellenére majd megszakadt a szíve attól, hogy a lány odadobta magát Bubi Fitzherbertnek.

Igyekezett kiverni a fejéből.

A rendőrök visszaszálltak a buszokba, és elhagyták a helyszínt. Lloydot nem lepte meg a brutalitásuk – az East Enden nőtt fel, és az nem éppen úri negyed – , de az antiszemitizmusuk megdöbbentette. Minden nőt zsidó kurvának neveztek, minden férfit büdös zsidónak. Németországban a rendőrség a nácikat támogatta, és összeállt a barnaingesekkel. Itt is ugyanazt fogja tenni? Az nem lehet!

A Gardiner's Cornernél ismét összegyűlt a tömeg. A Zsidó Legény-egylet dzsesszt játszott, a férfiak és a nők táncoltak, a whiskys és gines üvegek kézről kézre jártak. Lloyd úgy döntött, hogy elmegy a London Hospitalba, megnézi Millie-t. Utána talán a Zsidó Tanács főhadiszállására kellene mennie, és szólnia kellene Bernie-nek, hogy Millie megsebesült.

Épphogy elindult, amikor összefutott Lennyvel.

– Elzavartuk a szarháziakat! – mondta Lenny izgatottan.

– Mi is – vigyorgott rá Lloyd.

Lenny halkabban folytatta.

– Megvertük itt a fasisztákat, és meg fogjuk verni őket Spanyolországban is.

– Mikor indultok?

– Holnap. Én és Dave reggel fölszállunk egy párizsi vonatra.

Lloyd átkarolta a vállát.

– Veletek megyek – mondta.

Negyedik fejezet

1937

Vologya Peskov leszegte a fejét a hófúvásban, amíg átment a Moszkva folyó hídján. Vastag nagykabátot, szőrmesapkát és jó minőségű bőrcsizmát viselt. Kevés moszkvai öltözött ilyen jól. Vologyának szerencséje volt.

Mindig jó cipőben járt. Apja, Grigorij hadseregparancsnok volt, nem igazi nagymenő, mert noha a bolsevik forradalom hőse és Sztálin személyes ismerőse volt, a pályafutása megrekedt valamikor

a húszas években. Mindegy, a család így is mindig jól élt.

Vologya viszont nagymenő lett. Az egyetem után bejutott a tekintélyes Katonai Hírszerzői Akadémiára. Egy évvel később a Vörös Hadsereg hírszerzési központjába vezényelték.

A legnagyobb szerencséje az volt, hogy megismerhette Werner Franckot Berlinben, akkor, mikor az apja az ottani szovjet nagykövetségen volt katonai attasé. Werner ugyanannak az iskolának egy alsóbb osztályába járt. Vologya, amikor megtudta, hogy Werner gyűlöli a fasizmust, azt indítványozta neki, hogy kémkedjen az oroszoknak, mert így árthat a legtöbbet a náciknak.

Werner akkor még csak tizennégy éves volt, de mostanra tizennyolc lett. A Légügyi Minisztériumban dolgozott, még jobban gyűlölte a nácikat, volt egy nagy teljesítményű rádiója és egy rejtjelkönyve. Találékony és vakmerő volt, ijesztő kockázatokat vállalt, felbecsülhetetlen értékű adatokat gyűjtött, és Vologya volt a kapcsolata.

Négy éve nem látta Wernert, de jól emlékezett a ragyogó vörösesszőke üstökű, magas fiúra. Viselkedése és külseje idősebbnek mutatta a koránál, és már tizennégy évesen irigylésre méltóan sikeres volt a nőknél.

Vologya nemrég kapott tőle fülest Márkusról, a moszkvai német nagykövetség egyik diplomatájáról, aki titokban kommunista volt. Vologya megkereste, és beszervezte kémnek. Márkus már több hónapja folyamatosan szállította neki a jelentéseket, amelyeket Vologya lefordított oroszra, és továbbított a főnökének. A legutóbbi egy roppant érdekes beszámoló volt a nácibarát amerikai nagyiparosokról, akik teherautókkal, autógumival és üzemanyaggal látták el a nacionalista spanyol lázadókat. A Texaco elnöke, a Hitlerért rajongó Torkild Rieber a cége tankhajóival szállított olajat a lázadóknak, fittyet hányva Roosevelt elnök nyomatékos kérésének.

Vologyának most éppen Markusszal volt találkozója.

A Kutuzov sugárútról lekanyarodott a Kijevi pályaudvar irányába. Ma egy munkáskocsmában kellett találkozniuk az állomás közelében. Sose mentek kétszer ugyanarra a helyre, és minden találkozó végén megbeszélték, hol lesz a következő. Vologya aggályosán lelkiismeretes volt a munkában. Mindig olyan olcsó kocsmákat vagy büféket választottak, ahova Márkus diplomata

kollégái álmukban sem tették volna be a lábukat.

Ezt a helyet Ukrajna bárnak hívták, és a moszkvai házak többségéhez hasonlóan fából épült. Az ablakok párásak voltak, úgyhogy legalább meleg van odabent. Ám Vologya nem ment be azonnal. További óvintézkedéseket kellett tennie. Keresztülvágott az úttesten, és behúzódott egy bérház kapuja mögé. Megállt a hideg előtérben, és egy apró ablakból figyelte a kocsmát.

Eljön vajon Márkus? Korábban mindig eljött, de Vologya sose mehetett biztosra. És ha eljön, milyen adatokat hoz? A világpolitika fókuszában Spanyolország volt, de a szovjet katonai hírszerzést ugyanennyire érdekelte a német fegyverkezés. Hány páncélost gyártanak havonta? Hány Mauser M34 géppuskát naponta? Mennyire jó az új Heinkel He 111 bombázó? Vologya ilyen adatokra vágyott, hogy továbbíthassa őket főnökének, Lemitov őrnagynak.

Eltelt fél óra, de Márkus nem jött.

Aggódni kezdett. Lebukott volna Márkus? A nagykövet titkáraként dolgozik, vagyis mindent lát, ami megfordul a főnöke asztalán, Vologya azonban már egy ideje arra buzdította, hogy szerezzen meg más iratokat is, elsősorban a katonai attasék levelezését. Hiba lett volna? Észrevette valaki, hogy Márkus olyan táviratokba is belenéz, amelyekhez semmi köze?

Ekkor megjelent az utcán Márkus, egy tanáros külsejű, szemüveges ember, osztrák szabású lódenkabátban, amelynek zöld szövetén megültek a fehér hópelyhek. Befordult az Ukrajna bárba. Vologya várt, figyelt, összevonta a szemöldökét, mert egy másik ember is bement Marcus után. Ám ez a második csakis orosz munkás lehetett, és nem német elhárító. Alacsony, patkányképű alak volt, a kabátja kopott, a csizmáját rongyokkal tekerte körül, és a kabátja ujjába törölte a hegyes orrát.

Vologya keresztülment az utcán, és belépett a kocsmába.

Telefüstölt és egy cseppet sem tiszta hely volt, a szaga olyan, mint azoké az embereké, akik ritkán fürdenek. A falakon ukrajnai tájakat ábrázoló, megfakult vízfestmények lógtak olcsó keretben. Délután lévén kevés vendég tartózkodott a kocsmában. Az egyetlen nő úgy festett, mint egy korosodó prostituált, aki most tér magához a másnaposságból.

Márkus görnyedten ült a terem végében. Egy sör volt előtte,

amelyet meg sem kóstolt. Harmincas éveiben járt, de idősebbnek látszott. Gondosan nyírott szőke szakállat és bajuszt viselt, nyitott kabátja alól kilátszott az irhabélés. A patkányképű orosz két asztallal arrébb cigarettát sodort.

Ahogy Vologya közelebb ért hozzá, Márkus fölállt, és szájba vágta.

– Te mocskos féreg! – ordította németül. – Te szemétláda!

Vologya annyira megdöbbent, hogy egy pillanatig semmit nem csinált. Az ajka fájt és vérzett. Ösztönszerűen fölemelte a kezét, hogy visszaüssön, de megfékezte magát.

Márkus lendületet vett, ám Vologya most már felkészült, és könnyedén kitért a dühödt csapás elől.

– Miért csináltad? – ordította Márkus. – Miért?

Majd ugyanolyan hirtelen összeomlott, visszazöttyent a székére, a tenyerébe temette az arcát, és zokogni kezdett.

– Fogd be a pofád, te hülye! – mondta Vologya véres szájjal. A törzsvendégekhez fordult, akik őket bámulták. – Nincs semmi baj, csak kijött a sodrából.

Mindenki elfordította a tekintetét. Egy ember kiment. A moszkvaiak óvakodnak bajba keveredni. Még két verekedő részeget is veszélyes lehet szétválasztani, mert hátha az egyik potentát a pártban. Azt pedig tudták, hogy Vologya ilyen: elég volt ránézni a jó kabátjára.

Vologya visszafordult Márkushoz.

– Mi az ördög volt ez? – kérdezte halkan és dühösen. Németül beszélt, mert Márkus nem volt valami erős oroszból.

– Letartóztattad Irinát! – felelte sírva Márkus. – Te mocsok tróger, cigarettával perzselted a mellbimbóját!

A fiú arca megrándult. Irina Márkus orosz barátnője volt. Vologya kezdte érteni, miről lehet szó, és sötét balsejtelme támadt. Leült Markusszal át-ellenben.

– Nem tartóztattam le Irinát – mondta. – És sajnálom, ha valami baja történt. Csak meséld el, mi történt.

– Késő éjszaka jöttek érte. Az anyjától hallottam. Nem mondták, kik, de nem voltak rendes nyomozók, mert azoknál jobban öltöztek. Az anyja nem tudja, hova vitték. Rólam kérdezgették, és azzal vádolták, hogy kém. Megkínozták, megerőszakolták, azután

kidobták.

– Kurva életbe! – mondta Vologya. – Őszintén sajnálom.

– Te sajnálod? Csak te tehetted! Ki más?

– Esküszöm, a katonai hírszerzésnek ehhez semmi köze.

– Nekem mindegy – felelte Márkus. – Végeztem veled, és végeztem a kommunizmussal.

– Történhetnek szerencsétlen balesetek a kapitalizmus elleni harcban – mondta, de ez még neki is üresen hangzott.

– Te hülye tacskó! – felelte vadul Márkus. – Nem érted, hogy a szocializmus azt jelenti, hogy megszabadulunk az ilyen szarságoktól?

Vologya felnézett, és látta, hogy belép egy nagydarab, bőrkabátos ember. Ösztönösen tudta, hogy ez nem inni jött.

Itt valami történt, és a fiú nem tudta, mi az. Új volt ebben a játékban, és most olyan kínosan feszélyezte a tapasztalatlansága, mintha kevesebb végtagja lenne a kelleténél. Sejtette, hogy veszélybe került, de nem tudta, mit tegyen.

Az újonnan jött ember odajött ahhoz az asztalhoz, ahol ő ült Markusszal.

Ekkor fölállt a patkányképű, aki nagyjából egyidős lehetett Vologyával.

– Le vannak tartóztatva! – mondta meglepően iskolázott kiejtéssel.

Vologya káromkodott.

Márkus felpattant.

– Én német követség kereskedelmi tanácsos vagyok! – ordította tört oroszsággal. – Nem tartóztathat! Diplomácia védettséget élvezek!

A többi vendég olyan sebesen iszkolt ki a kocsmából, hogy egymást lökdösték félre az ajtónál. Csak ketten maradtak: a csapos, aki idegesen törölgette a pultot egy mocskos ronggyal, és a cigarettázó prostituált, aki az üres vodkás poharába bámult.

– Engem sem tartóztathat le – mondta nyugodtan Vologya. Elővette a zsebéből az igazolványát. – Peskov hadnagy vagyok, katonai hírszerzés. Ki maga?

– Dvorkin, NKVD.

A bőrkabátos is beleszólt:

– Berezovszkij, NKVD.

A titkosrendőrség! Vologya némán felnyögött. Tudhatta volna! Az NKVD hatásköre átfedi a katonai hírszerzését. Figyelmeztették, hogy a két szervezet élvezettel gázolja le egymás tyúkszemét, de ez volt az első gyakorlati tapasztalata.

– Gondolom, te kínoztad meg ennek az embernek a barátnőjét – vetette oda Dvorkinnak.

Az a kabátujjába törölte az orrát. Úgy látszik, ez a gusztustalan szokás nem az álcázásához tartozott.

– Nem mondott semmit.

– Akkor a semmiért égetted össze a mellbimbóját.

– Ez a szerencséje. Ha kém, rosszabbul járt volna.

– Az nem jutott eszetekbe, hogy előbb egyeztessetek velünk?

– Ti mikor egyeztettek velünk?

– Elmegyek – szólt közbe Márkus.

Vologya kétségbeesett. El fog veszíteni egy értékes informátort!

– Ne menj el! – könyörgött. – Valahogyan kárpótoljuk Irinát! A legjobb orvosok fogják kezelni.

– Cseszheted – mondta Márkus. – Engem többé nem látsz. – Kiment a kocsmából.

Dvorkin láthatólag nem tudta, mit tegyen. Nem akarta elengedni Márkust, de nem tartóztathatta le anélkül, hogy hülyét ne csináljon magából. Végül odavetette Vologyának:

– Nem szabadna engedned, hogy így beszéljenek veled. Ettől gyengének látszol. Tisztelniük kell.

– Te hülye! – mondta Vologya. – Nem fogod fel, mit csináltatok? Ez az ember jó, megbízható adatokat szállított, de a ti bárgyúságotok miatt soha többé nem fog dolgozni nekünk!

Dvorkin vállat vont.

– Magad mondtad neki, hogy történhetnek szerencsétlen balesetek!

– Na, te jó szagú! – felelte Vologya, azzal kiment.

Hányinger kerülgette, amíg visszatért a folyó másik partjára. Undorította, amit az NKVD művelt egy ártatlan nővel, és lehangolta forrásának elvesztése. Villamosra szállt, mert túl fiatal volt ahhoz, hogy autója legyen. Rosszkedvűen gubbasztott a zötyögő járművön, amely a munkahelye felé vitte a havazásban. Jelentenie kellett Lemitov őrnagynak, de nem tudta, hogyan tálalja a történetet.

Tisztáznia kellett, hogy nem ő a hibás, mindazonáltal kerülni akarta a mentegetőzés látszatát.

A katonai hírszerzés székháza a Hodinka repülőtér mellett volt, ahol egy türelmes hóeke járt föl-alá, hogy tisztán tartsa a leszállópályákat. Fura egy szerkezet volt: kétemeletes, kifelé ablaktalan épület udvarából szökött a magasba a kilencemeletes központ, amely úgy szegeződött az égnek, mint egy téglaökölből kiálló mutatóujj. Öngyújtót és töltőtollat nem lehetett behozni, mert a bejáratnál fémdetektor volt, úgyhogy ezekkel a hadsereg látta el az állományt. Az övcsat is gondot jelentett, ezért a legtöbben nadrágtartót viseltek. A biztonsági intézkedések természetesen fölöslegesek voltak. A moszkvaiak bármit megtettek volna, csak be ne kelljen menniük egy ilyen épületbe: senki sem volt olyan eszement, hogy ide akarjon belopakodni.

Vologya három másik alacsonyabb rangú tiszttel osztotta meg az irodát. Vas íróasztaluk egymás mellett állt a falaknál. Olyan kevés volt a hely, hogy Vologya asztala miatt nem lehetett teljesen kinyitni az ajtót. Kamen, az iroda mókamestere ránézett a fiú feldagadt ajkára, és azt mondta:

– Hadd találgassak: a férj korán jött haza.

– Ne is kérdezd – felelte Vologya.

Az asztalán egy szöveg feküdt, amelyet a rádiósok már megfejtettek. A német szavakat ceruzával írták oda a számsorok alá.

Az üzenet Wernertól jött.

Vologya az első pillanatban megrettent. Máris jelentette volna Márkus, mi történt Irinával, és rábeszélte Wernert, hogy ő is hagyja abba a kémkedést? A mai nap kellően balszerencsésnek tűnik egy hasonló katasztrófához.

De az üzenet minden volt, csak nem katasztrófa.

Növekvő álmélkodással olvasta. Werner tudatta vele, hogy a német hadsereg kémeket küld Spanyolországba: antifasiszta önkénteseknek álcázzák magukat, akik a kormányért akarnak harcolni a polgárháborúban, és titokban, a vonalak mögül jelentenek a német lehallgatóállomásoknak a nacionalisták táborában.

Ez önmagában is hallatlanul fontos információ.

És ez még nem is volt minden!

Werner a neveket is elküldte.

Vologya fegyelmezte magát, hogy ne kurjongasson örömében. Ilyen szerencséje az életben legföljebb egyszer van egy hírszerzőnek. Ez ellensúlyozza Márkus elvesztését. Werner aranyat ér. Vologya bele se mert gondolni, mekkora kockázatot jelentett a névsor kicsempészése a berlini Légügyi Minisztériumból.

Legszívesebben rögtön felrohant volna Lemitov emeleti irodájába, de ellenállt a kísértésnek.

A négy hírszerzőnek egy írógépe volt. Vologya áttette a súlyos, vén szerkezetet Kamen asztaláról a magáéra. Két ujjal legépelte Werner üzenetének orosz fordítását. Amíg dolgozott, odakint bealkonyult, és az épület mellett kigyúltak az erős biztonsági fényszórók.

Egy indigós másolatot az asztala fiókjában hagyott, fogta az eredeti példányt, és fölment az emeletre. Lemitov bent tartózkodott. Jóképű, negyven körüli férfi volt, aki brillantinnal lapította le sötét haját. Az agyafúrt Lemitovnak ösztönös tehetsége volt hozzá, hogy mindig Vologya előtt járjon egy lépéssel, aki minden igyekezetével próbált felnőni előrelátásban a főnökéhez. Lemitov nem osztotta a hagyományos katonai nézetet, amely szerint a hadsereget ordítással és erőszakkal kell megszervezni, de nem is irgalmazott a tehetségteleneknek. Vologya tisztelte és félt tőle.

– Ez rendkívül hasznos információ lehet – mondta Lemitov, miután elolvasta a fordítást.

– Lehet? – Vologya semmi okot nem látott a kételkedésre.

– Talán dezinformáció – mutatott rá Lemitov.

A fiú nem akarta ezt hinni, de csalódottan belátta, hogy figyelembe kell venni ezt a lehetőséget is. Werner le is bukhatott, és akkor kénytelen volt beállni kettős ügynöknek.

– Milyen dezinformáció? – kérdezte csüggedten. – Hamisak a nevek, hogy árnyékra vetődjünk?

– Talán. De az is lehet, hogy ezek valódi nevek, igazi önkénteseké, kommunistáké és szocialistáké, akik elmenekültek a náci Németországból, és Spanyolországba mentek, hogy a szabadságért harcoljanak. A végén még valódi antifasisztákat tartóztatunk le.

– A fenébe!

Lemitov mosolygott.

– Ne vágj ilyen fancsali képet. Az információ ezzel együtt is nagyon jó. Nekünk is vannak kémeink Spanyolországban: fiatal orosz katonák és tisztek, akik „önként” beléptek a nemzetközi brigádokba. Ők utánanézhetnek. – Fogott egy piros ceruzát, és apró, elegáns betűivel írni kezdett a papírra.

– Gratulálok – mondta.

Vologya ezt elbocsátásnak tekintette, és az ajtóhoz ment.

– Találkoztál ma Markusszal? – kérdezte Lemitov.

Vologya megfordult.

– Volt egy kis gond.

– Ha az arcodra nézek, látom.

A fiú elmondta, mi történt.

– Így hát elvesztettem egy jó informátort – fejezte be. – De nem tudom, mit csinálhattam volna másképpen. Szólnom kellett volna az NKVD-nek Márkusról, hogy hagyják békén?

– Nyavalyát – felelte Lemitov. – Teljesen megbízhatatlanok. Sose mondj el nekik semmit. De ne aggódj, Márkust nem veszítetted el. Simán visszaszerezheted.

– Hogyan? – értetlenkedett Vologya. – Most már gyűlöl minket.

– Tartóztasd le megint Irinát.

– Micsoda? – Vologya elborzadt. Nem szenvedett eleget az a lány? – Akkor még jobban meggyűlöl bennünket.

– Mondd meg neki, hogy ha nem hajlandó a jövőben is együttműködni velünk, akkor ismét kihallgatjuk a nőt.

Vologya kétségbeesetten igyekezett palástolni az undorát. Fontos, hogy ne tűnjön finnyásnak. Azonkívül belátta, hogy Lemitov terve működni fog.

– Igenis – erőltette ki a torkán.

– De azt is mondd meg neki – folytatta Lemitov hogy ezúttal a nője pinájába dugjuk fel az égő cigarettát.

Vologya azt hitte, mindjárt elhányja magát. Nagyot nyelt, és azt felelte.

– Jó ötlet. Máris megyek érte.

– Elég lesz holnap – felelte Lemitov. – Hajnali négykor. Maximális sokk.

– Igenis.

Vologya kiment, becsukta az ajtót.

Egy pillanatig csak állt a folyosón szédelegve. Majd amikor egy arra járó hivatalnok furcsán nézett rá, kényszerítette magát, hogy elmenjen.

Meg kell tennie. Természetesen nem fogja megkínozni Irinát: elég a fenyegetés. De a lány bizonyosan azt gondolja majd, hogy ismét megkínozzák, és ettől halálra rémül. Úgy érezte, hogy Irina helyében ő megtébolyodna. Amikor belépett a Vörös Hadseregbe, nem képzelte volna, hogy ilyesmiket kell csinálnia. Persze a hadsereg lényege az emberölés, na de lányokat kínozni?

Az épület kiürült, lekapcsolták a lámpákat az irodákban. Ideje hazamenni. Ahogy visszatért az irodájába, Vologya felhívta a katonai rendőrséget, és megbeszélte velük, hogy hajnali fél háromkor találkozik egy osztaggal, és letartóztatják Irinát. Azután fölvette a kabátját, villamosra szállt, és hazafelé indult.

A szüleinél, Grigorijnál és Katyerinánál lakott, akárcsak a húga, a tizenkilenc éves Ánya, aki még egyetemre járt. A villamoson azon töprengett, hogy beszélhetne-e az apjával erről a dologról. Elképzelte, amint azt kérdezi tőle: „Meg kell-e kínoznunk az embereket a kommunista társadalomban?” De tudta, mi lenne a válasz. Átmeneti szükség-szerűség, elengedhetetlen a forradalom védelmében az imperialisták zsoldjában álló kémek és felforgató elemek ellen. Talán megkérdezhetné: „Meddig kell még várni, hogy felhagyhassunk ezzel a szörnyűséggel?” Az apja természetesen nem tudná, mint ahogy mások sem.

A Berlinből hazatérő Peskov család a Kormányzati Házba költözött, amelyet Rakparti Háznak is hívtak. Ebben a háztömbben, amely a Kremllel szemközt állt a folyóparton, lakott a szovjet elit. Több mint ötszáz lakás volt a konstruktivista stílusú, óriási épületben.

Vologya biccentett az ajtóban álló katonai rendőrnek, azután keresztülvágott a hatalmas előcsarnokon – olyan tágas volt, hogy olykor táncestélyeket tartottak benne, amikor dzsessz szólt – , és fölment a lifttel. A telefonos lakás szovjet mérce szerint fényűzőnek számított, mindig volt benne meleg víz, de korántsem volt olyan kellemes, mint a berlini otthonuk.

Az anyját a konyhában találta. Katyerina középszerű szakács és mérsékelten lelkes háziasszony volt, de Vologya apja így is imádta.

1914-ben Szentpétervárott megmentette egy erőszakos rendőr tolakodásától, és azóta egyfolytában szerelmes volt belé. Katyerina szép asszony volt még negyvenhárom évesen is, és a diplomáciai körökben megtanulta, hogyan legyen sikkesebb a legtöbb moszkvai nőnél, bár arra vigyázott, hogy ne tűnjön nyugatiasnak, mert az botránykő volt a moszkvaiak szemében.

– Beütötted a szád? – kérdezte, miután a fia puszival üdvözölte.

– Semmiség. – Vologya sült csirke illatát érezte. – Díszvacsora?

– Ánya elhozza egy barátját.

– Ó! Diáktárs?

– Nem hinném. Nem tudom biztosan, mivel foglalkozik.

Vologya örült. Szerette a húgát, de még ő sem mondhatta szépségnek. Anya alacsony, zömök lány volt, és piszokszínű, unalmas ruhákat hordott. Nem volt túl sok barátja, így csak örülni lehet, ha valakinek annyira megtetszett, hogy még el is látogat Peskovékhoz.

Bement a szobájába, levette a zubbonyát, kezet, arcot mosott. A szája már csaknem visszanyerte a normális méretét, Márkus nem ütött túl nagyot. Miközben megtörölte a kezét, hangokat hallott, és kitalálta, hogy Ánya és a barátja érkezett meg.

Kényelmes kötött kardigánt vett föl, és kiment a szobájából a konyhába. Ánya az asztalnál ült egy patkányképű kis emberrel, akit Vologya azonnal fölismert.

– Na, ne! – mondta. – Te vagy az?

Ilja Dvorkin volt, az NKVD-ügynök, aki letartóztatta Irinát. Ezúttal nem álcázta magát: normális, sötét öltönyt, tisztességes cipőt viselt. Döbbenten bámult Vologyára.

– Hát persze, Peskov! – mondta. – Nem kapcsoltam össze veled.

Vologya a húgához fordult.

– Csak azt ne mondd, hogy ez a barátod!

– Mi a baj? – kérdezte riadtan Ánya.

– Ma már találkoztunk – felelte Vologya. – Egy fontos akciónkat cseszte el azzal, hogy olyasmibe ütötte bele az orrát, amihez semmi köze sem volt!

– A munkámat végeztem – felelte Dvorkin, és a zakója ujjába törölte az orrát.

– Szép kis munka!

Katyerina belépése mentette meg a helyzetet.

– Ne hozzátok haza a munkát – mondta. – Vologya, kérlek, tölts vodkát a vendégünknek.

– Csakugyan? – kérdezte a fiú.

Anyja szeme haragosan megvillant.

– Csakugyan!

– Jól van. – Kelletlenül levette az üveget a polcról. Anya poharakat hozott a konyhaszekrényből, Vologya töltött.

Katyerina elvett egy poharat, és azt mondta:

– Hát akkor kezdjük el újra. Ilja, ő a fiam, Vlagyimir, akit mi csak Vologyának hívunk. Vologya, ő Ánya barátja, Ilja, aki eljött hozzánk vacsorára. Fogjatok kezet.

Vologyának nem volt választása, kezet kellett szorítania Iljával.

Katyerina előételt tett az asztalra: füstölt halat, savanyú uborkát, szeletelt kolbászt.

– Nyáron salátánk is van, amit a dácsában nevelek, de ebben az évszakban természetesen nincs semmi – mondta bocsánatkérően. Vologya rájött, hogy jó benyomást akar tenni Iljára. Tényleg azt szeretné, hogy ehhez a hernyóhoz menjen a lánya? Nyilvánvalóan.

A pecsenyeillatra bejött az egyenruhás Grigorij: jóindulatúan mosolygott, és a kezét dörzsölte. Negyvennyolc éves korára testes, vörös arcú ember lett belőle. Nehezen lehetett elképzelni, amint 1917-ben megrohamozza a Téli Palotát. Akkor nyilván soványabb volt.

Élvezettel csókolta meg a feleségét. Vologya úgy látta, hogy az anyja hálás az apjának ezért a sohasem lanyhuló szenvedélyért, de nem viszonozza igazán. Mosolygott, ha a férje rálegyintett a fenekére, hozzásimult, ha az átölelte, mindig megcsókolta, ha Grigorijnak arra támadt kedve, de sosem kezdeményezett. Szerette, tisztelte Grigorijt, láthatólag boldog volt a házasságában, de nem lobogott benne a tűz. Vologya ennél többet kívánt volna a házasságtól.

A kérdés persze tisztán elméleti: tucatnyi rövid távú kapcsolata volt már, de még nem találkozott olyan nővel, akit el akart volna venni.

Töltött az apjának vodkát. Grigorij élvezettel felhajtotta, azután vett a füstölt halból.

– Nohát, Ilja, te hol dolgozol?

– Az NKVD-nél! – felelte Ilja büszkén.

– O! Az csak a jó szervezet!

Vologya gyanította, hogy igazából nem ezt gondolja, csupán megpróbál barátságos lenni. Pedig a fiú szerint inkább barátságtalanul kellett volna viselkedniük, hogy elijesszék ezt az Ilját.

– Gondolom, apám, hogy ha a világ többi országa is követi a Szovjetuniót a kommunizmus útján, nem lesz szükség többé titkosrendőrségre – mondta – , és akkor meg lehet szüntetni az NKVD-t.

Grigorij igyekezett tréfával elütni a dolgot.

– Sőt minden rendőrséget! – felelte kedélyesen. – Nem lesznek bűnperek, börtönök. Nem lesz kémelhárítás, nem lesznek kémek. Hadsereg sem lesz, mivel ellenség sem lesz! Miből fogunk megélni? – Nagyot nevetett. – Mindez azonban a jövő zenéje.

Ilja gyanakodva nézett, mintha valami felforgató dolgot hallana, de nem tudná, hogy pontosan mi az.

Katyerina az asztalra tett egy tálca fekete kenyeret és öt tányér forró borscsot. Enni kezdtek.

– Gyerekkoromban, falun az anyám az egész hosszú télen át gyűjtött a ház melletti nagy, ócska hordóban mindenféle esőléket – mondta Grigorij – , a zöldségek héját, almacsutkát, a káposzta külső leveleit, a hagyma gyökerét meg minden ilyesmit, és azok ott megfagytak. Tavasszal, amikor a hó elolvadt, ebből főzött borscsot. Mert tudjátok, ez az igazi borscs, amit esőlékből főznek. Nektek, fiataloknak, fogalmatok sincs, milyen jó dolgotok van.

Kopogtattak. Grigorij összevonta a szemöldökét, mert senkit nem vártak, de Katyerina azt mondta:

– Ó, el is felejtettem! Konsztantyin lánya jön.

– Zoja Vorotyinceva? – kérdezte Grigorij. – Magdának, a szülésznőnek a lánya?

– Emlékszem Zojára – mondta Vologya. – Sovány kis kölyök, szőke, gyűrűs hajjal.

– Már nem kölyök – felelte Katyerina. – Huszonnégy éves és tudós. – Fölállt, az ajtóhoz ment.

Grigorij elkomolyodott.

– Nem láttuk az anyja halála óta. Hogyhogy most ilyen hirtelen

megkeresett?

– Veled akar beszélni – felelte Katyerina.

– Velem? Miről?

– Fizikáról.

Katyerina kiment.

– Az apja, Konsztantyin és én a petrográdi szovjet küldöttei voltunk 1917-ben – mondta büszkén Grigorij. – Mi szövegeztük meg a híres Egyes számú rendeletet. – Arca elsötétült. – Sajnos meghalt a polgárháború után.

– Olyan fiatalon? – kérdezte Vologya. – Miben halt meg?

Az apja Iljára sandított, majd sietve elfordította a tekintetét.

– Tüdőgyulladásban – felelte.

Vologya tudta, hogy hazudik.

Visszajött Katyerina, és őt egy olyan nő követte, akitől Vologyának elállt a lélegzete.

Klasszikus orosz szépség volt, magas és karcsú, a haja lenszőke, kék szeme olyan világos, hogy szinte nem is volt színe, hibátlan bőre fehér. Sima, szürkészöld ruhát viselt, amelynek egyszerűsége kiemelte nyúlánk alakját.

Bemutatkozott, azután leült az asztalhoz, és elfogadott egy tányér borscsot.

– Szóval tudós lettél, Zoja – mondta Grigorij.

– Doktori iskolába járok, a disszertációmat írom, és az alsóbb évfolyamokon tanítok – felelte a lány.

– Vologya a Vörös Hadsereg hírszerzésénél dolgozik! – büszkélkedett Grigorij.

– Milyen érdekes! – felelte Zoja, aki nyilvánvalóan ennek az ellenkezőjét gondolta.

A fiú ekkor döbbent rá, hogy Grigorij a leendő menyét látja Zojában. Remélhetőleg az apja tartózkodik a túlságosan egyértelmű célzásoktól, mert már el is határozta, hogy még ma este randevút kér a lánytól. De ezt maga is el tudja intézni, nincs szüksége az apja segítségére. Épp ellenkezőleg: a tapintatlan szülői kérkedés elriaszthatja Zoját.

– Milyen a leves? – kérdezte Katyerina Zojától.

– Köszönöm, nagyon finom.

Vologyának az volt a benyomása, hogy az isteni külső racionális

egyéniséget takar. Izgalmas kombináció: egy szépséges nő, aki meg sem kísérel csábítani.

Anya leszedte a levesestányérokat, Katyerina feltálalta a fő fogást, a csirkesültet és a főtt krumplit. Zoja derekasan belakott. A legtöbb oroszhoz hasonlóan nem túl sűrűn jutott ilyen jó ételekhez.

– Mi a szakterületed, Zoja? – kérdezte Vologya.

A lány nem is titkolt sajnálattal hagyta abba a falatozást, hogy válaszoljon.

– Fizika – mondta. – Az atomot próbáljuk megérteni, hogy miből áll, és mi tartja össze az alkotóelemeit.

– Ez érdekes?

– Hallatlanul! – Letette a villáját. – Megtudhatjuk belőle, miből is épül fel a világegyetem, ennél pedig nincs izgalmasabb! – Tekintete felragyogott. Láthatólag a fizika volt az egyetlen, ami elvonhatta a vacsorától.

Ilja most szólalt meg először.

– Na és ez az elméleti dolog hogyan segíti a forradalmat?

Zoja szeme villámlott a haragtól. Vologya így még szebbnek találta.

– Egyes elvtársak abba a tévedésbe esnek, hogy alábecsülik a tiszta tudományt, és előnyben részesítik a gyakorlati kutatásokat – mondta. – Holott a technikai fejlődés, például a tökéletesebb repülőgépek építése az elméleti kutatásokon alapul.

Vologya elfojtott egy vigyort. Ilját egy hanyag mozdulattal lesöpörték.

De Zoja még nem fejezte be.

– Ezért akartam beszélni önnel, Grigorij elvtárs – mondta. – Mi, fizikusok, minden tudományos lapot olvasunk, ami megjelenik Nyugaton, és azok az ostobák az összes eredményüket kiteregetik. Mostanában jöttünk rá, hogy riasztóan nagy ugrásokat tettek előre az atomfizika megértésében. A szovjet tudományt komolyan fenyegeti az a veszély, hogy lemarad. Kíváncsi lennék, Sztálin elvtárs tisztában van-e ezzel.

A szoba elcsöndesedett. Sztálint bírálni – akár a legcsekélyebb mértékben is – veszedelmes volt.

– Ő rengeteget tud – felelte Grigorij.

– Természetesen – helyeselt automatikusan Zoja. – De lehetnek

idők, amikor az önhöz hasonló hűséges elvtársaknak föl kell hívniuk a figyelmét fontos kérdésekre.

– Igen, ez igaz.

– Sztálin elvtárs kétségtelenül úgy véli, hogy a tudománynak összhangban kell lennie a marxista-leninista ideológiával – mondta Ilja.

Vologya látta, hogy Zoja szeme dacosan felvillan, de a lány azonnal le is sütötte a pilláit, és alázatosan felelt:

– Az nem is lehet kérdés, hogy igaza van. Nekünk, tudósoknak nyilvánvalóan meg kell kétszereznünk erőfeszítéseinket.

Ez marhaság volt, és ezt a szobában mindenki tudta, de senki sem mondta ki. Adni kellett az illemre.

– Így van – helyeselt Grigorij. – Mindazonáltal megemlítem, amikor a legközelebb módom lesz beszélni a főtitkár elvtárssal. Talán utána akar nézni.

– Remélem – bólintott Zoja. – Meg akarjuk előzni a Nyugatot.

– Na és munka után mit csinálsz, Zoja? – kérdezte vidáman Grigorij.

– Van barátod, netán vőlegényed?

– Papa! – tiltakozott Ánya. – Ez nem a te dolgod!

Zoját láthatólag nem zavarta a kérdés.

– Nincs vőlegényem – felelte elnézően. – Sem barátom.

– Akárcsak az én Vologya fiam! Ő is egyedülálló, huszonhárom éves, tanult, magas, jóképű – és nincs menyasszonya!

Vologya kínosan mocorgott a tolakodó tapintatlanságtól.

– Nehezen hihető – mondta Zoja, és amikor Vologyára nézett, felcsillant a szemében a humor.

Katyerina a férje karjára tette a kezét.

– Elég! – mondta. – Ne hozd már zavarba ezt a szegény lányt.

Csöngettek.

– Már megint? – kérdezte Grigorij.

– Ez alkalommal fogalmam sincs, hogy ki lehet – felelte Katyerina, és kiment a konyhából.

Vologya főnökével, Lemitov őrnaggyal jött vissza.

Vologya meglepetten felugrott.

– Jó estét, Lemitov elvtárs – mondta. – Ő az apám, Grigorij Peskov. Papa, hadd mutassam be Lemitov őrnagyot.

Lemitov feszesen tisztelgett.

– Pihenj, Lemitov – mondta Grigorij. – Üljön le, egyen egy kis csirkét. Valamit rosszul csinált a fiam?

Ugyanettől a gondolattól remegett Vologya keze is.

– Nem, Peskov elvtárs. Éppen ellenkezőleg. De... azt remélem, hogy válthatok pár szót hatszemközt önnel és vele.

Vologya kissé megnyugodott. Talán nincs is baj.

– Nos, úgyis éppen befejeztük a vacsorát – mondta Grigorij, és fölállt.

– Menjünk a dolgozószobámba.

Lemitov Iljára nézett.

– Maga az NKVD-nél dolgozik? – kérdezte.

– És büszke vagyok rá. Dvorkin a nevem.

– Aha! Maga próbálta letartóztatni Vologyát délután.

– Arra gondoltam, hogy úgy viselkedik, mint egy kém. Igazam is volt, nem?

– Meg kell tanulnia, hogy az ellenség kémeit tartóztassa le, ne a mieinket. – Lemitov kiment.

Vologya vigyorgott. Dvorkint másodszor is helyre tették.

Vologya, Grigorij és Lemitov keresztülment az előszobán. A dolgozó-szoba spártai berendezésű, szűk helyiség volt. Grigorij leült az egyetlen fotelbe, Lemitov egy apró asztalhoz. Vologya becsukta az ajtót, és állva maradt.

– Apád tud a délutáni berlini üzenetről? – kérdezte az őrnagy.

– Nem, Lemitov elvtárs.

– Akkor mondd el neki.

Vologya beszámolt a spanyolországi kémekről. Grigorij föllelkesült.

– Ez igen! – mondta. – Természetesen lehet dezinformáció, de kétlem: a náciknak nincs ekkora képzelőtehetségük. Nekünk viszont igen. Letartóztathatjuk a kémeiket, és felhasználjuk a rádióikat, hogy félrevezető üzeneteket küldjenek a jobboldali lázadóknak.

Vologya erre nem is gondolt. A papa bohóckodhat Zojának, de még mindig vág az esze a hírszerzésben.

– Pontosan – helyeselt Lemitov.

– Bátor ember ez a Werner, az iskolatársad – mondta Grigorij a fiának, majd Lemitovhoz fordult: – Hogy akarja elintézni ezt az

ügyet?

– Szükségünk van néhány jó hírszerzőre Spanyolországban, hogy lenyomozzák ezeket a németeket. Nem lehet túl nehéz. Ha csakugyan kémek, annak bizonyítékai vannak: rejtjelkulcs, rádió és így tovább. – Egy pillanatig habozott. – Azért jöttem ide, mert azt szeretném javasolni, hogy küldjük el a fiát.

Vologya meghökkent. Erre nem számított.

Grigorij arca megnyúlt.

– Aha – mondta elgondolkodva. – Elismerem, félelmetes kilátás. Nagyon fog hiányozni. – De már ki is ült a vonásaira a belenyugvás, mint aki rájött, hogy nincs választása. – Természetesen a forradalom védelme az első.

– Egy hírszerzőnek szüksége van terepgyakorlatra – mondta Lemitov.

– Ön, Peskov elvtárs és én már szagoltunk puskaport, de a fiatalabb nemzedék még sosem járt a harcmezőn.

– Ez bizony igaz. Mikor kellene indulnia?

– Három nap múlva.

Vologya látta, hogy az apja kétségbeesetten próbál kitalálni valamilyen okot, amellyel otthon tarthatja, de nem talál semmit. Ő viszont lelkesedett. Spanyolország! Vérvörös borok, fekete hajú, barna, izmos lábú lányok és forró napsütés a moszkvai hó helyett. Persze hogy veszedelmes, de nem a biztonság kedvéért lépett be a hadseregbe.

– Na, Vologya, te mit gondolsz? – kérdezte Grigorij.

A fiú tudta, hogy az apja azt szeretné, ha tiltakozna. Neki csak egyetlen akadály jutott az eszébe, mégpedig az, hogy nem lesz ideje megismerni a kápráztató Zoját.

– Csodálatos lehetőség – felelte. – Megtiszteltetés, hogy engem választottak.

– Nagyon helyes – bólintott az apja.

– Van egy kis probléma – szólt Lemitov. – Úgy döntöttek, hogy a katonai hírszerzés fog nyomozni, de a letartóztatásokban nem vesz részt. Ez az NKVD kiváltsága. – Fanyarul mosolygott. – Sajnos együtt kell dolgoznod Dvorkin barátoddal.

*

Döbbenetes, milyen gyorsan meg lehet szeretni egy helyet,

gondolta Lloyd Williams. Alig tíz hónapja volt Spanyolországban, de máris majdnem úgy rajongott érte, mint Walesért. Szerette nézni a szikkadt tájban szirmot bontó ritka virágot, élvezte a délutáni alvást, tetszett neki, hogy még akkor is került bor, ha ennivaló nem jutott. Ismeretlen ízeket kóstolt: olajbogyót, paprikát, kolbászt és az orujo nevű tüzes pálinkát.

Egy dombon állt, kezében térképpel, és a hőségtől fátyolos tájat figyelte. Látott néhány legelőt egy folyó partján, néhány fát a távoli hegyoldalakon, de közöttük csak poros, köves, jellegtelen pusztaság húzódott.

– Nincs sok fedezék, ha előrenyomulunk – mondta aggodalmasan.

– Rohadtul kemény csata lesz – bólintott a mellette álló Lenny Griffiths.

Lloyd a térképre nézett. Zaragoza az Ebro földközi-tengeri torkolatától száz kilométerre terült el a folyó két partján. A város volt az aragóni-ai tartomány közlekedési csomópontja. Országutak, vasutak és három folyó találkozott benne. Ezen a sivár senki földjén csapott össze a hadsereg az antidemokratikus lázadókkal.

Olykor a kormányerőket köztársaságinak nevezték, a lázadókat nacionalistának, de ezek nem voltak szabatos meghatározások. Mindkét táborban sokan voltak köztársaságpártiak abban az értelemben, hogy nem akartak maguk fölé egy királyt, és valamennyien nacionalisták voltak, mert szerették a hazájukat, akár meg is haltak érte. Lloyd csak kormány-pártiakra és lázadókra osztotta fel őket.

Zaragoza pillanatnyilag Franco lázadóinak kezén volt. Lloyd dél felől figyelte a várost egy magaslatról.

– Ám ha be tudjuk venni, az ellenség egy újabb télre beszorul északra – mondta.

– Ha – vetette oda Lenny.

Komor kilátások, gondolta rosszkedvűen Lloyd. A legtöbb, amit kívánhatnak, hogy megállíthatják a lázadók előretörését. Úgy tűnik, ebben az évben nem győznek a kormányerők.

Ugyanakkor énjének egy része már várta a csatát. Tíz hónapja tartózkodott Spanyolországban, és ez lesz az első akciója. Eddig kiképző volt egy táborban. Amint a spanyolok megtudták, hogy

elvégezte a tartalékostiszt-képzőt, végigzavarták a ranglétrán, hadnagyot csináltak belőle, és őrá bízták az újoncokat. Meneteltek, amíg bőrkeményedések nem nőttek a lábukon a vérhólyagok helyén, gyakorlatoztak, amíg beléjük nem idegződött a gépies engedelmeskedés, és amíg meg nem tanulták szétszedni és tisztítani azt a kevés puskájukat, ami volt.

De az önkéntesek áradata mostanra elapadt, így a kiképzőket a harcoló zászlóaljakhoz vezényelték.

Lloyd barettet viselt, kordnadrágot és cipzáras zubbonyt, amelynek ujjára kézzel varrták föl a rangjelzést. 7 mm-es lőszerre méretezett, kurta spanyol Mauser puskája volt, feltehetőleg a csendőrség lőszerraktárából lopták.

Lloyd, Lenny és Dave egy időre szétváltak, de a közeledő csata előtt ismét összejöttek a XV. Nemzetközi Brigád brit zászlóaljánál. Lennynek fekete szakálla nőtt, és egy évtizeddel idősebbnek látszott tizenhétnél. Őrmesterré léptették elő, noha nem volt uniformisa, csak egy kék cejgruhája és egy csíkos kendője. Jobban hasonlított kalózra, mint katonára.

– Mellesleg ennek a támadásnak semmi köze az ellenség bekerítéséhez – mondta Lenny. – Politikai ügy. Ebben a tartományban mindig az anarchisták uralkodtak.

Lloyd rövid ideig láthatta Barcelonában, hogyan működik az anarchizmus, a kommunizmus vidám, fundamentalista változata. Tisztek és közlegények egyenlő zsoldot kaptak. A luxusszállók éttermeit átalakították munkásmenzákká. A pincérek visszaadták a borravalót, és barátságosan elmagyarázták, hogy borravalót adni és kapni lealacsonyító. Mindenfelé plakátok bírálták a prostitúciót, ami a női elvtársak kizsákmányolása. Csodálatos volt az a felszabadultság és testvériség. Az oroszok gyűlölték.

– A kormány most kommunista csapatokat hozott Madrid környékéről, és valamennyiünket beolvasztanak az új Keleti Hadseregbe, természetesen kommunista főparancsnokság alatt – folytatta Lenny.

Lloyd kétségbeesett az ilyesfajta beszédtői. Csak akkor van esély a győzelemre, ha minden baloldali párt együttműködik, ahogyan – legalábbis a fináléban – a Cable Street-i csatában tették. De az anarchisták és kommunisták egymással harcoltak Barcelona utcáin.

– Negrín miniszterelnök nem kommunista – mutatott rá.

– Akár az is lehetne.

– Tudja, hogy a Szovjetunió támogatása nélkül végünk.

– De akkor le kell-e mondanunk a demokráciáról, és át kell engednünk a vezetést a kommunistáknak?

Lloyd bólintott. Minden vita a kormányról ide lyukadt ki: meg kell-e tennünk mindent, amit a szovjetek követelnek, csak azért, mert egyedül ők adnak el nekünk fegyvereket?

Lementek a dombról.

– Most pedig iszunk egy csésze finom teát, jó? – kérdezte Lenny.

– Jó. Én két kockacukorral kérem.

Ez hagyományos tréfájuk volt. Hónapok óta egyikük sem ivott teát.

Megérkeztek a folyóparti táborba. Lenny szakasza kezdetleges középületekbe vette be magát, amelyek valószínűleg tehénistállóként szolgáltak, amíg a parasztokat el nem űzte a háború. Néhány méterrel odébb a XI. Nemzetközi Brigádból való németek laktak egy csónakházban.

Lloyd unokatestvére, Dave Williams fogadta őket. Lennyhez hasonlóan Dave is tíz évvel látszott idősebbnek. Vékony volt és kemény, poros bőre barnára sült, a szeme szarkalábas volt, annyit kellett hunyorognia az erős napfényben. Szabályos egyenruhát viselt, amivel kevés katona dicsekedhetett: khaki zubbonyt és nadrágot, bőr töltényövet és magas szárú bakancsot, a nyakában vörös pamutsálat. Orosz Moszin-Nagant puskájának régimódi spike* szuronyát visszahajtotta, hogy a fegyver kevésbé legyen nehézkes. Az övéről 9 mm-es Lüger lógott, amelyet vélhetőleg egy elesett lázadó tisztről szedett le. Dave nagyon adott a fegyverekre.

– Látogatónk van! – újságolta izgatottan.

– Ki az?

– Ő! – felelte Dave, és már mutatta is.

* Spike szurony: olyan bajonett, amelynek nincs éle, csak hegye. (Aford.]

Egy féloldalas feketenyárfa árnyékában tucatnyi német és angol katona beszélgetett egy döbbenetesen szép nővel.

– Ó, Duw! – sóhajtotta Lenny, a walesi szót használva az Istenre. – Balzsam fájó szemeimnek!

Lloyd huszonötnek nézte a lányt. Nagy szemű, filigrán teremtés volt, katonasapkát viselt a fekete kontya felett. Még a lompos egyenruha is úgy állt rajta, mint az estélyi toalett.

Egy Heinz nevű önkéntes, aki tudta, hogy Lloyd beszél németül, odakiáltott a fiúnak:

– Ő Teresa, elvtársam! Azért jött, hogy olvasni tanítson minket.

Lloyd bólogatott. A nemzetközi brigádokban vegyesen voltak külföldiek és spanyol katonák, akiknek gondot jelentett az írás-olvasás. Falusi gyermekkorukban a katekizmust szajkózták a katolikus iskolákban. Sok pap nem tanította meg a gyerekeket olvasni, mert féltették őket, hogy felnőttkorukban szocialista könyvek kerülhetnek a kezükbe. Ennek eredményeképpen a spanyol királyság alattvalóinak fele írástudatlan volt. Az 1931-ben megválasztott köztársasági kormány javított az oktatáson, de így is sok millió spanyol nem tudott se olvasni, se írni, ezért még a frontvonalban is folytatták a katonák oktatását.

– Én analfabéta vagyok – mondta Dave, ami persze nem volt igaz.

– Én is! – csatlakozott Joe Eli, aki spanyol irodalmat tanított a New York-i Columbia Egyetemen.

– Mit gondolnak, hányszor hallottam már ezt a viccet? – kérdezte Teresa spanyolul, mély, egykedvű és nagyon szexi hangon, bár nem látszott túlzottan orrolni.

Lenny közelebb lépett.

– Griffiths őrmester vagyok – mondta. – Természetesen megteszek mindent, amivel segíthetek. – Tényeket közölt, de a hangja úgy szólt, mint egy szerelmi vallomás.

Teresa kápráztatóan mosolygott.

– Szívből köszönöm.

– Nagyon örülök, hogy itt van, senorita – mondta Lloyd hivatalosan, a legjobb spanyolságával. Az utóbbi tíz hónapban sok időt töltött a nyelvtanulással. – Williams hadnagy vagyok. Pontosan tudom, hogy a csoportból kinek van szüksége tanításra... és kinek nincs.

– Csakhogy a hadnagynak Bujaralozba kell mennie parancsokért! – vágott közbe Lenny. Bujaraloz városkában volt a kormányerők főhadiszállása. – Talán addig kereshetnénk együtt megfelelő helyet az oktatáshoz.

– Mintha azt javasolhatta volna, hogy sétáljanak egyet a holdfényben.

Lloyd mosolygott és bólintott. Boldogan hagyta, hogy Lenny udvaroljon Teresának. Neki nem volt hangulata a flörthöz, viszont Lenny máris úgy viselkedik, mint aki fülig szerelmes. Lloyd nem sok esélyt adott neki. Teresa művelt, huszonöt éves lány, aki valószínűleg tucatjával kapja mindennap az ajánlatokat, Lenny viszont tizenhét éves szénbányász, aki egy hónapja nem fürdött. De nem szólt semmit. Teresa olyan lánynak látszik, aki tud magára vigyázni.

Most megjelent egy új alak, nagyjából egyidős Lloyddal, aki homályosan ismerősnek tűnt a fiúnak. Jobban öltözött, mint a katonák, szövetnadrágot, vászoninget, az övén begombolt tokban pisztolyt viselt. A haját tüskésre nyíratta, az oroszok szokása szerint. Csak hadnagy volt, de így is a tekintély, sőt a hatalom légkörét árasztotta magából, és folyékonyan beszélt németül.

– Garcia hadnagyot keresem.

– Nincs itt – felelte Lloyd ugyancsak németül. – Nem találkoztunk mi már valahol?

Az orosz olyan meghökkent, ugyanakkor ingerült képet vágott, mint aki kígyót talál a hálózsákjában.

– Sosem találkoztunk – mondta határozottan. – Maga téved.

Lloyd csettintett az ujjával.

– Berlin – mondta. – Ezerkilencszázharminchárom. Amikor megtámadtak minket a barnaingesek.

Megkönnyebbülés suhant át az orosz arcán, mintha valami rosszabbra számított volna.

– Igen, ott voltam – felelte. – Vlagyimir Peskovnak hívnak.

– De mi Vologyának szólítottunk.

– Igen.

– Annál a berlini verekedésnél volt veled egy Werner Franck nevű fiú is.

Vologya egy pillanatra megrémült, de sikerült nyugalmat kényszerítenie magára. – Nem ismerek ilyen nevű embert.

Lloyd úgy döntött, nem erőlteti a dolgot. Sejtette, miért ideges Vologya. Az oroszok ugyanúgy féltek a Spanyolországban tevékenykedő titkosrendőrségüktől, a brutalitásáról hírhedt NKVD-

től, mint mindenki. Az NKVD árulót láthat mindenkiben, aki külföldiekkel barátkozik.

– Lloyd Williams vagyok.

– Emlékszem. – Vologya szúrósan nézte átható kék szemével. – Milyen különös, hogy itt találkozunk ismét.

– Igazából nem különös – felelte Lloyd. – Ott harcolunk a fasizmus ellen, ahol tudunk.

– Beszélhetünk négyszemközt?

– Természetesen.

Pár méterrel eltávolodtak a többiektől.

– Garcia szakaszában van egy kém – mondta Peskov.

Lloyd megdöbbent.

– Egy kém? Ki?

– Egy Heinz Bauer nevű német.

– Az ott a vörös ingben? Kém? Biztos vagy benne?

Peskov nem válaszolt a kérdésre.

– Szeretném, ha elhívnád a fedezékedbe, már ha van, vagy valami eldugott helyre. – A karórájára nézett. – Egy órán belül itt az egység, hogy letartóztassa.

– Azt a viskót használom irodának – mutatta Lloyd. – De ezt meg kell beszélnem a parancsnokommal. – A parancsnok kommunista, nem valószínű, hogy közbeavatkoznék, viszont Lloyd gondolkodási időt akart.

– Ha akarod. – Vologyát láthatólag nem érdekelte, mit gondol Lloyd parancsnoka. – Csöndben, minden feltűnés nélkül akarom elkapni a kémet. A letartóztatására érkező osztagnak is elmagyaráztam a diszkréció fontosságát. – Ez úgy hangzott, mintha nem lenne biztos benne, hogy engedelmeskednek az óhajának. – Minél kevesebben tudnak róla, annál jobb.

– Miért? – kérdezte Lloyd, de mielőtt Vologya válaszolhatott volna, magától is kitalálta a választ. – Abban reménykedsz, hogy kettős ügynököt csinálhatsz belőle, aki álhíreket küld az ellenségnek. De ha túl sokan tudják, hogy lebukott, más kémek figyelmeztethetik a lázadókat, akik nem fogják elhinni a dezinformációt.

– Jobb, ha nem spekulálsz ilyesmin – felelte szigorúan Peskov. – Most pedig menjünk a kunyhódba.

– Egy pillanat – mondta Lloyd. – Honnan tudod, hogy kém?

– Nem mondhatom meg, mert ezzel megszegném a biztonsági előírásokat.

– Ez egy kicsit kevés válasznak.

Peskov bosszús arcot vágott. Nyilvánvalóan nem szokott hozzá, hogy kevesellják a magyarázatait. Az oroszok különösen azt utálták a spanyol polgárháborúban, hogy itt akárki vitathatta a parancsokat.

Mielőtt felelhetett volna, megjelent két újabb ember, akik a fák alatt álló csoport felé tartottak. Az egyik a hőség ellenére is bőrkabátot viselt. A másik, aki a parancsnoknak tűnt, girhes, hosszú orrú, csapott állú alak volt.

– Máris? – csattant föl Peskov, azután elkezdett oroszul méltatlankodni.

A girhes csak legyintett, majd azt kérdezte darabos spanyolsággal:

– Melyik itt Heinz Bauer?

Senki sem válaszolt. A girhes az ingujjába törölte az orrát.

Heinz mozgásba lendült. Nem futott el azonnal, előbb megrohanta a bőrkabátost, és feldöntötte. Utána már menekült volna, de a girhes gáncsot vetett neki.

Heinz nagyot esett a szikkadt földön. Egy pillanatra megszédült a becsapódástól, csak egy pillanatra, de ez is túl sok volt. Mire feltérdelt, a két ember rávetette magát, és ismét fellökték.

Nem mozdult, mégis ütni kezdték. Bunkósbotot vettek elő, jobbról-balról közrefogták, úgy püfölték. A bunkósbotok felváltva emelkedtek föl és csaptak le, olyan ütemesen, mintha valamilyen pokoli balettet járnának. Heinz alig pár másodperc múlva már úszott a vérben. Kétség-beesetten próbált menekülni, de ha feltérdelt, azonnal visszalökték. Végül összehúzta magát, és nyüszített, láthatólag feladta. A másik kettő azonban még nem végzett. Tovább ütlegelték a tehetetlen embert.

Lloyd már csak arra eszmélt fel, hogy tiltakozó üvöltéssel arrébb rángatja a girhest. Lenny ugyanezt tette a másikkal. Lloyd a levegőbe kapta, Lenny a földhöz vágta a magáét. Ekkor Vologya azt mondta angolul:

– Még egy mozdulat, és lövök!

Lloyd elengedte a girhest, és hitetlenkedve megfordult. Vologya előrántotta oldalfegyverét, egy szabványos orosz Nagant M1895

revolvert, és felhúzta.

– Tisztre fegyvert fogni a világ minden hadseregében hadbíróságot jelent – mondta Lloyd. – Bajban vagy, Vologya.

– Ne bolondozz – felelte Vologya. – Mikor fordult elő utoljára, hogy egy orosz bajba került ebben a hadseregben? – De azért leengedte a fegyvert.

A bőrkabátos fölemelte a bunkót, mintha le akarná csapni Lennyt, de Vologya ráförmedt:

– Vissza, Berezovszkij! – és az engedelmeskedett.

Más katonák is odajöttek annak a titokzatos delejnek a parancsára, amely vonzza az embereket a verekedésekhez. Másodperceken belül húszán voltak.

A girhes rámutatott Lloydra, és azt mondta angolul, vastag orosz akcentussal:

– Olyan ügyekbe avatkozott, amik nem tartoznak magára!

Lloyd fölsegítette a vérbe fagyott Heinzet, aki nyögött a fájdalomtól.

– Maguk meg nem jöhetnek ide csak úgy, hogy összeverjenek másokat! – felelte Lloyd. – Hol a felhatalmazásuk?

– Ez a német egy trockista-fasiszta kém! – rikácsolta a girhes.

– Pofa be, Ilja! – förmedt rá Vologya.

Mintha a falnak beszélt volna.

– Dokumentumokat fényképezett! – folytatta a girhes.

– Hol van erre a bizonyítéka? – kérdezte nyugodtan Lloyd.

Ilja nyilvánvalóan nem tudta, vagy nem is érdekelte. Vologya sóhajtott.

– Nézd meg a kenyérzsákjában.

Lloyd biccentett egy tizedesnek, Mario Riverának.

– Ellenőrizd – mondta.

Rivera tizedes a csónakházhoz futott, és bement.

Lloydnak az az ijesztő érzése támadt, hogy Vologya igazat beszél.

– Még ha ez igaz is, Ilja, akkor is tanulhatna egy kis udvariasságot – mondta.

– Udvariasságot? Ez háború, nem angol teadélután – felelte Ilja.

– Viszont megtakaríthat magának egy szükségtelen verést.

Ilja lenézően mondott valamit oroszul.

Rivera drágának tűnő kis fényképezőgéppel és egy köteg

hivatalos irattal bukkant elő a csónakházból. Odaadta őket Lloydnak. Legfölül volt a tegnapi napiparancs a csapatok felfejlődéséről a támadáshoz. Ismerős alakú borfolt sötétlett rajta. Lloyd megdöbbenve látta, hogy ez az ő példánya, amelyet bizonyára a kunyhójából loptak.

Heinzre nézett. A német kihúzta magát, a magasba lökte a karját, és azt mondta: .

– Heil Hitler!

Ilja diadalmas pofát vágott.

– Na, Ilja, most aztán nem használhatjuk kettős ügynöknek! A NKVD újabb bravúrja. Gratulálok! – mondta Vologya, azzal elment.

*

Lloyd augusztus 24-én ment először csatába.

A törvényes kormány 80000 embert vetett be, az antidemokratikus lázadók feleannyit se. A kormánynak kétszáz repülője volt, a lázadóknak csak tizenöt.

A kormány, hogy a lehető legtöbbet hozza ki az előnyéből, széles fronton – észak-déli irányú, nyolcvan kilométer hosszú vonalban – nyomult előre, így a lázadók nem összpontosíthatták szűkös erőiket egy helyre.

Jó terv volt, akkor hát miért nem működött, kérdezte magától Lloyd két nap múlva.

Pedig jól kezdődött. Az első napon a kormányerők elfoglaltak Zaragozától északra és délre két-két falut. Lloyd csapata délen leverte a dühödt ellenállást egy Codo nevű faluban. Az egyetlen kudarc a frontvonal közepén következett be a folyóvölgyben, ahol egy Fuentes de Ebro nevű helyen elakadtak.

Lloyd annyira ideges volt a csata előtt, hogy egy szemhunyást sem aludt. Arról képzelődött, mi lesz, ahogy néha a bokszmeccsek előtt tette. Ám amint elkezdődött a harc, túl sok dolga lett ahhoz, hogy szorongjon. A legrosszabb az volt, amikor a pusztaságban kellett előretörniük, ahol a satnya bokrok nem nyújtottak fedezéket, miközben a védők kőházakból lőttek rájuk. De még ekkor sem félt, hanem agyafúrt lett. Zegzugosan rohant, kúszott és gurult, ha a golyók túl közel fütyültek mellette, azután felugrott, és meggörnyedve futott pár métert. A fő problémát a lőszerhiány jelentette, ezért elvben minden lövésnek találnia kellett.

Létszámfölénnyel foglalták el Codót, Lloyd, Lenny és Dave sértetlenül érte meg az estét.

A lázadók kemények voltak, vitézül harcoltak – de a kormánycsapatok is. A nemzetközi brigádok külföldi idealistái abban a tudatban jöttek Spanyolországba, hogy az életükkel fizethetnek érte. Híresek voltak a bátorságukról, ezért gyakran ők játszották a támadó fél szerepét.

A támadás a második napon kezdett leülni. Az északi erők megtorpantak, vonakodtak az előrenyomulástól, mert a felderítésüknek nem voltak adatai a lázadók védelméről. Lloyd ezt gyatra kifogásnak tartotta. A derékhad az erősítés ellenére még a harmadik napon sem vette be Fuentes de Ebrót. A fiú döbbenten hallotta, hogy szinte minden tankjukat elvesztették a védők gyilkos füzében. Lloyd déli csapatát arra utasították, hogy előrenyomulás helyett térjen ki oldalra, a folyóparti Quinto falu irányába. Itt is heves ellenállásba ütköztek, minden házat külön kellett bevenni. Amikor az ellenség megadta magát, Lloyd csapata ezer foglyot ejtett.

Most az alkonyfényben ült egy szétlőtt templom előtt, füstölgő romok és a friss holtak furcsán mozdulatlan tetemei között. Kimerült emberek vették körül: Lenny, Dave, Joe Eli, Rivera tizedes meg egy Muggsy Morgan nevű walesi. Olyan sok walesi volt Spanyolországban, hogy valakit bökversre ihletett a nevek hasonlósága:

Volt egy legény, név szerint Price Meg egy másik, név szerint Price Meg még egy Roberts, Meg még egy Roberts Meg még egy legény, név szerint Price.

Az emberek dohányoztak, csendesen várták, lesz-e vacsora. Még ahhoz is fáradtak voltak, hogy évődjenek Teresával, aki érdekes módon még mindig velük volt, mert nem jöttek érte, hogy visszavigyék a hátországba. Időnként lövöldözés hallatszott pár utcával arrébb, ahol az ellenállást számolták fel.

– Mire mentünk? – kérdezte Lloyd az unokatestvérétől. – Elhasználtuk a kevés lőszerünket, elvesztettünk egy csomó embert, és mégsem jutottunk előbbre. Ami még rosszabb, időt adtunk a fasisztáknak, hogy átcsoportosítsák erőiket.

– Majd én megmondom, mi a franc van – közölte East End-i kiejtéssel Dave, akinek a lelke még a testénél is jobban

megkeményedett. Cinikus és megvető lett. – A tisztjeink jobban félnek a komisszárjaiktól, mint a kurva ellenségtől. Elég a legkisebb ürügy, hogy trockista-fasiszta kémeknek bélyegezzék, és halálra kínozzák őket, úgyhogy mukkanni se mernek. Inkább lapítanak, semhogy mozogjanak, semmit sem csinálnak önállóan, és sosem vállalnak kockázatot. Lefogadom, hogy írásos parancs nélkül szarni sem mernek.

Lloyd nem tudta, nincs-e igazság ebben a gúnyos elemzésben. A kommunisták örökké a fegyelmezett hadseregről és az egyértelmű parancsláncolatról papoltak, ami alatt azt értették, hogy mindenki engedelmeskedjék az oroszoknak, ennek ellenére Lloyd belátta, hogy igazuk van. De a túlzott fegyelem akkor is megfojtja a gondolkodást. Talán ez a hiba?

Nem akarta elhinni. A szociáldemokraták, a kommunisták és az anarchisták képesek lennének harcolni a közös ügyért anélkül, hogy valamelyik csoport elnyomná a másikat: valamennyien gyűlölték a fasisztákat, és valamennyien hittek az eljövendő társadalomban, amely tisztességesebb lesz mindenkihez.

Kíváncsi lett volna Lenny véleményére, de ő Teresa mellett ült, és halkan beszélgettek. A lány kuncogott valamin, amit Lenny mondott. Lloyd sejtése szerint a fiú előbbre jutott. Jó jel, ha valaki meg tud nevettetni egy lányt. Teresa most megérintette a karját, szólt pár szót, és fölállt.

– Siess vissza! – mondta Lenny. Teresa hátranézett és mosolygott.

Szerencsés Lenny, gondolta Lloyd, de nem irigykedett. Nem vonzotta a futó kaland, semmi értelmét sem látta. Ő vélhetőleg az a típus, aki mindent vagy semmit akar. Az egyetlen nő, akit igazán kívánt, az Daisy. De ő most Bubi Fitzherbert felesége, és Lloyd még nem találkozott olyan lánnyal, aki elfoglalhatta volna Daisy helyét a szívében. Biztosra vette, hogy egy napon megtörténik, de addig sem volt kedve pótlékokhoz, még ilyen szépekhez sem, mint Teresa.

Valaki megszólalt:

– Jönnek az oroszok! – Jasper Johnson volt az, egy fekete amerikai villanyszerelő Chicagóból. Lloyd felnézett, és látta, hogy a tíz-egynéhány katonai tanácsadó úgy vonul át a falun, mint a hódítók. Az oroszokat meg lehetett ismerni a bőrkabátjukról és a

legombolható pisztolytáskájukról. – Érdekes, nem láttam őket harc közben – folytatta gúnyosan Jasper. – Nyilván a csatatér valamelyik másik részén tartózkodtak.

Lloyd körülnézett, hogy nincs-e a közelben valamelyik politikai biztos, aki meghallhatta ezt a felforgató beszédet.

Miközben az oroszok átjöttek a szétlőtt templom temetőjén, Lloyd felfedezte köztük Ilja Dvorkint, a patkányképű titkosrendőrt, akivel egy hete csapott össze. Az oroszok útja keresztezte Teresáét, és megálltak, hogy beszéljenek vele. Lloyd hallotta, hogy Dvorkin valami vacsorát emleget rossz spanyolsággal.

A lány válaszolt, Dvorkin ismét mondott valamit, mire Teresa elutasítóan rázta a fejét. Megfordult, hogy távozzon, ám a patkányképű megragadta a karját, hogy visszatartsa.

Lloyd látta, hogy Lenny kiegyenesedik ültében, és éberen figyeli a két alakot egy kő boltív alatt.

– A francba! – mondta Lloyd.

Teresa ismét el akart menni, Ilja pedig még erősebben markolta a karját.

Lenny fel akart állni, de Lloyd a vállára tette a kezét, és lenyomta.

– Hadd intézzem én – mondta.

– Csak óvatosan – mormolta Dave figyelmeztetően. – Ez egy titkosrendőr! Jobb kikerülni a szarcsimbókokat!

Lloyd odament Teresához és Iljához.

Az orosz ránézett, és azt mondta spanyolul:

– Tűnés!

– Szervusz, Teresa – mondta Lloyd.

– Ne aggódj, meg tudom oldani – felelte a lány.

Ilja alaposabban megnézte Lloydot.

– Magát ismerem – mondta. – Maga próbálta megakadályozni egy veszedelmes trockista-fasiszta kém letartóztatását a múlt héten.

– És ez az ifjú hölgy is veszedelmes trockista-fasiszta kém? – kérdezte Lloyd. – Mintha azt hallottam volna, hogy meghívta vacsorára.

Berezovszkij, Ilja társa harciasan közel lépett Lloydhoz.

A fiú látta a szeme sarkából, hogy Dave előhúzza az övéből a Lúgért.

Kezdett kicsúszni a kezéből az ügy.

– Senorita, Bobrov ezredes azonnal látni akarja a főhadiszálláson. Kérem, kövessen, odavezetem. – Bobrov volt a rangidős orosz katonai „tanácsadó”. Nem hívatta Teresát, de ez hihető történet volt, és Ilja nem tudta, hogy hazugság.

Egy dermesztő pillanatig Lloyd nem tudta, mi lesz a dologból. Azután a közelben, talán a szomszéd utcában puskalövés dörrent, és ez visszazökkentette az oroszokat a valóságba. Teresa ismét rántott egyet magán, és Dvorkin végre elengedte.

Ilja agresszíven rászögezte az ujját Lloydra.

– Még találkozunk! – közölte, és elvonult. Berezovszkij loholt utána, mint egy hű eb.

– Hülye állat! – mondta Dave.

Ilja úgy tett, mintha nem hallaná.

Valamennyien visszaültek.

– Gonosz ellenséget szereztél magadnak, Lloyd – mondta Dave.

– Nem volt választásom.

– Mindegy, mostantól vigyázz magadra!

– Veszekedés egy lány miatt! – mondta félvállról Lloyd. – Naponta ezerszer megtörténik.

Ahogy leszállt a sötétség, megráztak egy kolompot, hogy menjenek vacsorázni. Lloyd kapott a tábori konyhán egy tányér híg levest, egy darab száraz kenyeret és egy nagy pohár vörösbort, olyan karcosat, hogy azt hitte, lemarja a fogáról a zománcot. Belemártotta a kenyeret a borba, ettől mindkettő jobb lett.

Vacsora után is éhes maradt, mint rendesen.

– Iszunk egy csésze finom teát, jó? – kérdezte.

– Jó – bólintott Lenny. – Én két kockacukorral kérem.

Szétgöngyölték takaróikat, aludni készültek. Lloyd keresett egy latrinát, de nem talált, így a falu szélén, egy kis kertben könnyített magán. A növekvő Hold fényében láthatta az ágyúzást túlélt olajfák poros leveleit.

Ahogy begombolkozott, lépteket hallott. Lassan megfordult – túl lassan. Mire meglátta Ilja képét, már le is csapott a fejére a bunkó. Borzasztó fájdalmat érzett, a földre zuhant, és kábán nézett föl. Berezovszkij egy rövid csövű revolvert szögezett a fejének. Mellette Ilja azt mondta:

– Ne mozduljon, mert meghal.

Lloyd elszörnyedt. Vadul rázta a fejét, hogy kitisztuljon. Ez őrület!

– Meghalok? – kérdezte hitetlenül. – És mivel fogja megmagyarázni egy hadnagy meggyilkolását?

– Gyilkosság? – kérdezte Ilja, és mosolygott. – Ez itt frontvonal. Maga nekiment egy eltévedt golyónak. – Átváltott angolra: – Sajnálatos baleset.

Igaza van, gondolta kétségbeesetten a fiú. Ha megtalálják a holttestét, olyan lesz, mintha a csatában esett volna el.

Miféle halál ez?

Ilja odaszólt Berezovszkijnak:

– Végezz vele.

Lövés dörrent.

Lloyd semmit sem érzett. Ez a halál? Azután Berezovszkij összerogyott. Ugyanebben a pillanatban döbbent rá Lloyd, hogy a lövés a háta mögül hallatszott. Hitetlenkedve odafordult, és a holdfényben meglátta Dave-et, kezében a lopott Lügerrel. Úgy öntötte el a megkönnyebbülés, mint egy árhullám. Életben van!

Dvorkin is meglátta Dave-et, és elinalt, mint egy ijedt nyúl.

Dave néhány másodpercig követte a pisztollyal, és Lloyd szerette volna, ha lő, de Ilja az útvesztőbe került patkány eszelős gyorsaságával kerülgette az olajfákat, azután eltűnt a sötétben.

Dave leeresztette a pisztolyt.

Lloyd ránézett Berezovszkijra. Nem lélegzett.

– Kösz, Dave – mondta.

– Figyelmeztettelek, hogy vigyázz magadra!

– Helyettem is vigyáztál. Bár igazán kár, hogy nem lőtted le Ilját is. Most bajba kerülsz az NKVD-nél.

– Kétlem – felelte Dave. – Ez tényleg nagydobra verné, hogy egy nő miatt kitört veszekedés következtében lőtték le a puszipajtását? Még az NKVD emberei is félnek az NKVD-től. Szerintem hallgatni fog.

Lloyd ismét a hullára nézett.

– Hogy magyarázzuk meg?

– Hallottad a másikat – válaszolta Dave. – Ez itt frontvonal. Nem kell magyarázkodni.

Lloyd bólintott. Dave-nek és Iljának igaza van. Senki sem fogja

firtatni, hogyan halt meg Berezovszkij. Nekiment egy eltévedt golyónak.

Elballagtak, otthagyták a hullát.

– Sajnálatos baleset – mondta Dave.

*

Lloyd és Lenny beszélt Bobrov ezredessel, panaszkodott, hogy a Zaragoza elleni támadás elakadt.

Bobrov, a nyugdíjazáshoz közeledő orosz tiszt, aki kurtára nyíratta göndör fehér haját, a legmerevebb dogmatikus volt. Elméletben csupán segített és tanácsokat adott a spanyol parancsnokoknak. A gyakorlatban az oroszok diktáltak.

– Csak az időnket és energiánkat pocsékoljuk ezekre a kis falvakra – mondta Lloyd, aki németre fordította Lenny és a többi tapasztalt ember szavait. – A tankoknak a páncélökölnek kell lenniük, amely messze behatol az ellenséges területre. A gyalogság követi őket, tisztogat, és biztosít, miután az ellenséget szétszórták.

Vologya a közelben állt és figyelt. Az arcából ítélve egyetértett Lloyd-dal, de nem szólt.

– A kisebb erősségeket, mint ez a jelentéktelen porfészek, nyugodtan magunk mögött hagyhatjuk, a második hullám majd elintézi – fejezte be Lloyd.

– Ez a leleplezett Tuhacsevszkij marsall elmélete! – mondta Bobrov a felháborodástól elfúló hangon. Mintha Lloyd egy püspököt kért volna arra, hogy imádkozzon Buddhához.

– Na és? – kérdezte a fiú.

– Bevallotta, hogy kém és áruló, és kivégezték.

Lloyd hitetlenül meredt rá.

– Azt akarja mondani, hogy a spanyol kormány nem használhatja a modern harckocsik taktikáját, mert valami tábornokot elintéztek Moszkvában?

– Williams hadnagy, maga tiszteletlen!

– Még ha igazak is a Tuhacsevszkij elleni vádak, ez nem jelenti azt, hogy a módszerei rosszak.

– Most már elég! – mennydörögte Bobrov. – Végeztem!

Lloyd minden megmaradt reménye elszállt, amikor a zászlóalját újabb oldalazó manőverrel visszavezényelték Quintóból oda, ahonnan jöttek. Szeptember 1-jén részt vettek a támadásban Belchite

ellen, amely jól védett, de stratégiailag érdektelen kisváros volt, alig harminc kilométerre a célpontjuktól.

Újabb véres ütközet következett.

Körülbelül hétezer védő sáncolta el magát szövevényes futóárkokba a Szent Ágoston, a helység legnagyobb temploma és a szomszédos domb közé. Lloyd és szakasza veszteség nélkül érte el a kisváros szélét, ám ott pergőtűz zúdult rájuk az ablakokból és a háztetőkről.

Hat nappal később ugyanott voltak.

A hullák bűzlöttek a hőségben. Hullottak az emberek mellett az állatok is, mert a város vízvezetékeit elvágták, és a szarvasmarhák szomjan pusztultak. Az utászok, ha csak tehették, felmáglyázták a tetemeket, lelocsolták benzinnel és felgyújtották őket, de a sülő emberi hús szaga még az oszlás bűzénél is rosszabb volt. Alig bírtak lélegezni, egyesek fölvették a gázálarcukat.

A templomot körülvevő sikátorok mészárszékké változtak, de Lloyd kiagyalt egy módszert, amellyel úgy haladhattak, hogy nem kellett kimerészkedniük az utcákra. Lenny talált szerszámokat egy műhelyben. Most két ember lyukat vájt annak a háznak a falába, ahol meghúzódtak: joe Eli csákányozott, kopasz feje verejtéktől fénylett. Rivera tizedes, aki az anarchisták vörös-fekete csíkos ingét viselte, egy pöröllyel dolgozott. A fal lapos, sárga helyi téglából készült, amelyet úgy-ahogy tapasztott össze a habarcs. Lenny irányította a műveletet, nehogy az egész ház a fejükre omoljon: bányászként ösztönösen fel tudta mérni, mennyire megbízható egy tető.

Amikor a lyuk elég nagy lett, hogy egy ember átférjen rajta, Lenny biccentett Jaspernek, a másik tizedesnek. Jasper leakasztott az övén függő néhány megmaradt gránátja közül egyet, és átdobta a szomszéd házba, ha netán csapdát állítottak volna nekik. Miután a gránát felrobban, Lloyd puskával a kezében sietve átmászott a lyukon.

Újabb szegény spanyol otthon meszelt falú, földpadlós szobájában találta magát. Nem volt ott se élő, se holt.

Szakaszának harmincöt embere követte a lyukon át. Futtában átvizsgálták az épületet, hogy kifüstöljék az ellenséget. A ház kicsi volt és üres.

Ilyen módon egy egész házsoron át közelítették meg a

templomot, lassan, de biztonságosan.

Nekikezdtek a következő lyuknak, de mielőtt áttörtek volna, megállította őket egy Marquez nevű őrnagy, aki utánuk jött az általuk ütött réseken.

– Felejtsék el ezt – mondta angolul, spanyolos kiejtéssel. – Megrohamozzuk a templomot.

Lloyd megdermedt. Ez öngyilkosság.

– Bobrov ezredes ötlete? – kérdezte.

– Igen – felelte faarccal Marquez őrnagy. – Várják a jelet: három sípszó lesz.

– Kaphatunk még lőszert? – kérdezte Lloyd. – Ami van, az kevés, különösen egy ilyen akcióhoz.

– Nincs idő – felelte az őrnagy, és elment.

Lloyd elborzadt. Sokat tanult harc közben, tudta, hogy csak akkor lehet megrohamozni egy jól védett állást, ha közben gondoskodnak fedező-tűzről, máskülönben a védők egyszerűen lekaszálják a támadókat.

Az emberek zúgolódtak.

– Ez lehetetlen! – mondta Rivera tizedes.

Lloyd volt a felelős a harci morál fenntartásáért.

– Ne panaszkodjatok – mondta félvállról. – Mindnyájan önkéntesek vagytok. Azt hittétek, hogy nem veszélyes? Ha nem lenne az, a nővéreitek is megcsinálhatnák helyettetek.

Mindnyájan nevettek, és a veszélyes pillanat elszállt, legalábbis egyelőre.

Lloyd a ház homlokzati falához ment, résnyire nyitotta az ajtót, kilesett. A nap besütött a házakkal és boltokkal szegélyezett sikátorba. Az épületek és a föld egyforma halványbarna színű volt, mint a sületlen kenyér, csak itt az ágyúzás feltúrta a rőt talajt. Kint egy halott milicista hevert, mellkasán lyukkal, amelyen légyfelhő lakomázott. Lloyd megállapította, hogy az utca kiszélesedik a templom irányában. A két magas toronyban a fegyveresek tisztán láthattak és simán lelőhettek minden közeledőt. Idelent minimális fedezék volt: némi törmelék, egy döglött ló, egy talicska.

Valamennyien meghalunk, gondolta a fiú.

De mi másért jöttünk ide?

Az embereihez fordult. Mit mondjon nekik? Mindenképpen

pozitívan kell gondolkodniuk.

– Maradjatok a falak mentén, az utca szélén, közel a házakhoz – rendelkezett. – Ne felejtsétek, minél lassúbbak vagytok, annál tovább maradtok védtelenek. Tehát bevárjátok a sípszót, aztán fussatok, mint a töketlen kutya!

A vártnál hamarabb meghallotta a három éles sípszót.

– Lenny, te vagy az utolsó – mondta.

– És ki az első? – kérdezte Lenny.

– Természetesen én.

Isten veled világ, gondolta. De legalább a fasizmus elleni harcban esem el.

Szélesre tárta az ajtót.

– Gyerünk! – kiáltotta, és kirohant.

A meglepetés szerzett neki néhány másodpercet, amíg rohant az utcán a templom felé. Arcát perzselte a déli nap, hallotta maga mögött emberei lábdobogását, és különös hála töltötte el, mert ez azt jelentette, hogy még él. Azután fegyverek ropogtak. Még néhány szívverésnyi ideig futott a süvítő és becsapódó lövedékek között, majd mintha beleütötte volna a bal karját valamibe, és érthetetlen módon összeesett.

Rájött, hogy eltalálták. Nem fájt, de a karja elzsibbadt, és élettelenül lógott. Sikerült odagurulnia a legközelebbi ház falához. Továbbra is lövöldöztek rájuk, és ő borzasztóan sebezhető volt, de pár lépésnyire meglátott egy holttestet. Egy lázadó katona dőlt a falnak. Azt lehetett volna hinni, hogy leült pihenni és közben elszunnyadt, ha nem tátongott volna a nyakán a lőtt seb.

A nehézkesen mozgó Lloyd előbbre vergődött, jobb kezével a puskáját markolta, a balt maga után húzta, és lekuporodott a holttest mögé. Igyekezett minél kisebbre összehúzódni.

A puskacsövet a halott vállára fektette, és célba vette a templomtorony magas ablakát. Gyors egymásutánban kilőtte az egész tárat, mind az öt lőszert. Azt nem tudta volna megmondani, hogy talált-e.

Hátranézett, és iszonyodva látta, hogy szakaszának emberei hullaszőnyeggel borítják el az utcát. Mario Rivera olyan volt vörös-fekete csíkos ingében, mint egy összegyűrt anarchista zászló. Mellette Jasper Johnson feküdt, gyűrűs fekete haja lucskos volt a

vértől. Idáig jött el egy chicagói gyárból, gondolta Lloyd, hogy egy spanyol kisváros utcáján haljon meg, csak mert hitt egy jobb világban.

De ennél is rosszabbak voltak, akik még éltek, és nyöszörögve-jajgatva hevertek a földön. Valahol valaki sikoltozott kínjában, de Lloyd nem látta, ki az és hol van. Néhány embere még futott, de a szeme láttára többen is elestek, míg mások a földre vetődtek. Pár pillanat múlva senki se mozgott, kivéve a vergődő sebesülteket.

Micsoda mészárlás, gondolta a fiú. Olyan erővel rohanta meg a düh és a gyász, hogy azt hitte, megfullad.

Hol a többi egység? Csak nem az övé volt az egyetlen támadó szakasz? Talán a többiek már jönnek a térre vezető, párhuzamos utcákban. De egy ilyen rohamhoz túlerő kell. Lloyd és harmincöt embere nyilvánvalóan nem volt elegendő. A védők szinte mindenkit megöltek és megsebesítettek. Szakaszának kevés túlélője kénytelen volt fedezéket keresni, mielőtt elérte a templomot.

Tekintete megakadt Lennyn, aki egy döglött ló mögül leselkedett. Ő legalább él. Lenny tehetetlenül fölemelte a puskáját, mutatva, hogy nincs lőszere. Lloydé is elfogyott. A következő percben az utcában elhallgatott a lövöldözés, mert a többieknek se maradt lőszere.

Ezzel véget ért a templom elleni támadás. Úgyis lehetetlen vállalkozás volt. Folytatni lőszer nélkül céltalan öngyilkosság lenne.

Lanyhult a templomból leadott pergőtűz, miután a könnyebb célpontokat megsemmisítették, bár elszórtan továbbra is lődöztek azokra, akik fedezékbe húzódtak. Lloyd belátta, hogy előbb-utóbb minden emberét megölik. Vissza kell vonulniuk.

Valószínűleg valamennyien meghalnak hátrálás közben.

Ismét Lennyt kereste, és nyomatékosan hátrafelé mutogatott, el a templom közeléből. Lenny körülnézett, megismételte a mozdulatot a csekély számú túlélőnek. Nagyobb lesz az esélyük, ha egyszerre mozognak.

Miután a lehető legtöbb embert figyelmeztették, Lloyd nagy nehezen feltápászkodott.

– Visszavonulás! – üvöltötte teli torokból.

Azután eliramodott.

Mindössze kétszáz métert kellett megtennie, de ez lett életének

leghosszabb útja.

A lázadók azonnal tüzet nyitottak a templomból, amint látták, hogy a kormányerők megmozdulnak. Lloyd mintha öt-hat visszavonulót látott volna a szeme sarkából. Dülöngélve futott, sebesült karja miatt nehéz volt egyensúlyoznia. Előtte Lenny rohant, aki mintha ép lett volna. Golyók szaggatták a házak vakolatát, amerre Lloyd tántorgott. Lenny odaért a házhoz, ahonnan kitörtek, bevágódott, nyitva tartotta az ajtót. Lloyd rekedten zihálva berohant, és összeesett. Hárman követték.

Rámeredt a túlélőkre. Lenny, Dave, Muggsy Morgan, Joe Eli.

– Ez minden? – kérdezte.

– Igen – válaszolta Lenny.

– Úristen! Öten maradtunk harminchatból!

– Micsoda remek katonai tanácsadó ez a Bobrov ezredes!

Lihegve álltak, kapkodták a levegőt. Lloyd ismét érezte a karját: pokolian fájt. Rájött, hogy így is tudja mozgatni, vagyis talán nem tört el. Amikor odanézett, látta, hogy az ingujja átázott a vértől. Dave levette a vörös sálját, és felkötötte a karját.

Lenny a fején sebesült meg. Véres volt az arca, de azt mondta, csak karcolás, és úgy tűnt, jól van.

Dave-nek, Muggsynak és Joe-nak csodamód nem esett baja.

– Jobb, ha visszamegyünk parancsokat kérni – mondta Lloyd, miután néhány percig hevertek. – Amúgy sem vagyunk képesek semmire lőszer nélkül.

– Előbb talán igyunk meg egy csésze finom teát – javasolta Lenny.

– Nem lehet, nincs teáskanalunk – felelte Lloyd.

– Hát jó.

– Nem pihenhetnénk még egy kicsit? – kérdezte Dave.

– Majd hátrébb pihenünk – válaszolta Lloyd. – Biztonságosabb.

Elindultak visszafelé a házak során át, azokat a lyukakat használva, amelyeket ők ütöttek a falakon. A hajolgatástól Lloyd elszédült. Nem tudta, hogy a vérveszteségtől lett-e ilyen gyönge.

Kikerültek a Szent Ágoston-templom védőinek látóteréből, végigsiettek egy mellékutcán. Lloyd örült, hogy él, de a megkönnyebbülést gyorsan felváltotta a harag, amiért elpocsékolták az emberei életét.

Megérkeztek a város szélén a pajtához, amelyben a kormányerők főhadiszállása volt. Lloyd látta, hogy Marquez őrnagy feltornyozott ládák mögött áll, és lőszert osztogat.

– Mi miért nem kaptunk ebből? – kérdezte dühösen.

Marquez csak vállat vont.

– Ezt jelentem Bobrovnak – mondta Lloyd.

Bobrov ezredes a pajta előtt ült egy széken, egy asztal mellett. Mindkettőn látszott, hogy a város valamelyik házából hozták őket. Az ezredes arca kivörösödött a napon. Éppen Vologya Peskowal tárgyalt. Lloyd egyenesen odament hozzájuk.

– Megtámadtuk a templomot, de nem kaptunk támogatást – mondta.

– És kifogytunk a lőszerből, mert Marquez nem volt hajlandó adni!

Bobrov hidegen nézett rá.

– Maga mit keres itt? – kérdezte.

Lloyd megdöbbent. Arra számított, hogy Bobrov gratulál neki a hősies erőfeszítésért, és legalább sajnálkozik a támogatás elmaradása miatt.

– Éppen most mondtam! – felelte. – Nem kaptunk támogatást. Egy szakasszal nem lehet megrohamozni egy megerősített épületet. Mindent megtettünk, de lemészároltak. Harmincegy embert veszítettem harminchatból. – Rámutatott négy társára. – Ennyien maradtak a szakaszomból!

– Ki parancsolta meg, hogy visszavonuljon?

Lloyd küzdött a szédüléssel. Érezte, hogy mindjárt összerogy, de előbb el kellett magyaráznia Bobrovnak, milyen hősiesen harcoltak az emberei.

– Újabb parancsokért jöttünk. Mi mást tehettünk volna?

– Az utolsó emberig kellett volna harcolnia.

– Mivel harcoltunk volna? Nincs lőszerünk!

– Csönd! – vakkantott rá Bobrov. – Vigyázz!

Valamennyien gépiesen vigyázzba vágták magukat: Lloyd, Lenny, Dave, Muggsy és Joe. Lloyd attól félt, hogy elájul.

– Hátra arc!

Megfordultak. Lloyd arra gondolt: és most mi lesz?

– Sebesültek kilépni!

Lloyd és Lenny hátraléptek.

– A járóképes sebesültek fogolykísérők lesznek – mondta Bobrov.

Lloyd elködösült agyának sikerült felfognia, hogy valószínűleg fogolyszállítmányra kell vigyáznia a barcelonai vonaton. Megingott. Most még egy birkanyájra sem tudna vigyázni.

– Tűzben parancs nélkül visszavonulni dezertálás! – közölte Bobrov.

Lloyd megfordult, az ezredesre nézett. Döbbenten és iszonyodva látta, hogy Bobrov előhúzza a pisztolyát a tokjából.

Odalépett a vigyázzban álló három önkéntes mögé.

– Hármukat bűnösnek találom, és halálra ítélem.

Addig emelte fölfelé a pisztolyát, amíg a cső hat centire megközelítette Dave fejét.

Azután tüzelt.

Dörrenés hallatszott. Golyó ütötte lyuk nyílt Dave koponyáján, vér és agyvelő fröccsent ki a homlokából.

Lloyd nem hitt a szemének.

A Dave mellett álló Muggsy meg akart fordulni, a szája ordításra nyílt, de Bobrov gyorsabb volt. Muggsy nyakára szögezte a pisztolyt és ismét tüzelt. A golyó Muggsy jobb füle mellett hatolt be, a bal szemén jött ki. A férfi összerogyott.

Lloydnak végre visszajött a hangja.

– Ne! – ordította.

Joe Eli a döbbenettől és a haragtól üvöltve fordult meg, és fölemelte a kezét, hogy megragadja Bobrovot. A pisztoly ismét eldördült, Joe golyót kapott a torkába. Szökőkútként lövellt ki a vére, ráfröccsent Bobrov katonai egyenruhájára. Az ezredes káromkodott, és hátraugrott egy lépést. Joe összeesett, de nem halt meg azonnal. Lloyd tehetetlenül figyelte, ahogy a nyaki ütőeréből lüktetve folyik el a vére a kiégett spanyol földre. Joe megpróbált beszélni, de szavak nem jöttek ki a száján, azután lehunyta a szemét, és elernyedt.

– Gyáváknak nincs kegyelem – közölte Bobrov, és elvonult.

Lloyd nézte a földön heverő Dave-et. Vékony, piszkos, bátor, mint az oroszlán, tizenhat éves, és halott. Nem a fasiszták ölték meg, hanem egy ostoba és brutális szovjet tiszt. Micsoda pocsékolás, gondolta, és könnyek szöktek a szemébe.

Egy őrmester rohant ki a kunyhóból.

– Feladták! – ordította boldogan. – A városháza megadta magát, kitűzték a fehér zászlót. Bevettük Belchitét!

A szédülés végre erőt vett Lloydon. Elájult.

*

London hideg és nedves volt. Lloyd a Nutley Streeten gyalogolt az esőben az anyja háza felé. Még mindig a cipzáras spanyol katonai zubbonyt viselte kordnadrággal, és bakancsot zokni nélkül. Apró hátizsákjában volt a váltás fehérneműje, egy ing és egy bádogbögre. Nyakában vöröslött a sál, amivel Dave felkötötte az ő sebesült karját, amely még mindig fájt.

Október vége volt, délután.

Ahogy várta, föltették egy trénre, amely foglyokkal tömve indult vissza Barcelonába. Az alig százötven kilométeres út három napig tartott. Barcelonában elválasztották Lennytől, akivel ekkor vesztette el a kapcsolatot. Sikerült felkéredzkednie egy észak felé induló teherautóra. Miután a sofőr kitette, gyalogolt, stoppolt, szénnel, sóderrel vagy – egy szerencsés alkalommal – borosrekeszekkel megrakott tehervagonokban utazott. Éjszaka lépte át a francia határt. A szabad ég alatt hált, élelmet koldult, alkalmi munkákat vállalt pár piculáért, és két isteni héten át szüretelt egy bordeaux-i szőlőskertben, hogy megkeresse a jegy árát a Csatornán átkelő hajóra. Most pedig hazaért.

Úgy szívta magába a nyirkos, koromszagú aldgate-i levegőt, mintha parfüm lenne. Megállt a kertkapuban, és felnézett a sorházra, amelyben több mint huszonkét éve megszületett. Lámpák világítottak az esőtől csíkos ablakok mögött: valaki otthon van. Odament a bejárathoz. Még megvolt a kulcsa: az útlevele mellett tartotta. Bement.

A hátizsákját a padlóra ejtette a kalaptartó mellé.

A konyhából kiszólt egy hang:

– Ki az?

Mostohaapjának, Bernie-nek a hangját hallotta.

Lloyd nem bírt beszélni.

Bernie kijött az előszobába.

– Ki...? – Felismerte Lloydot. – Atyavilág! – mondta. – Te vagy az!
Lloyd csak annyit felelt:

– Szervusz, papa.

– Az én fiam – mondta Bernie. Átkarolta Lloydot. – És él! – Lloyd érezte, hogy rázza a zokogás.

Bernie egy perc múlva a kardigánja ujjába törölte a szemét, majd a lépcsőhöz ment.

– Eth! – kiáltotta.

– Mi az?

– Valaki keres.

– Egy perc.

Pár másodperc múlva lejött Ethel, kék ruhában, csinosan, mint mindig. Félúton járt, amikor meglátta a fia arcát, és elsápadt.

– Ó, Duw! – mondta. – Lloyd! – Rohanva tette meg a hátralévő fokokat, és átölelte a fiút. – Hát élsz! – kiáltotta.

– Írtam nektek Barcelonából...

– Nem kaptuk meg a leveledet.

– Akkor nem tudjátok...

– Mit?

– Dave Williams meghalt.

– Ó, ne!

– A belchitei csatában esett el. – Úgy döntött, nem mondja el az igazat Dave halálának körülményeiről.

– És Lenny Griffiths?

– Nem tudom. Elvesztettem vele a kapcsolatot. Azt reméltem, hogy nálam előbb ér haza.

– Nem hallottunk róla.

– Milyen ott a helyzet? – kérdezte Bernie.

– A fasiszták fognak győzni. Elsősorban a kommunisták hibájából, akiket sokkal jobban érdekel, hogy a többi balos pártot támadják.

Bernie megdöbbent.

– De csak nem!

– De igen. Ha tanultam valamit Spanyolországban, akkor azt, hogy éppen olyan keményen kell harcolnunk a kommunisták ellen, mint a fasiszták ellen. Mindkettő gonosz.

Ethel fanyarul elmosolyodott.

– Hogy mik vannak! – mondta, és Lloyd megértette, hogy az anyja már régen rájött erre.

– Elég a politikából – mondta. – Hogy vagy, mama?

– Ó, nálam semmi újság, de te! Borzasztó sovány vagy!

– Spanyolországban nincs sok ennivaló.

– Máris készítek neked valamit.

– Nem sürgős. Tizenkét hónapon át éheztem, pár percet még kibírok. Egy dolgot mindazonáltal szeretnék.

– Mit? Azonnal hozom!

– Szeretnék egy csésze finom teát.

Ötödik fejezet

1939

Thomas Macke a berlini szovjet nagykövetséget leste, amikor Vologya Peskov kilépett az ajtón.

A porosz titkosrendőrséget hat éve átalakították az új, hatékonyabb Gestapóvá, de Macke nyomozó még mindig azt a csoportot irányította, amely a berlini árulókat és felforgatókat figyelte. A legveszedelmesebbek kétségtelenül azok, akik innen, az Unter den Linden 63-65. szám alól kapják az utasításaikat. így Macke és emberei mindenkit szemmel tartottak, aki bement vagy kijött.

A követség art deco erődítmény volt, amelynek fehér kövei szemfájdítóan verték vissza az augusztusi erős napsütést. A főépület tetején oszlopos laterna figyelt, a szárnyakon úgy sorakoztak a magas, keskeny ablakok, mint a vigyázzban álló őrök.

Macke a túloldalon ült egy szabadtéri kávéházban. Berlin legelegánsabb sugárútján nyüzsögtek az autók és a kerékpárok, nyári ruhás, kalapos nők komissióztak, öltönyt vagy jól szabott egyenruhát viselő férfiak siettek tova peckes lépésekkel. Nehéz volt elhinni, hogy még mindig léteznek német kommunisták. Hogy lehet egyáltalán valaki a nácik ellen? Németország átalakult. Hitler felszámolta a munkanélküliséget, amit egyetlen más európai vezető sem volt képes elérni. A sztrájkok és tüntetések a régi rossz napok árnyékává fakultak. A rendőrség jogot kapott a bűnözés kiirtására. Az ország virágzott, sok családban volt rádió, és hamarosan népautót is kapnak, hogy azokkal közlekedhessenek az új autópályákon.

És ez nem minden! Németország ismét erős. A hadsereg jól fel van fegyverezve, és hatalmas. Az utolsó két évben Ausztriát és Csehszlovákiát magába olvasztotta a Nagynémet Birodalom, amely most Európa vezető állama. Mussolini Olaszországa az

Acélpaktumban lépett szövetségre Németországgal. Madridot az idén végre elfoglalták Franco lázadói, és Spanyolországnak most fasisztabarát kormánya van. Hogyan akarná ezt bárki német visszacsinálni, hogy bolsevik igába hajtsa az országot?

Macke szemében az ilyen ember nem volt több szemétnél, féregnél, szennynél, amelyet kíméletlenül föl kell kutatni, és el kell pusztítani.

Ha ezekre gondolt, az arca eltorzult a dühtől, és úgy dobolt a lábával a kövezeten, mintha máris el akarna tiporni egy kommunistát.

Ekkor meglátta Peskovot.

Fiatal férfi, kék szerzsöltönyben, karján könnyű felöltővel, mintha időváltozásra számítana. Rövidre nyírt haja és gyors járása civilben is elárulta a katonát, az pedig, ahogy félrevezető hanyagsággal és mégis alaposan végigpásztázta az utcát, vagy a Vörös Hadsereg hírszerzőjére, vagy orosz titkosrendőrre utalt.

Macke érverése felgyorsult. Ő és az emberei természetesen látásból ismerték a nagykövetség minden munkatársát. Útlevélképük szerepelt a gestapós aktákban, és Macke csoportja folyamatosan figyelte őket. Peskovról azonban nem sokat tudott. Fiatal ember, az aktája szerint huszonöt éves, így valami jelentéktelenebb tisztviselő lehet. Vagy ért ahhoz, hogy érdektelennek tűnjék.

Peskov keresztülvágott az Unter den Lindenen, és Macke felé indult a Friedrichstrafie sarkához. Ahogy közelebb ért, Macke láthatta, hogy az orosz magas és atlétatermetű. Éber tekintete és átható pillantása volt.

Macke hirtelen ideges lett, és elfordította a fejét. Fölvette a csészéjét, és ivott a kávéja hideg üledékéből, hogy részben eltakarja az arcát. Nem akart belenézni abba a kék szempárba.

Peskov befordult a Friedrichstrafiéra. Macke biccentett Reinhold Wagnernek, aki a szemben lévő sarkon állt, és most követni kezdte Peskovot. Macke fölállt, és Wagnert kezdte követni.

Természetesen a Vörös Hadsereg hírszerzésénél sem dolgoznak kizárólag romantikus kémek. Az adatok többségét törvényes úton szerzik, főleg a német újságokból. Nem szükségszerűen hisznek el mindent, amit olvasnak, de fölfigyelnek az olyan jelekre, mint egy fegyvergyár hirdetése, amelyben gyakorlott esztergályosokat

keresnek. Továbbá az oroszok szabadon utazhatnak és bámészkodhatnak Németországban, ellentétben a Szovjetunióba akkreditált diplomatákkal, akik nem hagyhatják el Moszkvát kíséret nélkül. A fiatalember, akit Macke és Wagner követett, lehet egy ilyen jámbor, újságolvasó felderítő, amihez csupán folyékony németség és az összegezésre való képesség szükségeltetik.

Követték Peskovot, aki elment a Macke testvérek étterme előtt. Még mindig Bistro Robertnek hívták, de kicserélődött a közönsége. Eltűntek a gazdag homoszexuálisok, a zsidó üzletemberek a szeretőikkel, a túlfizetett színésznők, akik rózsaszín pezsgőt rendeltek. Az ilyen népség mostanában meghúzta magát, ha ugyan még nem került koncentrációs táborba. Egyesek elhagyták Németországot – hála istennek, gondolta Macke, még ha ez sajnálatos módon azt is jelenti, hogy az éttermen már nem lehet keresni.

Ugyan hova lett a volt tulajdonos, Robert von Ulrich? Mintha Angliába távozott volna. Talán ott nyitott éttermet az ottani perverzeknek.

Peskov bement egy bárba.

Wagner egy-két perccel később követte, miközben Macke odakint figyelt. Népszerű hely volt. Amíg Macke az orosz felbukkanására várt, látott bemenni egy katonát meg egy lányt, és kijönni egy jól öltözött nőt meg egy piszkos kabátú öregembert. Azután kijött Wagner, egyedül. Mackéra nézett, és értetlenül széttárta a karját.

Macke átvágott az úttesten. Wagner le volt sújtva.

– Nincs bent!

– Mindenütt megnézted?

– Igen, a vécében és a konyhán is.

– Megkérdezted, hogy távozott-e valaki a hátsó kijáraton?

– Azt mondták, hogy nem.

Wagner okkal félt. Ez egy új Németország volt, a hibákra már nem legyintettek. Súlyos büntetést kaphat.

De most nem.

– Jól van – mondta Macke.

– Tényleg? – kérdezte nem is titkolt megkönnyebbüléssel Wagner.

– Megtudtunk valami fontosat – felelte Macke. – Az, hogy ilyen ügyesen lerázott minket, kémre vall – méghozzá nagyon jóra.

*

Vologya bement a Friedrichstrafie állomásra, és fölszállt egy U-Bahnra. Levette a sapkát, a szemüveget és a piszkos esőköpenyt, amelyek segítségével öregembert varázsolt magából. Leült, elővett egy zsebkendőt, és letörölte a port, amelyet ráhintett a cipőjére, hogy az viseltesnek tűnjék.

Az esőkabátban nem volt biztos. Attól tartott, hogy egy ilyen szép napon feltűnik a Gestapónak, és rájönnek, mire készül. De nem voltak ilyen ravaszak, és senki sem követte a bárból, miután gyorsan átöltözött a férfimosdóban.

Rendkívül veszedelmes dologra készült. Ha rajtakapják, amint fölveszi a kapcsolatot egy német másként gondolkodóval, a legjobb, amire számíthat, hogy visszatoloncolják Moszkvába, és a pályafutása derékba törik. Ha nincs szerencséje, mindketten eltűnnek a Gestapo székházának pincéjében, a Prinz-Albrecht-Strasszén, és soha többé nem kerülnek elő. A szovjetek majd jelzik, hogy az egyik diplomatájuk eltűnt, a német rendőrség úgy tesz, mintha kutatna az eltűnt személy után, azután sajnálkozva közli, hogy nem járt sikerrel.

Vologya természetesen sosem járt a Gestapo székházában, de tudta, milyen. Az NKVD-nek volt egy hasonló részlege a Lietsenburgerstrafie 11. szám alatti szovjet kereskedelmi kirendeltségen: vasajtók, egy kihallgatószoba csempézett falakkal, hogy a vért könnyen le lehessen mosni, egy kád a hullák feldarabolására és egy villanykazán a darabok elégetésére.

Vologyát azért küldték Berlinbe, hogy kibővítse a szovjet kémek itteni hálózatát. A fasizmus diadalmaskodott Európában, és Németország nagyobb fenyegetést jelentett a Szovjetunióra, mint valaha. Sztálin elcsapta külügyminiszterét, Litvinovot, és felváltotta Vjacseszlav Molotowal. De mit tehetett Molotov? A fasiszták megállíthatatlannak tűntek. A Kremlben ott kísértett a Nagy Háború megalázó emléke, amikor a németek megverték a hatmilliós orosz hadsereget. Sztálin lépéseket tett, hogy szövetséget kössön Franciaországgal és Nagy-Britanniával Németország megfékezésére, de a három nagyhatalom képtelen volt megegyezni, és a tárgyalások

néhány nap után abbamaradtak.

Számítani lehetett rá, hogy előbb-utóbb háború tör ki Németország és a Szovjetunió között. Vologya dolga az volt, hogy katonai információkat szerezzen, amelyek elősegítik, hogy a Szovjetunió győzzön ebben a háborúban.

Berlin központjától északra, a Wedding nevű szegény munkáskerületben szállt le az U-Bahnról. Az állomás mellett megállt, várakozott, és úgy tett, mintha a falra erősített menetrendet olvasná, miközben figyelte a kiszálló utasokat. Akkor ment csak tovább, amikor megbizonyosodott róla, hogy senki sem követte.

Utána elindult az olcsó vendéglőhöz, ahova megbeszélték a találkozót. Szokása szerint nem ment be, hanem a másik oldalon egy buszmegállóból figyelte a bejáratot. Azokat sikerült leráznia, akik követték, de most arról kellett meggyőződnie, hogy Wernert sem követik.

Nem tudta, felismeri-e Werner Franckot, aki tizennégy éves fiú volt, amikor utoljára találkoztak, most pedig már húszéves. Werner is ettől tartott, ezért megegyeztek, hogy mindkettejüknél lesz egy aznapi Berliner Morgenpost, a sportoldalon kinyitva. Várakozás közben Vologya elolvasta az előzetest az új futballszezonról. Pár másodpercenként felpillantott az újságból, Wernert kereste. Berlini iskolásfiú korában a város legjobb csapatának, a Herthának szurkolt. De sokszor skandálta: „Ha! Ho! Hé! Hertha B-S-C!” Érdekelték a csapat kilátásai, de a nyugtalanságtól nem tudott összpontosítani, így újra meg újra elolvasta ugyanazt a riportot anélkül, hogy bármit is megértett volna belőle.

A spanyolországi két év nem lendített akkorát a pályafutásán, mint remélte. Inkább az ellenkezője történt. Sok, Heinz Bauerhez hasonló náci kémet leplezett le a német „önkéntesek” között, ám az NKVD ezeket használta ürügynek, hogy igazi önkénteseket tartóztasson le, akiknek csak enyhe kétségeik voltak is a kommunista irányvonallal kapcsolatban. Idealista fiatalemberek százait kínozták és gyilkolták meg az NKVD börtöneiben. Időnként úgy rémlett, hogy a kommunisták lelkesebben akarják kiirtani anarchista szövetségeseiket, mint fasiszta ellenségeiket.

És mindez semmiért. Sztálin politikája katasztrofális csőd volt, egy jobboldali diktatúrát segített hatalomra, márpedig a Szovjetunió

szempontjából el sem lehetett képzelni ennél rosszabb kimenetelt. A Spanyolországban tartózkodó oroszokat hibáztatták érte, holott ők csak betűről betűre végrehajtották a Kreml utasításait. Többnek nyoma is veszett röviddel az után, hogy visszaérkeztek Moszkvába.

Vologya félve tért haza Madrid eleste után. Sok változás fogadta. 1937-ben és 1938-ban Sztálin lefejezte a Vörös Hadsereget. Parancsnokok ezrei tűntek el, beleértve olyanokat is, akik ugyanabban a Rakparti Házban laktak, ahol Vologya szülei. Viszont a Grigorij Peskovhoz hasonlóan mellőzött embereket előléptették, hogy átvegyék a politikai nagytakarítás áldozatainak helyét. Ez új lendületet adott Grigorij pályafutásának. Éjjelnappal dolgozott, mert neki kellett megszerveznie Moszkva légvédelmét. Talán az ő magasabb rangjának köszönhette a fia, hogy nem került a bűnbakok közé, akiket felelőssé tettek Sztálin spanyolországi politikájának kudarcáért.

Az undorító Ilja Dvorkin is megúszta valahogy a büntetést. Visszatért Moszkvába, és Vologya bánatára feleségül vette Anyát. Az ilyen ügyekben nemigen kérték ki a nők véleményét. Ánya máris terhes volt, és Vologya nem verhette ki a fejéből a rémképet, amint a húga egy patkányfejű csecsemőt szoptat.

Rövid pihenő után Berlinbe küldték, ahol ismét megmutathatta, mit tud.

Felpillantott az újságból, és meglátta a közeledő Wernert.

Nem sokat változott. Kicsit magasabb, vállasabb lett, de vörösesszőke haja most is a homlokába hullott, amit a lányok mindig ellenállhatatlannak találtak, kék szemében ugyanaz a türelmes humor csillogott. Elegáns, világoskék nyári öltönyt viselt arany mandzsettagombokkal.

Senki sem követte.

Vologya átment az úttesten, és odalépett hozzá, mielőtt a fiú odaért volna a vendéglőhöz. Werner szélesen elmosolyodott, kivillantva fehér fogait.

– Meg nem ismertelek volna ezzel a katonás frizurával – mondta. – Jó látni téged, annyi év után.

Vologya megállapította, hogy Werner semmit sem veszített szívélyességéből és vonzerejéből.

– Menjünk be.

– Ugye igazából nem akarsz bemenni ebbe a csehóba, ahol vízvezeték-szerelők eszik a mustáros kolbászt? – kérdezte Werner.

– El akarok tűnni az utcáról. Itt bárki megláthat.

– Három házzal arrébb van egy mellékutca.

– Jól van.

Pár lépés után befordultak egy átjáróba egy széntelep és egy élelmiszerbolt között.

– Mivel foglalkoztál? – kérdezte Werner.

– Hozzád hasonlóan a fasiszták ellen harcoltam. – Töprengett, hogy mondjon-e még valamit. – Spanyolországban voltam.

Ez nem volt titok.

– Ott sem jártatok több sikerrel, mint mi itt Németországban.

– Még nincs vége.

– Hadd kérdezzek valamit – folytatta Werner a falnak támaszkodva.

– Ha gonosznak tartanád a bolsevizmust, kémkednél-e a Szovjetunió ellenségeinek?

Vologya ösztönszerűen rávágta volna, hogy: Semmiképpen! De mielőtt kibökte volna, már rá is jött, mekkora ügyetlenség lenne – hiszen Werner éppen azt teszi, amit ő olyan visszataszítónak tart: egy magasabb ügy érdekében elárulja a hazáját.

– Nem tudom – mondta. – Azt hiszem, nagyon nehéz lehet neked Németország ellen dolgozni, még ha gyűlölöd is a nácikat.

– Igazad van – bólintott Werner. – És mi történik, ha kitör a háború? Segítenem kell nektek, hogy megölhessétek a katonáinkat, és bombázhassátok a városainkat?

Vologya aggódott. Úgy tűnik, Werner gyengül.

– Ez az egyetlen mód, hogy legyőzzük a nácikat – mondta. – Te is tudod.

– Tudom. Már régen meghoztam a döntést. És a nácik semmit sem tettek azért, hogy megváltoztassam a véleményemet. Csak ez nagyon nehéz.

– Tudom – felelte Vologya megértően.

– Kérted, hogy javasoljak másokat, akik hajlandók lehetnek arra, amire én – folytatta Werner.

Vologya bólintott.

– Olyanokat, mint Willi Frunze. Emlékszel rá? A legokosabb fiú

volt az iskolában, és komoly szocialista: ő elnökölt azon a gyűlésen, amikor a barnaingesek megtámadtak.

Werner a fejét rázta.

– Angliába ment.

Vologya szíve elszorult.

– Miért?

– Kiváló fizikus, Londonban tanul.

– Francba!

– De eszembe jutott valaki más.

– Helyes!

– Ismerted Heinrich von Kesselt?

– Nem hinném. Hozzánk járt?

– Nem, egy katolikus iskolába. És akkoriban nem értett egyet a politikánkkal sem. Az apja nagykutya volt a Centrumpártban...

– Amelyik hatalomra segítette Hitlert 1933-ban!

– Pontosan. Heinrich akkor az apjának dolgozott. Az apa csatlakozott a nácikhoz, de a fiút gyötri a bűntudat.

– Honnan tudod?

– Részegen elmondta a húgomnak, Friedának, aki most tizenhét. Azt hiszem, tetszik Heinrichnek.

Ez ígéretes. Vologya felderült.

– Kommunista?

– Dehogy!

– Miből gondolod, hogy hajlandó nekünk dolgozni?

– Mert megkérdeztem tőle: „Ha módod lenne harcolni a nácizmus ellen úgy, hogy a Szovjetuniónak kémkedsz, megtennéd?” Azt válaszolta, hogy igen.

– Mi a foglalkozása?

– A hadseregben van, de gyenge a tüdeje, így megtették aktatologatónak, ami nagy szerencse, mert a főparancsnokság gazdasági, tervezési és beszerzési osztályán dolgozik.

Vologya örült. Egy ilyen ember pontosan tudja, hogy havonta hány teherautót, tankot, géppuskát és tengeralattjárót szerez be a német hadsereg; és azt is, hogy hova kerülnek.

– Mikor találkozhatok vele? – kérdezte izgatottan.

– Most. Megszerveztem, hogy munka után igyunk meg vele együtt egy pohárral az Adlon Hotelban.

Vologya felnyögött. Az Adlon a legpuccosabb berlini szálloda volt az Unter den Lindenen, a kormány– és a diplomáciai negyed kellős közepén. Bárja a kedvenc helye volt a pletykára vadászó újságíróknak. Ő nem ezt választotta volna a találkozáshoz, de nem engedhette meg magának, hogy elszalassza a lehetőséget.

– Jól van – mondta. – De azon a helyen egyikőtökkel sem láthatnak.

Bemegyek utánad, azonosítod Heinrichet, utána a nyomába szegődöm, amikor távozik, és később közelítem meg.

– Rendben van. Odaviszlek. A kocsim a sarkon áll.

Miközben a sikátor túlsó vége felé mentek, Werner elmondta, miben áll Heinrich munkája, megadta a lakcímét, a telefonszámait. Vologya felvésett mindent az emlékezetébe.

– Itt vagyunk – mondta Werner. – Ugorj be.

Az autó lélegzetelállítóan gyönyörű Mercedes 540K Autobahn Kurier volt, hátul csapott, elöl hosszabb, mint egy egész Ford T modell, a lökhárítói érzékien íveltek. Olyan sokba került, hogy alig néhányat adtak el belőle.

Vologyának leesett az álla.

– Nem kellene valami kevésbé feltűnő kocsival járnod? – kérdezte.

– Kétszeres blöff – mondta Werner. – Úgy tartják, hogy egy igazi kém nem kelt feltűnést.

Vologya meg akarta kérdezni, miből engedheti meg magának, de azután eszébe jutott, hogy Werner apja gazdag gyáros.

– Nem szállók be egy ilyenbe – mondta. – Inkább U-Bahnnal megyek.

– Ahogy akarod.

– Viszontlátásra az Adlonban, de te nem ismersz engem.

– Persze hogy nem.

Fél órával később Vologya meglátta a hanyagul leparkolt Mercedest a szálloda előtt. Eddig oktalanságnak tartotta Werner nemtörődömségét, de most az jutott eszébe, hogy hátha erre is szüksége van a bátorsághoz. Talán azért kell felületességet színlelnie, hogy elviselhesse a rémítő kockázatot, amit a nácik elleni kémkedés jelent. Ha tudomásul venné, milyen veszélyben forog, talán nem lenne képes folytatni, amit csinál.

Az Adlon bárját megtöltötték a divatos nők és a jól öltözött férfiak, akik közül sokan feszítettek méretre készült, elegáns egyenruhában. Vologya rögtön felfedezte Wernert: egy asztalnál ült egy másik fiatalemberrel, aki feltehetőleg Heinrich von Kessel volt. Ahogy elment mellettük, hallotta, amint Heinrich azt mondja:

– Buck Clayton sokkal jobb trombitás, mint Hot Lips Page.

Odafurakodott a pulthoz, rendelt egy sört, és diszkréten tanulmányozni kezdte az új, lehetséges kémet.

Heinrichnek sápadt arca és sűrű, sötét haja volt, katonához képest hosszú. Noha a dzsessz viszonylag érdektelen témájáról beszélgettek, nagyon feszültnek látszott, gesztikulált vita közben, és ismételten beletúrt a hajába. Egyenruhája zsebébe egy könyvet gyömöszölt. Vologya lefogadta volna, hogy verseskötet.

Lassan megivott két sört, és úgy tett, mintha az első oldaltól az utolsóig kiolvasná a Morgenpostot. Igyekezett nem túl sokat várni Heinrichtól. Izgalmasan ígéretes, de arra nincs garancia, hogy hajlandó együttműködni.

Vologya munkájának legkeményebb részét jelentette az informátorok beszervezése. Nehéz volt óvatosnak lenni, amíg a célpont nem állt az ő oldalukon. Gyakran a legalkalmatlanabb helyeken, rendszerint nyilvánosan kellett megtenni az ajánlatot. Nem lehetett tudni, hogyan reagál a célpont: talán dühbe jön, és ordítva elutasítja, vagy7 megrémül, és szó szerint elfut. De a beszervező nem irányíthatta mindig a helyzetet. Egy ponton úgyis föl kellett tenni a kérdést:

– Akar kém lenni?

Töprengett, hogyan közelítse meg Heinrichet. Személyiségének valószínűleg a vallás a kulcsa. Eszébe jutott, mit mondott Lemitov, a főnöke:

– A hitevesztett katolikusok jó ügynökké válnak. Visszautasítják az egyház teljhatalmát, viszont elfogadják a pártét. – Heinrichnek talán megbocsátásra van szüksége azért, amit tett. De hajlandó lesz-e kockáztatni az életét?

Werner végre fizetett, és a két fiatalember távozott. Vologya követte őket. A szálloda előtt elbúcsúztak. Werner visító autógumikkal indított, Heinrich gyalog nekivágott a parknak. Vologya követte.

Már esteledett, ám az ég tiszta volt, jól lehetett látni. Sokan sétáltak a meleg estében, többnyire párosával. Vologya többször hátranézett, hogy nem követik-e őt vagy Heinrichet az Adlontól. Amikor látta, hogy minden rendben, mély lélegzetet vett, összeszedte a bátorságát, és Heinrich után sietett.

Mikor melléje ért, megszólalt:

– A bűnt le lehet vezekelni.

Heinrich gyanakodva nézett rá, mintha egy őrültet figyelne.

– Maga pap?

– Visszavághat a gonosz rendszernek, amelyet segített létrehozni.

287

Heinrich ment tovább, de nyugtalannak látszott.

– Ki maga? Mit tud rólam?

Vologya úgy folytatta, mintha nem hallotta volna a kérdéseket.

– A nácikat egy napon legyőzik. A maga segítségével előbb eljöhet ez a nap.

– Ha a Gestapo ügynöke, és csapdába akar csalni, hiába fárad. Lojális német vagyok.

– Észrevette a kiejtésemet?

– Igen. Oroszosnak tűnik.

– Hány gestapós beszéli a németet orosz kiejtéssel? Vagy hánynak van annyi képzelőereje, hogy utánozza?

Heinrich idegesen nevetett.

– Nem ismerem a gestapósokat – mondta. – Nem is kellett volna szóba hoznom a témát. Ostobaság volt tőlem.

– A maga hivatala készíti a jelentéseket a fegyverzetekről, általában mindenről, amit a hadsereg megrendel. Ezeknek a jelentéseknek a másolatai mérhetetlenül hasznosak lennének a nácizmus ellenségei számára.

– Úgy érti, a Vörös Hadseregnek.

– Ki más fogja szétzúzni ezt a rendszert?

– Gondosan nyilvántartjuk az ilyen jelentések minden másolatát.

Vologya magába fojtotta a diadalujjongást. Heinrich már a gyakorlati nehézségeken gondolkodik! Vagyis elvben hajlandó beleegyezni.

– Tegyen be eggyel több átütő papírt – mondta. – Vagy másolja le

kézzel a jelentést. Vagy vegye el valaki másnak a példányát. Léteznek módszerek.

– Természetesen léteznek. És bármelyik miatt megölhetnek.

– Ha semmit nem teszünk a bűnök ellen, amelyeket ez a rendszer elkövet… érdemes élnünk egyáltalán?

Heinrich megállt, és rámeredt Vologyára, akinek fogalma sem volt, mire gondolhat a másik, de az ösztöne figyelmeztette, hogy jobb, ha csöndben marad. Hosszú szünet után Heinrich felsóhajtott, és azt mondta:

– Gondolkodni fogok rajta.

Megvan, gondolta repesve Vologya.

– Hogy érhetem el? – kérdezte Heinrich.

– Sehogy – felelte Vologya. – Majd én keresem. – Megérintette a kalapja karimáját, azután visszament azon az úton, amelyen jött.

Ujjongott. Ha Heinrich nem akarná elfogadni az ajánlatát, egyértelműen visszautasította volna. Az ígéret, hogy gondolkodni fog rajta, csaknem annyit ér, mintha máris igent mondott volna. Alszik rá egyet. Felméri a veszélyeket. De végül beleegyezik. Ez úgyszólván kétségtelen.

Figyelmeztette magát, hogy ne bizakodjon túlságosan. Száz dolog elromolhat.

Ennek ellenére eltöltötte a reménység, amikor kilépett a parkból, és végigment az Unter den Linden boltjainak és éttermeinek fényei előtt. Nem vacsorázott, de nem engedhette meg magának, hogy ebben az utcában egyen.

Villamosra szállt, elindult kelet felé egy Friedrichshain nevű munkásnegyedbe, és fölment az egyik bórház kis lakásába. Szőke hajú, csinos, alacsony lány nyitott ajtót. Rózsaszín pulóvert, sötét nadrágot viselt cipő nélkül. Kívánatosán dús keblű volt, egyébként vékony.

– Elnézést a váratlan látogatásért – mondta Vologya. – Nem vagyok alkalmatlan?

A lány elmosolyodott.

– Egyáltalán nem – mondta. – Gyere be.

Vologya belépett. A lány becsukta az ajtót, azután átölelte.

– Mindig boldog vagyok, ha látlak – mondta, és mohón megcsókolta.

Lili Markgraf nagyszívű lány volt. Vologya hetente egyszer találkozott vele azóta, hogy visszatért Berlinbe. Nem volt szerelmes a lányba, tudta róla, hogy más férfiakkal is jár, köztük Wernerrel, de ha együtt voltak, Lili elhalmozta szenvedéllyel.

A lány egy idő múlva megkérdezte:

– Hallottad a hírt? Azért jöttél?

– Milyen hírt? – Lili titkárnő volt egy hírügynökségnél, mindenről elsőnek értesült.

– A Szovjetunió szerződést kötött Németországgal! – felelte a lány.

Ez badarság.

– Úgy érted, Nagy-Britanniával és Franciaországgal Németország ellen.

– Dehogy! Hiszen épp ez a meglepetés! Sztálin és Hitler barátok!

– De hát... – Vologya értetlenül elhallgatott. Barátság Hitlerrel? Őrültség! Ezt a megoldást találta ki Molotov, az új külügyminiszter? Nem tudtuk megállítani a fasiszta terjeszkedést – akkor hát ne is próbálkozzunk vele?

Ezért harcolt végig egy forradalmat az apám?

*

Woody Dewar négy év után viszontlátta Joanne Rouzrokhot.

Senki, aki ismerte Joanne apját, nem hitte el róla, hogy meg akart erőszakolni egy filmcsillagocskát a Ritz-Carlton Hotelban. A lány visszavonta a vádat, de ez nem volt hír, az újságok nem fújták föl szenzációvá, ennek következtében Dave-et máig szatírnak könyvelte el a buffalói nép. Joanne szülei leköltöztek Palm Beachbe, és Woody elvesztette velük a kapcsolatot.

Legközelebb a Fehér Házban találkozott a lánnyal.

Az apjával, Gus Dewar szenátorral ment oda, hogy meglátogassák az elnököt. Woody többször találkozott már Franklin D. Roosevelttel. Az apja és az elnök régi barátok voltak. De FDR eddig csak társasági eseményeken rázott kezet Woodyval, és kérdezte meg tőle, hogy halad az iskolában. Ez lesz az első alkalom, amikor valódi politikai találkozón vehet részt.

A Nyugati Szárny főbejáratán mentek be. Keresztülvágtak az előcsarnokon, beléptek egy nagy várószobába, és ott volt a lány.

Woody gyönyörködve bámulta. Joanne alig változott. Keskeny,

gőgös arcával, hajlott orrával ma is úgy festett, mint egy ősi vallás papnője. Most is hatásos egyszerűséggel öltözött, ma például valamilyen könnyű, sötétkék anyagból készült kosztümöt és ugyanolyan árnyalatú, széles karimájú szalmakalapot viselt. Woody örült, hogy tiszta, fehér inget vett ma reggel, és új, csíkos nyakkendőt kötött hozzá.

Joanne láthatólag földerült, amikor meglátta.

– Remekül nézel ki! – mondta. – Washingtonban dolgozol?

– Csak nyáron segítek ki az apám irodájában – felelte a fiú. – Még mindig a Harvardra járok.

Joanne tisztelettel fordult Gushoz.

– Jó napot, szenátor úr.

– Szervusz, Joanne.

Woodyt lázba hozta a találkozás. Joanne változatlanul igéző volt, és ő szeretett volna minél tovább beszélgetni vele.

– Mit csinálsz itt? – kérdezte.

– A Külügyminisztériumban dolgozom.

Woody bólintott. így érthető, miért üdvözölte Joanne akkora tisztelettel az ő apját. Olyan világban él, ahol hajbókolnak Dewar szenátor előtt.

– Mivel foglalkozol? – kérdezte.

– Egy titkár titkára vagyok. A főnököm éppen az elnöknél van, de én túlságosan alacsony sarzsi vagyok, hogy vele tarthassak.

– Téged mindig is érdekelt a politika. Emlékszem egy vitára a lincselésről.

– Hiányzik Buffalo. De jókat mulattunk!

Woodynak eszébe jutott, ahogy megcsókolta a lányt a Rakettklub bálján, és érezte, hogy elvörösödik.

– Kérlek, add át üdvözletemet az apádnak – mondta Gus, jelezve, hogy indulniuk kell.

A fiú fontolgatta, hogy elkéri Joanne telefonszámát, de megelőzték.

– Szeretnélek viszontlátni, Woody – mondta.

– Hát persze! – mondta boldogan a fiú.

– Szabad vagy ma este? Néhány barátom eljön koktélpartira.

– Pazar!

Joanne megadta a címét egy közeli bérházban, azután Woody

sietve követte az apját a másik ajtón át.

Egy testőr szívélyesen biccentett Gusnak a másik várószobában.

– Woody, csak akkor beszélj, ha egyenesen hozzád szól az elnök – figyelmeztette Gus a fiát.

Woody igyekezett a megbeszélésre összpontosítani. Politikai földindulás történt Európában: a Szovjetunió, felrúgva minden számítást, békeszerződést kötött a náci Németországgal. Woody apja kulcsfontosságú tagja volt a Szenátus Külügyi Bizottságának, az elnök ismerni akarta a véleményét.

Gus Dewarnak volt egy másik témája is, amelyet meg akart beszélni. Rá akarta venni Rooseveltet, hogy támassza fel a Népszövetséget.

Ez kemény dió lesz. Az USA sosem csatlakozott a Népszövetséghez, az amerikaiak nem is nagyon szívelték. A Népszövetség csúnyán leszerepelt, amikor megoldást kellett volna találnia a harmincas évek válságaira, a távol-keleti japán agresszió, az afrikai olasz gyarmatosítás, Európa náci leigázása, a spanyol demokrácia megdöntése esetében. Gus ennek ellenére elhatározta, hogy ismét próbálkozik. Woody tudta, hogy ez az álma: egy világtanács, ahol meg lehet oldani a konfliktusokat, és meg lehet akadályozni a háborút.

Száz százalékig támogatta az apját. Egy harvardi vitakörben beszédet is tartott róla. Amikor két nemzet vitába keveredik, a lehető legrosszabb megoldás az emberek szempontjából, ha öldösni kezdik egymást. Neki ez teljesen nyilvánvalónak tűnt.

– Természetesen megértem, miért kerül sor rá – mondta a vitában. – Ahogy azt is megértem, miért verekszenek a részegek. De ettől a dolog nem lesz kevésbé irracionális.

Most azonban nehéz volt az európai háborús veszélyre gondolnia. Hirtelen feltámadtak régi érzelmei Joanne iránt. Vajon most is megcsókolja a lány? Talán már ma este? Mindig kedvelte Woodyt, és úgy tűnik, ez nem változott. Mi másért hívta volna meg a koktélpartira? 1935-ben nem volt hajlandó randevúzni vele, mert ő akkor tizenöt éves volt, a lány pedig tizennyolc. Tulajdonképpen érthető, noha ő akkortájt nem így gondolta. De most, hogy mindketten négy évvel idősebbek, a korkülönbség nem is tűnik olyan soknak, ugye? Remélhetőleg így van. Randevúzgatott lányokkal

Buffalóban és a Harvardon, de egy sem ébresztette föl benne azt a megsemmisítő szenvedélyt, amit Joanne.

– Megértetted? – kérdezte Gus.

Woody bután érezte magát. Az apja éppen olyasmit akar javasolni az elnöknek, ami elhozhatja a világbékét, ő pedig csak arra bír gondolni, hogy megcsókolja Joanne-t.

– Persze – bólintott. – Nem mondok semmit, amíg nem szól hozzám.

Negyvenes évei elején járó, magas, karcsú nő lépett be a szobába, olyan hanyag önbizalommal, mintha az övé lenne a ház. Woody felismerte Marguerite LeHandet, becenevén Missyt, Roosevelt titkárságának vezetőjét. Hosszú, férfias arca, nagy orra volt, sötét haja már őszült. Melegen rámosolygott Gusra.

– Micsoda öröm ismét találkozni önnel, szenátor úr!

– Hogy van, Missy? Talán emlékszik a fiamra, Woodrow-ra.

– Persze. Az elnök mindkettejüket fogadja.

Missy köztudottan bálványozta az elnököt. A washingtoni pletykák szerint FDR sokkal jobban ragaszkodott hozzá, mint ahogy az egy nős férfihoz illik. Woody a szülei diszkrét, de sokatmondó megjegyzéseiből tudta, hogy Roosevelt paralízise nem terjed ki a nemi szerveire. A felesége, Eleanor azonban nem volt hajlandó vele hálni azóta, hogy több mint húsz éve megszülte a hatodik gyereküket. Az elnöknek így talán joga is volt egy szerető szívű titkárnőre.

Missy egy újabb ajtóhoz vezette őket, amelyen túl rövid folyosó vezetett az Ovális Irodába.

Az elnök az íróasztalánál ült, háttal a három magas ablakkal áttört, ívelt alkóvnak. A rolókat leengedték, hogy tompítsák a délnek néző ablakokon beömlő augusztusi napfényt. Woody látta, hogy Roosevelt elnök közönséges irodai széken ül, nem a kerekes székében. Fehér öltönyt viselt, és szipkából cigarettázott.

Nem volt igazán jóképű. A haja ritkult, az álla túl nagy volt, és csíptetőt viselt, amitől a két szeme túl közel látszott ülni egymáshoz. Ugyanakkor volt valami ellenállhatatlanul vonzó a megnyerő mosolyában, a kinyújtott kezében és a barátságos hangjában, amellyel azt mondta:

– Örülök, hogy látom, Gus. Jöjjön be!

– Elnök úr, talán emlékszik az idősebb fiamra, Woodrow-ra.

– Természetesen. Hogy megy a Harvard, Woody?

– Köszönöm, jól, elnök úr. Benne vagyok a vitacsoportban.

Woody tudta, hogy a politikusok gyakran képesek olyan benyomást kelteni, mintha bensőségesen ismernének mindenkit. Vagy az emlékezetük figyelemre méltó, vagy a titkáraik hatékonyan felkészítik őket.

– Magam is ott végeztem. Üljenek le, üljenek le. – Roosevelt kivette a cigarettát a szipkából, és elnyomta egy hamutartóban. – Gus, mi a fene történik Európában?

Az elnök természetesen tudja, mi történik Európában, gondolta Woody. Az egész Külügyminisztérium azért van, hogy tájékoztassa. De ő Gus Dewar elemzésére kíváncsi.

– Véleményem szerint Németország és Oroszország még mindig halálos ellenségek – kezdte Gus.

– Mindnyájan így gondoljuk. De akkor miért írták alá ezt a szerződést?

– Mert mindkettejüknek előnyös rövid távon. Sztálinnak időre van szüksége. Fel akarja fejleszteni a Vörös Hadsereget, hogy megverhessék a németeket, ha kell.

– És a másik pasas?

– Egyértelmű, hogy Hitler hamarosan lép valamit Lengyelország ellen. A német sajtó tele van nevetséges históriákkal, hogy milyen rosszul bánnak a lengyelek a német ajkú lakossággal. Hitler sosem szítja a gyűlöletet ok nélkül. Akármit tervez is, nem akarja, hogy a szovjetek az útjába álljanak. Ezért kötötte meg a szerződést.

– Hull is ezt mondja. – Cordell Hull volt a külügyminiszter. – De nem tudja, hogy mi következik. Sztálin hagyja, hogy Hitler azt tegye, amit akar?

– Úgy sejtem, a következőkét héten belül felosztják Lengyelországot.

– És azután?

– Pár órája a britek új szerződést írtak alá a lengyelekkel, amelyben segítséget ígérnek támadás esetére.

– De mit tehetnek?

– Semmit, uram. A brit szárazföldi hadsereg, tengerészet és légierő nem rendelkezik akkora erővel, amellyel megállíthatná a

Lengyelországot lerohanó németeket.

– Mit tegyünk, Gus? – kérdezte az elnök.

Woody tudta, hogy ez most nagy lehetőség apjának. Pár percig csak rá figyel az elnök. Ritka alkalom, amikor általunk történik meg valami. Woody észrevétlenül keresztbe tette két ujját.

Gus előrehajolt.

– Nem akarjuk, hogy a fiaink háborúba menjenek, úgy, mint mi. – Rooseveltnek négy fia volt, valamennyi húsz és harminc között. Woody rádöbbent, miért van itt: apja azért hozta el a találkozóra, hogy emlékeztesse az elnököt a saját fiaira. Gus halkan folytatta: – Nem küldhetünk amerikai fiúkat Európába, hogy megint lemészárolják őket. A világnak rendfenntartó erőre van szüksége.

– Mire gondol? – kérdezte Roosevelt semleges hangon.

– A Népszövetség nem volt akkora csőd, mint ahogy gondolják. Az ezerkilencszázhúszas években elintézett egy határvitát Finnország és Svédország között, egy másikat Törökország és Irak között. – Gus az ujjain számolt. – Megakadályozta, hogy Görögország és Jugoszlávia lerohanja Albániát, rábeszélte Görögországot, hogy vonuljon ki Bulgáriából. Béke-fenntartó erőket küldött, hogy Peru és Kolumbia ne kezdjen el háborúzni.

– Mindez igaz. A harmincas években azonban...

– A Népszövetség nem volt elég erős ahhoz, hogy útját állja a fasiszta agressziónak. Ez nem meglepő. A Népszövetséget eleve megnyomorította az, hogy a Kongresszus nem volt hajlandó ratifikálni a szerződést, ezért az Egyesült Államok nem lett a szervezet tagja. Létre kell hoznunk egy új, amerikai vezetéssel működő változatot, amely harapni is képes. – Gus egy pillanatra elhallgatott. – Elnök úr, még túl korán van ahhoz, hogy lemondjunk egy békés világról.

Woody visszafojtotta a lélegzetét. Roosevelt bólintott, de a fiú tudta, hogy mindig így tesz. Ritkán utasított vissza valamit nyíltan. Utálta az összecsapásokat. Vigyázz, hallotta Woody az apjától, nehogy beleegyezésnek vedd a hallgatását! Nem mert az apjára pillantani, csak ült mellette, de érezte a feszültséget.

– Azt hiszem, igaza van – mondta végül az elnök.

Woodynak uralkodnia kellett magán, hogy ne éljenezzen. Az elnök egyetértett! Az apjára pillantott. A normális körülmények

között kifürkészhetetlen Gus alig palástolhatta a meglepetését. Ez gyors győzelem volt.

Tovább ütötte a vasat.

– Ebben az esetben Cordell Hull és én készítünk egy javaslattervezetet önnek, ha jónak látja.

– Hullnak éppen elég dolga van. Beszéljen Wellesszel.

Sumner Welles a külügyminiszter-helyettes volt, becsvágyó, fellengzős ember. Woody tudta, hogy az apja nem őt választotta volna. Viszont régi barátság fűzte a Roosevelt családhoz: FDR esküvőjén ő vitte a menyasszony uszályát.

Gus persze most nem akart kifogásokkal előhozakodni.

– Természetesen – mondta.

– Még valami?

Ez nyilvánvalóan elbocsátást jelentett. Gus felállt, Woody ugyancsak.

– Hogy van az édesanyja, uram? Utoljára azt hallottam Mrs. Rooseveltről, hogy Franciaországban tartózkodik.

– Hála az égnek, tegnap kifutott a hajója.

– Örömmel hallom.

– Köszönöm, hogy eljött – mondta Roosevelt. – Igazán sokra értékelem a barátságát, Gus.

– Mi sem lehetne nagyobb örömömre, uram – felelte Gus. Kezet rázott az elnökkel, Woody követte a példáját.

Ezután távoztak.

Woody félig-meddig abban reménykedett, hogy Joanne még ott lesz, de a lány már elment.

Ahogy kiléptek az épületből, Gus azt mondta:

– Erre igyunk egyet.

Woody az órájára nézett. Öt óra volt.

– Jól van-felelte.

Az Old Ebbitt’s az Északnyugati F utcában, a 15. utca közelében volt. Színes üveg, zöld bársony, rézlámpák, trófeák. Tele volt képviselőkkel, szenátorokkal és a sleppjükkel: titkárokkal, lobbistákkal, újságírókkal. Gus száraz martinit rendelt magának és egy sört Woodynak. Woody mosolygott. Talán ő is megivott volna egy martinit. Igazából nem szerette, nem is tudta megkülönböztetni a behűtött gintől, de az apja azért megkérdezhette volna. Ettől

függetlenül megemelte a poharat, és azt mondta:

– Gratulálok. Megszerezted, amit akartál.

– Amire a világnak szüksége van.

– Kiválóan érveltél.

– Rooseveltet aligha kellett meggyőzni. Liberális, de gyakorlatias. Tudja, hogy az ember nem képes mindenre, tehát válasszon olyan csatákat, amelyekben győzhet. Nála a legfontosabb a New Deal, hogy a munkanélküliek visszajuthassanak a munkába. Nem tesz semmit, ami hátráltathatná a fő feladatát. Ha a tervem kihozza a sodrából a támogatóit, ejteni fogja.

– Akkor még nem győztünk.

Gus elmosolyodott.

– Megtettük a fontos első lépést. De nem, még nem nyertünk semmit.

– Kár, hogy rád tukmálta Wellest.

– Nem egészen. Sumner megerősíti a tervet. Közelebb áll az elnökhöz, mint én. Viszont kiszámíthatatlan. Lehet, hogy fölkarolja, és elszalad vele a másik irányba.

Woody körbenézett a teremben, és meglátott egy ismerős arcot.

– Mit gondolsz, ki van itt? Tudhattam volna.

Az apja ugyanarra nézett.

– A pultnál áll – mondta Woody. – Két idősebb, kalapos pasival és egy szőke lánnyal. Greg Peshkov az. – Greg szokása szerint még a drága ruháiban is slampos volt: selyem nyakkendője félrecsúszott, inge kilógott a nadrágja korcából, pasztellszín nadrágját lehamuzta. A szőke ennek ellenére imádattal bámulta.

– Na lám! – mondta Gus. – Gyakran találkoztok a Harvardon?

– Fizika a fő tárgya, de hanyagolja a tudósok társaságát. Gondolom, túlságosan unalmasnak találja őket. A Crimsonnál futottunk össze. – A Harvard Crimson az egyetemi újság volt. Woody fotózott nekik, Greg cikkeket írt. – Idén nyáron gyakornok a Külügyminisztériumban, azért van itt.

– Nyilván a sajtóosztályon – mondta Gus. – Az a két ember ott vele riporter. Az egyik, a barna öltönyös a chicagói Tribunenál dolgozik, a pi-pás a clevelandi Piain Dealernél.

Woody megfigyelte, hogy Greg úgy beszélget az újságírókkal, mintha régi barátok lennének. Az egyiknek megfogta a karját,

miközben előrehajolva, halkan mondott neki valamit, a másikat gúnyosan gratulálva hátba veregette. Láthatólag kedvelik, gondolta Woody, amikor az újságírók hangosan nevettek Peshkov szavain. Woody irigyelte tőle ezt a képességét. Hasznos adottság a politikusnál, bár talán mégsem alapvető: az apjából hiányzik ez a konfidencia, mégis az egyik legrangosabb államférfi Amerikában.

– Kíváncsi lennék, mit szól a háborús fenyegetéshez Daisy, a féltestvére – mondta. – Valami angol lordhoz ment feleségül.

– Egész pontosan Fitzherbert gróf elsőszülött fiához. Valaha jól ismertem az apját.

– Buffalóban minden lány őt irigyli. A király is ott volt az esküvőjén.

– Ismertem Fitzherbert húgát, Maudot is. Csodálatos asszony. Ő egy némethez, Walter von Ulrichhoz ment feleségül. Magam is elvettem volna, ha Walter nem előz meg.

Woody felvonta a szemöldökét. Papának nem volt szokása ilyeneket mondani.

– Természetesen még azelőtt volt, hogy anyádba beleszerettem.

– Természetesen.

Woody magába fojtotta a vigyorgást.

– Waltert és Maudot az után veszítettük el a szemünk elől, hogy Hitler betiltotta a Szociáldemokrata Pártot. Remélem, megvannak. Ha kitör a háború...

Woody látta, hogy apja nosztalgikus hangulatba került a háború emlegetésétől.

– Legalább Amerika kimarad belőle.

– Legutóbb is ezt gondoltuk. – Gus másra terelte a szót. – Mi hír az öcsédről?

Woody felsóhajtott.

– Nem gondolta meg magát, papa. Nem megy a Harvardra, sem más egyetemre.

Ez komoly válságot okozott a családban. Chuck kijelentette, hogy amint betölti a tizennyolcat, belép a Haditengerészethez. Egyetemi végzettség nélkül csak közkatona lehetett, és kilátása sem volt rá, hogy előléphessen tisztté. Szülei, akik mindig magasra tették maguknak a lécet, egészen elszörnyedtek.

– A fenébe, elég értelmes ahhoz, hogy egyetemre menjen! –

mondta Gus.

– Sakkban megver.

– Engem is. Akkor mi a problémája?

– Utál tanulni. És szereti a hajókat. A vitorlázás az egyetlen, ami érdekli. – Woody a karórájára pillantott.

– Partira kell menned – mondta az apja.

– Nem sürgős...

– Dehogynem. Nagyon szép lány. Na, tűnj el.

Woody elvigyorodott. Az apja meglepően okos tud lenni.

– Kösz, papa! – Fölállt.

Mivel Greg Peshkov vele egy időben távozott, egyszerre mentek ki.

– Szervusz Woody, hogy vagy? – kérdezte Greg barátságosan, és ugyanarra indult.

Volt idő, amikor Woody a legszívesebben behúzott volna Gregnek azért, mert köze volt ahhoz, ami Dave Rouzrokhkal történt. Az évek során lehűltek az indulatai, hiszen Lev Peshkov volt igazából a felelős, nem az akkor még csak tizenöt éves fia. Ennek ellenére legföljebb udvarias volt hozzá.

– Élvezem Washingtont – felelte, míg mentek az egyik párizsiasan széles sugárúton. – Na és te?

– Nekem tetszik. Hamarosan napirendre térnek a nevem fölött. – Látta Woody értetlen arcát, így elmagyarázta: – A Külügyminisztérium kizárólag Smithekből, Faberekből, Jensenekből és McAllisterekből áll. Senkit sem hívnak Kozinskynek, Cohennek vagy Papadopoulosnak.

Woody elismerte, hogy ez igaz. Egy meglehetősen zárt kis népcsoport kormányoz. Hogy ez miért nem tűnt föl neki korábban? Talán mert ugyanez a jellemző az iskolára, a templomra, de még a Harvardra is.

– De nem elfogultak – folytatta Greg. – Kivételt tesznek olyasvalakivel, aki folyékonyan beszél oroszul, és gazdag családból származik.

Félvállról beszélt, de átütött a hangján a neheztelés. Woody látta rajta, hogy komolyan megbántották.

– Gengszternek tartják az apámat – folytatta Greg. – Bár nem igazán törődnek vele. A legtöbb gazdag embernek van egy gengszter

az ősei között.
– Úgy beszélsz, mintha utálnád Washingtont.
– Ellenkezőleg! Nem lennék sehol másutt. Itt van a hatalom.
Woodynak ennél fennköltebb érzései voltak.
– Én azért vagyok itt, mert vannak dolgok, amiket meg akarok tenni, változást szeretnék elérni.
Greg vigyorgott.
– Azt hiszem, ez ugyanaz. A hatalom.
– Hmm.
Woody nem így gondolt rá.
– Szerinted lesz háború Európában? – kérdezte Greg.
– Neked kellene tudnod, te vagy a külügyben!
– Ja, a sajtóirodán. Csak a riportereknek szóló tündérmeséket ismerem. Fogalmam sincs, mi az igazság.
– A fenébe, én sem tudom. Most voltam az elnöknél, de nem hinném, hogy ő tudja.
– Daisy nővérem odaát van.
Greg hangja megváltozott. Olyan őszinte aggódással beszélt, hogy Woody megenyhült iránta.
– Tudom.
– Bombázásnál még a nők és a gyerekek sincsenek biztonságban. Mit gondolsz, a németek bombázni fogják Londont?
Csak egyetlen őszinte válasz létezett.
– Azt hiszem.
– Bár hazajönne Daisy!
– Talán nem lesz háború. Chamberlain brit miniszterelnök tavaly az utolsó pillanatban megegyezett Hitlerrel Csehszlovákiáról...
– Végeladás, nincs maradás.
– Úgy van. Talán ugyanaz történik Lengyelországgal. Csak fogy az idő.
Greg rosszkedvűen bólintott, és másra terelte a szót.
– Merre tartasz?
– Joanne Rouzrokhhoz. Partit rendez.
– Hallottam róla. Ismerem az egyik lakótársát. Bár engem nem hívott meg, gondolhatod. A ház... jóságos isten!
Földbe gyökerezett a lába.
Woody is megállt. Greg valamit bámult. Woody követte a

pillantását, és látta, hogy szép fekete nő közeledik az E Streeten. Korukbeli csinos lány volt, a szája széles, rózsásbarna. Igazi csókra álló száj, gondolta Woody. Sima fekete ruhája a pincérnők formaruhája is lehetett, ám ő még ebben is elegáns volt, mert sikkes kalapot és divatos cipőt viselt hozzá.

Most meglátta a két fiút. Amikor a pillantása összeakadt Greg Peshkovéval, gyorsan elfordította a tekintetét.

– Jacky! Jacky Jakes! – mondta Greg.

A lány nem vett tudomást róla, csak ment tovább, Woody szerint némileg zaklatottan.

– Jacky én vagyok, Greg Peshkov! – folytatta Greg.

Jacky – ha ő volt az – nem válaszolt, de olyan lett az arca, mintha a sírás kerülgetné.

– Jacky, illetve Mabei! Ismersz engem!

Greg megállt a járda közepén, és könyörgőn széttárta a karjait.

A lány megkerülte, nem szólt, nem nézett rá, csak ment tovább.

Greg sarkon fordult.

– Várj egy percet! – kiáltott utána. – Négy éve otthagytál! Meg kell magyaráznod!

Ez nem jellemző Gregre, gondolta Woody. Mindig olyan ügyesen bánt a lányokkal az iskolában és a Harvardon is. Most pedig komolyan fel van dúlva: tanácstalan, szenved, már-már kétségbeesett.

Négy évvel ezelőtt. Lehetséges, hogy ez a lány szerepelt a botrányban? Itt történt Washingtonban. Semmi kétség, a lány itt lakik.

Greg a lány után futott. A sarkon megállt egy taxi, az utas, egy szmokingos ember a járdán állva fizetett. Jacky beugrott a kocsiba, és berántotta maga után az ajtót.

Greg az ablakhoz ment, és bekiabált rajta:

– Kérlek, szólj hozzám!

A szmokingos azt mondta:

– Nem kérek vissza.

A taxi elindult. Greg egy darabig bámult utána, majd visszabaktatott a várakozó Woodyhoz.

– Nem értem – mondta.

– Rémültnek látszott – vélte Woody.

– Miért? Sosem bántottam. Odavoltam érte!

– Hát pedig félt valamitől.

Greg összeszedte magát.

– Bocsánat – mondta. – Ez nem a te problémád. Elnézésedet kérem.

– Nincs miért.

Greg egy pár lépésre álló háztömbre mutatott.

– Az ott Joanne háza – mondta. – Érezd jól magad.

Azzal elsietett.

Woody némileg értetlenül ment oda az ajtóhoz. De hamarosan megfeledkezett Greg szerelmi életéről, és a sajátján kezdett töprengeni. Csakugyan kedvelte őt Joanne? Ma este talán nem kap tőle csókot, de elhívhatja egy randevúra.

Szerény bérház volt, ajtónálló és recepciós nélkül. A lakók névsorából kiderült, hogy Rouzrokh együtt lakik Stewarttal és Fisherrel, feltehetőleg két lánnyal. Woody fölment a lifttel. Ekkor kapott észbe, hogy üres kézzel érkezett: hoznia kellett volna édességet vagy virágot. Fontolgatta, hogy visszamegy, de aztán úgy gondolta, az már túlzás lenne a jó modorból. Becsöngetett.

Húsz-egynéhány éves lány nyitott ajtót.

– Helló, én… – kezdte Woody.

– Gyere be! – mondta a lány, meg sem várva a nevét. – Italok a konyhában, étel a nappaliban, már ha maradt. – Elfordult, láthatóan úgy gondolta, ennyi elég üdvözlésnek.

A kis lakás tömve volt emberekkel, akik ittak, füstöltek, és próbálták túlordítani a fonográf ricsaját. Joanne „néhány barátról" beszélt, Woody azt képzelte, hogy nyolc-tíz fiatalember ül majd körül egy dohányzóasztalt, és az európai válságról beszélgetnek. Nagy csalódás volt. Ebben a tömegnyomorban nemigen mutathatja meg Joanne-nek, mennyire felnőtt.

Keresni kezdte. Magasabb volt a legtöbb embernél, átlátott a fejek fölött. Joanne-nek se híre, se hamva. Átnyomakodott a társaságon, és tovább kereste. Egy dús keblű, csinos, barna szemű lány felnézett rá, és azt mondta:

– Szervusz, nagyfiú. Diana Taverner vagyok. Téged hogy hívnak?

– Joanne-t keresem – felelte a fiú.

A lány vállat vont.

– Sok szerencsét. – Azzal elfordult.

Woody a konyhába ment, ott valamennyire tompult a lárma. Joanne-t sehol nem látta, de úgy döntött, hogy iszik valamit, ha már ott van. Harminc körüli, széles vállú férfi rázta a koktélkeverőt. Elegáns drapp öltönyében, halványkék ingében, sötétkék nyakkendőjével egyértelműen nem pincér volt, inkább úgy viselkedett, mint egy házigazda.

– A skót whisky ott van – mondta egy másik vendégnek. – Szolgáld ki magad. Én martinit csinálok, amennyiben érdekel valakit.

– Van bourbon? – kérdezte Woody.

– Tessék. – A férfi odaadott neki egy palackot. – Bexforth Ross vagyok.

– Woody Dewar.

Talált egy poharat, töltött a whiskyből.

– Jég a vödörben – mutatta Bexforth. – Honnan vagy, Woody?

– A Szenátusban gyakornokoskodom. Te?

– A külügyben dolgozom. Az olasz osztályon. – Töltögetni kezdte a martinit.

Láthatóan fölkelő csillag, gondolta Woody. Olyan magabiztos, hogy az már bosszantó.

– Joanne-t keresem.

– Valahol itt van. Honnan ismered?

Woody megérezte, hogy most ő került fölénybe.

– Ó, régi barátok vagyunk – mondta fesztelenül. – Világéletemben ismertem. Együtt gyerekeskedtünk Buffalóban. És te?

Bexforth meghúzta a martinit, elégedetten sóhajtott, azután töprengő pillantást vetett Woodyra.

– Én nem ismerem olyan régen Joanne-t, mint te – mondta. – Viszont azt hiszem, jobban ismerem.

– Hogyhogy?

– Azt tervezem, hogy elveszem feleségül.

Woodyt mintha pofon ütötték volna.

– Elveszed?

– Igen. Hát nem remek?

Woody nem tudta leplezni az elszörnyedését.

– Ő tud róla?

Bexforth nevetett, és leereszkedően megveregette a vállát.

– Persze hogy tud, és alig várja. Én vagyok a legszerencsésebb fickó a világon.

Láthatólag kitalálta, hogy a fiúnak tetszik Joanne. Woody hülyén érezte magát.

– Gratulálok – mondta savanyúan.

– Köszönöm. Most pedig körülnézek. Örültem a beszélgetésnek, Woody.

– Részemről a szerencse.

Bexforth elvonult.

Woody letette az italt, amit meg se kóstolt.

– A fenébe – mondta halkan. Azután elment.

*

Szeptember elsején fülledt idő volt Berlinben. Carla von Ulrich izzadtan és idegesen ébredt, a meleg éjszaka folyamán lerúgta magáról a takarót. Kinézett az ablakán, és látta, hogy alacsony, szürke felhők lógnak a város fölött, bent tartva a hőséget, mint a serpenyő fedője.

Nagy nap ez a mai. Eldönti az egész életét.

A tükör elé állt. Az anyja színeit, a Fitzherbertek sötét haját, zöld szemét örökölte. Csinosabb lett Maudnál, akit a szögletes arcával inkább megkapónak lehetett nevezni, mint szépnek. De volt egy még nagyobb különbség. Az anyja gyakorlatilag minden férfit megigézett, akivel csak találkozott. Carla viszont nem tudott kacérkodni. Figyelte, hogy csinálja a többi tizennyolc éves lány: affektálnak, húzogatják a pulóverüket, hogy feszüljön a mellükön, a hajukat dobálják, pillognak, de ő ezt kínosnak találta. Az anyja természetesen sokkal kifinomultabb módszereket használt, így a férfiak nem is vették észre a bűvölést, de a játék alapvetően ugyanaz volt.

Ma azonban nem akart szexinek tűnni. Éppen ellenkezőleg, gyakorlatiasnak, értelmesnek, rátermettnek kell mutatkoznia. Sima, szürke pamutruhát vett föl, amely a lábikrája közepéig ért, lapos sarkú, sikktelen iskolai szandált, a haját két varkocsba fonta, ahogy az egy német hajadonhoz illő. A tükör eszményi diáklányt mutatott: konzervatívat, unalmasat, sótlant.

Elsőnek kelt föl a családból. Ada, a szobalány a konyhában volt, Carla segített megteríteni a reggelizőasztalt.

Következőnek a bátyja jött. Erich tizenkilenc éves volt, kefebajuszt viselt, és támogatta a nácikat, amivel dühbe hozta a családját. A Berlini Egyetem orvosképzőjében, a Charitéban tanult, akárcsak legjobb barátja és párttársa, Hermann Braun. A von Ulrich család természetesen nem engedhette meg magának a tandíjat, de Erich ösztöndíjat szerzett.

Carla is ösztöndíjért folyamodott, hogy ugyanabban az intézményben tanulhasson. Ma lesz a meghallgatás. Ha sikerrel jár, tanulhat és orvos lehet. Ha nem...

Fogalma sem volt, hogy akkor mihez kezd.

A náci hatalomátvétel tönkretette a szülei életét. Az apja már nem volt képviselő, elvesztette a munkáját, amikor a Szociáldemokrata Pártot ugyanúgy betiltották, mint valamennyit, az egyetlen náci párt kivételével. Nem volt állás, amelyben szükség lett volna az apja politikai és diplomáciai szakértelmére. Azzal kapart össze némi pénzt, hogy német újságcikkeket fordított a brit nagykövetségnek, ahol még mindig volt néhány barátja. Anya neves baloldali újságíró volt, de az újságok többé nem jelentethették meg a cikkeit.

Carlának majd megszakadt a szíve. Szenvedélyesen szerette a családját, beleértve Adát is. Elkeserítette apjának hanyatlása, akire úgy emlékezett, mint serényen dolgozó, befolyásos politikusra, most pedig csak legyőzött volt. De még rosszabb volt látni az anyja bátor arcát, aki híres angol szüfrazsett volt a háború előtt, és most zongoraleckéket adott pár márkáért.

Ám ők azt mondták, mindent kibírnak, csak a gyerekeik úgy nőhessenek fel, hogy boldog és teljes életük legyen.

Carla mindig magától értetődőnek tartotta, hogy a szülei példája nyomán ő is azért fog élni, hogy jobbá tegye a világot. Azt nem tudta, hogy vajon az apját követte volna a politikában vagy az anyját az újságírásban, de mostanra egyik sem jöhetett szóba.

Mi mással foglalkozhat egy olyan államban, amely mindennél többre tartja a kegyetlenséget és a brutalitást? A bátyja vezette rá a megoldásra. Az orvosok a kormányoktól függetlenül jobbá teszik a világot, így hát elhatározta, hogy az orvosi egyetemre megy. Ő tanult az osztályban a legszorgalmasabban, jelesre vizsgázott mindenből, elsősorban a természettudományokból. A bátyjáét meghaladó

átlaggal pályázhatott az ösztöndíjra.

– Az én évfolyamomban nincsenek lányok – mondta Erich zsémbesen. Carla úgy vélte, nincs ínyére, hogy a húga az ő nyomdokába lép. Walter és Maud a fiuk visszataszító politikai nézetei ellenére is büszkék voltak Erich eredményeire. Erich talán attól tartott, hogy Carla túlszárnyalja.

– Minden osztályzatom jobb a tiédnél. Biológiából, kémiából, matematikából – sorolta Carla.

– Jól van, jól van.

– Elvileg diáklányoknak is jár az ösztöndíj. Utánanéztem.

Az anyjuk a szóváltás végére érkezett, szürke moaréselyem pongyolában, amelyet kétszeresen körbecsavart zsinór fogott át keskeny derekán.

– Be kell tartaniuk a saját törvényeiket – mondta. – Végtére is ez Németország. – Anya kijelentette, hogy szereti választott hazáját, és talán így is volt, de amióta a nácik hatalomra kerültek, rászokott a fáradtan ironikus megjegyzésekre.

Carla kenyeret mártogatott a tejeskávéjába.

– Anya, hogy fogod érezni magad, ha Anglia megtámadja Németországot?

– Rettenetesen boldogtalannak, mint legutóbb – felelte. – A Nagy Háború előestéjén mentem hozzá apátokhoz, és több mint négy éven át attól rettegtem, hogy megölik.

– De melyik oldalra állsz? – kérdezte Erich kihívóan.

– Német vagyok – felelte anya. – A házasság jó és rossz időre szól. Természetesen nem láthattunk előre egy ilyen zsarnoki és aljas diktatúrát, mint a náci rezsim. Senki nem láthatta. – Erich tiltakozva felmordult, de az anyja elengedte a füle mellett. – Am az eskü, az eskü, és egyébként is szeretem az apátokat.

– Még nem háborúzunk – mondta Carla.

– Nem egészen – felelte anya. – Ha a lengyeleknek van egy csepp eszük, meghátrálnak, és megadják Hitlernek, amit követel.

– Ajánlatos is – szögezte le Erich. – Németország most erős. Elvehetjük, amit akarunk, akár tetszik nekik, akár nem.

Anya a szemét forgatta.

– Isten irgalmazzon nekünk.

Odakint autó dudált. Carla elmosolyodott. Egy perccel később a

barátnője, Frieda Franck lépett be a konyhába. El akarta kísérni Carlát a meghallgatásra, hogy erkölcsi támogatást nyújtson neki. Ő is komoly iskolás lánynak öltözött, holott Carlától eltérően az ő szekrénye tömve volt divatos ruhákkal.

Mögötte jött a bátyja. Carla csodálatosnak találta Werner Franckot, aki a csinos fiúk többségétől eltérően gyengéd, figyelmes, szellemes volt. Valaha a szélsőbalhoz húzott, de ezt láthatólag kinőtte, és most nem politizált. Sorozatban fogyasztotta a szép és elegáns barátnőket. Ha Carla értett volna a kacérkodáshoz, Wernerrel kezdte volna.

– Megkínálnálak kávéval, Werner, de nekünk csak pótkávénk van, és tudom, hogy ti otthon valódihoz szoktatok – mondta anya.

– Lophatok otthonról önnek, Frau von Ulrich? – kérdezte a fiú. – Azt hiszem, megérdemelné.

Anya kissé elpirult, és Carla cseppnyi helytelenítéssel állapította meg, hogy negyvennyolc éves létére sem érzéketlen Werner vonzerejére.

A fiú az arany karórájára pillantott.

– Mennem kell – mondta. – Mostanában tiszta bolondokháza a Légügyi Minisztérium.

– Köszönöm a fuvart – mondta Frieda.

– Hoppá! Ha Werner autójával jöttél, hol a biciklid? – kérdezte Carla a barátnőjétől.

– Odakint. A kocsi hátuljára szíjaztuk.

A két lány a Merkúr Kerékpáros Klub tagja volt, mindenhova biciklivel jártak.

– Sok szerencsét a meghallgatáshoz, Carla. Viszlát mindenkinek – mondta Werner.

Carla lenyelte az utolsó falat kenyeret. Éppen távozni készült, amikor lejött az apja. Nem borotválkozott, és nem kötött nyakkendőt. Carla kislány korában egészen testes volt, de mostanra lesoványodott. Gyöngéden megpuszilta Carlát.

– Nem hallgattuk meg a híreket! – mondta anya. Bekapcsolta a polcon álló rádiót.

Mialatt a készülék bemelegedett, Carla és Frieda távozott, így nem hallotta a híreket.

Az egyetemi klinika Mittében, Berlin központjában volt, ahol

von Ulrichék laktak, így Carlának és Friedának rövid utat kellett megtennie. Carla kezdett ideges lenni. Nem kellett volna reggeliznie, mert hányingere lett a kipufogógáztól. Megérkeztek a húszas években épült, modern klinikához, és megkeresték Bayer professzor szobáját, mert ő javasolta a diákokat ösztöndíjra. Egy dölyfös titkárnő azt mondta, hogy korán jöttek, várniuk kell.

Carla bánta, hogy nem vett kalapot és kesztyűt. Attól idősebbnek, tekintélyesebbnek tűnne, olyasvalakinek, akiben megbíznak a betegek. A titkárnő is udvariasabban viselkedett volna egy olyan lánnyal, aki kalapban jár.

Sokáig kellett várniuk, Carla mégis megszeppent egy kicsit, amikor a titkárnő közölte vele, hogy a professzor várja.

– Sok szerencsét! – súgta Frieda.

Carla bement.

Bayer professzor negyvenes, vékony ember volt, apró, szürke bajuszt viselt. Egy íróasztalnál ült homokszínű zakóban, amely alá szürke mellényt vett. A falon egy fénykép lógott, amely őt ábrázolta, amint kezet fog Hitlerrel.

Nem köszönt, csak rávakkantott Carlára:

– Mi az imaginárius szám?

A lány megütődött az udvariatlanságon, de ez legalább könnyű kérdés volt.

– Egy negatív valós szám négyzetgyöke, például a mínusz egy négyzetgyöke – mondta remegő hangon. – Valódi számértéke nincs, mindazonáltal számolásnál használható.

A professzor kissé elcsodálkozott. Talán arra számított, hogy ezzel a kérdéssel padlóra küldi a jelentkezőt.

– Helyes – mondta pillanatnyi habozás után.

A lány körülnézett. Nem volt szék, amelyre leülhetett volna. Állnia kell a meghallgatás alatt?

Kapott néhány kémiai és biológiai kérdést, amelyekre ugyancsak könnyedén válaszolt. Valamit enyhült az idegessége. Ekkor Bayer váratlanul azt kérdezte:

– Elájul, ha vért lát?

– Nem, uram.

– Aha! – mondta diadalmasan a professzor. – És ezt honnan tudja?

– Tizenegy éves koromban világra segítettem egy újszülöttet – felelte Carla. – Az meglehetősen véres művelet.

– Orvost kellett volna hívnia!

– Megtettem! – felelte méltatlankodva a lány. – De a babák nem szokták megvárni az orvost.

– Hmm. – Bayer felállt. – Várjon itt.

Kiment.

Carla tovább ácsorgott. Kíméletlen próbának vetették alá, de úgy gondolta, hogy mostanáig nem hibázott. Szerencsére hozzászokott a kemény vitákhoz mindenféle korú férfival és nővel: a von Ulrich családban meglehetősen gyakoriak voltak a heves szóváltások, ő pedig, amióta az eszét tudta, a szüleivel és a bátyjával szemben is mindig védte a saját igazát.

Percek teltek el, de Bayer csak nem jött. Mit csinálhat? Talán magával hozza egy kollégáját, hogy megismertethesse ezzel a páratlanul tehetséges lánnyal, aki ösztöndíjért folyamodik? Túl szép lenne.

Szívesen levett volna egy könyvet a polcról, hogy olvashasson, de félt, hogy felmérgesíti a professzort, így csak állt és nem csinált semmit.

Bayer tíz perc múlva jött vissza egy csomag cigarettával. Talán csak nem azért hagyta itt a szoba közepén, mert kiment a trafikba? Vagy ez egy újabb próba? Carla kezdett haragudni.

Bayer komótosan rágyújtott, mintha össze kellene szednie a gondolatait. Kifújta a füstöt, és azt kérdezte:

– Maga, mint nő, hogyan kezelne egy férfit, akinek a hímvesszőjén fertőzés van?

A lány zavarba jött, és érezte, hogy elvörösödik. Még sosem beszélt férfival a hímvesszőről. Azt azonban tudta, hogy nem kényeskedhet, ha orvos akar lenni.

– Pontosan úgy, ahogy ön kezelne férfi létére egy vaginális fertőzést – felelte. Bayer elszörnyedt, Carla attól félt, hogy szemtelen volt. Sietve folytatta: – Gondosan megvizsgálnám a fertőzött területet, igyekezném megállapítani a fertőzés természetét, és valószínűleg szulfonamiddal kezelném, bár elismerem, az iskolában biológiaórán nem tanultunk ilyesmiről.

– Látott már meztelen férfit? – kételkedett a professzor.

– Igen.

Bayer megbotránkozást mímelt.

– De hiszen maga hajadon!

– Nagyapám ágyhoz kötött beteg és inkontinens volt, mielőtt meghalt. Én segítettem anyámnak tisztába tenni. Egyedül nem bírta, mert nagyapa túl nehéz volt. – Mosolyogni próbált. – Professzor úr, az ilyesmit minden időkben a nők csinálják a nagyon fiatalokkal és a nagyon öregekkel, a betegekkel és a tehetetlenekkel. Hozzászoktunk. Az ilyen feladatok csak a férfiakat feszélyezik.

A professzor egyre zsémbesebbnek tűnt, pedig Carla helyesen válaszolt. Mi a baj? Mintha Bayer jobban örülne, ha annyira ráijeszthetne a modorával, hogy ő ostobaságokat válaszoljon.

Bayer óvatosan letette az asztalon álló hamutartóba a cigarettát.

– Fájdalom, maga nem alkalmas erre az ösztöndíjra – mondta.

A lány elhűlt. Hol hibázott? Minden kérdésre válaszolt!

– Miért nem? – kérdezte. – Minden osztályzatom kitűnő!

– Maga nem nőies. Kertelés nélkül emleget vaginát és hímvesszőt.

– De hiszen maga kezdte! Én csupán válaszoltam a kérdésére.

– Nyilvánvalóan közönséges környezetben nőtt föl, ahol láthatta a férfi rokonai meztelenségét.

– Gondolja, hogy férfiaknak kellene tisztába tenniük az öregembereket? Megnézném, hogyan csinálja!

– Ami a legrosszabb, tiszteletlen és pimasz.

– Maga tett föl provokatív kérdéseket. Ha félénken válaszolgatok, akkor azt mondta volna, hogy nem vagyok elég kemény az orvosi hivatáshoz, igaz?

A professzor egy pillanatig nem jutott szóhoz, és Carla megértette, hogy Bayer pontosan ezt tette volna.

– Csak rabolta az időmet – jelentette ki, és az ajtóhoz indult.

– Menjen férjhez – mondta Bayer. – Szüljön gyermekeket a Führernek. Ez a szerepe az életben. Teljesítse a kötelességét!

Carla kiment és bevágta az ajtót.

Frieda riadtan nézett rá.

– Mi történt?

Carla válasz nélkül ment tovább a kijárathoz. Elkapta a titkárnő pillantását, akinek hízott a mája: egyértelműen tudta, mi történt.

Carla odaszólt neki:

– Letörölheti a vigyort a képéről, maga aszott vénasszony! – és elégedetten látta, hogy sikerült halálra sértenie.

Az épület előtt azt mondta Friedának:

– Esze ágában sem volt ösztöndíjra javasolni, mert nő vagyok. Az osztályzataim nem számítottak. A semmiért dolgoztam ennyit.

Sírva fakadt.

Frieda átölelte.

Carla egy perc múlva jobban érezte magát.

– Nem fogok gyereket nevelni a rohadt Führernek – motyogta.

– Tessék?

– Menjünk haza. Majd ott mesélek.

Felszálltak a biciklijükre.

Különös légkör uralkodott az utcákon, de Carlát túlságosan elfoglalta a maga baja ahhoz, hogy ez feltűnjön neki. Az emberek körülvették a hangszórókat, amelyek néha közvetítették Hitler beszédeit a Kroll Operából, amelyet a kiégett Reichstag helyett használtak Parlamentként. Feltehetőleg a Führer beszédét várták.

Amikor visszaértek a von Ulrich házhoz, apa és anya még mindig a konyhában volt. Apa a rádió mellett ült, a homloka ráncos volt az összpontosítástól.

– Elutasítottak – mondta Carla. – A szabályaiktól függetlenül sem akarnak ösztöndíjat adni egy lánynak.

– De sajnálom, Carla! – mondta anya.

– Mi megy a rádióban?

– Nem hallottad? – kérdezte anya. – Ma reggel megtámadtuk Lengyelországot. Kitört a háború.

*

Londonban véget ért a szezon, de a legtöbben mégis a városban maradtak a válság miatt. Ebben az évszakban rendszerint szüneteltek a parlamenti ülések, most mégis összehívták a két házat. De nem voltak partik, királyi fogadások, bálok. Éppen olyan, mint egy tengerparti üdülő februárban, gondolta Daisy. Szombat van, és ő arra készül, hogy az apósánál, Fitzherbert grófnál vacsorázzon. Létezhet ennél unalmasabb?

Eaudenil színű, V alakban kivágott, pliszírozott szoknyájú selyemestélyiben ült a tükörasztalánál, hajában selyemvirágokkal,

nyakában egy vagyonnal, gyémántokban.

Bubi, a férje a saját öltözőszobájában készülődött. Daisy örült, hogy itthon van. A férje számos éjszakát töltött házon kívül. Noha egy házban laktak a Mayfairen, néha napok teltek el úgy, hogy nem találkoztak. De ma este Bubi hazajött.

Daisy levelet tartott a kezében, amelyet az anyja írt Buffalóból. Olga sejtette, hogy Daisy nem elégedett a házasságával. Bizonyára elhintett árulkodó célzásokat a hazaküldött leveleiben, és az anyjának jó a szimata. „Én csak azt szeretném, ha boldog lennél – írta. – így hát hallgass rám, ha azt mondom, hogy ne add föl túl hamar. Egy napon Fitzherbert grófné leszel, és ha fiad születik, ő lesz a gróf. Megbánhatod, ha mindezt eldobod csak azért, mert a férjedtől nem kapsz elég figyelmet."

Anyunak igaza lehet. Csaknem három éve hallja, hogy „myladynek" szólítják, de máig olyan élvezet minden egyes alkalom, mint egy slukk a cigarettából.

Bubi azonban mintha úgy gondolná, hogy a házasság nem jelent különösebb változást. Az estéket a barátaival töltötte, mindenhova elutazott, ahol lóverseny volt, és csak ritkán tájékoztatta a feleségét a terveiről. Daisy kínosnak találta, hogy ha elmegy egy partira, váratlanul ott találja a férjét. De ha tudni akarta volna, merre jár Bubi, meg kellett volna kérdeznie az inasát, és idáig nem alacsonyodhatott le.

Egyáltalán felnő-e valamikor Bubi, elkezd-e úgy viselkedni, mint egy férj, vagy mindig ilyen marad?

Bubi bedugta a fejét az ajtón.

– Gyere már, Daisy, késésben vagyunk.

Daisy betette az anyja levelét egy fiókba, bezárta, azután kiment. Bubi szmokingosan várta a hallban. Fitz végre behódolt a divatnak, és engedélyezte családtagjainak, hogy közönséges szmokingot viseljenek családi körben a vacsorákon.

Gyalog is mehettek volna Fitz házáig, de esett, így Bubi az ajtóhoz rendelte a kocsiját. Krémszínű Bentley Airline Saloon volt, fehér falú gumival. Osztozott apjával a szép autók iránti rajongásában.

Ő vezetett. Daisy remélte, hogy hazafelé átadja neki a kormányt. Szeretett vezetni, és különben sem biztonságos, hogy vacsora után

Bubi üljön a kormányhoz, főleg nedves utakon.

London háborúra készült. Légvédelmi ballonok lebegtek a város fölött hatszáz méter magasban, hogy feltartóztassák a bombázókat. Arra az esetre, ha ez nem sikerülne, homokzsákokkal vették körül a fontos épületeket. A járdaszegély minden második kövét fehérre festették, hogy segítsék a gépkocsivezetőket a tegnaptól kötelező elsötétítésben. A nagy fákra, köztéri szobrokra és más, balesetveszélyes tárgyakra is fehér csíkokat mázoltak.

Bea hercegnő fogadta Bubit és Daisyt. Amióta elmúlt ötven, rendesen meghízott, de még mindig úgy öltözött, mint egy lány. Ma gyöngyökkel és flitterekkel kivarrt rózsaszín estélyit viselt. Sosem hozta szóba a történetet, amelyet Daisy apja mesélt az esküvőn, de már nem célozgatott a menye alacsonyabb rangjára, és ha nem is szívélyesen, de mindig udvariasan beszélt vele. Daisy viszont barátságos gyanakvással kezelte, mint egy kissé szenilis nagynénit.

Ott volt Bubi öccse, Andy is. Neki és Maynek már két gyerekük született, és a jó szemű Daisy úgy látta, mintha May a harmadikat várná.

Bubi természetesen fiút akart, hogy legyen örököse a Fitzherbert címnek és vagyonnak, de Daisy mostanáig nem esett teherbe. Ez fájt, és még fájóbbá tette Andy és May szemmel látható termékenysége. Habár nagyobb esélye lenne, ha Bubi többet tartózkodna otthon.

Nagy örömére eljött a barátnője is, Éva Murray, de a férje nélkül: Jimmy Murray, aki már százados volt, az egységénél tartózkodott, ahonnan nem kaphatott szabadságot. A legtöbb katonát berendelték a laktanyába a tisztjeikkel együtt. Éva most már a családhoz tartozott, mivel May a húga volt Jimmynek, így Évából Andy sógornője lett, Bubi pedig kénytelen volt leküzdeni zsidóellenes előítéleteit, és udvariasan viselkedni Évával.

Éva még most is imádta Jimmyt, noha három éve házasok voltak. Három év alatt nekik is két gyerekük született. De Éva ma este aggodalmasnak tűnt, és Daisy sejtette, miért.

– Hogy vannak a szüleid? – kérdezte.

– Nem jöhetnek ki Németországból – felelte boldogtalanul Éva.

– A kormány nem ad nekik eltávozó vízumot.

– Fitz nem tud segíteni?

– Próbál.

– Mivel érdemelték ki ezt?

– Nem csak róluk van szó. Sok ezer német zsidó van hasonló helyzetben. Csak kevesen kapnak vízumot.

– Nagyon sajnálom.

Nem csak sajnálta. Kínosan feszengett, ha eszébe jutott, hogyan támogatták Bubival együtt a fasisztákat a házasságuk elején. Daisy kétségei gyorsan erősödtek, ahogy a fasizmus brutalitása egyre nyilvánvalóbb lett otthon és külföldön, és fellélegzett, amikor Fitz panaszkodott, hogy kellemetlen helyzetbe hozzák, és kérlelte őket, hogy lépjenek ki Mosley pártjából. Ma már sültbolondnak érezte magát, amiért egyáltalán belépett.

Bubinak nem volt lelkifurdalása. Még mindig úgy vélte, hogy Európa fehér előkelői egy felsőbbrendű fajt alkotnak, amelyet Isten a világ

urául rendelt. Abban azonban nem hitt többé, hogy ezt a politikai elméletet meg is lehet valósítani. Gyakran dühöngött a brit demokráciára, de nem támogatta a felszámolását.

Korán kezdték a vacsorát.

– Neville fél nyolckor nyilatkozatra készül a képviselőházban – magyarázta Fitz. Neville Chamberlain a miniszterelnök volt. – Látni akarom, beülök a főrendek karzatára. Lehet, hogy desszert előtt itt hagylak titeket.

– Mit gondolsz, papa, mi történik? – kérdezte Andy – Komolyan nem tudom – felelte Fitz egy csipetnyi bosszúsággal. – Természetesen valamennyien szeretnénk elkerülni a háborút, de az is fontos, hogy ne keltsünk határozatlan benyomást.

Daisy meglepődött. Apósa hitt a lojalitásban, és még ilyen közvetett módon is ritkán kritizálta minisztertársait.

– Ha háború lesz, leköltözöm Ty Gwynbe – jelentette ki Bea hercegnő.

Fitz a fejét rázta.

– Ha kitör a háború, a kormány felkéri a vidéki kastélyok tulajdonosait, hogy amíg tart a konfliktus, bocsássák házaikat a hadsereg rendelkezésére. Nekem mint miniszternek példát kell mutatnom. Felajánlom Ty Gwynt a walesi lövészeknek kiképzőközpont vagy kórház céljára.

Bea felháborodott.

– Az én kastélyomat?

– Magánhasználatra megtarthatjuk a helyiségek egy részét.

– Nem vagyok hajlandó szorongani! Én hercegnő vagyok!

– Lakályossá lehet tenni. A tálalót használhatjuk konyhának, a reggelizőszobát ebédlőnek, ezenfelül megtartunk három-négy kisebb hálószobát.

– Lakályossá! – Bea olyan utálkozó képet vágott, mintha valami ocsmányságot tálaltak volna neki, de nem szólalt meg többé.

– Bubinak és nekem valószínűleg be kell vonulnunk a walesi lövészekhez – mondta Andy.

May olyan hangot hallatott, mintha zokogást fojtana vissza.

– Én a Királyi Légierőhöz megyek – közölte Bubi.

Fitz megbotránkozott.

– Azt nem teheted. Aberowen vicomte-jai mindig a walesi lövészeknél szolgáltak.

– Amikor még nem voltak repülőgépek. A következő háborút már a levegőben vívják. A RAF kétségbeesetten keres pilótákat. Én pedig évek óta repülök.

Fitz vitatkozni akart, ám ekkor belépett az inas.

– Az autó előállt, mylord.

Fitz a kandallópárkányon álló órára pillantott.

– Teringettét, indulnom kell. Köszönöm, Grout. – Bubira nézett. – Ne hozz végleges döntést, amíg nem beszéljük meg a dolgot. Ez nem helyes.

– Jól van, papa.

Fitz a feleségére nézett.

– Bocsáss meg, drágám, amiért vacsora közben távozom.

– Ez természetes – bólintott az asszony.

Fitz fölállt az asztaltól, és az ajtóhoz ment. Daisy nézte, hogyan biceg. Baljós emlékeztető volt az előző háborúra.

A vacsora gyászos hangulatban folytatódott. Mindenki azt találgatta, hogy hadat üzen-e a miniszterelnök.

Amikor a hölgyek fölálltak, hogy visszavonuljanak, May szólt a férjének, hogy hadd karoljon bele. Andy elnézést kért a férfiaktól:

– A feleségem nem érzi jól magát. – Ez volt a szalonképes körülírás a terhességre.

– Bár az én feleségemnél jönne ilyen könnyen a rosszullét –

jegyezte meg Bubi.

Ez olcsó poén volt, Daisy érezte, hogy lángvörös lesz. Lenyelte a kikívánkozó visszavágást, de azután arra gondolt, tulajdonképpen miért is hallgatna?

– Tudod, Bubi, mit mondanak a focisták? – kérdezte jó hangosan. – Ha gólt akarsz, lőnöd kell!

Ezúttal Bubi vörösödött.

– Hogy merészeled! – kiáltotta dühösen.

Andy elnevette magát.

– Te kezdted, bátyám.

– Hagyjátok abba! – parancsolta Bea. – Megkövetelem, hogy a fiaim várják ki a hölgyek távozását, mielőtt ilyen gusztustalan beszédet engednek meg maguknak. – Kisuhogott a teremből.

Daisy követte, de a lépcsőnél elvált a nőktől, és fölment az emeletre, mert még mindig dühös volt, és egyedül akart lenni. Hogy mondhat ilyet Bubi? Tényleg Daisyt hibáztatja, amiért még mindig nem esett teherbe? Ő is ugyanannyira hibás lehet! Talán tudja is, és azért próbálja a feleségére kenni, mert fél, hogy meddőnek hiszik. Valószínűleg ez lehet az igazság, de ez nem mentség a nyilvános sértésre.

Bement a férje régi szobájába. Esküvőjük után három hónapig itt laktak, amíg az ő házukat felújították. Bubi régi hálószobáját meg a szomszéd szobát használták, noha akkortájt minden éjjel együtt aludtak.

Bement, fölkapcsolta a villanyt. Meglepődve látta, hogy Bubi nem költözött ki mindenestől. Borotva volt a mosdóállványon, az éjjeliszekrényen a Repülés című képes magazin hevert. Kihúzta az egyik fiókot és egy doboz Leonard-féle Liver-Aidet talált, amelyből a férje minden reggeli előtt bevett egy szemet. Itt alszik, amikor túl részeg ahhoz, hogy a felesége szeme elé kerüljön?

Az alsó fiók be volt zárva, de tudta, hogy Bubi a kulcsot egy vázában tartja a kandallópárkányon. Nem volt lelkifurdalása, amiért kémkedik utána: az ő nézete szerint a férjnek nem lehetnek titkai a felesége előtt. Kinyitotta a fiókot.

Az első, amit megtalált, egy könyv volt, tele meztelen nők képeivel. Művészi festményeken és fotókon a nőket általában úgy állítják be, hogy csak félig látsszék a nemi szervük. Hát ezek a lányok

pont az ellenkezőjét csinálták: szétvetették a lábukat, széthúzták a feneküket még a szeméremajkukat is, hogy látni lehessen, mi van belül. Daisy megbotránkozást mímelt volna, ha rajtakapják, holott inkább lenyűgözte a dolog. Kíváncsian lapozta végig a könyvet, összehasonlította magával a nőket, a mellük méretét és formáját, a fanszőrzetük mennyiségét, a nemi szerveiket. Milyen csodálatosan változatos a női test!

Némelyik lány magát izgatta, vagy legalábbis úgy tett, néhányan párosával voltak a képeken, amint ugyanazt csinálták egymásnak. Daisyt tulajdonképpen nem is lepte meg, hogy a férfiaknak tetszik az ilyesmi.

Úgy érezte magát, mintha a kulcslyukon leselkedne. Eszébe jutott, amikor beosont Bubi szobájába Ty Gwynben, mielőtt összeházasodtak. Akkor mindenáron többet akart megtudni róla, bizalmas dolgokat, hogy megszerezhesse a szeretett férfit. Hogy most mit csinál? Kémkedik a férje után, aki mintha már nem szeretné, próbálja megfejteni, miért vallott kudarcot.

A könyv alatt egy barna papírzacskó volt, abban pedig sok kis fehér, szögletes tasak, tetejükön vörös betűkkel. Daisy ezt olvasta:

„Prentif" bejegyzett védjegy SERVISPAK FIGYELEM!

Ne hagyja a borítékot vagy a tartalmát nyilvános helyen a közbotrány elkerülésére Brit gyártmányú Latex gumi Minden éghajlaton használható.

Mi ez az értelmetlenség? Sehol sem írják, mi van a csomagban. Úgyhogy kibontotta.

Egy darab gumi volt benne. Széthajtogatta. Cső alakja volt, az egyik végén zárt. Néhány másodperces találgatás után megfejtette, mi az.

Még sosem látott ilyet, de hallotta emlegetni. Az amerikaiak kotonnak hívják, az angolok gumigyurinak. A hivatalos neve óvszer, és a nem kívánt terhességet akadályozza meg.

De miért tart ebből egy csomaggal a férje? Erre csak egy válasz volt. Egy másik nőnél használja.

Sírás kerülgette. Mindent megtett, amit a férje kívánt! Sosem mondta, hogy túl fáradt a szeretkezéshez – még akkor sem, ha ez volt az igazság – , semmit sem tagadott meg, amit Bubi javasolt az ágyban. Ha arra kéri, még azt is megtette volna, amit azok a nők a

fényképeken!

Mit csinált rosszul?

Elhatározta, hogy megkérdezi.

A bánat helyét átvette a harag. Fölállt. Leviszi a tasakokat az ebédlőbe, és Bubi orra alá dugja őket. Miért kéne tekintettel lenni az érzéseire?

Ebben a pillanatban belépett a férje.

– Fényt láttam a folyosóról – mondta. – Mit csinálsz itt? – Az éjjeliszekrény nyitott fiókjára pillantott és azzal folytatta: – Hogy merészelsz kémkedni utánam?

– Gyanítottam, hogy megcsalsz – felelte Daisy. Fölemelte az óvszert.

– És igazam volt.

– A fene essék beléd, mit kémkedsz?

– A fene essék beléd, miért csalsz meg?

Bubi fölemelte a kezét.

– Úgy el kellene verjelek, mint egy viktoriánus férj!

Daisy lekapott egy súlyos gyertyatartót a kandallópárkányról.

– Azt próbáld meg, és úgy lecsaplak, mint egy huszadik századi feleség!

– Ez nevetséges. – Bubi csüggedten belezuhant egy székbe az ajtó mellett.

Olyan szerencsétlennek látszott, hogy Daisy haragja lehűlt, és már csak szomorúságot érzett. Leült az ágyra. De a kíváncsisága megmaradt.

– Ki az?

Bubi a fejét rázta.

– Nem érdekes.

– Tudni akarom!

Bubi feszengett.

– Számít?

– De mennyire! – Előbb-utóbb úgyis kiszedi belőle.

Bubi nem nézett a szemébe.

– Senki, akit ismersz vagy valaha is megismerhetsz.

– Prostituált?

A férje megsértődött.

– Dehogy!

Daisy tovább faggatta.

– Fizetsz neki?

– Nem. Igen. – Eléggé szégyellte magát, hogy le akarja tagadni. – Nos, apanázst kap. Az nem ugyanaz.

– Miért fizetsz neki, ha nem prostituált?

– Azért, hogy ne kelljen mást keresniük.

– Keresniük? Több szeretőd van?

– Nem! Csak kettő. Aldgate-ben laknak. Anya és lánya.

– Micsoda? Ezt nem mondhatod komolyan.

– Nos, egy napon Joanie... ahogy a franciák mondják, elle avait les fleurs.

– Az amerikai lányok havibajnak hívják.

– Így hát Pearl felajánlotta...

– Hogy beugrik? Ez az elképzelhető legmocskosabb felállás! Szóval mindkettővel lefekszel?

– Igen.

Daisy a fotóalbumra gondolt, és eszébe jutott egy vérlázító lehetőség. Meg kellett kérdeznie.

– De nem egyszerre?

– Olykor.

– Mérhetetlenül undorító.

– A betegség miatt nem kell aggódnod. – A Daisy kezében lévő óvszerre mutatott. – Ez megvéd a fertőzéstől.

– Le vagyok nyűgözve a gondosságodtól!

– Nézd, a legtöbb férfi ezt csinálja, te is tudod. Legalábbis a mi köreinkben.

– Nem igaz! – mondta, de eszébe jutott az apja, akinek felesége és állandó szeretője van, mégis muszáj volt lefeküdnie Gladys Angelusszal.

– Az apám sem hű férj – mondta Bubi. – Van egy csomó fattya.

– Nem hiszek neked. Azt hiszem, szereti anyádat.

– Egy fattya biztosan van.

– Hol?

– Nem tudom.

– Akkor nem lehetsz benne biztos.

– Egyszer hallottam, amint beszél róla Bing Westhamptonnal. Tudod, milyen Bing.

– Tudom – felelte Daisy, és mivel ez az igazság pillanatának tűnt, hozzátette: – Minden adandó alkalommal megtapizza a fenekemet.

– Vén disznó. Na szóval, mindnyájan beszívtunk egy kicsit, és Bing azt mondta: „Legtöbbünknek van itt-ott egy-két eldugott fattya, he?” Mire a papa azt válaszolta: „Én csak egyben vagyok biztos.” Azután észbe kapott, hogy mit mondott, köhécselt, hülye képet vágott, és másra terelte a szót.

– Hát engem nem érdekel, hány fattya van az apádnak. Én modern amerikai lány vagyok, és nem élek együtt egy hűtlen férjjel.

– Akkor mit csinálsz?

– Elhagylak.

Kihívóan nézett rá, noha úgy szenvedett, mintha a férje kést szúrt volna belé.

– És behúzott farokkal visszakotródsz Buffalóba?

– Talán. De tehetek mást is. Elég pénzem van. – Amikor összeházasodtak, az apja ügyvédei gondoskodtak róla, hogy Bubi ne tenyerelhessen rá a Vyalov-Peshkov vagyonra. – Elmehetek Kaliforniába. Szerepelhetek apám valamelyik filmjében. Filmsztár lehetek. Lehetnék, ezt lefogadhatod. – De ez csak duma volt. Legszívesebben elbőgte volna magát.

– Akkor hagyj el – mondta a férj. – Felőlem elmehetsz a pokolba. – Daisy nem tudta, hogy Bubi komolyan gondolja-e. Az arcából ítélve nem.

Autó berregett. Daisy félrehúzta az elsötétítőfüggönyt, és meglátta Fitz fekete-krémszínű Rolls-Royce-át, amelynek fényszóróira sötétítőmaszkot szereltek.

– Visszajött az apád – mondta. – Kíváncsi vagyok, kitört-e a háború.

– Jobb, ha lemegyünk.

– Csak utánad.

Bubi kiment, Daisy a tükörbe nézett. Meglepetten látta, hogy ugyanolyan, mint az a nő, aki fél órája belépett. Az élete a feje tetejére állt, de ennek nem volt nyoma az arcán. Borzasztóan sajnálta magát, és sírni szeretett volna, de nem engedett a vágynak. Összeszedte magát, lement.

Fitz az ebédlőben volt, szmokingja vállán esőcseppek ültek. Grout, az inas sajtot és gyümölcsöt tálalt, mert Fitz kihagyta a

desszertet. A család az asztalnál ült, Grout töltött urának egy pohár bordóit. Fitz ivott egy keveset, és azt mondta:

– Abszolúte félelmes volt.

– Mi a csoda történt? – kérdezte Andy.

Fitz megevett egy kocka cheddar sajtot, mielőtt válaszolt:

– Neville négy percig beszélt. Ez volt a legrosszabb produkció, amit miniszterelnöktől valaha is láttam. Motyogott, köntörfalazott és azt mondta, Németország még visszavonulhat Lengyelországból, amit senki nem hitt el. Egy szót sem szólt háborúról vagy akár ultimátumról.

– De hát miért? – kérdezte Andy.

– Mint privátim közölte, azt várja, hogy a franciák abbahagyják a piszmogást, és velünk egy időben hadat üzenjenek. Ám sokan gyanítják, hogy ez csak gyáva kifogás.

Ivott még egy kortyot.

– Utána Arthur Greenwood beszélt. – Greenwood a Munkáspárt helyettes vezetője volt. – Ahogy fölállt, Leó Amery – megjegyzem, konzervatív képviselő– odakiáltotta neki: „Angliáért beszéljen, Arthur!” Rossz belegondolni, hogy egy átkozott szocialista beszélhet Anglia nevében ott, ahol egy konzervatív miniszterelnök kudarcot vallott! Neville úgy nézett ki, mint akibe hálni jár a lélek.

Grout újratöltötte Fitz poharát.

– Greenwood elég mértéktartó volt, de azt mondta: „Szeretném tudni, meddig vacillálunk még”, mire mindkét oldal képviselői harsányan helyeseltek. Azt hiszem, Neville a legszívesebben a föld alá süllyedt volna. – Elvett egy őszibarackot, és késsel-villával fölszelte.

– Miben maradtatok? – kérdezte Andy.

– Semmi sem dőlt el! Neville visszament a Downing Street 10.-be. De a kormánytagok többsége bevette magát Simon szobájába az Alsóházban. – Sir John Simon a pénzügyminiszter volt. – Azt mondták, nem jönnek ki, amíg Neville nem küld ultimátumot a németeknek. Közben összeült a Munkáspárt Országos Végrehajtó Bizottsága, míg az elégedetlen mezei hadak Winston lakásán gyülekeznek.

Daisy mindig azt mondta, hogy nem szereti a politikát, de amióta Fitz családjának tagja lett, és belülről látott mindent, érdeklődni

kezdett iránta, és elbűvölőnek, ugyanakkor ijesztőnek találta ezt a drámát.

– Akkor a miniszterelnöknek tennie kell valamit! – mondta.

– Hát persze – bólintott Fitz. – Azt hiszem, még mielőtt a parlament ismét összeülne – az pedig holnap délben történik meg – , Neville-nek hadat kell üzennie vagy le kell mondania.

A hallban megszólalt a telefon, Grout kiment, hogy fölvegye. Egy perccel később visszajött és azt mondta:

– A Külügyminisztérium volt, mylord. Az úriember nem várta meg, hogy lordságod a készülékhez jöjjön, de ragaszkodott hozzá, hogy üzenetet hagyjon. – Az öreg inas olyan megrendültnek látszott, mintha legorombították volna. – A miniszterelnök összehívta a kormányt.

– Ez haladás! – helyeselt Fitz. – Jól van.

Grout folytatta:

– A külügyminiszter szeretné, ha lordságod is jelen lenne, amennyiben ez így megfelel. – Fitz nem volt tagja a kabinetnek, de mint miniszterhelyettest, néha felkérték, hogy vegyen részt a szakirányú kormányüléseken. Ilyenkor oldalt ült, nem a középső asztalnál, hogy válaszolhasson, ha a részleteket kérdezik.

Bea az órára nézett.

– Mindjárt tizenegy. Úgy vélem, indulnod kell.

– Valóban. Az „amennyiben ez így megfelel” kifejezés üres udvariasság.

Megtörölte az ajkát egy hófehér szalvétával, és ismét kisántikált.

Bea hercegnő odaszólt az inasnak.

– Grout, főzzön még kávét, és hozza a szalonba. Lehet, hogy ma éjjel sokáig fenn leszünk.

– Igenis, kegyelmes asszony.

Izgatottan beszélgetve átmentek a szalonba. Éva a háború mellett volt: látni akarta a náci rezsim pusztulását. Természetesen aggódott Jimmyért, de katonához ment feleségül, mindig is tudta, hogy férjének az életét kell kockáztatnia a harctéren. Bea is a háború mellett volt most, hogy a németek szövetkeztek a bolsevikokkal, akiket gyűlölt. May félt, hogy Andyt megölhetik, és egyfolytában sírt. Bubi nem értette, hogy két olyan nagy nemzet, mint Anglia és Németország, miért háborúzna egy olyan félbarbár parlagért, mint

Lengyelország?

Daisy az első adandó alkalommal félrevonta Évát egy másik szobába, ahol négyszemközt beszélhettek.

– Bubinak szeretője van – vágott a dolgok közepébe. Megmutatta Évának az óvszert. – Ezt találtam.

– Hát ez szomorú, Daisy – válaszolta Éva.

Daisy fontolgatta, hogy beavatja barátnőjét a disznó részletekbe – normális esetben mindent elmondtak egymásnak – , de ez alkalommal túlságosan megalázottnak érezte magát, így hát csak annyit mondott:

– Felelősségre vontam, és nem tagadta.

– Megbánta?

– Nem nagyon. Azt állítja, az ő köreikben minden férfi ezt csinálja, beleértve az apját is.

– Jimmy nem! – mondta határozottan Éva.

– Ő valóban nem, ebben biztos vagyok.

– Mit csinálsz most?

– El fogom hagyni. Elválhatunk, legyen más a vicomtess.

– De nem teheted, ha kitör a háború!

– Miért nem?

– Túl nagy kegyetlenség volna, amíg ő odakint van a csatatéren.

– Erre az előtt kellett volna gondolnia, hogy lefeküdt két aldgate-i prostituálttal.

– Akkor is gyávaság lenne. Nem hagyhatsz el egy olyan embert, aki az életét kockáztatja, hogy megvédjen.

Daisy kelletlenül egyetértett. A háború a megvetést érdemlő, silány házasságtörőből hőssé magasztosítja Bubit, aki a feleségét, az anyját, a hazáját védi a támadás és a megszállás borzalmaitól. Nem csak arról van szó, hogy Londonban és Buffalóban egyaránt gyávának tekintenék, ha most elhagyná a férjét. Ő is így érezné. Ha egyszer háború van, akkor bátran akar viselkedni, még akkor is, ha nem egészen tudja, mi kell ehhez.

– Igazad van – mondta fanyalogva. – Ha egyszer háború van, nem hagyhatom el.

Mennydörgés hallatszott. Daisy az órára nézett. Éjfél volt. Az eső hangja megváltozott, a záporból felhőszakadás lett.

Daisy és Éva visszatért a nappaliba. Bea a díványon aludt. Andy

átkarolta Mayt, aki még mindig hüppögött. Bubi szivarozott és brandyt ivott. Daisy úgy döntött, hogy mindenképpen ő vezet hazafelé.

Fitz fél egykor érkezett, átázott szmokingban.

– A vacillálásnak vége – mondta. – Neville reggel hadüzenetet küld a németeknek. Ha délig – a mi időnk szerint tizenegyig – nem vonulnak ki Lengyelországból, akkor háború lesz.

Valamennyien felálltak, és távozni készültek. Daisy kijelentette az előcsarnokban:

– Én vezetek – és Bubi nem vitatkozott. Beszálltak a krémszínű Bentleybe, Daisy elfordította az indítókulcsot. Grout bezárta Fitz házának ajtaját. Daisy bekapcsolta az ablaktörlőt, de nem indult.

– Bubi – mondta – , próbáljuk meg még egyszer.

– Ezt hogy érted?

– Nem igazán akarlak elhagyni.

– Én sem akarom, hogy elmenj.

– Hagyd ott azokat az aldgate-i nőket. Aludj velem minden éjjel. Komolyan próbálkozzunk meg egy gyerekkel. Ezt akarod, nem?

– De igen.

– Akkor megteszed, amit kérek?

Hosszas hallgatás következett. Utána Bubi azt mondta:

– Rendben.

– Köszönöm.

Daisy ránézett, egy csókban reménykedett, de a férje csak ült mozdulatlanul, és bámulta, ahogy a ritmikusan mozgó ablaktörlő harcol a szélvédőn a fáradhatatlan esővel.

*

Vasárnapra elállt az eső, és kisütött a nap. Lloyd Williams úgy érezte, mintha kimosták volna Londont.

Délelőtt a Williams család összegyűlt Ethel aldgate-i házának konyhájában. Nem szervezték meg, maguktól jöttek. Lloyd sejtette, hogy együtt akarnak lenni, amikor bejelentik, hogy háború lesz.

Alig várta, hogy fellépjenek a fasiszták ellen, ugyanakkor rettegett egy háborútól. Spanyolországban egy életre elegendő vérengzést és szenvedést látott. A legszívesebben soha többé nem harcolt volna. Még az ökölvívást is abbahagyta. A szíve mélyén mégis abban reménykedett, hogy Chamberlain nem hátrál meg. A saját

szemével látta, mit jelent a fasizmus Németországban, és Spanyolországból is hasonlóan rémisztő hírek érkeztek: a Franco-rezsim százával és ezrével gyilkolta le a törvényes kormány támogatóit, az iskolák ismét a papok kezébe kerültek.

Nyáron, miután lediplomázott, azonnal csatlakozott a walesi lövészekhez, és mivel elvégezte a tartalékostiszt-képzőt, rögtön hadnagyi rangot kapott. A hadsereg energikusan készült a harcra, Lloydnak csak a legnagyobb nehézségek árán sikerült eltávozást kapnia huszonnégy órára, hogy ezen a hétvégén meglátogathassa az anyját. Ha a miniszter-elnök ma jelenti be a háborút, Lloydot az elsők között mozgósítják.

Billy Williams reggeli után érkezett a Nutley Street-i házba. Lloyd és Bernie a rádió mellett ült, az újság szétnyitva hevert a konyhaasztalon, miközben Ethel csülköt főzött ebédre. Billy bácsi kevés híján elsírta magát, amikor meglátta Lloydot egyenruhában.

– Csak eszembe jutott a mi Dave-ünk – mondta. – Újonc lenne, ha visszajött volna Spanyolországból.

Lloyd sosem árulta el neki az igazságot Dave haláláról. Úgy tett, mintha nem ismerné a részleteket, csak annyit mondott, hogy Dave-et Belchitében ölték meg egy bevetésnél, és feltehetőleg ott is temették el. Billy járt a Nagy Háborúban, tudta, milyen lelkiismeretlenül bánnak a csatamezőn maradt holtakkal, és ettől valószínűleg még fájóbb lett a gyásza. Csak abban reménykedett, hogy egy napon, ha Spanyolország végre felszabadul, ellátogathat Belchitébe, és fejet hajthat a fia előtt, aki egy nagy ügyért adta az életét.

Lenny Griffiths sem tért vissza Spanyolországból. Senki sem tudta, hol temették el. Az is lehet, hogy még mindig él valamelyik francóista lágerben.

A rádióban annyit mondtak, hogy előző este Chamberlain miniszter-elnök felszólalt a parlamentben, de eddig ez volt minden.

– Sose tudhatjuk, milyen balhé volt utána – vélekedett Billy.

– A BBC nem számol be a balhékról – mondta Lloyd. – Szeretnek biztató dolgokat mondani.

Billy és Lloyd egyaránt tagjai voltak a Munkáspárt Országos Végrehajtó Bizottságának. Lloyd a párt ifjúsági tagozatát képviselte. Miután visszatért Spanyolországból, sikerült elérnie, hogy

visszavegyék a Cambridge-i Egyetemre, és amíg befejezte tanulmányait, járta az országot, felszólalt a munkáspárti alapszervezetekben, tájékoztatta őket, hogy a demokratikusan megválasztott spanyol kormányt miként árulta el Nagy-Britannia fasisztabarát kormányzata. Nem sokat ért el vele – végül Franco lázadói győztek – , de Lloyd közismert lett, sőt valóságos hősféle, különösen a fiatal baloldaliak között: ezért választották be a bizottságba.

így tehát Lloyd és Billy bácsi egyaránt ott volt az éjszakai tanácskozáson. Tudták, hogy Chamberlain engedett a kormány sürgetésének, és elküldte az ultimátumot Hitlernek. Most tűkön ülve várták, hogy mi következik.

Eddigi tudomásuk szerint Hitler még nem válaszolt.

Lloyd az anyja barátnőjére, Maudra és a családjára gondolt, akik Berlinben éltek. Kiszámolta, hogy az a két kisgyerek mostanra tizennyolc és tizenkilenc éves lehet. Vajon ők is ott ülnek-e a rádió mellett, azon töprengve, lesz-e háború Angliával?

Tíz órakor érkezett Lloyd féltestvére, a tizenkilenc éves Millie, aki feleségül ment barátnője, Naomi Avery testvéréhez, a bőrnagykereskedő Abe-hez. Millie egy drága ruhaüzletben volt eladó, és jól keresett, de ő saját boltot akart, és Lloydnak nem voltak kétségei afelől, hogy egy napon meg is szerzi. Noha Bernie nem éppen ilyen karriert álmodott a lányának, Lloyd láthatta, mennyire büszke Millie eszére, becsvágyára és elegáns külsejére.

De ma összeomlott Millie önbizalma.

– Borzasztó volt, amikor Spanyolországba mentetek – mondta könnyezve Lloydnak. – Dave és Lenny sosem jött vissza. Most te és az én Abie-m mentek el valahova, mi, asszonyok pedig naponta várhatjuk a híreket, és találgathatjuk, éltek-e még.

– És Keir is, az unokatestvéretek – szólt közbe Ethel. – Aki most tizennyolc.

– A vér szerinti apám melyik ezredben volt? – kérdezte Lloyd az anyját.

– Ó, mit számít az? – Ethel sose szeretett Lloyd apjáról beszélni, talán Bernie-re való tekintettel.

De Lloyd tudni akarta.

– Nekem számít – mondta.

Ethel túlzott eréllyel dobott bele egy meghámozott krumplit egy fazék vízbe.

– A walesi lövészeknél.

– Amelyikben én is vagyok! Miért nem mondtad korábban?

– Ami volt, elmúlt.

Más oka is lehet a kelletlenségnek, vélte Lloyd. Ethel alighanem állapotosán ment férjhez. Lloydot nem zavarta, de anyja nemzedékében szégyennek számított. Ennek ellenére tovább faggatózott.

– Az apám walesi volt?

– Igen.

– Aberowenből?

– Nem.

– Akkor honnan?

Ethel felsóhajtott.

– A szülei sokat költöztek, aminek az apja foglalkozásához lehetett köze, de azt hiszem, eredetileg Swansea-ból származtak. Most elégedett vagy?

– Igen.

Lloyd nagynénje, Mildred a templomból jött. Elegáns középkorú hölgy volt, a kapafogát leszámítva igen csinos. Divatos kalapot viselt, mert saját kis kalaposműhelye volt. Első házasságából született lányai, Enid és Lillian a húszas éveik végén jártak. Már mindkettő férjhez ment, és saját gyerekeik voltak. Mildred idősebbik fia volt az a Dave, aki Spanyolországban halt meg. Keir, a fiatalabbik az anyja után lépett be a konyhába. Mildred ragaszkodott hozzá, hogy a gyerekei templomba járjanak, noha a férje, Billy nem kért a vallásból.

– Egy életre elegem lett belőle gyerekkoromban – mondta gyakran. – Ha én nem nyerem el a megváltást, akkor senki sem fogja.

Lloyd körülnézett. Ez a családja: az anyja, a mostohaapja, a féltestvére, a nagybátyja, a nagynénje, az unokatestvére. Nem akarta elhagyni őket, hogy meghaljon valahol.

Az órájára pillantott. Rozsdamentes acélból készült, szögletes darab volt, Bemie-től kapta ajándékba, amikor lediplomázott. Tizenegy óra volt. A rádióban Alvar Liddell, a mézédes hangú hírolvasó közölte, hogy hamarosan várható a miniszterelnök bejelentése. Ezt ünnepélyes komolyzene követte.

– Most mindenki hallgasson – mondta Ethel. – Utána kaptok teát.

A konyha elcsöndesedett.

Alvar Liddell felkonferálta Neville Chamberlain miniszterelnököt.

A fasizmus szekértolója, gondolta Lloyd. Ez az ember adta oda Hitlernek Csehszlovákiát; ez tagadta meg makacsul a segítséget a törvényes spanyol kormánytól még akkor is, amikor már senki sem cáfolhatta, hogy a németek és az olaszok fölfegyverzik a lázadókat. Vajon ismét meghátrál?

Észrevette, hogy a szülei egymás kezét fogják, Ethel kicsiny ujjai belemélyedtek Bernie tenyerébe.

Ismét az órájára nézett. Negyed tizenkettő.

Meghallotta a miniszterelnök hangját:

– A Downing Street 10. szám alól, a tanácsteremből szólok önökhöz.

Chamberlainnek gyönge hangja volt, és olyan eltúlzott szabatossággal artikulált, akár egy pedáns iskolamester. Nekünk harcosra van szükségünk, gondolta Lloyd.

– Ma reggel a brit nagykövet Berlinben átadta a német kormánynak utolsó figyelmeztetésünket, miszerint ha a brit kormány délelőtt tizenegy óráig nem értesül a német csapatok Lengyelországból történő haladéktalan kivonásáról, onnantól feláll köztünk a hadiállapot.

Lloydnak nem volt türelme Chamberlain szócsépléséhez. Onnantól feláll köztünk a hadiállapot! Micsoda nyakatekert fogalmazás! Köpd már ki, gondolta, térj a tárgyra! Ez élet-halál kérdése!

Chamberlain hangja elmélyült, már jobban emlékeztetett egy államférfiéra. Talán már nem a mikrofont nézte, hanem sok millió honfitársát látta a rádiók mellett, amint várják a végzetes szavakat.

– Közölnöm kell önökkel, hogy mostanáig nem értesültünk ilyen kezdeményezésről.

Lloyd hallotta, ahogy az anyja azt mondja:

– Istenem, irgalmazz nekünk! – Ránézett. Ethel arca szürke volt.

Chamberlain lassan mondta ki az utolsó, félelmes szavakat.

– .. .következésképpen hazánk háborúban áll Németországgal.

Ethel sírni kezdett.

Második rész
Véres idő

Hatodik fejezet
1940 (I)

Aberowen megváltozott. Az utcákon autók, teherautók és buszok jártak. Amikor Lloyd a húszas években idejött meglátogatni a nagyszüleit, egy parkoló gépkocsi akkora szenzációt jelentett, hogy körülállták az emberek.

De a városon még mindig az aknafő kettős tornya uralkodott méltóságteljesen forgó kerekeivel. Nem volt itt semmi más: sem gyárak, sem irodaházak, sem ipar a szénen kívül. Szinte minden aberoweni a bányában dolgozott. Pár tucat kivétel ha akadt: boltosok, a mindenféle felekezet számos papja, egy tisztviselő, egy orvos. Ha kevesebb szénre volt igény, mint például a harmincas években, és az embereket kirúgták, nem tudtak hova menni. Ezért volt a Munkáspárt legfontosabb követelése a munkanélküliek támogatása, hogy ezeknek az embereknek soha többé ne kelljen elszenvedniük azt a kínt és megaláztatást, hogy képtelenek eltartani a családjukat.

Lloyd Williams hadnagy a cardiffi vonattal érkezett 1940 áprilisának egyik vasárnapján, és kis bőröndjével elindult fölfelé a dombon Ty Gwynbe. Nyolc hónapot töltött az újoncok kiképzésével – ugyanazt csinálta, mint Spanyolországban – és a walesi lövészek ökölvívócsapatának edzésével, mire a hadsereg végre tudomásul vette, hogy folyékonyan beszél németül. Ekkor áthelyezték a felderítéshez, és elküldték tanfolyamra.

A hadsereg ez idáig csak a kiképzéssel foglalkozott. A brit erők még nem vettek részt említésre méltó ütközetben. Németország és a Szovjetunió lerohanta, majd felosztotta Lengyelországot, a szövetségesek garanciája a lengyel függetlenségre hajítófát sem ért.

A britek Furcsa Háborúnak hívták ezt a valamit, és türelmetlenül várták az igazi harcokat. Lloydnak nem voltak illúziói a hadviselésről – máig hallotta a haldoklók szánalomra méltó hangját, ahogy vízért könyörögnek a spanyol csatatereken – , ennek dacára alig várta, hogy elkezdődjék a végső leszámolás a fasizmussal.

A hadsereg arra számított, hogy újabb erőket kell küldeni Franciaországba, amelyet feltételezhetően megtámadnak a németek. Ez nem történt meg. A britek készültségben maradtak, de közben is folytatódott a kiképzés.

Lloyd beavatása a katonai felderítés titkaiba abban az impozáns épületben történt, amely oly régóta alakította családjának sorsát. A gazdag és előkelő birtokosok számos hasonló kastélyt felajánlottak a fegyveres erőknek, talán attól félve, hogy különben végleg elkobozzák őket.

A katonaság határozottan megváltoztatta Ty Gwynt. Tucatnyi olajzöld jármű parkolt a gyepen, kerekük föltépte a gróf dús pázsitját. A kifinomultan elegáns bejárati udvarban az utánpótlást tárolták: ott, ahol valaha fölékszerezett nők és frakkos férfiak szálltak ki hintóikból, hogy fölvonuljanak az ívelt gránitlépcsőn, ingatag tornyok épültek a babkonzerv és a konzervszalonna irdatlan dobozaiból. Lloyd vigyorgott: tetszett neki, hogy a háború eltünteti a különbségeket.

Belépett a házba. Egy kövér tiszt üdvözölte, aki gyűrött, pecsétes egyenruhát viselt.

– A hírszerző tanfolyamra érkezett, hadnagy?

– Igen, uram. Lloyd Williams a nevem.

– Lowther őrnagy vagyok.

Lloyd már hallott róla. Lowther márkit a haverjai Lowthie-nak hívták.

Körülnézett. A falon a festményeket óriási porvédő huzatokba burkolták. A faragott márványkandallókat bedeszkázták, csak egy kis nyílást hagyva szabadon a rostélynál. Eltűnt a sötét, régi bútorzat, amelyet az anyja szeretettel emlegetett néha, vasasztalok, olcsó székek foglalták el a helyét.

– Te jó ég, ugyancsak megváltozott ez a ház! – mondta.

Lowther elmosolyodott.

– Szóval járt már itt. Ismeri a családot?

– Bubi Fitzherberttel egy időben jártam Cambridge-be. Ott ismerkedtem meg a vicomtesszel is, noha akkor még nem voltak házasok. Gondolom, a háború idejére kiköltöztek innen.

– Nem egészen. Néhány szobát fenntartottak magánhasználatra. De minket egyáltalán nem zavarnak. Tehát meghívták vendégségbe?

– Az istenért, dehogy, nem ismerem olyan jól őket. Nem, gyerekkoromban mutatták meg nekem a házat, egy olyan napon, amikor a család nem tartózkodott itthon. Anyám itt dolgozott egy ideig.

– Valóban? Mint a gróf könyvtárosa vagy ilyesmi?

– Nem, hanem mint szobalány. – Ahogy kimondta, rögtön tudta, hogy hibát követett el.

Lowther arcára kiült az ellenszenv.

– Értem – mondta. – Milyen érdekes.

Lloyd tudta, hogy most könyvelték el uborkafára kapaszkodott prolinak. Amíg itt tartózkodik, másodosztályú állampolgárként fogják kezelni. Hallgatnia kellett volna az anyja múltjáról, tudhatta volna, mekkora sznob a hadsereg.

– Őrmester, vezesse el a hadnagyot a szállására – mondta Lowthie. – Padlástér.

Lloyd a régi cselédfertályon kapott szobát. Nem érdekelte. Anyámnak is megfelelt, gondolta.

Miközben fölfelé mentek a hátsó lépcsőn, az őrmester elmondta, hogy a vacsorát a kantinban osztják, addig a hadnagy úrnak nincs semmi dolga. Lloyd megkérdezte, hogy van-e a házban valaki a Fitzherbert családból, de a katona nem tudta.

Két perc alatt kipakolt. Megfésülködött, tiszta inget vett, és lement, hogy meglátogassa a nagyszüleit.

A ház a Wellington közben még a szokottnál is kisebbnek és szürkébbnek tűnt, noha most már volt forró víz a mosogatóban, és vízöblítésű vécé a melléképületben. A környezet nem változott: ugyanaz a rongyszőnyeg a padlón, ugyanazok a kifakult kasmírmintás függönyök, ugyanazok a kemény tölgyszékek az egyetlen földszinti szobában, amely egyszerre volt nappali és konyha.

Nagyszülei viszont megváltoztak. Lloyd számítása szerint mindketten a hetvenes éveikben jártak, és elesettnek látszottak. Ótata fájlalta a lábát, és kelletlenül bár, de visszavonult a bányászszakszervezetben betöltött tisztségéből. Ómama a szívével bajlódott: dr. Mortimer utasítására minden étkezés után egy negyedórára föl kellett polcolnia a lábát. Ettől eltekinrve kivállóan tartotta magát.

Örültek az egyenruhás Lloydnak.

– Még hogy hadnagy! – mondta ómama. Kemény osztályharcos volt világéletében, mégsem palástolhatta, hogy büszke az unokájára, akiből tiszt lett.

Aberowenben gyorsan terjedtek a hírek, azt pedig, hogy Union Dai unokája jött látogatóba, valószínűleg előbb tudta a fél város, semhogy Lloyd megihatta volna az első csészényit ómama erős teájából. így egyáltalán nem lepődött meg, amikor Tommy Griffiths beugrott.

– Lenny is hadnagy lenne, mint te, ha visszatért volna Spanyolországból – mondta Tommy.

– Magam is így gondolom – felelte Lloyd. Még sosem találkozott olyan tiszttel, aki szénbányász volt a polgári életben, de ha beindul a háború, minden megtörténhet. – Annyit mondhatok, hogy ő volt a legjobb őrmester Spanyolországban.

– Sok mindenen keresztülmentetek ti ketten.

– A poklon mentünk keresztül – mondta Lloyd. – És veszítettünk. De ez alkalommal nem a fasiszták győznek.

– Erre iszom – szólt Tommy, és felhajtotta a teáját.

Lloyd elment a nagyszüleivel a Bethesda-imaház esti istentiszteletére. A vallásnak nem volt nagy szerepe az életében, és bizonyosan nem értett egyet ótata dogmatizmusával. A világegyetem egy rejtély, gondolta, ezt nyugodtan elismerhetjük. De a nagyszüleinek örömet szerzett azzal, hogy ott ült velük az imaházban.

A zengzetes, rögtönzött imák tökéletesen ötvözték a köznyelvet a bibliai idézetekkel. A szentbeszéd kicsit unalmas volt. De az ének megborzongatta Lloydot. A walesi nonkonformista gyülekezetek automatikusan négy szólamban énekelnek, és ha olyan kedvük van, az égig felhallatszik a hangjuk.

Amikor csatlakozott az énekhez, Lloyd úgy érezte, hogy Britannia szíve itt ver, ebben a meszelt falú imaházban. Ezek az emberek rosszul öltözöttek, tanulatlanok, egész életük szakadatlan robot, a férfiak naponta legyőzik a szenet a föld alatt, az asszonyok nevelik a bányászok következő nemzedékét. De kemény a gerincük, éles az elméjük, és olyan kultúrát teremtettek a maguk erejéből, amelyért érdemes élni. Reményt merítenek a nonkonformista

kereszténységből és a baloldali politikából, örömüket lelik a rögbiben és a férfikórusokban, jó időben összeköti őket a nagylelkűség, rossz időben a szolidaritás. Ezért fog harcolni, ezért a népért, ezért a városért. És ha az életét kell adnia értük, akkor értelmes célért adja oda.

Ótata mondta a záróimát. Felállt, behunyta a szemét, a sétabotjára támaszkodott.

– Mindenható isten, mennyei édesatyánk, itt látod köztünk ifjú szolgádat, Lloyd Williamset, aki egyenruhásán ül a te házadban. Kérünk téged, hogy bölcsességedben és kegyelmedben óvd meg életét ebben a háborúban. Könyörgünk hozzád, uram, hozd haza épen és egészségesen. Mindazonáltal legyen meg a te akaratod.

A gyülekezet lelkesen áment mondott rá, Lloyd pedig kitörölt egy könnycseppet a szeméből.

Amikor az öregekkel hazafelé ballagott, a nap már lement a hegyek mögött, esti homály ereszkedett a szürke sorházakra. Elhárította a meghívást a vacsorára, sietett vissza Ty Gwynbe, és éppen időben ért a kantinba, hogy még ehessen.

Párolt marha volt főtt krumplival és káposztával. Nem volt jobb vagy rosszabb az átlag menázsinál, és Lloyd abban a tudatban tömte magába, hogy ezért az ételért olyan emberek fizettek, mint a nagyszülei, akik zsíros kenyeret vacsoráznak. Volt egy üveg whisky is az asztalon, Lloyd elfogadott egy keveset, hogy ne legyen ünneprontó. Figyelte a társait, igyekezett megjegyezni a nevüket.

A szobájába menet átvágott a Szoborcsarnokon, ahol most nem voltak műtárgyak, csak egy tábla és tizenkét olcsó asztal. Ott volt Lowther őrnagy, aki egy nővel beszélgetett. Jobban megnézve Lloyd felismerte Daisy Fitzherbertet.

Annyira meghökkent, hogy gyökeret vert a lába. Lowther ingerülten nézett oda. Amikor látta, hogy Lloyd az, kelletlenül megszólalt:

– Lady Aberowen, azt hiszem, ismeri Williams hadnagyot.

Ha letagadja, gondolta Lloyd, emlékeztetni fogom arra a percre, amikor vadul csókolózott velem egy sötét mayfairi utcán.

– Őszintén örülök a viszontlátásnak, Mr. Williams! – mondta Daisy, és kezet nyújtott.

Meleg és puha volt a bőre. Lloyd szíve gyorsabban kezdett verni.

– Williamstől hallottam, hogy az anyja ebben a házban volt szobalány – mondta Lowther.

– Tudom – felelte Daisy. – Ő maga mesélte a Trinity bálján. Megdorgált, amiért sznob vagyok. Sajnálattal kell közölnöm, hogy igaza volt.

– Igazán nagylelkű, Lady Aberowen – feszengett Lloyd. – Nem is tudom, mi vett rá, hogy ilyet mondjak önnek. – Daisy nem volt olyan merev, mint korábban. Talán kiforrta magát.

Az asszony Lowtherhez fordult.

– Mindazonáltal Mr. Williams anyja jelenleg parlamenti képviselő.

Lowther megrökönyödött.

– És hogy van zsidó barátnője, Éva? – kérdezte Lloyd. – Úgy tudom, hozzáment Jimmy Murrayhez.

– Már két gyermekük van.

– Sikerült kijutnia a szüleinek Németországból?

– Kedves, hogy erre is emlékszik, de sajnos, a Rothmann család nem kapott kiutazó vízumot.

– Igazán sajnálom. Éva pokolian érezheti magát.

– Így van.

Lowthernek láthatólag nem volt türelme szobalányokhoz és zsidókhoz.

– Hogy szavamat ne felejtsem, Lady Aberowen…

Lloyd közbevágott:

– Jó éjszakát kívánok.

Kiment a szobából, és felszaladt a lépcsőn.

Miközben lefeküdni készült, azon kapta magát, hogy az istentisztelet utolsó himnuszát énekli:

Förgeteg nem veheti meg Hitemnek erős várát!

Mindenen Úr a Szeretet,

Zengj néki hozsánnát!

Három nappal később Daisy éppen befejezte a féltestvérének, Gregnek szóló levelét. Amikor kitört a háború, a fiú küldött neki egy szeretetteljesen aggodalmas levelet, és azóta havonta írogattak egymásnak. Greg elmesélte, hogy a washingtoni E Streeten meglátta régi szerelmét, Jacky Jakest, és azt kérdezte, mitől menekül el egy lány így? Daisy bevallotta, hogy fogalma sincs róla, azután szerencsét

kívánt az öccsének, és aláírta a levelet.

Az órájára nézett. Még hatvan perc a vacsoráig, a mai órák véget értek, tehát most van esély rá, hogy megtalálja Lloydot a szobájában.

Fölment a padlástérbe, a régi cselédfertályra. A fiatal tisztek az ágyukon ültek vagy hevertek, olvastak vagy írtak. Lloyd egy olyan szobát kapott, amelyben volt egy ócska állótükör. Az ablaknál ült, és egy képeskönyvet tanulmányozott.

– Valami érdekeset olvas? – kérdezte Daisy.

A férfi talpra ugrott.

– Helló, micsoda meglepetés.

Elpirult. Valószínűleg még mindig bele van habarodva. Nagyon kegyetlen dolog volt Daisytől megcsókolni, amikor semmit sem akart tőle. De az négy éve történt, még mindketten gyerekek voltak. Mostanra Lloydnak túl kellett volna jutni rajta.

Ránézett a férfi kezében lévő könyvre. Németül írták, és a szolgálati jelvények színes képei voltak benne.

– Ismernünk kell a fegyvernemek jelzéseit – magyarázta Lloyd. – Rengeteg fontos adat származik azoktól a hadifoglyoktól, akiket rögtön kihallgatnak. Vannak természetesen, akik nem beszélnek; így a kihallgatónak a fogoly egyenruhája alapján kell megállapítania, hogy mi a rangja, milyen alakulathoz vagy melyik fegyvernemhez tartozik, a gyalogsághoz, lovassághoz, tüzérséghez, esetleg olyan különleges egységhez, mint az állatorvosoké, és így tovább.

– Ezt tanulják itt? – kérdezte Daisy kétkedve. – A német jelzéseket?

A férfi elnevette magát.

– Ez egyike azoknak a dolgoknak, amelyeket tanulunk: olyasmi, amit elmondhatok anélkül, hogy hadititkot sértenék vele.

– Ó, értem.

– Miért tartózkodik Walesben? Meg vagyok lepve, hogy semmivel sem járul hozzá a háborús erőfeszítésekhez.

– Már megint kezdi – felelte Daisy. – Az erkölcsi dorgatórium. Valakitől hallotta, hogy így lehet elbűvölni egy nőt?

– Bocsásson meg – felelte kimérten Lloyd. – Nem szándékoztam korholni.

– Egyébként nincsenek háborús erőfeszítések. Légvédelmi ballonok lebegnek a magasban, hogy hátráltassák a soha meg nem

érkező német repülőgépek közeledését.

– Londonban legalább van társasági élet.

– Tudja, hogy valaha ez volt a legfontosabb dolog számomra, most pedig már nem az? – felelte Daisy. – Bizonyára öregszem.

Volt még egy ok, amely miatt elhagyta Londont, de ezt nem fogja közölni a férfival.

– Elképzeltem magát ápolónői egyenruhában – mondta Lloyd.

– Valószínűtlen. Utálom a betegeket. De még mielőtt ismét olyan rosszallóan mérne végig, nézze meg ezt. – Átadta neki a magával hozott, bekeretezett fényképet.

Lloyd összevont szemöldökkel tanulmányozta.

– Honnan szerezte?

– A pincében, a lomtárban, egy régi képekkel teli dobozból.

A csoportkép Ty Gwyn keleti kertjében készült egy nyári reggelen. A kép közepén az ifjú Fitzherbert gróf állt, a lábánál nagy, fehér kutya hevert. Mellette a lány valószínűleg a húga, Maud, akivel Daisy sosem találkozott. Tőlük jobbra és balra negyven-ötven férfi és nő sorakozott, változatos egyenruhákban.

– Nézze a dátumot – mondta Daisy.

– Ezerkilencszáztizenkettő– olvasta hangosan Lloyd.

Daisy figyelte, hogyan reagál a képre.

– Az anyja rajta van?

– Jó ég! Rajta lehet! – Alaposabban megnézte a fotográfiát. – Azt hiszem, ő az – mondta egy perc múlva.

– Mutassa!

Lloyd rábökött.

– Szerintem ez ő.

Daisy egy filigrán, csinos, tizenkilenc év körüli lányt látott, aki a szobalányok fehér fityuláját viselte göndör, fekete haján, és igencsak vásottan mosolygott.

– De hiszen elbűvölő! – mondta.

– Akkortájt mindenesetre az volt – mondta Lloyd. – Ma már inkább félelmetesnek mondanák.

– Találkozott valaha Lady Mauddal? Gondolja, hogy ő áll Fitz mellett?

– Egész életemben ismertem, kisebb-nagyobb időközönként találkoztunk is. Anyám és ő együtt voltak szüfrazsettek. Nem láttam

azóta, hogy elhagytam Berlint, de a képen egyértelműen ő van.

– Nem annyira szép.

– Lehet, viszont van tartása, és csodálatosan tud öltözködni.

– Mindenesetre úgy gondoltam, hogy talán örülne ennek a képnek.

– Megtarthatom?

– Természetesen. Másnak úgyse kell, azért volt az alagsori dobozban.

– Nagyon köszönöm.

– Szívesen. – Daisy az ajtóhoz ment. – Jó tanulást.

Ment lefelé a lépcsőn, és reménykedett, hogy nem viselkedett kacéran. Valószínűleg nem kellett volna meglátogatnia Lloydot. Nagylelkű felbuzdulásában tette. Isten ments, hogy Lloyd félreértse.

Olyan erős fájdalom döfött a hasába, hogy megtorpant a lépcsőfordulón. Egész nap sajgott a háta – az olcsó matracnak tulajdonította, amelyen aludt – , de ez más volt. Átgondolta, mit evett aznap, de semmit sem talált, amitől elronthatta a gyomrát: a csirkét átsütötték, a gyümölcs sem volt éretlen. Osztrigát sem evett, nincs olyan szerencséje! A fájdalom ugyanolyan gyorsan elmúlt, ahogy jött. Nyugodtan elfelejtheti.

Visszatért alagsori lakosztályába. Az egykori házvezetőnő szállásába költözött be, amelyhez tartozott egy apró hálószoba, egy nappali, egy kis konyha, és egy akkora fürdőszoba, amelyben éppen elfért a kád. Egy Morrison nevű, öreg inas volt a gondnok, és egy fiatal aberoweni lány lett Daisy szobalánya, akit daliás termete ellenére Kis Maisie Owennek hívtak.

– Az anyám is Maisie, így mindig Kis Maisie leszek, noha most már magasabb vagyok nála – magyarázta.

Csengett a telefon, amikor Daisy belépett. Fölvette, és meghallotta a férje hangját.

– Hogy vagy? – kérdezte Bubi.

– Jól. Mikor jössz? – Férje a Királyi Légierő Cardiff melletti nagy St. Athan légi támaszpontjára repült valamilyen megbízással, de azt ígérte, hogy meglátogatja, és nála tölti az éjszakát.

– Ó, sajnálom, de nem jött össze a dolog.

– Ez nagy csalódás.

– Bankett lesz a támaszponton, elvárják, hogy ott legyek.

Nem nagyon látszott kedvét szegni, hogy nem találkozhat a feleségével. Daisy mellőzöttnek érezte magát.

– De jó neked – mondta.

– Unalmas lesz, de nem tudok kibújni alóla.

– Fele olyan unalmas sem lehet, mint egyedül lenni itt.

– Bizonyára untató. De jobb, ha ott vagy a te állapotodban.

Sok ezer ember hagyta el Londont a hadüzenet óta, de a legtöbben visszaszivárogtak, miután elmaradtak a bombázások és a gáztámadások. Mindazonáltal Bea és May, sőt még Éva is azt hangoztatta, hogy a várandós Daisynek le kell költöznie Ty Gwynbe. Daisy rámutatott, hogy Londonban naponta számos asszony szül probléma nélkül, de természetesen egy grófság örököse az más.

Igazság szerint nem is bántotta annyira, mint várta. Talán a terhesség tette rá nem jellemző módon passzívvá. De a londoni társasági élet amúgy is olyan ványadt volt a hadüzenet óta, mintha az emberek úgy gondolnák, hogy nincs joguk jól érezni magukat. Olyanok voltak, mint a lelkészek a kocsmában; tudják, hogy itt elvileg szórakozni kell, de képtelenek átvenni a hely szellemét.

– Bár itt lenne a motorbiciklim! – sajnálkozott Daisy. – Akkor legalább fölfedezném Walest. – A benzint jegyre adták, bár ezt nem vették túl szigorúan.

– De igazán, Daisy! – mondta rosszallóan Bubi. – Nem motorozhatsz, az orvos abszolúte megtiltotta!

– Mindenesetre fölfedeztem az irodalmat – mondta Daisy. – Az itteni könyvtár csodálatos. Néhány ritka és értékes kötetet elpakoltak, de szinte minden más még a polcokon van. Kezdem megszerezni a tudást, amit olyan kemény munkával elkerültem az iskolában.

– Kiváló – felelte Bubi. – Hát akkor telepedj le egy jó kis krimivel, és élvezd az estét.

– Nemrég kissé fájt a hasam.

– Biztos rossz az emésztésed.

– Azt hiszem, igazad van.

– Add át üdvözletemet annak a kétbalkezes Lowthie-nak.

– Ne igyál túl sok portóit azon a vacsorán.

Ahogy letette a telefont, ismét görcsölni kezdett. Ez alkalommal tovább tartott. Maisie bejött, ránézett az arcára, és azt kérdezte:

– Jól van, mylady?

– Csak belém hasított a fájás.

– Azért jöttem, hogy megkérdezzem, óhajt-e vacsorázni.

– Nem vagyok éhes. Azt hiszem, a mai vacsorát kihagyom.

– Nagyon finom pásztorpitét sütöttem – mondta szemrehányóan Maisie.

– Takard le, és tedd el a kamrába. Holnap megeszem.

– Akkor készítsek egy csésze finom teát?

Csak hogy lerázza, Daisy bólintott:

– Igen, kérek. – Még négy év után sem szokott hozzá a tejes-cukros, erős angol teához.

A fájdalom elmúlt. Daisy leült, fellapozta George Eliot A vízimalom című kötetét. Magába kényszerítette Maisie teáját, és egy kicsit jobban érezte magát. Amikor elfogyott a tea, és Maisie elmosta a csészét meg a csészealjat, Daisy hazaküldte. A lánynak sokat kellett gyalogolnia a sötétben, de hozott magával elemlámpát, és azt mondta, hogy nem bánja.

Egy órával később visszatért a fájdalom, és ez alkalommal nem is múlt el. Daisy vécére ment, abban a bizonytalan reményben, hogy enyhítheti a hasát feszítő nyomást. Megdöbbenésére és riadalmára sötétpiros vérfoltokat látott az alsóneműjén.

Tiszta bugyit vett, és most már komoly aggodalommal ment a telefonhoz. Tárcsázta a St. Athan számát, és a bázist kérte.

– Beszélnem kell Aberowen vicomte repülő hadnaggyal.

– Nem kapcsolunk személyes beszélgetést a tisztekhez – mondta egy pedáns walesi.

– Vészhelyzet van. Muszáj beszélnem a férjemmel.

– A szobákban nincs telefon, ez nem a Dorchester Hotel. – Talán csak Daisy képzelte, de a férfi mintha még élvezte is volna, hogy nem segíthet.

– A férjem ott lesz a banketten. Kérem, küldjön oda egy tisztiszolgát, hogy hívja telefonhoz.

– Nekem nincs tisztiszolgám, egyébként sincs bankett.

– Nincs bankett? – Daisy egy pillanatra elvesztette a fejét.

– Csak a szokásos vacsora a kantinban – felelte a telefonközpontos. – És annak is vége van már egy órája.

Daisy lecsapta a kagylót. Nincs bankett? Bubi határozottan azt

állította, hogy bankettre hivatalos a támaszponton. Nyilván hazudott. Az asszonyt a sírás kerülgette. Bubi a felesége társasága helyett inkább elment inni a cimboráival vagy talán egy nőhöz. Az ok nem érdekes. Daisy nem szerepel a fontos dolgok listáján.

Mély lélegzetet vett. Segítségre van szüksége. Nem tudta az aberoweni orvos telefonszámát, már ha egyáltalán van itt orvos. Most mit csináljon?

Amikor Bubi utoljára itt járt, azzal búcsúzott:

– Száznál több katonatiszt áll a rendelkezésedre, ha szükséges. – De Lowther márkinak mégse mondhatja el, hogy vérzik a méhe.

A fájdalom rosszabbodott. Valami meleg ragacsot érzett a lábai között. Ismét bement a fürdőszobába, és megmosakodott. Csomókat látott a vérben. Nem volt nála egészségügyi betét, úgy gondolta, terhes nőknek nincs szüksége rá. Levágott egy darabot egy kéztörlőből, azt gyömöszölte a bugyijába.

Ekkor jutott eszébe Lloyd Williams.

Jó ember. Egy erős akaratú feminista asszony nevelte. Imádja őt. Segíteni fog.

Fölment a hallba. Merre van? A tanfolyam résztvevői mostanra megvacsoráztak. Odafönt lehet. A hasa annyira fájt, hogy úgy gondolta, nem bírna fölmenni a padlástérbe.

Talán a könyvtárban van, amelyet a tanfolyam résztvevői csendes tanulásra használtak. Bement. Egy őrmester böngészett egy atlaszt.

– Lenne olyan kedves megkeresni nekem Lloyd Williams hadnagyot? – kérdezte Daisy.

– Természetesen, mylady – felelte a férfi, és becsukta a könyvet. – Mi az üzenet?

– Kérje meg, hogy jöjjön le az alagsorba egy percre.

– Jól érzi magát, asszonyom? Kicsit sápadtnak tűnik.

– Jól vagyok. Csak értesítse Williamset a lehető leggyorsabban.

– Máris.

Visszatért a lakosztályába. El kellett játszania, hogy semmi baja, és ez annyira kimerítette, hogy eldőlt az ágyon. Hamarosan érezte, hogy a vér átáztatja a ruháját, de túlságosan szenvedett ahhoz, hogy törődjön vele. Miért nem jön Lloyd? Talán az őrmester nem találja. Olyan nagy ez a ház. Talán itt fog meghalni.

Végtelen megkönnyebbülésére kopogtak, és meghallotta a férfi hangját.

– Lloyd Williams vagyok.

– Jöjjön be – mondta. Lloyd borzalmas állapotban fogja látni. Talán végleg kiábrándul belőle.

Hallotta, hogy belép a szomszédos szobába.

– Eltartott egy darabig, amíg megtaláltam a szállását – mondta Lloyd.

– Merre van?

– Itt.

A férfi belépett a hálószobába.

– Jóságos ég! – kiáltotta. – Mi az ördög történt?

– Hozzon segítséget – felelte Daisy. – Van orvos ebben a városban?

– Természetesen. Dr. Mortimer. Évszázadok óta. De lehet, hogy nincs idő. Hadd... – Habozott. – Bizonyára vérzik, de ezt nem tudom megállapítani, amíg nem látom.

Daisy lehunyta a szemét.

– Rajta.

Túlságosan megijedt ahhoz, hogy zavarba jöjjön.

Érezte, hogy fölemelik a szoknyáját.

– A mindenit – mondta a férfi. – Maga szegény. – Elszakította a bugyit.

– Bocsánat – mondta. – Van víz valahol...?

– A fürdőszobában – mutatta az asszony Lloyd belépett a fürdőszobába, megnyitott egy csapot. A következő percben Daisy érezte, hogy egy meleg, nedves ronggyal letisztogatják. Azután Lloyd azt mondta:

– Csak szivárog. Láttam embereket elvérezni, magát nem fenyegeti ez a veszély.

Daisy kinyitotta a szemét. A férfi éppen visszahajtotta a

szoknyáját.

– Hol a telefon? – kérdezte.

– A nappaliban.

Daisy hallotta, amint azt mondja:

– Kapcsolja dr. Mortimert, de nagyon gyorsan! – Szünet. – Lloyd Williams vagyok. Ty Gwynből. Beszélhetnék a doktor úrral? ... Ó, üdvözlöm, Mrs. Mortimer, mikorra várja vissza? ... Asszony, hasi fájdalmakkal, vaginális vérzéssel... Igen, tisztában vagyok vele, hogy a legtöbb nő havonta elszenvedi, de ez nyilvánvalóan abnormális... huszonhárom éves... igen, férjezett... gyermektelen... megkérdezem. – Fölemelte a hangját. – Nem lehet, hogy terhes?

– De igen – felelte Daisy. – Három hónapos.

Lloyd megismételte a választ, azután hosszabb csönd következett. Végül letette a kagylót, és visszatért az asszonyhoz.

Leült az ágy szélére.

– Az orvos jön, amint tud, de éppen operál egy bányászt, aki szeszközi állapotban összetörte magát. A felesége azonban meglehetősen bizonyosra veszi, hogy maga elvetélt. – Megfogta a kezét. – Őszintén sajnálom, Daisy.

– Köszönöm – suttogta az asszony. A fájdalom enyhült, de borzasztóan elszomorodott. Az örökös nincs többé. Bubi kétségbe lesz esve.

Lloyd folytatta:

– Mrs. Mortimer szerint ez meglehetősen gyakori, a legtöbb nőnek van egy-két vetélése a terhességek között. Nincs veszély, ha nem erős a vérzés.

– És mi lesz, ha erősödik?

– Akkor el kell vinnem a Merthyr Kórházba. De több mint tíz kilométert utazni katonai teherautón rosszat tenne most magának, ezért inkább mellőzzük, amíg nem forog életveszélyben.

Daisy már nem is félt.

– Boldog vagyok, hogy itt van.

– Javasolhatok valamit?

– Természetesen.

– Mit gondol, képes tenni néhány lépést?

– Nem tudom.

– Hadd készítsek magának fürdőt. Ha sikerül megmosdania,

sokkal jobban érzi majd magát.

– Igen.

– Azután talán rögtönözhet valamilyen kötést.

– Igen.

Lloyd visszatért a fürdőszobába, Daisy vízcsobogást hallott. Felült.

Szédült, pihent egy percet. Azután kitisztult a feje. Letette a lábát a padlóra. Alvadó vérben ült, undorodott magától.

Lloyd elzárta a csapokat. Visszatért, megfogta az asszony karját.

– Ha úgy érzi, hogy elájul, csak szóljon – mondta. – Nem hagyom, hogy elessen. – Meglepően erős volt, félig-meddig ő vitte ki az asszonyt a fürdőszobába. Daisy érezte, hogy szakadt bugyija leesik a földre. Megállt a kád mellett, és hagyta, hogy Lloyd kigombolja a ruhája hátát.

– A többit meg tudja csinálni önállóan? – kérdezte.

Daisy bólintott, Lloyd kiment.

A szennyeskosárra támaszkodva lassan levette a ruháit, és otthagyta a véres kupacot a földön. Óvatosan beleereszkedett a kádba. A víz épp annyira volt forró, hogy elviselhető legyen. A fájdalom enyhült, ahogy hátradőlt és lazított. Mérhetetlen hálát érzett Lloyd iránt. Olyan kedves volt hozzá, hogy Daisy a legszívesebben elsírta volna magát.

Néhány perc múlva résnyire nyílt az ajtó, és a férfi benyújtott rajta néhány ruhadarabot.

– Hálóing meg a többi – mondta. Letette őket a kosár tetejére, becsukta az ajtót.

Amikor a víz hűlni kezdett, Daisy fölállt. Ismét szédült, de csak egy pillanatig. Megtörülközött, azután felvette a hálóinget és a fehérneműt, amit Lloyd hozott. Egy kéztörlőt dugott a bugyijába, hogy felszívja a folyamatosan szivárgó vért.

Mire visszatért a hálószobába, az ágyneműt kicserélték. Ágyba bújt, felült, és nyakig betakarózott.

Lloyd bejött a nappaliból.

– Bizonyára jobban van – mondta. – Már zavartnak tűnik.

– A zavar nem a megfelelő szó – felelte Daisy. – Talán inkább halálosan szégyellem magam, noha még ez is enyhe kifejezés. – Az igazság nem volt ilyen egyszerű. Összerándult, ha arra gondolt,

milyennek látta Lloyd – másrészt viszont nem úgy tűnik, mintha utálkozna.

Lloyd bement a fürdőszobába, fölszedte az asszony ledobott ruháit. Nem viszolygott a menstruációs vértől.

– Hova tette az ágyneműt? – kérdezte Daisy.

– Találtam egy nagy teknőt a virágos szobában. Beáztattam hideg vízbe, és ott hagytam. Vihetem a ruháit is?

Daisy bólintott.

Lloyd ismét eltűnt. Hol tanulta meg, hogy ilyen leleményes és önálló legyen? Nyilván a spanyol polgárháborúban.

Hallotta, hogy a konyhában tesz-vesz. Aztán behozott két csésze teát.

– Valószínűleg utálja, de jobban fogja érezni magát tőle. – Daisy elvette az egyik csészét. A férfi eléje tartott a tenyerén két fehér tablettát.

– Aszpirint? Talán enyhíti a görcsöket.

Az asszony elvette a gyógyszert, és lenyelte a forró teával. Lloyd valahogy mindig érettebbnek tűnt a koránál. Daisy máig emlékezett, milyen magabiztosan indult el, hogy megkeresse a részeg Bubit a Gaiety varietében.

– Mindig ilyen volt – mondta. – Igazi felnőtt, miközben mi csak színlelünk.

Megitta a teát, elálmosodott. Lloyd elvette tőle a csészét.

– Egy kicsit pihentetem a szemem – mondta Daisy. – Itt maradna arra az esetre, ha elaludnék?

– Maradok, ameddig óhajtja – felelte Lloyd. Mondott még valamit, de a hangja mintha elmosódott volna, és Daisy elaludt.

*

Lloyd ezután általában a házvezetőnő kis lakosztályában töltötte az estéit.

Egész nap erre várt.

Kevéssel nyolc után ment le, amikor véget ért a kantinban a vacsora, és Daisy szobalánya hazament éjszakára. Leültek egymással szemben a két öreg karosszékben. Lloyd hozott magával egy könyvet, hogy tanuljon – mindig volt „házi feladat”, és délelőttönként felmérő dolgozatot írtak – , Daisy pedig regényt olvasott, de inkább csak beszélgettek. Megvitatták a nap eseményeit, az olvasmányaikat, és

meséltek egymásnak az életükről.

Lloyd beszámolt a Cable Street-i csatában szerzett tapasztalatairól:

– Ott álltam egy békés tömegben, és lovas rendőrök támadtak ránk, azt ordítva, hogy mocskos zsidók – mondta. – Gumibottal vertek és keresztülnyomtak bennünket a kirakatüvegen.

Daisy a Tower Gardensben rekedt a fasisztákkal, semmit sem látott a harcokból.

– Az újság nem ezt írta – mondta. Ő hitt a sajtónak, amely szerint utcai zavargás volt, huligánok szervezték.

Lloyd nem csodálkozott.

– Anyám egy héttel később megnézte az aldgate-i Essoldóban a filmhíradót – mesélte. – Ahogy a cukrozott hangú bemondó állította: „Pártatlan megfigyelőktől kizárólag dicséretet kapott a rendőrség!” Mama azt mondta, hogy az egész nézőtéren kitört a nevetés.

Daisyt meglepte, hogy a férfi nem hisz a sajtónak. Lloyd felvilágosította, hogy a legtöbb brit újság elhallgatta Franco spanyolországi rémtetteit, és eltúlozta a kormányoldal kilengéseit. Daisy elismerte, hogy bevette Fitzherbert gróf állítását, vagyis hogy a lázadók fennkölt szellemű keresztények, akik megszabadítják Spanyolországot a kommunizmus fenyegetésétől. Semmit sem tudott a tömeges kivégzésekről, Franco embereinek erőszakosságáról és fosztogatásairól.

Láthatólag meg sem fordult a fejében, hogy a nagytőkések tulajdonában lévő újságok jelentéktelennek tüntetik fel azokat a híreket, amelyek árnyékot vetnek a konzervatív kormányra, a hadseregre vagy az üzletemberekre, viszont felfújnak minden incidenst, amelyért a szakszervezetek vagy a baloldali pártok hibáztathatok.

Lloyd és Daisy beszélgetett a háborúról is. Végre történt valami. A brit és francia csapatok partra szálltak Norvégiában, és összecsaptak az ország irányításáért a németekkel. A lapok nem titkolhatták, hogy a szövetségesek rosszul állnak.

Daisy másképp viselkedett a férfival. Már nem kacérkodott. Mindig örült, ha láthatta, és panaszkodott, ha Lloyd este későn érkezett. Néha ugratta, de sosem flörtölt vele. Elmondta neki, mekkora csalódás volt mindenkinek – Bubinak, Fitznek, Beának, az

anyjának Buffalóban, sőt még az apjának, Levnek is – , hogy ő elvesztette a babát. Nem szabadulhatott az irracionális érzéstől, hogy valami szégyenleteset művelt, és megkérdezte Lloydot, hogy ostobának tartja-e érte. A férfi azt válaszolta, hogy nem. Neki semmi sem volt ostobaság, amit Daisy csinált.

Beszélgetéseik meghittek voltak, egyébként tartották a három lépés távolságot. Lloyd sose élt volna vissza azzal, hogy a vetélés hihetetlen fizikai közelségbe hozta őket. A jelenet természetesen örökre megmarad benne. Abban, ahogy a vért törölgette Daisy combjáról és hasáról, nem volt érzékiség – egy szemernyi sem – , csak kimondhatatlan gyöngédség. Ez azonban egészségügyi vészhelyzet volt, és nem jogosította fel semmiféle bizalmaskodásra. Annyira félt rossz benyomást kelteni Daisyben, hogy óvakodott hozzáérni.

Tíz órakor Daisy kakaót főzött maguknak, amit Lloyd szeretett, és az asszonynak is ízlett, bár a férfi nem tudhatta, hogy nem csupán udvariasságból mondja-e. Utána elköszönt tőle, és fölment a padlásszobájába.

Olyanok voltak, mint a régi barátok. Lloyd nem ezt akarta, de hát Daisy férjes asszony volt, és ennél többet nem kaphatott tőle.

Hajlamos volt megfeledkezni Daisy társadalmi helyzetéről, ezért meglepődött, amikor az asszony közölte az egyik estén, hogy meg akarja látogatni Peelt, a gróf visszavonult komornyikját, aki a birtok határán él egy kis házban.

– Nyolcvanéves! – mondta Lloydnak. – Biztos vagyok benne, hogy Fitz tökéletesen elfelejtette. Meg kell látogatnom.

Lloyd csodálkozva felvonta a szemöldökét, Daisy folytatta:

– Utána kell néznem, hogy jól van-e. Ez az én feladatom, mivel a Fitzherbert klán tagja vagyok. A gazdag családok kötelesek gondoskodni a régi alkalmazottaikról. Nem is tudta?

– Kiment a fejemből.

– Velem jön?

– Hát persze.

Másnap vasárnap volt. Délelőtt mentek, amikor Lloydnak nem voltak órái. Mindkettejüket elképesztette a kis ház állapota. A festék pergett, a tapéta hámlott, a függönyök szürkék voltak a kőszén füstjétől. Fényképek sora jelentette a lakás minden díszét, fotók a

királyról, a királynéról, Fitzről, Beáról és más válogatott előkelőségekről, amelyeket kivágtak az újságokból, és rajzszögekkel erősítettek fel a falra. A házat, amelyet évek óta nem takarítottak ki tisztességesen, átitatta a vizelet, a hamu és a bomlás szaga, ami Lloyd szerint elég jellemző lehetett a csekély nyugdíjból tengődő öregemberekre.

Peelnek kifehéredett a szemöldöke. Ránézett Lloydra, és azt mondta:

– Jó napot, mylord! Azt hittem, hogy meghalt.

Lloyd mosolygott.

– Én csak látogató vagyok.

– Csakugyan, uram? Nem talál útjára szegény eszem. Az öreg gróf már meghalt, mikor is, harmincöt-negyven éve? Nos, akkor ki lenne a fiatalúr?

– Lloyd Williams vagyok. Sok éve ismerni tetszett az anyámat, Ethelt.

– Maga az Eth fia? Nos, ebben az esetben természetes...

– Mi van ebben az esetben, Mr. Peel? – szólt közbe Daisy.

– Semmiség. Nem talál útjára az eszem.

Kérdezték, nincs-e szüksége valamire, de váltig bizonygatta, hogy mindene megvan, amire egy embernek szüksége lehet.

– Nem eszem sokat, és ritkán iszom sört. Elég pénzem van, hogy dohányt és újságot vegyek. Gondolja, ifjú Lloyd, hogy Hitler meg fog szállni minket? Remélem, azt már nem élem meg.

Daisy összekapta egy kicsit a konyhát, noha a háztartás nem tartozott az erősségei közé.

– Nem tudom elhinni – mondta halkan Lloydnak. – Itt és így él, és azt állítja, hogy mindene megvan. És még szerencsésnek tartja magát!

– Sok vele egykorú ember él ennél rosszabb körülmények között – felelte a férfi.

Egy órán át beszélgettek Peellel. Mielőtt elmentek volna, Peelnek mégis eszébe jutott valami, amit szeretne. Ránézett a falon sorakozó képekre.

– Az öreg gróf temetésén készült egy fotográfia – mondta. – Akkor még csak közönséges inas voltam, nem főkomornyik. Felálltunk glédában a halottaskocsi mellett. Volt egy nagy, öreg

fényképezőgép, fekete vászon-sátorral, nem hasonlított a mostaniakhoz. Ez 1906-ban történt.

– Lefogadom, hogy tudom, hol van ez a fénykép – mondta Daisy. – Odamegyünk és megkeressük.

Visszatértek a nagy házba, és lementek az alagsorba. A borospince szomszédságában volt egy tágas lomtár, tele dobozokkal, ládákkal, használatból kivont dekorációkkal. Volt ott egy palack, és benne egy hajó, Ty Gwyn makettje gyufaszálakból, egy miniatűr fiókos szekrény, egy díszes hüvelyű kard.

Elkezdték átnézni a fényképeket és a festményeket. Daisy tüsszögött a portól, de ragaszkodott hozzá, hogy folytassák.

Megtalálták a fényképet, amelyet Peel kért. A dobozban volt egy még annál is régibb fotográfia a néhai grófról. Lloyd elhűlt. A nyolcszor tizenhárom centiméteres, szépia fotó egy fiatalembert ábrázolt viktoriánus katonatiszti egyenruhában.

Szakasztott mása volt Lloydnak.

– Ezt nézze meg! – mondta, és odaadta a képet Daisynek.

– Akár maga is lehetne, ha pofaszakállat hordana – mondta az asszony.

– Lehet, hogy az öreg gróf enyelgett valamelyik ősanyámmal – próbált nyegléskedni Lloyd. – Ha férjes asszony volt, ráfoghatta a gróf gyerekére, hogy a hites uráé. Annyit mondhatok, nem nagyon örülnék, ha megtudnám, hogy balkézről az arisztokráciából származom. Egy ilyen vörös szocialista, mint én!

Daisy csak annyit felelt:

– Lloyd, maga tényleg ennyire stupid?

A férfi nem tudta, komolyan beszél-e. Mellesleg elmázolta az orrán a port, amitől olyan aranyos lett, hogy Lloyd a legszívesebben megcsókolta volna.

– Nos, nem egyszer csináltam bolondot magamból, de...

– Hallgasson ide. Az anyja ebben a házban volt szobalány. 1914-ben váratlanul Londonba költözött, és férjhez ment egy Teddy nevű férfihoz, akiről senki sem tud semmit, azt leszámítva, hogy a családneve Williams volt, ugyanaz, mint a maga anyjáé, akinek így nem kellett nevet változtatnia. A rejtélyes Mr. Williams meghalt, mielőtt bárki is megismerhette volna személyesen, és az özvegye az életbiztosításából vásárolta azt a házat, amelyben ma is él.

– Pontosan – bólintott Lloyd. – De mire akar kilyukadni?

– Mr. Williams halála után az özvegye szül egy fiút, aki véletlenül feltűnően hasonlít a megboldogult Fitzherbert grófra.

Lloydnak már derengett, mit akar mondani az asszony.

– Folytassa.

– Sosem jutott eszébe, hogy ennek a történetnek lehet egy egészen más magyarázata?

– Mostanáig nem...

– Mit csinál egy arisztokrata család, amikor valamelyik lányuk teherbe esik? Mert gyakran megtörténik, ha nem tudná.

– Gondolom, igen, de nem tudom, mit csinálnak. Ilyesmiről nem hallani.

– De nem ám. A lány néhány hónapra eltűnik – Skóciában, Bretagne-ban vagy Genfben – a komornájával együtt. Amikor visszajönnek, a komornának van egy babája, akit, mint mondja, a vakációban szült. A család hihetetlenül emberségesen bánik vele, noha a komorna beismerte a paráználkodást. Elküldik jó messzire, és kap egy kis életjáradékot.

Úgy hangzott, mint egy mese, aminek semmi köze a valósághoz, ennek ellenére érdekelte és megzavarta Lloydot.

– És úgy gondolja, hogy én voltam a csecsemő egy ilyen színjátékban?

– Úgy gondolom, hogy Lady Maud Fitzherbertnek viszonya volt egy kertésszel vagy egy szénbányásszal, vagy talán egy londoni kedves csirkefogóval. Teherbe esett, és elbújt valahova, hogy titokban megszülje a gyerekét. A maga anyja hajlandó volt a magáénak vallani a babát, cserébe kapott egy házat.

Lloyd meghökkent, mert eszébe jutott valami, ami alátámasztotta ezt a változatot.

– Anya mindig kertelt, ha rákérdeztem az igazi apámra. – Ez most gyanúsnak tűnt.

– Tessék! Sosem létezett Teddy Williams. A maga anyja a reputációja érdekében özvegynek mondta magát. Kitalált néhai férjét elnevezte Williamsnek, hogy ne kelljen nevet változtatnia.

Lloyd kétkedve csóválta a fejét.

– Túlságosan fantasztikus.

– Továbbra is jó barátságban maradt Mauddal, aki hozzájárult a

maga felneveléséhez. 1933-ban Ethel azért vitte el magát Berlinbe, mert az igazi anyja látni kívánta.

Lloyd úgy érezte magát, mint aki álmodik, vagy most ébred.

– Maga szerint én Maud fia vagyok? – hitetlenkedett.

Daisy megkocogtatta a kezében tartott fénykép keretét.

– Hiszen szakasztott nagyapja!

Lloyd hüledezett. Ez nem lehet igaz – de olyan logikusan hangzik! – Azt tudomásul vettem, hogy Bernie nem a vér szerinti apám – mondta.

– De hogy Ethel ne az igazi anyám lenne?

Nagyon elveszetten nézhetett, mert Daisy előrehajolt, megérintette – amit igen ritkán tett meg – , és azt mondta:

– Bocsásson meg, brutális voltam? Csak azt akartam, hogy lássa, ami az orra előtt van. Ha Peel gyanítja az igazat, nem gondolja, hogy más is így lehet vele? Ez olyan hír, amit jobb olyantól hallani, aki... a barátunk.

A távolban megszólalt egy gong.

– Mennem kell a kantinba ebédelni. – Lloyd kivette a fényképet a keretből, és a zubbonya zsebébe csúsztatta.

– Zaklatott, ugye? – kérdezte aggodalmasan Daisy.

– Nem, nem. Csak... megdöbbentem.

– A férfiak mindig tagadják a zaklatottságukat. Kérem, jöjjön vissza később.

– Rendben.

– Ne feküdjön le anélkül, hogy beszélnénk egymással.

– Így lesz.

Lloyd otthagyta a lomtárt, és fölment a díszebédlőbe, ahol most a kantin volt. Automatikusan rágta a konzerv marhafasírtot, és összevissza jártak a gondolatai. Nem vett részt az asztalnál zajló heves vitában a norvégiai csatáról.

– Álmodozik, Williams? – kérdezte Lowther őrnagy.

– Bocsánat, uram – felelte Lloyd gépiesen, és kitalált egy ürügyet. – Csak azon törtem a fejemet, melyik a magasabb német rang, a Generalleutenant vagy a Generalmajor.

– A Generalleutenant a magasabb – mondta az őrnagy. Halkan hozzátette: – Csak ne felejtse el a különbséget a meine Frau és a deine Frau között.

Lloyd érezte, hogy elvörösödik. Ezek szerint barátkozása Daisyvel nem volt mentes a feltűnéstől annyira, mint gondolta. Még Lowther is észrevette. Meg volt sértve, hiszen Daisy és ő nem követett el semmiféle erkölcstelenséget, mégsem tiltakozott. Bűntudatot érzett, noha nem volt oka rá. Nem tette volna a szívére a kezét, hogy megesküdjön a szándékai tisztaságára. Tudta, mit mondana erre ótata: „Hogy valaki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár paráználkodott azzal az ő szívében."* Ez a szókimondó Jézus tanítása, és nagyon sok benne az igazság.

* Máté 5,28, Károli Gáspár fordítása. (Aford.)

A nagyszüleiről eszébe jutott, hogy ők tudnak-e vajon az igazi szüleiről. Most, hogy kétségei támadtak az apjával és az anyjával kapcsolatban, úgy érezte magát, mintha álomban zuhanna. Ha erről hazudtak neki, mindenben félrevezethették.

Elhatározta, hogy tetemre hívja ótatát és ómamát. Ma meg is teheti, mivel vasárnap van. Mihelyt az illendőség megsértése nélkül elhagyhatta a kantint, lement a dombon a Wellington közbe.

Ha egyenesen rákérdez, hogy Maud fia-e, az öregek mereven elzárkózhatnak. Talán a fokozatos megközelítéssel könnyebben megszerezheti a szükséges információt.

Nagyszülei a konyhájukban ültek. Náluk a vasárnap az Úr napját jelentette, amelyet a vallásnak szenteltek. Ilyenkor nem olvastak újságot, nem hallgattak rádiót. De Lloydnak örültek, és ómama teát főzött neki, ahogy szokott.

– Többet szeretnék tudni a valódi apámról – kezdte Lloyd. – Mama azt mondja, hogy Teddy Williams a walesi lövészeknél szolgált, ti hallottátok ezt?

– Ó, minek a múltban vájkálni? – kérdezte ómama. – A te apád Bernie.

Lloyd nem vitatkozott.

– Bernie Leckwith minden tekintetben az volt nekem, aminek egy apának lennie kell.

Ótata bólintott.

– Zsidó, de jó ember, semmi kétség. – Ilyenkor nagyvonalúan türelmesnek képzelte magát.

Lloyd ráhagyta.

– Akkor is kíváncsi vagyok. Ti találkoztatok Teddy Williamsszel?

Ótata megharagudott.

– Nem! – felelte. – És nagy bánat volt ez nekünk.

– Inas volt egy úr mellett, aki Ty Gwynben vendégeskedett – vette át a szót ómama. – Nem tudtuk, hogy anyád jóban volt vele, amíg el nem utazott Londonba, hogy a felesége legyen.

– Miért nem voltatok ott az esküvőn?

Hallgattak. Azután ótata annyit felelt:

– Mondd el neki az igazat, Cara. Semmi jó nem jő a hazugságból.

– Az anyád engedett a kísértésnek – mondta Ómama. – Miután az inas távozott Gwynből, rájött, hogy várandós. – Lloyd sejtette ezt, és arra gondolt, hogy ezért kerülgeti a forró kását az anyja. – Öregapád nagyon haragudott – tette hozzá.

– Túlságosan – bólintott ótata. – Megfeledkeztem Jézus tanításáról: „Ne ítélj, hogy ne ítéltessél.” Anyád bűne a bujaság volt, az enyém a kevélység. – Lloyd meglepetten látta nagyapja halványkék szemében a könnyeket. – Isten megbocsátott neki, én azonban hosszú ideig nem. Addigra pedig a vejem halott volt. Megölték Franciaországban.

Lloyd még a korábbinál is kevésbé értette a dolgot. Itt egy másik részletes história, némileg különbözik attól, amit az anyja mesélt, és szöges ellentéte Daisy elméletének. Siratna ótata egy olyan vőt, aki sosem létezett?

Tovább puhatolózott.

– Na és Teddy Williams családja? Mama azt mondta, hogy Swansea-ból jött. Valószínűleg voltak szülei, fivérei, nővérei...

– Anyád sose mesélt a férje családjáról – mondta ómama. – Azt hiszem, szégyenkezett. Akármi volt is az oka, nem akarta megismerni őket. Mi ebbe nem szólhattunk bele.

– De lehetnek nagyszüleim Swansea-ben. Nagybátyáim, nagynénéim és unokatestvéreim, akikkel sose találkoztam.

– Meglehet – bólintott ótata. – De mi nem tudjuk.

– Az anyám azonban igen.

– Meglehet.

– Akkor megkérdezem – mondta Lloyd.

*

Daisy szerelmes volt.

Most már tudta, hogy Lloyd előtt senkit sem szeretett. Sosem

szerette igazán Bubit, csak izgalmasnak találta. Ami pedig szegény Charlie Farquharsont illeti, őt legföljebb szívelte. Azt hitte, hogy a szerelem olyasmi, amit ő adhat oda annak, aki megtetszik neki, és a legnagyobb felelőssége, hogy okosan válasszon. Most már tudta, hogy semmiben sem volt igaza. Az okosságnak ehhez semmi köze, és neki nincs választása. A szerelem földrengés.

Az élete üres volt, leszámítva azt a két órát, amelyet esténként Lloyddal töltött. A nap többi része a várakozásé volt, az éjszaka az emlékezésé.

Lloyd volt a párna, amelyre lehajtotta az arcát. Ő volt a törülköző, amellyel megszárította a mellét, ha kiszállt a fürdőkádból. Ő volt az ujjperc, amelyet a szájába vett, és elgondolkodva rágcsált.

Hogyan nézhette levegőnek négy éven át? Meglátta életének nagy szerelmét a Trinity bálján, és csak annyit vett észre belőle, hogy valaki másnak a frakkját viseli! Miért nem ölelte át, miért nem csókolta össze, miért nem követelte, hogy azonnal esküdjenek meg?

Úgy sejtette, hogy Lloyd egész idő alatt tisztában volt ezzel. Bizonyára első látásra beleszeretett. Könyörgött is neki, hogy dobja Bubit. „Hagyja ott Bubit – mondta azon az éjszakán, amikor elmentek a Gaiety varietébe. – Legyen inkább az én barátnőm.” Ő pedig kinevette. Pedig Lloyd tisztán látta azt, amire ő vak volt.

Mégis, valamilyen mély megérzés azt parancsolta neki, hogy csókolja meg a mayfairi járdán, a két lámpa közötti sötétben. Akkor élveteg szeszélynek hitte, holott ez volt életének legokosabb tette, valószínűleg ez pecsételte meg Lloyd szenvedélyét.

Most Ty Gwynben nem volt hajlandó azon töprengeni, mi fog történni ezután. Napról napra élt, a lába nem érte a földet járás közben, és ok nélkül mosolygott. Aggodalmas levelet kapott Buffalóból az anyjától. Olga aggódott, hogy felépült-e, és milyen a lelkiállapota a vetélés után. Daisy megnyugtató választ írt neki. Olga pletykákat is mellékelt: Dave Rouzrokh meghalt Palm Beachben, Muffie Dixon hozzáment Philip Renshaw-hoz, Dewar szenátor felesége, Rosa írt egy sikerkönyvet A Fehér Ház kulisszái mögött címmel, amelyhez Woody készítette a fényképeket. Daisynek egy hónapja még honvágya lett volna, most csak mérsékelt érdeklődést érzett.

Kizárólag akkor búsult, ha az elvesztett babára gondolt. A

fájdalom azonnal elmúlt, egy hét múlva abbamaradt a vérzés, de a veszteség tovább sajgott benne. Már nem siratta, de olykor azon kapta magát, hogy a semmibe bámul és tűnődik, hogy fiú vagy lány volt-e, és milyen lett volna.

Kitavaszodott, Daisy a széljárta hegyoldalon sétált vízhatlan csizmában és esőkabátban. Néha, amikor biztos volt benne, hogy a birkákon kívül senki nem hallhatja, teli torokból elkiáltotta magát:

– Szeretem!

Aggasztotta Lloyd reagálása a származásával kapcsolatos kételyekre. Talán rosszul tette, hogy szóba hozta a kérdést: csak elkeserítette vele. Ám neki volt egy nyomós érve: előbb-utóbb kiderült volna az igazság, és jobb, ha a férfi olyasvalakitől tudja meg, aki szereti. Megindította Lloyd fájó értetlenkedése, és ettől még jobban szerette.

Aztán a férfi azt mondta, hogy eltávozást kapott. Egy Bournemouth nevű üdülőhelyre készült a déli parton, a Munkáspárt éves konferenciájára május második hétvégéjén, ami Nagy-Britanniában munkaszüneti nap, mert ilyenkor ünnepelik a pünkösdöt.

Az anyja is Bournemouthban lesz, folytatta Lloyd, így megkérdezheti a származásáról. Daisy látta rajta, hogy nagyon kíváncsi, ugyanakkor fél.

Lowther bizonyára nem adott volna neki eltávozást, de Lloyd még márciusban, amikor elküldték erre a tanfolyamra, beszélt Ellis-Jones ezredessel, aki vagy őt találta rokonszenvesnek, vagy a pártját, esetleg mindkettőt, mindenesetre engedélyt adott neki, amit Lowther nem írhatott fölül. Természetesen amennyiben a németek megszállják Franciaországot, akkor senki sem kap eltávozást.

Daisyt különös módon megrémítette a lehetőség, hogy Lloyd anélkül hagyja el Aberowent, hogy tudna az ő szerelméről. Nem tudta, miért, de be kellett vallania neki, mielőtt elmegy.

Lloyd szerdán akart távozni, és hat nappal később jött volna vissza. Bubi történetesen ugyanennek a szerdának az estéjére ígérte az érkezését. Daisy előtte is érthetetlen okokból örült, hogy a két férfi elkerüli egymást.

Úgy döntött, hogy kedden beszél Lloyddal, egy nappal az elutazása előtt. Fogalma sem volt, hogy mit fog mondani egy napra

rá a férjének.

Amikor elképzelte a beszélgetést Lloyddal, ráeszmélt, hogy a férfi bizonyosan megcsókolja, és ha csókolóznak, magukkal sodorják őket az érzelmek, és szeretkezni fognak. Azután pedig egymás karjaiban töltik az éjszakát.

Ezen a ponton betört az ábrándok közé a diszkréció fontossága. Mind-kettejük érdeke, hogy reggel Lloyd ne az ő lakosztályából lépjen ki. Lowthie már így is gyanakszik: Daisy megállapíthatta a viselkedéséből, amely egyszerre volt rosszalló és kujon, mintha úgy érezte volna, hogy Bubi feleségének nem Lloydba kellett volna belehabarodnia.

Mennyivel jobb lenne, ha ő és Lloyd valahol másutt folytatnák le a sorsdöntő beszélgetést. Eszébe jutottak a nyugati szárny használaton kívüli hálószobái, és elakadt a lélegzete. Onnan hajnalban is távozhat Lloyd, és ha valaki meglátja, nem tudhatja, hogy vele volt. Ő később is előjöhet felöltözve, és úgy tehet, mintha egy eltűnt családi értéktárgyat, talán egy festményt keresett volna. Ami azt illeti, csiszolgatta tovább az esetleg szükséges hazugságot, kihozhat valamit a lomtárból, és előre fölviheti a hálószobába, hogy tárgyi bizonyíték legyen a meséjéhez.

Kedden kilenckor, amikor a tanfolyam résztvevői valamennyien az osztályban voltak, Daisy végigment a legfelső emelet folyosóján, kezében egy készlet parfümös üvegcsével, amelyeknek ezüstkupakja sötétre oxidálódott, és egy hozzájuk illő kézitükörrel. Máris bűnösnek érezte magát. A szőnyegeket fölszedték, léptei hangosan kopogtak a padlón, mintha egy tisztátalan személy közeledését hirdetnék. A szobákban szerencsére senki sem tartózkodott.

Bement a Gardénia lakosztályba, amelyről úgy tudta, hogy az ágynemű tárolására használják. A folyosón senki nem volt, amikor belépett. Gyorsan becsukta az ajtót a háta mögött. Lihegett. Még semmit sem csináltam, mondta magának.

Jól emlékezett: a szobában egymásra rakott, vastag vászonba burkolt, zsineggel átkötött lepedők, takarók, párnák támaszkodtak a gardéniamintás tapétának, mint megannyi hatalmas csomag.

Dohszag volt, így Daisy ablakot nyitott. Még itt volt az eredeti bútor: egy ágy, egy szekrény, egy komód, egy íróasztal, egy vese alakú öltözőasztal háromszárnyú tükörrel. Letette a

parfümösfiolákat az öltözőasztalra, azután ágyat vetett abból, amit talált. Hideg volt az ágynemű.

Most már csináltam valamit. Megágyaztam a szeretőmnek és magamnak.

Ránézett a fehér párnákra, a szaténszegélyű, rózsaszín takarókra, és látta magát meg Lloydot, amint összefonódva, eszeveszetten csókolóznak. A gondolat annyira fölizgatta, hogy úgy érezte, mindjárt elájul.

Kint lépteket hallott, amelyek ugyanúgy kopogtak a deszkapadlón, mint az övéi. Ki lehet az? Talán Morrison, az öreg gondnok, aki feljött, hogy ellenőrizzen egy lyukas csatornát vagy egy megrepedt ablakot. Bűntudatosan doboló szívvel várt. A lépések közelebb jöttek, majd eltávolodtak.

Az ijedség lehűtötte forró izgalmát. Még egy utolsó pillantást vetett a szobára, és távozott.

A folyosón nem volt senki.

Elindult, a léptei most is jelezték, merre jár, de azzal biztatta magát, hogy most tökéletesen ártatlannak látszik. Oda mehet, ahova akar; több joga van itt lenni, mint bárki másnak. Otthon van, a férje ennek az egész háznak az örököse.

A férje, akinek elárulását gondosan kitervelte.

Tudta, hogy meg kellene bénulnia a bűntudattól, ehelyett a vágytól égve alig várta, hogy megtehesse.

Ezután Lloyddal kellett beszélnie. Előző este szokás szerint bejött Daisy lakosztályába, de akkor nem beszélhette meg vele ezt a találkát, mivel Lloyd magyarázatot várt volna. Ma mondja el tömören, amit akar.

Nappal rendszerint nem találkoztak, hacsak véletlenül össze nem futottak az előcsarnokban vagy a könyvtárban. Hogyan módolhatna ki egy találkozást? Fölment a hátsó lépcsőn a padlástérbe. A tanfolyam résztvevői nem voltak a szobáikban, de bármelyik pillanatban megjelenhetett valamelyik, ha valamit a szobájában hagyott. Sietnie kellett.

Bement Lloyd szobájába. Olyan szaga volt, mint a férfinak. Nem tudta volna megmondani, miből áll. Nem látott kölnisüveget, viszont egy tégelyben valamilyen hajbalzsam volt a borotva mellett. Kinyitotta, beleszagolt: igen, ez az, citrus és fűszerek. Hiú-e Lloyd?

Talán egy kicsit. Általában jól öltözöttnek tűnik, még egyenruhában is.

Hagy neki egy üzenetet. A tükörasztal tetején egy olcsó notesz hevert. Kinyitotta, tépett belőle egy lapot. Körülnézett, írószert keresett. Tudta, hogy Lloydnak van egy fekete töltőtolla, amelybe belegravírozták a nevét, de az vele van, azzal jegyzetel az osztályban. Talált egy ceruzát a felső fiókban.

Mit írhatna neki? Óvatosnak kell lennie, hátha valaki más olvassa el az üzenetet. Végül csak annyit írt: „Könyvtár". Nyitva hagyta a noteszt az öltözőasztalon, hogy a férfi okvetlenül észrevegye. Ezután távozott.

Senki sem látta meg.

Valószínűleg előbb-utóbb feljön a szobájába, gondolta Daisy, talán azért, hogy megtöltse a tollát az öltözőasztalon lévő tintásüvegből. Akkor meglátja az üzenetet, és megkeresi őt.

Bement a könyvtárba, és várakozott.

Hosszú volt a délelőtt. Viktoriánus szerzőket olvasott – úgy tűnt, ők megértik, mit érez most – , de ma nem tudta lekötni Mr. Gaskell, és az idő nagyobb részében kibámult az ablakon. Május volt, normális körülmények között tündököltek volna a tavaszi virágok Ty Gwyn kertjeiben, de a kertészek jobbára bevonultak, a többiek pedig zöldséget termesztettek, nem virágokat neveltek.

Tizenegy előtt több katona is bejött a könyvtárba, jegyzeteikkel letelepedtek a zöld, bőr karosszékekbe, Lloyd azonban nem volt köztük.

Az utolsó délelőtti előadás fél egykor ért véget. A katonák fölálltak és elhagyták a könyvtárat, de Lloyd nem bukkant föl.

Most már biztosan bemegy a szobájába, gondolta Daisy, hogy letegye a könyveit és kezet mosson a szomszédos fürdőszobában.

Eltelt tíz perc, megszólalt az ebédre hívó gong.

Ekkor belépett a férfi, és Daisy szíve ugrott egyet.

– Csak most találtam meg az üzenetet – mondta izgatottan. – Minden rendben?

Először miatta aggódik. Daisy problémája neki nem nyűg, hanem lehetőség, hogy segíthessen, amit örömmel tenne. Egyetlen férfi sem törődött így vele, még az apja sem.

– Minden rendben – válaszolta. – Tudja, milyen a gardénia? –

Egész délelőtt ezt a beszélgetést gyakorolta.

– Igen. Kicsit hasonlít a rózsára. Miért?

– A nyugati szárnyban van egy Gardénia nevű lakosztály. Az ajtajára fehér gardéniát festettek, és ágyneműt tárolnak benne. Mit gondol, megtalálja?

– Természetesen.

– Ott találkozunk ma este, ne a szobámba jöjjön. A szokásos időben.

A férfi nagyot nézett, próbálta kitalálni, miről lehet szó.

– Ott leszek – felelte. – De miért?

– Valamit mondani akarok.

– Ez izgalmas – válaszolta Lloyd, de még mindig zavartnak látszott.

Daisy sejtette, mi jár a fejében. Lázba hozza a gondolat, hogy az asszony talán romantikus légyottot tervez, ugyanakkor leinti magát, mert ez reménytelen álom.

– Menjen ebédelni – mondta neki.

Lloyd habozott.

– Este találkozunk – biztatta Daisy.

– Alig várom – felelte a férfi, és kiment.

Daisy visszatért a lakosztályába. Maisie, aki nem volt egy ínyencmester, két szelet kenyérből és egy kis konzervsonkából készített neki szendvicset. Daisy akkor sem tudott volna enni az izgalomtól, ha őszibarackfagylalttal kínálják.

Ledőlt pihenni. Gondolatai az éjszakáról olyan egyértelműek voltak, hogy elrestellte magát. Egy csomó mindent tanult a szexről Bubitól, aki rengeteg tapasztalatot szerzett más nőknél, így eléggé tudta, mit szeretnek a férfiak. Mindent meg akart csinálni Lloyddal, meg akarta csókolni mindenét, azt akarta csinálni, amit Bubi úgy hív, hogy soixante-neuf le akarta nyelni a magját. A gondolatai annyira felkorbácsolták, hogy minden akaraterejére szüksége volt, nehogy maszturbálni kezdjen.

Ötkor ivott egy csésze kávét, azután hajat mosott, vett egy hosszú fürdőt, leborotválta a hónalját, igazított a szeméremszőrzetén, amely túl bozontosán nőtt. Megtörülközött, és az egész testét bedörzsölte testápolóval. Beillatosította magát, és öltözni kezdett.

Új fehérneműt vett. Valamennyi ruháját felpróbálta. Tetszett neki az egyik, a vékony kék-fehér csíkos, de az végig gombos volt elöl, és egy örökkévalóságig kellene bajlódni az apró gombokkal, márpedig ő gyorsan akart levetkőzni. Úgy gondolkodom, mint egy kurva, gondolta, és nem tudta, hogy vihogjon vagy szégyellje magát. Végül egy egyszerű, térdig érő, mentazöld ruha mellett döntött, amely érvényre juttatta formás lábikráját.

Megnézte magát a ruhásszekrény ajtajának keskeny tükrében. Szép volt.

Leült az ágy szélére, hogy felhúzza a harisnyáját, és ekkor belépett Bubi.

Daisyt az ájulás kerülgette. Ha nem ült volna, összeesik. Hitetlenül meredt rá.

– Meglepetés! – mondta vidáman a férj. – Egy nappal korábban jöttem.

– Az – nyögte Daisy, amikor szóhoz jutott. – Meglepetés.

Bubi lehajolt és megcsókolta. Az asszony sose szerette, ha a szájába dugja a nyelvét, mert mindig szesz– és szivarszaga volt. Bubi nem bánta, ha utálkozik, sőt élvezte, ha erőltetheti. Most azonban Daisy a bűntudattól viszonozta a nyelvelést.

– A mindenit! – mondta Bubi, amikor levegőhöz jutott. – Ugyancsak tüzes vagy!

Fogalmad se lehet, mennyire, gondolta Daisy, legalábbis remélem.

– A hadgyakorlatot egy nappal előbbre hozták – magyarázta Bubi. – Nem volt időm, hogy szóljak.

– Szóval itt maradsz éjszakára – mondta az asszony.

– Igen.

Lloyd pedig reggel elmegy.

– Nem tűnsz valami boldognak – jegyezte meg Bubi. A felesége ruhájára nézett. – Programod volt mára?

– Mire gondolsz? – érdeklődött az asszony. Vissza kellett nyernie a lélekjelenlétét. – Talán egy estére a Két Koronában? – kérdezte gúnyosan.

– Ha már itt tartunk, igyunk egyet.

Kiment, hogy keressen valamit.

Daisy a tenyerébe temette az arcát. Hogy lehetséges ez? A tervei

romba dőltek. Módot kell találnia, hogy értesítse Lloydot. Bizonyosan nem hadarhatja a fülébe az elfúló szerelmi vallomást, amikor Bubi a nyakán lóg.

Azzal nyugtatta magát, hogy ez csak halasztást jelent. Alig pár nap az egész, a férfi jövő kedden visszajön. Keserves lesz a késlekedés, de túléli ő is, a szerelme is. Ettől függetlenül majdnem elsírta magát csalódottságában.

Felhúzta a harisnyáját, a cipőjét, azután kiment a kis nappaliba.

Bubi talált egy üveg skót whiskyt és két poharat. Daisynek vidámságot kellett színlelnie.

– Látom, a lány halpástétomot készít vacsorára. Éhen halok. Jól főz?

– Nem igazán. Ehető, amit csinál, ha éhes vagy.

– Nos, a whisky, az mindig bejön – mondta Bubi, és töltött magának.

– Te mivel foglalkoztál? – Kétségbeesetten igyekezett beszéltetni a férjét, hogy ő hallgathasson. – Elrepültél Norvégiába? – A németek nyerésre álltak az első szárazföldi ütközetben.

– Nem, hál' istennek. Egy katasztrófa. Ma este nagy vita lesz az Alsóházban. – Elkezdett értekezni a brit és a francia parancsnokok hibáiról.

Amikor elkészült a vacsora, Bubi lement a pincébe borért. Itt volt a lehetőség, hogy Daisy értesítse Lloydot. De hol lehet most a férfi? A karórájára nézett. Fél nyolc. Lloyd éppen vacsorázik. Oda nem mehet be, nem susoghat a fülébe, amikor a tiszttársai között ül: ennyi erővel ki is doboltathatná, hogy szeretők. Hogy tudná kicsalni onnan? Gyötörte az agyát, de mielőtt bármit ki tudott volna találni, visszatért Bubi, diadalmasan lobogtatva egy palack 1921-es Dóm Pérignont.

– Az első évjárat! – mondta. – Történelmi darab!

Leültek az asztalhoz, és megették Maisie halpástétomát. Daisy ivott egy pohár pezsgőt, de nem nagyon tudott enni. Csak piszkálta az ételt a tányéron, és igyekezett normálisnak látszani. Bubi másodszor is vett.

Desszertnek Maisie őszibarackkonzervet szervírozott sűrített tejjel.

– A háború nem tett jót a brit konyhának – szögezte le Bubi.

– Nem mintha korábban olyan eget verő lett volna – jegyezte meg Daisy, aki továbbra is igyekezett normálisnak tűnni.

Lloyd mostanra bizonyára a Gardénia lakosztályban van. Mihez kezd, ha ő nem lesz képes értesíteni? Egész éjjel ott marad és várakozik, mert hátha eljön Daisy? Vagy feladja éjfél felé, és visszatér a saját ágyába? Vagy lejön ide, és megkeresi? Az borzalmas lenne.

Bubi elővett egy vastag szivart, és elégedetten füstölgött. Időnként megmártotta a szivar gyújtatlan végét a konyakjában. Daisy törte a fejét, hogy legyen valamilyen ürügye ott hagyni, de semmi sem jutott az eszébe. Mivel indokolhatná meg, hogy ilyen későn felmegy a tanfolyam résztvevőinek a szállására?

Még akkor sem jutott semmire, amikor Bubi elnyomta a szivart, és azt mondta:

– Nos, ideje lefeküdni. Akarod elsőnek használni a fürdőszobát?

Daisy, nem tudva, mi mást tehetne, fölállt és bement a hálószobába.

Lassan levetette a ruhát, amelyet olyan gondosan választott ki Lloydnak. Megmosta az arcát, és belebújt a legkevésbé csábító hálóingébe. Azután lefeküdt.

Bubi mérsékelten részeg állapotban bújt be mellé, de még így is szexelni akart. Daisyt már a gondolat is elborzasztotta.

– Sajnálom – mondta. – Dr. Mortimer három hónapra eltiltott a házasélettől. – Ez nem volt igaz. Mortimer csak annyit mondott, hogy semmi akadálya, ha megszűnik a vérzés. Borzasztó becstelennek érezte magát. Ma éjjelre éppen ezt tervezte Lloyddal.

– Micsoda? – háborgott Bubi. – Miért?

Daisy rögtönzött:

– Ha ilyen hamar csináljuk, az ronthatja az esélyemet a terhességre.

Ezzel meggyőzte. Bubi kétségbeesetten vágyott egy örökösre.

– Jól van, na! – mondta, és elfordult.

Egy perc múlva már aludt.

Daisy szemére nem jött álom a töprengéstől. Most lopózzon ki? Föl kellene öltöznie, nem mászkálhat a házban hálóingesen. Bubi mélyen alvó, de gyakran fölriad, hogy kimenjen a fürdőszobába. Mi van, ha akkor ébred fel, amikor ő távol van, és meglátja, hogy felöltözve jön vissza? Milyen hihető magyarázattal hozakodhat elő?

Egy nő csak egy okból sompolyoghat éjszaka egy vidéki házban.

Lloyd szenvedni fog. És ő is vele szenved, ha arra gondol, amint ott van egyedül és csalódottan abban a dohos szobában. Ledől egyenruhásán és elalszik? Fázni fog, hacsak nem csavar magára egy takarót. Arra gondol-e, hogy közbejött valami, vagy azt hiszi, hogy Daisy hányaveti módon felültette? Talán azt érzi majd, hogy becsapták, és dühös lesz rá.

Könnyek peregtek le az arcán. Bubi úgysem vehette észre, mert hortyogott.

Hajnalban elszundított, és azt álmodta, hogy el kell érnie egy vonatot, de mindenféle ostobaság hátráltatja: a taxi rossz helyre viszi, váratlanul sokat kell gyalogolnia a bőröndjével, nem találja a jegyét, és a peronon azt látja, hogy egy régimódi delizsánsz várja, amellyel napokig tart az út Londonba.

Amikor felébredt, Bubi a fürdőszobában borotválkozott.

Fásultan kimászott az ágyból, és felöltözött. Maisie reggelit készített, Bubi szalonnás tojást és vajas pirítóst evett. Mire végeztek, kilenc óra volt. Lloyd azt mondta, kilenckor távozik. Most az előcsarnokban lehet, kezében a bőröndjével.

Bubi fölkelt az asztaltól, és a fürdőszobába vonult egy újsággal. Daisy ismerte a reggeli rutint: most öt-tíz percig bent lesz. Elröppent a fásultsága. Kiment a lakosztályból, és felrohant a lépcsőn az előcsarnokba.

Lloyd nem volt ott. Nyilván elment már. Összeszorult a szíve.

De bizonyára gyalogolni fog az állomásig: csak a gazdagok és a betegek ülnek taxiba néhány száz méter miatt. Talán utolérheti. Kiment a főbejáraton.

Lloyd négyszáz méternyire járt a bekötőúton, kezében a bőröndjével szaporán lépkedett. Daisy szíve ugrott egyet. Futni kezdett utána, fütyülve az elővigyázatosságra.

Megelőzte egy könnyű katonai furgon, az a fajta, amelyet Tillynek hívtak. Daisy rémülten látta, hogy lelassít Lloyd mellett:

– Ne! – mondta, de Lloyd túl messze volt, hogy hallja.

Feldobta a bőröndjét a platóra, és beugrott a fülkébe a sofőr mellé.

Daisy futott tovább, de hiába. A kis teherautó elindult és gyorsított.

Daisy megtorpant. Csak állt, és figyelte, ahogy a Tilly kimegy Ty Gwyn kapuján, és eltűnik a szeme elől. Igyekezett nem sírni.

Egy idő után megfordult, és visszament a házba.

Útban Bournemouthba Lloyd eltöltött egy éjszakát Londonban, és aznap este, május 8-án, szerdán ott volt a parlament látogatói karzatán, onnan figyelte a vitát, amely eldöntötte Neville Chamberlain miniszterelnök sorsát.

Olyan volt, mint egy színházi kakasülő: a padok keskenyek, kemények, a nézők szédítő magasságból nézik a mélyben zajló drámát. Ma tömve volt a galéria. Ethelnek latba kellett vetnie a befolyását, hogy Lloyd és a mostohaapja, Bernie jegyhez juthassanak. Anyja most odalent ült Billy bácsival a munkáspárti képviselők csoportjában a zsúfolt képviselőházban.

Lloydnak még nem volt alkalma megkérdezni, kik a valódi szülei, mert mindenkit túlságosan lefoglalt a politikai válság. Lloyd és Bernie egyaránt azt szerette volna, ha Chamberlain lemond. A fasizmus szekértolójából nem lett volna hiteles háborús vezető, amit a norvégiai összeomlás is bizonyított.

A vita az előző éjjel kezdődött. Ethel elmondta, hogy nem csupán a munkáspárti képviselők, de a saját tábora is dühösen támadta Chamberlaint. A konzervatív Leó Amery Cromwellt idézte: „Túl sokáig ültetek itt anélkül, hogy bármi hasznosat cselekedtetek volna. Azt mondom, távozzatok, végeztünk veletek. Isten nevében menjenek haza!” Kegyetlen beszéd volt ez egy elvbaráttól, és még fájóbbá tette a „Halljuk, halljuk!” kórusa a parlament mindkét oldaláról.

Lloyd anyja és a Munkáspárt többi képviselőnője összegyűlt a saját szobájukban a Westminster-palotában, és megegyeztek, hogy kikényszerítik a szavazást. A férfiak nem tántoríthatták el őket, ezért inkább csatlakoztak. Amikor szerdán beterjesztették a javaslatot, a vita átalakult szavazássá Chamberlainről. A miniszterelnök elfogadta a kihívást, és – amiben Lloyd a gyengeség jelét látta – felszólította a barátait, hogy álljanak mellé.

Ma este folytatódtak a támadások. Lloyd élvezte a dolgot. Gyűlölte Chamberlaint a spanyol politikája miatt. Két éven át, 193 7 és között kierőszakolta a „be nem avatkozás” politikáját Angliában és Franciaországban, miközben Németország és Olaszország tömte

fegyverrel és emberrel a lázadókat, míg az amerikai szélsőséges konzervatívok olajat és teherautókat adtak el Francónak. Ha létezik brit politikus, aki bűnös Franco mostani tömegmészárlásaiban, akkor az Neville Chamberlain.

– Pedig nem is az ő bűne elsősorban a norvégiai kudarc – mondta Bernie egy szünetben. – Winston Churchill az Admiralitás Első Lordja, és anyád szerint ő forszírozta ezt az inváziót. Azok után, amit Chamberlain művelt Spanyolországnál, Ausztriánál, Csehszlovákiánál, elég groteszk dolog, ha olyasmiért veszíti el a hatalmat, amiben igazából nem ő hibázott.

– Végső soron minden a miniszterelnök hibája – felelte Lloyd. – Ezt jelenti az, ha valaki vezető.

Bernie fanyarul elmosolyodott, és Lloyd tudta, hogy most arra gondol, milyen egyszerűnek látnak mindent a fiatalok, mindazonáltal Bernie javára szóljon, nem mondta ki a gondolatát.

Zajos vita volt, de a ház elnémult, amikor felállt a volt miniszterelnök, Dávid Lloyd George, akiről Lloydot elnevezték. A hetvenhét éves, fehér hajú államférfi annak az embernek a tekintélyével beszélt, aki megnyerte a Nagy Háborút.

Kegyetlen volt.

– Nem az a kérdés, hogy kik a miniszterelnök barátai – mondta ki a nyilvánvaló igazságot megsemmisítő gúnnyal. – Ennél fontosabb dologról van szó.

Lloyd ismét bátorságot merített abból, hogy a konzervatívok ugyanúgy helyeselnek, mint az ellenzék.

– Áldozatra szólított fel minket – folytatta Lloyd George orrhangú észak-walesi kiejtéssel, ami valamiért még gyilkosabbé tette a megvetését. – Semmivel sem járulhat hozzá jobban ennek a háborúnak a megnyeréséhez, mint ha lemond a hivataláról.

Az ellenzék kiáltozva helyeselt. Lloyd látta, hogy az anyja éljenez.

Churchill rekesztette be a vitát. A képviselőház elnökeként egyenrangú volt Lloyd George-dzsal, és Lloyd attól félt, hogy ékesszólásával megmenti Chamberlaint. De a Tisztelt Ház ellene volt, félbeszakították, pfujoltak, és időnként olyan hangosak voltak, hogy egyáltalán nem lehetett hallani a lármától.

Churchill este tizenegykor leült, és elkezdődött a szavazás.

Az eljárás meglehetősen nehézkes volt. Kézfelemelés vagy papíron leadott voksok helyett a képviselőknek el kellett hagyniuk a tanácstermet, és megszámolták őket, ahogy keresztülmentek két előszobán, amelyeket Igennek és Nemnek hívtak. Az eljárás tizenöt-húsz percig tartott. Csak olyan emberek szervezhették így, mondta Ethel, akiknek nem volt sok dolguk. Ő biztosra vette, hogy ezt hamarosan korszerűsíteni fogják.

Lloyd tűkön ült. Chamberlain bukása mélységes megelégedésére szolgált volna, de a szavazás kimenetele egyáltalán nem volt biztos.

Hogy ne ezen rágódjon, Daisyre gondolt, mert ez mindig kellemes elfoglaltságot jelentett. Milyen különös volt ez az utolsó huszonnégy óra Ty Gwynben: először az az egyszavas üzenet: „Könyvtár”, azután a sietős beszélgetés, a vérforraló meghívás a Gardénia lakosztályba, majd az egész éjszakái várakozás dideregve, unatkozva, értetlenül, mert az asszony nem jött. Egészen reggel hatig maradt, és pocsékul érezte magát, de nem adta föl a reményt addig a pillanatig, amíg indulnia nem kellett mosakodni, borotválkozni, átöltözni és becsomagolni az útra.

Valami nyilvánvalóan közbejött, vagy Daisy gondolta meg magát, de mit akart egyáltalán? Mondani szeretett volna valamit, de mit? Olyan földrengető dolgot, ami megéri ezt a drámai körítést? Vagy olyan csip-csup dolog volt, hogy tökéletesen megfeledkezett a légyottról? Keddig kell várnia, hogy megkérdezhesse.

Nem mondta el a családjának, hogy Daisy Ty Gwynben tartózkodik, ez esetben ugyanis el kellett volna magyaráznia, milyen kapcsolatban vannak most, ezt pedig nem tehette, mivel maga sem értette. Egy férjes asszonyba szerelmes? Nem tudta. Mit érez iránta az asszony? Ezt sem tudta. Az a legvalószínűbb, gondolta, hogy Daisy és ő jó barátok, akik elszalasztották az esélyüket a szerelemre. Ezt azonban senkinek sem szerette volna bevallani, mert elviselhetetlenül véglegesnek rémlett.

– Ki lesz az utód, ha Chamberlain megy?

– A legtöbben Halifaxra fogadnak. – Lord Halifax a külügyminiszter volt.

– Ne! – háborgott Lloyd. – Ilyen időkben nem lehet egy gróf a miniszterelnök! Egyébként is a nácik szekértolója, ugyanolyan rossz, mint Chamberlain!

– Egyetértek – bólintott Bernie. – De ki más lehetne?

– Na és Churchill?

– Ismered Stanley Baldwin véleményét? – Baldwin konzervatív képviselővolt, Chamberlain elődje a miniszterelnökségben. – Amikor Winston született, tündérek röppentek oda a bölcsőjéhez, és ajándékokat hoztak: képzeletet, ékesszólást, leleményt, tehetséget – azután jött egy tündér, aki azt mondta: „Senkinek nincs joga ennyi ajándékhoz”, azzal fölkapta, és kegyetlenül kirázta belőle a józan észt és a bölcsességet.

Lloyd mosolygott.

– Nagyon vicces, de igaz-e?

– Van benne valami. Az utolsó háborúban ő volt a felelős a hadjáratért a Dardanellák ellen, amely borzalmas vereség volt számunkra. Most pedig ő erőltette a norvégiai kalandot, ami újabb kudarc. Kiváló szónok, de a bizonyítékok arra utalnak, hogy hajlamos a vágyvezérelt gondolkodásra.

– Igaza volt a harmincas években, amikor követelte az újrafegyverkezést, holott mindenki más ellene volt, beleértve a Munkáspártot is! – mondta Lloyd.

– Churchill újrafegyverkezne a Paradicsomban is, ahol az oroszlán a bárány mellett hever.

– Szerintem meg szükségünk lesz az agresszivitásra. Olyan miniszterelnök kell nekünk, aki ugat, nem nyüszít.

– Lehet, hogy teljesül a kívánságod. Jönnek már a szavazatszámlálók.

Közölték az eredményt: 280 igen, 200 nem. Chamberlain győzött.

A ház felzúdult. A miniszterelnök támogatói éljeneztek, mások azonban azt ordították, hogy mondjon le.

Lloyd keserűen csalódott.

– Mindezek után hogyan kívánhatják, hogy maradjon?

– Ne hamarkodd el a következtetést – felelte Bernie, miután a miniszterelnök távozott, és a zaj alábbhagyott. Ceruzával számolgatott az Evening News szélén. – A kormánynak rendszerint 240 fős többsége van, ez most 80-ra csökkent. – Számokat írt, összeadott, kivont. – Ha figyelembe vesszük a távol lévő képviselők hozzávetőleges számát, becslésem szerint negyven kormánypárti szavazott Chamberlain ellen, hatvanan tartózkodtak. Ez borzasztó

csapás a miniszterelnöknek. Száz párttársa nem bízik benne.

– De vajon elég erő ez ahhoz, hogy visszavonuljon? – türelmetlenkedett Lloyd.

Bernie tehetetlenül széttárta a karját.

– Azt nem tudom – felelte.

*

Másnap Lloyd, Ethel, Bernie és Billy vonattal elutazott Bornemouthba.

A kocsi tele volt a Nagy-Britannia minden részéből érkezett képviselőkkel, akik egész úton az esti vitáról és a miniszterelnök jövőjéről beszélgettek az érdesen kattogó glasgow-itól az összefolyó cockneyig terjedő tájszólásokban. Lloydnak most sem volt alkalma, hogy feltegye anyjának azt a kérdést, amely nem hagyta nyugodni.

A legtöbb küldötthöz hasonlóan nem engedhették meg maguknak a szikla tetején épült elegáns szállodákat, így a város szélén, egy panzióban szálltak meg. Este mind a négyen elmentek egy kocsmába, leültek egy csöndes sarokba, és Lloyd úgy látta, itt a lehetőség.

Bernie rendelt egy kört. Ethel fennhangon tűnődött, hogy mi lehet Maud barátnőjével Berlinben: rég nem hallott róla, mert a háború miatt nem járt a posta Németország és Nagy-Britannia között.

Lloyd ivott egy kortyot, majd határozottan megszólalt:

– Szeretnék többet tudni az apámról.

– A te apád Bernie! – válaszolta élesen Ethel.

Már megint ez a köntörfalazás! Lloydban azonnal felágaskodott a harag, de visszafojtotta.

– Ezt felesleges közölnöd velem – mondta. – Ahogy nekem sem kell tájékoztatnom Bernie-t, hogy úgy szeretem, mint az apámat, mert már tudja.

Bernie félszeg, de őszinte gyengédséggel megveregette a vállát.

Lloyd makacsul folytatta:

– Én azonban Teddy Williamsre vagyok kíváncsi.

– Most a jövőről kell beszélnünk, nem a múltról – szólt közbe Billy. – Háború van.

– Pontosan – helyeselt Lloyd. – Ezért akarok most válaszokat kapni a kérdéseimre. Nem várok tovább, mert hamarosan csatába

megyek, és nem akarok tudatlanul meghalni. – El nem tudta képzelni, hogy lehet egy ilyen érvet lesöpörni.

– Mindent tudsz, amit tudnod kell – válaszolta Ethel, de nem nézett a fia szemébe.

– Nem tudok mindent. – Lloyd nyugalmat kényszerített magára. – Hol vannak az apai nagyszülei? Vannak nagybátyáim, nagynénéim?

– Teddy Williams árva volt – mondta Ethel.

– Melyik árvaházban nevelkedett?

– Miért vagy ilyen csökönyös? – csattant fel az anyja.

Lloyd ugyanúgy felcsattant:

– Mert olyan vagyok, mint te!

Bernie nem tudta megállni, hogy ne vigyorogjon.

– Ez bizony igaz.

Lloyd nem mosolygott.

– Melyik árvaházban?

– Talán mondta, de már nem emlékszem. Azt hiszem, Cardiffban.

– Fájó pontra tapintottál, Lloyd öcskös – szólt közbe Billy. – Idd meg a sörödet, és ejtsük a témát.

– Közölnöm kell, Billy bácsi, hogy nekem is van egy fájó pontom – felelte haragosan Lloyd és torkig vagyok a hazugságokkal.

– Ejnye, ejnye, ne beszéljünk hazugságokról! – kérte Bernie.

– Sajnálom, papa, de muszáj ezt mondanom. – Fölemelte a kezét, nehogy félbeszakítsák. – Amikor legutóbb kérdeztem, mama azt mondta, hogy Teddy Williams családja Swansea-ból jött, de sokat költözködtek az apja munkája miatt. Most pedig azt mondja, hogy egy cardiffi árvaházban nevelkedett. Az egyik történet hazugság – ha ugyan nem mind a kettő.

Ethel végre a szemébe nézett.

– Én és Bernie etettünk, ruháztunk, taníttattunk és egyetemre küldtünk – mondta megbántva. – Semmi okod a panaszra.

– És én mindig hálás leszek ezért, és mindig szeretni foglak titeket – felelte Lloyd.

– Egyáltalán hogy kerül ide ez a téma? – kérdezte Billy.

– Mert valaki mondott nekem valamit Aberowenben.

Az anyja nem válaszolt, de a szemében felvillant a félelem. Valaki tudja Walesben az igazságot, gondolta Lloyd.

Elszántan folytatta.

– Azt mondták, hogy Maud Fitzherbert talán teherbe esett 1914-ben, és az ő csecsemőjét adták ki a tiédnek. Ennek fejében kaptál házat a Nutley Streeten.

Ethel megvetően fújt.

Lloyd fölemelte a kezét.

– Ez két dolgot megmagyarázna – mondta. – Az egyik a te rendhagyó barátságod Lady Mauddal. – A zsebébe nyúlt. – A másik az, hogy miért viselek ezen a képen pofaszakállat. – Megmutatta nekik a fotográfiát.

Ethel szótlanul meredt a képre.

– Akár én is lehetnék, nem igaz? – kérdezte Lloyd.

– Igen, lehetnél. De nyilvánvalóan nem te vagy, ezért ne lacafacázz, hanem bökd ki, hogy ki ez – mondta harapósan Billy.

– Ez itt Fitzherbert gróf apja. Most pedig, Billy bácsi és mama, ti hagyjátok abba a lacafacázást. Maud fia vagyok?

– Maud és az én barátságom mindenekelőtt politikai szövetség volt – mondta Ethel. – Akkor szakadt meg, amikor nem értettünk egyet a szüfrazsettek stratégiájában, de később helyreállt. Nagyon szeretem, és ő komoly lehetőségekkel ajándékozott meg, de nincs semmiféle titkos kötelék. Ő sem tudja, ki az apád.

– Jól van, mama – bólintott Lloyd. – Ezt el tudom hinni. De ez a fénykép...

– A hasonlóság magyarázata... – Ethel hangja elfúlt.

Lloyd nem engedte, hogy ennyivel megússza.

– Halljam! – folytatta kíméletlenül. – Mondd meg az igazságot!

Ismét Billy avatkozott közbe.

– Rossz helyen kereskedsz, öcsém – mondta.

– Csakugyan? Akkor miért nem igazítasz el?

– Mert nem az én dolgom.

Ez felért egy beismeréssel.

– Szóval eddig hazudtál!

Bernie döbbenten nézett rájuk.

– Azt mondod, hogy Teddy Williams története nem igaz? – kérdezte Billytől. Láthatólag ugyanúgy elhitte évekig, mint Lloyd.

Billy nem válaszolt.

Valamennyien Ethelre néztek.

– Ó, az istenfáját! – haragudott Ethel. – Apám most azt mondaná:

„Gondoljátok meg, hogy a ti bűnötöknek büntetése utolér benneteket!”* Az igazságot akartad? Megkapod, de nem fog ízleni.

– Tégy próbára! – felelte Lloyd rettenthetetlenül.

– Nem Maud fia vagy – felelte Ethel – , hanem Fitzé.

*

Másnap, május 10-én, pénteken Németország lerohanta Hollandiát, Belgiumot és Luxemburgot.

Lloyd a rádióban hallotta a hírt, miközben reggelizett a szüleivel és Billy bácsival a panzióban. Nem döbbent meg tőle: a hadseregben mindenki úgy vélte, hogy a támadás hamarosan várható.

* 4 Móz 32,23, Károli Gáspár fordítása. (Aford.)

Annál jobban megdöbbent az előző este. Éjszaka órákon át feküdt álmatlanul, dühöngött, amiért ilyen sokáig félrevezették, és kétségbe volt esve, hogy egy németbarát, jobboldali arisztokratának a fia, aki ráadásul abszurd módon az igéző Daisy apósa!

– Hogy szerethettél bele? – kérdezte az anyjától a kocsmában.

– Ne farizeuskodj itt nekem! – förmedt rá Ethel. – Te meg odáig voltál azért a gazdag amerikai lányért, aki annyira jobboldali, hogy egy fasisztához ment feleségül!

Lloyd szeretett volna vitatkozni, hogy az egész más, de gyorsan belátta, hogy nem így van. Akármilyen is most a viszonya Daisy-vel, egyszer csakugyan beleszeretett. A szerelemben nincs logika. Ha őt leteperhette egy irracionális szenvedély, megtörténhetett az anyjával is, aki ugyanúgy huszonegy éves volt annak idején, mint ő most.

Azt mondta, hogy az anyjának azonnal közölnie kellett volna vele az igazságot, de Ethelnek erre is volt egy ellenérve.

– Mit szóltál volna kisfiú korodban, ha elmesélem, hogy egy gazdag ember, egy gróf fia vagy? Mennyi ideig tartott volna, hogy eldicsekedj vele a fiúknak az iskolában? Csak képzeld el, hogy gúnyoltak volna gyerekes álmodozásod miatt. Csak képzeld el, hogy gyűlöltek volna, amiért rangosabb vagy náluk.

– De később…

– Nem tudom – válaszolta Ethel fáradtan. – Valahogy sosem látszott megfelelőnek az idő.

Bernie először elfehéredett a döbbenettől, de hamarosan összeszedte magát, és visszatalált flegmatikus önmagához. Azt

mondta, ő megérti, hogy Ethel miért nem árulta el neki az igazságot.

– A titok, amit megosztanak, nem titok többé.

Lloyd szerette volna tudni, hogy most milyen az anyja kapcsolata a gróffal.

– Nyilván sokszor találkoztok a Westminsterben.

– Csak alkalmanként. A főrendeknek saját területük van a palotában, saját éttermeik, bárjaik, általában akkor látjuk csak őket, ha tárgyalni kell valamiről.

Éjszaka Lloyd túlságosan döbbent és zavart volt ahhoz, hogy eldöntse, mit érez. Fitz az apja, a főnemes, a tory, Bubi apja, Daisy apósa. Legyen emiatt szomorú, dühös, öngyilkos? Az igazság olyan mennykő-csapás volt, hogy elzsibbadt tőle. Mint egy súlyos seb. Az sem fáj az első pillanatban.

A reggeli hírek újabb gondolkodnivalót adtak neki.

A hajnali órákban a német hadsereg villámgyors csapást mért nyugati irányba. Noha a szövetségesek számítottak rá, a legjobb hírszerzőik sem deríthették ki az offenzíva időpontját. A kicsi országok hadseregeit meglepetésként érte a támadás. Ennek ellenére bátran harcoltak.

– Ez valószínűleg igaz – jegyezte meg Billy bácsi de a BBC mindenképpen ezt mondaná.

Chamberlain miniszterelnök összehívta a kormányülést, amely abban a pillanatban is tartott. A Franciaországban állomásozó tíz brit hadosztállyal megerősített francia hadsereg rég eldöntötte, hogyan válaszol az invázióra. A terv automatikusan működésbe lépett. A szövetséges csapatok nyugat felől átlépték a francia határt, és sietve nyomultak Hollandiában és Belgiumban a németek irányába.

Ettől a hírtől nehéz szívvel szállt föl a Williams család a buszra, amely elvitte őket a városközpontba, a Pavilionhoz*, ahol a párt konferenciáját tartották.

Ott hallhatták a legújabb híreket a Westminsterből. Chamberlain még mindig kapaszkodott a hatalomba. Billy megtudta, hogy a miniszterelnök felkérte Clement Attlee-t, a Munkáspárt vezetőjét, hogy legyen miniszter a kormányban, és alakítson kormányt a három nagy párt koalíciója.

Mindhárman elhűltek a kilátástól. Chamberlain, a fasiszták szekértolója miniszterelnök maradna, és a Munkáspárt köteles lenne

támogatni egy koalíciós kormányban. Elviselhetetlen gondolat volt – Mit válaszolt Attlee? – kérdezte Lloyd.

– Azt, hogy meg kell tárgyalnia az Országos Végrehajtó Bizottsággal – felelte Billy.

– Vagyis velünk. – Lloyd és Billy egyaránt tagjai voltak ennek a bizottságnak, amelynek ülését aznap délután négy órára tűzték ki.

– Na jó! – mondta Ethel. – Kezdjünk el korteskedni, hadd lássuk, mennyi támogatást kapna Chamberlain terve a bizottságunkban.

* Bornemouth 1925-ben elkészült kultúrpalotája. (Aford.)

– Szerintem semennyit – felelte Lloyd.

– Csak ne menj olyan biztosra – dorgálta az anyja. – Lehetnek olyanok, akik mindenáron távol akarják tartani Churchillt a kormánytól.

Lloyd a következő néhány órát folyamatos politikai vitákkal töltötte, a Pavilion kávézóiban, bárjaiban és a parti sétányon beszélt a bizottság tagjaival, barátaikkal, segítőikkel. Nem ebédelt, de olyan sok teát ivott, hogy azt hitte, kipukkad.

Csalódottan tapasztalta, hogy nem mindenki osztja véleményét Chamberlainről és Churchillről. Maradt néhány pacifista az előző háborúból, akiknek a béke minden pénzt megért, ők helyeselték Chamberlain kompromisszumos politikáját. Másrészt a walesi képviselőknek Churchill még mindig az a belügyminiszter volt, aki csapatokat küldött Tonypandyba egy sztrájk leverésére. Harminc éve történt, de Lloyd már megtanulhatta, hogy a politikában hosszú az emlékezet.

Fél négykor Lloyd és Billy friss szellőben ment le a tengerparti sétányon a Highcliff Hotelba, ahol a tanácskozást tartották. Úgy vélte, hogy a bizottság többsége ellenezni fogja Chamberlain ajánlatát, de ebben nem lehetett teljesen biztos, és még mindig aggódott a végeredmény miatt.

Bementek a terembe, és a bizottság többi tagjával együtt helyet foglaltak egy hosszú asztalnál. Pontosan négykor belépett a párt vezetője.

Clem Attlee vékony, csendes, külsőre jelentéktelen ember volt. Ízléssel öltözködött, kopasz volt, és bajuszt viselt. Ügyvédre emlékeztetett – az apja az is volt és az emberek hajlottak rá, hogy alábecsüljék. A maga száraz, érzelemmentes módján összefoglalta a

bizottság számára az elmúlt huszonnégy óra eseményeit, beleértve Chamberlain koalíciós ajánlatát.

Azután azt mondta:

– Két kérdést szeretnék föltenni. Az első: elfogadnának-e egy olyan koalíciós kormányt, amelynek miniszterelnöke Neville Chamberlain?

Az asztal körül ülő emberek visszhangzó nemmel válaszoltak olyan váratlan hévvel, ami föllelkesítette Lloydot. Chamberlainnek, a fasiszták barátjának, Spanyolország árulójának vége! Van még egy kis igazság a Földön!

Azt is megfigyelhette, milyen körmönfontan irányítja a szürke Attlee a gyűlést. Nem az általános témával indított, nem azt kérdezte: Mit tegyünk? Nem adott lehetőséget az embereknek, hogy bizonytalankodjanak vagy halogassanak. Észrevétlenül valamennyiüket a falhoz állította, és választásra kényszerítette. Lloyd bizonyosra vette, hogy Attlee azt a választ kapta, amit akart.

– Második kérdésem: dolgoznánk-e koalícióban egy másik miniszterelnök alatt? – folytatta Attlee.

Most halkabb, de egyértelmű igennel válaszoltak neki. Lloyd végighordozta tekintetét az asztal mellett ülő embereken, és látta, hogy csaknem mindenki egyetért. Ha akadtak is ellenzők, nem fáradtak azzal, hogy szavazást követeljenek.

– Ebben az esetben – mondta Attlee – közlöm Chamberlainnel, hogy pártunk vállalja a koalíciót, de csak akkor, ha ő lemond, és más lesz a miniszterelnök.

Helyeslő mormolás hallatszott az asztalnál.

Lloydnak feltűnt az ügyesség, amellyel Attlee megkerülte a kérdést, hogy a jelenlévők szerint kinek kellene az új miniszterelnöknek lennie.

– Most megyek, és felhívom a Downing Street 10.-et – szólt Attlee.

Elhagyta a termet.

*

Este a hagyománynak megfelelően a Buckingham-palotába hívatták Winston Churchillt, és a király felkérte a kormányalakításra.

Lloyd nagyon bízott Churchillben, noha konzervatív politikus volt. A hétvégén Churchill megtette az előkészületeket. Összeállított

egy ötfős háborús kabinetet, amelyben benne volt Clem Attlee és Arthur Greenwood, a Munkáspárt vezetője és helyettes vezetője. Érnie Bevin szakszervezeti vezető lett a munkaügyi miniszter. Látszik, gondolta Lloyd, hogy Churchill őszintén törekszik a pártsemleges kormányzásra.

Becsomagolt a bőröndjébe, nehogy lekésse a vonatot, amely visszaviszi Aberowenbe. Arra számított, hogy érkezése után átvezénylik valahova, valószínűleg Franciaországba. Walesben neki csak egy-két óra kellett. Alig várta, hogy megtudja Daisy múlt keddi viselkedésének okát. Biztos volt benne, hogy hamarosan találkoznak, és emiatt alig bírta türtőztetni magát.

Közben a német hadsereg végiggázolt Hollandián és Belgiumon, ijesztő sebességgel törve le a bátor ellenállást. Vasárnap este Billy beszélt egy ismerősével, aki a Hadügyminisztériumban dolgozott. Utána ő és Lloyd kértek a panzió tulajdonosnőjétől egy ócska iskolai atlaszt, és kinyitották Északnyugat-Európa térképénél.

Billy mutatóujja kelet-nyugati irányú vonalat húzott Düsseldorftól Brüsszelen át Lille-ig.

– A németek a francia védelem leggyengébb pontját vették célba, a belga határ északi részét. – Ujja lefelé vándorolt a papíron. – Belgiumot délről az Ardennek határolja, egy hatalmas, erdős hegylánc, gyakorlatilag járhatatlan a modern motorizált erők számára. így mondja a hadügyben dolgozó barátom. Még délebbre a svájci határig nyúló erődlánc, az úgynevezett Maginot-vonal védi a francia-német határt. – Ujja visszatért a lap tetejére. – De Belgium és Észak-Franciaország között nincsenek erődök.

Lloyd meglepődött.

– Erre senki nem gondolt?

– Természetesen gondoltunk. És olyan stratégiánk van, amely figyelembe veszi ezt. – Billy lehalkította a hangját. – D terv a neve. Nem titkolható tovább, mert máris működésbe lépett. A francia hadsereg legjava és a brit expedíciós erők már átlépték a belga határt. Erős védvonalat alkotnak a Dyle folyónál. Majd ez megállítja a német előretörést.

Lloyd ebben nem volt annyira biztos.

– Akkor az erőink felét lekötjük a D tervben?

– Gondoskodnunk kell róla, hogy működjék.

– Jobb is.

A tulajdonosnő félbeszakította őket. Táviratot hozott Lloydnak.

Csakis a hadsereg küldhette. Ő adta meg Ellis-Jones ezredesnek ezt a címet a távozása előtt. Csodálkozott is, hogy nem korábban érkezett. Feltépte a borítékot. A táviratban ez állt:

NE TEERJEN VISSZA ABEROWENBE STOP AZONNAL JELENTKEZZEEK A SOUTHAMPTONI DOBOKBAN STOP A BIENTOT ALAIRA.S ELLISJONES

Nem megy vissza Ty Gwynbe. Southampton az ország egyik legnagyobb kikötője, megszokott kiindulópontja a kontinensre induló forgalomnak, és néhány kilométerre van Bournemouthtól. Vonattal vagy busszal alig egy óra alatt elérhető.

Fájó szívvel értette meg, hogy másnap nem találkozik Daisyvel. Talán sosem tudja meg, mit akart mondani az asszony.

Ellis-Jones ezredes Á BIENTÖT-ja megerősítette következtetését.

Franciaországba megy.

Hetedik fejezet

1940 (II)

Erich von Ulrich a franciaországi csata első három napját közlekedési dugóban töltötte.

Barátjával, Hermann Braunnal egy egészségügyi egységhez került, amely a 2. páncéloshadosztály kötelékébe tartozott. Ütközetet még nem, csupán hegyeket és fákat láttak sok kilométeren keresztül, miközben átvágtak Dél-Belgiumon. Úgy gondolták, hogy az ardenneki erdőben lehetnek. Szűk, sok helyütt kikövezetlen utakon haladtak, ahol egy lerobbant tank egy szempillantás alatt harminc kilométeres dugót okozhatott. Többet álltak, mint amennyit mentek.

Hermann szeplős képére kiült az aggodalom. Odasúgta Erichnek olyan halkan, hogy más ne hallja:

– Ez tiszta hülyeség!

– Egy volt Hitlerjungénak több esze lehetne annál, hogy ilyeneket mondjon – felelte ugyanolyan halkan Erich. – Bízz a Führerben. – De annyira azért nem haragudott, hogy följelentse a barátját.

Amikor haladtak, az is gyötrelmesen kényelmetlen volt. Egy katonai teherautó deszkaplatóján ültek, amely nagyokat zökkent a

fagyökereken, és farolva kerülgette a gödröket. Erich csak azért vágyott az ütközetbe, hogy szabadulhasson végre az átkozott teherautóról.

Hermann hangosabban kérdezte:

– Mit csinálunk mi itt?

Főnökük, dr. Rainer Weiss felelt, aki a sofőr mellett, igazi ülésen utazott.

– Végrehajtjuk a Führer parancsait, mert azok természetesen mindig helyesek – mondta merev arccal, bár Erich biztosra vette, hogy gúnyolódik. Weiss őrnagy vékony, fekete hajú, szemüveges ember volt, gyakran beszélt cinikusan a kormányról és a hadseregről, de mindig olyan körmön-fontan fogalmazott, hogy semmit sem lehetett volna rábizonyítani. Mindenesetre jelen pillanatban a hadsereg nem nélkülözhetett egy jó orvost.

Még két egészségügyi szolgálatos volt a teherautón, mindketten idősebbek Erichnél és Hermann-nál. Egyikük, Christof különb választ adott Hermann kérdésére.

– Talán a franciák nem számítanak rá, hogy errefelé támadunk, mert olyan nehéz a terep.

Barátja, Manfred hozzátette:

– Miénk a meglepetés előnye, ezért csak gyenge védelemmel fogunk találkozni.

– Köszönet a taktikai leckéért, nagyon sokat tanultunk – szólt gúnyosan Weiss. De azt nem mondta, hogy nincs igazuk.

Erichet megdöbbentette, hogy mindannak ellenére, ami történt, még mindig vannak, akik nem hisznek a Führerben. A saját családja továbbra sem hajlandó meglátni a nemzetiszocialisták győzelmeit. Az apjából, az egykori magas állású, befolyásos emberből szánalmas alak lett. Ahelyett, hogy örült volna a barbár Lengyelország megszállásának, a lengyeleket ért atrocitásokon nyavalygott, amelyekről nyilván egy illegálisan hallgatott külföldi adóból értesült! Az ilyen viselkedés mindannyiukat bajba keverhette volna, beleértve Erichet, akinek bűntudata volt, mert nem jelentette az esetet a helyi nemzetiszocialista tömbházgondnoknak.

Az anyja semmivel sem volt jobb. Időnként eltűnt hazulról apró csomagokkal, amelyekben tojás és füstölt hal volt. Viselkedésére nem adott magyarázatot, ám Erich megérezte, hogy Frau Rothmannhoz

viszi el az ételt, akinek zsidó férje nem praktizálhatott többé.

Ennek ellenére zsoldjának nagy részét hazaküldte a szüleinek, mert tudta, hogy fáznának és éheznének, ha nem tenné. Gyűlölte a politikai nézeteiket, de őket szerette. Kétségtelenül ők is így álltak vele és a nézeteivel.

A húga, Carla orvos akart lenni, mint ő, és dühöngött, amikor ráébresztették, hogy a mai Németországban ez a férfiak dolga. Most ápolónőképzőbe járt, ami sokkal megfelelőbb foglalkozás egy német lány számára, és ő is támogatta szerény fizetéséből a szüleiket.

Erich és Hermann gyalogsági egységhez szeretett volna kerülni. Úgy képzelték, hogy az ütközetben futni kell a lövöldöző ellenség felé, és az ember öl, vagy megölik a Vaterlandért. De senkit nem kellett megölniük. Mindketten egy évet végeztek az orvosi egyetemen, és ezt a tudást nem lehetett elpocsékolni; így hát felcsert csináltak belőlük.

A negyedik belgiumi napjuk, május 13-a, hétfő eddig éppen olyan volt, mint az előző három. A sok száz harckocsi és teherautó motorjának bőgésén egyszer csak átütött egy másik, erősebb hang. Repülőgépek süvítettek el alacsonyan a fejük fölött, és nem túl messze bombákat dobtak valamire. Erich fintorgott a robbanóanyagok szagától.

Délután megálltak pihenni egy magaslaton, amelyről egy kanyargós folyóvölgybe láttak. Weiss őrnagy azt mondta, ez a Meuse, és tőle nyugatra van Sedan városa. így hát megérkeztek Franciaországba. Sorra mennydörögtek el fölöttük a Luftwaffe gépei, lebuktak az egy-két kilométerre lévő folyónál, bombázták és végiggéppuskázták a parton elszórt falvakat, ahol feltehetőleg a francia védelmi vonalak voltak. Számtalan tűzből szállt a füst az égnek a romba döntött házak és gazdasági épületek között. A tüzelés folyamatos volt, Erich már-már szánta azokat, akik csapdába estek abban a gyehennában.

Ez volt az első támadás, amit látott. Hamarosan ő is részt vesz benne, és talán egy fiatal francia katona is lenéz egy biztonságos magaslatról, és sajnálja azokat a németeket, akik megnyomorodnak vagy meghalnak. Amikor erre gondolt, úgy elkezdett dübörögni a szíve az izgalomtól, akár a nagydob.

Kelet felé a részletek összemosódtak a távolban, de azért láthatta

a repülőgépek mákszemeit, a felszálló füstoszlopokat, és rájött, hogy a csata több kilométer hosszan tombol a folyó mentén.

Aztán a bombázás véget ért, a gépek megfordultak, és elhúztak észak felé, miközben a szárnyukat megbillentve üdvözölték a lentieket.

Valamivel közelebb, a folyóhoz vezető lapos síkságon támadásba lendültek a német harckocsik.

Három kilométernyire voltak az ellenségtől, ám a francia tüzérség már lőtte őket a városból. Erich meglepődött, hogy ilyen sok tüzér túlélte a bombázást. De a romok között lángok lobbantak, az ágyúdörgés messzire hallatszott a mezőkön át, és a francia föld a magasba lövellt azokon a pontokon, ahol a gránátok becsapódtak. Erich émelyegni kezdett, amikor látta, amint egy telibe talált harckocsi füstöt, vasat, húscafatokat okádva felrobban.

A francia ágyúzás azonban nem állította meg az előretörést. A harckocsik feltartóztathatatlanul kúsztak egy folyószakasz felé, keletre a kisvárostól, amelynek Weiss doktor szerint Donchery a neve. Őket követte a gyalogság teherautókon vagy önerőből.

– A légitámadás nem elég – mondta Hermann. – Hol a tüzérségünk?

Szét kell lőniük az ütegeket a városban, lehetőséget adva a tankjainknak és a gyalogságunknak, hogy átkeljenek a folyón, és hídfőt építsenek ki odaát.

Erich a legszívesebben behúzott volna neki egyet, hogy hagyja már abba a nyavalygást. Mindjárt támadnak, most kell pozitívan gondolkodni!

De Weiss csak annyit mondott:

– Igaza van, Braun, de a tüzérségi lőszerünk elakadt az ardenneki erdőben. Mindössze negyvennyolc gránátunk van.

Egy vörös arcú őrnagy rohant el mellettük, és azt ordította:

– Mozgás! Mozgás!

– A tábori elsősegélyhelyet ott állítjuk föl keleten, ahol az a tanyaház van – mutatta Weiss őrnagy. Erich egy alacsony, szürke tetőt látott körülbelül nyolcszáz méternyire a folyótól. – Na jó, indulás!

Felugrottak a teherautóra, és berregve legurultak a dombról. Amikor vízszintes terepre értek, balra kanyarodtak egy földúton.

Erich azon tűnődött, mi lesz a családdal, amely feltehetőleg ott lakik a kórháznak kiszemelt épületben. Nyilván kidobják őket, ha pedig okvetetlenkednek, akkor lelövik őket. De hát hova mehetnének? Egy csatamező közepén voltak.

Nem kellett aggódnia. A lakók már eltávoztak.

Megállapította, hogy az épület öt-hatszáz méternyire van a leghevesebb összecsapás helyétől. Nem látta értelmét, hogy elsősegélyhelyet létesítsenek az ellenséges ágyúk lőtávolságán belül.

– Hordágyvivők, indulás! – kiáltotta Weiss. – Mire visszaérnek, elkészülünk!

Erich és Hermann lekaptak egy összetekert hordágyat meg egy elsősegélyládát az orvosi felszereléseket szállító teherautóról, és elindultak a csata irányába. Christof és Manfred előttük loholt, mögöttük tucatnyi bajtársuk futott. Ez az, gondolta Erich lelkesen, itt a lehetőség, hogy hősök legyünk. Kiben lesz bátorság a pergőtűzben, ki veszíti el az önuralmát?

Rohantak a szántókon át a folyóhoz. Hosszú út volt, és még hosszabb lesz visszafelé, amikor sebesülteket cipelnek.

Kiégett harckocsik maradtak el mellettük, de azokban nem volt túlélő. Erich elfordította a tekintetét az összegörbült vasra felkenődött, üszkös emberi maradványokról. Gránátok hullottak körülöttük, bár nem túl sűrűn: a folyót alig védték, sok ágyút elnémított a légitámadás. Erich életében mégis ez volt az első alkalom, hogy lőttek rá. Abszurd, gyermekes vágyat érzett arra, hogy befogja a szemét, de csak futott tovább.

Ekkor egy gránát éppen előttük ért földet.

Borzalmas robbanás volt, a föld belerázkódott, mintha egy óriás toppantott volna. A lövedék telibe találta Christofot és Manfredet, Erich látta, hogy úgy repülnek a magasba, mintha nem lenne súlyuk. Őt leverte a lábáról a robbanás. Hanyatt esett, zuhogott rá a földgejzír, de nem sebesült meg. Feltápászkodott. A közvetlen közelében hevert Christof és Manfred megcsonkított teste. Christof olyan volt, mint egy törött játék baba, amelynek minden végtagja kifordult a helyéből. Manfred feje leszakadt, és bakancsos lába mellett hevert.

Erich megbénult az iszonyattól. Az orvosi egyetemen nem kellett foglalkoznia megcsonkított, vérző sebesültekkel. Az anatomiaórákon

megszokta a hullákat – két diákra jutott egy, ő Hermann-nal osztozott egy aszott öregasszony tetemén – , és azt is láthatta, hogyan nyitják föl az élő emberi testet a műtőasztalon. De az nem készítette föl erre a látványra.

Az volt minden vágya, hogy elfuthasson.

Megfordult. A félelemtől kiürült az agya. Hosszú, határozott léptekkel elindult visszafelé, arra, ahonnan jött, az erdőbe, el a csatából.

Hermann mentette meg. Elé állt, és azt mondta:

– Hova mész? Ne légy hülye! – Erich továbblépkedett, ki akarta kerülni. Kapott Hermanntól egy gyomorszájast, mire kétrét görnyedt és térdre esett.

– Nehogy elfuss! – mondta Hermann. – Lelőnek dezertálásért! Szedd össze magad!

Erich levegőért kapkodott, és magához tért. Nem futhat el, nem szabad dezertálnia, itt kell maradnia. Akaratereje lassan legyőzte rettegését. Végül föltápászkodott.

Hermann gyanakodva nézte.

– Elnézést – mondta Erich. – Pánikba estem. Most már semmi bajom.

– Akkor fogd a hordágyat, és gyerünk.

Erich fölemelte az összetekert hordágyat, a vállára vetette, sarkon fordult, és továbbfutott.

A folyóhoz közelebb a gyalogságiak közé kerültek. Néhányan felfújt gumicsónakokat rakodtak le a teherautók platójáról, és a vízhez vitték őket, miközben a fedezőtüzet adó harckocsik lőtték a francia védelmet. Erich, aki gyorsan összeszedte magát, hamarosan látta, hogy ez vesztett ügy: a franciák falak mögött, épületekben lapultak, miközben a német gyalogság védtelen volt a folyóparton. Amint vízre tették a csónakokat, azonnal rájuk zúdult a géppuskatűz.

A folyón fölfelé volt egy éles kanyar, így a gyalogság nem kerülhetett ki a franciák lőtávolából jelentős visszavonulás nélkül.

Máris sok halott és sebesült feküdt a földön – Ezt vigyük – mondta határozottan Hermann. Erich lehajolt, szétgöngyölték a hordágyat a földön egy nyöszörgő gyalogos mellett. Erich megitatta vizeskulacsából, ahogy azt a kiképzésen tanulták. A katonának számos felületi sérülése volt az arcán és az egyik, ernyedten lógó

karján. Erich úgy sejtette, géppuskatűzbe kerülhetett, de szerencséjére nem találták el az életfontosságú szerveit. Nem látott erős vérzést, ezért nem is próbálták bekötözni a sebeket. A hordágyra helyezték, fölvették és ügetni kezdtek az elsősegélyhely irányába.

A sebesült jajgatott kínjában, amikor mozogtak, de ha megálltak, felordított:

– Gyerünk, gyerünk! – és csikorgatta a fogát.

Embert hordágyon vinni nem olyan könnyű, mint amilyennek látszik. Erich azt hitte, leszakad a karja, pedig még csak félúton jártak. De láthatta, hogy a beteg jobban szenved, ezért továbbfutott.

Hálásan nyugtázta, hogy legalább a gránátok nem zuhognak körülötte. A franciák a folyópartra összpontosították a tüzet, igyekeztek megakadályozni a német átkelést.

Végre odaértek terhükkel a tanyaházhoz. Weiss megszervezte a segélyhelyet, a szobákból kipakolták a fölösleges bútorokat, a padlón kijelölték a betegek helyét, a konyhaasztalt kinevezték műtőasztalnak. Megmutatta a két fiúnak, hova tegyék le a sebesültet, azután visszaküldte őket a következőért.

A visszaút a folyóhoz könnyebb volt. Nem vittek terhet, és enyhén lejtett a terep. Ahogy közeledtek a parthoz, Erich riadtan töprengett, hogy megrohanja-e vajon ismét a pánik?

Rémülten látta, hogy a csata rosszul áll. Lelappadt gumicsónakok sodródtak a folyó közepén, sokkal több test hevert a parton, és a túlpartra még mindig nem jutott át egyetlen német sem!

– Ez katasztrófa. Meg kellett volna várnunk a tüzérséget! – mondta Hermann élesen.

– Akkor elvesztettük volna a meglepetés előnyét, és a franciáknak lett volna idejük erősítést hozni. Értelmetlenné vált volna a hosszú út az Ardenneken át – válaszolta Erich.

– Hát pedig ez nem jött be – felelte Hermann.

Erich a legnagyobb titokban arra gondolt, hogy a Führer tervei csakugyan tévedhetetlenek-e. De a kétely még így is kikezdte elszántságát, és összeroppanással fenyegette. Szerencsére nem volt több ideje a gondolkodásra. Megálltak egy katona mellett, akinek az egyik lábából alig maradt valami. Velük egyidős lehetett, húsz körül járt, szeplős fehér bőre volt és rézvörös haja. A jobb lába a combja

közepénél egy tépett csonkban ért véget. Döbbenetes módon eszméleténél volt, és úgy bámult rájuk, mintha az irgalom angyalai lennének.

Erich megnyomta a megfelelő pontot a sebesült ágyékán, és elállította a vérzést, amíg Hermann szorítókötést tett a csonkra. Azután felrakták a katonát a hordágyra, és futni kezdtek visszafelé.

Hermann lojális német volt, de néha engedte elhatalmasodni magán a negatív lelkiállapotot. Ha Erichnek voltak is rossz érzései, óvakodott attól, hogy hangot adjon nekik. így nem ásta alá a többiek harci morálját, és ő sem került bajba.

De nem tudott nem gondolkodni. Úgy rémlik, az ardenneki átkelés nem ajándékozta meg a németeket a várt könnyű győzelemmel. A Meuse védelme gyenge volt, de a franciák veszettül harcoltak. Csak nem fogják meggyengíteni első csatatéri tapasztalatai a Führerbe vetett hitét? Már maga a gondolat is pánikkal fenyegette.

Vajon keletebbre sikeresebbek voltak-e a német erők? Az ő 2. hadosztályuk mellett az 1. és a 10. páncéloshadosztály haladt, amikor a határhoz közeledtek. Nekik kell támadniuk a folyón fölfelé.

Izmai most már állandóan fájtak.

Másodszor is megérkeztek az elsősegélyhelyre. Ott már lázas munka folyt, a padlón egymást érték a nyöszörgő és jajgató emberek, mindenfelé átvérzett kötéseket lehetett látni. Weiss és az asszisztensei gyorsan vették sorra a megcsonkított sebesülteket. Erich el sem tudta képzelni, hogy egyetlen kis helyen ennyi szenvedést lehessen összezsúfolni. Amikor a Führer a háborúról beszélt, Erich sose gondolt ilyen dolgokra.

Ekkor észrevette, hogy a saját sebesültjüknek csukva van a szeme.

Weiss őrnagy kereste a pulzust, azután ráförmedt a két fiúra:

– Vigyék a csűrbe, és ne hullákat hozzanak ide nekem, az istenfáját!

Erich sírni szeretett volna tehetetlenségében. Közben a fájdalom kezdett átszivárogni a karjából a lábába.

Letették a holtat a csűrben, ahol már volt egy tucat halott fiatal.

Ez rosszabb volt minden elképzelésénél. Ha a csatára gondolt, bátorságot látott a veszéllyel, egykedvűséget a szenvedéssel,

hősiességet a balsorssal szemben. De itt nem volt más, csak kínszenvedés, jajgatás, vak rettegés, megtört testek és a küldetésbe vetett hit teljes hiánya.

Ismét visszamentek a folyóhoz.

A nap már alacsonyan járt az égen, és valami megváltozott a csatatéren. Donchery védőit lőtték a folyó túlpartjáról. Erich úgy sejtette, hogy valamivel följebb az 1. páncéloshadosztálynak nagyobb szerencséje volt, sikerült hídfőállást kiépíteniük a déli parton, és most oldalról siettek bajtársaik segítségére. Ők láthatóan nem vesztették el a lőszerüket az erdőben.

Erich és Hermann felbátorodva menekítették ki az újabb sebesültet. Amikor ez alkalommal visszaértek az állomásra, bádogcsajkában ízletes levest kaptak. Tíz percen át pihentek, itták a levest. Utána Erich szeretett volna lefeküdni, hogy átaludja az éjszakát. Iszonyú erőfeszítésébe került, hogy fölálljon, megragadja a hordágy felé eső rúdját, és ügetni kezdjen vissza a csatatérre.

Ott egészen más jelenet fogadta. A tankok tutajokon keltek át a folyón. A németeket pergőtűz fogadta a túlparton, de az 1. páncéloshadosztály támogatásával viszonozták a tüzet.

Erich látta, hogy van esélyük a győzelemre. Föllelkesült, és kezdte szégyellni, hogy kételkedett a Führerben.

Órákon keresztül hordták a sebesülteket, addig, amíg már nem is emlékezett rá, hogy milyen volt, amikor nem fájtak a végtagjai. Némelyik sebesült öntudatlan volt, mások hálálkodtak nekik, vagy átkozták őket, sokan csak sikoltoztak, volt, aki még élt, és volt, aki meghalt.

Este nyolc órára már volt egy német hídfőállás a folyó túlpartján, tízre meg is szilárdították.

A harcok véget értek, amikor leszállt az éj. Erich és Hermann sebesülteket keresve átfésülte a csatateret. Az utolsót éjféltájt vitték el. Azután lefeküdtek egy fa alá, és kimerült álomba zuhantak.

Másnap Erich, Hermann és a 2. páncéloshadosztály hátralévő része nyugatnak fordult, és áttört a francia védelem maradékán.

Két nappal később és hetven kilométerrel arrébb megérkeztek az Oise folyóhoz, és gyorsan nyomultak előre a védtelen területeken.

Május 20-án, egy héttel az után, hogy váratlanul előbukkantak az Ardennekből, megálltak a La Manche partján.

Weiss őrnagy összefoglalta, mit végeztek:

– Belgium megtámadása félrevezető hadművelet volt azzal a céllal, hogy csapdába csalja a franciákat és a briteket. A mi páncéloshadosztályaink voltak a csapda állkapcsai, és most a fogaink közé kaptuk őket. Belgiumban a német hadsereg bekerítette a francia hadsereg nagy részét, és csaknem a teljes brit expedíciós haderőt. El vannak vágva az utánpótlástól, az erősítéstől. Tehetetlenek, legyőztük őket.

– A Führernek egész idő alatt ez volt a terve! – mondta diadalmasan Erich.

– Igen – bólintott Weiss, és a fiú most sem tudta megállapítani, hogy őszinte-e. – Senki sem gondolkodik úgy, mint a Führer!

*

Lloyd Williams egy futballstadionban volt valahol Calais és Párizs között. Rajta kívül volt ott még ezer-egynéhány brit hadifogoly. Nem bújhattak el a forró júniusi nap elől, de örültek a meleg éjszakáknak, mert nem volt takarójuk. Nem volt vécéjük, se mosdóvizük.

Lloyd kézzel vájta a földet. Megszervezett néhány walesi bányászt, hogy latrinákat ássanak a futballpálya egyik végében, és ő is velük dolgozott, hogy példát mutasson. Mások is csatlakoztak, amúgy sem volt egyéb dolguk, és hamarosan legalább százan segítettek. Amikor egy őr odajött, hogy mi van, Lloyd elmagyarázta.

– Jól beszélsz németül – mondta az őr szívélyesen. – Hogy hívnak?

– Lloyd.

– Én Dieter vagyok.

Lloyd elhatározta, hogy kiaknázza a pillanatnyi barátságot.

– Gyorsabban haladnánk, ha lennének szerszámaink.

– Miért olyan sürgős?

– A jobb higiénia nektek legalább annyira érdeketek, mint nekünk.

Dieter vállat vont és elment.

Lloyd kínosan hősietlennek érezte magát. Még csak nem is harcolt. A walesi lövészeket tartaléknak küldték Franciaországba, hogy felváltsanak más egységeket, mert hosszú ütközetre számítottak. De a németeknek elég volt tíz nap, hogy megverjék a szövetségesek derékhadát. A legyőzött brit csapatok zömét

evakuálták Calaisból és Dunkerque-ből, ám sok ezren lemaradtak a hajóról, és Lloyd is közöttük volt.

A németek most feltehetőleg dél felé nyomultak. Lloyd tudomása szerint a franciák még mindig harcoltak, de a legjobb erőik megsemmisültek Belgiumban, és a német őrök olyan diadalmas képet vágtak, mintha tudnák, hogy biztos a győzelmük.

Hadifogoly volt, de vajon meddig marad az? A brit kormányra alighanem óriási nyomás nehezedik, hogy kössön békét. Churchill sosem tesz ilyet, mert ő mindig a maga feje után megy, nem hasonlít semmiféle politikushoz, de eltávolítható a hatalomból, és a Lord Halifax-félék simán aláírják a békeszerződést a nácikkal. Lloyd keserűen gondolta, hogy ugyanez érvényes Fitzherbert grófra, a helyettes külügyminiszterre, aki sajnálatos módon az ő apja.

Ha gyorsan megkötik a békét, rövid ideig tart a hadifogság. Lehet, hogy itt húzza le, ebben a francia stadionban. Soványan, naptól cserzetten, ám egyébként épségben kerül haza.

Más a helyzet, ha a britek tovább harcolnak. Az utolsó háború több mint négy éven át tartott. A gondolat is elviselhetetlen, hogy életének négy évét hadifogolytáborban töltse. Elhatározta, hogy inkább szökni próbál.

Dieter visszajött fél tucat ásóval.

Lloyd kiosztotta az ásókat a legerősebb embereknek, és a munka gyorsabban haladt.

A foglyokat egyszer mindenképpen át kell vinni egy állandó táborba. Az lesz a megfelelő idő a szökésre. Spanyolországi tapasztalatai alapján úgy okoskodott, hogy a hadsereg nem a foglyok őrzését tekinti a legfontosabb feladatának. Ha valaki szökni próbál, vagy sikerrel jár, vagy lelövik, de mindenképpen eggyel kevesebb szájat kell etetni.

A nap hátralévő részében befejezték a latrinaásást, ami nemcsak a higiéniát, de a morált is javította. Éjszaka Lloyd álmatlanul bámulta a csillagokat, és igyekezett kitalálni más közös tevékenységeket, amelyeket megszervezhet. Atlétikai verseny mellett döntött: ez lesz a fogolytábor olimpiája.

Nem valósíthatta meg, mert másnap elvitték őket.

Először nem tudta, merre tartanak, de hamarosan rátértek egy Route Napoléon nevű kétsávos útra, és attól fogva egyfolytában kelet

felé mentek, Lloyd szerint nagy valószínűséggel Németországba.

Ha odaérnek, a szökés jóval nehezebb lesz. Meg kell ragadnia ezt az alkalmat. Minél előbb, annál jobb. Félt – az őröknek fegyvereik voltak de elszánta magát.

Az úton nem volt gépkocsiforgalom, leszámítva egy-egy német parancsnoki járművet, annál többen gyalogoltak az ellenkező irányba, kézikocsikon, talicskán vitték vagyonkájukat. Néhányan jószágokat hajtottak. Menekültek voltak, akiknek az otthona elpusztult a harcokban. Legalább az a jó benne, gondolta Lloyd, hogy egy szökött fogoly elrejtőzhet köztük.

Nem nagyon őrizték őket. Az ezerfős menetoszlopra mindössze tíz német őr jutott. Az őröknek volt egy gépkocsijuk és egy motorkerékpárjuk, a többiek gyalogoltak és civil bicikliket használtak, amelyeket nyilván a helyiektől rekviráltak.

Ennek ellenére kezdetben reménytelennek látszott a menekülés. Nem voltak angol stílusú sövények, amelyek fedezéket nyújthattak volna, az árkok pedig túl sekélyek voltak ahhoz, hogy el lehessen bújni bennük, és egy futó ember könnyű célpont egy hozzáértő lövésznek.

Ekkor egy faluba értek. Itt az őröknek valamivel nehezebb lett szemmel tartani mindenkit. A helyi férfiak és asszonyok a menetoszlop mellett ácsorogtak, és a foglyokat bámulták. Egy kis birkanyáj is közéjük keveredett. Az út mentén házacskák és boltok sorakoztak. Lloyd reménykedve várta a lehetőséget. Olyan helyre volt szüksége, ahol azonnal elrejtőzhet, egy nyitott ajtóra vagy egy átjáróra a házak között, esetleg egy bokorra, amely mögé beugorhat. És abban a pillanatban kell meglépnie, amikor az őrök nem figyelnek rá.

Néhány perc múlva elhagyták a falut anélkül, hogy eljött volna az alkalom.

Bosszankodott, de figyelmeztette magát, hogy türelmesnek kell lennie. Lesz még lehetőség. Hosszú az út Németországig. Másrészt a németek minden eltelt nappal szorosabban fogják a gyeplőt a meghódított területeken, tökéletesítik a szervezést, bevezetik a kijárási tilalmat, kötelezővé teszik az igazolványt, ellenőrző pontokat hoznak létre, leállítják a menekülteket. Az elején könnyebb megszökni, de idővel egyre nehezebb lesz.

Meleg volt, levette a zubbonyát, leoldotta a nyakkendőt. Amint teheti, megszabadul tőlük. Közelebbről így is felismerni benne khaki nadrágjáról és ingéről a brit katonát, de messzebbről remélhetőleg kevésbé lesz feltűnő.

Még két további falun haladtak át, azután egy kisváros következett. Itt kell lennie néhány lehetséges menekülési útvonalnak, gondolta idegesen. Rájött, hogy egy kicsit abban is reménykedik, nem lesz alkalom a szökésre, így nem kell kockáztatnia, hogy lelövik. Máris beleszokott volna a fogságba? Túlságosan könnyű továbbmenetelni fájó lábbal, de ép bőrrel. Ki kell zökkennie ebből!

Sajnálatos módon széles volt a városkán átvezető út. Az oszlop középütt menetelt, kétfelől széles sávok maradtak üresen, amelyeken keresztül kell vágni, hogy a menekülő fedezéket találhasson. Néhány bolt zárva volt, egy-két épületet bedeszkáztak, de látott ígéretes sikátorokat, nyitott kávéházakat, egy templomot – ám egyiket sem érhette el észrevétlenül.

Figyelte a városiak arcát, ahogy bámulják a menetelő foglyokat. Vajon együtt éreznek velük? Eszükbe jut-e, hogy ezek az emberek Francia-országért harcoltak? Vagy érthető módon rettegnek a németektől, és nem hajlandók veszélybe sodorni magukat? Valószínűleg fele-fele az arány. Vannak, akik kockáztatnák az életüket, hogy segítsenek, mások egy szempillantás alatt átadnák a németeknek. Ó pedig csupán akkor jönne rá, ki melyik, amikor már késő.

A város közepére értek. Máris elveszítettem a lehetőségeim ötven százalékát, gondolta Lloyd. Cselekednem kell!

Kereszteződéshez közeledtek. Felsorakozott járművek várták, hogy balra fordulhassanak, mert az útjukat elzárták a menetelük. Lloyd egy civil teherautót látott a sorban. Poros, viharvert példány, mintha egy kőművesé vagy egy útkaparóé lenne. A raktér nyitott volt, de Lloyd nem láthatott bele a magas oldalaktól.

Fontolgatta, hogy felhúzódzkodik a jármű oldalán, és beugrik a raktérbe.

Ha egyszer bent van, senki nem láthatja, aki az utcán áll vagy sétál, de még a biciklis őrök sem. Viszont nagyon jól látják majd az utcát szegélyező házak emeleti ablakaiból kitekintő emberek.

Elárulnák vajon?

Közelebb ért a teherautóhoz.

Hátranézett. A legközelebbi őr kétszáz méterre volt mögötte.

Előrenézett. Az őr húszméternyire kerekezett.

Odaszólt a mellette gyalogoló embernek:

– Megfognád ezt? – és odaadta neki a zubbonyát.

Egy vonalba ért a teherautó elejével. Unott képű, overallos, svájci sapkás ember ült a volánnál, cigaretta lógott a szája sarkából. Lloyd elhaladt mellette. Azután egy vonalba került a jármű oldalával. Nem volt ideje még egyszer megnézni, hol vannak az őrök.

Anélkül hogy lépést váltott volna, két kézzel megmarkolta a teherautó oldalát, felhúzódzkodott, előbb az egyik, majd a másik lábát vetette át a deszkán, beesett a raktérbe, és nagyot puffant. Meglapult, mozdulatlanul feküdt, várta a német nyelvű ordítást, a közeledő motorkerékpár berregését, a puskalövéseket.

Hallotta a teherautó motorjának egyenetlen harákolását, a foglyok lábának dobbanását és csoszogását, az emberek és a forgalom háttérzaját. Csak nem úszta meg?

A nyakát behúzva körülnézett. A teherautóban vödrök, deszkák, egy létra és egy talicska volt. Remélte, hogy talál néhány zsákot, amelyekkel betakarózhat, de egy sem volt.

Motorbiciklit hallott, amely mintha a közelben állt volna meg. A fejétől pár ujjnyira megszólalt valaki, erősen németes ízű franciasággal:

– Hova megy? – Egy őr beszél a teherautósofőrrel, gondolta Lloyd, akinek majd kiugrott a szíve. És ha be akar nézni a raktérbe?

Hallotta, hogy a sofőr válaszol: méltatlankodva kerepelt franciául, olyan sebesen, hogy Lloyd nem értette. Szinte bizonyos, hogy a német őr sem, aki megismételte a kérdést.

Felnézett, és két nőt pillantott meg egy utcára nyíló, magas ablakban. Őt bámulták a meglepetéstől tátott szájjal. Az egyik őrá mutatott, karját kinyújtva a nyitott ablakon.

Lloyd igyekezett elkapni a tekintetét. Mozdulatlanul feküdt, csupán a kezét mozgatta jobbra-balra: „Ne!”

Az asszony megértette. Visszarántotta a karját, és rémülten kapott a szájához, mintha rájött volna, hogy az iménti mozdulata halálos ítéletet jelenthet.

Lloyd nem bánta volna, ha elmennének az ablakból, de ez már túl sok volt a reményből. A két asszony tovább bámészkodott.

Ekkor az őr úgy dönthetett, hogy elege van a kérdezősködésből, mert a motorkerékpár elrobogott.

Halkult az utcai zaj. A menetoszlop elvonult. Vajon most már szabad?

Reccsent a sebességváltó, a teherautó elindult. Lloyd érezte, hogy befordulnak a sarkon, és felgyorsulnak. Moccanni se mert félelmében.

Figyelte a tovasuhanó háztetőket, hátha valaki más is észreveszi, bár nem tudta, mi történne akkor. Minden másodperc távolabb viszi az őröktől, biztatta magát.

Csalódására a teherautó elég hamar megállt. Elhallgatott a motor, nyílt, majd csapódott a vezetőfülke ajtaja. Utána semmi nem történt. Egy darabig mozdulatlanul feküdt, de a sofőr nem tért vissza.

Felnézett az égre. A nap magasan állt: alighanem elmúlt dél. A sofőr valószínűleg ebédel.

Sajnos őt továbbra is látni lehetett az utca két oldalán sorakozó házak emeleti ablakaiból. Ha itt marad, előbb-utóbb felfigyelnek rá, és ki tudja, mi történik!

Látta, hogy megrebben egy függöny az egyik manzárdablakban, és ez elhatározásra bírta.

Fölállt, lenézett a platóról. Öltönyös férfi ment el a teherautó mellett, kíváncsian felbámult rá, de nem állt meg.

Átmászott a plató oldalán, és a földre ugrott. Egy vendéglő előtt találta magát. Nyilván ide ment be a sofőr. Elszörnyedésére két, német egyenruhás ember ült az egyik ablak mellett, kezükben söröspohárral. A csodával határos módon nem néztek Lloyd felé.

Gyorsan eltűnt a vendéglő elől.

Éberen figyelt járás közben. Minden szembe jövő megbámulta, pontosan tudták, kicsoda. Egy asszony felsikoltott és elfutott. Jó lenne kicserélni khaki ingét és nadrágját valami franciásabbra, méghozzá perceken belül!

Egy fiatalember megfogta a karját.

– Jöjjön velem – mondta erősen idegenes ízű angolsággal. – Segítek elrejtőzni.

Befordult egy mellékutcába. Lloydnak semmi oka nem volt megbízni benne, de egy pillanatnyi habozás után vele tartott.

– Erre – mondta a fiatalember, és beterelte Lloydot egy kis házba.

A szegényes konyhában egy fiatal nő és egy csecsemő tartózkodott. A fiatalember Maurice néven mutatkozott be, az asszony Marcelle volt, a felesége, a csecsemő Simoné.

Lloyd megengedett magának egy percnyi hálás megkönnyebbülést. Elszökött a németektől! Még mindig veszélyben volt, de legalább eltűnhetett az utcáról, és egy barátságos házba került.

A mereven szabatos francia nyelvet, amelyet az iskolában és Cambridge-ben tanult, hajlékonyabbá tette a menekülés Spanyolországból, különösen a két hét, amikor szőlőt szüretelt Bordeaux-ban.

– Ön nagyon kedves – mondta. – Köszönöm.

Maurice franciául válaszolt, látható örömmel, hogy nem kell angolul beszélnie. – Gondolom, enne valamit.

– De mennyire!

Marcelle gyorsan szelt néhány karéjt egy hosszúkás kenyérből, és az asztalra tette egy kerek sajttal és egy címke nélküli borospalackkal együtt. Lloyd leült és habzsolt.

– Adok magának valami ócska ruhát – mondta Maurice. – És meg kell próbálnia másképp járni. Amilyen hosszúkat lépkedett, ahogy megnézett mindent, és az az éberség meg figyelem – már csak a tábla hiányzott a nyakából: „Angliai látogató”. Jobb, ha csoszog, és a földet bámulja.

– Ezt észben fogom tartani – felelte Lloyd kenyérrel és sajttal teli szájjal.

Egy kis polcon könyvek sorakoztak, köztük Marx és Lenin műveinek francia fordítása. Maurice észrevette, hogy Lloyd a könyveket nézi.

– Kommunista voltam – mondta – a Hitler-Sztálin-paktumig. Annak vége. – Olyan mozdulatot tett, mintha elvágna valamit. – De mindegy, a fasizmust akkor is le kell verni.

– Voltam Spanyolországban – felelte Lloyd. – Azelőtt hittem a baloldali pártok egységfrontjában. Most már nem.

Simoné bőgni kezdett. Marcelle kiemelte nagy mellét a bő ruhából, és szoptatni kezdte a babát. A francia nők sokkal lazábban veszik ezt a dolgot, mint az álszemérmes britek, gondolta Lloyd.

Miután végzett az evéssel, Maurice fölvitte az emeletre. Egy szekrényből, amelyben nagyon kevés ruha volt, kivett egy sötétkék overallt, egy világoskék inget, hozzá alsóneműt és zoknit, csupa kopott, de tiszta holmit. Lloyd annyira megilletődött ennek a látni valóan szegény embernek a jóságától, hogy azt sem tudta hogyan köszönje meg.

– Csak hagyja az egyenruhát a padlón – mondta Maurice. – Majd elégetem.

Lloyd szívesen megmosakodott volna, de nem volt mellékhelyiség. Nyilván a hátsó udvarban lehet.

Felöltözött, és megnézte magát a falon lógó tükörben. A francia kék jobban állt neki, mint a kincstári khaki, de továbbra is nagyon britnek látszott.

Visszament a földszintre.

Marcelle a babát büfiztette.

– Sapka – mondta.

Maurice elővett egy jellegzetes, sötétkék francia barettet, Lloyd föltette.

Maurice aggodalmasan szemlélte a strapabíró, fekete brit katonai bakancsot, amelyen még porosán is látszott, hogy jó minőségű.

– Ez el fogja árulni – mondta.

Lloyd nem szeretett volna megválni a bakancsától. Még sokat kell gyalogolnia.

– És ha ócskábbá alakítjuk át? – kérdezte.

Maurice kétkedve sandított rá.

– Hogyan?

– Van egy éles kése?

Maurice elővett egy bicskát a zsebéből.

Lloyd levetette a bakancsát. Lyukakat fúrt a cipő orrába, bokánál megvagdosta. Kihúzta a fűzőt, és rendetlenül fűzte vissza. Most már elég megviseltnek tűnt a bakancs, de így is kényelmes volt, és sok kilométert kibír majd a vastag talpa.

– Merre megy? – kérdezte Maurice.

– Két lehetőségem van – felelte Lloyd. – Mehetek északnak, a parthoz, és talán rábeszélhetek egy halászt, hogy vigyen át a La Manche-on. Vagy délnyugat felé, át a spanyol határon. – Spanyolország semleges volt, és a nagyvárosokban még mindig voltak brit konzulátusok. – A spanyol utat ismerem. Kétszer megjártam.

– A La Manche sokkal közelebb van Spanyolországnál – mondta Maurice. – de azt hiszem, a németek le fognak zárni minden kikötőt.

– Hol a front?

– A németek elfoglalták Párizst.

Lloyd megdöbbent. Máris elesett Párizs!

– A francia kormány Bordeaux-ba költözött – Maurice vállat vont. – De akkor is megvertek minket. Most már semmi sem menti meg Franciaországot.

– Egész Európa a fasisztáké lesz – mondta Lloyd.

– Nagy-Britannia kivételével. így hát haza kell mennie.

Lloyd töprengett. Észak vagy délnyugat? Nem tudta eldönteni, melyik lenne jobb.

– Van egy barátom, volt kommunista, aki marhatápot árul a parasztoknak – mondta Maurice. – Véletlenül tudom, hogy ma délután egy olyan helységbe szállít, ami délnyugatra van innen. Ha úgy dönt, hogy Spanyolországba megy, elviheti magát harminc kilométerre.

Ez segített Lloydnak a döntésben.

– Vele megyek – mondta.

Daisy hosszú utat tett meg, de nem jutott sehova.

Amikor Lloydot Franciaországba vezényelték, majd megszakadt a szíve. Elszalasztotta az alkalmat, hogy bevallja neki a szerelmét, még csak meg sem csókolta!

És lehet, hogy nem lesz még egy lehetőség. Lloyd a jelentések szerint eltűnt a dunkerque-i harcokban. Ez azt jelentette, hogy nem találták meg és nem azonosították, de hadifogságba sem került. A legvalószínűbb, hogy halott: azonosíthatatlan cafatokra tépte egy gránát, vagy egy szétlőtt tanya romjai alatt fekszik, és senki sem tud róla. Daisy napokig sírt.

Még egy hónapig kesergett Ty Gwynben, azt remélve, hátha megtud még valamit, de nem jött hír. Ezután kínozni kezdte a

bűntudat. Sok asszony van az övéhez hasonlóan szomorú vagy még szomorúbb helyzetben. Némelyiknek úgy kell majd fölnevelnie két-három gyereket, hogy nem számíthat a családfenntartóra. Semmi joga az önsajnálatra, csak mert eltűnt a férfi, akivel házasságtörést akart elkövetni.

Össze kell szednie magát, és valami hasznosat csinálni. Az világos, hogy őt nem Lloydnak szánta a sors. Már van férje, aki mindennap az életét kockáztatja. Neki az a feladata, győzködte magát Daisy, hogy Bubival törődjön.

Visszatért Londonba. Tovább vitte a mayfairi házat, amennyire a korlátozott számú személyzettel tehette, és kellemes otthonná varázsolta, hogy amikor Bubi eltávozásra jön, jól érezze magát El kell felejtenie Lloydot, hogy jó feleség lehessen. Talán ismét teherbe eshet.

Sok asszony jelentkezett a Királyi Légierő Női Kisegítő Hadtestéhez vagy mezőgazdasági munkára a Női Szárazföldi Hadseregbe. Mások ingyen dolgoztak a Légoltalmi Önkéntes Női Szolgálatnál, de nekik nem jutott elég munka, és a Times olyan olvasói leveleket közölt, amelyek írói arra panaszkodtak, hogy pénzpocsékolás az egész légvédelem.

Úgy tűnt, a kontinentális Európában véget ért a háború. Németország győzött, Európa fasiszta lett Lengyelországtól Szicíliáig, Magyar-országtól Portugáliáig. Megszűntek a harcok. Azt pletykálták, hogy a brit kormány a békefeltételekről vitatkozik.

De Churchill nem kötött békét Hitlerrel, és azon a nyáron elkezdődött az angliai csata.

Először nem volt különösebb hatással a polgári lakosságra. A templomok harangjai elhallgattak, akkor lehetett csak meghúzni őket, ha majd a várt német támadásra kell figyelmeztetniük. Daisy a kormány utasításainak megfelelően homokos és vizes vödröket vitetett minden lépcsőfordulóba tűzoltás céljára, de nem volt szükség rájuk. A Luftwaffe a kikötőket bombázta, hogy elvágja Nagy-Britannia utánpótlási vonalait. Azután áttértek a légi támaszpontokra, hogy elpusztítsák a Királyi Légierőt. Bubi egy Spitfire-rel vett részt a légi csatákban, amelyeket tátott szájjal bámultak a kenti és sussexi parasztok. Ritka leveleiben büszkén újságolta, hogy három német repülőgépet lőtt le. Hetekig nem kapott

kimenőt, és Daisy egyedül gubbasztott a házban, amelyet megrakott virágokkal a férje kedvéért.

Végül szeptember 7-én, szombat reggel beállított Bubi egy hétvégi eltávozásra. Remek idő volt, enyhe és derűs, az a fajta kései meleg, amelyet vénasszonyok nyarának hívnak.

Történetesen ez volt az a nap, amelyen a Luftwaffe taktikát változtatott.

Daisy csókkal üdvözölte a férjét. Előre gondoskodott róla, hogy tiszta ing és alsó várja az öltözőszobájában.

Más asszonyok elbeszéléséből úgy tudta, hogy a szabadságos katonáknak szex, nyakolaj és tisztességes ennivaló kell, ebben a sorrendben.

Bubi és ő a vetélés óta nem háltak együtt. Ez lesz az első alkalom. Bűntudatot érzett, amiért nem igazán örül a kilátásnak. De bizonyosan nem tagadja meg a kötelességét.

Félig-meddig arra számított, hogy férje az érkezés percében ledönti az ágyra, de Bubinak nem volt ilyen sürgős. Levetette az egyenruháját, megfürdött, hajat mosott, civilbe öltözött. Daisy utasította a szakácsot, hogy ne takarékoskodjék az élelmiszerjegyekkel, jó ebédet főzzön, Bubi pedig a legrégibb palack bordóit hozta föl a pincéből.

Daisy meglepődött és megsértődött, amikor ebéd után Bubi azt mondta:

– Pár órára elmegyek. Vacsorára itthon leszek.

Daisy jó feleség akart lenni, de nem passzív feleség.

– Hónapok óta ez az első eltávozásod! – tiltakozott. – Hova a csudába mész?

– Megnézek egy lovat. Ebben nincsen semmi rossz.

– Remek, akkor veled megyek!

– Nem, nem jössz. Ha egy nővel jelenek meg, azt gondolják rólam, hogy tutyimutyi vagyok, és följebb emelik az árat.

Daisy nem titkolhatta a csalódását.

– Mindig az volt az álmom, hogy ezt együtt fogjuk csinálni! Közösen vásároljuk és tenyésztjük a versenylovakat!

– Ez nem nőnek való.

– Menj már ezzel a hülyeséggel! – sértődött meg az asszony. – Legalább annyit tudok a lovakról, mint te!

– Az lehet – mondta ingerülten a férj – , de én mégsem akarom, hogy ott lebzselj, amikor azokkal a tulkokkal tárgyalok, és erről nem nyitok vitát!

Daisy feladta.

– Ahogy akarod – mondta, és távozott az ebédlőből.

Ösztönei azt súgták, hogy a férje hazudik. Szabadságos katonáknak nem a lóvásár jár a fejében. Ki akarta deríteni, hogy Bubi miben sántikál. Még a hősök sem hazudhatnak a feleségüknek.

A szobájában nadrágba bújt, és csizmát húzott. Amikor Bubi lement a főlépcsőn a bejárathoz, ő lerohant a hátsó lépcsőn, át a konyhán, ki az udvarra, be a régi istállóba. Ott fölvette a bőrzubbonyát, a motorosszemüvegét és a bukósisakját. Kinyitotta a garázsajtót, amely a sikátorra nyílt, és kitolta a motorbiciklijét, egy Triumph Tiger 100-ast, amelyet azért hívtak így, mert óránként száz mérföld volt a csúcssebessége. Berúgta a motort, és kirobogott a sikátorból.

Amikor szeptemberében bevezették a benzinjegyet, gyorsan megtanult motorozni. Olyan volt, mint a biciklizés, csak könnyebb. Szerette a szabadságot és a függetlenséget, amelyet a motorozás adott.

Éppen időben kanyarodott ki az utcára, hogy lássa, amint Bubi krémszínű Bentley Airline-ja eltűnik a legközelebbi saroknál.

Követte.

Bubi keresztülvágott a Trafalgar téren és a színházi negyeden. Daisy biztonságos távolból ment utána, mert nem akarta, hogy észrevegye. London központjában még mindig nagy volt a forgalom, gépkocsik százai robogtak mindenféle hivatalos ügyben. Ráadásul a személyautóknak járó üzemanyag nem volt ésszerűtlenül kevés, különösen olyanoknak, akik csak a városban akartak autózni.

Bubi továbbment keletnek, át a Cityn, ahol gyér volt a forgalom szombat délután, és Daisy aggódni kezdett, hogy észreveszi őt. De nem lehetett könnyen felismerni a motorosszemüvegben és a sisakban. Bubi egyébként sem nagyon figyelt a környezetére, nyitott ablakkal vezetett, és közben szivarozott.

Aldgate-be tartott, és Daisynek az a borzasztó érzése támadt, hogy tudja is, miért.

Férje bekanyarodott az East End egyik kevéssé vacak utcájába, és

leparkolt egy kellemes, tizennyolcadik századi ház előtt. Istállónak sehol semmi nyoma: nem olyan hely volt, ahol versenylovakat adnak-vesznek. Ennyit Bubi meséjéről.

Leállította a motort az utca végében, és figyelt. Férje kiszállt a kocsiból, bevágta az ajtót. Nem nézett körül, nem ellenőrizte a házszámot, láthatólag korábban is járt már itt, és pontosan tudta, hova tart. Szivarral a szájában, hetykén odament a bejárathoz, és a saját kulcsával nyitotta ki az ajtót.

Daisy a legszívesebben elbőgte volna magát.

Bubi eltűnt a házban.

Valahonnan kelet felől robbanás hallatszott.

Daisy arra nézett, és repülőgépeket látott az égen. Éppen ezt a napot választották a németek, hogy bombázni kezdjék Londont?

Ha így is van, bánja is ő. Nem fogja hagyni, hogy Bubi nyugodtan lubickoljon a házasságtörésben. Odagurult a házhoz, leállította a motort a Bentley mögött. Levette a sisakját és a szemüvegét, fölmasírozott a bejárathoz, és kopogtatott.

Újabb robbanás hallatszott, ezúttal közelebbről, azután gyászosan felvonítottak a légoltalmi szirénák.

Az ajtó résnyire nyílt. Daisy keményen meglökte. Egy fiatal nő, aki a szobalányok fekete formaruháját viselte, felkiáltott és visszatántorodott. Daisy belépett, és becsapta az ajtót. Londoni átlagos kispolgári ház előszobájában állt, de ezt egzotikusán kidekorálták keleti szőnyegekkel, súlyos függönyökkel és egy képpel, amely fürdőházban meztelenkedő nőket ábrázolt.

Kivágta a legközelebbi ajtót, és bement az utcai szalonba. Félhomály volt, a bársonyfüggönyök megszűrték a napfényt. Hárman tartózkodtak a szobában. Egyikük, egy bő selyempongyolát viselő, tűzpirosra rúzsozott, negyvenes asszony felpattant, és döbbenten bámult Daisyre. Nyilván ő volt az anya. Mögötte tizenhat év körüli lány cigarettázott egy díványon egy szál bugyiban és harisnyában. Bubi a lány mellett ült, és fogta a combját a harisnya fölött, de most bűntudatosan elrántotta a kezét. Röhejes mozdulat volt, mintha azzal, hogy leveszi a kezét a lányról, ártatlanná varázsolhatta volna a jelenetet.

Daisy igyekezett visszafojtani a könnyeit.

– Azt ígérted, hogy elhagyod őket! – mondta. Szeretett volna

hideg dühvel tárgyalni, mint egy bosszúálló angyal, de hallotta, hogy a hangja csak sebzett és szomorú.

Bubi elvörösödött, pánikba esett.

– Te mi az ördögöt keresel itt?

– A francba, ez a felesége! – mondta az idősebb nő.

Pearl a neve, jutott Daisy eszébe, a lánya pedig Joanie. Milyen borzasztó, hogy ilyen némbereknek a nevét kell tudnia!

A szobalány az ajtóhoz jött, és azt mondta:

– Én nem akartam beengedni ezt a kurvát, de félrelökött!

Daisy a férjéhez fordult:

– Annyira igyekeztem, hogy szép és hívogató legyen az otthonunk, és te inkább ezt választod!

Bubi mondani akart valamit, de nem találta a szavakat, úgyhogy egykét percig csak makogott. Azután egy hatalmas, közeli robbanás megrázta a padlót, és az ablaküvegek zörögni kezdtek.

– Süketek maguk? – kérdezte a szobalány. – Légiriadó van, a kurva életbe! – Senki sem nézett rá.

– Na, én lemegyek a pincébe – mondta, és eltűnt.

Valamennyiüknek menedéket kellett keresnie. De Daisynek még valamit közölnie kellett Bubival a távozása előtt.

– Kérlek, a jövőben tartsd távol magadat az ágyamtól. Nem vagyok hajlandó beszennyezni magam.

A lány a díványon, Joanie, megszólalt:

– De hát mi csak szórakozunk, tüncikém! Miért nem szállsz be? Élveznéd!

Pearl, az idősebb végigmérte Daisyt.

– Igazán nett kis alakja van.

Daisy belátta, hogy még jobban megaláznák, ha lehetőséget adna rá. Levegőnek nézte őket, és csak Bubihoz beszélt.

– Választottál – mondta. – Én pedig döntöttem.

Emelt fővel távozott, pedig megsértették és lealacsonyították.

Hallotta, ahogy Bubi azt mondja:

– Na, az istenit ennek a slamasztikának!

Slamasztikának?, gondolta az asszony. Ez minden?

Kilépett az ajtón.

Azután felnézett.

Az ég tele volt repülőgépekkel.

Reszketni kezdett félelmében. Magasan voltak, legalább három kilométernyire, mégis mintha eltakarták volna a napot. Sok száz kövér bombázó és karcsú vadászgép. Legalább harminc kilométer széles volt a légiflotta. Keletre, a dokkoknál és a Woolwich-fegyvergyárnál füstoszlopok szálltak az égnek a becsapódó bombák nyomán. A robbanások folyamatos bömbölésse olvadtak össze, mintha a dühös tenger harsogna vihardagálynál.

Daisynek eszébe jutott, hogy Hitler szerdán beszédet tartott a német parlamentben. Őrjöngött, hogy az aljas RAF bombázói mekkora pusztításokat végeznek Berlinben, és azzal fenyegetőzött, hogy bosszúból eltörli a brit városokat. Láthatólag komolyan gondolta. Ezek a földdel akarják egyenlővé tenni Londont!

Ez máris életének legrosszabb napja volt. Most rájött, hogy az utolsó is lehet.

Arra azonban nem tudta rávenni magát, hogy visszamenjen abba a házba, és azokkal egy légópincébe bújjon. El kell mennie innen. Haza kell jutnia, ahol nyugodtan sírhat.

Sietve föltette a sisakot és a szemüveget. Leküzdötte az irracionális, ám erős késztetést, hogy beugorjon a legközelebbi kertfal mögé. Felpattant a motorbiciklire, és elrobogott.

Nem jutott messzire.

Két utcával arrébb egy bomba éppen előtte talált el egy házat. Daisy hirtelen fékezett. Látta a lyukat a tetőn, érezte a robbanás lökését, és pár másodperccel később megpillantotta bent a lángokat, mintha egy kályhából ömlött volna ki és gyulladt volna meg az olaj. A következő pillanatban kirohant a házból egy tizenkétéves-forma, sikoltozó, égő hajú kislány, egyenesen neki Daisynek.

Az asszony leugrott a motorról, lerántotta magáról a bőrzubbonyát, és szorosan rácsavarta a kislány fejére, hogy a lángok ne kapjanak oxigént.

A sikoltozás abbamaradt. Daisy levette a zubbonyt. A kislány zokogott. Már nem szenvedett, de kopasz volt.

Daisy végignézett az utcán. Acélsisakot és ARP*-karszalagot viselő férfi futott hozzá egy fehér keresztes elsősegélyládával.

A kislány Daisyre nézett, és azt sikoltotta:

– Anyu odabent van!

– Nyugodj meg, édesem, hadd nézzelek! – felelte a légós.

Daisy otthagyta vele a kislányt, és az épület ajtajához nyargalt. Régi háznak tűnt, amelyet leválasztottak olcsó lakásokra. Az emeletek égtek, de a folyosóra be tudott menni. Vaktában hátrarohant, és egy konyhába jutott. Ott meglátott egy öntudatlan asszonyt a padlón, és egy kisbabát egy rácsos ágyban. Fölkapta a picit, kiszáguldott a házból.

Az égett hajú kislány azt sivította:

– A húgom!

Daisy a kezébe nyomta a babát, és visszarohant a házba.

Az ájult asszony túl nehéz volt, hogy fölemelhesse. Mögé került, feltámasztotta ülő helyzetbe, megmarkolta a hóna alatt, végigvonszolta a konyhapadlón, majd a folyosón, ki az utcára.

Befutott egy mentőautó, egy átalakított szedán, amelynek a hátsó karosszériáját eltávolították, és vászontetős rakteret szereltek a helyére. A légós besegítette a megégett kislányt a járműbe. A sofőr odaszaladt Daisyhez. Ketten beemelték az asszonyt a mentőautóba.

– Van még bent valaki? – kérdezte a sofőr Daisytől.

– Nem tudom!

Az ember berontott a folyosóra. Ekkor az épület megroggyant. A lángoló emeletek ráomlottak a földszintre. A mentőautó sofőrje eltűnt a gyehennában.

Daisy hallotta a saját sikolyát.

Befogta a száját, a lángokat kémlelte, kereste a sofőrt, pedig nem segíthetett volna rajta, öngyilkosság lett volna megpróbálni.

– Úristen, Alfnek vége! – mondta a légós.

Újabb robbanás hallatszott. Százméternyire újabb bomba találta el az utcát.

– Na, most már nincs sofőröm, én pedig nem hagyhatom el a színhelyet – mondta a légós. Végignézett az utcán. Néhány ház előtt kisebb embercsoportok verődtek össze, de a többség feltehetőleg az óvóhelyeken tartózkodott.

– Majd én vezetek – felelte Daisy. – Hova menjek?

– Tud vezetni?

A legtöbb angol nő nem tudott: ez itt még mindig férfidolognak számított.

– Ne tegyen fel hülye kérdéseket – mondta Daisy. – Hova menjek a mentőautóval?

– A St. Bartsbe. Tudja, hol van?

– Természetesen. – A St. Bartholomew London egyik legnagyobb kórháza volt, és Daisy már négy éve élt itt. – West Smithfieldben – tette hozzá, hogy szavahihetőbb legyen a légós szemében.

– A mentőbejárat hátul van.

– Meg fogom találni.

Beugrott a kocsiba. A motor még járt.

A légós utána kiáltott:

– Hogy hívják?

– Daisy Fitzherbert. Magát?

– Nobby Clarké! Vigyázzon a mentőautomra!

A kocsinak közönséges, kuplungos sebességváltója volt. Daisy első sebességbe kapcsolt, és elhajtott.

A repülőgépek tovább mennydörögtek a magasban, a bombák szüntelenül hullottak. Daisy mindenáron el akarta juttatni a sérülteket a kórházba, és a St. Bárt' alig több mint másfél kilométerre volt, de az út őrjítően nehéznek bizonyult. Végighajtott a Leadenhall Streeten, a Poultryn, a Cheapside-on, de több helyütt is el volt torlaszolva az úttest, tolatnia kellett, hogy másik utat keressen. Minden utcában volt legalább egy lebombázott épület. Mindenütt füst, törmelék, síró és vérző emberek.

Nagy megkönnyebbülésére sikerült odaérnie a kórházhoz, és követett egy másik mentőautót a baleseti felvételhez. Lázas sürgés-forgás fogadta, tucatnyi mentőautóból emelték ki a sebesült, összeégett embereket a véres kötényű beteghordozók. Talán megmentettem ezeknek a gyermekeknek az anyját, gondolta Daisy. Nem vagyok teljesen érdemtelen, még ha a férjemnek nem is kellek.

A kopasz kislány még mindig fogta pici húgát. Daisy kisegítette őket az autó hátuljából.

Egy ápolónő segített fölemelni és bevinni az öntudatlan asszonyt.

Ám Daisy látta, hogy már nem lélegzik.

– Ezek az ő gyerekei! – mondta az ápolónőnek, és hallotta a saját hangjában a lappangó hisztériát. – Mi lesz most velük?

– Ezt majd én elintézem – felelte határozottan az ápolónő. – Magának vissza kell mennie.

– Kell? – kérdezte Daisy.

– Szedje össze magát – válaszolta az ápolónő. – Itt estig még több halott és sebesült lesz.

– Rendben – bólintott Daisy. Beszállt a mentőautóba, és elhajtott.

*

Októberben, egy meleg mediterrán délutánon Lloyd Williams megérkezett a napfényes francia Perpignanba, amely alig harminc kilométerre van a spanyol határtól A szeptembert Bordeaux környékén töltötte, szőlőt szüretelt, mint a borzalmas évben. Most már volt pénze buszra és villamosra, olcsó büfékben ehetett, nem kellett idegen kertekből felásott, éretlen zöldségen és tyúkólból lopott nyers tojáson tengődnie. Bordeaux-tól Toulouse-on és Béziers-n át ért le délre, alkalmanként tehervonatokon, de többnyire teherautó-sofőröknek esett meg rajta a szíve, akik felvették.

Most egy kávézóban ült a főút mellett, amely Perpignant délkeleti irányban átszelve halad a spanyol határ felé. Még mindig Maurice kék overállját és svájci sapkáját viselte, és volt nála egy kis vászonzsák, amelyben egy rozsdás vakolókanál meg egy malterfoltos szintező bizonyította, hogy spanyol kőműves, aki hazafelé tart. Isten őrizz, hogy valaki munkát ajánljon neki: fogalma sem volt, hogyan kell falazni.

Aggasztotta, hogyan jut majd át a hegyeken. Három hónapja Pikárdiában még azzal biztathatta magát, hogy feltétlenül megtalálja azt az utat a Pireneusokon át, amelyen 1936-ban vitték le a vezetői, majd egy évvel később visszafelé is megjárta. De mikor megjelentek a szemhatáron a bíbor csúcsok és a zöld hágók, sokkal nehezebbnek tűnt a tájékozódás. Azt hitte, hogy az út minden részletét az emlékezetébe véste, de ha megpróbált felidézni ösvényeket, hidakat, kanyarokat, rájött, hogy a képek elmosódnak, és a részletek őrjítően megfoghatatlanok.

Befejezte fűszeres halászléből álló ebédjét, és halkan odaszólt a szomszéd asztalnál ülő sofőröknek:

– Cerbére-be mennék. – Ez volt az utolsó falu a spanyol határ előtt. – Megy valaki arra?

Nagy valószínűséggel mindnyájan arra tartottak: más okból nem lehettek volna ezen a délkeleti irányú, jelentéktelen úton. Mégis haboztak. Ez a Vichy-kormányzat Franciaországa volt, elméletben független, gyakorlatilag az ország másik felét megszálló németek

ellenőrzése alatt állt. Senkinek sem volt sürgős segíteni egy idegen akcentussal beszélő ismeretlenen.

– Kőműves vagyok – mondta Lloyd, és megemelte a vászonzsákot. – Hazafelé megyek Spanyolországba. Leandro a nevem.

– Félútig elvihetlek – mondta egy kövér, trikós ember.

– Köszönöm.

– Készen állsz?

– Persze.

Kimentek, beszálltak egy kis, piszkos Renault-ba, amelynek az oldalára egy villamossági bolt nevét írták. Amint elindultak, a sofőr megkérdezte Lloydot, házasember-e. Ezt kellemetlenül bizalmaskodó kérdések követték, amelyekből Lloyd megállapíthatta, hogy a sofőrt betegesen foglalkoztatja a mások nemi élete. Nyilvánvalóan azért vette fel őt, hogy tolakodó kérdésekkel bombázhassa. Azok között, akik eddig felvették egy-egy fuvarra, többeknek is voltak hasonlóan gusztustalan indítékaik.

– Szűz vagyok – mondta meg neki Lloyd az igazságot, ám ezzel csak azt érte el, hogy a sofőr az iskolás lányok taperolását kezdje feszegetni. Lloydnak komoly tapasztalata volt az előjátékban, de ezt nem óhajtotta megosztani vele. Megpróbált udvarias maradni, de nem volt hajlandó kiteregetni a részleteket, és végül a sofőrnek elment tőle a kedve.

– Itt lekanyarodok – mondta, és fékezett.

Lloyd megköszönte a fuvart, és gyalog ment tovább.

Megtanulta, hogy ne úgy járjon, mint egy katona, és kifejlesztett egy általa hitelesnek tartott parasztos cammogást. Sosem volt nála újság vagy könyv. A haját utoljára egy tökéletesen tehetségtelen borbéllyal nyíratta le Toulouse legszegényebb negyedében. Hetente egyszer borotválkozott, így rendszerint borostás volt, ami meglepő hatékonysággal olvasztotta bele az arctalan tömegbe. Abbahagyta a mosakodást, és olyan áporodott szaga lett, ami visszatartotta az embereket, hogy szóba akarjanak állni vele.

Franciaországban vagy Spanyolországban kevés munkásnak volt órája, így meg kellett szabadulnia a négyszögletes acél karórától, amelyet Bernietől kapott a diplomázása örömére. Nem adhatta oda a sok-sok francia valamelyikének, akik segítették útja közben, mert egy brit karóra gyanúba keverhette őket. Végül szomorúan bedobta

egy tóba.

A legnagyobb problémája az iratok hiánya volt.

Megpróbált papírokat venni egy embertől, aki némileg emlékeztetett rá, két másiktól el akarta lopni az igazolványát, de ilyen időkben óvatosak az emberek, ami nem meglepő. Ezért az volt a stratégiája, hogy elkerülte az olyan helyzeteket, amikor igazoltathatták. Óvakodott a feltűnéstől, ha tehette, inkább a mezőkön gyalogolt az utak helyett, és sosem szállt vonatra, mert az állomásokon gyakran volt igazoltatás. Eddig szerencséje volt. Egyszer kérte a papírjait egy vidéki csendőr, mire ő előadta, hogy az iratait ellopták, miután berúgott és kiütötte magát egy marseille-i kocsmában, a csendőr pedig elhitte, és útjára engedte.

Most azonban elfogyott a szerencséje.

Szegény mezőgazdasági területen járt a Pireneusok előhegyeiben, közel a Földközi-tengerhez, ahol homokos a talaj. Tengődő kisbirtokok és szegény falvak között, gyéren lakott vidéken vezetett a poros út. Balra, a dombok között át-átkéklett a távoli tenger.

A legutolsó, amire itt számított, a zöld Citroen volt, amely három csendőrrel megállt mellette.

Nagyon hirtelen történt. Hallotta a közeledő autót – az egyetlent azóta, hogy a kövér ember kitette. Továbbcsoszogott, mint egy fáradt munkás, aki hazafelé tart a szikkadt földű, satnya mezők, csökött fák között. Amikor megállt az autó, Lloyd először arra gondolt, hogy bemenekül a földekre, de rögtön elvetette az ötletet, amikor meglátta a pisztolytokot a kocsiból kiugró két csendőr oldalán. Valószínűleg nem mesterlövészek, de kedvezhet nekik a vakszerencse. Több esélye van, ha megpróbálja kidumálni magát a bajból. Ezek vidéki csendőrök, bizonyára kedélyesebbek a kemény városi rendőröknél.

– Igazolványt! – mondta a közelebb álló csendőr franciául.

Lloyd tehetetlenül széttárta a karját.

– Monsieur, olyan balszerencsés vagyok, az irataimat ellopták Marseilleben. Leandro vagyok, spanyol kőműves, éppen úton vagyok...

– Beszállni!

Lloyd habozott, de úgysem tehetett mást. Most még kevesebb az

esélye a menekülésre, mint korábban.

Az egyik csendőr megmarkolta a karját, a hátsó üléshez irányította, és beszállt mellé.

A jármű elindult. Lloyd reményei lehervadtak.

A mellette ülő csendőr megszólította:

– Maga angol, vagy micsoda?

– Spanyol kőműves vagyok. A nevem...

A csendőr leintette:

– Ne erőlködjön.

Lloyd belátta, hogy szertelenül optimista volt. Külföldi, igazolvány nélkül, aki a spanyol határra igyekszik: a csendőrök magától értetődően feltételezik, hogy menekülő brit katona. Ha lennének kétségeik, megkapják a bizonyítékot, amikor megparancsolják, hogy vetkőzzön le, és meglátják a nyakában a dögcédulát. Nem dobta el, mert anélkül automatikusan lelőtték volna, mint kémet.

Most pedig itt gubbaszt egy autóban három fegyveressel, és a szökés lehetősége a nullára csökkent.

Továbbmentek abba az irányba, amerre Lloyd eredetileg tartott. Jobbra a nap lesüllyedt a hegyek mögé. Innentől a határig nincs nagyobb város, így hát feltételezte, hogy egy falusi fogdában tölti az éjszakát. Onnan talán elmenekülhet. Ha kudarcot vall, holnap kétségtelenül visszaviszik Perpignanba, és átadják a városi rendőröknek. Akkor mi lesz? Kihallgatják? Erre a gondolatra kilelte a hideg a félelemtől. A francia rendőrök összeverik, a németek megkínozzák. Ha életben marad, fogolytáborba kerül, és ott marad a háború végéig, vagy amíg éhen nem hal. És már csak néhány kilométer választotta el a határtól!

Beértek egy kisvárosba. Megszökhetne, amikor már kiszállították az autóból, de még nem vitték be a fogdába? Nem voltak tervei, nem ismerte a terepet. Egyetlen lehetősége volt, hogy éberen figyel, és megragad minden lehetőséget.

Az autó lekanyarodott a főutcáról egy üzletsor mögötti sikátorba. Le akarják lőni, hogy itt hagyják a hulláját?

A Citroen megállt egy vendéglő hátuljánál. Az udvar tele volt ládákkal és hatalmas kannákkal. Lloyd egy kis ablakon belátott egy fényesen kivilágított konyhába.

A csendőr, aki elöl, a vezető mellett ült, kiszállt, és kinyitotta az ajtót Lloyd mellett. A járműnek az az oldala volt közelebb a házhoz. Talán ez a lehetőség? Futva megkerülheti az autót, és elrohanhat a sikátorban. Esteledett, az első néhány méter után már nem nyújtana könnyű célpontot.

A csendőr benyúlt a kocsiba, megragadta Lloyd karját, és el sem engedte, miközben ő kiszállt és fölegyenesedett. A második azonnal mögé állt. Ez nem elég jó alkalom.

De miért hozták ide?

Bementek a konyhába. Egy szakács tojást habart egy tálban, egy kamasz fiú a nagy mosogatónál dolgozott. Az egyik csendőr azt mondta:

– Itt egy angol. Leandrónak mondja magát.

A szakács, anélkül hogy abbahagyta volna a munkát, felemelte a fejét, és elbődült:

– Teresa! Gyere csak!

Lloyd emlékezett egy másik Teresára, egy szépséges spanyol anarchistára, aki írni-olvasni tanította a katonákat.

Nyílt a konyhaajtó, és belépett Teresa.

Lloyd döbbenten meredt rá. Nem tévedhetett, hiszen sohasem felejti el azt a nagy szempárt, azt a fekete hajzuhatagot, noha most a pincérnők fehér fityuláját és kötényét viselte.

Teresa először ügyet se vetett rá. Letett egy halom edényt a mosogatóra a fiú mellé, azután mosolyogva a csendőrökhöz fordult, és mindkettőt megcsókolta kétfelől:

– Pierre! Michel! Hogy vagytok? – Csak ekkor nézett rá Lloydra. Kerekre nyitotta a szemét, és azt mondta spanyolul: – Ez nem lehet igaz! Tényleg te vagy az, Lloyd?

A férfi nem bírt felelni, csak némán bólintott.

A lány átkarolta, magához szorította, és kétfelől megcsókolta.

– Nahát akkor minden rendben – mondta az egyik csendőr. – Nekünk mennünk kell. Sok szerencsét! – Odaadta Lloydnak a vászonzsákot, azután távoztak.

Lloydnak végre megjött a hangja.

– Mi ez? – kérdezte spanyolul Teresétől. – Azt hittem, a fogdába visznek!

– Gyűlölik a nácikat, így hát segítenek nekünk – felelte a lány.

– Ki az a nekünk?

– Később elmagyarázom. Gyere velem. – Kitárt egy ajtót, amely egy lépcsőre nyílt, és fölvezette a férfit az emeletre, egy szegényesen bebútorozott hálószobába. – Itt várj. Hozok neked valami ennivalót.

Lloyd ledőlt az ágyra, és eltöprengett hihetetlen szerencséjén. Öt perce még kínzásra és halálra számított. Most pedig arra vár, hogy egy gyönyörű nő felhozza a vacsoráját.

Minden ugyanilyen gyorsan át is csaphat az ellenkezőjébe.

Teresa fél óra múlva tért vissza. Rántottát és sült krumplit hozott egy vastag tányéron.

– Sok dolgunk volt, de hamarosan zárunk – mondta. – Pár perc múlva itt vagyok.

Lloyd felfalta az ételt.

Leszállt az éjszaka. Hallgatta a távozó vendégek diskurálását, az elpakolt edények zörgését. Azután visszajött Teresa egy palack vörösborral és két pohárral.

Lloyd megkérdezte tőle, miért hagyta el Spanyolországot.

– Ezrével gyilkolják a mieinket – felelte a lány. – Azokat, akiket nem öltek meg, börtönbe vetik, és bűnözőt csinálnak mindenkiből, aki támogatta a kormányt. Mindenét elveszítheti, aki szembeszállt Francóval, még a „passzív ellenállásért” is büntetnek. Csak az lehet ártatlan, aki be tudja bizonyítani, hogy támogatta a diktátort.

Lloyd keserűen gondolt vissza márciusra, amikor Chamberlain azt bizonygatta a képviselőházban, hogy Franco lemondott a politikai megtorlásról. Micsoda gyalázatos hazug ez a Chamberlain!

Teresa folytatta:

– Sok elvtársunk mocskos büntetőtáborokban van.

– Gondolom, nem tudod, mi történt Lenny Griffiths őrmesterrel, a barátommal?

Teresa a fejét rázta.

– Belchite után nem láttam többé.

– És te...?

– Megszöktem Franco emberei elől, ide jöttem, kaptam pincérnői munkát... és rájöttem, hogy van itt nekem másféle munka is.

– Milyen?

– Menekülő katonákat viszek át a hegyeken. Ezért hoztak ide a csendőrök.

Lloyd felbátorodott. Azt tervezte, hogy egyedül kel át a Pireneusokon, és izgult, hogy nem talál rá az útra. Most viszont lehet vezetője.

– Még ketten várnak rám – mondta a lány. – Egy brit tüzér és egy kanadai pilóta. Egy hegyi tanyán.

– Mikor akarsz átkelni?

– Ma éjjel – válaszolta Teresa. – Ne igyál túl sok bort.

Ismét elment, és fél órával később tért vissza egy ócska, szakadt, barna kabáttal.

– Hideg lesz, ahol megyünk – magyarázta.

Kisurrantak a konyhaajtón, és a csillagok fényénél osontak át a kisvároson. Amikor kiértek a házak közül, egy földúton mentek tovább, föl a hegyekbe. Egy óra múlva megérkeztek néhány kis kőházhoz. Teresa füttyentett, majd kinyitotta egy csűr ajtaját, ahonnan előjött két férfi.

– Mindig álneveket használunk – mondta a lány angolul. – María vagyok, ezek itt Fred és Tom. Ő új barátunk, Leandro. – A férfiak kezet ráztak. Teresa folytatta: – Nincs beszéd, nincs dohányzás, aki lemarad, otthagyjuk. Indulhatunk?

Innentől az út meredekebb lett, és Lloyd meg-megcsúszott a köveken. Időnként egy-egy satnya bokorba vagy az ösvény mentén nőtt hangába kapaszkodva húzta magát fölfelé. A filigrán Teresa olyan tempót diktált, hogy a három férfi hamarosan lihegni kezdett. A lány hozott magával elemlámpát, de amíg a csillagok fényesen ragyogtak, nem volt hajlandó használni, mert azt mondta, takarékoskodnia kell az elemmel.

Hidegebb lett. Keresztülgázoltak egy jeges patakon, és attól kezdve Lloyd lába nem bírt felmelegedni.

Egy órával később Teresa azt mondta:

– Vigyázzatok, itt mindig maradjatok az út közepén! – Lloyd letekintett és látta, hogy meredek hegygerincen járnak. Amikor felmérte, mekkorát eshet innen, egy kicsit megszédült, és gyorsan előrenézett a lány sebesen mozgó árnyalakjára. Normális körülmények között kiélvezett volna minden percet, amikor egy ilyen alakot bámulhat, de most olyan fáradt volt és annyira fázott, hogy még a szemét legeltetni sem volt energiája.

A hegyek nem voltak lakatlanok. Egy helyütt kutya ugatott a

távolban, másutt kísérteties csengők szóltak, ráhozva a férfiakra a szívbajt, amíg Teresa el nem magyarázta, hogy a hegyekben élő juhászok kolompot kötnek a birkáikra, mert így megtalálhatják a nyájukat.

Lloyd Daisyre gondolt. Még mindig Ty Gwynben van? Vagy visszatért a férjéhez? Remélhetőleg nem ment vissza Londonba, mert a várost minden éjjel bombázzák a francia lapok szerint. Él-e, vagy meghalt? Látják még egymást? Ha igen, vajon mit érez majd iránta az asszony?

Kétóránként megálltak, hogy pihenjenek, vizet igyanak, és hozzá néhány kortyot abból a borból, amelyet Teresa hozott magával.

Hajnal felé eleredt az eső. A terep azonnal bizonytalan lett, valamennyien botladoztak és csúszkáltak, de Teresa nem lassított.

– Örüljetek, hogy nem a hó esik! – mondta.

Szürkületkor csenevész bokrokkal benőtt vidéket láttak, amelyből úgy meredtek ki a sziklák, akár a sírkövek. Tovább esett az eső, hideg párába burkolózott a messzeség.

Egy idő után Lloyd rájött, hogy lefelé mennek. A következő pihenőnél Teresa közölte:

– Most már Spanyolországban vagyunk. – Lloydnak fel kellett volna lélegeznie, de csupán kimerültséget érzett.

A vidék fokozatosan szelídült, szúrós fű és bokrok váltották fel a sziklákat.

Teresa hirtelen hasra vetette magát.

A három férfi abban a pillanatban követte a példáját, nem kellett külön figyelmeztetni őket. Teresa pillantását követve Lloyd meglátott két zöld egyenruhás, fura fejfedős embert: feltehetőleg spanyol határőrök voltak, és megértette, hogy noha most már Spanyolországban vannak, ez nem jelenti azt, hogy nincs több gondja. Ha elkapják mint illegális határsértőt, akár vissza is küldhetik. Ami még rosszabb, eltűnhet Franco valamelyik lágerében.

A határőrök egy hegyi ösvényen közeledtek a menekülők felé. Lloyd felkészült a harcra. Gyorsan kell mozognia, hogy leteríthesse őket, mielőtt fegyvert ránthatnak. Vajon a másik kettő milyen jó a közelharcban?

De fölösleges volt az izgalom. A két határőr odaért valamilyen láthatatlan vonalhoz, és ott megfordult. Teresa úgy viselkedett, mint

aki tudta, hogy ez fog történni. Amikor a határőrök eltűntek a szemük elől, fölállt és továbbmentek.

Nem sokkal később felszállt a köd. Lloyd egy halászfalut látott egy homokos öbölben. Járt már itt korábban, amikor 1936-ban Spanyolországba érkezett. Még arra is emlékezett, hogy van benne vasútállomás.

Bementek a faluba. Álmos hely volt, hatóságnak sehol semmi jele: se rendőr, se városháza, se katonák, sem ellenőrző pontok. Teresa választása kétségtelenül ezért esett rá.

Bementek az állomásra, Teresa megvásárolta a jegyeket, és közben úgy flörtölt a pénztárossal, mintha régi barátok lennének.

Lloyd leült a padra az árnyas peronon. Fájt a lába, fáradt, hálás és boldog volt.

Egy órával később felszálltak a barcelonai vonatra.

*

Daisy eddig nem tudta, mit jelent az a szó, hogy munka.

Vagy fáradtság. Vagy tragédia.

Egy iskola osztálytermében ült, cukros angol teát ivott egy csészéből, amelyhez nem volt csészealj. Acélsisakot és gumicsizmát viselt. Délután öt óra volt, és ő még mindig fáradt volt az előző éjszakától.

Az aldgate-i légósokhoz tartozott. Elméletileg nyolcórás műszakban dolgozott, amit nyolc óra készültség, majd nyolc óra pihenés követett. Gyakorlatilag addig dolgozott, amíg le nem fújták a légitámadást, és amíg voltak sebesültek, akiket be kellett szállítani a kórházba.

1940 októberének minden egyes éjszakáján bombázták Londont.

Állandó mentőcsapata egy másik nőből, a kocsikísérőjéből és négy férfiból állt. A központjuk egy iskolában volt; most a gyerekek padjaiban ülve várták, hogy jöjjenek a repülőgépek, jajongjanak a szirénák, és hulljanak a bombák.

Daisy egy amerikai Buickból átalakított mentőautót vezetett. Volt egy rendes autójuk is, azon szállították az úgynevezett ülő eseteket, azokat a sebesülteket, akik maguktól is meg tudtak ülni egyenesen, amíg bevitték őket a kórházba.

A kísérőt Naomi Averynek hívták, csinos szőke cockney volt, aki szerette a férfiakat, és élvezte a haverkodó csapatszellemet. Most az

ügyeletes légóssal, Nobby Clarke-kal, egy nyugalmazott rendőrrel kötözködött.

– A légó főparancsnoka férfi – mondta. – A kerületi légófőnök férfi. Te is férfi vagy.

– Remélem is – biccentett Nobby. A többiek kuncogtak.

– Holott a légó tele van nőkkel – folytatta Naomi. – Hogyhogy egy tisztséget sem kaptak?

A férfiak nevettek. Megszólalt egy nagy orrú, kopasz ember, akit Gyönyör George-nak hívtak:

– Na, már megint a női jogoknál tartunk! – Gyönyör George némileg lesajnálta a nőket.

– De azt ugye ti sem képzelitek, hogy minden férfi okosabb a nőknél? – szólt közbe Daisy.

– Az a helyzet, hogy van pár nő a magasabb rangú légóparancsnokok között – mondta Nobby.

– Én eggyel sem találkoztam – felelte Naomi.

– Ez hagyomány – mondta Nobby. – A nők feladata mindig az otthon-teremtés volt.

– Mint Nagy Katalin Oroszországban – jegyezte meg gúnyosan Daisy.

– Vagy Angliai Erzsébet – tette hozzá Naomi.

– Amelia Earhart.

– Jane Austen.

– Marié Curie, az egyetlen tudós, aki kétszer is megkapta a Nobel-díjat.

– Nagy Katalin? – figyelt fel Gyönyör George. – Nem neki volt az az esete a lovával?

– Nana, ne a hölgyek előtt! – szólt közbe Nobby rosszallóan. – Mindenesetre én válaszolhatok Daisy kérdésére.

– Hát akkor halljam! – felelte Daisy.

– Elismerem, egyes nők pont annyira okosak lehetnek, mint egy férfi – mondta Nobby olyan hangon, mint aki óriási engedményt tett. – Mindazonáltal van egy nagyon alapos oka annak, hogy szinte minden légóparancsnok férfi.

– Mi lenne ez az ok, Nobby?

– Nagyon egyszerű. Férfiak nem fogadnának el utasítást egy nőtől.

Diadalmas arccal dőlt hátra, biztosra véve, hogy győzött a vitában.

Az volt a vicces a dologban, hogy amikor hullottak a bombák, és ők az omladékból ásták ki a sebesülteket, akkor egyenlők voltak. Akkor nem volt rangsor. Ha Daisy rákiáltott Nobbyra, hogy ragadja meg egy tetőgerenda másik végét, a férfi habozás nélkül engedelmeskedett.

Daisy szerette őket, még George-ot is. Az életüket adták volna érte, és ő is értük.

Halk búgás hallatszott. A hang fokozatosan erősödött a légoltalmi szirénák gyötrelmesen ismerős vonításáig. Másodpercekkel később már jött is a robbanás a távolban. A riasztás gyakran elkésett; néha csak azután kezdődött, hogy az első bombák lehullottak.

Csöngött a telefon, Nobby vette föl.

Valamennyien fölálltak.

– Egy rohadt szabadnapot se vesznek ki a németek? – kérdezte fáradtan George.

Nobby letette a telefont, és azt mondta:

– Nutley Street.

– Tudom, hol van – mondta Naomi, miközben kisiettek. – A képviselőnk is ott lakik.

Beugrottak az autókba. Miközben Daisy egyesbe tette a sebességváltót és elindult, a mellette ülő Naomi annyit mondott:

– Boldog idő!

Persze gúnyolódott, de fura módon Daisy csakugyan boldog volt. Milyen különös, gondolta, miközben bevágódott egy kanyarba. Minden éjjel pusztulást, tragikus halált, borzalmasan megcsonkított holtakat látott. Minden esélye megvolt rá, hogy ma éjjel ő is bent égjen egy lángoló épületben. Mégis csodásán érezte magát. Egy ügyért dolgozott és fáradt, és ez paradox módon jobb volt az élvezetek hajszolásánál. Benne volt egy csoportban, amely mindent kockáztatott, hogy másoknak segíthessen, és ez volt a legjobb érzés a világon.

Daisy nem gyűlölte a németeket, amiért meg akarják ölni. Az apósa, Fitzherbert gróf megmagyarázta, miért bombázzák Londont. Augusztusig a Luftwaffe csak kikötőket és légi támaszpontokat

támadott. Fitz egy szokatlanul őszinte pillanatában elmondta, hogy a brit kormány nem volt ilyen aggályos: még májusban jóváhagyta a városok elleni támadásokat. A RAF egész júniusban és júliusban bombákat szórt az otthonokra, és bennük nőkre és gyermekekre. A felbőszült német közvélemény bosszút követelt. Az eredmény a Blitz volt.

Daisy és Bubi fenntartotta a látszatot, de az asszony bezárta a hálószobája ajtaját, amikor a férje otthon tartózkodott, és az nem is tiltakozott. A házasságuk nem létezett többé, de mindketten túlságosan elfoglaltak voltak ahhoz, hogy ezzel foglalkozzanak. Ha Daisy erre gondolt, elszomorodott, mert most már elvesztette Bubit is Lloyd után. Szerencsére alig volt ideje gondolkodni.

A Nutley Street lángolt. A Luftwaffe egyszerre dobott le gyújtó– és robbanóbombákat. A legtöbb kárt a tűz okozta, de a robbanóanyag hozzájárult, hogy el is harapózzon, mert kitörte az ablakokat, és levegővel táplálta a lángokat.

Daisy csikorogva fékezett, és valamennyien munkához láttak.

Azokat, akik kisebb sérüléseket szenvedtek, eljuttatták a legközelebbi elsősegélyhelyre. A súlyosan sebesülteket a St. Bartba vagy a whitechapeli közkórházba vitték. Daisy sorra tette meg a fordulókat. Amikor leszállt az éj, bekapcsolta a fényszórókat. Az elsötétítés miatt letakarták őket, csak egy rést hagytak rajtuk, noha ez fölösleges óvintézkedés volt, amikor London úgy égett, mint a máglya.

A bombázás hajnalig tartott, mert napvilágnál a bombázók túlságosan ki lettek volna szolgáltatva a Bubihoz hasonló vadászpilótáknak. Miközben a hideg szürke fény elöntötte a romokat, Daisy és Naomi visszatért a Nutley Streetre, hogy lássák, nincs-e több áldozat, akit kórházba kell vinni.

Fáradtan leültek egy téglakerítés maradványaira. Daisy levette acélsisakját. Mocskos, földes és elnyűtt volt. Vajon most mit mondanának rám a lányok a Buffalói Jachtklubban, gondolta, aztán rájött, hogy már nem érdekli a véleményük. Rég elmúltak azok a napok, amikor mindennél fontosabb volt az elismerésük.

– Kértek egy csésze teát, angyalom? – kérdezte egy hang.

Daisy felismerte a walesi tájszólást. Felnézett, és meglátott egy szép, középkorú asszonyt, kezében tálcával.

– A mindenit, éppen erre van szükségem – mondta, és vett magának. Egyre jobban megkedvelte ezt az italt. Kesernyés volt, de feltűnően frissítő.

Az asszony puszit adott Naominak, aki elmagyarázta:

– Rokonok vagyunk. A lánya, Millie, az én Abie testvéremhez ment feleségül.

Daisy figyelte, ahogy az asszony körbekínálja teával a légósokat, tűzoltókat és szomszédokat. Valami helyi potentát lehet, gondolta, mert parancsoló fellépésű, ugyanakkor egyértelműen a nép leánya: mindenkihez fesztelen barátsággal szól, és megmosolyogtatja őket. Ismerte Nobbyt és Gyönyör George-ot, akiket úgy üdvözölt, mint régi barátokat.

Az utolsó csészét megtartotta magának. Visszajött, és leült Daisy mellé.

– Maga úgy beszél, mint egy amerikai – mondta barátságosan.

Daisy bólintott.

– A férjem angol.

– Én ebben az utcában lakom, de a házam megúszta a bombázást. Aldgate parlamenti képviselője vagyok, Eth Leckwith.

Daisy szíve kihagyott egy ütemet. Hiszen ez Lloyd híres anyja! Kezet rázott vele.

– Daisy Fitzherbert.

Ethel felvonta a szemöldökét.

– Ó! – mondta. – Tehát Aberowen vicomtess!

Daisy elvörösödött, és lehalkította a hangját.

– A légóban nem tudják!

– Titka biztonságban van nálam.

Daisy habozva folytatta.

– Ismertem a fiát, Lloydot. – Akaratlanul könnyek szöktek a szemébe, mert eszébe jutott, hogyan gondoskodott róla a férfi a vetélés után a Ty Gwynben töltött közös napokban. – Nagyon kedves volt hozzám, amikor egyszer segítségre volt szükségem.

– Köszönöm – válaszolta Ethel. – De ne beszéljen róla úgy, mintha meghalt volna.

A dorgálás szelíd volt, de Daisy úgy érezte, hogy iszonyú tapintatlanul viselkedett.

– Bocsásson meg! – felelte. – Tudom, hogy csak eltűnt. Borzasztó

hülye vagyok!

– De már megkerült – mondta Ethel. – Hazaszökött Spanyolországon át. Tegnap érkezett.

– Ó, istenem! – Daisy szíve vadul vert. – Nem esett baja?

– Az égvilágon semmi. Sőt nagyon jól néz ki ahhoz képest, amin átment.

– Hol... – Daisy nyelt egyet. – Hol van most?

– Hát, valahol itt. – Ethel körülnézett. – Lloyd! – kiáltotta.

Daisy lázasan pásztázta a tömeget. Lehetséges volna?

– Tessék, mama – mondta egy szakadt kabátú férfi, és megfordult.

Daisy csak bámulta. Lloyd barnára sült, ösztövérre fogyott, és vonzóbb volt, mint valaha.

– Gyere ide, angyalom! – hívta Ethel.

Lloyd egyet lépett, meglátta Daisyt, és mintha átváltozott volna az arca. Boldogan elmosolyodott.

– Helló! – mondta.

Daisy felugrott.

– Lloyd, van itt valaki, akire talán emlékszel... – folytatta Ethel.

Daisy nem tudta tovább fékezni magát. Odarohant Lloydhoz, és a karjaiba vetette magát. Átölelte, belenézett zöld szemébe, megcsókolta napbarnított arcát, törött orrát, végül a száját.

– Szeretlek, Lloyd! – mondta lázasan. – Szeretlek, szeretlek, szeretlek!

– Én is szeretlek, Daisy – felelte a férfi.

– Látom, emlékszel – mondta mögöttük csipkelődve Ethel.

*

Lloyd lekváros pirítóst evett, amikor Daisy belépett a Nutley Street-i ház konyhájába. Fáradtan levette acélsisakját, és leült az asztalhoz. Az arca maszatos volt, a haja piszkos a portól és a koromtól, és Lloyd ellenállhatatlanul gyönyörűnek találta.

A legtöbb reggelen eljött, miután véget ért a bombázás, és az utolsó áldozatot is elszállították a kórházba. Lloyd anyja azt mondta, ne várja, hogy invitálják, és Daisy a szaván fogta.

Ethel töltött neki egy csésze teát, és megkérdezte:

– Nehéz volt az éjszaka, angyalom?

Daisy komoran bólintott.

– Az egyik legpocsékabb. Leégett a Peabody-ház az Orange Streeten.

– Ó, ne! – Lloyd elszörnyedt. Ismerte azt a helyet: hatalmas, túlzsúfolt bérkaszárnya volt, ahol szegény, sokgyerekes családok laktak.

– Az egy nagy épület – szólalt meg Bernie.

– Az volt – mondta Daisy. – Több százan égtek meg, és csak az isten tudja, hány gyermek árvult el. Szinte minden betegem meghalt kórházba szállítás közben.

Lloyd átnyúlt a kis asztal fölött, és megfogta az asszony kezét.

Daisy fölnézett a teájáról.

– Ehhez nem lehet hozzászokni. Az ember azt hiszi, majd megedződik, de nem.

Össze volt törve a szomorúságtól.

Ethel szánakozva megérintette a vállát.

– És mi ugyanezt csináljuk a német családokkal – mondta Daisy.

– Köztük régi barátaimmal, Mauddal, Walterral és a gyermekeikkel – szólt Ethel.

– Hát nem borzasztó? – Daisy kétségbeesetten csóválta a fejét. – Mi a baj velünk?

– Mi a baj az emberi fajjal? – kérdezte Lloyd.

Bernie válaszolt nekik, az örök gyakorlatias:

– Később átmegyek az Orange Streetre, és utánanézek, hogy mindent megtettek-e a gyerekekért.

– Veled megyek – bólintott Ethel.

Bernie és Ethel olyan összeszokottan és gördülékenyen gondolkodtak és cselekedtek együtt, mintha beleláttak volna egymás fejébe. Amióta hazajött Lloyd, lopva figyelte őket, mert aggódott, hogy a házasságuk megszenvedhette a letaglózó erejű vallomást, mármint hogy Ethel-nek sose volt Teddy Williams nevű férje, és a fiának Fitzherbert gróf az apja. Mindezt elmondta Daisynek, aki most már ismerte a teljes igazságot. Ugyan mit szól Bernie ahhoz, hogy húsz éven át hazudtak neki? De Lloyd nem látta jelét, hogy bánkódna. Bernie a maga szenvtelen módján imádta Ethelt, aki nem tehetett olyat, amivel a férfit megbántotta volna. Hitt benne, hogy a felesége sosem akarná megsebezni, és ebben igaza is volt. Ez reménnyel töltötte el Lloydot, hogy egy napon talán neki is jut egy

ilyen házasság.

Daisy észrevette, hogy a férfi egyenruhában van.

– Hova mész ma reggel?

– Behívtak a Hadügyminisztériumba. – A kandallón álló órára pillantott. – Jobb is, ha indulok.

– Azt hittem, már kikérdeztek.

– Gyere a szobámba, és elmagyarázom, amíg megkötöm a nyakkendőm. Hozd a teádat.

Fölmentek az emeletre. Daisy olyan kíváncsian bámészkodott, amiből a férfi megállapíthatta, hogy még sosem járt a hálószobájában. Lloyd ránézett a szimpla ágyra, a könyvespolcra, amelyen német, francia és spanyol nyelvű regények sorakoztak, és az íróasztalra, amelyen kihegyezett ceruzák feküdtek, és azon tűnődött, mit szólhat ehhez az asszony.

– Milyen szép kis szoba – mondta Daisy.

Nem volt kicsi. Ugyanakkora volt, mint a ház többi hálószobája. De hát Lady Aberowennek más a mércéje.

Daisy fölvett egy bekeretezett fényképet. A tengerparton ábrázolta a családot: a kis Lloyd rövidnadrágban, a totyogós Millie fürdődresszben, a fiatal Ethel nagy, széles karimájú kalapban, Bernie szürke öltönyben, kihajtott gallérú, fehér ingben, a fején zsebkendő a négy sarkán csomóra kötve.

– Southend – magyarázta Lloyd. Elvette Daisytől a csészét, a tükörasztalra tette, azután átölelte, szájon csókolta az asszonyt. Daisy fáradt gyengédséggel viszonozta a csókot, megsimogatta a férfi arcát, és a vállára borult.

Egy pillanat múlva Lloyd elengedte. Daisy nagyon fáradt volt most az enyelgéshez, neki pedig mennie kellett.

Daisy lehúzta a csizmáját, és az ágyra dőlt.

– A Hadügyminisztérium felkért, hogy ismét menjek be hozzájuk – mondta Lloyd, és megkötötte a nyakkendőjét.

– De hát legutóbb is órákig voltál bent!

így volt. Franciaországi menekülése legapróbb részletét is elő kellett kotornia az emlékezetéből. Tudni akarták a rangját és az egységét minden németnek, akivel találkozott. Természetesen nem emlékezhetett mindenkire, de mivel szorgalmasan tanult Ty Gwynben, képes volt bőséges információkat adni.

Ez eddig hozzátartozott a hírszerzők szabványos meghallgatásához. De Lloydot a szökéséről is kérdezték, az utakról, amelyeken járt, és a segítőiről. Még Maurice és Marcelle után is érdeklődtek, és megrótták, amiért nem tudja a vezetéknevüket. Fölvillanyozta őket Teresa említése, aki nyilvánvalóan fontos segítsége lehet a leendő szökevényeknek.

– Ma másokkal találkozom. – Lloyd az öltözőasztalon heverő, gépelt feljegyzésre pillantott. – A Metropole Hotel 424-es szobájában a Northumberland Avenue-n. – Ez a hely a Trafalgar tér közelében, a kormányzati negyedben volt. – Valami új részleg, amely a brit hadifoglyokkal foglalkozik. – Föltette ellenzés sapkáját, megnézte magát a tükörben. – Jól nézek ki?

Nem kapott választ. Az ágyra nézett. Daisy elaludt.

Takarót borított rá, megcsókolta a homlokát, és kiment.

Szólt az anyjának, hogy Daisy az ágyában alszik, Ethel pedig azt válaszolta, majd ránéz, hogy jól van-e.

Lloyd metróval ment be London központjába.

Elmesélte Daisynek származása igaz történetét, cáfolva az asszony elméletét, hogy ő Maud fia volna. Daisy készséggel elhitte, mert hirtelen eszébe jutott, amit Bubi mondott Fitz törvénytelen gyerekéről.

– Azért ez kísérteties – mélázott. – A két angolról, akibe beleszeretek, kiderül, hogy féltestvérek. – Elismerően nézett Lloydra. – Te örökölted apátok jó külsejét. Bubi csak az önzését.

Lloyd és Daisy még nem szeretkeztek, többek között azért, mert Daisy minden éjszaka dolgozott. Az egyetlen alkalommal, amikor kettesben voltak, nem jött össze a dolog.

Ez az előző vasárnap történt Daisy mayfairi otthonában. A személyzet kimenőt kapott vasárnap délután. Daisy bevitte a férfit az üres ház hálószobájába, de ideges volt és kényszeredett. Megcsókolta a férfit, azután elfordította a fejét. Amikor Lloyd megfogta a mellét, Daisy ellökte a kezét. Lloyd nem értette. Ha nem szabad így viselkednie, miért hozta be a hálószobájába az asszony?

– Bocsáss meg – mondta végül Daisy. – Szeretlek, de ezt nem bírom megtenni. Nem árulhatom el a férjemet a saját házában.

– Ő is elárult téged.

– De legalább máshová ment.

– Jól van.

Daisy ránézett.

– Szerinted ostobán viselkedek?

A férfi vállat vont.

– Azok után, amin átmentünk, valóban finnyáskodásnak tűnik, de nézd, az érzéseiden nem változtathatsz. Szemétség lenne, ha erővel vennélek rá valamire, amíg nem állsz készen.

Daisy átkarolta, magához szorította.

– Mint már említettem – mondta – , te vagy a felnőtt.

– Ne hagyjuk, hogy ez elrontsa az egész délutánt – mondta a férfi. – Menjünk moziba.

Chaplin Diktátorát nézték meg, könnyesre nevették magukat, azután Daisy szolgálatba indult.

Daisyvel kapcsolatos kellemes gondolatai egészen az Embankment állomásig elfoglalták Lloydot. Utána végigment a Northumberland Avenue-n a Metropole-ig, amelyből kipakolták az álantik bútorokat, és praktikus asztalokkal, székekkel rendezték be.

Pár perces várakozás után bevezették egy magas, erélyes ezredeshez.

– Olvastam a jelentését, hadnagy – mondta. – Gratulálok.

– Köszönöm, uram.

– Arra számítunk, hogy többen is követik a példáját, és szeretnénk segíteni nekik. Különösen érdekelnek a lelőtt pilóták. A kiképzésük igen sokba került, és vissza akarjuk hozni őket, hogy újra repülhessenek.

Lloyd ezt kíméletlenségnek találta. Ha valaki túlélte a gépe lezuhanását, valóban azt kell követeim tőle, hogy ismét kockáztassa az életét? De hát a sérülteket is visszaküldik a frontra, amint meggyógyulnak. Ez a háború.

– Egyfajta földalatti vasútat akarunk kiépíteni Németországtól Spanyolországig – mondta az ezredes. – Tudom, hogy maga beszél németül, franciául és spanyolul; de ami még fontosabb, élesben is kipróbálta a helyzetet. Szeretnénk besorolni az ügyosztályunkba.

Lloyd nem számított erre, és nem tudta, mit érezzen.

– Köszönöm, uram. Megtisztel. De ez irodai munka?

– Egyáltalán nem. Azt akarjuk, hogy visszamenjen Franciaországba.

Lloyd szíve vadul vert. Nem gondolta, hogy ismét szembe kell néznie ugyanazokkal a kockázatokkal.

Az ezredes látta az arcán a döbbenetet.

– Tudja, hogy ez milyen veszélyes.

– Igen, uram.

– Ha akarja, visszautasíthatja – mondta váratlanul az ezredes.

Lloyd arra gondolt, hogy Daisy itt van a Blitzben, az emberekre gondolt, akik halálra égtek a Peabody-házban, és rájött, hogy nem akarja visszautasítani az ajánlatot.

– Uram, ha ön fontosnak tartja, akkor természetesen készséggel visszamegyek.

– Derék! – bólintott az ezredes.

Lloyd egy fél órával később kábán ballagott vissza a metróállomáshoz. Most már az MI9 nevű ügyosztályhoz tartozott. Hamis papírokkal és rengeteg készpénzzel megy vissza Franciaországba. A megszállt területeken máris több tucat németet, hollandot, belgát és franciát szerveztek be arra az életveszélyes feladatra, hogy segítsék hazajuttatni a brit és nemzetközösségi pilótákat. Lloyd egyike lesz az MI9-es ügynököknek, akik tovább bővítik ezt a hálózatot.

Ha lebukik, megkínozzák.

Félt, ugyanakkor izgatott is volt. Madridba fog repülni: életében először ül repülőgépre. A Pireneusokon át visszatér Franciaországba, ahol fölveszi a kapcsolatot Teresával. Álruhában jár-kel az ellenséges területen, és a Gestapo orra elől szökteti meg az embereket. Gondoskodik róla, hogy azok, akik utána jönnek, ne legyenek olyan magányosak és társtalanok, mint ő.

Tizenegyre ért vissza a Nutley Streetre. Az anyja üzenetet hagyott neki: „Miss Amerika alszik, mint a tej.” Ethelnek a képviselőházba, Bernie-nek a városi tanácsba kellett mennie, miután megnézték a lebombázott Peabodyt. A ház így Lloydé és Daisyé volt.

Fölment a szobájába. Daisy még mindig aludt. Bőrkabátját, vastag gyapjúszövet munkásnadrágját hanyagul a földre dobta, csak a fehérneműjét hagyta magán. Ilyet még sose csinált.

Lloyd levette a nyakkendőjét és a zubbonyát.

– A többit is – mondta egy álmos hang az ágyból.

Odanézett.

– Tessék?

– Vetkőzz le, és gyere az ágyba.

A ház üres volt: senki sem zavarta őket.

Lloyd levette a cipőjét, a nadrágját, az ingét, a zokniját, azután habozni kezdett.

– Nem fogsz fázni – mondta Daisy. Tekergőzni kezdett a takaró alatt, majd hozzávágott egy selyemkombinét.

A férfi arra számított, hogy ez az izzó szenvedély ünnepe lesz, Daisy viszont láthatólag úgy gondolta, hogy nevetni és bolondozni kell, és Lloyd készségesen átengedte neki az irányítást.

Levette a trikóját meg az alsónadrágját, és bebújt a nő mellé. Daisy meleg és buja volt. Lloyd szurkolt: eddig nem árulta el az asszonynak, hogy szűz.

Mindig azt hallotta, hogy a férfinak kell kezdeményeznie, de úgy látszik, Daisy nem tudott erről. Összecsókolta, végigsimogatta, azután megmarkolta a hímvesszőjét.

– Hú, öreg! – mondta. – Reménykedtem is, hogy lesz ilyened!

Lloyd attól fogva nem volt ideges.

Nyolcadik fejezet

1941 (I)

Egy hideg téli napon Carla von Ulrich elkísérte a szobalányukat a Wannsee Gyermekotthonba a Berlin nyugati peremén fekvő tó mellé, hogy meglátogassák Ada fiát, Kurtot. Az út egy óra volt vonattal. Carla szokása szerint ápolónői egyenruhát vett a látogatáshoz, mert az otthon személyzete őszintébben beszélt Kurtról egy szakmabelinek.

Nyáron a tópart megtelt családokkal, a parton játszó és a sekélyesben tocsogó gyerekekkel, de ma csak néhány sétálót láttak, akik jól felöltöztek a hidegben, és egyetlen vakmerő úszót a vízben, akit aggodalmas felesége várt a parton.

A halmozottan sérült gyerekek ellátására szakosodott otthont egy hajdani palotában rendezték be, amelynek elegáns szalonjait leválasztották, halványzöldre festették, kórházi ágyakkal bútorozták be.

Kurt nyolcéves volt. Körülbelül annyira önállóan tudott járni és enni, mint egy kétéves, de nem beszélt, és még mindig nem volt

szobatiszta. Évek óta nem javult az állapota. Ennek ellenére tagadhatatlanul örült, ha meglátta Adát. Felragyogott a boldogságtól, lelkesen gurgulázott, és nyújtogatta a karját, hogy vegyék fel, ölelgessék és puszilgassák meg.

Carlát is megismerte. A lánynak, ahányszor ránézett, arra kellett gondolnia, hogy rettegett ennek a kisfiúnak a születésekor, akit ő segített a világra, miközben, testvére Erich elrohant Rothmann doktorért.

Körülbelül egy óra hosszat játszottak vele. Kurt szerette a játék vonatokat és a játék autókat, meg az olyan könyveket, amelyekben színes képek vannak. Amikor eljött a délutáni alvás ideje, Ada addig dalolgatott neki, amíg el nem szundított.

Kifelé menet egy ápolónő megállította Adát:

– Frau Hempel, kérem, jöjjön velem Willrich professzor úrhoz. Szeretne beszélni magával.

Willrich az otthon igazgatója volt. Carla sosem találkozott vele, és úgy tudta, hogy Ada sem.

– Valami baj van? – kérdezte riadtan Ada.

– Az igazgató úr biztosan csak Kurt fejlődéséről akar beszélni magával – felelte az ápolónő.

– Fraulein von Ulrich is velem jön – mondta Ada.

Az ápolónőnek nem tetszett az ötlet.

– Willrich professzor csak magát hívatta.

De Ada tudott makacs lenni, ha kellett.

– Fraulein von Ulrich is velem jön! – ismételte meg elszántan.

Az ápolónő vállat vont, és kurtán annyit felelt:

– Jöjjenek.

Lakályos irodába vezették be őket. Ezt a szobát nem választották le. A kandallóban széntűz égett, a zárt erkély a Wannsee tóra nézett. Carla látta, hogy valaki vitorlázik, hasítja az erős szélben a hullámokat. Willrich egy bőrtetejű íróasztalnál ült. Az asztalon dohányszelence és pipatórium állt. A professzor ötven körüli, magas, nagydarab ember volt. Mindene nagy volt: az orra, a szögletes állkapcsa, a tasla fülei, a boltozatos, kopasz feje. Adára nézett:

– Gondolom, Frau Hempel? – Ada bólintott, a professzor Carlához fordult: – És ön, kisasszony?

– Carla von Ulrich vagyok, professzor úr. Kurt keresztanyja.

Az igazgató felvonta a szemöldökét:

– Kicsit fiatal keresztanyának.

– Ő segítette világra Kurtot! – méltatlankodott Ada. – Csak tizenegy éves volt, de jobb a doktornál, mert az nem volt ott!

Willrich ezt elengedte a füle mellett. Továbbra is Carlát nézve lenézően megjegyezte:

– És látom, az a vágya, hogy ápolónő legyen.

Carla a kezdők egyenruháját viselte, de úgy tartotta, hogy ő a szakmában már túljutott a vágyak szintjén.

– Gyakorló ápolónő vagyok – mondta. Nem tetszett neki Willrich.

– Kérem, üljenek le. – Az igazgató kinyitott egy vékony aktát. – Kurt nyolcéves, de egy kétéves fejlettségi szintjén áll.

Elhallgatott. Egyik nő sem szólt.

– Ez nem kielégítő – mondta Willrich.

Ada Carlára nézett. A lány nem tudta, mire akar kilyukadni Willrich, és megvonta a vállát.

– Van egy újfajta kezelés ilyen típusú esetek számára. Ehhez azonban az szükséges, hogy Kurtot átszállítsuk egy másik kórházba. – Becsukta az aktát. Adára nézett, és most először elmosolyodott. – Bizonyosan szeretné, ha Kurt olyan kezelésben részesülne, amely javíthat az állapotán.

Carlának nem tetszett a mosolya. Végigfutott tőle a hátán a hideg.

– Tudna többet is mondani erről a kezelésről, professzor úr? – kérdezte.

– Attól tartok, aligha értené meg – felelte az orvos. – Még gyakorló ápolónő létére sem.

Carla azonban nem hagyta, hogy ezzel rázza le.

– Frau Hempel bizonyosan szeretné tudni, hogy ez sebészeti beavatkozást, gyógyszerelést vagy például elektromos kezelést jelent-e.

– Gyógyszerelést – felelte az orvos kelletlenül.

– Hova kellene mennie? – kérdezte Ada.

– A kórház a bajorországi Akelbergben van.

Ada gyenge volt földrajzból, Carla tudta, hogy fogalma sincs, milyen messze van Akelberg.

– Az legalább háromszázötven kilométer – mondta.

– Jaj, istenem! – kiáltotta Ada. – Hogy látogatom meg?

– Vonattal – felelte Willrich türelmetlenül.

– Az négy-öt óra – mondta Carla. – Valószínűleg ott is kell éjszakáznia. És akkor hol van még az útiköltség!

– Én nem foglalkozom ezzel! – horkant fel Willrich. – Orvos vagyok, nem utazási ügynök!

Ada csaknem elsírta magát.

– Ha ez azt jelenti, hogy Kurt jobban lesz, megtanul pár szót, és szobatiszta lesz... egy napon talán hazavihetjük.

– Pontosan – bólintott Willrich. – Biztosra vettem, hogy önző okokból nem akarja megfosztani a fiát a gyógyulás lehetőségétől.

– Ezt akarja mondani? – kérdezte Carla. – Hogy Kurt képes lesz normális életet élni?

– Az orvostudomány nem ad garanciákat – felelte a professzor. – Ezt még egy gyakorló nővérnek is tudnia kell.

A szüleihez hasonlóan Carlának sem volt türelme a köntörfalazáshoz.

– Nem garanciákat kérek – felelte élesen hanem prognózist. Léteznie kell ilyesminek, különben nem javasolná a kezelést.

Willrich elvörösödött.

– Ez egy új terápia. Reméljük, hogy javít Kurt állapotán. Ennyit mondhatok.

– Kísérleti?

– Az orvoslás egyetlen kísérlet. Minden terápiára érvényes, hogy egyes betegeknél beválik, míg másoknál nem. Figyeljen oda arra, amit mondok: az orvostudomány nem ad garanciákat.

Olyan pökhendi volt, hogy Carla már csak ezért is vitatkozni akart vele, de belátta, hogy ezen az alapon nem hozhat ítéletet. Különben sem volt biztos benne, hogy Adának van-e választása. Az orvosok szembeszegülhetnek a szülők óhajával, ha a gyermek élete forog kockán, konkrétan azt tehetik, amit akarnak. Willrich nem Ada engedélyét kérte, igazából nem is volt rá szüksége. Csak azért beszél vele, hogy később ne legyen botrány.

– Meg tudná mondani Frau Hempelnek, mennyi időbe telik, amíg Kurt visszatér Akelbergből Berlinbe? – kérdezte Carla.

– Egész hamar visszajöhet – felelte Willrich.

Ez nem volt válasz, de Carla megérezte, hogy ha tovább

erősködik, csak feldühíti a doktort.

Ada tanácstalannak látszott. Carla együtt érzett vele: ő maga sem nagyon tudta, mit mondjon. Nem kaptak elég információt. Már megfigyelte, hogy az orvosok gyakran viselkednek úgy, mintha senkinek sem akarnának adni féltékenyen őrzött tudásukból. Jobban szeretik közhelyekkel becsapni a betegeket, és ha kérdezik őket, rögtön védekezni kezdenek.

Könnyek szöktek Ada szemébe.

– Hát, ha van esély rá, hogy jobban lesz...

– Ez a megfelelő viselkedés! – felelte Willrich.

De Ada nem fejezte be.

– Te mit gondolsz, Carla?

Willrich láthatólag megbotránkozott, hogy egy közönséges ápolónőhöz fellebbeznek.

– Egyetértek, Ada – felelte Carla. – Meg kell ragadni az alkalmat Kurt érdekében, még ha nehéz lesz is neked.

– Ez ésszerű álláspont – mondta Willrich, és fölállt. – Köszönöm a látogatást. – Az ajtóhoz ment, kinyitotta. Carla érezte, mennyire szeretné lerázni őket.

Elhagyták az otthont, visszamentek az állomásra. Miközben csaknem üres vonatuk elindult, Carla fölvett egy röplapot, amit az ülésen hagytak, és az volt a címe: HOGYAN ÁLLJUNK ELLEN A NÁCIKNAK? Tíz dolgot sorolt föl, amellyel előbbre lehet hozni a rezsim végét. Az első a munka lassítása.

Korábban is látott már ilyen röplapokat, bár nem túl gyakran. Valamilyen földalatti ellenálló mozgalom terjesztette őket.

Ada kikapta a kezéből, összegyűrte, és kidobta az ablakon.

– Letartóztathatnak, ha ilyesmit olvasol! – mondta. Ő pesztrálta Carlát, és néha úgy viselkedett, mintha a lány még mindig nem nőtt volna fel. Carla nem bánta az alkalmi dirigálást, mert tudta, hogy Ada szeretetből csinálja.

Ez alkalommal azonban Ada nem túlzott. Az embert nemcsak az ilyen olvasmányokért csukhatták be, de azért is, ha nem jelentette, hogy talált egy példányt. Adának még abból is baja lehetne, hogy kidobta az ablakon. Szerencsére senki sem volt a vagonban, aki megláthatta volna.

Ada még mindig nyugtalan volt attól, amit az otthonban hallott.

– Szerinted jól döntöttünk? – kérdezte.

– Nem igazán tudom – felelte őszintén Carla. – Gondolom, igen.

– Ápolónő vagy, jobban érted az ilyesmit nálam.

Carla szerette a munkáját, noha még mindig haragudott, amiért megakadályozták, hogy orvos legyen. Most, hogy az a rengeteg fiatalember bevonult, másképp tekintettek a medikákra, több lány ment az orvosi egyetemre. Carla ismét folyamodhatott volna ösztöndíjért, csak hát a családja olyan nyomorultul szegény volt, hogy még az ő szerény fizetését sem nélkülözhették. Az apja egyáltalán nem dolgozott, az anyja zongoraleckéket adott, Erich annyit küldött haza a zsoldjából, amennyit bírt. Adát évek óta nem fizették.

Mire hazaértek, a flegmatikus természetű Ada túltette magát az aggodalmán. A konyhába ment, kötényt kötött, és elkezdett vacsorát készíteni a családnak. A kényelmes rutinmunka mintha megvigasztalta volna.

Carla nem vacsorázott. Programja volt estére. Úgy érezte, magára hagyja Adát szomorúságában, volt is egy kis bűntudata, de nem annyi, hogy feláldozza a szabad estéjét.

Fölvett egy térdig érő teniszruhát, amelyet maga készített úgy, hogy levágta anyja egyik régi ruhájának kirojtosodott szegélyét. Nem teniszezni indult, hanem táncolni, de az volt a célja, hogy amerikaias legyen. Kirúzsozta a száját, bepúderezte az arcát, és csak azért is kibontotta a haját, mert a kormány a varkocsokat propagálta.

Szép arcú, dacos tekintetű, modern lányt látott a tükörben. Tudta, hogy magabiztossága és önfegyelme sok fiút elriaszt. Néha bánta, hogy nem lehet egyszerre csábító és eszes, ami az anyjának mindig sikerült, de hát neki nem ilyen a természete. Már rég nem próbálkozott a bűbájolgással, mert csak hülyének érezte magát tőle. A fiúk fogadják el olyannak, amilyen.

Voltak, akik féltek tőle, mások viszont vonzónak találták, és a partik végére gyakran a csodálok kisebb csoportját gyűjtötte maga köré. Ő is szerette a fiúkat, különösen ha nem akartak mindenáron imponálni, és normálisan kezdtek beszélni vele. Azok voltak a kedvencei, akik megnevettették. Mostanáig nem volt komoly barátja, noha többekkel is csókolózott.

A ruházatát kiegészítette egy csíkos blézerrel, amelyet egy utcai

ócskás kézikocsijából vásárolt. Tudta, hogy a szüleinek nem tetszene a külseje, és igyekeznének rábeszélni, hogy öltözzön át: veszélyes dolog kihívni a náci előítéleteket. Ezért úgy kell távoznia a házból, hogy ne lássák. Könnyű lesz. Anya zongoraórát adott, Carla hallotta a tanítvány siralmasan tétova játékát. Apa ugyanabban a szobában olvasta az újságot, mivel nem engedhették meg maguknak, hogy egy szobánál többet fűtsenek. Erich a seregben volt, noha jelenleg Berlin közelében állomásozott, és hamarosan várható volt, hogy kimenőt kap.

Hagyományos esőkabátot vett, fehér cipőjét a zsebébe dugta.

Lement a hallba, kinyitotta az utcai ajtót, és felkiáltott az emeletre:

– Viszlát, mindjárt jövök! – azzal kisietett.

A Friedrichstrafie állomáson találkozott Friedával, aki ugyancsak csíkos ruhát viselt a drapp esőkabát alatt, és leengedte a haját. Mindössze abban különböztek, hogy Frieda ruhája új és drága volt. Két fiú, aki a Hitlerjugend uniformisát viselte, rosszallóan, ugyanakkor sóvárogva bámulta őket a peronon.

Az északi elővárosban, Weddingben szálltak le a vonatról. Ez a munkáskerület valaha a baloldal erődje volt. A Pharus Hallba mentek, ahol a múltban a kommunisták tartották konferenciáikat. Mostanra természetesen megszűnt mindenféle politikai tevékenység, ám az épület a Swing-Jugend nevű mozgalom központja lett.

A Hall körüli utcákban már gyülekeztek a tizenöt és huszonöt közötti fiatalok. A Swing-fiúk kockás zakót viseltek és esernyővel jártak, hogy angolosnak tűnjenek. A hajukat megnövesztették, hogy jelezzék megvetésüket a hadsereg iránt. A Swing-lányok erősen festették magukat, és amerikai sportruhában jártak. Egyhangúlag ostobának és unalmasnak tartották a Hitlerjugendet a népzenéjével és a közösségi táncaival.

Milyen ironikus a sors, elmélkedett Carla. Amikor kicsi volt, a többi gyerek csúfolta és idegennek hívta, mert az anyja angol. Most ugyanezek a gyerekek, akik valamivel idősebbek lettek, úgy gondolják, hogy angolnak lenni divatos.

Carla és Frieda bement. Volt a Hallban egy hagyományos, ártatlan ifjúsági klub, ahol a rakott szoknyás lányok és a rövidnadrágos fiúk asztaliteniszeztek és ragacsos narancslét ittak. A

valódi élet a gazdasági helyiségekben zajlott.

Frieda gyorsan bevezette Carlát egy tágas raktárba, ahol egymásra helyezett székek szegélyezték a falakat. A bátyja, Werner bekapcsolt egy lemezjátszót, és ötven-hatvan fiú és lány már járta is a szvinget. Carla fölismerte a slágert: Ma, He’s Making Eyes at Me. Táncolni kezdtek Friedával.

A dzsesszlemezeket betiltották, mert a legjobb muzsikusok négerek voltak. A náciknak muszáj volt ócsárolniuk mindent, amit a nem árják jól csináltak, mert ez fenyegette a felsőbbrendűségi elméleteiket. Balszerencséjükre a németek éppen annyira szerették a dzsesszt, mint mindenki. Azok, akik külföldön jártak, lemezeket hoztak haza, és Hamburgban is meg lehetett vásárolni őket az amerikai tengerészektől. A lemezeknek nagy keletje volt a feketepiacon.

Wernernek természetesen sok lemeze volt. Egyáltalán mindene megvolt: autó, divatos ruhák, cigaretta, pénz. Carla máig róla álmodott, noha Werner mindig idősebb lányokkal – igazi nőkkel – járt. Általános vélemény szerint le is feküdt velük. Carla pedig még szűz volt.

Werner legjobb barátja, Heinrich von Kessel azonnal odament hozzájuk, és táncra kérte Friedát. Tragikusan hatásos jelenség volt fekete zakójával, mellényével, az átlagosnál hosszabb, sötét hajával. Rajongott Friedáért. A lány is kedvelte – szeretett okos emberekkel beszélgetni – , de nem járt vele, mert Heinrich túl öreg volt, huszonöt vagy huszonhat éves.

Egy ismeretlen fiú nemsokára felkérte Carlát, így az este máris jól indult.

A lány átadta magát a zenének, az ellenállhatatlanul érzéki dobnak, a kétértelműen turbékoló szövegnek, az ujjongó trombitaszólóknak, a klarinét vidám csapongásának. Pörgött, kirúgott, hagyta, hogy a szoknyája botrányosan magasra röppenjen, a partneréhez simult, majd egy szökkenéssel eltávolodott tőle.

Már legalább egy órája táncoltak, amikor Werner egy lassú számot tett föl. Frieda és Heinrich összetapadt tánc közben. Mivel senki sem akadt, akivel Carla szívesen táncolt volna lassút, kiment a raktárból, hogy vegyen egy kólát. Németország és Amerika között nem volt hadiállapot, így továbbra is behozták a Coca-Cola

alapanyagát, amelyet Németországban palackoztak.

Meglepetésére Werner is utána jött, valaki másra bízva, hogy cserélgesse helyette a lemezeket. Carlának hízelgett, hogy a táncterem legcsinosabb fiúja vele akar beszélgetni.

Elmesélte Wernernek, hogy Kurtot elviszik Akelbergbe, mire Werner közölte, hogy ugyanez történt az ő tizenöt éves Axel öccsével is. Axel nyitott gerinccel született.

– Létezik, hogy ugyanaz a kezelés használjon mindkettőnek? – kérdezte, és összevonta a szemöldökét.

– Kétlem, bár igazából nem tudom – felelte Carla.

– Miért van az, hogy az orvosok sose magyarázzák el, mit csinálnak? – bosszankodott Werner.

A lány humortalanul fölnevetett.

– Azt hiszik, hogy ha a közember megérti a gyógyítást, vége az orvosok hőskultuszának.

– Ugyanez a bűvészkedés alapelve: sokkal nagyobb a hatás, ha nem tudod, hogyan csinálják – mondta Werner. – Az orvosok éppen olyan önzők, mint mindenki.

– Még inkább – felelte Carla. – Én csak tudom, közöttük dolgozom.

Mesélt a röplapról, amit a vonaton olvasott.

– Na és mi a véleményed? – kérdezte Werner.

Carla habozott. Veszedelmes dolog őszintén beszélni ilyesmiről. De Wernert egész életében ismerte, mindig baloldali volt, ráadásul Swing-fiú. Megbízhat benne.

– Örülök, hogy valaki szembeszáll a nácikkal – mondta. – Ez azt mutatja, hogy nem minden németet bénított meg a félelem.

– Sok mindent tehetsz a nácik ellen – mondta a fiú halkan. – Nem csak rúzzsal harcolhatsz.

Carla úgy gondolta, arra céloz, hogy ő is terjeszthetne ilyen röplapokat. Lehet, hogy ilyesmiben vesz részt? Nem, ahhoz túlságosan világfi. Heinrichről elképzelhetőbb, ő nagyon komoly.

– Kösz, nem – felelte. – Túlságosan félek.

Megitták a kólát, visszatértek a raktárba. Most már tömve volt, alig maradt hely a táncoláshoz.

Carla meglepődött, amikor Werner őt kérte fel az utolsó táncra. Azt a lemezt tette föl, amelyen Bing Crosby énekelte az Only Forever

című számot. Carla borzongott az izgalomtól. A fiú magához szorította, és inkább hajladoztak, mint táncoltak a lassú balladára.

Végül valaki a hagyománynak megfelelően lekapcsolta a villanyt egy percre, hogy a párok csókolózhassanak. Carla restelkedett, hiszen gyerekkoruk óta ismerte Wernert. De mindig is tetszett neki, így lelkesen nyújtotta az ajkát. A fiú pontosan az elvárt szakértelemmel csókolta meg, amit ő boldogan viszonzott. Örömére Werner gyöngéden megfogta a mellét. Carla bátorítóan szétnyitotta az ajkát, azután felgyúlt a villany, és mindennek vége lett.

– Hát ez meglepetés volt! – pihegte Carla.

– Talán egyszer még meglephetlek – felelte a fiú a legelbűvölőbb mosolyával.

*

Carla éppen a konyhába indult reggelizni, amikor a hallban megszólalt a telefon. Fölvette a kagylót.

– Itt Carla von Ulrich.

Frieda volt az.

– Ó, Carla, az öcsém meghalt!

– Micsoda? – Carla nem hitt a fülének. – Ó, Frieda, ez rettenetes! Hol történt?

– Abban a kórházban! – zokogta Frieda.

Carlának eszébe jutott, amit Werner mondott: Axelt ugyanabba az akelbergi kórházba vitték, ahova Kurtot.

– Mi okozta a halálát?

– Vakbélgyulladás.

– Borzasztó! – Sajnálta a barátnőjét, ugyanakkor gyanakodott. Már egy hónapja is rossz érzése volt, amikor Willrich professzor arról beszélt, hogy Kurtot új eljárással akarják kezelni. Talán sokkal kevésbé kidolgozott az eljárás, mint állította? Sőt egyenesen veszélyes?

– Tudsz még valamit?

– Csak egy rövid levelet kaptunk. Apám őrjöng. Felhívta a kórházat, de nem tudott beszélni senki vezetővel.

– Átugrom hozzátok. Pár perc múlva ott vagyok.

– Köszönöm.

Carla letette a kagylót, és bement a konyhába.

– Axel Franck meghalt abban az akelbergi kórházban – mondta.

Apja, Walter éppen a postát nézte át.

– Ó! – mondta. – Szegény Mónika! – Carlának eszébe jutott, hogy a családi legendák szerint Axel anyja, Mónika Franck valaha szerelmes volt Walterba. Olyan aggódó szomorúság látszott az apja arcán, hogy Carla hirtelen nem tudhatta, teljesen hidegen hagyta-e Mónika, noha Maudba volt szerelmes. A szerelem bonyolult dolog.

– Össze lehet törve – mondta Carla anyja, aki most Mónika legjobb barátnője volt.

Walter folytatta a posta átnézését.

– Itt egy levél Adának – mondta meglepetten.

A konyha elcsöndesedett.

Carla a borítékot nézte, amelyet Ada épp átvett Waltertól.

Ada nem sok levelet kapott.

Erich otthon volt – ma ért véget rövid eltávozása így négyen figyelték, amint Ada felbontja a borítékot.

Carla visszafojtotta a lélegzetét.

Ada kivette a fejléces gépelt papírt. Gyorsan elolvasta, felhördült, azután nagyot sikoltott.

– Nem! – kiáltotta Carla. – Az nem lehet!

Maud felugrott, és átkarolta Adát.

Walter kivette a levelet Ada kezéből, és elolvasta.

– Istenem, de szomorú! – mondta. – Szegény kicsi Kurt! – Letette a papírt a reggelizőasztalra.

Ada zokogni kezdett.

– Kicsi fiam, drága kicsi fiam! Úgy halt meg, hogy nem volt mellette az anyja! Nem bírom, nem bírom!

Carla visszafojtotta a könnyeit. Össze volt zavarodva.

– Axel és Kurt? – kérdezte. – Ugyanakkor?

Fölvette a levelet. Az akelbergi kórház neve és címe volt a fejlécen. Ez állt benne:

Tisztelt Hempel asszony!

Sajnálattal kell közölnöm, hogy fia, a nyolcéves Kurt Walter Hempel elhunyt. Április 4-én szenderült jobblétre kórházunkban súlyos vakbélgyulladás következtében. Minden elképzelhetőt megtettünk érte, de hiába. Kérem, fogadja legmélyebb részvétemet.

A főorvos írta alá.

Carla fölnézett. Anyja a zokogó Ada mellett ült, átkarolta, és

fogta a kezét.

Carla éberségét nem tompította el annyira a szomorúság, mint Adáét. Reszkető hangon szólt oda az apjának:

– Itt valami nincs rendben.

– Miért mondod ezt?

– Nézd csak meg újra. – Odaadta Walternak a levelet. – Vakbélgyulladás.

– Ez miért fontos?

– Kurtnak kivették a vakbelét.

– Már emlékszem – mondta az apja. – Sürgős műtét volt, közvetlenül a hatodik születésnapja után.

Carla gyászához dühös gyanakvás vegyült. Megölték volna Kurtot egy veszélyes kísérlet során, és a kórház most ezt próbálja eltussolni?

– Miért hazudnának? – kérdezte.

Erich az asztalra csapott az öklével.

– Miért mondod, hogy hazugság? – kiáltotta. – Miért mindig az államot vádolod? Nyilvánvalóan hiba történt! Valami gépírónő elírta a szöveget másolás közben!

Carla ebben nem volt olyan biztos.

– Egy kórházi gépírónő valószínűleg tudja, mit jelent a vakbél.

– Még ezt a magánéleti tragédiát is arra használod, hogy az államot támadd! – dühöngött Erich.

– Hallgassatok! – szólt rájuk az apjuk.

Ránéztek. Ez a hang eddig ismeretlen volt.

– Erichnek igaza lehet – mondta. – Ha így van, a kórház készséggel válaszol a kérdésekre, és további részleteket is közöl Kurt és Axel haláláról.

– De mennyire hogy így van! – helyeselt Erich.

Walter folytatta:

– Ha pedig Carlának van igaza, akkor megpróbálják leszerelni a kérdezősködést: elzárkóznak az adatszolgáltatástól, és meg fogják félemlíteni a halott gyermekek szüleit, olyasmire célozgatva, hogy kérdéseik valamilyen értelemben törvénysértők.

Ez a változat már kevésbé tetszett Erichnek.

Fél órája Walter még megroskadt ember volt. Most mintha ismét kitöltötte volna az öltönyét.

– Meg fogjuk tudni, mihelyt kérdezősködni kezdünk.

– Elmegyek Friedához – mondta Carla.

– Nem kell dolgoznod? – kérdezte az anyja.

– Délutános vagyok.

Felhívta Friedát, elmondta neki, hogy Kurt is meghalt, és átmegy, hogy megbeszéljék a dolgot. Kabátot, kalapot és kesztyűt vett, azután kitolta az utcára a kerékpárját. Gyorsan tudott biciklizni, alig negyedóra alatt megérkezett a schönebergi Franck-villához.

Az inas beengedte, és azt mondta, hogy a család még mindig az ebédlőben tartózkodik. Ahogy belépett, Frieda apja, Ludwig Franck ráordított:

– Mit mondtak neked a Wannsee Gyermekotthonban?

Carla nem szívelte Ludwigot. Jobbos krakéler volt, kezdetben támogatta a nácikat. Talán változtatott a véleményén – sok üzletember megtette mostanra – , de nem lett alázatosabb, holott illett volna ekkora tévedés után.

Nem felelt azonnal. Leült az asztalhoz, és nézte a családot: Ludwigot, Mónikát, Wernert, Friedát és a háttérben ácsorgó inast. Összeszedte a gondolatait.

– Beszélj már, te lány! – követelte Ludwig. Dühösen lobogtatott egy levelet, amely nagyon hasonlított Adáéra.

Mónika rátette a kezét a férje karjára.

– Nyugodj meg, Ludi.

– Tudni akarom! – csattant fel Ludwig.

Carla ránézett Ludwig Franck rózsaszín arcára, kis, fekete bajuszára. Látta, hogy szenved. Más körülmények között nem lett volna hajlandó válaszolni egy ilyen goromba alaknak. De most volt mentség a modortalanságára. Úgy döntött, elnézi neki.

– Willrich professzor, az igazgató azt mondta, hogy létezik egy új kezelés Kurt betegségére.

– Nekünk is ezt mondta – bólintott Ludwig. – Milyen kezelés?

– Ugyanezt kérdeztem én is. Azt felelte, hogy nem érteném meg. Nem tágítottam, mire annyit mondott, hogy gyógyszeres kezelés, de több információt nem adott. Megnézhetem a levelét, Herr Franck?

Ludwig arca elárulta, hogy szerinte itt csak ő kérdezhetne, de azért odaadta a levelet Carlának.

Hajszálra olyan volt, mint Adáé. Carlának az a különös érzése

támadt, hogy a gépírónő több ilyen levelet írt, csak a neveket változtatta meg.

– Hogyan halhat meg két fiú egyszerre vakbélgyulladásban? Ez nem fertőző betegség – mondta Franck.

– Kurt bizonyosan nem vakbélgyulladásban halt meg, mivel nem volt vakbele. Két éve vették ki – felelte a lány.

– Na jó, elég a beszédből! – Ludwig kikapta a levelet Carla kezéből. – Majd megkeresek valakit a kormányból.

Kiment.

Mónika és az inas követte.

Carla odament Friedához, és megfogta a kezét.

– Őszinte részvétem – mondta.

– Köszönöm – suttogta Frieda.

Carla most Wernerhez ment oda. A fiú fölállt és átölelte. Carla érezte, hogy egy könnycsepp hullik a homlokára. Ismeretlen, hatalmas érzés rohanta meg. A szíve tele volt fájdalommal, mégis felizgatta Werner testének és kezének gyöngéd érintése.

Egy hosszú perc múltán Werner hátralépett.

– Apám kétszer telefonált a kórházba – mondta indulatosan. – Másodszor azt mondták neki, hogy nincs több információjuk, és lecsapták a kagylót. De én kiderítem, mi történt az öcsémmel, és nem hagyom, hogy lerázzanak.

– Ha kideríted, az sem hozhatja vissza – mondta Frieda.

– Mégis tudni akarom. Ha szükséges, elmegyek Akelbergbe.

– Kíváncsi lennék, van-e valaki Berlinben, aki segíteni tudna – tűnődött Carla.

– A kormányból kellene valaki – válaszolta Werner.

– Heinrich apja benne van a kormányban – mondta Frieda.

Werner csettintett az ujjával.

– A megfelelő ember. Valaha a Centrumpárthoz tartozott, de most náci, és valamilyen nagyágyú a külügyben.

– Heinrich elvinne minket hozzá? – kérdezte Carla.

– El, ha Frieda kéri – mondta Werner. – Friedáért bármit megtesz.

Carla el tudta hinni. Heinrich halálosan komolyan vett mindent.

– Máris felhívom – szólt Frieda.

Kiment az előszobába, Carla és Werner pedig leült egymás mellé.

A fiú átkarolta a lányt, aki a vállára hajtotta a fejét. Carla nem tudta, hogy ez a gyöngédség csak a tragédia hatása vagy több annál.

Bejött Frieda.

– Heinrich apja azonnal beszél velünk, ha most átmegyünk – mondta.

Valamennyien bezsúfolódtak Werner sportkocsijának első ülésére.

– Nem értem, hogyhogy nem kellett még leállnod a kocsiddal – szólalt meg Frieda, amikor a bátyja elindult. – Még apa sem kap benzint magánhasználatra.

– Azt mondom a főnökömnek, hogy hivatalos ügyben járok – válaszolta a fiú. Egy tekintélyes tábornoknak dolgozott. – Bár nem tudom, meddig úszhatom meg.

A von Kessel család ugyanabban az elővárosban lakott. Werner öt perc alatt odaért.

A ház fényűző volt, noha kisebb, mint a Franck családé. Heinrich az ajtóban várta, és bevezette őket a nappaliba, ahol sast ábrázoló ónémet faragvány díszlett, és bőrkötésű könyvek álltak a polcokon.

Frieda megcsókolta.

– Köszönöm, hogy megteszed – mondta. – Valószínűleg nem ment könnyen – tudom, hogy nem nagyon jössz ki az apáddal.

Heinrich ragyogott a boldogságtól.

Az anyja kávét és süteményt hozott. Kedves, egyszerű asszonynak látszott. Miután letette a tálcát, kiment, mint egy szobalány.

Belépett Heinrich apja, Gottfried. Ugyanolyan sűrű, egyenes szálú haja volt, mint a fiának, csak nem fekete, hanem ezüstszínű.

– Apa, ők Werner és Frieda Franck, akiknek az apja a néprádiókat gyártja – mondta Heinrich.

– Ó, igen – biccentett Gottfried. – Találkoztam apátokkal a Herren-klubban.

– Ő pedig Carla von Ulrich. Azt hiszem, az ő apját ugyancsak ismeri.

– Kollégák voltunk a londoni német követségen – felelte tartózkodva Gottfried. – Még 1914-ben. – Láthatóan nem örült, amikor arra emlékeztették, hogy valamikor köze volt egy szociáldemokratához. Kivett egy süteményt, ügyetlenségében

leejtette a szőnyegre, hasztalanul igyekezett fölszedni a morzsákat, aztán felhagyott a kísérletezéssel, és hátradőlt.

Vajon mitől fél, töprengett Carla.

Heinrich egyenesen rátért a látogatás céljára.

– Apa, gondolom, hallott már Akelbergről.

Carla feszülten figyelte Gottfriedet. Átvillant valami az arcán, de azonnal el is takarta a közöny álcájával.

– Bajor kisváros – mondta.

– Van ott egy kórház – mondta Heinrich. – Szellemi fogyatékosok számára.

– Úgy rémlik, ezt nem tudtam.

– Úgy gondoljuk, valami különös dolog folyik ott, és az jutott eszünkbe, hogy hátha apám tud róla.

– Bizonyosan nem. Miért, mit gondoltok?

– Ott halt meg az öcsém, állítólag vakbélgyulladásban – szólt közbe Werner. – Herr von Ulrich szobalányának gyereke ugyanakkor halálozott el ugyanabban a kórházban, ugyanabban a betegségben.

– Ez nagyon szomorú, de bizonyára véletlen egybeesés.

– A szobalányunk fiának nem volt vakbele – mondta Carla. – Két éve vették ki.

– Megértem, hogy bizonyítékot akartok a tényekre – mondta Gottfried. – Ez fölöttébb elégtelen válasz. Mindazonáltal a legvalószínűbb magyarázat az elgépelés lehet.

– Ha igen, akkor ezt szeretnénk megtudni – mondta Werner.

– Ez természetes. írtatok a kórháznak?

– Én írtam, és megkérdeztem, mikor látogathat oda a szobalányunk. Nem válaszoltak – mondta Carla.

– Apám ma reggel felhívta a kórházat – tette hozzá Werner. – A főorvos lecsapta a kagylót.

– Ejha, micsoda modor. Hanem, tudjátok, ez aligha a külügy dolga.

Werner előrehajolt.

– Herr von Kessel, lehetséges, hogy a két gyereket bevonták valamilyen titkos kísérletbe, amely félresikerült?

Gottfried hátradőlt.

– Ez lehetetlen – válaszolta, és Carla úgy érezte, hogy igazat mond. – Ez határozottan ki van zárva! – Mintha megkönnyebbült

volna.

Werner láthatólag kifogyott a kérdésekből, de Carla nem érte be ennyivel. Miért látszott örülni Gottfried annak, hogy megnyugtathatja őket? Talán azért, mert valami még ennél is rosszabbat titkol?

Olyan ijesztő lehetőség robbant be az agyába, hogy végig se merte gondolni.

– Nos, ha ez minden... – szólt Gottfried.

– Biztos benne, uram, hogy nem egy sikertelen kísérleti gyógymódnak estek áldozatul? – szakította félbe Carla.

– Tökéletesen biztos vagyok.

– Ha bizonyosan tudja, hogy ez nem igaz, akkor kétségtelenül tudomással kell bírnia arról, hogy mi történik Akelbergben.

– Nem szükségszerűen – felelte von Kessel, de ismét ideges lett, és a lány tudta, hogy talált valamit.

– Láttam egyszer egy nemzetiszocialista plakátot – folytatta. Tulajdonképpen ez az emlék indította el benne az iszonyú gondolatsort. – Egy ápoló volt rajta meg egy szellemi fogyatékos beteg, és valami ilyesfélét írtak rá: „Élete végéig hatvanezer birodalmi márkába kerül a népközösségnek ez az öröklötten fogyatékos személy. Néptárs, ez a te pénzed is!" Azt hiszem, egy magazint hirdettek vele.

– Én is láttam efféle propagandát – mondta Gottfried megvetően, mintha semmi köze nem lenne hozzá.

Carla fölállt.

– Ön katolikus, Herr von Kessel, és Heinrichet is katolikus hitben nevelte.

Gottfried lenézően horkantott.

– Heinrich azt állítja, hogy most már ateista.

– Ön azonban nem. És hisz abban, hogy az emberi élet szent.

– Igen.

– Azt mondja, hogy az akelbergi orvosok nem próbálnak ki veszedelmes új kezelésmódokat fogyatékos embereken, és én hiszek önnek.

– Köszönöm.

– De nem tesznek-e valami mást? Valami rosszabbat?

– Nem, nem.

– Nem ölik meg készakarva a fogyatékosokat?

Gottfried némán rázta a fejét.

Carla közelebb lépett hozzá, és halkabban folytatta, mintha csak ketten lennének a szobában.

– Mint katolikus, aki hisz az emberi élet szentségében, ki meri-e jelenteni a szívére tett kézzel, hogy Akelbergben nem gyilkolják meg a szellemi fogyatékos gyerekeket?

Gottfried mosolygott, megnyugtató mozdulatot tett, és kinyitotta a száját, de hang nem jött ki rajta.

Carla letérdelt elé a szőnyegre:

– Megtenné, kérem? Most rögtön? Itt, a saját házában négy német fiatal előtt, a fia és annak három barátja előtt? Csak mondja meg nekünk az igazat. Nézzen a szemembe, és mondja, hogy államunk nem öli meg a fogyatékos gyerekeket.

Halálos csend lett a szobában. Gottfried mintha szólni akart volna, kinyitotta a száját, de aztán meggondolta magát. Behunyta a szemét, a szája eltorzult, és lehajtotta a fejét. A négy fiatal megdöbbenten figyelte vonagló arcát.

Gottfried végül kinyitotta a szemét. Sorra végignézett az arcokon. Utoljára a fián állapodott meg a tekintete.

Ezután fölállt, és kiment a szobából.

*

Másnap Werner azt mondta Carlának:

– Ez borzasztó. Több mint huszonnégy órája ugyanarról beszélünk. Megőrülünk, ha nem csinálunk valami mást. Gyerünk moziba!

Elmentek a Kurfürstendammra, a színházak és üzletek utcájába, amelyet csak Ku'dammnak hívtak. A jó német filmrendezők többsége évek óta kivándorolt Hollywoodba, úgyhogy a mostani hazai filmek másod-osztályúak voltak. Megnézték a Három katonát, amely Franciaország megszállása idején játszódott.

A három katona pedig ez volt: egy kemény náci őrmester, egy némileg zsidós külsejű, nyafogó, zúgolódó alak és egy lelkes ifjú. A lelkes mindenféle naivat kérdezett, mint például: „Tényleg ártanak nekünk a zsidók?", amire az őrmester szigorú és hosszú dorgatóriumokkal válaszolt. Amikor csatába mentek, a nyafogó bevallotta, hogy kommunista, aztán megszökött és felrobbant egy

légitámadásnál. A lelkes ifjú hősiesen harcolt, előléptették őrmesterré, és a Führer csodálója lett. A forgatókönyv csapnivaló volt, de a csatajelenetek izgalmasak.

Werner egész idő alatt fogta Carla kezét. A lány reménykedett, hogy a sötétben megcsókolja, de nem tette meg.

Ahogy felgyulladtak a lámpák, Werner megszólalt:

– Hát ez borzalmas volt, de elvonta a figyelmemet pár órára.

Kimentek a fiú autójához.

– Kocsikázunk? – kérdezte Werner. – Lehet, hogy ez az utolsó alkalom. Ez az autó a jövő héten kiáll a forgalomból.

Grünewaldba indultak. Útközben Carla gondolatai mindegyre visszatértek a tegnapi beszélgetésre Heinrich von Kessel apjával. Akárhányszor pergette végig az agyában, mindig ugyanarra a borzalmas végkövetkeztetésére jutott, amire a többiek. Kurt és Axel nem véletlen áldozatai voltak egy veszélyes orvosi kísérletnek, ahogy kezdetben hitte. Gottfried ezt meggyőzően tagadta. De nem bírta letagadni, hogy a kormány tervszerűen irtja a fogyatékosokat, és hazudik a családjaiknak. Nehéz volt ezt elhinni még olyan kegyetlen és brutális emberekről is, mint a nácik. Gottfried reagálása mégis olyan iskolapéldája volt a bűntudatos viselkedésnek, amelyhez foghatóval Carla még nem találkozott.

Az erdőnél Werner lekanyarodott az útról egy ösvényre, amelyen addig ment, amíg az autót el nem takarták a bokrok. Carla sejtette, hogy más lányokat is hozott már erre a helyre.

A fiú lekapcsolta a fényeket. Sűrű sötétség borult rájuk.

– Beszélni fogok Dorn tábornokkal – mondta. Dorn a főnöke volt, fontos tiszt a légierőnél. – Te mit csinálsz?

– Apám azt mondja, nem maradt politikai ellenzék, de az egyházak még erősek. Senki, aki őszintén hisz, nem bocsáthatja meg, ami történik.

– Te vallásos vagy? – kérdezte Werner.

– Nem igazán. Apám az. Az ő szemében a protestantizmus hozzátartozik a német kulturális örökséghez, amelyet szeret. Anyám is eljár vele a templomba, noha gyanúm szerint az ő teológiája egy csipetnyit formabontó. Én hiszek Istenben, de nem tudom elképzelni, hogy válogatna a protestánsok, katolikusok, muszlimok vagy buddhisták között. És szeretek himnuszokat énekelni.

Werner suttogássá tompította a hangját.

– Én meg nem tudok hinni egy olyan istenben, amelyik megengedi a náciknak, hogy gyerekeket gyilkoljanak.

– Nem hibáztatlak érte.

– Apád mit fog tenni?

– Beszél a lelkipásztorunkkal.

– Jól teszi.

Egy darabig hallgattak. A fiú átkarolta a lányt.

– Nem baj? – kérdezte félig suttogva.

Carla olyan feszült volt a várakozástól, hogy nem bírt szólni, csak nyögött egyet. Ismét próbálkozott, és sikerült kipréselnie magából néhány szót:

– Ha ettől kevésbé leszel szomorú... akkor nem.

Werner ekkor csókolta meg.

Carla mohón visszacsókolta. Werner megsimogatta a haját, azután a mellét. Carla tudta, hogy ezen a ponton sok lány megálljt vezényelne. Azt mondták, aki továbbmegy, elveszíti az önuralmát.

Úgy döntött, megkockáztatja.

Csók közben megérintette a fiú arcát. Ujjai hegyével simogatta a nyakát, élvezte a meleg bőr tapintását. Keze bebújt a zakó alá, fölfedezte Werner testét, a lapockáját, a bordáit, a gerincét.

Carla sóhajtott, amikor Werner megfogta a combját a szoknya alatt. Amint becsúszott a keze Carla lábai közé, ő szétnyitotta a térdét. A lányok szerint ilyet nem szabad csinálni, mert a fiúk olcsónak néznek, de ő nem bírt ellenállni.

Werner éppen a megfelelő helyen ért hozzá. Nem akart benyúlni a bugyijába, csak lágyan simogatta a pamuton át. Carla hallotta a saját nyögdécselését, először halkan, azután erősebben. Végül felkiáltott a gyönyörtől, és a fiú nyakához szorította az arcát, hogy elfojtsa a hangot. Utána el kellett löknie Werner kezét, mert túlságosan érzékeny lett a húsa.

Lihegett. Amikor ismét levegőhöz jutott, megcsókolta Werner nyakát. A fiú puhán megérintette az arcát.

Egy perc múlva Carla azt kérdezte:

– Megtegyem én is neked?

– Csak ha akarod.

A lányt zavarba hozta, hogy mennyire kívánja.

– Csak az a baj, hogy még soha...

– Tudom – felelte a fiú. – Majd én megmutatom.

Ochs tiszteletes pocakos, kedélyes egyházi férfiú volt helyes feleséggel és öt gyerekkel. Carla attól félt, hogy nem lesz hajlandó ilyesmibe keveredni. De alábecsülte. A tiszteletes már hallott szóbeszédeket, amelyek nem hagyták nyugodni a lelkiismeretét, és beleegyezett, hogy kimegy Walterral a Wannsee Gyermekotthonba. Willrich professzor aligha mutathat ajtót egy érdeklődő egyházi személyiségnek.

Elhatározták, hogy magukkal viszik Carlát, mivel ő tanúja volt az Adával folytatott beszélgetésnek. Az igazgatónak nehezebb lesz módosítani a történetén, ha a lány is ott van.

A vonaton Ochs felajánlotta, hogy majd ő beszél.

– Az igazgató valószínűleg náci – mondta. Mostanában a magasabb állásokat jobbára párttagok töltötték be. – Egy volt szociáldemokrata képviselőt természetes ellenségének tekint. Én majd eljátszom a pártatlan bírót. Úgy vélem, ilyen módon többet tudhatunk meg.

Carla ebben nem volt biztos. Úgy érezte, az apja jobban ért az ilyen kérdezgetéshez. De Walter elfogadta a lelkipásztor javaslatát.

Kitavaszodott, az idő melegebb volt, mint Carla legutolsó látogatásakor. A tavon csónakok úsztak. Carla elhatározta, hogy megkéri Wernert, jöjjenek ki ide piknikezni. A lehető legtöbbet akarta a fiúból, mielőtt az átcsábul egy másik lányhoz.

Willrich professzornál égett a tűz, de egy ablak nyitva volt, beengedte a friss szellőt, amely a víz felől fújt.

Az igazgató kezet rázott Ochs tiszteletessel és Walterral. Futó pillantást vetett Carlára, akit felismert, és a továbbiakban levegőnek nézett. Hellyel kínálta őket, ám Carla látta, hogy a felszínes udvariasság alatt dühös ellenségeskedés lappang. Láthatólag nem örült, ha őt kérdezgették. Felvette az egyik pipáját, és idegesen babrált vele. Ma kevésbé volt pökhendi, mert két fiatal nő helyett két felnőtt férfival került szembe.

Ochs kezdte el a tárgyalást.

– Willrich professzor, Herr von Ulrichot és gyülekezetem más tagjait is aggasztja, hogy több fogyatékos gyermek, akiket ismertek, rejtélyes körülmények között meghalt.

– Itt semmiféle gyermek sem halt meg rejtélyesen – vágta rá Willrich.

– Konkrétan az utóbbi két évben egyetlen gyermek sem halt meg.

A tiszteletes Walterhoz fordult.

– Ezt én nagyon megnyugtatónak találom, Walter. Maga nem?

– De igen – bólintott Walter.

Carla nem így gondolta, de befogta a száját.

Ochs kenetesen folytatta:

– Nem kétlem, hogy ön a lehető legönzetlenebb gyámja a gondjaira bízott betegeknek.

– Igen. – Willrich mintha kissé kevésbé szorongott volna.

– Mindazonáltal szokott átküldeni innen gyermekeket más kórházakba?

– Természetesen, ha egy másik intézmény olyan kezelést biztosíthat, amire itt nincs lehetőség.

– És amikor egy gyermeket átszállítanak, gondolom, nem szükségszerűen informálják önt a kezeléséről vagy a későbbi állapotáról.

– Pontosan!

– Hacsak vissza nem kerülnek.

Willrich nem szólt.

– Kerültek már vissza?

– Nem.

Ochs vállat vont.

– Akkor nem várható öntől, hogy tudja, mi történt velük.

– Pontosan.

Ochs hátradőlt, és látványos őszinteséggel széttárta a tenyerét.

– Akkor hát önnek nincs mit titkolnia.

– Az égvilágon semmit.

– Néhány átszállított gyermek meghalt.

Willrich nem szólt.

Ochs gyengéden noszogatta.

– Ez igaz, ugye?

– Erre nem válaszolhatok feltétlen bizonyossággal, nagytiszteletű úr.

– Aha! – bólintott Ochs. – Mert ha valamelyik gyermek meghal,

önt nem értesítik.

– Mint már említettem.

– Bocsásson meg az ismétlés miatt, de minden kétséget kizáróan meg akarom állapítani, hogy öntől nem kérhetünk felvilágosítást ezekről a halálesetekről.

– Egyáltalán nem.

Ochs ismét Walterhoz fordult.

– Azt hiszem, kiválóan sikerül tisztáznunk a dolgokat.

Walter bólintott.

Semmit sem tisztáztak!, szerette volna mondani Carla.

De Ochs már folytatta is:

– Megközelítően hány gyermeket szállítottak el, mondjuk, az elmúlt tizenkét hónapban?

– Tízet – mondta Willrich. – Pontosan. – Önelégülten mosolygott. – Mi, a tudomány emberei inkább tartózkodunk a megközelítésektől.

– Tíz beteget mennyiből...?

– Jelenleg százhét gyermekről gondoskodunk.

– Hiszen ez elenyésző arány! – mondta Ochs.

Carla kezdett haragudni. Ochs nyilvánvalóan Willrich pártján áll! Miért nyeli ezt le az apja?

Ismét Ochs szólalt meg:

– És ezek a gyermekek egyazon vagy többféle rendellenességtől szenvednek?

– Többfélétől. – Willrich kinyitott egy dossziét az asztalán. – Idiotizmus, Down-kór, mikrokefália, vízfejűség, a végtagok, a fej, a gerincoszlop deformitásai, paralízis.

– Tehát az utasítás szerint az ilyen típusú betegeket kellett Akelbergbe küldenie.

Ez nagy ugrás volt. A tiszteletes először mondta ki Akelberg nevét, és először utalt arra, hogy Willrich parancsot teljesít. Talán Ochs ravaszabb, mint amilyennek látszik.

Willrich szóra nyitotta a száját, de a tiszteletes elébe vágott egy újabb kérdéssel.

– Valamennyien ugyanabban a különleges kezelésben részesültek?

Willrich elmosolyodott.

– Megint csak nincs információnk, így nem mondhatom meg

önnek.

– Egyszerűen csak végrehajtja...

– Az utasításokat. Igen.

Ochs elmosolyodott.

– Ön okos ember, körültekintően fogalmaz. A gyermekek különböző korúak voltak?

– Kezdetben három év alatti gyermekekre korlátozták a programot, később valóban kiterjesztették minden korosztályra.

Carla felfigyelt a „program” szóra. Ez sem hangzott el eddig. Már kezdte látni, milyen agyafúrt a tiszteletes.

Ochs következő mondata olyan volt, mintha egy korábbi állítást erősítene meg.

– És belekerült az összes fogyatékos zsidó gyermek is, függetlenül a betegségük jellegétől.

Csend lett. Willrich megkövült. Carla nem értette, hogy Ochs honnan tud a zsidó gyerekekről. Talán nem is tud, csak találgat.

Rövid hallgatás után Ochs hozzátette:

– Mondhatnám úgy is, hogy a zsidó és a kevert fajú gyermekek.

Willrich nem szólt, csak biccentett.

– Meglehetősen szokatlan ebben a mi korunkban, hogy a zsidó gyermekek előnyben legyenek valahol, nemde? – folytatta Ochs.

Willrich nem nézett rá.

A lelkipásztor felállt, és amikor ismét megszólalt, zúgott a hangja a haragtól:

– Azt mondta nekem, hogy tíz gyermeket, akik más-más betegségekben szenvedtek, tehát semmiképpen sem lehetett egyazon terápiával gyógyítani őket, elküldött egy különleges kórházba, ahonnan nem tértek vissza; azt is mondta, hogy többségben voltak közöttük a zsidók. Mégis mit gondolt, Willrich professzor, hogy mi történik velük? Isten szent nevére, mit gondolt?

Willrich úgy festett, mint akit a sírás kerülget.

– Természetesen nem felelhet – folytatta halkabban Ochs. – De egy napon ezt a kérdést felteszi majd egy nálam nagyobb hatalom is, egészen pontosan a legnagyobb hatalom.

Vádlón rászögezte mutatóujját a professzorra.

– Azon a napon, fiam, felelni fog.

Ezzel megfordult, és kiment a szobából.

Carla és Walter követte.

Thomas Macke felügyelő mosolygott. Időnként az állam ellenségei végezték el helyette a munkát. Ahelyett, hogy titokban áskálódnának és megbújnának nehezen felkutatható helyeken, maguktól jelentkeznek nála, és elhalmozzák bűneik cáfolhatatlan bizonyítékaival. Olyanok, mint a hal, amelynek nincs szüksége csalira és horogra: magától beleugrik a folyóból a halász kosarába, és könyörög, hogy süssék már meg!

Ilyen hal volt Ochs tiszteletes is.

Még egyszer átolvasta a levelet. Az igazságügyi miniszternek, Franz Gürtnernek címezték.

Tisztelt Miniszter Úr!

Gyilkol-e fogyatékos gyermekeket az állam? Azért teszem föl ilyen nyersen a kérdést, mert egyenes választ kell kapnom.

Ezt a bolondot! Ha nemleges lenne a válasz, akkor ez büntetendő rágalom; ha igenlő, akkor Ochs államtitok elárulásában lenne bűnös. Ennyire sem képes rájönni magától?

Mivel nem hagyhattam figyelmen kívül a gyülekezetemben terjedő szóbeszédet, meglátogattam a Wannsee Gyermekotthont, és beszéltem annak igazgatójával, Willrich professzorral. Elégtelen válaszai meggyőztek arról, hogy valami szörnyűség folyik ott, ami feltételezhetően vétkes cselekmény és egyértelműen halálos bűn.

Még van képe bűnökről irkálni! Eszébe sem jut, hogy kormányhivatalokat törvénysértéssel vádolni önmagában törvénysértés? Azt képzeli, hogy egy degenerált liberális demokráciában él?

Macke tudta, hogy Ochs miről panaszkodik. A program az Aktion T4 nevet kapta az illetékes hely címe, a Tiergartenstrafie 4. után. Hivatalosan az intézeti ellátottak gyógyítására és ápolására létrehozott jótékonysági alapítvány volt, de valójában Hitler kancelláriája irányította. Az volt a dolga, hogy fájdalom nélküli halálba segítse a fogyatékosokat, akik nem maradhattak volna életben költséges ápolás nélkül. Az alapítvány igazán príma munkát végzett, használhatatlan egyedek tízezreit intézte el két év alatt.

Sajnos a német közvélemény még nem volt elég fejlett ahhoz, hogy felfogja az ilyen halál szükségességét, így a programot titokban kellett tartam.

Macke a beavatottak között volt. Előléptették felügyelővé, és végre fölvették a náci párt elit alakulatába, a Schutzstaffelbe, az SS-be. Akkor tájékoztatták az Aktion T4 létezéséről, amikor megbízták az Ochs-üggyel. Büszke is volt rá, hiszen most már igazi bennfentesnek számított!

Sajnos, az emberek trehányak, és most az a veszély fenyeget, hogy leleplezik az Aktion T4 titkát.

Macke dolga volt, hogy betömje a léket.

A nyomozás egykettőre kiderítette, hogy három személyt kell elhallgattatni: Ochs tiszteletest, Walter von Ulrichot és Werner Franckot.

Franck egy rádiógyáros idősebb fia volt. Az apa a kezdeti időkben a nemzetiszocialisták fontos támogatójának számított. Ludwig Franck, a gyáros először dühösen követelte, hogy tájékoztassák sérült kisebbik fia halálának körülményeiről, de gyorsan befogta a száját, amikor megfenyegették, hogy bezárják a gyárát. Az ifjú Werner, a Légügyi Minisztérium gyorsan emelkedő, ígéretes ifjú tisztje azonban makacs volt, és nem hagyott fel a kényelmetlen kérdésekkel, sőt megpróbálta megnyerni az ügynek befolyásos főnökét, Dorn tábornokot.

Az ultramodern Légügyi Minisztérium hatalmas épülete egy egész háztömböt foglalt el a Wilhelmstrassén, alig saroknyira a Gestapo székházától, a Prinz-Albrecht-Strassén. Macke átment hozzájuk.

SS egyenruhájában simán elvonulhatott az őrök mellett. A recepciónál csak annyit vakkantott:

– Vezessen azonnal Werner Franck főhadnagyhoz!

A portás elkalauzolta egy lifthez, azután végig egy folyosón egy kis iroda ajtajáig. Az íróasztalnál ülő fiatalember először föl se tekintett az előtte lévő papírokból. Macke huszonkét év körülinek nézte. Miért nincs ez az első vonalban, hogy Angliát bombázza? Valószínűleg az apja összeköttetéseinek köszönhetően, gondolta megbotránkozva a felügyelő. Werner kiváltságos ifjúnak tűnt: szalonban csináltatott egyenruha, aranygyűrűk, a kelleténél hosszabb, határozottan nem katonás hajzat. Macke az első perctől utálta.

Werner írt valamit egy ceruzával, azután felnézett. A nyájasság

leolvadt az arcáról, ahogy meglátta az SS-egyenruhát, és Macke érdeklődve nyugtázta a felvillanó félelmet, amit a fiú azonnal megpróbált kedélyességgel álcázni. Tisztelettel felállt, szívélyesen mosolygott, de Mackét nem tette lóvá.

– Jó napot, felügyelő – szólt Werner. – Kérem, foglaljon helyet.

– Heil Hitler! – mondta Macke.

– Heil Hitler. Miben segíthetek?

– Ülj le, és fogd be a szád, ostoba tacskó! – rivallt rá Macke.

Werner igyekezett leplezni a félelmét.

– Te jó ég, mit követtem el, amivel így megharagítottam?

– Ne képzeld, hogy kérdéseket tehetsz föl nekem. Akkor beszélj, ha engedélyezem.

– Ahogy óhajtja.

– Ettől a pillanattól kezdve nem kérdezel többet Axel öcsédről.

Meglepetésére Werner arcán átsuhant a megkönnyebbülés. Ez érdekes. Talán valami mástól fél? Valamitől, ami sokkal ijesztőbb annál az egyszerű parancsnál, hogy ne kérdezősködjön tovább az öccséről? Részt vehet ez a Werner valamilyen más felforgató tevékenységben?

Valószínűleg nem, gondolta Macke. Feltehetőleg azért könnyebbült meg, mert ő nem tartóztatta le, és nem vitte át a Prinz-Albrecht-Strasse pincéjébe.

De még nem kussolt eléggé. Volt olyan pofátlan, hogy megszólalt:

– Miért nem kérdezhetek rá, hogyan halt meg az öcsém?

– Mert én azt mondtam neked, hogy ne kérdezősködj. Ne feledd, csupán azért bánok veled kesztyűs kézzel, mert az apád értékes barátja a nemzetiszocialista pártnak. Ha nem így lenne, te jöttél volna az én irodámba.

Ezt a fenyegetést mindenki érthette.

– Hálás vagyok a türelméért – mondta Werner, aki igyekezett megőrizni méltósága foszlányait. – De tudni akarom, ki ölte meg az öcsémet és miért.

– Nem fogsz többet megtudni, akármit csinálsz, viszont a további tudakozódás árulásnak minősül.

– Aligha van szükségem további tudakozódásra az ön látogatása után. Most már igazolást nyert a legrosszabb gyanúm.

– Követelem, hogy azonnal hagyd abba a lázító kampányodat.

Werner kihívóan farkasszemet nézett vele, de nem szólt.

– Ha nem – mondta Macke – Dorn tábornok értesülni fog arról, hogy kétség fér a lojalitásodhoz. – Wernernek nem lehettek kétségei afelől, hogy ez mit jelent. Elveszíti kényelmes berlini állását, és átvezényelik egy észak-franciaországi repülőtér kaszárnyájába.

Rögtön nem tűnt olyan kihívónak, hanem inkább töprengőnek.

Macke felállt. Épp elég időt töltött itt.

– Dorn tábornok igazán tehetséges és értelmes segédtisztnek talál – mondta. – Ha helyesen viselkedsz, megmaradhatsz ebben a szerepben.

Azzal kiment.

Bosszús volt és elégedetlen. Nem vehette biztosra, hogy megtörte Werner akaratát. Ráérzett a zsigeri dacra, amely kemény maradt.

Gondolatban áttért Ochs tiszteletesre. Itt más megközelítés szükséges. Visszament a Gestapo központjába, és összeállított egy kis csapatot Reinhold Wagnerből, Klaus Richterből, Günther Schneiderből. Beszálltak egy fekete Mercedes 260D-be, a Gestapo kedvenc járművébe, amely nem volt feltűnő, mert sok berlini taxis használt ugyanilyen típusú és színű autót. A kezdeti időkben a Gestapót arra buzdították, hogy minél feltűnőbb legyen, hadd lássa a publikum, milyen brutálisan bánik el az ellenállással. A német népet azonban már régen elrettentették, többé nem volt szükség nyílt erőszakra. Manapság inkább csöndben dolgoztak, mindig a törvényességbe burkolózva.

Elmentek Ochs házához, ami a nagy protestáns templom mellett állt a belváros Mitte nevű részében. Ha Werner azzal áltathatja magát, hogy az apja majd megvédi, Ochs azt képzeli, hogy biztonságban van, amíg mögötte áll az egyháza. Na, most majd megtanulja, hogy ez nincs így.

Macke csöngetett. A régi szép időkben berúgták volna az ajtót, már csak a hatás kedvéért is.

Egy szobalány nyitott ajtót. Macke belépett egy széles, világos előszobába, amelynek fényes padlóját vastag szőnyegek fedték. A másik három követte.

– Hol a gazdája? – kérdezte Macke nyájasan.

Nem fenyegette meg a szobalányt, az mégis félt tőle.

– A dolgozószobájában, uram – mondta, és az egyik ajtóra mutatott.

Macke odaszólt Wagnernek:

– Az asszonyokat és a gyerekeket vidd a szomszéd szobába.

Ochs kinyitotta a dolgozószoba ajtaját, és kinézett. Összevonta a szemöldökét.

– Mi folyik itt? – méltatlankodott.

Macke egyenesen elindult feléje, kényszerítve a tiszteletest, hogy félreálljon, és beengedje az ajtón. Kicsi, jól fölszerelt dolgozószoba volt bőrtetejű íróasztallal, több polcra való bibliamagyarázattal.

– Csukja be az ajtót – mondta Macke.

Ochs vonakodva engedelmeskedett, de közben azt mondta:

– Ajánlom, hogy jó indokuk legyen a betolakodásra!

– Üljön le, és fogja be a pofáját – felelte Macke.

Ochs elhűlt. Utoljára valószínűleg fiú korában mondtak neki olyat, hogy fogja be a pofáját. Normális körülmények között még a rendőrök sem sértegetik a papokat. Ám a nácik nem törődtek az ilyen elférfiatlanító beidegződésekkel.

– Ez hallatlan! – sikerült végre kinyögnie Ochsnak. Azután leült.

Odakint felcsattant egy tiltakozó női hang, vélhetőleg a tiszteletesnéé. Ochs elsápadt, amikor meghallotta, és fölemelkedett.

Macke visszalökte.

– Maradjon veszteg!

Ochs testes ember volt, magasabb is Mackénél, de nem állt ellen.

Macke imádta látni, amikor az ilyen felfuvalkodott alakok összelappadnak a félelemtől.

– Ki maga? – kérdezte Ochs.

Macke sose mondta meg nekik. Természetesen kitalálhatták, de sokkal ijesztőbb volt, ha nem tudták biztosan. Utólag, abban a valószínűtlen esetben, ha valaki kérdéseket tett volna fel, az egész csoport megesküdhet, hogy első dolguk volt igazolni magukat és megmutatni a jelvényüket.

Kiment. Az emberei éppen betereltek egy csomó gyereket a szalonba. Macke szólt Reinhold Wagnernek, hogy menjen a dolgozószobába, és ne engedje ki a tiszteletest, azután követte a gyerekeket a másik szobába.

Virágos ablakfüggönyök, családi fényképek a kandallópárkányon, kockás szövettel kárpitozott, kényelmes fotelek. Szép otthon, szép család. Hogy miért nem tudnak hűek lenni a birodalomhoz, és miért nem törődnek a maguk dolgával!

A szobalány az ablaknál állt, és úgy tapasztotta a szájára a tenyerét, mintha a sikoltást fojtaná magába. Négy gyerek bújt oda Ochs feleségéhez, a nagy mellű, harmincas, jelentéktelen asszonyhoz, aki a karján tartotta az ötödiket, egy két év körüli, szőke, göndör hajú kislányt.

Macke megsimogatta a kislány fejét.

– Őt meg hogy hívják? – kérdezte.

– Lieselotte – suttogta rémülten Frau Ochs. – Mit akarnak tőlünk?

– Gyere ide Thomas bácsihoz, kicsi Lieselotte! – mondta Macke, és kitárta a karját.

– Nem! – kiáltotta Frau Ochs. Szorosabban ölelte magához a gyermeket, és elfordult.

Lieselotte sírni kezdett.

Macke biccentett Klaus Richternek.

Richter elkapta hátulról a tiszteletesnét, és hátracsavarta a karját, amitől annak el kellett engednie a kislányt. Macke elkapta Lieselottét, mielőtt a földre eshetett volna. A gyerek ficánkolt, mint a hal, de Macke annál erősebben fogta, mintha egy macskát tartana a kezében. Lieselotte sivalkodott.

Egy tizenkét év körüli fiú rávetette magát Mackéra, és püfölni kezdte apró öklével. Ideje, hogy megtanulja tisztelni a felsőbbséget, gondolta a felügyelő. A bal csípőjére ültette Lieselottét, jobb kezével

felkapta az ingénél fogva a fiút, és elhajította, vigyázva, hogy egy kárpitozott karosszékbe essen. A fiú felordított félelmében, Frau Ochs sikoltott. A szék felborult, a gyerek a padlóra bukfencezett. Nem esett túl nagy baja, de azért bőgni kezdett.

Macke kivitte Lieselottét a hallba. A kislány teli torokból üvöltött az anyja után. Macke letette. Lieselotte a szalon ajtajához rohant, dörömbölni kezdett, és sivított rettegésében. Ezek szerint még nem tanulta meg a kilincs használatát, állapította meg Macke.

Otthagyta a gyereket az előszobában, és visszament a dolgozószobába. Wagner az ajtónál őrködött, Ochs a félelemtől sápadtan állt a szoba közepén.

– Mit csinál a gyerekeimmel? – kérdezte. – Miért jajgat Lieselotte?

– Írni fog egy levelet – mondta Macke.

– Igen, igen, bármit – felelte Ochs, és odament a bőrtetejű íróasztalhoz.

– Nem most, később.

– Rendben van.

Macke remekül szórakozott. A tiszteletes teljesen összeomlott, nem úgy, mint Werner.

– Az igazságügyi miniszternek fogja címezni – folytatta.

– Szóval erről van szó.

– Megírja neki, hogy most már belátja, mennyire alaptalan mindaz, amit a korábbi levelében feltételezett. Bujkáló kommunisták vezették félre. Bocsánatot kér a minisztertől a gondokért, amelyeket oktalan tetteivel idézett elő, és biztosítja, hogy soha többé senkivel sem fog beszélni a dologról.

– Igen, igen, megteszem. Mit csinálnak a feleségemmel?

– Semmit. Csak attól sikoltozik, ami akkor következhet, ha maga netán elmulasztja megírni a levelet.

– Látni akarom!

– Neki lesz rosszabb, ha maga felbosszant az ostoba követeléseivel.

– Természetesen, elnézést, bocsánatot kérek.

Milyen gyengék a nemzetiszocializmus ellenségei!

– Ma este megírja a levelet, reggel pedig feladja.

– Igen. Küldjék magának másolatot?

– Mindenképpen hozzám érkezik, maga hülye. Gondolja, hogy a miniszter olvassa el a maga eszelős firkálmányait?

– Nem, nem természetesen nem, értem már.

Macke az ajtóhoz lépett.

– És kerülje az olyan embereket, mint Walter von Ulrich.

– Ígérem, így lesz.

Macke kiment, és intett Wagnernek, hogy kövesse. Lieselotte a padlón ült, és hisztérikusan bömbölt. Macke benyitott a szalonba, kihívta Richtert és Schneidert.

Eljöttek a házból.

– Néha teljesen fölösleges az erőszak – elmélkedett Macke, míg beszálltak az autóba.

Wagner ült a kormányhoz, Macke megadta neki von Ulrichék címét.

– Ugyanakkor néha az a legegyszerűbb – tette hozzá.

Von Ulrich a templom szomszédságában lakott egy nagy, régi házban, amelynek fenntartása szemmel láthatóan nem állt módjában. Hámlott a festék, a korlátok rozsdásodtak, egy törött ablakot kartonpapírral foltoztak meg. Nem volt szokatlan látvány: a háborús takarékoskodás azt jelentette, hogy mellőzték a házak karbantartását.

A szobalány nyitott ajtót, Macke feltételezése szerint ugyanaz, akinek a fogyatékos gyereke ezt az egész lavinát elindította, de a felügyelő nem bajlódott azzal, hogy rákérdezzen. Nőket nincs értelme letartóztatni.

Az egyik szobából kijött az előszobába Walter von Ulrich.

Macke emlékezett rá. Ő volt az unokatestvére annak a Robert von Ulrichnak, akinek az éttermét a felügyelő és a testvére nyolc éve megvásárolta. Akkor büszke és arrogáns volt. Most nyűtt öltönyben járt, de ugyanolyan pökhendi maradt.

– Mit akar? – kérdezte olyan hangot erőltetve, mint akinek hatalmában áll magyarázatot követelni.

Macke nem óhajtotta itt pocsékolni az idejét.

– Bilincset rá – mondta.

Wagner előrelépett a bilinccsel.

Bejött egy magas, jóképű asszony, és odaállt von Ulrich elé.

– Mondják meg, hogy kik maguk és mit akarnak! – követelte.

Nyilvánvalóan ő volt a feleség. Enyhén idegenes kiejtéssel beszélt. Na, nem csoda.

Wagner keményen pofon vágta. Az asszony visszatántorodott.

– Forduljon meg, és tegye össze a csuklóját – mondta Wagner von Ulrichnak. – Különben megetetem a feleségével a fogait.

Von Ulrich engedelmeskedett.

A lépcsőn leszaladt egy szemrevaló lány, ápolónői egyenruhában.

– Apa! – kiáltotta. – Mi ez?

Macke nem tudta, hányan lehetnek még a házban. Kissé aggódott. Egy közönséges család nem gyűrhet le kiképzett rendőröket, ám ha csődület támad, abból lehet akkora zűrzavar, hogy von Ulrich megléphessen.

De von Ulrich nem akart harcolni.

– Nehogy nekik menj! – parancsolta a lányának. – Ne gyere közelebb!

Az ápolónő rémülten engedelmeskedett.

– Ültessétek be a kocsiba – rendelkezett Macke.

Wagner kivitte von Ulrichot az ajtón.

A feleség sírni kezdett.

– Hova viszik? – kérdezte az ápolónő.

Macke az ajtóhoz ment. Végignézett a három nőn: a cseléden, a feleségen és a lányon.

– Ennyi baj! – mondta. – Egy nyolcéves idióta miatt! Komolyan, sose fogom megérteni a maguk fajtáját.

Kiment, beszállt az autóba.

Nem volt messze a Prinz-Albrecht-Strasse. Wagner leparkolt a székház mögött, tucatnyi egyforma autó közé. Valamennyien kiszálltak.

Bevitték von Ulrichot a hátsó ajtón, onnan le a lépcsőn a pincébe, ott is egy fehér csempés szobába.

Macke kinyitott egy szekrényt, elővett három hosszú, nehéz bunkósbotot, olyasféléket, mint az amerikai baseballütő. Kiosztotta őket.

– A szart is verjétek ki belőle! – mondta, majd otthagyta embereit, hadd dolgozzanak.

*

Vologya Peskov százados, a Vörös Hadsereg hírszerzője az Invalidusok temetőjében, a Berlin-Spandau hajózócsatorna mellett találkozott Werner Franckkal.

Jó választás volt. Vologya alaposan megvizsgálta a temetőt, és látta, hogy senki sem követte őt vagy Wernert. Rajtuk kívül csak egy fekete kendős öregasszony volt ott, de már ő is kifelé tartott.

Schamhorst tábornok sírjánál találkoztak, amelynek magas talapzatán az ellenséges ágyúkból öntött oroszlán alszik. Ragyogó tavaszi nap volt, a két ifjú kém levetette a zakóját, miközben a német hősök sírjai között sétáltak.

Csaknem két év telt el a Hitler-Sztálin-paktum óta, a szovjet kémek tovább dolgoztak Németországban, a szovjet nagykövetség személyzetének megfigyelése is folytatódott. Mindenki tudta, hogy a szerződés ideiglenes hatályú, de senki sem tudta, meddig, ezért az elhárítok továbbra is követték Vologya minden lépését.

Kitalálhatnák, mikor indul komoly bevetésre, elmélkedett Vologya, mert olyankor lerázza őket. Ha virslit akar vásárolni ebédre, olyankor hagyja, hadd kísérgessék. Vajon lesz elég eszük, hogy erre rájöjjenek?

– Találkoztál mostanában Lili Markgraffal? – kérdezte Werner.

Lili olyan lány volt, akivel más-más időben, de mindketten jártak. Vologya beszervezte, és megtanította a szovjet katonai felderítés rejtjeleinek kódolására és megfejtésére. Ezt természetesen nem fogja közölni Wernerrel.

– Már jó ideje nem – hazudta. – És te?

Werner a fejét rázta.

– Valaki másé lett a szívem – mondta pironkodva, mintha restellné, hogy nem viselkedik aranyifjúi hírnevének megfelelően. – Egyáltalán, miért akartál találkozni velem?

– Mert elképesztő információt kaptunk – felelte Vologya. – Olyan hírt, amely meg fogja változtatni a történelmet, már ha igaz.

Werner kétkedve nézte.

– Egy forrástól tudjuk, hogy Németország júniusban megtámadja a Szovjetuniót – folytatta Vologya, és ahogy kimondta, ismét megborzongott az ideges izgalomtól. Ez óriási diadala volt a Vörös Hadsereg felderítőinek, és iszonyú fenyegetés a Szovjetunió számára.

Werner olyan mozdulattal dobta hátra a szemébe lógó hajfürtöt,

amely valószínűleg megdobogtatta a lányok szívét.

– Megbízható a forrás? – kérdezte.

A forrás egy Tokióban élő újságíró volt, a német nagykövet bizalmasa, de valójában illegális kommunista. Minden, amit addig üzent, igaznak bizonyult. De ezt nem mondhatja el Wernernek.

– Megbízható – felelte.

– Tehát elhiszed?

Vologya habozott. Éppen ez volt a baj. Sztálin nem hitte el. Azt gondolta, hogy a szövetségesek dezinformációja, amellyel széthúzást akarnak kelteni közte és Hitler között. Sztálin kételkedése a felderítők bravúrjában a porba sújtotta Vologya főnökeit, megkeserítette az örömüket.

– Most keressük a bizonyítékot – mondta.

Werner végignézett a temető lombosodó fáin.

– Remélem, hogy igaz – mondta váratlan indulattal. – Mert ez végez az átkozott nácikkal.

– Igen – bólintott Vologya. – Ha a Vörös Hadsereg felkészült.

– Nem készültetek föl? – csodálkozott Werner.

Vologya megint csak nem mondhatta el a teljes igazságot. Sztálin azt hitte, hogy a németek nem fogják megtámadni, amíg meg nem verik a briteket, mert félnek két fronton harcolni. Azt gondolta, hogy amíg Nagy-Britannia dacol Németországgal, a Szovjetunió biztonságban van. Ennek következtében a Vörös Hadsereg egyáltalán nem készült fel a német támadásra.

– Fel fogunk készülni – felelte ha meg tudod szerezni nekem a bizonyítékot a támadásra.

Megengedett magának egy percnyi boldog önelégültséget. Az ő kémje lehet a kulcsszereplő!

– Sajnos nem segíthetek – válaszolta Werner.

Vologya elkomorodott.

– Ezt hogy érted?

– Nem tudok bizonyítékot szerezni sem erre az információra, sem másra. Ki fognak rúgni a Légügyi Minisztériumból. Valószínűleg áthelyeznek Franciaországba, vagy, ha a híred igaz, elküldenek a Szovjetunió ellen.

Vologya elszörnyedt. Werner volt a legjobb kémje. Az ő információinak köszönhette a századosi rangot. Alig kapott levegőt.

Erőlködnie kellett, hogy megkérdezhesse:

– Mi a fene történt?

– Az öcsém meghalt a fogyatékos gyerekek otthonában, ugyanez történt a barátnőm keresztfiával, mi pedig túl sokat kérdezgettünk.

– Miért váltanának le ezért?

– A nácik legyilkolják a fogyatékosokat, de ez titkos program.

Vologya egy pillanatra megfeledkezett küldetéséről.

– Micsoda? Csak úgy megölik őket?

– Láthatólag. A részleteket még nem tudjuk. De ha nem lenne titkolnivalójuk, akkor nem büntettek volna meg engem – és másokat – a kérdezgetésért.

– Mennyi idős volt az öcséd?

– Tizenöt éves.

– Istenem! Hiszen az még gyerek!

– Ezt nem fogják megúszni. Nem vagyok hajlandó befogni a számat.

Megálltak Manfred von Richthofen, a vadászpilóta sírja előtt. A két méter hosszú és kétszer olyan széles, irdatlan kőlapba az egyetlen RICHTHOFEN szót vésték elegáns nagybetűkkel. Vologya mindig megindítónak találta ezt az egyszerűséget.

Megpróbálta visszanyerni az önuralmát. Azzal érvelt magának, hogy végtére is a szovjet titkosrendőrség ugyancsak gyilkolt meg embereket, különösen olyanokat, akiket hűtlenséggel gyanúsítottak. Az NKVD fejének, a szadista Lavrentyij Berijának a pletyka szerint az volt a kedvenc dobása, hogy behozatott az embereivel két szép lányt az utcáról, és esti szórakozás gyanánt megerőszakolta őket. De Vologyát nem vigasztalta meg, hogy a kommunisták is lehetnek ugyanolyan vadállatok, mint a nácik. Egy napon a szovjetek megszabadulnak Berijától meg a fajtájától, és akkor elkezdhetik építeni az igazi kommunizmust. De addig is az a legfontosabb, hogy megverjék a nácikat.

Kiértek a csatorna falához, és egy bárkát figyeltek, amely fekete, olajos füstöt okádva döcögött a vízi úton. Vologya még mindig Werner riasztó vallomásán töprengett.

– Mi történne, ha nem nyomoznál tovább a fogyatékos gyerekek után? – kérdezte.

– Elveszíteném a barátnőmet – válaszolta Werner. – Éppen olyan

dühös, mint én.

Vologyába belehasított a rettenetes gondolat, hogy Werner feltárhatja az igazságot a barátnőjének.

– Semmiképpen nem mondhatod el neki, miért változott meg a véleményed – figyelmeztette nyomatékosan.

Werner láthatólag megrendült, de nem vitatkozott.

Vologya tudta, hogy ha lebeszélné Wernert a nyomozás folytatásáról, ezzel falazna a náciknak, hogy eltitkolhassák az egyik bűnüket. Kiverte a fejéből a kényelmetlen gondolatot.

– De engednék, hogy tovább dolgozzál Dorn tábornok mellett, amennyiben megígéred, hogy nem foglalkozol többé a témával?

– Igen. Csak ezt kívánják. De nem hagyom, hogy meggyilkolják az öcsémet, aztán eltussolják. A frontra elküldhetnek, de akkor sem fogom be a számat.

– Mit gondolsz, mit tesznek, ha látják, mennyire elszánt vagy?

– Bedugnak valamelyik lágerbe.

– És abban mi lesz a jó?

– De egyszerűen nem kussolhatok!

Vologyának magához kellett volna térítenie Wernert, de mostanáig nem sokra jutott. Wernernek mindenre volt válasza. Okos fickó. Ezért olyan értékes kém.

– Na és a többiek? – kérdezte.

– Miféle többiek?

– Ezerszámra lehetnek még fogyatékos felnőttek és gyerekek. Valamennyit megölik a nácik?

– Valószínűleg.

– Bizonyosan nem tartóztathatod fel a gyilkosokat, ha lágerbe kerülsz.

Wernernek most először nem volt válasza.

Vologya elfordult a víztől a temető felé. Öltönyös fiatalember térdelt egy apró sírkő mellett. Őt követné? Óvatosan figyelte. A férfit rázta a zokogás. Őszintének látszott: az elhárítok nem jó színészek.

– Nézd csak – mondta Wernernek.

– Miért?

– Gyászol. Éppen úgy, mint te.

– És?

– Csak figyeld.

Egy perc múlva a férfi fölállt, megtörölte az arcát egy zsebkendővel, és elment.

– Most boldog – mondta Vologya. – Erre való a gyász. Nem érsz el vele semmit, csak jobban érzed magad.

– Úgy érted, hogy csak azért kérdezősködöm, mert attól jobban érzem magam?

Vologya odafordult Wernerhez, és a szeme közé nézett.

– Én nem bírállak – mondta. – Fel akarod tárni, világgá akarod kiáltani az igazságot. De gondolkodj logikusan. Ennek egyetlen módon lehet vége: ha legyőzzük a rendszert. Ennek pedig egyetlen módja az, ha a nácikat megveri a Vörös Hadsereg.

– Talán.

Vologya megérezte, hogy Werner gyengül, és feltámadt benne a remény.

– Talán? – kérdezte. – Ki más van itt? A britek már térdre rogytak, úgy próbálják visszaverni kétségbeesetten a Luftwaffét. Az amerikaiakat nem érdekli az európaiak marakodása. Mindenki más a fasisztákat támogatja. – Werner vállára tette a kezét. – A Vörös Hadsereg az egyetlen reményed, barátom. Ha veszítünk, a nácik tovább irtják a fogyatékos gyerekeket – meg a zsidókat, a kommunistákat, a homoszexuálisokat – még ezer véres éven át.

– A fenébe – mondta Werner. – Igazad van.

*

Carla és az anyja vasárnap templomba ment. Maudot feldúlta Walter letartóztatása, és kétségbeesetten igyekezett kideríteni, hova vitték a férjét. A Gestapo természetesen megtagadott mindenféle tájékoztatást. De Ochs tiszteletes temploma felkapott hely volt, a gazdagabb elővárosokból is bejártak az emberek, és tartozott a gyülekezethez néhány befolyásos személyiség, akik közül egy-kettő talán képes lenne utánanézni a dolognak.

Carla lehajtott fejjel imádkozott, hogy ne verjék és ne kínozzák meg az apját. Nem igazán hitt az imában, de elég elkeseredett volt ahhoz, hogy bármivel megpróbálkozzék.

Örült, amikor látta, hogy a Franck család is ott ül néhány sorral előttük. Werner tarkóját bámulta. A nyakánál kicsit felgöndörödik a haja, holott a legtöbb férfi tüskésre nyíratja a haját. És ő megsimogatta, megcsókolta ezt a nyakat. Imádnivaló volt, a

legcsinosabb fiú, aki valaha megcsókolta Carlát. Minden éjjel elalvás előtt újraélte az estét, amikor elmentek Grünewaldba.

De nem szerelmes bele, mondogatta magának.

Még nem.

Amikor Ochs tiszteletes belépett, Carla rögtön látta, hogy megtörték. Iszonyú volt a változás. Lassan, lehajtott fejjel, megroskadt vállakkal ment oda a pulpitushoz. A gyülekezet néhány tagja aggodalmasan összesúgott. Gépiesen elmondta az imákat, azután könyvből felolvasta a prédikációt. Carla már két éve volt ápolónő, felismerte a depresszió tüneteit. Sejtette, hogy a lelkészt is meglátogatta a Gestapo.

Észrevette, hogy Frau Ochs és az öt gyermek nem ülnek a szokott helyükön az első sorban.

Miközben az utolsó himnuszt énekelték, Carla megesküdött, hogy nem adja föl, akárhogy fél. Még vannak szövetségesei: Frieda, Werner és Heinrich. De mit tehetnek?

Bár lenne cáfolhatatlan bizonyítéka arra, amit a nácik csinálnak! Neki magának nem voltak kétségei afelől, hogy a fogyatékosokat megölik – a Gestapo brutális fellépése nyilvánvalóvá tette. De másokat nem győzhet meg kézzelfogható bizonyítékok nélkül.

Hogyan szerezhetne ilyet?

Az istentisztelet után Friedával és Wernerrel együtt ment ki a templomból. Félrehúzta őket, és azt mondta:

– Bizonyítékokra van szükségünk.

Frieda rögtön megértette, mit akar.

– Akelbergbe kell mennünk – mondta. – Látogassuk meg a kórházat.

Ezt Werner már az elején javasolta, de azután úgy döntött, hogy inkább itt, Berlinben kezdjék a nyomozást. Carla ismét fontolóra vette az ötletet.

– Az utazáshoz engedély kell.

– Hogy intézzük el?

Carla csettintett az ujjaival.

– Mi ketten tagjai vagyunk a Merkúr Kerékpáros Klubnak. Ők szerezhetnek engedélyt biciklizö hétvégéhez. – Ez épp olyasmi volt, amit a nácik szerettek: egészséges szabadidősport fiataloknak.

– Be tudunk jutni a kórházba?

– Megpróbálhatjuk.

– Azt hiszem, hagynotok kéne az egészet – szólalt meg Werner.

Carla meghökkent.

– Ezt hogy érted?

– Ochs tiszteletest láthatólag félholtra ijesztették. Ez nagyon veszélyes ügy. Bebörtönözhetnek, megkínozhatnak. És az sem hozza vissza Axelt vagy Kurtot.

Carla hitetlenkedve meredt rá.

– Azt akarod, hogy adjuk fel?

– Fel kell adnotok. Úgy beszélsz, mintha Németország szabad ország lenne! Mindkettőtöket megöleted!

– Vállalnunk kell a kockázatot! – mondta Carla indulatosan.

– Engem hagyjatok ki – mondta Werner. – Nálam is járt a Gestapo. Carla azonnal megriadt.

– Ó, Werner, mi történt?

– Eddig csak fenyegettek, de ha még egy kérdést fölteszek, a frontra küldenek.

– Ó, hála istennek, hogy nem rosszabb helyre!

– Az is épp elég rossz.

A lányok néhány pillanatig hallgattak, azután Frieda mondta ki, amit Carla gondolt:

– Ez fontosabb, mint a munkád, ezt neked is be kell látnod.

– Te ne mondd meg nekem, hogy mit kell látnom! – felelte Werner látszólag haragosan, de Carla megérezte, hogy valójában szégyenkezik.

– Nem a te pályafutásod forog kockán – folytatta. – És te még nem találkoztál a Gestapóval.

Carla elhűlt. Azt hitte, hogy ismeri Wernert. Bizonyosra vette, hogy úgy látja a dolgot, mint ő.

– Én is találkoztam velük – mondta. – Letartóztatták az apámat. Frieda elszörnyedt.

– Ó, Carla! – mondta, és átkarolta a barátnője vállát.

– Nem tudjuk kideríteni, hol lehet – folytatta Carla.

Werner nem volt együtt érző.

– Akkor több eszed is lehetne, mint hogy truccolsz velük! – mondta.

– Téged is letartóztathatnak, bár Macke felügyelő úgy véli, hogy

a lányok nem veszélyesek.

Carla sírni tudott volna. Már majdnem beleszeretett Wernerbe, erre kiderül, hogy gyáva.

– Azt mondod, hogy nem segítesz nekünk? – kérdezte Frieda.

– Azt.

– Mert meg akarod tartani a munkádat?

– Értelmetlen dolog. Nem győzhetitek le őket!

Carla dühös lett rá a gyávasága és a kishitűsége miatt.

– Nem hagyhatjuk, hogy ez történjen!

– A nyílt összecsapás őrültség. Vannak más módjai is az ellenállásnak.

– Hogyan? Munkalassítással, ahogy azok a röplapok tanácsolják? – kérdezte Carla. – Ettől nem fogják abbahagyni a fogyatékos gyerekek öldösését!

– Az állammal dacolni öngyilkosság!

– Minden más gyávaság!

– Nem tűröm, hogy két lány ítélkezzen fölöttem! – Azzal elment.

Carla visszafojtotta a könnyeit. Nem sírhat, amikor kétszáz ember áll a templom előtt a napsütésben.

– Azt hittem, hogy ő más – mondta.

Friedát feldúlta, de meg is döbbentette a jelenet.

– Tényleg más – felelte. – Egész életemben ismertem. Valami másról van itt szó, valamit nem mond el nekünk.

Carla anyja közeledett hozzájuk. Nem vette észre a lánya szomorúságát, ami nem volt jellemző rá.

– Senki sem tud semmit! – mondta kétségbeesetten. – Nem tudom kinyomozni, hol lehet az apád!

– Tovább próbálkozunk – felelte Carla. – Nem voltak barátai az amerikai követségen?

– Ismerősei. Már kérdeztem őket, de semmit sem tudnak.

– Holnap ismét rákérdezünk.

– Ó, istenem, azt hiszem, sok millió német feleség lehet ugyanolyan helyzetben, mint én.

Carla bólintott.

– Menjünk haza, anya.

Lassan ballagtak, nem beszélgettek, mindketten elmerültek a gondolataikban. Carla dühös volt Wernerre, főleg azért, mert ennyire

félreismerte. Hogyan szerethetett bele egy ilyen gyenge emberbe?

Befordultak az utcájukba.

– Reggel elmegyek az amerikai követségre – mondta Maud, miközben közeledtek a házhoz. – Ha kell, egész nap ott ülök az előcsarnokban. Könyörgök nekik, hogy csináljanak valamit. Ha csakugyan megvan bennük a jó szándék, elkezdhetnek egy félhivatalos nyomozást egy brit kormányminiszter sógorának ügyében. Ó! Miért van nyitva az ajtónk?

Carla először arra gondolt, hogy a Gestapo látogatta meg őket másodszor is, de nem állt fekete autó a járda mellett. A zárból pedig egy kulcs állt ki.

Maud belépett az előszobába és felsikoltott.

Carla utána rohant.

Egy vérbe fagyott ember feküdt a padlón.

Carlának sikerült visszafojtania a saját sikoltását.

– Ki ez? – kérdezte.

Maud letérdelt a férfi mellé.

– Walter! – szólította. – Ó, Walter, mit csináltak veled?

Carla csak ekkor látta, hogy az apja az. Annyira összeverték, hogy alig lehetett fölismerni. Az egyik szeme bedagadt, a szája egyetlen vastag hurkává püffedt, a haja csapzott volt az alvadt vértől. Egyik karja természetellenes szögben kicsavarodott, zakójának elejét bemocskolta a hányás.

– Walter, beszélj hozzám, beszélj hozzám! – könyörgött Maud.

Walter kinyitotta rommá vert száját, és nyögött.

Carla átkapcsolt szakmai módba, hogy uralkodhasson hisztérikus fájdalmán. Fogott egy párnát, és az apja feje alá tette. A konyhából hozott egy pohár vizet, és az apja szájába csurgatott egy kicsit. Walter lenyelte, majd kinyitotta a száját, hogy adjon még. Amikor a lány úgy látta, hogy eleget ivott, bement az apja dolgozószobájába, kihozott egy üveg barackpálinkát, és abból is belediktált néhány csöppet. Apja lenyelte, és köhögni kezdett.

– Elmegyek dr. Rothmannért – mondta Carla. – Mosd le az arcát, és adjál neki még vizet. Meg ne próbáld mozgatni!

– Igen, igen! Siess!

Carla kitolta a házból a biciklit, és eltekert vele. Dr. Rothmann már nem praktizálhatott – zsidók nem lehettek orvosok – , de nem

hivatalosan továbbra is kezelte a szegényeket.

Carla vadul taposta a pedált. Hogy került haza az apja? Úgy sejtette, hogy autóval hozták. Sikerült bebotorkálnia a járdáról a házba, ahol összeesett.

Megérkezett Rothmannék házához. Erre is ráfért volna a tatarozás, akárcsak az övékre. A legtöbb ablakot betörték a zsidógyűlölők. Frau Rothmann nyitott ajtót.

– Apámat összeverték – lihegte Carla. – A Gestapo.

– Rögtön jön a férjem – mondta Frau Rothmann. Megfordult és felszólt a lépcsőn. – Isaac!

Lejött a doktor.

– Herr von Ulrich az – mondta Frau Rothmann.

A doktor elvett egy vászon bevásárlószatyrot az ajtó mellől. Carla kitalálta, hogy mivel eltiltották a hivatásától, semmi sem lehet nála, ami orvosi táskára emlékeztet.

Kiléptek a házból.

– Előremegyek biciklivel – mondta Carla.

Mire hazaért, az anyja a küszöbön ült, és sírt.

– Útban van az orvos! – mondta Carla.

– Késő – felelte Maud. – Apád meghalt.

*

Vologya az Alexanderplatz közelében lévő Wertheim Áruház előtt állt délután fél háromkor. Többször szemlét tartott a környéken, olyan embereket keresett, akik civil ruhás rendőrök lehettek. Biztosra vette, hogy nem követték, de egy arra járó gestapós fölismerheti, és szöget üthet a fejébe, hogy mit keres itt Peskov százados. A tömeg és a tolongás a legjobb álcázás, de korántsem tökéletes.

Csakugyan igaz a támadásról szóló hír? Ha igen, nem sokáig maradhat Berlinben. El kell búcsúznia Gerdától és Sabinétól. Valószínűleg visszatér a katonai hírszerzés moszkvai székházába. Alig várta, hogy egy kis időt tölthessen a családjával. Húgának, Ányának ikrei születtek, akiket még nem is látott. És érezte, hogy ráfér a pihenés. Az illegális munka örökös feszültséget jelent: le kell rázni a gestapósokat, titkos találkozókat kell szervezni, ügynököket toborozni, és közben folyamatosan aggódhatott az árulás miatt. Örülne egy évnek a központban, feltéve, ha a Szovjetunió kitart

addig. Az is lehet persze, hogy egy másik országba küldik. Ő Washingtont választotta volna. Mindig szerette volna látni Amerikát.

Kivett a zsebéből egy összegyűrt selyempapírt, és beleejtette egy szemétkosárba. Pár perc múlva rágyújtott egy cigarettára, noha nem dohányzott. Az égő gyufát óvatosan beledobta a szemétkosárba, úgy, hogy pontosan a selyempapírra essék, azután elment.

Pár másodperc múlva elkiáltotta magát valaki:

– Tűz van!

Amikor a közelben mindenki a szemétkosárban lángoló tüzet bámulta, megállt az áruház előtt egy szabvány fekete Mercedes 260D taxi. Jóképű fiatalember ugrott ki belőle, aki a légierő hadnagyi egyenruháját viselte. Miközben a hadnagy kifizette a sofőrt, Vologya beszállt a helyére, és becsapta a jármű ajtaját.

A kocsi padlóján, ahol a sofőr nem láthatta, a faji propaganda náci magazinja, a Neues Volk hevert. Vologya fölvette, de nem olvasta.

– Valami idióta felgyújtott egy szemétkosarat – szólalt meg a taxisofőr.

– Adlon Hotel – mondta Vologya. A kocsi elindult.

Átlapozta a magazint, ellenőrizte, hogy benne rejtőzik-e egy drapp boríték.

Szerette volna felbontani, de várt.

A hotelnál kiszállt a taxiból, de nem ment be. Ehelyett átsétált a Brandenburgi kapu alatt a parkba. A fákat elborították a fényes, új levelek. Meleg tavaszi nap volt, a park megtelt délutáni sétálókkal.

A magazin borítója szinte égette Vologya kezét. Talált egy nem feltűnő padot, és leült.

Szétnyitotta az újságot, és annak a takarásában felbontotta a drapp borítékot.

Egy iratot húzott elő belőle. Másolat volt, kissé halvány, de olvasható. A felzetre ezt írták:

21. sz. direktíva. ..Barbarossa” ügyirat Barbarossa Frigyes volt az a német császár, aki 1189-ben vezette a harmadik keresztes hadjáratot.

A szöveg így kezdődött: „A német Wehrmachtnak még az Anglia elleni háború befejezése előtt föl kell készülnie arra, hogy egy gyors hadjáratban megdöntse Oroszországot.”

Vologya levegő után kapott. Ez dinamit. A tokiói kémnek igaza volt, Sztálin tévedett. A Szovjetunió pedig halálos veszélyben forog.

Szíve vadul kalapált, amikor megnézte a dokumentum végén az aláírást: „Adolf Hitler”.

Végigpásztázta a lapokat, dátumot keresett, és talált is egyet. A támadást 1941. május 15-ére tűzték ki.

Werner Franck odaírta mellé ceruzával: „A dátumot most változtatták át június 22-ére.”

– Istenem, megcsinálta! – mondta fennhangon Vologya. Bizonyítékot szerzett a támadáshoz!

Visszatette az iratot a borítékba, azt pedig az újságba.

Ez mindent megváltoztat.

Fölállt a pádról, és visszament a szovjet nagykövetségre, hogy közölje velük a hírt.

*

Akelbergben nem volt vasútállomás, így Carla és Frieda az onnan tizenhat kilométerre eső legközelebbi megállónál szállt le, és biciklivel ment tovább.

Rövidnadrágot, pulóvert és praktikus szandált viseltek, a hajukat koszorúba fonták. Olyanok voltak, mint a Bund Deutscher Mádéi, a Német Lányszövetség tagjai. Az ilyen lányok gyakran bicikliztek a hétvégén. Hogy aztán csináltak-e mást a biciklizés mellett, különösen esténként a spártai panziókban, ahol megszálltak, az megszámlálhatatlan spekulációnak adott tápot. A fiúk szerint a BDM azt jelentette, hogy Bubi Drück Mir, azaz Bébi, Dugjunk Már!

Carla és Frieda megnézte a térképet, azután elbiciklizett a kisvárosból Akelberg irányába.

Carlának a nap minden órájában eszébe jutott az apja. Tudta, hogy sohasem teheti túl magát azon az iszonyaton, amikor megtalálták véresre verten, haldokolva. Napokig sírt. De a gyász mellett volt egy másik érzés: a harag. Nem óhajtott csak szomorkodni. Tenni is akart valamit.

A bánattól összeroppant Maud először igyekezett lebeszélni a lányát arról, hogy Akelbergbe menjen.

– A férjem halott, a fiam katona, nem akarom, hogy a lányom is kockáztassa az életét! – jajgatta.

A temetés után, amikor az iszonyat és a hisztéria átadta a helyét

a csendesebb, mélyebb gyásznak, Carla megkérdezte az anyját, hogy szerinte Walter mit kívánna. Maud hosszú ideig gondolkozott, és csak másnap válaszolt:

– Azt akarná, hogy folytasd a harcot.

Nehezére esett kimondani, de mindketten tudták, hogy ez az igazság.

Friedának nem volt hasonló vitája a szüleivel. Az anyja, Mónika, valaha szerelmes volt Walterba, és porba sújtotta a halála, mindazonáltal elszörnyedt volna, ha tudja, mit csinál Frieda. Az apja, Ludi, egyszerűen bezárta volna a pincébe. De azt hitték, hogy biciklizni megy. Legföljebb azzal gyanúsíthatták, hogy egy nem hozzá való fiúval találkozik.

Dombvidéken kellett átvágniuk, de mindketten jó formában voltak. Egy órával később legurultak egy lejtőn, egyenesen be Akelberg kisvárosba. Carla nyugtalan volt: ellenséges területre léptek.

Bementek egy büfébe, ahol nem lehetett Coca-Colát kapni.

– Ez nem Berlin! – mondta a pult mögötti asszony akkora felháborodással, mintha a lányok nagyzenekari szerenádot rendeltek volna. Carla nem értette, hogy ha valaki ennyire nem szereti az idegeneket, miért nyit büfét.

Kértek két pohár Fantát, ami német termék, és kihasználták az alkalmat, hogy megtöltsék a vizeskulacsukat.

Nem ismerték a kórház pontos helyét. Meg kellett kérdezniük az irányt, de Carla félt, hogy gyanút keltenek. A helyi nácikat bizonyára érdekelnék a kérdezősködő idegenek. Miközben fizettek, azt mondta:

– A kórházi kereszteződésnél kell találkoznunk a csoportunk többi tagjával. Merre van az?

Az asszony nem nézett a szemébe.

– Itt nincs kórház.

– Az Akelberg Gyógyintézet! – erősködött a lány a levél fejlécéből idézve.

– Egy másik Akelbergben kell lennie.

Carla szerint hazudott.

– Hát ez fura – folytatta a színjátékot. – Remélem, nem a rossz helyre jöttünk.

Végigkerekeztek a főutcán. Carla tudomásul vette, hogy

kénytelen lesz megkérdezni az irányt.

Ártalmatlan külsejű öregember ült egy pádon egy kocsma előtt, élvezte a délutáni napfényt.

– Merre van a kórház? – kérdezte a lány vidámsággal álcázva a szorongását.

– Át a helységen, azután balra föl a hegyre – felelte az öreg. – De ne menjetek be, mert nem sokan jönnek ki onnan!

Úgy heherészett, mintha valami jó viccet mondott volna.

Az útmutatás kissé ködös volt, de talán elég lesz, gondolta Carla. Úgy döntött, nem kérdezget tovább, nem hívja fel magukra a figyelmet.

Egy fejkendős asszony megfogta az öregember karját.

– Ne figyeljetek rá, azt se tudja, mit beszél! – mondta riadtan. Egy rántással felállította az öreget, és elindult vele a járdán. – Tartsd a szád, vén szamár! – dünnyögte.

Ezeknek az embereknek láthatólag volt némi sejtelmük róla, hogy mi folyik a szomszédságukban. Szerencsére a mogorva elzárkózás volt az első reakciójuk. Talán nem érzik majd sürgősnek értesíteni a rendőrséget vagy a náci pártot.

Carla és Frieda továbbment az utcán, és megtalálta az ifjúsági szállót. Sok ezer hasonló hely volt Németországban. Pontosan azoknak tervezték őket, akiknek a lányok kiadták magukat: sportos fiataloknak, akik az egészséges testmozgásnak szentelik a hétvégét a szabad ég alatt. Bejelentkeztek. A körülmények kezdetlegesek voltak, a szobákban háromemeletes ágyak álltak, viszont nem sokba került egy éjszaka.

Késő délután bicikliztek ki a városból. Másfél kilométer után balra kanyarodtak. Nem volt irányjelző tábla, de az út hegynek fölfelé vezetett, így elindultak rajta.

Carla egyre jobban szorongott. Minél közelebb érnek, annál nehezebb lesz ártatlanságot mímelni, ha kérdőre vonják őket.

Másfél kilométerrel később nagy házat pillantottak meg egy park közepén. Nem vette körül sem fal, sem kerítés, az út egyenesen az ajtóhoz vezetett. Továbbra sem volt semmiféle tábla.

Carla egy zord, szürke kőből emelt várra számított a hegytetőn, rácsos ablakokkal, vasalt tölgyfa ajtókkal. Ám ez egy bajor udvarház volt, a falakon túlnyúló, meredek tetővel, faerkélyekkel, apró

harangtoronnyal. Ilyen helyen csak nem történhet a gyermekgyilkossághoz fogható szörnyűség! Mellesleg kórháznak is kicsi. Azután észrevette, hogy a ház egyik oldalához magas kéményű, modern szárnyépület csatlakozik.

Leszálltak, a ház oldalának támasztották a kerékpárokat. Carla szíve a torkában dobogott, amikor fölmentek a lépcsőn a bejárathoz. Miért nincsenek itt őrök? Mert senki sem lenne olyan ostobán vakmerő, hogy szaglászni próbáljon a házban?

Nem volt sem csengő, sem kopogtató, de az ajtó kinyílt, amikor Carla megnyomta. Belépett, Frieda követte. Hűvös, kőpadlós, fehérre meszelt falú előtérbe jutottak. Több szoba is nyílt belőle, de mindnek csukva volt az ajtaja. Középkorú, szemüveges asszony jött lefelé a széles lépcsőn. Elegáns, szürke ruhát viselt.

– Tessék – mondta.

– Jó napot! – üdvözölte Frieda hanyagul.

– Maguk meg mit csinálnak? Ide nem jöhetnek be!

Frieda és Carla előre kitaláltak egy történetet.

– Csak szerettem volna látni azt a helyet, ahol az öcsém meghalt – mondta Frieda. – Tizenöt éves volt...

– Ez nem közintézmény! – háborgott az asszony.

– De igen! – Frieda gazdag családban nevelkedett, nem hőkölt vissza holmi kishivatalnokoktól.

Az egyik ajtón kijött egy tizenkilenc év körüli ápolónő, és a lányokra bámult.

– König nővér, küldje ide azonnal Herr Romért! – rendelkezett a szürke ruhás asszony.

Az ápolónő elsietett.

– Írásban kellett volna bejelentkezniük – mondta az asszony.

– Nem kapták meg a levelem? – kérdezte Frieda. – írtam a főorvosnak. – Ez nem volt igaz: most találta ki.

– Semmiféle levelet nem kaptunk!

Az asszony nyilvánvalóan úgy vélekedett, hogy egy ilyen égbekiáltó kérés nem maradhatott volna észrevétlen.

Carla fülelt. A ház furcsán csöndes volt. Ápolt már testi és szellemi fogyatékosokat, felnőtteket és gyerekeket: azok ritkán hallgatnak. Még a zárt ajtókon keresztül is hallania kellene az ordításokat, a nevetést, a sírást, a tiltakozva felcsattanó hangokat, az

értelmetlen zagyválást. De semmit sem hallott. Ez jobban hasonlított egy hullaházra.

Frieda más taktikával próbálkozott.

– Talán meg tudná mondani, hol van az öcsém sírja. Szeretném meglátogatni.

– Itt nincsenek sírok. Van egy kemencénk. – Azonnal helyesbített. – Egy hamvasztónk.

– Észrevettem a kéményt – közölte Carla.

– Mi történt az öcsém hamvaival? – kérdezte Frieda.

– A megfelelő időben elküldik önöknek.

– Kérem, ne keverjék össze a másokéval, jó?

A nő nyaka lángvörös lett, amiből Carla arra következtetett, hogy összekeverik a hamvakat azon az alapon, hogy úgyse tudja meg senki.

König nővér visszatért, sarkában egy drabális emberrel, aki fehér ápolói egyenruhát viselt.

– Kérem, Römer, kísérje ki ezeket a lányokat az épületből – mondta az asszony.

– Egy perc! – szólalt meg Frieda. – Biztos benne, hogy helyesen jár el? Csak látni akartam a helyet, ahol az öcsém meghalt.

– Egészen biztos vagyok!

– Akkor ugye nem haragszik, ha megkérdezem a nevét?

Az asszony csak egy másodpercig habozott.

– Frau Schmidt vagyok. Most pedig kérem, távozzanak.

Römer fenyegetően indult feléjük.

– Megyünk már – felelte Frieda jéghidegen. – Nem óhajtunk ürügyet szolgáltatni Herr Römernek, hogy molesztáljon minket.

A férfi megkerülte őket, és kinyitotta nekik az ajtót.

A lányok kimentek, biciklire szálltak, és lekerekeztek a felhajtón.

– Gondolod, hogy bevette a mesénket? – kérdezte Frieda.

– Szőröstül-bőröstül – felelte Carla. – Még a nevünket se kérdezte meg. Ha gyanította volna az igazságot, azonnal kihívja a rendőröket.

– Viszont mi sem tudtunk meg valami sokat. Láttuk a kéményt. De semmi olyasmit nem találtunk, amit bizonyítéknak lehet nevezni.

Carla kissé elcsüggedt. Bizonyítékot szerezni nem olyan könnyű, mint ahogy hangzik.

Visszatértek a szállásra. Megmosakodtak, átöltöztek és kimentek, hogy harapjanak valamit. Az egyetlen büfé a kelletlen asszonyságé volt. Krumplis lepényt és kolbászt ettek. Azután benéztek a városi kocsmába. Sört rendeltek, nyájasan megszólították a többi vendéget, de senki sem akart szóba állni velük. Ez már önmagában is gyanús volt. Az emberek mindenütt tartanak az idegenektől, mert mindenki lehet náci besúgó, Carla mégis azon tűnődött, hogy hány olyan város lehet, ahol két fiatal lány úgy tölthet el egy órát a kocsmában, hogy még csak meg sem próbálnak kikezdeni velük?

Kora este tértek vissza a szállóba. Carla nem tudta, mi mást tehetnének. Holnap üres kézzel utaznak haza. Hihetetlen, hogy tudomása van ezekről a szörnyű gyilkosságokról, mégsem akadályozhatja meg őket. Sikítani tudott volna tehetetlenségében.

Majd az jutott az eszébe, hogy Frau Schmidtnek – ha ugyan így hívják – szöget üthetett a fejébe a látogatás. Akkor elhitte, hogy Carla és Frieda az, akinek mondják magukat, de később feltámadhat benne a gyanú, és a biztonság kedvéért kihívhatja a rendőrséget. Ha ez bekövetkezik, nem lesz nehéz megtalálniuk Carlát és Friedát: ma éjjel csak öten vannak a szállóban, és ők az egyedüli lányok. Félve várta a végzetes kopogtatást.

Ha kérdőre vonják őket, elmondják az igazság egy részét, azaz, hogy Frieda öccse és Carla keresztfia Akelbergben halt meg, és meg akarták látogatni a sírjukat, vagy legalább látni akarták a helyet, ahol elhunytak, hogy néhány percig emlékezzenek rájuk. A helyi rendőrség talán elhiszi a történetet. De ha egyeztetnek Berlinnel, gyorsan eljutnak Walter von Ulrichhoz és Werner Franckhoz, ahhoz a két emberhez, aki után a Gestapo is nyomozott, mert illojális kérdéseket tettek föl Akelbergről. Akkor pedig Carla és Frieda nyakig benne lesz a bajban.

Éppen készültek, hogy lefeküdjenek a kényelmetlen priccsekre, amikor kopogtattak.

Carla szíve megállt egy pillanatra. Arra gondolt, amit a Gestapo művelt az apjával. Tudta, hogy nem bírná a kínzást. Két percen belül felsorolná az összes ismerős Swing-srác nevét.

Friedának kevésbé volt élénk a fantáziája.

– Ne vágj már olyan ijedt képet! – mondta, és kinyitotta az ajtót.

Nem a Gestapo volt, csak egy csinos, alacsony, szőke lány. Egyenruha nélkül Carla nem ismerte fel azonnal König nővért.

– Beszélnem kell magukkal – mondta az ápolónő kétségbeesett, elfúló hangon, könnyekkel a szemében.

Frieda behívta. A lány leült az egyik priccsre, a ruhája ujjába törölte a szemét, majd azzal folytatta:

– Nem bírom magamban tartani tovább!

Carla Friedára pillantott. Ugyanarra gondoltak.

– Mit, König nővér? – kérdezte.

– A nevem Ilse.

– Én Carla vagyok, a barátnőm Frieda. Mi nyomja a lelkét, Ilse?

Ilse olyan halkan beszélt, hogy alig lehetett hallani.

– Megöljük őket – mondta.

Carla alig kapott levegőt. Annyit sikerült kinyögnie:

– A kórházban?

Ilse bólintott.

– Azokat a szegényeket, akik a szürke buszokon jönnek. Gyerekeket, még csecsemőket is, meg öregeket, nagymamákat. Többé-kevésbé magatehetetlen mind. Néha tényleg borzalmasak, nyáladznak, maguk alá piszkítanak, de hát nem tehetnek róla, és némelyik igazán kedves és ártatlan. Nem számít. Mindet megöljük.

– Hogyan?

– Morfium-szkopolamin injekcióval.

Carla bólintott. Ez egy közönséges érzéstelenítő, túladagolva halálos.

– És mi a helyzet az állítólagos különleges kezeléssel?

Ilse megrázta a fejét.

– Nincs különleges kezelés.

– Ilse, hadd tisztázzak valamit – mondta Carla. – Minden beteget megölnek, aki idejön?

– Mindet.

– Ahogy megérkeznek?

– Még azon a napon, de legkésőbb két nap múlva.

A lány is ezt gyanította, de a kíméletlen valóság még így is olyan iszonyú volt, hogy felfordult a gyomra.

Rövid hallgatás után megkérdezte:

– Most vannak odabent élő betegek?

– Nincsenek. Ma délután adtuk be az injekciót. Ezért ijedt meg annyira Frau Schmidt, amikor maguk odajöttek.

– Miért nem vigyáznak jobban, hogy idegenek ne juthassanak be az épületbe?

– Úgy gondolják, hogy az őrök és a szögesdrót egy kórház körül csak felhívja arra a figyelmet, hogy valami szörnyűséget csinálhatnak benne. Egyébként maguk előtt még senki sem próbált idejönni.

– Hány ember halt meg ma?

– Ötvenkettő.

Carla libabőrös lett.

– Ma délután, körülbelül abban az időben, amikor mi ott jártunk, a kórházban megöltek ötvenkét embert?

– Igen.

– Tehát most már mind halott?

Ilse bólintott.

Carlában már egy ideje érlelődött egy terv, és úgy döntött, hogy végrehajtja.

– Látni akarom – mondta.

Ilse megrémült.

– Hogy érti?

– Be akarok menni a kórházba, hogy lássam azokat a holtakat.

– Már hamvasztják őket.

– Akkor azt akarom látni. Be tud juttatni minket?

– Ma éjjel?

– Máris.

– Uramisten!

– Magának semmit sem kell tennie – mondta Carla. – Már bebizonyította a bátorságát azzal, hogy mindezt közölte velünk. Ha semmi mást nem csinál, az is rendben van. De ha le akarjuk állítani, bizonyítékra van szükségünk.

– Bizonyítékra.

– Igen. Nézze, a kormány is szégyelli ezt a programot. Ezért titkos. A nácik tudják, hogy a német átlagpolgár nem tűrné a gyermekgyilkosságot. De az emberek jobban szeretik azt hinni, hogy ilyesmi nem történhet meg, és könnyű legyinteni a szóbeszédre, különösen, ha egy fiatal lánytól hallják. Ezért bizonyítanunk kell.

– Értem. – Ilse kedves arca megkeményedett az elszántságtól. – Jól van. Elviszem magukat.

Carla felállt.

– Hogyan szokott odamenni?

– Biciklivel. Kint van.

– Akkor valamennyien azzal megyünk.

Kimentek. Már besötétedett, felhők úsztak az égen, amelyek letompították a csillagfényt. Biciklilámpák fényénél karikáztak végig a kisvároson, fel a hegyre. Amikor látótávolságra értek a kórháztól, lekapcsolták a lámpákat, és gyalog mentek tovább. Ilse bekanyarodott egy erdei ösvényre, amely az épület hátuljához vezetett.

Carla kellemetlen bűzt érzett, amely a kipufogógázra emlékeztetett. Szimatolni kezdett.

– A krematórium – súgta Ilse.

– Úristen!

Elrejtették a bicikliket a bozótban, és némán odaosontak a hátsó ajtóhoz. Nem volt zárva. Bementek.

A folyosók fényárban úsztak. Nem voltak homályos zugok: úgy kivilágították ezt a helyet, mint a kórházat kellene, amelynek kiadta magát. Ha valaki szembejönne, tisztán láthatná őket, és a ruhájuk azonnal elárulná, hogy betolakodók. Akkor mit fognak termi? Valószínűleg elfutnak.

Ilse végigsietett egy folyosón, befordult egy sarkon, kinyitott egy ajtót.

– Ide! – súgta.

Beléptek.

Frieda felsikoltott az iszonyattól, és a szájához kapott.

– Istenem – suttogta Carla.

Egy nagy, hideg szobában harminc meztelen halott feküdt arccal fölfelé az asztalokon. Voltak kövérek, soványak, néhány összeaszott öregember, néhány gyerek és egy csecsemő, olyan egyévesforma. Volt néhány torz és idomtalan külsejű, de a többiekben nem volt semmi rendellenes.

Mindegyiknek apró ragtapasz volt a bal felső karján, ott, ahova az injekciót kapták Carla hallotta, hogy Frieda halkan sír.

Megacélozta magát.

– Hol van a többi? – suttogta.

– Már elégették őket – felelte Ilse.

Hangok hallatszottak a kétszárnyú ajtó mögül, a szoba másik végében.

– Ide hátra! – mutatta Ilse.

Kisiettek a folyosóra. Carla résnyire nyitva hagyta az ajtót, és leselkedett. Römer és egy másik ember egy kerekes hordágyat tolt be az ajtón.

Nem néztek Carláék felé. Fociról vitatkoztak. Römer éppen azt mondta:

– Kilenc éve még megnyertük a nemzeti bajnokságot! Kettő-nullra vertük az Eintracht Frankfurtot!

– Jó, de a legjobb játékosaitok fele zsidó volt, és ők eleve kiestek.

Carla rájött, hogy a Bayern Münchenről beszélgetnek.

– Leszünk mi még bajnokok, csak meg kell találnunk a helyes taktikát – mondta Römer.

Odamentek egy asztalhoz, amelyen egy kövér, halott asszony feküdt, de közben sem hagyták abba a vitatkozást. Megfogták az asszony vállát meg a térdét, és különösebb teketória nélkül rádobták a hordágyra, nagyokat nyögve az erőfeszítéstől.

Odamentek egy másik asztalhoz, és rátettek a holttestre egy másikat.

Amikor már három volt a kerekes hordágyon, kitolták őket az ajtón.

– Utánuk megyek – mondta Carla.

Keresztülvágott a szobán a kétszárnyú ajtóhoz, Frieda és Ilse követte. A terület, ahova beléptek, sokkal inkább ipari, mint orvosi jellegű volt a barnára festett falaival, betonpadlójával, tárolószekrényeivel, szerszámos polcaival.

Kilestek egy sarok mögül.

Garázs méretű helyiséget láttak, tele éles fényekkel és sötét árnyékokkal. Enyhe égésszag úszott a meleg levegőben. A helyiség közepén akkora acélkocka állt, amelyben egy autóbusz is elfért volna. A tetejéről fémkürtő emelkedett a magasba, átfúrva a mennyezetet. Carla megértette, hogy egy kemencét lát.

A két ember leemelt egy holtat a tolókocsiról, és egy acél szállítószalagra dobta. Römer megnyomott egy gombot a falon. A

szalag elindult, egy ajtó kinyílt, a tetem eltűnt a kazánban.

Rátették a következő holtat a szállítószalagra.

Carla eleget látott.

Megfordult, intett a többieknek. Frieda beleütközött Ilsébe, aki akaratlanul felkiáltott. Megdermedtek.

Hallották, hogy Römer megszólal:

– Mi volt ez?

– Kísértet – felelte a másik.

– Ezzel ne viccelj – mondta reszkető hangon Römer.

– Megfogod már annak a hullának a másik végét vagy mi lesz?

– Jól van, jól van.

A három lány visszasietett a halottas kamrába. Mérhetetlen bánat fogta el Carlát, amikor ránézett a megmaradt holtakra. Itt feküdt Ada fia is ragtapasszal a karján, őt is rádobták a szállítószalagra, és elégették, mint egy zsák szemetet. De téged nem felejtenek el, Kurt, gondolta a lány.

Kimentek a folyosóra. Ahogy indultak volna a hátsó ajtóhoz, lépéseket hallottak, azután Frau Schmidt hangját:

– Mit művel ez a két ember ilyen sokáig?

Végigsiettek a folyosón, kiléptek az ajtón. A hold előbukkant a felhők mögül, a park fényárban úszott. Carla látta a kétszáz méterre lévő bokrokat a pázsit szélén, ahol elrejtették a kerékpárokat.

Frieda jött ki utolsónak, és a nagy sietségben hagyta becsapódni az ajtót.

Carla agya gyorsan járt. Frau Schmidt valószínűleg utánanéz a zajnak. Lehet, hogy nem érnek oda a bokrokhoz, mielőtt kinyílik az ajtó. El kell bújniuk.

– Erre! – sziszegte, és az épület sarka felé rohant. A többiek követték.

A falhoz lapultak. Carla hallotta az ajtónyitást. Visszafojtotta a lélegzetét.

Hosszú szünet következett. Azután Frau Schmidt érthetetlenül motyogott valamit, és becsapta az ajtót.

Carla kilesett a sarok mögül. Frau Schmidt eltűnt.

A három lány keresztülszáguldott a gyepen a kerékpárokhoz.

Végigtolták a bicikliket az erdei ösvényen. Az úton bekapcsolták a lámpákat, nyeregbe szálltak és elindultak. Carla ujjongott.

Megúszták!

Ahogy közeledtek a városhoz, gyakorlatiasabb gondolatok vették át a diadal helyét. Pontosan mit értek el? Most mihez kezdenek?

El kell mondaniuk valakinek, amit láttak. Nem tudta, hogy kinek. Mindenesetre meg kell győzniük valakit. De hisznek-e nekik egyáltalán? Minél erősebben törte a fejét, annál jobban elbizonytalanodott.

A szállónál Ilse azt mondta:

– Hála istennek, hogy vége! Még soha életemben nem féltem így.

– Még nincs vége – felelte Carla.

– Hogyhogy?

– Nincs vége, amíg be nem záratjuk ezt a kórházat és minden hasonló intézményt.

– És ezt hogy akarja megcsinálni?

– Szükségünk van magára – mondta Carla. – Maga lesz a bizonyíték.

– Épp ettől féltem, hogy ezt fogja mondani.

– Velünk jön, amikor holnap visszautazunk Berlinbe?

Ilse sokáig hallgatott. Végül azt felelte:

– Igen.

*

Vologya Peskov örült, hogy otthon lehet. Moszkva a legszebb nyári arcát mutatta, sütött a nap, meleg volt. Június 30-án, hétfőn jelentkezett a katonai hírszerzés központjában, a Hodinka repülőtér mellett.

Igaza volt Werner Francknak és a tokiói kémnek: Németország június 22-én megtámadta a Szovjetuniót. Vologya és a berlini szovjet nagy-követség személyzete hajóval és vonattal tért vissza Moszkvába. Vologyát előrevették, így a többségnél hamarabb ért haza. Voltak, akik még mindig utaztak.

Csak most jött rá, mennyire nyomasztotta Berlin. A nácik unalmasak voltak az önelégültségükkel és a diadalmámorukkal. Mint egy győztes focicsapat a mérkőzést követő bulin: berúgnak, még unalmasabbak lesznek, és nem akarnak hazamenni. Hányingere volt már tőlük.

Egyesek persze azt mondhatnák, hogy a Szovjetunió se különb a titkosrendőrségével, a merev dogmatizmusával és a puritán

undorával az olyan élvezetek iránt, mint az absztrakt festészet vagy a divat, pedig tévednek. A kommunizmus még fejlődik, előfordulnak hibák az igazságos társadalomhoz vezető úton. Az NKVD és a kínzókamrái csak egy eltévelyedés, fekély a kommunizmus testén. Egy napon majd kioperálják, de az valószínűleg nem a háborúban lesz.

Mivel számított a háború kitörésére, Vologya rég fölszerelte berlini kémeit titkos rádiókkal és kódkönyvekkel, mert most még fontosabb volt, hogy a maroknyi vakmerő antifasiszta továbbra is tájékoztassa a szovjeteket. Távozása előtt megsemmisített minden följegyzett nevet és címet, ezek most már csak a fejében léteztek.

Szülei egészségesek voltak, bár az apja agyondolgozta magát, mert az ő feladata volt Moszkva légvédelmének megszervezése. Vologya meglátogatta a húgát, Anyát, a férjét, Ilja Dvorkint és a tizennyolc hónapos ikreket, Dmitrijt és Tatjanát, akiket Gyimkának és Tányának becéztek. Az apjuk nem változott, ugyanolyan undok patkány volt most is.

Egy otthoni kellemes nap után aludt egy nagyot a régi szobájában, és már készen is állt a munkára.

Átment a hírszerzés épületének fémdetektorai között. Valósággal meghatódott az ismerős folyosóktól és lépcsőházaktól, holott szürke és prózai volt minden. Félig-meddig azt várta, hogy megrohanják az emberek, és gratulálnak neki: sokan bizonyára tudják, hogy ő szerzett bizonyítékot a Barbarossa-tervhez, de senki sem tett ilyet, talán tapintatból.

Belépett egy tágas helyiségbe, gépírónők, irodisták közé, és üdvözölte a középkorú recepcióst:

– Jó napot, Nyika! Maga még itt van?

– Jó reggelt, Peskov százados elvtárs – felelte az asszony, korántsem olyan szívélyesen, mint Vologya remélte. – Lemitov ezredes elvtárs már várja.

Vologya apjához hasonlóan Lemitov sem volt elég fontos ahhoz, hogy elsöpörje a harmincas évek végén a nagy tisztogatás, úgyhogy most előléptették balszerencsés elődje helyére. Vologya nem sokat tudott a tisztogatásokról, de nehezen hitte el, hogy egyszerre ennyi magas rangú ember követhessen el akkora árulást, amit ilyen keményen kelljen büntetni. Tulajdonképpen nem is tudta, mi volt a

büntetésük. Lehettek szibériai száműzetésben, valahol börtönben, esetleg a temetőben. Ő csak annyit tudott, hogy eltűntek.

– Most a nagy irodában van, a folyosó végén – tette hozzá Nyika.

Vologya keresztülvágott a termen, bólogatott, mosolygott egy-két ismerősére, de megint volt egy olyan érzése, hogy nem tekintik akkora hősnek, mint várta. Kopogtatott Lemitov ajtaján, azt remélve, hogy a főnök megmagyarázhatja a dolgot.

– Tessék!

Vologya belépett, tisztelgett, becsukta maga mögött az ajtót.

– Örülök, hogy megjöttél, százados elvtárs. – Lemitov kijött az íróasztala mögül. – Magunk között szólva nagyszerű munkát végeztél Berlinben. Köszönöm.

– Megtisztel, ezredes elvtárs – felelte Vologya. – De miért magunk között szólva?

– Mert megcáfoltad Sztálint. – Fölemelte a kezét, elejét véve a tiltakozásnak. – Természetesen nem tudja, hogy te voltál az. De mindegy, a tisztogatás után az itteniek félnek közösködni olyasvalakivel, aki elhajlik a hivatalos irányvonaltól.

– De hát mit tehettem volna? – hitetlenkedett Vologya. – Hamisítottam volna jelentéseket?

Lemitov együtt érzőén csóválta a fejét.

– Ne érts félre, helyesen jártál el. Én pedig megvédtelek. De nem várhatod, hogy az itteniek úgy kezeljenek, mint egy bajnokot.

– Jól van – bólintott Vologya. A dolgok még annál is rosszabbul állnak, mint várta.

– Most legalább lesz saját irodád, tőlem három ajtóra. Egy-két napot szánj rá, hogy behozd a lemaradást.

Vologya megértette, hogy leléphet.

– Igenis – mondta. Tisztelgett, és távozott.

Az irodája nem volt fényűző – apró szoba, szőnyeg nélkül – , de csak az övé volt. Semmit sem tudott a németek előrenyomulásáról, csak az foglalkoztatta, hogy minél előbb hazaérjen. Most leküzdötte csalódását, és olvasni kezdte a parancsnoki jelentéseket a háború első hetéből.

Kétségbeejtő volt.

A Vörös Hadsereg egyáltalán nem készült fel a támadásra.

Ez hihetetlennek látszott, de a bizonyítékok elborították az

asztalát.

Június 22-én, amikor a németek támadtak, a Vörös Hadsereg számos előretolt egységének nem volt éles lőszere.

És ez nem minden. Az álcázatlan repülőgépek ott álltak szép sorjában a légi támaszpontokon: a Luftwaffe a háború első néhány órájában 1200 szovjet repülőgépet semmisített meg. Az egységeket megfelelő fegyverzet, légi fedezet és felderítés nélkül dobták oda a támadó németek útjába, ők pedig elpusztultak.

De az volt a legszörnyűbb, hogy Sztálin parancsban tiltotta meg a Vörös Hadseregnek a visszavonulást. Minden egységnek az utolsó emberig kellett harcolnia, a tisztektől elvárták, hogy lőjék agyon magukat, nehogy fogságba essenek. A csapatokat tilos volt új, jobban védhető állásokba átcsoportosítani. Vagyis minden egyes vereség mészárlássá változott.

A Vörös Hadsereg ijesztő ütemben veszített embert és felszerelést.

Sztálin nem vett tudomást a tokiói kém jelentéséről és Werner Franck bizonyítékáról. Már megkezdődött az invázió, de ő még mindig ragaszkodott ahhoz, hogy ez csupán a német katonatisztek szűk körének provokációja Hitler háta mögött, és a Führer azonnal leállítja, mihelyt tudomást szerez róla.

Mire ő is kénytelen volt belátni, hogy ez nem provokáció, hanem a hadviselés történetének legnagyobb megszállása, a németek legázolták a szovjetek előretolt állásait, és egy hét alatt majdnem ötszáz kilométerrel nyomultak beljebb a Szovjetunióba.

Ez katasztrófa volt, de Vologya attól tudott volna üvölteni igazán, hogy elkerülhették volna.

És nem fért hozzá kétség, hogy ki a bűnös. A Szovjetunióban önkény-uralom volt. Egyetlen ember dönthetett: Joszif Sztálin. Ő pedig makacsul, ostobán, katasztrofálisan viselkedett, és most életveszélyben van az országa.

Mostanáig Vologya hitt benne, hogy a szovjet típusú kommunizmus az igazi eszme, amelynek tisztaságán csupán szeplőt jelentenek a titkosrendőrségnek, az NKVD-nek a visszaélései. Most már látta, hogy a hiba a legmagasabb szinten van. Berija és az NKVD csak azért létezik, mert Sztálin engedi. Maga Sztálin akadályozza meg az igazi kommunizmus diadalmenetét.

Délután, miközben az ablakból bámulta a napsütötte repülőteret, és azon töprengett, amit megtudott, benézett hozzá Kamen. Négy éve egyszerre lettek hadnagyok, amikor kikerültek a Katonai Hírszerző Akadémiáról, és két másik emberrel osztották meg a szobájukat. Akkoriban Kamen volt a bohóc, aki mindenkit kifigurázott, és vakmerően gúnyolódott a kenetes szovjet dogmatizmuson. Mostanra megtestesedett és megkomolyodott. Kis, fekete bajuszt növesztett, olyat, mint Molotov külügyminiszter, talán azért, hogy érettebbnek tűnjék.

Becsukta maga mögött az ajtót, és leült. Elővett a zsebéből egy játékszert, egy bádogkatonát, amelyiknek kulcs volt a hátában. Felhúzta, rátette Vologya asztalára. A katona lengette a karját, mint aki menetel, a lejáró óramű hangosan kerepelt.

Kamen halkan annyit mondott:

– Sztálint két napja nem látták.

Vologya megértette, hogy a felhúzható katonának kell zavarnia az irodában esetleg elrejtett lehallgatókat.

– Hogyhogy nem látták? – kérdezte.

– Nem ment be a Kremlbe, nem veszi föl a telefont.

Vologya megdöbbent. A nemzet vezére nem tűnhet el csak úgy.

– Mit csinál?

– Senki nem tudja. – A katona leállt. Kamen felhúzta és újra elindította. – Szombat éjjel, amikor meghallotta, hogy a Nyugati Hadseregcsoportot bekerítettek a németek, azt mondta: „Minden elveszett. Feladom. Lenin megalapította az államunkat, mi pedig elcsesztük." Azután kiment Kuncevóba. – Sztálinnak volt egy vidéki háza Kuncevo faluban, Moszkva peremén. – Tegnap nem jött be délben a Kremlbe, ahogy szokta. Amikor felhívták Kuncevót, senki nem vette föl. Ma ugyanez a helyzet.

Vologya előrehajolt.

– Esetleg... – suttogássá halkult a hangja – .. .idegösszeomlást kapott?

Kamen tehetetlenül legyintett.

– Nem lenne meglepő. Minden bizonyíték ellenére erősködött, hogy Németország nem fog megtámadni minket 1941-ben, és most tessék.

Vologya bólintott. Logikusan hangzik. Sztálin hivatalosan

Atyának, Tanítónak, Nagy Vezetőnek, a Természet Átalakítójának, Nagy Kormányosnak, az Emberiség Lángelméjének, Minden Idők és Népek Legnagyobb Zsenijének hívatta magát. Most azonban még neki is tudomásul kellett vennie, hogy ő tévedett, és másoknak lett igaza. Az emberek ilyenkor akár öngyilkosok is lehetnek.

A válság súlyosabb volt, mint Vologya gondolta. Nem csupán arról volt szó, hogy a Szovjetuniót megtámadták és vesztésre állt, hanem vezér nélkül is maradt. A forradalom óta ez volt a legveszélyesebb pillanat.

De vajon ez nem lehetőség is egyúttal? Nem szabadulhatnak meg Sztálintól?

Sztálin utoljára 1924-ben mutatkozott sebezhetőnek, amikor Lenin megírta a végrendeletében, hogy Sztálin nem alkalmas az uralkodásra. Amióta azt a válságot túlélte, támadhatatlannak tűnt még akkor is – Vologya ma már tisztán látta – , amikor a döntései – a tisztogatás, a spanyol-országi melléfogások, a szadista Berija kinevezése a titkosrendőrség élére, a paktum Hitlerrel – az elmebaj határát súrolták. Talán ez a vészhelyzet végre alkalmat ad, hogy lerázzák az igáját?

Vologya eltitkolta az izgatottságát Kamen és mindenki más elől. Elmerült a gondolataiban, amíg hazafelé utazott a buszon a nyári este puha ragyogásában. Útját késleltette a légvédelmi ágyúkat vontató teherautók lassú konvoja – feltehetőleg az apja állította őket hadrendbe, hiszen ő volt a felelős Moszkva légvédelméért.

El lehet távolítani Sztálint?

A Kremlben hány bennfentes kérdi meg önmagától ugyanezt?

Belépett a tízemeletes Kormányzati Házba, amely a Moszkva folyó partján állt, éppen szemben a Kremllel. Szülei elmentek hazulról, de a lakásban találta a húgát az ikrekkel, Gyimkával és Tányával. A fiúnak, Gyimkának sötét szeme és haja volt. Piros ceruzával firkált egy ócska újságpapírra. A kislánynak ugyanolyan kemény kék szeme volt, mint Grigorijnak – és általános vélekedés szerint Vologyának. Azonnal megmutatta a nagybátyjának a babáját.

Továbbá ott volt Zoja Vorotyinceva, a lélegzetelállítóan szép fizikus, akivel Vologya négy éve találkozott, mielőtt elment Spanyolországba. Zoja és Ánya fölfedezték, hogy összeköti őket az orosz népzene szeretető. Azóta együtt jártak hangversenyekre, Zoja

játszott is a gudok nevű háromhúros hegedűn. Egyik sem engedhetett meg magának egy fonográfot, de Grigorijnak volt, így azon hallgatták egy balalajkazenekar lemezét. Grigorij nem volt oda a zenéért, de ezt a lemezt vidámnak találta.

Zoja rövid ujjú nyári ruhát viselt, ugyanolyan halványkéket, mint a szeme. Amikor Vologya feltette a szokásos kérdést, hogy hogy van, élesen válaszolt:

– Nagyon dühös vagyok.

Az oroszoknak mostanában rengeteg okuk volt arra, hogy dühösek legyenek. Vologya megkérdezte:

– Miért?

– Felfüggesztették az atomfizikai kutatásaimat. Az összes kollégám más kutatási feladatot kapott. Jómagam a bombák célzóberendezésének tökéletesítésén dolgozom.

Vologya ezt nagyon ésszerűnek találta.

– Végül is háború van.

– Nem érted – felelte a lány. – Figyelj. Amikor az urániumban lezajlik a maghasadásnak nevezett folyamat, óriási, ismétlem, óriási energia szabadul fel. Ezt tudjuk, és a nyugati tudósok is tudják. Olvastuk a cikkeiket a tudományos lapokban.

– A bombák célzóberendezése akkor is sürgősebbnek tűnik.

– A maghasadással olyan bombákat készíthetnénk, amelyek százszor erősebbek minden eddiginél – mondta haragosan Zoja. – Egyetlen atombomba a földdel teheti egyenlővé Moszkvát. És ha a németek megcsinálják, de nekünk nincs? Az olyan lesz, mintha nekik puskáik lennének, nekünk meg csak kardjaink!

Vologya kételkedett.

– De van okotok azt hinni, hogy a külföldi tudósok atombombán dolgoznak?

– Biztosak vagyunk benne. A maghasadás koncepciója automatikusan elvezet a bomba ötletéhez. Ha nekünk eszünkbe jutott, nekik miért ne jutna eszükbe? De van még egy okunk ezt hinni. A folyóiratokban rendszeresen közölték a kezdeti eredményeiket, azután egy éve hirtelen fölhagytak vele. Tavaly óta egyetlen tudományos cikk sem jelent meg a maghasadásról.

– Úgy gondolod, hogy a nyugati politikusok és tábornokok rájöttek a kutatások hadászati lehetőségére, ezért titkosították?

– Nem tudok más okot kitalálni. Ennek ellenére itt a Szovjetunióban még el sem kezdtünk foglalkozni az uránummal.

– Hmm. – Vologya úgy tett, mint aki kételkedik, pedig nagyon hihetőnek tartotta. Még Sztálin legnagyobb csodálói – köztük az ő apja, Grigorij – sem állították, hogy a Gazda értene a fizikához. És egy diktátornak könnyű figyelmen kívül hagyni azt, amitől kínosan érzi magát.

– Mondtam az apádnak – folytatta Zoja. – Ő oda is figyel rám, de rá senki sem figyel.

– Akkor mit csinálsz?

– Mit csinálhatnék? Csinálok egy marha jó célzóberendezést a pilótáinknak, és reménykedem.

Vologya bólintott. Tetszett neki ez a viselkedés. Tetszett a lány is. Okos, tűzrőlpattant, és öröm ránézni. Vajon eljönne vele moziba?

A fizikáról eszébe jutott Willi Frunze, aki a barátja volt a berlini Fiúakadémián. Werner Franck szerint Williből kiváló fizikus lett, és most Angliában tanul. Ő tudhat valamit erről az atombombáról, ami a mániája Zojának. És ha még mindig kommunista, talán készségesen elmondja, amit tud. El ne felejtsen küldeni egy táviratot a Vörös Hadsereg hírszerzésének a londoni nagykövetségre.

Megjöttek a szülei. Apa díszegyenruhában volt, anya kabátban, kalapban. Az egyik végeérhetetlen szertartáson vettek részt, amelyet a hadsereg annyira imádott. Sztálin ragaszkodott az efféle rituálék folytatásához a német támadás ellenére is, mert jót tett a harci morálnak.

A nagyszülők néhány percig turbékoltak az ikreknek, de apa szórakozottnak tűnt. Motyogott valamit, hogy telefonálnia kell, és azonnal elvonult a dolgozószobájába. Anya nekilátott a vacsorafőzésnek.

Vologya a három nővel diskurált a konyhában, holott szívesebben beszélt volna az apjával. Tudni vélte, miért sürgős neki a telefonálás: most tervelik ki vagy hárítják el Sztálin megbuktatását, talán épp ebben az épületben?

Pár perc múlva úgy döntött, megkockáztatja, hogy megharagszik rá az apja. Bocsánatot kért, és elindult a dolgozószobához. Az apja éppen kijött.

– El kell mennem Kuncevóba – mondta.

Vologya borzasztóan szerette volna tudni, hogy mi történik.

– Miért? – kérdezte.

Grigorij elengedte a füle mellett a kérdést.

– Leszóltam a kocsimért, de a sofőr már hazament. Te elvihetsz.

Vologya lázba jött. Még sose járt Sztálin dácsájában. Most pedig odamegy a válság mélypontján.

– Gyerünk már! – türelmetlenkedett az apja.

Elköszöntek a nőktől – csak bekiabáltak nekik az előszobából – , és már ott sem voltak.

Grigorij kocsija fekete ZISZ 101-A volt, az amerikai Packard szovjet másolata. A háromfokozatú, automata sebességváltóval ellátott autó csúcssebessége megközelítette az óránkénti száz kilométert. Vologya a kormányhoz ült és indított.

Keresztülvágott az Arbaton, az irodalmárok és iparművészek negyedén, azután nyugat felé ment a mozsajszki országúton.

– Sztálin elvtárs hívatott? – kérdezte az apját.

– Nem. Sztálin két napja elérhetetlen.

– Én is így hallottam.

– Tényleg? Azt hittem, hogy ez titok.

– Ilyesmit nem lehet titokban tartani. Most mi lesz?

– Páran kimegyünk Kuncevóba, hogy megnézzük.

Vologya föltette a legfontosabb kérdést.

– Miért?

– Mindenekelőtt azért, hogy tudjuk, él-e vagy meghalt.

Lehetséges, hogy máris halott, csak senki sem tud róla? Valószínűtlen.

– És ha él?

– Nem tudom. De akármi történjék, inkább ott akarok lenni, mint hogy később tudjam meg.

Vologya tudta, hogy a lehallgatóberendezések nem működnek mozgó autóban – a mikrofon csak a motor zaját továbbítja – , így bízott benne, hogy nem hallják őket. Ettől független félt, amikor kimondta az el-gondolhatatlant:

– Meg lehet buktatni Sztálint?

– Már mondtam, hogy nem tudom! – felelte ingerülten az apja.

Vologya felvillanyozódott. Egy ilyen kérdésre határozott nemmel kell válaszolni. Minden más igent jelent. Az apja elismerte,

hogy végezni lehet Sztálinnal.

Lávaként robbant ki belőle a remény.

– Gondold el, milyen lenne! – örvendezett. – Nincs több tisztogatás! Bezárják a munkatáborokat. Nem hurcolnak el több lányt az utcáról, hogy a titkosrendőrök megerőszakolják őket! – Várta, hogy az apja félbeszakítsa, de Grigorij félig lehunyt szemmel hallgatta: – Eltűnik a nyelvünkből az az ostoba kifejezés, hogy „trockista-fasiszta kém”! A csapatok, ha nagyobb létszámú és jobban fölfegyverzett egységekkel kerülnek szembe, visszavonulhatnak ahelyett, hogy értelmetlenül feláldoznák magukat. Értelmes emberek hoznak értelmes döntéseket, hogy mindenkinek a legjobb legyen. Ez az a kommunizmus, amelyről harminc éve álmodtál!

– Bolond gyerek! – mondta lenézően az apja. – Az utolsó, amire most szükségünk van, a vezérünk elvesztése. Háború van, és hátrálunk! Csak egyetlen célunk lehet: a forradalom védelme, kerüljön bármibe. Most nagyobb szükségünk van Sztálinra, mint bármikor!

Vologya úgy érezte, mintha arcul csapták volna. Az apja sok éve nem nevezte bolondnak.

Igaza van az öregnek? Tényleg szüksége van Sztálinra a Szovjetuniónak? Arra a vezetőre, aki annyi katasztrofális döntést hozott, hogy Vologya nem tudta elképzelni, miért lenne rosszabb az országnak, ha más irányítaná.

Megérkeztek. Sztálin házát hagyományosan dácsának hívták, de nem vidéki nyaraló volt. A fenyőerdőben álló, hosszú, alacsony épületet, amelynek pöffeszkedő főbejáratától jobbra és balra öt magas ablak sorakozott, sötétzöldre festették, mintha el akarnák rejteni. Sok száz fegyveres katona őrizte a kapukat és a kettős szögesdrót kerítést. Grigorij rámutatott egy légvédelmi ütegre, amelyet félig elrejtett az álcázóháló.

– Én állíttattam oda – mondta.

Az őr a kapuban felismerte Grigorijt, ettől függetlenül elkérte az irataikat. Noha Grigorij tábornok volt, Vologya pedig százados a hírszerzésnél, mindkettejüket megmotozták, hogy nincs-e náluk fegyver.

Vologya behajtott az udvarba. Más autó nem állt a ház előtt.

– Megvárjuk a többieket – mondta az apja.

Pár perccel később három további ZISZ limuzin érkezett. Vologyának eszébe jutott, hogy a ZISZ a Zavod Imenyi Sztalina, azaz a Sztálin Művek rövidítése. A hóhérok olyan autókon érkeztek, amelyet az áldozatról neveztek el?

Valamennyien kiszálltak, nyolc öltönyös, kalapos, középkorú ember, akik a kezükben tartották az ország sorsát. Vologya fölismerte Molotov külügyminisztert és Beriját, a titkosrendőrség főnökét.

– Gyerünk – mondta Grigorij.

Vologya megdöbbent.

– Veled menjek?

Grigorij az ülés alá nyúlt, és Vologya kezébe nyomott egy Tokarjev TT-33 pisztolyt.

– Ezt tedd a zsebedbe – mondta. – Ha az az állat Berija megpróbál letartóztatni, lődd le a mocskot.

Vologya óvatosan vette át, mert a T-33-asnak nem volt biztosítókarja. A zubbonya zsebébe csúsztatta – volt vagy tizenhét centi hosszú – , és kiszállt a kocsiból. Arra gondolt, hogy nyolc golyó van a tárban.

Valamennyien bementek. Vologya attól félt, hogy ismét megmotozzák, és fölfedezik a pisztolyt, de nem volt második ellenőrzés.

A hiányosan megvilágított ház belsejét sötét színekre festették. Egy tiszt bevezette a csoportot egy helyiségbe, amely kisebb ebédlő lehetett. Sztálin ott ült egy karosszékben.

A keleti félgömb leghatalmasabb embere nyúzott és levert volt. Amikor belépett a csoport, fölnézett:

– Miért jöttetek?

Vologyának elakadt a lélegzete. Sztálin nyilvánvalóan azt várja, hogy vagy letartóztatják, vagy kivégzik.

Hosszú csönd következett, és Vologya rájött, hogy a csoport nem tervelte ki, mit tegyen. Hogyan is tervezhettek volna, amikor azt sem tudták, él-e még Sztálin?

Most mit csináljanak? Lőjék le? Még egy esély nem lesz.

Végül előlépett Molotov.

– Arra kérünk, hogy térj vissza a munkába – mondta.

Vologya alig bírta elfojtani a tiltakozását.

Sztálin megrázta a fejét.

– Megfelelek-e a nép reményeinek? El tudom vezetni az országot a győzelemig?

Vologya hüledezett. Csakugyan visszautasítja?

Sztálin folytatta:

– Lehetnek jobb jelöltek.

Még egy alkalmat adott nekik, hogy lelőjék!

Megszólalt a csoport egy másik tagja. Vologya fölismerte Vorosilov marsallt.

– Senki sem lehet méltóbb erre a feladatra – mondta.

Mire jó ez? Ez aligha a szemérmetlen talpnyalásra való idő!

Ekkor az apja is csatlakozott a kórushoz:

– Így igaz!

Nem hagyják, hogy Sztálin távozzon? Hogy lehetnek ilyen ostobák?

Molotov volt az első, aki valami értelmeset mondott.

– Javasoljuk, hogy alakítsunk háborús kormányt, nevezzük el Honvédelmi Bizottságnak, legyen afféle szuper-PB nagyon kevés taggal, de teljhatalommal.

Sztálin közbevágott:

– És ki vezeti?

– Te, Sztálin elvtárs!

Vologya szeretett volna felordítani: „Ne!”

Újabb hosszú hallgatás következett.

Végül Sztálin megszólalt.

– Jól van – mondta. – Mármost, ki legyen még benne a bizottságunkban?

Berija előlépett, és sorolni kezdte a neveket.

Vologya rádöbbent, hogy mindennek vége. Megszédült a kétségbeeséstől és a csalódástól. Elúszott az alkalom. Megbuktathattak volna egy zsarnokot, de hiányzott hozzá a bátorságuk. Mint egy erőszakos apa gyerekei: félnek, hogy nem tudnak meglenni nélküle.

Még ennél is nagyobb a baj, gondolta növekvő reménytelenséggel. Lehet, hogy Sztálin tényleg idegösszeomlást kapott – eléggé olyannak látszott – , ám ez ragyogó politikai sakkhúzás volt tőle. Itt volt ebben a szobában minden ember, aki a

helyére állhatott volna. Abban a pillanatban, amikor kiderült, milyen katasztrofálisan félreismerte a helyzetet, arra kényszerítette riválisait, hogy kijöjjenek és könyörögjenek neki, hogy legyen ismét a vezérük. Ő pedig stornírozta rettenetes tévedését, és új lehetőséget adott magának.

Sztálin nem egyszerűen visszatért.

Erősebb volt, mint valaha.

*

Kiben lesz elég bátorság, hogy nyilvánosan tiltakozzon az ellen, ami Akelbergben folyik? Carla és Frieda a saját szemükkel látták, volt egy tanújuk is, Ilse König, de most egy ügyvéd kellett nekik. Választott képviselők nem léteztek többé: a Reichstag összes tagja náci volt. Nem léteztek valódi újságírók sem, csak talpnyaló firkászok. A bírók a kormány kinevezett lakájai voltak. Carla korábban nem is tudta, mekkora védelmet jelentenek a politikusok, újságírók és ügyvédek. Most látta csak, hogy nélkülük a kormány bármit megtehet, akár embert is ölhet.

Kihez fordulhatnak? Frieda hódolójának, Heinrich von Kesselnek volt egy barátja, egy katolikus pap.

– Peter volt a legokosabb fiú az osztályomban – mesélte – , de nem a legnépszerűbb. Kicsit merev és fennhéjázó. Mindazonáltal azt hiszem, meghallgat minket.

Carla úgy gondolta, érdemes megpróbálni. Az ő protestáns lelkipásztora együtt érzett velük, de a Gestapo úgy megrémítette, hogy hallgatott. Talán ismét ez történik. De nem jutott eszébe más.

Heinrich egy júliusi vasárnapon, kora reggel vitte el Peter schönebergi templomába Carlát, Friedát és Ilsét. Heinrich szemrevaló volt fekete öltönyében, a lányok az ápolónői egyenruhájukat viselték, a megbízhatóság jelét. Egy mellékajtón bementek egy poros kis szobába, amelyben volt néhány ócska szék meg egy nagy szekrény. Peter atyát egyedül találták, éppen imádkozott. Bizonyára hallotta, hogy belépnek, egy percig mégis tovább térdelt, mielőtt felállt volna, hogy üdvözölje őket.

Magas, vékony ember volt, az arca szabályos, a haja gondosan nyírott. Ha osztálytársa volt Heinrichnek, akkor huszonhét éves lehet, számolta ki Carla. Barátságtalanul nézett rájuk, nem is leplezte ingerültségét, amiért zavarják.

– A misére készülök – mondta szigorúan. – Örülök, hogy templomban látlak, Heinrich, de most távoznotok kell. Utána találkozunk.

– Ez vészhelyzet, Peter – mondta Heinrich. – Ülj le, valami fontosat kell mondanunk.

– Aligha lehet fontosabb a misénél.

– De igen, Peter, higgy nekem. Öt perc múlva egyetértesz velem.

– Rendben van.

– Ő a barátnőm, Frieda Franck.

Carla nagyot nézett. Frieda most már barátnő?

– Volt egy öcsém, aki nyitott gerinccel született – mondta Frieda. – Ebben az évben átszállították egy kórházba a bajorországi Akelbergbe. Nem sokkal később levelet kaptunk, amely szerint meghalt vakbélgyulladásban.

Carla vette át a szót:

– A szobalányunknak volt egy agykárosodással született fia. Őt is Akelbergbe szállították. Az anyja ugyanazon a napon kapott egy ugyanolyan levelet.

Peter széttárta a karját, mintha azt mondaná: „Na és?"

– Korábban is hallottam ilyesmit. Ez kormányellenes propaganda. Az egyház nem avatkozik bele a politikába.

Micsoda baromság, gondolta Carla. Az egyház nyakig ül a politikában. De annyiban hagyta a dolgot.

– A szobalányunk fiának nem is volt vakbele – folytatta. – Két évvel korábban kivették.

– De kérem! – mondta Peter. – És ez mit bizonyít?

Carla elcsüggedt. Peter nyilvánvalóan elfogult irántuk.

– Várj, Peter! – szólalt meg Heinrich. – Még nem hallottál mindent. Ilse ott dolgozott az akelbergi kórházban.

Peter várakozóan nézett rá.

– Katolikus hitben neveltek, atyám – mondta Ilse.

Carla ezt nem is tudta.

– De nem vagyok jó katolikus – folytatta Ilse.

– Isten a jó, leányom, nem mi – válaszolta kenetesen a pap.

– Tudtam, hogy bűn, amit teszek – mondta Ilse. – Mégis megtettem, mert erre utasítottak, és mert féltem.

Sírni kezdett.

– Mit tettél?

– Embereket öltem. Ó, atyám, megbocsátja ezt Isten?

A pap rámeredt a fiatal ápolónőre. Ezt nem nevezhette propagandának. Itt egy szenvedő lelket látott. Elsápadt.

A többiek hallgattak. Carla visszatartotta a lélegzetét.

Ilse folytatta:

– A fogyatékosokat szürke buszok hozzák a kórházba. Nem kapnak különleges kezelést. Egy injekciót adunk nekik, és meghalnak. Azután elégetjük őket. – Fölnézett Peterre. – Nyerek valaha is bűnbocsánatot azért, amit tettem?

Peter szóra nyitotta a száját, de a torkán akadtak a szavak. Köhécselt. Végül halkan azt kérdezte:

– Mennyi?

– Általában négy. Mármint busz. Egy buszban nagyjából huszonötén férnek el.

– Száz ember?

– Igen. Minden héten.

Peterről lefoszlott a dölyf. Az arca hamuszürke lett, az álla leesett.

– Hetente száz fogyatékos embert?

– Igen, atyám.

– Milyen fogyatékosságban szenvedtek?

– Mindenfélében, testiekben és lelkiekben. Szenilis öregemberek, deformált csecsemők, férfiak és nők, bénák, visszamaradottak vagy csak magatehetetlenek.

– És a kórház személyzete megöli mindet? – ismételte a pap.

Ilse zokogott.

– Vétkeztem, vétkeztem! Tudtam, hogy ez rossz!

Carla figyelte Pétért, akiből drámai hirtelenséggel illant el minden fensőbbség. Miután éveken át hallgatta a gyóntatószékben a kertváros jómódú katolikusainak a bűnöcskéit, váratlanul találkozott magával az ördöggel, és ez az élmény a csontja velejéig megrázta.

De mit tehetett?

Fölállt. Kézen fogta Ilsét, és felhúzta a székről a lányt.

– Térj vissza az egyházhoz – mondta. – Gyónj meg a papodnak. Isten megbocsát neked. Ennyit tudok.

– Köszönöm – suttogta a lány.

Peter elengedte a kezét, és Heinrichre nézett.

– Számunkra a dolog nem ilyen egyszerű – mondta.

Hátat fordított nekik, és ismét letérdelt, hogy imádkozzon.

Carla Heinrichre nézett, aki vállat vont. Fölálltak, elhagyták a kis szobát, Carla átkarolta a síró Ilsét.

– Itt maradunk a misére – mondta. – Utána talán beszél velünk.

Mind a négyen bementek a templomba. Ilse abbahagyta a sírást, és megnyugodott egy kicsit. Frieda belekarolt Heinrichbe. Leültek a gyülekezet tagjai, az ünneplőbe öltözött, módos férfiak, gömbölyded asszonyok, fészkelődő gyerekek közé. Ilyen emberek sosem ölnének meg fogyatékosokat, gondolta Carla. A kormányuk mégis megtette helyettük. Hogy történhetett ez?

Nem tudta, mit várhat Peter atyától. Az látszott rajta, hogy végül elhitte, amit mondtak neki. Szerette volna elhessegetni őket politikai elfogultság címén, ám Ilse őszintesége meggyőzte. Elszörnyedt, de eddig semmit nem ígért azonkívül, hogy Isten megbocsát Ilsének.

Körülnézett a templomban. Színesebb volt, mint amit a protestáns templomban megszokott. Több volt a szobor és a kép, a márvány, az aranyozás, a zászlók és a gyertyák. Arra gondolt, hogy a protestánsok és a katolikusok ilyen apróságok miatt háborúskodtak. Milyen különös, hogy egy olyan világban, ahol gyerekeket lehet gyilkolni, bárkit is foglalkoztathatnak holmi gyertyák.

Megkezdődött a szertartás, bejöttek a miseruhás papok. Peter atya volt köztük a legmagasabb. Carla semmit sem látott az arcán, csak a szigorú áhítatot.

Közönyösen végigülte a himnuszokat és az imákat. Korábban hiába imádkozott az apjáért, akit a tulajdon házukban talált meg, amint összeverve feküdt a padlón, és haldoklott. Nem volt olyan nap, sőt óra, amelyben Carla ne gondolt volna rá. Az imádság nem mentette meg az apját, és azokat sem védi, akiket az állam hasznavehetetleneknek ítél. Cselekedni kell itt, nem beszélni.

Az apjáról eszébe jutott Erich, a bátyja, aki valahol Oroszországban van. írt nekik egy levelet, amelyben ujjongva dicsekedett a megszállás gyorsaságával, és dühösen tagadta, hogy Waltert a Gestapo ölte volna meg. Bizonygatta, hogy az apjuk épségben távozott a Gestapótól, azután támadták meg az utcán a bűnözők, a kommunisták vagy a zsidók. Erich egy álomvilágban élt,

túl az értelem határán.

Vajon igaz ez Peter atyára is?

Peter fölment a szószékre. Carla nem tudhatta, hogy most következik a szentbeszéd, és találgatta, hogy vajon mit fog mondani? Kapott-e sugallatot attól, amit reggel hallott? Vagy valami érdektelen dologról beszél majd, az alázat erényéről, esetleg a kevélység bűnéről? Vagy lehunyja a szemét, és ájtatosan megköszöni Istennek, hogy a német hadsereg győzelmet győzelemre halmoz Oroszországban?

Peter kihúzta magát a szószéken, és olyan tekintettel nézett végig a templomon, amely egyformán lehetett arrogáns, gőgös vagy dacos.

– Az ötödik parancsolat azt mondja: Ne ölj!

Carla és Heinrich összenéztek. Most mi következik?

A templomhajó kövei zúgva verték vissza Peter hangját.

– Van egy hely, a bajorországi Akelberg, ahol kormányunk minden héten százszor szegi meg ezt a tilalmat!

Carlának elakadt a lélegzete. Megtette! A program ellen prédikál! Ez mindent megváltoztathat!

– Nem számít, hogy az áldozatok fogyatékosok, szellemileg vissza-maradottak, élőhalottak vagy bénák! – Peter hangja izzott a haragtól. – A magatehetetlen kisdedek és az elaggottak valamennyien Isten gyermekei, az életük éppen olyan szent, mint a tiétek vagy az enyém. – Egyre hangosabban beszélt. – Őket megölni halálos bűn! – Fölemelte, ökölbe zárta a jobb kezét, a hangja reszketett az indulattól. – Azt mondom nektek, ha semmit nem teszünk ez ellen, éppen olyan bűnösek vagyunk, mint az orvosok és az ápolók, akik beadják a gyilkos injekciókat. Ha némák maradunk... – rövid szünetet tartott. – Ha hallgatunk, mi is gyilkosok vagyunk!

Thomas Macke felügyelő dühöngött. Hülyét csinált magából Kringelein főfelügyelő és a többi elöljárója szemében. Jelentette, hogy betömte a léket: Akelberg titka – és az ország többi hasonló kórházáé – biztonságban van. Kinyomozta a három bajkeverőt, Werner Franckot, Ochs tiszteletest meg Walter von Ulrichot, és különböző eszközökkel elhallgattatta őket.

A titok mégis kipattant.

Egy Peter nevű, pökhendi fiatal pap volt a tettes.

Peter atya most Macke előtt ült egy különleges felépítésű székben, amelyhez odaszíjazták a csuklójánál és a bokájánál fogva. Meztelen volt, vérzett a füle, az orra, a szája, és lehányta a mellét. Elektródákat kapcsoltak a szájára, a mellbimbóira és a hímvesszőjére. A homlokát is leszíjazták, így nem törhette ki a nyakát, amikor a görcsök rázták.

A mellette ülő orvos sztetoszkóppal vizsgálta a szívét. Kétkedő arcot vágott.

– Már nem bírja sokáig – mondta szárazon.

Peter atya lázító prédikációját másutt is átvették. Münster püspöke, egy sokkal tekintélyesebb egyházi ember hasonló prédikációt tartott, leleplezve az Aktion T4-et. A püspök felszólította Hitlert, hogy mentse meg az embereket a Gestapótól, ügyesen úgy téve, mintha a Führer nem tudhatna a programról, amivel alibit szolgáltatott Hitlernek.

Prédikációját legépelték, másolták, kézről kézre adták Németországban.

A Gestapo mindenkit letartóztatott, akinél találtak ilyen másolatot, de nem sok haszonnal. A Harmadik Birodalom történetében ez volt az egyetlen alkalom, amikor nyilvános felháborodás válaszolt egy kormányzati akcióra.

A megtorlás brutális volt, de értelmetlen: a prédikációt tovább terjesztették, még több pap szólalt fel a fogyatékosok védelmében, sőt még egy tiltakozó felvonulás is volt Akelbergben. Szóval kezelhetetlenné vált az ügy.

És Mackét vádolták érte!

Peter fölé hajolt. A pap lehunyta a szemét, és kapkodta a levegőt, de magánál volt. Macke a fülébe ordított:

– Ki beszélt neked Akelbergről?

Nem kapott választ.

Peter volt Macke egyetlen nyoma. Az akelbergi nyomozás semmi fontosat nem tárt föl. Reinhold Wagner hallott egy történetet két biciklista lányról, akik jártak a kórházban, de senki sem tudta, kik voltak, meg egy másik történetet egy ápolónőről, aki váratlanul kilépett, és csak annyit írt levélben, hogy sürgősen férjhez kell mennie, de a férj nevét nem közölte. Egyetlen nyom sem vezetett sehova. Macke egyébként is biztosra vette, hogy ezt a botrányt nem

robbanthatta ki egy csomó lány.

Biccentett a gépkezelőnek, mire az elfordított egy gombot.

Peter üvöltött kínjában, amikor az elektromos áram az idegeit szaggatva végigrohant a testén. Úgy vonaglott, mintha rohamot kapott volna, a haja az égnek állt.

A technikus kikapcsolta az áramot.

– Mondd meg, ki volt az az ember! – ordította Macke.

Peter végre kinyitotta a száját.

Macke közelebb hajolt.

– Nem ember – suttogta Peter.

– Akkor asszony! A nevét!

– Egy angyal volt.

– Menj a fenébe! – Macke megragadta a gombot, és elfordította. – így hagyom, amíg nem beszélsz! – üvöltötte. Peter rázkódott és sikoltozott.

Kinyílt az ajtó. Benézett egy fiatal nyomozó, elsápadt, aztán intett Mackénak.

A technikus kikapcsolta az áramot, a sikoltozás elhallgatott. Az orvos előrehajolt, hogy megvizsgálja Peter szívét.

– Bocsánat, felügyelő úr, de Kringelein főfelügyelő látni akarja – mondta a nyomozó.

– Most? – kérdezte Macke ingerülten.

– Ezt mondta, uram.

Macke az orvosra nézett, aki vállat vont.

– Fiatal – mondta. – Még életben lesz, mire visszajön.

Macke kilépett a szobából, és felment a lépcsőn a nyomozóval. Kringelein irodája az első emeleten volt. Macke kopogtatott, bement.

– A rohadt pap még nem beszélt – mondta minden bevezetés nélkül.

– Több időre van szükségem.

Kringelein szemüveges kis ember volt, okos, de gyenge akaratú. Későn tette magáévá a nemzetiszocialista eszmét, így nem lett SS, az elit csapat tagja. Hiányzott belőle az a forró lelkesedés, amely Mackét jellemezte.

– Ne bajlódjon tovább azzal a pappal – mondta. – A jövőben nem foglalkozunk többé a klérussal. Dugják lágerbe, és felejtsék el őket!

Macke nem hitt a fülének.

– De hát ezek az emberek összeesküdtek, hogy aláaknázzák a Führer tekintélyét!

– És sikerült is nekik – felelte Kringelein. – Maga viszont kudarcot vallott.

Macke gyanította, hogy Kringelein a szíve mélyén örül az ő kudarcának.

– A legmagasabb szinten úgy döntöttek, hogy visszavonják az Aktion T4-et – közölte a főfelügyelő.

Macke csak hápogott. A nemzetiszocialisták sosem tűrték, hogy elhatározásaikban megingassák őket a tudatlanok tévhitei.

– Nem jutottunk volna el idáig, ha hagyjuk, hogy a közvélemény befolyásoljon! – mondta.

– Ez alkalommal mégis ezt kell tennünk.

– De miért?

– A Führer elmulasztotta személyesen megindokolni az utasítását – felelte Kringelein gúnyosan. – De azért vannak sejtéseim. A program ellen feltűnő haraggal tiltakozott a normális körülmények között passzív közvélemény. Ha szembeszállunk vele, nyílt összeütközést kockáztatunk meg minden felekezettel. Az pedig rossz dolog. Nem gyengíthetjük a német nép egységét és elszántságát, különösen most nem, amikor háborúban állunk a Szovjetunióval, eddigi legerősebb ellenségünkkel. Ezért a programot visszavonták.

– Igenis, uram – felelte Macke fegyelmezett dühhel. – Még valami?

– Leléphet – felelte Kringelein.

Macke az ajtóhoz ment.

– Macke!

Megfordult.

– Parancs, uram?

– Vegyen tiszta inget.

– Miért?

– Véres.

– Igenis, uram. Elnézést, uram.

Veszett haraggal dübörgött le a lépcsőn, vissza az alagsori cellába. Peter még élt.

– Ki beszélt neked Akelbergről? – üvöltött rá Macke.

Nem kapott választ.

A maximumra állította az áramot.

Peter atya sokáig sikoltott, míg végleg elhallgatott.

*

Franckék villája egy kis parkban állt. Kétszáz méternyire a háztól volt egy alacsony domb, amelyre apró pagodát építettek. A pagoda minden oldalról nyitott volt, és padok álltak benne. Kislány korukban Carla és Frieda kinevezték a vidéki kastélyuknak, és órákon át játszottak benne fényes fogadásokat, ahol szolgák tucatjai szervíroztak az előkelő vendégseregnek. Később ez lett a kedvenc beszélgetőhelyük, ahol senki sem hallhatta őket.

– Amikor először ültem ezen a pádon, a lábam nem ért le a földre – mondta Carla.

– Bárcsak visszamehetnénk abba az időbe – felelte Frieda.

Fülledt délután volt, borús és nyirkos. Mindketten ujjatlan ruhát viseltek, és komor hangulatban voltak. Peter atya meghalt: a rendőrség szerint annyira meghasonlott a bűntudattól, hogy öngyilkosságot követett el a fogdában. Carla azon töprengett, hogy agyonverték-e, mint az apját. Félelmesen valószínűnek látszott.

Több tucat ember ült országszerte a rendőrségi fogdákban. Egyesek nyilvánosan tiltakoztak a fogyatékosok öldöklése ellen, mások csak annyit tettek, hogy terjesztették von Galen püspök prédikációját. Vajon őket is megkínozzák? És Carla vajon mikor jut ugyanerre a sorsra?

Werner kijött a házból egy tálcával, és odavitte a pázsiton át a pagodához.

– Lányok, mit szólnátok egy kis limonádéhoz? – kérdezte vidáman.

Carla elfordította a tekintetét.

– Köszönöm, nem – felelte hidegen. Nem értette, miként játszhatja meg a fiú a jó barátot azok után, hogy olyan gyáván viselkedett.

– Én sem kérek – felelte Frieda.

– Remélem, azért még barátok vagyunk – fordult Werner Cáriéhoz.

Hogy mondhat ilyet? Természetesen nem barátok többé!

– Peter atya meghalt, Werner – mondta Frieda.

– Valószínűleg halálra kínozta a Gestapo, mert nem volt hajlandó szemet hunyni az öcsédhez hasonló emberek meggyilkolása fölött – tette hozzá Carla. – Az én apám ugyanezért halott. Sokan mások börtönben vagy lágerben vannak. Te viszont megtartottad a kényelmes irodai állásodat, úgyhogy rendben is volna minden.

Ez fájt Wernernek. Carla nem értette. Dölyfre számított, vagy legalább színlelt nyegleségre. A fiú azonban őszintén meg volt bántva.

– Nem gondolod, hogy mindenkinek a maga módján kell megtennie azt, amit lehet? – kérdezte halkan.

Hát ez gyatra érv.

– Te semmit sem tettél! – válaszolta Carla.

– Meglehet – mondta Werner szomorúan. – Akkor hát senki sem kér limonádét?

Egyik lány sem válaszolt. Werner visszament a házba.

Carla méltatlankodott és haragudott, de akarata ellenére bánkódott is. Már éppen beleszeretett volna Wernerbe, amikor felfedezte, hogy gyáva. Pedig nagyon tetszett neki, tízszerte jobban minden fiúnál, akivel valaha csókolózott. Nem tört éppen össze a szíve, de mélyen csalódott.

Frieda szerencsésebb. Ez akkor jutott az eszébe, amikor meglátta a házból kilépő Heinrichet. Frieda csillogó és derűs, Heinrich tépelődő és komoly, valamiért mégis összeillenek.

– Szereted? – kérdezte, amikor a fiú még hallótávolságon kívül volt.

– Még nem tudom – felelte Frieda. – De azért rettentő édes. Imádom.

Lehet, hogy ez nem szerelem, gondolta Carla, de a legjobb úton van afelé.

Heinrichben alig fért meg a szó.

– Rögtön ide kellett jönnöm, hogy elmeséljem nektek – mondta. – Apám közölte velem ebéd után.

– Mit? – kérdezte Frieda.

– A kormány leállította a programot. Aktion T14 volt a neve. A fogyatékosok megölését. Abbahagyják.

– Úgy érted, győztünk? – kérdezte Carla.

Heinrich hevesen bólogatott.

– Apám el van hűlve. Azt mondja, még sosem fordult elő, hogy a Führer hallgatott volna a közvéleményre.

– És mi kényszerítettük rá! – mondta Frieda.

– Hála legyen Istennek, hogy ezt senki sem tudja – felelte Heinrich figyelmeztetően.

– Egyszerűen bezárják a kórházakat, és véget vetnek az egész programnak? – kérdezte Carla.

– Nem egészen.

– Hogyhogy?

– Apám azt mondja, hogy az összes orvost és ápolónőt áthelyezik. Carla elkomorult.

– Hova?

– Oroszországba – felelte Heinrich.

Kilencedik fejezet

1941 (II)

Egy júliusi tikkasztó délelőttön megszólalt a telefon Greg Peshkov íróasztalán. Most fejezte be az utolsó előtti évet a Harvardon, és ezen a nyáron ismét a Külügyminisztériumban, a tájékoztató irodában gyakornokoskodott. Olyan jó volt fizikából és matematikából, hogy nem került erőfeszítésébe a vizsga, de nem akart kutató lenni. A politika érdekelte.

– Itt Greg Peshkov.

– 'Reggelt, Mr. Peshkov. Tom Cranmer vagyok.

Greg szíve kissé gyorsabban vert.

– Köszönöm, hogy visszahívott. Nyilván emlékszik rám.

– Ritz-Carlton Hotel, . Ez volt az egyetlen alkalom, amikor bekerült a képem az újságba.

– Még mindig szállodai nyomozó?

– Kicsiben folytatom. Most áruházi detektív vagyok.

– Vállal mellékes munkát?

– Hát persze. Mire gondol?

– Most az irodámban vagyok. Szeretnék négyszemközt beszélni magával.

– A régi kormányépületben dolgozik, szemben a Fehér Házzal.

– Ezt meg honnan tudja?

– Nyomozó vagyok.

– Persze.

– Itt vagyok a szomszédban, az Északnyugati F és 19. utca sarkán az Aroma büfében.

– Most nem mehetek oda. – Greg az órájára nézett. – Igazság szerint máris le kell tennem.

– Megvárom.

– Adjon nekem egy órát.

Lesietett a lépcsőn. Éppen akkor ért a főbejárathoz, amikor odakint hangtalanul megállt egy Rolls-Royce. Túlsúlyos sofőr mászott ki belőle, és kinyitotta a hátsó ajtót. Ezüsthajú, magas, szikár, jóképű utasa olyan tökéletes eleganciájú, kétsoros, gyöngyszürke flanelöltönyt viselt, amilyet csak a londoni szabók képesek alkotni. Fölfelé indult a hatalmas épület gránitlépcsőjén. Kövér sofőrje loholt utána az aktatáskával.

Sumner Welles külügyminiszter-helyettes volt, a külügy második embere, Roosevelt elnök személyes jó barátja.

A sofőr éppen oda akarta adni a táskát a külügy ajtónállójának, amikor Greg előrelépett.

– Jó reggelt, uram – mondta. Sima mozdulattal átvette a sofőrtől a táskát, miközben kinyitotta az ajtót, majd követte Wellest az épületbe.

Greg azért került be a tájékoztató irodába, mert tényszerű, jól megfogalmazott cikkeket írt a Harvard Crimsonba. De nem kívánt sajtóattasé lenni. Ő magasabbra tekintett.

Csodálta Sumner Wellest, aki az apjára emlékeztette. A mutatós külső, az elegáns ruha, a kellem csak álca volt a kíméletlen intrikuson. Welles elhatározta, hogy átveszi a hatalmat a főnökétől, Cordell Hull külügyminisztertől, akinek a háta mögött számtalanszor tárgyalt az elnökkel. Greg izgalmasnak találta, hogy ott lehet egy olyan ember közelében, akinek van hatalma, és nem is fél használni. Ő ugyanezt akarta.

Welles megkedvelte a fiút. Őt általában meg szokták kedvelni, főleg, ha Greg is meg akarta kedveltetni magát, de Welles más kategóriába tartozott. Nős volt, és láthatólag boldog házasságban élt, mert már örököse is született, ennek ellenére vonzódott a csinos fiatalemberekhez.

Greg viszont ízig-vérig heteroszexuális volt. A Harvardon tartott

egy állandó barátnőt, Emily Hardcastle-t, a Radcliffe hallgatóját, aki megígérte, hogy szeptemberig beszerzi a spirált. Washingtonban Ritával randizott, a texasi Lawrence képviselő buja lányával. Úgyhogy borotvaélen kellett táncolnia Welles mellett. Vigyázott, hogy még csak hozzá se érjen, ugyanakkor behízelgően kellett viselkednie, nehogy kiessen a pikszisből. Ugyancsak őrizkedett a közelébe menni a késő délutáni koktél után, amely feloldotta a gátlásokat, és Welles keze ilyenkor hajlamos volt elkalandozni.

Most, amikor a magasabb sarzsik összejöttek a tízórás értekezletre, Welles azt mondta:

– Maradhatsz, fiam, mert itt sokat tanulhatsz. – Ennek Greg borzasztóan örült. Vajon lesz alkalma villogni az értekezleten? Szerette volna, ha észrevennék és megjegyeznék.

Pár perccel később megjött Dewar szenátor a fiával, Woodyval. Apa és fia egyformán hórihorgas, nagy fejű ember volt, és egyforma sötétkék, egysoros nyári vászonöltönyt viselt. Ám Woody mégiscsak különbözött az apjától, mert művészi hajlamai voltak: díjakat nyert a Harvard Crimson-ban megjelenő fotóival. Woody biccentett Welles első asszisztensének, Bexforth Rossnak: ezek szerint ismerik egymást. Bexforth rendkívül beképzelt alak volt, aki Ruszkinak gúnyolta Greget az oroszos neve miatt.

Welles megnyitotta az értekezletet.

– Most valami rendkívül bizalmas dolgot kell mondanom, ami nem kerülhet ki ebből a szobából. Az elnök a jövő hónap elején találkozni fog a brit miniszterelnökkel.

Greg alig állhatta meg, hogy azt ne mondja: Hű!

– Jó! – bólintott Gus Dewar. – Hol?

– A terv szerint valahol az Atlanti-óceánon, egy hajón, a biztonság kedvéért, és hogy Churchillnek kevesebbet kelljen utaznia. Az elnök azt akarja, hogy ott legyek, közben Hull külügyminiszter itt Washingtonban viszi a boltot. Szeretné, Gus, ha maga is ott lenne.

– Megtisztelő – felelte Gus. – Mi a napirend?

– Úgy tűnik, a britek mostanra elhárították az inváziós fenyegetést, de ahhoz túl gyengék, hogy megtámadják a németeket az európai kontinensen – hacsak nem segítünk nekik. Éppen ezért Churchill arra fog kérni minket, hogy üzenjünk hadat Németországnak. Természetesen vissza fogjuk utasítani. Ha ezen túl

leszünk, az elnök közös szándék-nyilatkozatot akar.

– De nem háborúsat – mondta Gus.

– Nem, mert az Egyesült Államok nem hadviselő fél, és nem is szándékozik az lenni. Békés szövetségesei vagyunk a briteknek, korlátlanul ellátjuk őket gyakorlatilag mindennel, amire szükségük van, és ha eljön végre a béke, elvárjuk, hogy legyen szavunk a háború utáni világ irányításában.

– Ebbe beletartozik a Népszövetség megerősítése is? – kérdezte Gus. Greg tudta, mennyire fontos a számára ez a kérdés. Wellesnek is az volt.

– Ezért akartam beszélni magával, Gus. Ha meg akarjuk valósítani a tervünket, fel kell készülnünk. Rá kell vennünk FDR-t és Churchillt, hogy ez benne legyen a szándéknyilatkozatban.

– Mindketten tudjuk, hogy az elnöknek elméletileg tetszik a dolog, de tart a közvéleménytől – mondta Gus.

Bejött egy titkár, és odaadott egy cédulát Bexforthnak, aki elolvasta, és azt mondta:

– Te jó ég!

– Mi az? – kérdezte csípősen Welles.

– Mint tudja, uram, a japán császári tanács összeült a múlt héten – válaszolta Bexforth. – Tudunk egyet-mást a szándékaikról.

Csak körülírta az adatforrást, de Greg így is megértette, miről van szó. Az USA hadseregének rádiós felderítése elfogta és megfejtette a tokiói Külügyminisztérium üzeneteit a nagykövetségeknek. A dekódolt adatok titkos neve MAGIC volt. Greg hallott erről, noha nem lett volna szabad – benne is lett volna a pácban, ha a hadsereg rájön, hogy ismeri a titkukat!

– A japánok arról beszéltek, hogy növelik a birodalmukat – folytatta Bexforth. Greg tudta, hogy a japánok máris hatalmas területeket foglaltak el Mandzsúriában, és a csapataik ott vannak a többi kínai területen is. – Elvetik a nyugati terjeszkedés lehetőségét, mert ha benyomulnak Szibériába, ez háborút jelent a Szovjetunióval.

– Ez jó! – mondta Welles. – Vagyis az oroszok a németek elleni harcra összpontosíthatnak.

– Igen, uram. Csakhogy a japcsik dél felé akarnak terjeszkedni. Meg akarják szerezni a fennhatóságot Indokínában, és utána Holland Kelet-Indiában.

Greg elhűlt. Ez már szenzáció! És ő azok között van, akik elsőnek értesülnek róla!

– De hiszen ez imperialista háború! – méltatlankodott Welles.

– Technikai értelemben nem az, Sumner – szólt közbe Gus. – A japánoknak máris vannak csapataik Indokínában, az illetékes gyarmattartó Franciaország, vagyis a vichyi kormány engedélyével.

– Náci bábrezsim!

– Azt mondtam: „technikai értelemben”. Holland Kelet-Indiát elméletileg Hollandia kormányozza, amelyet most megszállták a németek, és nekik semmi kifogásuk ellene, hogy japán szövetségeseik elfoglaljanak egy holland gyarmatot.

– Ez csak szócsavarás!

– Olyan szócsavarás, amellyel mások is élhetnek. Például a japán nagykövet.

– Igaza van Gus, köszönöm, hogy figyelmeztetett.

Greg éberen leste, mikor szólhat bele a vitába. Nagyon szeretett volna jó benyomást tenni az itteni magasabb rangú emberekre. De hát valamennyien sokkal többet tudtak nála.

– Egyáltalán, mit akarnak a japánok? – kérdezte Welles.

– Olajat, gumit és ónt – felelte Gus. – Biztosítják a hozzáférésüket a természeti erőforrásokhoz. Aligha meglepő, miután korlátozzuk beszerzési lehetőségeiket. – Az Egyesült Államok embargót rendelt el például az olaj és a vashulladék Japánba történő exportjára, bár ezzel sem sikerült visszatartania a japánokat attól, hogy egyre nagyobb területeket szálljanak meg Ázsiában.

– Mi sose tudtuk hathatósan alkalmazni az embargót – mondta ingerülten Welles.

– Valóban nem, de a fenyegetés nyilvánvalóan elegendő volt, hogy pánikba essenek tőle a japánok, akiknek szinte semmiféle természeti erőforrásuk sincsen otthon.

– Frappánsabb intézkedéseket kell hoznunk! – fortyant föl Welles. – A japánoknak sok pénzük van amerikai bankokban. Befagyaszthatjuk a számláikat?

A többiek rosszallóan néztek rá. Ez radikális javaslat volt. Bexforth pillanatnyi hallgatás után azt válaszolta.

– Azt hiszem, megtehetjük. Ez minden embargónál célravezetőbb lenne. Se olajat, se mást nem vásárolhatnának az

Államokban, mert nem tudnának fizetni értük.

– A külügyminiszter aggódni fog, szokása szerint. Kerülni akar minden akciót, amely háborúhoz vezethet – jegyezte meg Gus Dewar.

Igazat beszélt. Cordell Hull a félénkségig óvatos volt, emiatt gyakran csapott össze agresszívabb helyettesével, Wellesszel.

– Mr. Hull mindig ezt az irányt követte, és nagyon bölcsen tette – mondta Welles. Valamennyien tudták, hogy nem őszinte, de az etikett ezt követelte.

– Ám az Egyesült Államoknak éreztetni kell a tekintélyét a nemzetközi színtéren. Óvatosak vagyunk, nem gyávák. Szóba hozom az elnök előtt a japán bankbetétek befagyasztásának ötletét.

Greg le volt nyűgözve. Hát ezt jelenti a hatalom! Welles egy szempillantás alatt javasolhat valamit, ami megrendít egy egész országot!

Gus Dewar összevonta a szemöldökét.

– Az import olaj nélkül a japán gazdaság megáll, a hadseregük elveszti a hatalmát.

– Az a jó! – mondta Welles.

– Valóban? Maga szerint mit tesz a japán katonai kormány, ha ilyen katasztrófával találja szemben magát?

Welles nem szerette, ha vitatkoznak vele.

– Miért nem mondja meg maga, szenátor? – kérdezte.

– Mert nem tudom. De úgy gondolom, ki kell találnunk valamilyen választ, mielőtt lépünk. A kétségbeesett ember veszélyes. Azt pedig tudom, hogy az Egyesült Államok nem áll készen a háborúra Japán ellen. A flotta nem készült föl, a légierő sem.

Greg meglátta a lehetőséget, amikor közbeszólhat.

– Miniszterhelyettes úr, talán segít, ha tudjuk, hogy a közvélemény nem a Japánnal való kibékülést támogatja kettő az egyhez arányban, hanem a háborút.

– Jó gondolat, Greg, köszönöm. Az amerikaiak nem akarják hagyni, hogy Japán megússzon gyilkosságokat.

– De háborút sem igazán szeretnének – szögezte le Gus. – Mindegy, mit mond a közvélemény-kutatás.

Welles becsukta az asztalon heverő dossziét.

– Nos, szenátor, egyetértünk a Népszövetség ügyében, és nem értünk egyet Japánnal kapcsolatban.

Gus felállt.

– Mindkét ügyben az elnök hozza meg a döntést.

– Örültem a látogatásának.

Az értekezlet véget ért.

Greg mámorosán távozott. Meghívták egy értekezletre, fantasztikus híreket hallott, és tett egy megjegyzést, amelyet Welles megköszönt. Remekül kezdődik a nap!

Kiosont a minisztériumból, és elindult az Aroma büféhez.

Még sohasem fogadott föl magándetektívet. Olyan törvényellenesnek tűnt. Csakhogy Cranmer tiszteletre méltó állampolgár. Az pedig nem bűn, ha valaki föl akarja venni a kapcsolatot egy régi barátnőjével.

Az Aromában volt két lány, akik szabadidős titkárnők lehettek, egy idősebb házaspár, bevásárlás közben, és a nagydarab Cranmer, aki gyűrött kreppszövet öltönyt viselt, és cigarettázott. Greg beült mellé a bokszba, és kért egy kávét a pincérnőtől.

– Szeretném ismét fölvenni a kapcsolatot Jacky Jakesszel – mondta Cranmernek.

– A fekete lánnyal?

Akkor még csakugyan lány volt, gondolta nosztalgikusan Greg; édes tizenhat éves, noha idősebbnek adta ki magát.

– Hat éve volt – mondta Cranmernek. – Most már nem lány.

– Az apja fogadta föl arra a kis színjátékra, nem én.

– Nem akarom apámat kérdezni. De meg tudja találni, igaz?

– Remélem. – Cranmer elővett egy kis noteszt és egy ceruzát. – Gondolom, a Jacky Jakes felvett név?

– A valódi neve Mabei Jakes.

– Színésznő, ugye?

– Az szeretne lenni. Nem tudom, mire vitte.

Szép volt és nagyon bájos, de a fekete színészeknek nem jut sok szerep.

– A telefonkönyvben nyilvánvalóan nincs benne, különben nem lenne szüksége rám.

– Benne lehet éppen, de valószínűbb, hogy nincs telefonja.

– Látta óta?

– Kétszer. Először két éve innen nem messze, az Északnyugati E utcában. Másodszor két hete kétsaroknyira.

– Nos, az holtbiztos, hogy nem lakik ilyen puccos környéken, így errefelé kell dolgoznia. Van fényképe róla?

– Nincs.

– Homályosan emlékszem rá. Csinos lány, sötét bőr, széles mosoly.

Greg bólintott. Hogy emlékezett arra az ezerwattos mosolyra!

– Csak a címét akarom, hogy levelet írhassak neki.

– Nem kell tudnom, mihez kezd az információval.

– Rendben.

Tényleg ilyen könnyű volna?

– Napi tíz dollár minimum két napra, plusz költségek.

Greg többre számított. Elővette a pénztárcáját, és odaadott egy húszast Cranmernek.

– Köszönöm – mondta a detektív.

– Sok szerencsét – felelte Greg.

*

Szombaton kánikula volt, így Woody lement az öccsével, Chuckkal a tengerpartra.

Az egész Dewar család Washingtonban tartózkodott. Volt egy kilenc-szobás lakásuk a Ritz-Carlton Hotel közelében. Chuck eltávozást kapott a flottától, papa napi tizenkét órákat dolgozott, hogy megtervezze a csúcsértekezletet, amelyet Atlanti Konferenciaként emlegetett, mama új könyvet írt az elnökfeleségekről.

Woody és Chuck rövidnadrágba, pólóba öltöztek, összekapkodták a törülközőt, a napszemüveget, az újságokat, és fölszálltak a delaware-i Rehoboth Beachre induló vonatra. Két óráig tartott az út, de ez volt az egyetlen hely, ahova el lehetett menni egy nyári szombaton, mert jó széles volt homoksáv, és hűs szellő fújt az Atlanti-óceánról. És volt egy csomó lány fürdőruhában.

A testvérek nagyon különböztek. Chuck alacsonyabb volt, kemény izmú atléta. Ő örökölte anyjuk vonzó külsejét, ellenállhatatlan mosolyát. Rosszul tanult, de megvolt benne a mama csavaros intelligenciája, és mindig valamilyen görbe tükörben látta az életet. Minden sportban jobb volt a bátyjánál, leszámítva a futást meg az ökölvívást. Woody gyorsabban futott a hosszú lábával, és a hosszú karja miatt szinte lehetetlen volt megütni.

Otthon Chuck nem sokat emlegette a flottát, kétségtelenül azért, mert a szülei még mindig haragudtak, amiért nem ment a Harvardra. De ha kettesben maradt Woodyval, kissé megnyílt.

– Hawaii príma hely, de nekem nagy csalódás, hogy parti munkát kaptam – mondta. – Azért vonultam be a tengerészeihez, hogy a tengeren legyek.

– Pontosan mit csinálsz?

– A rádiós felderítőegységnél dolgozom. Figyeljük a rádióüzeneteket, főleg a japán császári hadiflottáét.

– Azokat nem kódolják?

– De igen, de sok mindent meg lehet tudni a kód feltörése nélkül is. Ezt forgalmi elemzésnek hívják. Az üzenetek számának hirtelen megugrása azt jelenti, hogy akció várható. Föl lehet ismerni a mintázatot a rádióforgalomban. Például egy partraszállásnak jellegzetes konfigurációja van a rádiójelekben.

– Ez nagyon érdekes. Lefogadom, hogy jó vagy benne.

Chuck vállat vont.

– Csak hivatalnok vagyok, följegyzem és iktatom az átiratokat. De ez-az rád ragad közben.

– És milyen az élet Hawaiin?

– Muris. A tengerészkocsmák elég ricsajosak. A legjobb a Fekete Macska bár. Van egy jó cimborám, Eddie Parry, vele szoktam szörfözni a waikiki parton, amikor csak módunk van rá. Igazán jókat szórakoztam. De én hajóra szeretnék kerülni.

Úsztak a hideg Atlanti-óceánban, ebédre hot dogot ettek, Woody gépével lefényképezték egymást, és addig tanulmányozták a fürdőruhákat, amíg a nap ereszkedni nem kezdett. Elmenőben átvágtak a tömegen, és Woody ekkor pillantotta meg Joanne Rouzrokhot.

Nem kellett kétszer megnéznie. Senkihez nem hasonlított a parton, sőt egész Delaware-ben. Nem lehetett összetéveszteni azt a jellegzetes járomcsontot, azt a sasorrot, a sötét hajzuhatagot, és a café au lait színű bőrt.

Woody habozás nélkül elindult felé.

Joanne abszolút szenzációs volt. Fekete úszódresszének kombiné-vállpántja szabadon hagyta vállának finom csontjait. Az egyenes vonalban végződő fürdőruha csaknem combtőig

megmutatta hosszú, barna lábát.

Woody alig bírta elhinni, hogy valaha a karjaiban tartotta ezt a csodanőt, és úgy csókolta, mintha nem létezne a holnap.

Joanne felnézett rá, eltakarva a szemét a napfény elől.

– Woody Dewar! Nem is tudtam, hogy Washingtonban vagy.

Woody csak erre várt. Letérdelt a homokba a lány mellé. Már attól nehezebben lélegzett, hogy ilyen közel lehet hozzá.

– Szervusz, Joanne. – Egy pillantást vetett a Joanne mellett ülő gömbölyded, barna szemű lányra. – A férjed hol van?

Joanne fölkacagott.

– Miből gondolod, hogy férjnél vagyok?

Woody elvörösödött.

– Tavalyelőtt nyáron fölmentem hozzád egy partira.

– Föl?

– Emlékszem rád – mondta a másik lány. – Megkérdeztem, hogy hívnak, de nem válaszoltál.

Woody egyáltalán nem emlékezett rá.

– Elnézést, hogy ilyen udvariatlan voltam – mentegetőzött. – Woody Dewar vagyok, ő pedig az öcsém, Chuck.

A barna szemű lány kezet rázott velük, azután bemutatkozott:

– Diana Taverner. – Chuck leült mellé a homokra, aminek Diana láthatólag örült: Chuck jóképű volt, sokkal mutatósabb, mint a bátyja.

Woody folytatta:

– Szóval bementem a konyhába, téged kerestelek, és egy Bexforth Ross nevű alak úgy mutatkozott be mint a vőlegényed. Azt hittem, hogy azóta összeházasodtatok. Nem túl hosszú ez a jegyesség?

– Ne ostobáskodj – mondta Joanne kissé ingerülten. Woodynak eszébe jutott, hogy sose szerette, ha ugratják. – Bexforth azért híresztelte, hogy jegyesek vagyunk, mert gyakorlatilag nálunk lakott.

Woody megdöbbent. Ez azt jelenti, hogy Bexforth abban a lakásban aludt? Joanne-nel? Természetesen ez sem szokatlan, de kevés az olyan lány, aki beismeri.

– O beszélt házasságról – folytatta Joanne. – Én sose mondtam igent.

Egyszóval független. Woody akkor sem lett volna boldogabb, ha

megnyeri a lottófőnyereményt.

Attól még lehet barátja, figyelmeztette magát. Ezt ki kell deríteni. De akárhogy is, egy barát mégsem férj.

– Pár napja találkoztam Bexforthszal – mondta. – Nagy ember a külügyben.

– Sokra is viszi, és talál majd magának nőt, aki alkalmasabb egy külügyminisztériumi nagy ember feleségének.

A hangjából úgy tűnt, hogy nincs odáig a régi szeretőjéért. Woody örült ennek, bár nem tudta volna megmondani, hogy miért.

Hátradőlt, a könyökére támaszkodott a forró homokban. Ha Joanne-nek van komoly udvarlója, egész biztos, hogy hamarosan szóba hozza valamilyen ürüggyel.

– Ha már a külügynél tartunk, még mindig ott dolgozol? – kérdezte.

– Igen. Az európai ügyekkel foglalkozó miniszterhelyettes mellett.

– Izgalmas lehet.

– Most csakugyan az.

Woody a fürdőruha vonalát nézte, ahol Joanne combját keresztezte, és azon elmélkedett, hogy mindegy, milyen kevés ruhát visel egy lány, egy férfi csak arra fog gondolni, amit a ruha eltakar. Kezdett merevedése lenni, és hasra fordult, hogy elrejtse.

Joanne észrevette, mit bámul, és megkérdezte:

– Tetszik a fürdőruhám? – Mindig őszinte volt. Woody ezt is vonzónak találta a számtalan más jó tulajdonsága mellett.

Elhatározta, hogy ugyanilyen őszinte lesz.

– Te tetszel, Joanne. Mindig tetszettél.

A lány elnevette magát.

– Te aztán nem kertelsz, Woody! Be a házba ajtóstul!

Az emberek cihelődni kezdtek körülöttük.

– Jó lesz indulnunk – szólalt meg Diana.

– Éppen távozni készültünk – mondta Woody. – Utazunk együtt?

Ez volt az a pillanat, amikor a lány udvariasan lerázhatta volna. Elég lett volna annyit mondania: Ó, nem, köszönöm, srácok, ti csak menjetek előre. Ám ő azt felelte:

– Hát persze!

A lányok felvették a ruhájukat a fürdődresszükre,

belegyömöszölték a cuccukat a táskájukba, és már el is indultak a parton.

A vonat tömve volt a hozzájuk hasonló, napégette, éhes és szomjas kirándulóval. Woody vásárolt az állomáson négy kólát, amelyeket elővarázsolt, mihelyt elindult a vonat.

– Egyszer már vettél nekem kólát egy forró buffalói napon – mondta Joanne. – Emlékszel?

– Ó, azon a tüntetésen! Persze hogy emlékszem!

– Milyen gyerekek voltunk!

– Gyönyörű nők megközelítéséhez az a technikám, hogy kólát veszek nekik.

A lány nevetett.

– Na és sikeres?

– Még sosem hozott egyetlen csókot sem.

Joanne megemelte az üveget.

– Hát csak próbálkozz!

Woody ezt bátorításnak vette.

– Ha majd visszaérünk a városba, nem akarnátok enni egy hamburgert vagy hasonlót? Esetleg menjünk moziba?

Most mondhatta volna a lány: Nem, köszönöm, a fiúmmal találkozom.

– Jó! – vágta rá Diana. – Te mit szólsz, Joanne?

– Hát persze – bólintott Joanne.

Nemhogy semmi udvarló, de mindjárt egy randi! Woody megpróbálta leplezni a boldogságát.

– Megnézhetnénk a Postán rendelt menyasszonyt – mondta. – Úgy hallom, nagyon vicces.

– Ki játszik benne? – kérdezte Joanne.

– James Cagney és Bette Davis.

– Azt szívesen megnézem.

– Én is – tette hozzá Diana.

– Akkor ez rendben – bólintott Woody.

– Na és te, Chuck? – kérdezte az öccse. – Te is szeretnél jönni? Ó, hát persze, de mennyire, bár azért kedves tőled, hogy megkérdezted, bátyó.

Ez egyáltalán nem volt vicces, de azért Diana jót nevetett.

Joanne hamarosan elaludt, Woody vállára hajtva a fejét.

Sötét haja csiklandozta a fiú nyakát, lélegzete melegen legyezte Woody bőrét a póló ujja alatt. A mennyben érezte magát.

A Union pályaudvaron elváltak, ki-ki hazament átöltözni, azután ismét találkoztak egy belvárosi kínai étteremben.

Japánról beszélgettek csou mein és sör mellett. Mostanában mindenki Japánról beszélt.

– Ezeket meg kell állítani – mondta Chuck. – Fasiszták.

– Lehet – felelte Woody.

– Militaristák, agresszívek, a kínaiakkal úgy bánnak, mipt a fajgyűlölők. Mi kell még, hogy fasisztának nevezzük őket?

– Erre válaszolhatok – mondta Joanne. – A különbség a jövőképük. Az igazi fasiszták valamennyi ellenségüket ki akarják irtani, hogy egy radikálisan újfajta társadalmat építsenek. A japánok ugyanezt a hagyományos hatalmi csoportok, a katonai kaszt és a császár védelmében teszik. Spanyolország éppen ezért nem igazi fasiszta állam: Franco a katolikus egyház és a régi arisztokrácia védelmében gyilkolja az embereket, nem azért, hogy új világot teremtsen.

– Akárhogy is, a japcsikat meg kell állítani – mondta Diana.

– Én másként látom – szólt Woody.

– Oké, Woody, te hogy látod? – kérdezte Joanne.

Woody tudta, hogy a lány komolyan politizál, és értelmes választ vár.

– Japán kereskedő nemzet, amelynek nincsenek természeti kincsei: sem olaj, sem vas, legföljebb egy kevés fa. Csak akkor maradhatnak életben, ha üzletelnek. Például nyers gyapotot importálnak, megszövik, azután eladják Indiának és a Fülöp-szigeteknek. De a válság idején a két gazdasági nagyhatalom, Nagy-Britannia és az USA, védővámokat vezetett be a saját ipara érdekében. Ezzel megszakadt a japán kereskedelem a brit birodalommal, többek között Indiával és az amerikai befolyási övezettel, beleértve a Fülöp-szigeteket. Ez nagyon súlyos csapás volt nekik.

– És ez feljogosítja őket, hogy meghódítsák a világot? – kérdezte Diana.

– Nem, de emiatt jutottak arra a gondolatra, hogy csupán akkor tudhatják magukat biztonságban gazdasági szempontból, ha saját

birodalmat szereznek, úgy, mint a britek, vagy legalábbis befolyást, mint az USA. Akkor aztán senki sem avatkozhat bele a dolgukba. Ezért akarják, hogy a Távol-Kelet az ő hátsó udvaruk legyen.

Joanne egyetértett.

– A mi politikánknak pedig az a gyengesége, hogy valahányszor gazdasági szankciókat vezetünk be a japán agresszió megbüntetésére, csak erősítjük bennük azt az érzést, hogy önellátásra kell törekedniük.

– Lehet – bólintott Chuck. – De akkor is meg kell állítani őket.

Woody vállat vont. Erre nem volt válasza.

Az étteremből moziba mentek. Óriási film volt. Utána Woody és Chuck hazakísérte a lányokat. Útközben Woody kézen fogta Joanne-t. A lány rá-mosolygott, és megszorította a kezét. A fiú ezt bátorításnak tekintette.

A ház előtt átkarolta a lányt. A szeme sarkából látta, hogy Chuck ugyanezt teszi Dianával.

Joanne gyors, már-már szűzies csókot nyomott a szájára, majd azt mondta:

– Ez a hagyományos jóéjt-puszi.

– Amikor utoljára megcsókoltalak, abban nem volt semmi hagyományos – felelte Woody. Feléje hajolt, hogy ismét megcsókolja.

Joanne rátette a mutatóujját a fiú állára, és eltolta magától.

Csak nem ez a kis puszi lesz minden?

– Akkor részeg voltam – mondta a lány.

– Tudom. – Woody már látta, mi a probléma. Joanne fél, hogy ő majd könnyű prédának tartja. – Józanul sokkal csábítóbb vagy – közölte.

A lány mintha töprengett volna egy pillanatig.

– Ez volt a helyes válasz – mondta végül. – Tiéd a nyeremény. – Aztán ismét megcsókolta, puhán, hosszan, nem a szenvedély türelmetlenségével, hanem a gyengédség összpontosító figyelmével.

Chuck túl korán mondta:

– Jó éjt, Diana!

Joanne levált a fiú szájáról.

– Az öcsém egy kicsit kapkod – mondta siralmasan Woody.

A lány halkan nevetett.

– Jó éjt, Woody. – Megfordult és a házhoz ballagott.

Diana már az ajtónál állt, határozottan csalódott arccal.

– Találkozhatunk még? – tört ki Woodyból. Hallotta, hogy könyörgő a hangja, és szidta magát a mohóságáért.

Úgy tűnt, Joanne nem bánja.

– Hívj föl! – mondta, és bement az ajtón.

Woody megvárta, amíg a lányok eltűnnek, azután az öccséhez fordult.

– Miért nem csókolóztál hosszabban Dianával? – kérdezte rosszkedvűen. – Igazán kedves lánynak tűnik.

– Nem az esetem – felelte Chuck.

– Tényleg? – Woody inkább értetlenkedett, mint bosszankodott. – Csinos, kerek cici, helyes pofi. Mi nem tetszik rajta? Én bizony megcsókoltam volna, ha nem Joanne-nel vagyok.

– Ízlések és pofonok.

Elindultak vissza a szüleik lakásához.

– Na és milyen a te eseted? – kérdezte Woody.

– Van valami, amit alighanem el kell magyaráznom neked, mielőtt újabb kettős randevút szerveznél.

– Oké, mi az?

Chuck megállt, amitől Woodynak is meg kellett állni.

– Esküdj meg, hogy sosem árulod el a papának és a mamának!

– Esküszöm. – Figyelte az öccse arcát az utcai lámpák sárga fényében. – Mi az a nagy titok?

– Nem szeretem a lányokat.

– Való igaz, csak bajnak vannak, ezzel egyetértek, de mit tehetsz ellenük?

– Úgy értem, hogy nem szeretem ölelni és csókolni őket.

– Hogy micsoda? Ne légy hülye!

– Nem vagyunk egyformák, Woody.

– Igen, de te úgy beszélsz, mint egy buziféle!

– Igen.

– Mi igen?

– Igen, buziféle vagyok.

– Haha, de jó vicc!

– Nem viccelek, Woody. Halálosan komoly vagyok.

– Te homokos vagy?

– Pontosan. Nem én akartam az lenni. Amikor kölykök voltuk, és

elkezdtünk rejszolni, te ugráló cicikre és szőrös muffokra gondoltál közben. Sosem mondtam el neked, hogy én viszont nagy, merev bránerekre gondolok közben.

– Chuck, ez undorító!

– Nem, nem az. Egyes pasik ilyenek. Többen, mint gondolnád, különösen a flottánál.

– Buzik vannak a Haditengerészetnél?

Chuck hevesen bólogatott.

– Nem is kevés.

– És... honnan tudod?

– Általában felismerjük egymást. Ahogy a zsidók is mindig tudják, ki a zsidó. Például az a pincér a kínai étteremben.

– Ő is az?

– Nem hallottad, amikor azt mondta, hogy tetszik neki a zakóm?

– Igen, de nem láttam benne semmit.

– Na látod.

– Tetszettél neki?

– Gondolom.

– Miért?

– Ugyanazon okból, amiért Dianának tetszettem. Szebb vagyok nálad, höhö!

– Hát ez bizarr.

– Gyere, menjünk haza.

Mentek tovább. Woody még mindig nem tért magához.

– Úgy érted, hogy vannak kínai buzik is?

Chuck elnevette magát.

– Hát persze!

– Nem is tudom, az ember valahogy sosem képzel ilyet a kínai pasikról.

– Ne felejtsd el, senkinek egy szót se! Különösen a szüléinknek! Isten tudja, papa mit szólna hozzá.

Egy idő után Woody átkarolta az öccse vállát.

– Egye meg a fene – mondta. – Legalább nem republikánus vagy.

*

Greg Peshkov, Sumner Welles és Roosevelt elnök együtt indult el az Augusta nehézcirkálón a Placentia-öbölbe, a newfoundlandi partoknál. A konvojhoz tartozott az Arkansas csatahajó, a Tuscaloosa

cirkáló és tizenhét torpedóromboló.

Két hosszú vonalban horgonyoztak le, széles folyosót hagyva középen. Augusztus 9-e ragyogóan derűs reggelén mind a húsz hajó legénysége felsorakozott a korlátok mellett fehér díszegyenruhában, mert délelőtt kilenckor három torpedóromboló kíséretében fenségesen bevonult a Prince of Wales csatahajó, fedélzetén Churchill miniszterelnökkel.

Greg még sose látott ilyen lenyűgöző hatalmi demonstrációt, és örült, hogy itt lehet.

Bár aggódott is. Remélhetőleg a németek nem tudnak erről a találkozóról. Ha megtudták, egyetlen tengeralattjáró képes lenne megölni a nyugati civilizáció maradványainak két vezetőjét – és Greg Peshkovot.

Mielőtt elhagyták Washingtont, ismét találkozott Tom Cranmer detektívvel. Cranmer adott neki egy lakcímet egy olcsó környéken, az Union pályaudvar másik oldalán.

– Pincérnő az Egyetemi NŐ klubban a Ritz-Carlton közelében, ezért találkozott vele kétszer is arrafelé – mondta a detektív, miközben zsebre vágta a honoráriumát. – Asszem, nem jött be neki a színészet, de még mindig Jacky Jakes a neve.

Greg levelet írt a lánynak.

Drága Jacky!

Csak azt szeretném tudni, miért szöktél meg tőlem hat éve. Én azt hittem, nagyon boldogok voltunk, de bizonyára tévedtem. Csak ez az, ami nem hagy nyugodni.

Olyan riadtan viselkedsz, amikor meglátsz, pedig nincs okod félni. Nem vagyok dühös, csak kíváncsi. Sose bántanálak meg semmivel.

Te voltál az első lány, akit szerettem.

Találkozhatnánk, csak hogy elbeszélgessünk egy csésze kávé vagy ilyesmi mellett?

Szeretettel, Greg Peshkov Hozzáírta még a telefonszámát, és azon a napon, amikor elindult Newfoundlandra, postázta a levelet.

Az elnök nagyon azt akarta, hogy a konferencia közös nyilatkozattal záruljon. Greg főnöke, Sumner Welles írt is egy tervezetet, de Roosevelt nem használta. Azt mondta, jobb lesz hagyni, hogy Churchill fogalmazza meg az első vázlatot.

Greg rögtön látta, milyen ravasz tárgyalófél Roosevelt. Akárki készíti is el az első tervezetet, annak korrektségből bele kell vennie valamit a másik fél követeléseiből is a magáé mellett. Onnantól a másik fél óhaja kihagyhatatlan minimum lesz, míg a sajátja továbbra is vitatható. így a vázlat készítője mindig hátránnyal indul. Greg megfogadta, hogy sosem ő írja meg az első vázlatot.

Szombaton az elnök és a miniszterelnök kedélyesen megebédelt az Augusta fedélzetén. Vasárnap istentiszteleten vettek részt a Prince of Wales fedélzetén, ahol a brit és az amerikai zászló színeitől piroslott, fehérlett és kéklett az oltár. Hétfő reggel, amikorra már jól összebarátkoztak, a tárgyra tértek.

Churchill összeállított egy ötpontos tervet, amely az államok biztonságának szavatolása céljából felszólított egy nemzetközi szervezet létrehozására, más szavakkal a Népszövetség megerősítésére. Sumner Welles és Gus Dewar örült, ám csalódásukra ez már sok volt Roosevelt-nek. Tetszett neki, de tartott az izolacionistáktól, akik úgy gondolták, hogy Amerikának nem kell beavatkoznia a világ többi részének bajaiba. Az elnök rendkívül érzékeny volt a közvéleményre, és mindig vigyázott, nehogy provokálja.

Welles és Dewar mégsem adta fel a dolgot, mint ahogy a britek sem. Összeültek, hogy olyan egyezségre jussanak, amely megfelel mindkét vezetőnek. Greg jegyzeteket készített Wellesnek. A csoport megfogalmazott egy záradékot, amely felszólított a lefegyverzésre, „hogy ennek függvényében meg lehessen teremteni az általános biztonság szélesebb és folyamatosabb alapjait”.

Átadták a záradékot a két nagy embernek, akik elfogadták.

Welles és Dewar ujjongott.

Greg nem értette, miért.

– Olyan kevésnek látszik – mondta. – Ennyi fáradság után! Két nagy ország vezetői megtesznek több ezer kilométert, hogy találkozzanak, huszonnégy hajóval, több tucat fős stábbal érkeznek, három napon át tárgyalnak. Mindez néhány szóért, amely még azt sem fejezi ki, hogy mit akarunk!

– Mi centiméterenként haladunk, nem kilométerenként – mosolygott Gus Dewar. – Ez a politika.

*

Woody és Joanne öt hete randevúzott.

Woody a legszívesebben minden estéjét a lánnyal töltötte volna, de fékezte magát. Mindazonáltal az utóbbi hét napban négyszer találkoztak. Vasárnap strandoltak, szerdán vacsorázni mentek, pénteken moziba és ma, szombaton, együtt töltik az egész napot!

Woody sose unta meg a beszélgetéseiket. Joanne szórakoztató, értelmes és éles nyelvű volt. A fiú szerette, hogy olyan határozott véleménye van mindenről. Órákon át tudtak fecsegni mindenről, amit kedveltek vagy utáltak.

Európából rossz hírek jöttek. A németek tovább püfölték a Vörös Hadsereget. Szmolenszktól keletre legázolták a szovjet 16. és 20. hadsereget, 300 000 hadifoglyot ejtettek. Alig maradt szovjet erő a németek és Moszkva között. Ám a messziről érkező hírek nem ronthatták el Woody emelkedett hangulatát.

Joanne feltehetően nem volt odáig érte annyira, mint ő a lányért, de Woody észrevehette, hogy kedveli őt. Esténként mindig csókkal búcsúztak, amit Joanne láthatólag élvezett, még ha nem is tüzesedett át a szenvedélytől, noha a fiú tudta, hogy képes rá. Talán azért, mert mindig nyilvános helyeken kellett megcsókolniuk egymást: moziban, egy kapu alatt vagy az utcán, Joanne háza közelében. Ha felmentek a lakására, mindig ott volt legalább egy-két lakótárs a nappaliban, a hálószobájába pedig még nem invitálta meg a lány.

Chuck, akinek eltávozása hetekkel korábban véget ért, visszatért Hawaiira. Woody még mindig nem tudta, mit gondoljon az öccse vallomásáról. Időnként úgy érezte, mintha a feje tetejére állt volna a világ, máskor meg azt kérdezte magától, hogy ugyan mit számít ez? De az ígéretét betartotta, és senkinek sem mondta el, még Joanne-nek sem.

Aztán Woody apja elutazott az elnökkel, az anyja pedig fölment Buffalóba, hogy eltöltsön pár napot a szüleivel, így erre az időre csak Woodyé volt a kilencszobás washingtoni lakás! Elhatározta, hogy ha alkalom kínálkozik, meghívja magukhoz Joanne Rouzrokhot, hátha kap egy igazi csókot.

Együtt ebédeltek, utána elmentek egy Néger művészet című kiállításra, amelyet nagyon támadtak a konzervatív kritikusok. Azt állították, nincs is olyan, hogy néger művészet, holott például Jacob Lawrence festőt és Elizabeth Catlett szobrászt csakis lángésznek

lehetett nevezni.

Amikor kijöttek a kiállításról, Woody megkérdezte:

– Meginnál egy koktélt, amíg eldöntjük, hova megyünk vacsorázni?

– Köszönöm, nem! – felelte Joanne a szokott határozottságával. – Inkább innék egy csésze teát.

– Teát? – A fiú hirtelenjében nem tudta, hol lehet jó teát inni Washingtonban. Azután támadt egy zseniális ötlete.

– Anyámnak van angol teája – mondta. – Elmehetünk hozzánk.

– Oké.

A ház néhány saroknyira volt az Északnyugati 22. utcában, az L utca közelében. Könnyebben lélegeztek, mihelyt beléptek a nyári forróságból a légkondicionált előcsarnokba. Egy portás felvitte őket a liften.

– A papádat mindenfelé látom Washingtonban, de a mamáddal évek óta nem beszéltem – mondta Joanne, míg bementek a lakásba. – Holott gratulálnom kell a sikerkönyvéhez.

– Most nincs itt – felelte Woody. – Gyere a konyhába.

Vizet engedett a csapból a kannába, odatette melegedni, azután átölelte Joanne-t. – Végre kettesben vagyunk!

– Hol vannak a szüleid?

– Elutaztak.

– Chuck pedig Hawaiin van.

– Igen.

Joanne elhúzódott tőle.

– Hogy tehettél velem ilyet, Woody?

– Mit? A teádat főzöm!

– Átvertél engem! Azt hittem, hogy a szüleid itthon vannak!

– Sose állítottam ilyet!

– Miért nem szóltál, hogy elutaztak?

– Nem kérdezted – méltatlankodott a fiú, holott Joanne vádaskodásában volt egy szemernyi igazság. Nem hazudott volna a lánynak, de azt remélte, nem kell előre közölnie vele, hogy üres a lakás.

– Azért hoztál fel ide, hogy lerohanj! Azt hiszed, olcsó nő vagyok!

– Nem hiszem azt! Csak az van, hogy sose vagyunk kettesben. Én csak egy csókot reméltem.

– Engem ne próbálj bolonddá tenni!

Ez már igazságtalanság. Igen, Woody azt remélte, hogy egy napon lefekhetnek egymással, de nem ma akarta.

– Elmegyünk – mondta. – Valahol másutt isszuk meg a teát. Itt a szomszédban a Ritz-Carlton, minden brit ott száll meg, kell hogy legyen teájuk.

– Jaj, ne légy már ostoba, nem kell elmennünk. Nem félek én tőled, meg tudom védeni magamat, csak haragszom rád. Nem akarok olyan férfit, aki azért jár velem, mert azt hiszi, hogy könnyű vagyok.

– Könnyű? – csattant fel a fiú. – A fene egye meg, hat évig vártam, hogy leereszkedj hozzám! Most is csak egy csókot kérek. Ha te könnyű vagy, akkor nagyon nem lennék szerelmes egy nehéz természetű lányba!

Meghökkenésére Joanne kacagni kezdett.

– Most meg mi van? – bosszankodott Woody.

– Ne haragudj, igazad van – mondta Joanne. – Ha könnyűvérű lányt akarnál, rég letettél volna rólam.

– Így is van!

– Miután úgy csókolóztam veled, amikor részeg voltam, azt hittem, rossz véleményed van rólam. Feltételeztem, hogy azért hajtasz rám, mert olcsó kalandot akarsz. Ne haragudj, félreismertelek.

Woody csak hüledezett ezeken a hirtelen hangulatváltozásokon, de úgy döntött, hogy az utolsó mondat előremenetelnek tekinthető.

– Már az előtt a csók előtt is megőrültem érted – vallotta be. – Gondolom, nem vetted észre.

– Téged nem vettelek észre.

– Pedig szép magas vagyok.

– A külsőd az egyetlen szépséged.

– Melletted aztán nem leszek beképzelt, ugye? – mosolygott a fiú.

– Nem, amíg rajtam múlik.

A víz felforrt. Woody teát szórt egy porcelánkannába, és ráöntötte a vizet.

Joanne tűnődni látszott.

– Mondtál valamit egy perce.

– Mit?

– Azt mondtad: „Nagyon nem lennék szerelmes egy nehéz természetű lányba.” Komolyan gondoltad?

– Mit?

– Azt a részt a szerelemről.

– Ó, nem is azt akartam mondani! – Azután sutba vágta az óvatosságot. – De a fene egye meg, ha az igazat akarod tudni, akkor igenis, szerelmes vagyok beléd. Évek óta szeretlek. Imádlak, és azt akarom...

A lány átölelte a nyakát, és megcsókolta.

Ez most igazi volt: Joanne szája telhetetlenül mozgott az övén, nyelve hegyével simogatta Woody ajkát, hozzátapadt. Olyan volt, mint 1937-ben, csak most nem volt whiskyszaga. Ez az a lány, akit ő szeret, az igazi Joanne, gondolta a fiú elragadtatva, egy szenvedélyes asszony. Most itt van a karjaiban, és úgy csókolja, mintha el akarná égetni.

Joanne feldugta a kezét Woody pólóinge alá, és végigdörgölte a fiú mellkasát: rányomta az ujjait a bordáira, súrolta a mellbimbóját a tenyerével, úgy markolta a vállát, mintha bele akarná mélyeszteni a kezét a húsába. Woody megértette, hogy Joanne-ben is felgyűlt a ki nem élt vágyakozás, és most olyan féktelenül zúdul ki belőle, mintha egy gát szakadna át. Ő ugyanezt tette a lánnyal, simogatta az oldalát, és boldog felszabadultsággal ragadta meg a mellét, mint egy váratlan vakációra küldött iskolás.

Amikor mohón benyúlt Joanne lába közé, a lány elhúzódott, és valami meglepő dolgot kérdezett:

– Van nálad fogamzásgátló?

– Nincs, ne haragudj...

– Semmi baj, tulajdonképpen így a jó. Azt bizonyítja, hogy nem tervezted be az elcsábításomat.

– Bár azt tettem volna!

– Oda se neki. Ismerek egy nőgyógyászt, aki hétfőn felteszi nekem a spirált. Addig improvizálunk. Csókolj meg még egyszer.

Ahogy Woody megcsókolta, érezte, hogy Joanne kigombolja a nadrágját.

– Ó! – mondta egy perccel később. – Milyen kedves!

– Épp erre gondoltam – suttogta a fiú.

– Bár lehet, hogy két kézre lesz szükségem.

– Tessék?

– Gondolom, ekkora magassághoz ez jár.

– Nem tudom, miről beszélsz.

– Akkor befogom, és megcsókollak.

Pár perccel később azt mondta:

– Zsebkendőt.

Woodynál szerencsére volt.

Röviddel a vége előtt kinyitotta a szemét, és látta, hogy Joanne őt nézi. A fiú vágyat és izgalmat olvasott ki az arcából, és még valamit, ami akár szerelem is lehetett.

Üdvözült nyugalom töltötte el, amikor vége lett. Szeretem Joanne-t, gondolta, és boldog vagyok. Milyen jó az élet!

– Csodálatos volt – mondta. – Szeretném ugyanezt megcsinálni neked.

– Megtennéd? – kérdezte a lány. – Csakugyan?

– Mi az hogy!

Még mindig a konyhában álltak, a hűtőszekrény ajtajának dőlve, de egyiküknek sem akaródzott arrébb menni. Joanne megfogta a fiú kezét, bevezette a szoknyája, majd a pamutbugyija alá. Woody forró bőrt, göndör szőrt és egy nedves hasadékot érzett. Bele akarta dugni az ujját, de a lány azt mondta:

– Nem. – Megragadta a fiú ujját, és elkalauzolta a puha redők között valami apró, kemény, borsó nagyságú dologhoz, közvetlenül a bőr alatt. Joanne leírt Woody ujjával egy kis kört. – Igen – mondta, behunyva a szemét. – így.

Woody imádattal figyelte, ahogy átadja magát az érzésnek. Egy-két perc múlva a lány halkan felkiáltott, amit kétszer-háromszor megismételt. Utána kihúzta a ruhája alól Woody kezét, és a mellére borult.

– Kihűl a teád – mondta valamivel később a fiú.

Joanne fölnevetett.

– Szeretlek, Woody.

– Tényleg?

– Remélem, nem hoztam rád a frászt.

– Nem – mosolygott Woody. – Nagyon boldoggá tettél.

– Tudom, hogy a lányoknak nem illik így kitálalni. De én nem bírom megjátszani, hogy kéretem magamat. Ha egyszer

elhatároztam valamit, meg is csinálom.

– Igen – mondta Woody. – Vettem észre.

*

Greg Peshkov a Ritz-Carltonban lakott az apja állandó apartmanjában. Lev fel-feltűnt pár napra, miközben ingázott Buffalo és Los Angeles között. Jelen pillanatban csak a fiúé lett volna a lakás, ha Rita Lawrence, a képviselő áramvonalas lánya nem dönt úgy, hogy Gregnél tölti az éjszakát.

Rita vörös selyem férfi-háziköntöst viselt, és ennivalóan zilált volt. Egy pincér behozta a reggelit, az újságokat, és egy üzenetet borítékban.

Roosevelt és Churchill közös nyilatkozata nagyobb felbolydulást okozott, mint Greg várta. Még egy héttel később is ez volt a legfontosabb hír. A sajtó Atlanti Chartának nevezte el. Greg csak óvatos frázisokat és ködös állásfoglalásokat látott benne, de a világ másképp látta. Úgy üdvözölték, mint a szabadság, a demokrácia és a világkereskedelem harsonáját. Hitler állítólag dühöngött, és azt mondta, hogy ez annyi, mintha az Egyesült Államok hadat üzent volna Németországnak.

Olyan országok, amelyek nem is vettek részt a konferencián, alá akarták írni a Chartát. Bexforth Ross azt javasolta, hogy az aláírókat nevezzék el Egyesült Nemzeteknek.

Közben a németek lerohanták a Szovjetuniót. Északon megközelítették Leningrádot. Délen a visszavonuló oroszok felrobbantották a Dnyepro GESZ-t, a világ legnagyobb vízierőművét, az ország büszkeségét, hogy az itt termelt energia ne jusson a hódító németek kezére. Szívet tépő áldozat volt.

– A Vörös Hadsereg lelassította egy kicsit a megszállást – olvasta föl Greg a lánynak a Washington Postból. – De a németek még így is nyolc kilométerrel jutnak előbbre naponta, és azt állítják, hogy három és fél millió szovjet katonát öltek meg. Lehetséges ez?

– Vannak rokonaid Oroszországban?

– Tulajdonképpen vannak. Apám mesélte egyszer, amikor becsípett, hogy egy állapotos lányt hagyott otthon.

Rita helytelenítő arcot vágott.

– Hát az apám már csak ilyen – mondta Greg. – Ő nagy ember, és a nagy emberek nem tartják be a törvényeket.

Rita nem szólt, de a fiú olvasott az arcában. Nem értett egyet, de nem akart veszekedni.

– Na szóval, van egy orosz féltestvérem, az is törvénytelen, mint én – folytatta Greg. – Vlagyimirnak hívják, de ez minden, amit tudok róla.

Mostanra talán már meg is halt. Éppen sorköteles korú. Valószínűleg benne van ebben a három és fél millióban.

Miután kiolvasta az újságot, elolvasta az üzenetet, amelyet a pincér hozott.

Jacky Jakes küldte. Csak ennyit írt: Ne 1 és 3 között!, és megadott egy telefonszámot.

Gregnek hirtelen nagyon sürgős lett leráznia Ritát.

– Mikor is kell neked hazamenni? – kérdezte tapintatlanul.

A lány az órájára nézett.

– Jesszusom! Otthon kell lennem, mielőtt anyám keresni kezd!

Azt mondta a szüleinek, hogy egy barátnőjénél alszik.

Felöltöztek, és külön taxiban távoztak.

Greg úgy vélte, hogy Jacky munkahelyéé lehet a telefonszám, és a lánynak sok a dolga egy és három óra között. Tehát délelőtt fogja hívni.

Nem is értette, miért ilyen izgatott. Végül is csak a kíváncsiság hajtja. Rita Lawrence szenzációs külsejű és nagyon szexi, de se vele, se a számos többi lánnyal nem sikerült ismét átélnie annak az első viszonynak a lázát. Nyilvánvalóan azért, mert soha többé nem lehet tizenöt éves.

Bement a régi kormányépületbe, és elkezdte aznapi legfontosabb munkáját, egy sajtóközlemény megfogalmazását, figyelmeztetésül az Észak-Afrikában élő amerikaiaknak, ahol britek, olaszok és németek között hullámzott oda-vissza a harc, legnagyobbrészt egy háromezer-kétszáz kilométer hosszú és hatvanöt kilométer széles parti sávon.

Fél tizenegykor felhívta az üzenetben kapott számot.

Egy nő vette föl.

– Egyetemi Nőklub. – Greg sose járt a klubban, mert oda csak vendégként tehették be a lábukat a férfiak.

– Jacky Jakes bent van? – kérdezte.

– Igen, telefont vár. Kérem, tartsa. – Ezek szerint külön

engedélyre van szüksége, hogy hívást fogadhasson munkaidőben, gondolta Greg.

– Itt Jacky, kivel beszélek? – hallotta pár perc múlva.

– Greg Peshkov vagyok.

– Sejtettem. Hogy szerezted meg a címemet?

– Felfogadtam egy magándetektívet. Találkozhatunk?

– Azt hiszem, kell is. De van egy feltételem.

– Mi az?

– Meg kell esküdnöd mindenre, ami szent, hogy nem mondod el az apádnak. Soha az életben!

– Miért?

– Majd megmagyarázom.

A fiú vállat vont.

– Oké.

– Megesküszöl rá?

– Persze.

– Mondd is ki! – makacskodott a lány.

– Esküszöm. Oké?

– Rendben van. Meghívhatsz ebédre.

Greg a homlokát ráncolta.

– Van errefelé olyan étterem, ahol kiszolgálnak együtt egy fehér férfit és egy fekete nőt?

– Én csak egyet ismerek, az Electric Falatozót.

– Már láttam. – Feltűnt neki a neve, de még sose ment be. Olcsó népbüfé volt, portásoknak és kifutóknak. – Mikor?

– Fél tizenkettőkor.

– Olyan korán?

– Mit képzelsz, mikor ebédelnek a pincérnők? Egykor?

Greg elvigyorodott.

– Ugyanolyan szájas vagy, mint voltál!

Jacky letette.

A fiú befejezte a sajtóközleményt, majd átvitte a főnöke irodájába a legépelt oldalakat, és rátette őket a bejövő anyagok tálcájára.

– Ebédelhetnék ma korábban, Mike? – kérdezte. – Fél tizenkettő körül? Mike a New York Times vezércikkét olvasta.

– Ja, nem probléma – válaszolta föl sem nézve.

Greg elment a napsütésben a Fehér Ház mellett, és negyed tizenkettő után öt perccel érkezett meg a büféhez, amely egy maroknyi embert leszámítva üres volt. Beült egy bokszba, és kávét rendelt.

Mit akar mondani Jacky? Alig várta, hogy megoldódjék a rejtély, amelyet hat éve nem ért.

Jacky fél tizenkettő után öt perccel érkezett, fekete ruhában, lapos sarkú cipőben, ami feltételezhetőleg a pincérnői uniformisa volt, de kötény nélkül. Jól állt neki a fekete, és Gregbe fájón belehasított, micsoda öröm volt még nézni is az ívelt száját, a nagy, barna szemét. Leült a fiúval szemközt, salátát és kólát rendelt. Greg kért még egy kávét, mert túl feszült volt ahhoz, hogy egyen.

Jacky arca elvesztette a régi, gyermekes gömbölyűséget. Tizenhat éves volt, amikor találkoztak. Most huszonkettő. Gyerekek voltak, akik a felnőttet játszották. Mostanra felnőttek. Jacky arcából egy olyan történetet olvashatott ki, amely hat éve még nem volt rajta: csalódásokat, szenvedést, nélkülözést.

– Nappalos vagyok – mondta. – Kilenckor járok be, megterítek, feldíszítem a termet. Felszolgálom az ebédet, leszedem az asztalokat, ötkor végzek.

– A pincérnők többnyire este dolgoznak.

– Jobb szeretem, ha az enyém az este és a hétvége.

– Még mindig szeretsz partiba járni?

– Nem, leginkább otthon maradok, és hallgatom a rádiót.

– Gondolom, rengeteg fiúd van.

– Amennyit akarok.

Greg csak egy pillanat múlva értette meg, hogy ez akármit jelenthet.

Kihozták Jacky ebédjét. Ivott a kólájából, és csipegette a salátát.

– Tehát miért szöktél meg 1937-ben? – kérdezte Greg.

A lány sóhajtott.

– Nem szívesen mondom el, mert nem fog tetszeni neked.

– Tudnom kell.

– Apád meglátogatott.

Greg bólintott.

– Ezt kitaláltam, hogy volt valami köze hozzá.

– Hozott magával egy gorillát. Valami Joe-t.

– Joe Brekhunovot. Hiszen az egy bűnöző! – Kezdett indulatba jönni.

– Bántott téged?

– Nem volt arra szükség, Greg. Halálra rémültem már attól, hogy ránéztem. Kész voltam megtenni mindent, amit az apád akar.

Greg magába fojtotta a dühét.

– Mit akart?

– Azt mondta, hogy el kell mennem, abban a szent pillanatban. írhatok neked levelet, de el fogja olvasni. Vissza kellett jönnöm ide, Washingtonba. Nagyon szomorú voltam, hogy el kell hagynom téged.

A fiúnak eszébe jutott a saját bánata.

– Én is – mondta. Szerette volna megfogni Jacky kezét, de nem tudta, engedné-e a lány.

Jacky folytatta:

– Azt mondta, kapok tóle heti apanázst, ha nem megyek a közeledbe. Máig fizeti. Csak pár dollár, de elég a lakbérre. Megígértem, de valahonnan sikerült összeszednem annyi lelkierőt, hogy szabjak egy feltételt.

– Mit?

– Hogy sose fog kikezdeni velem. Mert ha igen, elmondok neked mindent.

– És ráállt?

– Igen.

– Nem sokan ússzák meg, ha fenyegetik az apámat.

Jacky eltolta a tányérját.

– Azután azt mondta, hogy ha megszegem a szavamat, Joe megvágja az arcomat. Joe megmutatta a borotvakését.

Összeállt a kirakós.

– Azért rettegsz még mindig.

Jacky sötét bőre szürke volt a félelemtől.

– Eltaláltad.

Greg csak suttogni tudott.

– Ne haragudj, Jacky!

A lány mosolyt kényszerített a szájára.

– Olyan biztos vagy benne, hogy rosszul tette az apád? Tizenöt éves voltál. Nem éppen a megfelelő kor a nősüléshez.

– Egész más lenne, ha szólt volna nekem. De ő döntött helyettem,

anélkül hogy megkérdezett volna.

– De azért jól éreztük magunkat.

– De mennyire.

– Én ajándék voltam neked.

– A legjobb ajándék, amit életemben kaptam – nevetett a fiú.

– És te mit csinálsz mostanában?

– Nyáron a Külügyminisztérium sajtóosztályán dolgozom.

Jacky pofát vágott.

– Elég unalmasan hangzik.

– Épp ellenkezőleg! Olyan izgalmas látni a hatalmasokat, amint világrengető döntéseket hoznak csak úgy, az íróasztal mellől! Ők uralkodnak a világon!

Jackyt ez nem látszott meggyőzni, de azért azt mondta:

– Hát, valószínűleg jobb, mint a pincérkedni.

Greg lassan rájött, mennyire eltávolodtak.

– Szeptemberben visszamegyek a Harvardra, ahol ez az utolsó évem.

– Fogadni mernék, hogy a női hallgatóknak meg te vagy az ajándék.

– Az egyetemen rengeteg fiú van és kevés lány.

– De azért nem nélkülözöl, igaz?

– Neked nem hazudhatok. – Vajon betartotta-e az ígéretét Emily Hardcastle, és betetette-e magának a spirált?

– Majd feleségül veszed valamelyiket, lesznek gyönyörű gyerekeitek, és egy tóparti házban fogtok lakni.

– Szeretnék politikus lenni, talán külügyminiszter vagy szenátor, mint Woody Dewar apja.

A lány elfordította a tekintetét.

Greg a tóparti házra gondolt. Az lehet Jackynek az álma. Nagyon megsajnálta.

– Sikerülni fog – mondta a lány. – Tudom. Látszik rajtad. Már akkor is látszott, amikor tizenöt voltál. Olyan vagy, mint az apád.

– Micsoda? Ugyan menj már!

Jacky vállat vont.

– Gondolkozz, Greg. Tudtad, hogy nem akarlak látni, mégis rám állítottál egy magándetektívet. Ő eldönti, mi legyen, mintha másnak nem lenne joga a véleményre. Ezt mondtad apádról egy perce.

Greg elszörnyedt.

– Azért remélem, nem vagyok teljesen olyan!

Jacky végigmérte, mintha taksálná.

– Az esküdtszék még tanácskozik.

A pincérnő elvette Jacky elől a tányért.

– Desszertet? – kérdezte. – Jó az őszibarackos pitének.

Egyikük sem kért desszertet. A pincérnő átnyújtotta Gregnek a számlát.

– Remélem, kielégítettem a kíváncsiságodat – mondta Jacky.

– Köszönöm, hálás vagyok érte.

– Ha legközelebb meglátsz az utcán, csak menj el mellettem.

– Ha így akarod.

Jacky felállt.

– Ne egyszerre távozzunk. Nyugodtabb lennék.

– Ahogy akarod.

– Sok szerencsét, Greg.

– Sok szerencsét neked is.

– Adj borravalót a pincémének – mondta Jacky, azzal elment.

Tízedik fejezet

1941 (III)

Októberben leesett, majd elolvadt a hó. Moszkva utcái hideg latyakban úsztak. Vologya éppen a valenkit kereste a tároló szekrényben, a hagyományos nemezcsizmát, amely melegen tartja télen a moszkvaiak lábát, amikor döbbenten fedezett fel hat rekesz vodkát.

Szülei nem voltak nagyivók. Ritkán fordult elő, hogy többet ittak az alkalmi egy pohárkánál. Apja időnként elment Sztálin valamelyik hosszú, szeszgőzös vacsorájára a régi elvtársakkal, ahonnan hajnalban támolygott haza tök részegen, ám ebben a lakásban egy hónapig, sőt annál is tovább eltartott egy palack vodka.

Vologya kiment a konyhába. Szülei éppen szardíniát reggeliztek fekete kenyérrel és teával.

– Apa, mit keres hat évre elegendő vodka a tároló szekrényben? – kérdezte.

Grigorij csodálkozott.

Apa és fia Katyerinára nézett, aki elvörösödött, aztán

bekapcsolta a rádiót, és motyogásra halkította a hangot. Csak nem arra gyanakszik, hogy lehallgatják a lakásukat?

– Mit használsz pénznek, ha majd a németek idejönnek? – kérdezte Katyerina halkan és dühösen. – Mert akkor nem leszünk urak. Éhen fogunk halni, hacsak nem vásárolunk ennivalót a feketepiacon. Én már túl öreg vagyok ahhoz, hogy magamat áruljam. A vodka jobb lesz, mint az arany!

Vologya elhűlt, amikor ilyen beszédet kellett hallania az anyjától.

– A németek nem jönnek ide – mondta az apja.

Vologya nem volt ilyen magabiztos. A németek tovább törtek előre, a harapófogó szorosabb lett Moszkva körül. Északon elérték Kalinyint, délen Kalugát, és mindkét helység csak százhatvan kilométerre van a fővárostól. A szovjet veszteségek elképzelhetetlenül magasak voltak. Egy hónapja 800 000 vöröskatona tartotta a frontot, de ebből már csak 90 000 maradt a Vologya asztalára került becslések szerint.

– Ki az ördög fogja megállítani őket? – kérdezte az apjától.

– Az utánpótlási vonalaik túlságosan elnyúltak. Nem készültek fel a mi telünkre. Ellentámadást indítunk, mihelyt meggyengültek.

– Akkor miért költöztetitek ki a kormányt Moszkvából?

A bürokrácia javában hurcolkodott a háromezer-kétszáz kilométerrel keletebbre lévő Kujbisevbe. A fővárosiak riadtan nézték, ahogy a hivatalnokok ládaszám cipelik ki az aktákat a kormányépületekből, és teherautóra pakolják őket.

– Az csak óvintézkedés – mondta Grigorij. – Sztálin még itt van.

– Van megoldás – vitatkozott a fia. – Sok százezer emberünk van Szibériában. Ide kell hozatni őket erősítésnek.

Grigorij a fejét rázta.

– Nem hagyhatjuk védtelenül a Keletet. Japán még mindig fenyegetés.

– Japán nem fog megtámadni minket. Mi is tudjuk! – Az anyjára pillantott. Tudta, hogy nem lenne szabad államtitkokról beszélni előtte, mégis megtette. – A tokiói forrás, amely a tényeknek megfelelően tájékoztatott minket a németek inváziójáról, közölte, hogy a japánok nem támadnak. Csak nem esünk másodszor is abba a hibába, hogy nem hiszünk neki!

– A hírszerzési adatok értékelése sosem könnyű.

– Nincs választásunk – felelte haragosan Vologya. – Tizenkét tartalékos hadseregünk van. Egymillió ember! Ha bevetjük őket, Moszkva megmaradhat. Ha nem, akkor nekünk végünk.

– Ne beszélj így még a családdal se! – mondta nyugtalanul az apja.

– Miért ne? Valószínűleg nemsokára meghalok.

Az anyja sírni kezdett.

– Most nézd meg, mit csináltál! – korholta az apja.

Vologya kiment a konyhából. Miközben felhúzta a csizmáját, azon töprengett, miért kellett kiabálnia az apjával, és megríkatni az anyját. Arra a következtetésre jutott, hogy azért, mert most már elhiszi, hogy a németek legyőzik a Szovjetuniót. A vodka, amit az anyja fizetőeszköznek halmozott fel a náci megszállás idejére, arra kényszerítette, hogy vegye tudomásul a tényeket. Megvernek minket, gondolta. Hamarosan vége az orosz forradalomnak.

Kabátot vett, föltette a sapkáját, majd visszatért a konyhába. Megcsókolta az anyja arcát, és átölelte az apját.

– Ez meg mi? – kérdezte Grigorij. – Csak dolgozni mész.

– Csak arra az esetre, ha nem találkoznánk többé – felelte Vologya, és elment.

Ahogy átkelt a hídon a központ felé, láthatta, hogy a tömegközlekedést leállították. A metrót bezárták, a buszok és a villamosok nem jártak.

Minden arra utalt, hogy rossz nap lesz.

Ma reggel rá nem jellemzően őszinte közleményt adott ki a Szovjet Tájékoztatási Iroda, amelyet a rádió közvetített, és feketére festett hangosbeszélők bömböltek minden utcasarkon:

– A november 14-éről 15-ére virradó éjszakán pozícióink romlottak a nyugati hadszíntéren. Nagyszámú német tank törte át a védelmünket.

– Mivel mindenki tudta, hogy a Tájékoztatási Iroda mindig hazudik, feltételezték, hogy igazából még ennél is rosszabb a helyzet.

A központ eldugult a menekülőktől. Nyugat felől zúdultak be a városba, kézikocsin tolva a motyójukat, sovány teheneket, sáros disznókat, ázott juhokat terelve maguk előtt az utcákon. A Moszkvától keletre eső vidékek felé tartottak, kétségbeesetten

iparkodtak minél távolabb kerülni az előrenyomuló németektől.

Vologya megpróbált leinteni egy gépkocsit. Mostanában nem sok civil autózott Moszkvában. Kellett az üzemanyag a katonai járműveknek, amelyek végeérhetetlen konvojokban haladtak a Szadovoje kolco körgyűrűn. Végül fölvette egy új GAZ-64 dzsip.

Jó sok bombakárt látott a nyitott terepjáróból. Az Angliából hazatérő diplomaták azt mondták, hogy ez semmi a londoni Blitzhez képest, de a moszkvaiak ezt is épp elég rossznak találták. Vologyát számos romba dőlt épület és kiégett faházak tucatjai mellett vitte el az autó.

Grigorij, a város légvédelmi parancsnoka, ütegeket állíttatott a legmagasabb épületek tetejére, és léggömbzárat létesített a hófelhők fölött. A legfurcsább rendelete az volt, hogy megparancsolta, fessék zöld-barna terepmintásra a templomok arany hagymakupoláit. Beismerte Vologyának, hogy ettől se pontosabb, se pontatlanabb nem lesz a bombázók irányzéka, viszont a moszkvaiak úgy fogják érezni, hogy védelmezik őket.

Ha a németek győznek, és a nácik parancsolnak majd Moszkvában, Vologya unokaöccsét és unokahúgát, testvérének, Anyának az ikreit nem kommunista hazafiaknak nevelik, hanem náci rabszolgáknak. Oroszország olyan lesz, mint Franciaország. Cselédország lesz, egy részét talán egy kezes fasisztabarát kormány igazgatja, amely levadássza a zsidókat, hogy koncentrációs táborba küldje őket. Elviselhetetlen gondolat volt. Ő olyan jövőt akar, amelyben a Szovjetunió megszabadul Sztálin gonosz uralmától, brutális titkosrendőrségétől, és elkezdi építeni az igazi kommunizmust.

Odaért a székházhoz a Hodinka repülőtér mellett. Szürke pelyhek kavarogtak a levegőben, de ez nem hó volt, hanem hamu. A Vörös Hadsereg hírszerzése elégette a dokumentumait, nehogy az ellenség kezére kerüljenek.

Kevéssel az érkezése után bejött a szobájába Lemitov ezredes.

– Küldtél Londonba egy feljegyzést egy Wilhelm Frunze nevű, német fizikusról. Nagyon ügyes húzás volt, príma nyomnak bizonyult. Gratulálok!

Mit számít ez már, gondolta Vologya. A német tankok már csak százhatvan kilométerre vannak. Kémek itt már nem segíthetnek. De

azért kényszerítette magát, hogy összpontosítson.

– Igen, Frunze. Egy iskolába jártunk Berlinben.

– London fölvette vele a kapcsolatot, és Frunze hajlandó beszélni. Egy biztonságos házban találkoztak. – Lemitov a karórájával babrált beszéd közben. Nem volt jellemző rá az ilyen kényszeres babrálás. Természetesen ideges volt, mindenki az volt.

Vologya nem szólt. Úgy látszik, jött valamilyen információ arról a találkozóról, különben nem lenne itt Lemitov.

– London azt mondja, hogy Frunze kezdetben gyanakodott, azt hitte, hogy emberünk a brit titkosrendőrséghez tartozik – mondta mosolyogva az ezredes. – Az első találkozó után elment a Kensington Palace Gardensre, bekopogtatott a követségünkön, és követelte, hogy igazolják emberünk hitelességét!

– Igazi amatőr – mosolygott Vologya.

– Az – felelte Lemitov. – Egy dezinformátor nem csinálna ilyen ostobaságot.

A Szovjetuniónak még nincs vége, még nincs teljesen vége, tehát Vologyának úgy kell viselkednie, mintha Willi Frunze fontos volna.

– Mit kaptunk tőle, ezredes elvtárs?

– Azt mondja, hogy ő és a tudóstársai az amerikaiakkal közösen dolgoznak egy szuperbombán.

Vologya meghökkent. Eszébe jutott, mit hallott Zoja Vorotyincevától. Ez megerősíti a lány legszörnyűbb félelmeit.

– Csak van egy probléma ezzel az információval – folytatta Lemitov.

– Mi?

– Lefordítottuk, de így sem értünk belőle egy szót sem.

Lemitov átadott Vologyának egy köteg gépelt papírt.

Vologya felolvasott egy címet.

Izotópszétválasztás gázdiffúzióval.

– Na látod.

– Nyelveket tanultam az egyetemen, nem fizikát.

– De egyszer említetted, hogy ismersz egy fizikust. – Lemitov mosolygott. – Egy isteni szőkét, aki nem volt hajlandó moziba menni veled, ha jól emlékszem.

Vologya elvörösödött. Egyedül Kamennek beszélt Zojáról. Nyilván az pletykált. Baj, ha kém az ember főnöke, mert az mindent

tud.

– A családunk egyik barátja. Ő beszélt nekem egy atommaghasadás nevű robbanási folyamatról. Parancsolja ezredes elvtárs, hogy megkérdezzem?

– Magánemberként és nem hivatalosan. Nem akarok felhajtást csinálni addig, amíg nem értem. Lehet, ez a Frunze egy dilinyós, és még majd mi csinálunk hülyét magunkból miatta. Derítsd ki, miről szól a jelentés, meg hogy van-e tudományos értelme annak, amit Frunze beszél. Amennyiben megbízható, lehetséges-e, hogy csakugyan szuperbombát gyártanak a britek és az amerikaiak? És a németek is?

– Két-három hónapja, hogy nem láttam Zoját.

Lemitov vállat vont. Nem számít, hogy Vologya mennyire ismeri Zoját. A Szovjetunióban senki se maga döntötte el, hogy válaszol-e a hatóság kérdéseire.

– De majd felkutatom.

Lemitov bólintott.

– Még ma.

Azzal kiment.

Vologya töprengve ráncolta a szemöldökét. Zoja bizonyosra vette, hogy az amerikaiak egy szuperbombát építenek, és elég meggyőzően érvelt Grigorijnak, hogy ő megemlítse a dolgot Sztálinnak, de az lefitymálta az egész elképzelést. Most egy angliai kém ugyanazt mondja, amit Zoja. Nagyon úgy tűnik, hogy a lánynak van igaza – és Sztálinnak nincsen. Már megint nincsen igaza.

A szovjet vezetők veszélyesen hajlamosak süketnek tettetni magukat a rossz hírekre. Csak a múlt héten történt, hogy egy légi felderítő német páncélozott járműveket észlelt Moszkvától alig százharminc kilométerre. A vezérkar nem volt hajlandó elhinni a hírt, amíg kétszer meg nem erősítették. Akkor meg utasították az NKVD-t, hogy tartóztassa le és kínozza meg a jelentést tevő pilótát „provokációért”.

Nehéz hosszú távon gondolkodni, amikor a németek ennyire közel vannak, de akkor sem, még ebben az életveszélyben sem hagyható figyelmen kívül egy olyan bomba lehetősége, amely eltörölheti Moszkvát a Föld színéről. Ha a szovjetek legyőzik a németeket, utána Nagy-Britannia és Amerika támadhatja meg őket.

Valami hasonló történt az 1914-18-as háború után. Akkor majd az ország ki lesz szolgáltatva egy imperialista szuperbombának?

Utasította segédtisztjét, Belov hadnagyot, hogy derítse ki, hol van Zoja.

A címre várva végigolvasta Frunze jelentését angolul és fordításban, és betanulta a kulcsfontosságúnak vélt kifejezéseket, mivel nem vihette ki a jelentést az épületből. Egy órával később már megértett belőle annyit, hogy további kérdéseket is föltehessen.

Belov kinyomozta, hogy Zoja nincsen se az egyetemen, se a közeli bérházban, ahol a kutatók laktak. A házbizalmi közölte a hadnaggyal, hogy a fiatalabb lakókat felkérték, járuljanak hozzá a város belső védműveinek építéséhez, és megadta neki a címet, ahol Zoja dolgozott.

Vologya magára kapta a kabátját, és kiment a szobából.

Izgatott volt, de nem tudta, hogy Zoja-e az oka vagy a szuperbomba. Talán mindkettő.

Sikerült szereznie egy katonai ZISZ-t és egy sofőrt.

A Kazanyi pályaudvarnál, ahonnan kelet felé indulnak a vonatok, tombolt a káosz. Az emberek még a pályaudvarra se bírtak bejutni, nemhogy felszállhattak volna a szerelvényekre. Jómódú férfiak és asszonyok próbálták odaküzdeni magukat a bejárathoz a gyerekeikkel, a kedvenc háziállataikkal, az úti táskáikkal és a bőröndjeikkel. Vologya megütközve nézte, hogy néhányuk szégyentelenül öklözi és rugdossa a többieket. A kevés rendőr tehetetlenül bámulta őket: egy hadsereg kellett volna ide, hogy fenntartsa a rendet.

A katonai sofőrök általában hallgatagok, de ez most megszólalt.

– Rohadt gyávák! – mondta. – Elfutnak, mi meg majd küzdjünk meg a fasisztákkal! Nézze már őket a flancos bundájukban!

Vologya meglepődött. Az apparátust bírálni veszélyes dolog. Az ilyen megjegyzésekért feljelenthetik az embert. Utána egy-két hét következik az NKVD székházában, a Lubjanka téren. Aki onnan kikerül, lehet, hogy rokkant lesz egész életére.

Az a riasztó érzése támadt, hogy kezd gyöngülni és porlani a szovjet kommunizmus alapja: a merev hierarchia és a köteles tisztelet.

A torlaszépítőkre pontosan ott leltek rá, ahova a házbizalmi

irányította őket. Vologya kiszállt az autóból, szólt a sofőrnek, hogy várjon, és megnézte, mit dolgoznak.

Egy főutat teleszórtak tankelhárító „sündisznókkal”. A sündisznó három szál, méternyi hosszú acélsínből áll, amelyeket középütt összeforrasztanak. így egy csillag keletkezik, amely három lábbal támaszkodik a földre, és három kart lök az égnek, szörnyű károkat okozva a lánctalpaknak.

A sündisznók mezeje mögött tankelhárító árkot ástak csákányokkal és ásókkal, azon túl homokzsákokból építettek falat, réseket hagyva, hogy a védők kilőhessenek. Keskeny, kanyargós út vezetett az akadályok között, hogy a moszkvaiak addig is járhassanak rajta, amíg meg nem érkeznek a németek.

Szinte az összes építő– és földmunkás asszony volt.

Vologya egy homokdomb mellett találta meg Zoját. Egy percig figyelte a lányt, ahogy lapátolja a homokot a zsákokba. Piszkos kabátot, egyujjas kötött kesztyűt, nemezcsizmát viselt. Hátrafésült szőke haját az álla alatt megkötött, kifakult rongy alá rejtette. Sáros volt az arca, de még így is szexi maradt. Egyenletes ütemben, célirányosan dolgozott. Azután a munkavezető sípolt, és a munka abbamaradt.

Zoja leült egy rakás homokzsákra, és elővett a kabátja zsebéből egy újságpapírba göngyölt, apró csomagot. Vologya melléje ült, és azt mondta:

– Kaphattál volna felmentést ez alól a munka alól.

– Az én városom – felelte a lány. – Miért ne segítsek megvédeni?

– Tehát nem menekülsz keletre.

– Nem szaladok el a fasiszták elől!

Ez az indulat meglepte Vologyát.

– Pedig sokan azt teszik.

– Tudom. Azt hittem, már rég elmentél.

– Kevésre tartasz. Azt gondolod, hogy az önző elithez tartozom.

Zoja vállat vont.

– Azok, akik képesek elmenekülni, általában oda tartoznak.

– Hát most tévedsz. Az egész családom itt van Moszkvában.

– Talán félreismertelek. Nem kérsz palacsintát? – Kibontotta a csomagot. Négy fakó lepény volt benne káposztalevélbe burkolva.

Vologya elfogadta a kínálást, és harapott egy falatot. Elég ízetlen

volt.

– Mi ez?

– Krumplihéj. Ingyen kaphatsz egy egész vödörrel bármelyik pártellátó vagy katonai étkezde hátsó ajtajánál. Ledarálod, puhára főzöd, hozzákeversz egy kevés lisztet és tejet, megsózod, ha van sód, és kisütöd szalonnazsírban.

– Nem tudtam, hogy ilyen rosszul vagy eleresztve – szégyenkezett Vologya. – Ugye tudod, hogy hozzánk mindig jöhetsz enni?

– Köszönöm. Mi szél hozott erre?

– Valamit kérdezni akarok. Mit jelent az, hogy izotópszétválasztás gázdiffúzióval?

Zoja szeme tágra nyílt.

– Uramisten! Mi történt?

– Semmi sem történt. Csak valami kétes információt próbálok tisztázni.

– Csinálunk végre egy atombombát?

Reagálása meggyőzte a férfit arról, hogy Frunze adatai megfelelnek a valóságnak. Zoja azonnal megértette, miről beszél.

– Kérlek, hogy a kérdésre válaszolj – mondta szigorúan. – Noha barátok vagyunk, ez hivatalos ügy.

– Jó. Tudod, mi az izotóp?

– Nem.

– Vannak elemek, amelyek kissé eltérő formában léteznek. Például a szénatomnak mindig hat protonja van, de egyeseknek hat neutronja, míg másoknak hét vagy nyolc protonja lehet. Az eltérő atomfajtákat hívjuk izotópoknak, amelyeknek C-12, C-13 és C-14 a neve.

– Ez olyan egyszerű, hogy még egy nyelvész is megérti – mondta Vologya. – De miért fontos?

– Az uránnak két izotópja van, az U-235 és az U-238. A természetes állapotú uránban mindkettő megtalálható. De csak az U-235 robban.

– Tehát külön kell választani őket.

– Aminek elméletileg az egyik módja a gázdiffúzió. Ha egy gázt diffundálnak, azaz átvezetnek egy szűrőn, a könnyebb molekulák gyorsabban áthatolnak rajta, így a kilépő gázban feldúsul az

alacsonyabb izotóp. Látni persze még sose láttam.

Frunze jelentésében az is szerepelt, hogy a britek egy gázdiffúziós üzemet építenek Walesben, az Egyesült Királyság nyugati részén. De az amerikaiak is építenek.

– Lehet más célja egy ilyen üzemnek?

Zoja a fejét csóválta.

– Nem ismerek más okot a gázdiffúzión kívül. Képzeld csak el a tétet! Aki háborús időkben zöld utat ad egy ilyen kutatásnak, az vagy megbolondulóban van, vagy fegyvert gyárt.

Vologya észrevett egy autót, amint befordul a barikádnál a kanyargós útra. KIM-10 volt, kétajtós kis kocsi, a gazdagoknak tervezték. Kilencvenöt kilométer volt az óránkénti maximális sebessége, de ezt annyira megpakolták, hogy valószínűleg még a hatvanötöt sem érte el.

Hatvanas ember ült a kormánynál, nyugatias szabású szövetkabátban, kalapban. Szőrmekucsmás fiatal nő ült mellette. Az autó hátsó ülését teletömték kartondobozokkal. A jármű tetején fölszíjazott pianínó egyensúlyozott.

Látni valóan egy vezető állású apparatcsik próbált kijutni a városból a feleségével vagy a szeretőjével és annyi értéktárggyal, amennyit csak elbírt, olyasfajta alak, akinek Zoja nézte Vologyát. Talán ezért nem volt hajlandó vele járni. Vajon megváltoztatja egyszer a véleményét?

Az egyik önkéntes munkás odatett egy sünt a KIM-10 elé. Vologya látta, hogy baj lesz.

Az autó addig araszolt előre, amíg a lökhárítója bele nem ütközött az akadályba. Talán azt képzelte a vezető, hogy félrelökheti az útból. Több asszony közelebb ment bámészkodni. Az eszközt arra tervezték, hogy ne lehessen félrelökni. Belevágta a három sarkát a földbe, és meg se moccant. Elgörbülő fém csikorgott, az első lökhárító összegyűrődött. A vezető hátramenetbe kapcsolt és tolatott.

Kidugta a fejét az ablakon, és elbődült:

– Viszitek azt onnan, de rögtön! – Olyan hangja volt, mint aki megszokta, hogy engedelmeskedjenek neki.

Az önkéntes – kockás férfisapkát viselő, tömzsi, középkorú asszony keresztbe fonta a karját, és visszaordított:

– Vidd onnan te magad! Dezertőr!

A vezető kiszállt. Vörös volt a feje a dühtől. Vologya meglepetten ismerte föl benne Bobrov ezredest, akivel Spanyolországban találkozott. Bobrov arról volt híres, hogy a saját embereit is tarkón lőtte, ha hátráltak. Az volt a jelszava: „Gyáváknak nincs kegyelem!” Belchiténél Vologya a saját szemével látta, hogy megöli a Nemzetközi Brigádok három önkéntesét, mert visszavonultak, amikor elfogyott a lőszerük. Most civil ruhát viselt. Vologya kíváncsi lett volna, hogy le akarja-e lőni az asszonyt, aki eltorlaszolta az útját.

Bobrov a gépkocsi elé került, és megragadta a sünt. Nehezebb volt, mint várta, de némi erőlködéssel sikerült arrébb vonszolnia.

Míg ő visszafelé ment az autójához, a sapkás asszony visszatette a sünt a kocsi elé.

Most már sűrűn körülvették őket az önkéntesek. Lesték az összecsapást, vigyorogtak és gúnyolódtak.

Bobrov odarontott az asszonyhoz, és elővett a zsebéből egy igazolványt.

– Én Bobrov tábornok vagyok! – mondta. Ezek szerint előléptették, amióta hazajött Spanyolországból. – Engedjetek át!

– Te katonának nevezed magadat? – nevetett lenézően az asszony. – És miért nem harcolsz?

Bobrov még vörösebb lett. Tudta, mennyire jogos a megvetés. Vologya azon tűnődött, hogy nem a fiatal feleség beszélte-e rá a brutális, vén katonát a menekülésre.

– Hát én meg árulónak nevezlek – folytatta a sapkás asszony. – Szökni akar a zongorájával meg a fiatal ringyójával! – Leütötte Bobrov fejéről a kalapot.

Vologya hápogott. Még sose látta, hogy a Szovjetunióban így dacoljanak a felsőbbséggel. Berlinben is meglepődött, amikor, még a náci hatalomátvétel előtt, a német átlagpolgárok csak úgy leálltak vitatkozni a rendőrökkel, mintha nem félnének tőlük. Hát itt nem szokás az ilyen.

Az asszonyok éljeneztek.

Bobrov még nem kopaszodott, ugyanúgy benőtte a fejét a rövidre nyírott ősz haja. Nézte a kalapját, ahogy elkarikázik a vizes úton. Lépett egyet, hogy fölszedje, aztán meggondolta magát.

Vologya nem óhajtott közbeavatkozni. Úgyse tehetett volna

semmit a sokaság ellen, és különben sem kedvelte Bobrovot. Kapja csak meg a magáét abból a brutalitásból, amelyet mindig is tanúsított mások iránt, így igazságos.

Egy másik önkéntes, piszkos pokrócba burkolózó, idősebb asszony felnyitotta az autó csomagtartóját.

– Ezt nézzétek! – mondta. A csomagtartó tele volt bőrtáskákkal. Az asszony kirántott egy koffert, felpattintotta a zárját, és kiborította a tartalmát: csipkés bugyikat, batiszt alsószoknyákat és hálóingeket, selyemharisnyákat és kombinékat, nyilvánvalóan csupa nyugati árut, hiszen ezek elegánsabbak voltak mindennél, amit az átlagos orosz nő láthat, pláne megvásárolhat! A légies fehérneműk lehullottak a piszkos latyakba, és megtapadtak rajta, mint a virágszirmok a ganajdombon.

Néhány asszony felkapkodta őket. Mások újabb bőröndöket ráncigáltak elő a csomagtartóból. Bobrov hátrarohant, és lökdöste az asszonyokat. Kezdett csúnyán elfajulni a helyzet. Bobrovnál bizonyára van pisztoly, gondolta Vologya, bármelyik percben előránthatja. Ám ekkor a pokrócba bugyolált asszony felragadott egy ásót, és keményen főbe csapta vele Bobrovot. Az a nő, aki tud árkot ásni, nem egy gyönge virágszál; az ütés akkorát szólt, mint az ágyú. A tábornok elesett, az asszony belérúgott.

A szerető kikecmergett az autóból.

– Jössz segíteni az árokásásban? – kiáltotta a sapkás asszony. A többiek hahotáztak.

A tábornok szeretője, aki olyan harmincéves lehetett, lehorgasztotta a fejét, és elindult visszafelé, arra, amerről jöttek. A kockás sapkát viselő asszony meglökte, de a nőcske beugrott a sünök közé, és eliramodott. A sapkás asszony üldözőbe vette. A szerető, aki cserszínű antilop körömcipőt viselt, megcsúszott a lucsokban, és elterült. Leesett a kucsmája. Feltápászkodott, ismét szaladni kezdett. A sapkás asszony a kucsma után vetette magát, futni hagyta Bobrov nőjét.

Most már az összes bőrönd felnyitva hevert a kocsi körül. A munkások kirángatták a dobozokat a hátsó ülésről, és kiborították őket. Hullott az asztalnemű, tört a porcelán, csörömpölt az üveg. Hímzett ágyneműt, fehér törülközőket úsztattak meg a locspocsbán. Tucatnyi sikkes cipellőt dobáltak szét az aszfalton.

Bobrov, akinek sikerült feltérdelnie, most megpróbált felállni. A pokrócos asszony ismét odavágott neki az ásóval. Bobrov elesett. Az asszony kigombolta a tábornok finom gyapjúszövet kabátját, és le akarta húzni róla. Bobrov kapálózott és ellenállt. Az asszony méregbe gurult, és addig csépelte Bobrovot, amíg nem mozdult többé. Rövidre nyírt fehér haja már nem látszott a vértől. Ekkor az asszony elhajította az ócska pokrócot, és magára öltötte a tábornok kabátját.

Vologya odament a mozdulatlan Bobrovhoz. A tábornok üres szemmel bámult a semmibe. Vologya letérdelt, hogy lássa, lélegzik-e, és ellenőrizte a pulzust. Nem volt semmi. Bobrov meghalt.

– Gyáváknak nincs kegyelem – mondta Vologya, de azért lezárta Bobrov szemét.

Néhány asszony kicsatolta a pianínót tartó szíjakat. A hangszer lecsúszott a kocsi tetejéről, és fülsértő bongással csapódott a földhöz. Az asszonyok vígan elkezdték szétverni ásóval és csákánnyal. Mások a szétszórt tárgyakon veszekedtek, fölkapkodták az evőeszközöket, batyuba kötötték az ágyneműt, széttépték huzakodás közben a finom fehérneműt. Többen összeverekedtek. Egy porcelán teáskanna hajszál híján eltalálta Zoja fejét.

Vologya visszafutott a lányhoz.

– Ebből zavargás lesz – mondta. – Itt van a katonai autóm, sofőrrel. Kiviszlek innen.

Zoja csak egy másodpercig habozott.

– Kösz – mondta. A kocsihoz rohantak, beugrottak és elhajtottak.

*

A Szovjetunió lerohanása igazolta Erich von Ulrich hitét a Führerben. Amikor a német hadsereg végigszáguldott az irdatlan országon, úgy söpörve félre a Vörös Hadsereget, mint a pelyvát, Erich ujjongva hajtott fejet a vezér katonai zsenialitása előtt, akinek hűséget esküdött.

Nem mintha könnyű lett volna. Az esős október sárfürdővé változtatta a vidéket. Az oroszok ezt hívják úgy, hogy raszputyica: az az idő, amikor nincsenek utak. Erich mentőautója dágványban cammogott, sárhullámot túrva, ami annyira lelassította a járművet, hogy ő és Hermann időnként kénytelenek voltak kiszállni és ásókkal eltakarítani a sarat, hogy továbbmehessenek. Az egész német

hadsereg ezt csinálta, a moszkvai száguldás kúszássá lassult. Ráadásul az elárasztott utakon lemaradtak az utánpótlást szállító járművek. A hadseregnek kevés volt a lőszere, a tüzelője és az élelme, Erich egységénél veszélyesen megfogyatkoztak a gyógyszerek és a többi orvosi felszerelés.

Úgyhogy először örült, amikor november elején beállt a fagy. Áldásnak érezte, mert a mentőautó megint normális tempóban haladhatott a megkeményedett utakon. Csakhogy most didergett a nyári kabátjában és a pamut alsóneműjében, mert Németországból még nem érkeztek meg a téli egyenruhák. És a fagyálló gépolaj sem, pedig az kellett, hogy működjön a mentőautó motorja – és a hadsereg összes teherautójának, harckocsijának és ütegének a motorja. Amíg úton voltak, kétóránként fölkelt minden éjszaka, hogy bekapcsolja és öt percen át járassa a motort, mert csak így akadályozhatta meg, hogy a gépolaj megkocsonyásodjon, és a hűtőfolyadék kővé fagyjon. Elővigyázatosságból még így is rakott reggelente egy kis tüzet, és egy órán át melegítette a motort, mielőtt elindult.

Százával robbantak le a gépjárművek, amelyeket otthagytak az úton. A Luftwaffe gépei, miután egész éjszaka kint álltak a hevenyészett repülőtereken, reggelre lefagytak, és nem voltak hajlandók beindulni. A szárazföldi erők légi támogatása egyszerűen megszűnt.

Mindennek ellenére az oroszok hátráltak. Keményen harcoltak, de mindig visszaszorították őket. Erich egységének mindegyre meg kellett állnia, hogy eltakarítsák az orosz hullákat, és vérfagyasztó sáncot építsenek az út szélén a fagyott holtakból. A német hadsereg könyörtelenül, kíméletlenül közeledett Moszkvához.

A fiú bizonyosra vette, hogy hamarosan látni fogja, amint a páncélosok méltóságteljesen végiggördülnek a Vörös téren, és horogkeresztes zászlók lengnek diadalmasan a Kreml tornyain.

A hőmérséklet mínusz tíz fokra süllyedt. Aztán még lejjebb.

Tábori kórházuk egy kisvárosban rendezkedett be. A városka egy befagyott csatorna partján állt egy fenyőerdőben. Erich nem tudta, hogy hívják. A visszavonuló oroszok gyakran elpusztítottak mindent, ám ez a helység többé-kevésbé épen megúszta. Korszerű kórháza volt, amelyet a németek átvettek. Dr. Weiss kurtán utasította a helyi orvosokat, hogy betegeiket az állapotukra való tekintet nélkül

küldjék haza.

Erich most éppen egy fagysérültet vizsgált. A tizennyolc év körüli fiú keményre fagyott arca viaszsárga volt. Miután Erich és Hermann levágta róla a vékony nyári egyenruhát, látta, hogy a végtagokat elborítják a lilás hólyagok. A katona újságpapírral bélelte ki szakadt, lyukas bakancsát, ezzel a szánandó módszerrel próbálva kívül tartani a hideget. Mikor Erich lehúzta róla a lábbelit, megcsapta az orrát az üszkösödésre jellemző rothadásszag.

Még így is azt gondolta, hogy megmenthetik a fiú lábát az amputálástól.

Tudták, mit kell tenniük. Több volt a fagysérült betegük, mint a harctéri sebesültjük.

Erich megtöltött egy fürdőkádat, azután ő és Hermann beletették a pácienst a langyos vízbe.

Erich figyelte, ahogyan fölenged a fagyás. Látta, hogy az egyik lábon az ujjak, a másikon a lábfej fekete a gangrénától.

Amint a víz hűlni kezdett, kiemelték belőle a fiút, megtörülgették, ágyba fektették, betakarták, és körülrakták törülközőkbe göngyölt, felhevített kövekkel.

A páciens magánál és eszénél volt.

– Le fogják vágni a lábamat? – kérdezte.

– Ez az orvostól függ – felelte Erich automatikusan. – Mi csak ápolók vagyunk.

– Viszont ti sok beteget láttatok már – makacskodott a fiú. – Mi a tipped?

– Szerintem nem lesz semmi bajod! – válaszolta Erich, aki tudta, mi fog történni: a kevésbé sérült lábról Weiss eltávolítja az ujjakat, lecsippenti őket egy drótvágóra emlékeztető, hosszú ollóval. A másik lábat térd alatt amputálják.

Pár perccel később bejött Weiss, és megvizsgálta a fiú lábát.

– Készítsék elő a beteget amputálásra – mondta nyersen.

Erich kétségbe volt esve. Újabb egészséges fiatal férfiból lesz rokkant a hátralévő életében. Gyalázat!

De a páciens másképp látta.

– Hála istennek! – mondta. – Nem kell tovább harcolnom.

Miközben előkészítették a műtétre a fiút, Erich azon elmélkedett, hogy ez is egy a megátalkodott defetisták – köztük a

tulajdon családja – táborában. Sokszor eszébe jutott elhunyt apja, és ilyenkor vad harag vegyült a gyászhoz és a veszteséghez. Az öreg, gondolta epésen, úgysem lett volna hajlandó csatlakozni a többséghez, amely ünnepelte a Harmadik Birodalom diadalát. Okvetlenül panaszkodott volna valamire, kétségbe vonta volna a Führer ítélőképességét, aláásta volna a fegyveres erők harci morálját. Miért kellett ilyen lázadónak lennie? Miért ragaszkodott annyira a demokrácia elavult ideológiájához? A szabadság semmit sem adott Németországnak, míg a fasizmus megmentette a hazát!

Dühös volt az apjára, mégis forró könnyek szöktek a szemébe, ha arra gondolt, ahogy meghalt. Kezdetben tagadta, hogy a Gestapo ölte meg, de hamarosan belátta, hogy igaznak kell lennie. A gestapósok nem tanítókisasszonyok a vasárnapi iskolában, bizony hogy elverik azokat, akik gonosz hazugságokat terjesztenek a kormányról. Apa konokul firtatta, hogy megöli-e a kormány a fogyatékos gyerekeket. Volt olyan oktalan, hogy az angol feleségére és az érzelgős lányára hallgasson. Erich szerette őket, és ettől még jobban fájt neki, hogy ennyire megtévedtek és nyakasak.

Amikor szabadságon volt Berlinben, felkereste Hermann apját, azt az embert, aki elsőnek ismertette meg őket a nácizmus érdekfeszítő filozófiájával akkor, amikor Hermann és ő még csak kisfiúk voltak. Herr Braun ma már az SS-ben szolgált. Erich elmondta neki, hogy találkozott egy emberrel egy kocsmában, aki azt állította, hogy a kormány különleges kórházakban öleti meg a fogyatékosokat.

– Az igaz, hogy a fogyatékosok méregdrága különcként hátráltatják az új Németország menetelését – felelte Herr Braun. – A fajt meg kell tisztítani, kiiktatva belőle a zsidókat és egyéb degeneráltakat, megakadályozva a vegyes házasságokat, amelyekből korcs utódok születnek. Ám az eutanázia sohasem tartozott a nemzetiszocializmus politikájához. Elszántak és kemények vagyunk, olykor brutálisak is, de nem gyilkolunk embereket. Ez kommunista hazugság.

Apa vádjai alaptalanok voltak. Erich ennek ellenére is megsiratta néha.

Szerencsére annyi munkája volt, hogy azt se tudta, hol áll a feje. Reggel mindig rengeteg beteget hoztak, zömmel az előző nap sebesültjeit. Utána volt egy kis szélcsend, mielőtt érkezni kezdtek a

friss sebesültek. Miután Weiss megoperálta a fagysérült fiút, ő, Erich és Hermann rövid pihenőt tartott a szűk személyzeti szobában.

Hermann felnézett az újságból.

– Berlinben azt mondják, hogy már győztünk! – kiáltotta. – Ide kéne jönniük, hogy láthassák a saját szemükkel.

– A Führer rendkívül érdekes beszédet tartott a Sportpalotában – szólalt meg a szokott cinizmusával Weiss doktor. – Az oroszok bestiális alsóbbrendűségéről beszélt. Én ezt megnyugtatónak találom. Az volt a benyomásom, hogy az oroszok a legkeményebb verekedők, akikkel eddig találkoztunk. Hosszabban és elszántabban harcoltak, mint a lengyelek, a belgák, a hollandok, a franciák vagy a britek. Lehet, hogy rosszul fölszereltek, rosszul vezetik és éheztetik őket, de úgy rontanak neki az ódon Hintáikkal hadonászva a mi gépfegyvereinknek, mintha nem érdekelné őket, élnek-e, halnak-e. Örömmel hallom, hogy ez csak a bestialitásuk egyik jele. Már kezdtem félni, hogy bátrak és hazaszeretők lehetnek.

Szokása szerint úgy tett, mint aki egyetért a Führerrel, holott épp az ellenkezőjét gondolta. Hermann zavart képet vágott, ám Erich megértette, és dühbe jött.

– Akármilyenek is az oroszok, vesztésre állnak! – mondta. – Hatvan kilométerre vagyunk Moszkvától. Bebizonyosodott, hogy a Führernek van igaza!

– És ő sokkal okosabb, mint Napóleon – felelte dr. Weiss.

– Napóleon idejében a ló volt a leggyorsabb – vitatkozott Erich. – Ma vannak gépjárműveink és távíróink. A modern kommunikáció képessé tett minket arra, hogy sikert arassunk ott, ahol Napóleon kudarcot vallott.

– Majd akkor, ha elfoglaltuk Moszkvát.

– Amit meg is teszünk pár napon, ha ugyan nem pár órán belül. Ebben aligha kételkedhet!

– Nem-e? Azt hiszem, saját tábornokaink néhánya javasolta, hogy álljunk meg, és építsünk ki egy védvonalat. Biztosíthatnánk a pozíciónkat, télen feltölthetnénk a készleteinket, és tavasszal ismét megindíthatnánk a támadást.

– Nekem ez áruló gyávaságnak hangzik! – mondta Erich hevesen.

– Igaza van, igazának is kell lennie, mert mint értesültem, Berlin szóról szóra ezt mondta a tábornokoknak. A főhadiszállásról

nyilvánvalóan jobb a perspektíva, mint a fronton.

– Csaknem eltöröltük a Vörös Hadsereget!

– Igen ám, de Sztálin újabb hadseregeket produkál a semmiből, mint egy bűvész. Ennek a hadjáratnak a kezdetén azt gondoltuk, hogy kétszáz hadosztálya van. Most azt gondoljuk, hogy háromszáznál is több van neki. Hol talált újabb száz hadosztályt?

– Ismét be fog bizonyosodni, hogy a Führer ítélte meg jól a helyzetet!

– Hát persze, hogy be fog, Erich.

– Ő sohasem tévedett!

– Egy ember azt hitte, hogy tud repülni, ezért levetette magát egy tízemeletes ház tetejéről. Az ötödik emeletnél hallották, hogy azt mondja, míg a karjaival hasztalanul csapkodva zuhan: „Eddig minden rendben!”

Berontott egy katona.

– Baleset történt – mondta. – A várostól északra, a kőfejtőnél. Hármas karambol. SS-tisztek sérültek meg.

Az SS, ami a Schutzstaffel rövidítése, valamikor Hitler személyi testőrsége volt. Mostanra a birodalom nagy hatalmú elitje lett. Erich irigyelte fegyelmüket, fantasztikusan elegáns egyenruhájukat és egyedülállóan szoros kapcsolatukat Hitlerrel.

– Küldünk mentőautót – mondta Weiss.

– Az Einsatzgruppe az, a bevetési csoport – jelezte a katona.

Erich hallott már a bevetési csoportokról. Követték a hadsereget a megszállt területekre, és begyűjtötték a bajkeverőket meg a lehetséges szabotőröket, például a kommunistákat. Valószínűleg büntetőtábort építenek a város mellett.

– Hány sebesült van? – kérdezte Weiss.

– Hat vagy hét. Még mindig szedik ki az embereket a járművekből.

– Rendben van. Braun, von Ulrich, induljanak!

Erich elégedett volt. Öröm lesz találkozni a Führer legodaadóbb híveivel. Még jobban fog örülni, ha a szolgálatukra lehet.

A katona átadott neki egy cédulát, amelyre fel volt írva az útirány.

Erich és Hermann gyorsan lenyelte a teáját, elnyomta a cigarettáját, és kiment a szobából. Erich fölvette a bundát, amelyet

egy halott orosz tisztről húzott le, de nyitva hagyta elöl, hogy lássák az egyenruháját. A garázshoz siettek, Hermann kikanyarodott az útra. Erich merőn nézett a ritkás hóesésbe, és navigált.

Az út elhagyta a várost, és kígyózva folytatódott az erdőben. Számos busszal és teherautóval találkoztak. Az úton fénylőén keményre taposták a havat, Hermann csak lassan haladhatott. Érthető is, hogy karambol történt.

Már délutánba hajlott a rövid nap. Ebben az évszakban tízkor világosodott és ötkor esteledett. Szürke fény szűrődött át a hófellegeken. A fenyőfák olyan szorosan álltak kétoldalt, hogy még sötétebb lett az úton. Erich úgy érezte magát, mintha a Grimm testvérek valamelyik meséjében követné az ösvényt az erdő mélyébe, ahol a gonosz áll lesben.

Megtalálták a keresett balkanyart. Az őrködő katona megmutatta az irányt. Addig zötyögtek egy álnok ösvényen, amíg meg nem állította őket egy másik katona:

– Csak lépésben! A karambol is így történt!

Egy perccel később megérkeztek a baleset színhelyére. A három roncs – egy busz, egy dzsip és egy Mercedes limuzin, kerekein hólánccal – annyira egymásba gabalyodott, mintha összeforrasztották volna őket. Erich és Hermann kiugrottak a mentőautóból.

A busz üres volt. A földön három ember hevert, talán a dzsip utasai. Katonák állták körül a kettő közé ékelt Mercedest, látni valóan a bent rekedt embereket próbálták kiszabadítani.

Erich sortüzet hallott. Találgatta, ki lövöldözhet, de aztán kiverte a fejéből a gondolatot, és a munkájára összpontosított.

Hermann és ő sorra járták az embereket, megállapították, milyen súlyos a sebesülésük. A földön fekvő emberek közül az egyik meghalt, a másiknak eltört a karja, a harmadik csak zúzódásokat szenvedett. A Mercedesben egy ember elvérzett, a másik eszméletlen volt, a harmadik jajgatott.

Erich adott a jajgatónak egy morfiuminjekciót. Mihelyt a szer hatott, ki tudták emelni a Mercedesből, és át tudták tenni a mentőautóba. Miután a sebesült nem volt útban többé, a katonák elkezdhették az autó összegörbült karosszériájának csapdájába esett ájult ember kiszabadítását. Az illető koponyasérülést szenvedett, ami

előbb-utóbb megöli, gondolta Erich, de ezt nem mondta meg a katonáknak. Inkább a dzsip utasaival foglalkozott. Hermann sínbe tette a törött karcsontot. Erich a mentőautóhoz kísérte, és beültette a zúzódásokat szenvedett sérültet, majd visszatért a Mercedeshez.

– Öt-tíz perc múlva kiszedjük – mondta egy százados. – Csak addig várjon.

– Rendben – válaszolta a fiú.

Ismét lövéseket hallott. Kissé beljebb ment az erdőbe, mert kíváncsi volt, mit csinálhat a bevetési csoport. A fák között a letaposott havat teleszórták csikkekkel, almacsutkával, eldobált újságokkal és egyéb szeméttel, mint egy üzemi kiránduláson.

Egy tisztáson bukkant ki, ahol teherautók és buszok parkoltak. Sok embert hoztak ide. Néhány busz éppen távozott, megkerülve a baleset színhelyét, és épp akkor futott be egy busz, amikor a fiú keresztülvágott a tisztáson. A parkoló mögött meglátott százegynéhány, különféle korú oroszt. Foglyok lehettek, habár sokuknál voltak bőröndök, dobozok és zsákok, amelyeket úgy szorongattak, mintha értékek lennének bennük. Egy embernél hegedű volt. Erich tekintete megakadt egy kislányon, aki elhozta a játék babáját, és összeszorította a belsőjét a balsejtelem.

A foglyokat bunkóval fölfegyverzett, helyi rendőrök őrizték. Egyértelmű, hogy a bevetési csoportnak segítői is voltak ahhoz az akármihez, amin munkálkodtak. A rendőrök ránéztek a fiúra, látták a német egyenruhát a kigombolt bunda alatt, és nem szóltak.

Egy jól öltözött orosz fogoly megszólította németül az elhaladó Erichet.

– Uram, én a város autógumigyárának az igazgatója vagyok. Sose hittem a kommunizmusban, csak megjátszottam a hűséget, mert minden vezetőnek ezt kell csinálnia. Én segíthetek magának, mert tudom, mi hol van. Kérem, vigyen el innen!

Erich nem vett tudomást róla, csak ment tovább a lövések irányába.

Megérkezett a kőfejtőhöz. Nagy, szabálytalan üreg volt a földben, szélein úgy álltak a magas fenyőfák, mint az őrök, akiknek sötétzöld egyenruháján megült a hó. Az egyik oldalon hosszú rámpa vezetett a gödörbe. Tizenkét fogoly katonák kíséretében kettesével elindult lefelé az árnyékos mélységbe.

Erich észrevett közöttük három nőt és egy fiút, aki olyan tizenegyéves forma volt. Itt lenne a büntetőtábor, valahol a kőfejtő mélyén? De már nem volt náluk csomag. A hó úgy hullott a fejükre, mint az áldás.

Erich megszólította a közelben álló SS-őrmestert.

– Uram, kik ezek a foglyok?

– Kommunisták – felelte az őrmester. – A városból. Komisszárok meg hasonlók.

– Micsoda, még az a kisfiú is?

– Meg zsidók – tette hozzá az őrmester.

– Akkor most micsodák? Kommunisták vagy zsidók?

– Számít?

– A kettő nem ugyanaz.

– Baromság. A legtöbb kommunista zsidó. A legtöbb zsidó kommunista. Te semmit se tudsz?

A gyárigazgató, aki megszólította Erichet, nem tűnt se kommunistának, se zsidónak.

A foglyok leértek a kőbánya sziklás mélyébe. Addig úgy baktattak, mint a birkák, nem szóltak, nem bámészkodtak, de most felélénkültek, és valamit mutogattak a földön. Erich mintha holttesteket látott volna a havazáson át a sziklák között, akiknek a ruháját már belepte a porhó.

Csak most vette észre a szakadék szélén a tizenkét fegyverest. Tizenkét fogoly, tizenkét lövész. Hirtelen megértette, mi történik, és az iszonyattal vegyes hitetlenség úgy marta a torkát, akár az epe.

A lövészek felemelték a puskájukat, és célba vették a foglyokat.

– Ne! – mondta Erich. – Nem, ezt nem tehetitek! – Senki sem hallotta.

Az egyik nő sikoltott. Erich látta, amint felkapja a tizenegy éves fiút, és úgy szorítja magához, mintha a karjai megvédhetnék a golyóktól. Az anyja lehetett.

– Tűz! – mondta egy tiszt.

A fegyverek ropogtak, a foglyok megtántorodtak és összeestek. A hang lerázott egy kis havat a fákról, tiszta fehérséggel hintve be a puskásokat.

Erich látta, ahogy a fiú és az anyja összerogyva még mindig átölelik egymást.

– Ne! – mondta. – Jaj, ne!

Az őrmester ránézett.

– Neked meg mi bajod? – kérdezte haragosan. – Egyáltalán ki vagy?

– Ápoló – válaszolta Erich, és szemét nem tudta levenni a rémjelenetről a gödör alján.

– Mit keresel itt?

– Mentőautót hoztam a balesetben megsérült tiszteknek.

Látta, hogy már hajtják is le az újabb tizenkét foglyot a kőfejtőbe.

– Uramisten, igaza volt az apámnak – nyöszörögte. – Mi tényleg gyilkolunk!

– Hagyd abba a picsogást, és mars vissza a mentőautóhoz!

– Igenis, uram – mondta Erich.

*

November végén Vologya kérelmezte, hogy helyezzék át egy harcoló egységhez. Úgyse fontos már a felderítői tevékenység; mi szüksége a Vörös Hadseregnek berlini kémekre, hogy kipuhatolják, mi a szándéka annak az ellenségnek, amely ott áll Moszkva kapui előtt? O pedig harcolni akart a városáért.

Aggályai a kormánnyal szemben ugyancsak elvesztették a jelentőségüket. Nem érdekelte Sztálin ostobasága, a titkosrendőrség állatias kegyetlensége, az se, hogy a Szovjetunióban semmi sem működik úgy, ahogy működnie kellene. Nem maradt más, csak a perzselő kényszer, hogy visszaverje a megszállót, amely erőszakkal, éhezéssel és halállal fenyegeti az anyját, a húgát, az ikreket és Zoját.

Tisztában volt vele, hogyha mindenki így gondolkozna, nem lettek volna kémei. Német informátorai olyan emberek voltak, akiknek fontosabb volt a fasiszták iszonyú gonoszságának megállítása a hűségnél és a hazafiságnál. Vologya hálás volt nekik bátorságukért, szigorú erkölcseikért, de ő másképp érzett.

Ugyanígy voltak ezzel a fiatalabb katonai hírszerzők. December elején egy kisebb csapatuk bevonult egy lövészzászlóaljhoz. Vologya elbúcsúzott a szüleitől, írt egy levelet Zojának, hogy reméli, életben marad, és találkoznak még, azután jelentkezett a laktanyában.

Sztálin végre-valahára átvezényeltette keletről az erősítést Moszkvához. Tizenhárom szibériai hadtest állt szemben az egyre

közeledő németekkel. Útban a frontra néhányuk rövid pihenőt tartott Moszkvában, ahol a járókelők megbámulták a szibériaiak fehér, vattázott kabátját, meleg báránybőr csizmáját, síléceit, védőszemüvegét, kis termetű, kemény pusztai lovait. Épp idejében érkeztek az orosz ellentámadáshoz.

Ez volt a Vörös Hadsereg utolsó esélye. Az elmúlt öt hónap során a Szovjetunió ismételten odazúdított sok százezer embert a megszállók útjába. A németek ilyenkor megálltak, elintézték a támadókat, azután kíméletlenül nyomultak tovább. Ha ez a kísérlet is kudarcot vall, nincs tovább. A németek elfoglalják Moszkvát, és ha övék Moszkva, akkor az övék az ország. Akkor pedig Vologya anyja a feketepiacon szerzi be vodkáért a tejet Gyimkának és Tányának.

December negyedikén a szovjet erők elhagyták a várost, és Moszkvától északra, nyugatra és délre felálltak az utolsó csatához. Sötétben haladtak, nehogy riasszák az ellenséget. Tilos volt tüzet gyújtani, dohányozni.

Este a frontot meglátogatták az NKVD ügynökei. Vologya nem látta patkányszerű sógorát, Ilja Dvorkint, de neki is köztük kellett lennie. Két ismeretlen titkosrendőr megjelent abban az ideiglenes táborban, ahol Vologya és tizenkét embere tisztította a puskáját. Hallottak-e olyat, kérdezték, hogy valaki bírálta a kormányt? Mit mondanak az emberek Sztálin elvtársról? Van-e olyan elvtárs, aki kétségbe vonja a főparancsnokság stratégiájának és taktikájának bölcsességét?

Vologya nem hitt a fülének. Mit számít ez most? Moszkva pár napon belül megmenekül vagy elesik. Kit érdekel, ha a katonák morognak a tisztjeikre? Kurtán félbeszakította a kérdéseket, megmondta, hogy ő és katonái parancsot kaptak a hallgatásra, neki személyesen parancsa van agyonlőni mindenkit, aki beszél, de, tette hozzá vakmerően, ettől eltekint a titkosrendőrök esetében, ha azonnal távoznak.

Ez bevált, bár Vologya biztosra vehette, hogy az NKVD az egész fronton aláásta a katonák harci morálját.

December ötödiké estéjén mennydörögve életre kelt az orosz tüzérség. Másnap hajnalban Vologya zászlóalja útnak indult a hóviharban. Az volt a parancsuk, hogy foglaljanak el egy kisvárost egy csatorna túlpartján.

Vologya elengedte a füle mellett a parancsot, hogy intézzen frontális támadást a németek ellen. Ez volt az elavult orosz taktika, de most nem lehetett csökönyösen ragaszkodni téveszmékhez. Százfős csapatával fölment folyásirányban a parton, a kisvárostól északra átkelt a jégen, és a németek oldalába került. Balról hallotta a csatazajt, ebből tudta, hogy az ellenséges frontvonal mögött vannak.

Úgyszólván megvakította a hófúvás. Időnként az ágyútűz egy-egy percre megvilágította a fellegeket, ám a talajszinten alig pár méterre lehetett látni. Ő azonban bizakodott, hogy a vihar segítségével az oroszok odalopózhatnak a németekhez, és váratlanul lecsaphatnak rájuk.

Irgalmatlanul hideg volt, helyenként mínusz 35 fokra süllyedt a hőmérséklet. Mindkét tábor megszenvedte, de a németek jobban, mert nem volt téli ruhájuk.

Vologya kissé elcsodálkozott, amikor látta, hogy az egyébként praktikus németek nem erősítették meg a vonalaikat. Nem voltak lövészárkok, se tankcsapdák, se rókalyukak. Frontjuk a megerősített pontok sorozatából állt, amelynek hézagain könnyű volt beosonni a városkába, és sebezhető pontokat – laktanyákat, étkezdéket, lőszerraktárakat – keresni.

Emberei három őrszemet lőttek le, hogy elfoglaljanak egy futballpályát, amelyen ötven tank parkolt. Vologya nem értette. Létezik, hogy ilyen könnyű? Ennyire kifulladt és elfáradt az erő, amely meghódította fél Oroszországot?

A korábbi összecsapásokban megölt szovjet katonák holttestei ott fagytak meg, ahol elestek. Egyiken sem volt se csizma, se kabát. Vélhetőleg a vacogó németek vetkőztették le őket.

A városka utcáin egymást érték az elhagyott járművek: nyitott ajtajú, üres teherautók, lefagyott motorú, behavazott tankok, dzsipek, amelyeken nem csukták le a motorháztetőt, mintha a szerelők igyekeztek volna megjavítani őket, de azután feladták a reménytelen próbálkozást.

Egy főúton keltek át, amikor Vologya motorberregést hallott, és meglátta, hogy bal felől két fényszóró közeledik a hóesésben. Először azt hitte, szovjet jármű, amely átjutott a német vonalakon, de aztán lőni kezdtek rájuk. Ráordított az embereire, hogy fedezékbe. Az autó egy Kubel-wagen volt, Volkswagen terepjáró, elöl, a motorháztetőn

pótkerékkel. Léghűtéses motorjának köszönhette, hogy nem fagyott le. Teljes sebességgel robogott el az oroszok mellett, a benne ülő németek lövöldöztek.

Vologya annyira meghökkent, hogy elfelejtette viszonozni a tüzet. Miért távozik a csatából egy jármű, tele fölfegyverzett németekkel?

Keresztülvezette csapatát az úton. Arra számított, hogy mostantól meg kell küzdeniük minden házért, de csekély ellenállásba ütköztek. Az elfoglalt városka házait bezárták, leredőnyözték, elsötétítették. Ha maradtak bent oroszok, azok az ágyuk alá bújtak, már ha volt egy csepp eszük.

Újabb autók jöttek az úton. Vologya arra következtetett, hogy nyilván a tisztek menekülnek a csatatérről. Kiküldött egy osztagot egy Gyegtyarjov DP-28 könnyű golyószóróval, hogy rejtőzzenek el egy büfében, és nyissanak tüzet a németekre. Nem maradhatnak életben, mert oroszokat ölnének holnap.

Észrevett a főút mellett egy alacsony téglaházat, amelyben égett a villany az apró függönyök mögött. Elsurrant egy őr mellett, aki nem láthatott messzire a hóviharban, beleselkedett a házba, és német tiszteket látott. Egy zászlóalj főhadiszállása lehetett.

Suttogva utasításokat adott az őrmestereinek. Azok szétlőtték az ablakokat, majd kézigránátokat dobtak be a házba. Pár német kijött feltartott kézzel. Egy perccel később Vologya elfoglalta a házat.

Most újfajta hangot hallott. Fülelt, értetlenül ráncolta a homlokát, leginkább egy futballmeccs közönségére emlékeztetett. Vologya kilépett a főhadiszállásról. A hang a frontról jött, és erősödött.

Százméternyire gépfegyver kerepelt a főúton. Egy teherautó élesen elkanyarodott, lerohant az útról egyenesen egy téglafalnak, és kigyulladt. Alighanem az a DP-28 találta el, amelyet Vologya telepített a büfébe. Közvetlenül a teherautó után jött még két jármű, amelyek elmenekültek.

Vologya rohant a büfébe. A kétlábú állványra helyezett golyószóró egy asztalon állt. Ezt a modellt Gramofonnak hívták a cső tetején lévő dobtár miatt. A katonák fényes kedvükben voltak.

– Százados elvtárs, ez olyan, mint galambokra lődözni az udvaron! – mondta az egyik. – Könnyű!

Az egyik lövész razziát tartott a konyhában, és talált egy nagy tartály jégkrémet, amelyet a csodával határos módon nem zabrált el a megszálló. Felváltva faltak belőle.

Vologya kinézett a büfé törött ablakán. Újabb jármű közeledett, talán egy dzsip. Mögötte emberek futottak. Ahogy közelebb értek, felismerte a német egyenruhákat. Utánuk még jöttek emberek tízesével, talán százasával. Ők adták a szurkolótáborra emlékeztető hangot.

A lövész a közeledő autó felé fordította a golyószórót, de Vologya a vállára tette a kezét.

– Várj – mondta.

Szúrt a szeme, annyira kellett erőltetnie a hófúvásban, de csak újabb járműveket, még több futó embert és néhány lovat látott.

Az egyik katona fölemelte a puskáját.

– Ne lőj! – szólt rá Vologya. A sokaság közelebb ért. – Ennyit nem állíthatunk meg, egy pillanat alatt legázolnának. Hadd menjenek el. Fedezékbe!

Az emberek lehasaltak. A lövész leemelte a Gyegtyarjovot az asztalról. Vologya a padlóra ült, és az ablakpárkány fölött lesett ki.

A zaj robajjá erősödött. Az első sor elhaladt a büfé előtt. Futottak, bukdácsoltak és bicegtek. Néhánynál puska volt, de a többség, úgy látszik, elhagyta a fegyverét. Voltak, akik sapkát és kabátot viseltek, mások egy szál egyenruhát. Sokan megsebesültek. Vologya látta, amint egy bekötött fejű ember elesik, mászik pár métert, azután összerogy. Senki sem figyelt rá. Egy lovas letaposott egy gyalogost, és oda se nézve vágtatott tovább. Dzsipek és parancsnoki kocsik robogtak veszélyes gyorsasággal. Csúszkáltak a jégen, veszettül dudáltak, jobbra-balra szétugrasztották az embereket.

Futnak, állapította meg Vologya. Méghozzá ezrével, fejvesztve. Megverték őket.

Végre hátrálnak a németek!

Tizenegyedik fejezet

1941 (IV)

Woody Dewar és Joanne Rouzrokh egy Boeing B-314 hidroplánon repült a kaliforniai Oaklandből Honoluluba, ami tizennégy óráig

tartott a Pan Am légitársasággal. Pontosan az érkezés előtt irtózatosan összevesztek.

Talán azért, mert olyan hosszú időt kellett eltölteniük egy szűk kis helyen. A hidroplán a világ egyik legnagyobb repülőgépe volt, de az utasok hat kis kabinban ültek, amelyek mindegyikében két, egyenként négy székből álló sor nézett farkasszemet.

– Jobban szeretem a vonatot – mondta Woody, mivel nem tudta hová tenni hosszú lábát. Joanne volt olyan rendes, és nem figyelmeztette, hogy Hawaiiba nem juthat el vonaton.

Woody szüleinek ötlete volt az utazás. Ők elmentek, hogy lássák Woody öccsét, a szigeten állomásozó Chuckot, és meghívták Woodyt és Joanne-t, hogy jöjjenek utánuk a második héten.

Woody és Joanne jegyesek voltak. Woody a nyár végén kérte meg a lány kezét négy, rekkenő hőségben és forró szerelemben eltelt washingtoni hét után. A lány azt mondta, korai, de a fiú rámutatott, hogy ő hat éve egyfolytában szerelmes, és megkérdezte, hogy ő mit tart elegendő időnek, mire Joanne beadta a derekát. A következő év júniusára tervezték az esküvőt, miután Woody lediplomázik a Harvardon. Jegyességük addig is feljogosította őket a közös családi vakációkra.

Joanne Woodsnak hívta a vőlegényét, az pedig őt Jónak.

A gép ereszkedni kezdett, amikor megközelítették Oahut, a fő szigetet. Erdős hegyeket láttak, az alacsonyabban fekvő részeken elszórt falvakat, homokpartot és hullámverést.

– Vásároltam egy új fürdőruhát – mondta a lány. Egymás mellett ültek, a tizennégy hengeres Wright Cyclone motorok, szám szerint négy, bömbölésétől senki sem hallgathatta ki őket.

Woody az Érik a gyümölcsöt olvasta Steinbecktől, de készségesen letette.

– Alig várom, hogy lássalak benne.

Ez komolyan így volt. A lány a fürdőruhagyárosok vágyálma volt. Szenzációsan állt rajta minden fürdődressz.

Joanne ránézett félig leengedett szemhéja alól.

– Vajon szomszédos szobákat foglaltak a szüleid a hotelban?

Sötétbarna szeme valósággal parázslóit.

A jegyesség nem jogosította fel őket az együtt hálásra, legalábbis hivatalosan, bár Woody mamájának nem sok minden kerülte el a

figyelmét, és már kitalálhatta, hogy szeretők.

– Megtalállak, akárhol legyél – fogadkozott a fiú.

– Ajánlom is.

– Ne beszélj így. Máris alig találom a helyemet ebben a székben.

Joanne elégedetten mosolygott.

Feltűnt az amerikai tengerészeti támaszpont a pálmalevél formájú lagúna tágas, természetes öblében. A fél csendes-óceáni flotta itt állomásozott, körülbelül száz hajó. Az üzemanyagtartályok olyan szabályos sorokban álltak, mint a kövek az ostáblán.

A lagúna közepén volt egy sziget, és azon egy leszállópálya. A sziget nyugati végénél még legalább egy tucat hidroplán horgonyzott.

A lagúna mellett volt a Hickam légi támaszpont. Több száz repülőgép állt szoros közelségben, katonásan szabályos sorokban az aszfalton.

A közeledő hidroplán bedőlt, és elszállt egy vidám, tarka csíkos napernyőkkel teletűzdelt, pálmafás homokpart fölött. Woody úgy gondolta, hogy ez lehet Waikiki. A part után egy városka következett, nyilvánvalóan Honolulu, a szigetek fővárosa.

Joanne-nek járt még szabadság a Külügyminisztériumtól, de Woodynak ki kellett vennie egy hét szabadságot az egyetemen ehhez a vakációhoz.

– Meg vagyok lepve az apádon – jegyezte meg Joanne. – Általában ellenez mindent, ami megszakítja a tanulmányaidat.

– Tudom – felelte a fiú. – De tudod-e, Jo, mi az igazi oka ennek az utazásnak? Apám azt gondolja, hogy talán ez lesz az utolsó alkalom, amikor élve láthatjuk Chuckot.

– Ó, istenem. Csakugyan.

– Apám azt gondolja, hogy háború lesz, és Chuck a flottánál szolgál.

– Szerintem igaza van. Lesz háború.

– Mitől veszed ilyen biztosra?

– Az egész világ összeesküdött a szabadság ellen. – A térdén fekvő könyvre mutatott, a Berlini napló című bestsellerre, amelyet William Shirer rádióriporter írt. – Európa a fasisztáké – mondta. – Oroszország a bolsevikoké. A japánok most foglalják el a Távol-Keletet. Nem tudom, hogy Amerika miként maradhatna fent egy

ilyen világban. Muszáj kereskednünk valakivel!

– Apám is ezt gondolja. Úgy hiszi, hogy jövőre hadban fogunk állni Japánnal. – Woody töprengve ráncolta a szemöldökét. – Mi történik Oroszországban?

– Úgy tűnik, a németek nem bírják bevenni Moszkvát. Épp az eljövetelem előtt emlegettek egy hatalmas orosz ellentámadást.

– Végre egy jó hír!

Woody kinézett az ablakon. Látta a honolului repülőteret. A hidroplán vélhetőleg a kifutó mellett fog belecsobbanni egy csatornába.

– Remélem, nem történik semmi fontos, amíg oda vagyok – szólalt meg Joanne.

– Miért?

– Előléptetést akarok, Woody, és nem szeretném, ha valami fényes ígéret felragyogna a távollétemben.

– Előléptetést? Nem is mondtad.

– Mert még odébb van. Elemző akarok lenni.

A fiú mosolygott.

– Milyen magasra akarsz jutni?

– Nagykövet szeretnék lenni valamilyen izgalmas és bonyolult helyen. Például Nankingban vagy Addisz-Abebában.

– Tényleg?

– Ne vágj ilyen kétkedő arcot. A munkaügyes Frances Perkins az első női miniszter, méghozzá pokolian ügyes.

Woody bólintott. Roosevelt egész elnöksége alatt, azaz nyolc év óta Frances Perkins volt a munkaügyi miniszter, aki megnyerte a szakszervezeteket a New Dealnek. Manapság úgyszólván akármi lehet egy kivételes nőből. Márpedig Joanne valóban kivételes. Ennek ellenére kisebb sokkfélét jelentett számára a menyasszonya karriervágya.

– Csakhogy egy nagykövetnek külföldön kell élnie – mondta.

– Hát nem lenne csodálatos? Másfajta kultúra, rendhagyó időjárás, egzotikus szokások!

– De... hogy lehet ezt összeegyeztetni a házassággal?

– Tessék? – kérdezte Joanne metsző hangon.

A fiú vállat vont.

– Nem gondolod, hogy ez természetes kérdés?

A lány arca nem változott, csak az orrcimpái tágultak ki. Woody már tudta róla, hogy ez az ébredező harag jele.

– Én föltettem neked? – kérdezte Joanne.

– Nem, de...

– Nos?

– Csak arra gondoltam, Jo, te elvárod tőlem, hogy ott éljek, ahova téged szólít a karrier?

– Majd megpróbálok alkalmazkodni az igényeidhez, és úgy gondolom, neked is meg kell próbálnod alkalmazkodni az enyéimhez.

– De az nem ugyanaz.

– Nem? – Joanne most már nem is leplezte az ingerültségét. – Nekem ez új.

Woody nem értette, hogy lett ilyen hirtelen vagdalkozás a párbeszédükből.

– Nem arról volt szó, hogy lesznek gyerekeink? – kérdezte ésszerűnek és barátságosnak szánt hangon.

– A tieid is lesznek, nem csak az enyéim.

– De nem egészen ugyanúgy.

– Ha a gyerekek engem másodrangú állampolgárrá fokoznak le ebben a házasságban, akkor egy sem lesz!

– Nem így értettem!

– Hát hogy a bánatba értetted?

– Ha kineveznek nagykövetté valahova, azt várod tőlem, hogy odavágjak mindent, és veled menjek?

– Azt várom tőled, hogy azt mondd: „Drágám, ez csodálatos lehetőség, és én bizonyosan nem állok az utadba.” Olyan ésszerűtlen ez?

– Igen! – Woody össze volt zavarodva, és haragudott. – Mi értelme a házasságnak, ha nem vagyunk együtt?

– Ha kitör a háború, bevonulsz-e?

– Hát, gondolom.

– És a hadsereg oda fog vezényelni, ahol szükség lesz rád. Európába, a Távol-Keletre.

– Hát, igen.

– Tehát oda mész, ahova szólít a kötelesség, engem pedig otthon hagysz.

– Ha muszáj.

– De én nem tehetem.

– Mert nem ugyanaz! Miért teszel úgy, mintha az lenne?

– Érdekes módon nekem fontos a karrier és a hazám szolgálata. Éppen olyan fontos, mint neked a magadé.

– Te csak mindenáron veszekedni akarsz!

– Nézd, Woods, őszintén sajnálom, ha ezt gondolod, mert én nagyon komolyan beszéltem a közös jövőnkről. Most már kételkednem kell benne, hogy lesz-e közös jövőnk egyáltalán.

– Persze hogy lesz! – Woody ordítani tudott volna tehetetlen mérgében. – Hogy történt ez? Hogy jutottunk idáig?

A gép ugrott egyet, és belecsobbant Hawaii vizeibe.

*

Chuck Dewar iszonyúan félt, hogy a szülei megtudják a titkát.

Otthon, Buffalóban sose volt igazi kapcsolata, csak néhány sietős, ügyetlen mancsolás alig ismert fiúkkal sötét sikátorokban. Felerészt azért vonult be a tengerészeihez, hogy olyan helyekre mehessen, ahol önmaga lehet anélkül, hogy a szülei megtudnák.

Hawaiin egész más volt az élet: itt a hozzá hasonlók titkos közösségéhez tartozott. Bárokba, éttermekbe, táncos lokálokba járt, ahol nem kellett eljátszania a heteroszexuálist. Néhány viszony után szerelmes lett. Sokan ismerték a titkát.

Erre idejönnek a szülei!

Az apját azért hívták ide, hogy tekintse meg a haditengerészeti támaszpont HYPO nevű rádiós felderítő egységét. Dewar szenátor, a Szenátus Külügyi Bizottságának a tagja sok katonai titkot ismert, már Washingtonban is járt a tengerészeti rádiós felderítés Op-20-G nevű központjában.

Chuck a honolului szállodájához ment érte a tengerészet kocsijával, egy Packard LeBaron limuzinnal. Papa fehér szalmakalapot viselt. Ahogy megkerülték az öblöt, füttyentett.

– A csendes-óceáni flotta! Gyönyörű látvány! – mondta.

Chuck egyetértett.

– Nem semmi, ugye?

A hajók gyönyörűek, különösen az Egyesült Államok Haditengerészeténél, ahol folyton festik, súrolják, fényesítik őket. Chucknak egy csoda volt a tengerészet.

– És milyen tökéletes vonalban állnak azok a csatahajók! – álmélkodott Gus.

– Mi ezt hívjuk csatahajósornak. Ott, a sziget előtt horgonyoz a Maryland, a Tennessee, az Arizona, a Nevada, az Oklahoma és a West Virginia.

– A csatahajók az államokról kapták a nevüket. – Bent van a kikötőben a Califomia és a Pennsylvania is, de azokat nem láthatod innen.

A haditengerészeti dokk főkapujánál az őrszolgálatot adó tengerész-gyalogos felismerte a hivatalos autót, és intett, hogy menjenek tovább. Chuck elhajtott a tengeralattjáró-támaszpontra, beállt a főhadiszállás parkolójába, a régi igazgatóság mögött, azután elkalauzolta apját a nemrég átadott új szárnyba, ahol Vandermeier százados várta őket.

Chuck a századostól félt a legjobban. Vandermeier nem állhatta a fiút, és sejthette a titkát, mert sose hívta másképp, csak nebáncsvirágnak vagy szépfiúnak. Ha tehetné, bizonyosan lebuktatná.

Vandermeier alacsony, köpcös, karcos hangú és rossz szájszagú ember volt. Tisztelgett Gusnak, azután kezet rázott vele.

– Isten hozta, szenátor úr! Nekem jutott az a szerencse, hogy megmutathatom a 14-es Haditengerészeti Körzet Kommunikációs és Információs Egységét.

Ezt a szándékosan semmitmondó nevet viselte a csoport, amely a japán császári flotta rádiójeleit figyelte.

– Köszönöm, százados úr – felelte Gus.

– Ám előbb hadd figyelmeztessem, uram. Ez nem egy előírásos csoport. Az ilyen munkát gyakran végzik különcök, akik nem mindig viselnek szabályos egyenruhát. Rochefort fregattkapitány, a parancsnok vörös bársonyzakóban jár. – Vandermeier cinkosan vigyorgott. – Még akár homokosnak is gondolhatná!

Chuck vigyázott, hogy ne ránduljon meg az arca.

– Többet nem is mondok, amíg lent nem vagyunk a biztonsági zónában – tette hozzá a százados.

– Nagyon helyes – mondta Gus.

Leereszkedtek a lépcsőn az alagsorba. Útközben két zárt ajtón mentek át.

A HYPO állomás ablaktalan, neonfényes pince volt, amelyben harminc ember dolgozott. A szokott asztalokon, székeken kívül voltak még benne hatalmas térképasztalok, extra IBM nyomtatók, szortírozó– és összehordó gépek, és két priccs, amelyeken a rejtjelelemzők szundíthattak egyet elemző maratonjaik közben. Néhányuk takaros egyenruhában feszített, ám a többiek, ahogy Vandermeier előre megmondta, lompos civil ruhát viseltek, ráadásul borostásak és – a szagukból ítélve – mosdatlanok voltak.

– Más haditengerészetekhez hasonlóan a japán is különböző kódokat használ: a legegyszerűbbeket a kevésbé titkos információkhoz, például az időjárás-jelentésekhez, míg a bonyolultakat megtartják a legkényesebb üzeneteknek – magyarázta Vandermeier. – Például az üzenet küldőjét és címzettjét azonosító hívójeleket primitív kódba írják át még akkor is, ha maga a szöveg szigorúan bizalmas. Nemrég megváltoztatták a hívójelek kódját, de mi pár nap alatt feltörtük az újat.

– Ezt nevezem – mondta Gus.

– Háromszögeléssel azt is ki tudjuk deríteni, honnan adták le a jelet. A helymeghatározás és a hívójelek alapján még akkor is egész jó képet alkothatunk arról, hol tartózkodik a japán hadiflotta hajóinak többsége, ha nem tudjuk elolvasni az üzenetet.

– Tehát tudjuk, hol vannak, és merre tartanak, de nem tudjuk, mi a parancsuk – összegezte Gus.

– Gyakran így van.

– De ha el akarnának bújni előlünk, annyit kellene tenniük, hogy elrendelik a rádiócsendet.

– Igaz – felelte Vandermeier. – Ha elhallgatnak, ez az egész művelet elveszíti az értelmét.

Előjött egy házikabátos, házipapucsos ember, akit a százados az egység parancsnokaként mutatott be.

– Rochefort fregattkapitány perfekt japán, és a kódelemzés mestere – mondta.

– Még pár nappal ezelőtt is egész jól haladtunk a legfontosabb japán kód feltörésével. Erre nem megváltoztatják a stricik? – panaszkodott Rochefort. – Az egész munkánknak fuccs!

– Vandermeier kapitánytól hallottam, hogy sokat meg lehet tudni úgy is, ha nem olvassuk el az üzeneteket – mondta Gus.

– Igen. – Rochefort egy térképre mutatott a falon. – Jelen pillanatban a japán hadiflotta nagy része elhagyta a hazai vizeket, és dél felé tart.

– Hát ez nem sok jót ígér.

– Nem bizony De mondja, szenátor úr, ön hogyan értelmezi a japánok szándékait?

– Azt hiszem, hogy hadat fognak üzenni az Egyesült Államoknak. Nagy csapás volt nekik az olajembargónk. A britek és a hollandok nem hajlandók szállítani nekik. Most Dél-Amerikától próbálják beszerezni, ám ezt nem húzhatják így a végtelenségig.

– De mit érnének el azzal, hogy megtámadnak minket? – kérdezte Vandermeier. – Egy ilyen kis ország, mint Japán, nem rohanhatja le az Egyesült Államokat!

– Nagy-Britannia is kis ország, mégis a világ ura lett csak azzal, hogy uralta a tengereket – felelte Gus. – A japánoknak nem kell meghódítaniuk Amerikát, mindössze meg kell verni minket egy tengeri háborúban, hogy ők parancsolhassanak a Csendes-óceánon, és akkor senki sem akadályozhatja meg őket a kereskedelemben.

– Tehát az ön véleménye szerint miért jönnek délre?

– A legvalószínűbb célpontjuk a Fülöp-szigetek.

Rochefort bólogatott.

– Már megerősítettük az ottani támaszpontunkat. Csak egy dolog zavar: a japán repülőgép-anyahajó parancsnoka több napja nem kapott semmiféle jelet.

Gus összevonta a szemöldökét.

– Rádiócsend. Történt már ilyen?

– Igen. A repülőgép-anyahajók elnémulnak, amikor visszatérnek a hazai vizekre. Feltételezzük, hogy ez a magyarázat.

– Logikusan hangzik – bólintott Gus.

– Igen – felelte Rochefort. – Csak szeretnék biztos lenni benne.

*

A honolului Fort Streetet fényesen kivilágították a karácsony tiszteletére. Szombat este volt, december hatodika, az utcán tolongtak a szórakozni vágyó tengerészek, akik kerek, fehér sapkát és nyakban megkötött, keskeny fekete sálat viseltek trópusi fehér egyenruhájukhoz.

A Dewar család ráérősen korzózott, élvezték a hangulatot. Rosa a

kisebbik fiába karolt, Gus és Woody közrefogta Joanne-t.

Woody megbékítette a menyasszonyát. Bocsánatot kért, amiért félreértelmezte Joanne elvárásait a házasságban. A lány elismerte, hogy túlságosan begurult. Semmit sem döntöttek el igazán, de ez is elegendő közeledés volt ahhoz, hogy ledobálják magukról a ruhájukat, és fejest ugorjanak az ágyba.

Utána kevésbé fontosnak tűnt a veszekedés, tulajdonképpen semmi sem számított azon kívül, mennyire szeretik egymást. Megfogadták, hogy a jövőben szeretetteljes és türelmes hangnemben beszélik meg az ilyen dolgokat. Míg öltözködtek, Woody úgy érezte, hogy a kapcsolatuk új szakaszba lépett. Volt egy bántó veszekedésük egy komoly nézetkülönbség miatt, de túlélték. Ez jó jelnek tekinthető.

Most vacsorázni indultak. Woody vitte a fényképezőgépét, és fotózott séta közben. Még csak rövid utat tettek meg, amikor Chuck megállt, és bemutatott nekik egy másik tengerészt.

– Ő a haverom, Eddie Parry. Eddie, ők pedig itt az apám, az anyám, az én Woody bátyám és a menyasszonya, Miss Joanne Rouzrokh.

– Nagyon örülök, Eddie – mondta Rosa. – Chuck többször is említette magát a leveleiben. Nem akar velünk vacsorázni? Csak egy kínai vendéglőbe megyünk.

Woody meglepődött. Az anyja nem szokott idegeneket meghívni a családi vacsorákra.

– Köszönöm, asszonyom, tartom szerencsémnek – válaszolta Eddie délies kiejtéssel.

A Mennyei Gyönyör étterembe mentek, és letelepedtek egy hatszemélyes asztalhoz. Eddie szertartásos udvariassággal uramnak szólította Gust, és hölgyemnek vagy asszonyomnak a nőket, egyébként nem látszott feszélyezni a társaság. Miután rendeltek, azt mondta:

– Olyan sokat hallottam már a famíliáról, hogy úgy érzem, mindenkit ismerek.

Szeplős arca, széles mosolya volt. Woody úgy látta, hogy mindenki rokonszenvesnek találja.

Eddie megkérdezte Rosától, hogy tetszik neki Hawaii.

– Bevallom, kissé csalódtam-felelte Rosa. – Honolulu épp olyan, mint akármelyik amerikai kisváros. Több ázsiai jellegre számítottam.

– Egyetértek – mondta Eddie. – Csupa büfé, motel és dzsessz. Megkérdezte Gustól, hogy lesz-e háború. Egyébként a szenátortól mindenki ezt kérdezte.

– Minden erőnkkel igyekeztünk elérni Japánnal egy modus vivendit – felelte Gus. Woodynak megfordult a fejében, hogy tudja-e vajon Eddie, mi a modus vivendi?

– Hull külügyminiszter egész nyáron tárgyalt Nomura nagykövettel, de úgy látszik, nem jutunk egyezségre.

– Mi a probléma? – kérdezte Eddie.

– Az amerikai üzleti életnek szabadkereskedelmi zónára van szüksége a Távol-Keleten. Japán azt mondja, oké, rendben, szeretjük mi a szabadkereskedelmet, csináljuk, de ne csak a mi hátsó udvarunkban, hanem az egész világon. Erre az Egyesült Államok akkor sem lenne képes, ha akarná. Japán pedig azt mondja, amíg más országoknak megvan a maguk gazdasági területe, addig neki is kell egy.

– Továbbra sem értem, miért kellett lerohanniuk Kínát.

Rosa felelt neki, aki mindig megpróbált a másik fél fejével gondolkozni:

– A japánok csapatokat akarnak állomásoztatni az érdekeik védelmére Kínában, Indokínában és Holland Kelet-Indiában úgy, ahogy nekünk, amerikaiaknak is vannak csapataink a Fülöp-szigeteken, és a briteknek is vannak Indiában, a franciáknak Algériában és így tovább.

– Ha innen nézzük, a japánok nem is olyan esztelenek!

– Nem esztelenek, de nincs igazuk – szólt közbe határozottan Joanne.

– Hódítással teremteni birodalmat a tizenkilencedik század megoldása. A világ változik. Távolodunk a birodalmaktól és a zárt

gazdasági szféráktól. Visszalépés lenne, ha megadnánk a japánoknak, amit akarnak.

Kihozták a vacsorájukat.

– Mielőtt elfelejteném, holnap reggel az Arizonán reggelizünk – mondta Gus. – Pontosan nyolckor.

– Engem nem hívtak meg – közölte Chuck – , viszont az a parancsom, hogy odavigyelek benneteket. Fél nyolckor értetek megyek, elhozlak autóval a haditengerészeti dokkhoz, ahonnan motorcsónakkal vágunk át az öblön.

– Remek!

Woody habzsolta a sült rizst.

– Ez isteni! – mondta. – Kínai menüt kellene tálalnunk az esküvőnkön!

Gus nevetett.

– No de mégse.

– Miért ne? Olcsó és finom.

– Az esküvő több, mint egy étkezés. Az egy alkalom. Ha már itt tartunk, Joanne, föl kell majd hívnom az anyádat.

A lány elkomolyodott.

– Az esküvő miatt?

– A vendéglista miatt.

Joanne letette az evőpálcát.

– Valami baj van? – Woody látta, hogy kitágul az orrcimpája, és tudta, hogy baj lesz.

– Nem igazán probléma – mondta Gus. – Elég sok barátom és szövetségesem van Washingtonban, akik megbántódnának, ha nem kapnának meghívást a fiam esküvőjére. Azt fogom javasolni, hogy anyád és én osztozzunk meg a költségeken.

Papa nagyon tapintatos, gondolta Woody. Mivel Dave alkalmi áron adta el az üzletét a halála előtt, Joanne anyjának talán nincs egy rakás felesleges pénze egy rongyrázós esküvőre. Ám Joanne-nek nem tetszett az ötlet, hogy a két szülő az ő feje fölött szervezi az esküvőt.

– Kik azok a barátok és szövetségesek, akikre gondolsz? – kérdezte hűvösen.

– Jobbára szenátorok és képviselők. Meg kell hívnunk az elnököt, bár ő úgysem jön el.

– Kik azok a szenátorok és képviselők? – kérdezte Joanne.

Woody látta, hogy az anyja magába fojtja a vigyort. Rosát mulatatta a lány csökönyössége. Kevés emberben van annyi arcátlanság, hogy így a sarokba szorítsa az ő férjét.

Gus sorolni kezdte a neveket.

– Cobb képviselőt mondtad? – szakította félbe Joanne.

– Igen.

– Leszavazta a lincselés elleni törvényt!

– Peter Cobb jó ember, de hát mississippi politikus. Demokráciában élünk, Joanne, képviselnünk kell a választókat. A déliek nem fognak támogatni egy olyan törvényt, amely bünteti a lincselést. – Chuck barátjára nézett. – Remélem, Eddie, nem sértettem meg az érzékenységét.

– Miattam ne fogalmazzon finoman, uram – mondta Eddie. – Texasi vagyok, de szégyenkeznem kell, ha a déli politikára gondolok. Gyűlölöm az előítéleteket. Az ember, az ember, bármilyen is a színe.

Woody az öccsére sandított. Chuck olyan büszke volt Eddie-re, hogy majd elszállt.

Abban a pillanatban döbbent rá, hogy Eddie több havernál.

Hát ez bizarr.

Három pár egy asztalnál: papa és mama, Woody és Joanne, Chuck és Eddie.

Rámeredt Eddie-re. Chuck szeretője, gondolta.

Irtóra bizarr!

Eddie rajtakapta, hogy őt bámulja, és barátságosan mosolygott.

Woody elkapta róla a tekintetét. Hála istennek, papa és mama még nem jött rá.

Hacsak mama nem ezért hívta meg Eddie-t egy családi vacsorára. Tudja? Mi több, helyesli? Nem, az már túl van a lehetőség határán.

– Cobbnak nincs választása – mondta éppen papa. – És minden másban liberális.

– Ez nem demokrácia! – tiltakozott hevesen Joanne. – Cobb nem a déli népet képviseli. Ott csak a fehérek szavazhatnak.

– Az életben semmi sem tökéletes – jelentette ki Gus. – Cobb támogatta Roosevelt New Dealjét.

– Ez nem azt jelenti, hogy nekem is meg kell hívnom az esküvőre!

– Én sem akarom, papa – szólt közbe Woody. – Cobb kezéhez vér

tapad.

– Ez nem tisztességes!

– De mi így érezzük.

– Nos, a döntés nem csak rajtatok múlik. Joanne anyja adja a partit, és ha engedi, osztozom vele a költségeken. Azt hiszem, így legalább egy szavunk nekünk is lehet a vendéglistához.

Woody hátradőlt a székén.

– De a fenébe, ez a mi esküvőnk!

Joanne a vőlegényére nézett.

– Talán csak egy városházi csendes esküvőt kellene tartanunk, mindössze néhány baráttal.

A fiú vállat vont.

– Nekem megfelel.

– Sokan viszont rossz néven vennék – mondta szigorúan Gus.

– De nem mi! – közölte Woody. – Az esküvő legfontosabb szereplője a menyasszony, és én azt akarom, hogy teljesüljön minden kívánsága!

– Figyeljen ide mindenki – szólt közbe Rosa. – Ne essünk már túlzásba. Gus, édesem, talán jó lenne félrevonnod Peter Cobbot, és elmagyaráznod neki szép finoman, hogy szerencsédre van egy idealista fiad, aki most vesz feleségül egy csodálatos és hasonlóan idealista lányt, és akármilyen ékesszólóan kérlelted őket, hogy hívják meg Cobb képviselőt az esküvőre, ők makacsul elzárkóztak ez elől. Nagyon sajnálod, de ebben ugyanúgy nem teheted azt, amit szeretnél, mint ahogy Peter sem tehette, amikor szavazni kellett a lincselést büntető törvényről. Cobb pedig mosolyogni fog, és azt mondja, megérti, és azért is voltál mindig olyan rokonszenves neki, mert te nem szoktál mellébeszélni.

Gus egy hosszú pillanatig tétovázott, aztán úgy döntött, hogy elegánsan visszavonul.

– Azt hiszem, drágám, igazad van – mondta. Rámosolygott Joanne-re.

– Különben is bolond lennék, ha összevesznék gyönyörű leendő menyemmel Pete Cobb miatt.

– Köszönöm... – mondta Joanne. – Akkor mostantól szólíthatlak papának?

Woodynak kis híján leesett az álla. Joanne pontosan a megfelelő

szavakat mondta! Hát nem irtó okos?

– Őszintén örülnék neki – mondta Gus.

Woody mintha egy könnycsepp csillanását látta volna az apja szemében.

– Hát akkor köszönöm, papa – mondta Joanne.

Ehhez szóljanak!, gondolta Woody. Szembeszállt apámmal – és ő győzött!

Micsoda lány!

*

Vasárnap reggel Eddie is Chuckkal akart menni, hogy együtt hozzák el a családot a szállodából.

– Hát nem tudom, bébi – mondta Chuck. – Te és én állítólag barátok vagyunk, de nem elválaszthatatlanok.

Egy motel ágyában feküdtek, és hajnalodott. Vissza kellett osonniuk a laktanyába, mielőtt feljön a nap.

– Szégyellsz engem – mondta Eddie.

– Hogy mondhatsz ilyet? Nem elvittelek vacsorázni a családommal?

– Mamád ötlete volt, nem a tied. De a papádnak is rokonszenves voltam, nem?

– Imádtak. Ki ne imádnak téged? De ők nem tudják, hogy egy mocskos buzi vagy.

– Nem vagyok mocskos buzi. Nagyon tiszta buzi vagyok.

– Igaz.

– Kérlek, vigyél el! Jobban meg akarom ismerni őket. Tényleg fontos nekem.

Chuck sóhajtott.

– Oké.

– Köszönöm. – Eddie megcsókolta. – Van még időnk...

Chuck vigyorgott.

– Ha sietünk.

Két órával később a szálloda előtt ültek a flotta Packardjában. Négy utasuk fél nyolckor jött le. Rosa és Joanne kalapban, kesztyűben, Gus és Woody fehér lenvászon öltönyben. Woody hozta a fényképezőgépét.

Woody és Joanne egymás kezét fogta.

– Nézd a bátyámat – mormolta Chuck Eddie-nek. – Milyen

boldog.

– Gyönyörű az a lány.

Kinyitották Dewaréknak az ajtókat, akik beültek a limuzin hátuljába. Woody és Joanne lehajtották maguknak menetiránynak háttal a felcsapható üléseket. Chuck elindult a haditengerészeti támaszpontra.

Szép reggel volt. Az autórádióban az állami KGMB adó himnuszokat sugárzott. A nap beragyogta a lagúnát, száz hajó üvegablakai, rézkorlátjai villogtak a fényben.

– Hát nem csodaszép ez a látvány? – kérdezte Chuck.

Megérkeztek a támaszpontra, és elhajtottak a haditengerészeti dokkhoz, ahol tucatnyi hajó várakozott a száraz– és az úszódokkban javításra, karbantartásra és tankolásra. Chuck lefékezett a tiszti partraszálló helynél. Kiszálltak az autóból, nézték a lagúna vizén a csatahajókat, ahogy állnak büszkén a reggeli fényben. Woody készített egy képet.

Már csak pár perc volt nyolc óráig. Chuck hallotta a templomi harangokat a közeli Pearl Cityből. A hajókon síp szólította reggelizni a délelőtti őrséget, gyülekeztek a zászlóvivők a nyolcórai zászlófelvonáshoz. A Nevada fedélzetén az Egyesült Államok himnuszát, a Csillagos-sávos lobogót játszotta a zenekar.

A mólóhoz mentek, ahol már várta őket a kikötött motorcsónak. Olyan nagy volt, hogy tizenketten is elfértek volna benne, a tatba beépített motor hajtotta. Eddie beindította a motort, miközben Chuck besegítette a vendégeket a csónakba. A kis motor vígan berregett. Chuck az orrban állt, miközben Eddie eloldotta a csónakot a mólótól, és a csatahajók felé fordult. Amikor a csónak felgyorsult, az orr megemelkedett, és sirály szárnyára emlékeztető, kettős ívben verte föl a tajtékot.

Chuck egy repülőgépet hallott. Felnézett. Nyugat felől jött olyan alacsonyan, mintha zuhanóban lenne. A fiú arra gondolt, hogy nyilván Ford Islanden akar leszállni.

Woody, aki az öccse mellett ült az orrban, a homlokát ráncolta.

– Miféle gép ez? – kérdezte.

Chuck ismerte a hadsereg és a tengerészet összes gépét, de ezt nehéz volt azonosítania.

– Majdnem olyan, mint egy Type 97 – mondta.

A Type 97 a japán császári hadiflotta repülőgép-anyahajóról indítható, torpedóvetővel fölszerelt bombázója volt.

Woody fölemelte a fényképezőgépét.

Ahogy a repülő közelebb ért, Chuck meglátta a szárnyain a nagy, vörös napokat.

– Ez japcsi gép! – mondta.

Eddie, aki a farban kormányozta a csónakot, meghallotta, mit mond.

– Nyilván kellék valamilyen gyakorlathoz – vélte. – Vasárnapi meglepetés, hogy mindenkinek el legyen rontva a délelőttje.

– Nyilván – mondta Chuck.

Aztán meglátott az első mögött egy második gépet.

És egy harmadikat.

Chuck hallotta, amint az apja nyugtalanul kérdezi:

– Mi az ördög ez?

A gépek bedőltek a haditengerészeti dokk fölött, és alacsonyan elhúztak a motorcsónak fölött. Motorjuk úgy bömbölt, akár a Niagara-vízesés. Chuck úgy látta, körülbelül tízen vannak. Nem, húszán. Nem, még annál is többen.

Egyenesen a csatahajósorhoz tartottak.

Woody abbahagyta a fényképezést.

– De ugye nem lehet igazi támadás, ugye nem?

Egyformán volt félelem és kétely a hangjában.

– Hogy lehetnének japánok? – hitetlenkedett Chuck. – Japán majdnem hatezernégyszáz kilométer innen! Egyetlen gép sem képes ennyit repülni!

Azután eszébe jutott a japán flotta repülőgép-anyahajóinak rádiócsendje. A rádiós felderítő egység feltételezte, hogy hazai vizeken vannak, de ezt sose tudták megerősíteni!

Tekintete összeakadt az apjáéval, és tudta, hogy ő ugyanarra a beszélgetésre gondol.

Hirtelen a helyére zökkent minden, és a hitetlenség átcsapott félelembe.

A vezérgép alacsonyan rárepült a Nevadára, a csatahajósor végén. Gépfegyver ropogott. A fedélzeten szétszóródtak a tengerészek, a zenekar elmenekült, a dallam véget ért egy kusza diminuendóval.

Rosa felsikoltott a motorcsónakban.

– Irgalmas Jézusom, ez támadás! – mondta Eddie.

Chuck szíve dübörgött. A japánok bombázzák Pearl Harbort, és ő itt van egy kis hajóban a lagúna közepén. Ránézett a rémült arcokra – a szüleire, a bátyjára, Eddie-re. Mindenki, akit szeret, itt van vele a csónakban.

A repülőgépek hasából hullani kezdtek a hosszúkás, szivar alakú torpedók, és belecsobbantak a lagúna békés vizébe.

– Fordulj vissza, Eddie! – ordította Chuck. Ám Eddie addigra már le is írt a csónakkal egy hajtűkanyart.

Fordulás közben Chuck egy másik köteléket is látott a Hickham légi támaszpont fölött, szárnyaikon a nagy vörös korongokkal. Zuhanóbombázók voltak, és úgy csaptak le a kifutókon gyönyörűen felsorakozott amerikai gépekre, mint a ragadozó madarak.

Hogy az ördögbe került ide ilyen sok ezekből a trógerekből? Mintha a japán légierő fele itt lenne az égen Pearl felett!

Woody még mindig fényképezett.

Chuck mély hangú dörrenést hallott, amely olyan volt, mint egy föld alatti robbanás, amit azonnal követett egy másik. Megpördült. Láng csapott fel az Arizona fedélzetén, és a hajó füstölni kezdett.

A motorcsónak fara még jobban leült a vízre, amikor Eddie teljes gázt adott.

– Siess, siess! – sürgette Chuck szükségtelenül.

Hallotta az egyik hajóról egy kürt kitartó, ütemes huhogását, amely a harcállásokba szólította a legénységet, és beléhasított, hogy ez harc, ő pedig itt van a családjával a harctér kellős közepén. A következő percben Ford Islanden tompán felnyögött a légiriadó szirénája, és lassan hisztérikus vijjogássá élesedett.

Robbanások hosszú sorozata rázta meg a csatahajósort. A torpedók célba találtak.

– Nézd a VeVít! – ordította Eddie. A West Virginiát becézték így. – Balra dől!

Jól látta. A támadó gépek meglékelték a VeVít. Több millió tonna víznek kellett bezúdulnia másodpercek alatt, hogy egy ilyen óriási csatahajó borulni kezdjen.

Ugyanarra a sorsra jutott a mellette horgonyzó Oklahoma. Chuck iszonyodva nézte, ahogy a matrózok tehetetlenül csúsznak

végig a megdőlt fedélzeten, és a vízbe zuhannak.

A robbanások hullámai megrázták a csónakot.

A Ford Island közelebbi végén bombák záporoztak a hidroplánkikötőre. A szoros közelségben lehorgonyzott, törékeny gépek szétrobbantak, szárnyak és törzsek szilánkjai repültek a magasba, mint a levelek a szélviharban.

Hírszerzéshez szoktatott észjárásával Chuck megpróbálta azonosítani a repülőgépeket. Most egy harmadik típust is fölfedezett a japán támadó hullámban, a félelmetes Mitsubishi Zérót, a világ legjobb vadászgépét, ami repülőgép-anyahajóról indítható. A Zérónak csak két kis bombája volt, viszont ikergéppuskával és két darab 20 milliméteres gépágyúval szerelték föl. Ebben a támadásban nyilvánvalóan azt a szerepet kapta, hogy kísérje a bombázókat, megvédje őket az amerikai vadászgépektől – de hát még mindig a földön van az összes amerikai vadászgép, sokat már el is pusztítottak! Vagyis a Zérók nyugodtan géppuskázhatják az épületeket, a felszerelést és a katonákat.

Vagy, gondolta rémülten, egy családot, amely kétségbeesetten próbál kijutni a lagúnából a partra.

Végre az Egyesült Államok is visszalőtt. Ford Islanden és az egyelőre sértetlen csatahajók fedélzetén életre keltek a légvédelmi ágyúk, és a szabványos géppuskák is belekerepeltek a pokoli hangzavarba. A légvédelmi ágyúk lövedékei fekete szirmokat bontottak az égen. A szigetről egy géppuskás szinte azonnal telibe talált egy zuhanóbombázót. A pilótafülke tűzbe borult, a repülőgép hatalmas csobbanással zuhant a tengerbe. Chuck eszeveszetten éljenzett, és rázta az öklét az égre.

A megdőlt West Virginia kezdett visszabillenni függőleges helyzetbe, bár továbbra is süllyedt. A parancsnok kinyittathatta a jobb oldali rekeszeket, hogy a süllyedő csatahajó egyenes vonalban merüljön el, mert a legénységnek így nagyobb az esélye a túlélésre. Az Oklahoma nem volt ilyen szerencsés. A motorcsónak utasai nem bírták levenni a szemüket a felforduló hajóóriás iszonyú képéről.

– Úristen, a legénység! – mondta Joanne. – A menekülő matrózok eszeveszetten kapaszkodtak fölfelé az egyre meredekebb fedélzeten a jobb oldali korláthoz. Pedig még ők a szerencsések, gondolta Chuck, amikor a hatalmas csatahajó irtózatos robajjal végre

felfordult, és süllyedni kezdett. Vajon hány százan rekedhettek a fedélzet alatt?

– Kapaszkodjatok! – üvöltötte. Közeledett a toronymagas hullám, amelyet a felfordult Oklahoma indított el. Papa magához szorította mamát, Woody Joanne-t. A hullám odaért hozzájuk, és hihetetlenül magasra emelte a csónakot. Chuck megtántorodott, de nem engedte el a korlátot. A csónak nem borult fel. Kisebb hullámok követték a nagyot, jól megrázták a csónakot, de senkinek sem esett baja.

Chuck elszörnyedve látta, hogy még mindig jó négyszáz méter választja el őket a parttól.

Csodálatos módon az elsőnek megbombázott Nevada egyszer csak megmozdult. Valakinek lehetett annyi lélekjelenléte, hogy jelt adjon a hajóknak az indulásra. Ha kijutnak az öbölből, szétszóródhatnak, és akkor már nehezebb eltalálni őket.

Azután robbanás hallatszott a csatahajósorról, amely tízszerte hangosabb volt minden eddiginél, olyan erős, hogy Chuck érezte a mellkasán az ütését, holott már majdnem nyolcszáz méternyire távolodtak tőle. Az Arizona kettes lövegtorya tüzet okádott. A következő tizedmásodpercben a hajó eleje szétszakadt. Törmelék repült a magasba, görbe acélgerendák, gyűrött acéllemezek forogtak a füstben a lidércálmok lassúságával, mint az üszkös papírfoszlányok a tűzrakás fölött. Láng és füst nyelte el az Arizona elejét, a kevély árboc részegen megdőlt.

– Ez mi volt? – kérdezte Woody.

– A lőszerraktárnak kellett lennie – válaszolta Chuck, és elszoruló szívvel gondolt arra a sok száz bajtársára, akiket megölt az a borzalmas robbanás.

Sötétvörös füstoszlop emelkedett a levegőbe. Mintha egy halott máglya küldte volna a magasba.

Reccsenés hallatszott, a csónak ugrott egyet. Valami eltalálta. Mindenki lebukott, Chuck térdre esett. Biztosan egy bomba, gondolta, aztán észbe kapott, hogy nem lehet bomba, hiszen még él. Mihelyt összeszedte magát, látta, hogy méternyi vaskos repesz döfte át a fedélzetet a motor felett. Kész csoda, hogy senkit sem talált el!

Viszont a motor bedöglött.

A csónak lelassult, azután megállt. Lágyan ringott a habokon, miközben a japán repülőgépek a gyehenna tüzét zúdították a

lagúnára.

– Chuck, azonnal ki kell jutnunk innen – mondta Gus görcsösen fegyelmezett hangon.

– Tudom. – Chuck és Eddie megvizsgálta a sérülést. Megmarkolták a repeszt, próbálták kirántani, de az mozdíthatatlanul beágyazta magát a tíkfa fedélzetbe.

– Erre nincs időnk – figyelmeztette őket Gus.

– Különben is lőttek a motornak – tette hozzá Woody.

Még mindig négyszáz méternyire voltak a parttól. Ám a csónakot felkészítették az ilyen vészhelyzetekre. Chuck elővett egy pár evezőt, az egyiket odaadta Eddie-nek. A csónak túl nagy volt az evezéshez, lassan haladtak.

Szerencséjükre éppen szünetelt a támadás, nem hemzsegtek a gépek a magasban. Kövér füstfelhők gomolyogtak a sérült hajókból, a halálra sebzett Arizonából háromszáz méter magasra szállt a füstoszlop, de nem hallatszottak új robbanások. A vakmerő Nevada az öböl bejáratához tartott.

A víz a hajók között zsúfolásig megtelt mentőtutajokkal, motorcsónakokkal, úszó és roncsokba kapaszkodó tengerészekkel. Nem a fulladás volt az egyetlen félelmük: a léket kapott hajókból kiömlő olaj szétfutott a víz felszínén, és tüzet fogott. Az úszni nem tudó emberek segélykiáltásai vérfagyasztó kakofóniában olvadtak össze az égettek sikoltozásával.

Chuck a karórájára pillantott. Azt hitte, órákig tartott a támadás. Hihetetlen, de összesen harminc perc volt az egész.

Alighogy ezt gondolta, jött a második hullám.

Ezúttal keletről érkeztek a gépek. Egy részük üldözőbe vette a menekülő Névadót, a többiek a haditengerészeti dokkot bombázták, ahol Dewarék beszálltak a motorcsónakba. Lángcsóvákat és füstfelhőket köpködve szinte azonnal felrobbant az úszódokkban álló Shaw romboló. Az olaj szétrohant a vízen, és tüzet fogott. Következőnek a szárazdokkban álló Pennsylvania csatahajót találták el. Ugyanabban a szárazdokkban felrobbant két romboló, mert kigyúlt a lőszerraktáruk.

Chuck és Eddie minden erejükkel húztak, és izzadtak, mint a versenylovak.

Tengerészgyalogosok tűntek fel a haditengerészeti dokkban –

valószínűleg a közeli laktanyából jöttek – , és oltani kezdték a tüzet.

A csónak végre megérkezett a tiszti partraszálló helyhez. Chuck a partra ugrott, gyorsan kikötötte a csónakot, miközben Eddie kisegítette belőle az utasokat. Rohantak az autóhoz.

Chuck beugrott a kormány mögé, és indított. Az autórádió automatikusan bekapcsolt, a KGMB bemondója felszólított minden katonát, tengerészt és tengerészgyalogost, hogy azonnal jelentkezzenek szolgálati helyükön. Chucknak még nem volt alkalma jelentkezni, de neki úgyis biztosan azt parancsolták volna, hogy először is helyezze biztonságba a gondjaira bízott négy polgári személyt, főleg miután ketten közülük nők, egy pedig szenátor.

Mihelyt mindenki bent volt az autóban, Chuck elhúzott.

Mintha a vége felé járt volna a támadás második hulláma. A japán gépek többsége távolodott az öböltől. Chuck ettől függetlenül sietett, mert jöhet még harmadik hullám.

A főkapu nyitva volt. Ha zárva lett volna, Chuck alighanem ledönti.

Rajtuk kívül senki sem járt az úton.

Szélsebesen robogott a Kamehameha sztrádán, el az öböltől. Minél messzebbre jut Pearl Harbortól, annál nagyobb biztonságban lesz a családja.

Ekkor meglátta, hogy egy magányos Zero közeledik.

Alacsonyan szállt, követve a sztráda vonalát. Chuck ráébredt, hogy ez az autót vette célba!

A gépágyúk a szárnyakon vannak, hihetőleg elhibáznak egy olyan keskeny célpontot, mint egy autó, viszont a géppuskák jó közel vannak egymáshoz, a motorburkolat két oldalán. A pilóta azokat használja, ha van esze.

Chuck kétségbeesetten kapta jobbra-balra a fejét. Nem volt búvóhely, nem volt semmi, csak cukornádmezők.

Cikcakkozni kezdett. A közeledő pilótának volt esze, és nem utánozta. Az út keskeny volt, ha Chuck behajt a cukornádba, az autó csak lépésben haladhat. Rátaposott a gázra. Minél gyorsabban megy, annál kevésbé kockáztatja, hogy eltalálják őket.

Elkésett. A repülőgép olyan közel járt, hogy Chuck láthatta a szárnyakon a kerek fekete nyílásokat, amelyek mögött a gépágyúk voltak. Am a pilóta géppuskával nyitott tüzet, pontosan úgy, ahogy a

fiú várta. A lövedékek felvágták a port az útról az autó előtt.

Chuck balra húzódott az útpadkára, de ahelyett, hogy letért volna balra, jobbra rántotta a kormányt. A pilóta helyesbített. Találat érte a motorház tetejét, a szélvédő szétzúzódott. Eddie felüvöltött a fájdalomtól, a hátsó ülésen az egyik nő sikoltott.

Aztán a Zero elment.

Az autó már magától cikcakkozott. Alighanem defektet kapott az egyik első kerék. Chuck viaskodott a kormánnyal, igyekezett megmaradni az úton. Az autó farolt, végigcsúszott az aszfalton, berontott az út melletti cukornádmezőbe, és egy ugrással megállt.

Lángok csaptak ki a motorból, benzinszag csapta meg Chuck orrát.

– Kifelé mindenki! – ordította. – Robban a tank! – Kivágta az ajtót, kipattant a járműből. Feltépte a hátsó ajtót. Az apja kiugrott, maga után húzva anyát. Chuck látta, ahogy a többiek is kivergődnek a kocsiból.

– Futás! – üvöltötte, de ez fölösleges volt, mert Eddie már menekült is befelé a cukornádba. Bicegett, mintha megsebesült volna. Woody félig vitte, félig vonszolta Joanne-t, akit ugyancsak eltalálhattak. A szülei úgy rontottak be a táblába, hogy bizonyosan nem esett bajuk. Chuck követte őket. Száz métert futottak, aztán hasra vetették magukat.

Egy pillanatig csend volt. A gépek hangja távoli dongássá enyészett. Chuck felpillantott, és látta, hogy a kikötőt több száz méter magasan betakarja az olajos füst. Fölötte az utolsó bombázók húztak el észak felé.

Aztán egy dörrenés hallatszott, amitől majd beszakadt a dobhártyája. Még a csukott szemhéján is átvilágított a felrobbanó benzin lángja. Hőhullám söpört át felette.

Hátranézett. Az autó lángolt.

Felpattant.

– Egyben vagy, mama?

– Csodálatos módon igen – válaszolta higgadtan Rosa, akit Gus éppen fölsegített.

Chuck végigpásztázta a mezőt, és meglátta a többieket. Rohant Eddie-hez, aki ült és a combját szorongatta.

– Eltaláltak?

– Kurvára fáj – közölte Eddie – , de nem nagyon vérzik. – Sikerült elvigyorodnia. – Úgy vélem, combtőnél van, de a fontos dolgoknak nem esett bajuk.

– Beviszünk a kórházba.

Chuck abban a pillanatban valami szörnyűt hallott.

A bátyja sírt.

Nem úgy, mint egy kisbaba, hanem mint az eltévedt gyermek: hangosan, fuldokolva, vigasztalhatatlanul.

Chuck rögtön megismerte a kínszenvedés hangját.

Rohant a bátyjához. Woody térdelt, a melle zihált, a szája tátva volt, a szeméből patakzottak a könnyek. Csupa vér volt a fehér lenvászon öltönye, holott nem kapott sebet.

– Nem! Nem! – tördelte zokogva.

Előtte Joanne feküdt a földön, arccal fölfelé.

Chuck azonnal látta, hogy halott. Mozdulatlan volt, szeme a semmibe bámult. Vidám, csíkos vászonruhájának elejét átáztatta a világospiros artériás vér, amely foltokban már sötétedett. Nem látszott rajta sérülés, Chuck feltételezte, hogy a vállát találta el a lövedék, amely felszakította a hónalji ütőeret. Percek alatt elvérezhetett.

A fiú nem tudta, mit mondjon.

Odajöttek a többiek: mama, papa, Eddie. Mama a földre térdelt Woody mellé, és átölelte.

– Szegény gyerekem! – mondta, mintha Woody még kisfiú lenne.

Eddie átfogta Chuck vállát, és alig észrevehetően megszorította.

Papa is letérdelt a halott mellé, és megfogta a fia kezét.

Woody zokogása kissé csendesedett.

– Zárd le a szemét, Woody – mondta papa.

Woodynak reszketett a keze. Erőlködnie kellett, hogy elállítsa a reszketőst.

Megérintette ujjaival a menyasszonya szemhéját.

Azután végtelen gyöngédséggel lezárta Joanne szemét.

Tizenkettedik fejezet

1942 (I)

1942 első napján Daisy levelet kapott egykori vőlegényétől, Charlie, Farquharsontól.

A mayfairi ház reggelizőasztalánál bontotta fel. Éppen egyedül volt, leszámítva a koros inast, aki kitöltötte a kávéját, és a tizenöt éves szobalányt, aki a meleg pirítóst hozta a konyhából.

Charlie nem Buffalóból írt, hanem Duxfordból, a Királyi Légierő kelet-angliai támaszpontjáról. Daisy hallott már erről a helységről: közel volt Cambridge-hez, ahol megismerte a férjét, Bubi Fitzherbertet és a szerelmét, Lloyd Williamset.

Örült Charlie levelének. Igaz, a fiú dobta, és akkor ő nagyon utálta ezért, de az régen történt. Most más embernek érezte magát. 1935-ben Miss Peshkov volt, a gazdag amerikai örökösnő. Ma Aberowen vicomtess, angol főnemes. Ettől függetlenül kellemes érzés volt, hogy Charlie még mindig gondol rá. Egy nő mindig jobban szereti, ha emlékeznek rá, mint ha elfelejtik.

Charlie vastag hegyű fekete tollat használt, és csúnyán írt, nagy, szaggatott betűkkel.

Mindenekelőtt bocsánatot kell kérnem azért, ahogyan Buffalóban bántam veled, olvasta Daisy. Ha eszembe jut, minden alkalommal megborzongok a szégyenkezéstől.

Na, te jóisten, gondolta Daisy. Úgy látszik, felnőtt.

Mekkora sznobok voltunk mind, és én mennyire gyenge voltam, amiért hagytam, hogy néhai anyám rávegyen a basáskodásával erre az alantas viselkedésre!

Aha, gondolta az asszony. Néhai anyám. Ezek szerint meghalt a vén boszorkány. Hát ezért a változás.

Bevonultam a 113-as Eagle Repülőszázadhoz. Hurricaneekkel repülünk, de bármelyik nap átkerülhetünk Spitfire-ekre.

A Királyi Légierőnek három Eagle-százada volt, amelyekben amerikai önkéntesek repültek. Ismeretségük idején Charlie-t semmi sem érdekelte a lovakon és a kutyákon kívül. Csakugyan felnőtt.

Ha képes vagy megbocsátani nekem, vagy legalább át tudsz lépni a múlton, boldogan találkoznék veled, és szeretnék megismerkedni a férjeddel.

A férj említésével tapintatosan közölte, hogy nem melenget romantikus ábrándokat.

A következő hétvégén eltávozáson leszek Londonban. Meghívhatlak vacsorára kettőtöket? Kérlek, mondj igent!

Szeretetteljes üdvözlettel:

Charles H. B. Rirquharson Bubi nem volt otthon azon a hétvégén, de Daisy elfogadta helyette is a meghívást. Ki volt éhezve a férfitársaságra, mint sok más asszony is a háborús Londonban. Lloyd Spanyolországba ment, ahol eltűnt. Azt mondta, katonai attasé lesz a madridi brit nagykövetségen. Daisy boldog lett volna, ha ilyen biztonságos állása van, de nem hitt neki. Amikor megkérdezte, miért küld a kormány irodai munkára egy épkézláb fiatal tisztet egy semleges országban, Lloyd elmagyarázta, milyen fontos elriasztani a spanyolokat attól, hogy belépjenek a háborúba a fasiszták oldalán, de közben olyan gyászosan mosolygott, mint aki tudja, hogy nem teheti lóvá az asszonyt. Daisy attól félt, hogy igazából átszökött a határon a francia ellenállókhoz, és rémálmai voltak, amelyekben Lloydot elfogták és megkínozták.

Több mint egy éve nem látta a férfit. Lloyd hiánya olyan volt, mint egy csonkolt végtag: érezte éjjel-nappal. De azért örült, hogy házon kívül tölthet egy estét egy férfival még akkor is, ha az a férfi az esetlen, sótlan, túlsúlyos Charlie Farquharson.

Charlie a Savoy grilljében foglalt asztalt.

Miközben a szálloda előcsarnokában egy pincér lesegítette Daisyről a nercbundát, odajött hozzá egy magas férfi jól szabott szmokingban, aki valahonnan ismerősnek tűnt.

– Helló, Daisy – mondta félénken, és nyújtotta a kezét. – De örülök, hogy láthatlak ennyi év után!

Daisy csak a hangról ismerte föl, hogy ez Charlie.

– Jó ég, de megváltoztál!

– Fogytam egy kicsit – felelte Charlie.

– Hát az biztos. – Legalább húsz-huszonöt kilót. Rögtön mutatósabb lett tőle. Az arca most inkább érdes volt, mint csúnya.

– Te viszont semmit sem változtál – mondta Charlie, és alaposan megnézte magának az asszonyt.

Daisy kicsípte magát. A háborús takarékoskodás szellemében évek óta nem vásárolt semmi újat, de ma estére előásta azt az ejtett vállú, zafírkék selyemruhát, amelyet a háború előtt szerzett be a Lanvinnél az utolsó párizsi bevásárlóútján.

– Két hónap múlva huszonhat leszek – mondta. – Úgyse hiszem el, hogy ugyanolyan vagyok, mint tizennyolc évesen.

Charlie a ruha dekoltázsára sandított, elpirult, és azt felelte:

– Pedig nekem elhiheted.

Bementek az étterembe, leültek.

– Féltem, hogy nem jössz el – mondta a férfi.

– Megállt az órám. Ne haragudj, hogy késtem.

– Csak húsz percet. Egy órát is vártam volna.

Egy pincér megkérdezte, hogy hozhat-e nekik valamilyen italt.

– Ez egyike annak a kevés helynek Angliában, ahol kaphatsz tisztességes martinit – jegyezte meg Daisy.

– Akkor két martinit – mondta Charlie.

– Én jég nélkül szeretem, egy szem olajbogyóval.

– Én is.

Daisy kíváncsian nézte. Érdekesnek találta ezt a változást. Charlie régi esetlensége kedves félénkséggé finomodott. Még mindig nehéz volt elképzelni vadászpilótának, aki német gépeket lövöldöz le. A londoni Blitz különben is véget ért egy éve, és Dél-Angliában sem folytak légi ütközetek.

– Hol szoktál repülni? – kérdezte.

– Észak-Franciaország felett, főleg nappal cirkuszi hadműveletekben.

– Mi az a cirkuszi hadművelet?

– Bombatámadás erős vadászgépkísérettel. Az a célja, hogy olyan légi harcra provokáljuk az ellenséges gépeket, ahol mi vagyunk létszám-fölényben.

– Gyűlölöm a bombázókat! – mondta Daisy – Végigcsináltam a Blitzet.

Charlie meglepődött.

– Ezek után azt várnám, hogy örülsz, ha a németek visszakapják a kölcsönt!

– Szó sincs róla. – Daisy sokat töprengett ezen. – Sírni tudnék, ha arra a rengeteg ártatlan londoni asszonyra és gyerekre gondolok, akik elégtek és megrokkantak. És ezen nem segít a tudat, hogy a német asszonyok és gyerekek ugyanezt szenvedik el.

– En még nem is gondoltam át így.

Megrendelték a vacsorát. A háborús rendszabályok nem engedélyeztek három fogásnál többet, és a vacsora ára nem haladhatta meg az öt shillinget. A menün olyan anyagtakarékos fogások szerepeltek, mint a kolbászhúsból készült hadikacsa és a

Wooltonpite*, amelyben egy szem hús se volt.

– El se tudom mondani, mekkora öröm hallani egy olyan lányt, aki amerikaiul beszél! – áradozott Charlie. – Tetszenek az angol lányok, még jártam is eggyel, de hiányoznak az amerikai hangok.

– Nekem is – mondta az asszony. – Most már ez az otthonom, és nem hiszem, hogy valaha is visszakerülök, de azért tudom, mit érzel.

– Sajnálom, hogy nem sikerült találkoznom Aberowen vicomte-tal.

– A légierőnél van, akárcsak te. Kiképző. Időnként hazajön, de ezen a hétvégén nem engedték.

Daisy ismét együtt hált az alkalmanként hazavetődő Bubival. Megesküdött, hogy soha többé nem tesz ilyet, miután rajtakapta azzal a két aldgate-i förtelmes némberrel. De Bubi megzsarolta. Azt mondta, a harcosoknak szükségük van vigasztalásra, amikor hazatérnek, és megígérte, hogy nem jár többet prostituáltakhoz. Daisy nem igazán hitt az ígéreteinek, de azért kedve ellenére beadta a derekát. Végül is, mondta magának, arra esküdtem, hogy vele tűrök, vele szenvedek.

Sajnos, már nem lelte örömét a házastársi szexben. Le tudott feküdni Bubival, de nem szerethetett bele ismét. Krémet kellett használnia, hogy síkos legyen. Megpróbálta felébreszteni magában a régi gyengéd érzelmeket abból az időből, amikor izgalmas ifjú arisztokratának látta Bubit, olyannak, akinek a lába előtt hever a világ, aki mulatságos, és fenékig tudja üríteni az élet poharát. Ma már látta, hogy a férje nem igazán izgalmas, csak egy önző és elég korlátolt ember, kutyabőrrel. Amikor Bubi ráhasalt, csak arra tudott gondolni, hogy elkaphat tőle valamilyen gusztustalan betegséget.

– Biztosra veszem, hogy nem akarsz beszélgetni a Rouzrokh családról… – kezdte óvatosan Charlie.

– Nem.

– .. .de azt hallottad, hogy Joanne meghalt?

– Nem! – Daisy megdöbbent. – Hogy?

– Pearl Harborban. Menyasszonya volt Woody Dewarnak, vele ment oda, hogy meglátogassák Woody öccsét, Chuckot, aki Hawaiin állomásozik. Egy autóban ültek, amikor megsorozta őket egy Zero, ez egy japcsi vadászgép, és eltalálta Joanne-t.

– Hát ez szomorú. Szegény Joanne! Szegény Woody!

Kihozták a vacsorájukat és egy palack bort. Szótlanul ettek egy darabig. Daisy felfedezte, hogy a hadikacsa íze nem nagyon emlékeztet a kacsahúséra.

– Joanne egyike volt annak a 2400 embernek, akiket megöltek Pearl Harbornál – szólalt meg Charlie. – Nyolc csatahajót és tíz másmilyen hajót vesztettünk. Rohadt sunyi japánok!

– Nálunk meg titokban örülnek az emberek, mert most már az Egyesült Államok is belépett a háborúba. Egyedül Isten a megmondhatója, hogy lehetett Hitler annyira ostoba, hogy hadat üzenjen az Államoknak. De a britek úgy gondolják, hogy végre van esély a győzelemre, miután az oroszok és mi is mellettük állunk.

– Az amerikaiak nagyon dühösek Pearl Harbor miatt.

– Nálunk meg nem értik, miért.

– A japánok az utolsó percig alkudoztak, még akkor is, amikor már rég dönthettek a támadásról. Ez kétszínűség!

Daisy összevonta a szemöldökét.

– Nekem logikusnak tűnik. Ha az utolsó percben sikerült volna megegyezni, talán lefújták volna a támadást.

– De nem üzentek hadat!

– Számított volna? Azt vártuk, hogy a Fülöp-szigeteken támadnak. Talán még egy hadüzenet után is meglepetésként ért volna Pearl Harbor.

Charlie értetlenül széttárta a tenyerét.

– Egyáltalán miért kellett megtámadniuk?

– Elloptuk a pénzüket.

– Befagyasztottuk a betéteiket.

– Ők nem képesek arra, hogy meglássák a különbséget. És elvágtuk őket az olajtól. Sarokba szorítottuk őket. Az összeomlással néztek szembe. Mit kellett volna tenniük?

– Engedniük kellett volna, és bele kellett volna egyezniük, hogy kivonulnak Kínából.

– Igen, ezt kellett volna. De ha Amerikát rugdosná egy másik ország, és az írná elő, mit tegyen, akkor is azt akarnád, hogy engedjünk?

– Lehet, hogy nem. – Charlie elvigyorodott. – Azt mondtam, nem változtál. Szeretném ezt visszavonni.

– Miért?

– Sose beszéltél így. Valamikor egyáltalán nem voltál hajlandó politizálni.

– Ha nem érdekel a politika, akkor te is hibás leszel azért, ami történik.

– Azt hiszem, ezt mindnyájan megtanultuk.

Megrendelték a desszertet.

– Mi lesz a világgal, Charlie? – kérdezte Daisy. – Egész Európa fasiszta. A németek elfoglalták Oroszország nagy részét. Az Egyesült Államok törött szárnyú sas. Néha örülök, hogy nincs gyerekem.

– Ne becsüld alá az Egyesült Államokat. Sebet kaptunk, de nem zúztak össze. Most Japán a kakas a baromfiudvarban, de eljön a nap, amikor a japán nép keserű könnyekkel fog vezekelni Pearl Harborért.

– Remélem, igazad lesz.

– És a németeknek sem táncol már mindenki úgy, ahogy ők fütyülnek. Nem sikerült bevenniük Moszkvát, és hátrálnak. Felfogod, hogy a moszkvai csata volt Hitler első igazi veresége?

– Vereség vagy csak visszalépés?

– Akármelyik is, ennél rosszabb eredményt még nem könyvelhetett el. Jól beverték az orrát a bolsevikok.

Charlie felfedezte a portóit, a britek kedvencét. Londonban a férfiak az után itták, hogy a hölgyek távoztak az asztaltól. Daisy idegesítőnek találta ezt a szokást, de hiába próbálta felszámolni a saját házában. Ittak egy-egy pohárral. Daisy, akiben már volt bor meg martini, kissé becsípett és jókedvre derült.

Fölemlegették buffalói fiatalságukat, és nagyokat nevettek a maguk és a mások bolondságain.

– Közhírré tetted, hogy Londonba mész, és táncolni fogsz a királlyal!

– mondta Charlie. – És meg is csináltad!

– Remélem, irigykedtek!

– Mi az, hogy! Dót Renshaw görcsöket kapott!

Daisy boldogan kacagott.

– Úgy örülök, hogy ismét találkoztunk – mondta Charlie. – Annyira kedves vagy.

– Én is örülök.

Kijöttek az étteremből. A portás hívott egy taxit.

– Hazaviszlek – mondta Charlie.

Ahogy mentek a Strandén, Charlie átkarolta az asszonyt. Daisy tiltakozni akart, de aztán azt gondolta, egye meg a fene, és odasimult a férfihoz.

– Mekkora bolond vagyok – mondta Charlie. – Bár vettelek volna feleségül, amikor megvolt rá a lehetőségem!

– Jobb férj lettél volna, mint Bubi Fitzherbert – felelte az asszony. De akkor sose találkozhatott volna Lloyddal.

Most eszmélt rá, hogy semmit se mondott Charlie-nak Lloydról.

Mikor bekanyarodtak Daisyék utcájába, Charlie megcsókolta az asszonyt.

Kellemes érzés volt elbújni egy férfi karjaiban, és a száját csókolni. Ettől függetlenül tudta, hogy az italtól érzi így, mert igazából egyetlenegy férfit akar csókolni, és az Lloyd volt. De azért nem tolta el Charlie-t addig, amíg meg nem állt a taxi.

– Mit szólnál egy búcsúpohárhoz? – kérdezte a férfi.

Daisyt csábította az ötlet egy pillanatig. Régóta nélkülözte már a kemény férfitest érintését. De nem igazán kívánta Charlie-t.

– Nem – mondta. – Ne haragudj, Charlie, de mást szeretek.

– Nem kell ám lefeküdnünk egymással – suttogta a férfi. – Csak, tudod, csókolózhatnánk egy kicsit...

Daisy kinyitotta a taxi ajtaját, és kiszállt. Gyalázatosnak érezte magát. Charlie naponta kockáztatja érte az életét, ő pedig még ezt a csekély élvezetet is megtagadja tőle.

– Jó éjszakát, Charlie, és sok szerencsét – mondta. Mielőtt meggondolhatta volna magát, becsapta a taxi ajtaját, azután besietett a házába.

Egyenesen fölment a lépcsőn, és ágyba bújt. Pocsékul érezte magát. Két férfit is becsapott: Lloydot, mert csókolózott Charlie-val, és Charlie-t, mert kielégületlenül küldte el.

A vasárnap nagy részét ágyban töltötte macskajajjal.

Hétfőn este felhívták.

– Itt Hank Bartlett – mondta egy fiatal amerikai hang. – Charlie Farquharson barátja Duxfordban. Sokat beszélt nekem magáról, és megtaláltam a noteszében a számát.

Daisy szíve kihagyott.

– Miért hívott fel?

– Hát sajnos, rossz hírem van – felelte Hank Bartlett. – Charlie ma meghalt. Lelőtték Abbeville fölött.

– Nem!

– Az első bevetése volt az új Spitfire-ével.

– Mesélt erről – mondta kábán az asszony.

– Gondoltam, esetleg tudni szeretné.

– Igen, és köszönöm – suttogta Daisy – Charlie-nak maga egy istennő volt.

– Igen?

– Hallania kellett volna, amikor rákezdte, hogy maga milyen isteni.

– Ez borzasztó! – mondta Daisy – Borzasztó! – Nem bírt tovább beszélni, úgyhogy letette.

*

Chuck Dewar az egyik kódfejtő, Bob Strong hadnagy mögött leselkedett. Voltak szörnyű rendetlen elemzők, de Strong a pedáns fajtához tartozott, és csak egyetlenegy papír volt az asztalán, amelyre azt írta:

YO-RO-KU-TA-WA-NA – Nem értem! – bosszankodott Strong. – Ha az átirat helyes, akkor az van benne, hogy eltalálták yorokutawanát. De ez érthetetlen. Ilyen szó nincs!

Chuck rámeredt a hat japán szótagra. Bár ő csak pötyögött valamit japánul, érezte, hogy jelenteniük kell valamit. De mivel nem bírta kitalálni, visszatért a munkájához.

Pocsék volt náluk a hangulat.

Chuck és Eddie még hetekkel a támadás után is láttak az öböl olajos vizén az elsüllyedt hajókból kiszabadult, felpüffedt holtakat. A hozzájuk került adatok szerint a japánok folytatták a pusztító támadásokat. Alig három nappal Pearl Harbor után a japán gépek lebombázták az Egyesült Államok luzoni támaszpontját a Fülöp-szigeteken, és elpusztították a csendes-óceáni flotta teljes torpedókészletét. Ugyanezen a napon elsüllyesztették a Dél-kínai-tengeren a Repulse és a Prince of Wales brit csatahajókat, amelyek nélkül a britek tehetetlenek voltak a Távol-Keleten.

Úgy tűnt, nem lehet megállítani őket. Folyamatosan jöttek a rossz hírek. Az újév első néhány hónapjában Japán legyőzte az amerikai erőket a Fülöp-szigeteken, megverte a briteket

Hongkongban, Szingapúrban és Rangunban, Burma fővárosában.

Sok helynevet még a Chuckhoz és Eddie-hez hasonló tengerészek sem ismertek, de az amerikai nagyközönségnek végképp úgy hangzottak, mint a távoli bolygók egy tudományos-fantasztikus mesében: Guam, Wake, Bataan. Ám azt mindenki tudta, mit jelent a visszavonulás, a behódolás és a megadás.

Chuck szédelgett. Csakugyan legyőzheti Japán Amerikát? Nem bírta elhinni.

Májusra a japánok megszerezték, amit akartak: a birodalmat, amely adott nekik gumit, ónt és – ami a legfontosabb – olajat. Birodalmukat a kiszivárgott adatok szerint olyan brutális kegyetlenséggel kormányozták, amit még Sztálin is restellt volna.

Csakhogy volt egy csepp üröm az örömben, mégpedig az Egyesült Államok hadiflottája. Chuckot büszkeség töltötte el a gondolattól. A japánok azt remélték, hogy mindenestől elpusztíthatják Pearl Harbort, és megszerezhetik a Csendes-óceán uralmát, de nem sikerült nekik. Az amerikai repülőgép-anyahajók és nehézcirkálók még megvoltak. A hírszerzési adatokból ítélve a japán parancsnokok dühöngtek, hogy az amerikaiak nem hajlandók beadni a kulcsot. Pearl Harbor után emberük is, fegyverük is kevesebb volt, mint a japánoknak, de nem futamodtak meg és nem bújtak el, hanem rajtaütésszerű támadásokat intéztek japán hajók ellen. Nem sok kárt tettek bennük, viszont ezek a támadások erősítették az amerikaiak harci szellemét, ugyanakkor a japánok sem áltathatták magukat a teljes győzelemmel. Április 25-én repülőgép-anyahajóról indított gépek lebombázták Tokió központját, iszonyú sebet ütve a japán katonai büszkeségen. Hawaiin ujjongtak. Chuck és Eddie leitták magukat azon az éjszakán.

De nem maradhatott el a visszavágás. Chuck mindenkitől azt hallotta a légi igazgatóságon, hogy a japánok óriási támadást indítanak nyár elején, így akarják rávenni Amerikát, hogy álljon ki összes hajójával a végső harcra. Azt remélték, hogy flottájuk fölénye eldönti a küzdelmet, és Amerika csendes-óceáni hajóhada megsemmisül. Amerikának egyetlen útja volt a győzelemhez: jobb felkészülés, jobb hírszerzés, gyorsabb és ravaszabb hadmozdulatok.

Ezekben a hónapokban a HYPO egység éjjel-nappal dolgozott a JN-25b, a japán császári hadiflotta új kódjának feltörésén.

Az amerikai tengerészetnek Seattle-től Ausztráliáig minden csendes óceáni parton voltak elfogó állomásai, ahol az úgynevezett Háztetőbrigád* fejhallgatós tagjai ültek a készülékeknél, és hallgatták a japánok rádióforgalmát. Pásztázták a rádióhullámokat, és leírták, amit hallottak.

* On The Roof Gang – Nevüket a régi Tengerészeti Minisztérium tetejére épített, különleges iskoláról kapták, amely 1928-tól 1941-ig működött ezen a helyen. (Aford.)

A jeleket morzéban küldték, de a pontokat és a vonásokat le lehetett fordítani ötös számcsoportokra, amelyeknek mindegyike egy betűt, szót vagy mondatot jelentett a kódkönyvben. A látszólag találomra összeszedett számokat biztosított kábelen továbbították a géptávírókhoz a régi igazgatósági épület alagsorában. Itt kezdődött a nehezebbik rész: a kód feltörése.

Mindig az apróságokkal kezdték. Az üzenetek utolsó jele gyakran volt az OWARI, ami azt jelenti, hogy vége. Az elemzők ezt a számcsoportot keresték az üzeneten belül, és ahol megtalálták, föléje írták: „VEGE?"

Maguk a japánok segítettek nekik egy rájuk nem jellemző hanyagsággal.

Néhány távoli egység késve kapta meg a JN-25b kódkönyvét, így néhány végzetes héten át a japán főparancsnokság kétféleképpen kódolva továbbított bizonyos üzeneteket. Mivel az amerikaiak nagyrészt feltörték az eredeti JN-25 kódot, sikerült lefordítaniuk az üzenetet a régi kódra, majd odatették az átiratot az újonnan kódolt üzenet mellé, és megfejtették az ötös számcsoportok jelentését. Egy ideig hatalmas ugrásokkal haladtak.

Az eredeti nyolcfős csapatot kiegészítették Pearl Harbor után az elsüllyesztett California csatahajó zenekarának néhány tagjával. Valamilyen érthetetlen okból a muzsikusok jók voltak a kódfejtésben.

Minden üzenetet megőriztek, minden átiratot iktattak. Az összehasonlítás kulcsfontosságú része volt a munkának. Az elemzők bármikor kikérhették az egy meghatározott napon elküldött összes üzenetet vagy az egy bizonyos hajóra befutó összes üzenetet, vagy minden olyan üzenetet, amelyben említették Hawaiit. Chuck és a többi irodista egyre bonyolultabb kereszthivatkozási rendszereket

dolgozott ki, hogy a kódfej-tők megtalálhassanak mindent, amire szükségük van.

Az egység előre megmondta, hogy május első hetében a japánok megtámadják Port Moresbyt, a szövetségesek támaszpontját Pápua Új-Guineán. Igazuk lett. Az amerikaiak feltartóztatták a megszálló hajóhadat a Korall-tengeren. Mindkét fél magának követelte a győzelmet, de a japánok nem foglalták el Port Moresbyt, és Nimitz tengernagy, a csendes-óceáni flotta főparancsnoka kezdett bízni a kódtörőkben.

A japánok nem a szabályszerű nevekkel azonosították a csendes-óceáni helyszíneket. Minden fontos helynek volt egy kétbetűs jele, illetve nem is két betűből álltak, hanem két kanából, a japán ábécé írásjegyeiből, bár a kódfejtők általában a kanák latin megfelelőit használták A-tól Z-ig. Az emberek az alagsorban fáradságos munkával próbálták kideríteni, mit jelenthetnek a páros kanák. Lassan haladtak. A MO Port Mores-by volt, az AH Oahu, de a legtöbbet nem ismerték.

Májusban gyorsan gyűltek a bizonyítékok egy óriási japán támadásra egy AF-ként azonosított helyszínen.

Az egység azt feltételezte, hogy Midway lehet ez az AF, a Hawaiinál kezdődő, huszonnégy kilométer hosszú szigetfüzér nyugati végénél lévő atoll. Midway félúton volt Los Angeles és Tokió között.

Csakhogy egy feltételezés nem volt elég. A japán flotta számbeli fölénye miatt Nimitz tengernagynak tényre volt szüksége.

Chuck munkatársai naponként rajzolták teljesebbre a japán csatarend baljós képét. Új repülőgépeket szállítottak el az anyahajókhoz. Behajózták a „megszálló erőt”: a japánok tehát be is akarnak rendezkedni azon az akármilyen területen, amelyet elfoglalnak.

Ez ígérkezett a legfontosabb hadműveletnek. De hol várható a támadás?

Az alagsori emberek különösen büszkék voltak arra, hogy megfejtették a japán flottának azt az üzenetét, amelyben így sürgették Tokiót: „Szorgalmazzák az üzemanyagtömlő mielőbbi leszállítását!” Örültek, hogy megbirkóztak a különleges nyelvezettel, de ennél is fontosabb volt, hogy az üzenet alátámasztotta,

Óceániában bármikor elkezdődhet a hosszú távú manőver.

Ám az amerikai főparancsnokság Hawaiira várta a támadást. A szárazföldi hadsereg attól félt, hogy az Egyesült Államok nyugati partvidékét rohanják le a japánok. Még a Pearl Harbor-i egység sem szabadulhatott a gyanútól, hogy lehet a támadás célja a Midwaynél ezerhatszáz kilométerrel délebbre található Johnston Island repülőtere.

Százszázalékos bizonyosságra volt szükségük.

Chucknak volt elképzelése, de nem mert szólni. A kódfejtők olyan okosak, ő pedig nem az. Sose volt jó tanuló. Harmadikban egy osztálytársa elnevezte Csöki Chuckynak. Ő sírt, és ez garantálta, hogy rajta ragadjon a csúfnév. Máig Csöki Chuckyként gondolt magára.

Ebédre Eddie-vel szendvicset és kávét vételeztek a kantinban, azután kiültek a rakpartra, és nézték az öbölt. Kezdett visszatérni a normális állapotába. Az olaj nagy részét eltakarították, néhány roncsot is kiemeltek.

Javában ettek, amikor előbújt a Hospital Point mögül egy sérült repülőgép-anyahajó, és a tengerig érő olajcsíkot húzva bevánszorgott a kikötőbe. Chuck megismerte a Yorktownt. A hajótest fekete volt a koromtól, a felszálló-fedélzeten hatalmas lyuk tátongott, vélhetőleg egy japán bomba okozhatta a Korall-tengeren vívott csatában. Szirénák és kürtök üdvözölték gratuláló fanfárral, amíg közeledett a haditengerészeti dokkhoz, és már gyülekeztek a vontatóhajók, hogy átsegítsék az egyes szárazdokk nyitott kapuján.

– Mint hallom, három hónapi munkára lesz szüksége – jegyezte meg Eddie. Ugyanabban az épületben dolgozott, mint Chuck, de az emeleti hírszerző irodán, ahol több pletykához jutott. – De három nap múlva már megy is vissza a tengerre.

– Hogy fogják ezt összehozni?

– Már elkezdték. A rekonstrukciós vezető elébe ment repülőgéppel. Most is a fedélzeten van egy csapattal. És nézd csak a szárazdokkot!

Chuck nézte. A dokk tömve volt emberrel és felszereléssel. Össze se tudta számolni, hány hegesztőkészülék várakozik a rakparton.

– Bár épp csak összefoltozzák – folytatta Eddie. – Megjavítják a fedélzetet, hogy tengerálló legyen, de minden mással várni kell.

A hajó neve valamiért szöget ütött Chuck fejébe. Mit is jelent

York-town? Ott volt a függetlenségi háború utolsó nagy csatája. Van ennek valamilyen jelentősége?

Arra jött Vandermeier százados.

– Mars vissza dolgozni, kislányok! – mondta.

– Egyszer úgyis lecsapom – mormolta Eddie.

– A háború után – figyelmeztette Chuck.

Ahogy visszatért az alagsorba, és meglátta Bob Strongot az íróasztalánál, rádöbbent, hogy megoldotta Strong feladványát.

Ismét átnézett az elemző válla fölött. Ugyanazt a papírt látta, ugyanazzal a hat japán szótaggal:

YO-RO-KU-TA-WA-NA Tapintatosan megpróbált úgy tenni, mintha Strong jött volna rá a megoldásra.

– De hiszen kitalálta, hadnagy úr! – mondta.

Strong zavarba jött.

– Mit?

– Ez angol név, amit a japánok fonetikusan átírtak.

– A yorokutawana angol név?

– Igen, uram. A japánok így ejtik ki a Yorktownt.

– Mi van? – hüledezett Strong.

Csöki Chucky egy rettenetes pillanatig azt hitte, hogy mellélőtt.

Utána Strong azt mondta:

– Uramisten, de mennyire hogy igaza van! Yorokutawana, az Yorktown, japán kiejtéssel.

Boldogan nevetett.

– Köszönöm! – áradozott. – Gratulálok!

Chuck habozott. Volt egy másik ötlete is. Megmondja, mire gondol? Nem az ő dolga a kőfejtés. Ám Amerika egy ujjnyira van a vereségtől. Talán meg kéne kockáztatnia.

– Javasolhatok még valamit? – kérdezte.

– Ne kíméljen.

– Az AF jelcsoportról van szó. Cáfolhatatlan bizonyítékra van szükségünk, hogy ez Midway, ugye?

– Ja.

– Nem írhatnánk egy üzenetet Midwayről, amelyet a japánok továbbítani akarnának rejtjelezve? Aztán ha elfognánk az adást, megtudhatnánk, hogyan kódolják a nevét.

– Talán – mondta elgondolkozva Strong. – Küldhetnénk

kódolatlanul is az üzenetünket, hogy okvetlenül megértsék.

– Megtehetjük. Olyasmi kellene, ami nem túl bizalmas, mint például: „Midway kér gyógyszert nemi betegségre.” Ilyesmi.

– De miért továbbítanák ezt a japcsik?

– Oké, akkor legyen valami katonai, de nem szigorúan titkos. Például az időjárás.

– Mostanában még a meteorológiai előrejelzés is titkos.

– Vízhiány? – szólt át a szomszéd asztaltól a kódfejtő. – Ha el akarják foglalni a helyet, ez fontos információ.

593

– Ez bejöhet! – Strong kezdett föllelkesedni. – Midway például küld egy kódolatlan üzenetet Hawaiinak, hogy a sótalanítójuk bedöglött.

– És Hawaii azt feleli, hogy küldünk egy tartályhajó vizet – mondta Chuck.

– Ezt biztosan továbbítják a japánok, ha meg akarják támadni Mid-wayt. Terveket kell kidolgozniuk, hogy ivóvizet szállítsanak a szigetre.

– És rejtjelezve továbbítják, nehogy rájöjjünk arra, hogy érdeklődnek Midway iránt.

Strong felállt.

– Jöjjön velem – mondta Chucknak. – Közöljük ezt a főnökkel, lássuk, mit gondol.

Még aznap elküldték az üzeneteket.

Másnap egy japán rádióadás jelentette a vízhiányt AF-en.

Midway volt a célpont.

Nimitz tengernagy elkezdte felállítani a csapdát.

*

Este, amikor már ezernél is több munkás dolgozott ívlámpák mellett a lerobbant Yorktown repülőgép-anyahajó javításán, Chuck és Eddie elment egy honolului sötét sikátorban a Kalapgumi bárba, amely szokás szerint tömve volt tengerészekkel és helyiekkel, szinte kizárólag férfiakkal, bár volt néhány ápolónő is párosával. Chuck és Eddie azért szerették a kocsmát, mert ide a hozzájuk hasonlók jártak, a leszbikusok meg azért szerették, mert a férfiak nem kezdtek ki velük.

Persze semmi nem történt. Homoszexuális cselekményekért

kirúghatták a tengerészeitől és sittre vághatták az embert. De azért meghitt hely volt. A zenekarvezető sminkelte magát, a hawaii énekes nőnek öltözött, és olyan meggyőző volt, hogy egyesek ki nem nézték volna belőle a férfit. A tulajnak virslit lehetett volna főzni a hasán. A férfiak táncolhattak együtt, ós senkit se buziztak le, ha vermutot rendelt.

Joanne halála óta Chuck még szenvedélyesebben szerette Eddie-t. Természetesen mindig tudta, hogy Eddie-t elméletben megölhetik, de a veszély sose tűnt valóságosnak. De most, Pearl Harbor megtámadása után nem volt nap, hogy Chuck ne látta volna maga előtt azt a vérben úszó, gyönyörű lányt az aszfalton, és a bátyját, amint úgy zokog, mintha megszakadna a szíve. Könnyen alakulhatott volna úgy, hogy Chuck térdel Eddie mellett, és ő érzi azt az elviselhetetlen bánatot. Chuck és Eddie kijátszotta december 7-én a halált, de azóta kitört a háború, és olcsó lett az emberélet. Drága volt minden együtt töltött nap, mert bármelyik lehetett az utolsó.

Chuck a pultra könyökölt, kezében egy sörrel, Eddie az egyik bárszéken ült. Nevetve hallgatták Trevor Paxmant, más néven Trixie-t, az egyik pilótát, aki arról az esetről mesélt, amikor megpróbált szexelni egy lánnyal.

– Az valami szörnyű volt! – mondta Trixie. – Azt vártam, hogy minden szép rendes lesz odalent, meg valahogy olyan édes, amilyen a festményeken szokott lenni a lányoknak, erre szőrösebb volt nálam! – Kitört a röhögés. – Olyan volt, mint egy gorilla! – Chuck ekkor vette észre a szeme sarkából a belépő Vandermeier százados köpcös alakját.

Kevés tiszt ment be a sorállományúak kocsmáiba. Nem volt éppen tilos, csak neveletlenségre és tapintatlanságra vallott, mintha valaki sáros bakancsot viselne a Ritz-Carltonban. Eddie hátat fordított Vandermeiernek, abban reménykedve, hogy a százados nem veszi észre.

Nem volt ilyen szerencséje. Vandermeier egyenesen odajött hozzájuk, és azt mondta:

– Nohát, nohát, összejöttek a lányok?

Trixie megfordult, és eltűnt a tömegben.

– Ez meg hova ment? – kérdezte Vandermeier. Máris olyan részeg volt, hogy akadozott a nyelve.

Chuck látta, hogy Eddie arca elsötétül.

– Jó estét, százados úr – mondta mereven. – Rendelhetek magának egy sört?

– Whiskyt jéggel.

Chuck kért neki egy italt. Vandermeier meghúzta, és azt mondta:

– Nahát, úgy hallottam, hogy ezen a helyen hátul van az akció. Igaz ez? – Eddie-re nézett.

– Fogalmam sincs – felelte hidegen Eddie.

– Á, eriggyél már – mondta Vandermeier. – Nem kerül jegyzőkönyvbe. – Megpaskolta Eddie térdét.

Eddie felugrott, hátralökte a székét.

– Ne nyúljon hozzám!

– Nyugi, Eddie! – figyelmeztette Chuck.

– Nincs olyan törvény a tengerészeinél, amely előírná, hogy tűrnöm kell egy ilyen vén köcsög tapizását!

– Minek neveztél engem? – kérdezte részegen Vandermeier.

– Esküszöm, ha még egyszer hozzám ér, lecsapom azt a ronda fejét! – jelentette ki Eddie.

– Vandermeier százados úr, én tudok egy sokkal jobb helyet – mondta Chuck. – Nem akarna oda menni?

– He? – kérdezte Vandermeier értetlenül.

Chuck rögtönzött.

– Egy kisebb, csendesebb helyet. Olyan, mint ez, de meghittebb. Ugye érti, mire célzok?

– Jól hangzik! – A százados felhajtotta a whiskyjét.

Chuck megfogta Vandermeier jobb karját, és intett Eddie-nek, hogy fogja meg a balt. Kivezették a részeg századost a bárból.

Szerencsére várakozott egy taxi a sikátor homályában. Chuck kinyitotta a kocsi ajtaját.

Vandermeier ekkor csókolta meg Eddie-t.

Csak úgy átnyalábolta, a szájára szorította a száját, és azt mondta:

– Szeretlek!

Chuck szíve elszorult a félelemtől. Ennek rossz vége lesz.

Eddie keményen hasba vágta Vandermeiert. A százados felröffent, és levegőért kapkodott. Eddie ismét megütötte, ezúttal az arcát. Chuck közéjük ugrott. Mielőtt Vandermeier összeeshetett

volna, Chuck begyömöszölte a taxi hátsó ülésére.

Behajolt az ablakon, és adott a sofőrnek egy tízdollárost.

– Vigye haza, és tartsa meg az aprót – mondta.

A taxi elhúzott.

Chuck ránézett Eddie-re.

– Na fiam, most aztán benne vagyunk a bajban!

*

Eddie Parry mégse került bíróság elé egy tiszt elleni tettlegesség vádjával.

Másnap Vandermeier százados fekete monoklival jelent meg a munkában, de nem tett feljelentést. Chuck szerint derékba törte volna a százados karrierjét, ha beismeri, hogy verekedett a Kalapgumiban. Ettől függetlenül mindenki az ő bevert szeméről beszélt.

– Vandermeier azt állítja, hogy elcsúszott a garázsában egy olajfolton, és beütötte az arcát a fűnyíróba, de szerintem a felesége csapta pofán. Láttátok már a nőt? Úgy néz ki, mint Jack Dempsey.

Ezen a napon az alagsor kódfejtői tájékoztatták Nimitz tengernagyot, hogy a japánok június 4-én támadják meg Midwayt. Konkrétabban a japán hajóhad reggel hétkor 280 kilométerre közelíti meg északi irányból az atollt.

Eddie gyászos kedvében volt.

– Mit tehetünk? – kérdezte az ebédnél Chucktól. Ő is a hírszerzésnél dolgozott, a kódfejtőknek köszönhetően ismerte a japán erő nagyságát.

– A japcsik kétszáz hajóval jönnek – gyakorlatilag az egész flottájukkal – , és mennyi hajónk van nekünk? Harmincöt!

Chuck nem volt ilyen borúlátó.

– De ennek csak egynegyede a csapásmérő erő. A többi a megszálló erő, a támogató erő és a tartalék.

– És? Az egynegyedük is meghaladja az egész csendes-óceáni flottánkat!

– A tulajdonképpeni csapásmérő erejüknek csak négy repülőgép-anyahajója van.

– Nekünk meg csak három. – Eddie rábökött a sonkás szendvicsével a szárazdokkban álló, füsttől fekete anyahajóra, amelyen rajzottak a munkások. – Beleszámítva a lerobbant

Yorktownt.

– Na igen, de mi tudjuk, hogy jönnek, ők meg nem tudják, hogy várjuk őket.

– Nagyon remélem, hogy ez valóban annyira fontos, mint Nimitz gondolja.

– Én is.

Amikor Chuck visszatért az alagsorba, közölték vele, hogy már nem dolgozik ott. Átvezényelték a Yorktowma.

– Vandermeier így áll bosszút rajtam – mondta Eddie aznap este könnyes szemmel. – Arra számít, hogy meg fogsz halni.

– Ne légy ilyen pesszimista – kérlelte Chuck. – Még megnyerhetjük a háborút.

Pár nappal a támadás előtt a japánok megváltoztatták a kódjaikat. Az alagsori emberek sóhajtottak egyet, és ismét elölről kezdték a munkát, de nem sok új adatra sikerült szert tenniük a csata előtt. Nimitznek be kellett érnie azzal, amije volt, és bíznia kellett abban, hogy a japánok nem változtatják meg az utolsó percben a haditervüket is.

A japánok arra számítottak, hogy váratlanul megtámadhatják és könnyen lerohanhatják Midwayt. Azt remélték, hogy az amerikaiak majd vissza akarják foglalni az atollt, és ehhez bevetik minden erejüket. Akkor majd lecsap a tartalék hajóhad, és megsemmisíti az amerikai flottát, Japán a Csendes-óceán ura lesz, és az Egyesült Államok könyörög békéért.

Nimitz azt tervezte, hogy már a kezdet kezdetén megtorpedózza ezt a koncepciót, és csapdát állít a támadónak, mielőtt elfoglalhatná Midwayt.

Ezekhez a lesben álló csapatokhoz vezényelték át Chuckot.

Becsomagolt a zsákjába, adott egy csókot Eddie-nek búcsúzóul, azután kimentek együtt a rakpartra.

Ott beleszaladtak Vandermeierbe.

– Nem volt idejük megjavítani a vízzáró kamrákat – újságolta a százados. – Ha léket kap, úgy elmerül, mint a balta.

Chuck rátette a kezét Eddie vállára, majd megkérdezte:

– Jobban van a szeme, százados úr?

Vandermeier szája eltorzult a rosszindulattól.

– Sok szerencsét, buzi – mondta, mielőtt elvonult.

Chuck kezet rázott Eddie-vel, majd fölment a fedélzetre.

Azonnal megfeledkezett Vandermeierről, mert végre teljesült a vágya. Tengeren volt, méghozzá minden idők egyik leghatalmasabb repülőgép-anyahajójával!

A Yorktown volt a vezérhajó. Hosszabb volt két futballpályánál, és több mint kétezer ember szolgált rajta. Kilencven repülőgépet vitt: torpedóvetővel fölszerelt, felhajtható szárnyú, régi Douglas Devastator bombázókat, újabb Douglas Dauntless zuhanóbombázókat és Grumman Wildcat vadászgépeket a bombázók kísérésére.

598

Szinte minden a hajótestben volt, kivéve a kilenc méter magas felépítményt a felszálló-fedélzeten. Ebben volt a Yorktown vezérlő– és kommunikációs központja, a híd, a híd alatt a rádiós szoba, a navigációs terem, a pilóták eligazító szobája, és mögöttük a hatalmas, háromkürtős kémény.

Néhány szerelő még akkor is a fedélzeten tartózkodott, hogy befejezze a munkáját, amikor a Yorktown elhagyta a szárazdokkot, és kifutott Pearl Harborból. Chuck megbűvölten hallgatta a titáni motorok lüktetését. Amikor a hajó a mély vízre érve átvette a Csendes-óceán hullámzásának ritmusát, a fiú úgy érezte, mintha táncolna.

A rádiósokhoz osztották be, ami, tekintettel a tapasztalataira, logikus döntés volt.

A repülőgép-anyahajó a Midwaytől északkeletre kijelölt gyülekező-helyre tartott. Frissen hegesztett foltjai úgy nyikorogtak, mint az új cipő. Volt a hajón egy alkoholmentes bár, a Gedunk, ahol frissen készült fagylaltot is lehetett kapni. Chuck a Gedunkban futott össze az első délutánon Trixie Paxmannel, akivel a Kalapgumi bárban találkozott utoljára, és megörült, hogy van egy barátja a fedélzeten.

Szerdán, június harmadikén, egy nappal a támadás várható időpontja előtt a flotta felderítő hidroplánja Midwaytől nyugatra észlelte a japán szállítóhajók konvoját. Vélhetőleg a megszálló erőt hozták, amelynek el kellett foglalnia az atollt a csata után. A hírt továbbították minden amerikai hajónak. Chuck a Yorktown rádiós szobájában az elsők között értesült róla. Az információ cáfolhatatlanul bizonyította az alagsori bajtársak igazát. Bár azért ironikusnak találta, hogy nem forogna ekkora veszélyben, ha a

kódfejtők tévedtek volna, és a japánok másutt lennének.

Másfél éve szolgált a flottánál, de még sose látott ütközetet. A sebtében megfoltozott Yorktown japán torpedók és bombák célpontja lesz. Olyan emberek felé tart, akik mindent meg fognak tenni, hogy elsüllyesszék a hajót. Bizarr érzés volt. Többnyire különös nyugalom töltötte el a fiút, de időnként szeretett volna fejest ugrani az anyahajóról, hogy úszva jusson vissza Hawaiira.

Este írt a szüleinek. Ha holnap meghal, ő is, a levél is elsüllyed a hajóval, de azért megírta. Arról nem szólt, miért helyezték át. Fontolgatta, hogy bevallja a homoszexualitását, de rögtön ki is verte a fejéből a gondolatot. Annyit mondott, hogy szereti őket, és hálás mindenért, amit tettek érte. „Ha abban a harcban halok meg, amelyet egy demokratikus ország folytat egy kíméletlen katonai diktatúra ellen, nem volt hiába az életem", írta. Ezt kissé fellengzősnek találta, amikor átolvasta a levelet, de azért benne hagyta.

Rövid volt az éjszaka. A repülőszemélyzetet hajnali fél kettőkor szólították reggelizni. Chuck odament, hogy sok szerencsét kívánjon Trixie Paxmannek. Kárpótlásul a korai kelésért a repülők bélszínt és tojást kaptak.

A gépeket felhozták az anyahajó hatalmas liftjein a fedélzet alatti hangárokból, és kézzel elkormányozták a parkolóhelyekre, hogy teletankolják és felfegyverezzék őket. Néhány pilóta felszállt, és elment megnézni az ellenséget. A többiek az eligazító szobában, bevetéshez öltözve várták a híreket.

Chuck szolgálatra jelentkezett a rádiós szobában. Pontosan hat óra előtt vette egy felderítő hidroplán üzenetét:

SOK ELLENSÉGES GÉP TART MIDWAY FELÉ

Pár perc múlva töredékes üzenet jött:

ELLENSÉGES REPÜLŐGÉP-ANYAHAJÓK Elkezdődött.

Egy perccel később megérkezett a teljes üzenet. A japán csapásmérő erő majdnem pontosan ott volt, ahova a kódfejtők várták. Chuck büszke volt és rettegett.

A három amerikai repülőgép-anyahajó – a Yorktown, az Enterprise és a Hornét – elfordult, hogy csapásmérő távolságra megközelítse a japán hajókat.

Fent volt a hídon a hosszú orrú Frank Fletcher tengernagy, az

ötven-hét éves veterán, aki az első világháborúban kapta meg a haditengerészeti keresztet. Chuck, aki egy rádióüzenetet vitt föl a hídra, hallotta, amint az admirális azt mondja:

– Még egyetlen japán gépet se láttunk. Vagyis még mindig nem tudják, hogy itt vagyunk.

Ennyi előnyük van az amerikaiaknak, gondolta a fiú: a jobb felderítés.

A japánok kétségtelenül azt remélték, hogy álmában üthetnek rajta Midwayen, megismételve Pearl Harbor forgatókönyvét, de nem így fog történni, hála a kódfejtőknek. Midway amerikai gépei nem a leszálló-pályán üldögélve várják a találatot. Mire a japán bombázók megérkeznek, az amerikaiak odafent lesznek, harcra készen.

A Yorktown rádiós szobájában tisztek és sorállományúak figyelték feszülten a Midwayről és a japán hajókról leadott, sercegő rádióüzeneteket. Mindenki tudta, hogy félelmetes légi csata tombol a kis atoll fölött, de még nem dőlt el, ki győz.

Midwayről kisvártatva felszálltak az amerikai gépek, és megtámadták a japán repülőgép-anyahajókat.

Amennyire Chuck megítélhette, mindkét ütközetet a légvédelmi ütegek döntötték el. Midwayen a támaszpont csak mérsékelt károkat szenvedett, a japán flottára szórt bombák és torpedók úgyszólván mindegyike elvétette a célt, ám mindkét összecsapásban lelőttek egy csomó repülőgépet.

A mérkőzés döntetlenre állt. Chuckot leginkább az nyugtalanította, hogy a japánoknak több a tartalékuk.

Pontosan hét óra előtt a Yorktown, az Enterprise és a Hornét elfordult délkelet felé, ami eltávolította őket az ellenségtől, viszont a gépeiknek a délkeleti széllel kellett felszállniuk.

A hatalmas Yorktown minden ízében reszketett a motorok mennydörgésétől, amikor a repülőgépek teljes sebességgel végigrobajlottak a fedélzeten, mielőtt kilőttek a repülőgép-anyahajóról. Chuck észrevette, hogy gyorsulás közben a Wildcat hajlamos balra dőlni, és ilyenkor megemelkedik a jobb szárnya, amire a pilóták is sokat panaszkodtak.

Fél nyolcra a három anyahajóról 155 amerikai gép indult el, hogy megtámadja az ellenséges csapásmérő erőt.

Az első gépek akkor érkeztek tökéletes időzítéssel a célkörzetbe,

amikor a japánok lázas sietséggel újratankolták és újrafegyverezték a Midwaytől visszatérő gépeiket. A felszálló fedélzeteken lőszeresládák szorongtak az üzemanyagtömlők viperafészkében. Egy szempillantás alatt berobbanhattak volna, aminek vérfürdő lett volna a vége.

Nem így történt.

Az első amerikai hullám majdnem teljesen elpusztult.

A Devastatorok elavultak. A kísérő Wildcatek jobbak voltak, de nem értek fel a gyors és mozgékony japán Zérókkal. Azokat az amerikai gépeket, amelyek egyáltalán kioldhatták a bombáikat, megtizedelték a repülőgép-anyahajók légelhárító ütegei.

Mozgó repülőgépnek rendkívül nehéz megbombázni egy mozgó hajót, vagy úgy ledobni egy torpedót, hogy az el is találjon egy hajót, főleg akkor, ha a pilótát alulról és felülről is lövik.

A pilóták többsége az életével fizetett a kísérletért.

És egyikük sem ért el találatot.

Egyetlen amerikai bomba vagy torpedó sem ért célba. Az első három támadó hullám, amelyeket az amerikai repülőgép-anyahajókról indítottak, semmiféle kárt sem tett a japán csapásmérő erőben. A lőszeresládák nem robbantak fel, az üzemanyagtömlők nem lobbantak lángra az anyahajók fedélzetén. A japánok sértetlenek maradtak.

Chuck kétségbeesetten hallgatta a rádióbeszélgetéseket.

Csak most látta igazán, mennyire zseniálisan megtervezték a hét hónappal korábbi támadást Pearl Harbor ellen. A szorosan egymás mellett álló amerikai hajók statikus célpontjait viszonylag könnyű volt eltalálni. A vadászgépeket, amelyek megvédhették volna őket, a felszállópályákon pusztították el. Mire az amerikaiak betárazták és kiélesítették a légelhárító ütegeiket, a támadás úgyszólván véget ért.

Ám ez a csata még tartott, és nem minden amerikai gép érkezett még meg a célkörzetbe. Hallotta az Enterprise egyik repülőtisztjének ordítását:

– Támadni! Támadni!

És valamelyik pilóta tömör válaszát:

– Fogok, mihelyt megtalálom a faszkalapokat.

Szerencsére a japán parancsnok még nem küldött repülőket az amerikai hajók ellen, mert ragaszkodott az eredeti tervhez, és Midwayre összpontosított. Mostanra rájöhetett, hogy repülőgép-

anyahajókról támadják, de talán nem tudta biztosan, hol vannak az amerikai hajók.

Az amerikaiak ennek az előnynek az ellenére sem álltak győzelemre.

Azután változott a kép. Az Enterprise harminchét zuhanóbombázója célba vette a japánokat. A keletről érkező bombázók szerencséjére a hajókat védő Zérók szinte a tengerszintig leereszkedtek az előző támadókkal folytatott közelharchoz, így az amerikaiak lecsaphattak rájuk. Alig pár perccel később érkezett a célkörzetbe újabb tizennyolc Dauntless a Yorktownról. Az egyiknek Trixie volt a pilótája.

A rádió majd szétrobbant az izgatott karattyolástól. Chuck behunyta a szemét, és összpontosított, hogy kihámozhassa az eltorzult hangok értelmét. Trixie-t nem sikerült felismernie.

Azután átütött a beszédhangokon a lecsapó bombázók jellegzetes sivítása. A támadás elkezdődött.

Váratlanul felharsantak az első diadalordítások.

– Megvagy, te szemét!

– Bazmeg, éreztem, ahogy felrobban!

– Ezt nektek, a kurva anyátokat!

– Talált!

– Nézzétek, hogy ég!

Az emberek a rádiós szobában vadul éljeneztek, de még mindig nem tudták, mi is történik.

Pár perc alatt vége lett, de sokáig tartott, amíg érthető jelentést kaptak róla, mert a győzelemtől részeg pilóták összevissza habogtak. De miután lehiggadtak, és visszaindultak a hajókhoz, fokozatosan kirajzolódott a kép.

Trixie Paxman a túlélők között volt.

A bombák többsége most is mellément, de körülbelül tíz telibe talált, és ez a kevés találat is félelmetes pusztítást okozott. Három hatalmas japán repülőgép-anyahajó – a Kaga, a Soryu és az Akagi zászlóshajó menthetetlenül kiégett. Az ellenségnek csak az egyetlen Hiryu maradt.

– Három a négyből! – ujjongott Chuck. – És még mindig nem jöttek a közelünkbe!

Nem sokáig maradt így.

Fletcher tengernagy kiküldött tíz Dauntless bombázót, hogy derítsék ki, hol van a megmaradt japán repülőgép-anyahajó, ám a rajt, amely feltételezhetőleg a Hiryuról indult, a Yorktown radarja fogta be nyolcvan kilométernyire. Délben Fletcher felküldött tizenkét Wildcatet a támadók elé. A többi repülőgép ugyancsak felszállási parancsot kapott, hogy ne legyenek ott kiszolgáltatottan a fedélzeten a támadás idején. Addig is a Yorktown üzemanyagtömlőit feltöltötték szén-dioxiddal a tűz ellen.

A támadó raj tizennégy Aichi D3A zuhanóbombázóból – kódnevén „Valból" – és a kísérő Zérókból állt.

Itt van az első akcióm, gondolta Chuck. Nyeldekelt, mert a hányinger kerülgette.

A támadók még nem látszottak, amikor a Yorktown tüzérei működésbe hozták a légelhárító ütegeket. A hajónak négy pár ágyúja volt, amelyeknek tizenhárom centiméteres csövei több kilométerre hordtak. A tüzértisztek radar segítségével kiszámították az ellenség pozícióját, és sor-tüzet zúdítottak a közeledő repülőgép-anyahajóra, úgy állítva be a huszonhét kilogrammos, hatalmas lövedékek időzítőjét, hogy akkor robbanjanak fel, amikor becsapódnak a célba.

A Wildcatek a támadók fölé kerültek, és a pilóták rádiójelentései szerint hat bombázót és három vadászgépet lőttek le.

Chuck felrohant a zászlós hídra azzal az üzenettel, hogy a megmaradt támadók rárepülőben vannak a Yorktownra.

– Nos, rajtam van a rohamsisakom, mást meg úgysem tehetek – mondta flegmán Fletcher tengernagy.

Chuck kinézett a híd ablakán, és látta, hogy a zuhanóbombázók olyan meredek szögben süvítenek feléje, mintha bele akarnának csapódni a hajóba. Chuck alig bírta megállni, hogy hasra ne vágódjon a padlón.

A repülőgép-anyahajó váratlanul elfordult teljes kormánykitérítés-sel balra. Mindent ki kellett próbálni, amivel eltéríthető az ellenséges repülőgép.

Volt még a Yorktown fedélzetén négy chicagói zongora: kisebb, rövid távú, négycsövű légvédelmi ágyú. Most ezek nyitottak tüzet egy időben a repülőgép-anyahajót kísérő cirkálók ágyúival.

Miközben Chuck tehetetlen rémülettel bámult ki a hídról, egy fedélzeti lövész eltalált egy Vált. A gép három darabra tört. Két

darabja a tengerbe zuhant, a harmadik oldalba találta a repülőgép-anyahajót. Egy másik Val felrobbant. Chuck éljenzett.

De még így is maradt hat.

A Yorktown hirtelen elfordult jobbra.

A japán zuhanóbombázók dacoltak a fedélzeti ütegekkel, és folytatták a hajó üldözését.

Amikor közelebb értek, tüzet nyitottak rájuk a géppuskák a futóhidakról is a felszálló fedélzet két oldalán. A halál szimfóniáját játszották a Yorktown fedélzetén a dörgő ágyúk, a chicagói zongorák és az idegesen kerepelő géppuskák.

Chuck meglátta az első bombát.

Sok japán bomba késleltetett gyújtással működött. Nem becsapódáskor robbant, hanem egy másodperccel vagy annál is később, hogy a fedélzetet áttörve maximális pusztítást végezhessen a mélyben.

Ám ez a bomba elgurult a Yorktown fedélzetén.

Chuck iszonyodva és megigézve bámulta. Egy pillanatig úgy tűnt, nem lesz semmi baj. Azután villámlott egyet, és mennydörögve felrobbant. A tatban egy szempillantás alatt megsemmisült a két chicagói zongora. Kisebb tüzek ütöttek ki a fedélzeten és a tornyokon.

A fiú megdöbbenésére az emberek a hídon olyan egykedvűen viselkedtek, mintha egy tanácsteremben vennének részt egy hadijátékon. Fletcher tengernagy parancsokat osztogatott, miközben keresztültántorgott a zászlós híd rázkódó fedélzetén. Pár perccel később már rohantak is a kárelhárítók a tűzoltófecskendőkkel a fedélzeten, hordágyvivők szedték föl a sebesülteket, és levitték őket a meredek lépcsőkön a kötözőhelyekre.

Nem volt nagyobb tűz, mert az üzemanyagtömlőkben lévő szén-dioxid megakadályozta, és bombákkal megrakott repülőgépek sem voltak a fedélzeten, hogy felrobbanhassanak.

A következő percben újabb sivító Val támadta meg a Yorktownt. Egy bomba eltalálta a kéményt, a robbanás megrázta az óriási hajót. A kürtőkből böfögő, olajos fekete füst vastag szemfödéllé állt össze. A bomba a motorokat találhatta el, mert a repülőgép-anyahajó azonnal lelassult.

A következő bombák elhibázták a célt, és a tengerbe hullottak. A

magasba lövellő gejzírek a fedélzetre hullottak vissza, tengervíz keveredett a sebesültek véréhez.

A Yorktown megállt. Amikor a megrokkant hajó nem mozdult többé, a japánok harmadszor is eltalálták. Egy bomba áttörte az első liftet, és valahol a mélyben felrobbant.

Váratlanul véget ért a támadás. A megmaradt Aichik felkúsztak a Csendes-óceán tiszta kék egére.

Élek, gondolta Chuck.

A hajó nem pusztult el. A japánok még el sem tűntek, de a tűzoltók már dolgoztak. A szerelők kijelentették, hogy egy óra alatt működőképes állapotba hozzák a kazánokat. A karbantartók hatszor négyes fenyődeszkákkal befoltozták a lyukat a felszálló-fedélzeten.

Ám a rádió adó-vevő megsemmisült, Fletcher tengernagy vak és süket volt. Stábjával együtt átszállt az Arizona cirkálóra, és átadta a taktikai parancsnokságot Spruance tengernagynak az Enterprise-on.

– Cseszheted a nénikéd, Vandermeier – motyogta Chuck. – Túléltem.

Korán örült.

A motorok lüktetve életre keltek, és a Yorktown, immár Buckmaster kapitány parancsnoksága alatt, ismét hasítani kezdte a hullámokat a Csendes-óceánon. Egyes gépei már menedékre leltek az Enterprise-on, de a többi még fent volt a levegőben, ezért a repülőgép-anyahajó befordult a szélbe, hogy a gépek leszállhassanak és tankolhassanak. Működő rádió híján Chuck és munkatársai átalakultak szemaforos egységgé, és a régimódi zászlójelzésekkel tartották a kapcsolatot a többi hajóval.

Délután fél háromkor a Yorktown egyik kísérőcirkálójának radarja alacsonyan szálló repülőgépeket jelzett nyugat felől, vélhetőleg a Hiryuiól indított, támadó rajt. A cirkáló továbbította az információt a repülőgép-anyahajónak. Buckmaster tizenkét Wildcatet küldött ki a támadók feltartóztatására.

Nem sikerült. A tengerszint fölött megjelent tíz torpedóbombázó, egyenesen a Yorktown felé tartott.

Chuck tisztán látta őket. Nakajima B5N gépek voltak, amerikai nevükön Kate-ek. Mindegyik géptörzs alatt ott volt a torpedó, majdnem fele olyan hosszú, mint az egész repülőgép.

A repülőgép-anyahajót kísérő négy nehézcirkáló a tengert

ágyúzta, tajtékos védőernyőt állítva a Yorktown köré, de a japánokat nem lehetett ilyen könnyen elriasztani. Átrepültek a vízfüggönyön.

Az első gép ledobta a torpedót. A hosszú bomba, amelynek orra a Yorktown felé mutatott, belecsobbant a vízbe.

Az elsuhanó gép olyan közel volt a repülőgép-anyahajóhoz, hogy Chuck látta a pilóta arcát. Fehér-vörös homlokpántot viselt a pilótasapkához, diadalmasan rázta az öklét a fedélzeten álló legénység felé, azután eltűnt.

Újabb gépek robajlottak el mellettük. A torpedók lassúak, a gépek olykor ki tudnak térni az útjukból, de a nyomorék Yorktown túl nehézkes volt a cikcakkozáshoz. Félelmetes robbanás rázta meg a hajót: a torpedók sokkal nagyobb erejűek, mint a szabványos bombák. Chucknak úgy rémlett, hogy jobboldalt, a tatban érte találat a repülőgép-anyahajót. Az elsőt azonnal követte a második robbanás, amely a szó szoros értelmében megemelte a hajót, amitől a legénység fele elterült a fedélzeten. A hatalmas motorok rögtön akadozni kezdtek.

A kárelhárítók most is munkához láttak, még mielőtt a támadók eltűntek volna, ám ezúttal túl nagy volt a kár. Chuck csatlakozott a szivattyúsokhoz, és a saját szemével győződhetett meg róla, hogy a hajóóriás acélteste úgy felszakadt, mint egy bádog konzervdoboz, és a léken valóságos Niagarát zúdított befelé az óceán. A fedélzet pár perc múlva elmozdult a fiú lába alatt, a Yorktown balra dőit.

A szivattyúk nem bírtak az áradattal, főleg miután a vízzáró rekeszek megsérültek a Korall-tengeren, és a rohammunkában elvégzett javítás nem terjedt ki rájuk.

Meddig tart, hogy felforduljon a hajó?

Délután háromkor Chuck meghallotta a parancsot:

– Hajót elhagyni!

A matrózok köteleket dobtak át a megdőlt fedélzet magasabbik peremén. A hangárfedélzeten csak néhány zsinórt kellett megrántani, hogy a magasban kialakított tárolókból záporként hulljanak a mentőmellények ezrei. A kísérőhajók közelebb jöttek, és leengedték a csónakjaikat. A Yorktown legénysége ledobta a cipőjét, és átmászott a korláton. Valamilyen okból szabályos sorokba állították a cipőket a fedélzeten, mintha áldozatfélét mutatnának be. A sebesülteket hordágyastól engedték le a várakozó

mentőcsónakokba. Chuck olyan sebesen úszott, ahogy bírt, hogy minél távolabb legyen a Yorktowntól, amikor a repülőgép-anyahajó felfordul. Egy hullám hirtelen lekapta a sapkáját. Örült, hogy a meleg Csendes-óceánban lehet, az Atlanti-óceán hidege talán meg is ölné, amíg a mentésre vár.

Fölvették egy csónakba, amely rögtön ment is tovább másokért. Csónakok tucatjai szedték föl a vízből az embereket. Sok tengerész a főfedélzetről mászott le, amely alacsonyabban volt a felszálló fedélzetnél. A Yorktownnak valahogyan még mindig sikerült víz fölött maradnia.

Miután mindenkit kimentettek, az emberek átszálltak a csónakokból a kísérőhajókra.

Chuck a fedélzetről nézte a tengert, amíg lement a nap a lassan sülylyedő Yorktown mögött. Ekkor jutott eszébe, hogy egész nap nem látott japán hajót. Az egész csatát a repülőgépek vívták meg. Lehet, hogy ez volt a tengeri hadviselés új fejezetének a nyitánya? Mert ha igen, akkor a jövőben a repülőgép-anyahajók játsszák a fő szerepet. A többi nem sokat nyom a latban.

Odajött Trixie Paxman. Chuck annyira örült, amiért életben látja, hogy megölelgette.

Trixie elmesélte, hogy a Dauntless zuhanóbombázók utolsó hulláma, amelyet az Enterprise-ról és a Yorktownról indítottak, felgyújtotta és megsemmisítette a Hiryut, az utolsónak maradt japán repülőgép-anyahajót.

– Tehát mind a négy japán anyahajó ki van lőve – mondta Chuck.

– Ki bizony. Mindet kicsináltuk, mi pedig csak egyet vesztettünk.

– Akkor ez azt jelenti, hogy győztünk? – kérdezte Chuck.

– Igen – felelte Trixie. – Szerintem azt.

*

A midwayi csata után mindenki látta, hogy a csendes-óceáni háborút a hajóról indított repülőgépek nyerik meg. Japán és az Egyesült Államok rohamtempóban kezdte építeni a repülőgép-anyahajókat.

1943 és 1944 folyamán Japán hét ilyen méregdrága óriáshajót gyártott.

Az Egyesült Államok ugyanezen idő alatt kilencet.

Tizenharmadik fejezet

1942 (I)

Carla von Ulrich nővér betolt egy kocsit a raktárba, és magára csukta az ajtót.

Gyorsan kellett dolgoznia. Az, amit csinálni fog, lágerbe juttatja, ha rajtakapják.

Különféle kötszereket, egy tekercs pólyát és egy tégely antiszeptikus kenőcsöt vett elő egy faliszekrényből. Utána kinyitotta a gyógyszer-szekrényt. Elvett morfiumot fájdalomcsillapításra, szulfonamidot fertőzésekre, aszpirint lázcsillapításra. Hozzátett egy még ki sem csomagolt, új injekciós tűt.

Hetek óta meghamisította a nyilvántartást, olyan látszatot keltve, mintha törvényes célokra használná, amit ellopott. Előbb hamisított, csak utána emelte el a cuccot, hogy az esetleges szúrópróba fölösleget mutasson ki, ami hanyagságra utal, és nem hiányt, ami lopást jelent.

Már kétszer megcsinálta, de még mindig ugyanúgy félt.

Kitolta a kocsit a raktárból, azt remélve, hogy csak egy ártatlan ápolónőnek tűnik, aki gyógyszereket visz valamelyik páciensnek.

Bement a kórterembe. Riadtan látta, hogy Ernst doktor is ott van, egy ágy mellett ül, és az egyik beteg pulzusát méri.

Az orvosok ilyenkor szoktak ebédelni.

Most már késő, hogy meggondolja magát. Színlelt magabiztossággal, amelynek épp az ellenkezőjét érezte, fölszegte a fejét, és keresztültolta a kocsit a kórtermen.

Ernst doktor fölnézett és rámosolygott.

Berthold Ernst volt az ápolónők álma: betegeket elandalító modorú, tehetséges sebész, magas, jóképű és egyedülálló. Udvarolt a csinos ápolónők többségének, sokakkal le is feküdt, ha hinni lehet a kórházi pletykáknak.

Carla bólintott neki, majd elsietett mellette.

Kitolta a kézikocsit a kórteremből, azután hirtelen befordult az ápolónők ruhatárába.

Az utcai kabátja egy kampón lógott. Volt alatta egy fonott bevásárlótáska, abban pedig egy régi selyemkendő, egy káposzta és egy doboz egészségügyi betét barna papírzacskóban. Carla mindezt kivette, és gyorsan áttette a gyógyszereket meg a kötszereket a

kézikocsiról a táskába, letakarta őket a kék-arany geometriai mintás selyemkendővel, amelyet az anyja a húszas években vásárolhatott. A kendőre helyezte a káposztát meg a betéteket, felakasztotta a szatyrot a kampóra, és eligazgatta rajta a kabátját, hogy jól betakarja.

Megúsztam, gondolta. Észrevette, hogy egy kicsit remeg. Mély lélegzetet vett, összeszedte magát, kinyitotta az ajtót – és meglátta Ernst doktort pontosan az ajtó előtt.

Követte volna? Most meg fogja vádolni lopással? A viselkedése nem volt ellenséges, sőt barátságosnak tűnt. Talán mégis megússza.

– Jó napot, doktor úr – mondta. – Miben segíthetek?

Dr. Ernst mosolygott.

– Hogy van, nővér? Minden rendben?

– Tökéletesen. – A bűntudat arra bírta, hogy mézédesen hozzátegye:

– Bár ezt inkább a doktor úr mondhatná el magáról.

– Ó, én nem panaszkodom – felelte hanyagul dr. Ernst.

Mi ez? – gondolta Carla. – Játszik velem? Szadizmusból halogatja a pillanatot, amikor szemtől szembe megvádolhat?

Nem szólt, csak állt, várt, és megpróbált nem remegni az idegességtől.

Dr. Ernst a kézikocsira nézett.

– Ezt meg miért hozta be a ruhatárba?

– Szükségem volt valamire – rögtönzött kétségbeesetten a lány. – Az esőkabátomból. – Igyekezett kiszűrni a hangjából a rémült remegést. – Egy zsebkendőre, a táskámból. – Hagyd abba a locsogást, parancsolt rá magára. Ez egy orvos, nem egy gestapós. De ő akkor is megijedt tőle.

Dr. Ernst derűs képet vágott, mintha élvezné az ő idegességét.

– És a kocsi?

– Visszaviszem a helyére.

– Rend a lelke mindennek. Maga nagyon jó ápolónő... Fráulein von Ulrich... vagy Frau?

– Fráulein.

– Többet kellene beszélgetnünk.

Mosolya elárulta, hogy ez a beszélgetés nem gyógyszerlopásról szólna. Randevút akar kérni Carlától. Ha igent mond, ápolónők

tucatjai fogják irigyelni érte.

Csakhogy őt nem érdekelte Ernst doktor. Talán azért, mert ő már szeretett egy bűbájos Casanovát, Werner Franckot, akiről kiderült, hogy önző és gyáva. Berthold Ernst se lehet különb.

Ezzel együtt sem akarta azt kockáztatni, hogy magára haragítja az orvost, így csak mosolygott, és nem szólt.

– Szereti Wagnert? – kérdezte dr. Ernst.

Carla már látta, hova akar kilyukadni.

– Sajnos, nincs időm a zenére – mondta határozottan. – Idős édesanyámat kell ápolnom.

Maud mindössze ötvenegy éves volt, és makkegészséges.

– Van két koncertjegyem holnap estére. A Siegfried-idillt adják elő.

– Kamarazene? – csodálkozott a lány. – Szokatlan! – Wagner leginkább heroikus operákat írt.

Ez tetszett dr. Ernstnek.

– Látom, zeneértő.

Carla a legszívesebben leharapta volna a nyelvét. Ezzel csak bátorította az orvost.

– A családom muzikális. Anyám zongoraórákat ad.

– Annál inkább el kell jönnie. Bizonyosan lesz valaki, aki egy estén hajlandó vigyázni az édesanyjára.

– Tényleg nem tehetem – mondta Carla. – De azért nagyon köszönöm a meghívást. – Látta az orvos szemében, hogy haragszik: nem szokott hozzá, hogy visszautasítsák. A lány elfordult, tolni kezdte a kézikocsit.

– Akkor talán majd máskor? – szólt utána dr. Ernst.

– Igazán kedves a doktor úrtól – felelte Carla, de nem lassított.

Félt, hogy dr. Ernst utánajön, de úgy látszik, az utolsó kérdésre adott kétértelmű válaszával sikerült megengesztelnie. Mire hátra mert nézni, dr. Ernst már elment.

Visszavitte a helyére a kézikocsit, és fellélegzett.

Folytatta a munkát. Ellenőrizte a kórtermében az összes beteg állapotát, és megírta a jelentését, majd átadta a műszakot az éjszakásoknak.

Fölvette az esőkabátját, és a vállára akasztotta a táskát. Most ki kell jutnia az épületből a lopott holmival. Ismét felágaskodott benne

a félelem.

Frieda Francknak ugyanakkor járt le a munkaideje, ezért együtt távoztak. Friedának fogalma sem volt róla, hogy Carla lop. Kimentek a júniusi napsütésben a villamosmegállóhoz. Carla főleg azért viselt esőkabátot, hogy tisztán tartsa az egyenruháját.

Azt hitte, meggyőzően színleli a nyugalmat, amíg Frieda meg nem kérdezte:

– Aggaszt valami?

– Nem. Miért?

– Idegesnek látszol.

– Semmi bajom. – Hogy másra terelje a beszédet, egy plakátra mutatott. – Azt nézd!

A kormány kiállítást rendezett a berlini Lustgartenben, a székesegyház előtti parkban, A szovjet Paradicsom címmel, bemutatva, milyen az élet a kommunizmusban. A bolsevizmust zsidó trükknek állította be, az oroszokat félállati szlávoknak ábrázolta. De még ma sem történhetett minden úgy, ahogy a nácik akarták, mert valaki teleragasztotta Berlint gúnyos plakátokkal:

Állandó kiállítás!

A NÁCI PARADICSOM!

Háború, éhség, hazugság, Gestapo!

Meddig még?

Egy ilyet ragasztottak a fedett villamosmegálló falára is. Carla szíve átmelegedett tőle.

– Kik tehetik ki az ilyeneket? – kérdezte.

Frieda vállat vont.

– Akárkik is, nagyon bátrak – mondta Carla. – Megölnék őket, ha lebuknának.

Hirtelen eszébe jutott, mi van a táskájában. Őt is megölnék, ha lebukna.

Frieda csak annyit felelt:

– Az biztos.

Most ő tűnt egy kicsit nyugtalannak. Csak nem ő az egyik plakátragasztó? Nemigen. Talán a barátja, Heinrich lehet az. Ő az a szigorú erkölcsű, komoly típus, akitói kitelik az ilyesmi.

– Hogy van Heinrich? – kérdezte Carla.

– Feleségül akar venni.

– Te nem akarod?

Frieda lehalkította a hangját.

– Nem akarok gyereket. – Ez lázító megjegyzés volt: a fiatal nőktől elvárták, hogy boldogan gyártsák a gyerekeket a Führernek. Frieda a tiltott falragaszra bökött a fejével.

– Nem szeretnék gyereket szülni ebbe a Paradicsomba.

– Én se – mondta Carla. Talán ezért utasította el dr. Ernstet.

Jött a villamos, felszálltak. Carla hanyagul a térdére tette a szatyrot, mintha csak egy ártalmatlan káposzta volna benne. Végigjártatta tekintetét az utasokon. Megkönnyebbülésére nem látott egyenruhát.

– Gyere el hozzánk – szólalt meg Frieda. – Csináljunk egy dzsesszes estét. Feltesszük Werner lemezeit.

– Szeretnék, de nem lehet – mondta Carla. – El kell mennem valahova. Emlékszel Rothmannékra?

Frieda óvatosan körülnézett. A Rothmann lehet árja név, de zsidó is lehet. Szerencsére senki sem volt olyan közel, hogy kihallgathassa Őket.

– Hát persze. Az orvosotok volt.

– Ma már nem szabad praktizálnia. Éva Rothmann még a háború előtt kiutazott Londonba, ahol feleségül ment egy skót katonatiszthez. De a szüleit persze nem engedik ki Németországból. A fiuk, Rudi, hegedűkészítő volt, méghozzá ragyogóan tehetséges, de elvesztette az állását, úgyhogy most hangszereket javít, és zongorát hangol. – Von Ulrichéknál is ő hangolta évente négyszer a Steinway-hangversenyzongorát. – Na szóval, már megígértem, hogy ma este átmegyek meglátogatni őket.

– Oóóó! – mondta Frieda, olyan hosszan elnyújtva az „ó” hangot, mint aki most értette meg, honnan fúj a szél.

– Hogyhogy ó? – kérdezte Carla.

– Már tudom, miért szorongatod úgy azt a szatyrot, mintha a Szent Grált vinnéd benne.

Carla megkövült. Frieda kitalálta a titkát!

– Honnan tudtad?

– Azt mondtad: nem szabad praktizálnia. Ebben burkoltan benne van, hogy azt teszi.

Carla ráeszmélt, hogy elárulta dr. Rothmannt. Úgy kellett volna

fogalmaznia: tilos praktizálnia. Szerencsére csak Friedának árulta el.

– Hát mit csináljon? – kérdezte. – Bekopogtatnak hozzá, és könyörögnek, hogy segítsen. Nem küldheti el a betegeket! És nem ám, hogy keres rajtuk. Az összes betege zsidó és más szegények, akik pár szem krumplival vagy egy tojással fizetnek.

– Előttem nem kell védelmezned – mondta Frieda. – Bátor embernek tartom. Te pedig hős vagy, hogy gyógyszert lopsz neki a kórházból. Ez az első alkalom?

Carla a fejét rázta.

– A harmadik. De olyan hülyének érzem magamat, amiért hagytam, hogy kitaláld!

– Nem vagy hülye, csak túlságosan jól ismerlek.

A villamos közeledett ahhoz a megállóhoz, ahol Carláék háza volt.

– Kívánj nekem sok szerencsét – mondta a lány, és leszállt.

Ahogy belépett, bizonytalan zongorajátékot hallott fentről. Maudnak tanítványa van. Carla örült. Ez felvidítja az anyját, és hoz egy kis pénzt a konyhára.

Levette az esőkabátját, azután bement a konyhába, és üdvözölte Adát. Mikor Maud közölte, hogy a továbbiakban nem tud bért fizetni, Ada megkérdezte, nem maradhatna mégis. Most reggelente eljárt takarítani egy irodába, és elvégezte a házi munkát a von Ulrich családnál, cserébe a kosztért és a kvártélyért.

Carla lerúgta az asztal alatt a cipőjét, és egymáshoz dörgölte fájó lábait. Ada készített neki egy csésze árpakávét.

Bejött Maud.

– Új tanítvány! – mondta ragyogó szemmel, és meglobogtatott Carla előtt egy csomó bankjegyet. – És naponta akar órát venni! – Az emeleten hagyta a tanítványát, hogy gyakorolja a skálázást, ami úgy hangzott, mintha egy macska sétálna a billentyűkön.

– Óriási! – mondta Carla. – Ki az?

– Természetesen náci. De a pénzre szükségünk van.

– Hogy hívják?

– Joachim Koch. Egészen fiatal és bátortalan. Ha találkoztok, nagyon kérlek, tartsd a szád, és udvariasan viselkedj!

– Magától értetődik.

Maud eltűnt.

Carla hálásan itta a kávéját. Ő is megszokta már a pörkölt árpa ízét, mint a legtöbb német.

Pár percet diskurált Adával. Szobalányuk valamikor kerekded volt, de ma már sovány. Kevesen voltak kövérek a mai Németországban, de Adá-nak valami baja volt. Szörnyű csapást mért rá fogyatékos fiának, Kurtnak a halála. Apatikus lett. Lelkiismeretesen elvégezte a munkáját, de utána leült az ablakhoz, és órákig bámult kifelé üres arccal. Carla szerette, átérezte a bánatát, de nem tudta, mivel segíthetne rajta.

A zongora elhallgatott. Valamivel később Carla két hangot hallott az előszobából, az anyjáét és egy férfiét: Maud bizonyára most kíséri ki Herr Kochot. A következő percben bejött a konyhába az anyja, sarkában egy makulátlan hadnagyi egyenruhát viselő férfival. Carla ereiben megfagyott a vér.

– Ez az én lányom – ragyogott Maud. – Carla, ő Koch hadnagy úr, az új tanítványom.

Koch húsz-egynéhány éves, megnyerő külsejű, szégyellős nézésű férfi volt. Szőke bajuszával az apja fiatalkori képeire emlékeztette Carlát.

Szíve dobolt a félelemtől. A fonott táska, és benne a kórházból lopott holmi ott volt mellette a konyhaszéken. És ha véletlenül elárulja magát Koch hadnagynak is, úgy, mint Friedának?

Alig bírta kinyögni:

– N-nagyon örülök.

Maud értetlenül nézett a lányára. Meglepte, hogy ilyen ideges. Ő csak azt akarta, hogy Carla legyen kedves az új tanítványhoz, mert hátha akkor továbbra is eljár a zongoraórákra. Semmi rosszat nem látott abban, hogy behoz egy katonatisztet a konyhába. Nem tudhatta, hogy Carla bevásárlótáskájában lopott gyógyszerek vannak.

Koch szertartásosan meghajolt.

– Részemről a szerencse.

– Ő pedig Ada, a szobalányunk.

Ada ellenségesen sandított Kochra, de ő nem vette észre. Szobalányokat nem szokás észrevenni. Áthelyezte a testsúlyát az egyik lábára, amitől féloldalas lett a tartása. Fesztelen benyomást akart kelteni, de épp az ellenkezőjét érte el vele.

Fiatalosabban viselkedett, mint amennyinek látszott. Volt benne valami ártatlanság, ami arra utalt, hogy gyerekkorában a fúvó széltől is óvták. Ettől függetlenül veszélyt jelentett.

Változtatott a testtartásán, és rátette két kezét annak a széknek a támlájára, ahova Carla a fonott szatyrát rakta.

– Látom, ápolónő – mondta a lánynak.

– Igen. – Carla megpróbált higgadtan gondolkodni. Van fogalma Kochnak arról, kicsodák von Ulrichék? Amilyen fiatal, hátha nem is tudja, kik voltak a szociáldemokraták. A pártot kilenc éve betiltották. Walter halála talán lekoptatta a von Ulrich családról a gyalázatot. Koch mindenesetre tiszteletre méltó német családnak nézi őket, akik csak azért szegények, mert elvesztették a családfenntartót, márpedig épp elég sok jó családból való asszony jutott erre a sorsra.

Semmi oka, hogy belenézzen a szatyorba.

Carla kényszerítette magát, hogy barátságosan szóljon hozzá:

– Hogy megy a zongorázás?

– Azt hiszem, gyorsan haladok! – Maudra pillantott. – A tanárom mondta.

– Már ebben a korai szakaszban is kiütközik a tehetség – szögezte le Maud. Mindig ezt mondta, hogy másodszor is eljöjjenek a tanítványok, de Carlának úgy tűnt, hogy a hangja behízelgőbb a szokásosnál. Természetesen joga van kacérkodni: több mint egy éve özvegy. De csak nem táplál gyengéd érzelmeket olyasvalaki iránt, aki feleannyi idős, mint ő?

– Mindazonáltal úgy döntöttem, hogy nem árulom el a barátaimnak, amíg tökéletesen el nem sajátítom a mesterséget – tette hozzá Koch. a-majd akkor ejtem őket ámulatba a tudásommal!

– Lesz nagy csodálkozás! – mondta Maud. – Foglaljon helyet, hadnagy úr, ha van pár szabad perce. – Arra a székre mutatott, amelyen Carla fonott táskája állt.

Carla már nyúlt érte, hogy elkapja, de Koch megelőzte.

– Ha megengedi – mondta. Fölvette a szatyrot, belepillantott, meglátta a káposztát. – Ez lesz a vacsora? – kérdezte.

– Igen – felelte a lány. Olyan volt a hangja, mint a nyiszogás.

Koch leült, és a lábához helyezte a szatyrot úgy, hogy a szék elválasztotta Carlától.

– Mindig úgy képzeltem, hogy van zenei érzékem. Most

elhatároztam, hogy ideje kideríteni. – Keresztbe vetette az egyik lábát a másikon, azután levette.

Carla nem értette, miért feszeng. Semmitől sem kell félnie. Átfutott az agyán, hogy szexuális oka is lehet a hadnagy feszélyezett viselkedésének. Egyedül van három magányos nővel. Mi járhat a fejében?

Ada egy csésze kávét helyezett Koch elé, aki cigarettát vett elő. Úgy dohányzott, mint egy tizenéves, aki még csak próbálgatja a cigarettát. Ada adott neki egy hamutartót.

– Koch hadnagy úr a Bendlerstrassén dolgozik, a Hadügyminisztériumban – mondta Maud.

– Csakugyan? – A Hadügyminisztériumban volt a vezérkar központja. Hát jó is, hogy Koch elhallgatja a zongoraóráit. A német hadsereg legféltettebb titkait őrzik abban az épületben. Még ha Koch tudatlan is, egyes munkatársai emlékezhetnek rá, hogy Walter von Ulrich antifasiszta volt. Akkor pedig véget érne a tanulás Frau von Ulrichnál.

– Nagy kitüntetés ott dolgozni – közölte Koch.

– A fiam Oroszországban van – mondta Maud. – Rettenetesen aggódunk érte.

– Egy anyánál így természetes – bólintott a hadnagy. – De kérem, ne legyen borúlátó! A legújabb orosz ellentámadást fölényesen visszavertük.

Ez sületlenség volt. Még a propagandagépezet sem titkolhatta el, hogy az oroszok megnyerték a moszkvai csatát, és százhatvan kilométerrel nyomták vissza a németeket.

– Most olyan pozícióban vagyunk, hogy folytathatjuk az előrenyomulást – folytatta Koch.

– Ez biztos? – kérdezte riadtan Maud. Carla ugyanúgy szorongott, mint az anyja. Agyongyötörte őket az örökös aggodalom Erichért.

Koch megpróbálkozott egy fölényes mosollyal.

– Egészen biztos, Frau von Ulrich, nekem elhiheti! Természetesen nem tárhatok fel önök előtt mindent, amit tudok. Mindazonáltal megnyugtathatom önöket, hogy már készülnek a tervek egy különösen heves ellentámadáshoz.

– Nem kétlem, hogy csapataink megkapnak mindent, amire

szükségük van: elegendő élelmet és a többit. – Maud rátette a kezét a hadnagy karjára. – Ennek ellenére aggódom. Tudom, hogy nem lenne szabad ezt mondanom, de úgy érzem, megbízhatok önben, hadnagy úr.

– Ez csak természetes!

– Hónapok óta nem hallottam a fiamról. Azt sem tudom, él-e, hal-e.

Koch a zsebébe nyúlt, elővett egy ceruzát és egy apró noteszt.

– Ezt ki tudom deríteni önnek – mondta.

– Valóban? – kérdezte Maud, és tágra nyitotta a szemét.

Carla arra gondolt, hogy az anyja talán ezért flörtöl.

– Ó, igen – mondta Koch hiszen a vezérkarnál vagyok, tudja – még ha alacsony állásban is. – Megpróbált szerénynek látszani. – Utánajárhatok, hogy hol van...

– Erich.

– Erich von Ulrich.

– Az nagyszerű lenne! A fiam ápoló. Orvosi egyetemre járt, de fontosabbnak tartotta, hogy a Führerért harcoljon.

Igazat beszélt. Erich lelkes náci volt, bár az utóbbi néhány levelében mintha lanyhábban írt volna.

Koch följegyezte a nevet.

– Ön csodálatos ember, hadnagy úr – mondta Maud.

– Kérem, ez semmiség.

– Úgy örülök, hogy ellentámadást indítunk a keleti fronton! Bár tudom, nem szabad elárulnia, mikor kezdődik, bármennyire szeretném is tudni.

Maud információkat próbált kiszedni a hadnagyból. Carla nem értette, miért. Mire használhatná őket?

Koch lehalkította a hangját, mintha egy kém hallgatózhatna a nyitott konyhaablak alatt.

– Nemsokára – mondta. Végighordozta tekintetét a három nőn, és Carla látta rajta, hogy lubickol a felé irányuló figyelemben. Talán nem szokott hozzá, hogy asszonyok csüggjenek a szavain. Miután kellően elnyújtotta a pillanatot, azzal folytatta:

– A Fali Blau nagyon hamar elkezdődik.

Maud rávillantotta a szemét.

– Fali Blau! Borzasztó izgalmasan hangzik! – mondta annak a

nőnek a hangján, akit egy férfi most hívott meg egy hétre a párizsi Ritzbe.

– Június huszonnyolcadikán – súgta Koch.

Maud a szívére tette a kezét.

– Ilyen hamar! Fantasztikus hír!

– Nem is lett volna szabad elmondanom.

Maud a hadnagy kezére tette a kezét.

– Én örülök, hogy mégis elmondta. Annyival jobban érzem magam!

Koch az asszony kezét bámulta. Látszott rajta, hogy nincs hozzászokva a női kéz érintéséhez. Azután fölnézett Maud kezéről a szemébe. Maud gyöngéden mosolygott, olyan gyöngéden, amit Carla nem hihetett száz százalékig színlelésnek.

Maud elhúzta a kezét. Koch elnyomta a cigarettáját, és felállt.

– Mennem kell – mondta.

Hála istennek, gondolta Carla.

Koch meghajolt előtte.

– Örültem a szerencsének, Fráulein.

– Isten áldja, hadnagy úr – felelte gépiesen a lány.

Maud kikísérte a hadnagyot.

– Akkor holnap, ugyanebben az időpontban.

– Ezt a gyöngyszemet! – mondta, mikor visszajött a konyhába. – Egy buta fiú, aki a vezérkarnál dolgozik!

– Nem értem, miért vagy ilyen izgatott – mondta Carla.

– Nagyon csinos! – állapította meg Ada.

– Titkos információkat árult el nekünk! – mondta Maud.

– Mi hasznunk belőle? – kérdezte Carla. – Nem vagyunk kémek.

– Ismerjük a következő offenzíva időpontját. Csak találunk valamilyen módot, hogy átadhassuk az oroszoknak!

– Nem tudom, hogyan.

– Állítólag kémek vesznek körül.

– Ez csak propaganda. Ha félresikerül valami, nem a fasiszták ügyetlenségét hibáztatják érte, hanem a zsidó-bolsevista titkos ügynökök felforgató tevékenységét.

– Akkor is kell lenniük igazi kémeknek!

– És hogyan vegyük föl velük a kapcsolatot?

Anya töprengett.

– Beszélek Friedával.

– Ezt meg miért mondtad?

– Megérzésből.

Carlának eszébe jutott az a perc a villamos megállójában, amikor ő fennhangon elmélkedett, hogy ki helyezheti el az antifasiszta plakátokat, és Frieda úgy elcsendesedett. Megérzése egyezett az anyjáéval.

De nem ez jelentette az egyetlen problémát.

– Még ha meg tudnánk is tenni, akarjuk-e elárulni a hazánkat?

– A fasisztákat meg kell verni! – mondta szenvedélyesen Maud.

– Mindenkinél jobban gyűlölöm őket, de akkor is német vagyok.

– Tudom, mire gondolsz. Nincs ínyemre, hogy áruló legyek, még ha angolnak is születtem. De nem szabadulunk meg a náciktól, hacsak nem veszítjük el a háborút.

– De gondolkodj már: olyan információt adnánk át az oroszoknak, ami szavatolná, hogy megverjenek az ütközetben, akkor pedig Erich is meghalhat! A fiad! A fivérem! Mi okoznánk a halálát!

Maud szóra nyitotta a száját, de nem volt hangja. Sírni kezdett. Carla felállt, és átkarolta.

Eltelt egy perc.

– Mindenképpen eleshet – suttogta Maud. – Úgy eshet el, hogy a nácizmusért harcolt. Akkor már jobb, ha egy vesztes csatában hal meg, és nem a győztesben.

Carla ebben nem volt biztos.

Elengedte az anyját.

– Mindenesetre szeretném, ha előre figyelmeztetnél, mielőtt ilyes-valakit hoznál be a konyhába – mondta, és fölvette a padlóról a fonott táskát. – Még szerencse, hogy Koch hadnagy nem nézett mélyebbre!

– Miért, mi van benne?

– Gyógyszerek, amiket a kórházból loptam dr. Rothmann-nak.

Maud büszkén elmosolyodott a könnyein át.

– Az én lányom!

– Kevés híján meghaltam, amikor fölkapta a táskát!

– Ne haragudj.

– Nem tudhattad, én viszont azonnal megszabadulok a cucctól.

– Okosan teszed.

Carla visszavette az esőkabátot az egyenruhájára, és elment.

Sietett az utcákon Rothmannékhoz. Az ő házuk nem volt akkora, mint von Ulrichéké, de azért kellemes épület volt, kellemes szobákkal. Ám az ablakokat most bedeszkázták, a bejáratra egy otromba táblát akasztottak: „A rendelő bezárt”.

Rothmannék valamikor jómódúak voltak. A doktornak kiterjedt pacientúrája és sok gazdag betege volt. Szegényeket is kezelt kevesebbért. Mára csak a szegények maradtak.

Carla hátrament, ahogy a betegek szoktak.

Rögtön tudta, hogy baj van. A hátsó ajtó nyitva volt, és amikor belépett a konyhába, meglátott a kőpadlón egy törött nyakú gitárt. A konyha üres volt, de a házból hangok hallatszottak.

Kiment a konyhából az előszobába. A földszinten két nagy helyiség volt: a rendelő és a váró. A várót nappalinak álcázták, a rendelőt átalakították Rudi műhelyévé, munkaasztallal, szerszámokkal. Általában mindig volt itt legalább fél tucat, javításra váró mandolin, hegedű és cselló. Az orvosi felszerelést gondosan eldugták szem elől a bezárt faliszekrényekbe.

A belépő Carla látta, hogy a faliszekrényeket feltépték és kiürítették. A padlót elborította az üvegcserép, a mindenféle tabletták, porok, tinktúrák. Hevert a szemétben egy sztetoszkóp, egy vérnyomásmérő és más különböző eszközök darabjai. Nyilvánvalóan földhöz vágták és összetaposták őket.

Carla megrendült és felháborodott. Ezt a pazarlást!

Átnézett a másik szobába. Rudi Rothmann, a huszonkét éves, atlétatermetű, magas fiatalember egy sarokban hevert. Csukva volt a szeme, és nyögött a kíntól.

Hannelore, az anyja térdelt mellette. Az egykor oly szemrevaló, szőke Hannelore szürke és nyúzott lett.

– Mi történt? – kérdezte Carla, de előre félt a választól.

– A rendőrség – felelte Hannelore. – Azzal vádolták a férjemet, hogy árjákat kezel. Elvitték. Rudi meg akarta akadályozni, hogy szétverjék a házat, mire... – Elfúlt a hangja.

Carla letette a táskáját, és Hannelore mellé térdelt.

– Mit tettek vele?

Hannelore már ki tudta mondani:

– Eltörték a kezét – suttogta.

Carla látta, hogy Rudi keze vörös, és borzalmasan torz. A rendőrök egyenként törhették el az ujjait. Hát nem csoda, hogy így nyög. A lánynak felfordult a gyomra. De mivel nap mint nap találkozott szörnyűségekkel, tudta, hogyan fojtsa el a személyes érzelmeit ott, ahol segítségre van szükség.

– Morfiumra van szüksége – mondta.

Hannelore a szemetes padlóra mutatott.

– Ha volt is, az már oda.

Vad harag rohanta meg Carlát. Még a kórházakban is hiány van, erre a pusztításba belemámorosodott rendőrség elpocsékolja a drága gyógyszereket!

– Én hoztam morfiumot. – Kivett a táskájából egy ampulla átlátszó folyadékot, gyorsan kibontotta az új injekciós tűt, felszívta a morfiumot, és beadta Rudinak.

Szinte azonnal hatott. A nyögés abbamaradt. Rudi kinyitotta a szemét, és felnézett Carlára.

– Te angyal – mondta. Azután behunyta a szemét, és mintha elaludt volna.

– Meg kell próbálnunk helyretenni az ujjait – mondta Carla – , hogy szabályosan forrjanak össze a csontok. – Megérintette Rudi bal kezét. A fiú nem reagált. Carla megfogta a kezét, fölemelte. Rudi érzéketlen maradt.

– Még sose tettem helyre csontot – mondta Hannelore. – Bár elég sokszor láttam, hogyan csinálják.

– Én is – felelte Carla. – Akkor is meg kell próbálnunk. Én csinálom a bal kezét, te a jobbot. El kell készülnünk vele, amíg hat a drog. Isten a megmondhatója, épp eleget fog szenvedni utána.

– Rendben – mondta Hannelore.

Carla kivárt még egy percet. Igaza van az anyjának. Vállalniuk kell mindent, még akár a hazaárulást is, hogy vége legyen ennek a náci rezsimnek. Elmúltak a kételyei.

– Kezdjük – mondta.

Gyöngéden, óvatosan elkezdték helyretenni Rudi törött csontjait.

*

Thomas Macke minden péntek délután elment a Tannenberg kocsmába.

Elég vacak hely volt. Az egyik falon volt egy fénykép keretben, amely Fritzet, a tulajdonost ábrázolta első világháborús egyenruhában, huszonöt évvel fiatalabban, sörhas nélkül. Azt állította, hogy kilenc oroszt ölt meg a tannenbergi csatában. Volt néhány asztal és szék, de a törzsvendégek mind a pultnál ültek. A bőrbe kötött menü úgyszólván teljes egészében a képzelet alkotása volt, mert csak kétfélét lehetett kapni: kolbászt krumplival és kolbászt krumpli nélkül.

Ám a Tannenberg épp szemben volt a kreuzbergi őrssel, úgyhogy rendőrkocsma volt, ami azt jelentette, hogy nyugodtan fel lehetett rúgni minden szabályt. Nyíltan ment a szerencsejáték, az utcalányok a vécében szoptak, és a berlini városháza közegészségügyi felügyelői sose tették be a lábukat a konyhába. A Tannenberg akkor nyitott, amikor Fritz fölkelt, és akkor zárt, amikor az utolsó részeg is hazament.

Évekkel ezelőtt Macke alacsony rangú rendőr volt a kreuzbergi őrsön, de amikor a nácik hatalomra kerültek, a hozzá hasonló emberek váratlan lehetőséget kaptak a kitörésre. Egyes volt kollégái máig a Tannenbergben ittak, úgyhogy itt bízvást számíthatott egy-két ismerős arcra. Még mindig szeretett elbeszélgetni a régi barátokkal, pedig már toronymagasan állt fölöttük, mert felügyelő lett, és az SS tagja.

– Hát, Thomas, neked bejött, azt meg kell adni – mondta Bernhardt Engel, a régi fölöttese, aki 1932-ben őrmester volt, és máig az maradt.

– Sok szerencsét, fiam. – Meghúzta a krigli sört, amelyet Macke rendelt neki.

– Nem fogok vitatkozni veled – felelte Macke. – Habár meg kell mondjam, Kringelein főfelügyelőnek sokkal rosszabb dolgozni, mint neked.

– Én túl szelíd voltam hozzátok, fiúk – ismerte el Bernhardt.

– Én nem szelídet mondanék! – nevetett gúnyosan Franz Edel, egy másik régi bajtárs.

Macke kinézett az ablakon, és látta, hogy odakint megáll egy motor-kerékpár. A rajta ülő fiatalember a Légierő tisztjeinek világoskék zubbonyát viselte. Ismerősnek tűnt, Macke már találkozott vele valahol. Túl hosszúra hagyott vörösesszőke hajfürt

hullott patríciusi homlokába. Keresztülvágott a járdán, és belépett a Tannenbergbe.

Mackénak eszébe jutott, hogy hívják. Ez Werner Franck, a rádiógyáros Ludi Franck elkényeztetett fia.

Werner a pulthoz jött, és kért egy csomag Camel cigarettát. Jellemző, gondolta Macke. Az aranyifjú amerikai stílusú cigarettát szív, még ha csak a német utánzatát is.

Werner fizetett, felbontotta a csomagot, kivett egy szálat, és tüzet kért Fritztől. Már éppen távozni akart a szája sarkába biggyesztett cigarettájával, amikor megakadt a szeme Mackén, és egy pillanatnyi töprengés után megkérdezte:

– Macke felügyelő úr?

A kocsmában mindenki Mackét bámulta, hogy mit fog felelni.

Ő hanyagul bólintott.

– Hát hogy vagyunk, ifjú Werner?

– Köszönöm, uram, nagyon jól.

Mackét kellemesen meglepte a tiszteletteljes hang. Ő úgy emlékezett Wernerre, mint egy arrogáns nyikhajra, aki nem respektálja eléggé a felsőbbséget.

– Most jövök a keleti frontról, ahova Dorn tábornokot kísértem el egy szemlére – folytatta Werner.

Macke érezte, hogyan hegyezik a fülüket a hekusok a kocsmában. Olyan ember, aki járt a keleti fronton, tiszteletet érdemel. Ez azért jólesett, hogy ezeknek ennyire imponálnak az ő ismeretségei magasabb körökben.

Werner megkínálta cigarettával. Macke kivett egy szálat.

– Egy sört – szólt oda Fritznek Werner, majd visszafordult Mackóhoz.

– Meghívhatom egy italra, felügyelő úr?

– Köszönöm. Nekem is ugyanazt.

Fritz megtöltött két kriglit. Werner megemelte a magáét, és azt mondta:

– Szeretnék köszönetét mondani magának.

Újabb meglepetés.

– Mire fel? – kérdezte Macke.

Barátai feszülten figyeltek.

– Egy éve maga lekapott a tíz körmömről.

– Akkor nem tűnt valami hálásnak.

– Amiért bocsánatot kérek. Nagyon sokat gondolkoztam azon, amit mondott, és idővel beláttam, hogy magának volt igaza. Engedtem, hogy személyes indulataim elhomályosítsák a józan ítélőképességemet. Maga helyre tett, és ezt sose fogom elfelejteni.

Macke meg volt hatva. Annak idején ellenszenvesnek találta Wernert, nyersen beszélt vele, de az ifjonc megszívlelte a szavait és megváltozott. Jó érzés tudni, hogy ilyen fontos szerepet játszottunk egy fiatal életében.

– A múltkor is maga jutott az eszembe – folytatta Werner. – Dorn tábornok a kémek elfogásáról beszélt, és azt kérdezte, le lehet-e nyomozni őket a rádióadásaik alapján. Attól tartok, az én válaszom nem volt kielégítő.

– Engem kellett volna kérdeznie – mondta Macke. – Ez az én szakterületem.

– Valóban?

– Jöjjön, üljünk le.

Odavitték a sörüket egy mocskos asztalhoz.

– Ezek itt mind rendőrök – mondta Macke – , de ilyen témákról akkor se jó beszélni mások előtt.

– Természetesen. – Werner lehalkította a hangját. – De én tudom, hogy megbízhatok a felügyelő úrban. Nézze, néhány csapatparancsnok azt mondta Dorn tábornoknak, hogy hitük szerint az ellenség gyakran előre ismeri a szándékainkat.

– Aha! – mondta Macke. – Ettől féltem!

– Mit mondhatok Dorn tábornoknak a rádiójelek beméréséről?

– A pontos kifejezés a goniometria. – Összeszedte a gondolatait. Itt az alkalom, hogy kedvező benyomást gyakoroljon egy befolyásos tábornokra, még ha közvetve is. Egyértelműen kell fogalmaznia, hangsúlyozva tevékenységének fontosságát, anélkül hogy eltúlozná sikereiket. Elképzelte, ahogy Dorn tábornok csak úgy mellesleg megjegyzi a Führernek: „Van egy nagyon ügyes ember a Gestapónál – Mackónak hívják – , egyelőre még csak felügyelő, de rendkívül figyelemreméltó.

– Van egy műszerünk, amely megmutatja, milyen irányból jön az adás – kezdte. – Ha van három vételünk egymástól távol eső pontokról, három vonalat húzhatunk a térképen. Ahol metszik

egymást, ott van az adó.

– Fantasztikus!

Macke figyelmeztetően fölemelte a kezét.

– Elméletileg! A gyakorlatban nehezebb. A zongorista – így nevezzük a rádióst – általában nem marad egy helyen annyi ideig, hogy megtalálhassuk. Egy előrelátó zongorista sose ad kétszer ugyanarról a helyről. És a mi eszközünk egy fedett teherautóban van, amelynek a feltűnő antennájáról láthatják, hogy mi közeledünk.

– Ennek ellenére is értek el sikereket.

– Ó, igen! De talán velünk kellene tartania egy estén. Akkor a saját szemével láthatná, hogy megy ez, és első kézből való jelentést adhatna Dorn tábornoknak.

– Jó ötlet – mondta Werner.

*

Moszkva fürdött a júniusi meleg napsütésben. Vologya a Kreml mögötti Sándor-kert egyik szökőkútjánál várta ebédre Zoját. Rengetegen sétáltak a parkban, sokan párosával, élvezték a jó időt. Kemény volt az élet, a szökőkutat kikapcsolták, hogy takarékoskodjanak az energiával, de az égbolt kéklett a lombos fák fölött, és a német hadsereget százhatvan kilométerre visszanyomták.

Vologyát eltöltötte a büszkeség, valahányszor a moszkvai csatára gondolt. Itt állt a kapuk előtt a rettegett német hadsereg, a villámháborúk mestere – és visszaverték! Az orosz katonák úgy küzdöttek, akár az oroszlánok, hogy megmentsék a fővárosukat.

Sajnos az orosz ellentámadás márciusban kifúlt. Sok területet visszahódítottak, a moszkvaiak nagyobb biztonságban érezték magukat, de a németek rendezték soraikat, és újabb próbára készültek.

És még mindig Sztálin parancsolt.

Észrevette a közeledő Zoját a tömegben. Piros-fehér kockás ruhát viselt, ruganyosán mozgott, világosszőke haja szinte táncolt járás közben, és minden férfi megbámulta.

Vologya randevúzott már nagyon szép nőkkel, de így is meglepő élmény volt Zojának udvarolni, aki hideg közönyt mutatott iránta éveken át, és kizárólag atomfizikáról beszélgetett vele. Aztán egy napon a férfi meghökkenésére ő maga kérte, hogy menjenek el egy moziba.

Röviddel a zavargás után történt, amelyben Bobrov tábornokot megölték. Zoja viselkedése azon a napon változott meg. A férfi nem egészen értette, miért. Talán a közös élmény hozta közelebb őket egymáshoz. Mindenesetre elmentek megnézni a George és az ő ukuleléje című tortadobálós vígjátékot, egy George Formby nevű angol ukulelés főszereplésével. Népszerű film volt, hónapok óta ment Moszkvában. A cselekménynél irreálisabbat el sem lehetett képzelni: George nem tudja, hogy a hangszere üzeneteket küld a német tengeralattjáróknak. Akkora hülyeség volt, hogy Zoja és Vologya sírtak a röhögéstől.

Azóta rendszeresen randevúztak.

Ma Grigorijjal ebédeltek. Vologya úgy szervezte meg, hogy korábban találkozzanak a szökőkútnál, és kettesben tölthessenek pár percet.

Zoja ráragyogtatta mosolyát, és lábujjhegyre állt, hogy megcsókolja. Magas volt, de Vologya még nála is magasabbra nőtt. Zoja puha, nedves szája maga volt a gyönyörűség. Kár, hogy olyan rövid ideig tartott a csók.

Nem egészen tudott kiigazodni Zoján. Még mindig csak „jártak", ahogy az idősebb nemzedék mondaná. Sokat csókolóztak, de nem feküdtek le egymással, pedig nem voltak túl fiatalok: ő huszonhét éves volt, Zoja huszonnyolc. De érezte, hogy Zoja ennek ellenére sem fekszik le vele addig, amíg fel nem készült.

Félig-meddig nem is hitte, hogy valaha eltölthet egy éjszakát ezzel a csodanővel. Túl szőke, túl okos, túl magas, túl fegyelmezett, túl szexi, hogy csak úgy átnyújtsa magát egy férfinak. Talán sosem lesz szabad végignéznie, ahogy levetkőzik, megbámulnia a meztelen testét, végigsimogatni mindenét, ráfeküdni…?

Végigmentek a hosszú, keskeny parkon, amelyet az egyik oldalon egy forgalmas út határolt, a másikon a Kreml tornyai vetettek rá árnyékot egy magas fal fölött.

– Ezt nézve azt gondolnád, hogy vezetőinket itt őrzi fogságban az orosz nép – jegyezte meg Vologya.

– Igen – helyeselt Zoja. – És nem fordítva.

A férfi hátranézett, de senki sem hallotta őket. Ezzel együtt meggondolatlan vakmerőség így beszélni.

– Nem csoda, hogy apám szerint veszedelmes vagy.

– Régebben azt gondoltam, hogy olyan vagy, mint az apád.

– Bár olyan hős lehetnék. Ő megostromolta a Téli Palotát! Nem hiszem, hogy én valaha is megváltoztathatnám a történelmet.

– Ó, tudom, de annyira szűk látókörű és konzervatív. Te nem vagy ilyen.

Vologya úgy gondolta, hogy nagyon is hasonlít az apjára, de nem akart vitatkozni.

– Szabad vagy ma este? – kérdezte Zoja. – Szeretnék főzni neked.

– Jöhet! – Zoja még sose hívta meg magához.

– Van egy darab rostélyosom.

– Pazar!

Még Vologyáék kiváltságos otthonában is ritka csemege volt a jó marhahús.

– És Kovaljovék elutaztak.

Ez még jobb hír volt. Sok más moszkvaihoz hasonlóan Zoja is társbérletben lakott. Két szobája volt, a konyhán és fürdőszobán megosztozott egy másik fizikussal, Kovaljov doktorral, a feleségével és a gyerekükkel. De Kovaljovék nem lesznek otthon, így csak az övék a lakás. Vologyának felgyorsult az érverése.

– Hozzam a fogkefémet? – kérdezte.

A nő talányosán mosolygott, de nem válaszolt.

Kijöttek a parkból, és átmentek az úton egy étteremhez. Sok vendéglő bezárt, de a városközpont tele volt hivatalokkal, az ott dolgozó embereknek ebédelniük kellett valahol, így néhány büfé és falatozó megmaradt.

Grigorij Peskov kint ült a szabadban. A Kremlben voltak jobb éttermek is, de ő szeretett olyan helyeken mutatkozni, ahova az orosz átlagemberek jártak. Jelezni akarta, hogy nem tartja magát előbbre valónak a köznépnél csak azért, mert tábornoki egyenruhát visel. Ettől függetlenül olyan asztalt választott, amely jó messze volt a többitől, nehogy kihallgassák.

Helytelenítette a fia választását, de azért nem hagyta hidegen Zoja varázsa. Felállt, és kétfelől megcsókolta.

Krumplis palacsintát és sört rendeltek. Ezen kívül csak pácolt hering és vodka volt.

– Ma nem fogok atomfizikáról beszélni, tábornok elvtárs – mondta Zoja. – Vegye úgy, hogy betűről betűre ugyanaz a

meggyőződésem, mint amikor utoljára beszéltünk a témáról. Most nem akarom untatni.

– Nagy megkönnyebbülés! – felelte Grigorij.

Zoja fölnevetett, kimutatva fehér fogát.

– Inkább maga mondja el, hogy meddig tart még a háború.

Vologya mímelt kétségbeeséssel csóválta a fejét. Zojának muszáj kötözködnie az apjával. Ha nem lenne ilyen gyönyörű és fiatal, Grigorij rég becsukatta volna.

– A fasiszták vereséget szenvedtek, de ezt Ők nem hajlandók tudomásul venni – jelentette ki Grigorij.

– Moszkvában mindenki azt találgatja, mi történik ezen a nyáron – mondta Zoja. – Maguk ketten bizonyára tudják.

– Ha tudnám, bizonyosan nem árulhatnám el a barátnőmnek, akármennyire odáig vagyok is érte – közölte Vologya. Zoját minimum agyonlőhetnék miatta. Ezt persze nem mondta meg neki.

Kihozták a krumplis lepényt. Zoja a szokott étvágyával falatozott. Vologyának tetszett az az élvezet, ahogy nekiesik az ételnek. Viszont a palacsinta nem ízlett neki.

– Ennek a krumplinak az íze gyanúsan emlékeztet a tarlórépára – mondta.

Az apja rosszalló pillantást vetett rá.

– Nem mintha panaszkodni akarnék – sietett hozzátenni Vologya. Amikor végeztek a palacsintával, Zoja kiment a női vécébe. Mihelyt hallótávolságon kívülre került, Vologya megszólalt:

– Úgy gondoljuk, hogy küszöbön áll a németek nyári offenzívája.

– Egyetértek – bólintott az apja.

– Felkészültünk?

– Persze – válaszolta Grigorij, bár aggodalmasnak látszott.

– Délen fognak támadni. A kaukázusi olajmezőket akarják.

Grigorij a fejét rázta.

– Visszajönnek Moszkvához. Ez a fontos nekik.

– Sztálingrád is lehetséges, szimbólum. Vezérünk nevét viseli.

– Nem érdekesek a jelképek. Ha beveszik Moszkvát, vége a háborúnak. Ha nem, akkor nem győztek, akármi mást foglalnak is el.

– Te csak találgatsz – mondta Vologya ingerülten.

– Te is.

– Épp ellenkezőleg. Nekem bizonyítékom van. – Körülnézett, de

senki sem volt a közelben. – Az offenzíva kódneve Fali Blau. Június 28-án kezdődik. – Werner Franck berlini kémhálózatától tudta. – És találtunk részleteket egy német tiszt táskájában is, akinek Harkov mellett lőtték le a felderítőgépét.

– A felderítők nem visznek a táskájukban haditerveket – mondta Grigorij. – Sztálin elvtárs úgy gondolja, hogy ez csak trükk, amellyel félre akarnak vezetni minket, és én egyetértek. A németek azt akarják, hogy a frontvonalunk közepét meggyengítve küldjünk csapatokat délre olyasmiért, amiről majd kiderül, hogy nem több egy elterelő hadműveletnél.

Ez a baj a hírszerzéssel, gondolta dühösen Vologya. Még ha meg is van az információ, a konok vénemberek akkor is abban hisznek, amiben hinni akarnak.

Látta, hogy Zoja visszafelé jön. Mindenki őt bámulta, amíg végigsétált a vendéglőn.

– Mi győzhetne meg? – kérdezte az apjától, mielőtt a nő elérte volna az asztalt.

– Több bizonyíték.

– Például?

Grigorij egy percig töprengett. Nagyon komolyan vette ezt a kérdést.

– Szerezd meg a haditervet.

Vologya sóhajtott. Werner Francknak még nem sikerült hozzájutnia a dokumentumhoz.

– Ha megszerzem, Sztálin felülvizsgálja az elhatározását?

– Ha megszerzed, arra fogom kérni, hogy tegye azt.

– Megegyeztünk – felelte Vologya.

Elhamarkodottan válaszolt. Fogalma sem volt, hogyan fogja csinálni. Werner, Heinrich, Lili és a többiek már így is borzalmas kockázatokat vállaltak. Ő pedig még többet követel tőlük.

Zoja visszaért az asztalhoz. Grigorij felállt. Hárman háromfelé mentek, úgyhogy elbúcsúztak egymástól.

– Viszontlátásra ma este – mondta Zoja.

A férfi megcsókolta.

– Hétre ott leszek.

– Hozd a fogkefédet – felelte a nő.

Vologya boldogan távozott.

*

Egy lány tudja azt, ha a legjobb barátnője titkol valamit. Talán nem tudja, mi a titok, de tudja, hogy ott van, mint egy felismerhetetlen bútor a porvédőhuzat alatt. Tudja az ártatlan kérdésekre adott elutasító, kelletlen válaszokból, hogy a barátnője olyasvalakivel jár, akivel nem illene. A nevét nem ismeri, de sejti, hogy házasember vagy egy sötét bőrű idegen, vagy egy másik nő a tiltott szerető. Megdicséri a nyakláncot, és tudja a lanyha reagálásból, hogy szégyenletes képzettársítások tapadnak az ékszerhez, bár talán csak évek múlva fedezi fel, hogy a nyakláncot a szenilis nagymama ékszerdobozából lopták.

Ilyenek jártak Carla eszében, ha Friedán tűnődött.

Friedának titka volt, és a titoknak az antifasiszta ellenálláshoz volt köze. Lehet, hogy nyakig benne ül a bűnben; talán minden éjszaka átnézi a fivére táskáját, lemásolja a titkos okmányokat, és átadja a másolatokat egy orosz kémnek. Az igazság valószínűleg kevésbé drámai: vélhetőleg segít sokszorosítani és terjeszteni a kormányt bíráló, illegális plakátokat és röplapokat.

Carla tehát elhatározta, hogy szól Friedának Joachim Kochról. Bár nem kínálkozott azonnal lehetőség. Carla és Frieda egy hatalmas kórház különböző osztályain voltak ápolónők, eltérő beosztásban dolgoztak, így nem is találkoztak mindennap.

Közben Joachim naponta eljárt Carláékhoz zongoraórára. Nem tett több indiszkrét kijelentést, de Maud továbbra is kacérkodott vele. Carla hallotta, amint azt kérdezte egy napon:

– Tisztában van vele, hogy már majdnem negyven vagyok? – holott igazából ötvenegy volt. Joachim fülig belé volt habarodva. Maud élvezte, hogy még mindig el tud bűvölni egy vonzó fiatalembert, még ha ennyire naivat is. Carla fejében megfordult a gondolat, hogy az anyjában talán mélyebb érzések vannak kibontakozóban ez iránt a fiú iránt, aki a szőke bajuszával hasonlít egy cseppet a fiatal Walterra, de hát ez nevetséges feltételezés volt.

Joachim minden erejével igyekezett elnyerni Maud tetszését, és hamarosan hozott neki hírt a fiáról. Erich élt és egészséges volt.

– Ukrajnában van az egysége – mondta Joachim. – Ennyit közölhetek.

– De jó lenne, ha szabadságot kapna! – mondta Maud

vágyakozva.

A fiatal tiszt habozott.

– Egy anya örökösen aggódik – folytatta Maud. – Akkora vigasztalás lenne látnom, még ha csak egy napra is!

– Talán el tudnám rendezni.

Az asszony megdöbbenést színlelt.

– Valóban? Ön ilyen hatalmas?

– Nem vagyok biztos benne, de megpróbálhatom.

– Már azt is köszönöm, hogy megpróbálja! – Megcsókolta a fiatalember kezét.

Egy hét telt el, mire Carla ismét találkozott Friedával, és ekkor mindent elmondott neki Joachim Kochról, úgy tálalva, mint egy érdekes újságot, abban a tudatban, hogy Frieda nem egy ilyen ártatlan epizódot lát majd benne.

– Mit szólsz hozzá, elárulta a hadművelet kódnevét, és a támadás időpontját! – Elhallgatott, várta, hogyan reagál a barátnője.

– Ezért kivégezhetik – mondta Frieda.

– Ha ismernénk valakit, aki kapcsolatba tud lépni Moszkvával, megfordíthatnánk a háború menetét! – folytatta Carla, még mindig úgy, mintha Joachim bűnének súlyosságát ecsetelné.

– Talán – mondta Frieda.

Megvolt a bizonyíték. Normális esetben Frieda meglepetten, mohó érdeklődéssel, további kérdésekkel reagált volna egy hasonló történetre. Ma csak semleges mondatokkal és semmitmondó hümmögéssel válaszolt. Carla hazament, és megmondta az anyjának, hogy helyes volt a megérzése.

Másnap a kórházban Frieda beállított Carla kórtermébe.

– Azonnal beszélnem kell veled! – mondta lázas türelmetlenséggel.

Carla éppen egy fiatal nőn cserélte át a kötést, aki csúnyán megégett egy lőszergyári robbanásban.

– Menj a ruhatárba – felelte. – Jövök, amilyen hamar csak tudok.

Öt perccel később bement a kis szobába. Frieda a nyitott ablaknál cigarettázott.

– Mi az? – kérdezte Carla.

Frieda elnyomta a cigarettáját.

– A te Koch hadnagyodról van szó.

– Gondoltam.
– Még többet meg kell tudnod tőle.
– Kell? Miről beszélsz?
– Koch hozzáférhet a teljes haditervhez. Valamit tudunk a Fali Blau-ról, de Moszkvának részletekre van szüksége.
Frieda egyik megdöbbentő követeléssel állt elő a másik után, de Carla nem tiltakozott.
– Megkérdezhetem...
– Nem. Rá kell bírnod, hogy hozza el a haditervet.
– Nem tudom, lehetséges-e. Annyira nem ostoba. Nem gondolod...
Frieda oda sem figyelt.
– Akkor le kell fényképezned – vágott Carla szavába. Elővett az egyenruhája zsebéből egy rozsdamentes acéldobozt. Körülbelül akkora volt, mint egy csomag cigaretta, csak hosszabb és keskenyebb. – Ez egy miniatűr fényképezőgép, amelyet kimondottan dokumentumok fényképezéséhez terveztek. – Carla a Minox nevet olvasta a készülék oldalán. – Egy filmen tizenegy kocka van. Itt van három film. – Elővett három kazettát: olyan alakjuk volt, mint a súlyzónak, de elég aprók voltak, hogy beleférjenek a gépbe. – így töltőd be a filmet. – Megmutatta. – Ha fotót készítesz, ezen az ablakon nézel át. Ha nem vagy biztos benne, olvasd el ezt a használati utasítást.
Carla még sose hallotta Friedától ezt a parancsoló hangot.
– Ezt komolyan meg kell gondolnom.
– Nincs idő. Ez a te esőkabátod, ugye?
– Igen, de...
Frieda beledugdosta a gépet, a filmeket és a használati utasítást a kabát zsebeibe, és mintha megkönnyebbült volna, hogy már nem az őkezében vannak.
– Mennem kell.
Az ajtóhoz sietett.
– De Frieda!
Végre megállt, és ránézett Carlára.
– Mi az?
– Hát... Nem úgy viselkedsz, mint egy barátnő.

– Ez fontosabb.

– Sarokba szorítottál.

– Te szorítottad be magadat azzal, hogy beszéltél Joachim Kochról. Nem azt akartad, hogy kezdjek valamit az információval?

Igaza volt. Carla maga idézte elő a vészhelyzetet. Ám erre a fordulatra nem számított.

– És ha nemet mond?

– Akkor alighanem náci uralom alatt élsz, amíg meg nem halsz.

Frieda kiment.

– A fenébe! – mondta Carla.

Állt egyedül a ruhatárban, és töprengett. Még meg se szabadulhat az apró fényképezőgéptől kockázat nélkül. Az esőkabátjában van, és aligha dobhatja be egy kórházi szemetesbe. Ki kell vinnie a kórházból a zsebében, és keresnie kell egy helyet, ahol titokban megszabadulhat tőle.

De meg akar-e szabadulni tőle?

Legyen Koch bármilyen naiv, aligha lehet rábeszélni, hogy csempésszen ki a Hadügyminisztériumból egy haditervet, és mutassa meg a szíve hölgyének. Bár ha ráveheti erre valaki, akkor az Maud.

De Carla félt. Ha lebukik, nem lesz irgalom. Letartóztatják és megkínozzák. A törött kezű Rudi Rothmannra gondolt, ahogy nyöszörög kínjában. Az apjára gondolt, akit olyan embertelenül összevertek, hogy belehalt. Az ő bűne nagyobb lenne, mint az övék, és ehhez mérten bestiális kegyetlenséggel büntetnék. Persze kivégeznék – de nem egyhamar.

Kimondta magában, hogy hajlandó vállalni a kockázatot.

Azt nem bírta elfogadni, hogy ezzel segíthet megölni a bátyját.

Ott van a keleti fronton. Joachim is megerősítette. Rá is érvényes a Fali Blau. Ha Carla elősegíti, hogy az oroszok megnyerjék azt a csatát, Erich meghalhat. Ezt nem bírja elviselni.

Visszament dolgozni. Szórakozott volt, hibákat követett el, de az orvosok szerencsére nem vették észre, a betegek meg nem tudtak róla. Amikor nagy sokára véget ért a műszak, elmenekült a kórházból. A fényképezőgép égette a kabátja zsebét, de sehol sem talált biztos helyet, ahol eldobhatta volna.

Honnan szerezhette Frieda? Barátnőjének bőven van pénze, simán megvásárolhatta, bár nyilván ki kellett találnia valamilyen

mesét, hogy miért van szüksége rá. Valószínűbb, hogy az oroszoktól kapta még az előtt, hogy egy éve bezárták a követségüket.

Még akkor is a zsebében volt a fényképezőgép, amikor hazaérkezett.

Az emeleten nem zongoráztak, Joachimnak ma később lesz órája. Anyja a konyhaasztalnál ült. Amikor a lány belépett, Maud felragyogott, és azt mondta: – Idenézz, ki van itt!

Erich volt az.

Carla megdöbbent. Bátyja szívfájdítóan sovány volt, egyébként épnek látszott. Az egyenruhája mocskos és szakadt volt, de megmosta az arcát és a kezét. Felállt, és átölelte a lányt.

Carla magához szorította, azt se bánta, ha bepiszkolja a makulátlan egyenruháját.

– Élsz! – mondta. Olyan kevés hús volt a fiún, hogy Carla érezte a vékony szöveten át a bordáit, a csigolyáit, a vállperecét és a medence-csontjait.

– Egyelőre – felelte Erich.

Carla elengedte.

– Hogy vagy?

– Jobban, mint a többség.

– De csak nem ezt a gyatra egyenruhát viselted az orosz télben?

– Leloptam egy halott oroszról a bundát.

Carla leült az asztalhoz. Ada is ott volt.

– Igazatok volt – mondta Erich. – Mármint a nácikról. Nektek volt igazatok.

Carla ennek örült, de nem tudta, mire céloz Erich.

– Milyen értelemben?

– Gyilkosok. Te megmondtad. Apa is mondta és anya is. Úgy bánom, hogy nem hittem nektek! Ne haragudj, Ada, amiért nem hittem el, hogy megölték szegény kicsi Kurtot. Most már tudom.

Ez igazi pálfordulás volt.

– Mitől változott meg a véleményed? – kérdezte a lány.

– Láttam őket, hogy csinálják Oroszországban. Összefogdossák a városokban a fontos embereket, mert azok csak kommunisták lehetnek. És a zsidókat. Nemcsak a férfiakat, de a nőket és a gyerekeket is. És az öregeket, akik olyan gyengék, hogy már senkinek sem árthatnának. –

Könnyek patakzottak az arcán. – Nem a reguláris katonaság csinálja. Különleges osztagok vannak rá. Kiviszik a foglyokat a városból. Hol egy kőbányába, hol valamiféle aknához. Vagy a fiatalabbakkal ásatnak egy nagy gödröt. Aztán...

Elcsuklott a hangja, de Carlának hallania kellett, ahogy kimondja.

– Aztán mi történik?

– Tizenkettesével szokták. Hat párban. Férj és feleség fogják egymás kezét, amíg lemennek a lejtőn. Az anyák viszik a babákat. A lövészek várnak, amíg a foglyok odaérnek a megfelelő helyre. Aztán lőnek. – Erich beletörölte a könnyeit az egyenruhája piszkos ujjába.

– Bumm.

Hosszú csend lett a konyhában. Ada sírt. Carla szóhoz sem jutott. Csak Maud arca volt érzéketlen, mint a kő.

Erich egy idő után kifújta az orrát, és elővett egy cigarettát.

– Csodálkoztam, amikor szabadságot kaptam, és hozzá egy jegyet haza – mondta.

– Mikor kell visszamenned? – kérdezte Carla.

– Holnap. Csak huszonnégy órám van. Még így is engem irigyel az összes bajtárs. Mindent megadnának egy napért otthon. Dr. Weiss azt mondta, hogy nyilván vannak barátaim magasabb körökben.

– Vannak is! – válaszolta Maud. – Mégpedig Joachim Koch ifjú hadnagy, aki a Hadügyminisztériumban dolgozik, és hozzám jár zongoraórára. – Az órájára pillantott. – Pár perc múlva itt is lesz. Nagyon ragaszkodik hozzám – anyás természet lehet.

Francokat anyás, gondolta Carla. Maud és Joachim kapcsolatában nincsen semmi anyáskodás.

– Hallatlanul naiv – folytatta Maud. – Képes volt elmesélni, hogy június 28-án új offenzívát indítanak a keleti fronton. Még a kódnevét is elárulta: Fali Blau!

– Ezért agyonlövik – mondta Erich.

– Nem Joachim az egyetlen, akit agyonlőhetnek – szólt Carla. – Elmondtam valakinek, amit megtudtam. Most rá kellene vennem Joachimot, hogy hozza el hozzánk a haditervet.

Bátyja elhűlt.

– Jóságos isten! Ez komoly kémkedés! Nagyobb veszélyben vagy, mint én a keleti fronton!

– Ne aggódj, úgyis kizárt, hogy Joachim idehozza – nyugtatta meg Carla.

– Ebben ne légy ilyen biztos – szólt közbe Maud.

Minden tekintet feléje fordult.

– A kedvemért megteheti – folytatta az asszony. – Ha a megfelelő módon kérem.

– Ennyire naiv? – kérdezte Erich.

– Szerelmes belém – felelte az anyja kihívóan.

– O. – Erich zavarba jött a lehetőségtől, hogy az anyjának még lehetnek szívügyei.

– Akkor sem tehetjük meg – jelentette ki Carla.

– Miért nem? – kérdezte Erich.

– Mert meghalhatsz, ha az oroszok győznek!

– Várható, hogy mindenképpen meghalok.

Carla hallotta, hogyan lesz a hangja egyre élesebb a felindulástól.

– De hát ezzel az oroszoknak segítünk, hogy megölhessenek!

– Akkor is azt akarom, hogy tedd meg! – mondta Erich vadul. A kockás viaszosvászon térítőt nézte az asztalon, de amit látott, az több ezer kilométerre volt a konyhától.

Carla vívódott. Ha Erich akarja...

– De miért? – kérdezte.

– Azokra az emberekre gondolok, ahogy mennek lefelé a kőbányába, ahogy fogják egymás kezét. – Erich olyan görcsösen kulcsolta össze az ujjait, hogy majd eltörtek a csontjai. – Az életemet is hajlandó vagyok kockáztatni, ha véget vethetünk ennek. Kockáztatni akarom – magamat is, a hazámat is jobban tudnám szeretni, ha megteszem. Kérlek, Carla, ha megteheted, küldd el az oroszoknak azt a haditervet!

A lány még mindig tétovázott.

– Biztos vagy benne?

– Könyörögve kérlek!

– Akkor megteszem – mondta Carla.

*

Thomas Macke figyelmeztette az embereit – Wagnert, Richtert és Schneidert – hogy tisztességesen viselkedjenek.

– Werner Franck csak egy hadnagy, de Dorn tábornoknak dolgozik, én pedig azt akarom, hogy a tábornoknak a lehető legjobb

véleménye legyen a csapatunkról és a munkánkról. Tehát nem káromkodtok, nem meséltek disznó vicceket, nem zabáitok és nem bunyóztok, hacsak nem okvetlenül szükséges. Ha elkapunk egy kommunista kémet, azt megrugdoshatjátok. De ha nem sikerül, akkor sem másztok rá senkire a hecc kedvéért.

Normális esetben szemet hunyt az ilyesmire. Jól jött, hogy fenntartsa az üdvös félelmet a népekben. Csakhogy ez a Franck finnyás is lehet.

Werner pontosan érkezett a motorkerékpárján a Gestapo központjába a Prinz-Albrecht-Strasséra. Beültek a bemérő autóba, amelynek az antenna forgott a tetején. Annyi műszert kellett bezsúfolni a járműbe, hogy szűk volt benne a hely. Richter vezetett, és nekivágtak a városnak a korai estében, mert ez a kémek kedvenc ideje, amikor adásokat sugároznak az ellenségnek.

– Miért? – kérdezte Werner.

– A kémek többségének van törvényes foglalkozása – magyarázta Macke. – Hozzátartozik az álcájukhoz. Úgyhogy a nappalt bent töltik egy irodában vagy egy gyárban.

– Hát persze! – mondta Werner. – Erre nem is gondoltam.

Macke aggódott, hogy hátha nem vesznek semmiféle adást ma este. Borzasztóan félt, hogy őt fogják hibáztatni a kudarcokért, amelyeket a német hadsereg elszenved Oroszországban. Ő igazán megtett mindent, de a Harmadik Birodalomban nem díjazzák a puszta igyekezetet.

Előfordult, hogy az egység nem fogott semmiféle adást. Máskor két-három is volt, ilyenkor Mackénak kellett kiválasztani, melyiket kövessék, és melyiket hanyagolják. Bizonyosra vette, hogy a városban több kémhálózat működik, amelyek nem tudnak egymás létezéséről. Lehetetlen feladatot próbált elvégezni nem megfelelő eszközökkel.

A Potsdamer Platz közelében fogtak egy adást. Macke felismerte a jellegzetes hangot.

– Egy zongorista! – mondta megkönnyebbülten, Végre bebizonyíthatja Wernernek, hogy a készülék működik! Valaki ötjegyű számokat továbbított, egyiket a másik után. – A szovjet hírszerzés olyan kódot használ,amelyben kétjegyű számok helyettesítik a betűket – magyarázta Wernernek. – Például all jelenti

az A betűt. Ez csak megszokás, hogy ötös csoportokban adnak.

A rádiós, egy Mann nevű elektrotechnikus felolvasta a koordinátákat. Wagner vonalzóval, ceruzával húzott egy vonalat a térképre. Richter gyorsított.

A zongorista tovább adott. Az autó visszhangzott a sípolástól.

– Rohadt kommunista disznó! – mondta gyűlölettel Macke. – Egyszer úgyis bekerül a pincénkbe. Akkor majd könyörögni fog, hogy engedjem meghalni, és ne szenvedjen többé!

Werner sápadt volt. Nem szokott hozzá a rendőrségi munkához, gondolta Macke.

Werner hamar összeszedte magát.

– A szovjet kódot az ön leírásából ítélve könnyű lehet feltörni – jegyezte meg tűnődve.

– Pontosan! – Mackónak tetszett a fiatalember gyors felfogása. – Csakhogy én leegyszerűsítettem. Vannak finomítások. Miután a zongorista kódolta az üzenetet számsorokba, többször leír az üzenet alá egy kulcsszót – mondjuk azt, hogy Kurfürstendamm – , és azt is kódolja. Azután kivonja a második számot az elsőből, és az eredményt továbbítja.

– Szinte lehetetlen megfejteni, ha nem ismerjük a kulcsszót!

– Pontosan.

A kiégett Reichstag közelében ismét megálltak, és újabb vonalat húztak a térképre. A két vonal Friedrichshainban, a városközponttól keletre találkozott.

Macke utasította a sofőrt, hogy forduljon északkelet felé, közelebb ahhoz a ponthoz, ahonnan remélhetően bemérhetik a harmadik szögből is az adás helyét.

– A tapasztalat azt mutatja, hogy a három bemérés a legjobb – mondta Wernernek. – A felszerelés csak hozzávetőleges pontosságú, és a pluszmérés csökkenti a tévedés lehetőségét.

– Mindig elfogják? – kérdezte Werner.

– Szó sincs róla. Az esetek többségében nem. Van, hogy csak azért, mert nem vagyunk elég gyorsak. Adás közben frekvenciát vált, és akkor elveszítjük. Előfordul, hogy félbehagyja az adást, és egy másik helyen folytatja. Lehetnek őrszemei, akik észrevesznek minket, és riasztják, hogy meneküljön.

– Túl sok a bökkenő.

– De azért előbb-utóbb elkapjuk őket.

Richter megállította a járművet, Mann elvégezte a harmadik bemérést. A három vonal apró háromszöget alkotott Wagner térképén az Ostbahnhof közelében. A zongorista valahol a vasút és a csatorna között adott.

Macke megadta Richternek az irányt.

– Amilyen gyorsan csak bírsz! – tette hozzá.

Észrevette, hogy Werner izzad. Talán túl meleg van a teherautóban, és a fiatal hadnagy nem szokott hozzá az akcióhoz. Most tanulja, milyen az élet a Gestapónál. Annál jobb!

Richter dél felé ment a Warschauer-Strassén, áthajtott a síneken egy sivár iparnegyedbe, ahol raktárak, műhelyek, kis üzemek voltak. A pályaudvar hátsó kapujánál oldalzsákos katonák álltak. Nyilvánvalóan most szállnak fel a vonatra, amely a keleti frontra indul. És közben egy honfitársuk itt, ebben a negyedben mindent elkövet, hogy elárulja őket, elmélkedett dühösen Macke.

Wagner egy szűk utcára mutatott, amely távolodott a pályaudvartól.

– Az első párszáz méteren belül van, de bármelyik oldalon lehet – mondta. – Ha közelebb megyünk a teherrel, észrevesz.

– Jól van, emberek, tudjátok az eljárást! Wagner és Richter balra, Schneider és én jobbra! – rendelkezett Macke. Hosszú nyelű pörölyt fogott mindenki. – Maga velem jön, Franck.

Kevesen jártak az utcán. Egy munkássapkát viselő férfi az állomás felé tartott gyors lépésekkel, egy kopott ruhájú öregasszony hihetőleg irodát takarítani indult. Oda se nézve elsiettek a gestapósok mellett, nehogy magukra vonják a figyelmet.

Macke csapata bement az összes épületbe. A legtöbbet már bezárták, fel kellett verni a portást. Ha a portás egy percnél tovább váratott magára, betörték az ajtót, azután végigrohantak az épületen, benéztek minden zugba.

A zongorista nem volt az első háztömbben.

A következő háztömb jobb első épületének megfakult cégtáblájára a „Szűcs– és Divatáru” szavakat írták. Emeletes üzem volt, hosszan benyúlt a keresztutcába. Úgy tűnt, már nem használják, de vasajtaja volt és rácsos ablakai: ahol bundák készülnek, ott vigyáznak a biztonságra.

Macke bement Werner előtt a keresztutcába, valamilyen bejáratot keresett. A szomszédos épületet romba döntötte egy bomba. Az utcáról eltakarították a törmeléket, és egy „Életveszély! Tilos a bemenet!” feliratú, kézzel mázolt táblát helyeztek el a romon, amely a cégtábla maradványából ítélve bútorgyár lehetett.

Átmásztak egy törött ácsolattól tüskés téglarakáson, olyan gyorsan mozogtak, amennyire tehették, de meg kellett nézniük, hova teszik a lábukat. Az épület hátulját elfedte egy megmaradt fal. Macke bement a fal mögé, és talált egy lyukat, amelyen át lehetett jutni a szomszéd üzembe.

Érezte, hogy csak ott lehet a zongorista.

Átlépett a lyukon. Werner követte.

Üres irodába jutottak. Volt benne egy ócska fémasztal szék nélkül, és azzal szemben egy kartotékszekrény. A falra 1937-es naptárt tűztek. Alighanem az volt az utolsó év, amelyben a berliniek még megengedhettek maguknak a szőrmebundához fogható léhaságokat.

Macke lépéseket hallott az emeletről.

Pisztolyt rántott.

Wernernél nem volt fegyver.

Kinyitották az ajtót, és kiléptek a folyosóra.

Macke látott több nyitott ajtót, egy lépcsőt, és a lépcső alatt egy ajtót, amely a pincébe vezethetett.

Lopakodni kezdett a folyosón a lépcső felé. Azután észrevette, hogy Werner az alagsori ajtót próbálgatja.

– Mintha zajt hallottam volna lentről – mondta. Lenyomta a kilincset, de az ajtó zárva volt. Werner hátralépett, és felemelte a jobb lábát.

– Ne… – kezdte Macke.

– De igen! Hallom őket! – mondta Werner, és berúgta a gyenge zárat.

Akkorát szólt, hogy visszhangzott bele az üres gyár.

Werner berontott az ajtón, és eltűnt szem elől. Villanyfény gyúlt, látszott az alagsorba vezető kőlépcső.

– Senki se mozduljon! – ordította Werner. – Le vannak tartóztatva!

Macke lerohant utána a lépcsőn.

A pincébe ért. Werner összezavarodva állt a lépcső alján.

A helyiség üres volt.

A mennyezetről sínek lógtak; régebben ezekre akaszthatták a bundákat. Az egyik sarokban óriási tekercs nátronpapír állt. bizonyára a csomagoláshoz. De nem volt rádió, se kém, aki üzeneteket zongorázott volna be Moszkvának.

– Maga vadmarha! – mondta Macke Wernernek.

Sarkon fordult, felszáguldott a lépcsőn. Werner utána rohant, fel a földszintről az emeletre.

Munkaasztalok sorakoztak az üvegtető alatt. Valamikor asszonyok dolgozhattak itt a varrógép mellett. Most senki sem volt itt.

Üvegezett ajtó nyílt egy tűzlépcsőre. Zárva volt. Macke kinézett az ajtón, de nem látott senkit.

Eltette a pisztolyát. Egy munkaasztalnak támaszkodott, és lihegett.

Meglátott a földön két csikket. Az egyik rúzsos volt. Nem tűntek réginek.

– Itt voltak! – mondta Wernernek, és a padlóra mutatott. – Ketten voltak, csak maga elriasztotta őket az ordításával!

– Ostoba voltam – mentegetőzött Werner. – Ne haragudjon, nem szoktam hozzá az efféle munkához.

Macke a sarokban lévő ablakhoz ment. Az utcán egy lány és egy fiatal férfi távolodott sietősen. A férfinál barna bőrtáska volt. A felügyelő szeme láttára tűntek el az állomáson.

– A francba! – mondta Macke.

– Kétlem, hogy kémek lettek volna. – Werner valamit mutatott a padlón. Macke odanézett, és meglátott egy gyűrött óvszert. – Használt, de üres – mondta Werner. – Vélhetőleg aktus közben ütöttünk rajtuk.

– Remélem, igaza van – mondta Macke.

*

Azon a napon, amelyikre Joachim Koch a haditervet ígérte, Carla nem ment be dolgozni.

Valószínűleg ledolgozhatta volna a délelőtti műszakot, és időben hazaérhetett volna, de a „valószínűleg” most nem volt elég. Mindig fennállt a kockázat, hogy lehet egy nagy tűz vagy egy közúti baleset,

és akkor túlóráznia kell, mert tömegével hozzák a sérülteket. Úgyhogy otthon maradt egész nap.

Maudnak végül is nem kellett megkérnie Joachimot, hogy hozza el a Fali Blau tervét. A fiatalember azt mondta, ki kell hagynia egy zongoraleckét, majd miután nem állhatta meg, hogy ne dicsekedjen, megmagyarázta, hogy el kell juttatnia egy másolatot valahova a városban.

– Hát akkor ugorjon be út közben, hogy megtarthassuk az órát! – javasolta Maud, és Joachim beleegyezett.

Feszült hangulatban ebédeltek. Híg szárazborsó-leves volt, amelybe egy sonkacsontot főztek. Carla nem kérdezte az anyjától, mit tett vagy mit ígért, hogy meggyőzze a hadnagyot. Talán azt mondta neki, hogy csodálatosan fejlődik, de nem engedheti meg magának, hogy kihagyjon egy órát. Megkérdezhette tőle, hogy annyira alacsony rangú-e, akinek számot kell adnia minden percéről? Ez az elevenén találhatta a fiatalembert, aki folyamatosan túlozta a saját jelentőségét, és talán rábírhatta, hogy csak azért is eljöjjön, bebizonyítva, mennyire nincsen igaza Maudnak. Bár a beugratás minden valószínűség szerint annak az egynek köszönhetően sikerült, amire Carla nem akart gondolni, és ez a szex volt. Az anyja arcátlanul flörtölt a hadnaggyal, aki egy rabszolga alázatával imádta. Carla gyanúja szerint ez volt az az ellenállhatatlan kísértés, amelytől Joachim elengedte a füle mellett a belső hang figyelmeztetését: „Ne légy már ennyire marha!”

Bár talán mégse. Talán mégis van esze. Talán nem egy gépelt másolattal állít be ma délután, hanem egy gestapós különítménnyel, és egy készlet kézbilinccsel.

Carla betöltötte az egyik filmet a Minoxba, utána betette a gépet és a két megmaradt kazettát egy alacsony konyhaszekrény felső fiókjába, és letakarta törlőruhával. A szekrény az ablak mellett állt, ahol erős volt a fény. Fotózásnál majd a tetejére teszi a dokumentumot.

Nem tudta, hogyan jut el Moszkvába az exponált film, de Frieda megnyugtatta, hogy el fog. Carla elképzelt egy utazó ügynököt, aki talán gyógyszerekben vagy német nyelvű bibliákban utazik, és engedélye van Svájcban árusítani, amint diszkréten átadja a filmet valakinek a berni szovjet nagykövetségről.

A délután hosszú volt. Maud felment a szobájába pihenni. Ada mosott. Carla az ebédlőben ült, amelyet ritkán használtak mostanában, és olvasni próbált, de nem bírt összpontosítani. Az újság tele volt hazugságokkal. Magolnia kellett volna a következő vizsgájára, de a tankönyv orvosi kifejezései összefolytak a szeme előtt. A Nyugaton a helyzet változatlan egy régi kiadását, Remarque első világháborúról szóló sikerkönyvét olvasta, amelyet betiltottak, mert túlzott őszinteséggel írta le a katonák szenvedéseit, de mindegyre azon kapta magát, hogy csak fogja a könyvet, és bámul ki az ablakon a júniusi napfényben aszalódó, poros városra.

Végre megjött. Carla lépéseket hallott az ösvényről, és felugrott, hogy kinézzen. Nem gestapós különítmény volt, csak Joachim Koch, vasalt egyenruhában, fényes csizmában, filmcsillaghoz illő arcán a születés-napi zsúrra érkező gyerek mohó várakozásával. Vitorlavászon táskája a vállán lógott, szokása szerint. Betartotta vajon az ígéretét? Ott van abban a táskában a Fali Blau hadművelet tervének egyik másolata?

Joachim becsengetett.

Carla és Maud innentől megterveztek minden lépést. A terv szerint Carla nem nyit ajtót. Pár perccel később látta, amint az anyja keresztülvág az előszobán bordó selyem pongyolában és magas sarkú papucsban – majdnem mint egy prostituált, gondolta kínos restelkedéssel a lány. Hallotta, amint nyílik, majd csukódik az első ajtó. Az előszobában selyem suhogott, és elmormolt becéző szavak hallatszottak, ami ölelésre utalt. Majd a bordó pongyola és a csukaszürke egyenruha elhaladt az ebédlő ajtaja előtt, és eltűnt az emeletre vezető lépcsőn.

Maud első feladata volt kideríteni, hogy Joachimnál van-e a dokumentum. Ránéz, mond valami elragadtatottan csodálkozót, leteszi. A zongorához vezeti Joachimot. Azután talál valamilyen ürügyet – Carla nem akart rágondolni, hogy mit – , amivel beviheti a fiatalembert a kétszárnyú ajtón a szalonból nyíló kisebb, meghittebb dolgozószobába, ahol vörös bársonyfüggönyök vannak és egy nagy, megereszkedett dívány. Amint ott vannak, Maud jelt ad.

Mivel nehéz volt előre kiszámítani a mozdulataik pontos koreográfiáját, több jel is volt, amelyek ugyanazt jelentették. A legegyszerűbb az, hogy Maud becsapja az ajtót, olyan erősen, hogy az

egész házban hallatsszák. Vagy megnyomja a kandalló mellett a konyhai csengő gombját; valamikor régen így hívták a cselédeket. De úgy döntöttek, hogy minden más zaj is megteszi: Maud a türelmetlenségtől leveri Goethe márvány mellszobrát, vagy „véletlenül” eltör egy vázát.

Carla kilépett az ebédlőből, megállt az előszobában, és figyelt. Nem hallatszott hang az emeletről.

Benézett a konyhába. Ada az öntöttvas nyeles lábost súrolta, amelyben a levest főzte. Akkora energiával dolgozott, amelyet csak a feszültség táplálhatott. Carla rámosolygott, reményei szerint bátorítóan. Ő és az anyja szívesen kihagyták volna az ügyből Adát, nem mintha nem bíztak volna benne – Ada halálosan gyűlölte a fasisztákat – , hanem mert a tudás a cinkosukká tette a hazaárulásban, amiért halál jár. Ám túlságosan szoros közelségben éltek a titkolózáshoz, így Ada mindent tudott.

Elmosódottan hallotta anyjának csilingelő nevetését. Ismerte ezt a hangot. Mesterkéltsége azt mutatta, hogy Maud a végsőkig megfeszíti minden erejét a csábításra.

Itt van Joachimnál a dokumentum, vagy nincs?

Egy-két perccel később megszólalt a zongora. Nem volt kétséges, hogy Joachim játszik. Egyszerű gyermekdal volt egy macskáról a hóban: A, B, C, Die Katze liefim Schnee. Walter százszor is elénekelte a kicsi lányának. Carlát a sírás környékezte az emléktől. Hogy merészelnek ilyen dalokat zongorázni a nácik, amikor olyan sok gyereket tettek árvává?

A dal a közepén félbeszakadt. Valami történt. Carla hegyezte a fülét, hogy hall-e hangokat, lépéseket, akármit – de nem hallott.

Eltelt egy perc. Aztán még egy.

Valami baj van – de mi az?

Benézett a nyitott konyhaajtón Adára, aki abbahagyta a súrolást, és széttárta a kezét egy olyan mozdulattal, amely azt jelenti: fogalmam sincs.

Carlának ki kellett derítenie.

Halkan fölment az emeletre. Lába nem ütött zajt a kopott szőnyegen.

Megállt a szalon előtt. Még mindig nem hallott semmit: se zongorázást, se mozgást, se beszédet.

Kinyitotta az ajtót, olyan csendesen, ahogy tudta.

Belesett. Nem látott senkit. Belépett, körülnézett.

A szalon üres.

Joachim vászontáskája sehol.

A dolgozószoba kettős ajtajára nézett. Az egyik szárny félig nyitva állt.

Lábujjhegyen keresztülsurrant a szobán. Itt nem volt szőnyeg, csak fényezett parketta, nem mozoghatott nesztelenül, de vállalnia kellett a kockázatot.

Ahogy közelebb ért, suttogást hallott.

Az ajtóhoz ért. A falhoz tapadt, és megkockáztatott egy pillantást befelé.

Anyja és Joachim az ajtónál csókolózott. Joachim háttal volt az ajtónak és Carlának. Nem kétséges, hogy Maud állította be így. Most levált a fiatalember szájáról, átnézett Joachim válla fölött, egyenesen a lányára. Elvette a kezét Joachim tarkójáról, és parancsolóan előreszögezte az ujját.

Carla meglátta az egyik széken a vászontáskát.

Azonnal megértette, mi volt a baj. Amikor Maud átcsábította Joachimot a dolgozószobába, az ideges fiatalember nem tette meg nekik azt a szívességet, hogy a szalonban hagyja a táskát, hanem magával vitte.

Carlának most ki kell hoznia.

Vadul dobogó szívvel lépett be a szobába.

– Ó, igen, csak így csináld tovább, te édes fiú – mormolta Maud.

Joachim felnyögött.

– Szeretlek, drágám!

Carla két lépést tett, fölkapta a vászontáskát, megfordult, és halkan kijött a szobából.

A táska könnyű volt.

Keresztülsietett a szalonon, és lefutott a lépcsőn. Nehezen bírt lélegezni.

A konyhaasztalra tette és kicsatolta a táskát. Benne volt a berlini Dér Angriff legújabb kiadása, egy bontatlan csomag Camel cigaretta, és egy sima barna kartonpapír iratgyűjtő. Reszkető kézzel kivette, és kinyitotta. Egy okmány indigós másolata volt benne.

Az első oldalra ezt írták:

41. sz. DIREKTÍVA Az utolsó oldalon pontozott vonal volt az aláírásnak. Ide semmit sem írtak, mivel ez másolat volt, de a pontozott vonal alá az Adolf Hitler nevet gépelték.

A kettő között volt a Fali Blau.

Vad öröm rohanta meg a lányt a feszültséggel és a lebukás iszonyú félelmével keveredve.

Rátette az okmányt az alacsony pohárszékre a konyhaablak mellett. Kirántotta a fiókot, elővette a Minox fényképezőgépet és a két tartalék filmet. Gondosan beállította a dokumentumot, és elkezdte oldalanként fényképezni.

Nem tartott sokáig. Mindössze tíz lapból állt. Még csak új filmet sem kellett betöltenie. Elkészült. Ellopta a haditervet.

Teérted, apa!

Visszatette a gépet a fiókba, a kartonpapír iratgyűjtőbe csúsztatta a dokumentumot, a dossziét visszatette a vászontáskába, a táskát lezárta, becsatolta.

Visszavitte a táskát az emeletre, olyan halkan, ahogy csak tudta.

Amikor beosont a szalonba, az anyja hangját hallotta. Maud tagoltan, nyomatékosan beszélt, mintha azt akarná, hogy kihallgassák. Carla azonnal felismerte a figyelmeztetést.

– Ne aggódj, kérlek! – mondta. – Csak azért volt, mert annyira lázba jöttél. Mindketten lázba jöttünk.

Joachim fojtottan, szégyenkezve válaszolt.

– Olyan ostobának érzem magamat. Épp csak hozzám értél, és már vége is volt.

Carla kitalálta, mi történt. Neki nem voltak tapasztalatai, de a lányok meséltek, és az ápolónők beszélgetései naturálisán részletesek voltak. Joachimnak bizonyosan korai magömlése volt. Frieda mesélte, hogy Heinrichhel többször is megtörtént az elején, és majd elsüllyedt szégyenében, bár hamar túltette magát rajta. Az idegesség jele, magyarázta Frieda.

Carla dolgát megnehezítette, hogy Maud és Joachim pásztorórája ilyen rövid ideig tartott. Joachim most már figyelni fog, nem lesz siket és vak az egész világra.

De Maudnak akkor is ki kell módolnia, hogy a fiatalember háttal legyen az ajtónak. Ha Carla csak egy másodpercet kap, hogy beosonhasson és észrevétlenül visszatehesse a táskát a székre, még

mindig megúszhatják!

Vadul dobogó szívvel keresztülvágott a szalonon, és megállt a nyitott ajtónál.

– Gyakran megtörténik – mondta megnyugtatóan az anyja. – A test türelmetlen. Igazán semmiség.

Carla bedugta a fejét az ajtón.

Azok ketten ugyanott álltak, még mindig közel egymáshoz. Maud elnézett Joachim mellett, és meglátta a lányát. Maga felé fordította a fiatalember arcát, nehogy észrevegye Carlát.

– Csókolj meg még egyszer, és mondd, hogy nem gyűlölsz ezért a kis balesetért.

Carla belépett a szobába.

– Muszáj rágyújtanom – mondta Joachim.

Mikor megfordult, Carla kilépett a szobából.

Az ajtónál várakozott. Van-e cigaretta Joachim zsebében? Vagy a táskájában fogja keresni a bontatlan csomagot?

A következő másodpercben megkapta a választ.

– Hol a táskám? – kérdezte a fiatalember.

Carla szíve megállt.

– A szalonban hagytad – felelte határozottan Maud.

– Nem, nem ott hagytam.

Carla keresztülvágott a szobán, egy fotelbe dobta a táskát, és kisurrant az ajtón. Utána megállt a lépcsőpihenőn, és fülelt.

Hallotta őket, ahogy kijönnek a dolgozószobából a szalonba.

– Ugye, hogy itt van? Nem megmondtam? – kérdezte az anyja.

– Én nem itt hagytam – felelte konokul Joachim. – Megesküdtem, hogy egy pillanatra sem veszem le róla a szemem. Mégis megtettem, amikor csókoltalak.

– Drágám, téged felzaklatott, ami közöttünk történt. Próbálj megnyugodni.

– Valakinek be kellett jönnie a szobába, amíg nem figyeltem oda...

– Abszurdum!

– Én nem így gondolom.

– Üljünk le a zongorához, egymás mellé, ahogy te szereted! – mondta Maud, de már kezdett kétségbeesni.

– Ki más van még ebben a házban?

Carla kitalálta, mi fog történni. Lerohant a lépcsőn a konyhába. Ada riadtan nézett rá, de már nem volt idő a magyarázatra.

Hallották Joachim csizmáját a lépcsőn.

Egy perc múlva odabent volt a konyhában. A kezében tartotta a vászontáskát.

– Valamelyikük belenézett ebbe a táskába! – mondta dühösen Carlának és Adának.

– Nem tudom, miből gondolja ezt, Joachim – felelte Carla olyan higgadtan, ahogy csak bírta.

Maud megjelent Joachim mögött, és bejött a hadnagy mellett a konyhába.

– Főznél nekünk egy kávét, Ada? – kérdezte derűsen. – Kérem, Joachim, foglaljon helyet!

A fiatalember ügyet sem vetett rá. Tekintete ide-oda járt, és hirtelen megállapodott az ablak mellett az alacsony konyhaszekrény tetején. Carla iszonyodva látta, hogy bár a fényképezőgépet eltette, kint felejtette a két tartalék filmet.

– Azok nyolcmilliméteres kazetták, ugye? – kérdezte Joachim. – Miniatűr fényképezőgépük is van?

Hirtelen nem is látszott már olyan kisfiúsnak.

– Miért, ez az? – kérdezte Maud. – Eddig nem is tudtam. Egy másik tanítványom hagyta itt. Konkrétan a Gestapo egyik tisztje.

Ügyesen rögtönzött, de Joachim nem vette be.

– És itt hagyta a fényképezőgépét is? – kérdezte, és kihúzta a fiókot.

Az elegáns kis rozsdamentes acélkamera úgy kiabált egy fehér törülközőn, mint egy vérfolt.

Joachim mintha sokkot kapott volna. Talán nem igazán hitte, hogy elárulták, csak azért hőbörgött, hogy kompenzálja a kudarcát az ágyban, de most az arcába kiáltott az igazság. Mindenesetre megbénult egy pillanatra. Fogta a fiók húzógombját, és úgy bámulta a fényképezőgépet, mint akit megdelejeztek. Abban a rövid pillanatban Carla megértette, hogy rettenetes lesz a bosszú, amiért beszennyezték egy fiatalember álmát a szerelemről.

Joachim fölnézett. Tekintete végigjárta a három nőt, és megállapodott Maudon. – Ez a maga műve – mondta. – Becsapott engem, de megkapja érte a büntetését. – Fölkapta a fényképezőgépet

meg a filmeket, zsebre vágta őket. – Letartóztatom, Frau von Ulrich! – Előrelépett, megragadta Maud karját. – Beviszem a Gestapóhoz.

Maud kitépte magát, és egy lépést hátrált.

Joachim lendületet vett, és teljes erejéből lesújtott az öklével az asszonyra. Magas, fiatal és erős volt. Maud, akit az arcán talált az ütés, összeesett.

Joachim megállt fölötte.

– Bolondot csinált belőlem! – rikoltotta. – Hazudott, és én hittem magának! – Már hisztérikus volt. – Mindkettőnket meg fog kínozni a Gestapo, de meg is érdemeljük!

Rugdosni kezdte a földön fekvő asszonyt. Maud arrébb akart gurulni, de a tűzhely nem engedte. A férfi jobb csizmájának az orra hangosakat puffant a bordáin, a combján, a hasán.

Ada rárohant a hadnagyra, és végigkarmolta az arcát. Joachim egy csapással lesöpörte magáról, azután fejbe rúgta Maudot.

Carla megmozdult.

Tudta, hogy a test mindenfajta sérülést képes kiheverni, de a koponyasérülés gyakran okoz visszafordíthatatlan károkat. Ám ez a gondolat alig ért el a tudatáig. Ösztönösen cselekedett. Nyelénél fogva felragadta a konyhaasztalról az öntöttvas lábost, amelyet Ada olyan erélyesen sikált, magasra emelte, azután teljes erejéből rázuhintotta Joachim fejére.

A férfi megtántorodott, elkábult.

A lány másodszor is fejbe vágta, még erősebben.

Joachim ájultan rogyott a padlóra. Maud kitért az elzuhanó test útjából, a falnak támaszkodva felült, és a bordáit szorongatta.

Carla ismét fölemelte a lábost.

– Ne! Elég! – sikoltotta Maud.

Carla letette a lábost a konyhaasztalra.

Joachim mocorgott, megpróbált felállni.

Ada felkapta a lábost, és vadul fejbe vágta a hadnagyot. Carla megpróbálta visszatartani, de Ada őrjöngött dühében. Addig verte az eszméletlen ember fejét, amíg el nem fáradt. Akkor elejtette a lábost, amely kondult egyet a padlón.

Maud nehézkesen föltérdelt, és rámeredt Joachimra. A fiatalember üresen bámult a semmibe. Az orra elferdült. A koponyája mintha kiment volna a formájából. A füléből folyt a vér, és nem

lélegzett.

Carla mellé térdelt, rátette az ujját a nyakára, a pulzust kereste. Nem volt.

– Meghalt – mondta. – Megöltük. Uramisten!

– Te szegény, buta fiú – mondta Maud sírva.

– Most mit csinálunk? – kérdezte a kimerültségtől ziháló Ada.

A lány tisztában volt vele, hogy meg kell szabadulniuk a hullától.

Maud nagy nehezen feltápászkodott. A bal arca már fel is dagadt.

– Jaj, istenem, de fáj! – Az oldalát fogta. Carla szerint megrepedhetett egy bordája.

Ada letekintett a halottra.

– Eldughatjuk a padláson.

– Igen, amíg a szomszédok panaszkodni nem kezdenek a szagra – felelte a lány.

– Akkor eltemetjük a hátsó kertben.

– És mit gondolnak majd az emberek, ha látják, hogy három asszony ás egy száznyolcvan centiméter hosszú gödröt egy berlini belvárosi ház udvarán? Hogy aranyat keresünk?

– Áshatunk éjszaka.

– Az kevésbé gyanús lenne?

Ada a fejét vakarta.

– El kell vinnünk és ki kell dobnunk valahova – mondta a lány. – Egy parkba vagy egy csatornába.

– De hogy visszük el? – kérdezte Ada.

– Nem nehéz – felelte Maud szomorúan. – Vékony és csupa izom.

– Nem a súly a probléma – szólt Carla. – Elbírjuk Adával. De valahogy úgy kell csinálnunk, hogy ne keltsünk gyanút.

– Bár lenne autónk – mondta Maud.

Carla a fejét rázta.

– Már úgysem jár benzin senkinek.

Hallgattak. Odakint alkonyodott. Ada fogott egy törülközőt, és rácsavarta Joachim fejére, hogy ne vérezze össze a padlót. Maud némán sírt, folytak a könnyek bánattól eltorzult arcán. Carla szerette volna vigasztalni, de előbb ezt a kérdést kellett megoldania.

– Beletehetjük egy ládába – mondta.

– Ekkora méretben nincsen más, csak a koporsó – mutatott rá Ada.

– Mit szólnál valamilyen bútorhoz? Egy kredenchez?

– Túl nehéz. – Ada törte a fejét. – De az én szekrényem a szobámban, az nem olyan súlyos.

Carla bólintott. Egy szobalánynak persze nincsen sok ruhája, és nincsen szüksége mahagónibútorokra, gondolta cseppnyi szégyenkezéssel. Ada szobájában volt egy keskeny akasztós szekrény, amely vékony furnérlemezből készült.

– Hozzuk! – mondta.

Ada eredetileg az alagsorban lakott, de az most légópince volt, így felköltözött az emeletre. Ő és Carla fölment a lépcsőn. Ada kinyitotta a szekrényét, és leakasztotta az összes ruháját a rúdról. Nem volt sok: két formaruha, néhány kimenőruha, egy télikabát, mind ócska. Szép rendesen lefektette őket a szűk ágyra.

Carla megdöntötte a szekrényt, Ada felemelte a másik végét. Nem volt súlyos, de nehezen találtak fogást rajta, és beletelt némi időbe, mire sikerült kimanőverezniük az ajtón, majd levinni a lépcsőn.

Végre-valahára letehették a hallban. Carla kinyitotta az ajtaját. Most olyan volt, mint egy koporsó, zsanéros fedéllel.

Bement a konyhába, és a halott fölé hajolt. Kivette Joachim zsebéből a fényképezőgépet meg a filmeket, visszatette őket a konyhai fiókba.

Ő a hadnagy karját, Ada a lábát ragadta meg. Fölemelték, kivitték az előszobába, beleengedték a szekrénybe. Ada megigazította a törülközőt, bár a vérzés már elállt.

Levegyék róla az egyenruhát? Akkor nehezebb lenne azonosítani, viszont Carlának két valamit kellene eltüntetnie egy helyett. Úgyhogy lemondott a vetkőztetésről.

Fogta a vászontáskát, bedobta a szekrénybe a halott mellé.

Becsukta a szekrény ajtaját, és kulcsra zárta, nehogy véletlenül kinyíljon. A kulcsot a ruhája zsebébe süllyesztette.

– Sötétedik – mondta. – Ez jó.

– Mit fognak gondolni az emberek? – kérdezte Maud.

– Hogy bútort szállítunk. Talán el akarjuk adni, hogy legyen pénzünk ennivalóra.

– Két nő szállít bútort?

– A nők csinálják, amióta az a rengeteg férfi bevonult vagy

meghalt. Különben sem rendelhetnénk bútorszállítót, mert nem vásárolhatnak benzint.

– Miért csináljátok szürkületkor?

– Nem tudom, anya! – felelte Carla, nem is palástolva az ingerültségét.

– Ha rákérdeznek, majd kitalálok valamit. De a halott nem maradhat itt!

– Amikor rálelnek, tudni fogják, hogy meggyilkolták. Meg fogják vizsgálni a sebeket.

Ez Carlát is aggasztotta.

– Semmit sem tehetünk.

– Megpróbálhatják kinyomozni, hová ment ma.

– Azt mondta, senkinek sem árulta el, hogy zongoraleckéket vesz. Ámulatba akarta ejteni a barátait a tudásával. Ha szerencsénk van, senki sem tudja, hogy ide járt. – Ha pedig nincs szerencsénk, gondolta, mind meghalunk.

– Mit fognak hinni, mi volt a gyilkosság indítéka?

– Találnak spermát az alsónadrágján?

Maud zavartan lesütötte a szemét.

– Igen.

– Akkor azt fogják képzelni, hogy légyottja volt, talán egy másik férfival, ami verekedéssel végződött.

– Remélem, igazad van.

Ebben Carla nem volt biztos, de nem jutott eszébe más.

– A csatornához – mondta. A tetem fölmerül, előbb-utóbb megtalálják, és elrendelik a gyilkossági nyomozást. Ők meg majd reménykednek, hogy a vizsgálat nem vezet el hozzájuk.

Kinyitotta az első ajtót.

Elölről állt oda a szekrényhez, a bútor bal oldalán. Ada hátra ment a jobb oldalra. Lehajoltak.

Adának kétségtelenül több tapasztalata volt a nehéz tárgyak emelgetésében, mint a munkáltatóinak.

– Döntsd meg – mondta – , és tedd alá a két kezed.

Carla engedelmeskedett.

– Most emeld meg egy kicsit.

Carla megemelte.

Ada ugyancsak a szekrény alá csúsztatta a kezét.

– Hajlítsd be a térdedet. Guggolásból emeld. Állj fel.

Csípőmagasságig emelték a szekrényt. Ada meggörnyedt, aládugta a vállát. Carla követte a példáját.

Fölegyenesedtek.

A súly a lány felé dőit, amíg lementek a bejárati lépcsőn, de elbírta. Ahogy kiértek az utcára, a csatorna irányába fordult, amely csak pár saroknyira volt.

Már leszállt az éjszaka, csak néhány bágyadt fényű csillag világított a holdtalan égen. Hála az elsötétítésnek, jó esélyük volt rá, hogy senki sem látja meg őket, amikor beleborítják a szekrény tartalmát a vízbe. Csak az volt a baj, hogy Carla alig látta, hova teszi a lábát. Attól rettegett, hogy megbotlik és elesik, a szekrény összetörik, és kizuhan belőle a meggyilkolt ember.

Elhúzott mellettük egy mentőautó, reflektorain fényréses maszkokkal. Valószínűleg egy karambolhoz tartott. Sok baleset történt elsötétítés idején. Vagyis rendőrautók lesznek a közelben.

Carlának eszébe jutott egy szenzációs gyilkosság abból az időből, amikor bevezették az elsötétítést. Egy ember megölte a feleségét, belegyömöszölte egy ládába, és eltolta biciklivel a sötétben a Havel folyóig, ahol beledobta a vízbe. Mennyire emlékszik a rendőrség erre az esetre? Gyanús-e mindenki, aki nagy tárgyat cipel?

Alighogy ezt elgondolta, elhajtott mellettük egy rendőrautó. A hekus kibámult a két nőre, akik egy szekrényt vittek, de a kocsi nem állt meg.

A teher egyre súlyosabbnak rémlett. Meleg éjszaka volt, Carláról hamarosan patakzott a verejték. A válla fájt. Hogy miért nem jutott eszébe kipárnázni a blúza vállát egy összehajtogatott zsebkendővel!

Befordultak a sarkon, és meglátták a balesetet.

Egy épületfát szállító, nyolckerekes, pótkocsis teherautó frontálisan ütközött egy nagy Mercedesszel, amely csúnyán összetört. A rendőrkocsi és a mentőautó ráirányította a reflektorait a roncsra. Egy halvány kis fénytócsában több ember gyűlt a Mercedes köré. Még mindig ültek benne, tehát az utóbbi pár percben kellett történnie a karambolnak. Egy mentős hajolt be a hátsó ajtón, valószínűleg a sérüléseket vizsgálta, hogy lehet-e mozgatni az utasokat.

Carla halálra rémült. Ereiben megfagyott a vér a bűntudattól, és

a földbe gyökerezett a lába. De senki sem vette észre sem őt, sem Adát, sem a szekrényt, és a következő pillanatban rá is jött, hogy csak el kell sompolyognia, vissza kell fordulnia, és egy másik utat kell választania a csatornához.

Már fordulni kezdett, amikor egy éber rendőr rávilágított az elemlámpájával.

Carla szerette volna ledobni a szekrényt, és elrohanni, de erőt vett magán.

– Maguk meg mit csinálnak? – kérdezte a hekus.

– Szekrényt viszünk, biztos úr – felelte a lány, aki már vissza is nyerte a lélekjelenlétét, és morbid kíváncsiságot színlelt, hogy álcázza bűnös idegességét. – Mi történt itt? – érdeklődött, és még rá is tett egy lapáttal: – Meghalt valaki?

Tudta, hogy a profik utálják az ilyen tolakodó dögkeselyű tempót, hiszen ő is az volt. A rendőr pontosan olyan elutasítóan válaszolt, ahogy várta.

– Semmi köze hozzá – mondta. – És ne állják el az utat!

Hátat fordított, és az összetört kocsira világított a lámpájával.

Az ő oldalukon üres volt a járda. Carla villámgyorsan döntött. Elindult a roncshoz a szekrénnyel, és benne a halott emberrel.

Egyfolytában figyelte a rendőrök és a mentősök kis csoportját az apró fénykörben. Annyira belemerültek a munkájukba, hogy senki sem nézett fel, amikor Carla elhaladt a Mercedes mellett.

Egy örökkévalóságig tartott végigmenni a pótkocsis teherautó mellett. Mire nagy sokára egy vonalba ért a pótkocsi végével, váratlan ihlete támadt.

Megállt.

– Mi az? – sziszegte Ada.

– Erre! – A lány lelépett a járdáról, odament a teherautó hátuljához.

– Tedd le a szekrényt! – súgta. – Halkan!

Óvatosan leengedték a szekrényt a kövezetre.

– Itt hagyjuk? – suttogta Ada.

Carla elővette a zsebéből a kulcsot, kinyitotta a szekrény ajtaját. Felnézett. Az emberek még mindig a Mercedest vették körül tőlük hatméternyire, a teherautó másik oldalán.

Felnyitotta a szekrényt.

Joachim Koch, fején a véres törülközővel, üresen bámult a semmibe.

– Borítsd ki – mondta a lány. – A kerekek mellé.

Megdöntötték a szekrényt. A halott kigurult, megállapodott a gumiabroncsok mellett.

Carla levette róla a véres törülközőt, és bedobta a szekrénybe. A vászontáskát a holttest mellé hajította, örült, hogy megszabadul tőle. Bezárta az ajtót. Felkapták a szekrényt, és elmentek.

Most már könnyű volt vinni.

Tizenöt méterre távolodtak a sötétségben, amikor Carla hallotta, hogy valaki azt mondja:

– Uramisten, még egy áldozat! Egy gyalogost is elgázoltak!

Carla és Ada befordultak a sarkon. Hatalmas kő esett le a lány szívéről. Megszabadult a hullától. Ha most haza tud jutni úgy, hogy nem kelt feltűnést – és ha senki sem néz bele a szekrénybe, és nem látja meg a véres törülközőt – , akkor megmenekült. Nem rendelnek el nyomozást gyilkosság miatt. Joachimból egy gyalogos lesz, aki meghalt elsötétítéskor egy karambolban. Ha a teherautó igaziból is végigvonszolta volna a macskakövön, ugyanolyan sérüléseket szenvedhetett volna, mint amilyeneket Ada leveses fazekának vastag alja okozott. Egy gyakorlott boncolóorvos talán megállapíthatná a különbséget, de itt senki sem tartja fontosnak a boncolást.

Fontolgatta, hogy az utcán hagyja a szekrényt, azután lemondott róla. Még ha a törülközőt kiveszik is, véres a belseje, ami egymagában indok lehet a nyomozásra. Haza kell vinniük, tisztára kell sikálniuk.

Senkivel sem találkoztak hazáig.

Letették a szekrényt az előszobában. Ada kivette a törülközőt, a mosogatóba dobta, és megengedte a hideg vizet. Carla diadalmámorban úszott, ennek ellenére szomorú volt. Ellopta a fasiszták csatatervét, de megölt egy fiatal embert, aki inkább oktondi volt, mint gonosz. Még sok napon, talán sok éven át fog gondolni erre, mielőtt eldöntheti, mit is érez. Egyelőre csak rettenetesen fáradt volt.

Elmondta az anyjának, mit csináltak. Maud bal arca annyira felpüffedt, hogy már alig látszott a szeme. Úgy szorította a bal oldalát, mintha fájdalmai lennének. Borzalmasan festett.

– Irtó bátor voltál, anya! – mondta a lány. – Annyira csodállak azért, amit ma tettél!

– Nem érzem csodálatra méltónak magamat – felelte Maud kimerültén. – Szégyellem magamat. Gyűlölöm magamat.

– Mert nem szeretted? – kérdezte Carla.

– Nem – felelte Maud. – Mert szerettem.

Tizennegyedik fejezet

1942 (III)

Greg Peshkov a legmagasabb minősítéssel, summa cum laude diplomázott le a Harvardon. Simán mehetett volna tovább doktori képzésre fizikából, a főtárgyából, ami mentesítette volna a katonáskodás alól. De ő nem akart kutató lenni. Neki másfajta hatalom kellett, és a háború után a katonai szolgálat hatalmas plusz lesz egy feltörekvő fiatal politikus önéletrajzában. Úgyhogy bevonult.

Másrészt igazság szerint nem szeretett volna harcolni.

Feszült érdeklődéssel követte az európai háborút, ugyanakkor sorra nyaggatta összes washingtoni ismerősét – és azok jó sokan voltak – , hogy szerezzenek neki valamilyen irodai állást a Hadügyminisztériumban.

Június 28-án elkezdődött a németek nyári offenzívája. A gyenge védekezést legázolva, gyorsan nyomultak előre egészen Sztálingrádig, az egykori Caricin városáig, ahol ádáz orosz ellenállásba ütköztek. Most egy helyben toporogtak, a pattanásig feszülő utánpótlási vonalaikkal. Egyre inkább úgy tűnt, hogy a Vörös Hadsereg tőrbe csalta őket.

Greg még csak rövid időt húzott le az alapkiképzésen, amikor hívatták az ezredes irodájába.

– A mérnökkari hadtestnek szüksége van egy értelmes fiatal tisztre Washingtonban – mondta az ezredes. – Maga gyakornokoskodott Washingtonban, bár én még így se magát választottam volna – még az egyenruháját sem képes tisztán tartani, hát nézze már meg, hogy néz ki – , de a munkakör fizikatudást igényel, és ebből elég szűk a választék.

– Köszönöm, uram! – felelte Greg.

– Úgy próbálja ki ezt az ironizálást az új felettesén, hogy nagyon

meg fogja bánni. Groves ezredes mellett lesz segédtiszt. Együtt jártam vele West Pointba. A legnagyobb tróger strici seregen belül és kívül. Sok szerencsét.

Greg felhívta Mike Penfieldet a Külügyminisztérium sajtóosztályán, és kiderítette, hogy Leslie Groves még a közelmúltban is az egész amerikai hadsereg hadmérnök főparancsnoka volt – ő irányította az új washingtoni Hadügyminisztériumnak, annak az óriás ötszögnek az építését, amelyet a köznyelv máris elnevezett Pentagonnak de átvezényelték valamilyen új munkára, amelyről senki sem tudott sokat. Egyesek szerint olyan sűrűn sértegette a feletteseit, hogy lefokozták, mások szerint az új beosztása még az előzőnél is fontosabb, de szigorúan titkos. Abban mindenki egyetértett, hogy Groves ezredes önimádó, tenyérbe mászó modorú és kíméletlen.

– Tényleg mindenki utálja? – kérdezte Greg.

– Ó, nem – felelte Mike. – Csak azok, akik találkoztak vele.

Greg Peshkov hadnagy meglehetősen izgult, amikor megérkezett Groves irodájába a lélegzetelállító új minisztériumban, a halványbarna art deco palotában az Északnyugati 21. utca és a Virginia Avenue kereszteződésénél. Ott rögtön tudatták vele, hogy a Manhattan Mérnöki Ügyosztályhoz tartozik. Ez a szándékoltan semmitmondó név azt a csapatot álcázta, amely egy újfajta bombát igyekezett kikísérletezni, olyat, amely az uránt használja robbanóanyagnak.

Ez azonnal fölkeltette Greg kíváncsiságát. Neki nem kellett magyarázni, milyen felmérhetetlen energiát zár magába az U-235, az urán könnyebbik izotópja. Több cikket is olvasott a témáról tudományos folyóiratokban. Ám a kutatásokkal kapcsolatos hírek pár éve elapadtak. Most már értette, miért.

Roosevelt elnök, mint Greg megtudta, lassúnak találta a kutatói munkát, ezért odarendelte Grovest, hogy csördítsen közéjük az ostorral.

Greg hat nappal Groves kinevezése után érkezett. Első megbízása az volt, hogy segítsen feltűzni a csillagokat fölöttese khaki ingének gallérjára, mert az ezredest előléptették dandártábornokká.

– Főleg azért, hogy imponáljunk ezeknek a civil kutatóknak, akikkel együtt dolgozunk – morogta Groves. – Tíz perc múlva

megbeszélésem lesz a hadügyminiszter irodájában. Jó lesz eligazításnak, úgyhogy maga velem jön.

Drabális ember volt: száznyolcvan centi magas és legalább száztizenöt kiló, ha ugyan nem százharmincöt. A nadrágját magasra húzta a potrohán. Gesztenyebarna haja talán hullámos lett volna, ha meghagyják hosszabbnak. Alacsony homloka, vaskos arca, lógó pofazacskója volt, és olyan jelentéktelen bajusza, hogy szinte nem is látszott. Visszataszító jelenség volt minden értelemben, Greg nem örült, hogy neki kell dolgoznia.

Groves és a sleppje, köztük Greg, elhagyta az épületet, és lesétált a Virginia Avenue-n a National Malihoz.

– Amikor nekem adták ezt a munkát, azt állították, hogy meg lehet nyerni vele a háborút – mondta Groves útközben Gregnek. – Nem tudom, igaz-e, de az a tervem, hogy úgy viselkedek, mintha az lenne. Ajánlom, hogy maga is így tegyen.

– Igenis, uram – mondta Greg.

A hadügyminiszter még nem költözött át a félkész Pentagonba, így a minisztérium továbbra is a hosszú, alacsony, idejétmúlt Munitions Buildingben működött a Constitution Avenue-n.

Henry Stimson hadügyminiszter republikánus volt, akit az elnök azért hozott be a kormányba, hogy a republikánus párt ne aknázhassa alá kongresszusi bajkeveréssel a háborús erőfeszítéseket. Stimson hetvenöt éves, fehér bajszú, tipp-topp öregember volt, szürke szeme csak úgy ragyogott az értelemtől.

A megbeszélés kulcsfontosságú esemény volt, a szobát megtöltötték a nagyfejűek, eljött például George Marshall, a szárazföldi hadsereg vezérkari főnöke. Greg ideges volt, és csodálattal figyelte Grovest, aki feltűnő flegmával viselkedett ahhoz képest, hogy tegnap még nem volt több dandártábornoknál.

Groves először is felvázolta, hogyan akar rendet tenni a Manhattan-tervhez tartozó több száz civil kutató között és a több tucat fizikai laboratóriumban. Meg sem próbált gazsulálni a magas rangú jelenlévőknek, akik talán azt képzelték, hogy itt ők parancsolnak. Nem bajlódott azzal, hogy tervének ismertetését megcukrozza „engedelmükkel” és „amennyiben beleegyeznek” típusú kifejezésekkel. Gregnek már arra kellett gondolnia, hogy fölöttese netán ki akarja rúgatni magát?

Olyan sok új dolgot hallott, hogy szeretett volna jegyzetelni, de senki más nem tett ilyet, amiből a fiú arra következtetett, hogy nem jól venné ki magát.

Miután Groves végzett, megszólalt az egyik jelenlévő:

– Azt hiszem, a tervben kulcsszerepe van az uránkészletnek. Van elegendő?

– Van 1250 tonna szurokérc egy Staten Island-i telepen – felelte Groves. – Az tartalmazza az urán-oxidot.

– Akkor okosan tesszük, ha szerzünk belőle – vélte a kérdező.

– Pénteken az összesei megvásároltam, uram.

– Pénteken? Egy nappal a kinevezése után?

– Úgy van.

A hadügyminiszter somolygott. Greg eddig csak hüledezett Groves ripőkségén, de most már kezdte csodálni az arcátlanságát.

Megszólalt egy tengernagyi egyenruhát viselő ember:

– Mi a prioritása a tervezetnek? Ezt tisztáznia kell a Hadfelszerelési Hivatallal.

– Szombaton találkoztam Donald Nelsonnal, uram – felelte Groves. Nelson a hivatal polgári vezetője volt. – Kértem, hogy emelje föl a besorolásunkat.

– Mit mondott?

– Nemet mondott.

– Az probléma.

– Már nem. Közöltem Nelsonnal, miszerint kénytelen leszek javasolni az elnöknek, hogy mondjon le a Manhattan-tervről, mert a Hadfelszerelési Hivatal nem hajlandó együttműködni. Rögtön kaptunk egy tripla A-t.

– Helyes! – mondta a hadügyminiszter.

Greg megint csak le volt nyűgözve. Groves nem esett a feje lágyára.

– No mármost – folytatta Stimson – , egy bizottság fogja ellenőrizni, amely nekem jelent. Kilenc tagot javasoltak...

– Gumit – közölte Groves.

– Mit mondott? – kérdezte a hadügyminiszter.

De most már biztosan túl messzire ment, gondolta Greg.

– Miniszter úr, nem jelenthetek egy kilencfős bizottságnak – mondta Groves. – Sose vakarhatnám le őket a hátamról.

Stimson vigyorgott. Túl öreg róka volt, hogy megbotránkozzon az ilyen beszéden. Hát akkor hányat javasol, tábornok?

Greg látta a főnökén, hogy azt akarja válaszolni: „egyet se”, de csak annyit mondott:

– Három maga lenne a tökély.

– Rendben van – mondta a hadügyminiszter. Greg meg volt döbbenve.

– Még valami?

– Nagy területre, bő kétszáznegyven négyzetkilométerre van szükségünk egy urániumdúsítóhoz és a járulékos részlegekhez. Van egy megfelelő hely a Tennessee-i Oak Ridge-ben. Ez egy mély völgy, tehát ha baleset történik, a két hegylánc visszafojtja a robbanást.

– Baleset? – kérdezte a tengernagy. – Miért, lehetséges?

Groves nem titkolta, mennyire ostobának tartja ezt a kérdést.

– Kísérleti bombát csinálunk, az istenfáját – válaszolta. – Olyan hatalmas erejű bombát, amely várhatólag egy közepes nagyságú várost töröl le egyetlen robbanással. Hülyék lennénk, ha figyelmen kívül hagynánk a balesetek lehetőségét.

A tengernagy olyan képet vágott, mintha tiltakozni akarna, de Stimson elébe vágott:

– Folytassa, tábornok.

– Tennessee-ben olcsó a telek – mondta Groves. – Az elektromos áram is az, márpedig a mi üzemünk rengeteget el fog használni belőle.

– Tehát azt javasolja, hogy vásároljuk meg ezt a földet.

– Azt javasolom, hogy nézzük meg még ma. – Groves az órájára pillantott. – Most el kell mennem, különben lekésem a knoxville-i vonatot. – Felállt. – Ha megbocsátanak, uraim, egy percet sem szeretnék veszíteni.

Az emberek szólni se tudtak. Még Stimson is meghökkent. Washingtonban álmodni se mert volna róla senki, hogy távozzon egy miniszter irodájából, mielőtt elbocsátják. Éktelen nagy pofon volt az etikettnek. Grovest láthatólag nem érdekelte.

És megúszta.

– Nagyon helyes – mondta Stimson. – Ne is engedje, hogy feltartsuk.

– Köszönöm, uram – felelte Groves, azzal kiment.

Greg sietett utána.

*

A Hadügyminisztérium új épületében Margaret Cowdry volt a legvonzóbb civil titkárnő nagy, sötét szemével, széles, buja szájával. Ha felnézett az írógépe mellől egy férfira, és elmosolyodott, az a férfi úgy érezte, mintha máris szeretkezne vele.

Az apja a házi süteményt fejlesztette föl tömegtermékké. „Cowdry-féle cukros máié, omlós, mint az anyukádé!" Margaretnek nem kellett dolgoznia, de azért megtette a magáét a háborúért. Greg, mielőtt meghívta ebédre, nem felejtette el a tudomására hozni, hogy az ő apja is milliomos. A gazdag örökösnők általában szívesebben randevúznak gazdag fiúkkal, mert azokról tudhatják, hogy nem a pénzre hajtanak.

Hideg október volt. Margaret derékban karcsúsított, válltöméses, elegáns tengerészkék kabátot viselt, és ugyanolyan színű, katonás barettet.

A Ritz-Carltonba mentek, de ahogy beléptek az étterembe, Greg meglátta, hogy az apja is ott ebédel Gladys Angelusszal. Nem volt kedve négyesben enni. Mikor elmagyarázta Margaretnek, a lány azt felelte:

– Nem gond. Majd ebédelünk az Egyetemi Nőklubban. Itt van egy saroknyira, és tag vagyok.

Greg még sose járt a klubban, de úgy rémlett, hogy hallott már róla. Egy darabig töprengett, de a gondolat mindegyre elillant előle, úgyhogy kiverte a fejéből.

A klubban Margaret levetette a kabátját. Királykék kasmírruhát viselt alatta, amely igézően tapadt rá. A kesztyűjét és a kalapját magán hagyta, ahogy jó házból való hölgyhöz illik, ha házon kívül eszik.

Greg szokása szerint élvezte, hogy egy gyönyörű nővel vonulhat fel. Csak egy maroknyi férfi tartózkodott az Egyetemi Nőklub éttermében, de mind őt irigyelte. Gregnek ez legalább akkora kéjt jelentett, mint lefeküdni egy nővel, bár ezt senkinek sem árulta volna el.

Rendelt egy palack bort. Margaret ásványvízzel keverte a magáét, franciásan, mert mind mondta:

– Nem akarom az egész délutánt azzal tölteni, hogy a gépelési

hibáimat javítgatom.

A fiú mesélt Groves tábornokról.

– Igazi rámenős pasas. Bizonyos értelemben olyan, mint az apám, csak rosszul öltözött változatban.

– Mindenki utálja – jegyezte meg Margaret.

Greg bólintott.

– Ki tudja hozni a sodrából az embereket.

– Apád is ilyen?

– Néha, de többnyire a bűbájt használja.

– Akárcsak az enyém! Talán minden sikeres ember ilyen.

Rövid ideig tartott az ebéd. A washingtoni éttermekben felgyorsult a kiszolgálás. Az ország háborúzott, az embereknek sietniük kellett.

Egy pincérnő odahozta a desszertmenüt. Greg fölpillantott, és megdöbbenve látta, hogy Jacky Jakes az.

– Helló, Jacky – mondta.

– Szervusz, Greg – felelte a lány inkább meghitten, mint riadtan. – Hogy vagy?

A fiúnak most már eszébe jutott, hogy Jacky dolgozik az Egyetemi Nőklubban. A detektív nyomozta ki. Ez volt az az illékony emlék, amelyet nem ért utol.

– Én jól – felelte. – És te?

– Remekül.

– Semmi új?

Fizeti vajon még neki az apja az apanázst?

– Semmi.

Nyilván valami ügyvéd folyósítja a pénzt, és Lev réges-rég megfeledkezett róla. – Akkor jó – mondta.

– Ajánlhatok valamilyen desszertet? – tért vissza Jacky a hivatalos hanghoz.

– Igen, köszönjük.

Margaret gyümölcssalátát kért, Greg fagylaltot.

Jacky elment.

– Nagyon szép – állapította meg Margaret, és várakozón nézett a fiúra.

– Az – mondta Greg.

– Látom, nincs karikagyűrűje.

Greg sóhajtott. A nők mindent megfigyelnek.

– Gondolom, most azt találgatod, miért vagyok ilyen nagy barátságban egy szép fekete pincérnővel, aki nincs férjnél – mondta. – Akár el is mondhatom az igazat. Tizenöt éves koromban viszonyom volt vele. Remélem, nem vagy felháborodva.

– Hogyne lennék – felelte Margaret. – Sérti az erkölcsi érzékemet. – Nem beszélt sem komolyan, sem viccesen, hanem valahol a kettő között. Greg bizonyosra vette, hogy nincs igazán megbotránkozva, de talán nem akar olyan benyomást kelteni, hogy félvállról veszi a szexet – legalábbis nem az első közös ebéden.

Jacky kihozta a desszertet, és megérdeklődte, kérnek-e kávét. Nem volt idejük – a hadsereg nem szerette a hosszú ebédszünetet – , és Margaret a számlát kérte.

– Itt nem szabad fizetniük a vendégeknek – magyarázta.

Miután Jacky elment, Margaret megjegyezte:

– Milyen szép tőled, hogy ennyire kedves vagy hozzá.

– Az vagyok? – csodálkozott Greg. – Gondolom, mert kedves emlékeim vannak. Nem bánnám, ha tizenöt lehetnék megint.

– És ő mégis fél tőled.

– Nem fél!

– Retteg.

– Nem hiszem!

– Pedig elhiheted. A férfiak vakok, de egy nő meglátja az ilyen dolgokat.

Greg alaposan megnézte Jackyt, amikor az kihozta a számlát, és elismerte, hogy Margaretnek volt igaza. Jacky még ma is retteg. Ahányszor őt látja, Joe Brekhunov jut az eszébe a borotvakésével.

Ettől dühös lett. Jackynek joga van rá, hogy békén hagyják.

Tennie fog róla.

– Gondolom, te tudod, miért retteg – mondta Margaret, aki elöl állt, amikor az észt osztogatták.

– Az apám elijesztette. Izgult, hogy még feleségül veszem.

– Ijedős az apád?

– Szereti, ha minden a szája íze szerint történik.

– Akárcsak az én apám – mondta a lány. – Édes, mint a cseresznyés pite, amíg nem ellenkeznek vele. Olyankor komisz.

– Úgy örülök, hogy te megértesz.

Visszamentek dolgozni. Greg dühös volt egész délután. Az apja fenyegetése valamiért még mindig megmérgezi Jacky életét. De mit tehetne ellene ő?

Mit tenne az apja? Ez jó megközelítés. Lev keresztülgázolna mindenkin, ha akarna valamit, és nem érdekelné, kinek mennyire fáj. Groves tábornok is ilyen lenne. Én is tudok ilyen lenni, gondolta Greg. Az apám fia vagyok.

Kezdett kicsírázni a fejében egy gondolat.

Délután átolvasta és kivonatolta a Chicagói Egyetem metallurgiai laboratóriumának időközi jelentését. Ebben a laboratóriumban dolgozott Szilárd Leó, aki elsőként ismerte fel a nukleáris láncreakciót. Szilárd magyar zsidó volt, aki a Berlini Egyetemen tanult a végzetes . évig. A chicagói kutatócsoportot Enrico Fermi, az olasz fizikus vezette. Fermi, akinek zsidó felesége volt, akkor hagyta el Mussolini Olaszországát, amikor otthon életbe lépett a Manifesto della razza.

Felfogják egyáltalán a fasiszták, tűnődött a fiú, hány zseniális tudóssal ajándékozzák meg a nagy fajgyűlöletükben az ellenséget?

Jól értette az atomfizikát. Fermi és Szilárd elméletének az volt a lényege, hogy ha egy neutron ütközik egy uránatommal, két neutron keletkezhet. Ez a két neutron további uránatomokkal ütközhet, aminek következtében négy, majd nyolc, majd annál is több uránatom keletkezik. Szilárd ezt nevezte el láncreakciónak. Félelmetes meglátás!

Tehát egy tonna uránból annyi energia keletkezhet, mint hárommillió tonna szénből. Elméletileg.

A gyakorlatban még sose csinálták meg.

Fermi és csapata atommáglyát épített a Stagg Fielden, a Chicagói Egyetem használaton kívüli futballstadionjában. Az uránt a spontán robbanás elkerülésére grafitba ágyazták, ami elnyelte a neutronokat, és megakadályozta a láncreakciót. Tervük az volt, hogy nagyon óvatosan odáig emelik a radioaktivitás szintjét, ahol több neutron keletkezik, mint amennyi elnyelődik – ez bebizonyítaná a láncreakció létezését – , utána pedig nagyon gyorsan lezárják, mielőtt felrobbantaná az atommáglyát, a stadiont, a campust és valószínűleg egész Chicagót.

Greg írt a jelentésről egy kedvező összefoglalást, megkérte

Margaret Cowdryt, hogy azonnal gépelje le, utána bevitte Groveshoz.

A tábornok elolvasta az első bekezdést, és megkérdezte:

– Működni fog?

– Nos, uram...

– Maga a fizikus, az istenfáját! Működni fog?

– Igen, uram, működni fog – válaszolta a fiú.

– Helyes – mondta Groves, és a papírkosarába dobta az összefoglalót.

Greg visszaült az íróasztalához, és egy darabig bámulta a Mengyelejev-táblázatot a szemben lévő falon. Egészen bizonyosra vette, hogy az 666

atommáglya működni fog. Sokkal jobban aggasztotta, mivel vehetné rá az apját, hogy ne fenyegesse tovább Jackyt.

Korábban arra gondolt, hogy úgy kellene intéznie a kérdést, ahogy az apja csinálná. Most elkezdett a gyakorlati részletekkel foglalkozni. Nagyon elszántan kell fellépnie.

Alakult a terv.

De van-e elég kurázsija, hogy szembeszálljon az apjával?

Ötkor eljött a munkából.

Hazafelé megállt egy borbélyműhelynél, és vásárolt egy borotvakést, azt az összehajtós fajtát, amelynél a penge belesüllyed a markolatba.

– Az ön szakállához sokkal jobb az ilyen, mint az önborotva, majd meglátja!

Greg nem borotválkozni akart a szerzeményével.

A Ritz-Carltonban lakott, az apja állandó lakosztályában. Mikor megérkezett, Lev és Gladys éppen koktélozott.

A fiúnak eszébe jutott az első találkozása Gladysszel hét éve, ugyanebben a szobában. A nő ugyanezen a sárga selyemdíványon ült. Azóta még nagyobb sztár lett Gladys Angelusból. Lev sorozatban nyomta be a szégyentelenül soviniszta háborús filmekbe, amelyekben gúnyvigyorú nácikkal dacolt, szadista japánok eszén járt túl, és kaptafaállú amerikai pilótákat ápolt. Greg megállapította, hogy már nem olyan gyönyörű, mint húszévesen. Arcbőre elvesztette bársonyos tökéletességét, a haja sem volt már buja őserdő, és melltartót viselt, amit korábban kétségtelen megvetéssel utasított volna el. De a sötétkék szeme még ugyanolyan ellenállhatatlanul

hívogatott.

Greg elfogadott egy martinit, és leült. Csakugyan szembeszáll az apjával? Nem tett ilyet hét éve, azóta, hogy először rázott kezet Gladysszel. Talán most van itt az idő.

Pontosan úgy fogom csinálni, gondolta, ahogy ő csinálná.

Ivott egy kortyot, azután félretette a poharat egy vékony lábú asztalra.

– Amikor tizenöt éves voltam – mondta hanyagul Gladysnek apám bemutatott egy Jacky Jakes nevű színésznőnek.

Lev szeme tágra nyílt.

– Nem hangzik ismerősen a neve – mondta Gladys.

Greg elővette a zsebéből a borotvakést, de nem nyitotta ki, csak tartogatta a tenyerében, mintha a súlyát méricskélné.

– Beleszerettem.

– Minek hozod elő most ezt a régi históriát? – kérdezte Lev.

Gladys megérezte a feszültséget. Idegesnek látszott.

– Apám attól félt, hogy esetleg feleségül akarom venni – folytatta a fiú.

Lev gúnyosan nevetett. – Azt az olcsó kurvát?

– Olcsó kurva volt? – kérdezte Greg. – Én azt hittem, hogy színésznő.

– Gladysre nézett.

Gladys elvörösödött a burkolt sértéstől.

– Apám meglátogatta – mondta Greg és magával vitte egy kollégáját, Joe Brekhunovot. Maga találkozott már Brekhunowal, Gladys?

– Eddig még nem.

– Nagy szerencséje. Joe-nak van egy borotvája, olyan, mint ez. – Kipattintotta a ragyogó, éles pengét.

Gladys levegőért kapott.

– Nem tudom, mire akarsz kilyukadni… – kezdte Lev.

– Egy pillanat – szakította félbe a fia. – Gladys szeretné ismerni a történet folytatását. – Rámosolygott a rémült nőre. – Apám azt mondta Jacky-nek, hogy ha még egyszer találkozik velem, Joe megvágja az arcát a borotvájával.

A levegőbe csapott a késsel. Csak egy kicsit. Gladys megnyikkant.

– Elég ebből! – mondta Lev, és egyet lépett a fia felé. Greg

fölemelte a borotvált. Az apja megállt.

Greg nem tudta, képes lenne-e megvágni az apját. Viszont ezt Lev sem tudta.

– Jacky most itt lakik Washingtonban – mondta.

– Megint kúrod? – kérdezte durván az apja.

– Nem, nem kúrok senkit, habár terveim vannak Margaret Cowdryvel.

– A kekszbáró lányával?

– Miért, azt akarod, hogy Joe őt is megfenyegesse?

– Ne légy már ilyen hülye!

– Jacky most pincérnő. Sose kapta meg a filmszerepet, amelyre vágyott. Párszor összefutottam vele az utcán. Ma ő szolgált fel az asztalomnál egy étteremben. Ahányszor meglát, mindig arra gondol, hogy Joe fel fogja keresni.

– Elment annak az esze – mondta Lev. – Tökéletesen megfeledkeztem volna róla, ha nem juttatod eszembe öt perce.

– Elmondhatom ezt neki? – kérdezte Greg. – Azt hiszem, joga van rá, hogy végre megnyugodhasson.

– Mondj neki, amit akarsz. Számomra nem létezik.

– Pazar – mondta a fiú. – Örülni fog, ha meghallja.

– Most pedig tedd el azt a rohadt borotvát!

– Csak még valami. Egy figyelmeztetés.

Lev felbőszült.

– Te figyelmeztetsz engem ?

– Ha Jackynek baja esik... bármiféle baja... – Csapott egyet a pengével. Csak egy kicsit.

– Azt ne mondd, hogy meg fogod vágni Joe Brekhunovot – gúnyolódott az apja.

– Nem.

– Engem vágnál meg? – kérdezte Lev egy csipetnyi félelemmel.

A fiú a fejét rázta.

– Az istenedet! – förmedt rá Lev. – Akkor mit csinálnál?

Greg ránézett Gladysre.

Annak kellett egy másodperc, hogy felfogja, de akkor az arcára szorította a két tenyerét, mintha védelmezné, és ismét megnyikkant, ezúttal hangosabban.

– Te kis pöcs! – mondta Lev a fiának.

Greg összecsukta a borotvát, felállt.

– Te intézted volna el így, apám.

Kiment.

Becsapta az ajtót, a falnak dőlt és lihegett, mintha futott volna. Még soha életében nem félt ennyire. Ugyanakkor ujjongott. Szembeszállt az öregével, megverte a saját taktikájával, még rá is ijesztett egy kicsit!

A lifthez sétált, és közben zsebre vágta a borotvát. Már könnyebben tudott lélegezni. Visszanézett a folyosóra, félig-meddig azt várta, hogy az apja utánarohan. De a lakosztály ajtaja csukva maradt. Greg beszállt a liftbe, lement az előcsarnokba.

Belépett a hotel bárjába, és rendelt egy száraz martinit.

*

Vasárnap úgy döntött, hogy meglátogatja Jackyt.

Meg akarta vinni neki a jó hírt. Emlékezett a címre, az egyetlen információra, amelyért valaha is fizetett nyomozónak. Jacky a Union pályaudvar másik oldalán lakik, hacsak nem költözött el. Megígérte a lánynak, hogy nem megy oda, de most már elmagyarázhatja, hogy nem szükséges többé az elővigyázat.

Taxival ment. Amíg keresztülvágott a városon, azon elmélkedett, hogy jó lesz végre lezárni az ügyét Jackyvel. Mindig is a gyengéje volt az első szeretője, de semmilyen módon nem akart belépni az életébe. Megkönnyebbülés lesz, ha a történet végre nem nyomja a lelkiismeretét. Ha legközelebb találkoznak, a lány nem úgy néz rá, mint a halálra. Köszönnek egymásnak, dumálnak egy kicsit, utána ki-ki megy a maga útján.

Szegényes környékre vitte a taxi, földszintes házak közé, ahol alacsony drótkerítések választották el az apró udvarokat. Milyen élete lehet mostanában Jackynek? Mit csinál azokon az estéken, amelyeket olyan fontos szabadon tartania? Biztosan moziba megy a barátnőivel. Jár vajon a Washington Redskins futballmeccseire vagy a Nats baseballmérkőzéseire? Amikor Greg rákérdezett, hogy vannak-e fiúi, talányos választ adott. Lehet, hogy férjhez ment, csak nem telik neki gyűrűre. Ha jól számolja, Jacky most huszonnégy. Ha az igazira várt, mostanra meg kellett találnia. Bár ő sose említette, hogy férje lenne. A nyomozó se mondott ilyet.

Kicsi, takaros ház előtt szállt ki a taxiból. Virágcserepek álltak a

lebetonozott előudvaron – lakályosabb volt, mint Greg várta. Ahogy benyitott a kertbe, kutyaugatást hallott. Érthető: egy magányos nő nagyobb biztonságban érezheti magát egy kutyával. Felment a tornácra, csöngetett. Az ugatás hangosabb lett. A hangjából ítélve nagy termetű állat lehet, bár a kutyáknál sose lehet tudni.

Senki sem nyitott ajtót.

Amikor a kutya elhallgatott, hogy levegőt vegyen, a fiú hallhatta az üres ház jellegzetes csöndjét.

Volt egy fapad a tornácon. Leült, várt néhány percet. Senki sem jött, segítőkész szomszéd sem tűnt fel, akitől megkérdezhette volna, hogy percekre távozott-e Jacky, egész napra vagy két hétre?

Ment pár saroknyit, megvásárolta a Washington Post vasárnapi kiadását, azután visszatért a pádhoz, hogy elolvassa. A kutya olykor-olykor ugatott egyet, jelezve, hogy érzékeli az idegent. November elseje volt, és hideg: a fiú örült, hogy az olajzöld katonakabátját vette föl, és sapkát tett hozzá. Keddre voltak kiírva az időközi választások, a Post a demokraták csúfos vereségét jósolta Pearl Harbor miatt. Az az esemény megváltoztatta Amerikát. Greg maga is meglepődött, ha belegondolt, hogy nem egészen egy éve történt. Most vele egyidős amerikaiak halnak meg egy Guadalcanal nevű szigeten, amelyről idáig senki sem hallott.

Kattant a kapu. A fiú felnézett.

Jacky először nem vette észre, így a fiúnak volt ideje megnézni. Matrónásan tiszteletre méltó volt a sötét kabátjában, sima filckalapjával, és fekete borítójú könyv volt nála. Greg, ha nem ismerte volna jobban, azt hihette volna, hogy a templomból jön.

Jacky kezébe egy kisfiú kapaszkodott, aki tweedkabátot és sapkát viselt.

Elsőnek a gyerek vette észre.

– Nézd, mami, ott egy katona!

Jacky ránézett Gregre, és a szájához kapott.

Greg felállt, amikor feljöttek a lépcsőn. Egy gyerek! Jacky ezt eltitkolta! Hát ezért kell szabaddá tennie az estéit. Erre nem is gondolt.

– Megkértelek, hogy ne gyere ide! – mondta Jacky, amíg a zárba illesztette a kulcsot.

– Csak szólni akartam, hogy nem kell félned többé az apámtól.

Nem tudtam, hogy van egy fiad.

Jacky és a gyerek bement a házba. Greg várakozón állt az ajtóban. Egy német juhász megmorogta, azután felnézett útmutatásért Jackyre, aki ellenségesen méregette a fiút, vélhetőleg azt fontolgatta, hogy becsapja az orra előtt az ajtót. Egy pillanat múlva bosszúsan sóhajtott, és elfordult, hogy a fiú bejöhessen.

Greg belépett, és odatartotta a bal öklét a kutyának. Az állat gyanakodva megszaglászta, és átmenetileg jóváhagyta a jelenlétét. A fiú követte Jackyt az apró konyhába.

– Mindenszentek van – mondta. Nem volt vallásos, de az internátusban kénytelen volt bemagolni az összes keresztény ünnepet. – Ezért voltatok templomban?

– Minden vasárnap megyünk – felelte a lány.

– Ez a meglepetések napja – mormolta Greg.

Jacky levette a kabátot a kisfiúról, az asztalhoz ültette, és töltött neki egy pohár narancslét. Greg leült a gyerekkel szemközt, és megkérdezte:

– Hogy hívnak?

– Georgy. – Csendesen mondta, de magabiztosan: nem volt szégyellős. Greg figyelmesen nézte. Olyan szép volt, mint az anyja, a szája is ugyanúgy ívelt, de a bőre világosabb volt, inkább tejeskávé, a szeme pedig zöld, ami szokatlan egy néger arcban. Greget kissé emlékeztette a féltestvérére, Daisyre. Közben Georgy is megszemlélte az idegent. Olyan átható nézése volt, hogy szinte megriasztotta az embert.

– Hány éves vagy, Georgy? – kérdezte Greg.

A kisfiú segélykérőén pillantott az anyjára. Jacky furcsán nézett Gregre, és ő felelt neki:

– Hat.

Olyan bizarr gondolat suhant át Greg agyán, hogy beléje szakadt a szó. Georgy hat éve született. Greg és Jacky hét éve voltak szeretők. Azt hitte, megáll a szíve.

Rámeredt Jackyre.

– De csak nem – mondta.

A lány bólintott.

– 1916-ban született – mondta Greg.

– Májusban – egészítette ki Jacky. – Nyolc és fél hónappal az

után, hogy kiköltöztem abból a buffalói lakásból.

– Apám tudja?

– Még csak az kéne. Hogy még nagyobb hatalma legyen fölöttem?

Jackyből elpárolgott az ellenségesség, már csak szomorúnak látszott.

Greg valamilyen könyörgést olvasott ki a tekintetéből, de nem tudta biztosan, miért könyörög.

Új szemmel nézte Georgyt. A világos bőr, a zöld szempár, a furcsa hasonlóság Daisyvel. Az enyém vagy? – gondolta. Lehet ez igaz?

Tudta, hogy az.

Különös érzés töltötte el. Georgy váratlanul borzasztóan sebezhetőnek látszott, kiszolgáltatott gyermeknek egy könyörtelen világban, akire neki vigyáznia kell, gondoskodnia kell róla, nehogy baja essék. Hirtelen át akarta ölelni, de észbe kapott, hogy megijeszthetné, úgyhogy visszafogta magát.

Georgy letette a narancslevét. Leszállt a székéről, megkerülte az asztalt, odaállt Greg mellé, és a szeme közé nézett.

– Ki vagy te?

A srácokban lehet bízni, hogy a legrázósabb kérdést teszik föl, állapította meg a fiú. Most mi az ördögöt mondjon? Az igazság túl nagy falat egy hatévesnek. Csak a mamád egyik régi barátja, épp csak erre jártam, gondoltam, beköszönök. Nem vagyok senki különös. Lehet, hogy még találkozunk, valószínűbb, hogy nem.

Jackyre nézett, ismét látta a szemében azt az esdeklést, csak még erősebben, és akkor már értette. Borzasztóan fél, hogy ő elutasítja Georgyt.

– Figyelj csak ide – mondta, és a térdére ültette a kisfiút. – Miért nem szólítasz Greg bácsinak?

*

Greg dideregve ácsorgott egy fűtetlen fallabdapálya karzatán. Ebben a teremben, a Chicagói Egyetem használaton kívüli futballpályájának jobb lelátója alatt építette meg Fermi és Szilárd az atommáglyát. Greg le volt nyűgözve, és félt.

A máglya egy szürke téglákból épített kocka volt, amely majdnem a plafonig ért, és közvetlenül a fallabdák százaitól pöttyös

hátsó fal előtt állt. Egymillió dollárba került, és felrobbanthatta volna az egész várost.

Grafitból volt, ugyanabból az anyagból, amelyből a ceruzabél készül. Piszkos pora belepte a padlót és a falakat. Aki eltöltött valamennyi időt a teremben, olyan fekete lett, akár egy szénbányász. Senkinek sem maradt tiszta a laboratóriumi köpenye.

Nem a grafit volt a robbanóanyag: épp ellenkezőleg, arra használták, hogy elfojtsa a radioaktivitást. Ám néhány téglába szűk üregeket fúrtak, és megtömték őket urán-oxiddal: ez sugározta a neutronokat. A máglyában tíz csatornát alakítottak ki a kontrollrudaknak. A négyméteres rudak kadmiumból készültek, egy olyan fémből, amely a grafitnál is mohóbban nyeli a neutronokat. A rudak pillanatnyilag fenntartották a rendet. Majd ha kihúzzák őket, akkor kezdődik a tánc.

Az urán már ontotta a gyilkos sugárzást, de a grafit és a kadmium felszívta. A sugárzást fenyegetően kattogó számlálók mérték. Az egyetlen fűtést azoknak a szabályozó– és mérőeszközöknek a sora jelentette, amely Greg mellett állt a tribünön.

Greg látogatása december másodikán egy szerdai napra esett, amikor dermesztően hideg, szeles idő volt Chicagóban. Azért jött, hogy a felettese, Groves tábornok képviseletében végignézze a kísérletet. Ha kérdezték, kedélyesen célozgatott arra, hogy Groves fél a robbanástól, ezért küldte őt, hogy vállalja csak helyette a rizikót. Igazából baljósabb megbízással érkezett. Neki kellett felmérnie a tudósokat, és eldöntenie, hogy ki veszélyeztetheti a biztonságot.

Rémálom volt a Manhattan-terv biztosítása. A vezető tudósok külföldiek voltak, a többiek javarészt balosok: vagy kommunisták, vagy liberálisok, akiknek kommunista barátaik voltak. Ha kirúgtak volna mindenkit, aki gyanús, alighanem egy tudós se maradt volna. Greg tehát megpróbálta kitalálni, kik jelentik a legnagyobb kockázatot.

Enrico Fermi negyven körül járt. Az alacsony, kopaszodó, nagy orrú ember nyájasan mosolyogva irányította a rettenetes kísérletet. Elegáns, mellényes öltönyt viselt. Délelőtt háromnegyed tíz volt, amikor elrendelte, hogy indítsák be a próbát.

Utasított egy technikust, hogy egy kivételével az összes rudat

húzza ki.

– Egyszerre mindet? – kérdezte Greg. Aggasztó meggondolatlanságnak tűnt.

– Tegnap este is elmentünk idáig – felelte Barney McHugh, a mellette álló fizikus. – Prímán működött.

– Örömmel hallom – mondta Greg.

A szakállas, köpcös McHugh a gyanúsítottak listájának vége felé kullogott. Amerikai volt, nem politizált. Egyetlen kivetnivaló volt benne, a külföldi – brit – feleség, ami sose jó jel, de egymagában nem bizonyíték az árulásra.

Greg azt hitte, lesz valami bonyolult gépezet, ami ki-be mozgatja a rudakat, de sokkal egyszerűbben csinálták. A technikus létrát támasztott a máglyához, félig felmászott rajta, és kézzel huzigálta ki a rudakat.

– Eredetileg az Argonne-erdőben akartuk csinálni – mondta hanyagul McHugh.

– Az hol van?

– Harminckét kilométerre Chicagótól, délnyugati irányban. Jó hely, az isten háta mögött. Kevesebb kárral jár.

Greg didergett.

– Akkor mitől gondolták meg magukat, és miért döntöttek úgy, hogy itt csinálják, a Keleti 57. utcában?

– Az építőmunkások, akiket felfogadtunk, sztrájkba léptek, úgyhogy nekünk kellett megépítenünk az egész vacakot, és nem távolodhattunk el olyan messzire a laboratóriumoktól.

– Tehát vállalták a kockázatot, hogy mindenkit megölnek Chicagóban.

– Nem gondoljuk, hogy ez történik.

Greg sem gondolta, de most már nem volt olyan biztos benne, pár méternyire a máglyától.

Fermi összehasonlította a műszerek adatait és a saját becslésüket a sugárzás szintjéről. Az első szakasz vélhetőleg a terveknek megfelelően zajlott le, mert utasítást adott, hogy húzzák ki félig az utolsó rudat.

Tettek néhány biztonsági intézkedést. Egy ellensúllyal működő rúdnak automatikusan bele kellett esnie a máglyába, ha a sugárzás szintje túlságosan megnő. Arra az esetre, ha ez nem működne,

rákötöttek a tribün korlátjára egy hasonló rudat. Ennek a kötelét kell majd átvágnia fejszével annak a készenlétben álló fiatal fizikusnak, aki olyan képet vágott, mintha némileg hülyén érezné magát. Végül a mennyezet közelében, az építéshez használt lift platóján állt az úgynevezett „öngyilkos osztag”: három fizikus nagy vödrökkel, és a vödrökben boros vízzel, hogy ezzel öntsék le a máglyát, mintha valódi tüzet oltanának.

Greg tisztában volt vele, hogy az atommag hasítása ezredmásodpercek alatt történik, ám Fermi azzal érvelt, hogy egyes neutronoknál ez az idő hosszabb, akár több másodpercet is igénybe vehet. Ha tévedett, az öngyilkos osztag a vödreivel és a fizikus a fejszéjével úgy elpárolog, mint a kámfor.

Greg hallotta, hogy a kattogás gyorsul. Aggodalmason nézett Fermire, aki számításokat végzett egy logarléccel. Fermi elégedettnek látszott. Különben ha baj lesz, gondolta Greg, úgyis olyan gyorsan történik, hogy észre sem fogjuk venni.

Újabb fizikusok érkeztek, és feljöttek a lépcsőn a tribünre. A chicagói télhez öltöztek: nagykabát, kalap, kesztyű, sál. Greg elszörnyedt a lazaságon. Senki sem ellenőrzött semmiféle igazolványt. Akármelyikük lehet a japánok kémje!

Felismerte köztük a híres Szilárd Leót. Magas, testes ember volt, az arca kerek, a haja sűrű, göndör. Az idealista Szilárd azt képzelte, hogy az atomenergia megszabadítja az emberiséget a robottól, és nehéz szívvel csatlakozott az atombomba tervezőihez.

Még tizenöt centiméter. A kattogás üteme ismét megugrott.

Greg az órájára nézett. Fél tizenkettő.

Váratlan reccsenés hallatszott. Mindenki ugrott egyet.

– A fenébe! – mondta McHugh.

– Mi az? – kérdezte Greg.

– Ó, látom már – mondta McHugh. – Annyi történt, hogy a sugárzás szintje aktiválta a biztonsági berendezést, és a kontrollrúd beleesett a máglyába.

– Megéheztem – közölte Fermi. – Gyerünk ebédelni. – Az ő olaszos kiejtésével ez így hangzott: „Megéhezetem. Dzserünek ebédelem.”

Hogy képesek evéssel foglalkozni? Senki sem vitatkozott.

– Az ember sose tudhatja, mennyi időbe telik egy kísérlet –

mondta McHugh. – Egész nap is eltarthat. Okosabb, ha eszünk, amíg tehetjük. – Greg üvölteni tudott volna.

Az összes kontrollrudat visszatolták a máglyába, és rögzítették, utána testületileg eljöttek.

A többség az egyik menzára ment, ahol Greg kért egy pirított sajtos szendvicset, és leült egy ünnepélyes képű fizikus mellé, akit Wilhelm Frunzénak hívtak. A tudósok általában rosszul öltözöttek, de Frunze még közülük is kirítt szarvasbőr gomblyukú és gallérú, szarvasbőr zsebhajtókájú és ugyancsak szarvasbőrrel foltozott könyökű, zöld öltönyével. Ez a pasas előkelő helyen állt a gyanúsítottak listáján. Német volt, bár a harmincas évek közepén távozott Németországból Londonba. Antifasiszta volt, de nem kommunista, hanem szociáldemokrata. Amerikai lányt – egy festőnőt – vett feleségül– Frunze az asztali beszélgetés közben nem adott okot a gyanúra: láthatólag szeretett Amerikában élni, és nemigen érdekelte más a munkáján kívül. Bár külföldieknél sose tudhatja az ember, hogy végső soron kihez hűségesek.

Greg ebéd után megállt a romos stadionban, nézte az üres padok ezreit, és Georgyra gondolt. Senkinek sem árulta el, hogy van egy fia – még Margaret Cowdrynak sem, akivel kéjes örömökben tobzódott – , de az anyjának nagyon szerette volna elmondani. Büszke volt rá, minden ok nélkül – végül is ő semmit sem tett azért, hogy Georgy a világra jöjjön, leszámítva, hogy szeretkezett Jackyvel, ami alighanem a legkönnyebb dolog volt eddig életében. De még a büszkeségénél is nagyobb volt az izgalma. Itt most egy kaland kezdődik: Georgy meg fog nőni, tanulni, változni fog, egy napon férfi lesz belőle. És ő ezt végignézheti, megcsodálhatja!

A fizikusok kettőkor jöttek vissza. Körülbelül negyvenen szorongtak a tribünön a mérőeszközök mellett. Óvatosan visszaállították az ebédszünet előtti szintet, Fermi folyamatosan ellenőrizte a műszereket, majd azt mondta:

– Ezúttal harminc centiméterre húzzák ki a rudakat!

A kattogás felgyorsult. Greg azt várta, hogy az ütem kiegyenlítődjön, úgy, ahogy korábban, de nem ez történt. A kattogás addig gyorsult, amíg össze nem olvadt szakadatlan zúgássá.

Mindenki a kijelzőt figyelte, amiből Greg arra következtetett, hogy a sugárzás szintje meghaladja a számlálók mérési maximumát.

A kijelző skálája átállítható volt. Ahogy a szint emelkedett, a skála változott. Aztán megint változott. És megint.

Fermi fölemelte a kezét. Néma csend lett.

– A máglya elérte a kritikusságot – mondta. Mosolygott. – És semmit sem csinált.

Greg a legszívesebben üvöltött volna: akkor kapcsolja ki ezt a szart! Ám Fermi nem szólt, nem mozdult, és akkora volt a tekintélye, hogy senki se mert vitatkozni. A láncreakció megvalósult, de kézben tartották. Fermi hagyta működni egy percig. Majd még egy percig.

– Uramisten – motyogta McHugh.

Greg nem akart meghalni. Ő szenátor akart lenni. Újra le akart feküdni Margaret Cowdryval. Látni akarta, ahogy Georgy egyetemre megy. Még az életem felénél sem tartok!, gondolta.

Fermi végül kiadta az utasítást, hogy tolják a helyükre a kontrollrudakat.

A számlálók zúgása visszaváltozott kattogássá, amely fokozatosan lassult, majd megállt.

Greg ismét normálisan lélegzett.

McHugh ujjongott.

– Bebizonyítottuk! – mondta. – A láncreakció létezik!

– És ami még fontosabb, irányítható – tette hozzá Greg.

– Igen, persze, ez fontosabb is, gyakorlati szempontból.

Greg mosolygott. A tudósok már csak ilyenek. Ismerte őket a Harvardról: nekik az elmélet a valóság, és a világ egy pontatlan modell.

Valaki előszedett egy szalmafonatos palack olasz bort, és néhány papírpoharat. Minden tudós csak pár cseppet ivott. Greg többek között ezért nem lett kutató. Azok nem tudják, hogy kell mulatni.

Valaki megkérte Fermit, hogy írja rá a nevét a palackra. Miután megtette, a többiek is aláírták.

A technikusok lezárták a mérőeszközöket, az emberek elszállingóztak. Greg várt, figyelt. Végül csak ő maradt a tribünön Fermivel és Szilárddal. Nézte a két szellemóriást – a nagydarab, kerek fejű Szilárdot és a manócska Fermit – , ahogy kezet ráznak, és az az illetlen gondolata támadt, hogy olyanok, mint Stan és Pan.

Azután hallotta, hogy Szilárd megszólal.

– Barátom – mondta – , ez gyásznapként vonul be az emberiség történelmébe.

Greg nem értette. Mi az ördögöt akart ezzel mondani?

*

El akarta fogadtatni a szüleivel Georgyt.

Nem lesz könnyű. Kétségtelenül felzaklatja őket, ha megtudják, hogy van egy unokájuk, akit hat éven át titkoltak előlük. Meg is haragudhatnak. Ráadásul lenézhetik Jackyt. Pedig semmi joguk az erkölcsbíráskodásra, gondolta fanyarul Greg, hiszen ők is rózsabokorban csinálták a fiukat. Csakhogy az emberek nem következetesek, ha magukról van szó.

Nem tudta, mennyit nyom a latban, hogy Georgy fekete. A szülei nem csináltak ügyet a faji hovatartozásból, sose niggereztek vagy biboldóztak, mint némelyek az ő nemzedékükből, de ez megváltozhat, ha megtudják, hogy néger van a családban.

Mivel úgy gondolta, hogy az apja lesz a keményebb dió, az anyjával beszélt előbb.

Karácsony előtt kivett pár nap szabadságot, és hazament az anyjához Buffalóba. Margának nagy lakása volt a város legjobb házában. Többnyire egyedül lakott benne, bár volt szakácsnője, két szobalánya és sofőrje. Azonkívül volt egy ékszerekkel tömött széfje és egy akkora ruhásszekrénye, mint egy kétautós garázs. Csak férje nem volt.

Lev is a városban tartózkodott, de a hagyományhoz híven Olgához ment a szentestén. Elvben még mindig a férje volt, bár évek óta egyetlen éjszakát sem töltött a házában. Greg tudomása szerint Olga és Lev gyűlölte egymást, évente egyszer mégis találkoztak valamilyen okból.

Ezen az estén Greg és Marga együtt vacsorázott a lakásban. Greg szmokingot vett, hogy az anyja kedvében járjon.

– Szeretem, ha a fiúim kiöltöznek! – mondogatta Marga. Vacsorára halleves volt, sült csirke és Greg kisfiúkori kedvence, az őszibarackos pite.

– Van egy hírem, anyus – mondta Greg szorongva, miközben a szobalány kitöltötte a kávét. Tartott az anyja haragjától. Nem maga miatt félt, Georgyt féltette. Vajon ezt jelenti szülőnek lenni? Amikor jobban aggódunk valaki másért, mint magunkért?

– Jó hír? – kérdezte Marga.

Az utóbbi években fölszedett valamicskét, de még negyvenhat évesen is csábos volt. Ha keveredtek is fehér szálak a sötét hajába,

azokat gondosan álcázta a fodrász. Ma este sima fekete ruhát viselt gyémántos nyakpánttal.

– Nagyon jó hír, de azt hiszem, egy kicsit meglepő, úgyhogy kérlek, ne borulj ki!

Marga felvonta fekete szemöldökét, de nem szólt.

Greg kivett a szmokingja belső zsebéből egy fényképet. Georgyt ábrázolta piros biciklin, amelynek a kormányára masnit kötöttek. A bringa hátsó kerekéhez két pótkereket erősítettek, nehogy felboruljon. A kisfiú ragyogott a boldogságtól, Greg büszke arccal térdelt mellette.

Odaadta a fotót az anyjának.

Marga elgondolkozva tanulmányozta a képet egy percig. Végül azt mondta:

– Gondolom, te ajándékoztad karácsonyra a biciklit ennek a kisfiúnak.

– Úgy van.

Az anyja felnézett.

– Azt akarod közölni, hogy van egy gyereked?

Greg bólintott.

– Georgynak hívják.

– Megnősültél?

– Nem.

Marga ledobta a képet.

– Az istenit! – csattant föl. – Ez így szokás Peshkovéknál?

Greg elszörnyedt.

– Nem értelek.

– Megint egy törvénytelen gyerek! Megint egy asszony, aki egyedül fogja felnevelni!

Greg ráeszmélt, hogy anyja a fiatalkori önmagát látja Jackyben.

– De anyus, tizenöt éves voltam...

– Miért nem tudtok ti normálisak lenni? – tombolt Marga. – Az Isten szerelmére, mi a rossz a rendes családdal?

Greg lesütötte a szemét.

– Nincs abban semmi rossz.

Szégyellte magát. Eddig a pillanatig passzív szereplőnek, mondhatni áldozatnak tekintette magát ebben a drámában. Mindent, ami történt, az az apja és Jacky műve volt. De az anyja nem így látta,

és Greg most megértette, hogy igaza van. Nem kellett noszogatni, hogy lefeküdjön Jackyvel, nem kételkedett, amikor a lány odavetette, hogy nem kell izgulnia a fogamzásgátlás miatt; és nem vonta kérdőre az apját, amikor Jacky elment. Nagyon fiatal volt, ez igaz, de ha elég idős volt ahhoz, hogy megdugja a lányt, akkor ahhoz is elég idős volt, hogy vállalja a felelősséget a következményekért.

Anyja még mindig dühöngött:

– Már elfelejtetted, hogy mondogattad: hol van az én apukám? Miért nem alszik itt? Mi miért nem mehetünk vele Daisyékhez? És hogy később mennyit verekedtél az iskolában a fiúkkal, akik zabigyereknek csúfoltak? És hogy mennyire haragudtál, amikor nem vettek föl abba a rohadt jachtklubba?

– Dehogy felejtettem el.

Marga az asztalra csapott ékkövektől villogó öklével. A kristálypoharak csilingeltek.

– Akkor hogy vagy képes kitenni egy újabb kisfiút ugyanannak a szenvedésnek?

– Két hónapja tudtam csak meg, hogy létezik. Apa elijesztette az anyját.

– Ki az?

– Jacky Jakesnek hívják. Pincérnő.

Elővett egy másik fényképet.

Anyja sóhajtott.

– Milyen szép néger lány.

Kezdett lecsillapodni.

– Színésznő szeretett volna lenni. Gondolom, akkor mondott le róla, amikor jött Georgy.

Marga bólintott.

– Egy baba gyorsabban romba dönti a karrieredet, mint a kankó.

Vagyis anyus feltételezi, hogy egy színésznőnek a megfelelő emberekkel kell lefeküdnie, hogy befusson. Honnan a fenéből tudja? Bár igaz, egy lokálban énekelt, amikor megismerte apát...

Greg nem akart ezen az úton járni.

– Mit adtál az anyjának karácsonyra? – kérdezte Marga.

– Betegbiztosítást.

– Okos. Jobb ajándék, mint egy plüssmackó.

Greg lépéseket hallott az előszobából. Hazajött az apja.

– Anyus, ugye fogsz találkozni Jackyvel? – kérdezte sietve. – Ugye elfogadod Georgyt az unokádnak?

Marga a szájához kapott.

– Istenem, nagyanya vagyok!

Nem tudta, kétségbeessen-e vagy örüljön.

Greg közelebb hajolt hozzá.

– Nem akarom, hogy apám elutasítsa. Kérlek!

Mielőtt az anyja felelhetett volna, bejött Lev.

– Szervusz, drágám, hogy érezted magad? – kérdezte Marga.

Lev rosszkedvűen leült az asztalhoz.

– Miután részletesen ismertették velem a hibáimat, csakis remekül érezhettem magam.

– Szegénykém. Kaptál eleget enni? Egy perc alatt süttetek neked rántottét.

– Az étel, az jó volt.

A fényképek az asztalon hevertek, de Lev még nem vette észre őket. Bejött a szobalány.

– Parancsol kávét, Mr. Peshkov?

– Köszönöm, nem kérek.

– Hozza be a vodkát, hátha Mr. Peshkov inna később egy pohárkával – rendelkezett Marga.

– Igen, asszonyom.

Greg láthatta, mennyi gondot fordít rá Marga, hogy Lev jól érezze magát. Nyilván ezért tölti itt az éjszakát az apja, és nem Olgánál.

A szobalány behozott ezüsttálcán egy palackot és három pohárkát. Lev még mindig oroszosán itta a vodkát: hűtetlenül és tisztán.

– Apa – kezdte Greg – , te ismered Jacky Jakest...

– Már megint kezded? – kérdezte harapósan Lev.

– Igen, mert van valami, amit nem tudsz róla.

Ez fölkeltette Lev figyelmét. Utálta, ha mások tudnak olyan dolgokat, amiket ő nem.

– Mi az?

– Gyereke van.

Keresztültolta a fényképeket a politúros asztalon.

– A tied?

– Hatéves. Mi a véleményed?

– Hát ezt mintha elfelejtette volna közölni az anyja.

– Nagyon félt tőled.

– Miért, mit gondolt? Megsütöm a gyereket és megeszem?

– Nem tudom, apa. Te vagy szakértő a megfélemlítésben.

Lev szúrósan nézett rá.

– Azért már te is tanulsz.

A borotvás jelenetre célzott. Talán csakugyan azt tanulom, hogyan félemlítsem meg az embereket, gondolta Greg.

– Miért mutogatod nekem ezeket a fotókat? – kérdezte Lev.

– Gondoltam, örülnél, ha tudnád, hogy van egy unokád.

– Egy tizedosztályú színésznőcskétől, aki azt remélte, hogy foghat magának egy gazdag palit!

– De drágám! – szólt közbe Marga. – Kérlek, ne feledd, hogy tizedosztályú dizőzöcske voltam, aki azt remélte, hogy foghat magának egy gazdag palit!

Lev gyilkosán meredt rá egy darabig. Aztán megváltozott az arca.

– Hát akkor figyelj ide – mondta. – Igazad van. Ki vagyok én, hogy ítélkezzek Jacky Jakes fölött?

Greg és Marga nagyot nézett ezen a váratlan önkritikán.

– Pont olyan vagyok, mint ő – folytatta Lev. – Tizedosztályú tekergő voltam a szentpétervári nyomornegyedből, amíg feleségül nem vettem Olga Vyalovot, a főnököm lányát.

Greg tekintete összeakadt az anyjáéval. Marga alig észrevehetően vállat vont, ami azt üzente: sose lehet tudni.

Lev ismét a fényképet nézte.

– A srác a színeit leszámítva egész olyan, mint az én Grigorij bátyám. Hát ez meglepetés. Eddig azt hittem, hogy az összes ilyen purdé egyforma.

Greg alig mert lélegzetet venni.

– Meg fogod nézni, apa? Eljössz velem, hogy megismerd az unokádat?

– De mennyire! – Lev kidugaszolta a vodkásüveget, töltött a három pohárkába, kiosztotta őket. – Mellesleg mi a neve a fiúnak?

– Georgy.

Lev fölemelte a poharát.

– Hát akkor Georgy egészségére.

Ittak.

Tizenötödik fejezet
1943(I)

Lloyd Williams egy szűk ösvényen kapaszkodott fölfelé a hegyre, utolsónak a mindenre elszánt menekülők sorában.

Nem lihegett, mert megszokta a hegymászást. Többször átkelt már a Pireneusokon. Spárgatalpú cipőt viselt, amely kevésbé csúszik a sziklás talajon, vastag kabátot vett a kék munkaruhájára. Egyelőre forrón sütött a nap, de később, amikor magasabbra érnek, és a nap is lement, fagypont alá süllyed a hőmérséklet.

Két zömök póni, három helybéli és nyolc fáradt, csapzott szökevény haladt előtte, valamennyien csomagokkal megrakodva. Volt köztük három amerikai pilóta, egy Belgiumban lezuhant B-24 Liberator bombázó legénységének túlélői, két brit katonatiszt, akik a strasbourg-i Oflag 65 fogolytáborból szöktek meg, egy cseh kommunista, egy zsidó nő hegedűvel és egy Watermill nevű titokzatos angol, vélhetőleg kém.

Hosszú utat tettek meg, sok viszontagságon estek át. Ez volt az utolsó és legnehezebb szakasz. Ha most esnek fogságba, addig kínozzák őket, amíg el nem árulják azokat a bátor férfiakat és asszonyokat, akik idáig elsegítették őket.

Teresa haladt az élen. A hegymászás nehéz munka annak, aki nem szokta, de nekik gyorsan kellett menniük, hogy minél hamarabb kikerüljenek a veszélyből, és Lloyd megfigyelte, hogy a menekülők kevésbé hajlamosak elmaradni, ha egy tündérszép kis porcelánbaba vezeti őket.

Az ösvény vízszintessé laposodott és tisztássá szélesedett. Váratlanul rájuk kiáltottak, franciául, de németes kiejtéssel:

– Állj!

Az oszlop megtorpant.

Két német katona lépett elő egy szikla mögül. Szabványos ötlövetű zárdugattyús Mauser volt náluk.

Lloyd gépiesen megérintette a kabátzsebén át a megtöltött 9 mm-es Lügert.

A kontinensről nehezebb lett szökni, és ezzel párhuzamosan az ő munkája is még veszélyesebb lett. A tavalyi év végén a németek megszállták 684

Franciaország déli részét, úgy rúgva fel a vichyi rezsimet, mint egy bábkormányt, de hát az úgynevezett „francia állam" soha nem is volt más, és tizenöt kilométer szélességben tiltott területté nyilvánították a teljes spanyol határsávot. Lloyd és csapata pontosan ebben a zónában járt most.

– Jó reggelt, uraim! – mondta Teresa franciául a katonáknak. – Minden rendben? – Lloyd jól ismerte a nőt, hallotta a félelem gyönge remegését a hangjában. Csak abban reménykedett, hogy a katonák nem vehetik észre.

A francia rendőrségnél sok volt a fasiszta és kevés a kommunista, de egytől egyig lusták voltak, és nem akartak szökevényeket hajkurászni a Pireneusok jeges hágói között. A németek viszont annál inkább. Beszállásolták csapataikat a határ menti falvakba, és járőrözni kezdtek a hegyi ösvényeken meg az öszvércsapásokon, amelyeket Lloyd és Teresa használt. A megszállók nem elit csapatok voltak, mert azok Oroszországban harcoltak, ahol nemrég adták fel Sztálingrádot hosszú és gyilkos küzdelem után. A Franciaországba vezényelt németek között sok volt a koros ember, a kamasz fiú és a járóképes sebesült, ám ettől csak még elszántabban akartak bizonyítani, és a franciákkal ellentétben ritkán tettették vaknak magukat.

– Hova mennek? – kérdezte az idősebbik katona, egy szürke bajuszú ember, aki olyan sovány volt, akár egy csontváz.

– Lamont faluba. Maguknak és a bajtársaiknak viszünk ennivalót.

Ez a német egység egy eldugott hegyi faluba vette be magát, ahol kikergették a házakból a lakókat. Utána kaptak csak észbe, hogy milyen nehéz ellátni az embereket egy ilyen helyen. Teresa zseniális ötlete volt, hogy szállítsanak nekik élelmet – jó borsos áron – , így szerezve engedélyt arra, hogy beléphessenek a tiltott zónába.

A sovány katona gyanakodva nézett a hátizsákos férfiakra.

– Ez mind a német katonáknak lesz?

– Remélem is! – mondta Teresa. – Mert másnak nem adhatjuk

odafent.

– Elővett egy darab papírt a zsebéből. – Itt a parancs, a maguk Eisenstein őrmestere írta alá.

A katona figyelmesen átolvasta, visszaadta, azután ránézett Will Donelly alezredesre, a drabális amerikai pilótára.

– Ő is francia?

Lloyd rátette a kezét a zsebében lévő pisztolyra.

A menekülők külseje gondot jelentett. A világnak ebben a részében a helyiek – úgy Francia-, mint Spanyolországban – általában feketék és alacsonyak. És mindenki vékony. Lloyd és Teresa ugyanúgy megfelelt ennek a leírásnak, mint a cseh férfi és a hegedűs nő. Ám a britek fehér bőrűek, világos hajúak voltak, az amerikaiak pedig valóságos óriások.

– Guillaume Normandiában született – magyarázta Teresa. – Az a sok jó vaj!

A fiatalabbik katona, egy sápadt, szemüveges fiú, rámosolygott Teresára. Őrá nehéz is volt nem mosolyogni.

– Boruk van? – kérdezte.

– Magától értetődik!

A két őr látványosan földerült.

– Innának egy keveset? – kérdezte Teresa.

– Megszomjazik az ember a napon – felelte az idősebb német.

Lloyd felnyitotta az egyik pónin a málhás kosarat, kivett négy palack roussilloni fehéret. A németek elvettek fejenként kettőt. Hirtelen mindenki mosolygott, és nagy körkézfogás következett.

– Jó utat, kedves barátaim! – mondta az idősebb őr.

A szökevények mentek tovább. Lloyd nem igazán számított problémára, de sose tudhatja az ember, és megkönnyebbült, amikor elmaradt mögöttük az őrhely.

Még két órájukba telt, hogy elérjék Lamont-t. A koldusszegény falu – maroknyi otromba ház, néhány akol – egy kis felföldi legelő szélén állt, ahol még csak most kezdett sarjadzani az idei fű. Lloyd sajnálta az ittenieket. Szinte semmijük sem volt, és még azt is elvették tőlük.

Bementek a falu közepéig, és megkönnyebbülten letették a terhüket. A német katonák körülrajzották őket.

Ez volt a legveszélyesebb pillanat.

Eisenstein őrmester szakaszának mind a tizenöt-húsz embere segített kirakodni a kenyeret, a kolbászt, a friss halat, a sűrített tejet, a konzerveket. A katonák örültek az ételnek meg az új arcoknak, és nagy jókedvükben megpróbáltak beszédbe elegyedni a jótevőikkel.

Ellenben a szökevényeknek ügyelniük kellett, hogy minél kevesebbet beszéljenek, mert most könnyen lebuktathatta őket egy nyelvbotlás. Egyes németek elég jól tudtak franciául ahhoz, hogy felismerjék az angol vagy amerikai akcentust. És még akinek elfogadható volt is a kiejtése, mint például Teresának vagy Lloydnak, azt is elárulhatta egy nyelvtani hiba. Olyan könnyű sur le table-t mondani sut la table helyett, ám egy francia sose követné el ezt a hibát.

Ennek ellensúlyozására a három tősgyökeres francia egyfolytában kerepelt. Ha egy katona megszólított egy menekülőt, valamelyik francia okvetlenül közbevágott.

Teresa átnyújtotta az őrmesternek a számlát, aki ráérősen ellenőrizte a tételeket, majd lepengette a pénzt.

Aztán végre sikerült távozniuk, üres hátizsákkal és könnyebb szívvel.

Mentek lefelé nyolcszáz-egynéhány métert, és ott szétváltak. Teresa lefelé folytatta az utat a franciákkal és a lovakkal. Lloyd és a menekülők rátértek egy fölfelé kúszó ösvényre.

A német őrök a tisztáson mostanra túlságosan részegek lehetnek ahhoz, hogy keveselljék a föntről érkezőket. De ha mégis kérdezgetnének, majd azt mondja, hogy leültek kártyázni a katonákkal, később jönnek. De mivel őrségváltás lesz, a németek innen elveszítik a fonalat.

Lloyd két órán át gyalogoltatta a csapatát, utána engedélyezett tíz perc pihenőt. Mindenki kapott vizes palackot és kalóriadús szárított fügét. Lebeszélték őket arról, hogy mást is hozzanak. Lloyd tapasztalatból tudta, hogy a nagy becsben tartott könyv, ezüstnemű, dísztárgy és gramofonlemez súlya idővel annyira megnő, hogy a fájós lábú utazó úgyis lehajítja egy behavazott szakadékba, még mielőtt átkelne a hágón.

Most jött a neheze. Innentől egyre sötétebb, fagyosabb és meredekebb az út.

A hóhatár alatt utasította őket, hogy töltsék meg a palackjaikat

egy tiszta vizű, hideg patakból.

Leszállt az éjszaka, de ők csak mentek. Veszélyes lett volna hagyni az embereket, hogy aludjanak, mert megfagyhattak volna. Elfáradtak, csúszkáltak, bukdácsoltak a jeges sziklákon, és elkerülhetetlenül lelassultak. Lloyd nem hagyhatta, hogy a menetoszlop széthúzódjon: a leszakadók eltévedhettek, és errefelé meredek szakadékok várják a figyelmetleneket. Ám eddig még senkit sem veszített el.

Sok tiszt volt a szökevények között. Ez volt az a szakasz, ahol időnként vitatkozni kezdtek Lloyddal, ha rájuk parancsolt, hogy ne álljanak le. Kifejezetten azért léptették elő őrnaggyá, hogy több tekintélye legyen.

A legsötétebb éjszakában, amikor a hangulat a bányászbéka szintje alá süllyedt, Lloyd bejelentette:

– Most léptek át a semleges Spanyolországba! – amire ványadt éljenzés válaszolt. Igazság szerint nem tudta, hol van pontosan a határ, és mindig akkorra tartalékolta a bejelentést, amikor az embereknek egy kis lelkesítésre volt szükségük.

A hajnal ismét felvidította őket. Még nem volt vége az útnak, de már lefelé mentek, és átfagyott tagjaik fokozatosan fölmelegedtek.

Napkeltekor megkerültek egy városkát, amelyben porszín templom ült a domb tetején. Az út mentén volt egy nagy szénáspajta, és abban egy zöld Ford teherautó, amelynek piszkos vászontetejű, lapos platóján elfért az egész csapat. A kormánynál Silva százados ült, egy spanyol származású, középkorú angol, aki Lloydnak dolgozott.

Jelen volt továbbá Lloyd meghökkenésére Lowther őrnagy, aki a hír-szerzőtanfolyamot vezette Ty Gwynben, és az orrát húzta, amiért ő Daisyvel barátkozott, bár lehet, hogy csak irigyelte érte.

Azt tudta, hogy Lowthie-t a madridi spanyol nagykövetségre vezényelték – Lloyd gyanúja szerint az MI6-nak, a felderítésnek dolgozott – , de arra nem számított, hogy a fővárostól ilyen messze találkozik vele.

Lowther drága fehér flanelöltönyt viselt, amely piszkos volt és gyűrött. Tulajdonosi ábrázattal állt a teherautó mellett.

– Innentől én veszem át az irányítást, Williams – mondta. A szökevényekre nézett. – Melyikük Watermill?

Ez a Watermill ugyanúgy lehetett álnév, mint valódi.

A rejtélyes angol előlépett. Lowther kezet rázott vele.

– Lowther őrnagy vagyok. Viszem egyenesen Madridba. – Visszafordult Lloydhoz. – Attól tartok, a csapatának tovább kell mennie a legközelebbi vasútállomásig.

– Egy pillanat! – mondta Lloyd. – Ez a teherautó az én szervezetemé.

– O maga vásárolta a keretből, amelyet a fogolymentésre létrejött MI-9 ügyosztálytól kapott. – És a sofőr nekem dolgozik.

– Nem számít – válaszolta Lowther élesen. – Watermillnek elsőbbsége van.

Az MI-6 mindig azt képzelte, hogy nekik elsőbbségük van.

– Nem értek egyet – közölte Lloyd. – Nem értem, miért ne mehetnénk valamennyien az eredeti terv szerint Barcelonába a teherautóval. Onnan továbbviheti Watermillt Madridba vonattal.

– Nem kérdeztem a véleményét, kisfiam. Tegye, amit mondtam.

Erre már Watermill is közbeszólt, mint az értelem hangja:

– Én örülni fogok, ha megoszthatom a társaimmal a teherautót.

– Kérem, ezt bízza rám – intette le Lowther.

– Ezek az emberek most gyalogoltak át a Pireneusokon – mondta Lloyd.

– Kimerültek.

– Akkor jobban is teszik, ha pihennek, mielőtt továbbmennének.

Lloyd a fejét rázta.

– Túl veszélyes. A város polgármestere rokonszenvez velünk, azért is van itt a találkozó. De lejjebb a völgyben más a politika. Maga is tudja, hogy a Gestapo mindenütt ott van, és a legtöbb spanyol rendőr az ő oldalukon áll, nem mellettünk. A csoportom a letartóztatást kockáztatná határsértésért. Azt pedig felesleges mondanom, milyen nehéz kihozni valakit Franco börtönéből még akkor is, ha ártatlan.

– Nem fogom arra vesztegetni az időmet, hogy magával vitatkozzak. Én vagyok a magasabb rangú.

– Nem, nem az.

– Tessék?

– Őrnagy vagyok, úgyhogy ne kisfiamozzon le még egyszer, hacsak nem akarja, hogy orrba vágjam.

– Az én küldetésem sürgős!
– Akkor miért nem a saját autóját használja?
– Mert ez is igénybe vehető!
– Nem az!
Most előlépett Will Donelly, a nagydarab amerikai.
– Én Williams őrnagy mellett vagyok – mondta elnyújtott orrhangján. – Most mentette meg az életemet. Maga, Lowther őrnagy, szart se csinált.
– Ennek ahhoz semmi köze – felelte Lowther.
– Nos, a helyzet elég egyértelmű – szögezte le Donelly. – Az autóval Williams őrnagy rendelkezik. Lowther őrnagy akarja, de nem kaphatja meg. Ennyi.
– Maga ebbe ne szóljon bele! – mondta Lowther.
– Véletlenül alezredes volnék, úgyhogy asszem, magasabb rangú vagyok mindkettőjüknél.
– De ez nem tartozik a maga illetékességi körébe!
– A magáéba se. – Donelly Lloydhoz fordult. – Nem kéne indulnunk?
– Tiltakozom! – hápogott Lowther.
Donelly visszafordult hozzá.
– Lowther őrnagy – mondta – , fogja be a pofáját. Ez parancs.
– Na jó, beszállás! – kiáltotta Lloyd.
Lowther úgy nézett rá, mint aki ölni szeretne.
– Ezért még megkapod a magadét, te kis walesi korcs – mondta.
Londonban már kinyílt a sárga nárcisz, amikor Daisy és Bubi elment az orvoshoz.
Daisy javasolta a vizsgálatot. Torkig volt vele, hogy Bubi őt hibáztatja, amiért nem esik teherbe. Örökösen a sógornőjével, Mayjel példálózott, aki már három gyereket szült Andynek.
– Kell hogy legyen valami bajod! – jelentette ki ellenségesen.
– Már voltam egyszer terhes!
Az asszony megrándult, mert eszébe jutott, hogy fájt a vetélés, aztán arra gondolt, hogyan istápolta Lloyd, és másfajta fájdalmat érzett.
– Valami történhetett azóta, amitől meddő lettél – csökönyösködött Bubi.
– Vagy te lettél az.

– Hogy érted ezt?

– Ugyanígy lehet benned is a hiba!

– Ne beszélj képtelenségeket!

– Na jó, figyelj ide. Kössünk üzletet. – Belévillant, hogy úgy alkudozik, ahogy Lev, az apja csinálná. – Elmegyek és megvizsgáltatom magamat, ha te is megteszed.

Bubi meghökkent. Egy darabig tétovázott, majd azt válaszolta:

– Rendben. Te mész elsőnek. Ha azt mondják, hogy semmi bajod, akkor én is elmegyek.

– Nem! – jelentette ki Daisy. – Te mész elsőnek!

– Miért?

– Mert nem bízom benned, hogy megtartod, amit ígértél.

– Na jó, akkor megyünk együtt!

Daisy nem is tudta, minek fárasztja magát. Nem szerette Bubit – már rég kiszeretett belőle. Lloyd Williamsbe volt szerelmes, aki még mindig Spanyolországban van olyan küldetésben, amelyről nem beszélhet. De Bubi a férje. Bubi persze megcsalta, méghozzá számtalanszor. Viszont ő is elkövette a házasságtörést, bár csak egy férfival, de így sem volt erkölcsi fölényben, és ez megbénította. Úgy érezte, ha teljesíti hitvesi kötelességét, legalább az önbecsülése romjait megőrizheti.

Az orvos rendelője a Harley Streeten volt, nem messze a házuktól, bár egy kevésbé drága környezetben. Daisy visszataszítónak találta a vizsgálatot. Az orvos férfi volt, és morgott, amiért ő tíz percet késett. Föltett egy csomó kérdést az általános egészségi állapotáról, hogy mennyire szabályos a menstruációja, és milyen a „nexusa" a férjével, de közben nem nézett rá, hanem egy töltőtollal jegyzetelt. Utána feldugott mindenféle hideg acél műszert Daisy hüvelyébe.

– Naponta csinálom, úgyhogy nem kell aggódnia – mondta, majd úgy vigyorgott, amiből az asszony épp ennek az ellenkezőjére következtetett.

Mikor kijött a rendelőből, félig-meddig azt várta, hogy Bubi felrúgja az egyezségüket, és nem lesz hajlandó bemenni. Férje savanyú képet vágott, de azért bement.

Várakozás közben Daisy ismét elolvasta a levelet, amelyet Gregtől, a féltestvérétől kapott. Öccse megtudta, hogy fia született

abból a viszonyból, amit tizenöt évesen folytatott egy fekete lánnyal. Daisy ámulatára az aranyifjú Greg odáig volt a fiáért, a világért ki nem maradt volna a gyerek életéből, bár inkább a nagybácsi, mint az apa szerepében. Ami még meglepőbb, Lev is találkozott a kisfiúval, és kijelentette, hogy okos.

Micsoda iróniája a sorsnak, gondolta az asszony. Gregnek fia van, holott sose akart, Bubinak pedig nincs, holott régóta vágyik rá kétség-beesetten.

Bubi egy óra múlva került elő a rendelőből. Az orvos megígérte, hogy egy héten belül tájékoztatja őket az eredményről. Tizenkettőkor távoztak.

– Ezek után innom kell valamit – közölte Bubi.

– Nekem is – mondta Daisy.

Végignéztek jobbra és balra az utcán, de csak egyforma sorházakat láttak.

– Ez a környék egy rohadt sivatag! Sehol egy kocsma!

– Kocsmába nem megyek – jelentette ki Daisy. – Martinit akarok, és a kocsmákban nem tudják, hogy kell csinálni. – Tapasztalatból beszélt. Egyszer száraz martinit kért a chelsea-i Királyfőben, és kapott egy pohár undorítóan meleg vermutot. – Kérlek, vigyél el a Claridge’s Hotelba. Csak öt perc gyalog.

– Ez már jó ötlet.

A Claridge’s bárja tömve volt ismerősökkel. A háborús megszorítások miatt az éttermek nem szolgálhattak fel akármit, de a Claridge’s talált egy kiskaput. Mivel az elvitelre nem voltak érvényesek a megszorítások, ingyen büfét nyitottak, és csak az italt számlázták a szokott magas áron.

Daisy és Bubi leültek a szecessziós pompában, és iszogatták a tökéletes koktéljukat. Daisy kezdte jobban érezni magát.

– Azt kérdezte az orvos, hogy nem volt-e mumpszom – mondta Bubi.

– De hiszen volt. – A mumpsz elsősorban a gyerekek betegsége, de Bubi két éve kapta el, amikor rövid időre beszállásolták egy kelet-angliai papiakba, és a vikárius három kisfia rázagasztotta a fertőzést. Nagyon kínos volt. – Mondta, hogy miért kérdi?

– Nem. Tudod, milyenek ezek a pofák. Sose mondanak egy rohadt szót se.

Daisynek az jutott az eszébe, hogy már nem olyan felelőtlen, mint valamikor. Régen sose őrlődött volna így a házassága miatt. Mindig szerette Scarlett O'Harának ezt a mondását: „Majd holnap gondolok erre." Hát már nem. Talán kezd felnőni.

Bubi éppen a második koktélt rendelte, amikor Daisy az ajtóra nézett, ahol éppen besétált Lowther pecsétes, gyűrött egyenruhában.

Daisy nem állhatta. Amióta Lowther meggyanúsította őt Lloyddal, olyan zsíros bizalmaskodással bánt vele, mintha közös titkuk lenne, ami cinkosokká teszi őket.

Most hívatlanul letelepedett az asztalukhoz, lehamuzta khaki nadrágját a szivarjával, és egy Manhattan koktélt kért.

Daisy azonnal tudta, hogy rosszban sántikál. Olyan beteges élvezet volt a nézésében, amit nem lehetett azzal magyarázni, hogy ki van tikkadva egy jó koktélra.

– Több mint egy éve nem láttalak, Lowthie – mondta Bubi. – Merre jártál?

– Madridban – felelte Lowthie. – Nem nagyon beszélhetek róla. Szigorúan bizalmas, tudod. Hát te?

– Csomó ideig képeztem ki pilótákat, bár az utóbbi időben volt pár bevetésem is Németországban.

– Ez már döfi! Adjuk csak vissza kamatostul a kölcsönt a németeknek!

– Te mondhatod ezt, de a pilóták eléggé morognak.

– Tényleg? Miért?

– Mert ez a duma a katonai célpontokról abszolút sületlenség. Nincs értelme a német gyárakat bombázni, mert újjáépítik őket. Úgyhogy a nagy területű munkásnegyedeket vesszük célba. A munkásokat nem pótolhatják olyan gyorsan.

Lowther megbotránkozott.

– Tehát a polgári lakosság legyilkolásában állna a politikánk?

– Pontosan.

– De hát a kormány biztosít róla...

– A kormány hazudik – mondta Bubi. – És a bombázók legénysége tudja ezt. Sokan persze fütyülnek rá, de vannak, akik rosszul érzik magukat. Úgy hiszik, ha rossz dolgot csinálunk, akkor abba kellene hagynunk.

Lowther feszengett.

– Nem hiszem, hogy itt erről kellene beszélnünk.

– Alighanem igazad van – mondta Bubi.

Kihozták nekik a következő kört. Lowther Daisyhez fordult.

– No és mi van az asszonykával? – kérdezte. – Kellene keresnie valamilyen háborús munkát. A restség az ördög párnája, ahogy a közmondás tartja.

– Most, hogy vége a Blitznek, már nincsen szükség női mentőautó sofőrökre – felelte szárazon Daisy – , úgyhogy az amerikai Vöröskeresztnél dolgozom. A Pali Mailen van egy irodánk. Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk segíteni az itt tartózkodó amerikai katonáknak.

– Ki vannak éhezve egy kis női társaságra, hm?

– Többnyire csak honvágyuk van. Örülnek az amerikai hangnak.

Lowthie kacsintott.

– Gondolom, nagyon ért a vigasztaláshoz.

– Megteszem, amit tudok.

– Le mertem volna fogadni.

– Nézd, Lowthie, nem vagy te egy kicsit részeg? – szólt közbe Bubi. – Mert ez a stílus rémesen modortalan, tudod.

Lowther arcát elöntötte a méreg.

– Menj már, Bubi, ne mondd nekem, hogy nem tudod! Hát vak vagy?

– Bubi, kérlek, vigyél haza – monda Daisy.

Férje ügyet sem vetett rá.

– Mi az ördögről beszélsz? – kérdezte Lowthertól.

– Kérdezz csak rá Lloyd Williamsre!

– Ki a fene az a Lloyd Williams? – kérdezte Bubi.

– Ha te nem viszel, majd egyedül megyek haza – mondta Daisy.

– Te ismersz valamilyen Lloyd Williamset, Daisy?

Hogyne, a testvéred, gondolta Daisy. Hirtelen szerette volna elárulni a titkot, hadd lássa, hogyan lesz paff a férje, de aztán ellenállt a kísértésnek.

– Ismered te is – mondta. – Veled egy időben volt Cambridge-ben. Évekkel ezelőtt ő vitt el minket egy varietébe az East Enden.

– Ó! – mondta Bubi. Már emlékezett. Azután értetlenül nézett Lowther-re. – Az? – kérdezte. Nehéz volt elképzelnie vetélytársnak egy Lloyd-félét. – Egy olyan ember, aki még annyit sem engedhet

meg magának, hogy saját frakkja legyen? – tette hozzá még értetlenebbül.

– Három éve részt vett a hírszerzői kiképzésemen Ty Gwynben, akkor, amikor Daisy is odalent lakott. Úgy rémlik, te akkor az életedet kockáztattad Franciaország fölött egy Hawker Hurricane-ben. Ő pedig azzal a walesi bugrissal enyelgett! A családod házában!

Bubi kezdett vörösödni.

– Lowthie, ha ezt csak kitalálod, szavamra mondom, hogy eltángállak!

– Kérdezd meg a feleségedet! – vigyorgott Lowther.

Bubi az asszonyhoz fordult.

Daisy nem feküdt le Lloyddal Ty Gwynben. A férfi tulajdon ágyában feküdt le vele, Lloyd anyjának házában, a Blitz idején. De ezt nem magyarázhatta el Bubinak Lowther előtt, és különben is, ez részletkérdés.

A házasságtörés vádja igaz, és nem fogja tagadni. A titok nem titok többé. Már csak a méltóság néminemű látszatát akarta megőrizni.

– Bubi, mindent elmondok, amit tudni akarsz, de nem ennek a vigyorgó szarcsimbóknak a füle hallatára.

– Tehát nem tagadod? – Bubi följebb emelte a hangját elszörnyedésében.

A szomszéd asztalnál ülő emberek odanéztek, zavart képet vágtak, majd ismét az italuknak szentelték magukat.

Daisy is följebb emelte a hangját.

– Nem vagyok hajlandó keresztkérdésekre válaszolni a Claridge’s bárjában!

– Szóval beismered? – kiáltotta Bubi.

A bár elcsöndesedett.

Daisy felállt.

– Itt nem ismerek be és nem tagadok semmit! Majd négyszemközt mondom el otthon, ahol civilizált házaspárok szokták megbeszélni az ilyesmit.

– Uramisten, te megtetted, te lefeküdtél vele! – bömbölte Bubi.

Még a pincérek is megálltak munka közben, és lesték a veszekedést.

Daisy az ajtóhoz indult.

– Te ringyó! – üvöltötte a férj.

Daisy nem óhajtott erre a végszóra távozni. Sarkon fordult.

– Te aztán értesz a ringyókhoz, mi? Voltam olyan balszerencsés két ringyóddal is találkozni, emlékszel? – Körülnézett a bárban. – Joanie és Pearl! – mondta megvetően. – Hány feleség nyelné le ezt?

Kivonult, mielőtt Bubi válaszolhatott volna.

Beült egy várakozó taxiba. Éppen elindultak, amikor látta, hogy Bubi előbukkan a bárból, és beül a következő taxiba.

Megadta a sofőrnek a címet.

Bizonyos értelemben megkönnyebbült, hogy kipattant az igazság. Ugyanakkor borzasztóan szomorú volt. Tudta, hogy véget ért valami.

A házuk még fél kilométerre sem volt. Alighogy kiszállt. Bubi taxija már meg is állt mögötte.

A férje követte a hallba.

Daisy rájött, hogy nem bír itt maradni vele. Ennek vége. Soha többé nem akarja megosztani Bubival se a házát, se az ágyát.

– Kérem, hozzon nekem egy bőröndöt – mondta az inasnak.

– Parancsára, mylady.

Daisy körülnézett. Tökéletesen arányos, tizennyolcadik századi ház volt, elegánsan ívelt lépcsővel, mégse bánta igazán, hogy itt hagyja.

– Hová mész? – kérdezte Bubi.

– Gondolom, egy hotelba. Valószínűleg nem a Claridge’sbe.

– Hogy találkozz a szeretőddel!

– Nem, ő külföldön van, és igen, szeretem. Sajnálom, Bubi. Neked nincs jogod ítélkezni fölöttem – a te vétkeid súlyosabbak – , de én elítélem magamat.

– Helyes – mondta Bubi. – Elválok tőled.

Daisy ráeszmélt, hogy ezeket a szavakat várta. Most elhangzottak, és ezzel mindennek vége. Ebben a pillanatban kezdődik az új élete.

Sóhajtott.

– Hála istennek! – mondta.

*

Daisy bérelt egy lakást a Piccadillyn. Nagy, amerikai stílusú fürdőszobája volt zuhannyal. Két külön toalett volt benne, egy a

vendégeknek, ami nevetséges rongyrázás a legtöbb angol szemében.

Szerencsére nem voltak anyagi gondjai. Vyalov nagyapja bőkezűen gondoskodott róla, és huszonegy éves kora óta ő rendelkezett a vagyonával. És amerikai dollárban feküdt az egész!

Új bútort nehezen lehetett kapni, ezért régieket vásárolt, amelyekből nagy választék volt olcsón. Modern festményeket akasztott a falra a vidám, fiatalos hangulat kedvéért. Felfogadott egy koros mosónőt és egy lányt takarítani, és rájött, hogy könnyen el lehet vezetni egy házat inas vagy szakács nélkül is, főleg, ha nincs férj, akit ajnározni kell.

A mayfairi ház alkalmazottai becsomagolták az összes ruháját, és utána küldték egy bútorszállítón. Daisy és a mosónő egy egész délutánt töltött azzal, hogy nyitogatta a dobozokat, és szép rendben elrakosgatott mindent.

Egyszerre volt megalázott és felszabadult. Úgy gondolta, hogy mindent összevéve jobban járt. Az elutasítás sebe beforr, és mindörökre megszabadul Bubitól.

Egy hét múlva eszébe jutott az orvosi vizsgálat eredménye. A doktor természetesen Bubinak fog beszámolni, mert ő a férj. Tőle nem akarta kérdezni, meg különben sem volt már fontos, úgyhogy el is felejtette.

Élvezte, hogy új otthont teremthet. Két hétig túl elfoglalt volt a társasági élethez. Miután berendezte a lakást, úgy döntött, meghívja az összes barátját, akiket rég nem látott.

Rengeteg barátja volt Londonban, ahol hét éve élt. Az utóbbi négy évben Bubi többet volt távol, mint otthon, úgyhogy egyedül járt partikra és bálozni, tehát nem is lesz akkora különbség, hogy nincs többé férje. Fitzherberték nyilván kihúzzák a vendéglistájukról, de nem belőlük áll a londoni társaság.

Vett több rekesz whiskyt, gint és pezsgőt. Tűvé tette Londont az után a kevés után, amit törvényesen megvásárolhatott, a többit a feketepiacon szerezte be. Utána kiküldte a meghívókat a lakásszentelőre.

Vészjósló gyorsasággal megkapta a válaszokat. Mind elutasító volt.

Könnyek között telefonált Éva Murraynek.

– Miért nem akar senki sem eljönni a partimra? – jajveszékelte.

Éva tíz perc múlva ott volt.

Három gyerekkel és egy dadával érkezett. Jamie hatéves volt, Anna négy, a pici Karén kettő.

Daisy körbevezette a lakásban. Közben Jamie kinevezte a díványt tanknak, és befogta a húgait legénységnek.

– Daisy, drágám, ez nem Róma – mondta Éva egyszerre német, amerikai és skót ízű angolsággal.

– Tudom. Biztos, hogy kényelmesen ülsz?

Éva a negyedik terhessége vége felé járt.

– Nem haragudnál, ha felpolcolnám a lábamat?

– Dehogy.

Daisy hozott neki egy párnát.

– A londoni társaság ad a formaságokra – folytatta Éva. – Ne képzeld, hogy helyeslem. Épp elég gyakran kirekesztettek, olykor még szegény Jimmyt is lekezelik, amiért egy félzsidó németet vett feleségül.

– Ez borzasztó.

– Senkinek se kívánnám, semmilyen okból.

– Időnként gyűlölöm a briteket.

– Megfeledkezel róla, milyenek az amerikaiak. Nem tőled hallottam, hogy minden buffalói lány sznob?

Daisy nevetett.

– De rég volt!

– Te otthagytad a férjedet – mondta Éva. – Ráadásul vitathatatlanul látványosan, amikor a Claridge’s bárjában vágtál a fejéhez sértéseket.

– Pedig csak egy martinit ittam!

Éva elvigyorodott.

– Sajnálom, hogy nem voltam ott.

– Én meg azt sajnálom, hogy ott voltam.

– Szükségtelen közölnöm, hogy a londoni társaság szinte nem is beszélt másról az utóbbi három hétben.

– Gondolom, erre számítanom kellett volna.

– Attól tartok, aki ezek után eljönne a partidra, arról feltételeznék, hogy helyesli a házasságtörést meg a válást. Még én se szeretném, ha az anyósom megtudná, hogy nálad jártam és veled teáztam.

– De hát ez olyan tisztességtelen! Bubi csalt meg elsőnek!

– És te azt hitted, hogy a nőkkel úgy bánnak, mintha egyenlők lennének?

Daisy ekkor kapott észbe, hogy Évának a mások sznobságánál sokkal nyomosabb oka van a keserűségre. A családja a fasiszta Németországban rekedt. Fitz tudakozódott a svájci nagykövetségen, és kiderítette, hogy Éva orvos apját lágerbe zárták, a hegedűkészítő öccsét pedig nemcsak összeverték, de még a kezét is összeroncsolták a rendőrök.

– Ha a te bajaidra gondolok, komolyan szégyellem magam, amiért panaszkodom – mondta.

– Ne szégyenkezz, de a partit fújd le.

Daisy lefújta.

De nagyon búsult miatta. A munka a Vöröskeresztnél kitöltötte a nappalait, de este nem volt mit tennie és hova mennie. Hetente kétszer járt moziba. Megpróbálta elolvasni Melville-től a Moby Dicket, de unalmasnak találta. Az egyik vasárnap templomba ment. Mivel az ő lakásával átellenes Szent Jakabot lebombázták a Piccadillyn, a Szent Mártonba ment. Bubi nem volt ott, de Fitz és Bea igen, és Daisy az egész szertartás alatt Fitz tarkóját bámulta, és azon tűnődött, hogy ennek az embernek a két fiába szeretett bele. Bubinak Bea külseje és Fitz korlátolt önzése jutott. Lloyd az apjuk szépségét és Ethel jóságát örökölte. Miért tartott ilyen sokáig, hogy ezt felismerje?

A templom tele volt ismerősökkel, de vele senki sem állt szóba az istentisztelet után. Ott állt egy szál magában, mondhatni barátok nélkül egy idegen országban, egy háború közepén.

Egy este kitaxizott Aldgate-be, és bekopogtatott Leckwithékhez. Amikor Ethel ajtót nyitott, Daisy azt mondta:

– Azért jöttem, hogy megkérjem a fia kezét – mire Ethel nagyot nevetett, és magához ölelte.

Daisy ajándékot hozott, egy doboz konzervsonkát, amelyet egy amerikai navigátortól kapott. Az ilyesmi fényűzésnek számított a jegyrendszerre szorított angol családoknál. Beült a konyhába Ethelhez és Bemiehez, hallgatták a rádióban a táncdalokat, és együtt énekelték az Under-neath the Arches című slágert Flanagannel és Allennel.

– Búd Flanagan itt született az East Enden! – mondta büszkén Bernie. – Az igazi neve Chaim Reuben Weintrop.

Leckwithéket nagyon felvillanyozta a szenzációs Beveridge-terv.

– Egy konzervatív miniszterelnök rendelte meg egy liberális közgazdásztól – mondta Bemie. – Mégis ugyanazt javasolja, amit a Munkáspárt mindig is akart! Politikában akkor tudhatja az ember, hogy győzelemre áll, ha az ellenfél ellopja az ötleteit.

– Az az elképzelés, hogy minden munkaképes korú ember fizessen hetenként biztosítási járulékot, amelynek akkor veszi hasznát, ha majd beteg vagy állástalan lesz, vagy nyugdíjba vonul, illetve megözvegyül.

– Egyszerű javaslat, de át fogja alakítani az országot – lelkesedett Bernie. – Soha senki sem jut többé koldusbotra.

– Elfogadta a kormány? – kérdezte Daisy.

– Nem – válaszolta Ethel. – Clem Attlee keményen szorongatta Churchillt, de az nem fogja támogatni a tervet. A kincstár szerint túl sokba kerül.

– Meg kell nyerni egy választást, hogy alkalmazhassuk – mondta Bemie.

Beugrott Millie, Ethel és Bernie lánya.

– Nem maradhatok sokáig – mondta. – Abie csak fél óráig vigyáz a gyerekekre.

Millie elvesztette az állását – a nők mostanában akkor se vásárolhattak drága estélyiket, ha megengedhették volna maguknak-, de szerencsére a férje bőrkereskedése virágzott. Két babájuk volt, Lennie és Pammie.

Kakaót ittak, és a fiatal férfiról beszélgettek, akit valamennyien imádtak. Csak kevés megnyugtató hírük volt Lloydról. Ethel hat-nyolc hónaponként kapott egy levelet a madridi brit nagykövetség fejléces papírján, amelyben a fia megnyugtatta, hogy él, egészséges, és megteszi a magáét a fasizmus leveréséért. Előléptették őrnaggyá. Daisynek sose írt, mert félt, hogy Bubi felfigyelhet a leveleire. De most már megteheti. Daisy megadta Ethelnek az új címét, és felírta magának Lloydét, a hadsereg egyik postafiókszámát.

Fogalmuk sem volt, hogy Lloyd mikor jöhet haza szabadságra.

Daisy mesélt a féltestvéréről, Gregről és az unokaöccséről, Georgyról. Tudta, hogy ha léteznek emberek, akik nem szólják meg,

hanem képesek lesznek örülni egy ilyen hírnek, akkor azok Leckwithék.

Azt is elmesélte, hogy mi történt Éva családjával Berlinben. Bernie-nek, aki zsidó volt, könnyek szöktek a szemébe, amikor Rudi összezúzott ujjairól hallott.

– Az utcán kellett volna fölvenniük a harcot ezekkel az aljas fasisztákkal, amikor még volt rá módjuk! – mondta. – Mi ezt tettük.

– Máig itt vannak a hátamon a forradások még abból az időből, amikor a rendőrség átnyomott bennünket a Gardiner kirakatán – szólt közbe Millie. – Hogy szégyelltem őket! Hat hónapos házasok voltunk, mire meg mertem mutatni a hátamat Abie-nek. De ő azt mondja, hogy ettől csak még büszkébb rám.

– Nem volt valami szép az a verekedés a Cable Streeten – mondta Bernie – , de leállítottuk a brutális baromságaikat. – Levette a szemüvegét, és megtörölgette a szemét a zsebkendőjével.

Ethel átkarolta a férje vállát.

– Én arra figyelmeztettem az embereket, hogy maradjanak otthon. Nem nekem volt igazam, hanem neked.

– Ami ritkaság – mosolygott búsan Bernie.

– A brit fasisztákkal tulajdonképpen a közrendről szóló törvény végzett – mondta Ethel. – A Cable Street után a parlament betiltotta a politikai egyenruhák nyilvános viselését. Attól fogva lőttek nekik. Ha nem illegethették magukat a fekete ingükben, nem voltak senkik és semmik. Azért ismerjük el, hogy ez a konzervatívok érdeme.

Lloyd elkötelezetten politizáló családjában máris azt tervezgették, hogy milyen reformokat vezet be a háború után a Munkáspárt. Vezetőjük, Clement Attlee, a csendes lángész most miniszterelnök-helyettes volt Churchill mellett, és Érnie Bevin, a szakszervezetek hőse töltötte be a munkaügyi miniszter posztját. Leckwithék jövőképe Daisyt is felvillanyozta.

Millie elbúcsúzott, Bemie fölment lefeküdni. Mihelyt kettesben maradtak, Ethel megkérdezte:

– Csakugyan férjhez akarsz menni az én Lloydomhoz?

– Ez a legnagyobb vágyam. Szerinted helyes?

– Szerintem igen. Miért ne lenne az?

– Mert annyira máshonnan jövünk. Ti mind olyan jó emberek vagytok. Azért éltek, hogy a közösséget szolgáljátok.

– Kivéve Millie lányunkat. Ő olyan, mint Bernie bátyja: pénzt akar keresni.

– Még ha összevagdosta is a hátát az üveg a Cable Streeten.

– Igaz.

– Lloyd olyan, mint te. Nála a politika nem afféle mellékes hobbi, hanem az életének az értelme. Én meg egy önző milliomos vagyok.

– A párkapcsolatnak szerintem két válfaja van – tűnődött Ethel. – Az egyik a meghitt társas viszony, amikor két ember ugyanazt reméli, ugyanattól fél, csapatmunkában neveli a gyerekeket, vigaszt és támaszt nyújt egymásnak. A másik a vad szenvedély, ami csupa őrültség, szex és gyönyör, talán olyasvalakivel, akit nem csodálsz, sőt még csak nem is rokonszenves igazán. Én olyan szerencsés vagyok, hogy megkaptam mindkettőt, úgyhogy ezt tanácsolhatom: ha esély kínálkozik az őrült szerelemre, ragadd meg két kézzel, és fütyülj a következményekre.

– Hű! – mondta Daisy.

Pár perccel később eljött. Kitüntetésnek érezte, hogy Ethel bepillantást engedett neki a lelkébe. De mire hazaért, ismét letört. Kevert magának egy koktélt, aztán kiöntötte. Föltette a teavizet, aztán levette. Bebújt a hideg ágyba, és Lloyd után vágyakozott.

Összehasonlította a férfi családját a magáéval. Mind a kettő zaklatott múltra tekinthet vissza, ám Ethel erős, összetartó családdá kovácsolta a diszharmonikus elemeket, míg Daisy anyja nem volt képes rá – bár ezért inkább Lev hibáztatható, és nem Olga. Ethel kivételes asszony, és Lloyd nagyon hasonlít az anyjára.

Merre jár most, mit csinálhat? Bárhol legyen, bármit tegyen, bizonyosan veszélyben forog. Most ölik-e meg, amikor Daisy végre szabadon szerethetné, és egyszer majd feleségül is mehetne hozzá? Mitévő legyen, ha Lloyd meghal? Érezte, hogy akkor véget érne az ő élete is. Se férj, se szerető, se barátok, se haza. Hajnal felé álomba sírta magát.

Másnap sokáig aludt. Délben fekete selyem pongyolában itta a kávéját a kis ebédlőben, amikor bejött a tizenöt éves szobalány.

– Mylady, itt van Williams őrnagy.

– Mi? – süvítette Daisy. – Az nem lehet!

Aztán bejött Lloyd, vállán a katonazsákjával.

Fáradt volt, napok óta nem borotválkozott, és láthatólag az

egyenruhájában aludt.

Daisy a nyakába ugrott, és összecsókolta borostás arcát. Lloyd visszacsókolta, amit kissé megnehezített az, hogy nem bírta abbahagyni a vigyorgást.

– Büdös lehetek – mondta két csók között. – Egy hete, hogy nem vettem tisztát.

– Olyan a szagod, mint egy sajtgyáré – közölte vele Daisy. – De én imádom! – Bevonszolta a hálószobájába, és vetkőztetni kezdte.

– Hadd zuhanyozzak le gyorsan – kérte a férfi.

– Nem! – mondta Daisy, és visszanyomta Lloydot az ágyra. – Ahhoz nekem túl sürgős!

Ki volt éhezve a férfira, és a mosdatlanság szaga még jobban felhevítette, holott víszolyognia kellett volna tőle. Ám a szag Lloydé volt, akit ő halottnak hitt, de most megtölthette vele az orrát, a tüdejét. Sírni tudott volna a boldogságtól.

A bakancsát is le kellett volna vennie, hogy kivetkőztethesse a nadrágjából, az pedig komplikáltnak ígérkezett, úgyhogy nem bajlódott vele, csak a sliccét gombolta ki. Ledobta fekete selyem pongyoláját, derékig felrántotta a hálóingét, közben is kéjes boldogsággal legeltetve a szemét a durva khaki szövetből kimeredő, fehér hímvesszőn, aztán meglovagolta. Tövig szúrta magába, majd előrehajolt, és megcsókolta Lloydot.

– Édes Istenem, el nem tudom mondani mennyire vágytam rád!

Elfeküdt a férfin, nem nagyon mozgott, csak csókolgatta. Lloyd a két tenyere közé fogta az arcát, és falta a tekintetével.

– Ez igaz, ugye? – kérdezte. – Nem csak egy újabb szép álom?

– Igaz – felelte az asszony.

– Az jó, mert most nem szeretnék felébredni.

– Legszívesebben örökre így maradnék.

– Rokonszenves gondolat, de már nem sokáig bírom.

Lloyd mozogni kezdett.

– Ha ezt csinálod, elélvezek! – fenyegetőzött Daisy.

És el is élvezett.

Utána sokáig feküdtek az ágyon, és beszélgettek.

Lloyd két hét szabadságot kapott.

– Lakjál itt – kérte az asszony. – Mindennap meglátogathatod a szüléidét, de éjszakára magamnak akarlak.

– Nem szeretnélek rossz hírbe keverni.

– Az a hajó elment. Már kiűztek a londoni jó társaságból.

– Tudom. – Felhívta az anyját a Waterloo pályaudvarról: Ethel szólt neki, hogy Daisy elköltözött Bubitól, és ugyancsak tőle kapta meg az asszony címét.

– Gondolnunk kell a fogamzásgátlásra – folytatta a férfi. – Van nálam gumi. Vagy jobban szeretnél spirált? Melyiket választanád?

– Ennyire fontos neked, hogy ne essek teherbe? – kérdezte Daisy.

Ő is érezte, a férfi is észrevette a kérdésben a szomorúságot.

– Ne érts félre – könyökölt fel Lloyd. – Én házasságon kívül születtem, egész életemben hazugságokkal traktáltak, és borzasztó sokk volt megtudni az igazságot. – Hangja kissé megremegett a felindulástól. – Sose fogom kitenni a gyerekeimet ennek. Soha.

– Nem kellene hazudnunk nekik.

– Megmondanánk nekik, hogy nem vagyunk házasok? Hogy másnak vagy a felesége?

– Miért ne?

– Gondolj bele, hogy csúfolnák őket az iskolában!

Daisyt ez nem győzte meg, de láthatta a férfin, hogy őt érzékenyen érinti a kérdés.

– Akkor mi a terved? – kérdezte.

– Gyerekeket akarok tőled. De addig nem, amíg nem vagy a feleségem.

– Felfogtam – mondta Daisy. – Tehát...

– Tehát várnunk kell.

Hogy milyen nehézfejűek tudnak lenni a férfiak.

– Nem vagyok a hagyományok embere – mondta – , de akkor is vannak dolgok...

Lloyd végre észbe kapott.

– Ó! Oké, egy perc. – Feltérdelt az ágyon. – Daisy, drágám...

Az asszony hahotázni kezdett. Olyan komikus volt, talpig egyenruhában, a sliccéből kilógó ernyedt farkával!

– Lefényképezhetlek így? – kérdezte.

Lloyd végignézett magán.

– Jaj! Bocs.

– El ne merészeld dugni! Maradj csak így, és mondjad, amit mondani akartál.

Lloyd vigyorgott.

– Daisy, drágám, leszel-e a feleségem?

– Máris! – vágta rá az asszony.

Ismét eldőltek az ágyon, és ölelkeztek.

A testszag izgalma hamarosan megkopott. Beálltak együtt a zuhany alá. Daisy tetőtől talpig beszappanozta a férfit, és jókat mulatott Lloyd pironkodásán, amikor a legtitkosabb részeit mosta. Besamponozta a haját, kefével lesikálta a mocskos lábát.

Amikor Lloyd megtisztult, ragaszkodott hozzá, hogy most ő mosdatja meg Daisyt, de csak a melléig jutott, amikor ismét szeretkezniük kellett. Állva csinálták a zuhanyozóban, miközben verették magukat a meleg vízzel. Lloyd egy időre elfelejtette az irtózását a házasságon kívüli terhességtől, az asszony pedig nem bánta.

Utána a férfi odaállt Daisy tükréhez, és megborotválkozott. Az asszony magára csavart egy fürdőlepedőt, leült a vécé fedelére, és figyelte.

– Meddig tart elválnod? – kérdezte Lloyd.

– Nem tudom. Jobb lesz beszélnem Bubival.

– De ne ma. Erre a napra csak az enyém legyél.

– Mikor mész a szüléidhez?

– Talán holnap.

– Akkor ugyanabban az időben én is elmegyek Bubihoz. Minél előbb túl akarok esni ezen.

– Helyes – mondta Lloyd. – Tehát megegyeztünk.

*

Különös érzés volt Daisynek belépni abba a házba, ahol Bubival élt. Egy hónapja még az ő háza volt. Úgy járt-kelt benne, ahogy neki tetszett, bármelyik szobába beléphetett anélkül, hogy engedélyt kellett volna kérnie. A cselédek szó nélkül teljesítették minden parancsát. Most idegen volt ebben a házban. Kesztyűsen, kalapban kellett követnie az öreg inast, aki bevezette a nappaliba.

Bubi nem fogott kezet vele, és nem csókolta meg az arcát. Tele volt erényes méltatlankodással.

– Még nem fogadtam ügyvédet – mondta Daisy, míg leült. – Előbb személyesen akartam beszélni veled. Remélem, el tudjuk ezt intézni kölcsönös gyűlölködés nélkül. Végül is nincsenek gyerekek, akiken

veszekedjünk, és mindkettőnknek bőven van pénze.

– Te megcsaltál engem! – mondta Bubi.

Daisy sóhajtott. Hát ez nem lesz olyan egyszerű, mint hitte.

– Mind a ketten elkövettük a házasságtörést – mondta. – Elsőnek te.

– Engem megaláztak! Most aztán egész London tudja!

– Próbáltam megakadályozni, hogy bolondot csinálj magadból a Claridge’sben, de neked túl sürgős volt megaláznod engem. Remélem, legalább eltángáltad azt az undorító márkit.

– Hogy tángálhattam volna el? Szívességet tett nekem.

– Talán nagyobb szívességet tehetett volna, ha vált veled pár csendes szót a klubban.

– Nem értem, hogy habarodhattál bele egy ilyen közönséges tuskóba, mint ez a Williams. Kiderítettem róla ezt-azt. Az anyja szobalány volt!

– Az anyja a legimpozánsabb asszony, akivel találkoztam életemben.

– Remélem, tisztában vagy vele, hogy senki sem tudja, ki az apja Williamsnek.

Ennél röhejesebbet nem is mondhattál volna, gondolta Daisy.

– Én tudom, ki az apja.

– Ki?

– Veled bizonyosan nem fogom közölni.

– Már megint kezded?

– Így nem jutunk sehova.

– Hát nem.

– Azt hiszem, keresek egy ügyvédet, aki majd ír neked. – Daisy felállt. – Valamikor szerettelek, Bubi – mondta szomorúan. – Szórakoztató voltál. Sajnálom, hogy nem voltam elég neked. Sok boldogságot kívánok. Remélem, olyasvalakit veszel majd feleségül, aki jobban illik hozzád, és sok fiúval ajándékoz meg. Örülnék, ha így történne.

– Sajnos, nem így lesz – felelte Bubi.

Daisy már útban volt az ajtóhoz, de erre visszafordult.

– Miért mondod ezt?

– Megkaptam a jelentést attól az orvostól, akinél jártunk.

Daisy már el is felejtette a vizsgálatot. Lényegtelennek tűnt,

miután szakítottak.

– Mit mondott?

– Neked semmi bajod, fialhatsz akár egy alomra valót. De nekem nem lehetnek gyermekeim. Felnőtt férfiaknál néha meddőséget okoz a mumpsz, és én pont kifogtam. – Keserűen felkacagott. – Hogy mit lövöldöztek rám éveken át azok a rohadt németek, erre egy papnak a három taknyos kölyke talál telibe!

Daisy megsajnálta.

– Ó, Bubi, ezt tényleg szomorú hallanom.

– Nos, leszel még szomorúbb is, mert nem válók el tőled.

Az asszonyban meghűlt a vér.

– Hogyhogy? Miért nem?

– Minek fárasszam magam? Nem akarok megnősülni még egyszer. Gyerekeim nem lehetnek. Andy fia fog örökölni.

– De én feleségül akarok menni Lloydhoz!

– Miért kellene, hogy ez érdekeljen? Neki miért lehessenek gyerekei, ha nekem nem lehetnek?

Daisy porba volt sújtva. Csakugyan elveszítheti a boldogságot, amikor már csak egy karnyújtásnyira volt tőle?

– Bubi, ezt nem mondhatod komolyan!

– Még soha életemben nem voltam ennyire komoly.

Daisy kétségbeesett.

– De hát Lloyd saját gyerekeket akar!

– Gondolt volna rá előbb, még mielőtt megb-b-baszta a más feleségét!

– Hát jó! – jelentette ki dacosan az asszony. – Majd elválok tőled én!

– Milyen alapon?

– Házasságtörés miatt, természetesen.

– Csakhogy nincs bizonyítékod. – Daisy már majdnem kibökte, hogy ez nem lehet probléma, amikor Bubi rosszindulatúan elmosolyodott, és azzal folytatta:

– Nekem pedig gondom lesz rá, hogy ne is szerezhess.

Megteheti, ha diszkréten intézte a viszonyait, eszmélt rá növekvő el-

szörnyedéssel Daisy.

– De hát kidobtál!

– Majd azt mondom a bírónak, hogy tárt karokkal fogadlak itthon bármikor.

Daisy erőlködött, hogy ne sírjon.

– Sose hittem volna, hogy ennyire gyűlölsz – mondta boldogtalanul.

– Nem-e? – kérdezte Bubi. – Akkor most már tudod.

*

Lloyd Williams délelőtt ment el Bubi Fitzherbert mayfairi házába, hogy Bubi addigra kijózanodhasson. Az inasnak úgy mutatkozott be, hogy ő Williams őrnagy, távoli rokon. Azt gondolta, egy próbálkozást megér: hátha beszélhetnek egymással úgy, mint férfi a férfival, Bubi csak nem akarhatja bosszúállással tölteni egész hátralévő életét. Lloyd egyenruhát viselt abban a reményben, hogy Bubi a magafajta katonát látja majd benne. Csak kell hogy győzzön a józan ész!

Bevezették a nappaliba, ahol Bubi szivarozott és újságot olvasott. Nem ismerte fel azonnal Lloydot.

– Maga! – mondta, amikor rájött, kit lát. – Mehet máris a francba.

– Azért jöttem, hogy megkérjem, váljon el Daisytől – mondta Lloyd.

– Kifelé! – Bubi felállt.

– Látom, azzal a gondolattal kacérkodik, hogy behúz nekem egyet – mondta Lloyd. – Vagyok olyan korrekt figyelmeztetni, hogy nem lesz olyan könnyű, mint képzeli. Kissé alacsonyabbra nőttem magánál, de váltósúlyban bokszolok, és elég sok mérkőzést megnyertem.

– Nem piszkolom be a kezemet magával.

– Helyes döntés. De felülvizsgálja a véleményét a válásról?

– Abszolúte ki van zárva.

– Van valami, amit nem tud – szólt Lloyd. – Arra gondoltam, jobb belátásra térhetne tőle.

– Kétlem – mondta Bubi. – De csak folytassa, ha már itt van, próbálja meg. – Leült, de nem kínálta székkel Lloydot.

Te akartad így, gondolta Lloyd.

Elővett a zsebéből egy megfakult szépia fotográfiát.

– Legyen olyan jó, és nézze meg ezt a képemet.

Az asztalra tette Bubi hamutálja mellé.

Bubi fölvette.

– Ez nem maga. Úgy néz ki, mint maga, de ez az egyenruha Viktória-korabeli. Nyilván az apja.

– Pontosabban a nagyapám. Fordítsa meg.

Bubi elolvasta az írást a fotográfia hátulján.

– Fitzherbert gróf? – kérdezte lenézően.

– Igen. Az előző gróf, a maga nagyapja – és az enyém. Daisy találta ezt a fotót Ty Gwynben. – Mély lélegzetet vett. – Maga azt mondta Daisynek, hogy senki se tudja, ki az apám. Nos, én megmondhatom. Fitzherbert gróf az. Maga és én testvérek vagyunk.

Várta, hogy mit szól ehhez Bubi.

– Képtelenség!

– Pontosan így reagáltam én is, amikor először hallottam.

– Nohát, be kell vallanom, hogy meglepett. Azt hittem, olyasmivel áll elő, ami jobb ennél az abszurd agyszüleménynél.

Lloyd abban reménykedett, hogy a leleplezés átzökkenti Bubit egy másfajta magatartásba, de eddig nem sikerült. Ettől függetlenül tovább érvelt:

– Ugyan már, Bubi, miért lenne valószínűtlen? Az ilyesmi megtörténik az úri házaknál! A szobalányok csinosak, az ifjú nemesurak kanosak, a természetnek nem lehet parancsolni. Ha gyerek születik, az ügyet eltussolják. Kérem, ne tegyen úgy, mintha sose fordult volna meg a fejében, hogy előfordulnak ilyen dolgok.

– Kétségtelenül elég általános. – Bubi magabiztossága megrendült, de azért nem vette lejjebb a hangot. – Mindazonáltal sokan tesznek úgy, mintha kapcsolatban állnának az arisztokráciával.

– De kérem! – mondta Lloyd lekicsinylőén. – Én nem óhajtok kapcsolatot az arisztokráciával. Nem vagyok rőfössegéd, aki előkelőségről álmodik. Kiváló szocialista politikusok családjából származom. Anyai nagyapám a Dél-walesi Bányászszakszervezet egyik alapítója volt. Az utolsó, amire szükségem van, egy balkézről való kapcsolat egy tory főrenddel. Nekem ez nagyon kínos.

Bubi megint nevetett, de már kevesebb meggyőződéssel.

– Magának kínos! Ezt nevezem fordított sznobizmusnak!

– Fordított? Több esélyem van a miniszterelnökségre, mint

magának!

– Lloyd észbe kapott. Ő nem ezt a kicsinyes huzakodást akarta. – Nem érdekes – mondta. – Arról próbálom meggyőzni, hogy nem töltheti a hátralévő életét azzal, hogy bosszút áll rajtam – ha másért nem, hát azért, mert testvérek vagyunk.

– Továbbra sem hiszem el.

Bubi letette a fényképet a kisasztalra, és fölvette a szivarját.

– Először én sem hittem el. – Lloyd tovább próbálkozott. A jövője volt a tét. – De aztán megtudtam, hogy anyám Ty Gwynben dolgozott, amikor állapotos lett; hogy mindig kitérő válaszokat adott, ha szóba került, ki az apám, és hogy röviddel a születésem előtt valahonnan lett pénze egy londoni háromszobás házra. A szemébe mondtam, mire gyanakszom, és ő bevallotta az igazat.

– Ez nevetséges.

– De maga tudja, hogy igaz, ugye?

– Nem tudok semmi ilyet.

– Dehogynem tud. Most úgy kérdezem meg, mint a testvéremet: nem hajlandó azt tenni, ami tisztességes?

– Bizonnyal nem.

Lloyd látta, hogy itt nem fog győzni. El volt keseredve. Bubinak hatalmában áll tönkretenni az ő életét, és használni is akarja a hatalmát. Elvette a fotográfiát, és visszatette a zsebébe.

– Úgyis meg fogja kérdezni az apjától. Úgyse bírja megállni. Tudnia kell. Bubi valamilyen fitymáló hangot adott.

Lloyd az ajtóhoz ment.

– Hiszem, hogy ő majd elmondja magának az igazságot. Isten áldja, Bubi.

Kiment, becsukta az ajtót maga után.

Tizenhatodik fejezet

1943 (II)

1943 márciusában Albert Beck ezredes kapott egy orosz golyót a jobb tüdejébe Harkovnál. Szerencséje volt: a tábori sebész felfújta a tüdejét egy mellkasi kanüllel, és az utolsó pillanatban megmentette az életét. A vérveszteségtől és a jószerével elkerülhetetlen fertőzéstől legyengült ezredest föltették egy hazafelé induló vonatra. így került Berlinben Carla kórházába.

A negyvenes évei elején járó, de idő előtt megkopaszodott, szíjas, kemény ember volt, az álla olyan harcias, mint a viking sárkányhajók orra. Amikor először szólt Carlához, megoldotta a nyelvét a gyógyszer és a láz.

– Vesztésre állunk – mondta.

A lány azonnal felfigyelt. Egy elégedetlen tiszt adatforrást jelenthet.

– Az újságok szerint összehúzzuk a vonalainkat a keleti fronton – jegyezte meg hanyagul.

Az ezredes gúnyosan nevetett.

– Az azt jelenti, hogy visszavonulunk.

Carla tovább puhatolózott.

– Olaszország elég rosszul áll.

Hitler legfőbb szövetségese, Benito Mussolini olasz diktátor megbukott.

– Emlékszik 1939-re és 1940-re? – kérdezte Beck nosztalgikusan. – Egyik briliáns villámháború a másik után. Azok voltak a szép idők.

Láthatólag nem volt az ideológiák embere. Még csak nem is politizált. Átlagos, hazaszerető katona volt, aki felhagyott az önáltatással.

Carla folytatta a szondázást.

– De az mégsem lehet igaz, hogy a hadseregnek semmiből sincs elege: se lőszerből, se meleg alsóból. – Az efféle, mérsékelten kockázatos beszéd nem volt szokatlan a mai Berlinben.

– Dehogynem igaz. – Beckben riasztóan feloldódtak a gátlások, de azért tökéletesen értelmesen beszélt. – Németország egyszerűen nem bír annyi puskát és tankot gyártani, mint a Szovjetunió, Nagy-Britannia és az Egyesült Államok együttvéve, főleg mivel szakadatlanul bombáznak minket. És megölhetünk akárhány oroszt, mert a Vörös Hadseregnek mintha sose fogyna el az utánpótlása.

– Ön szerint mi fog történni?

– A nácik természetesen sohasem ismerik el a vereséget, úgyhogy még több ember hal meg. Még több millió, csak azért, mert ezek túl gőgösek, hogy engedjenek. Tébolyultak!

Ezzel álomba merült.

Betegnek vagy bolondnak kell lenni ahhoz, hogy valaki ilyeneket mondjon, de Carla hitt benne, hogy ma már egyre többben

gondolkodnak így. A fáradhatatlan kormánypropaganda ellenére is egyre jobban látszott, hogy Hitler el fogja veszíteni a háborút.

Joachim Koch halála ügyében nem rendeltek el nyomozást. Az újságok közúti balesetként hozták le. Carla túltette magát a sokkon, de azóta többször megrohanta a gondolat, hogy megölt egy embert, és ilyenkor képzeletben újraélte Koch halálát, amitől annyira elkezdett reszketni, hogy le kellett ülnie. Munka közben szerencsére csak egyszer történt meg vele, és ráfogta, hogy az éhségtől gyengült el, ami fölöttébb hihető magyarázat volt a háborús Berlinben. Az anyja rosszabbul járt. Különös, hogy Maud szerette Joachimot, egy ennyire gyenge és ostoba embert, de hát a szerelemre nincs magyarázat. Carla is félreismerte Werner Franckot, erősnek, bátornak hitte, de rá kellett jönnie, hogy gyenge és önző.

Sokat beszélt az ezredessel, mielőtt kiengedték a kórházból, próbálta megismerni, hogy milyen ember. Attól fogva, hogy Beck fölépült, soha többé nem beszélt őszintén a háborúról. Carla megtudta tőle, hogy hivatásos katona, a felesége meghalt, a lánya Buenos Airesbe ment férjhez. Az apja városi tanácsnok volt Berlinben, az ezredes nem közölte, melyik párt képviseletében, tehát vélhetőleg nem tartozott sem a NSDAP-hoz, sem valamelyik szövetségeséhez. Egy rossz szót sem szólt Hitlerről, bár jót sem, és nem becsmérelte sem a zsidókat, sem a kommunistákat. Az ilyen időkben már ez is megközelítette a függelemsértést.

Beck számíthatott rá, hogy felgyógyul, de soha többé nem lesz olyan erős, ami az aktív szolgálathoz kell. Elújságolta Carlának, hogy átvezényelték a vezérkarhoz. Hiszen így az életfontosságú titkok gyémántbányája lehet! Carla az életét kockáztatná, ha megpróbálja beszervezni – mégis meg kellett tennie.

Tudta, hogy az ezredes már nem emlékszik az első beszélgetésükre.

– Nagyon őszinte volt – szólt halkan, bár senki sem tartózkodott a közelükben. – Azt mondta, hogy vesztésre állunk.

Félelem villant fel Beck szemében. Már nem az a kába, hálóinges, borostás beteg volt, aki akkor: megmosdatták, megborotválták, és egyenesen ült az ágyban nyakig begombolt, sötétkék pizsamában.

– Gondolom, most feljelent a Gestapónál – mondta. – Bár kétlem, hogy valaki felelősségre vonható azért, ha félrebeszél a láztól.

– Magából nem a láz beszélt – felelte Carla. – Nagyon szabatosan fogalmazott, de én senkinek sem jelentem föl.

– Nem?

– Azért, mert igaza van.

Az ezredes meglepődött.

– Most nekem kellene följelentenem magát.

– Ha megteszi, azt fogom mondani, hogy lázálmában Hitlert szidalmazta, és amikor megfenyegettem, hogy ezért fel fogom jelenteni, a maga védelmére koholta ezt a mesét.

– Ha én feljelentem magát, maga feljelent engem – összegezte Beck.

– Patt.

– De maga nem jelent föl engem – folytatta a lány. – Tudom, mert ismerem magát. Én ápoltam. Maga jó ember. Hazaszeretetből lett katona, de gyűlöli a háborút, és gyűlöli a fasisztákat. – Kilencvenkilenc százalékig biztos volt benne, hogy így van.

– Nagyon veszélyes így beszélni.

– Tudom.

– Tehát ez nem csak afféle üres fecsegés.

– Pontosan. Azt mondta, milliók fognak még meghalni csak azért, mert a nácik túl gőgösek, hogy megadják magukat.

– Ezt mondtam?

– Segíthet megmenteni ezeket a milliókat.

– Hogyan?

Carla egy pillanatra elhallgatott. Most mindent feltesz egy lapra.

– Minden adatot, amit maga megszerez, én a megfelelő helyre tudom továbbítani. – Visszafojtotta a lélegzetét. Ha rosszul mérte föl Becket, akkor most vége.

Megdöbbenést olvasott ki az ezredes tekintetéből. Nehezen tudta elképzelni kémnek ezt a határozott, hozzáértő, fiatal ápolónőt. De látszott rajta, hogy elhiszi, amit hallott.

– Azt hiszem, értem magát – mondta.

Carla odaadott neki egy zöld kórházi iratgyűjtőt, üresen.

Beck átvette.

– Ez mire való? – kérdezte.

– Maga katona, ért az álcázáshoz.

A férfi bólintott.

– Az életét kockáztatja – mondta, és mintha valami csodálatféle csillant volna fel a szemében.

– Most már maga is.

– Igen – válaszolta Beck ezredes. – De én hozzászoktam.

*

Thomas Macke korán reggel elvitte az ifjú Werner Franckot Berlin nyugati perifériáján a charlottenburgi Plötzensee börtönbe.

– Ezt látnia kell! – mondta. – Akkor elmondhatja Dorn tábornoknak, milyen eredményesek vagyunk.

Leparkolt a Königsdammon, és a börtön főépületének hátuljához vezette a fiatalembert. Bementek egy nyolc méter hosszú és körülbelül feleolyan széles helyiségbe, ahol egy frakkos, cilinderes, fehér kesztyűs ember várakozott. Wearner nem tudta mire vélni ezt az öltözéket.

– Ő Herr Reichhart – magyarázta Macke. – Az ítélet-végrehajtó.

Werner nyelt egyet.

– Szóval egy kivégzést nézünk végig?

– Igen.

– De minek ez a maskara? – kérdezte Werner hanyagul, ami színlelés is lehetett.

Macke vállat vont.

– Hagyomány.

Egy fekete függöny kettéosztotta a szobát. Macke félrehúzta, hogy látni lehessen a vas keresztgerendához erősített nyolc kampót.

– Akasztáshoz? – kérdezte Werner.

Macke bólintott.

Volt még egy deszkaasztal szíjakkal. Az asztal egyik végén félreismerhetetlen szerkezet magasodott. A padlóra vastag kosarat állítottak.

A fiatal hadnagy elsápadt.

– Nyaktiló – mondta.

– Pontosan. – Macke az órájára nézett. – Már nem kell sokáig vámunk.

Emberek jöttek be. Többen is úgy bólintottak Mackónak, mint egy régi ismerősnek.

– A szabályzat előírja a bírák, az ülnökök, a börtönigazgató és a lelkész jelenlétét – súgta Wernernek a felügyelő.

A fiatalember nyeldekelt. Látszott, hogy nem tetszik neki a dolog.

Nem is kellett, hogy tessék. Macke nem azért hozta ide, hogy Dorn tábornoknak jó véleménye legyen a Gestapóról. Gyanakodott Wernerre. Valami nem stimmelt nála.

Dómnak dolgozott, ehhez nem fért kétség. Elkísérte fölöttesét egy látogatásra a Gestapo székházában, amely után Dorn írt egy feljegyzést, megdicsérte a berlini kémelhárítók példás munkáját, és név szerint említette Macke felügyelőt. Mackóból még hetek múlva is úgy áradt a büszkeség, mint a jó meleg miazma*.

De sehogy sem feledhette, hogy viselkedett Werner azon az estén, majdnem egy éve, amikor kevés híján elkaptak egy kémet egy leállított szűcsüzemben az Ostbahnhof mögött. Werner pánikba esett – vagy talán nem is? Véletlenül vagy szándékosan figyelmeztette a zongoristát, hogy pucoljon. Macke nem szabadulhatott a gyanútól, hogy komédia volt az egész pánik; igazából Werner hideg fejjel és készakarva riadóztatott.

Ahhoz nem nagyon volt mersze, hogy letartóztassa és megkínoztassa a hadnagyot. Persze meg lehet csinálni, de a tábornok esetleg cirkuszolni fog, és akkor kérdéseket tehetnek föl Mackónak. Felettese, Kringelein főfelügyelő, aki nem igazán kedveli őt, megkérdezheti, milyen közvetlen terhelő bizonyítékai vannak Franck hadnagy ellen, márpedig neki egy sincs.

* Eredeti értelmében, a görög mitológiában a miazma nem a levegő és a víz közvetítésével terjedő betegség, hanem önálló, gonosz entitás. Amíg a bűnös meg nem tisztul tőle halálldozattal, a szerencsétlenség az egész társadalmat fogja sújtani. (Aford.)

Most viszont ki kell derülnie az igazságnak.

Ismét nyílt az ajtó. Két börtönőr behozott egy Lili Markgraf nevű lányt.

Macke hallotta, hogy Werner levegő után kap.

– Mi a baj? – kérdezte.

– Azt nem mondta, hogy egy lány lesz! – válaszolta a fiatalember.

– Ismeri?

– Nem.

Lili huszonkét éves volt, de fiatalabbnak látszott. Szőke haját ma reggel férfiasan rövidre nyírták. Sántikált és görbén tartotta magát,

mintha megsérült volna a hasa. Vastag kék pamutból készült, sima ruhát viselt, amelynek nem volt gallérja, csak kerek nyakkivágása. A szemét vörösre sírta. Az őrök keményen markolták a karját, nem vállaltak semmiféle kockázatot.

– Ezt a nőt egy rokona leplezte le, aki egy elrejtett kódkönyvet talált a szobájában – mondta a felügyelő. – Az ötjegyű orosz kódot.

– Miért jár így?

– A kihallgatás mellékhatása. De így se tudtunk meg tőle semmit.

– Nagy kár – mondta Werner közömbösen. – Elvezethetett volna más kémekhez.

Macke nem látta jelét, hogy komédiázna.

– Csak annyit tudott a kapcsolatáról, hogy Heinrichnek hívják. Még a családi nevét sem ismerte. Különben is, a Heinrich lehet álnév. Úgy találom, hogy nincs sok haszna nőket letartóztatni. Nem tudnak eleget.

– De legalább megvan a kódkönyve.

– Már amennyit az ér. Folyamatosan változtatják a kulcsszót, úgyhogy továbbra is nehéz megfejteni az adásaikat.

– Kár.

Az egyik ember krákogott, majd beszélni kezdett, jó hangosan, hogy mindenki hallja. Közölte magáról, hogy ő a törvényszék elnöke, utána felolvasta a halálos ítéletet.

Az őrök az asztalhoz vezették a lányt. Elengedték, hogy magától fekhessen föl rá, de mivel egy lépést hátrált, ismét megragadták és felkapták. Lili nem viaskodott, amikor hasmánt az asztalra fektették, és leszíjazták.

A börtönlelkész imába fogott.

Lili könyörögni kezdett.

– Ne, ne! – mondta anélkül, hogy fölemelte volna a hangját. – Kérem, ne, engedjenek el! Engedjenek el!

Olyan higgadtan beszélt, mintha csak szívességet kérne valakitől.

A cilinderes ember a bíróra nézett, aki a fejét rázta.

– Még ne. Az imát be kell fejezni.

A lány hangja élesebb, izgatottabb lett.

– Nem akarok meghalni! Félek a haláltól! Kérem, ne tegyék ezt velem!

A hóhér ismét a bíróra nézett, aki ezúttal ügyet sem vetett rá.

Macke feszülten figyelte Wernert. Mintha rosszullét kerülgette volna, de hát a szobában mindenkinek ugyanolyan volt az arca. Hát ez nem igazán vált be, mint próba. Werner úgy reagált, mint egy érző ember, nem mint egy áruló. Valami mást kell kitalálnia.

Lili sikoltani kezdett.

Ez már Mackét is idegesítette.

A lelkész elhadarta, ami még hátra volt az imából.

Amikor kimondta az áment, Lili abbahagyta a sikoltást, mintha tudná, hogy mindennek vége.

A bíró bólintott.

Az ítélet-végrehajtó meghúzott egy kart, a súlyos penge lezuhant.

Susogó hangot adott, amikor átvágta Lili sápadt nyakát. A rövidre nyírt hajú, szőke fej lecsuklott, a helyén kilövellt a vér. A fej akkora puffanással esett bele a kosárba, hogy visszhangzott bele a szoba.

Mackónak az a képtelen dolog jutott eszébe, hogy érez-e fájdalmat a fej?

*

Carla összefutott a kórház folyosóján Beck ezredessel, aki egyenruhát viselt. A lány hirtelen megrémült. Amióta az ezredest kiengedték a kórházból, Carlának minden napja abban a félelemben telt, hogy Beck feladta, és már útban is van érte a Gestapo.

De az ezredes mosolygott, és azt mondta:

– Csak felülvizsgálatra jöttem dr. Ernsthez.

Ennyi? Elfelejtette a beszélgetésüket? Vagy úgy tesz, mintha elfelejtette volna? Odakint van-e már a Gestapo fekete Mercedese?

Beck egy zöld kórházi dossziét tartott a kezében.

Egy fehér köpenyes onkológus közeledett a folyosón. Amikor velük egy vonalba ért, Carla derűsen megkérdezte:

– Hogy van, ezredes úr?

– Olyan jól, amennyire egyáltalán lehetek. Zászlóaljat soha többé nem vezényelek a csatában, de az ilyen atletikus teljesítményeket leszámítva normális életet élhetek.

– Örömmel hallom.

Folyton jött valaki. Carla attól félt, hogy egyáltalán nem lesz

alkalmuk bizalmasan váltani pár szót.

Becket mintha nem zavarta volna.

– Szeretnék köszönetét mondani a maga jóságáért és hozzáértéséért.

– Igazán nincs mit.

– Ég áldja, nővérke.

– Ég áldja, ezredes úr.

Amikor a férfi elment, már Carla kezében volt a dosszié.

Besietett az ápolónők öltözőjébe. Üres volt. Az ajtóhoz nyomta a sarkát, hogy senki se jöhessen be.

A mappában volt egy nagy boríték, amely a hivatalokban használatos, olcsó barna nátronpapírból készült. Carla felnyitotta. Géppel írt oldalak voltak benne. Nem vette ki őket a borítékból, csak az első lapon nézte meg a címet:

6. sz. hadműveleti parancs Kódnév: Citadella A nyári offenzíva haditerve volt a keleti fronton. A lány szívverése meglódult. Ez főnyeremény!

Át kell adnia a borítékot Friedának, csak sajnos ő ma nincs bent a kórházban, mert szabadnapos. Fontolgatta, hogy most azonnal, műszak közben elrohan a kórházból Friedáékhoz, de gyorsan kiverte a fejéből az ötletet. Okosabb lesz, ha normálisan viselkedik, nem kelt feltűnést.

Belecsúsztatta a borítékot a vállra akasztós táskájába, amely a fogasán lógott, eltakarta a kék-arany selyemkendővel, amelyet mindig magánál tartott álcázásnak. Pár percig nem mozdult, kivárta, hogy ismét nyugodtan tudjon lélegezni, azután visszament dolgozni.

Legjobb igyekezete szerint ledolgozta a műszakot, utána kabátot vett, elhagyta a kórházat, és az állomásra ment. Elhaladt egy lebombázott ház mellett, ahol egy dacos hazafi azt írta a romokra: „Falaink megtörhetnek, de a szívünk soha!” Egy gúnyolódó viszont Hitler 1933-as választási jelszavát idézte: „Adjatok nekem négy évet, és nem fogtok ráismerni Németországra!”

Váltott egy jegyet az Állatkert megállóig.

A vonaton úgy érezte magát, mint aki egy idegen bolygóról jött. Itt csupa lojális német utazik, csak ő visz a táskájában titkokat, amelyeket el akar árulni Moszkvának. Kellemetlen érzés volt. Senki sem nézett rá, de ettől is arra kellett gondolnia, hogy készakarva

kerülik a tekintetét. Alig várta, hogy átadhassa a borítékot Friedának.

Az Állatkert fái eltörpültek az irdatlan légvédelmi torony mellett. Három ilyen négyzetes oszlop állt Berlinben: betonból készültek, és harminc méternél is magasabbak voltak. A torony tetejének négy sarkában egy-egy 128 mm-es, 25 tonnás, hatalmas légvédelmi ágyú guggolt. A betont valami képtelen derűlátással zöldre festették, hogy a förtelem kevésbé ríjon ki a parkból.

Akármilyen ronda volt, a berliniek szerették. Ágyúinak mennydörgése megnyugtatta őket a bombazáporban, hogy valaki visszalő.

Carla, akinek még most is pattanásig feszültek az idegei, gyalog ment az állomástól Friedáék házáig. Délután lévén, a szülők aligha lesznek otthon: Ludi a gyárban van, Mónika valamelyik barátnőjénél, valószínűleg Maudnál. Werner motorkerékpárja a felhajtón állt.

Az inas nyitott ajtót.

– Frieda kisasszony nem tartózkodik itthon, de hamarosan jön – mondta. – A KaDeWe áruházba ment kesztyűt vásárolni. Werner úr lefeküdt, mert nagyon megfázott.

– Akkor megvárom Friedát a szobájában, ahogy szoktam.

Carla levetette a kabátját, és felvitte a táskáját az emeletre. Frieda szobájában lerúgta a cipőjét és az ágyra heveredett, hogy elolvassa a Citadella-hadművelet tervezetét. Túlhúzott órarugónak érezte magát, de majd jobban lesz, amint átadta a lopott okmányt valaki másnak.

A szomszédból zokogást hallott.

Meglepődött. Az Werner szobája. Nehezen elképzelhető, hogy az a bájgúnár sírjon.

Pedig ez egy férfi hangja volt, egy olyan férfié, aki hasztalanul próbálja magába fojtani a bánatát.

Carla akaratlanul megsajnálta, pedig arra gondolt, hogy Wernert dobta valamilyen harcias nő, akinek meg is lehetett rá a jó oka. De így sem hagyhatta hidegen az őszinte fájdalom hangja.

Lekászálódott az ágyról, visszatette a haditervet a táskájába, és kiment a folyosóra.

Fülelt Werner ajtajánál. Itt még tisztábban lehetett hallani, és ő túlságosan lágyszívű volt ahhoz, hogy ne vegyen tudomást róla.

Bement a szobába.

Werner az ágy szélén ült, és a tenyerébe temette az arcát. Riadtan nézett föl az ajtónyitás hangjára. Az arca vörös volt a felindulástól és nedves a könnyektől. A nyakkendőjét meglazította, a gallérját kigombolta. Elgyötörtén nézett Carlára. Vigasztalhatatlan volt, annyira összetörte a boldogtalanság, hogy az sem érdekelte, ha mások meglátják rajta.

Carla nem játszhatta el a szívtelent.

– Mi az? – kérdezte.

– Nem bírom tovább – felelte a fiú.

A lány becsukta az ajtót maga mögött.

– Mi történt?

– Levágták Lili Markgraf fejét – és nekem végig kellett néznem!

Carlának leesett az álla.

– Mi az ördögről beszélsz?

– Huszonkét éves volt! – Elővette a zsebkendőjét, megtörölgette az arcát. – Máris veszélyben vagy, de ha ezt is elmondom, sokkal rosszabb lesz.

A legfantasztikusabb elképzelések tolongtak Carla fejében.

– Azt hiszem, kitalálhatnám, de azért csak meséld el – mondta.

Werner bólintott.

– Úgyis rájönnél. Lili segített Heinrichnek továbbítani Moszkvába az üzeneteket. Sokkal gyorsabb az adás, ha valaki felolvassa a kódcsoportokat. És minél gyorsabban csinálod, annál kisebb az esélye a lebukásnak. Csakhogy Lilit meglátogatta pár napra az unokatestvére, és megtalálta a kódkönyveit. Fasiszta kurva!

Szavai megerősítették Carla döbbenetes feltételezéseit.

– Te tudsz a kémkedésről?

Werner fanyarul mosolygott.

– Én irányítom.

– Jóságos isten!

– Ezért nem foglalkozhattam a meggyilkolt gyerekek ügyével. Moszkvából így parancsolták. És igazuk volt. Ha elveszítem az állásomat a Légügyi Minisztériumban, nem férhetek hozzá a titkos dokumentumokhoz, és elveszítem a kapcsolatot az olyan emberekkel, akiktől titkos adatokat tudhatok meg.

Carlának le kellett ülnie az ágy szélére, a fiú mellé.

– Miért nem mondtad ezt el eddig?

– A mi munkánknál azt kell észben tartani, hogy kínzással mindenki megtörhető. Ha nem tudsz semmit, nem árulhatsz el másokat. Szegény Lilit megkínozták, de ő csak Vologyát ismerte a hálózatból, aki már visszatért Moszkvába, és Heinrichet, de Heinrichnek még a családi nevét sem tudta.

Carla ereiben meghűlt a vér. Kínzással mindenki megtörhető.

– Bánom, hogy beavattalak – mondta Werner – , de miután ilyen állapotban láttál, úgyis rájöttél volna.

– Szóval tökéletesen félreismertelek.

– Nem a te hibád. Tudatosan megtévesztettelek.

– Akkor is hülyének érzem magam. Két éve mást se teszek, csak utállak.

– Én pedig egész idő alatt borzasztóan szerettem volna kimagyarázkodni.

Carla átkarolta.

Werner megfogta a lány másik kezét, és megcsókolta.

– Képes vagy megbocsátani nekem?

Carla nem volt biztos az érzéseiben, de nem akarta eltaszítani a fiút most, amikor ilyen boldogtalan.

– Természetesen igen.

– Szegény Lili – mondta Werner. Suttogássá tompult a hangja. – Olyan iszonyúan összeverték, hogy alig bírt elmenni a saját lábán a nyaktilóig. Mindvégig könyörgött, hogy ne öljék meg.

– Hogy kerültél te oda?

– Megismerkedtem egy gestapóssal, Macke felügyelővel. Ő vitt be.

– Macke? Arra emlékszem! Ő tartóztatta le az apámat! – Látta maga előtt a kerek képű embert a kis fekete bajszával. Ha arra gondolt, milyen pökhendin fitogtatta a hatalmát ez a gestapós, míg elhurcolta Waltert, akit már csak haldokolva kaptak vissza, újra eltöltötte a gyász és a harag.

– Szerintem gyanakszik rám, és azért vitt el a kivégzésre, hogy próbára tegyen. Talán azt hitte, kijövök annyira a sodromból, hogy megpróbáljak közbeavatkozni. Ennek ellenére azt hiszem, kiálltam a próbát.

– De ha letartóztattak volna...

Werner bólintott.
– Kínzással mindenki megtörhető.
– És te tudsz mindenről.
– Ismerem az összes ügynököt, az összes kódot... Csak azt nem tudom, honnan adnak. Rájuk bízom, hogy válasszák ki a helyszínt, és ők nem közlik velem.
Szótlanul fogták egymás kezét. Rövid idő múltán Carla megszólalt:
– Friedának hoztam, de akár neked is odaadhatom.
– Mit?
– A Citadella-hadművelet tervét.
Werner felvillanyozódott.
– Hetek óta hiába próbálom megszerezni! Honnan kaptad?
– A vezérkar egyik tisztjétől. A nevét inkább nem mondanám.
– Rendben van, ne mondd el. De valódi?
– Nézd meg. – Áthozta Frieda szobájából a barna borítékot. Meg sem fordult a fejében, hogy hamisítvány is lehet. – Nekem igazinak tűnik, bár amennyire én értek hozzá...
Werner kivette a géppel írott oldalakat.
– Ez az igazi – mondta egy perccel később. – Fantasztikus!
– Ennek örülök.
Werner fölállt.
– Ezt azonnal el kell vinnem Heinrichnek. Még ma este rejtjeleznünk és továbbítanunk kell.
Carla csalódott volt, amiért ilyen hamar véget ért a meghitt pillanat, bár maga sem tudta, mit várt. Követte Wernert a folyosóra, elhozta Frieda szobájából a táskáját, és lement a földszintre.
Werner már a bejárat kilincsét fogta, amikor megszólalt:
– Úgy örülök, hogy ismét barátok vagyunk.
– Én is.
– Mit gondolsz, képesek leszünk elfelejteni ezt az elhidegülést?
Carla nem tudta, mit akar mondani. Azt, hogy folytatódjon a szerelem ott, ahol félbeszakadt – vagy hogy erről szó sem lehet?
– Azt hiszem, túl tudjuk tenni magunkat rajta – felelte semleges hangon.
– Helyes. – A fiú lehajolt, és csókot lehelt a szájára. Azután kinyitotta az ajtót.

Együtt mentek ki a házból. Werner felült a motorbiciklijére.

Carla lesétált a felhajtón az utcára, és az állomáshoz indult. A következő pillanatban Werner elhúzott mellette. Dudált és intett.

Most, hogy egyedül volt, Carla eltűnődhetett azon, amit megtudott. Hogy mit érzett? Gyűlölte Wernert két éven át. Csakhogy ugyanebben az időben nem volt egyetlen komoly udvarlója sem. Elképzelhető, hogy végig a fiút szerette? Vagy legalábbis mindennek ellenére megmaradt a szíve mélyén egy cseppnyi gyöngédség? Ma, mikor hallotta, milyen kétségbeesett, fölengedett a haragja, és átmelegítette a szeretet.

Lehet, hogy még mindig szereti?

Nem tudta.

*

Macke a fekete Mercedes hátsó ülésén ült Werner mellett. A felügyelő nyakában iskolatáskára emlékeztető tasak lógott, csak ő nem a hátán viselte, hanem elöl. Olyan kicsi volt, hogy eltűnt egy begombolt nagykabát alatt. A tasakból vékony kábel vezetett egy apró fülhallgatóhoz.

– Ez a legmodernebb – mondta Macke. – Ahogy közeledünk a rádióshoz, úgy lesz hangosabb.

– Kevésbé feltűnő, mint egy zárt teherautó, a tetején egy nagy antennával – állapította meg Werner.

– Mindkettőt használnunk kell. A teherautót azért, hogy nagyjából behatároljuk a körzetet, ezzel pedig az adó pontos helyét határozzuk meg.

Macke bajban volt. A Citadella-hadműveletből katasztrófa lett. A Vörös Hadsereg még az offenzíva kezdete előtt megtámadta a repülőtereket, ahol a Luftwaffe összevonta az erőit. A Citadellát egy hót után lefújták, de már akkor is késő volt: a német erők jóvátehetetlen károkat szenvedtek.

Németország vezetői azonnal a bolsevista zsidó összeesküvőkre mutogattak, ha rosszra fordultak a dolgok, ám ebben az esetben igazuk volt. A Vörös Hadsereg láthatólag jó előre értesült a haditervről, amiért Kringelein főfelügyelő szerint a berlini kémelhárítás feje, Thomas Macke volt a hibás. Itt a karrierje forgott kockán. Elbocsátásra, sőt még annál is rosszabbra számíthatott.

Már csak egy óriási bravúr menthette meg, egy hatalmas razzia,

amelyben begyűjti a német háborús erőfeszítéseket aláaknázó kémeket. Ma este tehát csapdát állított Werner Francknak.

Ha Franck ártatlannak bizonyul, akkor tényleg nem tudja, mit csináljon.

Az autó első ülésén recsegett az adóvevő. Macke szíve gyorsabban vert. A sofőr felvette a kézibeszélőt.

– Itt Wagner! – Beindította a motort. – Útban vagyunk – mondta. – Vége.

Elkezdődött!

– Hova megyünk? – kérdezte Macke.

– Kreuzbergbe.

Kreuzberg sűrűn lakott munkásnegyed volt a városközponttól délre.

Éppen elindultak, amikor megszólaltak a szirénák.

Hát ez kellemetlen komplikáció volt. Macke kinézett az ablakon. A keresőfények úgy mozogtak az égen, mint a gigászi varázspálcák. Macke feltételezte, hogy időnként találnak is repülőket, bár ő még sose látott ilyet. Mikor a szirénák vonítása elhallgatott, hallhatta a közeledő bombázók mennydörgését. A háború elején pár tucat gépet vetettek be egy brit bombázásnál – az is épp elég rossz volt de most több százat küldtek egyszerre. Már a hangjuk rémítő volt, még mielőtt ledobták a bombáikat.

– Gondolom, jobb lesz lefújni a mai akciót – szólalt meg Werner.

– Fészkes fenét – válaszolta Macke.

A gépek zúgása erősödött.

Ahogy az autó közeledett Kreuzberghez, hullani kezdtek a világítóbombák és a kis gyújtóbombák. A városrész kitüntetett célpontja volt az angol Királyi Légierő jelenlegi stratégiájának, amelynek értelmében minél több civil gyári munkást igyekeztek megölni. Churchill és Attlee égbekiáltó álszentséggel azt hangoztatta, hogy ők kizárólag katonai objektumokat támadnak, aminek sajnálatos velejáróját jelentik a polgári áldozatok, de a berliniek ezt jobban tudták.

Wagner olyan sebesen hajtott, ahogy bírt. Az utcák hol kivilágosodtak a lángoktól, hol elsötétedtek. Embert nem lehetett látni, leszámítva a légó-sokat, mert mindenkinek kötelessége volt levonulni az óvóhelyre. Csak mentőautókkal, tűzoltóautókkal és

rendőrautókkal találkoztak.

Macke lopva figyelte Wernert. Ideges volt a fiú, egy pillanatra sem ült meg mozdulatlanul: szorongva nézegetett ki az ablakon, és dobolt a lábával az öntudatlan feszültségtől.'

Macke kizárólag a közvetlen munkatársaival osztotta meg a gyanúját. Ugyancsak szorult volna, ha elismeri, hogy szemléltetést tartott a Gestapo tevékenységéből olyasvalakinek, akit most már kémnek gondol. Akár a saját alagsorukban is kiköthetett volna, ahol a kínvallatásokat tartják. Addig nem is mondja el, amíg nem biztos a dologban. Kizárólag akkor úszhatja meg, ha egyidejűleg egy elfogott kémet is átnyújt a fölötteseinek.

Viszont ha megalapozottnak bizonyul a gyanúja, nemcsak Wernert tartóztatja le, de a családját és a barátait is. Akkor jelentheti, hogy felgöngyölített egy hatalmas kémhálózatot, és mindjárt más lesz az ábra. Akár elő is léptethetik.

A támadók átváltottak másfajta bombákra. Macke hallotta a robbanóbombák mély dörrenését. Amint a céltárgy meg volt világítva, a RAF előszeretettel szórta vegyesen a nagy olajos gyújtóbombákat és a robbanóbombákat, amelyek magasabbra szították a lángokat, és akadályozták a katasztrófaelhárítók munkáját. Kegyetlen dolog volt, bár Macke tudta, hogy a Luftwaffe ugyanilyen minta szerint bombáz.

Macke fülhallgatójában akkor szólalt meg a hang, amikor óvatosan vezettek egy utcán, ötemeletes bérkaszárnyák között. Ezt a környéket iszonyúan megszórták bombával, több ház is összedőlt ebben a legújabb légitámadásban.

– Az ég áldja meg, a célterület közepén vagyunk – mondta remegő hangon Werner.

Mackét nem érdekelte. Neki úgyis élet-halál kérdése volt a mai éjszaka.

– Annál jobb – mondta. – A zongorista azt képzeli, hogy egy légitámadásnál nem kell félnie a Gestapótól.

Wagner megállította az autót egy égő templom mellett, és egy mellékutcára mutatott.

– Arra! – mondta.

Macke és Werner kiugrott a Mercedesből.

Sietve elindultak az utcán. Wagner követte őket.

– Biztos benne, hogy kém? – kérdezte Werner. – Nem lehet más?

– Ki más továbbíthatna egy rádióüzenetet? – kérdezett vissza Macke.

Még mindig hallotta a sípolást a fülhallgatójában, de épp csak hogy, mert majdnem elfojtotta a gépeknek, a bombáknak, a légvédelmi ágyúknak, a recsegve-ropogva összedőlő házaknak és a hatalmas tüzek harsogásának a kakofóniája.

Elhaladtak egy istálló előtt, amelyben rémült lovak nyihogtak. A jelzés folyamatosan erősödött. Werner idegesen nézegetett jobbra-balra. Ha kém, akkor most attól fél, hogy mindjárt letartóztatja valamelyik kollégáját a Gestapo, és nem tudja, mi az ördögöt csinálhatna. A múltkori trükkjét szedi elő, vagy másfélén töri a fejét? Ha nem kém, akkor időpocsékolás az egész komédia.

Macke odaadta a fülhallgatóját Wernernek.

– Figyeljen csak! – mondta, de nem állt meg.

Werner bólintott.

– Erősödik.

A tekintete majdnem lázas volt a nyugtalanságtól. Visszaadta a fülhallgatót.

Most elkaptalak, állapította meg diadalmasan Macke.

Mennydörgő robaj hallatszott: egy bomba eltalált egy épületet, amelyet épp hogy elhagytak. Odafordultak, és látták, hogy már fel is csaptak a lángok egy pékség betört ablakai mögött.

– Azt a szentségit, ez közel volt! – mondta Wagner.

Egy iskolához értek. Alacsony téglaépület volt, leaszfaltozott udvarral.

– Azt hiszem, itt! – mondta a felügyelő.

Felsiettek egy rövid lépcsőn a bejárathoz. Az ajtó nem volt bezárva. Bementek.

Széles folyosó végében álltak. A folyosó túlsó végén jókora ajtó nyílt. Valószínűleg az iskola nagytermébe vezetett.

– Ott, elöl! – mondta Macke.

Előrántotta 9 mm-es Lüger pisztolyát.

Wernernél nem volt fegyver.

Valami reccsent, puffant, azután fülsiketítő robbanás hallatszott. Rémítően közel volt. A folyosó összes ablaka betört, üvegcserép záporozott a kőpadlóra. Az udvaron csapódhatott be a bomba.

– Kifelé mindenki! – ordította Werner. – Mindjárt összedől az épület!

Macke láthatta, hogy egyáltalán nem fenyegeti összedőlés az iskolát.

Ez Werner trükkje volt, hogy figyelmeztesse a zongoristát.

Werner futni kezdett, de nem visszafelé, ahonnan érkeztek, hanem előre, a nagyterem irányába.

Hogy figyelmeztesse a barátait, gondolta Macke.

Wagner fegyvert rántott, de Macke rászólt:

– Ne! Ne lőj!

Werner megérkezett a folyosó végébe, és feltépte az ajtót.

– Futás! – ordította. Azután elnémult, és megdermedt.

A nagyteremben Macke kollégája, az elektrotechnikus Mann kopácsolt valamilyen marhaságot egy kis rádióadón.

Schneider és Richter állt mellette, mindketten lövésre tartott pisztollyal.

Macke diadalmasan mosolygott. Werner egyenesen belerohant az ő csapdájába!

Wagner előrelépett, és Werner fejéhez szögezte a pisztolyát.

– Le vagy tartóztatva, te bolsevik Untermensch! – mondta Macke.

Werner villámgyorsan elkapta a fejét a pisztoly csöve elől, megragadta Wagner karját, és berántotta a nagyterembe, úgy, hogy a gestapós egy pillanatra eltakarja Schneider és Richter elől, majd ellökte magától Wagnert, aki megbotlott és elterült. A következő pillanatban Werner kiszökkent a folyosóra, és becsapta az ajtót.

Pár másodpercig csak ketten voltak a folyosón: ő és a felügyelő.

Werner elindult Macke felé.

Az rászögezte a Lúgért.

– Állj, vagy lövök!

– Nem, nem fogsz lőni. – Werner közelebb ment hozzá. – Ki kell hallgatnod, hogy megtudd, kik a többiek.

Macke célba vette a fiatalember lábát.

– Kihallgathatlak úgy is, hogy golyó van a térdedben – mondta, és lőtt.

Elhibázta.

Werner rávetette magát, és félreütötte a fegyvert tartó kezet.

Macke elejtette a pisztolyt. Amikor lehajolt érte, Werner elrohant mellette.

Macke fölszedte a Lügert.

Werner a kijárathoz ért. Macke gondosan célba vette a lábát, és lőtt.

Az első három lövés mellément. Werner már kívül is volt az ajtón.

Macke még egyszer kilőtt a nyitott ajtón. Werner felkiáltott és elesett.

Macke nekiiramodott a folyosón. Hallotta, ahogy mögötte kijönnek a többiek a nagyteremből.

Aztán reccsenve megnyílt a plafon, újabb puffanás hallatszott, és már zuhogott is a tűzeső. Macke először rémületében ordított, aztán a fájdalomtól, mert lángra lobbant a ruhája. Összeesett. Aztán csend lett. Aztán leereszkedett a sötétség.

*

A kórház előcsarnokában az orvosok felállították a fontossági sorrendet. Azokat, akiken csak zúzódások és vágások estek, átküldték a járó betegek várótermébe, ahol a kezdő nővérek kitisztították a vágásaikat, és aszpirint adtak nekik. A súlyos esetek még a hallban megkapták a sürgősségi ellátást, azután felküldték őket a szakorvosokhoz. A holtakat kivitték az udvarra, és letették a hideg földre, hogy ott várják be, amíg keresni fogják őket.

Dr. Ernst megvizsgált egy sikoltozó égési sérültet, és morfiumot rendelt neki.

– Utána szedjék le róla a ruhát, és kenjék be ezeket! – mondta, és már ment is tovább a következő pácienshez.

Carla felszívta a morfiumot a fecskendőbe. Közben Frieda levágta a feketére égett ruhát a sérültről, akinek a jobb oldala csúnyán összeégett, de a bal oldala nem volt olyan rossz. Carla talált a jobb combján egy ép foltot. Már éppen be akarta adni az injekciót, amikor ránézett az arcára, és megdermedt.

Ismerte ezt a hájas, kövér ábrázatot, és a bajuszt, amely olyan az orr alatt, akár egy piszokfolt. Két éve ez az ember jött be az előszobájukba, ez tartóztatta le az apját. Amikor Carla viszontlátta az apját, az már haldokolt. Ez itt Thomas Macke felügyelő a Gestapótól.

Megölted az apámat! – gondolta a lány.

Most én öllek meg téged!

Egyszerű lesz. Beadja neki a morfium maximális adagjának a négyszeresét. Senki sem veszi észre, főleg egy ilyen éjszakán. Macke azonnal elveszíti az eszméletét, és pár perc múlva meghal. Egy orvos, aki úgyszólván alva jár a fáradtságtól, arra következtet, hogy a sérültnek megállt a szíve. Mindenki elhiszi a diagnózist, senki sem tesz föl bizalmatlan kérdéseket. Egy lesz az ezrek között, akik meghaltak egy súlyos légitámadásban. Nyugodjék békében.

Werner attól fél, hogy Macke gyanakszik rá. A fiút bármelyik napon letartóztathatják. Kínzással mindenki megtörhető. Werner kiadja Friedát, Heinrichet, másokat – és Carlát. O viszont mindnyájukat megmentheti, most, egyetlen perc alatt.

Mégis habozott.

De miért? Macke egy szadista gyilkos. Ezerszeresen megérdemli a halált.

O már megölte Joachimot, vagy legalábbis segített megölni. De ott verekedtek. Joachim agyon akarta rugdosni Carla anyját, amikor ő fejbe vágta egy leveses fazékkal. Ez nem azonos azzal.

Macke a páciense.

Carla nem nagyon volt vallásos, de hitt abban, hogy vannak dolgok, amelyek szentek. O ápolónő, a páciensek bíznak benne. Tudta, hogy Macke szemrebbenés nélkül megkínozná és megölné – de ő nem olyan, mint Macke, nem az ő fajtája. Semmi köze ennek Mackóhoz. Itt róla van szó.

Ha megölné egy páciensét, akár fel is hagyhatna a mesterségével, mert soha többé nem merészelne beteget ápolni. Olyan lenne, mint a bankár, aki ellopja a pénzt, a politikus, aki baksist fogad el, vagy a pap, aki megtapizza a kislányokat, míg felkészíti őket az elsőáldozásra. Elárulná önmagát.

– Mire vársz? – kérdezte Frieda. – Addig nem kenhetem be, amíg meg nem nyugszik.

Carla beleszúrta az injekciós tűt Thomas Mackéba, aki abbahagyta az ordítást.

Frieda kenegetni kezdte az égett bőrt.

– Ez csak sokkos – mondta Ernst doktor egy másik páciensnél. – Viszont golyót kapott a hátsójába. – Fölemelte a hangját. – Hogy lőtték meg?

– kérdezte a pácienstől. – A lőszer körülbelül az egyetlen, amivel a RAF nem szór meg bennünket ma éjszaka.

Carla megfordult, odanézett. A páciens a hasán feküdt. A nadrágját levágták, kilátszott a feneke. Fehér bőre volt, finom, szőke pihe nőtt a keresztcsontján. Kába volt, de motyogott valamit.

– Azt mondja, hogy véletlenül elsült a rendőr pisztolya? – kérdezte Ernst.

– Igen – felelte érthetőbben a páciens.

– Kiszedem a golyót. Fájni fog, de kevés a morfiumunk, és vannak magánál súlyosabb esetek.

– Csinálja.

Carla letisztogatta a sebet. Ernst fölvett egy hosszú, keskeny fogót.

– Harapjon bele a párnába – mondta.

Belenyomta a fogót a sebbe. A páciens fojtottan feljajdult kínjában.

– Próbálja ellazítani az izmait – szólt rá Ernst doktor. – így jobban fáj.

Micsoda butaság ilyet kérni, gondolta Carla. Ki tud ellazulni, ha a sebében kutakodnak?

– A kurva életbe! – üvöltötte a páciens.

– Megfogtam – mondta Ernst doktor. – Próbáljon nem mozogni.

A páciens nem mozgott. Ernst kihúzta a golyót, és egy tálcára ejtette.

Carla kitörölte a vért a sebből, aztán bekötözte.

A páciens hanyatt fordult.

– Ne! – mondta Carla. – A hasán kell...

Elállt a szava. A páciens Werner volt.

– Carla? – kérdezte.

– Én! – felelte boldogan a lány. – Éppen bekötözöm a fenekedet!

– Szeretlek – mondta Werner.

Carla a lehető legkevésbé hivatásszerű mozdulattal átölelte.

– Ó, édesem, én is szeretlek!

*

Thomas Macke lassan magához tért. Először valamilyen álomszerű állapotban volt. Utána éberebb lett, és rájött, hogy kórházban van, begyógyszerezve. A bőre nagyon fájt, különösen a

jobb oldalán. A gyógyszer nyilvánvalóan csökkenti a fájdalmat, de nem szüntetheti meg teljesen.

Lassan eszébe jutott, hogy került ide. Megbombázták. Ott is halt volna meg, ha egy szökevényt kergetve nem távolodik el a robbanástól. Azok, akik mögötte voltak, bizonyosan halottak. Mann, Schneider, Richter és a fiatal Wagner. Az egész csapata.

De Wernert elfogta!

Vagy mégse? Rálőtt Wernerre, aki elesett; aztán becsapódott a bomba. Ő túlélte. Talán Werner is túlélhette.

Most ő az egyetlen élő ember, aki tudja, hogy Werner kém. Beszélnie kell a fölöttesével, Kringelein főfelügyelővel. Megpróbált felülni, de nem volt ereje hozzá. Hívni akart egy ápolónőt, de amikor kinyitotta a száját, nem jött ki rajta hang. Az erőfeszítés annyira kimerítette, hogy ismét elaludt.

Amikor legközelebb felébredt, érezte, hogy éjszaka van. Csend volt a helyiségben, senki sem mozgott. Kinyitotta a szemét, és meglátott maga fölött egy arcot.

Werneré volt.

– Te most elmész – mondta Werner.

Macke segítségért akart kiáltani, de nem bírt beszélni.

– Egy új helyre mész – folytatta Werner. – Többé nem fogsz kínozni. Ott te leszel az, akit kínoznak.

Macke kitátotta a száját, hogy ordítson.

Egy párna ereszkedett le az arcára. Keményen rányomták az orrára és a szájára. Nem kapott levegőt. Küzdeni próbált, de nem volt ereje. Levegőért kapkodott, de nem volt levegő. Pánikba esett. Sikerült jobbra-balra mozgatnia a fejét, de ettől még keményebben nyomták rá a párnát. Végül sikerült hangot adnia, de az csak torokhangú nyüszítés volt.

A világból fénykorong lett, amely addig zsugorodott lassan, míg akkora nem lett, mint egy tűszúrás.

Aztán kialudt.

Tizenhetedik fejezet

1943 (III)

– Hozzám jössz feleségül? – kérdezte Vologya Peskov, és visszafojtotta a lélegzetét.

– Nem – felelte Zoja Vorotyinceva. – De azért köszönöm.

Feltűnően tárgyilagos volt mindenben, ám ez még az ő szájából is ridegen hangzott.

A fényűző Moszkva Szálló egyik ágyában feküdtek szeretkezés után. Zoja kétszer élvezett el. A cunnilingus volt a kedvence: ilyenkor hátradőlt egy halom párnán, míg Vologya imádattal térdelt a lába között. Készséges oltárszolga volt, amit Zoja lelkesen meghálált.

Több mint egy éve jártak együtt, kapcsolatuk igazán fantasztikusnak volt nevezhető, úgyhogy Vologya nem tudta hova tenni ezt a visszautasítást.

– Hát nem szeretsz? – kérdezte.

– Dehogynem. Imádlak, és köszönöm, hogy annyira szeretsz, hogy még a kezemet is megkéred.

Ez már egy kicsit jobb.

– Akkor miért adsz kosarat?

– Mert nem akarok gyerekeket szülni egy háborús világba – felelte Zoja.

– Ezt megértem.

– Kérdezz meg még egyszer a győzelem után.

– De akkor talán én nem akarlak majd feleségül venni.

– Hát ha ilyen állhatatlan vagy, akkor jól is tettem, hogy nemet mondtam.

– Bocs. Egy pillanatra megfeledkeztem róla, hogy te nem érted a viccet.

– Pisilnem kell.

Kimászott az ágyból, és pucéran keresztülvágott a hotelszobán. Vologya alig hitte el, hogy neki szabad látnia ezt. Zojának olyan teste volt, mint egy manökennek vagy egy filmcsillagnak. A bőre tejfehér volt, a haja és minden szőrszála – az utolsó pihéig – világosszőke. Leült a vécére, de nem csukta be a fürdőszoba ajtaját, Vologya hallotta, ahogy pisil. Szemérmetlensége kiapadhatatlan gyönyörforrást jelentett a férfinak.

Elvileg dolgoznia kellett volna.

A moszkvai hírszerzői közösség fenekestül felfordult a szövetséges vezetők minden látogatásától. Vologya megszokott napirendjét ismét felborította a külügyminiszterek október 18-án megnyílt konferenciája.

Cordell Hull amerikai és Anthony Edén angol külügyminiszterek voltak a látogatók. Valami tökéletlen tervezettel hozakodtak elő egy négyhatalmi egyezményről, amelybe Kínát is bevennék. Sztálin születlenségnek tartotta, és nem értette, miért vesztegetik ilyesmire az idejüket. Hull, az amerikai, hetvenkét éves volt és vért köpött – az orvosát is magával hozta Moszkvába de ettől nem lett kevésbé erőszakos, és makacsul ragaszkodott a tervezethez.

Olyan sok munkát adott a konferencia, hogy az NKVD kénytelen volt együttműködni utált vetélytársával, a katonai hírszerzéssel. Rejtett mikrofonokat kellett fölszerelni a hotelszobákban – itt is volt egy, csak Vologya kikapcsolta. A látogató minisztereket és kísérőiket másodpercnyi szünet nélkül kellett figyelni. Poggyászukat titokban fel kellett nyitni, át kellett vizsgálni. Telefonhívásaikat le kellett hallgatni, át kellett írni, oroszra kellett fordítani, el kellett olvasni, össze kellett foglalni. Az emberek, akikkel érintkeztek – a pincéreket és a szobaasszonyokat is beleértve – zömmel titkosrendőrök voltak, de ha netán szóba álltak másokkal az előcsarnokban vagy az utcán, azoknak utána kellett nézni, esetleg le is kellett tartóztatni, be is kellett börtönözni, és kínvallatásnak is alá kellett vetni őket. Szóval rengeteg volt a tennivaló.

Vologya fényes kedvében volt. Berlini kémei remek adatokat szállítottak. Megszerezték a németek legfontosabb nyári offenzívájának, a Citadellának a haditervét, aminek köszönhetően a megszálló csúfos vereséget szenvedett a Vörös Hadseregtől.

Zoja is örült. A Szovjetunió folytatta a nukleáris kutatásokat, és Zoja bekerült a tervezett atombomba kutatócsoportjába. Sztálin kételyei miatt alaposan lemaradtak a Nyugattól, viszont felbecsülhetetlenül értékes segítséget kaptak Angliából és Amerikából a kommunista kémektől, köztük Vologya régi iskolatársától és barátjától, Willi Frunzétól.

Zoja visszajött az ágyba.

– Mikor először találkoztunk, nem nagyon találtál rokonszenvesnek – mondta Vologya.

– Nem szerettem a férfiakat – közölte vele a nő. – Most sem szeretem őket. A legtöbb férfi részeges, erőszakos barom és bolond. Beletelt egy időbe, amíg rájöttem, hogy te más vagy.

– Hát kösz – mondta Vologya. – De tényleg ilyen rosszak a

férfiak?

– Nézz körül – felelte Zoja. – Nézd meg, mi van ebben az országban.

Vologya átnyúlt a nő felett, és bekapcsolta az ágy mellett a rádiót. Kikapcsolta ugyan a lehallgatót az ágytámla mögött, de az ember sose lehet elég óvatos. A rádió bemelegedett: katonazenekar játszott egy indulót. így már nem hallgathatták le őket.

– Sztálinra és Berijára gondolsz – mondta. – De nem lesznek mindig itt.

– Tudod, mi történt az apámmal? – kérdezte a nő.

– Nem. A szüleim sose beszéltek róla.

– Megvan rá az okuk.

– Folytasd.

– Anyám mesélte, hogy apám gyárában küldötteket kellett választani a moszkvai városi szovjetbe. A bolsevik jelölt mellett egy mensevik is indult: apám elment egy gyűlésre, hogy meghallgassa, mit mond. Nem támogatta a menseviket, nem is szavazott rá. Az utolsó szálig kirúgtak mindenkit, aki ott volt azon a gyűlésen. Apámat pár hét múlva letartóztatták, és bevitték a Lubjankára. Anyám elrohant apádhoz, és könyörgött, hogy segítsen. Ő azonnal bement vele a Lubjankára, de elkéstek.

– Borzasztó! – mondta Vologya. – De ha Sztálin...

– Ő akkor még csak vörös parancsnok volt a szovjet-lengyel háborúban. Lenin volt a főnök.

– Ez Lenin idejében történt?

– Igen. Na látod, nemcsak Sztálinnal és Berijával van itt a baj.

– Hát akkor mivel? – Vologya kommunista történelemszemlélete csúnya ütést kapott.

Az ajtó kinyílt.

Vologya a pisztolya után kapott az éjjeliszekrény fiókjában.

De az ajtón egy lány jött be, aki bundát viselt, alatta pedig, amennyire a férfi megállapíthatta, a nagy semmit.

– Bocs, Vologya – mentegetőzött. – Nem tudtam, hogy társaságod van.

– Ez meg ki? – érdeklődött Zoja.

– Hogy nyitottad ki az ajtómat, Natasa? – kérdezte a férfi.

– Tőled kaptam a tolvajkulcsot. Az minden ajtót nyit a szállóban.

– Azért kopogtathattál volna!

– Bocs. Azért jöttem, mert rossz hírem van.

– Mi az?

– Bementem Woody Dewarhoz, úgy, ahogy mondtad. De nem volt sikerem.

– Mit csináltál?

– Ezt. – Natasa szétnyitotta meztelenségén a bundát. Érzéki alakja volt, és burjánzó sötét fanszőrzete.

– Jól van, értem, összehúzhatod magadon a bundát! Mit mondott? – kérdezte Vologya.

A lány átváltott angolra.

– Csak annyit mondott: „Nem.” Mire én: „Mi az, hogy nem?” Mire ő: „A nem, az az igen ellentéte.” Azzal kinyitotta az ajtót, és tartotta, amíg ki nem jöttem.

– Francba! – mondta Vologya. – Valami mást kell kitalálnom.

*

Chuck Dewar már akkor tudta, hogy baj lesz, amikor a sörrel meglocsolt ebédtől vörös képű Vandermeier százados bejött délután a szárazföldi osztályra.

Pearl Harboron kibővítették a hírszerzést. A HYPO most a nagyképű Csendes-óceáni Egyesített Hírszerző Központ névre hallgatott.

Vandermeiert egy tengerészgyalogos őrmester követte.

– Hé, két kis nebáncsvirágom! Volna itt egy fogyasztói reklamáció.

A bővítés magával hozta a szakosodást: Chuck és Eddie azokat a szárazulatokat térképezte fel, ahol az amerikai erőknek partra kellett szállniuk, miközben szigetről szigetre verekedték magukat előre a Csendes óceánon.

– Ez itt Donegan őrmester – mondta Vandermeier. A tengerészgyalogos nagyon magas volt, és olyan keménynek látszott, mint a csizmatalp. Chuck arra tippelt, hogy az eltorzult nemiségű Vandermeier fülig belé van habarodva.

Felállt.

– Van szerencsém, őrmester. Dewar tiszthelyettes vagyok.

Őt is, Eddie-t is előléptették. Ahogy ezrével érkeztek az újoncok az amerikai hadsereghez, tiszthiány lett, és azok a sorállományúak,

akik már a háború előtt bevonultak és ismerték a csíziót, gyorsan emelkedtek a ranglétrán. Most már nem kellett a támaszponton lakniuk, így béreltek közösen egy kis lakást.

Nyújtotta a kezét. Donegan nem szorította meg.

Chuck visszaült. Valamivel magasabb rangú volt egy őrmesternél, és nem óhajtott udvariaskodni goromba alakokkal.

– Tehetek önért valamit, Vandermeier százados?

A flottánál ezer módja van annak, hogy egy százados nyaggathassa a tiszthelyetteseket, és Vandermeier ismerte mindet. Úgy készítette el a szolgálati beosztást, hogy Chuck és Eddie sose legyen egyszerre szabadnapos. Jelentéseikre a „megfelelő” minősítést írta annak teljes tudatában, hogy minden, ami rosszabb a „kiválónál”, fekete pontnak számít. Félreérthető üzeneteket küldött a gazdasági osztálynak, ezért Chuck és Eddie vagy késve jutott hozzá a zsoldjához, vagy kevesebbet kapott annál, ami járt, és órákat kellett azzal töltenie, hogy egyenesbe hozza a dolgokat. Vandermeier idegtépő volt. Nyilvánvalóan kitalált valami új galádságot.

Donegan előhúzott a zsebéből egy piszkos papírt, és széthajtogatta.

– Ez a maga munkája? – kérdezte agresszíven.

Chuck elvette a papírt. New Georgia volt rajta, a Salamon-szigetek egyik alcsoportja.

– Hadd ellenőrizzem – mondta. Tudta, hogy az ő munkája, de időt akart nyerni.

Odament az egyik kartotékszekrényhez, kihúzott egy fiókot. Kivette New Georgia aktáját, a térdével belökte a fiókot. Visszament az asztalához, leült, kinyitotta az iratgyűjtőt. Donegan térképének másolata volt benne.

– Igen – mondta. – Az én munkám.

– Na, én meg azért vagyok itt, hogy közöljem, hogy ez szar – mondta Donegan.

– Az?

– Na, nézzen csak ide. Maga úgy ábrázolja, hogy a dzsungel a tengerig lejön. Itt igazából egy négyszáz méter széles homoksáv van.

– Sajnálattal hallom.

– Sajnálattal? – Donegan körülbelül ugyanannyi sört ihatott, mint Vandermeier, és alig várta, hogy verekedhessen. – Ötven

emberem halt meg azon a parton!

Vandermeier böfögött és megkérdezte:

– Hogy követhetett el ekkora hibát, Dewar?

Chuck megrendült. Ha az ő tévedése miatt öltek meg ötven embert, csakugyan megérdemli, hogy ordítsanak vele.

– Ennek alapján kellett dolgoznunk – mondta. Az iratgyűjtőben volt egy pontatlan térkép a szigetekről, amelyet akár Viktória korában is rajzolhattak, és egy korszerűbb tengerészeti térkép, amely feltüntette a tengerfenék változó mélységét, de alig ábrázolt szárazulatokat. Nem voltak se helyszíni mérések, se radiogram-átiratok, csak egy elmosódott fekete-fehér fénykép, amelyet a légi felderítés készített. Chuck rámutatott a térképen a vitatott pontra.

– Itt határozottan úgy néz ki, hogy a vízvonalig lejön az erdő. Esetleg dagály van? Mert ha nem, a homokot elboríthatta az alga, amikor a felvétel készült. Az alga nagyon gyorsan virágzik, és ugyanolyan hirtelen el is hal.

– Nem lenne ilyen marhára flegma, ha magának is azon a terepen kellett volna harcolnia – mondta Donegan.

Lehet, hogy igaza van, gondolta Chuck. Donegan agresszív és bárdolatlan, ráadásul a rosszindulatú Vandermeier is tüzeli, de ez nem jelenti azt, hogy nincsen igaza.

– Bezony, Dewar – bólogatott Vandermeier. – Talán maga és a cukorfalat barátja is elkísérhetnék a tengerészgyalogosokat a legközelebbi támadásnál. Láthatnák, hogy válnak be akcióban a térképeik.

Chuck valamilyen csípős visszavágáson törte a fejét, amikor belévillant, hogy meg kéne szívlelnie a javaslatot. És lehet, hogy valóban ráfér, hogy egy kis puskaport szagoljon? Könnyű az íróasztalnál fölényeskedni. Donegan panasza megérdemli, hogy komolyan vegyék.

Viszont ez azt jelenti, hogy az életét kell kockáztatnia.

Farkasszemet nézett Vandermeierrel.

– Jó ötlet, százados úr – mondta. – Szeretnék önként jelentkezni erre a feladatra.

Donegan meghökkent, mint aki most kezdi belátni, hogy rosszul ítélte meg a helyzetet.

– Én szintén. – Eddie ekkor szólalt meg először. – Én is megyek.

– Helyes! – mondta Vandermeier. – Legalább okosabban jönnek vissza – vagy sehogy.

*

Vologya nem tudta leitatni Woody Dewart.

A Moszkva Szálló bárjában odatolt egy pohár vodkát a fiatal amerikai elé, és azt mondta iskolás angolsággal:

– Ez ízleni fog. Ez a legjobb.

– Nagyon köszönöm – felelte Woody. – Őszintén hálás vagyok. – De nem ivott a pohárból.

Hórihorgas, nyakigláb ember volt, és a naivságig őszintének tűnt. Vologya azért is pécézte ki őt.

– Az oroszoknál gyakori név a Peshkov? – kérdezte Woody a tolmács közvetítésével.

– Nem különösebben – felelte Vologya oroszul.

– Én buffalói vagyok. Lakik ott egy közismert üzletember, név szerint Lev Peshkov. Nem rokonok?

Vologya megdöbbent. Az apja öccsét Lev Peskovnak hívják, és az első világháború előtt vándorolt ki Buffalóba. Ám az óvatosság azt parancsolta, hogy kitérően válaszoljon.

– Meg kell kérdeznem apámat – mondta.

– Együtt jártam a Harvardra Greggel, Lev Peshkov fiával. Talán az unokatestvére.

– Ki tudja? – Vologya idegesen pillantott az asztalnál ülő rendőrségi besúgókra. Woody nem érti, hogy egy szovjet állampolgárt gyanúba keverhet bármiféle kapcsolat egy amerikaival. – Nézze, Woody, nálunk sértésnek számít visszautasítani az italt.

Woody nyájasan mosolygott.

– Amerikában nem – mondta.

Vologya fölvette a poharát, és végighordozta tekintetét a köztisztviselőket és diplomatákat alakító titkosrendőrökön az asztal mellett.

– Emelem poharamat az Egyesült Államok és a Szovjetunió barátságára!

A többiek jó magasra emelték a poharukat. Woody szintúgy.

– A barátságra! – visszhangozták.

Mindenki ivott, kivéve Woodyt, aki érintetlenül tette le a poharát.

Vologya kezdte gyanítani, hogy ez az ember nem olyan naiv, mint amilyennek látszik.

Woody közelebb hajolt.

– Vologya, meg kell értenie, hogy én nem ismerek semmiféle titkot. Ahhoz túl alacsony sarzsi vagyok.

– Én is – felelte Vologya. Ez távol állt az igazságtól.

– Azt próbálom az értésére adni, hogy nyugodtan kérdezgethet – szólt Woody. – Ha ismerem a válaszokat, elmondom őket. Azért tehetem, mert amit én tudok, az nem lehet titok. Tehát nem szükséges leitatnia vagy prostituáltakat küldenie a szobámba. Nyugodtan kérdezzen engem.

Ez valamiféle trükk, szögezte le magában Vologya. Senki sem lehet ilyen ártatlan. Aztán döntött, hogy kedvére tesz az amerikainak. Miért ne?

– No jó – mondta. – Tudnom kell, mit akarnak. Nem maga személyesen, ez magától értetődik. Hanem a küldöttségük és Hull külügyminiszter, és Roosevelt elnök. Mit akarnak ettől a konferenciától?

– Azt akarjuk, hogy támogassák a négyhatalmi egyezményt.

Ez volt a szabványos válasz, de Vologya nem engedett.

– Ez az, amit nem értünk. – Most őszinte volt, talán őszintébb is a kelleténél, de az ösztöne azt súgta, hogy vállalja a kockázatot, és nyisson egy kicsit. – Kinek fontos egy paktum Kínával? A fasisztákat kell megvernünk Európában, és azt akarjuk, hogy ebben segítsenek.

– Fogunk is.

– Mondják maguk. De azt is mondták, hogy idén nyáron megszállják Európát.

– Meg is szálltuk Olaszországot.

– Az nem elég.

– Jövőre Franciaországot. Ezt ígértük.

– Akkor meg minek van szükségük az egyezményre?

– Nos… – Woody elhallgatott, rendezte a gondolatait. – Meg kell mutatnunk az amerikai népnek, hogy az ő érdeke Európa megszállása.

– Miért?

– Mit miért?

– Miért kell ezt megmagyarázni a nagyközönségnek? Roosevelt

az elnök, nem? Miért nem csinálja meg csak úgy?

– Jövőre választások lesznek. Újra akarja választatni magát.

– És?

– Az amerikaiak nem fognak rá szavazni, ha azt gondolják, hogy az elnök szükségtelenül léptette be őket az európai háborúba. Ezért úgy kell beállítania, hogy ez a háború is ahhoz az átfogó tervhez tartozik, amelynek a célja a világbéke. Ha megkötjük a négyhatalmi egyezményt, ami azt bizonyítja, hogy komolyan vesszük az Egyesült Nemzetek Szervezetét, valószínűbb, hogy az amerikai szavazó a békésebb világhoz vezető úton megtett lépésnek tekinti Franciaország megszállását.

– Elképesztő! – mondta Vologya. – Ő az elnök, mégis örökösen ürügyeket kell keresnie mindenhez, amit csinál!

– Valahogy úgy – helyeselt Woody. – Nálunk ezt úgy hívják, demokrácia.

Vologyának volt egy olyan sanda gyanúja, hogy ez a hihetetlen mese még akár igaz is lehet.

– Tehát a paktum azért kell, mert ez győzi meg az amerikai választókat, hogy Európa megszállása szükségszerű.

– Pontosan.

– Akkor miért van szükség Kínára? – Sztálin főleg azért fitymálta a nyugatiakat, amiért ragaszkodnak Kína bevonásához az egyezségbe.

– Kína gyenge szövetséges.

– Akkor mellőzzék!

– Ha a kínaiakat kihagyják, elkedvetlenednek, és talán kevésbé elszántan harcolnak a japánok ellen.

– Na és?

– Akkor nekünk fokoznunk kell a jelenlétünket a csendes-óceáni hadszíntéren, ami elvonja az erőinket Európából.

Ez aggasztotta Vologyát. A Szovjetunió nem akarta, hogy a szövetséges erőket átirányítsák Európából a Csendes-óceánra.

– Maguk tehát csak azért tesznek egy baráti gesztust Kínának, hogy több erejük maradjon Európa megszállására?

– Igen.

– A maga szájából nagyon egyszerűnek tűnik.

– Az is – felelte Woody.

*

November első napjának hajnalán Bougainville trópusi szigettől délre Chuck és Eddie marhasültet reggelizett a harmadik tengerészgyalogos-hadosztállyal.

A japánok két tengerészeti támaszpontot építettek a körülbelül kétszáz kilométer hosszú szigeten, az egyiket északon, a másikat délen. A tengerészgyalogosok a kettő között, a kevéssé védett nyugati részen akartak partra szállni, hogy hídfőállást alakítsanak ki, és elegendő területet foglaljanak el, ahol felszállópályát építhetnek, és támadhatják a japán támaszpontokat.

Chuck negyed nyolc után tizenegy perccel jött fel a fedélzetre, amikor a rohamsisakos-hátizsákos tengerészgyalogosok elkezdtek leereszkedni a hajó oldaláról csüngő hálókon a magas oldalú partraszálló járművekbe. Kisebb falka dobermannt is vittek magukkal, mert azok fáradhatatlan őrkutyák.

Ahogy a nagy csónakok közelebb értek a parthoz, Chuck máris felfedezte a térképe egyik hibáját. Magas hullámok törtek meg a meredek parton. Az egyik csónak az oldalára dőlt, majd felfordult. A tengerész-gyalogosoknak ki kellett úszniuk a partra.

– Fel kell tüntetnünk a hullámverést – mondta Chuck a mellette álló Eddie-nek.

– De hogyan nyomozhatnánk ki?

– A felderítőgépeknek elég mélyre kell ereszkedniük, hogy a fehér tarajos hullámok is látsszanak a fényképeken.

– Nem kockáztathatják meg, hogy ilyen alacsonyan repüljenek ellenséges légibázisok közelében.

Eddie igazat beszélt, de akkor is léteznie kell valamilyen megoldásnak. Chuck elraktározta magában a gondolatot, hogy elsőnek ezzel foglalkozzon a bevetés után.

Ehhez a partraszálláshoz több információval rendelkeztek, mint általában. A szokásos megbízhatatlan térképek és nehezen értelmezhető légi felvételek mellett volt egy jelentésük egy felderítőcsoporttól, amelyet hat héttel korábban tettek ki tengeralattjáróval a szigetre. A csoport tizenkét, partraszállásra alkalmas szakaszt azonosított egy hat kilométeres parton. De a hullámverésre nem figyelmeztettek. Aznap talán nem volt ennyire magas.

Más tekintetben eddig pontosnak bizonyult Chuck térképe. Volt egy nagyjából száz méter széles homoksáv, amelyet a kusza aljnövényzetből kimagasodó, sűrűn nőtt pálmafák határoltak. A térkép szerint a bozótos mögött mocsárnak kellett lennie.

A part nem volt teljesen védtelen. Chuck ágyúdörgést hallott, lövedékek csapódtak a sekély vízbe. Egyelőre nem okoztak kárt, de a tüzér igazítani fog az irányzékon. A tengerészgyalogosok versenyt ugráltak ki a járművekből, és rohantak a bozóthoz.

Chuck örült, amiért úgy döntött, hogy eljön. Sose vette félvállról a munkáját, de nagyon hasznos a saját szemünkkel látni, hogy a pontos térkép életeket menthet, és a legcsekélyebb tévedés is végzetesnek bizonyulhat. Ő és Eddie már a partraszállás előtt is sokkal igényesebbek lettek. Megkövetelték, hogy a felderítők készítsenek újakat az elmosódott képek helyett, telefonon kikérdezték őket, és mindenfelé sürgönyöztek jobb térképekért.

Chucknak más oka is volt az örömre. A tengeren volt, amelyet szeretett. Egy hajón volt, együtt hétszáz fiatal férfival, és élvezte a bajtársiasságot, a vicceket, a nótákat, a zsúfolt hálók és a közös zuhanyozások meghittségét.

– Egy hetero pasi érezheti így magát egy lányinternátusban – mondta Eddie-nek az egyik estén.

– Csakhogy az álom, ez meg nem az – mondta Eddie, akinek ugyanez volt az élménye. Szerették egymást, de azért szívesen elnézegették a meztelen tengerészeket.

Most mind a hétszáz tengerészgyalogos kifelé igyekezett a hajóból a partra, olyan sebesen, ahogy csak bírt. Ugyanez játszódott le ugyanennek a partszakasznak további nyolc pontján. Amint egy jármű kirakodott, nyomban fordult vissza a következő szállítmányért, de még így is őrjítően lassúnak rémlett a partraszállás.

A japán tüzér, aki valahol az őserdőben rejtőzött, végre beállította a lőtávot. Chucknak elakadt a lélegzete, amikor egy lövedék telibe talál egy csoport tengerészgyalogost. Emberek, puskák, testrészek röpködtek a levegőben, beterítették a partot, és vörösre festették a homokot.

Chuck iszonyodva bámulta a vérfürdőt. Ekkor motorzúgást hallott, és amikor felnézett, meglátott egy japán Zérót, amely

mélyrepülésben közeledett a part mentén. A fiú szíve összeszorult a szárnyakra festett, vörös napok láttán. Utoljára a midwayi csatában találkozott ezzel a jelképpel.

A Zero végiggéppuskázta a homokot. A tengerészgyalogosok, akik éppen kiszálltak a járművekből, védtelenek voltak. Egyesek hasra vetődtek a sekély vízben, mások megpróbáltak a csónak mögé rejtőzni, ismét mások a dzsungel felé rohantak. Néhány másodpercen át emberek hullottak, sugárban fecskendezett a vér.

A Zero beterítette a partot amerikai holtakkal, azután elhúzott.

Chuck hallotta, ahogy egy perccel később újrakezdi a géppuskázást a következő partszakaszon.

Ez vissza fog jönni!

Állítólag kellett lenniük amerikai repülőgépeknek, de a fiú még egyet sem látott. A légi támogatás sose volt ott, ahol lennie kellett volna, vagyis az ember feje fölött.

Miután az összes tengerészgyalogos partra került élve vagy holtan, a csónakok szanitéceket és hordágyvivőket szállítottak a partra. Őket követte az ellátmány: lőszer, ivóvíz, élelem, gyógyszer, kötszer. A vissza-úton a sebesülteket hozták a hajóra.

Chuck és Eddie, akiknek itt nem volt stratégiai feladatuk, az ellátmánnyal szálltak partra.

A kormányosok mostanra megszokták a hullámverést, a járművek nem dülöngéltek: farral a hullámverésben, egyenesen beékelték a rámpájukat a homokba. A ládákat kirakodták, Chuck és Eddie leugrott a hullámverésbe, hogy kilábaljon a partra.

Együtt értek a vízvonalhoz.

Abban a pillanatban megszólalt egy gépfegyver.

Az őserdőben lehetett, körülbelül négyszáz méterrel följebb a parton. Lehet, hogy itt volt egész idő alatt, csak a géppuskás kivárt, de az is lehet, hogy egy másik helyről érkezett, és most vett föl pozíciót. Chuck és Eddie kétrét görnyedt, és rohant a fákhoz.

Egy tengerész, aki lőszeresládát vitt a vállán, felüvöltött a fájdalomtól. Összerogyott, elejtette a ládát.

Aztán Eddie ordított egyet.

Chuck még két lépést futott, mire sikerült megállnia és megfordulnia. Eddie a homokban fetrengett, és a térdét szorongatta.

– A francba! – üvöltötte.

Chuck visszarohant hozzá, és letérdelt.

– Minden oké, itt vagyok! – kiáltotta. Eddie szeme csukva volt, de élt, és Chuck nem látta, hogy a térdén kívül másutt is megsebesült volna.

Felnézett. A csónak még mindig közel volt a parthoz, mert még nem fejezték be a kirakodást. Percek alatt oda tudná vinni Eddie-t. Csakhogy a gépfegyver továbbra is kerepelt.

Fölemelkedett térdelésből guggolásba.

– Ez fájni fog – mondta. – Nyugodtan üvöltsél!

Jobb karját Eddie válla, a balt a combjai alá csúsztatta, és fölegyenesedett. Eddie ordított a fájdalomtól, amikor a sérült lába himbálózni kezdett.

– Tarts ki, haver! – biztatta Chuck. A tenger felé fordult.

Hirtelen elviselhetetlenül éles fájdalom hasított a lábába, a hátába, végül a fejébe. Az első ezredmásodpercben arra gondolt, hogy nem szabad elejtenie Eddie-t. A másodikban tudta, hogy el fogja. Villám lobbant a szeme mögött, és megvakította.

Azután véget ért a világ.

*

Carla, ha szabadnapos volt, a zsidó kórházban dolgozott.

Dr. Rothmann beszélte rá. Az orvost kiengedték a táborból, senki se tudta, miért, kivéve a fasisztákat, azok meg nem mondták el senkinek. Fél szemére megvakult és bicegve járt, de élt, és képes volt gyógyítani.

A kórház Weddingben volt, az észak-berlini munkásnegyedben, de a külsejében nem volt semmi proletáros. Az első világháború idején építették, amikor a berlini zsidók gazdagok és önérzetesek voltak. Hét elegáns épület állt egy nagy kertben. Az osztályokat alagutak kötötték össze, hogy a páciensek és a személyzet zavartalanul közlekedhessen rossz időben is.

Kész csoda volt, hogy még mindig létezett zsidó kórház. Nagyon kevés zsidó maradt Berlinben. Ezrével fogdosták össze és küldték el őket különleges vonatokon, senki se tudta, hová, vagy hogy mi történik velük. Hihetetlen rémhírek jártak megsemmisítő táborokról.

Az utolsó berlini zsidókat természetesen nem kezelhették árja orvosok és ápolónők, így a náci fajelmélet kificamodott logikája

eltűrte a kórházat. Főleg orvosok dolgoztak benne, és más szerencsétlenek, akik nem számítottak tisztességes árjának: kelet-európai szlávok, alsóbbrendűektől fertőzött vérvonalúak és a zsidók házastársai. De nem volt elég ápolónő, így Carla kisegített.

A kórházban, amelyet folyamatosan zaklatott a Gestapo, hiány volt mindenből, főleg gyógyszerből. Kevés volt az ember, és pénz úgyszólván semmi.

Carla törvénysértést követett el, amikor megmérte a tizenegy éves kisfiú lázát, akinek a lábfeje összeroncsolódott egy légitámadásnál. Az is bűn volt, hogy gyógyszereket csempészett ki a munkahelyéről, és ide hozta. De ő bizonyítani akarta, ha csak magának is, hogy nem mindenki hódolt be a fasisztáknak.

Éppen végzett az osztályán, amikor meglátta az ajtó előtt az egyenruhás Wernert.

Ő és Carla napokig rettegett, hogy valaki túlélhette a bombázást, és följelenti Wernert, de most már nem fért kétség ahhoz, hogy mindenki meghalt, és rajtuk kívül senki sem tudta, mire gyanakszik Macke. Ismét sikerült megúszniuk.

Wernernek gyorsan begyógyult a lőtt sebe.

És most már szeretők voltak. Werner beköltözött von Ulrichék tágas, félig üres lakásába, és minden éjjel Carlával hált. Szüleiknek nem volt ellenvetésük. Ott, ahol bárki meghalhat bármikor, meg kell ragadni minden örömet, amit ki lehet csikarni az élettől a szenvedések és megpróbáltatások közepette.

Ám Werner most a szokottnál is komolyabbnak tűnt. Amikor intett Carlának az osztály üvegajtaja mögül, a lány behívta.

– Szeretlek! – mondta, miután megcsókolta. Nem tudta megunni ezt a szót.

És Werner is boldog volt, ha azt válaszolhatta:

– Én is szeretlek.

– Mit keresel itt? – kérdezte a lány. – Csak egy csókért jöttél?

– Rossz hírem van. A keleti frontra vezényeltek.

– Jaj, ne! – Carla szeme könnybe borult.

– Kész csoda, hogy eddig is megúsztam. Dorn tábornok nem tarthat Berlinben tovább. A hadseregünk fele öregemberekből és iskolás fiúkból áll, és én egészséges, huszonöt éves tiszt vagyok.

– Kérlek, ne halj meg – súgta Carla.

– Majd igyekszem.
– De mi lesz a hálózattal? – folytatta suttogva a lány. – Te ismersz mindenkit. Ki más vezethetné?
Werner szótlanul nézett rá.
Carla megértette, mire gondol.
– Ne! Jaj, ne én!
– Te vagy a legjobb. Frieda követő, nem vezető. Te bebizonyítottad, hogy van tehetséged az emberek beszervezésére és motiválására. Büntetlen előéletű vagy, sose politizáltál aktívan. Senki sem tudja, milyen szereped volt a tiltakozásban az Aktion T4 ellen. Az állam szemében feddhetetlen ápolónő vagy.
– De Werner, én úgy félek!
– Nem kötelező csinálnod. De nincsen más, aki tudná.
Ekkor zajt hallottak.
A szomszéd osztályon az elmebetegeket ápolták, náluk nem volt szokatlan a kiabálás, sőt a sikoltozás, de ez más volt: iskolázott hang, amely felcsattant a haragtól. Egy másik hang válaszolt neki berlini kiejtéssel abban a türelmetlen, erőszakos modorban, amelyet a kívülállók a fővárosiaknak tulajdonítanak.
Carla kiment a folyosóra. Werner követte.
Rothmann doktor, aki sárga csillagot viselt a kabátján, egy SS-tiszttel vitatkozott. Mögöttük szélesre tárták az elmeosztály máskor mindig zárva tartott ajtaját. A páciensek távoztak. Két rendőr és néhány ápolónő terelgette a férfiakból és nőkből álló, szakadozott sort. A többség egy szál pizsamát viselt, voltak, akik egyenesen tartották magukat, és normálisnak látszottak. Mások motyogva-csoszogva követték társaikat lefelé a lépcsőn.
Carlának azonnal Kurtra, Ada fiára, Axelre, Werner öccsére és az akelbergi úgynevezett kórházra kellett gondolnia. Nem tudta, hova viszik ezeket a betegeket, de bizonyosra vette, hogy megölik őket.
– Ezek betegek! – mondta felháborodottan Rothmann doktor. – Kezelésre van szükségük!
– Nem betegek, hanem bolondok, és oda visszük őket, ahova a bolondok valók! – felelte az SS-tiszt.
– Kórházba?
– Majd tájékoztatják, ha itt lesz az ideje.
– Az nem elég!

Carla tudta, hogy nem szabad közbeavatkoznia. Ha megtudják, hogy nem zsidó, nagy baja lehet belőle. Nem volt túlzottan árjaszem külseje a sötét hajával és a zöld szemével. Ha befogja a száját, valószínűleg békén hagyják. De ha tiltakozik, letartóztatják, kihallgatják, és akkor kiderül, hogy törvényellenesen dolgozik itt. Úgyhogy összeszorította a száját.

– Gyorsabban! – kiáltotta a tiszt. – Rakják már fel a buszra azokat a kreténeket!

Rothmann nem tágított.

– Tudnom kell, hova mennek! Ezek az én betegeim!

Nem is lehettek az övéi, hiszen nem pszichiáter volt.

– Ha annyira aggódik értük, velük jöhet – mondta az SS.

Az orvos elsápadt. Szinte bizonyos, hogy a halálba menne.

Carla a doktor feleségére, Hanneloréra gondolt, a fiára, Rudira, a lányára, Évára, aki Angliában van, és a rosszullét környékezte a félelemtől.

Az SS vigyorgott.

– Rögtön nem aggódunk annyira, mi? – kérdezte gúnyosan.

Rothmann kihúzta magát.

– Ellenkezőleg – válaszolta. – Elfogadom az ajánlatát. Sok évvel ezelőtt esküt tettem, hogy mindent megteszek, amivel segíthetek a betegeken. Nem fogom most megszegni az eskümet. Remélem, nyugodt lelkiismerettel halhatok meg.

Lesántikált a lépcsőn.

Jött egy öregasszony, akinek nyitott pongyolájából kilátszott meztelensége.

Carla nem bírt tovább hallgatni.

– November van! – kiáltotta. – Fel kell öltözniük!

A tiszt szúrósan nézett rá.

– Jól ellesznek ezek a buszon.

– Kerítek meleg ruhát. – Wernerhez fordult. – Gyere, segíts! Szerezzünk pokrócot valahonnan.

Berohantak az elnéptelenedő pszichiátriai osztályra, pokrócokat kapkodtak össze az ágyakról, a szekrényekből. Amint összegyűlt egy-egy kupac, futottak le a lépcsőn.

A kórház kertjében már fagyott volt a föld. A főkapu előtt egy szürke busz állt, üresben járó motorral. A sofőr a kormánynál

cigarettázott. Carla látta, hogy vastag kabátot, sapkát és kesztyűt visel, vagyis a buszban nincsen fűtés.

SS-ek és gestapósok kis csoportja figyelte, ahogy az utolsó betegek is felkapaszkodnak a buszra. Carla és Werner fölszállt utánuk, és elkezdte szétosztani a pokrócokat.

Dr. Rothmann a busz hátuljában állt.

– Carla – mondta – meséld el az én Hannelorémnak, mi történt. El kell mennem a betegeimmel. Nincs választásom.

– Természetesen – felelte elfúló hangon a lány.

– Talán módom lesz megvédeni ezeket az embereket.

Carla bólogatott, bár nem igazán hitte.

– Akárhogyan is, nem hagyhatom el őket.

– Megmondom neki.

– És azt is mondd meg, hogy szeretem.

Carla most már nem parancsolhatta vissza a könnyeit.

– Mondd meg Hannelorénak, hogy ez volt az utolsó szavam – kérte Rothmann. – Az, hogy szeretem.

Carla bólintott.

Werner megfogta a karját.

– Gyere.

Leszálltak a buszról.

– Maga meg mi a fenét művel itt a légierő egyenruhájában? – kérdezte Wernertől egy SS.

Werner olyan dühös volt, hogy Carla attól félt, megüti a kérdezőt. Ennek ellenére higgadtan válaszolt.

– Pokrócokat adok öregeknek, akik fáznak. Vagy most már tiltja a törvény?

– A keleti fronton kellene harcolnia!

– Holnap odamegyek. Hát maga?

– Vigyázzon a szájára!

– Ha volna olyan kedves letartóztatni indulás előtt, talán megmenthetné az életemet.

Az SS elfordult.

A sebességváltó csikorgott, a motort feltúráztatták. Carla és Werner a busz felé fordult. Mindegyik ablakban egy arc volt, mindegyik más: hebegők, nyáladzók, hisztérikusan hahotázók, zavartak, a szellem szenvedésétől eltorzultak. Mind eszelős.

Elmebetegek, akiket elvisz az SS. Viszik az őrültek az őrülteket.

A busz elhúzott.

*

– Akár tetszhetett is volna Oroszország, ha engedik, hogy lássam – mondta Woody az apjának.

– Ugyanezt érzem.

– Még csak tisztességes fényképeket sem készíthettem.

A Moszkva Szálló grandiózus előcsarnokában, a metró bejáratának közelében ültek a becsomagolt bőröndjeikkel. Hazafelé készültek.

– Majd szólnom kell Gregnek, hogy itt is találkoztam egy Peshkovval – mondta Woody. – Habár Vologya nem nagyon örült neki. Gondolom, eleve gyanús, akinek nyugati kapcsolatai vannak.

– Mérget vehetsz rá.

– Mindenesetre megkaptuk, amit akartunk, és ez a lényeg. A szövetségesek elkötelezték magukat az Egyesült Nemzetek mellett.

– Igen – mondta elégedetten Gus. – Sztálinnak kellett egy kis győzködés, de végül csak észre tért. Ebbe, azt hiszem, te is besegítettél, amikor nyíltan beszéltél Peshkovval.

– Egész életedben ezért küzdöttél, papa.

– Nem is tagadom, hogy ez szép pillanat.

Woodynak nyugtalanító gondolata támadt.

– De ugye most nem vonulsz vissza?

Gus elnevette magát.

– Dehogy! Elvben megvan az egyezség, de az igazi munka még csak most következik.

Cordell Hull már elhagyta Moszkvát, de még itt volt néhány munkatársa, köztük az a Ray Baker nevű fiatalember, aki most odajött Dewarékhoz.

– Üzenetet hoztam, szenátor úr – mondta valahogy riadtan.

– Az utolsó percben ért utol, éppen távozóban vagyok – felelte Gus.

– Mi az?

– A maga Charles fiáról van szó. Chuckról.

Gus elsápadt.

– Hogy szól az üzenet, Ray?

– Rossz hír, uram. – A fiatalember csak nehezen bírt beszélni. –

Ütközetben vett részt a Salamon-szigeteken.

– Megsebesült?

– Nem, uram. Rosszabb.

– Jézus! – mondta Gus. Sírni kezdett.

Woody még sose látta sírni az apját.

– Fogadja részvétemet, uram – mondta Ray. – Az üzenet úgy szól, hogy meghalt.

Tizennyolcadik fejezet

1944

Woody a tükör előtt állt a szobájában, a szülei washingtoni lakásán. Az amerikai hadsereg 510-es ejtőernyősezredének hadnagyi egyenruháját viselte.

Egy jó washingtoni szabónál csináltatta az egyenruhát, de nem állt jól neki. A khakitől betegesen sápadt lett az arca, a jelvények és a csíkok a zubbonya ujján rendetlennek látszottak.

Valószínűleg megúszhatta volna a sorozást, de úgy döntött, hogy nem teszi. Valahol szerette volna folytatni a közös munkát az apjával, aki Roosevelt elnöknek segített kitervelni azt az új világrendet, amelyben nem lesz több háború. Moszkvában diadalt arattak, de Sztálin állhatatlan, és mintha élvezné, ha akadályokat támaszthat. Decemberben a teheráni konferencián a szovjet vezető ismét előhozakodott a regionális tanácsok féleszű ötletével. Rooseveltnek kellett lebeszélnie róla. Úgy látszik, az Egyesült Nemzetek megszervezéséhez folyamatos éberségre lesz szükség.

Ám Gus ezt Woody nélkül is elvégezheti. Woody pedig egyre rosszabbul érezte magát attól, hogy mások harcolják végig helyette a háborút.

Olyan nyalka volt az egyenruhában, amennyire ő egyáltalán lehetett, úgyhogy átment a nappaliba, megmutatni magát az anyjának.

Rosának látogatója volt, egy fehér ruhás, fiatal tengerész, akiben Woody csak egy pillanat múlva ismerte föl a szeplős, jóképű Eddie Parryt. Rosa mellett ült a pamlagon, kezében sétabottal. Elég nehezen tápászkodott föl, hogy kezet szoríthasson Woodyval.

Mamának szomorú volt az arca.

– Eddie éppen arról a napról mesélt, amelyen Chuck meghalt –

mondta.

Eddie visszaült. Woody helyet foglalt vele szemben.

– Én is szeretném hallani – mondta.

– Nem fog sokáig tartani – vágott bele Eddie. – Körülbelül öt másodperce voltunk kint a bougainville-i parton, amikor géppuskával tüzet nyitottak ránk a mocsárból. Futottunk fedezékbe, de én két golyót kaptam a térdembe. Chucknak rohannia kellett volna tovább a fák közé. Az a szabály, hogy a sebesülteket otthagyják a szanitéceknek. Chuck persze felrúgta ezt a szabályt. Megállt és visszajött értem.

Eddie elhallgatott. Volt egy csésze kávé mellette a kis asztalon. Ivott egy kortyot.

– Fölszedett a homokból – folytatta. – A bolond! Csak hogy még jobb célpont legyen! Azt hiszem, vissza akart vinni a partraszállóhoz. Azoknak a csónakoknak magas oldala van, és acélból készülnek. Biztonságban lettünk volna, és én rögtön kaphattam volna orvosi ellátást a hajón. De akkor sem kellett volna ezt csinálnia. Ahogy fölegyenesedett, rögtön megsorozták a lábát, a hátát, a fejét. Szerintem már halott volt, mire összeesett. Mindenesetre, amikor én képes voltam fölemelni a fejemet, és ránézni, ő már nem volt ott.

Woody látta az anyján, hogy csak nagy erőfeszítéssel tudja fegyelmezni magát. Attól félt, hogy ha mama elsírja magát, neki is sírnia kell.

– Egy óra hosszat feküdtem ott a parton mellette – mondta Eddie. – Mindvégig fogtam a kezét. Aztán értem jöttek egy hordággyal. Nem akartam menni. Tudtam, hogy nem látom soha többé. – A tenyerébe temette az arcát. – Annyira szerettem!

Rosa átkarolta a fiú széles vállát. Eddie feje az asszony mellére csuklott. Úgy zokogott, mint egy gyerek, miközben Rosa a haját simogatta.

– Ne sírj! – vigasztalta. – Ne sírj!

Woody ekkor értette meg, hogy az anyja tudta, kije volt Chucknak Eddie.

A fiú egy idő után erőt vett magán.

– Te tudod, milyen ez – mondta.

– Igen, tudom – felelte Woody. – A legszörnyűbb dolog a világon, de minden nappal kicsit kevésbé fáj.

– Hát, remélem is.

– Még mindig Hawaiin állomásozol?

– Igen, Chuck és én a szárazföldi részlegnél dolgozunk. Dolgoztunk.

– Nyelt egyet. – Chuck úgy döntött, hogy látnunk kell, mennyire válnak be a térképeink akcióban. Ezért mentünk Bougainville-re a tengerész-gyalogosokkal.

– Jó munkát kellett végeznetek – jegyezte meg Woody. – Úgy tűnik, meg fogjuk verni a japcsikat a Csendes-óceánon.

– Lépésenként – mondta Eddie. Woody egyenruhájára pillantott. – Hol állomásoztál?

– A georgiai Fort Benningben voltam ejtőernyős-kiképzésen – felelte Woody. – Innen Londonba megyek. Holnap indulok.

Pillantása összeakadt az anyjáéval. Az asszony váratlanul idősebbnek tűnt számára. Csak most szúrtak szemet neki a barázdák a mama arcán, pedig fel sem figyelt rá, amikor elmúlt ötven. Vélhetőleg nagyon megviselte ez a beszéd Chuck haláláról, miközben katonaruhában kellett látnia a másik fiát.

Eddie ezt nem vette észre.

– Úgy hallom, jövőre Franciaországot szálljuk meg.

– Feltételezem, ezért gyorsították meg a kiképzésemet – mondta Woody.

– Nehogy lekéss az akcióról.

Rosa visszafojtotta felcsukló zokogását.

– Remélem, leszek olyan bátor, mint az öcsém – mondta Woody.

– Remélem, sose tudod meg – mondta Eddie.

*

Greg Peshkov elvitte Margaret Cowdryt egy délutáni hangversenyre. Margaretnek széles, buja szája volt, amely szeretett csókolózni. Ám Gregnek most más járt a fejében.

Barney McHugh-t követte.

Ugyancsak Barney McHugh-t követte egy Bili Bicks nevű FBI-ügynök is.

Barney McHugh fiatal fizikus volt, ragyogó koponya. Szabadságot kapott Los Alamosban az amerikai hadsereg új-mexikói titkos laboratóriumából, és felhozta brit feleségét Washingtonba, hogy megmutassa neki a nevezetességeket.

Az FBI jó előre tudta, hogy McHugh eljön a koncertre. Bicks különleges ügynök szerzett Gregnek két helyet pár sorral McHugh mögött. Egy hangversenyterem, ahol több száz ember tolakszik kifelé és befelé, a tökéletes hely a titkos találkozásokhoz. Greg tudni akarta, miben sántikálhat McHugh.

Kár, hogy egyszer már találkoztak. Greg azon a napon beszélgetett a fizikussal, amikor Chicagóban kipróbálták az atommáglyát. Másfél éve történt, de McHugh-nak lehet hosszú az emlékezete. Gregnek tehát vigyáznia kellett, nehogy McHugh meglássa.

Amikor Greg és Margaret megérkezett, még üresek voltak a McHugh házaspár székei, amelyek mellett jobbról egy átlagos külsejű házaspár – középkorú férfi, olcsó, szürke csíkos öltönyben, lompos feleséggel – , balról két koros hölgy ült. Greg nagyon bízott benne, hogy McHugh eljön. Ha kém, akkor le akarja fülelni.

Csajkovszkij I. szimfóniája volt műsoron.

– Tehát szereted a komolyzenét – állapította meg Margaret, amíg a zenekar hangolt. Nem is sejtette, hogy igazából miért hozták ide. Azt tudta, hogy Greg a fegyverkutatásban dolgozik, ami persze titkos téma, de az amerikaiak többségéhez hasonlóan fogalma sem volt az atombombáról.

– Azt hittem, csak dzsesszt hallgatsz.

– Szeretem az orosz zeneszerzőket. Nagyon drámaiak – mondta Greg.

– Nyilván a véremben lehet.

– Én komolyzenén nőttem fel. Apám, ha vacsorát ad, szeret felfogadni egy kamarazenekart.

Margaret családja olyan gazdag volt, hogy Greg éhenkórásznak érezte magát mellettük. Még mindig nem találkozott a Cowdry szülőkkel. Gyanította, hogy nem fogadnák el egy hírhedt hollywoodi szoknyapecér törvénytelen fiát.

– Mit nézegetsz? – kérdezte a lány.

– Semmit. – McHugh és felesége megérkezett. – Milyen parfümöt használsz?

– Chichit Renoirtól.

– Finom.

McHugh-ék vidámnak látszottak. Jókedvű, jómódú fiatal pár

szabadságon. Greg arra gondolt, hogy talán azért késtek, mert szeretkeztek a hotelszobájukban.

Barney McHugh a szürke csíkos öltönyű férfi mellett foglalt helyet. Greg a természetellenesen szögletes válltömésből állapította meg, hogy az öltöny olcsó. Az öltöny tulajdonosa nem nézett rá az érkezőkre. McHugh-ék keresztrejtvényt kezdtek fejteni, meghitten összedugva a fejüket az újság fölött, amelyet Barney fogott a kezében. Pát perccel később bejött a karmester.

Egy Saint-Saéns-darabbal kezdtek. A német és osztrák zeneszerzők népszerűsége lehanyatlott, amióta kitört a háború. A hangversenytermek közönsége új komponistákat fedezett föl. Ismét divatba jött Sibelius.

McHugh valószínűleg kommunista. Greg ezt azért mondta, mert maga J. Robert Oppenheimer mondta neki. Oppenheimer, a Kaliforniai Egyetem híres elméleti fizikusa volt a Los Alamos-i laboratórium igazgatója és az egész Manhattan-terv tudományos vezetője. Erősen kötődött a kommunistákhoz, bár bizonygatta, hogy sose lépett be a pártba.

– Mit akar a hadsereg ettől a sok libsitől? – kérdezte Bicks különleges ügynök. – Hát nincsenek elegen okos, fiatal, konzervatív tudósok Amerikában, hogy megcsinálják azt az akármicsodát, amit odakint akarnak összehozni maguk a sivatagban?

– Nincsenek – válaszolta Greg. – Ha lennének, őket fogadtuk volna fel.

A kommunisták olykor hűségesebbek az ügyükhöz, mint a hazájukhoz, és helyesnek vélhetik megosztani az atomkutatás titkait a Szovjetunióval. Ez nem olyan lenne, mint amikor az ellenségnek adnak ki információkat. A szovjetek Amerika szövetségesei voltak a fasizmus elleni harcban – igazság szerint többet harcoltak, mint az összes szövetségesük együttvéve. De ez akkor is veszélyes. A Moszkvának szánt információk eljuthatnának Berlinbe. És aki egy percnél hosszabb időt szánt rá, hogy elgondolkozzon, milyen világ lesz itt a háború után, rájöhetett, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió talán nem mindig lesznek barátok.

Az FBI biztonsági kockázatnak tartotta Oppenheimert, és egyfolytában győzködte Groves tábornokot, hogy rúgja ki. Ám ennek a tudósgenerációnak Oppenheimer volt a fénylő csillaga, és a

tábornok ragaszkodott hozzá.

Oppenheimer, aki bizonyítani akarta a lojalitását, McHugh-ot nevezte meg mint lehetséges kommunistát. Greg ezért követte most a fizikust.

Az FBI kételkedett.

– Oppenheimer átvágja magukat – szögezte le Bicks.

– Nem hiszem – válaszolta Greg. – Több mint egy éve ismerem.

– Rohadt kommunista ez, olyan, mint a felesége meg az öccse, meg a sógornője.

– Napi tizenkilenc órákat dolgozik, hogy jobb fegyvereket készítsen az amerikai katonáknak! Miféle áruló tesz ilyet?

Greg remélte, hogy McHugh kémnek bizonyul, mert ez tisztázná Oppenheimert, erősítené Groves tábornok hitelességét, és persze növelné Greg Peshkov presztízsét is.

Egyfolytában McHugh-t figyelte a koncert első felében, le sem akarta venni róla a szemét. A fizikus egyszer sem nézett rá a szomszédjaira. Elmerült a zene élvezetében, és kizárólag akkor fordította el a tekintetét a színpadról, ha egy szerelmes pillantást akart vetni Mrs. McHugh-ra, a sápadt angol rózsára. Tévedett volna Oppenheimer? Vagy a vád csak egy agyafúrt hadművelet, hogy elterelje magáról a gyanút?

Tudta, hogy Bicks is figyel az első emeleti páholysorból. O talán észrevett valamit.

A szünetben Greg követte a házaspárt, és ugyanabba a sorba állt be kávéért. Se a lompos pár, sem a két öreg hölgy nem volt a közelben.

Úgy érezte, kudarcot vallott. Nem tudta, mire következtessen. Alaptalanul gyanakodott? Lehetséges, hogy McHugh-ék ma történetesen csak a zene miatt jöttek ide?

Míg visszafelé mentek Margarettel, odasodródott mellé Bili Bicks. Az ügynök középkorú, kissé túlsúlyos, kopaszodó ember volt. Világos-szürke öltönyt viselt, izzadságfoltokkal a hóna alatt.

– Igaza volt – mondta fojtottan.

– Honnan tudja?

– Az a pasi McHugh mellett.

– A szürke csíkos öltönyben?

– Ja. Nyikolaj Jenkov, kultúrattasé a szovjet nagykövetségen.

– Jóságos isten! – mondta Greg.
Margaret odafordult.
– Tessék?
– Semmi – mondta Greg.
Bicks elvonult.
– Valami nyomja a lelked – állapította meg a lány, míg leültek. – Nem hinném, hogy egyetlen ütemet is hallottál a Saint-Saénsból.
– Csak a munka jár a fejemben.
– Mondd, hogy nem egy másik nő, és már meg is bocsátottam.
– Nem egy másik nő.
A hangverseny második részében kezdett szorongani. Ő nem vett észre semmiféle kapcsolatot McHugh és Jenkov között. Nem beszéltek, és Greg nem látta, hogy átadtak volna egymásnak bármit is: dossziét, borítékot, filmtekercset.
A szimfónia véget ért, a karmester meghajolt. A hallgatóság kifelé indult. Greg leégett a kémvadászatával.
Az előcsarnokban Margaret bement a női vécébe. Amíg Greg várakozott, odament hozzá Bicks.
– Semmi – mondta a fiú.
– Nálam sem.
– Talán csak véletlen, hogy McHugh ott ült Jenkov mellett.
– Véletlenek nincsenek.
– Talán közbejött valami. Például egy rossz jelszó.
Bicks a fejét rázta.
– Az egyik átadott valamit a másiknak. Csak mi nem láttuk.
Mrs. McHugh is bement a női vécébe, és McHugh is a közelben várakozott, akárcsak Greg, aki egy oszlop mögül figyelte. A fizikusnál nem volt se aktatáska, se esőkabát, amely alatt el lehet rejteni egy csomagot vagy egy iratgyűjtőt. Mégsem stimmelt vele valami. De mi?
Hirtelen rájött.
– Az újság! – mondta.
– Mi?
– Amikor Barney megérkezett, egy újság volt nála. Keresztrejtvényt fejtettek, míg várták, hogy elkezdődjön az előadás. Most nincs nála!
– Vagy eldobta, vagy átadta Jenkovnak azzal együtt, amit eldugott benne.

– Jenkov és a felesége már elment.

– Lehet, hogy még kint vannak!

Bicks és Greg rohantak az ajtóhoz.

Bicks keresztülkönyökölte magát az ajtókon kiáramló tömegen. Greg a sarkában volt. A járdán megálltak, jobbra és balra néztek. Greg nem látta Jenkovot, de Bicksnek éles szeme volt.

– A másik oldalon! – kiáltotta.

Az attasé a járda szélén állt a lompos feleségével. Fekete limuzin közeledett hozzájuk lassan.

Jenkov egy összehajtogatott újságot tartott a kezében.

Greg és Bicks keresztülszáguldottak az úttesten.

A limuzin megállt.

Greg gyorsabb volt Bicksnél, elsőnek ért át a túloldalra.

Jenkov nem vette észre őket. Ráérősen kinyitotta az autó ajtaját, azután félrehúzódott, előreengedve a feleségét.

Greg rávetette magát Jenkovra. Elterültek a járdán. Az attasé felesége sikoltott.

Greg feltápászkodott. A sofőr kiszállt, és kezdte volna megkerülni az autót, ám Bicks ráordított:

– FBI! – és felmutatta a jelvényét.

Jenkov elejtette az újságot. Érte nyúlt, ám Greg fürgébb volt. Fölkapta, hátraugrott, szétnyitotta.

Papírköteg volt benne, a legfelső lapon egy sematikus ábra. Greg azonnal ráismert. Azt mutatta, hogy működik az implóziós plutóniumbomba kioldószerkezete.

– Jézus Mária! – mondta. – Hiszen ez a legújabb találmány!

Jenkov beugrott az autóba, berántotta és belülről lezárta az ajtót.

A sofőr visszaszállt a limuzinba, és elhajtott.

*

Szombat este volt, Daisy lakása a Piccadillyn zsúfolásig megtelt vendégekkel. Legalább százan lehetnek, állapította meg elégedetten.

Ő volt a középpontja annak a londoni társaságnak, amely az amerikai Vöröskeresztből nőtt ki. Szombatonként partit rendezett amerikai katonáknak, és meghívta ismerkedni a St. Bárt Kórház ápolónőit. Angol pilóták is jöttek. Itták Daisy kifogyhatatlan whiskyjét és ginjét, táncoltak Glenn Miller lemezeire, amelyek Daisy gramofonján forogtak. A háziasszony, aki tisztában volt vele, hogy

bármelyik parti az utolsó lehet a részt vevő férfiak számára, mindenre hajlandó volt, hogy a vendégei jól érezzék magukat, kivéve persze a csókolózást, de hát azt annál lelkesebben csinálták az ápolónők.

Daisy egy cseppet sem ivott, ha parti volt nála. Túl sok mindenre kellett ügyelnie. A párocskák folyton bezárkóztak a vécébe, úgy kellett kivonszolni őket, ha valaki rendeltetésszerűen akarta használni a helyiséget. Ha egy fontos tábornok rúgott be, haza kellett juttatni, nehogy baja essék. Gyakran kifogyott a jégből, mert képtelen volt megértetni angol személyzetével, mennyire kell a jég egy partihoz.

Miután különvált Bubi Fitzherberttól, egy darabig nem volt más barátja a Leckwith családon kívül. Ethel, Lloyd anyja sose tört pálcát fölötte. Noha ma már maga volt a tiszteletreméltóság, neki is voltak botlásai a múltban, és ez megértőbbé tette. Daisy máig eljárt Leckwithék aldgate-i házába minden szerda este, és kakaót ivott velük a rádió mellett. Ez volt a kedvenc estéje az egész héten.

Eddig kétszer rekesztette ki a társaság, egyszer Buffalóban, másodszor Londonban. Már megfordult a fejében az a nyomasztó gondolat, hogy az ő hibája lehet. Talán nincs is keresnivalója ezekben az agyonszabályozott, prűd körökben. Szamár volt, hogy el akarta fogadtatni magát.

Csak hát sajnos ő szerette a partikat, a piknikeket, a sporteseményeket, egyáltalán minden összejövetelt, ahol az emberek kiöltöznek, és jókat mulatnak.

Viszont már tudta, hogy nincsen szüksége brit arisztokratákra vagy amerikai patríciusokra a szórakozáshoz. Teremtett magának társaságot, és az sokkal érdekesebb volt, mint az övék. Egyesek, akik nem voltak hajlandóak szóba állni vele, miután otthagyta Bubit, mostanában igencsak célozgattak rá, hogy szeretnének meghívót kapni a híres szombat estékre. Sokan direkt azért jártak hozzá, hogy kirúghassanak a hámból, miután részt vettek egy-egy idegtépőén előkelő vacsorán a Mayfair valamelyik fejedelmi rezidenciájában.

Ám eddig ez volt a legjobb parti, mert Lloyd eltávozást kapott.

Nyíltan együtt éltek a piccadillyi lakásban. Daisyt nem érdekelte az emberek véleménye; az ő híre úgyis olyan rossz volt a tiszteletre méltó körökben, hogy azt már nem lehetett tovább rontani.

Egyébként a háborús évek halasztást nem tűrő szerelmei sokakat rábírtak, hogy ugyanígy megszegjék a szabályokat. A személyzet időnként olyan merev tud lenni az ilyen dolgokban, mint egy nagyhercegnő, ám Daisyt imádták az alkalmazottai, így ő és Lloyd még csak nem is mímelték, hogy külön szobában alszanak.

Szeretett Lloyddal hálni. Nem volt olyan tapasztalt, mint Bubi, de ezt ellensúlyozta a lelkesedése – és mohón tanult. Minden éjszaka egy-egy felfedezőút volt a dupla ágyban.

Figyelték a vendégeiket, ahogy beszélgetnek, nevetnek, isznak, füstölnek és csókolóznak. Lloyd elmosolyodott és megkérdezte:

– Boldog vagy?

– Majdnem – felelte az asszony.

– Majdnem?

Daisy sóhajtott.

– Gyerekeket akarok, Lloyd. Nem érdekel, hogy nem vagyunk házasok. Jó, természetesen érdekel, de akkor is akarok egy kisbabát.

A férfi arca elsötétült.

– Jól tudod, mi a véleményem a törvénytelen gyerekekről.

– Igen, elmagyaráztad. De nekem akkor is kell belőled egy rész, akit imádhatok, ha te meghalsz.

– Igyekszem elkövetni mindent, hogy életben maradjak.

– Tudom. – De ha megalapozott a gyanúja, és Lloyd valóban illegális munkát végez a megszállt területen, akkor ugyanúgy kivégezhetik, mint ahogy Angliában kivégzik a német kémeket. És akkor Daisy ott áll a nagy semmivel. – Tisztában vagyok vele, hogy nők milliói vannak hasonló helyzetben, de akkor sem bírom elviselni a gondolatot, hogy nélküled kelljen élnem. Azt hiszem, belehalnék.

– Ha rávehetném Bubit, hogy elváljon tőled, megtenném.

– Ne beszéljünk ilyenekről egy partin! – Valamit észrevett a szoba túlsó végében. – Odanézzenek, hiszen ez Woody Dewar!

Woody hadnagyi egyenruhát viselt. Daisy odament hozzá, és üdvözölte. Fura volt ez a találkozás kilenc év után, bár Woody nem változott, csak idősebb lett.

– Ezerszám vannak ideát amerikai katonák – újságolta Daisy, miközben foxtrottoztak a Pennsylvania Six-Five Thousand dallamára. – Csak arról lehet szó, hogy megszálljuk Franciaországot. Mi másról?

– A vezérkar természetesen nem avat be a terveibe zöldfülű hadnagyokat – felelte Woody – , de hozzád hasonlóan én sem tudok elképzelni más okot. Már nem sokáig hagyhatjuk az oroszokra a háború nehezét.

– Szerinted mikor lesz?

– Az offenzívak mindig nyáron kezdődnek. Általában május végére vagy június elejére tippelünk.

– Ilyen korán?

– De senki se tudja, hol.

– Calais-be Doverből a legrövidebb az út a tengeren – mondta Daisy.

– Éppen ezért a németek Calais köré összpontosítják a védelmüket, úgyhogy talán megpróbáljuk meglepni őket, például azzal, hogy a déli partra szállunk ki, Marseille közelében.

– Akkor talán vége lesz.

– Kétlem. Amint lesz egy hídfőállásunk, még el kell foglalni Francia-országot, és utána Németországot. Hosszú út áll előttünk.

– Te jó ég! – Woody úgy festett, mint akire ráfér a vigasztalás, és Daisy pontosan tudta, ki lesz a megfelelő lány. Isabel Fernandez Rhodes-ösztöndíjas volt, aki történelemből írta a diplomamunkáját az oxfordi St. Hilda College-ban. Remek nő volt, bár olyan elszántan intellektuális, hogy a fiúk fapicsának hívták. De Woody nem bánja, ha egy lánynak van esze.

– Gyere csak ide! – kiáltotta Isabelnek. – Woody, ő az én Bella barátnőm. San Franciscó-i. Bella, bemutatom Woody Dewart Buffalóból.

Kezet ráztak. Bella magas lány volt, a haja sűrű, sötét, a bőre ugyanolyan olajbarna, mint Joanne Rouzrokhé. Woody rámosolygott.

– Hát te mit keresel Londonban? – Daisy otthagyta őket.

Éjfélkor vacsorát tálaltatott. Ha tudott szerezni amerikai élelmiszert, a vacsora sonkás tojás volt, egyébként sajtos szendvics. A vacsora olyasféle szélcsendet jelentett, mint a színházban a szünet: ilyenkor lehetett beszélgetni. Daisy észrevette, hogy Woody Dewar azóta se mozdult el Bella Hernandez mellől. Teljesen belemerültek a beszélgetésbe. Daisy ellenőrizte, hogy megvan-e mindenkinek mindene, azután beült egy sarokba Lloyddal.

– Eldöntöttem, mit szeretnék a háború után, amennyiben

életben maradok – mondta a férfi. – Már természetesen azon kívül, hogy feleségül veszlek.

– Na?

– Megpróbálkozom a képviselőséggel.

– Lloyd, ez fantasztikus! – lelkesedett Daisy. Átölelte a férfi nyakát, és megcsókolta.

– Még korai a gratulációhoz. Regisztráltattam magamat Hoxtonban, a mamáéval szomszédos körzetben, de lehetséges, hogy a helyi Munkáspárt nem engem választ. Akkor pedig nem győzhetek. Hoxtonnak jelenleg erős liberális képviselője van.

– Segíteni akarok – jelentette ki Daisy. – Én leszek a jobb kezed. Megírom a beszédeidet, fogadok, hogy értenék hozzá.

– Boldog lennék, ha segítenél.

– Akkor megegyeztünk.

Az idősebb vendégek távoztak vacsora után, de a zene tovább szólt, az ital sose fogyott ki, és a parti még jobban beindult. Woody most egy lassú tangót járt Bella Hernandezzel. Lehet, hogy Joanne óta először táncol más nővel, tűnődött Daisy.

A hangulat egyre forrósodott, a vendégek kezdtek eltünedezni a szobákban. Az ajtót nem zárhatták magukra, mert Daisy kivette a kulcsokat, úgyhogy időnként több pár is volt ugyanabban a szobában, de ez láthatóan nem izgatott senkit. Daisy egyszer a takarítószekrényben is talált egy párocskát, akik úgy aludtak egymást átölelve, mint a tej.

Hajnali egykor beállított a férje.

Ő nem hívta meg Bubit, de az két amerikai pilóta társaságában érkezett, úgyhogy Daisy vállat vont, és beengedte. Bubi megnyerően spicces volt, megtáncoltatott néhány ápolónőt, aztán udvariasan felkérte a feleségét.

Vajon részeg, vagy csakugyan megenyhült Daisy iránt? És ha igen, megváltoztathatja-e a véleményét a válásról?

Daisy nem adott kosarat. Szvingelni kezdtek. A legtöbb vendégnek sejtelme sem volt róla, hogy ők férj és feleség. Akik tudták, nem győztek ámulni.

– Olvastam az újságban, hogy új versenylovat vásároltál – kezdte az asszony, hogy beszélhessenek valamiről.

– Szerencsés Flótás – mondta Bubi. – Nyolcezer guinea volt.

Rekordár.

– Remélem, megéri. – Daisy szerette a lovakat, valamikor azt hitte, egyszer majd együtt vásárolnak és treníroznak versenylovakat, de Bubi nem akarta megosztani ezt a passzióját a feleségével. Daisynek ez volt az egyik keserűsége a házasságban.

Férje olvasott a gondolataiban.

– Csalódtál bennem, ugye? – kérdezte.

– Igen.

– Én is csalódtam benned.

Ez új volt Daisynek.

– Mert nem hunytam szemet a hűtlenkedésed fölött? – kérdezte.

– Pontosan.

Bubi elég részeg volt, hogy őszinte legyen.

Daisy lecsapott az alkalomra.

– Szerinted meddig kell még büntetnünk egymást? – kérdezte.

– Büntetni? – kérdezett vissza Bubi. – Ki büntet kit?

– Egymást büntetjük azzal, hogy megmaradunk a házasságban. El kellene válnunk, ahogy az értelmes emberek csinálják.

– Talán igazad van – mondta Bubi. – Csakhogy egy szombat éjszaka nem a legalkalmasabb pillanat ennek a megvitatására.

Daisyben feltámadt a remény.

– Ne látogassalak meg? – kérdezte. – Amikor mindketten frissek és józanok vagyunk.

– Rendben – válaszolta Bubi rövid habozás után.

Daisy tovább ütötte a vasat.

– Mit szólnál holnap délelőtthöz?

– Rendben.

– Templom után. Mondjuk, déli tizenkettőkor?

– Rendben – mondta Bubi.

*

Miközben Woody hazakísérte a Hyde Parkon át Bella Hernandezt, aki egy barátnőjénél lakott South Kensingtonban, a lány megcsókolta.

Woody senkivel sem csinálta ezt Joanne halála óta. Először megdermedt. Nagyon tetszett neki Bella, aki a legokosabb lány volt Joanne után, és abból, ahogy hozzásimult a lassú tánc közben, Woody tudta, hogy megcsókolhatná, ha akarná. Mégsem tette, mert mindig

Joanne-re gondolt.

Így hát Bella átvette a kezdeményezést.

Kinyitotta a száját, és Woody megízlelhette a nyelvét, de ez is Joan-net juttatta az eszébe. Csak két és fél éve, hogy meghalt.

Agya az udvarias visszautasítást fogalmazgatta, amikor a teste fölülkerekedett. Váratlanul emészteni kezdte a vágy, és ő éhesen visszacsókolta Bellát.

A lány mohón válaszolt. Megragadta a fiú két kezét, és a mellére húzta, amely nagy és puha volt. Woody tehetetlenül felnyögött.

Sötét volt, alig látott, de a közeli bokrokból hallatszó neszek arra engedtek következtetni, hogy sokan mások is ugyanezt csinálják.

A lány hozzátapadt. Biztos, hogy érzi az ő merevedését. Woody olyan izgalomba jött, hogy attól félt, bármelyik pillanatban elélvezhet. Bella láthatólag ugyanúgy fel volt korbácsolva, mint ő. Woody érezte, ahogy kapkodva kigombolja a nadrágját, és kiszabadítja hűvös ujjaival az ő forró hímvesszőjét, majd Woody meglepetésére és gyönyörűségére letérdel. Amint bekapta a makkot, Woody fékevesztetten beleélvezett a szájába. Bella lázasan szívta és nyaldosta.

A fiú már kielégült, de a lány addig csókolgatta a hímvesszőjét, amíg el nem ernyedt. Azután szelíden visszarejtette a ruha alá, és felállt.

– Ez izgalmas volt – súgta. – Köszönöm.

Woody is éppen meg akarta köszönni, de inkább átölelte Bellát, és magához húzta. Sírni tudott volna a hálától. Csak most tudta meg, milyen kétségbeejtően szüksége volt a női gyengédségre a mai éjszakán. Valamiféle árnyék lefoszlott róla.

– El se tudom mondani – kezdte, de nem találta a szavakat, hogy elmondhassa, milyen sokat jelentett ez neki.

– Akkor ne tedd – mondta a lány. – Különben is tudom. Éreztem.

Megérkeztek a házhoz.

– Nem lehetne...? – kérdezte volna a fiú az ajtóban.

Bella az ajkára tette az ujját, hogy hallgasson.

– Menj és nyerd meg a háborút.

Aztán eltűnt a házban.

*

Daisy, ha istentiszteletre ment vasárnap, ami ritkán történt meg

vele, most már kerülte a West End előkelő templomait, ahol a gyülekezet kiközösítette. Inkább felszállt az aldgate-i földalattira, amely elvitte a Calvary Gospel Halihoz. Itt egészen másról prédikáltak, de őt ez nem érdekelte. Az East Enden sokkal szebben énekeltek.

Ő és Lloyd külön ment az imaházba. Az aldgate-i nép tudta, kicsoda Daisy, és tetszett nekik, hogy egy elbitangolt arisztokrata ül az egyik olcsó székükön, de az már túl sok lett volna nekik, ha egy férjétől külön élő férjes asszony vonul be közéjük a szeretője karján. Mert mint Billy, Ethel öccse megjegyezte: „Jézus nem ítélte el a házasságtörő asszonyt, de figyelmeztette, hogy ne vétkezzen többé."

Istentisztelet közben Daisy a férjén töprengett. Komoly volt az éjszaka Bubinál a békülhetnék, vagy csak jóságosra itta magát? Még kezet is rázott Lloyddal, amikor elment. Ugye, hogy ez megbocsátást jelent? De aztán figyelmeztette magát, hogy ne tápláljon vérmes reményeket. Bubinál önimádóbb embert nem ismert életében. Rosszabb még az ő apjánál vagy Greg öccsénél is.

Templom után sokszor elment Eth Leckwithékhez vasárnapi ebédre, de ma átengedte Lloydot a családjának, és elsietett.

Visszatért a West Endre, és kopogtatott férje mayfairi házának ajtaján. Az inas bebocsátotta a nappaliba.

Bubi ordítva érkezett.

– Mi a fene ez? – bömbölte, és egy újságot vágott a feleségéhez.

Daisy épp elégszer látta ebben a hangulatban, és nem ijedt meg tőle.

Bubi egyetlenegyszer emelte ütésre a kezét, mire ő felkapott egy nehéz gyertyatartót. Nem is történt ilyen még egyszer.

Ha nem is félt, de csalódott. Férje olyan jó hangulatban volt az éjszaka. De talán lehet értelmesen beszélni vele.

– Mi haragított meg ennyire? – kérdezte flegmán.

– Nézd csak meg azt a rohadt újságot!

Daisy lehajolt, fölvette. A Sunday Mirror, egy népszerű baloldali bulvárlap vasárnapi kiadása volt, címoldalán Bubi új versenylovának, Szerencsés Flótásnak a fotójával, és ezzel a címmel:

SZERENCSÉS FLÓTÁS ÉRTÉKE:

28 SZÉNBÁNYÁSZ

Bubi rekordáron vett lovának történetét már lehozta a tegnapi

sajtó, de a mai Mirror egy felháborodott glosszát közölt, amely rámutatott, hogy a ló vételára, a 8400 font éppen huszonnyolcszorosa a háromszáznak, a szabványos kárpótlásnak, amelyet egy munkahelyi baleset miatt elhunyt bányász özvegyének fizetnek.

És a Fitzherbert család a szénbányákon szerezte a vagyonát.

– Apám dühöng – mondta Bubi. – Azt remélte, hogy külügyminiszter lehet a háború utáni kormányban. Ez alighanem romba döntötte az esélyeit.

– Bubi, légy szíves, magyarázd már el, hogy ez miért az én hibám? – bosszankodott Daisy.

– Nézd csak meg, ki írta azt az átkozott cikket!

Daisy megnézte.

Billy Williams Aberowen parlamenti képviselője – A fiúd nagybátyja! – mondta Bubi.

– Úgy képzeled, hogy tanácsot kér tőlem, mielőtt megírja a cikkeit?

Bubi az ujjával Daisy felé bökött.

– Az a család valamilyen okból gyűlöl minket!

– Tisztességtelennek tartják, hogy ilyen sok pénzt kerestek a szénen, amikor a bányászokat ennyire alulfizetik. Háború van, tudod.

– Te is örökölt pénzből élsz! – mondta Bubi. – És az éjszaka nem nagyon észleltem háborús megszorításokat a piccadillyi lakásodon!

– Igazad van – mondta az asszony – , csakhogy én a katonáknak rendeztem partit. Te viszont egy lóra költöttéi el egy vagyont.

– Az én pénzem!

– De a szénnek köszönheted.

– Olyan sok időt töltöttél egy ágyban azzal a Williams fattyúval, hogy a végén egy rohadt bolsevik lett belőled.

– Akkor van még egy dolog, ami elválaszt minket. Bubi, komolyan a férjem akarsz maradni? Találhatnál valaki mást, aki jobban illik hozzád. A londoni lányok fele boldogan lenne Aberowen vicomtess.

– Semmiféle szívességet nem vagyok hajlandó tenni annak az átkozott Williams családnak. Mellesleg hallottam tegnap este, hogy a fiúd képviselő akar lenni.

– Remek képviselő lesz belőle.

– Akkor nem, ha te lógsz a nyakán. Még csak meg sem választják. Az egy rohadt szocialista, te meg fasiszta voltál.

– Erre már én is gondoltam, tudom, hogy egy kis problémát jelenthet...

– Problémát? Legyőzhetetlen akadályt! Csak várd ki, amíg az újságok felkapják a sztorit! Ugyanúgy megköveznek, mint engem tegnap!

– Feltételezem, el fogod adni a sztorit a Daily Mailnek.

– Nem lesz nekem szükségem arra, megteszik helyettem a szeretőd ellenfelei. Amíg te állsz mellette, Lloyd Williamsnek semmi esélye sincs.

*

Június első öt napjában Woody Dewar hadnagyot ejtőernyős szakaszával meg még ezer-egynéhány emberrel együtt elzárták a külvilágtól egy repülőtéren, valahol Londontól északnyugatra. Egy hangárból átalakított óriási hálóteremben priccsek százai álltak hosszú sorokban. Voltak filmek és dzsesszlemezek, hogy ne unatkozzanak várakozás közben.

Normandia volt az úti céljuk. A szövetségesek körmönfont elterelő hadműveletekkel próbálták meggyőzni a német hadvezetést, hogy a célpont Calais-tól háromszázhúsz kilométerrel északkeletebbre lesz. Ha a németeket sikerül lóvá tenni, az inváziós erő viszonylag csekély ellenállásba ütközik, legalábbis az első órákban.

Az éjszaka ledobott ejtőernyősök lesznek az első hullám. A második az ötezer hajón érkező, 130 000 fős derékhad, amely hajnalban száll ki a normandiai parton. Addigra az ejtőernyősök megsemmisítik a szárazföldi megerősített pontokat, és elfoglalják a kulcsfontosságú utakat.

Woody szakaszának el kellett foglalnia egy hidat a tengertől tizenhat kilométerre eső, Eglise-des-Soeurs nevű kisváros közelében, és addig kellett tartaniuk a part felé tartó, esetleges német erősítésekkel szemben, amíg a derékhad utol nem éri őket. Mindenáron meg kellett akadályozniuk, hogy a németek felrobbantsák a hidat.

Amíg az indulásra vártak, Ász Webber maratoni pókerversenyt indított, nyert ezer dollárt, majd elvesztette. Balkezes Cameron

rögeszmésen tisztogatta és olajozta felhajtható tusájú, könnyű Ml félautomata karabélyát, amelyet az ejtőernyősök használtak. Lonnie Callaghan és Tony Bonanio, akik nem kedvelték egymást, naponta jártak együtt a misére. Sompolygó Pete Schneider addig élezte a Londonban vásárolt kommandóskést, amíg borotválkozni tudott volna vele. Patrick Timothy, aki hasonlított Clark Gable-hez, és ugyanolyan bajuszt viselt, ukulelén játszotta újra és újra ugyanazt a dallamot, az őrületbe kergetve mindenkit. Defoe őrmester hosszú leveleket írt a feleségének, azután eltépte őket, és elölről kezdte az írást. Mack Trulove és Bagós Joe Morgan megnyírta, majd kopaszra borotválta egymást, abban a hitben, hogy az orvosoknak így könnyebb kezelni a fejsérüléseket.

Az osztag legtöbb tagjának volt csúfneve. Woody megtudta, hogy őt Skótnak hívják.

A partraszállás napját június negyedikére, vasárnapra tűzték ki, azután elhalasztották a rossz idő miatt.

Június 5-én, hétfőn este az ezredes beszédet tartott.

– Emberek! – bömbölte. – Ma lesz az az éjszaka, amikor megszálljuk Franciaországot!

A katonák harsogva helyeseltek. Woody nem értette. Itt melegben és biztonságban vannak, mégis alig várják, hogy odaát legyenek, kiugorhassanak a repülőgépekből, le az ellenséges csapatok nyakába, akik meg akarják ölni őket.

Különleges lakomát kaptak – bélszínt, sertéspecsenyét, sült csirkét, sült krumplit, fagylaltot – és mindenki annyit evett, amennyi belefért. Woody egyiket sem kívánta. Az embereinél jobban el tudta képzelni, mi vár rá, és nem akarta tele gyomorral fogadni. Ivott egy kávét, evett egy fánkot. A kávé amerikai volt, illatos, finom, nem olyan, mint az a szörnyű lötty, amit a britek főznek, már ha egyáltalán van kávéjuk.

Levette a bakancsát, és elnyúlt a priccsen, Bella Hernandezre gondolt, a puha mellére és arra, hogy a szájának csak az egyik sarka húzódik fel, amikor mosolyog.

Arra eszmélt, hogy valahol kürtőinek.

Egy pillanatig azt hitte, rossz álomból ébred, amelyben csatába indult, embereket ölni. Azután rájött, hogy ez igaz.

Felvették az ejtőernyősruhájukat, összeszedték a felszerelésüket.

Sok mindent kellett vinniük, amelyek között voltak nélkülözhetetlen dolgok, mint a karabély, a százötven darab . 30-as lőszer, gránátok a harckocsik ellen, egy Gammon-gránát nevű kisméretű bomba, a kiadagolt étel, a víztisztító tabletta és az elsősegélykészlet morfiummal. Viszont a gyalogsági ásóról, a borotvakészletről, a francia zsebszótárról lemondtak volna. Annyira túl voltak terhelve, hogy az alacsonyabb embereknek megerőltetés volt odamenni a sötét kifutón felsorakozott gépekhez.

C-47 Skytrain repülők szállították őket. Woody meglepetten látta a szűrt fényben, hogy a gépek oldalára feltűnő fehér-fekete csíkokat festettek.

– Nehogy a mieink lőjenek le – magyarázta a pilótájuk, Bonner százados, egy ingerlékeny természetű középnyugati.

Beszállás előtt lemérték az embereket. Donegan és Bonanio becsomagolt páncélököl-alkatrészeket csatoltak a lábszárukra, ami negyven kilóval növelte a súlyt. Bonner százados úgy lett egyre dühösebb, ahogy nőtt a terhelés.

– Maguk túlsúlyosak! – ordította Woodynak. – Nem bírom majd felemelni ezt a dögöt!

– Nem én döntöttem így, százados úr-mondta Woody. – Beszéljen az ezredessel.

Elsőnek Defoe őrmester szállt fel. A gép elejébe ment, és leült a pilótafülkébe vezető nyílás mellé. Ő ugrik utolsónak, tehát akinek az utolsó percben elmenne a kedve az ugrástól a sötétbe, számíthat egy dere-kas lökésre Defoe őrmestertől.

Donegant és Bonaniót, akik a szabványfelszerelésükön kívül még a szétszerelt páncélöklöt is cipelték, a többieknek kellett felsegíteni a lépcsőn. Woody szállt be utolsónak mint szakaszparancsnok, hogy ő ugorhasson elsőnek.

A gép belseje cső alakú volt, amelyben egyszerű fémülések sorakoztak egymással szemközt. Ennyi felszereléssel nehéz volt becsatolni a biztonsági övét, úgyhogy néhányan nem is bajlódtak vele. Az ajtót becsukták, a motorok bömbölve életre keltek.

Woody egyszerre félt és lelkesedett. Minden logikát megcsúfolva várta, hogy csatába mehessen. Őt magát is meglepte, hogy szeretne minél előbb földet érni, összecsapni az ellenséggel, lőni rá. Szerette volna, ha már véget érne a várakozás.

Vajon látja még Bella Hemandezt?

Úgy rémlett, érzi a kifutón végigdübörgő, gyorsítani próbáló repülőgép erőlködését. Mintha egy örökkévalóságig robajlott volna a földön. Milyen hosszú lehet az a rohadt kifutó? Aztán végre fölemelkedett. Woody nem nagyon érezte, hogy repülnének, azt gondolta, legfeljebb méternyi magasan lehetnek. Kinézett. Hét ablak volt, ő az utolsónál ült, az ajtó mellett. Alatta egyre mélyebbre süllyedtek a bázis tompított fényei. A levegőben voltak.

Felhős volt az ég, de a fellegek halványan derengtek, vélhetőleg azért, mert fölkelt mögöttük a hold. Kék lámpa égett a szárnyak hegyén. Woody látta, ahogy a gépük beáll a kötelék óriás V betűjébe.

A gépen akkora zaj volt, hogy az embereknek egymás fülébe kellett ordítaniuk, ha mondani akartak valamit, úgyhogy hamarosan abbamaradt a társalgás. Fészkelődtek a kemény székeken, hasztalanul próbálták kényelembe helyezni magukat. Voltak, akik behunyták a szemüket, de Woody nem hitte, hogy bármelyikük is tudott volna aludni.

Alacsonyan repültek, alig magasabban háromszáz méternél: Woody időnként látta a folyók és a tavak tompa, ónszürke csillanását, az egyik helyen pedig egy tömeget: sok száz arc bámult fölfelé a tovamennydörgő repülőkre. Ezernél is több gép szállt Dél-Anglia felett: nem mindennapi látvány lehetett! Woody arra gondolt, hogy azok az emberek a készülő történelmet nézik, amelynek ő is része.

Félóra múlva elmaradtak alattuk az angol fürdővárosok, és kiértek a tenger fölé. A hold egy percre átsütött két felhő között, és Woody meglátta a hajókat. Nem hitt a szemének. Ez egy úszó város volt: mindenféle méretű hajók szakadozott sorokban, mint a különféle házak az utcákon. A hajók ezrei a horizontig betöltötték a tengert. Mielőtt felhívhatta volna bajtársai figyelmét a különleges látnivalóra, a fellegek ismét eltakarták a holdat, és a látomás elenyészett, mint az álom.

A repülőgépek széles ívben elkanyarodtak. Attól a zónától nyugatra akarták megközelíteni Franciaországot, ahol ledobják őket, hogy aztán a part mentén repüljenek kelet felé, a tereptárgyak alapján ellenőrizve a pozíciójukat, így az ejtőernyősök ott érnek földet, ahol kell.

A Csatorna-szigeteket, amelyek Nagy-Britanniához tartoztak, noha közelebb esnek Franciaországhoz, 1940-ben, a franciaországi háború végén megszállták a németek. Most, amikor a légi armada elszállt a szigetek fölött, a német légvédelem tüzet nyitott. Ilyen alacsonyan a Sky-train gépek borzasztóan sebezhetőek voltak. Woody rádöbbent, hogy megölhetik, még mielőtt odaér a harctérre. Nagyon utált volna értelmetlenül meghalni.

Bonner százados cikcakkozott, hogy kikerülje a légvédelmi tüzet. Woody örült, hogy sikerült neki, ám a cikcakk sajnálatos hatással volt az emberekre. Woodyt is beleértve mindenkinek felfordult a gyomra. Patrick Timothy adta föl elsőnek a küzdelmet, és a padlóra hányt. A többiek még jobban émelyegtek az ocsmány szagtól. Következőnek Sompolygó Pete taccsolt, őütána egyszerre többen. Megtömték magukat marhasülttel és fagylalttal, és az most mind visszajött. Iszonyatos bűz volt, a padló gusztustalanul csúszott.

Mihelyt elmaradtak a szigetek, a repülő egyenes vonalban folytatta az útját. Pár perccel később feltűnt a francia part. A gép bedőlt és jobbra fordult. A másodpilóta felállt a székéről, és kiabált valamit Defoe őrmester fülébe, aki a szakaszhoz fordult, és fölemelte a tíz ujját. Tíz perc ugrásig.

A gép lelassított a kétszázhatvan kilométeres óránkénti haladási sebességéről az ejtőernyős ugráshoz szükséges százhatvanra.

Váratlanul ködbe kerültek, amely olyan sűrű volt, hogy kioltotta a szárnyakon a kék lámpák fényét. Woody szíve majd kiugrott. Szoros kötelékben ez nagyon veszélyes. Milyen tragikus lenne, ha egy lezuhant repülőgépben halna meg, még csak nem is csatában! Bonner annyit tehetett, hogy repült tovább egyenes vonalban, és reménykedett. Minden irányváltás ütközést okozhatott.

A repülőgép ugyanolyan hirtelen bukkant ki a ködből, ahogy eltűnt benne. Két felöl csodával határos módon még mindig kötelékben szállt a többi gép.

Szinte azonnal eldördültek a légvédelmi ágyúk, a tűz öldöklő szirmokat nyitott az összezsúfolt gépek között. Woody tudta, hogy ilyen körülmények között a pilóta köteles változatlan sebességgel rárepülni a célpontra. Am Bonner dacolt a paranccsal, és kivált a kötelékből. A motorok hangja az üvöltésig fokozódott. Bonner ismét cikcakkozni kezdett. A gép orra megsüllyedt, ahogy a százados

gyorsítani próbált. Az ablakon kinéző Woody láthatta, hogy sok más pilóta hasonló fegyelmezetlenséggel fogja menekülőre a dolgot.

Az ajtó fölött kigyulladt a vörös lámpa. Még négy percük volt.

Woody bizonyosra vette, hogy a legénység korán kapcsolta fel a lámpát. Minél előbb le akarják dobni az ejtőernyősöket, hogy visszatérhessenek a biztonságba. De hát náluk voltak a térképek, és ő nem vitatkozhatott.

Feltápászkodott.

– Feláll, beakaszt! – ordította. A többség nem hallotta, de tudták, mit akar mondani a parancsnokuk. Felálltak, ráakasztották a bekötőzsinórjukat a fejük fölötti sodronykötélbe, nehogy véletlenül kilökjék őket az ajtón. Az ajtó kinyílt, a szél besüvöltött rajta. A gép még mindig túl gyorsan ment. Ilyen sebességnél rossz ugrani, de nem is ez a legnagyobb baj. Egymástól távolabb érnek földet, sokkal több időbe telik, amíg Woody összeszedi a szakaszát a földön, így késve indul el a célhoz. Eleve csúszással kezdi a bevetést. Verje meg az isten Bonnert!

A pilóta hol jobbra, hol balra döntötte be a gépet, kerülgetve a légvédelmi lövedékeket. Az emberek dülöngélve próbáltak egyensúlyozni a hányástól síkos padlón.

Woody kinézett a nyitott ajtón. Bonner lejjebb ereszkedett, miközben gyorsítani próbált. A gép nem volt magasabban százötven méternél, és ez nem elég. Nem hagy elég időt, hogy az ejtőernyők tökéletesen kinyílhassanak, mielőtt az emberek földet érnek. Woody tétovázott, azután intett az őrmesterének.

Defoe odaállt mellé. Lenézett, a fejét rázta. Woody füléhez hajolt, és beleordított:

– A szakasz fele kitöri a bokáját, ha innen ugrunk! A páncélöklösök megölik magukat!

Woody döntött.

– Vigyázzon, hogy ne ugorjon senki! – ordította Defoe-nak.

Azután kiakasztotta a zsinórját, és előrement, átnyomakodva az álló emberek két sora között a pilótafülkéig. A legénység három főből állt. Woody torkaszakadtából elüvöltötte magát:

– Följebb! Följebb!

– Menjen vissza és ugorjon! – ordította Bonner.

– Senki sem fog ugrani ebből a magasságból! – Woody

előrehajolt, és a magasságmérőre szögezte az ujját, amely 146 métert mutatott.

– Ez öngyilkosság!

– Tűnjön el a pilótafülkéből, hadnagy! Ez parancs.

Woody volt az alacsonyabb rangú, de nem engedett.

– Addig nem, amíg nem megy magasabbra!

– Elhagyjuk a célkörzetet, ha nem most ugranak!

Woody kijött a béketűrésből.

– Feljebb, maga hülye pöcs! Feljebb!

Bonner tajtékzott, de Woody nem mozdult. Tudta, hogy a pilóta nem akarhat hazatérni a teljes rakománnyal, mert kivizsgálnák, hogy mi volt az, ami balul sikerült. Bonner túl sok függelemsértést követett el ma éjszaka, hogy meg merje kockáztatni. Káromkodva rántotta vissza a szabályozókart. Az orr azonnal megemelkedett, a repülőgép feljebb kúszott, és veszített a sebességéből.

– Most elégedett? – acsargott Bonner.

– Fészkes fenét. – Nem megy hátra most, hogy Bonner visszacsinálhassa a manővert. – Háromszáz méteren ugrunk.

Bonner ráadta a gázt. Woody egyfolytában a magasságmérőt nézte.

Ahogy a gép elérte a háromszáz métert, hátrament. Átnyomakodott az emberei között az ajtóig, kinézett, fölemelte a hüvelykujját, és ugrott.

Az ernyő azonnal kinyílt. Woody zuhant, mint a kő, de azonnal lelassult, amint fölötte a kupola megtelt levegővel. Pár másodperccel később vízbe érkezett. Egy töredék másodpercre pánikba esett, mert attól félt, hogy a gyáva Bonner a tengerbe dobta őket. De aztán szilárd földet vagy legalábbis puha sarat ért a lába, és rájött, hogy egy elárasztott réten van.

Ráborult az ejtőernyő selyme. Elővergődött a ráncok közül, és kiszíjazta magát.

Félméteres vízben állt. Körülnézett. Ez vagy egy áradmányos rét, vagy inkább egy mező, amelyet a németek árasztották el, hogy feltartóztassák az inváziós erőt. Nem látott se barátot, se ellenséget, még egy állatot sem, de hát sötét volt.

Az órájára nézett – öt perc múlva háromnegyed négy – azután az iránytűjére, hogy betájolja magát.

Következőnek elővette az Ml karabélyt a tokjából, és lehajtotta a tust. Belenyomott egy tizenötös tárat, felhúzta a závárt, végül bebiztosította a fegyvert.

Az egyik zsebébe nyúlt, és kivett egy bádogból készült, apró tárgyat, olyasfélét, mint egy játékszer. Ha megnyomták, jellegzetes kattogó hangot adott. Mindenki kapott ilyet, hogy felismerjék egymást a sötétben, mert az angol nyelvű jelszavak elárulták volna őket.

Ismét körülnézett.

Kísérletképpen megnyomta kétszer a kattogót. Pontosan előtte valaki kattantott válaszul.

Woody odacsobogott a vízben. Hányásszagot érzett.

– Ki az? – kérdezte halkan.

– Patrick Timothy.

– Itt Dewar hadnagy. Kövessen.

Timothy ugrott másodiknak. Woody úgy kalkulált, hogy ha továbbmegy ugyanebbe az irányba, jó esélye van megtalálni a többieket.

Ötven méterrel arrébb belebotlott Mackbe és Bagós Joe-ba, akik ugyancsak megkeresték egymást.

Kimásztak a vízből egy keskeny útra, és rátaláltak az első veszteségeikre. Lonnie és Tony túlságos erővel csapódott be a lábukra szíjazott páncélöklök miatt.

– Azt hiszem, Lonnie meghalt – szólt Tony. Woody megállapította, hogy igazat mond. Tony nem bírt mozogni, Woody szerint eltört a lába. Adott neki egy morfiuminjekciót, azután levonszolta az útról a szomszédos rétre. Tonynak itt kell megvárnia az orvosokat.

Megparancsolta Macknek és Bagós Joe-nak, hogy rejtsék el Lonnie holttestét, nehogy elvezesse a németeket Tonyhoz.

Erőltette a szemét, hogy lássa a környéket, hátha felismer valamit, ami megfelel a térképének. Lehetetlen feladatnak tűnt, főleg sötétben. Hogyan vezesse el ezeket az embereket a célhoz, ha nem tudja, hol van? Csak abban az egy dologban lehetett biztos, hogy nem ott értek földet, ahol kellett volna.

Különös hangot hallott, és a következő percben fényt látott.

Intett a többieknek, hogy bukjanak le.

Az ejtőernyősöknek tilos volt elemlámpát használniuk, a franciákat elsötétítésre kötelezték, tehát valószínűleg egy német katona közeledik.

Woody egy kerékpárt pillantott meg a homályban.

Felállt, célba vette a karabéllyal. Fontolgatta, hogy azonnal lelövi a biciklist, de nem bírta rászánni magát. Inkább azt kiáltotta:

– Halt! Arrétez!

A bicikli megállt.

– Helló! – mondta a biciklista. Woody ráismert Asz Webber hangjára.

Leengedte a karabélyt.

– Hol szerezte a bringát? – kérdezte csodálkozva.

– Egy tanya elől – felelte tömören Ász.

Woody vezetni kezdte a csoportot arrafelé, ahonnan Ász jött. Úgy okoskodott, hogy a többiek nagyobb valószínűséggel érkeztek meg abba az irányba, mint máshova. Nyugtalanul kereste a térképének megfelelő tereptárgyakat, de túl sötét volt. Használhatatlannak, ostobának érezte magát. Ő a tiszt, neki kell megoldania az ilyen problémákat.

Sikerült a szakasz több emberét is összeszedni az úton. Egyszer csak megérkeztek egy vízimalomhoz. Woody úgy döntött, nem szerencsétlenkedik tovább. A malomhoz ment, és dörömbölt az ajtón.

Az emeleten kinyílt egy ablak, és egy ember megkérdezte franciául:

– Ki az?

– Az amerikaiak – felelte Woody. – Vive la Francé!

– Mit akarnak?

– Magukat felszabadítani – közölte Woody iskolás franciasággal. – De először kell egy kis segítség a térképemhez.

A molnár elnevette magát.

– Jövök már!

Egy perccel később Woody bent ült a konyhában, és kiterítette a térképét az asztalon, a lámpa alatt. A molnár megmutatta, hol van. Nem is volt annyira rossz, mint ahogy Woody gondolta. Annak ellenére, hogy Bonner százados pánikba esett, mindössze négy kilométerrel voltak északkeletebbre Église-des-Soeurs-nél. A molnár

berajzolta a térképre a legjobb utat.

Beosont egy tizenhárom év körüli lány, hálóingben.

– Mami azt mondja, hogy maga amerikai – szólította meg Woodyt.

– Úgy van, Mademoiselle – válaszolta ő.

– Ismeri Gladys Angelust?

Woody nevetett.

– Történetesen találkoztam is vele egyszer, egy barátom apjának a lakásában.

– Tényleg olyan nagyon-nagyon szép?

– Még annál is gyönyörűbb, mint a filmjeiben.

– Tudtam!

A molnár borral kínálta.

– Kösz, de nem – mondta Woody. – Esetleg a győzelem után.

A molnár kétfelől megcsókolta.

Woody kiment a malomból, és vezetni kezdte a szakaszát Église-des-Soeurs irányába. Vele együtt kilencen voltak az eredeti tizennyolcból. Két veszteségük volt: Lonnie meghalt, Tony megsebesült, hét még nem került elő. Azt a parancsot kapta, hogy ne keresgéljen addig, amíg mindenkit meg nem talál. Mihelyt elég embere van a feladatra, indulnia kell a cél felé.

Egy már elő is került a hiányzó hétből. Egy árokból kibukkant Sompolygó Pete, és hanyag „Hahó, emberek!”-kel csatlakozott a csoporthoz úgy, mintha ez lenne a legtermészetesebb.

– Maga mit csinált itt? – kérdezte Woody.

– Azt hittem, németek – magyarázta Pete. – Elbújtam.

Woody látta az ejtőernyő selymének halvány csillogását az árokban. Pete azóta lapíthat itt, hogy földet ért. Nyilvánvalóan pánikba esett. Ám Woody úgy tett, mintha elhinné a meséjét.

Elsősorban Defoe őrmestert akarta megtalálni. Nagyon számított a tapasztalt katona segítségére. Csakhogy az őrmester nem volt sehol.

Egy keresztúthoz közeledtek, amikor zajt hallottak. Woody felismerte az üresen járó motor és két-három beszélgető ember hangját. Négy-kézlábra parancsolt mindenkit, és a szakasz mászva ment tovább.

Egy motorkerékpárost látott, aki leállt beszélni két gyalogossal.

Mindhárman egyenruhát viseltek. Németül beszéltek. Egy épület állt a keresztútnál, kiskocsma lehetett, vagy pékség.

Úgy döntött, hogy vár. Talán elmennek a németek. A lehető leghosszabb ideig észrevétlen akart maradni a csoportjával.

Öt perc múltán elfogyott a türelme. Hátrafordult.

– Patrick Timothy! – sziszegte.

– Taccsoló Pat! – mondta valaki. – Skót keres.

Timothy előremászott. Még mindig hányásszaga volt. Most már örökre rajta ragad ez a név.

Woody látta Timothyt baseballozni, tudta róla, hogy keményeket és pontosakat dob.

– Találja el azt a motorkerékpárt egy gránáttal – mondta.

Timothy elővett egy gránátot a zsákjából, kibiztosította, elhajította.

Fémes koppanás hallatszott.

– Mi volt ez? – kérdezte az egyik német. Azután a gránát felrobbant.

Két robbanás történt. Az első leterítette a három németet. Másodjára a motorkerékpár tankja robbant fel, és a kilövellő lángcsóva összeégette az embereket. Égett hús bűze szállt a levegőben.

– Senki se mozduljon! – ordította Woody a szakaszának. Az épületet figyelte. Vajon van odabent valaki? A következő öt percben senki sem nyitott sem ajtót, sem ablakot. Vagy üres a ház, vagy az ágy alatt rejtőznek a lakók.

Felállt, és intett a szakasznak, hogy tovább. Furcsa érzés volt átlépni a három német holttestén. Ő rendelte el a halálukat – olyan emberekét, akiknek van anyjuk és apjuk, feleségük vagy barátnőjük, talán fiaik és lányaik. Mostanra csak visszataszító üszkös, véres húscafatok maradtak belőlük. Ujjongania kellett volna, hiszen ez volt az első összecsapása az ellenséggel, és győzött. De ő csak émelygett egy kicsit.

Túl a kereszteződésen gyorsabb tempót diktált. Megtiltotta embereinek a beszélgetést és a dohányzást. Erősítőnek megevett egy szelet kincstári csokoládét, amely kissé emlékeztetett a cukrozott gittre.

Félóra múlva meghallott egy autót, és parancsot adott, hogy

mindenki rejtőzzön el a mezőn. Az autó gyorsan, égő fényszórókkal jött. Vélhetőleg német volt, bár a szövetségesek is küldtek át vitorlázó repülőgéppel dzsipeket is a tankelhárító ágyúk és más tüzérségi felszerelések mellett, úgyhogy éppenséggel baráti jármű is lehetett. Woody meglapult egy sövény mögött, és figyelte, ahogy elmegy.

Túl gyors volt ahhoz, hogy azonosítsa. Nem tudta, nem kellett volna-e megparancsolnia a szakaszának, hogy lőjék szót az autót. Nem, gondolta, mindent összevetve jobban teszik, ha a feladatukra összpontosítanak.

Elmentek három falucska mellett, amelyeket Woodynak sikerült azonosítania a térképen. Időnként kutyák ugattak, de senki sem jött ki megnézni, hogy mi az. A franciák megtanulták a megszállás alatt, hogy csak a maguk dolgával törődjenek. Kísérteties érzés volt állig fölfegyverzetten osonni idegen utakon a sötétségben, néma házak mellett, amelyekben az alvóknak fogalmuk sincs az ablakuk előtt elvonuló, gyilkos erőről.

Végre megérkeztek Église-des-Soeurs peremére. Woody rövid pihenőt rendelt el. Bementek egy ligetbe, és a földre ültek. Ittak a kulacsukból, ettek az előre csomagolt ételből. Woody még mindig nem engedélyezte a cigarettázást: a parázs izzása meglepően messzire látszik.

Úgy kalkulált, hogy az út, amelyen járnak, egyenesen a hídhoz vezet. Nem volt megbízható információjuk róla, hogy mennyire őrzik. De mivel a szövetségesek fontosnak tartották, feltételezhetőleg a németek is annak tekintik, vagyis számítani kell őrségre, de az ugyanúgy lehet egy szál puskás, mint egy szakasz. Nem tervezhette meg a támadást addig, amíg nem látja a céltárgyat.

Tíz perc múlva folytatták az utat. Az embereket nem kellett figyelmeztetni a hallgatásra, mert érezték a veszélyt. Némán caplattak az utcán, házak, templomok, üzletek mellett, mindig a falak tövében, belefúrva pillantásukat a homályba, összerezzenve a leghalkabb neszre. Woody kis híján elsütötte a karabélyát, amikor egy nyitott ablakú hálószobában elköhögte magát valaki.

Église-des-Soeurs inkább nagy falu volt, mint kisváros. Woody a vártnál előbb észrevette a folyó ezüstös csillogását. Fölemelte a kezét, megállítva a szakaszt. A főutca enyhén lejtett a híd felé, ami jó

rálátást kínált. A körülbelül harminc méter széles folyót egyetlen ívvel hidalták át. Woody régi építménynek nézte a hidat, mert olyan keskeny volt, hogy két autó nem fért volna el rajta egymás mellett.

Sajnos mindkét végén volt harcállás: két betonkupola vízszintes lőrésekkel, és két őr járkált a hídon. A közelebbi most éppen egy lőrésen át beszélt valakihez, aki a harcállásban volt. Utána mindketten bementek a híd közepéig, és lenéztek a korlátról a fekete vízre. Nem tűntek túlságosan feszültnek, amiből Woody arra következtetett, hogy még nem tudnak az invázióról, de nem is lustálkodtak. Éberen, figyelmesen mozogtak és nézegettek.

Woody nem tudta, hányan vannak a harcállásban, vagy milyen a fegyverzetük. Gépfegyverek vannak azok mögött a lőrések mögött, vagy csak puskák? Nagy különbség!

Bár lenne egy kis harci tapasztalata! Hogy kell viselkedni ebben a helyzetben? Úgy vélte, sok ezren lehetnek a hozzá hasonló, újsütetű tisztek, akiknek menet közben kell megtanulniuk a mesterséget. Hogy miért nincs itt Defoe őrmester!

Egy harcállást úgy lehet könnyen semlegesíteni, ha az ember odaoson, és beejt egy gránátot az egyik lőrésen. Egy ügyes ember valószínűleg odakúszhatna észrevétlenül a közelebbihez. De Woodynak egyszerre kellett elfoglalnia mindkettőt, különben az elsőnek a megtámadása riasztaná azokat, akik a másodikban vannak.

Hogyan érhetné el a távolabbi harcállást úgy, hogy az őrszemek ne vegyék észre?

Erezte az emberei idegességét. Nem tetszett nekik a gondolat, hogy a parancsnokuk nem tudja, mi legyen a következő lépés.

– Sompolygó Pete! – mondta. – Kússzon oda a közelebbi harcálláshoz, és dobjon be a lőrésen egy gránátot!

Pete rémültnek látszott, de azt felelte:

– Igen, uram.

Woody a szakasz két legjobb lövészét szólította következőnek.

– Bagós Joe és Mack! Válasszanak ki egy-egy őrt. Amint Pete bedobja a gránátot, szedjék le őket.

A két ember bólintott.

Mivel Defoe nem volt itt, Woody úgy döntött, hogy Asz Webbert nevezi ki a helyettesének. Felsorolt még négy nevet, és azt mondta nekik:

– Menjenek Ásszal. Ahogy elkezdődik a lövöldözés, úgy fussanak át a hídon, mint akiket seggbe lőtt az ármány, és ostromolják meg a túlsó harcállást. Ha elég gyorsak, szunyálás közben üthetnek rajtuk.

– Igen, uram – mondta Ász. – Azt se érzik majd a stricik, hogy kinyírták őket. – Woody gyanúja szerint a félelmét álcázta a nagy harciasságával.

– Aki nincs Ásszal, jön utánam a közelebbi harcálláshoz.

Bántotta, hogy Ászt és a társait bízta meg a veszélyesebb feladattal, ő pedig a viszonylag biztonságosabb közelebbi harcállást választotta, de beléverték, hogy a tisztnek tilos szükségtelenül kockáztatni az életét, mert akkor az emberek ott maradhatnak vezető nélkül.

A híd felé indultak. Pete haladt az élen. Veszélyes pillanat volt. Tíz ember, akik libasorban haladnak az utcán, még éjszaka se maradhat sokáig észrevétlen. Ha valaki arrafelé figyel, ahonnan az amerikaiak érkezni fognak, meg kell éreznie a mozgást.

Ha túl korán riadóztatnak, Sompolygó Pete nem érhet oda a harcálláshoz, és a szakasz elvesztette a meglepetés előnyét.

Hosszú út volt.

Pete megállt egy saroknál. Woody úgy sejtette, arra vár, hogy a közelebbi őr elinduljon a harcállástól a híd közepére.

A két mesterlövész fedezékbe húzódott, és felkészült.

Woody fél térdre ereszkedett, és intett embereinek, hogy tegyenek ugyanúgy. Mindannyian az őrt figyelték.

A német erősen megszívta a cigarettáját, eldobta, rátaposott, hogy eloltsa, és füstfelhőt fújt. Aztán kihúzta magát, a vállára akasztotta a puskáját, és elindult.

A túloldali őr ugyancsak.

Pete a következő sarokhoz rohant, ahol véget ért az utca. Négykézlábra ereszkedett, és gyorsan keresztülmászott az úton. A harcállásnál fölegyenesedett.

Senki sem vette észre. A két őr még csak nem is találkozott a hídon.

Pete elővett egy gránátot, kibiztosította, várt néhány másodpercet. Nem akarta, hogy a harcállásban tartózkodó németeknek legyen idejük kidobni a gránátot.

Kinyújtotta a karját, óvatosan beejtette a gránátot a harcállásba.

Joe és Mac elsütötte a karabélyát. Az innenső őrszem összerogyott, de a másiknak nem esett baja. Dicséretére legyen mondva, nem fordult sarkon, és nem rohant el, hanem bátran fél térdre ereszkedett, és leemelte a vállári a puskát, de nem volt elég gyors. Szinte egyszerre szólalt meg ismét a két karabély. A német úgy esett össze, hogy nem is viszonozhatta a tüzet.

Pete gránátja fojtott puffanással felrobbant a közelebbi harcállásban.

Woody máris a nyaka közé szedte a lábát. Emberei követték. Másodpercek alatt elérték a hidat.

A harcállásnak alacsony deszkaajtaja volt. Woody feltépte, belépett. Három egyenruhás német feküdt holtan a földön.

Egy lőréshez ugrott, kinézett. Ász és négy embere futás közben lövöldözve száguldottak a rövid hídon. Csak harminc méter hosszú volt, de ez is hosszabb volt tizenöt méterrel a kelleténél. Ahogy Ászék a híd közepére értek, megszólalt egy géppuska. Az amerikaiak csapdába estek egy keskeny folyosón, ahol nem volt fedezék. A géppuska eszelősen kerepelt, és pár másodpercen belül senki sem maradt állva a hídon. A géppuskás még sorozta őket egy darabig, hogy biztosan meghaljanak – és elintézte velük együtt a két német őrszemet is.

Mire a kerepelés elhallgatott, senki se mozdult a hídon.

Csend volt.

– Irgalmas Isten! – törte meg végül a hallgatást Balkezes Cameron, aki a hadnagya mellett állt.

Woody sírni tudott volna. Tíz embert küldött a halálba, öt amerikait és öt németet, mégsem sikerült elérnie a célját. A híd túlsó vége még mindig az ellenség kezén van, és megakadályozhatja a szövetséges erők átkelését.

Négy embere maradt. Ha megint próbálnak, és egyszerre rohannak át a hídon, mindnyájukat megölik. Új tervre van szüksége.

Tanulmányozta a városképet. Mit tehetne? Bár lenne egy tankja!

Gyorsan kellett cselekednie. Église-des-Soeurs-ben másutt is lehetnek ellenséges csapatok, akiket riadóztatott a tűzfegyverek hangja, és hamarosan válaszolni fognak. Elbánhat velük, ha az övé a két harcállás. Máskülönben nagy bajban lesz.

Ha az emberei nem tudnak átkelni a hídon, gondolta

kétségbeesetten, talán átúszhatnék a folyót. Fel kell mérnie a partot.

– Mack és Bagós Joe! Lőjék a másik harcállást. Próbáljanak meg belőni a résen. Kössék le őket, amíg én végzek egy kis felderítést.

A karabélyok megszólaltak. Woody kijött az ajtón, megbújt a harcállás mögött, és szemügyre vette a mellvéd fölött, hogy milyen a part folyásirány ellenében. Utána keresztül kellett rohannia a hídon, hogy láthassa folyásirányban is. De a németek nem lőttek rá.

Nem volt árvédelmi töltés, csak egy földes lejtő vezetett a vízhez. A túlpart is ugyanilyennek tűnt, bár nem volt elég világos, hogy Woody biztos lehessen benne. Egy jó úszó átjuthat. Ha a híd alatt marad, az ellenség nem egykönnyen veheti észre. A túlsó parton megismételheti azt, amit Sompolygó Pete csinált az innensőn: gránáttal felrobbanthatja a harcállást.

De ahogy nézte a híd szerkezetét, jobb ötlete támadt. A mellvéd alatt harminc centiméter széles kőpárkány húzódott. Egy erős idegzetű ember úgy mászhat át rajta, hogy végig nem látják meg.

Visszatért az elfoglalt harcálláshoz. A szakaszban Balkezes Cameron volt a legalacsonyabb, ráadásul vagány pasi, nem az a cidrizős fajta.

– Balkezes! – mondta Woody. – Van egy rejtett párkány, amely végigfut a hídon a mellvéd alatt. Nyilván a karbantartóknak. Másszon át rajta, és robbantsa fel gránáttal a másik harcállást.

– Nem gond – mondta Balkezes.

Bátor válasz volt olyasvalakitől, aki most látta meghalni öt bajtársát.

– Fedezzék – mondta Woody Bagós Joe-nak és Macnek. Azok lőni kezdtek.

– És ha leesek? – kérdezte Balkezes.

– Legfeljebb öt-hat méter a vízig – felelte Woody. – Nem lesz semmi baja.

– Oké – mondta Balkezes. Az ajtóhoz ment. – Csak mert nem tudok úszni.

Woody figyelte, ahogy keresztülnyargal az úton. Kinézett a mellvéden, felpattant rá, aztán leereszkedett a másik oldalon, és eltűnt.

– Oké – mondta Woody a többieknek. – Maradjanak készenlétben. Balkezes úton van.

Bámultak kifelé. Semmi se moccant. Hajnalodott, tisztábban látszott a kisváros. De a helyieknek több eszük volt, semhogy kidugják az orrukat a házból. Lehet, hogy a német csapatok mozgósítanak valamelyik közeli utcában, de Woody ezt nem hallotta. Ráeszmélt, hogy a rettegett csobbanást várja, amellyel Balkezes megérkezik a folyóba.

Egy kutya kocogott át a hídon. Közepes termetű keverék volt, hetykén felcsapta a farkát. Kíváncsian megszaglászta a holtakat, azután céltudatosan kocogott tovább, mint akinek fontos megbeszélése van valahol. Woody utánanézett, ahogy elhalad a túlsó harcállás mellett, és folytatja útját a túlparti városrészben.

A hajnal azt jelenti, hogy a derékhad most száll partra. Valaki a legnagyobb kétéltű-hadműveletnek nevezte a háborúzás történetében. Vajon mi fogadja őket? Nincs sebezhetőbb egy agyonmálházott gyalogosnál, aki a sekélyesben gázol kifelé a semmiféle fedezéket sem kínáló,lapos partra, könnyű célpontot kínálva a dűnék között lapuló lövészeknek. Woody hálás volt a sorsnak ezért a beton harcállásért.

Balkezesnek sokáig tartott. Hang nélkül esett volna bele a folyóba? Valami más baj történt?

Aztán meglátta a híd túlsó végén a khaki ruhás, vékony kis alakot, ahogy hasmánt átfordul a mellvéden. Visszafojtotta a lélegzetét. Balkezes négykézlábra ereszkedett, a harcálláshoz mászott, és a hátával a görbe cementfalhoz tapadva felállt. Bal kezével elővett egy gránátot, kibiztosította, két másodpercet várt, kinyújtotta a karját és a résbe ejtette a gránátot.

Woody hallotta a robbanást, és látta a lőréseken át a felcsapó véres fényt. Balkezes a magasba lökte a két karját, mint egy bajnok.

– Fedezékbe, te marha! – mondta Woody, pedig Balkezes nem is hallhatta. Rejtőzhet valamelyik közeli házban egy német katona, aki csak arra vár, hogy megbosszulhassa a barátai halálát.

De nem dördült lövés. Balkezes, miután eljárt egy rövid győzelmi táncot, bement a harcállásba, és Woody könnyebben lélegzett.

Mindamellett még nem voltak teljes biztonságban. Két tucat német egy váratlan rohammal most még visszaveheti a hidat, és akkor hiába volt minden.

Kényszerítette magát, hogy még egy percig várjon, hátha

ellenséges egységek mutatkoznak. Továbbra sem jöttek. Kezdett úgy tűnni, hogy Église-des-Soeurs-ben csak a hídőrség volt német; hihetőleg tizenkét óránként küldhették a váltást egy pár kilométerre lévő kaszárnyából.

– Bagós Joe – mondta. – Szabaduljunk meg a halott németektől. Dobja őket a folyóba.

Joe ki vonszolta a három halottat a harcállásból, és a vízbe vetette őket, majd ugyanezt megismételte a két őrszemmel.

– Pete és Mack – folytatta Woody. – Menjenek át a másik harcállásba Balkezeshez, és nagyon figyeljenek! – Még nem öltük meg Franciaországban az összes németet. Ha ellenséges erők közelednek, nem habozunk, nem tárgyalunk, csak lövünk!

A két ember kiment a harcállásból, és végigsietett a hídon.

Most már három amerikai volt a túlsó harcállásban. Ha a németek vissza akarják venni a hidat, nem lesz könnyű dolguk, főleg mivel egyre világosabb van.

Csakhogy a halott amerikaiak a hídon elárulják minden közeledőnek, hogy a harcállásokat elfoglalták. Ha nem lennének ott, megmaradna a meglepetés előnye.

Vagyis Woodynak az amerikaiaktól is meg kell szabadulnia.

Közölte embereivel, mit fog tenni, azután kilépett a fedezékből.

Üde és tiszta volt a reggel.

A híd közepére ment. Sorra ellenőrizte a pulzust az emberein, de most már láthatta, hogy mind halottak.

Egyenként felnyalábolta bajtársait, és átdobta őket a mellvéden.

Ász Webber volt az utolsó. Amint eltűnt a víz alatt, Woody azt mondta:

– Nyugodjatok békében, haverok. – Egy percig mozdulatlanul állt, lehajtotta a fejét, és behunyta a szemét.

Mire megfordult, fölkelt a nap.

*

A szövetséges tervezők legnagyobb félelme az volt, hogy a németek gyorsan megerősítik a normandiai csapataikat, és hatalmas ellentámadást indítanak, visszaszorítva a partraszállókat a tengerbe. Megismétlődik a dunkerque-i katasztrófa.

Lloyd Williams is azok között volt, akik ennek próbálták elejét

venni.

Fogolymentő munkája veszített fontosságából az invázió után. Most a francia ellenállással dolgozott együtt.

Május végén a BBC rejtjelezett üzeneteket közvetített, amelyek nyomán a szabotázsakciók hulláma söpört végig a németek megszállta Franciaországon. Június első napjaiban telefondrótok ezreit vágták el, általában nehezen megtalálható helyeken. Benzinraktárakat gyújtottak fel, utakat torlaszoltak el fatörzsekkel, autógumikat szurkáltak ki.

Lloyd a vasutasoknak segített, akik elszánt kommunisták voltak, és Résistance Femek hívták magukat. Évek óta bőszítették a fasisztákat agyafúrt akcióikkal. A német csapatszállító vonatokat valahogyan áttérítették obskúrus szárnyvonalakra, ami sok kilométeres kitérőket jelentett. A mozdonyok érthetetlen okokból lerobbantak, a vagonok kisiklottak. A helyzet annyira elfajult, hogy a megszállóknak Németországból kellett vasutasokat hozatniuk, különben leállt volna a közlekedés. De a szabotázs nem merült ki ennyiben. tavaszán a vasutasok rongálni kezdték a saját hálózatukat. Síneket robbantottak fel, és tönkretették a nehéz darukat, amelyek nélkül nem lehetett eltávolítani a kisiklott szerelvényeket.

Persze a fasiszták nem nézték ezt ölbe tett kézzel. Százszámra végezték ki, ezerszámra vitték lágerbe a vasutasokat. Ám a hadjárat folytatódott, és a partraszállás napjára Franciaország egyes részeiben megszűnt a vasúti közlekedés.

A partraszállás másnapján Lloyd egy töltés tetején hasalt a fővonal mellett, amely Rouenba, Normandia fővárosába vezetett egy olyan ponton, ahol a sín eltűnt az alagútban. Innen másfél kilométernyire is láthatta a közeledő szerelvényeket.

Ketten voltak vele, álnevükön Légionnaire és Cigare. Légionnaire a helyi ellenállást vezette, Cigare vasutas volt. Lloyd hozta a dinamitot. A britek elsősorban a fegyverszállítással segítették a francia ellenállást.

A három embert félig eltakarta a magas fű, amelyben vadvirágok pompáztak. Épp az a hely, ahova elvinnék egy lányt egy ilyen szép napon, tűnődött Lloyd. Daisynek tetszene.

A távolban feltűnt egy vonat. Cigare feszülten figyelte, ahogy közeledik. A vasutas hatvan körül járt, szálkás izmú, kicsi ember volt,

az arca barázdált, mint az erős dohányosoké. Még csak négyszáz méterre volt a szerelvény, de Cigare már rázta is a fejét. Nem erre vártak. A mozdony füstöt eregetve elpöfögött mellettük, be az alagútba. Négy személyvagont húzott, színig tele civilekkel és egyenruhás katonákkal. Lloyd nagyobb vadra lesett.

Légionnaire az órájára nézett. Sötét bőre, fekete bajusza volt, Lloyd szerint lehetett az ősei között valahol egy észak-afrikai. Légionnaire-t idegesítette, hogy fényes nappal kint vannak a szabadban. Minél tovább maradnak, annál nagyobb a kockázat, hogy észreveszik őket.

– Meddig még? – nyugtalankodott.

Cigare vállat vont.

– Meglátjuk.

– Ha akar, elmehet – szólt közbe Lloyd franciául. – Mindent elrendeztünk.

Légionnaire nem felelt. Nem akart kiszállni az akcióból. Micsoda presztízst jelent majd, ha azt mondhatja magáról: „Én ott voltam!"

Cigare megmerevedett, pillantását belefúrta a messzeségbe, szeme köré ráncok gyűrődtek az erőlködéstől.

– Nos! – mondta sejtelmesen. Feltérdelt.

Lloyd alig látta a vonatot, még kevésbé tudta volna azonosítani, de Cigare igen. Ez a szerelvény sokkal gyorsabban haladt az előzőnél. Ahogy közeledett, Lloyd megállapíthatta, hogy hosszabb is: legalább huszonnégy vagonból állt.

– Ez az – mondta Cigare.

Lloyd szíve gyorsabban vert. Ha Cigare-nak igaza van, ez egy német csapatszállító, amely több mint ezer tisztet és katonát visz a normandiai csatatérre. Talán ez az első a sok hasonló szerelvény között, neki pedig tennie kell róla, hogy se ez, se a következők ne juthassanak át az alagúton.

Ekkor meglátott még valamit. Egy repülőgép követte a vonatot, és amint föléje ért, ereszkedni kezdett.

Brit gép volt.

Lloyd felismerte, hogy egyszemélyes Hawker Typhoon vadászbombázó, becenevén Tiffy. A Tiffyk gyakran kapták azt a veszélyes feladatot, hogy hatoljanak be mélyen az ellenséges vonalak mögé, és zavarják az összeköttetést. Bátor ember lehet az ott a

kormánynál, gondolta Lloyd.

Csakhogy ő nem így tervezte. A vonat csak maradjon egyben, amíg bejut az alagútba.

– Francba!

A Tiffy rálőtt a vagonokra.

– Mi ez? – kérdezte Légionnaire.

– Halvány gőzöm sincs! – felelte Lloyd angolul.

Látta, hogy a mozdony mögé vegyesen kapcsoltak személyvagonokat és tehervagonokat, bár valószínűleg az utóbbiakban is katonák lehetnek.

A gyorsabb repülőgép megsorozta a szerelvényt. Négy hevederadagolású, 20 mm-es ágyúja volt, amelyeknek félelmetes kattogását még a Tiffy motorjának robaja és a mozdony energikus fújtatása közepette is hallani lehetett. Lloyd akaratlanul is megsajnálta a tőrbe esett katonákat, akik nem térhetnek ki a gyilkos golyózápor elől. Vajon miért nem lövi ki a pilóta a rakétáit? Pontosan vonatok és gépkocsik ellen tervezték őket, bár nehezen lehetett célozni velük. Talán már elhasználta őket egy korábbi összecsapásban.

Néhány német bátran kidugta a fejét az ablakon. Pisztollyal és puskával lövöldöztek a Tiffyre, de hiába.

Ám Lloyd most meglátott egy könnyű légvédelmi ágyút egy pőrekocsin, közvetlenül a mozdony mögött. Két tüzér sietve beállította a nagy üteget. Az ágyú elfordult a talapzatán, csöve felemelkedett, célba vette a brit gépet.

A pilóta nem vehette észre, mert nem változtatott az útirányán: repült tovább, felszaggatva gépfegyverével a vagonok tetejét.

A nagy üteg lőtt, és nem talált.

Lloyd azon töprengett, hogy ismerheti-e a pilótát? Nagy-Britanniának legfeljebb ha ötezer aktív pilótája volt. Sokan eljártak Daisy mulatságaira. Eszébe jutott a Cambridge-ben végzett, ragyogóan értelmes Hubert St. John, akivel pár hete nosztalgikusan emlegették a diákéveket; az antillai Dennis Chaucer, aki epésen bírálta az ízetlen angol kosztot, főleg az elmaradhatatlan tört krumplit; és Brian Mantel, a kedves ausztrál, akit az utolsó csapattal hozott át a Pireneusokon. Az a bátor ember a Tiffy kormányánál könnyen lehet valamelyik ismerőse.

A légvédelmi ágyú ismét lőtt, ismét mellé.

A pilóta vagy nem látta a löveget, vagy azt képzelte, hogy őt úgysem találhatja el, mert nem tért ki: továbbra is veszedelmes mélyrepülésben folytatta a pusztítást a vonaton.

A mozdony alig másodpercekre volt az alagúttól, mire eltalálták a gépet. Láng csapott ki a motorból, fekete füst gomolygott. A pilóta megkésve kanyarodott el a sínektől.

A vonat beért az alagútba, Lloyd szeme előtt elvillantak a vagonok a német katonák tucatjaival, százaival.

A Tiffy egyenesen rárepült Lloydra, aki egy percig azt hitte, hogy őrá zuhan le. Bután fogta a fejét, mintha az megvédhetné.

A Tiffy úgy harmincméternyire zúgott el fölötte.

Azután Légionnaire megnyomta a detonátort.

A felrobbanó sín akkorát dördült, mintha az ég zengene az alagútban, amit a felboruló vonat meggyötört acéljának szörnyű sikoltása követett.

Még egy pillanatig suhantak a katonákkal a vagonok, de a következő másodpercben megtorpantak. Két összekapcsolt vagon vége a magasba emelkedett, fordított V betűt formázva. Lloyd hallotta a vagonokból az emberek ordítását. Az összes vagon leugrott a sínről, és úgy szóródott szét az alagút szájának sötét O betűje mellett, mint a kiborult gyufa. Papírként gyűrődött a vas. Üvegcserepek esője hullott a töltésről figyelő három szabotőrre. Szó nélkül felpattantak és elrohantak, nehogy őket is megölje a saját robbantásuk.

Mire biztos távolba értek, már mindennek vége volt. Füst gomolygott az alagút szájából. Ha valaki túlélte is a robbanást – bár ez nem volt valószínű – , bizonyosan halálra égett.

Lloyd terve fényesen sikerült. Azonkívül, hogy megölt sok száz ellenséges katonát és elpusztított egy szerelvényt, használhatatlanná tett egy vasúti fővonalat. Alagútban történt balesetek után hetekig tart a helyreállítás. A németeknek most már nehezebb lesz erősítést küldeniük Normandiába.

Iszonyú volt.

Spanyolországban látott pusztulást és halált, de nem ilyet. És ezt ő okozta.

Újabb reccsenés hallatszott. Mikor odanézett, látta, hogy a Tiffy

lezuhant. Égett, de a géptörzs nem tört el. A pilóta még élhet!

Rohant a géphez. Légionnaire és Cigare követte.

A repülőgép a földön hasalt. Egyik szárnya félbetört. Egyetlen motorja füstölt. A pilótafülke műanyag teteje átlátszatlanra feketedett a koromtól.

Fellépett a szárnyra, kinyitotta a leszorító kapcsot. Cigare a másik oldalon csinálta ugyanazt. Közösen hátratolták a símé szerelt műanyag tetőt.

A pilóta eszméletlen volt. Sapkát, szemüveget viselt, orrát-száját oxigénmaszk fedte. Lloyd nem tudta megállapítani, hogy ismerős-e.

Hol lehet az oxigénpalack? Meddig tart, amíg felrobban?

Légionnaire ugyanerre gondolt.

– Ki kell szednünk, mielőtt szétmegy a gép – mondta.

Lloyd kikapcsolta a biztonsági övét, azután a pilóta hóna alá nyúlt, és húzni kezdte. A pilóta olyan ernyedt volt, mintha nem lenne csontja. Lloyd nem látta, hol sebesült meg. Még csak azt sem tudta, hogy él-e egyáltalán.

Kivonszolta a pilótát a fülkéből, a vállára kanyarította, biztos távolságra vitte az égő roncstól, és a lehető legnagyobb óvatossággal lefektette hanyatt a földre.

Hangot hallott, ami egyszerre volt sivítás és puffanás. Mikor visszanézett, látta, hogy a Tiffy lángokban áll.

A pilóta fölé hajolt, vigyázva eltávolította a szemüveget és az oxigénmaszkot. Megrendítően ismerős arc volt alatta.

Bubi Fitzherbert volt a pilóta.

És lélegzett.

Lloyd letörölgette a vért a szájáról és az orráról.

Bubi kinyitotta a szemét. Először zavaros volt a tekintete, de egy perc múlva kitisztult.

– Maga! – mondta.

– Felrobbantottuk a vonatot – magyarázta Lloyd.

Bubi láthatólag csak a szemét és a száját tudta mozgatni.

– Kicsi a világ – mondta.

– Az.

– Ki ez? – kérdezte Cigare.

Lloyd tétovázott, majd azt felelte:

– A testvérem.

– Úristen!

Bubi szeme becsukódott.

– Orvost kell hoznunk – mondta Légionnaire-nek Lloyd.

Légionnaire a fejét rázta.

– El kell tűnnünk innen. Perceken belül itt vannak a németek, hogy kivizsgálják a robbanást.

Lloyd belátta, hogy igaza van a franciának.

– Akkor magunkkal visszük.

Bubi kinyitotta a szemét, és azt mondta:

– Williams.

– Mi az, Bubi?

O mintha vigyorgott volna.

– Most már elveheted a kurvát – mondta.

Azzal meghalt.

*

Daisy megsiratta. Bubi rongyember volt, csúnyán bánt vele, de ő szerette valamikor, és sokat tanult tóle a szexről. Szomorú volt, amikor megölték.

Most az öccse, Andy lett a vicomte és a grófi rang várományosa, és May, a felesége volt a vicomtess. Daisy neve özvegy Aberowen vicomtessre változik az arisztokrácia agyoncsiszolt szabályai szerint – amíg feleségül nem megy Lloydhoz, és szimpla Mrs. Williams nem lesz belőle.

Bár az sok időbe telhet még így is. Nyáron szertefoszlott a remény, hogy gyorsan véget érhet a háború. Július 20-án leleplezték azoknak a német tiszteknek az összeesküvését, akik meg akarták ölni Hitlert. A német hadsereg hátrált az egész keleti fronton, augusztusban a szövetségesek elfoglalták Párizst, de Hitler el volt szánva rá, hogy harcolni fog a teljes összeomlásig. Daisynek fogalma sem volt, mikor láthatja ismét Lloydot, a házasságról nem is szólva.

Szeptemberben Eth Leckwith ujjongva fogadta az egyik aldgate-i szerda estén.

– Óriási hírem van! – mondta a konyhába lépő Daisynek. – Lloydot megválasztották Hoxton képviselőjelöltjévé!

Lloyd húga, Millie is ott volt a két gyerekével, Lennie-vel és Pammie-vel.

– Hát nem csodálatos? – kérdezte. – Ide a bökőt, hogy miniszterelnök lesz belőle!

– Igen – helyeselt Daisy, és leroskadt a székre.

– Látom, nem örülsz neki – állapította meg Ethel. – Letörtél, mint a bili füle, ahogy Mildred barátnőm mondaná. Mi baj?

– Csak az, hogy nem segít a választásnál, ha én vagyok a felesége.

Azért volt letörve, mert túlságosan szerette Lloydot. Hogyan tehetné tönkre a férfi kilátásait? De hogyan mondhatna le róla? Ha erre gondolt, követ érzett a szíve helyén, és elsivatagosodott az élet.

– Mert gazdag lány vagy? – kérdezte Ethel.

– Nem csak azért. Bubi megmondta a halála előtt, hogy Lloydot sose választják meg, ha egy volt fasiszta a felesége. – Ethelre nézett, aki mindig kimondta az igazat, akkor is, ha fájt. – Ugye, igaza volt Bubinak?

– Nem egészen – válaszolta Ethel. Föltette a teavizet, azután leült Daisyvel átellenben a konyhaasztalhoz. – Nem mondom azt, hogy nem számít, de nem hiszem, hogy kétségbe kellene esned.

Olyan vagy, mint én, gondolta Daisy. Ami a szíveden, a szádon. Nem csoda, hogy Lloyd szeret engem: az anyja vagyok, csak fiatalabb kiadásban.

– A szerelem mindent legyőz – bölcselkedett Millie. Észrevette, hogy a négyéves Lennie egy fa játék katonával püföli a kétéves Pammie-t, és rászólt: – Ne gyepáld a húgodat! – aztán visszafordult

Daisyhez: – És a bátyám odáig van érted. Megmondom az igazat, nem hiszem, hogy valaha is szeretett volna mást.

– Tudom – felelte Daisy, akinek sírhatnékja volt. – De mindenképpen meg akarja változtatni a világot, és én nem bírom elviselni a gondolatot, hogy éppen én álljak az útjába!

Ethel az ölébe ültette a kétéves kislányt. A pici Pammie rögtön abbahagyta a sírást.

– Megmondom én, mit tegyél. Készülj fel a kérdésekre, számíts a rosszindulatra, de ne térj ki a téma elől, és ne titkold a múltadat.

– De mit kellene mondanom?

– Mondhatod, hogy ugyanúgy elámított a fasizmus, mint sok millió más embert; viszont mentőautót vezettél a Blitz idején, és reméled, hogy leróttad a tartozásodat. Dolgozzátok ki Lloyddal a megfogalmazást. Légy magabiztos, hozd ezt az ellenállhatatlanul kedves énedet, és ne hagyd, hogy ez lehangoljon.

– Működni fog?

Ethel habozott.

– Nem tudom – felelte rövid hallgatás után. – Komolyan nem tudom. De meg kell próbálnod.

– Borzasztó lenne, ha Lloydnak miattam kellene lemondania arról, amit a legjobban szeret! Az ilyesmi tönkretehet egy házasságot!

Félig-meddig azt várta, hogy Ethel tiltakozzék, de nem tette, csak megismételte:

– Nem tudom.

Tizenkilencedik fejezet

1945(I)

Woody Dewar gyorsan hozzászokott a mankóhoz.

A végén, Belgiumban, az ardenneki offenzívában sebesült meg. A német határ felé nyomuló szövetségesek váratlan és félelmetes ellentámadásba ütköztek. Woody és a 101-es légi szállítású hadosztály többi katonája egy Bastogne nevű, stratégiai fontosságú kisvárost védelmezett. Amikor a németek hivatalos levélben felszólították a megadásra, McAuliffe tábornok az egyszavas híres üzenettel válaszolt: „Marhaság!”

Woody jobb lábát karácsony napján lőtték el géppuskával.

Istentelenül fájt, és ami még ennél is rosszabb, egy hónapba telt, hogy eljusson az ostromlott városból egy igazi kórházba.

A csont összeforr, egyszer talán még a sántítás is elmúlik, de a lába soha többé nem lesz elég erős az ejtőernyős ugráshoz.

Az ardenneki volt a hitlerista hadsereg utolsó offenzívája a nyugati fronton. Utána lemondtak az ellentámadásokról.

Woody visszatért a polgári életbe, vagyis Washingtonba, a szülei lakásába, és élvezte, hogy a mama ajnározza. Miután leszedték a lábáról a gipszet, visszament dolgozni az apja irodájába.

1942. április 12-e péntekjén lassan sántikált a Szenátus és a Kongresszus székházának, a Capitoliumnak a földszintjén, és a menekültkérdésről beszélgetett az apjával.

– Úgy számítjuk, hogy Európában körülbelül huszonegymillió embert űztek el az otthonából – mondta Gus. – Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Bizottsága felkészült, hogy segítsen rajtuk.

– Azt hiszem, ez bármelyik napon elkezdődhet – mondta Woody.

– A Vörös Hadsereg már majdnem Berlinben van.

– És az amerikai hadsereg csak nyolcvan kilométerre áll tóle.

– Meddig tarthat még ki Hitler?

– Egy épeszű ember már megadta volna magát.

Woody lehalkította a hangját.

– Valakitől hallottam, hogy az oroszok rábukkantak egy megsemmisítő táborra, ahol naponta százával ölték meg az embereket a fasiszták. Valami Auschwitz nevű hely, Lengyelországban.

Gus komoran bólintott.

– Ez igaz. A közvélemény még nem értesült, de előbb-utóbb megtudja.

– Ezért bíróság elé kell állnia valakinek.

– Az ENSZ háborús bűncselekményekkel foglalkozó bizottsága már két éve készíti a névsorokat a háborús bűnösökről, és gyűjti a bizonyítékokat. Bíróság elé is fog állni valaki, feltéve, ha sikerül elérnünk, hogy az ENSZ a háború után is megmaradjon.

– Miért ne sikerülne? – méltatlankodott Woody. – Roosevelt ezzel kampányolt tavaly, és megnyerte a választást. Két hét múlva kezdődik San Franciscóban az Egyesült Nemzetek konferenciája. – San Franciscónak különleges jelentősége volt Woody számára, mert

ott lakott Bella Hernandez, bár az apjának még nem szólt a lányról. – Az amerikai nép nemzetközi együttműködést akar, hogy soha többé ne legyen még egy ilyen háború. Ki ellenezheti ezt?

– Hogy meglepődnél! Nézd, a legtöbb republikánus tisztességes ember, ők csak másképp látják a világot, mint mi. Viszont van egy kemény magjuk, egy rakás kibaszott elmebajos.

Woody meghökkent. Az apja ritkán káromkodott.

– Olyan pofák, mint akik felkelést terveztek Roosevelt ellen a harmincas években – folytatta Gus. – Üzletemberek, mint Henry Ford, aki derék, erőskezű kommunistaellenes vezetőnek tartja Hitlert. Ok pénzelik az olyan jobboldali csoportokat, mint amilyen az America First* volt.

Woody még sose hallott ennyire indulatos beszédet az apjától.

– Ha ezek a hibbantak keresztülviszik az akaratukat, meglesz a harmadik világháború, és még sokkal rosszabb lesz, mint az első és a második – mondta Gus. – Egy fiamat már elvesztettem a háború miatt, és ha lesz valaha fiúunokám, nem akarom elveszíteni őt is.

Woody szíve megfájdult. Ha Joanne életben marad, Gusnak már lennének unokái.

* A legbefolyásosabb szervezet mindazok között, amelyek ellenezték az Egyesült Államok belépését a második világháborúba. Pearl Harbor után feloszlott. (Aford.)

De most még csak nem is járt senkivel, úgyhogy az unoka a távoli jövő zenéje – hacsak nem tudja felhajtani Bellát San Franciscóban.

– Komplett idiótákkal nem tudunk mit kezdeni – folytatta Gus. – De talán tárgyalhatnánk Vandenberg szenátorral.

Arthur Vandenberg michigani konzervatív republikánus volt, Roosevelt New Dealjének ellenzője, Gus munkatársa a Szenátus Külügyi Bizottságában.

– Ő a legnagyobb veszély – mondta Gus. – Lehet, hogy fontoskodó és hiú, viszont tisztelik. Az elnök addig hízelgett neki, amíg meg nem nyerte az álláspontunknak, de még visszakozhat.

– Miért tenné?

– Mert erősen kommunistaellenes.

– Azzal meg mi a baj? Mi is azok vagyunk.

– Igen, de Arthur elég merev. Dühbe gurul, ha olyasmit csinálunk, ami őszerinte hajbókolás Moszkva előtt.

– Például?

– Isten tudja, miféle kompromisszumokat köthetünk San Franciscóban. Már beleegyeztünk, hogy Fehéroroszországot és Ukrajnát önálló államként vesszük fel, ami azt jelenti, hogy három szavazatot adtunk Moszkvának a Közgyűlésben. Bent kell tartanunk a szovjeteket, de ha túl messzire megyünk, Arthur szembefordulhat az Egyesült Nemzetek egész tervezetével. Aztán pedig a Szenátus is megtagadhatja a ratifikálást, úgy, mint ahogy a Népszövetséget utasították el 1919-ben.

– Tehát az a dolgunk San Franciscóban, hogy a szovjetek kedvében járjunk, egyidejűleg tiszteletben tartva Vandenberg szenátor érzékenységét.

– Pontosan.

Hallották, hogy valaki rohan, ami szokatlan hang volt a capitoliumi fennkölt csarnokokban. Odanéztek, és Woody csodálkozva látta, hogy Harry Truman alelnök az. Előírásosan fel volt öltözve – szürke, kétsoros öltöny, pettyes nyakkendő, bár nem volt rajta kalap, és elhagyta valahol a titkárokból és titkosszolgálatosokból álló kíséretét. Senkire sem nézve, nehezen lélegezve, megállás nélkül futott valami félelmetesen sürgős ügyben.

Woody és Gus ugyanolyan megdöbbenéssel figyelték, mint mindenki.

– Mi az ördög... ? – kérdezte Woody, amikor Truman befordult egy sarkon.

– Azt hiszem, az elnök meghalt – felelte Gus.

*

Vologya Peskov egy amerikai tízkerekű Studebaker US6 katonai teherautón érkezett meg Berlinbe. Az indianai South Bendben gyártott teherautót vonattal vitték Baltimore-ba, hajóval továbbították az Atlanti óceánon át, a Jóreménység fokát megkerülve a Perzsa-öbölig, és Perzsiából ismét vonat vitte Oroszországba. Egyike volt annak a kétszázezer Studebaker teherautónak, amelyet az amerikai kormány adott a Vörös Hadseregnek. Az oroszok szerették a Studebakereket, mert strapabíró és megbízható járművek voltak. A katonák azt mondogatták, hogy a jármű oldalára festett USA az Ubity szukinszina Adolf a, vagyis az „Öld meg azt a faszszopó Adolfot” rövidítése.

Szerették az élelmiszert is, amit az amerikaiak küldtek, főleg a

Spam konzervhúst, amely furcsán élénk rózsaszínű volt, viszont mennyeien zsíros.

Vologyát azért vezényelték Németországba, mert a berlini kémeitől kapott információ kevésbé volt naprakész, mint amivel a kihallgatott német hadifoglyok szolgálhattak. Folyékony német tudása első osztályú kihallgatóvá tette.

Ahogy átlépte a határt, meglátott egy szovjet hivatalos plakátot, amelyre azt írták: „Vöröskatona, most már német földön állsz. Ütött a bosszú órája!" És ez még a mértéktartóbb propagandaanyagok közé tartozott. A Kreml már egy ideje szította a németgyűlöletet, abban a hitben, hogy a katonák ettől keményebben fognak harcolni. A komisszárok – állítólag – kiszámították minden egyes lerohant kisvárosra és falura lebontva, hogy a harcokban elesett katonákon kívül hány házat gyújtottak fel és hány polgári személyt gyilkoltak meg a németek csak azért, mert kommunisták vagy szlávok, vagy zsidók voltak. Sok frontkatona pontosan tudta, hány földije esett áldozatul a németeknek, és alig várta, hogy Németországban elégtételt szerezzen.

A Vörös Hadsereg megérkezett az Oderához, amely észak-déli irányban kígyózott végig Poroszországon, és az utolsó sorompót jelentette Berlin előtt. Egymillió szovjet katona várakozott ugrásra készen a fővárostól nyolcvan kilométerre. Vologyát az 5. hadsereg támadó ékéhez osztották be. Miközben arra várt, hogy elkezdődjenek a harcok, belenézett a Vörös Csillagba, a hadsereg újságjába.

Elszörnyedt attól, amit olvasott.

A gyűlöletpropaganda szélsőségesebb volt minden eddiginél. „Ha nem öltél meg naponta legalább egy németet, akkor az a napod kárba ment. Ha ütközetre készülsz, ölj meg előtte egy németet! Ha megöltél egy németet, ölj meg még egyet! Nincs is annál szebb mulatság, mint egy német hullahegy. Öld a németet – ezért esdekel öreg édesanyád! Öld a németet – ezért könyörögnek gyermekeid! Öld a németet, kiáltja orosz hazád! Ne habozz! Ne lankadj! Ölj!"

Kicsit gyomorforgató, gondolta Vologya. De jött rosszabb is. Az újságíró a fosztogatáson humorizált: „A német asszonyok csak a bundáikat és az ezüstkanalaikat veszíthetik – amiket nekik is úgy loptak egyébként!" Majd egy kaján oldalvágás a nemi erőszakról: „Szovjet katona nem mondhat nemet a német asszonyok bókjaira..."

A katonák eleve nem a legcivilizáltabb emberek. Az, ahogyan a megszálló németek viselkedtek 1941-ben, veszett haragra gerjesztett minden oroszt, és a bosszúra bujtogató kormány még jobban felkorbácsolta az indulatokat. És most a hadsereg újságja egyértelműen közölte, hogy a katonák azt tehetnek a megvert németekkel, amit akarnak.

Ennyi kell az Armageddonhoz.

*

Erich von Ulrich kétségbeesetten várta, hogy vége legyen a háborúnak.

Barátjával, Hermann Braunnal, és főnökükkel, dr. Weisszel tábori kórházat alakítottak ki egy kis protestáns templomban, azután leültek, mert nem volt más dolguk, csak várni, hogy a ló vontatta mentőautók meghozzák az iszonyúan megcsonkított és összeégett sebesültek garmadáit.

A német hadsereg megerősítette az Oderára néző Seelow-magaslatot, ahol a folyó a legjobban megközelítette Berlint. Erich tábori kórháza egy faluban volt, másfél kilométernyire a frontvonaltól.

Dr. Weiss, akinek volt egy barátja a katonai hírszerzésnél, azt mondta, hogy 110 000 német védi Berlint egymillió szovjet ellen.

– De a mi harci szellemünk töretlen, és Adolf Hitler a hadtörténet legnagyobb géniusza, úgyhogy bizonyosan győzni fogunk! – tette hozzá szokott gúnyolódó stílusában.

Nem volt már remény, de a német katonák továbbra is ádázul küzdöttek, Erich szerint azért, mert hallották a szóbeszédet a Vörös Hadsereg viselkedéséről. A foglyokat megölik, a házakat kifosztják és lerombolják, az asszonyokat megerőszakolják, azután fölszegezik a csűrajtókra. A németek abban a hitben harcoltak, hogy a családjukat védelmezik a kommunisták állatiasságától. A Kreml gyűlöletpropagandája visszalőtt.

A fiú várta a vereséget. Legyen már vége az öldöklésnek, és ő hadd menjen haza!

Nemsokára teljesül a kívánsága – vagy halott lesz.

Egy templomi fapadra dőlt le aludni. Hétfőn, április 16-án éjszaka háromkor az orosz ágyúk ébresztették. Hallott már tüzérséget, de ez tízszer hangosabb volt annál. Az emberek a fronton

a szó szoros értelmében megsüketülhetnek tőle.

Hajnalban érkezni kezdtek a sebesültek. A kórház személyzete fáradtan munkához látott, végtagokat csonkoltak, törött csontokat tettek helyre, golyókat vettek ki, sebeket tisztogattak és kötöztek. A gyógyszertől a tiszta vízig hiány volt mindenből, és csak azoknak adtak morfiumot, akik üvöltöttek a kíntól.

Azt, aki még el tudott menni a lábán, és fel tudta emelni a puskát, visszaküldték a frontra.

A német védők tovább kitartottak, mint Weiss doktor hitte. Eltelt egy nap, de még este is tartották a harcállásaikat, és a sebesültek áradata csökkent. A kórház személyzete alhatott valamennyit éjszaka.

Másnap kora reggel behozták Werner Franckot, akinek a jobb csuklója csúnyán összetört.

Werner már százados volt, egy légvédelmi üteg parancsnoka egy frontszakaszon. Harminc darab 88 mm-es ágyújuk volt.

– Már csak nyolc lövedékünk maradt ágyúnként – mondta, miközben dr. Weiss ügyes ujjai lassú, aprólékos munkával rakosgatták helyre a törött csontjait. – Azt a parancsot kaptuk, hogy hetet használjunk el a szovjet tankokra, a nyolcadikkal robbantsuk fel a saját ágyúnkat, nehogy a vörösök felhasználhassák.

Az egyik löveg mellett állt, amikor azt telibe találta a szovjet tüzérség, és az ágyú ráborult a századosra.

– Szerencsés vagyok, hogy csak a kezem. Ennyi erővel a fejem is lehetett volna.

– Tudsz valamit Carláról? – kérdezte Erichtől, miután bekötözték a csuklóját.

Erich tudta, hogy Werner együtt él az ő húgával.

– Hetek óta nem kaptam levelet.

– Én se. Úgy hallom, Berlinben elég gyászos a helyzet. Remélem, Carlának nem esett baja.

– Én is aggódom értük – mondta Erich.

Elképesztő módon a németek még egy teljes napon és éjszakán át tartották a Seelow-magaslatot.

A kórházat nem értesítették arról, hogy a front összeomlott. Éppen a frissen hozott sebesültek prioritási sorrendjét állították fel, amikor berontott a templomba nyolc vöröskatona. Az egyik

megeresztett egy sorozatot a géppisztolyából a boltíves mennyezetbe. Erich hasra vágta magát, mint mindenki, aki még tudott mozogni.

Az oroszok látták, hogy senkinél sincs fegyver, és megnyugodtak. Körbejárták a templomot, elszedték a karórákat és a gyűrűket azoktól, akiknek volt. Aztán elmentek.

Erich nem tudta, mi fog történni. Először esett csapdába az ellenséges vonalak között. Hagyják itt a tábori kórházat, próbáljanak csatlakozni visszavonuló hadseregükhöz? Vagy itt nagyobb biztonságban vannak a sebesültek?

– Mindenki folytassa a munkát – rendelkezett Weiss doktor.

Pár perccel később bejött egy szovjet katona, aki a vállán hozta a baj-társát. Rászögezte a puskáját Weissre, és fejvesztetten hadart oroszul. A barátja vérben úszott.

– Nem kell puska – felelte Weiss nyugodtan, akadozó oroszsággal. – Tedd a barátod erre az asztalra.

A katona az asztalra fektette a barátját, a személyzet munkához látott. A katona egy pillanatra sem fordította el a fegyver csövét az orvosról.

Valamivel később a német sebesülteket kiterelték vagy kicipelték egy teherautóhoz, amely elhajtott velük kelet felé. Erich nézte, hogyan tűnik el a szeme elől Werner Franck, akiből így lett hadifogoly. Kisfiú korában meséltek neki Robert bácsiról, aki orosz fogságba esett az első világháborúban, és gyalog jött haza Szibériából több ezer kilométeren át. Vajon hova kerül Werner?

Újabb orosz sebesülteket hoztak, és a németek ugyanazzal a gondossággal látták el őket, mint a sajátjaikat.

Erich abban a tudatban merült álomba a kimerültségtől, hogy most már ő is hadifogoly.

*

Miközben a szövetséges hadseregek közeledtek Berlinhez, a győztes hatalmak San Franciscóban veszekedtek az Egyesült Nemzetek konferenciáján, amit Woody lesújtónak talált volna, ha nem lett volna fontosabb számára megtalálni Bella Hernandezt.

Csak őrá gondolt a partraszálláskor, a franciaországi harcokban, a kórházban és lábadozás közben. Egy éve a lány éppen befejezte oxfordi tanulmányait, és azt tervezte, hogy ledoktorál San

Franciscóban, a Berkeleyn. Vélhetőleg a szüleinél lakik Pacific Heightsen, hacsak nincs saját lakása a campus közelében.

Sajnálatos módon Woody nem tudta eljuttatni hozzá az üzenetét.

Leveleire nem kapott választ. Amikor felhívta a telefonkönyvben talált számot, egy középkorú asszony, aki Woody gyanúja szerint Bella anyja lehetett, annyit válaszolt jeges udvariassággal:

– Pillanatnyilag nincs itthon. Üzen neki valamit? – Bella egyszer se hívta vissza.

Nyilvánvalóan komoly udvarlója van. Ha ez a helyzet, Woody tőle magától akarja hallani. De az is lehet, hogy az anyja elfogja a leveleit, és nem adja át neki az üzeneteket.

Woodynak talán hagynia kellett volna az egészet, mielőtt hülyét csinál magából, de ez nem az ő stílusa volt. Eszébe jutott, milyen hosszan és csökönyösen udvarolt Joanne-nek. Úgy látszik, nem tud másképp. Ez valami zsigeri dolog lehet nála.

Addig is minden reggel felment az apjával a Fairmont Hotel tetőlak-osztályába, ahol Edward Stettinius külügyminiszter tartott eligazítást az amerikai delegációnak. Stettinius váltotta fel Cordell Hullt, aki kórházban feküdt. Az Egyesült Államoknak új elnöke is volt, Harry Truman, akit a nagy Franklin D. Roosevelt halálakor eskettek föl. Nagy kár, jegyezte meg Gus Dewar, hogy ebben a sorsdöntő világtörténelmi pillanatban két tapasztalatlan újonc vezeti az Egyesült Államokat.

Rosszul kezdődött. Truman elnök ügyetlenségében megsértette Molotov szovjet külügyminisztert a konferenciát megelőző találkozón a Fehér Házban, aminek következtében Molotov pocsék hangulatban érkezett San Franciscóba, ahol is bejelentette, hogy hazautazik, hacsak a konferencia nem hajlandó azon nyomban felvenni Fehéroroszországot, Ukrajnát és Lengyelországot.

Senki se akarta, hogy a Szovjetunió kivonuljon. Nélküle az Egyesült Nemzetek nem lesz egyesült nemzetek. Az amerikai küldöttség zöme pártolta a kompromisszumot a kommunistákkal, de a csokornyakkendős, fontoskodó Vandenberg szenátor kijelentette, hogy semmit sem szabad megtenni csak azért, mert Molotov erőlteti.

Az egyik délelőtt, amikor Woodynak volt néhány fölösleges órája, elment Bella szüleihez.

Az elegáns negyed, ahol laktak, nem volt messze a Fairmont

Hoteltól a Nob Hillen, de Woody még mindig bottal járt, ezért taxit fogott. Bel-láék sárgára festett viktoriánus villája a Gough Streeten állt. A nő, aki ajtót nyitott, túlságosan jól öltözött volt ahhoz, hogy szobalány legyen. Pontosan olyan féloldalasan mosolygott, mint Bella, így csak az anyja lehetett. Woody udvariasan köszönt.

– Jó reggelt, asszonyom, Woody Dewar vagyok. Tavaly ismerkedtem meg Bellával Londonban, és szeretnék ismét találkozni vele, ha lehet.

A mosoly lehervadt. Az asszony végigmérte, majd azt mondta:

– Szóval maga az.

Woodynak fogalma sem volt, miről beszél.

– Caroline Hernandez vagyok, Isabel anyja – mondta az asszony. – Hát akkor talán fáradjon be.

– Köszönöm.

Mrs. Hernandez nem nyújtott kezet, és leplezetlenül ellenséges volt. Woody nem értette. De legalább a házba sikerült bejutnia.

Isabel anyja egy szép és tágas szalonba vezette, ahonnan lélegzetelállító kilátás nyílt az óceánra. Udvariasnak aligha nevezhető mozdulattal mutatott egy székre, hogy oda üljön le a látogató, majd helyet foglalt Woodyval szemben, és ismét keresztüldöfte a pillantásával.

– Mennyi időt töltött együtt Bellával Londonban? – kérdezte.

– Csak néhány órát. De azóta is őrá gondolok.

Újabb vészterhes szünet után az asszony így folytatta:

– Bella, amikor Oxfordba ment, eljegyzett menyasszonya volt Victor Rolandsonnak, egy kiváló fiatalembernek, akit úgyszólván egész életében ismert. Rolandsonék régi barátai a férjemnek és nekem, illetve legalábbis azok voltak, amíg Bella haza nem jött, és kurtán-furcsán fel nem bontotta az eljegyzést.

Woody szíve ugrott egyet a reménységtől.

– Csak annyit volt hajlandó közölni, miszerint rájött, hogy nem szereti Victort. Sejtettem, hogy megismert valaki mást, és most már tudom, ki az.

– Fogalmam sem volt róla, hogy menyasszony – mondta Woody.

– Briliánsgyűrűt viselt, ami aligha kerülhette el a maga figyelmét. A maga silány megfigyelőképessége tragédiát okozott.

– Őszintén sajnálom – mentegetőzött Woody, aztán

megharagudott magára, amiért ilyen pipogya. – Illetve egyáltalán nem sajnálom. Nagyon örülök, hogy Bella felbontotta az eljegyzését, mert abszolút mesés lánynak tartom, és kell nekem.

Ez nem tetszett Mrs. Hernandeznek.

– Maga roppantul arcátlan, fiatalember.

Woodynak hirtelen elege lett a leereszkedő hangból.

– Mrs. Hernandez, ön az imént a „tragédia” szót használta. A menyasszonyom, Joanne a karjaim között halt meg Pearl Harborban. Chuckot, az öcsémet legéppuskázták Bougainville szigetén. A partraszállás napján a halálba küldtem Ász Webbert és még négy fiatal amerikait egy híd miatt egy Eglise-des-Soeurs nevű porfészekben. Asszonyom, én tudom, mi a tragédia. Egy felbontott eljegyzés nem az.

Mrs. Hernandez elhűlt. Woody gyanúja szerint az asszony ahhoz szokott, hogy a fiatalok fülüket, farkukat behúzzák előtte. Nem válaszolt,csak elsápadt egy kicsit. Egy perccel később felállt, és szó nélkül kiment. Woody nem egészen tudta, mit várnak tőle, de még nem látta Bellát, tehát ülve maradt.

Öt perc múlva bejött Bella.

Woody felállt. A szívverése meglódult. Már attól mosolyognia kellett, hogy látja. Bella sima, halványsárga ruhát viselt, amely kiemelte fényes, sötét haját és kávészín bőrét. Ugyanazzal a hangsúlyozott egyszerűséggel öltözködött, mint Joanne, mert így volt a legszebb. Woody szerette volna átölelni, magához szorítani, ám ki akarta várni, hogy a lány adja meg rá a jelt.

Bella idegesnek tűnt.

– Mit keresel itt? – kérdezte szorongva.

– Látni akartalak.

– Miért?

– Mert nem bírlak kiverni a fejemből.

– Még csak nem is ismerjük egymást.

– Hát akkor kezdjünk el ismerkedni még ma. Velem vacsorázol?

– Nem tudom.

Woody odament hozzá.

Bellát megdöbbentette, hogy bottal kell járnia.

– Mi történt veled?

– Ellőtték a térdemet Franciaországban.

– Sajnálattal hallom.

– Bella, én csodálatosnak tartalak, és hiszem, hogy rokonszenvesnek találsz engem. Mindketten szabadok vagyunk. Mi zavar?

A lány ugyanúgy mosolygott – csak a szája egyik sarkát húzva fel – , ami annyira tetszett Woodynak.

– Azt hiszem, zavarban vagyok. Attól, amit azon a londoni éjszakán csináltam.

– Ennyi?

– Épp elég sok egy első randevún.

– De hiszen ez minden időkben megtörténik! Nem szükségszerűen velem, de hallottam már róla. Azt hitted, hogy a halálba megyek.

A lány bólintott.

– Még sose csináltam ilyet. Még Victorral sem. Nem tudom, mi ütött belém. Ráadásul egy közparkban! Úgy viselkedtem, mint egy ringyó.

– Én viszont pontosan tudom, ki vagy – mondta Woody. – Okos, gyönyörű, jószívű lány vagy. Tehát miért ne felejthetnénk el azt az őrült percet Londonban, és kezdhetnénk el ismerkedni úgy, mint komoly és jól nevelt fiatalok, akik vagyunk?

Bella kezdett szelídülni.

– Szerinted csakugyan megtehetjük?

– Mérget vehetsz rá.

– Oké.

– Jöhetek érted hétkor?

– Oké.

Ez a végszó volt, de a fiú még tétovázott.

– Ki se tudom mondani, mennyire örülök, hogy ismét megtaláltalak.

Bella először nézett a szenébe.

– Ó, Woody, én is! – mondta. – Annyira örülök! – Átkarolta a fiú derekát, magához szorította.

Woody erre várt. Átölelte Isabelt, arcát beletemette csodálatos hajába.

így maradtak egy hosszú percig.

Végül a lány elhúzódott.

– Akkor viszlát este hétkor – mondta.

– Itt leszek.

Woody a fellegekben járva jött el a házból.

Innen egyenesen az előkészítő bizottság ülésére ment, amelyet a Veteránszövetség házában, az Opera mellett tartottak. Negyvenhatan foglaltak helyet a hosszú asztal mellett, és minden bizottsági tag mögött ott ültek még a Gus Dewarhoz hasonló tanácsadók. Woody egy tanácsadó titkára volt, így a falhoz került.

Molotov szovjet külügyminiszter szólalt föl elsőnek. Nem valami impozáns jelenség, állapította meg Woody. Kopaszodó homlokával, takarosan nyírott bajszával egy boltos segédre hasonlított, olyanra, amilyen az apja volt, viszont mind ez idáig életben maradt a bolsevizmusban. Sztálin barátja volt a forradalom óta, 1939-ben ő hozta össze a német-szovjet paktumot. Munkaszerető ember volt, Betonseggnek csúfolták, annyit ült az íróasztalánál.

Azt javasolta, hogy Fehéroroszországot és Ukrajnát alapító tagként vegyék föl az ENSZ-be. Ennek a két szovjet tagköztársaságnak kellett elviselnie a fasiszta megszállás legdurvább részét, mutatott rá Molotov, és mindkettő egymilliónál több katonát adott a Vörös Hadseregnek. Mindkét esetben az volt az ellenérv, hogy se Fehéroroszország, se Ukrajna nem független teljesen Moszkvától, viszont ugyanez érvényes volt Kanadára és Ausztráliára, a brit birodalom domíniumaira, amelyek mégis önálló tagságot kaptak.

A szavazás egyhangú volt, Woody láthatta, hogy előre eldöntötték mindent. A latin-amerikai országok azzal fenyegetőztek, hogy nemmel fognak szavazni, ha nem veszik föl a nácibarát Argentínát, és a szavazataik biztosítására megkapták ezt a kedvezményt.

Ekkor robbant a bomba. Felálltján Masaryk, a cseh külügyminiszter, a neves liberális és antifasiszta, aki 1934-ben a Time magazin címlapján is szerepelt, és azt javasolta, hogy Lengyelországot ugyancsak vegyék föl az ENSZ-be.

Az amerikaiak addig nem akarták felvenni Lengyelországot, amíg Sztálin nem engedélyezi a választások kiírását. Masaryknak mint demokratának ezt az álláspontot kellett volna támogatnia, főleg mivel ő is úgy próbált demokráciát teremteni otthon, hogy közben

Sztálin szuszogott a nyakába. Molotov irtózatos nyomást gyakorolhatott Masarykra, ha az így elárulta az elveit. Valóban olyan arccal ült le, mint aki most nyelt le valami undorító dolgot.

Gus Dewar is elkomorodott. Az előre megbeszélt kompromisszumoknak Fehéroroszország, Ukrajna és Lengyelország kérdésében szavatolniuk kellett volna az ülés gördülékeny lefolyását, erre jön Molotov ezzel az övön aluli ütéssel.

Vandenberg szenátor az amerikai küldöttségben fel volt háborodva. Elővett egy tollat meg egy jegyzettömböt, és vadul körmölni kezdett. Egy perc múltán kitépte a lapot, magához intette Woodyt, odaadta neki a feljegyzést.

– Vigye ezt oda a külügyminiszternek!

Woody áthajolt Stettinius válla fölött, eléje tette a papírt.

– Vandenberg szenátortól, uram.

– Köszönöm.

Woody visszaült a székére a fal mellett. Az én hozzájárulásom a történelemhez, gondolta. Belekukkantott a levélbe, míg átadta. Vandenberg felvázolt egy rövid, szenvedélyes beszédet a cseh javaslat visszautasítására. Követi vajon a szenátor útmutatását a külügyminiszter?

Ha Lengyelországgal az történik, amit Molotov akar, Vandenberg aláaknázhatja a Szenátusban az Egyesült Nemzeteket. De ha Stettinius azt teszi, amit Vandenberg mondott, Molotov kisétálhat, hazamehet, amitől az ENSZ ugyanúgy elvérzik.

Woody visszafojtotta a lélegzetét.

Stettinius felállt, kezében Vandenberg levelével.

– Mi eleget tettünk Jaltában vállalt kötelezettségeinknek – kezdte. Az Egyesült Államok Jaltában ígérte meg a támogatást Fehéroroszország és Ukrajna ügyében. – De vannak más jaltai kötelezettségek, amelyeknek ugyanígy eleget kell tenni. – Szó szerint azt mondta, amit Vandenberg írt. – Az egyik az új és szabadon választott lengyel ideiglenes kormány.

Megdöbbent mormolás támadt. Stettinius szembe ment Molotovval! Woody rásandított Vandenbergre. A szenátor olyan volt, mint egy tejszínbe esett macska.

– Amíg ez nem történik meg – folytatta Stettinius – , a konferencia nem ismerheti el jó lelkiismerettel a lublini kormányt. –

Molotovra nézett, és ismét Vandenberget idézte: – Tüntetően alantas perfídia lenne.

Molotov elfehéredett.

Anthony Edén brit külügyminiszter széthajtogatta nyakigláb alakját, és felállt, hogy támogassa Stettiniust, és kifogástalan udvariassággal mondott megsemmisítő szavakat:

– Kormányom nem tudhatja, hogy a lengyelek támogatják-e ideiglenes kormányukat – mondta – , mivel szovjet szövetségeseink megtagadták a belépési engedélyt a brit megfigyelőktől Lengyelországba.

Woody érezte, hogy a hangulat Molotov ellen fordul. Az orosz külügyminiszternek vélhetőleg ugyanez volt a benyomása. Elég hangosan tanácskozott a titkáraival ahhoz, hogy Woody hallja a hangjában a dühöt. De itt hagyja-e őket?

A kopasz, köpcös, tokás belga külügyminiszter kompromisszumot indítványozott: fogadjanak el egy határozati javaslatot, kifejezve reményüket, hogy az új lengyel kormány időben megalakul, és képviseltetheti magát San Franciscóban, még mielőtt véget érne a konferencia.

Mindenki Molotovra nézett. Kapott egy lehetőséget, hogy menekülhessen a megalázó helyzetből. De elfogadja-e?

Még mindig dühösnek látszott. Ennek ellenére alig észrevehetően, de félreérthetetlenül biccentett.

A válság véget ért.

Nahát, gondolta Woody, két győzelem egy napon! Kezdenek alakulni a dolgok.

*

Carla elment sorban állni vízért.

Két napja nem volt vezetékes víz. Szerencsére a berlini háziasszonyok felfedezték, hogy vannak egymástól alig pár sarokra rég nem használt, ósdi csapok, amelyek föld alatti tartályokból szivattyúzzák fel a vizet. Rozsdásak voltak, nyikorogtak, de csodamód működtek. Úgyhogy az asszonyok minden reggel sorban álltak a kutaknál vödrökkel és kannákkal.

A légitámadások abbamaradtak, feltehetőleg azért, mert az ellenség bármelyik pillanatban bevonulhatott a városba, de továbbra is veszélyes volt az utcán tartózkodni a Vörös Hadsereg ágyúi miatt.

Carla nem értette, minek fárasztják magukat. A város nagyobb része odalett. Egész háztömbök, sőt azoknál is nagyobb területek váltak a földdel egyenlővé. A közművek megszűntek. Nem járt busz és villamos. Százezrekre, talán milliókra rúgott a hajléktalanok száma. Egyetlen óriási menekülttábor lett a város. De az ágyúzás folytatódott. A legtöbb ember a pincében vagy a nyilvános óvóhelyeken töltötte az egész napot, de vízért ki kellett jönniük.

Röviddel az előtt, hogy végképp megszűnt az áramszolgáltatás, a BBC bejelentette, hogy a Vörös Hadsereg felszabadította a sachsenhauseni koncentrációs tábort. Sachsenhausen Berlintől északra volt, vagyis a keletről érkező szovjetek a bevonulás helyett a bekerítést választották. Maud, Carla anyja ebből arra következtetett, hogy az oroszok nem akarják beengedni a városba az amerikai, a brit, a francia és a kanadai erőket, amelyek gyorsan közeledtek nyugat felől, és Lenint idézte: „Akié Berlin, azé Németország, akié Németország, azé Európa."

Ám a német hadsereg még mindig nem adta fel. Kevesebb emberrel, kevesebb fegyverrel, kevesebb lőszerrel és benzinnel, félig éhen halva is erőlködött tovább. Parancsnokaik újra és újra odavetették őket az elsöprő fölényben lévő ellenség útjába, és ők teljesítették a parancsokat, rettenthetetlen bátorsággal harcoltak, százezrével estek el. Ott volt a soraikban az a két férfi, akiket Carla szeretett: a bátyja, Erich és a szeretője, Werner. Fogalma sem volt, merrefelé harcolnak, vagy hogy élnek-e még egyáltalán.

Carla felszámolta a kémhálózatot. A harc kezdett káoszba fulladni, a haditervek nem sokat értek. A hódító szovjetek nem sokra tartották a berlini titkos jelentéseket. Nem érte meg vállalni a kockázatot. A kémek elégették kódkönyveiket, elrejtették rádióikat a lebombázott házak omladékában. Abban egyeztek meg, hogy sose árulják el, mit tettek. Bátrak voltak, lerövidítették a háborút, életeket mentettek meg, de nem várhatják el a megvert német néptől, hogy az is így lássa a dolgot. Hősiességük örökre megmarad titoknak.

Miközben sorára várt a kútnál, elvonult mellettük a Hitlerjugend tankelhárító szakasza: két, az ötvenes éveiben járó férfi és egy tucat kamasz, valamennyien kerékpáron. Minden kerékpár elejére oda volt szíjazva két Panzeifáust, az új páncélököl. A fiúkon lógott az

egyenruha, és komikusak lettek volna a túlméretezett rohamsisakjukban, ha kevésbé tragikus sors vár rájuk. Mentek megküzdeni a Vörös Hadsereggel.

A halálba mentek.

Carla elfordította róluk a tekintetét. Nem akart emlékezni az arcukra.

Amíg a vödrét töltötte, megszólalt Frau Reichs, a mögötte álló asszony olyan halkan, hogy senki se hallhassa:

– Maga ugye barátnője a doktornénak?

Carla megmerevedett. Frau Reichs csakis Hannelore Rothmannról beszélhet. Az orvos az elmebetegekkel együtt tűnt el a zsidó kórházból. Rudi, Hannelore fia letépte a sárga csillagot, és csatlakozott azokhoz a bujkáló zsidókhoz, akiket tengeralattjárónak hívott a berlini tolvajnyelv. De Hannelore, aki nem volt zsidó, még mindig a régi házban lakott.

Egy ilyen kérdés – maga barátkozik egy zsidó feleségével? – tizenkét éven át egyenlő volt egy vádirattal. Carla nem tudta, hogy az-e még. Csak köszönő viszonyban volt Frau Reichsszel, nem bízhatott meg benne.

Elzárta a csapot.

– Gyerekkoromban dr. Rothmann volt a háziorvosunk – válaszolta óvatosan. – Miért?

Frau Reichs odaállt a csaphoz, és tölteni kezdte a jókora kannát, amelyben étolaj volt valamikor.

– Csak mert elvitték – mondta. – Gondoltam, tudni szeretné.

Ez mindennapos dolog volt. Egyfolytában „vitték el” az embereket. De ha olyasvalakivel történik, aki közel áll hozzánk, az olyan, mint a szívünkre mért ütés.

Nemhogy értelmetlen, de veszélyes is lett volna firtatni, mi történik az eltűntekkel. Aki nagyon érdeklődött, hamar közéjük kerülhetett. Ám Carlának akkor is meg kellett kérdeznie:

– Nem tudja, hova vitték?

Ezúttal kapott választ.

– Az átmenőtáborba, a Schulstrafién. – Carlában feltámadt a remény.

– A régi zsidó kórházban, Weddingben van. Ismeri?

– Igen. – Néha dolgozott abban a kórházban, nem hivatalosan és

illegálisan, ezért tudott róla, hogy a kormány kisajátította az egyik pavilont, a kórbonctani laboratóriumot, és bekerítette szögesdróttal.

– Remélem, nincs baja – mondta Frau Reichs. – Nagyon jó volt hozzám, amikor Steffim megbetegedett. – Elzárta a csapot, és távozott a kannájával.

Carla sietve elindult az ellenkező irányba, hazafelé.

Tennie kell valamit Hanneloréért. A táborokból úgyszólván lehetetlen volt kihozni bárkit is, de most, amikor minden széthullik, kell lennie valamilyen módnak.

Bevitte a vödröt a házba, odaadta Adának.

Maud ételért állt sorba, amit jegyre osztottak. Carla átöltözött az ápolónői egyenruhájába, mert arra gondolt, az talán segít. Elmagyarázta Adának, hova indul, azután ismét elment hazulról.

Gyalogolnia kellett Weddingbe. Lesz vagy öt kilométer. Egyáltalán megéri? Még ha megtalálja is Hannelorét, valószínűleg nem segíthet rajta. De aztán Évára gondolt Londonban, és a bujkáló Rudira Berlinben. Milyen szörnyű lenne, ha a háború utolsó óráiban veszítenék el az anyjukat! Meg kellett próbálnia.

Az utcákon a tábori csendőrség járőrözött: megállították az embereket, igazolványokat követeltek. Hármasával dolgoztak, ha kellett, összeálltak hadbírósággá. Főleg a harcképes korú férfiak érdekelték őket. Carlát, aki az ápolónői egyenruháját viselte, nem háborgatták.

Különös, hogy ebben a letarolt városban gyönyörű rózsaszín és fehér szirmokat bontottak az alma– és a cseresznyefák, és két robbanás között hallani lehetett, hogy a madarak olyan optimistán énekelnek, mint minden tavaszon.

Iszonyodva látta, hogy emberek lógnak a lámpaoszlopokról, némelyük egyenruhában. A legtöbbnek táblát akasztottak a nyakába, „Gyáva”, vagy „Dezertőr” felirattal. A háromfős utcai bíróságok találták bűnösnek őket. Még mindig nincs elegük a fasisztáknak a gyilkolásból? Carla sírni tudott volna.

Háromszor kellett fedezékbe vonulnia az ágyúzás miatt. Az utolsó alkalommal, amikor már csak párszáz méter választotta el a kórháztól, úgy rémlett neki, hogy alig pár utcányira harcolnak a szovjetek a németekkel. Olyan hangos volt a lövöldözés, hogy majdnem visszafordult. Hannelore úgyis halálra van ítélve, talán már

meg is halt, miért kellene Carlának a saját nevét is fölírnia a veszteséglistára? De azért csak ment tovább.

Este volt, mire megérkezett az Iranische Straííe és a Schulstrasse sarkán lévő kórházba. Friss lomb zöldellt az utcákat szegélyező fákon. Az átmenőtáborrá alakított laboratóriumot őrizték. Carla fontolgatta, hogy odamegy az őrhöz, és elmagyarázza, milyen ügyben jött, de belátta, hogy ez nem sokat ígérő stratégia. Azután törni kezdte a fejét, hogyan osonhatna be az alagutakon át.

Bemen a főépületbe. A kórház működött. Az összes beteget levitték az alagutakba és a pincékbe. A személyzet petróleumlámpánál dolgozott. Carla a szagból tudta, hogy a vécéket nem lehet lehúzni. A vizet vödrökben hozták a régi kerti kútból.

Különös módon a katonák ide hozták a sebesült bajtársaikat. Hirtelen mintha már nem érdekelte volna őket, hogy az orvosok és az ápolónők zsidók lehetnek.

Elindult egy alagútban, amely a laboratórium alagsorába vezetett a kerten át. Az ajtót, ahogy várta, őrizték. Ám a fiatal gestapós csak ránézett az ápolónői egyenruhára, és intett, hogy mehet, még csak nem is kérdezett semmit. Talán már nem látta értelmét a munkájának.

Carla tehát bejutott a táborba. De mennyire lesz könnyű kijutni?

Itt még förtelmesebb lett a szag. Hamarosan láthatta az okát. Az alagsorban egymás hegyén-hátán voltak az emberek. Több százat zsúfoltak be négy raktárba. A padlón ültek vagy feküdtek, a szerencséseknek jutott egy darab fal, hogy annak támaszkodhassanak. Piszkosak, büdösek, elcsigázottak voltak, tompa érdektelenséggel néztek a lányra.

Percek alatt megtalálta Hannelorét.

Az orvos feleségét sose lehetett világszépének nevezni, de valamikor szobortermetű, jóképű asszony volt. Mostanra csontsovánnyá fogyott, mint a legtöbb ember, a haja szürke, élettelen volt. Beesett arcát barázdákkal szántotta fel az örökös feszültség.

Egy csitrihez beszélt, aki abban a korban volt, amikor a lányok hirtelen túlságosan érettnek látszanak a korukhoz képest: a csípője és a melle asszonyos volt, de az arca még gyermeki. A padlón ült és sírt. Hannelore mellette térdelt, fogta a kezét, és halk, megnyugtató

hangon duruzsolt a fülébe.

Amikor meglátta Carlát, felállt.

– Jóságos ég! Miért vagy te itt?

– Arra gondoltam, ha szólok nekik, hogy nem vagy zsidó, elengedhetnek.

– Ez bátor dolog volt tőled.

– A férjed sok embert mentett meg. Valakinek téged is meg kell menteni.

Egy percig azt hitte, hogy Hannelore elsírja magát, mert mintha összegyűrődött volna az arca. De az asszony csak pislogott, és a fejét rázta.

– O Rebecca Rosen – mondta fegyelmezett hangon. – A szüleit ma ölte meg egy tüzérségi lövedék.

– Fogadd őszinte részvétemet, Rebecca – mondta Carla.

A kislány nem felelt.

– Mennyi idős vagy?

– Tizennégy leszek.

– Most neked kell felnőttnek lenned.

– Miért nem haltam meg én is? – kérdezte Rebecca. – Ott voltam mellettük. Nekem is meg kellett volna halnom! Most aztán egyedül vagyok!

– Nem vagy egyedül – mondta Carla élesen. – Itt vagyunk melletted.

– Visszafordult Hanneloréhoz. – Ki parancsol itt?

– Walter Dobberkének hívják.

– Szólok neki, hogy el kell engednie.

– Már hazament. A helyettese pedig egy őrmester, aki olyan buta, mint a tök. De nézd csak, ott jön Gisela, Dobberke szeretője.

Szép fiatal lány lépett be a szobába: hosszú haja szőke, a bőre, akár a tejszín. Senki sem nézett rá. Gisela dacos képet vágott.

– Fent, az elektrokardiográfiai vizsgálóban szokott lefeküdni Dobberkével – mondta Hannelore. – Plusz fejadagokért. Rajtam kívül senki sem áll szóba vele. Én viszont nem érzem úgy, hogy elítélhetnék másokat a kompromisszumaikért. Végül is a pokolban élünk.

Carla ebben nem volt olyan biztos. Ő nem barátkozott volna egy zsidó lánnyal, aki lefekszik egy fasisztával.

Gisela ránézett Hannelorére, azután odajött hozzájuk.

– Új parancsot kapott – mondta olyan halkan, hogy Carlának hegyeznie kellett a fülét. Azután elbizonytalanodott.

– És mi az a parancs? – kérdezte Hannelore.

Gisela hangja suttogássá tompult.

– Hogy itt agyon kell lőni mindenkit.

jeges kéz markolt Carla szívébe. Mindenkit, beleértve Hannelorét és a kis Rebeccát.

– Walter nem akarja – folytatta Gisela. – Igazából nem rossz ember.

– Mikor kell megölnie minket? – kérdezte Hannelore fatalista nyugalommal.

– Máris. De előbb meg akarja semmisíteni a nyilvántartást. Hans-Peter és Martin most égetik el az aktákat a kazánban. Az sokáig tart, úgyhogy maradt pár óránk. Addigra talán ideér a Vörös Hadsereg, hogy megmentsen.

– Vagy talán nem – mondta élesen Hannelore. – Meg tudjuk győzni valamilyen módon, hogy ne hajtsa végre a parancsot? Az ég szerelmére, hiszen mindjárt vége a háborúnak!

– Valamikor rá tudtam beszélni mindenre – mondta panaszosan Gisela. – Csakhogy kezd rám unni. Tudod, milyenek a férfiak.

– De hát gondolnia kellene a jövőjére! Bármelyik napon átvehetik az uralmat a szövetségesek, és ők megtorolják a fasiszta bűntetteket.

– Ha mind meghalunk, ki jelenti fel? – kérdezte Gisela.

– Majd én – felelte Carla.

Hannelore és Gisela csak nézték, de nem szóltak.

Carla megértette, hogy még ha nem zsidó, akkor is agyonlövik, hogy ne maradjon szemtanú.

Lázasan törte a fejét.

– Talán ha Dobberke megkímélne minket, az mentőkörülmény lenne a szövetségesek szemében.

– Ez jó gondolat – mondta Hannelore. – Valamennyien aláírhatnánk egy nyilatkozatot, amely szerint ő mentette meg az életünket.

Carla kérdőn tekintett Giselára, aki bizonytalan képet vágott, de azt mondta:

– Talán megteszi.

Hannelore körülnézett.

– Ott van Hilde – mondta. – Dobberke őt használja titkárnőnek. – Magához szólította Hildét, és elmagyarázta neki a tervet.

– Mindenkinek gépelek szabaduló okmányt – mondta Hilde. – Megkérjük, hogy írja alá őket, mielőtt átadjuk neki a nyilatkozatot.

Mivel csak az alagútba és a földszintre vezető ajtókat őrizték, a foglyok szabadon mozoghattak az alagsorban. Hilde bement abba a szobába, amelyet Dobberke irodának használt. Elsőnek a nyilatkozatot gépelte le. Hannelore és Carla végigjárta az alagutat, elmagyarázta a tervet, és mindenkivel aláíratta a nyilatkozatot. Közben Hilde legépelte a szabaduló okmányokat.

Éjfél volt, mire végeztek. Most már úgyse csinálhattak semmit addig, amíg meg nem jön reggel Dobberke.

Carla a földre feküdt le Rebecca Rosen mellé. Másutt nem volt hely, ahol alhasson.

Kis idő múlva Rebecca halkan sírni kezdett.

Carla tanácstalan volt. Szerette volna vigasztalni, de nem találta a szavakat. Mit lehet mondani egy gyereknek, aki most nézte végig, ahogy megölik a szüleit? A fojtott sírás nem szűnt. Végül Rebecca felé fordult, és átölelte.

Azonnal tudta, hogy éppen ezt kellett tennie. Rebecca hozzábújt, a mellébe fúrta a fejét. Carla a hátát simogatta, mint egy babának. A zokogás lassan elhalt, és Rebecca kisvártatva álomba süllyedt.

Carla nem aludt. Egész éjszaka azt fogalmazgatta, mit mond majd a táborparancsnoknak. Hol a jobbik énjére hivatkozott, hol a szövetséges igazságszolgáltatással fenyegette, hol azzal érvelt, hogy legyen tekintettel a saját érdekére.

Igyekezett nem foglalkozni azzal, hogy agyonlövik. Erich mesélte, hogy Oroszországban a fasiszták tizenkét fos csoportokban végezték ki az embereket. Carla feltételezte, hogy itt is van valamilyen célirányos módszer. Nehéz volt elképzelni. Talán jobb is volt így.

Valószínűleg megmenekülhetne az agyonlövéstől, ha most azonnal vagy hajnalhasadáskor távozna a kórházból. Nem fogoly, nem zsidó, a papírjai tökéletes rendben vannak. Kimehetne ott, ahol bejött, ápolónői egyenruhában. De akkor cserbenhagyná Hannelorét

és Rebeccát. Erre nem bírta rászánni magát, akármilyen kétségbeesetten akart is kijutni innen.

Az utcán csak éjfél után hallgattak el egy rövid időre a fegyverek, de hajnalban kiújultak a harcok. Már olyan közel jártak a kórházhoz, hogy Carla nemcsak az ágyúkat hallotta, de a géppuskákat is.

Kora reggel az őrök hoztak egy kondér vízízű levest és egy zsák kenyeret, csupa száraz serclit. Carla megitta a levest, megette a kenyeret, utána viszolyogva használta a leírhatatlanul mocskos vécét.

Felment Hanneloréval, Gisélával és Hildával a földszintre, hogy ott várják Dobberkét. Az ágyúzás folytatódott, minden másodpercben az életüket kockáztatták, de abban a pillanatban beszélni akartak a parancsnokkal, ahogy megérkezik.

Dobberke nem jött időre. Pedig általában pontos, magyarázta Hilde. Talán az utcai harcok miatt késik. Persze meg is ölhették. Carla remélte, hogy nem ez történt. A helyettese, Ehrenstein őrmester olyan buta volt, hogy azzal még vitatkozni sem lehetett.

Amikor Dobberke már egy órája késett, Carla kezdte elveszteni a reményt.

Aztán egy újabb óra múlva beállított.

– Mi ez? – kérdezte, mikor meglátta a folyosón a várakozó nőket. – Mamazsúr?

– Az összes fogoly aláírt egy nyilatkozatot, amely szerint maga mentette meg az életünket – mondta Hannelore. – A maga életét is megmentheti, amennyiben elfogadja a feltételeinket.

– Ne beszéljen badarságokat!

– A BBC szerint az Egyesült Nemzetek névsort állított össze azokról a náci tisztekről, akik részt vettek a tömeggyilkosságokban – szólt közbe Carla. – Egy héten belül bíróság elé állíthatják őket. Nem szeretne akkorra egy aláírt nyilatkozatot, amely szerint emberek életét kímélte meg?

– A BBC-t hallgatni bűn – szögezte le Dobberke.

– De nem olyan súlyos, mint a gyilkosság.

Hilde magával hozott egy dossziét.

– Gépeltem szabaduló okmányt az összes fogolynak – mondta. – Ha aláírja őket, megkaphatja a nyilatkozatot.

– El is vehetem magától.

– Senki sem fog hinni a maga ártatlanságában, ha mi meghaltunk. Dobberkét felbőszítette a kutyaszorító, de nem volt elég magabiztos, hogy csak úgy lelépjen.

– Mind a négyüket lelőhetném impertinenciáért! – mondta.

– Ilyen a vereség – felelte türelmetlenül Carla. – Szokjon hozzá. Dobberke arca elsötétült. A lány észbe kapott, hogy túl messzire ment.

Szerette volna visszaszívni a szavait. Belebámult a parancsnok dühös arcába, hogy az ne lássa rajta a félelmet.

Abban a pillanatban becsapódott az épület mellé egy lövedék. Az ajtók zörögtek, egy ablak betört. Ösztönszerűen lebuktak, de senki sem sérült meg.

Mire fölegyenesedtek, Dobberke arca megváltozott. Utálkozó belenyugvás-féle váltotta fel a dühöt. Carla szíve gyorsabban kezdett verni. Meghátrált volna a parancsnok?

Berohant Ehrenstein őrmester.

– Senki sem sérült meg, uram – jelentette.

– Nagyon helyes, őrmester.

Ehreinstein már ment volna kifelé, amikor Dobberke visszahívta.

– Ez a tábor be van zárva – mondta.

Carla visszafojtotta a lélegzetét.

– Be, uram? – Az őrmester hangja egyszerre volt csodálkozó és harcias.

– Új parancs. Közölje az emberekkel, hogy menjenek... – Dobberke tétovázott. – Közölje velük, hogy jelentkezzenek a vasúti bunkerben a Friedrichstrafie állomáson.

Carla tudta, hogy a parancsnok az ujjából szopja az egészet. Láthatólag Ehrenstein is gyanította.

– Mikor, uram?

– Haladéktalanul.

– Haladéktalanul. – Ehrenstein elhallgatott, mintha a „haladéktalanul” szó további tisztázást igényelne.

Dobberke fenyegetően nézett rá.

– Igenis, uram – mondta az őrmester. – Szólok az embereknek. – Kiment.

Carla pillanatnyi diadalt érzett, de rögtön figyelmeztette magát,

hogy még nem szabad.

– Mutassa azt a nyilatkozatot! – mondta Hildének a parancsnok.

Hilde kinyitotta a dossziét. Tucatnyi papírlap volt benne azonos gépelt felzettel. A fennmaradó helyet kitöltötték az aláírások. Odaadta őket Dobberkének.

Az összehajtotta a papírokat, és a zsebébe dugta őket.

Hilde elébe tette a szabaduló okmányokat.

– Kérem, írja alá őket.

– Nincs maguknak szükségük szabaduló okmányra – mondta Dobberke. – Nekem pedig nincs időm több százszor leírni a nevemet.

– Felállt.

– A rendőrség járőrözik az utcákon – mondta Carla. – Embereket akasztanak a lámpaoszlopokra. Papírokra van szükségünk.

Dobberke megütögette a zsebét.

– Engem is felakasztanak, ha megtalálják nálam ezt a nyilatkozatot.

Az ajtóhoz ment.

– Vigyél magaddal, Walter! – kiáltotta Gisela.

Dobberke megfordult.

– Vigyelek? – kérdezte. – Mit szólna a feleségem?

Kiment, becsapta az ajtót.

Gisela zokogni kezdett.

Carla az ajtóhoz ment, kinyitotta, és az elsiető Dobberke után nézett. Nem látott más gestapósokat: máris teljesítették Dobberke parancsát, és elhagyták a tábort.

A parancsnok kilépett az utcára, és futásnak eredt.

A kaput nyitva hagyta.

Hannelore odaállt Carla mellé, és hitetlenkedve bámult kifelé.

– Úgy vélem, szabadok vagyunk – mondta a lány.

– Szólnunk kell a többieknek.

– Majd én szólok – mondta Hilde. – Lesietett a lépcsőn az alagsorba.

Carla és Hannelore bátortalanul elindult az ösvényen, amely a laboratórium ajtajától a nyitott kapuhoz vezetett. Váratlanul elbizonytalanodtak, összenéztek.

– Félünk a szabadságtól – mondta Hannelore.

– Carla, ne menj el nélkülem! – kiáltotta mögöttük egy kislányos

hang. Rebecca szaladt utánuk az ösvényen, melle ugrált a piszkos blúz alatt.

Carla sóhajtott. Hozzájutottam egy gyerekhez, gondolta. Holott még nem érzem elég érettnek magamat az anyaságra. De mit tehetnék?

– Na, gyere! – mondta. – De számíts rá, hogy rohanni kell! – Fölösleges volt aggódnia Rebecca fürgesége miatt: valószínűleg gyorsabban tud futni mindkettőjüknél.

Elmentek a parkon át a főkapuig. Ott megálltak, jobbra és balra végignéztek az Iranische Strafién. Csend volt. Keresztülvágtak az utcán, elfutottak a sarokig. Ahogy Carla kilesett a Schulstrafiéra, gépfegyverropogást hallott, és látta, hogy följebb az utcában tűzharc tombol. A németek feléjük hátráltak, vöröskatonák üldözték őket.

A lány körülnézett. Sehova se bújhattak, legfeljebb a fák mögé, azok pedig aligha védik meg őket.

Ötven méterrel arrébb egy lövedék csapódott be az utcáéba, és felrobbant. Carla érezte a lökéshullámot, de nem sérült meg.

Nem kellett tanácskozniuk; szó nélkül rohantak vissza mindhárman a kórházba, ott is a laboratóriumba. Néhány fogoly úgy állt a szögesdróton belül, mintha nem mernének kijönni.

– Büdös van az alagsorban, de pillanatnyilag az a legbiztonságosabb hely! – mondta nekik Carla. Bement a pavilonba, lesietett a lépcsőn. A legtöbben követték.

Nem tudta, meddig kell itt maradnia. A német hadsereg kénytelen lesz letenni a fegyvert, de mikor? Valamiért nem tudta elképzelni Hitlerről, hogy bármilyen helyzetben is megadná magát. Hitler egész élete azon alapult, hogy agresszíven üvöltözött a vezéri elhivatottságáról. Miként ismerhetné be egy ilyen, hogy tévedett, hogy ostoba és aljas volt? Hogy milliókat gyilkolt meg, és rommá bombáztatta a hazáját? Hogy úgy kerül be a történelembe, mint a világ leggonoszabb embere? Dehogy ismeri be. Inkább megőrül, vagy belehal a szégyenbe, vagy a szájába dugja a pisztoly csövét, és meghúzza a ravaszt.

De meddig tart? Még egy napig? Még egy hétig? Tovább?

– Itt vannak! – ordították a földszinten. – Itt vannak az oroszok!

A lány hallotta, hogy nehéz csizmák dübörögnek lefelé a lépcsőn. Honnan vettek ilyen jó lábbelit az oroszok? Az amerikaiaktól?

És már be is jöttek a szobába, négy, hat, nyolc, kilenc piszkos arcú ember, dobtáras géppisztollyal, ölni készen. Mintha nagyon sok helyet elfoglaltak volna a szobából. Az emberek hátrahőköltek tőlük, pedig hát ők voltak a felszabadítók.

A katonák felmérték a helyzetet. Látták, hogy nem kell tartaniuk az ösztövér foglyoktól, akik zömmel asszonyok voltak. Leengedték a géppisztolyukat. Páran átmentek a szomszédos helyiségekbe.

Egy magas katona felhúzta a zubbonya jobb ujját. Hat-hét karórát viselt. Valamit ordított oroszul, és az órákra mutogatott a géppisztoly tusával. Carla úgy vélte, érti, mit akar, de alig hitt a fülének. A katona elkapta egy öregasszony kezét, és a karikagyűrűjére mutatott.

– Azt a keveset is elrabolják tőlünk, amit nem loptak el a nácik? – kérdezte Hannelore.

Azt is. A magas katona ingerülten próbálta lecibálni a karikagyűrűt. Amikor az öregasszony rájött, mit akar, maga húzta le a gyűrűjét, és odaadta neki.

Az orosz elvette, bólintott, azután körbemutatott a szobán.

Hannelore előrelépett.

– Ezek az emberek foglyok! – mondta németül. – Zsidók, és zsidók családtagjai, a nácizmus üldözöttjei!

A katona vagy értette, vagy sem, mindenesetre elengedte a füle mellett, és kitartóan mutogatta a karóráit.

Az a néhány fogoly, akitől nem lopták el a maradék értéktárgyait, vagy nem kellett elcserélniük ételre, átadta őket az oroszoknak.

A szabadság, amelyet a Vörös Hadsereg hozott el, nem ígérkezett olyan boldognak, mint sokan remélték.

De hátra volt még a legrosszabb.

A magas katona Rebeccára mutatott.

A kislány visszahőkölt, és megpróbált Carla mögé bújni.

Egy másik katona – alacsony, szőke ember – megragadta a gyerek karját, és maga felé rántotta. Rebecca sikoltott, amitől a kis ember úgy vigyorgott, mintha kedvére lenne a hang.

Carla iszonyú balsejtelemmel nézte őket.

Az alacsony lefogta Rebeccát. A magas durván megszorongatta a mellét, aztán mondott valamit, amitől mindketten nagyot nevettek.

A foglyok felháborodottan kiabáltak.

A magas katona rájuk szegezte a géppisztolyát. Carla megrémült, hogy lőni fog. Ha ebben a zsúfolt szobában elsüti a géppisztolyt, tucatszám lesznek halottak és sebesültek.

A többiek is megértették a veszélyt, mert elnémultak.

A két katona az ajtó felé hátrált. Vitték magukkal Rebeccát, aki ordított és vergődött, de nem szabadulhatott az alacsony katona markából.

Az ajtónál jártak, amikor Carla előreugrott, és azt kiáltotta:

– Várjatok!

Volt valami a hangjában, ami megállította őket.

– Ő még túl fiatal – mondta Carla. – Csak tizenhárom! – Nem tudta, értik-e, amit mond. – Fölemelte a két kezét, szétnyitva az ujjait, azután leengedte az egyiket, a másikon behajlította két ujját. – Tizenhárom!

A magas katona láthatólag megértette. Elvigyorodott, és azt mondta németül: – Frau ist Frau, a nő, az nő.

– Nektek igazi nő kell – hallotta Carla saját hangját. Lassan elindult feléjük. – Vigyetek inkább engem. – Megpróbált csábítóan mosolyogni. – Én nem gyerek vagyok. Tudom, mit kell csinálni. – Már olyan közel volt, hogy érezte a több hónapos mosdatlanság büdösségét, de nem akarta mutatni a viszolygását. Elmélyítette a hangját.

– Én tudom, mi kell a férfinak. – Sokat sejtetően megérintette a mellét. – Felejtsétek el a gyereket.

A magas katona ismét Rebeccára nézett, akinek vörös volt a szeme a sírástól, és folyt az orra, amitől szerencséjére inkább látszott gyereknek, mint nőnek.

A katona visszafordult Carlához.

– Van fent egy ágy – mondta a lány. – Megmutassam, hogy hol?

Ismét nem tudta, értik-e a szavait, de azért kézen fogta a katonát, aki követte a lépcsőn, fel a földszintre.

A szőke elengedte Rebeccát, és utánuk jött.

Most, hogy sikerült eltéríteni őket, Carla már bánta a hősködését. A legszívesebben kereket oldott volna, de hát az oroszok biztosan lelőnék, aztán visszamennének Rebeccáért. Carla a megtört gyerekre gondolt, aki az előző nap veszítette el apját-anyját. Ha egy

napra rá még meg is erőszakolnák, beleőrülne. Meg kell mentenie.

Engem nem tesz tönkre ennyi, gondolta. Túl fogom élni. Utána önmagam leszek ismét.

Bevitte őket az elektrokardiográfiai vizsgálóba. Úgy fázott, mintha most fagyna meg a szíve, a gondolatai lelassultak. Az ágy mellett volt egy doboz kenőcs, amelyet az orvosok használtak a csatlakozások vezetőképességének fokozására. Carla levetette a bugyiját, feltolt a hüvelyébe egy rendes adag kenőcsöt. Ez talán megmenti a vérzéstől.

Folytatnia kellett a komédiázást. Visszafordult a két katonához, és iszonyodva látta, hogy még három jött utánuk. Mosolyogni próbált, de nem bírt.

Hanyatt feküdt, széttette a lábát.

A magas katona odatérdelt a lábai közé. Felszakította a blúzt, hogy szabaddá tegye a lány mellét. Carla látta, ahogy maszturbál, mert nem elég merev. Ráfeküdt, belehatolt. Carla azt mondogatta magában, hogy ennek semmi köze ahhoz, amit Werner és ő csinálnak.

Elfordította a fejét, de a katona megragadta az állát, és visszafordította, hogy nézzen rá, miközben döföli. Carla behunyta a szemét. Érezte, ahogy a katona csókolja, és a szájába akarja erőltetni a nyelvét. A leheletének olyan szaga volt, mint a romlott húsnak. Amikor a lány összeszorította a száját, a katona ököllel arcba vágta. Carla feljajdult, kinyitotta felhasadt száját, miközben arra próbált gondolni, hogy mennyivel rosszabbul érezné most magát egy tizenhárom éves, érintetlen gyerek.

A katona felröffent, és elélvezett. Carla igyekezett leplezni az undorát.

A magas lemászott róla, átadva a helyét a szőkének.

Carla megpróbálta lezárni az agyát, valamilyen önálló egységgé változtatni a testét, gépezetté, tárggyá, aminek semmi köze őhozzá. A szőke nem csókolgatni akarta, hanem a mellét szívogatta és a mellbimbóját harapdálta. Tetszett neki, amikor Carla feljajdult a fájdalomtól, és attól fogva még erősebben harapott.

Eltelt valamennyi idő. A katona ejakulált.

Aztán egy másik feküdt rá Carlára.

A lány most döbbent rá, hogyha ennek vége lesz, nem tud majd

sem lefürödni, sem zuhanyozni, mert nincs folyóvíz a városban. Ez a gondolat összeroppantotta. Benne maradnak a testnedveik, a szaguk ott lesz a bőrén, a nyáluk a szájában, és ő nem tud tisztességesen megmosakodni. Ez valamilyen okból rosszabb volt mindennél. Cserbenhagyta a bátorsága, és sírni kezdett.

A harmadik is kielégült. Aztán a negyedik is ráfeküdt Carlára.

Huszadik fejezet

1945(II)

Adolf Hitler 1945. április 30-án, hétfőn öngyilkos lett a berlini bunkerben. Pontosan egy héttel később, este fél nyolc után tíz perccel Londonban bejelentette a Tájékoztatási Minisztérium, hogy Németország megadta magát. A következő napot, keddet, május nyolcadikét ünneppé nyilvánították.

Daisy a piccadillyi lakás ablakából figyelte az ünneplőket. Olyan sokan voltak az utcán, hogy az autók és a villamosok alig tudtak menni tőlük. A lányok boldogan megcsókoltak minden egyenruhás férfit, amit a sok ezer szerencsés katona bőven ki is használt. Kora délutánra sokan berúgtak. Daisy nyitott ablakán behallatszott, hogy énekelnek a távolban: úgy sejtette, a Buckingham-palota előtt harsogják a Land ofHope and Gloryt*. Velük örült, de Lloyd akkor is még valahol Franciaországban vagy Németországban van, márpedig ő az egyetlen katona, akit Daisy meg akar csókolni. Nehogy már a háború utolsó óráiban öljék meg!

Beállított Lloyd húga, Millie a két gyerekével. Az ő férje, Abe Avery ugyancsak a hadsereggel volt valahol. Millie és a gyerekek ünnepelni jöttek a West Endre, épp csak beugrottak Daisyhez. Leckwithék aldgate-i otthona olyan sokszor nyújtott menedéket Daisynek, hogy boldog volt, ha viszonozhatta. Teát készített Millie-nek – a személyzete elment ünnepelni – , és narancslevet töltött a gyerekeknek. Lennie már ötéves volt, Pammie három.

Mivel Abe-t behívták, Millie irányította a bőrkereskedést. Sógornője, Naomi Avery könyvelt, de Millie intézte az eladásokat.

– Ez most meg fog változni – jósolta. – Az utóbbi öt évben kemény bőrökre volt igény a bakancsokhoz és a csizmákhoz. Most puhább bőrök-re – borjúra, disznóra – lesz szükség a retikülökhöz és

aktatáskákhoz. És ha majd visszajönnek a luxuscikkek, akkor végre tisztességesen kereshetünk!

* Angol hazafias ének. (Aford.)

Daisy arra gondolt, hogy az apjának olyan az észjárása, mint Millie-é. Lev is mindig előretekint, örökké keresi a lehetőségeket.

Következőnek Éva Murray érkezett a négy gyerekével. A nyolcéves Jamie bújócskát rendezett, a lakás olyan lett, mint egy óvoda. Éva férje, Jimmy, aki már ezredes volt, szintén Franciaországban vagy Németországban járt valahol, és Éva ugyanúgy aggódott, mint Daisy és Millie.

– Most már bármikor hírt kaphatunk róluk – mondta Millie. – Akkor lesz ennek vége igazán.

Éva hasonlóan kétségbeesett nyugtalansággal várta a berlini híreket a családjáról, bár ő is tisztában volt vele, hogy hetekig, akár hónapokig eltarthat a háborút követő káoszban, amíg kiderül, milyen sorsra jutottak az egyes emberek Németországban.

– Nem tudom, hogy a gyerekeim megismerhetik-e valaha a szüléimét – mondta szomorúan.

Ötkor Daisy kevert egy kancsó martinit. Millie kiment a konyhába, és a rá jellemző gyakorlatias fürgeséggel készített egy tálca szardíniás szendvicset az italhoz. Eth és Bernie épp akkor toppant be, amikor Daisy másodszor töltött.

Bemie eldicsekedett Daisynek, hogy Lennie már tud írni, és Pammie el tudja énekelni a nemzeti himnuszt.

– Tipikus nagyapa, azt hiszi, hogy korábban nem léteztek értelmes gyerekek – mondta Ethel, bár Daisy tudta, hogy a szíve mélyén ugyanolyan büszke az unokáira.

Másfél martinitól ellágyulva, boldogan nézte az otthonában összegyűlt vegyes társaságot. Azzal tisztelték meg, hogy invitálás nélkül bekopogtattak, mert tudták, hogy örömmel fogadják őket. Hozzá tartoznak, és ő hozzájuk tartozik. Ez az ő családja.

Szerencsésnek tarthatja magát.

*

Woody Dewar Leó Shapiro irodája előtt ült, és egy köteg fotót nézett át. Ezeket a képeket Pearl Harborban készítette, Joanne életének utolsó órájában. Hónapokig ki se vette a filmet a gépből, aztán mégis előhívta, és átmásolta papírra. Ám amikor rájuk nézett,

annyira elszomorodott, hogy betette a washingtoni szobája egyik fiókjába, és ott is hagyta őket.

De most ideje változtatni.

Sose fogja elfelejteni Joanne-t, de most végre ismét szerelmes volt. Imádta Bellát, és Bella imádta őt. Amikor elbúcsúztak San Francisco mellett az Oakland pályaudvaron, bevallotta a lánynak, hogy szereti, mire Bella azt felelte:

– Én is szeretlek. – Woody meg akarta kérni a kezét. Hamarabb is megtette volna, de túl korainak tűnt – még három hónapja se voltak együtt és nem akart ürügyet szolgáltatni a lány szüleinek, hogy kifogásokkal álljanak elő.

Továbbá döntenie kellett a jövőjéről is.

Nem akart politikával foglalkozni.

Ez nagy megrázkódtatás lesz a szüleinek. Mindig azt hitték, hogy Woody az apja nyomdokába lép, és ő lesz a harmadik Dewar szenátor, ő pedig gondolkodás nélkül elindult ezen az úton. Ám a háborúban, különösen a kórházban, megkérdezte magától, hogy mit akar igazán, amennyiben életben marad, és a válasz az volt, hogy nem a politikát.

Ez most épp a megfelelő idő, hogy a maga feje után menjen. Az apja megvalósította az élete álmát: a Szenátus napirendre tűzte az Egyesült Nemzetek kérdését. Eljutottak ugyanarra a pontra, ahol a régi Népszövetség elsüllyedt, ami máig fájó emléke volt Gus Dewamak. Ám Vandenberg szenátor szenvedélyesen felszólalt az ENSZ mellett, amelyet „az emberiség legszebb álmának” nevezett, és az alapokmányt ratifikálták. Nyolcvankilencen szavaztak rá, ketten ellene. A munkát elvégezték. Woody nem fogja cserbenhagyni az apját, ha most száll ki.

Remélhetőleg Gus is így fogja látni.

Shapiro kinyitotta az ajtót, és intett neki. Woody felállt, bement.

Shapiro fiatalabb volt, mint a fiú várta, a harmincas éveiben járt. A National Press Agency washingtoni irodavezetője volt. Visszaült az asztalához, és megkérdezte:

– Mit tehetek Dewar szenátor fiáért?

– Ha lehet, szeretnék mutatni néhány fényképet.

– Mutassa.

Woody kiterítette a fotóit Shapiro asztalán.

– Ez Pearl Harbor? – kérdezte Shapiro.

– Igen. 1941. december hetedikén.

– Uramisten!

Woody fejjel lefelé látta a képeit, de még így is könnyeket csaltak a szemébe. Ott volt a gyönyörű Joanne, és Chuck milyen boldogan vigyorgott, amiért együtt lehet a családjával és Eddie-vel. Aztán megérkeztek a repülőgépek, hulltak a hasukból a bombák és a torpedók, fekete füstfelhőkben robbantak fel a hajók, és a korláton átmászó tengerészek a tengerbe ugorva, úszva próbáltak menekülni.

– Ez itt az apja – mondta Shapiro. – És az anyja. Megismerem őket.

– És a menyasszonyom, aki pár perccel később halt meg. Az öcsém, akit megöltek Bougainville szigetén. És az öcsém legjobb barátja.

– Fantasztikus fotók! Mennyit kér értük?

– Nem pénzt akarok.

Shapiro meglepetten nézett föl.

– Állást – mondta Woody.

*

Tizenöt nappal az európai győzelem napja után Winston Churchill kiírta az általános választást.

A Leckwith család meg volt lepve. Sokakhoz hasonlóan Ethel és Bernie is azt gondolta, hogy Churchill kivárja, amíg Japán megadja magát. Clement Attlee, a Munkáspárt vezetője októberre javasolta a választásokat. Churchillnek sikerült meghökkentenie mindenkit.

Lloyd Williams őrnagy eltávozást kapott, hogy munkáspárti jelöltként indulhasson az East End-i Hoxtonban. Lelkesen hitt pártjának jövőképében. A fasizmust legyőzték, a brit nép most már felépítheti azt a társadalmat, amely egyesíti a szabadságot a jóléttel. A Munkáspárt jól átgondolt programot dolgozott ki az utóbbi húsz év katasztrófáinak elhárítására. Szerepelt benne az általános munkanélküli-biztosítás, amely átsegíti a családokat a nehéz időkön, a tervezett gazdaság az újabb világválság megakadályozására és az ENSZ, amely megőrzi a békét.

– Semmi esélyed – mondta a mostohaapja június negyedike hétfőjén az aldgate-i ház konyhájában. Pesszimizmusa annál meggyőzőbb volt, mert Bemie nem szokott pesszimista lenni. – A

torykra szavaznak, mert Churchill megnyerte a háborút – folytatta borongósan. – Lloyd George is így járt 1918-ban.

Lloyd válaszolni akart, ám Daisy megelőzte.

– Nem a szabadpiac és a tőkés vállalkozás nyerte meg a háborút – méltatlankodott – , hanem, hogy a nép összefogott, a terheket megosztották, és mindenki megtette a magáét. Ez a szocializmus!

Lloyd sose szerette annyira, mint ilyenkor, ha ennyire szenvedélyes volt, de ő higgadtabban gondolkodott.

– Már eddig is hoztunk intézkedéseket, amelyeket az öreg toryk bolsevistának bélyegeznek, mint amilyen például a vasút, a bányászat és a szállítás állami felügyelete. Ezt mind Churchill vezette be, és az egész háború alatt Érnie Bevin irányította a gazdasági tervezést!

Bernie mindentudóan csóváltra a fejét. Lloydot bosszantotta ez az öregemberes mozdulat.

– Az emberek a szívükkel szavaznak, nem az agyukkal – mondta. – Ki akarják majd mutatni a hálájukat.

– Nos, nincs értelme itt ülnöm, hogy veled vitatkozzak – felelte Lloyd.

– Megyek, vitatkozom inkább a választókkal.

Ő és Daisy utazott néhány megállót busszal észak felé a shoreditchi Fekete Oroszlán kocsmáig, ahol találkoztak a hoxtoni választókerület munkáspárti korteseivel. A korteskedés célja nem az volt, hogy vitatkozzanak a választókkal, hanem hogy azonosítsák a támogatókat, mert így a párt illetékesei gondoskodhatnak róla, hogy a választás napján egy se maradjon távol az urnáktól. A biztos pártválasztókat nyilvántartották, a többi párt biztos választóival nem foglalkoztak. Csak az ingadozókra volt érdemes pár másodperccel hosszabb időt fordítani, így ők kaptak esélyt, hogy beszélhessenek a képviselőjelölttel.

Voltak, akik ellenségesen viselkedtek.

– Maga őrnagy? – kérdezte egy asszony. – Az én Alfem tizedes. Azt mondja, hogy a tisztek majdnem elvesztették a háborút.

Nepotizmussal is megvádolták.

– Maga nem az aldgate-i képviselő fia? Mi ez, királyi dinasztia?

Lloyd észben tartotta az anyja tanácsát: „Azzal sose szerzel szavazatot, ha bebizonyítod, hogy a választó buta. Legyél kedves,

legyél szerény, és ki ne jöjj a béketűrésből! Ha egy szavazó rosszindulatú és goromba, köszönd meg, amiért időt szánt rád, és menj tovább, mert akkor azt fogja gondolni, hogy hátha félreismert.”

A munkások szavazatára lehetett számítani. Sokuk dicsérte Lloyd-nak Attlee-t és Bevint, hogy milyen jól teljesítettek a háború idején. Az ingadozók zömmel középosztálybeliek voltak. Annak, aki azt mondta, hogy Churchill nyerte meg a háborút, Lloyd idézte Attlee elnéző tromfját: „Ez nem egyemberes kormány és nem egyemberes háború volt.”

Churchill szerény embernek nevezte Attlee-t, aki sok minden miatt lehet szerény. Attlee szellemessége kevésbé volt kíméletlen, de éppen ezért hatásosabb – legalábbis Lloyd ezt remélte.

Két szavazó azt mondta, hogy Hoxton jelenlegi képviselőjére, egy liberálisra adják a voksukat, mert segített nekik elintézni valamilyen problémát. A képviselőket sűrűn látogatták azok a választók, akik úgy érezték, hogy igazságtalanul bánt velük a kormány, a munkaadójuk vagy egy szomszéd. Időt rabló munka volt, de szavazatokat lehetett szerezni vele.

Mindent összevéve Lloyd nem tudta, merre hajlik a közvélemény.

Daisyt csak egy választó tette szóvá, aki teli szájjal jött be az ajtón.

– Jó estét, Mr. Perkinson – üdvözölte Lloyd. – Hallom, kérdezni szeretne tőlem valamit.

– A maga menyasszonya fasiszta volt – szögezte le rágás közben Perkinson.

Lloyd szerint a Daily Mailben olvashatta, amely A SZOCIALISTA ÉS A VICOMTESS címmel közölt egy rosszindulatú cikket róla és Daisyről. Bólintott.

– Rövid időre valóban bebolondították a fasizmusba, ugyanúgy, mint sokakat.

– Hogy vehet feleségül egy szocialista egy fasisztát?

Lloyd körülnézett, megkereste Daisyt, és intett neki, hogy menjen oda hozzájuk.

– Mr. Perkinson azt kérdezi, hogy lehet a menyasszonyom egy fasiszta?

– Nagyon örülök, Mr. Perkinson! – Daisy kezet rázott a

gáncsoskodóval. – Tökéletesen megértem az aggályait. Az első férjem fasiszta volt a harmincas években, és én támogattam.

Perkinsin bólintott. Alighanem az volt az elve, hogy a feleségnek azt kell gondolnia, amit a férjnek.

– Ilyen szamarak voltunk – folytatta Daisy. – De amikor kitört a háború, az első férjem belépett a Királyi Légierőhöz, és ugyanolyan bátran harcolt a nácizmus ellen, mint mindenki.

– Tényleg?

– Tavaly egy Typhoon repülőgépről támadott Franciaországban egy német csapatszállító vonatot, amikor lelőtték és megölték, úgyhogy én hadiözvegy vagyok.

Perkinson lenyelte, ami a szájában volt.

– Hát akkor őszinte részvéttel vagyok.

Daisy még nem végzett.

– Én Londonban éltem át a háborút. A Blitz idején mentőautót vezettem.

– Ez nagyon bátor volt magától, az már biztos.

– Csak szeretném, ha elhinné, hogy a férjem is, én is jóvátettük a hibáinkat.

– Hát nem tudom – duzzogott Perkinson.

– Nem szeretnénk tovább rabolni az idejét – szólt közbe Lloyd. – Igazán köszönöm, hogy megismertetett a nézeteivel. Minden jót.

– Nem hinném, hogy megnyertük – jegyezte meg Daisy távozás közben.

– Azt sose tudhatod – mondta Lloyd. – De most már látta az érem mindkét oldalát, és ettől talán kisebb hangerővel fog szájalni rólunk este a kocsmában.

– Hm.

Lloyd láthatta, hogy nem sikerült megnyugtatnia.

Korán befejezték a toborzást, mert a BBC erre az estére ütemezte be az első választási közvetítést, amelyet minden munkáspárti aktivista meg akart hallgatni. Churchillnek jutott a kiváltság, hogy megtartsa az első beszédet.

– Aggódom, hogy tehertétel leszek számodra a választásnál – mondta Daisy hazafelé a buszon.

– Egyetlen jelölt sem tökéletes – felelte Lloyd. – Az a fontos, hogyan ellensúlyozod a gyengeségeidet.

– Nem akarok a gyengeséged lenni. Talán félre kellene húzódnom.

– Épp ellenkezőleg, mindenkinek tudnia kell rólad az első perctől fogva. Ha tehertétel leszel, kiszállok a politikából.

– Nem, nem! Rémes lenne, ha miattam adnád fel az ambícióidat!

– Arra nem kerül sor – jelentette ki Lloyd, de megint azt látta, hogy nem sikerült enyhítenie Daisy szorongását.

A Nutley Streeten a Leckwith család körülülte a konyhai rádiót. Daisy fogta Lloyd kezét.

– Sokat jártam ide, amikor nem voltál itthon – mondta. – Szvinget hallgattunk a rádióban, és rólad beszélgettünk.

Lloyd elképzelte ezt a jelenetet, és boldog volt.

Megszólalt Churchill torokszorítóan ismerős, érdes hangja. Öt gyászos éven át ez a hang adott a népnek erőt, reményt, bátorságot. Lloyd elcsüggedt. Még ő is kísértésbe esett, hogy Churchillre szavazzon.

– Barátaim – szólt a miniszterelnök – , meg kell mondanom önöknek, hogy a brit szabadságeszmény borzad a szocialista politikától.

Ez eddig közhely. Minden új dolog elítélendő, mert külföldről származik. De mit ajánl cserébe Churchill? A Munkáspártnak van terve, de mit javasolnak a konzervatívok?

– A szocializmus elválaszthatatlanul összefonódik a parancsuralommal – mondta Churchill.

– De csak nem tesz úgy, mintha olyanok lennénk, mint a nácik? – kérdezte Lloyd anyja, Ethel.

– Hát szerintem igen – felelte Bernie. – Azt fogja mondani, hogy már megvertük a külső ellenséget, most meg kell vernünk a belső ellenséget. Szabványos konzervatív taktika.

– Az emberek úgyse hiszik el – mondta Ethel.

– Pszt! – szólt rá Lloyd.

– Egy minden részletében kidolgozott és felépített szocialista állam nem tűrhetné el az ellenzéket – mondta Churchill.

– Vérlázító! – háborgott Ethel.

– Továbbmegyek – folytatta Churchill. – Tiszta szívből ki merem jelenteni önöknek, hogy egyetlen szocialista állam sem lehet meg politikai rendőrség nélkül.

– Politikai rendőrség? – méltatlankodott Ethel. – Honnan veszi ezt?

– Bizonyos értelemben jó jel – vélte Bernie. – Nem talál bírálnivalót a nyilatkozatunkban, ezért olyasmikkel támad, amiket nem javasoltunk. Piszok hazug!

– Figyeljetek már! – kiáltott Lloyd.

– Valamiféle Gestapóra lenne szükségük – mondta Churchill.

Erre már mindenki felugrott, hogy ordítva tiltakozzon. Már nem is lehetett hallani a miniszterelnököt.

– Szemét! – üvöltötte Bernie, és az öklét rázta a rádióra. – Szemét! Szemét!

– Hát ez lesz a kampányuk? – kérdezte Ethel, miután lecsillapodtak.

– Hazudozás rólunk?

– Naná, majd nem – válaszolta Bernie.

– De elhiszik-e az emberek? – kérdezte Lloyd.

*

Új-Mexikó állam déli részén, El Pasótól nem messze van egy Jornada dél Muerto – Holtak Útja – nevű sivatag. A könyörtelen nap reggeltől estig perzseli a tüskés meszkitefákat és a kardlevelű jukkát. Itt skorpiók, csörgőkígyók, tűzhangyák és madárpókok laknak. A Manhattan-terv tudósai itt próbálták ki a legszörnyűbb fegyvert, amit valaha kieszelt az emberi faj.

Greg Peshkov is velük együtt figyelt tíz kilométer távolságból. Két dologban reménykedett: hogy a bomba működni fog, és hogy a tíz kilométer elég messze van.

Július 16-án, hétfőn, helyi idő szerint reggel öt után kilenc perccel kezdődött a visszaszámlálás. Hajnalodott, keleten arany csíkok húzódtak az égen.

A teszt a Trinity kódnevet kapta. Amikor Greg megkérdezte, miért nevezik így, J. Robert Oppenheimer, a vezető tudós, a New York-i hegyes fülű zsidó egy John Donne-verssorral válaszolt: „Rombold le szívem, háromszemélyű Isten!”

„Oppie” a legokosabb ember volt, akivel Greg valaha is találkozott: nemzedékének legragyogóbb fizikusa, aki ráadásul hét nyelven beszélt. Németül olvasta el Marx A tőkéjét. Az volt az úri passziója, hogy szanszkritul tanult. Greg kedvelte és csodálta. A

legtöbb fizikus macskajancsi, de Oppie kivétel volt, akárcsak Greg: magas, jóképű, elbűvölő. A nők megvesztek érte.

Oppie elrendelte, hogy a hadmérnökök építsenek a sivatag közepén egy harminc méter magas tornyot acélgerendákból, betonalapra. A torony tetején tölgyfából ácsolt dobogó volt. Arra csörlőzték fel szombaton a bombát.

A tudósok sose ejtették ki azt a szót, hogy „bomba”. „Szerkentyűnek” hívták. Közepén egy plutóniumgömb volt. A plutónium nevű fém nem létezik természetes állapotban, az atommáglyák mellékterméke. Az ötkilós gömbben benne volt a világ összes plutóniuma. Valaki kiszámolta, hogy egymilliárd dollárt ér.

A gömb felületén elhelyezett harminckét detonátor egyszerre aktiválódik, ami olyan hatalmas erejű, befelé irányuló nyomást hoz létre, hogy a plutónium még jobban összesűrűsödik, és eléri a kritikus állapotot.

Hogy utána mi történik, azt tulajdonképpen senki sem tudta.

A tudósok fogadásokat kötöttek egydolláros alapon, hogy hány tonna TNT-vel ér majd fel a robbanás ereje. Teller Ede 45 000 tonnára tippelt. Oppie 300 tonnára. A hivatalos prognózis 20 000 tonnára szólt. A robbantás előestéjén Enrico Fermi külön fogadást ajánlott arra, hogy eltünteti-e a kísérlet egész Új-Mexikó államot. Groves tábornok nem találta viccesnek.

A tudósok a legteljesebb komolysággal vitatkoztak arról, hogy begyújtja-e a robbanás a Föld egész légkörét, és elpusztítja-e a bolygót, majd arra a következtetésre jutottak, hogy nem. Greg csak abban reménykedett, hogy gyorsan fog megtörténni, ha mégis tévednének.

Eredetileg július negyedikén akarták végrehajtani a kísérletet, de valahányszor tesztelték valamelyik összetevőt, az mindannyiszor becsődölt, így a nagy napot többször kitolták. Szombaton Los Alamosban nem volt hajlandó begyulladni a Kínai Kópia nevű makett. Norman Ramsey arra fogadott, hogy a bomba be fog fulladni.

A mai kísérletet éjszaka két órára tűzték ki, de akkor éppen vihar volt – a sivatagban! Az eső vitte volna a radioaktív csapadékot egyenesen a megfigyelő tudósok fejére, így hát későbbre tették a robbantást.

A vihar hajnalra elvonult.

Greg az S-10 000 nevű bunkernél tartózkodott, amelyben a vezérlőterem volt, és a tudósok többségéhez hasonlóan ő is kiment a szabadba, hogy jobban lásson. Remény és félelem harcolt benne. Ha a bomba befullad, pocsékba megy sok száz ember munkája, plusz hozzávetőleg kétmilliárd dollár. Ha a bomba nem fullad be, az elkövetkező pár percben mindnyájan meghalhatnak.

Wilhelm Frunze állt mellette, a fiatal német tudós, akivel Chicagóban találkozott először.

– Akkor mi történt volna, Will, ha a villám belecsap a bombába?

Frunze vállat vont.

– Senki sem tudja.

Fellőttek egy zöld jelzőrakétát. Greg összerezzent.

– Öt perc – mondta Frunze.

A biztosítás tervszerűtlen volt. Santa Fében, a Los Alamoshoz legközelebb eső városban hemzsegtek a jól öltözött FBI-ügynökök. Tweedzakóban, nyakkendősen támasztották a házak falát, a zsávolynadrágos, tehenészcsizmás helyiek persze azonnal kiszúrták őket.

Továbbá az FBI illegálisan lehallgatta a Manhattan-terv sok száz résztvevőjének telefonjait. Greg csak hüledezett. Hogy követhet el módszeresen bűncselekményeket az a szervezet, amelynek az lenne a feladata, hogy országszerte betartassa a törvényeket?

Mindamellett a katonai elhárítás és az FBI azonosított néhány kémet, köztük Barney McHugh-t, és feltűnés nélkül eltávolította őket a Manhattan-tervből. De megtalálták-e mindet? Greg nem tudta. Groves kénytelen volt kockáztatni. Ha kirúgta volna mindazokat, akiket az FBI ki akart rúgatni, nem marad volna elég tudós, aki megépíti a bombát.

Sajnálatos módon a tudósok zöme radikális, szocialista és liberális volt. Konzervatív alig akadt közöttük. És hittek benne, hogy az egész emberiségnek joga van ismerni a felfedezett tudományos igazságokat, amelyeket sohasem szabad eltitkolni egy rendszer vagy egy ország érdekében. Vagyis miközben az amerikai kormány a lehető legszigorúbban titkosította a hatalmas tervet, a tudósok vitaköröket szerveztek arról, hogy a világ összes nemzetével meg kell osztani az atomtechnológiát. Maga Oppie is gyanús volt: csak azért nem lépett be a kommunista pártba, mert sose csatlakozott

semmiféle klubhoz.

Jelenleg Oppie a földön hasalt az öccse, Frank mellett, aki ugyancsak kiváló fizikus volt, és ugyancsak kommunista. Színezett védőüveget fogtak a kezükben, hogy azon keresztül nézzék a robbanást. Greg és Frunze is kapott hasonló üvegdarabot. Néhány tudós napszemüveget viselt.

Újabb rakétát lőttek fel.

– Egy perc – mondta Frunze.

Greg hallotta, amint Oppie azt mondja:

– Istenem, de nyomják az ember lelkét az ilyen ügyek!

A fiú arra gondolt, hogy talán ezek lesznek Oppie utolsó szavai.

Greg és Frunze lehasalt a homokos földre Oppie és Frank mellé. A szemük elé tartották a védőüveget, azon keresztül néztek arrafelé, ahol a kísérlet megtörténik.

Most, hogy a halállal nézett szembe, Greg az anyjára, az apjára és a Londonban élő Daisy nővérére gondolt. Vajon mennyire fog hiányozni nekik? Enyhe sajnálkozással gondolt Margaret Cowdryra, aki dobta őt egy olyan pasiért, aki feleségül is akarta venni. De legelsősorban Jacky Jakesre és Georgyra gondolt, aki már kilencéves. Borzasztóan szerette volna látni, ahogy Georgy felnő, és rádöbbent, hogy főképp miatta reménykedik a túlélésben. Az a gyermek észrevétlenül bevette magát a lelkébe. Greg olyan szenvedélyesen szerette, hogy maga is megdöbbent tőle.

Megzendült egy gong. Hangja furcsán hatott, nem illett a sivatagba.

– Tíz másodperc.

Greg váratlanul fel akart pattanni, hogy elrohanhasson. Akármilyen buta gondolat volt – ugyan milyen messzire jutna tíz másodperc alatt? – , kényszerítenie kellett magát, hogy veszteg maradjon.

A bomba öt óra huszonkilenc perc negyvenöt másodperckor robbant fel.

Először volt egy félelmetes villámlás, hihetetlenül vakító, a legdühösebb izzás, amelyet Greg valaha is látott, erősebb a napnál.

Aztán mintha egy kísérteties tűzkupola nőtt volna ki a földből, és rémítő sebességgel fújódott irtóztatóan magasra. Már elérte a hegycsúcsok szintjét, de még mindig emelkedett, az ormok

eltörpültek mellette.

– Jézusom... – suttogta Greg.

A kupola átváltozott négyszöggé. Még mindig világosabb volt, mint déli tizenkettőkor, és a távoli hegyek olyan erős fénybe borultak, hogy Greg külön láthatott minden redőt, szakadékot és sziklát.

Újabb változás következett. Alul megjelent egy oszlop, amely több kilométer magasra fúródott az égbe, mint magának istennek az ökle. Az oszlop tetején gomolygó tűzfelhő szétnyílt, akár egy esernyő, és felvette egy tizenkét kilométer magas gomba alakját. A felleg pokoli narancsszínben, zöldben és bíborban játszott.

Greget olyan erővel csapta meg a forróság, mintha a Mindenható kinyitotta volna egy óriási kemence ajtaját. És ez még csak a kezdet volt. Természetfölötti erővel üvöltő mennydörgés gördült végig a sivatagon, elfojtva minden más hangot.

Az égő felhő zsugorodni kezdett, de a mennydörgésnek nem akart vége szakadni. Olyan elképzelhetetlen kitartással szólt, hogy Greg már kezdte azt hinni, a világvége hangját hallja.

Nagy sokára mégis elhalkult, és a gombafelhő is felszakadozott.

– Működött – mondta Frank Oppenheimer.

– Igen, működött – felelte Oppie.

A testvérek kezet ráztak.

És még mindig megvan a világ, gondoltra Greg.

Meg, de örökre megváltozott.

*

Július 26-án reggel Lloyd Williams és Daisy elment a hoxtoni városházára, hogy figyeljék a szavazatszámlálást.

Daisy fel akarta bontani az eljegyzést abban az esetben, ha Lloyd veszítene.

Lloyd hevesen cáfolta, hogy Daisy politikai hátrányt jelentene, de a nő ezt jobban tudta. Lloyd politikai ellenfelei következetesen „Lady Aberowennek" nevezték őt. A szavazók az orrukat húzták az amerikai kiejtésétől, mintha neki nem lenne joga részt venni a brit politikában. Még a Munkáspárt tagjai is úgy bántak vele, mint egy idegennel. Megkérdezték, nem kérne-e kávét, miközben ők mind teát ittak.

Daisy, ahogy Lloyd is megjósolta, sokszor le tudta győzni a

kezdeti barátságtalanságot a természetességével és a kedvességével, meg azzal, hogy segített a többi asszonynak teás csészéket mosogatni. De elég ez? Erre csak a választási eredmények adhatnak választ.

Nem megy feleségül Lloydhoz, ha emiatt a férfinak fel kell adnia egy egész élet munkáját. Lloyd azt mondta, hajlandó rá, de hát miféle alap ez egy házassághoz? Daisyt a hideg lelte, ha elképzelte Lloydot valamilyen más állásban, például ahogy egy bankban vagy egy hivatalban dolgozik, mérhetetlenül boldogtalan, de igyekszik úgy tenni, mintha nem a felesége lenne a hibás. Nem is érdemes ezzel foglalkozni.

Sajnos mindenki azt várta, hogy a konzervatívok nyerik meg a választást.

Voltak dolgok, amelyek a Munkáspártnak kedveztek. Churchill gestapós beszéde visszalőtt: még a konzervatívok is felhördültek. Clement Attlee, aki a következő estén beszélt a rádióban a Munkáspárt nevében, hűvösen ironikus volt: „Amikor hallgattam a miniszterelnök tegnap esti beszédét, amelyben torzképet rajzolt a Munkáspárt politikájáról, azonnal rájöttem, mi a célja. Meg akarta értetni a választókkal, milyen óriási a különbség Winston Churchill, egy háborútól egységes nemzet kiváló vezetője és Mr. Churchill, a konzervatív pártvezér között, mert félt, hogy azok, akik elfogadták vezetőnek a háborúban, merő hálából kísértésbe eshetnének, hogy őt kövessék a jövőben is. Köszönöm, hogy ilyen alaposan kiábrándította őket.” Attlee fölényes megvetése mellett Churchill demagógnak tűnt. Az embereknek, gondolta Daisy, elegük van a vérvörös szenvedélyből, békeidőben bizonyosan rokonszenvesebb nekik a mérsékelt józan ész.

A Gallup közvélemény-kutató egy nappal a választás előtt a Munkáspártot hozta ki győztesnek, de senki sem hitt nekik. Az amerikai George Gallup a legutóbbi elnökválasztás előrejelzésénél is tévedett. Kissé valószínűtlennek látszott, hogy csekély számú választó megkérdezéséből következtetni lehessen az eredményre. A közvélemény-kutatás eredményét megjelentető News Chronicle holtversenyt jósolt.

Az összes többi újság azt írta, hogy a konzervatívok győznek.

Daisyt korábban sose érdekelte a demokrácia működése, de most

a sorsa forgott kockán, ezért megbabonázva figyelte, ahogy a szavazócédulákat kiszedik az urnákból, szétválogatják, megszámolják, kötegelik, majd ismét megszámolják őket. Az eljárás tisztaságáért a választási biztos felelt. Az összes párt küldött megfigyelőket, nehogy valamilyen csalás vagy hanyagság történjék. A számlálás sokáig tartott, és Daisy a bizonytalanságtól a kínok kínját állta ki.

Fél tizenegykor máshonnan futott be az első eredmény. Stockton-on-Teesben Harold Macmillan, Churchill pártfogoltja, aki tárca nélküli miniszter volt a háború idején, alulmaradt a munkáspárti jelölttel szemben. Tizenöt perccel később azt a hírt hozták, hogy Birminghamben hatalmas előnyre tett szert a Munkáspárt. Mivel rádiókat nem engedtek be a városházára, Daisynek és Lloydnak be kellett érniük a beszivárgó szóbeszéddel. Daisy nem tudta, minek higgyen.

Dél volt, amikor a választási biztos a terem egyik sarkába hívatta a jelölteket és kampányszervezőiket, hogy ismertesse velük az eredményeket, mielőtt nyilvánosan is bejelentené. Daisy is oda akart menni Lloy-ddal, de nem engedték.

A szavazási biztos halkan beszélt. Lloydon és az eddigi liberális képviselőn kívül egy konzervatív és egy kommunista jelölt is indult. Daisy leste az arcukat, de nem tudta kitalálni, melyik győzött. Az egész csoport felment az emelvényre, a teremben elhallgattak. Daisy émelygett.

– Én, Michael Charles Davies, a hoxtoni választókerület törvényesen kijelölt választási biztosa...

Daisy a Munkáspárt megfigyelői között állt, és Lloydot bámulta. Elveszíti vajon a férfit? A gondolat összeszorította a szívét. Lélegzete elakadt a félelemtől. Életében kétszer történt meg vele, hogy katasztrofálisan beleválasztott. Charlie Farquharson épp az ellentéte volt az ő apjának: kedves, de gyönge. Bubi Fitzherbert nagyon hasonlított Levre az akaratosságával és az önzésével. Most végre megtalálta Lloydot, aki egyszerre szelíd és erős. Nem a rangjáért választotta, nem is azért, mert mindenre képes érte, egyedül azért, mert kivételesen jó ember. Gyengéd, okos, megbízható, és imádja őt. De sokáig tartott rájönnie, hogy Lloyd az, akit keres. Mekkora szamár volt!

A választási biztos jelöltenként, ábécében olvasta fel a szavazatok számát, így Williams maradt a végére. Daisy annyira szorongott, hogy nem tudta megjegyezni a számokat.

– Reginaid Sidney Blenkinsop, ötezer-négyszázhuszonhét...

Amikor Lloyd szavazatszámát felolvasták, az összes munkáspárti éljenezni kezdett Daisy körül, aki először fel sem fogta, hogy Lloyd győzött. Azután látta, miként váltja fel a férfi arcán az ünnepélyes komolyságot a széles mosoly, mire tapsolni kezdett, és ő éljenzett a legzajosabban. Lloyd győzött! És neki nem kell elhagynia! Úgy érezte, az életét mentették meg.

– Ennélfogva kijelentem, hogy a hoxtoni választókerület törvényesen megválasztott parlamenti képviselője Lloyd Williams!

Lloyd parlamenti képviselő volt! Daisy büszkén figyelte, ahogy előlép, és megtartja a beszédet, amelyben elfogadja a jelölést. Ez tulajdonképpen hivatalos és unalmas formaság volt; először a választási biztosnak és munkatársainak mondott terjengős köszönetét, aztán az ellenfeleknek a tisztességes küzdelemért. Daisy alig várta, hogy a nyakába borulhasson. Befejezésül Lloyd néhány mondatban célzott a jövő feladataira, a háborútól megtépázott Nagy-Britannia újjáépítésére. Utána ismét megtapsolták.

A dobogóról egyenesen odament Daisyhez, magához ölelte és megcsókolta.

– Gratulálok, drágám – mondta az asszony. Ennél több nem jött ki a torkán.

Valamivel később kijöttek a városházáról, és elbuszoztak a Transport House-ba, a Munkáspárt székházába. Ott megtudták, hogy a párt már 106 mandátumot szerzett.

Elsöprő győzelem volt.

Az összes guru tévedett, minden előrejelzés tévesnek bizonyult. Az eredmények összesítése után a Munkáspártnak 393 mandátuma volt, a konzervatívoknak 210. A liberálisok tizenkettőt szereztek, a kommunisták egyet Stepneyben. A Munkáspárt fölényes többségbe került.

Este hétkor Winston Churchill, a háborús Anglia nagy vezetője elment a Buckingham-palotába, és lemondott miniszterelnöki megbízásáról.

Daisynek eszébe jutott Churchill egyik fullánkos megjegyzése

Attlee-ről: „Befutott egy üres autó, és Clem szállt ki belőle.” Attól az embertől szenvedett csúfos vereséget, akit semminek nevezett.

Este fél nyolckor megérkezett a palotába Clement Attlee a saját autóján, amelyet a felesége, Violet vezetett, és VI. György király felkérte a kormányalakításra.

A Nutley Streeten, miután meghallgatták a híreket a rádióban, Lloyd odafordult Daisyhez.

– No, ez megvolna. Most már összeházasodhatunk?

– Igen – mondta Daisy. – Amilyen gyorsan csak akarod!

*

Vologya és Zoja esküvői fogadását a Kreml egyik kisebb termében tartották.

A háború Németországgal véget ért, de a Szovjetunió annyira meg-nyomorodott és elszegényedett, hogy görbén néztek volna egy pazarló ünneplésre. Zoja új ruhát kapott, ám Vologya az egyenruháját viselte. De azért bőven volt mit enni, és vodkában sem volt hiány.

Elhozták Vologya unokaöccsét és unokahúgát is, testvérének, Anyának és undorító sógorának, Ilja Dvorkinnak nem egészen hatéves ikreit, akik teljességgel félreértelmezték a kisfiúktól és a kislányoktól elvárt viselkedést, mert Gyimka, a sötét hajú fiú csendesen elvolt magában egy könyvvel, viszont a kék szemű Tánya egyfolytában futkosott, nekirohant az asztaloknak, és a vendégek agyára ment.

Zoja olyan kívánatos volt rózsaszínben, hogy Vologya a legszívesebben itt hagyott volna mindenkit, és vitte volna az ágyba, ami persze szóba sem jöhetett. Az ország legtekintélyesebb tábornokai és politikusai, apja baráti körének tagjai direkt azért jöttek el az esküvőre, hogy pohárköszöntőt mondhassanak az ifjú párra. Grigorij célozgatott rá, hogy még csak ez után várható egy elképzelhetetlenül előkelő vendég. Vologya remélte, hogy nem Berija lesz, az NKVD degenerált főnöke.

De minden boldogsága ellenére sem tudta elfelejteni az átélt szörnyűségeket és kínzó kételyeit a szovjet kommunizmusban. A titkos-rendőrség leírhatatlan brutalitása, Sztálin melléfogásai, amelyek emberéletek millióiba kerültek, a propaganda, amely arra biztatta a vöröskatonákat, hogy úgy viselkedjenek Németországban,

mint a megveszett állatok, alapjaiban rengette meg a hitet, amelyben fölnevelték. Rosszul érezte magát, ha arra gondolt, miféle országban nő majd fel Gyimka és Tánya. De a mai nap nem az ilyen gondolatokra való.

A szovjet apparátusnak jó kedve volt. Megnyerték a háborút, és legyőzték Németországot. Japánt, a régi ellenséget majd megtöri az Egyesült Államok. A japán vezetők hibbant becsületkódexe megnehezítette a fegyverletételt, ám ez már csak idő kérdése. Szomorú, hogy az ő mániákus gőgjük miatt még több japán és amerikai katona fog meghalni, még több japán nőt és gyereket bombáznak ki az otthonából, de a végeredmény úgyse lehet más. Sajnos, úgy látszik, az amerikaiak semmivel sem tudják gyorsítani a folyamatot és megakadályozni a további szükségtelen emberáldozatot.

Vologya apja beszédet tartott, részegen és boldogan.

– A Vörös Hadsereg elfoglalta Lengyelországot – mondta. – A németek soha többé nem használhatják azt az országot ugródeszkának Oroszország megszállására!

Az összes régi elvtárs éljenzett, és az asztalt verte az öklével.

– Nyugat-Európában eddig sosem látott tömegek támogatják a kommunista pártokat. Márciusban a párizsi helyhatósági választásokon a kommunista párt szerezte a legtöbb szavazatot. Gratulálok francia elvtársainknak!

Ismét éljeneztek.

– Ha nézem ezt a mostani világot, azt látom, hogy az orosz forradalom, amelyért oly sok bátor ember harcolt és halt meg… – Elhallgatott, mert részeg könnyek szöktek a szemébe. A szobában elhallgattak. Grigorij összeszedte magát. – Azt látom, hogy a forradalom még sohasem volt akkora biztonságban, mint ma!

Ki-ki fölemelte a poharát.

– A forradalomra! A forradalomra!

Ittak.

Az ajtó kitárult, és bejött Sztálin elvtárs.

Mindenki felállt.

Sztálin haja szürke volt, és fáradtnak látszott. Hatvanöt körül járhatott, és sokáig betegeskedett, a pletyka szerint sorozatos agyvérzések vagy kisebb szívrohamok miatt. De ma fényes kedvében

volt.

– Jöttem, hogy megcsókoljam a menyecskét! – mondta.

Odament Zojához, a vállára tette a kezét. Zoja bő hét centivel magasabb volt nála, de sikerült észrevétlenül meggörbítenie a hátát. Sztálin kétfelől megcsókolta, épp csak annyi időre nyomva rá bajszos száját Zoja arcára, hogy Vologya irigykedjen, majd hátralépett és megkérdezte:

– Nohát, nem is kapok egy kupicával?

Egyszerre többen rohantak, hogy kerítsenek neki egy pohár vodkát. Grigorij ragaszkodott hozzá, hogy átadja a helyét az asztalion. Ismét zsongani kezdett a beszélgetés, de fojtottan: páratlan élmény volt, hogy itt van Sztálin elvtárs, de mostantól vigyázni kellett minden szóval, minden mozdulattal, hiszen ennek az embernek elég volt csettintenie az ujjával, hogy megöljenek valakit, és csettintett is jó gyakran.

Hoztak még vodkát, a zenekar orosz népi táncokat kezdett játszani, az emberek lassan fölengedtek. Vologya, Zoja, Grigorij és Katyerina eljárták a kadril nevű komikus táncot, amely mindig megnevettette a nézőket. Utánuk más párok is táncra perdültek, a férfiak elkezdték a guggolós-kirúgós barinyát, amiben jó sokan el is estek. Vologya – mint a szobában mindenki – egyfolytában Sztálint leste a szeme sarkából. A Gazda láthatólag jól érezte magát, a poharával dobolt az asztalon a balalajkák ütemére.

Vologya leült, amíg Zoja és Katyerina hármasban táncolt Vaszilijjal, a bomba kifejlesztésén dolgozó csapat egyik vezető fizikusával. Hirtelen megváltozott a hangulat.

Bejött egy civil ruhás szárnysegéd, a fal mellett végigfutott a szobán, egyenesen oda Sztálinhoz, minden ceremónia nélkül a Gazda füléhez hajolt, és halkan, de felindultan mondott valamit.

Sztálin először értetlennek látszott, azután nyersen kérdezett valamit. Azután még valamit. Azután elváltozott az arca. Sápadt lett, és csak bámulta a táncolókat, de mintha nem látta volna őket.

– Mi az ördög történt? – mormolta Vologya.

A táncosok még nem vették észre, de azok, akik a főasztalnál ültek, megrémültek.

Sztálin egy perc múlva felállt. Környezete hódolatteljesen követte a példáját. Vologya látta, hogy az apja még mindig táncol.

Kevesebbért is lőttek agyon embereket.

De Sztálin ügyet sem vetett a lakodalmi vendégekre. Felállt az asztaltól, oldalán a szárnysegéddel az ajtóhoz indult, keresztül a táncparketten. A mulatozók fejvesztetten ugrottak félre az útjából. Egy pár elesett. Sztálin nem vette észre. A zenekar csikorogva elhallgatott. A Gazda nem szólt, nem nézett senkire, csak kiment.

Néhány tábornok halálra vált arccal követte.

Bejött egy újabb szárnysegéd. Majd még kettő. Megkeresték a feletteseiket, és valamit mondtak nekik. Egy tweedzakós fiatalember Vaszilijhoz sietett. Zoja láthatólag ismerte, feszülten figyelt arra, amit mond. Megrendülés volt az arcán.

Vaszilij távozott az asszisztensével. Vologya odament a feleségéhez.

– Az isten szerelmére, mi az?

– Az amerikaiak atombombát dobtak Japánra – felelte Zoja remegő hangon. Gyönyörű arca még a szokottnál is fehérebb volt. – A japán kormány először nem is tudta, mi történt. Órákig tartott, mire megfejtették.

– Ez már biztos?

– Tizenhárom négyzetkilométeren eltüntette az épületeket. Hetvenötezer embert ölt meg azonnal a becslések szerint.

– Hány bomba?

– Egy.

– Egy bomba?

– Igen.

– Úristen! Nem csoda, hogy Sztálin úgy elsápadt!

Némán álltak. Látni lehetett a szobán, ahogy terjed a hír. Voltak, akik megdöbbenten ültek; mások felálltak és elmentek. Indultak az irodájukba, a telefonjaikhoz, az íróasztalukhoz, a munkatársaikhoz.

– Ez mindent megváltoztat – szólt Vologya.

– Beleértve a nászutas terveinket – mondta Zoja. – Az én szabadságomat biztosan visszavonják.

– Azt hittük, hogy a Szovjetunió biztonságban van.

– Apád is most tartott beszédet arról, hogy még sose kellett ilyen kevéssé félteni a forradalmat.

– Most aztán nincs biztonság többé.

– Nincs – helyeselt Zoja. – Addig nincs, amíg nem lesz saját

bombánk.

*

Jacky Jakes és Georgy Buffalóba utaztak, és először szálltak meg Margánál. Greg és Lev is otthon volt, és a Japán fölött aratott győzelem napján – augusztus 15-én, pénteken – együtt mentek ki a Humboldt Parkba. Az ösvényeket zsúfolásig megtöltötték az ünnepelő párok, gyerekek százai pancsoltak a medencében.

Greg boldog és büszke volt. A bomba működött. A Hirosimára és Nagaszakira ledobott két szerkezet irtózatos pusztítást végzett, viszont egykettőre véget vetett a háborúnak, és amerikai életek ezreit mentette meg.

És ő hozzájárult ehhez! Georgy szabad világban nőhet fel, hála az ő közös munkájuknak.

– Kilencéves – mondta Jackynek. Egy pádon ültek és beszélgettek, amíg Lev és Marga elvitte Georgyt fagylaltozni.

– Alig tudom elhinni.

– Vajon mi lesz belőle?

– Hát nem valami ostoba komédiás – mondta Jacky indulatosan. – És nem fogja fújni azt az istenverte trombitát sem. Az ő eszével!

– Azt szeretnéd, hogy főiskolai tanár legyen, mint apád?

– Igen.

– Akkor... – Greg szándékosan terelte erre a szót, de most tartott Jacky reagálásától – .. .jó iskolába kell mennie.

– Mit szólnál egy bentlakásoshoz? Mehetne abba az internátusba, ahol én tanultam.

– Ahol ő lenne az egyetlen fekete növendék.

– Nem szükségszerűen. Amikor én jártam oda, volt egy színes srác, egy Kamal nevű indiai, Delhiből.

– Csak egy.

– Csúfolták?

– Persze. Kanálnak hívtuk. De aztán a fiúk megszokták, és még barátokat is szerzett.

– Mi történt vele, nem tudod?

– Gyógyszerész lett. Már két gyógyszertára is van New Yorkban.

Jacky bólintott, Greg láthatta, hogy nincs ellenére a terv. Művelt családból származott. Ő ugyan fellázadt és elbitangolt a nyájból, de máig hitt az iskolázottság fontosságában.

– És a tandíj?
– Megkérhetem apámat.
– Fizetné?
– Nézz csak oda – mutatott Greg az ösvényre. Lev, Marga és Georgy visszafelé jöttek a fagylaltostól. Lev és Georgy kézen fogva ballagtak, és ették a tölcséres fagylaltot. – Az én konzervatív apám egy színes gyerek kezét fogja egy közparkban. Ki fogja fizetni a tandíjat, nekem elhiheted.
– Georgynak igazából sehol sincs helye – mondta Jacky gondterhelten. – Fekete fiú, akinek fehér papája van.
– Tudom.
– Anyád házában a lakók azt hiszik, hogy én vagyok a szobalány. Tudtad ezt?
– Igen.
– Persze nem világosítottam fel őket. Baj lehet belőle, ha olyanokat képzelnek, hogy négerek vendégeskednek a házban.
Greg sóhajtott.
– Nagyon sajnálatos, de igazad van.
– Georgyhoz kemény lesz az élet.
– Tudom – mondta Greg. – De itt vagyunk neki mi.
Jacky rámosolygott, amit ritkán tett.
– Ja – mondta. – Az már valami.

Harmadik rész

A hideg béke

Huszonegyedik fejezet

1945(III)

Zoja és Vologya saját külön lakásba költözött az esküvő után. Kevés orosz új házas volt ilyen szerencsés. A Szovjetunió iparát négy évre átállították a fegyvergyártásra. Alig épült ház, viszont sok elpusztult. Ám Vologya, mint a Vörös Hadsereg hírszerzésének az őrnagya és egy tábornok fia képes volt mozgósítani az összeköttetéseit.
Szűk lakás volt: egy nappali, benne ebédlőasztal, egy hálószoba, olyan apró, hogy az ágy majdnem kitöltötte, akkora konyha, hogy már két ember is szűkösen volt benne, miniatűr fürdőszoba

mosdókagylóval, zuhanyozóval és egy parányi előszoba, beépített ruhásszekrénnyel. Ha a nappaliban bekapcsolták a rádiót, az egész lakásban hallatszott.

Gyorsan berendezkedtek. Zoja vett egy élénksárga ágytakarót, Vologya anyja elővarázsolt egy készlet porcelánt, amelyet még 1940-ben vásárolt, számítva a fia esküvőjére, és az egész háború alatt őrizgette. Vologya felakasztott a falra egy fotót, az évfolyama tablóképét a katonai hírszerzői akadémián.

Még többet szeretkeztek. Vologya nem sejtette, hogy ennyire számít, ha kettesben vannak. Sose volt különösebben gátlásos, ha a szülei lakásában vagy Zoja társbérletében voltak együtt, de most már megértette, hogy ez fontos. Ezeken a helyeken halkan beszélünk, odafigyelünk, ha nyikkan egyet az ágy, és ha minimálisan is, de mindig fennáll a lehetőség, hogy ránk nyithatnak. A mások lakásában sose lehetünk igazán egyedül.

Korán ébredtek, szeretkeztek, utána még egy órán át heverésztek csókolózva-beszélgetve, mielőtt felöltöztek, hogy munkába induljanak. Egy ilyen reggelen, fejével a felesége combján, orrában a szex szagával Vologya megkérdezte:

– Csináljak teát?

– Igen, kérek. – Zoja hátradőlt a párnán, és kéjesen nyújtózkodott.

Vologya fürdőköpenybe bújt, átment a pici előszobán a csepp konyhába, és begyújtotta a szamovárt. Bosszankodva látta, hogy az előző esti mosatlan még mindig ott van a mosogatóban.

– Zoja! – kiáltotta. – Ez a konyha egy kupleráj! A szűk lakásban mindenhova elhallatszott a hangja.

– Tudom! – kiáltotta az asszony.

Vologya visszament a hálószobába.

– Miért nem mosogattál el az este?

– Miért nem mosogattál el te?

Mert sose jutott eszébe, hogy ő is elvégezhetné. Most mégis magyarázkodott:

– Azért, mert meg kellett írnom egy jelentést.

– Én meg fáradt voltam.

A férfit bosszantotta a célzás, hogy ez az ő hibája.

– Utálom a piszkos konyhát!

– Én is!

Miért ilyen értetlen ez az asszony?

– Ha nem tetszik, takarítsd ki!

– Csináljuk együtt. – Zoja kiugrott az ágyból. Szexin mosolyogva átfurakodott a férje mellett, és bement a konyhába.

Vologya követte.

– Te mosogatsz, én törölgetek – rendelkezett Zoja, és tiszta törlőruhát vett elő egy fiókból.

Még mindig meztelen volt. A férfi nem tudott nem mosolyogni. Zoja teste hosszú, vékony volt, a bőre fehér. Lapos melle, de hegyes mellbimbói voltak, a fanszőrzete akár a szőke selyem. A házasélet egyik öröme az volt, hogy Zoja meztelenül szokott járkálni a lakásban, úgyhogy a férje annyit legeltethette rajta a szemét, amennyi jólesett, és az asszony láthatólag élvezte. Ha rajtakapta Vologyát a bámészkodáson, nem jött zavarba, csak mosolygott.

Vologya felgyűrte a fürdőköpenye ujját, mosogatni kezdte az edényeket, amit elmosott, odaadta Zojának, hogy törölje szárazra. A mosogatás nem túl férfias tevékenység – az apját sose látta mosogatni – , de Zoja nyilván úgy gondolja, hogy a háztartási munkát meg kell osztani. Kerge ötlet. Ennyire fejlett az asszony igazságérzete? Vagy ő, Vologya, kezd elférfiatlanodni?

Kintről mintha valamilyen hang jött volna. Egy pillantást vetett az előszobára: a lakás ajtaja csak három-négy lépésre volt a mosogatótól. Nem látott semmi különöset.

Ekkor betörték az ajtót.

Zoja felsikoltott.

Vologya felkapta az éppen elmosott szeletelőkést, és kilépett Zoja mellett a konyhaajtón. Pörölyt szorongató, egyenruhás rendőr állt a romos ajtó előtt.

Vologyát egyszerre rohanta meg a félelem és a harag.

– Mi a franc ez? – kérdezte.

A rendőr félreállt, a lakásba bejött egy sovány kis patkányképű ember, Vologya sógora, Ilja Dvorkin, a titkosrendőr. Bőrkesztyűt viselt.

– Ilja! – mondta Vologya. – Te hülye görény!

– Több tiszteletet kérek! – intette Ilja.

Vologya legalább annyira értetlen volt, mint amennyire

felbőszült. A titkosrendőrség normális esetben nem tartóztatja le a katonai hírszerzőket, és ez fordítva is igaz. Különben bandaháborúvá fajulna a dolog.

– Mi a fenének törtétek be az ajtómat? Kinyitottam volna!

Bejött még két titkosrendőr, és megállt Ilja mögött. Az enyhe nyárvég ellenére a védjegyüknek számító bőrkabátot viselték.

Vologya egyszerre dühöngött és rettegett. Mi ez?

– Tedd le azt a kést, Vologya – mondta Ilja remegő hangon.

– Nem kell félni – felelte Vologya. – Csak mosogattam. – Odaadta a kést a mögötte álló Zojának. – Menj be a nappaliba. Beszélhetünk, amíg Zoja felöltözik.

Ilja felháborodott.

– Te azt képzeled, hogy társasági vizitbe jöttem?

– Engem meg nem érdekel, miféle vizitbe. Nem kívánhatsz olyan kínos helyzetbe kerülni, hogy meztelenül lásd a feleségemet.

– Én hivatalos rendőri ügyben vagyok itt!

– Akkor miért éppen a sógoromat küldték?

Ilja lehalkította a hangját.

– Annyit sem fogsz fel, hogy sokkal rosszabb lenne, ha más jött volna?

Hát ez ronda valaminek ígérkezett. Vologya tovább erőltette a színlelt bátorságot.

– Egyáltalán mit akarsz itt ezekkel a seggfejekkel?

– Berija elvtárs átvette az atomfizikai program irányítását.

Vologya tudott erről. Sztálin csinált egy új bizottságot a kutatások irányítására, és megtette bizottsági elnöknek Beriját, aki semmit sem értett a fizikához, és tökéletesen alkalmatlan volt egy tudományos kutatási terv megszervezésére. Viszont Sztálin megbízott benne. A szovjet állam rákfenéje: tehetségtelen, de hűséges embereket ültetnek olyan állásokba, amelyekre alkalmatlanok.

– És Berija elvtársnak szüksége van a feleségemre, hogy kifejlessze a laboratóriumban a bombát. Azért jöttél, hogy dolgozni vidd?

– Az amerikaiak előbb csinálták meg az atombombájukat, mint a szovjetek!

– Előbb. Nem lehetséges, hogy nagyobb fontosságot

tulajdonítottak a fizikakutatásnak, mint mi?

– Az nem lehetséges, hogy a kapitalista tudomány fejlettebb legyen a kommunista tudománynál!

– Frázis!

Vologya nem volt magánál. Hova akar ez kilyukadni?

– Szabotázsnak kellett történnie!

Ez pontosan az a röhejes agyrém volt, amit csak a titkosrendőrség agyalhat ki.

– Miféle szabotázsnak?

– Egyes tudósok szántszándékkal késleltették a szovjet bomba kifejlesztését!

Vologya kezdte érteni. Megrémült, de továbbra is adta a harciasai. Ilyenekkel szemben mindig hiba gyengének mutatkozni.

– Mi a francért tennének ilyet?

– Mert árulók! És a te feleséged az egyik!

– Ugye, viccelsz, te szarcsimbók?

– Azért jöttem, hogy letartóztassam a feleségedet.

– Mi? – Vologya megrökönyödött. – Ez téboly!

– Ez a szervezetem álláspontja.

– Nincs bizonyíték.

– Bizonyítékért menj Hirosimába!

Zoja most szólalt meg először azóta, hogy elsikoltotta magát.

– Velük kell mennem, Vologya. Ne csukasd le magadat te is.

Vologya rászögezte az ujját a sógorára.

– Most aztán kurvára benne vagy a pácban!

– Csak a parancsaimat teljesítem.

– Félre az útból! A feleségem bemegy a hálóba felöltözni.

– Arra nincs idő – mondta Ilja. – Úgy kell jönnie, ahogy van.

– Ne légy már nevetséges!

Ilja felszegte az orrát.

– Erkölcsös szovjet polgár nem járkál ruhátlanul a lakásban!

Vologyának átfutott az agyán, hogy milyen érzés lehet együtt élni a húgának ezzel a gennygóccal?

– Ti a titkosrendőrségnél erkölcsi szempontból helytelenítitek a meztelenséget?

– A fedetlensége is bizonyítja az elfajzottságát. Úgy visszük, ahogy van!

– Egy lófaszt viszitek!

– Állj félre!

– Te állj félre! Fel fog öltözni! – Kilépett az előszobába, a három titkosrendőr elé állt, kitárta a karját, hogy Zoja elmehessen mögötte.

Alighogy Zoja megmozdult, Ilja átnyúlt a sógora mellett, és elkapta az asszony karját.

Vologya kétszer az arcába vágott ököllel. Ilja feljajdult, visszatántorodott. A két bőrkabátos előrelépett. Vologya be akart húzni az egyiknek, de az félrehajolt. Közben a társa megragadta Vologya karját, aki hiába vergődött. A titkosrendőrök erősek voltak, és láthatólag nem először csináltak ilyet. A falhoz csapták Vologyát, és lefogták.

Ilja beleöklözött a bőrkesztyűs kezével a sógora arcába kétszer, háromszor, négyszer, majd addig sorozta a gyomrát, amíg Vologya vért nem kezdett öklendezni. Zoja közbe akart avatkozni, de Ilja neki is behúzott egyet. Az asszony felsikoltott, és hanyatt esett.

Vologya fürdőköpenye szétnyílt. Ilja herén rúgta, aztán térden. Vologya megroggyant, már nem bírt megállni a saját lábán, de a bőrkabátosok tartották, hogy Ilja öklözhesse még egy kicsit.

Végül elfordult, és az ujjperceit dörzsölgette. A másik kettő elengedte Vologyát, aki összeesett. Alig kapott levegőt, nem bírt mozogni, de eszméletén volt. A szeme sarkából látta, ahogy a két gorilla karon ragadja a meztelen Zoját, és kivonszolják a lakásból. Ilja utánuk ment.

Idővel a hasogató kín tompa sajgássá enyhült, és Vologya ismét tudott rendesen lélegezni.

Valamivel később mozogni is képes volt. Nagy nehezen fölegyenesedett, a telefonhoz vonszolta magát, és tárcsázta az apja számát. Hátha még nem ment be dolgozni az öreg. Megkönnyebbülésére Grigorij vette föl.

– Zoját letartóztatták – mondta Vologya.

– Kibaszott szarjankók! – káromkodott az apja. – Ki volt az?

– Ilja.

– Mi?

– Eressz meg néhány telefont – mondta Vologya. – Hátha ki tudod deríteni, mi a fészkes fene folyik itt. Nekem ki kell mosakodnom a vérből.

– Miféle vérből?

Vologya letette.

Csak két lépést kellett megtennie a fürdőszobáig. Ledobta véres fürdőköpenyét, beállt a zuhany alá. A meleg víz jólesett a zúzódásainak. Ilja aljas volt, de nem erős, így Vologyának nem tört csontja.

Elzárta a vizet. Megnézte magát a fürdőszobai tükörben. Az arca több helyütt felrepedt, és tele volt zúzódásokkal.

Nem bajlódott a törülközéssel. Nem csekély erőfeszítés árán magára öltötte az egyenruháját, a hatalom jelképét.

Éppen a cipőfűzőjével bajlódott, amikor megérkezett az apja.

– Mi a franc történik itt, a kurva életbe? – mennydörögte Grigorij.

– Mindenáron verekedni akartak, én meg voltam olyan hülye, és ugrottam.

Az apja nem hatódott meg.

– Okosabbnak hittelek!

– Mindenáron meztelenül akarták elcipelni Zoját.

– Rohadt köcsögök!

– Megtudtál valamit?

– Még nem. Beszéltem pár emberrel. Senki sem tud semmiről. – Grigorijon látszott, hogy aggódik. – Vagy egy nagyon ostoba hibát követett el valaki... vagy valamilyen okból nagyon biztosak magukban.

– Vigyél el az irodámhoz. Lemitov őrjöngeni fog. Nem hagyja, hogy ezt megússzák. Ha eltűrik nekik, hogy ezt csinálják velem, végig fogják csinálni az egész katonai hírszerzéssel!

Grigorij sofőrje kint várakozott az autóval. Elhajtottak a Hodinka repülőtérhez, Grigorij a kocsiban maradt, amíg Vologya besántikált a katonai hírszerzés központjába. Ment egyenesen a főnökéhez, Lemitov ezredeshez.

Kopogtatott, bement.

– A titkosrendőrség letartóztatta a feleségemet!

– Tudom – válaszolta Lemitov.

– Tudod?

– Én mondtam ki rá az áment.

Vologya álla leesett.

– Mi van?

– Ülj le!

– Mi megy itt?

– Ülj le, és fogd be, majd akkor elmesélem.

Vologya kínlódva leereszkedett egy székbe.

– Csinálnunk kell egy atombombát, méghozzá gyorsan – kezdte Lemitov.

– A feleségem nem tud bombát tervezni, amíg a titkosrendőrök gyepálják. Meg vannak ezek veszve!

– Pofa be! Az a gond, hogy több lehetséges terv létezik. Az amerikaiaknak öt évükbe telt kitalálni, melyik fog működni. Nekünk nincs ennyi időnk. El kell lopnunk a kutatási eredményeiket.

– Akkor is szükségünk lesz orosz fizikusokra, akik lemásolják a tervet, vagyis a fizikusoknak a laboratóriumban a helyük, nem pedig a Lubjanka pincéjében.

– Te ismersz egy Wilhelm Frunze nevű embert.

– Iskolatársak voltunk a berlini Fiúakadémián.

– Értékes adatokkal látott el minket a brit atomkutatásról. Utána átköltözött az Államokba, ahol az atombomba kifejlesztésén dolgozott. Az NKVD washingtoni stábja felvette vele a kapcsolatot, de amilyen tehetségtelenek, ráijesztettek, és elszúrták a kapcsolatot. Vissza kell szereznünk Frunzét.

– Mi köze ennek hozzám?

– Frunze bízik benned.

– Azt nem tudom. Tizenkét éve nem láttam.

– Elmész Amerikába, és beszélsz vele.

– De miért tartóztattátok le Zoját?

– Hogy biztosan visszajöjj.

*

Vologya azzal biztatta magát, hogy meg tudja ő ezt csinálni. Berlinben a háború előtt lerázta a Gestapo kullancsait, találkozott lehetséges kémekkel, beszervezte, megbízható forrásokká nevelte őket. Sose ment könnyen – főleg az a része, amikor rá kellett beszélnie valakit, hogy legyen áruló – , de ő mestere a szakmának.

Csakhogy ez Amerika.

Egyáltalán nem hasonlított a nyugati országokra – Németországra, Spanyolországra – , ahol a harmincas-negyvenes

években járt.

Szóhoz sem tudott jutni. Egész életében azt hallotta, hogy a hollywoodi filmek eltúlozzák a gazdagságot, valójában rengeteg amerikai nyomorog. De már az érkezése napján megállapíthatta, hogy a filmek nem is nagyon túloznak, és alig találkozott szegényekkel.

New York tömve volt autókkal, és sok autót olyanok vezettek, akik nem lehettek fontos apparatcsikok: fiatalok, munkaruhás férfiak, sőt bevásároló asszonyok! És olyan jól öltözöttek voltak! Mintha minden férfi az ünneplő ruháját viselte volna. A nők lábán selyemharisnya feszült. És az összes cipő újnak tűnt.

Állandóan emlékeztetnie kellett magát Amerika sötét oldalára. Valahol igenis van szegénység. A négereket üldözik, a déli államokban nem is szavazhatnak. Nagyon sok a bűncselekmény – maguk az amerikaiak mondták, mennyire elharapózott a bűnözés. Különös módon Vologya mégsem látta jelét, és meglehetős biztonságban érezte magát az utcán.

Pár napot töltött New York felfedezésével. Tökéletesítette az angolságát, mert ebben nem volt túl jó, nem mintha számított volna: a város tömve volt emberekkel, akik törve és idegenes kiejtéssel beszéltek angolul. Megjegyezte néhány FBI-ügynök arcát, akik követték, és azonosított egy csomó kényelmes helyet, ahol lerázhatta őket.

Egy napfényes reggelen kilépett a New York-i szovjet konzulátusról egy szál szürke nadrágban és kék ingben, mintha apróságokat kellene elintéznie. Egy sötét öltönyt és nyakkendőt viselő fiatalember a nyomába szegődött.

Vologya elment a Saks nagyáruházba a Fifth Avenue-n, vásárolt fehérneműt és egy barna, apró kockás inget. Aki követi, annak azt kell hinnie, hogy csak vásárolgat.

Az NKVD konzulátusi parancsnoka közölte vele, hogy egy szovjet csapat követi majd egész amerikai útján, ellenőrizve, hogy jól viselkedik-e. Vologya alig bírta megállni, hogy torkon ne ragadja és meg ne fojtsa, annyira gyűlölte ezt a szervezetet, amely börtönben tartja Zoját, de higgadt maradt. Gunyorosan rámutatott, hogy mivel megbízatása teljesítéséhez ki kell játszania az őt figyelő FBI-ügynököket, megeshet, hogy akaratlanul lerázza szovjet kísérőit is,

ettől függetlenül sok sikert kíván nekik. Az esetek többségében öt perc alatt megszabadult tőlük.

így hát az a fiatalember, aki most követi, szinte bizonyosan FBI-ügynök, amit szigorúan konzervatív ruházata is alátámaszt.

Egy mellékajtón hagyta el a papírtasakba tett holmival az áruházat, és leintett egy taxit. Az FBI-ügynök mögöttük hadonászott a járdán, mikor elindultak. Két sarokkal arrébb Vologya odavetett a sofőrnek egy bankjegyet, és kiugrott a járműből, lerohant a földalattiba, ahonnan egy másik kijáraton távozott, és öt percig várakozott egy irodaház kapualjában.

A sötét öltönyös fiatalember nem volt sehol.

Vologya elgyalogolt a Penn pályaudvarra.

Ott ismét ellenőrizte, hogy nem követik-e, azután megváltotta a jegyét, és az egyetlen papírtasakkal felszállt a vonatra.

Három napig tartott az út Albuquerque-be.

Dús termőföldek, füstöt böfögő, hatalmas gyárak suhantak el a robogó vonat mellett. És nagyvárosok, amelyek dölyfös felhőkarcolókat meresztettek az égnek. A Szovjetunió nagyobb, de Ukrajnát nem számítva, jobbára fenyvesekből és fagyos pusztaságokból áll. Vologya sose képzelte, hogy ekkora gazdagság létezhessen.

De nem csak a gazdagságról volt itt szó. Napok óta kapirgált a tudata alatt valami, az amerikai élet valamilyen furcsasága. Végül rájött, mi az: senki sem igazoltatta. Azóta, hogy New Yorkban megnézték a határátlépésnél az útlevelét, senki sem kérte újból. Úgy látszik, ebben az országban bárki bemehet egy állomásra vagy egy buszpályaudvarra és vásárolhat jegyet bárhova anélkül, hogy engedélyt szerezne, vagy meg kellene magyaráznia úti célját egy hivatalos személyiségnek. Veszedelmesen részegítő volt ez a szabadság. Hiszen itt oda mehet, ahova akar!

Amerika gazdagságától még erősebben érezte, mekkora veszély fenyegeti a hazáját. A németek csaknem elpusztították a Szovjetuniót, és ez az ország háromszor népesebb és tízszer gazdagabb náluk. Ha arra gondolt, hogy az oroszokból alázatossá rémített szolgák lehetnek, máris kevésbé kételkedett a kommunizmusban annak ellenére, amit az NKVD művelt a feleségével és vele. Ha lesznek gyerekei, nem akarja, hogy egy olyan

világban nőjenek fel, amelyen Amerika zsarnokoskodik.

Pittsburghön és Chicagón keresztül utazott. Senki sem vette észre, senkinek sem tűnt fel a kiejtése azon egyszerű okból, hogy senkivel sem beszélt. Ha szendvicset, kávét vásárolt, csak mutogatott és fizetett. Lapozgatta az újságokat és képeslapokat, amelyeket más utasok ott hagytak, nézegette a képeket, próbálta megfejteni a címek jelentését.

Az út vége felé egy komor szépségű sivatagon vágott át, ahol a távoli havas csúcsokat vörösre festette az alkony. Valószínűleg ezért nevezték Krisztus vére hegységnek.

Vologya kiment a vécébe, ahol fehérneműt váltott, és felvette a Saks-ban vásárolt új inget.

Számított rá, hogy az FBI vagy a katonai elhárítás figyelni fogja az albuquerque-i pályaudvart, és hamarosan ki is szúrt egy fiatalembert, akinek az új-mexikói szeptemberhez túlságosan is meleg, kockás zakója észrevehetően dudorodott a válla alatt viselt pisztolytoktól. Ám az ügynököt természetesen azok az utazók érdekelték, akik New Yorkból vagy Washingtonból érkezhettek. Vologya, kalap, zakó és poggyász nélkül olyan, mint egy helybeli, aki valamilyen rövid útról tér haza. Senki sem követte, amíg elment a buszpályaudvarra, és felszállt a Santa Fébe induló buszra.

Késő délután érkezett meg. A busz végállomásánál kiszúrt két FBI-ügynököt, akik jól megnézték maguknak, de persze nem követhettek mindenkit, aki leszállt a buszról. Ezeket is megtévesztette a lezser külsejével.

Nekivágott az utcáknak, a legjobb képességei szerint igyekezett olyan benyomást kelteni, mint aki tudja, hova megy. A napsütésben aszalódó, alacsony, lapos tetejű, pueblo stílusú házak és a tömzsi templomok Spanyolországra emlékeztették. Az árkádos földszintű házak kellemes árnyékot vetettek.

Vologya elkerülte a nagy La Fonda Szállodát a főtéren, a székesegyház mellett, és bejelentkezett a Szent Ferenc Hotelba. Készpénzzel fizetett, és Robert Pendernek mondta magát, aki ugyanúgy lehetett amerikai, mint európai.

– A bőröndömet később hozzák – mondta a csinos recepciós lánynak.

– Ha éppen kint lennék a városban, el tudná intézni, hogy

felvigyék a szobámba?

– Ó, természetesen, nem probléma! – felelte a lány.

– Köszönöm – mondta Vologya, és hozzátett egy kifejezést, amelyet többször hallott a vonaton: – Igazán hálás vagyok érte.

– Ha nem én leszek itt, valaki más majd elintézi, amennyiben rajta van a neve a bőröndön.

– Természetesen!

Nem volt bőröndje, de a lány ezt úgysem fogja megtudni.

A recepciós ránézett a bejegyzésre.

– Tehát New Yorkból jött, Mr. Pender?

Kissé kétkedő volt a hangja, nyilvánvalóan azért, mert Vologya nem úgy beszélt, mint egy New York-i.

– Eredetileg svájci vagyok – mondta egy semleges országot választva.

– Így már érthető a kiejtése. Még sose találkoztam svájciakkal. Milyen ország?

Vologya még sose járt Svájcban, de látott fényképeket.

– Sokat havazik – mondta.

– Nos, akkor élvezni fogja a mi időjárásunkat Uj-Mexikóban.

– Az már biztos.

Öt perccel később elhagyta a szállodát.

A szovjet konzulátuson megtudta, hogy egyes kutatók kint laknak az alamosi intézetben, de az olyan, mint egy félkomfortos bádogváros, így aki megengedheti magának, a közelben bérel házat vagy lakást. Willy Frunze bizonyosan megengedheti magának: népszerű grafikust vett feleségül, aki a Rest Alice képregénysorozattal tett szert hírnévre. A feleség, akinek ugyancsak Alice a neve, akárhol dolgozhat, ezért az óvárosban laknak.

Ezeket az adatokat az NKVD New York-i irodája szedte össze. Alaposan utánanéztek Frunzénak, így Vologya nemcsak a fizikus címét és telefonszámát ismerte, de azt is tudta, hogy egy háború előtti, fehér kerekű Plymouth sportkocsival jár.

Frunzéék házának földszintjét egy galéria foglalta el. Az emeleti lakásnak volt egy északra nyíló, széles üvegablaka, amit bizonyára sokra tartanak a művészek. Egy Plymouth sportkocsi parkolt a ház előtt.

Vologya nem akart bemenni a lakásba. A házat bedrótozhatták.

Frunzéék gazdagok és gyermektelenek voltak, így feltételezhető, hogy pénteken nem a rádiót hallgatják otthon. Vologya elhatározta, hogy vár egy darabig, hátha kijönnek.

Eltöltött valamennyi időt a galériában, nézegette az eladásra kínált festményeket. A tiszta vonalakat, élénk színeket szerette, neki ugyan nem kellett volna ez a szétfolyó pacsmagolás. Lejjebb az utcában talált egy kávézót, leült az ablakhoz, ahonnan láthatta Frunzéék ajtaját. Egy órával később távozott, vásárolt egy újságot, lecövekelt egy buszmegállóban, és úgy tett, mintha olvasna.

A hosszú várakozás közben megállapíthatta, hogy Frunzéék lakását senki sem figyeli, vagyis az FBI és a katonai elhárítás nem tekinti Frunzét nagy kockázatnak. Külföldi volt, de hát sokan voltak azok a kutatók között, és ezenkívül vélhetőleg semmit sem lehetett felhozni ellene.

Ez belvárosi bevásárló negyed volt, nem villanegyed, rengetegen jártak az utcákon, ennek ellenére két óra elteltével Vologya aggódni kezdett, hogy valakinek szemet szúrhat az ácsorgása.

Ekkor kijöttek Frunzéék.

Frunze megtestesedett a tizenkét év alatt – Amerikában nem volt élelmiszerhiány. Kopaszodott, noha még csak harmincéves volt. Az arcán ugyanaz az ünnepélyes komolyság ült. Amerikai szabvány szerint öltözött: kihajtott gallérú, rövid ujjú ing, khaki nadrág.

A felesége nem volt ennyire konzervatív. Feltűzött szőke hajára svájcisapkát biggyesztett, jellegtelen barna színű, vászon zsákruhát viselt, viszont mindkét csuklóján vékony karikák sokasága csilingelt, az ujjait telegyűrűzte. Vologya emlékezete szerint a Hitler előtti Németországban öltöztek így a művészek.

A házaspár elindult az utcán. Vologya követte őket.

Milyen politikai nézeteket vallhat a feleség? Számít vajon a jelenléte az elkövetkező nehéz tárgyaláson? Frunze rendíthetetlen szociáldemokrata volt Németországban, így nem valószínű, hogy konzervatív nővel köt házasságot. Az asszony külseje sem erre vall. Másrészt valószínűleg nem tudja, hogy a férje államtitkokat adott át a szovjeteknek Londonban. A feleség az ismeretlen tényező az egyenletben.

Vologya szívesebben tárgyalt volna Frunzéval négyszemközt. Fontolgatta, hogy leszakad róluk, és holnap próbálkozik újra. Igen

ám, de a szállodai recepciós felfigyelt az idegenes kiejtésére; holnap már ráakaszkodhat egy FBI-ügynök. Le tudná rázni, de ebben a kisvárosban nem lesz olyan könnyű, mint New Yorkban vagy Berlinben. Azonkívül holnap szombat, és a házaspár valószínűleg együtt tölti a hétvégét. Meddig kellene vajon várnia, hogy egyedül találja Frunzét?

Mindent megfontolt, és úgy döntött, ma vág bele.

Frunzéék bementek egy vendéglőbe.

Vologya elment a ház mellett, és benézett az ablakon. Olcsó, bokszokra osztott falatozó volt. Be akart menni, hogy odaüljön az asztalukhoz, azután úgy döntött, hagyja enni őket. Jóllakottan jobb hangulatban lesznek.

Várt félórát, messzebbről figyelve az ajtót. Utána reszkető izgalommal bement.

A házaspár a vacsora vége felé járt. Amikor Vologya keresztülvágott a vendéglőn, Frunze felnézett, majd elfordította a tekintetét. Nem ismerte meg.

Vologya becsusszant a bokszba Alice mellé, és halkan megszólalt németül:

– Szervusz, Willi, emlékszel még rám az iskolából?

Frunze mereven nézte több másodpercig, azután szélesen elmosolyodott.

– Peskov? Vologya Peskov? Csakugyan te vagy az?

Vologya fellélegzett. Frunze még mindig barátságos. Nincs elutasítás, amit le kellene küzdeni.

– Csakugyan én vagyok – mondta. Miután kezet ráztak, Vologya az asszonyhoz fordult, és angolul folytatta: – Bocsásson meg, nagyon rosszul beszélek az ön nyelvén.

– Ne is fáraszd magad – felelte az asszony folyékony németséggel. – A családom Bajorországból vándorolt ki.

– Épp mostanában gondoltam rád – álmélkodott Frunze mert ismerek egy pasast, akinek ugyanez a családi neve. Greg Peshkov.

– Csakugyan? Apámnak van egy Lev nevű testvére, aki 1915 körül vándorolt ki.

– Nem, Peshkov hadnagy sokkal fiatalabb. Mellesleg mi szél hozott ide?

Vologya elmosolyodott.

– Hozzád jöttem – folytatta, mielőtt Frunze megkérdezhette volna, hogy miért: – Amikor legutóbb találkoztunk, a neuköllni Szociáldemokrata Párt titkára voltál.

Ez volt a második lépés. Miután megtörtént a baráti alapozás, emlékeztette Frunzét ifjúkori idealizmusára.

– Az a tapasztalat meggyőzött arról, hogy a demokratikus szocializmus nem működik – mondta Frunze. – Tökéletesen tehetetlennek bizonyultunk a fasisztákkal szemben. A Szovjetunió kellett ahhoz, hogy megállítsa őket.

Ez így is volt, és Vologya örült, hogy Frunze belátja. Ami ennél is fontosabb, a megjegyzés azt bizonyította, hogy Frunze politikai hitvallását nem puhította fel a gazdag amerikai élet.

– Azt terveztük, hogy iszunk pár pohárral egy közeli bárban – mondta Alice. – Sok tudós jár oda péntek este. Nincs kedved velünk tartani?

Ez volt az utolsó, amit Vologya magának kívánt: nyilvánosan együtt mutatkozni a Frunze házaspárral.

– Nem is tudom – válaszolta. Az volt a helyzet, hogy máris túl sok időt töltött velük az étteremben. Itt az ideje a harmadik lépésnek: emlékeztetni Frunzét az iszonyú lelkifurdalására. Előrehajolt, lehalkította a hangját.

– Willi, te tudtad, hogy az amerikaiak le fogják dobni Japánra az atombombákat?

Hosszú hallgatás következett. Vologya visszafojtotta a lélegzetét.

Egy percig attól félt, hogy túl messzire ment. Frunzénak olyan volt az arca, mint akit a zokogás kerülget.

Azután a tudós mély lélegzetet vett, és összeszedte magát.

– Nem, nem tudtam – mondta. – Egyikünk sem tudta.

Alice dühösen közbevágott:

– Azt feltételeztük, hogy az amerikai hadsereg valamiféle erődemonstrációt tart majd a bombával fenyegetésként, hogy a japánok hamarabb megadják magukat. – Vologya megjegyezte magának, hogy az asszony korábban is tudott a bombáról. Nem csodálkozott. Férfiaknak nehéz eltitkolni az ilyesmit a feleségük elől. – Arra számítottunk, hogy lesz majd egy robbantás valahol, valamikor – folytatta Alice. – De mi azt képzeltük, hogy egy lakatlan szigetet pusztítanak el, esetleg egy katonai létesítményt, ahol sok a

fegyver, de nagyon kevés az ember.

– Az még indokolható lett volna – mondta Frunze. – Azonban... – Suttogássá tompult a hangja. – Senki sem hitte, hogy egy városra dobják, és nyolcvanezer embert ölnek meg. Asszonyokat, gyerekeket.

Vologya bólintott.

– Gondoltam, hogy ezt fogod érezni.

Tiszta szívből remélte, hogy igaza van.

– Ki az, aki ne így érezne? – szólt Frunze.

– Hadd kérdezzek valami még ennél is fontosabbat.

Ez volt a negyedik lépés.

– Máskor is megteszik?

– Nem tudom – felelte Frunze. – Megtehetik. Isten irgalmazzon nekünk, mert megtehetik.

Vologya nem mutatta az elégedettségét. Elérte, hogy Frunze felelősnek érezze magát az atomfegyverek összes hajdani és majdani bevetéséért.

Bólintott.

– Mi is így gondoljuk.

– Ki az a mi? – kérdezte Alice élesen.

Okos nő ez, valószínűleg dörzsöltebb a férjénél. Nehéz lenne bolonddá tenni. Vologya nem is próbálkozott. Meg kell kockáztatnia, hogy őszinte lesz az asszonnyal.

– Jogos kérdés – mondta és én nem azért jöttem idáig, hogy félrevezessem egy régi barátomat. A Vörös Hadsereg hírszerzésének az őrnagya vagyok.

Frunze és a felesége nagyot néztek. Meg kellett fordulnia a fejükben a lehetőségnek, mégis elképesztette őket a nyílt beismerés.

– Valamit el kell mondanom nektek – folytatta Vologya. – Valamit, ami hallatlanul fontos. Nem mehetnénk el valahova, ahol hármasban beszélhetünk?

Bizonytalan képet vágtak.

– A lakásunkra? – kérdezte Frunze.

– Valószínűleg bedrótozta az FBI.

Frunzénak volt némi tapasztalata az illegális munkáról, de Alice meg-botránkozott.

– Komolyan ezt hiszed? – kérdezte hitetlenkedve.

– Igen. Kimehetnénk a városból autóval?

– Van egy hely, ahová időnként kimegyünk ilyentájt, hogy megnézzük a naplementét – mondta Frunze.

– Tökéletes. Menjetek az autótokhoz, üljetek be, és várjatok rám. Egy perc, és jövök.

Frunze fizetett, és elment Alice-szel. Vologya követte őket. A rövid gyaloglás közben megállapította, hogy senki sem követi. Odaért a Plymouthhoz, beszállt. Hárman ültek az első ülésen, amerikai stílusban. Frunze kihajtott a városból.

Felmentek egy földúton egy alacsony dombtetőre. Frunze megállította az autót. Vologya intett nekik, hogy szálljanak ki, és száz méterrel arrébb vezette őket, mert hátha az autót is bedrótozták.

Nézték a sziklás pusztaságot az alkonyfényben, és Vologya megtette az ötödik lépést.

– Mi úgy gondoljuk, hogy a következő bombát valahol a Szovjetunióban dobják le.

Frunze bólintott.

– Attól az isten mentsen meg, de valószínűleg igazad van.

– És mi a szó szoros értelmében semmit sem tehetünk ellene – folytatta Vologya fáradhatatlanul ütve tovább a vasat. – Nem tehetünk óvintézkedéseket, nem építhetünk akadályokat, semmivel sem védhetjük meg a népünket. Nincs védelem az atombomba ellen – az ellen a bomba ellen, amelyet te készítettél, Willi.

– Tudom – felelte Frunze. Vitán felül úgy érezte, hogy az ő bűne lesz, ha a Szovjetuniót megtámadják atomfegyverekkel.

Hatodik lépés.

– A saját atombomba lenne az egyetlen védelem.

Frunze nem akarta elhinni.

– Az nem véd meg!

– Viszont elrettent.

– Talán – engedett a fizikus.

– Nem akarjuk, hogy ezek a bombák elterjedjenek! – vágott közbe Alice.

– Én sem akarom – mondta Vologya de egyetlen módon akadályozhatjuk meg, hogy az amerikaiak ugyanúgy a földdel egyenlővé tegyék Moszkvát, mint Hirosimát: azzal, ha van saját atombombánk, amely visszavágással fenyeget.

– Igaza van a barátodnak, Willi – szólt Alice. – Ezt mi is tudjuk, a rohadt életbe!

Vologya látta, hogy ebben a házasságban ki az eresebb.

Fesztelen hangra váltott át a hetedik kérdéshez.

– Hány bombájuk van jelenleg az amerikaiaknak?

Ez kritikus pillanat volt. Ha Frunze válaszol, azzal átlép egy határt. Eddig általános témákról folyt a beszélgetés, de Vologya most egy titkos adatra kérdezett rá.

Frunze sokáig habozott. Azután a feleségére pillantott.

Vologya látta, hogy az asszony alig észrevehetően biccent.

– Csak egy – mondta Frunze.

Vologya magába fojtotta az ujjongást. Frunze megsértette a titoktartást. Ez volt a nehéz kezdet. A második titokhoz könnyebb lesz hozzájutni.

– De hamarosan több lesz – tette hozzá a fizikus.

– Ez versenyfutás, és ha lemaradunk, meghalunk – mondta Vologya nyomatékosan. – Legalább egy saját bombára van szükségünk, még mielőtt nekik annyi lesz, hogy kiirthassanak.

– Meg tudjátok tenni?

Vologyának ez volt a végszó a nyolcadik lépéshez.

– Segítségre van szükségünk.

Frunze arca megkeményedett. Alighanem az az esemény jutott eszébe, amely miatt megtagadta az együttműködést az NKVD-vel.

– És ha azt mondanánk, hogy nem segíthetünk? Mert túlságosan veszélyes? – kérdezte Alice.

Vologya az ösztönére hallgatva megadóan fölemelte a kezét.

– Akkor hazamegyek, és jelentem, hogy nem sikerült – mondta. – Nem vehetlek rá benneteket olyasmire, amit nem akartok megtenni. Semmilyen módon sem erőltethetlek vagy kényszeríthetlek.

– Semmi fenyegetés? – kérdezte Alice.

Ez igazolta Vologya feltételezését: az NKVD terrorizálni próbálta Frunzét. Mindenkit megpróbálnak terrorizálni, egyebet se tudnak.

– Még csak meggyőzni sem akarlak – mondta Frunzénak. – A tényeket ismertetem. A többi rajtad múlik. Ha segíteni akarsz, én itt vagyok mint kapcsolat. Ha másképp látod a dolgot, végeztünk. Mindketten értelmes emberek vagytok. Akkor se járathatnám a bolondját veletek, ha akarnám.

Férj és feleség ismét összenézett. Remélhetőleg arra gondolnak, menynyire különbözik Vologya attól a szovjet ügynöktől, aki utoljára környékezte meg őket.

A pillanat idegtépőén hosszúra nyúlt.

– Miféle segítségre van szükségetek? – kérdezte végül Alice.

Ez nem beleegyezés volt, de nem is elutasítás, és logikusan vezetett a kilencedik lépéshez.

– A feleségem a kutatócsoport egyik fizikusa – felelte Vologya, abban bízva, hogy ettől emberiesebbnek tűnik abban a pillanatban, amikor tartani kell tőle, hogy manipulatívnak láthatják. – Tőle hallottam, hogy több út is vezet az atombombához, és nekünk nincs időnk kipróbálni mindet. Éveket spórolhatunk meg, ha tudjuk, hogy nektek melyik vált be.

– Logikus – mondta Willi.

Tízedik lépés, a nagy.

– Tudnunk kell, milyen típusú bombát dobtak le Japánra.

Frunze meggyötörtén nézett a feleségére. Alice ezúttal nem bólintott, bár nem is rázta a fejét. Ugyanúgy vívódott, mint a férje.

Frunze végül sóhajtott.

– Kétfélét – mondta.

Vologyát egyszerre borzongatta az izgalom és a félelem.

– Kétféle konstrukciót?

Frunze bólintott.

– Hirosimánál uránbombát használtak, amelyet hagyományos kémiai robbanóanyaggal gyújtottak be. Little Boy volt a neve. Nagaszakihoz implóziós plutóniumbombát. A Fát Mant.

Vologya alig kapott levegőt. Ez fantasztikus adat!

– Melyik a jobb?

– Mindkettő működött, de a Fát Mán könnyebben előállítható.

– Miért?

– Évekig tart annyi dúsított uránt előállítani, ami elegendő egy bombához. A plutónium gyorsabb, ha van egy atommáglyád.

– Tehát a Szovjetuniónak a Fát Mant kell lemásolnia.

– Minden bizonnyal.

– Még egy dolgot megtehetnél, hogy segítsd megmenteni Oroszországot a pusztulástól – mondta Vologya.

– Mit?

Vologya a szeme közé nézett.

– Szerezd meg nekem a tervrajzokat.

Willi elsápadt.

– Amerikai polgár vagyok – mondta. – Arra kérsz, hogy hazaárulást kövessek el. Azért halálbüntetés jár. Villamosszékbe kerülhetek.

A feleséged is, gondolta Vologya. A cinkosod. Hála istennek, hogy erre nem gondoltál.

– Az utóbbi néhány évben számos embert kértem arra, hogy kockáztassa az életét – mondta. – Olyan embereket, mint te, németeket, akik gyűlölték a nácizmust, férfiakat és nőket, akik borzalmas veszélyeket vállaltak, hogy olyan adatokkal láthassanak el bennünket, amelyek segítettek megnyerni a háborút. Neked is azt kell mondanom, amit nekik mondtam: sokkal több embert ölnek meg, ha nem teszed.

Elhallgatott. Ez volt a nagyágyú. Ennél többet nem vethetett be.

Frunze a feleségére nézett.

– Te csináltad a bombát, Willi – mondta Alice.

Frunze visszafordult Vologyához.

– Gondolkozom rajta.

*

Két nappal később átadta a terveket.

Vologya elvitte őket Moszkvába.

Zoját kiengedték a sittről. Nem dühöngött a börtön miatt annyira, mint a férje.

– Azért tették, hogy megvédjék a forradalmat – mondta. – És nem bántottak. Olyan volt, mintha egy vacak szállodában laknék.

Zoja első otthoni napján, a szeretkezés után Vologya azt mondta:

– Mutatok neked valamit, amit Amerikából hoztam. – Legördült az ágyról, kihúzott egy fiókot, kivett belőle egy könyvet. – Sears Roebuck-katalógusnak hívják. – Zoja mellé telepedett az ágyra, fellapozta a könyvet. – Ezt nézd!

A katalógus egy olyan lapnál nyílt ki, amelyen női ruhákat mutattak be hihetetlenül vékony manökenek. A kelmék tarkák és vidámak, csíkosak, kockásak vagy egyszínűek voltak, fodrokkal, pliszírozással, övvel.

– Ez csinos – mutatott Zoja az egyikre. – Sok az a két dollár

kilencvennyolc cent?

– Nem igazán – felelte Vologya. – A heti átlagkereset ötven dollár körül jár, aminek körülbelül harmada a lakbér.

– Csakugyan? – álmélkodott Zoja. – Tehát a legtöbb ember simán megengedheti magának ezeket a ruhákat?

– Így van. Jó, a parasztok talán nem. Habár ezeket a katalógusokat a gazdálkodóknak találták ki, akik több száz kilométerre laknak a legközelebbi üzlettől.

– Hogy működik ez?

– Kiválasztod a könyvből, ami tetszik, elküldöd nekik a pénzt. Pár héttel később a postás meghozza, amit rendeltél.

– Mint egy cárnak! – Zoja elvette a könyvet a férjétől, lapozott. – Ó, itt is vannak! – A következő oldalon kiskosztümöket kínáltak négy dollár kilencvennyolc centért. – Ezek is elegánsak – állapította meg az asszony.

– Lapozzál csak – biztatta Vologya.

Zoja csak nézett. Végeérhetetlen menetben sorjáztak az oldalakon a női kabátok, kalapok, cipők, fehérneműk, pizsamák és zoknik. – És az ember megkaphatja bármelyiket? – kérdezte.

– Meg.

– Hiszen ezeken az oldalakon nagyobb a választék, mint egy átlagos orosz boltban!

– Igen.

Zoja lassan lapozgatott tovább. Hasonló tömegben kínálták a ruhákat a férfiaknak és a gyerekeknek. Zoja rámutatott egy kisfiúknak való, vastag gyapjú szőttes ruhára amely tizenöt dollárba került.

– Gondolom, ezért a pénzért minden amerikai fiúnak van ilyen.

– Valószínűleg.

A ruhák után jöttek a bútorok. Huszonöt dollárért lehetett venni egy ágyat. Heti ötven dollár mellett minden olcsó. Kifogyhatatlan volt a felhozatal. Százszámra voltak olyan árucikkek, amelyeket semmi pénzért nem lehetett megkapni a Szovjetunióban: játékszerek, kozmetikumok, gitárok, elegáns székek, szerszámgépek, színes borítójú könyvek, karácsonyfadíszek, elektromos kenyérpirítók.

Még egy traktor is volt.

– Szerinted azonnal lehet traktorja az amerikai parasztnak, ha éppen az kell neki?

– Csak ha van pénze – felelte Vologya.

– Nem kell feliratkoznia egy listára? Nem kell évekig várnia?

– Nem.

Zoja becsukta a katalógust, és komolyan nézett a férjére.

– Ha ennyi mindenük lehet az embereknek, miért akarnának kommunisták lenni?

– Jó kérdés – mondta Vologya.

Huszonkettedik fejezet

1946

A berlini gyerekeknek volt egy új játékuk, a Komm, Frau, vagyis Gyere, asszony, ami tulajdonképpen az egyik változata volt a fogócskának: a fiúk kergetnek lányokat, de mint Carla megfigyelte, ebben volt egy újítás. A fiúk összeálltak csapatba, és űzőbe vették valamelyik lányt. Mikor utolérték, elordították magukat: Komm, Frau!, és földhöz teremtették, azután lefogták, az egyik ráfeküdt, és a közösülést mímelte. Hét-nyolc éves gyerekek, akiknek nem is lenne szabad tudniuk, mi a nemi erőszak, azért játszották ezt, mert látták, amikor a vöröskatonák csinálták a német nőkkel ugyanezt. Minden orosz ismerte ezt a német kifejezést: Komm, Frau!

Carla senkit sem ismert, akit francia, brit, amerikai vagy kanadai katonák erőszakoltak volna meg, bár nyilvánvalóan kellett ilyennek is történnie. Viszont minden ismerős nőt tizenöt és ötvenöt között megerőszakolt legalább egy szovjet katona: az anyját, Maudot, a barátnőjét, Friedát, Frieda anyját, Mónikát, a szobalányukat, Adát. Mindenkit.

És még szerencsésnek mondhatták magukat, mert éltek. Voltak asszonyok, akik belehaltak, amikor katonák tucatjai erőszakolták meg őket hosszú órákon át. Carla hallott egy lányról, akit halálra marcangoltak.

Csak Rebecca Rosen úszta meg. Miután Carla megvédte a zsidó kórház felszabadításának a napján, beköltözött von Ulrichék házába, amely a szovjet szektorba esett, de Rebeccának nem volt hova mennie. Hónapokig úgy bujkált a padláson, mint egy bűnöző, csak késő éjszaka jött le, amikor az elállatiasodott oroszok részeg álomba

merültek. Carla fent töltött nála néhány órát, ha tehette: kártyáztak, elmesélték egymásnak az életük történetét. Ő az idősebb nővér szerepét akarta betölteni, de Rebecca úgy viselkedett vele, mint az anyjával.

Azután Carla felfedezte, hogy igaziból is anya lesz.

Maud és Mónika az ötvenes éveikben jártak, szerencsére túl idősek voltak a szüléshez, Adának szerencséje volt, viszont Carla és Frieda teherbe esett az erőszaktól.

Frieda elvetette.

Ez illegális volt: még mindig hatályban volt a fasiszta törvény, amely halállal büntette a terhesség megszakítást. Frieda tehát elment egy öreg „bábaasszonyhoz”, aki megcsinálta öt cigarettáért, de olyan súlyosan megfertőzte Friedát, hogy belehalt volna, ha Carla nem lop neki penicillint a kórházból.

Carla úgy döntött, hogy megtartja a magáét.

Érzelmei viharosan szélsőségesek voltak a terhességgel kapcsolatban. Amikor hányinger kínozta, őrjöngve átkozta a vadállatokat, akik meggyalázták, és itt hagyták ezzel a kolonccal. Máskor azon kapta magát, hogy a hasára tett kézzel révetegen bámul a semmibe, és babaruhákról álmodozik. Majd azt találgatta, hogy emlékezteti-e majd a csecsemő arca valamelyik katonáéra, amitől meg fogja gyűlölni a tulajdon gyerekét? De azért lesz Ulrich-vonása is, ugye, lesz? Egyfolytában szorongott és rettegett.

januárjában nyolc hónapos terhes volt, fázott, éhezett és nyomorgott, mint a legtöbb német. Amikor már látszott rajta a terhesség, abba kellett hagynia a kórházi munkát, és átkerült a munkanélküliek sokmilliós hadába. Tíznaponként osztottak élelmiszert. Azoknak, akiknek nem voltak előjogaik, napi 1500 kalória járt. Persze ezért is fizetni kellett. De annyira nem volt élelmiszer, hogy sokszor még fizetségért és élelmiszerjegyért sem lehetett hozzájutni.

Carla fontolgatta, hogy különleges elbánásért folyamodik a szovjetekhez, miután a háború alatt hírszerző volt. Ám Heinrich megpróbálta, és rémítő élményben volt része. A Vörös Hadsereg hírszerzése elvárta, hogy tovább kémkedjen nekik az amerikai hadsereg után. Mikor azt felelte, hogy inkább nem, durván megfenyegették, hogy lágerbe csukják. Végül azzal úszta meg, hogy

arra hivatkozott, nem tud angolul, úgysem vennék hasznát. Carla okult ebből, és úgy döntött, hogy a hallgatás a legbiztonságosabb.

Carlának és Maudnak ma jó napja volt, mert sikerült eladniuk egy fiókos szekrényt. Erezett, világos tölgyfából készült, Jugendstil bútor volt, Walter szülei vásárolták 1889-ben, amikor összeházasodtak. Carla, Maud és Ada közös erővel tették fel egy kölcsönkért kézikocsira.

Még mindig nem volt férfi a háznál. Erich és Werner eltűnt, hasonlóan sok millió más német katonához. Talán már meg is haltak. Beck ezredes azt mondta Carlának, hogy majdnem hárommillió német esett el a keleti fronton, és még annál is többen pusztultak el szovjet fogságban az éhségtől, a hidegtől és a betegségektől. Ám kétmillió még élt, és munka-táborokban dolgoztak Szovjetunió-szerte. Voltak, akik visszajöttek: vagy megszöktek, vagy elengedték őket, mert túl betegek voltak a munkához, és odacsapódtak az otthonukból kitépett ezrek hadához, akik Európa útjain vánszorogva keresték az utat hazafelé. Carla és Maud leveleket írt, és feladta az orosz tábori postán, de sose kapott választ.

Carla ellentmondásos érzelmekkel volt tele. Még mindig szerette Wernert, tiszta szívből remélte, hogy él és egészséges, ugyanakkor rettegett elé állni így, egy erőszakos közösülés következményével. Nem az ő bűne volt, irracionális módon mégis szégyellte magát miatta.

Tolta a három asszony az utcákon a kézikocsit. Rebeccát otthon hagyták. A Vörös Hadsereg rablásban és nemi erőszakban tobzódó orgiája túljutott a forrponton, Rebecca már nem lakott a padláson, de egy csinos lány továbbra sem lehetett biztonságban az utcán.

Hatalmas Lenin– és Sztálin-képek lógtak az Unter den Lindenen, ahol Németország divatos elitje sétált valaha. A legtöbb berlini utat megtisztították, pár száz méterenként tornyokban állt a romos házak törmeléke, várva, hogy újra felhasználják, talán ha egyszer majd képesek lesznek újjáépíteni országukat a németek. Sok kerületben lettek a földdel egyenlővé a házak, gyakran egész háztömbök. Évekig fog tartani a romeltakarítás. Holtak százai maradtak a romok között, egész nyáron úszott a levegőben a bomló emberi hús émelyítően édeskés szaga. Most már csak eső után lehetett érezni.

Közben a várost négy szektorra osztották: oroszra, amerikaira,

britre és franciára. A még sértetlen épületek közül sokat kisajátították a megszálló csapatok. A berliniek ott laktak, ahol tudtak, gyakran a félig összedőlt házak épen maradt szobáinak hitvány menedékében húzva meg magukat. Ismét volt vezetékes víz, időnként még áram is, de nehéz volt tüzelőt szerezni a fűtéshez és a főzéshez. A fiókos szekrény talán ugyanilyen értékes lenne, ha felaprítanák gyújtósnak.

Weddingbe vitték, a francia zónába, ahol eladták egy kedves párizsi ezredesnek egy karton Gitanes-ért. A bankjegy értéktelen volt, mert a szovjetek túl sokat nyomtattak, úgyhogy mindent cigarettáért adtak-vettek.

Diadallal tértek haza. Maud és Ada tolta az üres kézikocsit, Carla mellettük baktatott. Mindene fájt a kocsi tologatásától, de gazdagok lettek: egy karton cigaretta sokáig kitart.

Besötétedett, fagypontra süllyedt a hőmérséklet. A hazaút egy rövid szakaszon a brit szektoron át vezetett. Carlának néha eszébe jutott, nem segítenének-e az anyján a britek, ha tudnák, mennyit kell nélkülöznie. Bár igaz, Maud huszonhat éve német állampolgár. A bátyja, Fitzherbert gróf gazdag és befolyásos ember volt, de megtagadott minden támogatást, amióta Maud feleségül ment Walter von Ulrichhoz. Amilyen konok ember, nemigen változtatna a magatartásán.

Kisebb tömeghez értek: harminc-negyven rongyos ember toporgott egy ház előtt, amelyet elfoglaltak a megszálló erők. A három nő megállt bámészkodni, és látták, hogy a házban partit adnak. Kezükben pohárral nevetgélő férfiak és nők álltak a fényesen kivilágított szobákban, pincérnők hozták-vitték az étellel megrakott tálcákat. Carla körülnézett. A tömeg jobbára asszonyokból és gyerekekből állt – nem sok férfi maradt Berlinben, még Németországban sem – , és minden tekintet olyan mohón tapadt az ablakokra, ahogy a kiűzött bűnösök bámulhatják a Paradicsom kapuját. Szívet tépő látvány volt.

– Förtelem! – mondta Maud, és fölsietett az ösvényen a ház ajtajához.

Egy brit őr elé állt, és azt mondta:

– Nein, nein! – Vélhetőleg ez volt az egyetlen német szó, amelyet ismert.

– Azonnal beszélnem kell a parancsnokával – mondta Maud azzal a keményre csiszolt angolsággal, amelyet kékvérű lánykorában használt.

Carla most sem győzte csodálni az anyja tartását és vakmerőségét.

Az őr kétkedve sandított Maud kopott kabátjára, de egy perc múlva zörgetett az ajtón, amely kinyílt. A résben megjelent egy arc.

– Angol hölgy látni akarja a parancsnokot – mondta az őr.

Valamivel később ismét nyílt az ajtó, és ketten néztek ki rajta: a brit tiszt és neje, szinte már karikírozva: a férfi estélyi egyenruhában, fekete csokornyakkendővel, az asszony nagyestélyiben, gyöngysorral.

– Jó estét – üdvözölte őket Maud. – Kimondhatatlanul sajnálom, hogy meg kell zavarnom a mulatságot.

Azok csak bámulták. Nem értették, honnan vette ez a lerongyolódott asszony ezt a fellépést.

– Mindössze arra gondoltam, esetleg látni szeretnék, mit művelnek ezekkel a szerencsétlenekkel idekint – folytatta Maud.

A házaspár a tömegre nézett.

– Legalább a függönyöket húzzák össze, az ég szerelmére! – kérte Maud.

– Ó, George, nem voltunk mi borzasztóan kíméletlenek? – kérdezte pillanatnyi hallgatás után az asszony.

– Lehet, de nem akarattal – felelte mogorván a férje.

– Nem tehetnénk jóvá azzal, hogy ételt küldünk ki nekik?

– De igen! – vágta rá Maud. – Az emberséges lenne, és ugyanakkor bocsánatkérés is.

A parancsnok habozott. Nyilvánvalóan szabályellenes lehetett szendvicset adni az éhező németeknek.

– George, édesem, ugye lehet? – könyörgött a feleség.

– Na, jó – mondta a férj.

Az asszony visszafordult Maudhoz.

– Köszönöm, hogy figyelmeztetett. Igazán nem szántszándékkal csináltuk.

– Nincs mit – felelte Maud, és lesietett az ösvényen.

Pár perccel később elkezdtek kifelé jönni a házból a vendégek, tálcákon hozva a szendvicset és a tortát az éhes tömegnek. Carla

vigyorgott. Az anyja arcátlansága kifizetődött. Elvett egy nagy darab gyümölcstortát, és néhány éhes harapással eltüntette. Több cukor volt benne, mint amennyihez az elmúlt hat hónapban jutott.

A függönyöket összehúzták, a vendégek visszamentek a házba, a tömeg szétoszlott. Maud és Ada megragadta a kézikocsi fogóját, és tovább tolta hazafelé.

– Gratulálok, anya – mondta Carla. – Egy karton Gitanes és egy ingyen vacsora egyazon a napon!

A lány azon elmélkedett, hogy a szovjeteket leszámítva kevés megszálló katona bánik kegyetlenül a németekkel. Furcsa. Az amerikai bakák csokoládét osztogattak, még a franciák is inkább voltak emberségesek, holott az ő gyerekeik is koplaltak a német megszállás alatt. Ez azért döbbenetes, gondolta Carla, hogy a szomszédjaink nem gyűlöltek meg bennünket az után a nyomorúság után, amibe mi, németek, taszítottuk okét. Bár talán úgy gondolják, hogy épp eléggé megbüntettek minket a nácik, a légitámadások és a Vörös Hadsereg.

Későre járt, mire hazaértek. A kézikocsit beadták a szomszédokhoz, akiktől kölcsönvették, és adtak fizetségül fél csomag Gitanes-t. Bementek a házukba, amely szerencsére még ép volt. Az ablakok többsége betört, a falakat ragyásra lyuggatták a repeszek, de a szerkezet nem sérült meg, és még mindig védte őket az időjárástól.

Ettől függetlenül a négy nő a konyhában lakott, a matracokon aludtak, amelyeket este vonszoltak be az előszobából. Ezt a helyiséget is elég nehéz volt felfűteni, a többi szobára végképp nem jutott tüzelőjük. Régebben szenet használtak a konyhai tűzhelyhez, de az most gyakorlatilag beszerezhetetlen volt, viszont rájöttek, hogy a tűzhelyben sok más dolog is elég: könyvek, újságok, törött bútorok, még a csipkefüggönyök is.

Ketten aludtak egy matracon, Carla Rebeccával, Maud Adával. Rebecca sokszor sírta magát álomba Carla karjai között, mint azon az éjszakán, amikor a szüleit megölték.

Carlát kimerítette a hosszú gyaloglás, így azonnal lefeküdt. Ada be-fűtött a tűzhelybe az ócska képeslapokkal, amelyeket Rebecca hozott le a padlásról. Maud felengedte vízzel az ebédről maradt bablevest, és fölmelegítette a vacsorához.

Amikor Carla felült, hogy megigya a levesét, beledöföttt a hasába

a fájdalom. Ez nem attól volt, hogy tolta a kézikocsit. Ez valami más. Visszaszámolt a zsidó kórház felszabadításáig.

– Anya – mondta riadtan – , azt hiszem, jön a gyerek.

– Korai még – felelte Maud.

– A harminchatodik hétben vagyok és görcsölök.

– Akkor jobb, ha felkészülünk.

Maud fölment az emeletre törülközőkért.

Ada behozott egy kárpitozatlan széket az ebédlőből. Az egyik lebombázott házból elhozott egy alkalmatosan megcsavarodott acéldarabot, amelyet pörölynek használt. Szétverte a széket apró darabokra, és jól megrakta a tüzet.

Carla rátette a kezét felpüffedt hasára.

– Kivárhattad volna a jobb időt, baba – mondta.

Nemsokára túlságosan szenvedett ahhoz, hogy érzékelje a hideget. Sose hitte, hogy ennyire fájhat valami.

Sem azt, hogy ilyen sokáig tarthat. Egész éjszaka vajúdott. Maud és Ada felváltva fogták a kezét, miközben nyögött és jajgatott. Rebecca a rémülettől elfehéredve bámulta.

A hajnal szürke fénye már átszűrődött a konyhaablak üvege helyére ragasztott újságpapíron, mire kibukkant az újszülött feje. Carla sohasem tapasztalt megkönnyebbülést érzett, pedig a fájdalom nem szűnt meg azonnal.

Az utolsó gyötrelmes nyomás után Maud fölvette a lánya lába közül a babát.

– Fiú – mondta.

Az újszülött arcába fújt. A baba felsírt.

Maud odaadta Carlának, és feltámasztotta a lányát ülő helyzetbe a szalonból kihozott párnákkal.

A kisfiúnak rengeteg sötét haja volt.

Maud elkötötte a köldökzsinórt egy rongydarabbal, majd elvágta. Carla kigombolta a blúzát, és a mellére tette a babát.

Aggódott, hogy nem lesz teje. A mellének meg kellett volna duzzadnia és szivárognia kellett volna a terhesség vége felé, de nem így történt, talán azért, mert a gyerek korán érkezett, vagy azért, mert az anya alultáplált volt. Ám néhány percnyi szopás után Carla különös fájdalmat érzett, megindult a tejelválasztás.

Az újszülött hamarosan elaludt.

Ada hozott egy tál meleg vizet meg egy rongydarabot, és gyengéden lemosta a baba arcát, fejét, majd a testét.

– Olyan gyönyörű – suttogta Rebecca.

– Anya, nevezhetjük Walternek? – kérdezte Carla.

Nem a drámai hatás kedvéért kérdezte, Maud mégis összeroppant. Kétrét görnyedt, az arca eltorzult, és iszonyúan zokogni kezdett. Sietve összeszedte magát, azt mondta:

– Bocsánat – de rögtön erőt vett rajta ismét a gyász. – Ó, Walter, édes Walter! – zokogta.

Egy idő után csendesedett a sírása.

– Bocsánat – ismételte. – Nem akartam ilyen hűhót csapni. – A ruhája ujjába törülte az arcát. – Csak úgy szeretném, ha apád látná a babát! Ez olyan igazságtalan!

– Az Úr adta, az Úr vette el – idézte Ada általános megdöbbenésre Jób Könyvét. – Áldott legyen az Úrnak neve!*

Carla nem hitt az istenben – olyan természetfölötti lény, amely méltó erre a névre, nem tűrte volna el a náci haláltáborokat – , mégis vigaszt talált az idézetben, mert arról szólt, hogy az életet el kell fogadni mindenestől, a születés kínját ugyanúgy, mint a halál bánatát. Maudra is így hathatott, mert nyugodtabb lett.

Carla imádattal nézte a pici Waltert. Megfogadta, hogy szeretni fogja, etetni fogja, melegen tartja, nincs nehézség, ami megakadályozhatná ebben. Ennél csodálatosabb gyermek még nem született a világra. Imádni fogja, amíg él!

A kisfiú felébredt, Carla ismét a mellére tette. Walter halkan, elégedetten cuppogva szopott, miközben négy nő nézte. Kis ideig nem hallatszott más hang a meleg, félhomályos konyhában.

*

A parlament új képviselőinek első beszédét szűzbeszédnek hívják, és ez általában unalmas. Vannak kötelezően elmondandó dolgok, közhelyeket használnak, és az a hagyomány, hogy a téma nem gerjeszthet vitát. A kollégák és az ellenzék egyformán gratulálnak az új jövevénynek, a hagyományokat tiszteletben tartják, és ezzel megtörik a jég.

Lloyd Williams pár hónappal később tartotta az első igazi beszédét a társadalombiztosítási törvény vitájában.

Felkészülés közben két példa lebegett a szeme előtt. Nagyapja,

Dai Williams a Biblia nyelvén és ritmusán szólt, nemcsak az imaházban, de akkor is – talán elsősorban akkor – , ha a szénbányászok életének nyomorúságáról és igazságtalanságáról beszélt. Élvezte a rövid, súlyos szavakat: iga, bűn, konc. Az otthonról, az aknáról és a sírról beszélt.

Churchill ugyanezt tette, de benne volt humor, ami Dai Williamsből hiányzott. Hosszú, méltóságteljes mondatait gyakran fejezte be egy váratlan képpel vagy metonímiával. Amikor az 1926-os általános sztrájk idején ő szerkesztette a British Gazette kormánypárti újságot, így figyelmeztette a szakszervezeti vezetőket: „Egyvalamivel legyenek tökéletesen tisztában: ha önök ismét ránk uszítanak egy általános sztrájkot, mi önökre uszítjuk a British Gazette-et." Lloyd meg volt győződve róla, hogy egy beszédben szükség van hasonló meglepetésekre: olyanok, mint a mazsola a kalácsban.

De mikor felállt, hogy beszéljen, rádöbbent, hogy gondosan megfogalmazott mondatai váratlanul elveszítették a jelentésüket. Hallgatóságának ugyanez lehetett a benyomása; Lloyd érezhette, hogy a jelen lévő ötven képviselő csak fél füllel hallgat oda rá. Egy pillanatra pánikba esett. Hogy beszélhet unalmasan arról a kérdésről, ami ennyire fontos a népnek, amelyet képvisel?

Az első sorban, ahol a kormánytagok ültek, láthatta az anyját, az oktatásügyi minisztert és Billy bácsit, a bányaügyi minisztert. Billy Williams tizenhárom éves korában szállt le az aknába. Ethel ugyanannyi idős volt, amikor elszegődött padlót súrolni Ty Gwynbe. Ebben a vitában az ő életük a fontos, nem a stílus cizelláltsága.

Félretette az írott szöveget, rögtönözni kezdett. Felidézte a munkanélküliségtől vagy a betegségtől koldusbotra jutott családok nyomorúságát, olyan jeleneteket, amelyeket ő maga látott a londoni East Enden és a délwalesi bányákban. Hangja elárulta a felindultságát, ami kissé zavarta, de nem hagyta abba. Érezte, hogy a hallgatósága felfigyel. Beszélt a nagyapjáról és társairól, akik azért indították el a szakszervezeti mozgalmat, hogy a munkásembernek legyen biztosítása, amely örökre megszabadítja a szegénység rémétől. Harsogó helyeslés közepette ült le.

Felesége, Daisy büszkén mosolygott a látogatók karzatán, és elismerően fölemelte a hüvelykujját.

Lloyd boldog elégedettséggel hallgatta a vita folytatását. Letette az első komoly képviselői vizsgát.

A vita után odajött hozzá az előcsarnokban a Munkáspárt egyik parlamenti szervezője. A szervezőknek kellett gondoskodniuk róla, hogy a képviselők megfelelően szavazzanak.

– Nem szeretne parlamenti magántitkár lenni?

Lloyd arca felragyogott. Az összes miniszternek és államtitkárnak volt legalább egy vagy két parlamenti magántitkára. Igazság szerint a magántitkár alig volt több mint egy lóti-futi, de akkor is, általában ez jelentette az első lépést a miniszterséghez vezető úton.

– Megtiszteltetés lenne! – felelte. – Kinek dolgoznék?

– Érnie Bevinnek.

Lloyd alig hitte el, hogy ekkora szerencséje legyen. Bevin a külügyminiszter volt, Attlee miniszterelnök legközelebbi munkatársa. Szoros kapcsolatuk iskolapéldája lehetett volna annak, hogy az ellentétek vonzzák egymást. Attlee polgárcsaládból származott – az apja ügyvéd volt Oxfordban végzett, tisztként harcolt az első világháborúban. Bevin, egy szobalány törvénytelen fia, sose ismerte az apját, tizenegy évesen kezdett el dolgozni, és ő alapította meg a hatalmas Közlekedési és Szállítási Szakszervezetet. Külsőre is ellentétei voltak egymásnak: Attlee vékony, jól öltözött, csendes és komoly, Bevin harsogó, szálas, túlsúlyos góliát. A külügyminiszter csak úgy emlegette a miniszterelnököt, hogy „a kis Clem”. Ennek ellenére megbízható szövetségesek voltak.

Lloyd és még sok millió brit közember hősnek tekintette Bevint.

– Ez a legnagyobb vágyam! De nincs már Bevinnek titkára?

– Kettőre van szüksége – mondta a szervező. – Holnap kilenckor menjen be a Külügyminisztériumba, és rögtön munkába állhat.

– Köszönöm!

Lloyd anyja irodája felé sietett a tölgyfa burkolatú folyosón. Úgy beszélték meg Daisyvel, hogy ott találkoznak a vita után.

– Mama! – rontott be az irodába. – Megtettek Bevin magántitkárává!

Akkor látta, hogy Ethel nincs egyedül. Ott volt vele Fitzherbert gróf.

Fitz csodálkozva, ugyanakkor elutasítóan meredt Lloydra, aki

szinte sokkot kapott, de még így is észrevette, hogy az apja kifogástalanul szabott, halványszürke öltönyt visel, kétsoros mellénnyel.

Tekintete visszatért az anyjára, aki tökéletesen higgadt volt. Ez a találkozás nem véletlen, az anyja szervezte meg.

A gróf ugyanerre a következtetésre jutott.

– Mi az ördög ez, Ethel?

Lloyd bámulta az embert, akinek a vére az ereiben kering. Még ebben a kínos helyzetben is parancsoló és méltóságteljes volt, ráadásul szép férfi, dacára lefittyedt szemhéjának, amelyet a Somme-nál kapott sebe okozott. A sétapálca, amelyre támaszkodott, ugyancsak a Somme emléke volt. Pár hónap választja el a hatvantól, de még mindig tökéletesen néz ki, gondosan nyírott szürke hajával, szorosan megkötött ezüst nyakkendőjével, csillogó fekete cipőjével. Lloyd is szeretett szépen öltözni. Hát innen örököltem, gondolta.

Ethel odament a grófhoz. Lloyd eléggé ismerte az anyját, hogy megértse ezt a mozdulatot. Ethel gyakran használta a varázsát, ha meg akart győzni egy férfit, de Lloydnak akkor sem tetszett, hogy ilyen kedves valakihez, aki kihasználta, majd cserbenhagyta.

– Annyira sajnáltalak, amikor hallottam Bubi halálhírét – szólt Ethel.

– Az embernek nincsen drágább kincse a gyerekeinél.

– Mennem kell – mondta Fitz.

Lloyd eddig csak futólag találkozott a gróffal. Még sose töltött a társaságában ennyi időt, és nem is hallotta ennyit beszélni. Kényelmetlenül érezte magát, mégis megvolt babonázva. Fitz, akármilyen mogorván viselkedett most, kétségtelenül tudott hatni másokra.

– Kérlek, Fitz! – mondta Ethel. – Van egy fiad, akit sose ismertél el, holott büszke lehetnél rá!

– Nem kellene ezt csinálnod, Ethel – szólt Fitz. – Az embernek joga van arra, hogy elfelejthesse ifjúkora botlásait.

Lloyd összerándult szégyenében, de az anyja nem engedett.

– Miért akarnál felejteni? Tudom, hogy egy botlásból született, de nézd meg most! Parlamenti képviselő, aki épp most tartott egy szenzációs beszédet, és kijelölték magántitkárnak a külügyminiszter mellé!

Fitz csak azért sem nézett Lloydra.

– Úgy akarsz tenni, mintha komolytalan cicázás lett volna a kapcsolatunk, pedig tudod az igazat. Igen, fiatalok, könnyelműek voltunk, és buják is – én ugyanannyira, mint te – , de szerettük egymást. Igazán szerettük egymást, Fitz. El kellene ismerned. Nem tudod, hogy a lelkedet veszíted el, ha letagadod önmagad elől az igazságot?

Fitz arca már nem volt egykedvű. Harcolnia kellett az önuralmáért, amiből Lloyd tudta, hogy az anyja a fején találta a szöget. Itt nem csak arról van szó, hogy Fitz szégyelli a törvénytelen fiát. Amilyen gőgös, nem vallhatja be magának, hogy szerelmes volt egy szobalányba. Valószínűleg jobban szerette Ethelt, mint a feleségét, és ez alapjaiban rendítette meg a hitét a társadalmi ranglétrában.

– Uram, ott voltam Bubi mellett az utolsó percekben – mondta Lloy-d, aki most szólalt meg először. – Bátran halt meg.

Fitz is először nézett rá.

– Az én fiamnak nincsen szüksége az ön elismerésére – mondta.

Lloydot mintha arcul csapták volna.

Még Ethel is megdöbbent.

– Fitz, hogy lehetsz ennyire szívtelen?

Abban a pillanatban beszökdécselt Daisy.

– Helló, Fitz! – üdvözölte vidáman. – Ugye, azt hitted, hogy megszabadultál tőlem, erre ismét az apósom vagy. Hát nem vicces?

– Most próbálom meggyőzni Fitzet, hogy fogjon kezet Lloyddal – mondta Ethel.

– Igyekszem elkerülni, hogy szocialistákkal kelljen kezet fognom – közölte Fitz.

Ethel vesztésre állt, de nem volt hajlandó feladni.

– Nézd már meg, milyen sok van benne belőled! Hasonlít rád, úgy szeret öltözködni, mint te, hozzád hasonlóan érdekli a politika. Valószínűleg külügyminiszter lesz, ami te is mindig szerettél volna lenni.

A gróf arca még jobban elsötétült.

– Valószínűtlen, hogy valaha is külügyminiszter lehessek. – Az ajtóhoz ment. – Az pedig a legkevésbé sem volna tetszésemre, ha erre a hallatlanul fontos állami tisztségre nem kínálkozna

alkalmasabb, mint az én bolsevik fattyam.

Ezzel kivonult.

Ethel zokogni kezdett.

Daisy átölelte a férjét.

– Nagyon sajnállak – mondta.

– Ne aggódj! – felelte Lloyd. – Nem vagyok felháborodva, és nem is csalódtam. – Ez nem volt igaz, de nem akarta, hogy szánakozzanak rajta. – Réges-rég eltaszított. – Imádattal nézett Daisyre. – Szerencsére vannak épp elegen, akik szeretnek.

– Az én hibám – szólt könnyek között Ethel. – Nem kellett volna arra kérnem, hogy idejöjjön. Tudhattam volna, hogy csak rossz lehet a vége.

– Rá se ránts – mondta Daisy. – Jó hírt hoztam.

– Mit? – mosolygott Lloyd.

Daisy az anyósára nézett.

– Felkészültél?

– Fel – mondta Ethel.

– Halljam! – sürgette Lloyd. – Mi az?

– Gyerekünk lesz – válaszolta Daisy.

*

Azon a nyáron hazajött Erich, Carla bátyja. Már alig élt. Tüdőbajt kapott egy szovjet munkatáborban, akkor engedték el, amikor már olyan beteg volt, hogy nem tudták dolgoztatni. Heteken át aludt a szabad ég alatt, tehervonatokon utazott, teherautókra könyörögte fel magát. Mezítláb, mocskos rongyokban zörgetett be az Ulrich-házba. Az arca koponyává aszott.

De nem halt meg. Talán azért, mert olyanokkal lehetett, akik szerették, vagy a melegebb időjárás, vagy csak a pihenés, de kevesebbet köhögött, és eléggé erőre kapott, hogy ezt-azt elvégezhessen a ház körül: bedeszkázta a törött ablakokat, megigazította a tetőcserepet, kitisztította az ereszcsatornákat.

Annak az évnek az elején nagy szerencsével jártak, mert Frieda Franck aranybányára bukkant.

Ludwig Franck meghalt a légitámadásban, amely elpusztította a gyárát, úgyhogy Frieda és az anyja egy ideig ugyanolyan koldusok voltak, mint a többiek. De aztán Frieda ápolónői állást kapott az amerikai szektorban, és – mint Carlának újságolta nem sokkal később

– egy amerikai orvoscsoport őt kérte fel, hogy részesedés ellenében értékesítse a fölösleges élelmiszerüket és cigarettáikat a feketepiacon. Attól kezdte Frieda hetente egyszer beállított Carláékhoz a kosarával, amelyben hozott meleg ruhát, gyertyát, lámpába való elemet, gyufát, szappant és élelmiszert: szalonnát, csokoládét, almát, rizst, őszibarackkonzervet. Maud részekre osztotta az ennivalót, és a lányának dupla porciót adott, amit Carla habozás nélkül el is fogadott, nem maga miatt, hanem azért, hogy tudja etetni a csepp Wallit.

Frieda feketén szerzett élelmiszere nélkül Walli talán nem is maradt volna életben.

A kisfiú gyorsan változott. Hamar elhullatta a sötét szöszt, amellyel született, vékony szálú, szőke haj nőtt a helyén. Hat hónapos korában már ugyanolyan gyönyörű zöld volt az írisze, mint Maudé. Ahogy formálódott az arca, Carla észrevette rajta a mongolredőt. Ezek szerint egy szibériai az apja? Nem emlékezett az összes férfira, aki megerőszakolta. Az idő nagy részében becsukva tartotta a szemét.

Már nem gyűlölte őket. Annyira örült Wallinak, hogy különös módon szinte nem is bánta, ami történt.

Rebecca odáig volt Walliért. Tizenöt évesen elég idős volt, hogy ébredezzen benne az anyai érzés, így boldogan segített Carlának, ha fürdetni és öltöztetni kellett a csecsemőt. Fáradhatatlanul játszott Wallival, és a kisfiú boldogan turbékolt, ha meglátta.

Mihelyt Erich eléggé felépült, belépett a Kommunista Pártba.

Carlának leesett az álla. Hogy teheti Erich, azok után, amiket el kellett szenvednie a szovjetektől? Aztán észrevette, hogy Erich ugyanabban a stílusban beszél a kommunizmusról, ahogy a nemzetiszocializmusról egy évtizede. Csak azt remélte, hogy ez alkalommal nem tart hasonlóan sokáig a kiábrándulás.

A szövetségesek mindenképpen vissza akarták állítani Németországban a demokráciát, és 1946-ra kiírták Berlinben a helyhatósági választásokat.

Carla bizonyosra vette, hogy a városba nem tér vissza a normális élet, amíg nem a helyi lakosok veszik át az irányítást, ezért elhatározta, hogy indulni fog a Szociáldemokrata Párt színeiben. Ám a berliniek hamarosan rájöttek, hogy a szovjet megszállóknak sajátos

elképzeléseik vannak a demokrácia jelentéséről.

A szovjeteket megrázta az előző év novemberében tartott ausztriai választások eredménye. Az osztrák kommunisták azt várták, hogy döntetlent érnek el a szocialistákkal, erre mindössze négy mandátumot szereztek a százhatvanötből. Úgy tűnt, a választók a kommunizmust hibáztatják a Vörös Hadsereg brutalitásáért. A Kreml, amely nem szokott hozzá az igazi választásokhoz, nem ezt várta.

Nehogy Németországban is ez legyen az eredmény, a szovjetek fúziót – ahogy ők mondták, egységfrontot – javasoltak. A szociáldemokraták a nagy nyomás ellenére sem voltak hajlandók beleolvadni a Kommunista Pártba. Németország keleti részében az oroszok ugyanúgy elkezdték letartóztatni a szociáldemokratákat, ahogyan a nácik csinálták 1933-ban, amivel keresztül is verték a fúziót. Csakhogy Berlinben mind a négy szövetséges erő felügyelte a választásokat, így a szocialisták megmaradtak.

Mihelyt fölmelegedett az idő, már Carla is sorban állhatott ennivalóért. Ilyenkor magával vitte Wallit is, akit egy párnacihába csomagolt, mert nem volt babaruhájuk. Egy délelőtt éppen krumpliért állt sorba pár saroknyira a házuktól, amikor lefékezett a közelben egy amerikai dzsip, amelyben Frieda ült személyesen. Csókot váltott a kopaszodó, középkorú sofőrrel, azután kiugrott a dzsipből. Ujjatlan kék ruhát, új cipőt viselt. Sietve elindult a kis kosarával Ulrichék háza felé.

Carla eleget látott. Frieda nem a feketepiacon üzletel, szó sincs itt semmiféle orvos konzorciumról. Az ő barátnője egy amerikai tiszt kitartottja.

Egyáltalán nem volt ritkaság. Szép német lányok ezrei jutottak el ehhez a válaszúihoz: vagy nézik, hogy a családjuk éhezik, vagy lefekszenek egy bőkezű tiszttel. A francia nők is ugyanazt csinálták a német megszállás alatt, panaszkodtak is miatta az itthon maradt német tisztfeleségek.

Carla mégis elszörnyedt. Ő azt hitte, hogy Frieda szereti Heinrichet. Azt tervezték, hogy összeházasodnak, mihelyt az élet úgy-ahogy visszazökken a kerékvágásba. Carlának fájt a szíve.

Ő következett a sorban. Megvásárolta a krumpli adagjukat, azután hazasietett.

Frieda az emeleti szalonban volt. Erich kitakarította a szobát, és befoltozta az ablakokat újságpapírral, ami a legjobb pótszer volt üveg helyett. A függönyöket rég elhasználták ágyneműnek, de a székek többsége máig megvolt, bár a kárpitozásuk megkopott és kifakult. Csodamód megvolt még a hangversenyzongora is. Egy orosz tiszt ugyan fölfedezte, és közölte, hogy másnap visszatér érte, és daruval kiemelteti az ablakon, de nem jelentkezett többé.

Frieda rögtön elvette Wallit Carlától, és énekelni kezdett neki:

– A, B, C, die Katze liefim Schnee! – Carla megfigyelte, hogy azok a nők, akiknek még nem volt gyerekük – Rebecca, Frieda – , nem győznek betelni Wallival. Az anyák, mint Maud és Ada, imádták, de józanul és gyakorlatiasan bántak vele.

Frieda felnyitotta a zongorát, és biztatta Wallit, hogy csapkodja a billentyűket, miközben o énekel. Évek óta nem játszottak a hangszeren. Maud hozzá sem nyúlt, amióta meghalt Joachim Koch, az utolsó tanítványa.

– De komoly vagy – szólalt meg Frieda pár perc múlva. – Mi a baj?

– Tudom, honnan veszed az ételt, amit nekünk hozol – felelte Carla.

– Nem a feketepiacon árulsz, ugye?

– Dehogynem! – felelte Frieda. – Miről beszélsz?

– Láttalak reggel, amikor kiszálltál egy dzsipből.

– Hicks ezredes elhozott.

– Szájon csókolt!

Frieda elfordította a tekintetét.

– Tudtam, hogy korábban kellett volna kelnem! Gyalog is jöhettem volna az amerikai szektorból.

– Frieda, nem gondolsz Heinrichre?

– Sose fogja megtudni! Esküszöm, ezentúl óvatosabb leszek.

– Még mindig szereted?

– Persze, hogy szeretem! Össze fogunk házasodni.

– Akkor miért...?

– Elegem volt az ínségből! Szép ruhákat akarok viselni, lokálba akarok járni, és táncolni akarok!

– Ugyan már – intette le Carla. – Engem nem teszel bolonddá, Frieda. Túl régi barátnők vagyunk. Mondd el az igazat.

– Az igazat?

– Igen. Kérlek.

– Biztos?

– Biztos.

– Walliért tettem.

Carlának elállt a lélegzete a megdöbbenéstől. Ez sose jutott eszébe. Pedig logikus. El tudta hinni Friedáról, hogy ekkora áldozatot hoz őérte és a kicsiért.

Ettől még rosszabbul érezte magát, hiszen így ő is felelős mindenért.

– Ez borzasztó! – mondta. – Nem lett volna szabad ezt tenned-majd csak elboldogultunk volna valahogy.

Frieda, karján a csecsemővel, felugrott a zongorától.

– A csudába! – kiáltotta.

Walli megijedt, sírni kezdett. Carla elvette Friedától, ringatta, a hátát veregette.

– Dehogy boldogultatok volna – folytatta Frieda halkabban.

– Honnan tudod?

– Egész télen hozták be a kórházba a csecsemőket, akik megfagytak vagy éhen haltak. Csupaszon, újságpapírba csomagolva. Rájuk nézni is alig bírtam.

– Úristen! – Carla magához szorította a fiát.

– A fagyhalál sajátosan kékes árnyalatúra festi őket.

– Hagyd abba!

– El kell mondanom, különben nem érted meg, amit tettem. Walli is lehetett volna az egyik ilyen kékre fagyott baba.

– Tudom – suttogta Carla. – Tudom.

– Percy Hicks jó ember. Van otthon Bostonban egy trampli felesége, és én vagyok a legszexibb nő, akit kapott az élettől. Gyengéd az ágyban, gyorsan lezavarja a közösülést, és mindig használ óvszert.

– Abba kellene hagynod – mondta Carla.

– Ezt nem gondolod komolyan.

– Nem is – vallotta be Carla. – Ez benne a legrosszabb, pedig olyan bűntudatom van. Ez az én bűnöm.

– Dehogy az. Én döntöttem így. A német nőknek nehéz döntéseket kell hozniuk. Mi lakóiunk azokért a könnyű döntésekért, amelyeket a német férfiak hoztak tizenöt éve. Az olyan férfiak, mint

az apám, aki azt hitte, hogy Hitler majd jót tesz a gazdasági életnek, és Heinrich apja, aki megszavazta a felhatalmazási törvényt. Most a leányok bűnhődnek az atyák bűnéért. *

Zörgettek a főajtón. A következő pillanatban rohanó lábak dobogtak: Rebecca menekült fölfelé a padlásra, ha netán a Vörös Hadsereg lenne az.

Majd megszólalt Ada:

– Nahát! Isten hozta, uram!

Meglepett volt a hangja, és egy kissé aggodalmas, de nem rémült. Ugyan ki kelthet ilyen vegyes érzelmeket a szobalányban?

Súlyos férfiléptek közeledtek a lépcsőn. Belépett Werner.

Csont és bőr volt, mocskos és rongyos, mégis boldog mosoly ült szép arcán.

– Én vagyok az! – jelentette diadallal. – Visszajöttem!

Meglátta Wallit. Leesett az álla, lehervadt a szájáról a boldog mosoly.

– Hogy... mi... kié ez a gyerek?

– Az enyém, szerelmem – válaszolta Carla. – Hadd magyarázzam meg!

– Mit? – kérdezte haragosan a férfi. – Mit kell itt magyarázni? Gyereket szültél valaki másnak! – Sarkon fordult, hogy elmenjen.

– Werner! – kiáltott rá Frieda. – Ebben a szobában két olyan nő van, akik szeretnek téged. Ne hagyj faképnél minket úgy, hogy meg sem hallgatsz! Te ezt nem értheted.

– Értek én mindent.

– Carlát megerőszakolták.

A férfi elfehéredett.

– Ki?

– Nem közölték a nevüket – mondta Carla.

– Nevüket? – Werner nagyot nyelt. – Nem... nem csak egy volt?

– Öt vöröskatona.

– Öt? – kérdezte suttogássá tompult hangon Werner.

Carla bólintott.

– De... de hát nem... tudod...

– Engem is megerőszakoltak, Werner – szólt közbe Frieda. – Anyát is.

– Úristen, hát mi volt itt?

– Pokol – felelte Frieda.

Werner nehézkesen leült az egyik bőrszékbe.

– Én azt hittem, a pokol az, ahol én jártam.

A tenyerébe temette az arcát.

Carla, karján Wallival, keresztülvágott a szobán, és odaállt Werner elé.

– Nézz rám, Werner – mondta. – Kérlek.

A férfi felnézett. Az arca eltorzult a fájdalomtól.

– A pokolnak vége – mondta a lány.

– Vége?

– Igen – felelte Carla határozottan. – Az élet nehéz, de a fasiszták eltakarodtak, a háború befejeződött, Hitler meghalt, a Vörös Hadsereg szatírjait többé-kevésbé megfegyelmezték. A rossz álom véget ért, mindketten élünk és együtt vagyunk.

Werner a lány kezéért nyúlt.

– Igazad van.

– Itt van nekünk Walli, és mindjárt bemutatlak Rebeccának, egy tizenöt éves lánynak, aki valahogy hozzám szegődött gyereknek. Új családot kell alkotnunk abból, amit a háború meghagyott, ugyanúgy, mint ahogy új házakat kell építenünk az utcai törmelékből.

Werner bólogatott.

– Szükségem van a szeretetedre – mondta a lány. – Akárcsak Rebeccának és Wallinak.

Werner lassan fölállt. Carla várakozón nézte. A férfi nem szólt, ám egy hosszú perc után gyöngéden átölelte és magához szorította a lányt és vele együtt a babát.

*

Mivel még érvényben voltak a háborús törvények, a brit kormánynak jogában állt szénbányát nyitni bárhol a tulajdonos beleegyezése nélkül. Csak a termőföld vagy a kereskedelmi létesítmények elveszett hasznáért fizettek kárpótlást.

Billy Williams mint szénbányászati miniszter engedélyezett egy külfejtéses bányát Aberowen mellett Ty Gwyn területén, Fitzherbert gróf fejedelmi birtokán.

Mivel ez nem volt gazdasági terület, nem járt érte kárpótlás.

Nagy felzúdulás támadt az Alsóházban, a konzervatív padsorokban.

– A maguk meddőhányója épp ott lesz a grófné ablakai alatt! – méltatlankodott egy tory.

Billy Williams mosolygott.

– A gróf bányájának a meddőhányója teljes ötven éven át volt ott az anyám ablaka alatt – válaszolta.

Lloyd Williams és Ethel leutazott Billyvel Aberowenbe egy nappal az előtt, hogy a technikusok elkezdték volna a fúrást. Lloyd nem szívesen hagyta magára Daisyt, akit két hét választott el a szüléstől, de ez történelmi pillanat volt, amit okvetlenül látnia kellett.

Nagyszülei a nyolcvanhoz közeledtek. Ótata a szódásüveg szemüvegével sem látott már szinte semmit, ómama sarlóvá görbült.

– Ezt már szeretem! – szólt ómama, mikor körülülték a vén konyha-asztalt. – Mindkét gyerekem itt van. – Főtt marhahúst tálalt tört krumplival és vastagra szelt, megzsírozott házi kenyérrel, cukros-tejes teát adott mellé nagy bögrékben.

Lloyd gyakran evett ilyet gyerekkorában, de most nehéznek találta. A francia és a spanyol asszonyok még ínséges időkben is tudnak ízletes, pikáns ételeket főzni, zöldfűszerekkel és fokhagymával. Szégyellte, hogy ilyen válogatós, és úgy tett, mintha jóízűen falatozna.

– Sajnálom Ty Gwyn kertjét – mondta a tapintatlan ómama.

Billy megsértődött.

– Miket beszélsz? Nagy-Britanniának szüksége van a szénre!

– De az emberek szeretik azt a kertet. Mert gyönyörű. Lánykorom óta minden évben elmentem oda legalább egyszer. Szégyen-gyalázat, hogy így odalesz.

– Van egy tökéletesen megfelelő park itt, Aberowen kellős közepén!

– Az nem ugyanaz – közölte ómama flegmán.

– Az asszonyok sose fogják megérteni a politikát – szögezte le ótata.

– Hát nem – mondta ómama. – Szerintem nem is.

Lloyd összenézett az anyjával. Ethel mosolygott, de nem szólt.

Billy és Lloyd megosztozott a második hálószobán, Ethel a konyha padlóján vetett ágyat magának.

– Ebben az ágyban háltam életem minden egyes éjszakáján, amíg

be nem vonultam – jegyezte meg Billy lefekvés közben. – És minden ébredéskor azt a kurva meddőhányót láttam az ablakból!

– Halkabban, Billy bácsi! – figyelmeztette Lloyd. – Ugye nem akarod, hogy ómama meghallja, amint káromkodsz?

– Milyen igazad van! – mondta Billy.

Másnap reggeli után felgyalogoltak a nagy házhoz. Enyhe idő volt, a változatosság kedvéért nem esett. A hegylánc éleit a szemhatáron legömbölyítette a nyári fű. Feltűnt Ty Gwyn, és Lloyd akaratlanul is nem annyira az elnyomás jelképét látta benne, hanem egy szépséges házat. Persze egyidejűleg volt mindkettő: a politikában semmi sem egyszerű.

A hatalmas vaskapu nyitva állt. A Williams család bevonult a birtokra, ahol valóságos csődület fogadta őket: a kivitelező munkásai a gépeikkel, száz-egynéhány bányász családostul, Fitzherbert gróf a fiával, Andrew-val, egy sereg újságíró notesszal a kezében, és egy forgatócsoport.

A kert lélegzetelállító volt. A fasorban összeért a vén gesztenyék dús lombsátra. A tavon hattyúk úszkáltak, a virágágyak lángoltak a színektől. Lloyd szerint a gróf direkt gondoskodott róla, hogy a park a leggyönyörűbb arcát mutassa, és ő az egész világ előtt rásüthesse a munkáspárti kormányra a rombolás bélyegét.

Lloyd azon kapta magát, hogy együtt érez vele.

Aberowen polgármestere interjút adott.

– A város lakossága ellenzi a nyílt színi fejtést – jelentette ki. Lloyd meglepődött. Az egész városi tanács munkáspárti volt, nehezükre eshetett, hogy ellent kell mondaniuk a kormánynak. – Több mint száz éve, hogy ennek a parknak a szépsége felüdíti a komor iparvidék lakóinak lelkét. – A polgármester átváltott az előre megírt beszédről a személyes hangra. – Én az alatt a cédrusfa alatt kértem meg a feleségem kezét.

Hangos csörömpölés szakította félbe, olyan fülsértő, mintha egy vasóriás közeledne. Lloyd megfordult, visszanézett a fasorra, és azt látta, hogy egy irdatlan gépezet közeledik. Olyan volt, mint a világ legnagyobb daruja. Óriási gémje huszonhét méter hosszú volt, kanalában kényelmesen elfért volna egy teherautó. De az volt a legdöbbenetesebb, hogy forgó acélpapucsok hajtották, amelyek minden lépésnél megrengették a földet.

– Monighan-féle vonóvedres lépegető exkavátor! – mondta Billy büszkén az unokaöccsének. – Egyetlen markolással eltávolít hat tonna földet!

A filmfelvevő forgott, a monstrum dübörgött a fasorban.

Lloydnak csak egy fenntartása volt a Munkáspárttal szemben. Sok szocialistában erősen élt a puritán tekintélyelvűség. Megvolt ez a nagyapjában is, Billyben is. Gyanakodtak az érzékek örömeire. Jobban illett hozzájuk az áldozathozatal és az önmegtagadás. Csak legyintettek ennek a parknak a varázslatos szépségére. Pedig nem volt igazuk.

Ethel nem ilyen. Ő sem. Talán ezen az ágon kiveszett a családból ez az ünneprontó hajlam. Lloyd nagyon remélte, hogy így van.

Fitz interjút adott a rózsaszín kaviccsal felhintett ösvényen, miközben a markológép vezetője bemanőverezte a gépét a megfelelő pontra.

– A bányászati miniszter azt nyilatkozta önöknek, hogy amint a bánya kimerül, a kertben végrehajtanak egy helyreállítási programot. Én csak annyit mondok önöknek, hogy ez az ígéret semmit sem ér. Több mint száz évig tartott, hogy nagyapám, apám és én a szépségnek és a harmóniának erre a magaslatára fejlesszük a parkot. Újabb száz évre lesz szükség a helyreállításához.

A markológép gémjét addig engedték le, amíg negyvenöt fokos szöget zárt be a nyugati kert sövényével és virágágyaival. A markolókanál a krikettpályára szegeződött. Hosszú, várakozó perc következett. Az emberek hallgattak. Majd Billy így szólt fennhangon:

– Kezdjék már el, az ég szerelmére!

Egy védősisakos technikus belefújt a sípjába.

A markolókanál hatalmas robajjal ért földet. Az acélfogak belemartak a zöld pázsitba. A vonókötél megfeszült, az erőlködő gépezet nagyot reccsent, a kanál megindult visszafelé. Útközben kiásott egy virágágyat, amelyben nagy, sárga napraforgók nyíltak, kiásta a rózsakertet, a mirtusz– és a gyöngyvirágfa sövényt meg egy kis magnóliafát. Mire bevégezte az útját, megtelt földdel, virágokkal és bokrokkal.

Utána göröngyöket és virágokat hullatva fölemelkedett hat méter magasra.

A gém elfordult oldalra. Magasabban volt a háznál. Lloyd attól

tartott, hogy betöri az emeleti ablakokat, de a kezelő ügyes volt, időben állította meg az exkavátort. A vonókötél ellazult, a markolókanál megdőlt, hat tonna kert zuhant a földre, méternyire a bejárattól.

A markoló visszatért az eredeti helyzetbe, az eljárás megismétlődött.

Lloyd ránézett Fitzre, és látta, hogy sír.

Huszonharmadik fejezet

1947

1947 kezdetén lehetségesnek tűnt, hogy egész Európa kommunista lesz.

Vologya Peskov nem tudta, ebben reménykedjen-e vagy az ellenkezőjében.

Kelet-Európában a Vörös Hadsereg parancsolt, Nyugaton a kommunisták nyerték a választásokat. Tisztelték őket, mert tevékenyen részt vettek az antifasiszta ellenállásban. Franciaországban, a háborút követő első választáson ötmillióan szavaztak rájuk, amitől a kommunistáké lett a legnépszerűbb párt az egész országban. Olaszországban a kommunista-szocialista szövetség megszerezte a szavazatok negyven százalékát. Csehszlovákiában a kommunisták önállóan értek el harminc-nyolc százalékot, így nekik lett többségük a demokratikusan megválasztott kormányban.

Más volt a helyzet Ausztriában és Németországban, ahol a szavazókat kirabolta és megerőszakolta a Vörös Hadsereg. Berlinben a helyhatósági választásokon a szocialisták hatvanhárom mandátumot szereztek meg a százharmincból, a kommunisták csak huszonhatot. Ám a rommá vert Németország éhezett, és a Kremlben még mindig remélték, hogy a végsőkig elkeseredett nép a kommunizmusba menekül, úgy, ahogy a gazdasági világválságból a nácizmusban kereste a kiutat.

Az Egyesült Királyság jelentette a nagy csalódást. Itt a háborút követő első választáson egyetlen kommunista jutott be a parlamentbe, és a munkáspárti kormány megadott mindent, amit a kommunizmus ígért: társadalombiztosítást, ingyenes egészségügyi ellátást, közoktatást, a szénbányászoknak még az ötnapos munkahetet is.

Ám Európa többi részében a kapitalizmus nem tudta kiemelni a lakosságot a háborús recesszióból.

És az időjárás is Sztálint pártolja, gondolta Vologya, ahogy a hagymakupolákon egyre vastagabbra hízott a hó. Európában több mint száz éve nem volt olyan hideg, mint – 47 telén. St. Tropez-ban havazott. A brit közutak és vasutak járhatatlanok lettek, az ipari termelés csikorogva leállt, ami a háború alatt egyszer sem fordult elő. Franciaországban kisebbek lettek a fejadagok, mint a háborús években. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének számításai szerint százmillió európai élt napi 1500 kalórián, azon a szinten, ahol a szervezet már megszenvedi az alultápláltságot. Ahogy a termelés lassult, az emberek kezdték azt érezni, hogy nincs veszítenivalójuk, és a forradalom az egyetlen kiút.

Mihelyt a Szovjetuniónak lesznek atomfegyverei, többé egyetlen ország sem lesz képes az útjába állni. Vologya felesége, Zoja és a munkatársai megépítették az atommáglyát a Tudományos Akadémia kettes laboratóriumában. Ez a szándékosan semmitmondó meghatározás volt a szovjet atomkutatás agytrösztjének a fedőneve. A máglya december huszonötödikén érte el a kritikus szintet, hat hónappal Konsztantyin születése után, aki abban a pillanatban éppen aludt a laboratórium bölcsődéjében. Ha a kísérlet félresikerül, súgta oda Zoja a férjének, tőlük több kilométernyire sem lenne biztonságban a kis Kotya, mert Moszkvából csak a városfalak maradnának meg.

A fia születése óta Vologya kételyei csak erősödtek. Azt akarta, hogy Kotya egy büszke, hatalmas állam polgára legyen. Úgy érezte, a Szovjetunió kiérdemelte, hogy ő uralkodjon Európa fölött. A fasisztákat a Vörös Hadsereg verte meg négy kegyetlen évig tartó, totális háborúban, a többiek a taccsvonalon túl intézgették a maguk háborúcskáit, csupán az utolsó tizenegy hónapra szálltak be amúgy istenigazából. A veszteségeik együttvéve is csak egy töredékét teszik ki annak, amit a szovjet népnek kellett elszenvednie.

Ám ilyenkor eszébe jutott, mit jelent a kommunizmus: a tisztogatások terrorját, a kínvallatásokat a titkosrendőrség pincéiben, a módszeresen uszított győztes katonák állatias kilengéseit, a cároknál is nagyobb hatalmú zsarnokot, akinek kiszámíthatatlan döntéseit egy gigászi ország kényszerül

végrehajtani. Valóban szeretné Vologya, ha ez a brutális rendszer épülne ki az egész kontinensen?

Eszébe jutott, ahogy besétál New Yorkban a Penn pályaudvarra, és úgy vásárol jegyet Albuquerque-ig, hogy nem kell igazolványokat mutatnia, engedélyt kérnie. Milyen mámorítóan szabadnak érezte magát tőle! Rég elégette a Sears Roebuck katalógusát, de az emlékezetében megmaradt a sok száz oldal tele mindenféle jó dologgal, amelyeket bárki megvehet. Az orosz nép propagandának hiszi a történeteket a nyugati szabadságról és gazdagságról, de Vologya látta, mi az igazság, és valahogy lelke mélyén a kommunizmus vereségét kívánta.

Németország, vagyis Európa jövője a külügyminiszterek konferenciáján dőlt el, amelyet márciusában tartottak Moszkvában.

Vologya, aki már ezredes volt, a konferenciára kivezényelt hírszerzőket irányította. A tárgyalásokat az Aviatikai Székházban tartották, kényelmes közelségben a Moszkva Szállóhoz. A küldöttek és tolmácsaik ültek az asztal mellett, mögöttük szokás szerint több széksorban foglaltak helyet a titkáraik és tanácsadóik. Molotov szovjet külügyminiszter, az öreg Betonsegg azt követelte, hogy Németország fizessen tízmilliárd dollárt a Szovjetuniónak háborús jóvátétel gyanánt. Az amerikai és a brit csoport tiltakozott. Ez kivégezné a beteges német gazdaságot. Sztálin alighanem ezt akarta.

Vologya ismét találkozott Woody Dewarral, aki most egy hírügynökség fotósaként tudósított a konferenciáról. Ő is megnősült, és mutatott Vologyának egy fényképet egy sötét hajú, szédületes nőről, a karján egy kisbabával. Miközben a hivatalos fotózásról távoztak a Kremlből, Woody megjegyezte Vologyának a ZISZ-110B limuzin hátsó ülésén:

– Azzal ugye tisztában vannak, hogy Németországnak nincs annyi pénze, hogy kifizethesse a háborús jóvátételt?

Vologya angolsága annyit javult, hogy tolmács nélkül is boldogultak.

– Akkor miből etetik az embereket és építik újjá a városaikat? – kérdezte.

– Hát a mi adományainkból, természetesen! – válaszolta Woody. – Egy vagyont költünk el a segélyezésre. A jóvátétel, amit a németek fizetnének maguknak, lényegében a mi pénzünk lenne.

– És az baj? Az Egyesült Államoknak gazdasági fellendülést hozott a háború. Az ón hazám le van tarolva. Talán fizethetnének is.

– Az amerikai szavazók nem így gondolják.

– Az amerikai szavazók tévedhetnek.

Woody megvonta a vállát.

– Igaz, de akkor is az ő pénzük.

Már megint ez a hajbókolás a közvélemény előtt, gondolta Vologya. Korábban is feltűnt neki, amikor Woody előhozakodott vele. Az amerikaiak úgy beszélnek a közvéleményről, ahogy az oroszok Sztálinról. Engedelmeskedni kell nekik, ha igazuk van, ha nincs.

Woody leengedte az ablakot.

– Nem haragszik, ha lekapom a várost? Gyönyörűek a fények.

Elkattintotta a gépet.

Tisztában volt vele, hogy csak engedélyezett képeket szabad készítenie, holott semmiféle kényes téma sem hevert az utcán, csak néhány asszony lapátolta a havat. Vologya mindenesetre azt felelte:

– Kérem, ne! – és föltekerte az ablakot. – Csak hivatalosat szabad.

Éppen kérni akarta, hogy Woody adja oda a filmet a gépéből, amikor az amerikai megszólalt:

– Emlékszik az én Greg Peshkov barátomra, akit említettem? Ugyanaz a családi neve, ami magának.

Vologya természetesen emlékezett. Willi Frunze mondott valami ilyesmit. Alighanem ugyanarról az emberről van szó.

– Nem, nem emlékszem – hazudta. Nem óhajtott semmiféle kapcsolatot egy lehetséges nyugati rokonnal. Az oroszoknak csak bajuk lehet az ilyesmiből.

– Benne van az amerikai küldöttségben. Beszélnie kellene vele. Hátha kiderül, hogy rokonok.

– Azt fogom tenni – mondta Vologya, és megfogadta, hogy mindenáron igyekszik elkerülni azt az embert.

Úgy döntött, mégsem kéri el Woodytól a filmet. Nem éri meg ekkora felhatást csinálni egyetlen ártalmatlan utcaképért.

A konferencia másnapján George Marshall amerikai külügyminiszter azt javasolta, hogy a szövetségesek szüntessék meg Németország felosztottságát, egyesítsék a négy szektort, hogy az ország ismét az európai gazdaság szíve, a bányászat, a gyáripar, a kereskedelem központja lehessen.

A szovjetek semmit sem óhajtottak kevésbé.
Molotov nem volt hajlandó tárgyalni az egyesítésről, amíg nincs megegyezés a jóvátétel kérdésében.
A konferencia holtpontra jutott.
Vologya szerint Sztálin épp ezt akarta.
*
Kicsi a nemzetközi diplomácia világa, mélázott Greg Peshkov. A moszkvai konferencián az a Lloyd Williams volt a brit küldöttség egyik fiatal titkára, aki az ő Daisy nővérét vette feleségül. Gregnek először nem tetszett Lloyd, aki úgy öltözött, mint egy finnyás angol úr, de később kiderült róla, hogy normális pasas.
– Molotov egy pöcs! – mondta Lloyd a Moszkva Szálló bárjában a vodkamartini mellett.
– No és mit kezdünk vele?
– Azt nem tudom, de Nagy-Britannia nem bírja tovább ezt az időhúzást. Németország megszállása annyi pénzbe kerül, amit nem engedhetünk meg magunknak, és a kemény tél válsággá mélyítette a problémát.
– Figyelj csak! – gondolkozott fennhangon Lev. – Ha az oroszok nem hajlandók együttműködni, folytassuk nélkülük.
– Hogyan?
– Mit is akarunk? – Greg az ujjain számolt. – Egyesíteni akarjuk Németországot, választásokat akarunk tartani.
– Mi is.
– Szemétre akarjuk dobni az értéktelen birodalmi márkát, és be akarunk vezetni egy új pénznemet, hogy a németek elölről kezdhessék a boltot.
– Igen.
– És meg akarjuk menteni az országot a kommunizmustól.
– A briteknek is ez a politikája.
– Keleten nem csinálhatjuk, mert a szovjetek nem vevők a dologra. Hát akkor menjenek a francba! Németország háromnegyed részét mi ellenőrizzük. Tegyük meg a saját zónánkká, az ország keleti részét meg egye meg a fene.
Lloyd töprengő képet vágott.
– Megbeszélted ezt a főnököddel?
– Egy frászt, csak pofázok. De azért meghallgathatsz. Miért ne?

– Fölvethetem Érnie Bevinnek.

– Én pedig George Marshallnak. – Greg ivott egy kortyot. – A vodka az egyetlen, amit az oroszok jól csinálnak – állapította meg. – Na és hogy van a nővérem?

– A második babánkat várja.

– Daisy milyen anyának?

Lloyd fölnevetett.

– Nyilván azt gondolod, hogy borzalmas!

Greg vállat vont.

– Sose tűnt annak a házias típusnak.

– Türelmes, higgadt és jó szervező.

– Nem fogadott fel hat dadát a munkára?

– Csak egyet, hogy esténként eljárhasson velem, általában politikai gyűlésekre.

– Hű, de megváltozott!

– Nem teljesen. Még mindig szereti a partikat. Hát te? Továbbra is agglegény vagy?

– Van egy Nelly Fordham nevű lány, akivel elég komolyan járok. Azt meg, gondolom, tudod, hogy van egy keresztfiam.

– Igen – felelte Lloyd. – Daisy mindent elmesélt Georgyról.

Kissé elfogódott arcából Greg arra következtetett, hogy a sógora tudja, kicsoda valójában ez a keresztfiú.

– Nagyon szeretem.

– Az remek.

Bejött a bárba az orosz küldöttség egyik tagja. Gregnek nagyon ismerősnek tűnt valahonnan. Harmincas éveiben járó férfi volt, jóképű még azzal együtt is, hogy katonák szokása szerint brutálisan rövidre nyíratta a haját. Olyan szúrós kék szeme volt, hogy nehezen lehetett állni a pillantását. Barátságosan bólintott, mire Greg megkérdezte:

– Nem találkoztunk mi már?

– Lehet – mondta az orosz. – Németországban jártam iskolába. A berlini Fiúakadémiára.

Greg a fejét rázta.

– Sose járt az Államokban?

– Nem én.

– Ez az a fickó, akinek ugyanaz a családi neve, mint a tied – szólt

közbe Lloyd. – Vologya Peskov.

Greg bemutatkozott.

– Akár rokonok is lehetünk. Apám, Lev Peshkov 1914-ben vándorolt ki, otthon hagyva az állapotos barátnőjét, aki aztán az apám bátyjához, Grigorijhoz ment feleségül. Nem lehet, hogy féltestvérek vagyunk?

Vologya viselkedése azonnal megváltozott.

– Ki van zárva – mondta. – Elnézést.

Kiment a bárból, még italt sem rendelt.

– Hát ez hirtelen volt! – mondta Greg a sógorának.

– Az – helyeselt Lloyd.

– Úgy nézett ki, mint aki sokkot kapott.

– Valószínűleg attól, amit mondtál.

*

Ez nem lehet igaz, gondolta Vologya.

Greg azt állította, hogy Grigorij egy olyan lányt vett el, aki már Lev gyerekét várta. Ha ez igaz, akkor az ember, akit ő mindig az apjának szólított, nem az apja, hanem a nagybátyja.

Talán véletlen. Vagy az amerikai csak bajt akar keverni.

Ettől függetlenül szédelgett.

A szokott időben tért haza. Ó és Zoja olyan gyorsan törtek felfelé, hogy a Rakparti Házban kaptak lakást, a kiváltságos háztömbben, ahol Vologya szülei is laktak. Grigorij és Katyerina a legtöbb estén átjött hozzájuk, hogy láthassa Kotyát. Katyerina megfürdette az unokáját, utána Grigorj énekelgetett, és orosz népmeséket mondott a kisfiúnak. Kotya kilenc hónapos volt, még nem beszélt, de így is élvezte az esti mesét.

Vologya alvajáróként csinálta végig az esti menetrendet. Igyekezett normálisan viselkedni, de alig bírt szólni a szüleihez. Nem hitte el Greg történetét, de kiverni sem bírta a fejéből.

Ahogy Kotya elaludt, és a nagyszülők távozni készültek, Grigorij megkérdezte Vologyától:

– Kelés nőtt az orromon?

– Nem.

– Akkor mit bámultál rajtam egész este?

Vologya úgy döntött, elmondja az igazat.

– Találkoztam egy Greg Peshkov nevű emberrel. Az amerikai

küldöttség tagja. Azt hiszi, rokonok vagyunk.

– Meglehet – mondta Grigorij hanyagul, mintha nem tulajdonítana jelentőséget a dolognak, ám a nyaka vörösödött, amiből Vologya mindig megállapíthatta, hogy az apja a felindulásával küzd. – Utoljára 1919-ben láttam az öcsémet. Azóta nem hallottam róla.

– Greg apját Levnek hívják, és Levnek van egy Grigorij nevű testvére.

– Akkor ez a Greg az unokatestvéred lehet.

– Ő testvért mondott.

Grigorj még vörösebb lett. Nem válaszolt.

– Hogy lehet az? – szólt közbe Zoja.

– Az amerikai Peshkov szerint Lev otthagyta Szentpétervárott az állapotos barátnőjét, aki később az ő bátyjához ment feleségül – magyarázta Vologya.

– Nevetséges! – mondta Grigorij.

Vologya ránézett Katyerinára.

– Anya, te még egy szót sem szóltál.

Hosszú szünet. Ez már egymagában sokatmondó. Min kell rágódniuk, ha Greg meséje nem igaz? Temetői hidegség ereszkedett alá Vologyára, olyan volt, mint a fagyos köd.

Nagy sokára megszólalt az anyja.

– Kelekótya lány voltam. – Zojára pillantott. – Nem olyan okos, mint a feleséged. – Nagyot sóhajtott. – Grigorij Peskov belém szeretett többé-kevésbé első látásra, szegény szamár. – Gyöngéden mosolygott a férjére. – De az öccsének, Levnek voltak divatos ruhái, cigarettája, pénze vodkára és vagány barátai, úgyhogy nekem, amilyen buta voltam, ő tetszett jobban.

Vologya elhűlt.

– Tehát igaz? – Valahol még mindig kétségbeesetten reménykedett a nemleges válaszban.

– Lev csak azt tette, amit a hozzá hasonló férfiak szoktak – mondta Katyerina. – Teherbe ejtett, aztán otthagyott.

– Tehát Lev az apám. – Vologya odafordult Grigorijhoz. – Te meg csak a nagybátyám vagy! – Azt hitte, elájul. A föld elmozdult a lába alatt.

Zoja odaállt a férje széke mellé, és Vologya vállára tette a kezét,

mintha meg akarná nyugtatni, vagy talán vissza akarná tartani.

Katyerina folytatta:

– Grigorij pedig azt tette, amit a Grigorijhoz hasonló férfiak szoktak:

gondomat viselte. Szeretett engem, feleségül vett, eltartott engem és a gyermekeimet. – Megfogta Grigorij kezét, aki mellette ült a díványon. – Nekem nem kellett, és bizonyosan nem érdemeltem meg, de Isten így is nekem adta.

– Ettől a naptól rettegtem – mondta Grigorij. – Azóta rettegek tőle, hogy megszülettél.

– Akkor miért őrizted a titkot? – kérdezte Vologya. – Miért nem mondtad el az igazat?

Grigorijnak annyira elszorult a torka, hogy nehezen bírt beszélni.

– Nem bírtam volna bevallani, hogy nem én vagyok az apád – sikerült kinyögnie. – Túlságosan szerettelek.

– Hadd mondjak neked valamit, drága fiam! – vette át a szót Katyerina. – Figyelj most rám, és az sem érdekel, ha nem hallgatsz anyád szavára soha többé, de ezt hallanod kell. Feledd el azt az idegent Amerikában, aki elcsábított valamikor régen egy buta lányt, és tekints erre az emberre, aki itt ül előtted, könnyek között.

Vologya ránézett Grigorijra, és olyan esdeklést látott a szemében, amelytől az ő szíve is összeszorult.

– Ez az ember etetett téged, ruházott téged, és híven szeretett téged három évtizeden át – folytatta Katyerina. – Ha az apa szó jelent valamit egyáltalán, akkor ez itt az apád.

– Igen – mondta Vologya. – Tudom.

*

Lloyd Williams a korkülönbség ellenére is jól kijött Érnie Bevinnel. Sok közös vonásuk volt. Amíg négy napon vitte őket a vonat a behavazott Európán át, Lloyd bizalmasan elmondta, hogy Bevinhez hasonlóan ő is egy szobalány házasságon kívül született fia. Szenvedélyesen kommunistaellenesek voltak mindketten: Lloyd a spanyolországi tapasztalatai miatt, Bevin azért, mert megismerhette a szakszervezeti mozgalomban a kommunista taktikát.

– A Kremllel szemben rabszolgák, mindenki máshoz zsarnokok – összegezte, és Lloyd pontosan értette, mit akar mondani.

Nem melegedett föl Greg Peshkov iránt, aki mindig úgy festett, mintha vasvillával hányták volna rá a ruháját: nem gombolta be az inge ujját, a kabátgallérja begyűrődött, a cipőfűzője lógott. Greg éles eszű volt, Lloyd igyekezett megkedvelni, de érezte a sógora megnyerő fesztelensége alatt a kíméletlenséget. Daisy azt mondta, hogy Lev Peshkov gengszterként kezdte, és Lloyd el tudta képzelni Gregről, hogy hasonló ösztönei lehetnek.

Ettől függetlenül Bevin azonnal ráharapott Greg elképzelésére Németországról.

– Maga szerint Marshall nevében beszélt? – kérdezte zsíros somerseti tájszólásban a terebélyes külügyminiszter.

– Ő azt mondta, hogy nem – felelte Lloyd. – Mit gondol, működhet?

– Azt gondolom, hogy a legjobb ötlet, amit három hét óta hallok ebben a nyomorult Moszkvában. Ha ez komoly, szervezzen meg egy nem hivatalos vacsorát. Csak Marshall, ez a kölyök, maga és én.

– Máris intézkedem.

– De ne szóljon senkinek! Nehogy a szovjetek fülébe jusson, mert még megvádolnának, hogy összeesküszünk ellenük, és igazuk is lenne.

Másnap találkoztak a Szpaszopeszkovszkaja tér 10. alatt, az amerikai nagykövet rezidenciáján, egy díszes, neoklasszicista palotában, amely a forradalom előtt épült. Marshall szikár, szálas ember volt, minden ízében katona, Bevin potrohos, rövidlátó, akinek gyakran fityegett a szájából a cigaretta, mégis azonnal megtalálták a hangot, lévén mindketten szókimondó emberek. Bevinnek egyszer maga Sztálin vetette a szemére, hogy nem úgy beszél, mint egy úriember, és erre a dicséretre a külügyminiszter nagyon büszke volt. Festett mennyezetek, kristálycsillárok alatt tárgyalták meg, hogyan lehet új életre kelteni Németországot a Szovjetunió segítsége nélkül.

Hamar megegyeztek az alapelvekben: új pénz, a brit, az amerikai – és ha lehet – a francia zónák egyesítése, Nyugat-Németország demilitarizálása; választások és egy új, transzatlanti katonai szövetség.

– Azt ugye tudja, hogy ebből semmi se fog bejönni? – kérdezte Bevin gorombán.

Marshall elhűlt.

– Akkor nem értem, minek beszéltünk! – vágta oda élesen.

– Európa le van rohadva. Ez a terv bedöglik, ha a nép éhezik. A legjobb védelem a kommunizmus ellen a gazdagság. Sztálin tudja, ezért akarja nyomorban tartani Németországot.

– Egyetértek.

– Vagyis újjá kell építenünk. De ez nem megy puszta kézzel. Traktorokra, esztergapadokra, markológépekre, vasúti kocsikra van szükségünk – de nekünk sem telik mindenre.

Marshall már látta, hova akar kilyukadni.

– Az amerikaiak nem hajlandók több alamizsnát adni az európaiaknak.

– Még szép. De kell lennie valamilyen módnak, hogy az Egyesült Államok folyósíthassa nekünk a kölcsönt, amire szükségünk van, hogy megvásárolhassuk a felszerelést maguktól.

Csönd lett.

Marshall utálta a fecsegést, de ez még tőle is hosszú szünetnek számított.

– Logikus – mondta végül. – Majd utánanézek, mit tehetek.

A konferencia még hat hétig tartott, és a résztvevők úgy mentek haza, hogy semmi sem dőlt el.

*

Éva Williams egyéves volt, amikor kibújtak a zápfogai. A többi simán .kijött, de ezek fájtak. Lloyd és Daisy nem tudtak segíteni rajta. Éva el volt keseredve, nem bírt aludni, a szüleit sem hagyta aludni, így ők is el voltak keseredve.

Daisynek volt egy csomó pénze, de ettől még nem rázták a rongyot. Vettek egy barátságos lakást egy hoxtoni sorházban, ahol egy boltos és egy pallér voltak a szomszédaik. Vásároltak egy kis autót, egy új Morris 8-at, amely majdnem száz kilométer óránkénti sebességre volt képes. Daisy továbbra is vásárolt szép ruhákat, de Lloydnak csak három öltönye volt: egy szmoking, egy csíkos a parlamentbe, és egy tweed a hétvégi találkozásokhoz a választókkal.

Lloyd egy kései estén már pizsamára öltözötten próbálta álomba ringatni a pityergő Evie-t, és közben a Time magazint lapozgatta, amikor megakadt a szeme egy nem mindennapi fotón. Egy orosz asszonyt ábrázolt, egy mély ráncokkal felárkolt arcú, kendős öregasszonyt, madzaggal átkötött kabátban, aki havat lapátolt az

utcán. Attól, ahogy ráesett a fény, valahogy időtlenné vált, mintha már ezer éve lapátolna. Lloyd megkereste a fotós nevét, és látta, hogy Woody Dewar az, akivel a konferencián találkozott.

Csengett a telefon, Lloyd fölvette. Érnie Bevin volt az.

– Kapcsolja be a rádiót – mondta a külügyminiszter. – Marshall beszélt. – Letette, meg se várta a választ.

Lloyd, karján Evie-vel, lement a nappaliba, és bekapcsolta a rádiót, amelyben épp az Amerikai kommentár nevű műsor ment. Leonard Miall, a BBC washingtoni tudósítója jelentkezett Massachusettsből, a cambridge-i Harvard egyetemről:

– A külügyminiszter azt mondta az öregdiákoknak, hogy Európa újjáépítése hosszabb időbe telik és nagyobb erőfeszítést igényel, mint várták.

Ez biztató, gondolta Lloyd lelkesen.

– Csak egy picit maradj csendben, Evie! – kérte a babát, aki most az egyszer hallgatott rá.

Azután Lloyd meghallotta George C. Marshall higgadt, mély hangját.

– Az elkövetkező három-négy évben Európa igényei külföldről – főleg Amerikából – származó élelmiszerekre és más alapvető termékekre annyival meghaladják mostani fizetési lehetőségeit, hogy további jelentős segítségre van szüksége... különben nagyon súlyos gazdasági, társadalmi és politikai hanyatlással kell szembenéznie.

Lloyd felvillanyozódott. „További jelentős segítség!” Bevin pontosan ezt kérte.

– A megoldás, ha megszakítjuk az ördögi kört, és helyreállítjuk az európai népek bizalmát a prosperitásban – folytatta Marshall. – Az Egyesült Államoknak el kell követnie minden tőle telhetőt, amivel hozzájárulhat a világgazdaság meggyógyításához.

– Megcsinálta! – ujjongott Lloyd az értetlenkedő babának. – Közölte Amerikával, hogy segítséget kell adnia nekünk! De mennyit? És hogyan és mikor?

A riporter vette át a szót:

– A külügyminiszter nem ismertette részletesen az európai segély-tervet. Annyit mondott, hogy az európaiaknak kell kidolgozniuk a programot.

– Ez azt jelenti, hogy szabad kezet kapunk? – kérdezte Lloyd lelkesen Evie-től.

Ismét Marshall:

– Úgy vélem, hogy Európának kell kezdeményeznie.

Ezzel vége lett a riportnak. Ismét megszólalt a telefon.

– Hallotta? – kérdezte Bevin.

– Mit jelent ez?

– Ne kérdezze – intette Bevin. – Ha kérdezget, olyan válaszokat kap, amelyeket nem akar hallani.

– Jól van – hüledezett Lloyd.

– Ne érdekelje, hogy Marshall mit akart. A kérdés az, hogy mi mit teszünk. Azt mondta, Európának kell kezdeményeznie. Európa engem jelent és magát.

– Mit tehetek én?

– Bepakol – felelte Bevin. – Megyünk Párizsba.

Huszonnegyedik fejezet

1948

Vologya Prágában tartózkodott a Vörös Hadsereg küldöttségével, amely a cseh vezérkarral folytatott megbeszéléseket. Élvezték a szecessziós Imperial Hotel pompáját.

Havazott.

Hiányzott Zoja és a kicsi Kotya. A fia kétéves volt, és hihetetlen sebességgel tanulta az új szavakat. Olyan gyorsan változott, hogy minden nappal másnak tűnt, Zoja pedig ismét gyereket várt. Vologya nehezményezte, hogy két hétre el kell válnia a családjától. A legtöbb küldött lehetőségnek tekintette az utazást, hogy elszabaduljon az asszonytól, több vodkát igyon a kelleténél, és esetleg cicázzon az arra kapható nőszemélyekkel. Ám ő csak haza akart menni.

A katonák valóban tárgyaltak, de Vologyát csak falból osztották be a delegációba. Igazából arról kellett jelentenie, hogy mit kontárkodik össze Prágában a lapátkezű szovjet titkosrendőrség, a Vörös Hadsereg hírszerzésének örök riválisa.

Mostanában nem sok kedve volt a munkájához. Már nem hitt Sztálinban, a kommunizmusban, az orosz nép eredendő jóságában. Még az apja sem volt az apja. Simán lelépett volna Nyugatra, ha magával tudta volna hozni Zoját és Kotyát.

De a prágai munkát szívvel-lélekkel csinálta. Ritka esély volt: olyasmit tehetett, amiben hitt.

Két hete a Cseh Kommunista Párt átvette az irányítást a kormányban, amelyből kiszorította a koalíciós partnereket. Jan Masaryk külügyminisztert, a háborús hőst és a kommunistaellenes demokratát gyakorlatilag fogva tartották a tulajdon rezidenciája, a Éernín-palota legfelső emeletén. Kétségtelenül a szovjet titkosrendőrség állt az államcsíny mögött. Csaknem bizonyosan benne volt Vologya sógora, Ilja Dvorkin ezredes, aki ugyancsak Prágában tartózkodott, sőt ugyanabban a szállodában is lakott.

Vologya főnöke, Lemitov tábornok az elképzelhető legszörnyűbb reklámnak nevezte az államcsínyt. Masaryk volt a bizonyíték az egész világnak, hogy a kelet-európai országok a Szovjetunió árnyékában is lehetnek szabadok és függetlenek. Masaryk tette lehetővé, hogy Csehszlovákiának szovjetbarát kommunista kormánya legyen, és mégis viselhesse a polgári demokrácia mezét. Tökéletes felállás volt, mert megadott a Szovjetuniónak mindent, amit akart, ugyanakkor megnyugtatta az amerikaiakat. Erre felrúgják az egyensúlyt!

Ám Ilja majd elszállt örömében.

– A burzsoá pártokat szétverték! – mondta Vologyának egy este a szálloda bárjában.

– Láttad, mi történt az amerikai Szenátusban? – kérdezte Vologya elnézően. – Vandenberg, a vén izolacionista nyolcvanperces beszédet tartott a Marshall-terv mellett, és úgy megéljenezték, hogy majd leszakadt a plafon.

George Marshall homályos elképzelései tervvé szilárdultak, ami első-sorban a fifikus Emié Bevin brit külügyminiszternek volt köszönhető. Amennyire Vologya látta, ez a Bevin a legveszélyesebb antikommunisták fajtájához tartozott: munkásszármazású volt, mégis szociáldemokrata. Egy fürge eszű behemót. Villámgyorsan megszervezett Párizsban egy európai konferenciát, amely harsányan üdvözölte George Marshall harvardi beszédét.

Vologya a brit Külügyminisztériumba beépült kémektől tudta, hogy Bevin okvetlenül be akarja vonni Németországot a Marshall-tervbe, viszont a Szovjetuniót ki akarja zárni belőle. Sztálin pedig magától belezuhant Bevin csapdájába, amikor megparancsolta a

kelet-európai országoknak, hogy utasítsák el a Marshall-tervet.

Most pedig a szovjet titkosrendőrség követett el mindent, amivel elősegíthette, hogy az amerikai Kongresszus megszavazza a tervet.

– A Szenátus testületileg el akarta utasítani – magyarázta Vologya a sógorának. – Az amerikai adófizetők nem óhajtják állni a cechet. De a prágai puccs meggyőzte őket, hogy muszáj, mert összeomlás fenyegeti az európai kapitalizmust.

– A burzsoá cseh pártok el akarták fogadni az amerikai baksist! – háborgott Ilja.

– Hagynunk kellett volna Őket – felelte Vologya. – Az lehetett volna a leggyorsabb módja, hogy megfúrjuk az egész mesterkedést. Akkor a Szenátus elutasította volna a Marshall-tervet, mivel nem akarhatnak pénzt adni a kommunistáknak.

– A Marshall-terv az imperialisták trükkje!

– Igen, az – mondta Vologya. – És attól félek, működik. Háborús szövetségeseink összeállnak egy szovjetellenes blokkba.

– Azokat, akik akadályozzák a kommunizmus előretörését, a megfelelő elbánásban kell részesíteni.

– Igen, azt kell. – Egyszerűen elképesztő az a következetesség, amellyel az Ilja-félék mindig a rossz politikai döntéseket hozzák meg.

– Nekem pedig le kell feküdnöm.

Még csak tíz óra volt, de Vologya is felment a szobájába. Kerülte az álom, Zojára és Kotyára gondolt. De szép lenne, ha egy puszival kívánhatna nekik jó éjszakát!

Gondolatai itteni feladatán jártak. Két napja találkozott Jan Masaiykkal, a cseh függetlenség jelképével egy megemlékezésen, apjának, Tomás Masaryknak, Csehszlovákia alapítójának és első elnökének sírjánál. A második Masaryk szőrmegalléros kabátot viselt, fedetlen fejére hullott a hó. Megvert, összetört embernek látszott.

Ha meg lehetne győzni, hogy maradjon külügyminiszter, még lehetséges volna valamilyen kompromisszum, töprengett Vologya. Csehszlovákiának lehetne színtiszta kommunista kormánya, de a nemzetközi kapcsolatokban lehet semleges vagy legalább egy szemernyire Amerika-ellenes. Masaryknak megvan a diplomáciai jártassága és a nemzetközi hitelessége, hogy egyensúlyozhasson ezen a kötélen.

Vologya elhatározta, hogy másnap javasolni fogja ezt Lemitovnak.

Rosszul aludt, és úgy riadt föl reggel hat előtt, mintha megszólalt volna a képzeletében egy ébresztőóra. Zavarta valami az esti beszélgetésben Iljával. Újra lepergette gondolatban. Amikor Ilja azt mondta: azokat, akik akadályozzák a kommunizmus előretörését, Masarykra célzott, és ha egy titkosrendőr a megfelelő elbánást emlegeti, az csak egyet jelenhet: halált.

És Ilja korán feküdt le aludni, vélhetőleg azért, mert ma korán kezdett.

Mekkora bolond vagyok, szidta magát Vologya. Itt voltak az orrom előtt a jelek, és nekem egy egész éjszakába telt, hogy megfejtsem őket!

Kiugrott az ágyból. Talán még nem késő.

Gyorsan felöltözött, vastag nagykabátot vett, sálat kötött, sapkát tett a fejére. Nagyon korán volt még, nem talált taxit a szálloda előtt. Hívathatott volna egy szovjet katonai autót is, de majdnem egy órába telne, amíg fölverik a sofőrt, és kiáll ide az autóval.

Nekivágott gyalog. A Éernín-palota legfeljebb másfél-két kilométer. Nyugati irányban elhagyta Prága bájos óvárosát, átment a Károly hídon, felsietett a dombra a palotához.

Masaryk nem várta, és a külügyminiszter nem is köteles fogadni a Vörös Hadsereg egyik ezredesét, de Vologya bizonyosra vette, hogy Masaryk lesz elég kíváncsi, hogy találkozni akarjon vele.

Sebesen törtetett a havazásban, és háromnegyed hétre megérkezett a Éernín-palotához. Óriási barokk épület volt, három emelet magasan sorjázó, méltóságteljes korinthoszi féloszlopokkal. Vologya elcsodálkozott, mert a palotát alig őrizték. A főkapuban állt egy őr, de egy szót sem szólt, amikor ő bement a pompás előcsarnokba.

Azt várta, hogy a szokott idióta titkosrendőrt találja a recepciónál, de nem volt ott senki. Ez rossz jel. Sötét balsejtelme támadt.

Az előcsarnokból egy belső udvarba lehetett jutni. Vologya kinézett egy ablakon, és meglátott valamit, ami olyan volt, mintha egy ember aludna a hóban. Talán berúgott, azután elnyomta az álom. Márpedig így megfagyhat.

Lenyomta a kilincset, Az ajtó nyitva volt.

Futva vágott keresztül az udvaron. Kék selyempizsamát viselő

ember feküdt hasmánt a földön. Nem lepte be a hó, vagyis rövid ideje lehetett itt. Vologya letérdelt mellé. Az ember mozdulatlan volt, és mintha nem lélegzett volna.

Vologya felnézett. Egyforma ablakok tekintettek le az udvarra, olyan szabályos sorokban, mint katonák a díszszemlén. Szorosan becsukták őket a farkasordító hidegben, kivéve egyet, magasan a pizsamás ember fölött: az tárva-nyitva állt.

Mintha kidobtak volna rajta valakit.

Vologya maga felé fordította az élettelen főt, és ránézett az ember arcára.

Jan Masaryk volt.

Három nappal később a Vezérkari Főnökök Közös Tanácsa beterjesztette Truman elnöknek a haditervet arra az esetre, ha a Szovjetunió lerohanja Nyugat-Európát.

A sajtóban másról sem volt szó, csak a harmadik világháború fenyegetéséről.

– De hiszen épphogy megnyertük a háborút – mondta Jacky Jakes Gregnek. – Hogyhogy máris itt a következő?

– Én is egyfolytában ezt kérdezem magamtól – válaszolta Greg.

Egy parkban ültek a pádon, hogy Greg, aki eddig a labdát dobálta Georgynak, kifújhassa magát.

– Örülök, hogy még túl kicsi a katonáskodáshoz – jegyezte meg Jacky.

– Én is.

Nézték a fiukat, aki egy vele egykorú, szőke kislánnyal beszélgetett. A cipőfűzője kibomlott, az inge kilógott a nadrágjából. Tizenkét éves volt, és nőtt, mintha húznák. Az ajka fölött már volt néhány fekete pihe, és hét centivel látszott magasabbnak annál, amilyen egy hete volt.

– Olyan gyorsan hoztuk haza a csapatainkat, ahogy csak lehet – folytatta Greg. – A britek és a franciák is. De a Vörös Hadsereg nem mozdult, vagyis most háromszor annyi katonájuk van Németországban, mint nekünk.

– Az amerikaiak nem akarnak még egy háborút.

– Ezt bízvást kijelentheted. Truman pedig meg szeretné nyerni a novemberi választásokat, ezért el fog követni minden tőle telhetőt, hogy elkerülje a háborút. De akkor is bekövetkezhet.

– Hamarosan leszerelsz. Mihez fogsz kezdeni?

Enyhén remegett a hangja, amiből Greg gyanította, hogy a kérdés nem olyan mellékes, mint amilyennek Jacky fel szeretné tüntetni. Ránézett, de a lány arca kifürkészhetetlen volt.

– Feltéve, ha Amerika nem háborúzik, 1950-ben be akarok jutni a Kongresszusba. Apám hajlandó pénzelni a kampányomat. Rögtön elkezdem, mihelyt lezajlott az elnökválasztás.

Jacky elfordította a tekintetét.

– Melyik pártban? – kérdezte fahangon.

Greg nem tudta, hogy ő mondott-e valamit, amivel megbántotta.

– Természetesen a republikánusban.

– És a házasság?

Greg meghökkent.

– Ezt meg miért kérdezed?

Jacky szúrósan nézett rá.

– Megnősülsz? – nógatta.

– Az a helyzet, hogy meg. Nelly Fordhamnek hívják.

– Gondoltam. Mennyi idős?

– Huszonkettő. Hogyhogy gondoltad?

– Egy politikusnak feleségre van szüksége.

– Szeretem Nellyt!

– Hát persze. Politikus család?

– Az apja ügyvéd Washingtonban.

– Okos választás.

– Kezdesz nagyon cinikus lenni – bosszankodott a férfi.

– Mert ismerlek, Greg. Te jó ég, hiszen csak pár évvel voltál idősebb Georgynál, amikor összehoztuk. Mindenkit átverhetsz, kivéve anyádat és engem.

Jó orra volt, mint mindig. Marga is kifogásolta az eljegyzést. Igazuk van, a karrierhez kell. De hát Nelly csinos, kedves és imádja őt, akkor meg mi a baj?

– Pár perc múlva találkozunk, mert itt ebédelünk a közelben – mondta.

– Nelly tud Georgyról? – kérdezte Jacky.

– Nem, és ez maradjon is így.

– Igazad van. Egy törvénytelen gyerek önmagában is baj, de egy fekete tönkreteheti a karrieredet.

– Tudom.

– Majdnem olyan rossz, mint egy fekete feleség.

Greg annyira megdöbbent, hogy kiszaladt a száján:

– Te azt hitted, hogy téged veszlek feleségül?

Jacky savanyú képet vágott.

– Egy frászt, Greg. Ha választanom kellene közted és a Savfürdős Gyilkos között, gondolkodási időt kérnék.

Greg persze tudta, hogy nem mond igazat. Egy percre elképzelte, milyen lenne feleségül venni Jackyt. A vegyes házasságok rendhagyók, a feketék ugyanúgy tajtékzanak tőlük, mint a fehérek, mégis vannak, akik megteszik, és kibírják a következményeket. Egyetlen lányt sem szeretett annyira, mint Jackyt, még Margaret Cowdryt sem, akivel két éven át járt, amíg Margaret bele nem unt, hogy hiába vár a lánykérésre. Még Jacky gúnyolódása is tetszett neki, talán azért, mert ugyanolyan éles nyelvű volt Marga is. Volt valami mérhetetlenül vonzó abban a gondolatban, hogy ők hárman együtt legyenek mindig. Georgy megtanulná papának szólítani őt. Vásárolhatnának házat egy olyan környéken, ahol nyitott gondolkodású emberek laknak, például diákok és fiatal tanárok, mint Georgetownban.

Azután látta, hogy Georgy szőke barátnőjét magukhoz szólítják a szülei, és egy mérges fehér anya rosszallóan rázza az ujját, és megértette, hogy Jackyt feleségül venni a lehető legrosszabb gondolat.

Georgy visszatért Greghez és Jackyhez.

– Hogy megy az iskola? – kérdezte Greg.

– Jobban szeretem, mint korábban – felelte a fiú. – A matek most már érdekesebb.

– Én is jó voltam matekból – mondta Greg.

– Micsoda véletlen! – álmélkodott Jacky.

Greg felállt.

– Mennem kell. – Megszorította a fiú vállát. – Aztán csak adj a mateknak, haver.

– Naná – mondta Georgy.

Greg intett Jackynek, és elment.

Érthető, hogy a lánynak ugyanakkor jutott az eszébe a házasság, amikor neki, hiszen Jacky tudja, hogy az ő számára fordulópontot

jelent a leszerelés. Ettől kénytelen volt elgondolkozni a jövőjén. Jacky nem hihette, hogy ő feleségül veszi, de akkor is élnie kellett benne valahol mélyen egy titkos ábrándnak, amelyet Greg most szertefoszlatott. Ez nagyon szomorú, de ő akkor se venné feleségül, ha fehér lenne. Szereti Jackyt, a srácot imádja, de őelőtte még itt az egész élet, és neki olyan feleség kell, akivel kapcsolatokat és támogatást kap hozományba. Nelly apja befolyásos ember a Republikánus Pártban.

Elballagott a Napoli olasz étteremhez, pár saroknyira a parktól. Nelly már ott volt, rézvörös fürtjei előgöndörödtek a zöld kalapka alól.

– Istenien nézel ki! – mondta Greg. – Remélem, nem késtem sokat.

Leült.

Nelly arca olyan volt, akár a kő.

– Láttalak a parkban – mondta.

Ó, a francba, gondolta a férfi.

– Valamivel korábban érkeztem, úgyhogy elüldögéltem egy kicsit – folytatta Nelly. – Te nem vettél észre. Egy idő után kezdtem kukkolónak érezni magamat, úgyhogy eljöttem.

– Tehát láttad a keresztfiamat? – kérdezte Greg mesterkélt kedélyességgel.

– Az? Különös választás vagy keresztapának. Még templomba se jársz. Hogy hívják?

– Georgy Jakes.

– Sose említetted.

– Tényleg?

– Mennyi idős?

– Tizenkettő.

– Vagyis tizenhat voltál, amikor született. Elég fiatal keresztapának.

– Hát, gondolom.

– Miből él az anyja?

– Pincérnő. Régebben színésznő volt, Jacky Jakes művésznéven. Abból az időből ismerem, amikor apám szerződtette a stúdiójába. – Ez többé-kevésbé igaz, gondolta feszengve.

– És az apja?

Greg a fejét rázta.

– Jacky hajadon. – Feltűnt egy pincér, Greg megkérdezte: – Mit szólnál egy koktélhoz? – Talán enyhítené a feszültséget. – Két martinit – mondta a pincérnek.

– Máris hozom, uram.

Alighogy a pincér elment, Nelly megkérdezte:

– Ugye, te vagy a fiú apja?

– Keresztapja.

– Ugyan, hagyd már ezt – mondta megvetően a lány.

– Mitől vagy ilyen biztos benne?

– Lehet fekete, de az arca olyan, mint a tied. Képtelen befűzni a cipőjét vagy betűrni az ingét, mint ahogy te sem. És lebűvölte a bugyit arról a szőke kislányról, akivel beszélgetett. Hát persze, hogy a tied.

Greg feladta. Sóhajtott.

– El akartam mondani neked.

– Mikor?

– Csak arra vártam, mikor lesz alkalmas a perc.

– Épp alkalmas lett volna, mielőtt megkérted a kezem.

– Ne haragudj. – Restelkedett, de nem igazán volt bűntudatos. Nellynek igazán szükségtelen ekkora hűhót csapnia.

A pincér étlapokat hozott.

– Remekül főzik a bolognai spagettit – mondta Greg.

– Én salátát kérek.

Kihozták a martinijüket. Greg fölemelte a poharát.

– A megbocsátásra a házasságban.

Nelly nem nyúlt az italhoz.

– Nem lehetek a feleséged – mondta.

– Ugyan már, édes, ne vidd túlzásba a dolgot. Hiszen bocsánatot kértem.

A lány a fejét rázta.

– Nem érted, ugye?

– Mit nem értek?

– Az a nő, aki ott ült melletted a pádon, az szeret téged.

– Szeret? – Greg még tegnap is tiltakozott volna, de a mai beszélgetés elbizonytalanította.

– Hát persze. Miért nem ment férjhez? Elég szép hozzá. Ha

igazán igyekszik, mostanra talált volna egy férfit, aki hajlandó vállalni egy mostohafiút. De ő téged szeret, te rohadék.

– Ebben nem vagyok olyan biztos.

– És a fiú is imád.

– Én vagyok a kedvenc bácsikája.

– Épp csak nem vagy az. – Nelly keresztültolta a poharát az asztalon.

– Megihatod a martinimat.

– Édesem, kérlek, nyugodj már meg!

– Elmegyek.

Nelly fölállt.

Greg nem szokott hozzá, hogy a lányok faképnél hagyják. Nyugtalanító élmény volt. Csak nem kezd kopni a varázsa?

– De én feleségül akarlak venni!

Hallotta, hogy kétségbeesett a hangja.

– Engem nem vehetsz feleségül, Greg – közölte Nelly. Lehúzta az ujjáról a gyémántgyűrűt, és a piros kockás abroszra tette. – Már van családod.

Kivonult az étteremből.

*

Júniusban tetőzött a világválság. Carla és családja pontosan a vihar szemében volt.

Truman elnök jogerőre emelte a Marshall-tervet, és az első segély-szállítmányok a Kreml őrjöngő dühére már meg is érkeztek Európába.

Június 18-án, pénteken a nyugati szövetségesek tájékoztatták a németeket, hogy este nyolckor fontos bejelentés következik. Carla családja körülülte a konyhai készüléket, a Radio Frankfurtra állították a keresőt, és aggodalmasan várakoztak. Három éve ért véget a háború, de még mindig nem tudták, mit hoz a jövő: kapitalizmust vagy kommunizmust, egységet vagy széthullást, szabadságot vagy igát, felvirágzást vagy nyomort.

Werner a felesége mellett ült, térdén a két és fél éves Wallival. Egy éve tartották meg a csendes esküvőt. Carla folytatta az ápolónői munkát, és a szociáldemokratákat képviselte a városi tanácsban, ugyanúgy, mint Heinrich, Frieda férje.

Kelet-Németországban az oroszok betiltották a

Szociáldemokrata Pártot, ám Berlin oázist jelentett a szovjet szektorban. A négy legfontosabb szövetséges tanácsa, a Kommandatura igazgatta, amely megvétózta a tilalmat. Következésképpen a szociáldemokraták győztek, és a kommunisták a gyatra harmadik helyre szorultak a konzervatív kereszténydemokraták mögött. A felbőszült oroszok mindent elkövettek, amivel akadályozhatták a megválasztott tanács munkáját. Carla dühöngött, de nem adhatta fel a reményt, hogy lesznek még egyszer függetlenek az oroszoktól.

Werner beindított egy kisvállalkozást. Átkutatta apja gyárának romjait, összegyűjtött egy sereg elektromos berendezést és rádióalkatrészt. A németek nem engedhettek meg maguknak új rádiókat, de mindenki meg szerette volna javíttatni a régi készülékét. Werner felkeresett néhány műszerészt, a gyár egykori alkalmazottait, és beállította őket elromlott rádiókat javítani. Ő volt az igazgató és az ügynök: házról házra járt, sorra kopogtatott be az ajtókon, szervezte az üzletet.

Maud, aki ugyancsak a konyhaasztalnál ült ezen az estén, tolmácsként dolgozott az amerikaiaknál. A legjobbak közé számított, és gyakran tolmácsolt a Kommandatura megbeszélésein.

Erich, Carla bátyja rendőregyenruhát viselt. Miután – a család elszörnyedésére – belépett a Kommunista Pártba, felvették az új keletnémet rendőrséghez, amelyet az orosz megszállók hoztak létre. Azt hangoztatta, hogy a nyugati szövetségesek ketté akarják szakítani Németországot.

– Minden szociáldemokrata szakadár! – idézte a kommunista lózungot ugyanúgy, ahogy a náci propagandát szajkózta annak idején.

– A nyugati szövetségesek nem osztottak meg semmit! – vágott vissza Carla. – Épp hogy megszüntették a határokat a szektorok között. A szovjetek miért nem teszik? Akkor egységes ország lehetnénk ismét. – Erich mintha nem is hallotta volna.

Rebecca már majdnem tizenhét volt. Carla és Werner törvényesen örökbe fogadta. Jól tanult, remek nyelvérzéke volt.

Carla ismét állapotos volt, de még nem szólt róla Wernernek. Repesett az izgalomtól. Férjének már van egy fogadott lánya és egy mostohafia, de most kap egy igazi gyereket is. Carla tudta, hogy

nagyon boldog lesz, ha meghallja. Ő még várni akart egy kicsit, hogy teljesen biztos lehessen.

De azt nagyon szerette volna tudni, miféle országban nő majd fel az ő három gyereke.

A rádióban megszólalt egy Robert Lochner nevű amerikai tiszt, aki Németországban nevelkedett, és folyékonyan beszélte a nyelvet. Hétfő reggel hét órakor, mondta, Nyugat-Németországban bevezetik az új fizetőeszközt, a német márkát.

Carla nem volt meglepve. A Reichsmark napról napra kevesebbet ért. Az emberek többségét birodalmi márkában fizették, már ha volt állásuk egyáltalán, és abból futotta a fejadagokhoz és a buszjegyhez hasonló alapdolgokra, de mindenki jobban szerette az élelmiszert és a cigarettát. Werner birodalmi márkát kért a szolgáltatásaiért, de éjszaka is vállalt munkát öt cigarettáért, és a város minden pontjára szállított három tojásért.

Carla az anyjától hallotta, milyen viták folytak a Kommandaturán az új pénzről. Az oroszok lemezeket követeltek, hogy ők nyomtathassák. Csakhogy a régi bankjegyet is elértéktelenítették azzal, hogy túl sokat nyomtattak belőle, és mi értelme az új pénznek, ha azzal is ugyanez történik? A nyugatiak tehát nemet mondtak, mire az oroszok megsértődtek.

Most a Nyugat úgy döntött, hogy a továbbiakban mellőzi az együttműködést a szovjetekkel. Carla örült, mert az új pénz jót tesz majd Németországnak, de félt a szovjetek válaszától.

Nyugat-Németországban, folytatta Lochner, hatvan inflálódott régi birodalmi márkát lehet átváltani három német márkára és kilencven új pfennigre.

Majd azt mondta, hogy ez, legalábbis egyelőre, nem érvényes Berlinre, amit mindenki csüggedten fogadott a konyhában.

Carla még az ágyban, a férje mellett fekve is azon töprengett, mit fognak tenni a szovjetek. Közben fél füllel Wallira figyelt, hogy nem sír-e föl a szomszéd szobában. A szovjet megszállók dühösebbek lettek az utóbbi hónapokban. Titkosrendőrségük elrabolt az amerikai zónából egy Dieter Friede nevű újságírót, és fogságban tartotta. Kezdetben tagadták, hogy közük lenne az emberrabláshoz, azután közölték, hogy azért tartóztatták le, mert kém. Három diákot kicsaptak az egyetemről, mert bírálták az oroszokat egy újságban. De

az volt a legrosszabb, hogy egy orosz vadászgép rárepült egy brit polgári gépre, amely leszállóban volt a Gatow repülőtéren, és eltörte a szárnyát, amitől mindkét gép lezuhant. A BEA legénységének négy tagja, tíz utas és a szovjet pilóta meghalt. Ha az oroszok haragudtak, mindig valaki másnak kellett szenvednie miatta.

Reggel a szovjetek bejelentették, hogy bűncselekménynek minősül német márkát behozni Kelet-Németországba, és ez Berlinre is érvényes, „amely a szovjet szektor része”, szögezte le a nyilatkozat. Az amerikaiak azonnal tiltakoztak a megfogalmazás ellen, és ismételten megerősítették, hogy Berlin nemzetközi város, de az indulatok egyre hevesebben forrtak, és Carla szorongása nem enyhült.

Hétfőn Nyugat-Németországban bevezették az új fizetőeszközt.

Kedden megjelent Ulrichéknál a Vörös Hadsereg futára, és felszólította Carlát, hogy menjen be a városházára.

Nem először hívatták így, mégis félt, amikor kilépett a házból. Semmi sem akadályozhatja meg, hogy a szovjetek börtönbe vessék. A kommunisták ugyanolyan önkényuralmat vezettek be, mint amilyen a fasisztáké volt. Még a régi koncentrációs táborokat is újrahasznosították.

A híres Rotes Rathaust megrongálta a bombázás, a város vezetősége az Új Városházán dolgozott a Parochialstrafién. Mindkét épület a szovjet szektorhoz tartozó Mitte kerületben volt, ahol Carla élt.

A városházán kiderült, hogy Ocskin őrnagy, a szovjet összekötő tiszt behívatta Louise Schroeder ügyvezető polgármestert és másokat is. Közölte velük, hogy a keletnémet fizetőeszközt meg kell reformálni, és a jövőben a szovjet zónában kizárólag az új Ostmarkot tekintik törvényesnek.

Schroeder ügyvezető polgármester tüstént látta, mi ennek az egésznek a lényege.

– Azt akarja mondani, hogy ez Berlin valamennyi szektorára érvényes?

– Igen.

Frau Schroedert nem lehetett egykönnyen megijeszteni.

– A város alkotmánya értelmében a szovjet megszálló hatalom nem hozhat más szektorokra is érvényes rendelkezést – szólt

határozottan. – Konzultálni kell a többi szövetségessel.

– Nem fognak tiltakozni. – Ocskin átnyújtott a polgármesternek egy papírlapot. – Ez Szokolovszkij marsall rendelete. Holnap be fogja terjeszteni a városi tanácsban.

– Látod, milyen a szovjet taktika – mondta Carla este az ágyban Wernernek. – Ha a városi tanács elfogadja a rendeletet, a demokratikus gondolkodású nyugati szövetségeseknek nem lesz könnyű hatályon kívül helyezniük.

– Csakhogy a tanács nem fogadja el. A kommunisták kisebbségben vannak, és senki másnak nem kell az Ostmark.

– Nem. Ezért szeretném tudni, mivel akar meglepni minket Szokolovszkij marsall.

A reggeli újságok közhírré tették, hogy péntektől két konkurens fizetőeszköz lesz Berlinben, az Ostmark és a Deutsche Mark. Kiderült, hogy az amerikaiak titokban 250 millió új márkát hozattak Agyag és Vadászkutya feliratú deszkaládákban, és most Berlinben tárolják őket.

Napközben befutottak a szóbeszédek Nyugat-Németországról. Carla azt hallotta, hogy ott valóságos csodát művelt az új márka. Egyetlen nap alatt megjelent a kirakatokban a vidékről hozott cseresznye kosárszám, a takaros csomókba kötözött sárgarépa, a vaj, a tojás, a sütemény és az olyan régóta raktározott luxuscikkek, mint az új cipő, a retikül és a selyemharisnya, amelynek négy új márka volt párja. Az emberek kivárták, hogy igazi pénzért adhassák el a portékájukat.

Délután Carla elindult a városházára, hogy részt vegyen a négy órára kitűzött tanácsülésen. Közelebb érve látta, hogy a városháza melletti utcákban tucatszám parkolnak a Vörös Hadsereg teherautói. A sofőrök cigarettáztak és a közelben lődörögtek. Jobbára amerikai járművek voltak, amelyeket az Egyesült Államok a háború idején szállított a Szovjetuniónak. Aztán megcsapta a fülét a sokaság üvöltése, és már tudta, mit keresnek itt az oroszok. A szovjet kormányzó gyaníthatóan egy bunkósbottal akarja meglepni a berlinieket.

A városháza előtt vörös zászlókat lobogtatott a sokezres tömeg, amelynek túlnyomó többsége a Kommunista Párt jelvényét viselte. Hangosbeszélőkből bőgtek a dühös felszólalások, és az emberek azt

skandálták:

– Le a szakadárokkal!

Carla nem tudta, hogy juthatna be az épületbe. A maroknyi rendőr érdektelenül bámészkodott, meg se próbálták átsegíteni a tanácsnokokat a tömegen. Magatartásuk hátborzongatóan emlékeztetett arra a tizenöt évvel ezelőtti napra, amelyen a barnaingesek szétverték Maud szerkesztőségét. Carla bizonyosra vette, hogy a kommunista tanácsnokok már bent vannak a városházán. Ha a szociáldemokraták nem jutnak be, a kisebbség elfogadja és érvényesnek nyilvánítja a rendeletet.

Mély lélegzetet vett, és nyomakodni kezdett előre a tömegben.

Alig néhány lépést tehetett meg észrevétlenül, de utána felismerték.

– Amerikai kurva! – kiáltotta valaki, és rámutatott. Carla elszántan törtetett tovább. Valaki leköpte, a nyála szétkenődött az asszony ruháján. Nem állt meg, pedig halálosan félt. Olyan emberek vették körül, akik gyűlölték. Még sose tapasztalt ilyet, a legszívesebben elfutott volna. Lökdösték, de sikerült megállnia a lábán. Egy kéz megragadta a ruháját. Amikor Carla kitépte magát, hallotta a szövet reccsenését. Üvölteni szeretett volna. Mit akarnak ezek? Leszaggatják róla a ruhát?

Valaki más is utat tört magának. Carla hátranézett, és meglátta Heinrich von Kesselt, Frieda férjét. Utolérte az asszonyt, és együtt tolakodtak tovább. Heinrich harciasabb volt, lábakat taposott le, és erélyesen oldalba könyökölt mindenkit, akit elérhetett. Együtt gyorsabban haladtak, és végre sikerült bejutniuk az ajtón.

Ám ezzel nem ért véget a megpróbáltatás. Kommunista tüntetők voltak odabent is, több százan. Carlának és Heinrichnek végig kellett verekedniük magukat a folyosón. A tanácstermet is elözönlötték a tüntetők, nemcsak a karzatot, de a földszintet is, és ugyanolyan agresszíven viselkedtek, mint odakint.

Néhány szociáldemokrata már ott volt, és mások is érkeztek Carla után. Valamilyen módon a hatvanhárom fős frakció nagyobb részének sikerült átjutnia a sokaságon. Carla fellélegzett. Az ellenségnek nem sikerült megrettenteni őket.

Amikor a közgyűlés elnöke csendet kért, egy kommunista tanácsnok felpattant egy padra, és arra buzdította a tüntetőket, hogy

maradjanak, azután felfedezte Carlát, és elbődült:

– Ki az árulókkal!

Ez az egész gyászosan emlékeztetett 1933-ra. Erőszak, rémítgetés, a demokrácián átgázoló garázdaság. Carla kétségbe volt esve.

Felnézett a karzatra, és iszonyodva látta, hogy az ő Erich bátyja is együtt ordít a csürhével.

– Te német vagy! – süvöltötte oda neki. – Éltél a fasizmusban! Hát nem tanultál semmit?

Erich mintha meg se hallotta volna.

Frau Schroeder kiállt a dobogóra, és csendet kért. A tüntetők kiröhögték, lehurrogták. Erre már a polgármester is fölemelte a hangját.

– Ha a városi tanács nem lesz képes tisztességes vitát folytatni ebben az épületben, áthelyezem a gyűlést az amerikai szektorba! – kiáltotta.

Újból kitört a mocskolódás, de a huszonhat kommunista tanácsnok észbe kapott, hogy ez nagyon nem felelne meg a céljaiknak. Ha a tanács egyszer ülésezik a szovjet zónán kívül, megteheti máskor is, sőt véglegesen kiköltözhet a kommunista elrettentés hatósugarából. Rövid megbeszélés után az egyik felállt, és távozásra szólította fel a tüntetőket, akik az Internacionálét énekelve sorjáztak ki.

– Látszik, ki parancsol nekik – jegyezte meg Heinrich.

Végre csönd lett. Schroeder asszony ismertette a szovjetek követelését, és azt mondta, csupán akkor alkalmazható a szovjet szektoron kívül az egész városra, ha a többi szövetséges is ratifikálja.

Egy kommunista tanácsnok beszédet tartott, amelyben azzal vádolta meg a polgármestert, hogy New Yorkból kapja az utasításait.

A tanácsnokok felváltva dühöngtek és ócsárolták egymást. Végül szavaztak. A kommunisták, akik előzőleg azzal vádolták a többieket, hogy kívülről rángatják őket madzagon, egyhangúlag támogatták a szovjet indítványt. Mindenki más nemmel szavazott, a javaslatot elvetették. Berlin nem volt hajlandó eltűrni, hogy basáskodjanak felette. Carla fáradt diadalt érzett.

De még ezzel sem volt vége.

Este hét óra volt, mire távoztak. Addigra a tüntetők nagyobb

része eltűnt, de a garázda kemény mag még mindig a bejáratnál ólálkodott. Az egyik tanácsnok – egy idős asszony – kapott egy rúgást és egy ökölcsapást. A rendőrség flegmán nézte.

Carla, Heinrich és néhány barátjuk egy mellékajtón ment ki, azt remélve, hogy így nem veszik észre őket, de ott is őrködött egy biciklis kommunista, aki azonnal elkarikázott, és egy kisebb banda élén tért vissza. Valaki felbuktatta Carlát, aztán kíméletlenül belerúgtak, egyszer, kétszer, háromszor. Az asszony rémülten takargatta a hasát. Már majdnem a harmadik hónapban volt, és ez az az időszak, amikor a leggyakoribb a vetélés. Hát így kell meghalnia Werner kisbabájának? Kommunista huligánok rugdossák agyon egy berlini utcán?

Azután eltakarodtak.

A tanácsnokok összeszedték magukat. Senki sem sérült meg komolyabban. Együtt mentek tovább, mert féltek az újabb támadásból, de úgy látszott, a kommunisták erre a napra kidühöngték magukat.

Carla nyolc órakor került haza. Erich nem volt sehol.

Werner megrémült, amikor meglátta a felesége kék foltjait és a szakadt ruháját.

– Mi történt? – kérdezte. – Nem esett bajod?

Az asszony zokogni kezdett.

– Megsérültél – mondta Werner. – Nem kellene bemennünk a kórházba?

Carla hevesen rázta a fejét.

– Nem arról van szó. Ezek csak zúzódások. Jártam már rosszabbul is. – Egy székbe rogyott. – Istenem, de elfáradtam!

– Ki tette ezt? – kérdezte dühösen Werner.

– A szokott bagázs – felelte Carla. – Kommunistáknak nevezik magukat nemzetiszocialisták helyett, de ugyanaz a fajzat. van megint.

Werner magához ölelte.

Ám Carlát nem lehetett megvigasztalni.

– Így is túl sokáig voltak uralmon a gyilkosok és a vadbarmok! – zokogta. – Hát ennek már sosem lesz vége?

*

Este a szovjet hírügynökség bejelentette, hogy reggel hatkor

leáll Nyugat-Berlin egész ki– és bemenő forgalma, úgy a teher-, mint a személyszállítás: az összes vonat, gépjármű és hajó. Nem jöhet be semmiféle utánpótlás: se élelmiszer, sem tej, sem gyógyszer, sem szén. Mivel így az erőműveket is le kell zárni, a nyugati szektorban nem lesz áram.

Elkezdődött az ostromállapot.

Lloyd Williams a brit főhadiszálláson tartózkodott. A parlamentben jött egy rövid szélcsend, Érnie Bevin szabadságra ment Sandbanksbe a dél-angliai parton, de aggódott annyira, hogy elküldte Lloydot Berlinbe, azzal a megbízással, hogy tájékoztassa az általános helyzetről és az új fizetőeszköz bevezetéséről.

Daisy nem kísérte el a férjét. Davey, a második babájuk még csak hat hónapos volt. Különben is őt és Éva Murrayt túlságosan lefoglalta a hoxtoni családtervezési tanácsadó szolgálat szervezése és közelgő megnyitása.

Lloyd rettenetesen félt, hogy ebből a válságból háború lehet. Két háborúban harcolt, nem akart egy harmadikat. Két kisgyereke volt, akiket békében szeretett volna fölnevelni. Neki volt a legszebb, legszexibb, legaranyosabb felesége az egész világon, akivel még sok hosszú évtizedet akart leélni.

Clay tábornok, a munkamániás amerikai kormányzó parancsot adott a stábjának, hogy állítsanak össze egy páncélozott járművekből álló konvojt, amely a nyugatra eső Helmstedtből indulva végigdübörög a sztrádán, és keresztülgázol a berlini szovjet szektoron, mindent elsöpörve az útjából.

Lloyd és Sir Brian Robertson brit kormányzó egyszerre értesült erről a tervről, így Lloyd hallhatta, amint Sir Brian azt mondja, katonásan pattogtatva a szavakat:

– Ha Clay megteszi, abból háború lesz.

De nem volt más lehetőség. Bár Lloyd úgy értesült Clay fiatalabb tanácsadóitól, hogy az amerikaiak előhozakodtak más ötletekkel is. Kenneth Royall hadügyi államtitkár azt mondta, állítsák le az új fizetőeszköz bevezetését. Clay azt felelte, már túl messzire mentek, nem lehet visszatáncolni. Utána Royall azt indítványozta, hogy evakuálják az összes amerikait. Clay azt felelte, hogy a szovjetek éppen ezt akarják.

Sir Brian légi úton akarta ellátni a várost, amit a legtöbben

képtelenségnek tartottak. Valaki kiszámolta, hogy Berlinnek mindennap 4000 tonna élelmiszerre és üzemanyagra van szüksége. Van a világon annyi gép, amennyi ezt elfuvarozza? Senki sem tudta. Ettől függetlenül Sir Brian parancsot adott a Királyi Légierőnek, hogy kezdjék el.

Péntek délután elment Clayhez, és meghívta Lloydot, hogy ő is kísérje el.

– Az oroszok eltorlaszolhatják a sztrádát a konvoj előtt – figyelmeztette Sir Brian az amerikait – , aztán már csak ki kell várniuk, hogy maguk lesznek-e elég vakmerőek támadni; azt viszont kétlem, hogy lelőnék a repülőgépeket.

– Nem értem, hogy lehetne elég utánpótlást szállítani légi úton – kezdte elölről Clay.

– Én sem – felelte Sir Brian – , de addig csináljuk, amíg eszünkbe nem jut valami jobb.

Clay fölvette a telefont.

– Kapcsolja LeMay tábornokot Wiesbadenben! – mondta. Egy perccel később azt kérdezte: – Curtis, vannak olyan gépeid, amelyekkel szállítható szén?

Szünet.

– Szén – ismételte Clay hangosabban.

Újabb szünet.

– Igen, szenet mondtam.

Egy újabb perc múlva fölnézett Sir Brianre.

– Azt mondja, hogy az amerikai légierő el tud szállítani mindent.

A britek hazatértek a főhadiszállásra.

Szombaton Lloyd szerzett egy katonai sofőrt, és átment a szovjet zónába személyes ügyben. Elhajtott arra a címre, ahol tizenöt éve járt az Ulrich családnál.

Azt tudta, hogy Maud még mindig ott lakik, mert ő és Lloyd anyja újrakezdték a levelezést, ahogy véget ért a háború. Maud nagyon bátor leveleket írt, holott bizonyára keserves megpróbáltatásokat kellett elszenvednie. Sose kért segítséget, Ethel különben sem tehetett volna érte semmit. Angliában is még mindig jegyre adták az ennivalót.

A ház nagyon megváltozott. – ban szép volt: kissé elnyűtt, de még úgy is elegáns. Most olyan volt, mint egy nyomortanya. A

legtöbb ablakban kartonpapír pótolta az üveget. A falakat ragyásra lyuggatták a lövedékek, a kerítés leomlott, az ajtókat és az ablakkereteket évek óta nem festhették.

Lloyd ült néhány percig az autóban, és nézte a házat. Tizennyolc éves volt, amikor utoljára járt itt, Hitlert épp csak megválasztották Németország kancellárjává, és a fiatal Lloydnak sejtelme sem volt, miféle szörnyűségek várnak a világra. Azt sem gyanította senki, milyen közel jut Európában a fasizmus a teljes győzelemhez, és mennyi áldozatot kell hozniuk, hogy legyőzzék. Kissé olyannak érezte magát, mint Ulrichék háza: törődött, viharvert, de még mindig áll.

Fölment az ösvényen, és kopogtatott.

Az ismerős szobalány nyitott ajtót.

– Jó napot, Ada, emlékszik még rám? – kérdezte a férfi németül. – Lloyd Williams vagyok!

Belül a ház különb állapotban volt, mint kívül. Ada fölvezette Lloy-dot az emeleti szalonba, ahol egy alacsony üvegvázában virágok álltak a zongorán. A pamlagra színes pokrócot terítettek, vélhetőleg azért, hogy ne látsszék a lyukas kárpitozás. Az újságok meglepően sok fényt engedtek be az ablakon.

Bejött egy két év körüli kisfiú, és kíváncsian megbámulta az idegent. Ázsiai arca volt, a ruháján látszott, hogy házilag készült.

– Te ki vagy? – kérdezte.

– Lloydnak hívnak. Hát téged?

– Walli – felelte a gyerek. Kiszaladt a szalonból, és Lloyd hallotta, ahogy azt mondja valakinek: – A bácsi furán beszél!

Ennyit a német kiejtésemről, gondolta a férfi.

Majd egy középkorú asszony hangja:

– Ne tegyél ilyen megjegyzéseket! Ez udvariatlanság.

– Bocs, mamika.

A következő percben belépett Maud.

Lloyd megrendült. Maud még csak az ötvenes éveiben járt, de hetvennek látszott. A haja szürke volt, az arca beesett, a kék selyemruhája kopott. Megcsókolta fonnyadt ajkával a jövevény arcát.

– Lloyd Williams, de örülök, hogy látlak!

A nagynéném, gondolta a férfi. Elég bizarr érzés volt. Ám Maud ezt nem tudja. Ethel megőrizte a titkot.

Maud után jött Carla, aki felismerhetetlen volt, és a férje. Amikor először találkoztak, Carla a koránál messze értelmesebb, tizenegy éves kislány volt; most, ha jól számolja, huszonhat lehet. Csont és bőr volt, mint a legtöbb német, de meglepő magabiztosság áradt belőle. Volt valami a tartásában, amitől Lloyd gyanította, hogy állapotos. Maud leveleiből tudta, hogy Carla feleségül ment Wernerhez, aki ma is ugyanolyan hódító jelenség volt, mint 1933-ban.

Egy óráig tartott, amíg elmondták egymásnak, kivel mi történt. A család elképzelhetetlen borzalmakat élt át, és ezt nem is titkolták, bár Lloyd gyanította, hogy kihagyják a legrosszabbat. Ő Daisyról és Evie-ről mesélt nekik. Miközben diskuráltak, bejött egy tizenéves lány, és megkérdezte Carlától, átmehet-e a barátnőjéhez.

– Ő a mi Rebecca lányunk – mutatta be Carla a vendégnek.

Lloyd sejtette, hogy örökbe fogadhatták, mivel Rebecca megvolt legalább tizenhat.

– Kész a házi feladat? – kérdezte Carla a lánytól.

– Majd megcsinálom holnap reggel.

– Most csinálod meg – jelentette ki Carla.

– De anya!

– Nem nyitok vitát! – Carla visszafordult Lloydhoz, Rebecca kicsörtetett.

Szóba került a válság. Carla, mint városi tanácsnok, benne volt a sűrűjében. Sötétnek látta Berlin jövőjét. Azt gondolta, hogy az oroszok addig éheztetik a lakosságot, amíg a Nyugat meg nem hátrál, és bele nem nyugszik, hogy a szovjetek parancsolnak az egész városnak.

– Hadd mutassak valamit, amitől talán másképp érzitek magatokat – mondta Lloyd. – Elvihetlek autóval?

Maud és Walli otthon maradt, de Carla és Werner elkísérte Lloydot, aki szólt a sofőrnek, hogy vigye ki őket a tempelhofi repülőtérre az amerikai szektorban. Ahogy megérkeztek, egy emeleti ablakhoz vezette őket, ahonnan leláthattak a kifutópályára.

Tucatnyi C-47 Skytrain repülőgép sorakozott egymás mögött az aszfalton. Egy részük az amerikai csillagot, a többi a RAF körkörös felségjelét viselte. Mindegyiknek nyitva volt a rakodóajtaja, és mindegyik mellett állt egy teherautó, amelyekre német hordárok és amerikai pilóták rakták ki a liszteszsákokat, a nagy kerozinos

hordókat, a kartondobozokba csomagolt gyógyszert, és deszkaládákban a tejesüvegek ezreit.

A kiürített gépek felszálltak, és rögtön érkeztek is a helyükre az újak.

– Döbbenetes! – mondta fénylő szemmel Carla. – Ilyet még sose láttam!

– Mert ilyen még sose volt – felelte Lloyd.

– De fenn tudják ezt tartani a britek és az amerikaiak? – kérdezte az asszony.

– Azt hiszem, kénytelenek leszünk.

– De meddig?

– Ameddig kell – mondta Lloyd keményen.

És fenntartották.

Huszonötödik fejezet

1949

Félidejéhez közeledett a huszadik század, amikor 1949. augusztus 29-én Vologya Peskov megérkezett a Kaszpi-tengertől keletre, a kazahsztáni Usztyurt-fennsíkra. Köves sivatag volt ez a Szovjetunió legdélibb részén, ahol a nomádok nagyjából ugyanúgy terelik a kecskéket, ahogy a bibliai időkben. Katonai teherautóval utazott, amely kényelmetlenül ugrált a rázós úton. Hajnalodott a pusztán, ahol nem volt más, csak kő, homok és alacsony tüskebokrok. Az út mellől egy sovány, magányos teve rosszindulatúan bámult az elhaladó teherautó után.

A messzeségben feltűnt a reflektorok ütegével megvilágított bombatorony.

Zója és tudóstársai annak a tervnek az alapján építették meg az első atombombát, amelyet Vologya Santa Fében szerzett meg Willi Frunzétól. Implóziós plutóniumbomba volt. Léteztek más tervek is, de ez volt az, amely már kétszer működött: egyszer Uj-Mexikóban, egyszer Nagaszakiban.

Tehát ma is működnie kell.

A kísérlet az RDS-I kódnevet viselte, de a fizikusok csak Első Villámnak hívták.

A teherautó megállt a torony lábánál. Vologya felnézett, és néhány tudóst látott a dobogón, akik a bomba külsején elhelyezett

detonátorok kábeleinek viperafészkében igazgattak valamit. Egy kék kezeslábast viselő alak hátralépett, és dobott egyet szőke haján. Zoja volt az. Vologyát elöntötte a büszkeség. Az én feleségem!, gondolta. A nagymenő fizikus és két gyerek anyja!

Zoja két férfival tanácskozott. Összedugták a fejüket, vitatkoztak. Vologya remélte, hogy nincsen semmi baj.

Ez az a bomba, amely meg fogja menteni Sztálint.

Minden más rosszul alakult. A Marshall-tervvel megvásárolt Nyugat-Európa végleg a demokráciára voksolt, miután elriasztotta a kommunizmustól a Kreml bunkósbotos taktikája. A Szovjetunió még Berlint sem tudta megtörni. Amikor majdnem egy év után is működött a légihíd, a Szovjetunió engedett, és megnyitotta a közutakat meg a vasutakat. Kelet-Európában Sztálin kizárólag brutális erővel tudta fenntartani az uralmát. Truman, akit újraválasztottak, az egész világ vezetőjének tekintette magát. Az amerikaiak kiépítették nukleáris fegyvertárukat, és B-29-es bombázókat állomásoztatok Nagy-Britanniában, hogy radioaktív sivataggá változtathassák a Szovjetuniót.

De ma minden megváltozik.

Ha a bomba úgy robban fel, ahogy kell, a Szovjetunió és Amerika ismét egyenlő lesz. Ha a Szovjetunió fenyegetheti Amerikát nukleáris megsemmisítéssel, vége az amerikai világuralomnak.

Vologya már nem tudta, hogy az jó lesz-e, vagy rossz.

Ha a bomba nem robban fel, Zoját és őt valószínűleg lágerbe csukják Szibériában, vagy egyszerűen csak agyonlövik őket. Már beszélt a szüleivel, akik megígérték, hogy ők majd vigyáznak Kotyára és Galinára.

Mint ahogy akkor is ezt teszik, ha Zoját és Vologyát megölné a kísérlet.

Ahogy világosodott, Vologya mindenféle épületet látott kisebb-nagyobb távolságra a toronytól: tégla– és faházakat, egy hidat a semmi fölött, és valamilyen föld alatti építmény bejáratát. A hadsereg vélhetőleg ezeken akarta felmérni a robbanás hatékonyságát. Majd fölfedezett tankokat, teherautókat és egy ósdi repülőgépet is, alighanem ugyanerre a célra. A tudósok élőlényeken – lovakon, szarvasmarhákon, juhokon, ketrecbe zárt kutyákon – is ki akarták próbálni a hatást.

Fent a dobogón megszületett a döntés. A három tudós bólintott, majd folytatták a munkát.

Pár perccel később lejött Zoja, és üdvözölte a férjét.

– Minden rendben? – kérdezte Vologya.

– Úgy gondoljuk – felelte az asszony.

– Gondoljátok?

Zoja vállat vont.

– Az a helyzet, hogy még sose csináltunk ilyet.

Beszálltak a teherautóba, és elindultak a távoli vezérlőbunkerbe ezen a vidéken, amely már most is átokfölde volt.

A többi fizikus követte őket.

A bunkernél mindenki föltette a hegesztőszemüveget, és elkezdődött a visszaszámlálás.

Hatvan másodpercnél Zoja megfogta Vologya kezét.

Tíz másodpercnél a férfi rámosolygott, és azt mondta:

– Szeretlek.

Egy másodpercnél Vologya visszafojtotta a lélegzetét.

Aztán olyan volt, mintha váratlanul fölkelt volna a nap. A déli verőnél erősebb fény öntötte el a sivatagot. A bombatoronynál akkorára nőtt a vérfagyasztó zöldben, bíborban, narancsban és lilában játszó tűzgolyó, mintha el akarná érni a holdat.

A golyó átváltozott gombává, amely mind magasabbra tolta a kalapját. Végül megérkezett a hang is. Akkorát szólt, mintha tőlük negyedméternyire sütötték volna el a Vörös Hadsereg legnagyobb ágyúját, és mennydörgés követte, amely a seelow-i rettenetes bombázásra emlékeztette Vologyát.

Végül a felhő foszladozni kezdett, a hang elenyészett.

Döbbent csend volt egy percig.

– Úristen, erre nem számítottam – szólt valaki.

Vologya átölelte a feleségét.

– Megcsináltátok! – mondta.

– Tudom – felelte ünnepélyes komolysággal Zoja. – De mit csináltunk?

– Megmentettétek a kommunizmust – válaszolta a férje.

*

– Az oroszok a Fat Mant másolták le, azt, amit Nagaszakinál vetettünk be – mondta Bili Bicks különleges ügynök. – Valaki átadta

nekik a terveket.

– Honnan tudja? – kérdezte Greg.

– Egy disszidenstől.

Bicks szőnyegekkel borított irodájában ültek reggel kilenckor, az FBI washingtoni székházában. Bicks levetette a zakóját. Az inge izzadságfoltos volt a hóna alatt, pedig az épületet kellemesen hűtötte a légkondicionálás.

– E szerint a pacák szerint – folytatta Bicks – a Vörös Hadsereg hírszerzésének egyik ezredese szerezte meg a terveket a Manhattan-brancs egyik tudósától.

– Mondta, hogy ki az?

– Nem tudja, melyik tudós. Ezért hívattam be magát. Meg kell találnunk az árulót.

– Annak idején az FBI mindenkit ellenőrzött.

– És a legtöbbjéről ki is derült, hogy veszélyezteti a biztonságot, mégsem tehettünk semmit! De maga személyesen ismerte őket.

– Ki volt az a szovjet ezredes?

– Most akartam rátérni. Ismeri azt maga. A neve Vlagyimir Peskov.

– A féltestvérem!

– Igen.

– A maguk helyében magamat gyanúsítanám – kacarászott Greg, bár nagyon rosszul érezte magát.

– Ó, megtettük, nekem elhiheti – felelte Bicks. – Húsz éve nem láttam a Cégnél olyan alapos nyomozást, mint amilyet maga után folytattunk.

Greg kétkedve sandított rá.

– Komolyan?

– Igazán jól tanul a sráca.

Greg elhűlt. Ki szólhatott az FBI-nak Georgyról?

– Mármint a keresztfiam?

– Greg, azt mondtam, hogy alapos. Tudjuk, hogy a maga fia.

Greg bosszankodott, de nem mutatta. Amikor a hadsereg hírszerzésénél volt, ő is beleütötte az orrát jó sok gyanúsított magánéletébe. Nincs joga tiltakozni.

– Maga tiszta – folytatta Bicks.

– Örömmel hallom.

– Na szóval, disszidensünk erősködött, hogy a tervek nem a Manhattanben érintett valamelyik katonától, hanem egy tudóstól származnak.

– Amikor találkoztam Vologyával Moszkvában, azt állította, hogy sose járt az Egyesült Államokban – tűnődött Greg.

– Hazudott – felelte Bicks. – Negyvenöt szeptemberében jött ide. Egy hetet töltött New Yorkban. Azután nyolc napra elvesztettük. Rövid időre felbukkant, majd hazament.

– Nyolc napra?

– Ja. Szégyelljük is magunkat miatta.

– Az elég idő lemenni Santa Fébe, ott tölteni két napot, és visszajönni.

– Pontosan. – Bicks előrehajolt a székében. – De gondolkozzon csak. Ha a tudóst már beszervezték kémnek, miért nem a kapcsolata kereste meg? Miért kellett Moszkvából hozatni valakit, hogy az beszéljen vele?

– Úgy véli, hogy ezen a kétnapos látogatáson szervezték be az árulót? Túl gyorsnak tűnik.

– Lehet, hogy korábban dolgozott már nekik, csak leszerepelt. Akárhogy is, mi arra tippelünk, hogy a szovjeteknek olyasvalakit kellett küldeniük, akit a tudós ismert. Vagyis kell lennie valamilyen kapcsolatnak Vologya és az egyik tudós között. – Bicks egy kisebb asztalra mutatott, amely ki sem látszott a barna iratgyűjtők alól. – A válasz ott van valahol. Ezek a mi aktáink minden tudósról, aki hozzáférhetett a tervekhez.

– Mit akar tőlem?

– Nézze át őket.

– Az nem a maga dolga?

– Mát megtettük. Semmit sem találtunk. Azt reméljük, hogy maga kiszúr valamit, amin mi átsiklottunk. Hogy ne legyen magányos, én majd elüldögélek itt maga mellett egy kis papírmunkával.

– Hosszú műszak lesz.

– Rendelkezésére áll az egész nap.

Greg összevonta a szemöldökét. Tudják...?

– Mára úgy sincs programja – mondta Bicks.

Greg vállat vont.

– Kávét kapok?

Kapott kávét és fánkot, aztán még kávét, aztán ebédidőben egy szendvicset, aztán délután egy banánt. Elolvasta az összes ismert részletet a tudósok, a feleségeik, a családjuk életéről. Gyerekkor, iskolák, pályafutás, szerelem, házasság, teljesítmények, hóbortok és bűnök.

– A jó kurva életbe! – kiáltotta az utolsó falat banánnál.

– Mi van? – kérdezte Bicks.

– Willi Frunze a berlini Fiúakadémiára járt! – Greg diadalmasan lecsapta az asztalára a dossziét.

– És?

– Vologya is! Ó maga mondta.

Bicks az öklével az asztalra vágott izgalmában.

– Iskolatársak! Hát persze! Megcsíptük a mocskot!

– Ez nem bizonyíték – mondta Greg.

– A, ne aggódjon, vallani fog az.

– Hogy lehet ebben ilyen biztos?

– Ezek a tudósok hisznek benne, hogy a tudást nem titkolni kell, hanem mindenkivel meg kell osztani. Majd azzal próbálja igazolni magát, hogy az emberiség javáért tette.

– Talán csakugyan.

– Akkor is villamosszékbe kerül – szögezte le Bicks.

Greg ereiben váratlanul meghűlt a vér. Willi Frunze olyan rendes pasasnak látszott.

– Oda?

– Mérget vehet rá. Ki fogják sütni.

Bicksnek igaza lett. Willi Frunzét bűnösnek találták hazaárulásban, és villamosszékben végezte.

Akárcsak a felesége.

*

Daisy nézte a férjét, ahogy megköti fehér csokornyakkendőjét, majd felölti tökéletes szabású frakkját.

– Istenien nézel ki! – közölte a lehető legkomolyabban. Lloyd elmehetett volna filmsztárnak.

Eszébe jutott az a tizenhárom évvel ezelőtti Lloyd a kölcsönzött frakkjában a Trinity bálján, és kellemesen megborzongatta a nosztalgia. Emlékezete szerint a férje már akkor is fölöttébb mutatós

volt, még ha két számmal nagyobb volt is a kelleténél a ruhája.

A washingtoni Ritz-Carltonban szálltak meg, Lev állandó lakosztályában. Lloyd már helyettes külügyminiszter volt, és diplomáciai vizitre érkezett Amerikába. Szülei, Ethel és Bernie örömmámorban úsztak, hogy egy hétig csak az övék lesznek az unokák.

Ma este Daisy és Lloyd a Fehér Ház báljára volt hivatalos.

Daisy észbontó Christian Dior estélyit viselt, rózsaszín szaténból, dúsan húzott, bő tüllszoknyával. Boldog volt, hogy a háborús évek megszorításai után ismét vásárolhat Párizsban.

A buffalói Jachtklub 1935-ös báljára gondolt, arra az eseményre, amely, ahogy akkoriban képzelte, romba döntötte az életét. A Fehér Ház jóval tekintélyesebb hely, mégis tudja, hogy semmi, ami ezen az estén ott történik, nem döntheti romba az életét. Ezen mélázott, miközben Lloyd segített felcsatolni Olga rózsaszín gyémánt nyakékét, amihez ugyanolyan fülbevaló járt. A tizenkilenc éves Daisy borzasztóan el akarta fogadtatni magát az előkelő társasággal. Ma már el sem tudta képzelni, hogy ilyesmi izgathassa. Amíg Lloyd azt mondja rá, hogy tüneményes, addig nem érdekli a mások véleménye. Egyetlen ember létezik, akinek az elismerését fontosnak tarthatja: az anyósa, Eth Leckwith, akinek nincsen rangja, és biztosan sose hordott párizsi estélyit.

Más asszonyok is visszanéznek így az életükre? Megállapítják-e ők is, hogy milyen nagy szamarak voltak fiatalon? Ismét Ethelre gondolt, aki ugyancsak követett el szamárságot – teherbe esett a nős gazdájától – , de sose sajnálkozott miatta, és talán így a helyes. Daisy a saját melléfogásain tűnődött: eljegyezte magát Charlie Farquharsonnal, kikosarazta Lloydot, feleségül ment Bubi Fitzherberthez. Még nem egészen állt készen arra, hogy visszanézzen és felmérje, mi jó jött ki ezekből a döntésekből. Tulajdonképpen akkor fordult jobbra a sorsa, amikor végleg kivetette magából a jó társaság, és ő Ethel aldgate-i konyhájában talált vigasztalást. Akkor múlt el a rangkórsága: megtanulta, mi az igaz barátság, és azóta is boldog.

Még a partikat is jobban élvezte, amióta elvesztették számára a jelentőségüket.

– Kész vagy? – kérdezte Lloyd.

Daisy kész volt. Fölvette az estélyi köpenyt, amelyet Dior a ruhához tervezett. A lifthez mentek, kiléptek a szállodából, és beültek a várakozó limuzinba.

*

Carlának sikerült meggyőznie az anyját, hogy üljön le a zongorához a szentestén.

Maud évek óta nem zongorázott. Talán elszomorította, mert ilyenkor mindig eszébe jutott, hogyan zenélt és énekelt együtt Walter és ő; gyakran mesélte a gyerekeknek, hogyan próbálta megtanítani az apjukat a ragtime-ra, és hogyan vallott kudarcot. Bár az utóbbi időben ez az anekdota is elmaradt. Carla gyanúja szerint a zongora mostanában Joachim Koch hadnagyot juttatta az anyjuk eszébe, a fiatal tisztet, aki zongorázni tanult Maudnál, akit Maud becsapott és elcsábított, és akit Carla és Ada megölt a konyhában. Carla azóta se verhette ki a fejéből annak a lidérces estének az emlékét, főleg azt a részt, amikor megszabadultak a holttesttől. Nem bánta meg, mert helyesen cselekedtek, de akkor is jobban szerette volna elfelejteni.

De Maud ma végre hagyta rábeszélni magát a Stíllé Nachtia. A család együtt énekelhetett: Werner, Ada, Erich és a három gyerek, Rebecca, Walli és a csepp Lili körülvették az öreg Steinwayt a szalonban. Carla meggyújtott egy gyertyát, a zongorára helyezte, és figyelte az imbolygó árnyak között az övéi arcát, ahogy énekelik az ismerős német karácsonyi dalt.

A Werner karján ülő Walli pár hét múlva betölti a négyet. Igyekezett együtt énekelni a nagyokkal a maga kitalálta szöveggel és dallammal. Ferde szeme volt, mint az apjának, akin Carla úgy fog bosszút állni, hogy olyan férfit nevel a fiából, aki gyöngéden és tisztelettel bánik a nőkkel.

Erich őszinte lelkesedéssel fújta a dalt. Ugyanolyan vakon támogatta a szovjet rezsimet, mint annak idején a fasisztákat. Carla kezdetben értetlenkedett és mérgelődött, de azóta rájött ennek a dolognak a szomorú logikájára. Erich azok közé a fogyatékos emberek közé tartozik, akik olyan iszonyúan félnek az élettől, hogy odamenekülnek előle a kíméletlen tekintélyhez, és azt szeretik, ha egy ellentmondást nem tűrő kormány előírja nekik, mit tegyenek, és mit gondoljanak. Az ilyen emberek oktalanok és veszélyesek, de

rémítően sokan vannak.

Carla szeretettel pillantott a férjére. Milyen jóképű még harmincévesen is! Eszébe jutott, hogyan csókolózott vele tizenkilenc évesen a Grünewaldban, Werner meseautójának első ülésén. Máig szeret csókolózni vele.

Ezernyi bánat érte a Grünewald óta eltelt években, de egy sem fájt annyira, mint az apja halála. Állandóan hiányzott, és Carla még ma is megsiratta, ha eszébe jutott, hogyan feküdt Walter az előszobában olyan kegyetlenül összeverve, hogy azt sem érte meg, amikor kijött hozzá az orvos.

De minden ember halandó, és apa egy jobb világért adta oda az életét. Ha több német lett volna olyan bátor, mint ő, talán nem győznek a fasiszták. Carla mindenben követni akarta a példáját: jól akarta felnevelni a gyerekeit, jó közösségi ember akart lenni, a hazáját akarta szolgálni, szeretetet akart adni és kapni. De azt szerette volna a legjobban, hogyha majd egyszer meghal, a gyerekei is azt mondhassák róla, amit ő mondott az apjáról: nem élt hiába, jobbá tette a világot.

A Stíllé Nacht véget ért. Maud hosszan kitartotta az utolsó akkordot, a kicsi Walli pedig előrehajolt, és elfújta a gyertyát.

****

Köszönetnyilvánítás

Első számú történész tanácsadóm az Évszázad-trilógiához Richard Overy, de hálával tartozom Evan Mawdsley, Tim Rees, Matthias Reiss és Richard Toye történészeknek is, mert elolvasták és helyesbítették a gépelt kéziratot.

Szerkesztőim és ügynökeim – elsőként Amy Berkower, Leslie Gelbman, Phyllis Grann, Neil Nyren, Susan Opie és Jeremy Treviathan – szokásuk szerint most is felbecsülhetetlen segítséget nyújtottak.

A1 Zuckerman ügynökömmel még 1975 körül ismerkedtem meg. Azóta is ő az az olvasóm, akitől a legtöbb kritikát és ihletet kapom.

Köszönöm barátaimnak az értékes ötleteket. Nigel Deannek olyan szeme van a részletekhez, mint senki másnak. Chris Manners és Tony McWalter olyan figyelmes volt, mint mindig. Angéla Spizig és Annemarie Behnke számos tévedéstől mentett meg a német részben.

Mindig köszönetét mondunk a családunknak, és ezt így is kell. Barbara Follett, Emanuele Follett, Jann Himer és Kim Turner elolvasta és megbírálta az első vázlatot. Még egy páratlanul becses ajándékot köszönhetek nekik: a szeretetüket.

Tartalom